

BULLARIUM

ROMANUM

BULLARUM
DIPLOMATUM ET PRIVILEGIORUM
SANCTORUM ROMANORUM PONTIFICUM
TAURINENSIS EDITIO

LOCUPLETIOR FACTA

COLLECTIONE NOVISSIMA PLURIUM BREVIUM, EPISTOLARUM, DECRETORUM ACTORUMQUE S. SEDIS

A S. LEONE MAGNO USQUE AD PRAESENS

CURA ET STUDIO

COLLEGII ADLECTI ROMAE VIRORUM S. THEOLOGIAE ET Ss. CANONUM PERITORUM

QUAM

SS. D. N. PIUS PAPA IX

APOSTOLICA BENEDICTIONE EREXIT.

TOMUS XII

A PAULO V (ab. an. MDCXI) AD GREGORIUM XV (MDCXXIII).

AUGUSTAE TAURINORUM
A. VECCO ET SOCIIS EDITORIBUS
SUCCESS. SEBASTIANI FRANCO ET FILIORUM
M DCCC LXVII.

LECTORI BENEVOLO

EDITORES TAURINENSES

S.

Dubitationem omnem, si qua superest, ponito, Lector Benigne. Magni Operis nostri Tomus Duodecimus, quem veluti e vestigio post Undecimum BULLARII et Primum APPENDICIS intra annum, iuxta promissa et optata, evulgamus, amplissimam fidem facit, qua propositi firmitate coepto insistimus, quanta virium promptitudine et alacritate ad illud perficiendum allaboramus. Iamque Decimotertio adornando typisque imprimendo manum admovimus; quo, fere dicam, unius tantum anni spatio quatuor ingentia volumina habebimus absoluta; unde scias haud dubie nos deinceps, nulla interposita mora, ad metam, adspirante Deo, properaturos.

Grandiorem tomus iste quam praecedens excrevit in molem, neque tamen immodicam, eo quod totum Gregorii XV Pontificatum in duo editionis Romanae volumina inique discerptum nos in unum colligere consultius reputavimus ⁽¹⁾. Quin et exinde aequiorem in partiendis voluminibus rationem

(1) Continet nempe omnia quae in Romana Mainardi editione habet tomus v pars iv ab anno vii Pauli V usque ad annum i Gregorii XV, scilicet ab anno mdcxi usque ad mdcxxi, et insuper quae habentur ibidem in tomo v parte v, pag. 1-116 ad finem pontificatus Gregorii XI, anno mdcxxiii.

habitori sumus, ut, quantum fieri poterit, una simul conveniant initia pontificatum et voluminum, et fines finibus respondeant. Et sane praestantissimus Urbani VIII pontificatus proxime edendus in primo statim Tomi Decimitertii conspectu convenientiorem utique sibi locum obtinebit, quam si obscure post volumen incoeptum prodiret in medium. Quae quidem in conflandis voluminibus diligentia, ut sua sit singulis materia apte concinneque distributa, nequaquam minimi penditur ab iis qui in id genus operibus nihil non castigatum ad unguem habent in votis.

Sed his maiora etiam conati sumus, quo Editionis Principis laudem huic nostrae iam publica voce adtributam nedum tueremur, sed in dies magis magisque promeremur. Typos denuo recusos grandi praesentique pecunia comparatos ad hoc volumen edendum adhibuimus. In dispositione constitutionum apostolicarum ordinem chronologicum, qui bullis facilius, promptiusque reperiendis maxime confert, pressius quam antea sequuti sumus, ordine Mainardiano plerumque mutato, cum quo nihilominus tabula apposita nostrum accuratissime contulimus; si quae autem inter eundem nobis adhuc occurrerunt posterioribus vel adiectae vel insertae extra locum vagantes Indiculo praefixo illas ad chronologiae tesseram revocavimus. Tandem, quod pluris valet, vulgatae typis Mainardi editioni innumeris mendis expurgandae, quae sensum obnubilant et lectorem tametsi horum studiorum non inscium saepissime offendunt et suspensum detinent, multam ac pene intolerabilem ipsi molestiam in via iam satis superque salebrosa facessendo, totis ingenii viribus incubuimus. Neque id vanam esse typographi pollicitationem crebrae notae paginis huc illucque subiectae et previus cata-

logus noningentarum plus minusve emendationum lectionis Mainardianae, quae in hoc nostro volumine vel adhibitae vel propositae fuere, abunde demonstrant. Cuius catalogi prae-textendi momenta in praefatione ad Tomum Undecimum explicavimus, nostraque illa agendi ratio ita fuit doctissimorum virorum iudicio comprobata, ut ab illa recedere iniquum foret. Verum et errata nostra, nam in longo, concitatoque cursu omnia potuisse evitare super humanae infirmitatis conditionem foret, ad finem voluminis ingenue recensemus.

En, Lector benigne, quomodo, quantum in nobis est, nihil omittimus curarum et laboris, nullis parcimus expensis ut tam magnum opus, quin potius immensum, quo tum sacra tum profana omnis doctrina plurimum iuvabitur, quam citius et emendatius absolvatur. At quis non intelligat fortissimum quemque typographum absque plurimorum favore et concursu nequaquam posse ad illud perficiendum sufficere. Iam vero fatendum et heu dolendum est nos nondum hucusque eum subscriptorum numerum adeptos fuisse qui par sit necessariis sumptibus rependendis. Equidem illustria nomina illorum, qui huic nostrae editioni subscripserunt, ad honorem, commendationemque illi adaugendum faciunt non modicum, sed adhuc pauciora haec sunt quam quod oporteret ad opus secundis ventis vehendum. Nam etsi, prout saepe professi sumus, nihil nos a coepto deterreat, scimus enim Magni Bullarii Romani usum in universali Ecclesia nunquam defuturum, tamen aliquando moras cunctationesque iniicere importunas aliquid posset.

Rogamus itaque, obstestamurque ut dum aspirat ab alto peramantissimi Patris et Domini nostri PII PP. IX Benedictio Apostolica, et Protectio indeficiens, amplissimorum

S. R. E. Cardinalium favor, illustrissimorum per orbem Episcoporum benenevolentia et cooperatio, spes item affulget nobis brevi datum iri ut Eminentissimi Patroni nomine editionem nostram iterum condecoremus, non haereant aquae inopia subscriptorum. Atque, ita nos Deus adiuvet, typographi et editoris officio quam diligentissime et fidelissime fungi nunquam desistemus. Vale.

Augustae Taurinorum, kalendis decembris an. MDCCCLXVII.

A. VECCO ET SOCIJ.

TABULA

*Quae novum ordinem refert, quo chronologice dispositae sunt
Pontificiae Constitutiones in Editione Taurinensi, collatum cum
veteri ordine Romanae Editionis Hieronymi Mainardi.*

Edit. Taur. Tom. XII	Edit. Rom. Tom. v, part. iv	Edit. Taur. Tom. XII	Edit. Rom. Tom. v, part. iv
PAULUS V.		1612	CCXV Humilibus piorum 201
1611	CLXXV Sedula Romani Pontificis . 172	»	CCXVI Cum dilecti filii praepositus 316 ⁶⁴
»	CLXXVI Romanus Pontifex circa. . 173	»	CCXVII Pastoralis officii cura meritis 202
»	CLXXVII Inter pastoralis nostrae . . 174	»	CCXVIII Monialium quieti, quae . . 203
»	CLXXVIII Redemptor poster unigen. 175	»	CCXIX In sede beati Petri meritis 204
»	CLXXIX Officii pastoralis, cura . . 176	»	CCXX Alias, postquam felicis . . 205
»	CLXXX In supereminenti militantis 177	»	CCXXI Sedis Ap. circumspecta . . 206
»	CLXXXI Romanus Pont. in supremâ. 178	»	CCXXII Alias felicis recordationis —
»	CLXXXII Pastoralis officii cura nos. . 179	»	CCXXIII Quoniam fraternitatis tuae . 207
1612	CLXXXIII Ecclesiarum praelatos. . . 180	1613	CCXXIV Romani Pontificis, qui Regis 208
»	CLXXXIV In supereminenti militantis. 181	»	CCXXV Accepimus, nec sine animi 209
»	CLXXXV Cum, sicut accepimus licent. 182	»	CCXXVI Cum, post factam de persona 210
»	CLXXXVI Ad Romanum Pontificem. . 183	»	CCXXVII Romani Pontif. providentia 211
»	CLXXXVII Cum nuper ecclesiae . . . 184	»	CCXXVIII Alias, pro parte dilecti filii 212
»	CLXXXVIII Hodie per alias nostras. . 185	»	CCXXIX Alias, per nos accepto quod 213
»	CLXXXIX Quoniam res ecclesiasticae. 186	»	CCXXX Pastoralis officii cura. . . 214
»	CXC Ut urgentibus necessitatibus 187	»	CCXXXI Sacrosanctae Romanae Eccl. 215
»	CXCI Ecclesiae Salisburgensis. . . 188	»	CCXXXII Cum, sicut accepimus, ad . 215
»	CXCII Christifidelium quorumlibet 316	»	CCXXXIII Cum, sicut accepimus, tu . 216
»	CXCIII Cum dilecti filii praepositus 190	»	CCXXXIV Cum, sicut accepimus, tu . 217
»	CXCIV Universi agri dominici . . 189	»	CCXXXV Cum, sicut accepimus, tu . 218
»	CXCV Cum nos nuper generali. . 191	»	CCXXXVI Pro nostri pastoralis . . . 219
»	CXCVI Cum, sicut accepimus, nuper —	»	CCXXXVII Ex iniuncto nobis desuper 220
»	CXCVII Cum post aliquas declara- tiones —	»	CCXXXVIII Ad ea, per quae universita- tum 221
»	CXCVIII Ad Westphaliae provinciae 192	»	CCXXXIX Alias dilecto filio nobili . . 222
»	CXCIX Cum, sicut accepimus, nuper 193	»	CCXL Ex iniuncto nobis desuper 223
»	CC Cum, sicut accepimus, nuper 194	1614	CCXLI Alias, postquam felicis . . 224
»	CCI Cum, sicut accepimus, nuper 195	»	CCXLII Inter pastoralis officii curas 225
»	CCII Ad apostolatus nostri . . . 196	»	CCXLIII Pii catholicorum regum 226
»	CCIII Cum, sicut accepimus, dum 197	»	CCXLIV Ex iniuncto nobis desuper 227
»	CCIV Ex maiestatis tuae litteris 198	»	CCXLV Alias per nos accepto. . . 228
»	CCV Ex iniuncto nobis desuper 199	»	CCXLVI Cum, bono publico et ad 229
»	CCVI Apostolicae Sedis consueta 200 ⁶⁵	»	CCXLVII Ex commissa nobis desuper 230
»	CCVII Divinâ disponente clementiâ 200	»	CCXLVIII Pastoralis nostra sollicitudo 231
»	CCVIII Hodie siquidem electionem —	»	CCXLIX Nuper a nobis emanarunt —
»	CCIX Gratiae divinae praemium —	»	CCL Christifidelium quorumlibet*
»	CCX Hodie electionem de persona —	»	CCLI Apostolicae Sedi per . . . 232
»	CCXI Hodie electionem de persona —	»	CCLII Alias cum civitas Genetensis 233
»	CCXII Hodie electionem de persona —	»	CCLIII Cum civitas Genetensis . . 234
»	CCXIII Hodie electionem dilecti filii —	»	CCLIV In supereminenti militantis 235
»	CCXIV Cum nos pridem electionem —	»	CCLV Nomine chariss. in Christo 236
		»	CCLVI Cupientes ad animarum . . 237
		»	CCLVII Pro nostro munere in his 238

* Ex Const. c Greg. XV in ed. Rom.

Edit. Taur. Tom. XII	Edit. Rom. Tom. v, part. v	Edit. Taur. Tom. XII	Edit. Rom. Tom. v, part. v
1621	XXII Postquam Dominus 22	1622	LXV Romanus Pontif. in specula 63
»	XXIII Ut charissimus in Christo fi- lius 23	»	LXVI Romani Pontificis beati . . 64
»	XXIV Sacri apostolatus ministerio 24	»	LXVII Sacrosanctae milit. Ecclesiae 65
»	XXV Cum, sicut charissimus in Christo. 25	»	LXVIII Aliàs a nobis emanarunt lit- terae —
»	XXVI Onerosa pastoralis officii . 26	»	LXIX Eximius maiestatis tuae . 67
»	XXVII Militant. Ecclesiae regimini 27	»	LXX Eximii atque singulares . . 68
»	XXVIII Militant. Ecclesiae regimini 28	»	LXXI Romani Pontificis praesid. 69
»	XXIX Militant. Ecclesiae regimini 29	»	LXXII Cum alias felicis recordat. 70
»	XXX Hodie, per alias nostras . . 30	»	LXXIII Circumspecta Romani Pont. 71
»	XXXI Ex supremæ maiestatis pro- videntiâ 31	»	LXXIV Iniuncti nobis apostolici . 72
»	XXXII Celestis Patris providentiâ. 32	»	LXXV Universi Dominici gregis . 73
»	XXXIII Sanctissimus in Christo . . 33	»	LXXVI Ex iniuncto nobis desuper . 74
»	XXXIV Exponi nobis nuper fecisti 34	»	LXXVII Ad sacram beati Petri . . . 75
»	XXXV Aliàs a felicis recordationis 35	»	LXXVIII Exigit creditum nobis . . 77
»	XXXVI In sede Principis apostol. 36	»	LXXIX Militant. Ecclesiae regimini 76
»	XXXVII Cum ad uberes fructus . . 37	»	LXXX Dum ad sacrum beati Petri 78
»	XXXVIII In supremo apostolatus . . 38	»	LXXXI Cum, sicut dilectus filius . . 79
»	XXXIX Cum, sicut accepimus . . . 39	»	LXXXII Exponi nobis nuper fecit . 80
»	XL Ex incumbenti nobis desuper 40	»	LXXXIII Ad uberes fructus quos . . 42 ^{bis}
»	XLI Aeterni Patris Filii 41	»	LXXXIV Universi orbis ecclesiis . . 81
»	XLII In supremo apostolatus . . . 42	»	LXXXV Cum, sicut charissimus . . 82
»	XLIII Regis aeterni Iesu Christi 43	»	LXXXVI Sedes Apost. quae consuevit 83
»	XLIV Supernâ dispositione 44	»	LXXXVII Apostolatus officium . . . 84
»	XLV Pridem, cum in formandis 20 ^{bis}	1622	LXXXVIII Aliàs a felicis recordationis 85
»	XLVI Ex iniuncto nobis apostol. 45	»	LXXXIX Pro excellenti praeeminentia 86
»	XLVII Aliàs felicis recordationis 46	»	XC Exponi nobis nuper fecit . . 87
1622	XLVIII Sacri apostolatus ministerio 47	»	XCI Cum inter multiplices . . 88
»	XLIX Reddet maiestati tuae . . . 48	»	XCI Aliàs nos ad lites et . . . 89
»	L Pastoralis officii nobis 49	»	XCII In supremo Apostolicae . . 90
»	LI Inscrutabili Dei providentiâ 50	»	XCIV Cum, sicut maiestatis tuae 91
»	LII Decet Romanum Pontificem 51	»	XCV Apostolatus officium nobis 92
»	LIII Omnipotens Sermo Dei 52	1623	XCVI Ad uberes et suaves fructus 93
»	LIV In supereminenti Sedis Apo- stolicae 53	»	XCVII Sincerae fidei et devotionis 94
»	LV Iniuncti nobis apostolici . . . 54	»	XCVIII Pastoralis officii nobis . . . 95
»	LVI In sede Principis apostolo- rum 55	»	CV Ad uberes et suaves fructus 96
»	LVII Honor laudis et cultus . . . 56	»	CVI Pastoris aeterni qui pro . . 97
»	LVIII Apostolici muneris sollicit. 57	»	CVII Pias christifidelium 98
»	LIX Sanctissimus Dominus no- ster 68	»	CII Domini nostri Iesu Chriti 99
»	LX Inscrutabili divinae provid. 58	»	CIII Regimini univ. Ecclesiae 100
»	LXI Romanum decet Pontificem 59	»	CVI Omnipotentis Dei Salvatoris 101
»	LXII In supremâ milit. Ecclesiae 60	»	CV Regimini univ. Ecclesiae 102
»	LXIII Ad Ecclesiae Rom. regimen 61	»	CVI Ex iniuncto nobis desuper 103
»	LXIV Ad personam tuam, quam 62	»	CVII Grata familiaritatis 104
		»	CVIII Inter multiplices pastoralis 105
		»	CIX Pias catholicorum regum 106
		»	CX Apostolatus officium 107
		»	CXI Regimini univ. Ecclesiae 108
		»	CXII Cum, sicut accepimus 109

ERRATA-CORRIGE.

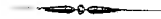
Pag. 213 b num. CCXXVI	Legit CCXXXVI
» 224 b » CCL	— CCL
» 249 b » CCXIV	— CCXLIV

INDICULUS

SS. PONTIFICUM CONSTITUTIONUM

QUAE IN HOC TOMO XII

EXTRA ORDINEM CHRONOLOGICUM VAGANTUR.

NICOLAUS V.

<i>Datum A. D.</i>		<i>Pag.</i>
2 Februarii	1454 Inter ceteras felicitates . . .	559
12 Februarii	1454 Romanum deest Pontificem	561

SIXTUS IV.

26 Maii	1471 In supremæ dignitatis specula	563
---------	--	-----

LEO X.

24 Ianuarii	1516 Exposuit nobis	427
-------------	-------------------------------	-----

CLEMENS VII.

8 Octobris	1532 Quoniam per litterarum studium	566
------------	---	-----

PIUS IV.

10 Maii	1563 Licet, sicut nobis constat.	433
---------	----------------------------------	-----

GREGORIUS XIII.

<i>Datum A. D.</i>		<i>Pag.</i>
4 Octobris	1581 Regularium personarum . . .	647

GREGORIUS XIV.

10 Septembris	1591 Circumspecta Romani Pontificis	802
---------------	---	-----

CLEMENS VIII.

5 Iulii	1593 De prospero	289
27 Aprilis	1598 Quae a nobis	292

PAULUS V.

12 Octobris	1606 Eximia Ordinis vestri . . .	429
3 Martii	1612 Cum dilecti filii	58
4 Maii	1613 Cum, sicut accepimus, . . .	210
14 Iulii	1614 Nuper a nobis	264
31 Iulii	1615 Domini nostri Iesu Christi	430
11 Aprilis	1616 Ex iniuncto nobis	354
26 Martii	1618 Cum sicut accepimus . . .	602

INDEX

LECTIONUM, VEL MENDOSARUM, VEL DUBIARUM

EDITIONIS ROMANAE

QUIBUS OPPONUNTUR SINGULIS SINGULAE EMENDATIONES VEL LECTIONES

NOSTRAE EDITIONIS.

(*Vide Adv. tom. xi pag. xii*).

<i>Edit. Rom. Main. Tom. v, Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>				<i>Pag.</i>			
1 b	linea	22 ult.	universitatis	2 a	linea	23	universitatis nomine
»	4 a	»	28 ult. si quae	»	6 a	»	15 ult. si qua
»	7 a	»	29 ult. ab omni	»	11 a	»	10 ac ab omni
»	7 a	»	18 ult. dioecesis	»	11 a	»	20 dioecesis solvi solitorum
»	7 a	»	3 ult. per eum	»	11 a	»	6 ult. per eum percipi solita
»	7 b	»	24 ult. et tam	»	12 a	»	1 etiam
»	8 a	»	13 pertinentia	»	12 a	»	6 ult. pertinentes
»	8 a	»	38 qui	»	12 b	»	20 quibus
»	8 b	»	1 nullatenus	»	13 a	»	10 ullatenus
»	8 b	»	6 statu	»	13 a	»	16 erant, statum
»	8 b	»	12 stipulati	»	13 a	»	22 stipulati habere
»	8 b	»	23 ult. individua, ac	»	13 b	»	16 individua habenda esset, eorum tenores, ac si
»	8 b	»	12 ult. erectae	»	13 b	»	15 ult. erecta
»	9 a	»	7 habentium	»	14 a	»	4 habentibus
»	10 a	»	33 suppetat	»	15 b	»	4 ult. suppetat, studemus
»	10 b	»	28 ult. nullatenus	»	16 b	»	10 ult. ullatenus (?)
»	14 a	»	11 continetur	»	22 a	»	11 continentur
»	14 a	»	16 reliqua	»	22 a	»	15 reliqua quae
»	14 a	»	25 ab omni	»	22 a	»	25 ac ab omni
»	14 a	»	36 dioecesis	»	22 a	»	6 ult. dioecesis solvi solitorum
»	14 a	»	19 ult. per eum	»	22 b	»	10 per eum percipi solita
»	14 b	»	22 praescriptos	»	23 a	»	9 praedictos (?)
»	14 b	»	30 et tam	»	23 a	»	18 etiam
»	15 a	»	2 et	»	23 b	»	13 et fine debito
»	15 a	»	5 cum sibi limitata	»	23 b	»	19 cum simili vel limitata
»	15 a	»	13 ac in illis	»	23 b	»	12 ult. in illis
»	15 a	»	15 exercere	»	23 b	»	11 ult. ac exercere
»	15 a	»	25 qui	»	23-24		quibus
»	15 a	»	27 administrationes	»	24 a	»	3 administrationes, et illa- rum pro tempore depu- tati administratores
»	15 a	»	25 ult. causae	»	24 a	»	22 causas
»	15 a	»	16 ult. nullatenus	»	24 a	»	8 ult. ullatenus

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>				<i>Pag.</i>			
15 a	linea 4	ult.	stipulati	24 b	linea 5		stipulati habere
»	15 b	»	32 et individua	»	24 b	»	2 ult. et individua mentio habenda esset,
»	15 b	»	33 ac de verbo	»	24 b	»	1 ult. eorum tenores, ac si de verbo
»	15 b	»	26 ult. erectae	»	25 a	»	10 erectâ
»	15 b	»	8 ult. et pro	»	25 a	»	14 ult. et
»	15 b	»	1 ult. causa	»	25 a	»	7 ult. causae
»	16 a	»	24 ult. primitiali	»	25 a	»	6 ult. primatiali
»	16 a	»	4 ult. singulorum	»	26 a	»	14 singularum
»	17 a	»	2 aggravandi	»	27 a	»	1 aggravando
»	17 a	»	28 eorum	»	27 a	»	27 earum
»	17 b	»	8 ult. habitâ	»	28 a	»	4 et habitâ
»	18 a	»	16 superioritatemque supremum	»	28 b	»	15 ult. superioritatem, supremumque
»	20 a	»	10 eis	»	31 b	»	10 ult. eâ (?)
»	20 a	»	23 ult. possit	»	32 a	»	20 ult. possint
»	20 a	»	14 ult. valeres facultatem concessimus	»	32 b	»	11 ult. valeres
»	21 a	»	27 ult. de eis	»	33 b	»	15 ult. de eâ (1)
»	21 a	»	6 ult. tam	»	34 a	»	7 cum
»	21 a	»	22 ult. res ecclesiasticae Salisburgenses.	»	34 b	»	14 res ecclesiae Salisburgensis (?)
»	297 b	»	21 nota	»	37 a	»	15 nata
»	298 a	»	16 quilibet.	»	37 b	»	6 ult. quilibet habeat
»	298 a	»	22 habeant	»	38 a	»	2 habent (?)
»	298 a	»	30 ult. Ad vespas	»	38 a	»	17 Ad vesperum
»	298 b	»	11 VIII	»	38 b	»	22 VII
»	298 b	»	15 die festo	»	38 b	»	26 dies festus
»	298 b	»	2 decantatur	»	38 b	»	11 ult. decantantur
»	298 b	»	22 sacerdotibus	»	38 b	»	9 ult. a sacerdotibus
»	298 b	»	10 ult. ad matutinas	»	39 a	»	11 ult. ad matutinas et missam
»	299 a	»	7 recitabitur: Sacerdotibus	»	39 b	»	7 recitabitur a sacerdotibus
»	299 a	»	31 festis	»	39 b	»	11 ult. et festis
»	299 a	»	32 omnes	»	39 b	»	10 ult. omnes ad hoc munus debent
»	300 a	»	17 noverit	»	41 a	»	23 novit
»	300 a	»	30 si quae	»	41 a	»	8 ult. si qua
»	300 b	»	9 Eductus.	»	41 b	»	5 ult. Eductum
»	300 b	»	30 ult. tandem	»	42 a	»	17 ult. tamen (?)
»	301 a	»	2 ult. dimissione	»	43 a	»	7 ult. demissione
»	301 b	»	27 ult. a	»	43 b	»	7 ult. e
»	302 a	»	21 ult. quibuscumque	»	44 b	»	22 quibuscum
»	303 a	»	22 ult. vel loco	»	46 a	»	19 ult. vel loco
»	304 a	»	21 obvenerint	»	47 a	»	4 obvenerit (?)
»	304 a	»	32 ult. cuius	»	47 b	»	17 cuius
»	304 a	»	25 ult. leniter	»	47 b	»	15 ult. leviter (?)
»	304 a	»	17 ult. sciantque cuiuslibet anni redditus, expendendo in bonos	»	47 b	»	6 ult. sciantque cuiuslibet anni redditus expendendos in bonos
»	304 b	»	30 aut alia quacunq̃ue ea sit dignitate	»	48 a-b	»	aut aliâ, quaecumque ea sit, dignitate
»	305 a	»	29 ult. decorem	»	49 a	»	7 ult. decorum (?)
»	305 a	»	9 ult. praeferantur	»	49 b	»	15 praeferatur
»	305 b	»	16 hospitio	»	49 b	»	4 ult. hospitio recipiatur

(1) Nota ad L. I. sic est emendanda « Edit. Main. legit. eis pro ea ».

<i>Edit. Rom. Man. Tom. v, Part. IV.</i>			<i>Edit. Taur</i>		
<i>Pag.</i>			<i>Pag.</i>		
305 b	linea 31	etiam et repetenda non- nulla	50 a	linea 12	etiam nonnulla
» 305 b	» 16 ult.	unanimis	» 50 a	» 8 ult.	unanimiter (?)
» 306 a	» 12	beneficiis	» 50 b	» 20	beneficiis
» 306 a	» 27	in	» 50 b	» 7 ult.	ab
» 306 a	» 36	modestius	» 51 a	» 3	modestus
» 306 a	» 37	ut	» 51 a	» 4	et
» 306 a	» 47	tardius	» 51 a	» 14	tardior (?)
» 306 a	» 49	praepositus	» 51 a	» 17	praeposito
» 306 b	» 11	proprior	» 51 b	» 3	proprior
» 306 b	» 13 ult.	legitur Biblia	» 52 a	» 1	leguntur Biblia
» 306 b	» 12 ult.	commentata	» 52 a	» 3	monumenta
» 307 a	» 19 ult.	commune fecerit	» 52 b	» 21	commonefecerit
» 307 a	» 8 ult.	commune facere	» 52 b	» 6 ult.	commonefacere
» 307 a	» 7 ult.	Duae	» 52 b	» 5 ult.	Duae quidem
» 307 a	» 6 ult.	in mensa explicata	» 52 b	» 4 ult.	in mensâ; explicant
» 307 b	» 25	die	» 53 a	» 8 ult.	diei
» 307 b	» 30	ibi	» 53 a	» 3 ult.	ubi
» 309 a	» 15	oratorio	» 55 b	» 10	in oratorio
» 309 a	» 28 ult.	aliquot	» 55 b	» 8 ult.	aliquod
» 309 b	» 18 ult.	creator Spiritus	» 56 b	» 18	Sancte Spiritus
» 310 a	» 6	piam aemulationem	» 57 a	» 6	pia aemulatio
» 310 a	» 20 ult.	eorum	» 57 b	» 10	earum
» 24 b	» 24	summa	» 61 a	» 18	summam
» 25 a	» 34	suspensione	» 62 a	» 14	suspensionem
» 25 a	» 39	ingressus	» 62 a	» 19	ingressu
» 25 a	» 43	suspectus	» 62 a	» 23	ut suspectus
» 27 b	» 15	qui	» 65 b	» 3 ult.	qui super
» 28 b	» 5 ult.	pro servato	» 68 a	» 5	pro servato habitu
» 31 a	» 5	praescriptam	» 71 a	» 12 ult.	praescriptam percipient
» 31 b	» 13	alium	» 72 a	» 21 ult.	alium annum
» 32 b	» 10 ult.	praeventum	» 71 a	» 5 ult.	praeventus
» 33 a	» 26	seu	» 74 b	» 14	sed
» 34 a	» 27	dignum	» 76 b	» 1	dignâ
» 34 a	» 19 ult.	pecuniarum, aut partici- pationum	» 75 b	» 18 ult.	aut pecuniarum participa- tionem
» 36 a	» 27	quorum	» 79 b	» 17	quarum
» 36 b	» 8	diffinitive	» 80 a	» 20 ult.	diffinitivae
» 37 a	» 7	assumptis	» 81 a	» 1	assumpti
» 37 a	» 8	teneantur omnia	» 81 a	» 2	omnia
» 37 a	» 17 ult.	formandi	» 81 b	» 13	formandis
» 37 a	» 13 ult.	redicta	» 81 b	» 16	redacta
» 37 b	» 20	absint	» 82 a	» 7	absit
» 37 b	» 34	visitato	» 82 a	» 21	visitator (?)
» 38 a	» 1	mandato	» 82 b	» 10	mandato detinentur
» 38 a	» 12 ult.	moderate	» 83 a	» 17 ult.	moderate accipiat
» 38 b	» 23	Atqui	» 83 b	» 17	At qui
» 38 b	» 25	pro, sive	» 83 b	» 20	sive pro
» 38 b	» 22 ult.	sententiis	» 83 b	» 1 ult.	a sententiis
» 38 b	» 12 ult.	si	» 84 a	» 10	sit
» 39 a	» 17 ult.	substitutis	» 84 b	» 17 ult.	substitutis
» 39 b	» 4 ult.	procurare	» 85 b	» 17 ult.	appellare (?)
» 40 a	» 9	adversarii	» 85 b	» 4 ult.	adversariis
» 40 b	» 8	ulterius	» 86 b	» 17	ipse actarius ulterius)
» 40 b	» 9	admittatur	» 86 b	» 18	admittantur (?)
» 40 b	» 10	opponatur	» 86 b	» 19	apponatur (?)
» 41 a	» 26 ult.	Protestatione	» 88 b	» 20 ult.	Protestationes
» 41 a	» 24 ult.	eorum	» 88 b	» 18 ult.	earum

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. IV.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>		<i>42 a</i>	<i>linea 12 ult. scribendi . . .</i>	<i>Pag.</i>		<i>89 b</i>	<i>linea 22 ult. scribendi</i>
»	43 a	»	12 factae	»	90 b	»	15 ult. facta
»	43 a	»	22 iudicibus	»	90 b	»	5 ult. iudicibus definiatur
»	43 a	»	8 ult. servandis	»	91 a	»	4 ult. servatis servandis
»	44 a	»	6 ult. debeant	»	93 a	»	14 debeat
»	44 b	»	10 ult. distinctae	»	93 b	»	5 ult. distincte
»	45 b	»	27 ult. contractum	»	95 a	»	14 ult. contractuum
»	45 b	»	2 ult. et	»	95 b	»	13 de
»	47 a	»	21 ult. esse	»	97 b	»	15 ult. esset
»	47 b	»	6 ult. reputantur	»	98 b	»	17 ult. repetantur
»	49 a	»	19 solita... consueta	»	100 b	»	20 solitae... consuetae
»	49 a	»	31 habentem	»	100 b	»	7 ult. habentium
»	49 a	»	32 factae	»	100 b	»	5 ult. factam
»	49 a	»	6 ult. relationes	»	101 a	»	14 ult. relatione
»	49 a	»	2 ult. citatione	»	101 a	»	11 ult. relatione (?)
»	49 b	»	8 possint	»	101 b	»	1 possit
»	50 a	»	29 quae	»	102 b	»	7 qua
»	50 a	»	18 ult. manum	»	102 b	»	12 ult. manu
»	50 b	»	12 sponte	»	103 a	»	21 a sponte
»	51 b	»	4 exploratoribus	»	104 b	»	20 explorationibus (?)
»	52 a	»	22 ult. retineatur	»	106 a	»	4 retineantur
»	52 b	»	8 ult. consignetur	»	106 a	»	1 ult. consignentur
»	53 a	»	6 apodiffa	»	107 a	»	13 apodissa
»	53 a	»	16 alimenti	»	107 a	»	23 alimentis
»	53 a	»	14 ult. minus solvendo	»	107 b	»	17 ult. minus solvendo aptus
»	53 a	»	5 ult. consensit	»	107 b	»	8 ult. consentit
»	53 b	»	12 quando	»	108 a	»	9 quando creditor
»	53 b	»	26 possit	»	108 a	»	24 possint
»	54 a	»	20 praesidi carcerum, et aliis	»	109 a	»	3 praesides carcerum et alii
»	57 b	»	10 dare	»	113 b	»	18 ult. dari
»	58 b	»	31 ult. pro ordinario	»	115 b	»	24 ult. pro ordinariis
»	59 a	»	26 fideiussoribus	»	116 a	»	10 ult. fideiussionibus
»	59 b	»	3 ult. pro natura	»	117 b	»	12 pro nauta
»	63 a	»	5 ult. olim	»	123 a	»	20 olim a
»	63 b	»	3 ult. vim	»	124 a	»	4 in vim
»	64 a	»	26 ult. omnes	»	124 b	»	6 omnis
»	64 b	»	3 ne eis	»	124 b	»	8 ult. ne is
»	64 b	»	25 mercedem	»	125 a	»	14 mercedem renunciando
»	64 b	»	33 ult. hominis	»	125 a	»	15 ult. nominis
»	66 a	»	4 eorum	»	127 b	»	14 ult. earum
»	68 b	»	16 extra curiam	»	131 a	»	13 extra curiam in causa ordinaria (?)
»	69 a	»	28 ult. illa	»	132 a	»	2 ult. illud (?)
»	72 b	»	13 ult. iurate	»	138 a	»	5 iurante
»	73 a	»	17 insertioni	»	138 a	»	12 ult. insertione
»	75 b	»	22 ult. solvat	»	142 b	»	2 habeat (vel) solvatur
»	76 b	»	11 ult. incursu	»	144 a	»	20 incursus
»	79 b	»	32 ult. cosa	»	148 b	»	12 causa
»	87 a	»	15 ult. motu simili	»	160 a	»	15 ult. motu simili declaramus
»	87 a	»	6 ult. verae	»	160 a	»	6 ult. vere
»	87 a	»	2 ult. si quae	»	160 a	»	2 ult. si qua
»	88 a	»	16 accipere	»	161 b	»	11 accipi
»	88 a	»	33 ult. edicta	»	161 b	»	2 ult. editi
»	88 b	»	29 ult. constitutioni	»	162 b	»	6 ult. constitutionis
»	88 b	»	1 ult. comprehendique	»	163 a	»	16 ult. comburendique
»	89 a	»	11 tum	»	163 a	»	5 ult. dum
»	89 a	»	26 ne eis forsan artis aromatariae impeditum sibi comitem adiungat . . .	»	163 b	»	11 ne is forsan artis aromatariae imperitum sibi comitem adiungat

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>			<i>Edit. Taur.</i>		
<i>Pag.</i>			<i>Pag.</i>		
89 b	linea 13 ult.	extendere	164 b	linea 11 ult.	extendi
» 90 a	» 4	ecclesiae	» 165 a	» 6	ecclesias
» 90 a	» 20	expedire	» 165 a	» 23	expediri facere
» 90 a	» 23	impetrari	» 165 a	» 26	impetrare
» 90 a	» 11 ult.	qui	» 165 b	» 16	quibus
» 90 a	» 5 ult.	elegerunt	» 165 b	» 22	elegerint
» 90 b	» 15 ult.	dilecti filli	» 166 a	» 6 ult.	dilecte fili
» 91 b	» 3 ult.	officio	» 168 a	» 4	officii
» 92 a	» 5	deferens	» 168 a	» 11	deferans
» 92 b	» 8 ult.	propter	» 169 a	» 2 ult.	per
» 94 a	» 14	qui	» 171 a	» 17 ult.	quae
» 94 b	» 8	non habentes	» 172 a	» 5	habentes (1)
» 94 b	» 27	ac quod	» 172 a	» 19 ult.	quod
» 96 a	» 5	approbari et confirmari .	» 173 a	» 8	approbare et confirmare
» 95 a	» 32 ult.	suscipiat	» 174 b	» 11	suscipiet
» 96 a	» 16 ult.	capitulum et	» 174 b	» 1 ult.	capitulum
» 96 b	» 10 ult.	pastoralem	» 175 a	» 7	pastorem
» 96 b	» 27 ult.	pastoralem	» 175 b	» 14	pastorem
» 97 a	» 28	efficaciter	» 176 a	» 10 ult.	et efficaciter
» 98 a	» 28 ult.	pridem	» 178 a	» 6	pridie
» 98 a	» 3 ult.	nostro	» 178 a	» 11 ult.	nobis
» 98 b	» 22 ult.	personaliter	» 178 b	» 3 ult. (?)
» 100 a	» 18	concedere	» 180 b	» 5 ult.	ipsi concedere
» 100 b	» 9 ult.	comitatus statutis . . .	» 182 a	» 19	comitatus
» 102 b	» 10 ult.	ceterarumque	» 185 b	» 18 ult.	ceterarum quoque
» 103 b	» 27	longo	» 186 b	» 2 ult.	longum
» 104 b	» 22	patentes desuper	» 188 a	» 8	patentes
» 105 b	» 16	intimatae	» 189 b	» 12 ult.	insinuatae (?)
» 106 a	» 10 ult.	possent	» 191 a	» 7	posset
» 106 b	» 16	et praesentibus	» 191 a	» 12 ult.	praesentibus
» 106 b	» 28	ex tunc	» 191 a	» 2	ex nunc
» 107 a	» 27 ult.	aliaque	» 192 a	» 11 ult.	alique
» 107 b	» 4	quod praedicti	» 192 b	» 22 ult.	praedicti
» 107 b	» 23	duxerimus	» 192 b	» 2 ult.	duximus
» 108 b	» 1	regum	» 194 a	» 18	legum
» 108 b	» 6 ult.	honorum	» 194 b	» 4 ult.	honorum
» 110 a	» 7	quae Dei honor, eiusque monasterii status, et re- ligiosarum spiritualis u- tilitas	» 196 b	» 8	quae Dei honorem, eiusque monasterii statum, et re- ligiosarum spiritualem utilitatem
» 110 b	» 10	nominis	» 197 a	» 5 ult.	numinis
» 110 b	» 12-13	et... deducantur	» 197 a	» 4 ult.	et... deducantur (vel) ut... deducantur
» 110 b	» 27	Christi	» 197 b	» 13	Christiani (?)
» 111 a	» 2	seu sic per hoc	» 198 a	» 14	seu super hoc
» 111 a	» 15	provisum	» 198 a	» 27	constitutum (?)
» 111 b	» 15	illam	» 190 a	» 13	ad illam
» 113 a	» 22	collegii	» 201 b	» 1	collegiis
» 113 b	» 8	ipsum	» 202 a	» 16	ipse
» 114 a	» 21 ult.	sub censuris	» 203 a	» 9 ult.	sub censuris excommuni- cationis
» 114 a	» 5 ult.	promoveri	» 203 b	» 9	promovere
» 114 b	» 1	expressis	» 203 b	» 14	expresso
» 295 a	» 7-12	ac... accresunt	» 206 a	» 13-18	ut... accrescant
» 295 a	» 13	debite	» 206 a	» 19	deditae

(1) Sed ista emendatio non congruit, et retinenda lectio Mainardiana.

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>			<i>Edit. Taur.</i>		
<i>Pag.</i>			<i>Pag.</i>		
295 a	linea 40	ac	206 b	linea 9	ad
» 295 a	» 43	directum instituen. . . .	» 206 b	» 12	directum
» 295 a	» 2 ult.	propagare	» 207 a	» 5	propagandi
» 295 b	» 2	procurare	» 207 a	» 8	procurandi
» 295 b	» 26	visitandi	» 207 a	» 11 ult.	visitanda
» 295 b	» 19 ult.	moveantur	» 207 b	» 17	moneantur
» 295 b	» 14 ult.	versantur	» 207 b	» 21	versatur
» 295 b	» 10 ult.	in institutorem	» 207 b	» 13 ult.	institutorem
» 296 a	» 6	eorum	» 208 a	» 4	eorum locorum
» 296 a	» 12	addicere volentes . . .	» 208 a	» 10	addicere
» 296 a	» 16	ut praedictam	» 208 a	» 14	praedictam
» 296 a	» 29	exercitia	» 208 a	» 1 ult.	quam circa exercitia
» 297 a	» 1 ult.	constaret, tot	» 209 a	» 3	constare, et tot
» 296 b	» 6	quae	» 209 a	» 9	quos
» 296 b	» 6 ult.	forent,	» 209 b	» 9 ult.	forent, praesentibus pro expressis habentes,
» 297 a	» 23	et ut	» 210 a	» 22	ut
» 118 a	» 9	procurandas	» 214 a	» 14	procuranda
» 118 b	» 1	et	» 214 a	» 22	e
» 118 b	» 36	ecclesiis	» 214 b	» 13	ab ecclesiis
» 119 a	» 25	nuncupatur	» 215 a	» 14 ult.	nuncupatae
» 119 a	» 29	existens responsionis. .	» 215 a	» 10 ult. (?)
» 119 b	» 27 ult.	nuncupatae	» 215 b	» 4	nuncupatarum
» 120 a	» 7	et tenore	» 216 b	» 15	auctoritate et tenore
» 120 b	» 2	favore	» 217 a	» 12	favorem
» 120 b	» 13	prohibens	» 217 a-b		prohibentis
» 121 b	» 24 ult.	piedi	» 219 a	» 8 ult.	piedi sei
» 128 a	» 23	piedi	» 229 a	» 18 ult.	piedi sei
» 121 b	» 21 ult.	Sena	» 229 a	» 4 ult.	schiena (?)
» 128 a	» 26	Serra	» 229 a	» 15 ult.	schiena (?)
» 121 b	» 8	E poichè	» 219 b	» 10	E poi che
» 128 a	» 40	E poichè	» 229 a	» 1 ult.	E poi che
» 122 a	» 25	più prossimo, e distante	» 219 b	» 1 ult.	l'angolo più prossimo è distante (1)
» 128 b	» 6	più prossimo è distante	» 229 b	» 9 ult.	l'angolo più prossimo è distante (1)
» 123 a	» 15-17	su quello di Montetortore in sudditi del Bolognese, Roffeno	» 221 a	» 3 ult.	su quello di Roffeno
» 126 a	» 31	nondum	» 226 a	» 22	nedum
» 126 b	» 7	assumpto ex altera . . .	» 226 b	» 22 ult.	assumpto
» 126 b	» 29	registrati	» 226 b	» 1 ult.	registrari
» 137 b	» 15 ult.	conventionibus, dictis praeposito, clericis et congregationi, auctori- tate	» 244 a	» 6 ult.	conventionibus, auctori- tate
» 138 a	» 2 ult.	institutione... facta . .	» 245 a	» 12 ult.	institutione... patefacta (2)
» 138 b	» 19 ult.	exercendam	» 245 b	» 9	exercere
» 140 a	» 21 ult.	omniaque	» 248 a	» 8 ult.	omnia
» 140 a	» 14 ult.	quodque	» 248 a	» 1 ult.	quaeque
» 140 b	» 26	solemniter	» 248 b	» 7 ult.	solemniter easdem has li- teras
» 140 b	» 23 ult.	editis	» 249 a	» 16	edita

(1) Vera lectio loci utriusque videtur esse potius: « dall'angolo orientale e meridionale della qual casa più prossimo è distante, ecc. ».

(2) Vel potius ex loco parallelo infra pag. 814 a lin. 11 legendum *insinuatione... facta*.

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v., Part. iv.</i>				<i>Edit. Tanr.</i>			
Pag.	141 a	linea 11	illis	Pag.	249 b	linea 5	illis aliàs
»	144 b	» 6	o in altezza	»	254 b	» 17 ult.	in altezza
»	144 b	» 29 ult.	che per	»	255 b	» 21	per
»	144 b	» 24 ult.	che con	»	255 b	» 26	con
»	144 b	» 6	come nella pianta da noi concordemente fatta si dimostra, e ricopire la rottura o taglio sopra detto, che sbocca nel fiume Cerfone, e da noi è stata sottoscritta . .	»	255 b	» 4	come nella pianta da noi concordemente fatta, e da noi è stata sottoscrit- ta, si dimostra, e riem- pire la rottura o taglio sopraddetto che sbocca nel fiume Cerfone;
»	145 b	» 3 ult.	tenore	»	257 a	» 5	tenores
»	146 a	» 20 ult.	ultimam	»	257 b	» 12	ultimo
»	146 a	» 12 ult.	noluimus	»	257 b	» 21	voluimus
»	147 a	» 35 ult.	plateolas	»	259 a	» 1	plateolam
»	148 a	» 23	iis	»	260 a	» 10 ult.	viis
»	148 b	» 18 ult.	non posse	»	261 a	» 3 ult.	posse
»	149 a	» 19	litteras	»	261 b	» 11 ult.	litteris (?)
»	150 b	» 38 ult.	rectae	»	264 a	» 14	recte
»	150 b	» 22 ult.	assisterent	»	264 a	» 12 ult.	assistent
»	150 b	» 19 ult.	Apostolicae	»	264 a	» 9 ult.	Apostolica
»	152 b	» 1	iulii	»	267 b	» 9 ult.	iuni
»	153 a	» 6	nulliusque	»	268 b	» 15	nullius
»	155 a	» 7	attendenda	»	268 b	» 16	attendendas
»	155 a	» 9	illa	»	271 b	» 23 ult.	illi
»	155 b	» 32 ult.	deputationes et constitu- tiones	»	272 b	» 11 ult.	deputationis et constitu- tionis
»	155 b	» 11 ult.	aliis	»	273 a	» 11	alia
»	156 a	» 20 ult.	Maluco	»	273 b	» 13	Malaca (?)
»	158 a	» 33 ult.	individua ac de verbo .	»	276 b	» 14	individua mentio habenda esset, eorum tenores ac si de verbo
»	159 a	» 9	ascendebant	»	278 a	» 9	ascendant
»	160 a	» 7 ult.	et	»	280 a	» 19	ex
»	161 a	» 22	illi	»	281 a	» 14 ult.	illis
»	161 a	» 32	infrascriptae	»	281 a	» 5 ult.	in infrascriptae
»	161 a	» 34	prorogatum et extensum	»	281 a	» 2 ult.	prorogatum et extensam
»	161 a	» 15 ult.	propriis	»	281 b	» 15 ult.	pro iis
»	161 b	» 18 ult.	diocesis	»	282 b	» 13	diocesi
»	163 b	» 16 ult.	eximetur	»	285 b	» 5 ult.	eximatur
»	164 a	» 28	comprehensa	»	286 a	» 1 ult.	comprehensae
»	164 a	» 31	Insuperque	»	286 b	» 3	Insuper quod
»	164 a	» 36	eadem	»	286 b	» 8	earum
»	164 b	» 2 ult.	quascumque	»	287 b	» 24	quoscumque
»	165 a	» 9 ult.	ubi et quando opus fue- rit, et quoties pro parte dicti Philippi regis et singularum personarum, praedictarum fuerint re- quisiti, ad exequutionem eorum omnium quae in dicta concordia con- tinentur procedant et per eos ad quos spectat eamdem observari curent et faciant; nec non eis- dem nuncio et commis- sario generali iniungi- mus quod ubi et quoties	»	288 a	» 5 ult.	ubi et quoties

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>				<i>Pag.</i>			
166 <i>b</i>	linea 9	levamento		290 <i>a</i>	linea 6	levamentum	
» 166 <i>b</i>	» 14 <i>ult.</i>	existant		» 290 <i>a</i>	» 11	existat	
» 169 <i>b</i>	» 43 <i>ult.</i>	novo		» 294 <i>b</i>	» 5 <i>ult.</i>	novae	
» 172 <i>a</i>	» 3	non possint		» 298 <i>a</i>	» 3 <i>ult.</i>	possint	
» 172 <i>a</i>	» 9	pieae dicti		» 298 <i>b</i>	» 4	praedicti (?)	
» 172 <i>a</i>	» 10	constitutioni		» 298 <i>b</i>	» 6	intentioni (?)	
» 172 <i>b</i>	» 12 <i>ult.</i>	universitatum		» 299 <i>b</i>	» 6 <i>ult.</i>	universitatem	
» 173 <i>a</i>	» 7 <i>ult.</i>	scientiae		» 300 <i>b</i>	» 18 <i>ult.</i>	scientiâ	
» 175 <i>b</i>	» 28 <i>ult.</i>	residentiam		» 304 <i>a</i>	» 4 <i>ult.</i>	residentium	
» 176 <i>a</i>	» 21-34	perocchè		» 305 <i>a</i>	» 2-15	però che	
» 176 <i>a</i>	» 26 <i>ult.</i>	che non		» 305 <i>a</i>	» 19	non	
» 176 <i>a</i>	» 6 <i>ult.</i>	e godo, usufrutta, . . .		» 305 <i>b</i>	» 2	e goda, usufrutti,	
» 176 <i>b</i>	» 37	sieno... ricompensati . .		» 306 <i>a</i>	» 2	sia... ricompensato	
» 177 <i>b</i>	» 12	et quantum		» 308 <i>b</i>	» 10 <i>ult.</i>	quantum	
» 177 <i>b</i>	» 11 <i>ult.</i>	si quae		» 309 <i>a</i>	» 10 <i>ult.</i>	si qua	
» 184 <i>a</i>	» 14 <i>ult.</i>	omnia		» 317 <i>b</i>	» 23	omni	
» 184 <i>b</i>	» 20	marmoribus		» 318 <i>a</i>	» 14	marmoreis	
» 186 <i>a</i>	» 31	ipsis		» 320 <i>b</i>	» 11	ipsius	
» 187 <i>a</i>	» 2	vertat		» 321 <i>b</i>	» 13 <i>ult.</i>	verrat	
» 187 <i>a</i>	» 2 <i>ult.</i>	cappellani		» 322 <i>b</i>	» 11	cappellanis	
» 187 <i>b</i>	» 27 <i>ult.</i>	sacristae		» 323 <i>a</i>	» 12	sacrista	
» 188 <i>a</i>	» 27 <i>ult.</i>	canonicis		» 323 <i>b</i>	» 6 <i>ult.</i>	et canonicis	
» 189 <i>a</i>	» 9	pro tempore		» 325 <i>a</i>	» 14	pro tempore ex alterâ par-	
						tibus	
» 189 <i>b</i>	» 1	duobus		» 325 <i>b</i>	» 10 <i>ult.</i>	duabus	
» 192 <i>b</i>	» 33 <i>ult.</i>	ius patronatus		» 330 <i>b</i>	» 5 <i>ult.</i>	iuris patronatus	
» 193 <i>b</i>	» 1 <i>ult.</i>	ut		» 332 <i>b</i>	» 13 <i>ult.</i>	aut	
» 195 <i>a</i>	» 27 <i>ult.</i>	suppressionem... appro-		» 334 <i>b</i>	» 10 <i>ult.</i>	suppressio... approbatio	
		bationem					
» 195 <i>a</i>	» 12 <i>ult.</i>	constitutionis		» 335 <i>a</i>	» 6	constitutioni	
» 195 <i>b</i>	» 1	praemissorum		» 335 <i>a</i>	» 19	praemissorum validita-	
						tem	
» 195 <i>b</i>	» 26 <i>ult.</i>	ullo... ullatenus		» 335 <i>b</i>	» 20	nullo... nullatenus (?)	
» 195 <i>b</i>	» 8 <i>ult.</i>	ad		» 335 <i>b</i>	» 6 <i>ult.</i>	ac	
» 198 <i>a</i>	» 7 <i>ult.</i>	deferretur		» 339 <i>b</i>	» 19	deferetur	
» 199 <i>a</i>	» 21 <i>ult.</i>	si quae		» 341 <i>a</i>	» 8	si qua	
» 199 <i>b</i>	» 20 <i>ult.</i>	de ritu		» 341 <i>b</i>	» 11 <i>ult.</i>	qui de ritu	
» 200 <i>a</i>	» 18	canonicae		» 342 <i>a</i>	» 16 <i>ult.</i>	canonice	
» 201 <i>b</i>	» 10	transumptis		» 344 <i>b</i>	» 10	transumpta	
» 203 <i>a</i>	» 2 <i>ult.</i>	contrahere		» 347 <i>b</i>	» 5	afferre (?)	
» 203 <i>b</i>	» 9 <i>ult.</i>	in eo sum		» 348 <i>a</i>	» 21	in eorum	
» 204 <i>b</i>	» 15	illis		» 349 <i>a</i>	» 16 <i>ult.</i>	illi	
» 204 <i>b</i>	» 34	illius		» 349 <i>b</i>	» 5	illis	
» 204 <i>b</i>	» 36	nominandi, regendi, et		» 349 <i>b</i>	» 6	nominandos, regendam et	
		gubernandi				gubernandam	
» 205 <i>a</i>	» 17 <i>ult.</i>	ad generalem		» 350 <i>b</i>	» 17	gravari contigerit, pos-	
						sint ad generalem	
» 205 <i>a</i>	» 4 <i>ult.</i>	existentes		» 350 <i>b</i>	» 18 <i>ult.</i>	existenti	
» 206 <i>a</i>	» 23	etiam monasteria		» 351 <i>b</i>	» 11 <i>ult.</i>	etiam in illis monaste-	
						riis (?)	
» 207 <i>a</i>	» 30	mentio		» 353 <i>a</i>	» 5 <i>ult.</i>	mentio fiat	
» 208 <i>b</i>	» 10	diurnas		» 355 <i>a</i>	» 1 <i>ult.</i>	diurnas (?)	
» 209 <i>b</i>	» 16 <i>ult.</i>	Similibusque		» 357 <i>a</i>	» 1 <i>ult.</i>	Similibusque	
» 210 <i>a</i>	» 3 <i>ult.</i>	alias		» 358 <i>a</i>	» 9 <i>ult.</i>	aliis	
» 210 <i>b</i>	» 9 <i>ult.</i>	Principi		» 359 <i>a</i>	» 7	Principis	
» 211 <i>a</i>	» 5 <i>ult.</i>	ad affectum		» 359 <i>b</i>	» 13 <i>ult.</i>	ad effectum	
» 213 <i>a</i>	» 16 <i>ult.</i>	dispendiosam		» 362 <i>b</i>	» 13	tractationem dispendio-	
						sam	

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>				<i>Pag.</i>			
213 b	linea 32	progeniti		363 a	linea 21	primogenitu	
» 213 b	» 24 ult.	fierent		» 363 a	» 5 ult.	forent	
» 213 b	» 9 ult.	solitae		» 363 b	» 11	solito	
» 213 b	» 7 ult.	affecto		» 363 b	» 13	non affecto	
» 213 b	» 5 ult.	scholastica		» 363 b	» 15	scholastria	
» 214 a	» 4	quod post		» 363 b	» 24	post	
» 214 a	» 28	vel ad id		» 364 a	» 10	vel alios ad id	
» 214 a	» 6 ult.	non haberet		» 364 b	» 2	non haberet, nominare	
» 214 a	» 2 ult.	incorporare		» 364 b	» 7	in corpore	
» 214 b	» 6	insinuare		» 364 b	» 14	communicare (?)	
» 214 b	» 18	et		» 364 b	»	de	
» 215 a	» 3 ult.	solita. Canonicatus		» 366 a	» 21	solita, canonicatus	
» 215 b	» 12 ult.	ac illorum		» 366 b	» 3 ult.	ac illorum cuilibet (?)	
» 215 b	» 11 ult.	ex pacis		» 366 b	» 2 ult.	ex paribus	
» 215 b	» 5 ult.	quocunque		» 367 a	» 5	quoscumque	
» 216 a	» 12	huiusmodi		» 367 a	» 21	huiusmodi nomine	
» 216 a	» 24	deductis		» 367 a	» 8 ult.	deductis, computarentur	
» 216 a	» 23 ult.	expeditis		» 367 b	» 17	expeditis litteris	
» 216 b	» 2	ex		» 367 b	» 1 ult.	de	
» 217 b	» 12	ex altera		» 369 b	» 18	ex altera partibus (1)	
» 217 b	» 16 ult.	ubilibet residentibus		» 370 a	» 15	ubilibet residentibus vo- cari et trahi (2)	
» 217 b	» 14 ult.	faciebant		» 370 a	» 17	favebant (?)	
» 217 a	» 21	canonicatus		» 370 b	» 9	canonicus	
» 218 b	» 33	conferri		» 371 b	» 1	conferre	
» 218 b	» 45	valeant		» 371 b	» 14	valeant) possit	
» 219 b	» 25	ex altera		» 373 a	» 2	ex altera partibus	
» 219 b	» 28	cognitionem et decisionem		» 373 a	» 6	quod cognitio et decisio	
» 220 a	» 22	aliquot		» 374 a	» 9	aliquod	
» 220 b	» 17	si quae		» 374 b	» 4	si qua	
» 220 b	» 26 ult.	limitatur		» 374 b	» 12 ult.	limitatam	
» 221 a	» 35	concessa		» 375 b	»	concessis (?)	
» 222 a	» 12	inserti forent illis aliis		» 376 b	» 11 ult.	inserti forent, praesen- tibus pro expressis ha- bentes, illis aliis	
» 224 a	» 35	subessent, nec		» 379 b	» 2 ult.	subessent, licentiâ, nec	
» 224 a	» 37	transferretur		» 380 a	» 3	transferrentur	
» 224 a	» 14 ult.	ut		» 380 a	» 21	et	
» 225 a	» 18	provinciale		» 381 a	» 8 ult.	provinciales	
» 225 a	» 17 ult.	tenores		» 381 b	» 16 ult.	tenore	
» 226 b	» 25	accipiendo pueros		» 383 b	» 14 ult.	accipiendo, ad pueros	
» 227 a	» 14	impedimentum		» 384 b	» 1	impedimentum, possint	
» 228 a	» 11 ult.	absolutos		» 386 a	» 12 ult.	absolutas	
» 229 a	» 26 ult.	facultates		» 387 b	» 20 ult.	facultatis	
» 229 a	» 24 ult.	coram		» 387 b	» 18 ult.	et coram	
» 229 b	» 31	facultati ex examinato- ribus		» 388 a	» 6 ult.	facultatis examinatribus	
» 229 b	» 37	quis		» 388 b	» 2	quisquis	
» 230 b	» 2 ult.	actibus		» 390 a	» 7 ult.	artibus	
» 231 a	» 7 ult.	et		» 392 b	» 14	ut (?)	
» 233 b	» 2 ult.	forma eorum tradita pro servata habentes		» 395 a	» 3	formâ eorum tradita ob- servatâ habentes (3)	
» 235 b	» 5	ubique inviolabiliter		» 397 a	» 7 ult.	ubique hoc decretum in- violabiliter	

(1) Hanc emendationem nunc addimus.

(2) Etiam istam correctionem nunc primum notamus.

(3) Vel potius emendandum sic: « formam eorum traditam pro servatâ habentes ».

<i>Edit. Rom. Main. Tom. v. Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>				<i>Pag.</i>			
236 a	linea 9	Et in ceteros		400 b	linea 15	Et inter ceteros	
» 236 b	» 22 ult.	ecclesiae sanctis		» 401 b	» 16	ecclesia sancti	
» 237 a	» 14-20	obeant . . inserviant . . .		» 402 a	» 7-14	obeat . . inserviat	
» 237 a	» 21 ult.	existit		» 402 b	» 1	existit	
» 240 b	» 34 ult.	illis		» 405 b	» 2	illi	
» 241 a	» 6 ult.	obtineri		» 406 b	» 11	obtinenda	
» 246 b	» 8	facienda		» 413 b	» 8 ult.	faciendam	
» 246 b	» 23 ult.	inviolabiliter		» 414 a	» 12 ult.	et inviolabiliter	
» 247 a	» 21 ult.	praesens		» 415 a	» 16	praesentes	
» 248 a	» 17	et nunc		» 415 a	» 13 ult.	ex nunc	
» 248 a	» 4 ult.	dilecto		» 416 b	» 13 ult.	a dilecto	
» 249 a	» 5 ult.	quae		» 418 a	» 12	qua	
» 249 b	» 10 ult.	perceptos		» 419 a	» 10	perceptas	
» 250 b	» 14 ult.	factam		» 420 b	» 10	facultatem	
» 251 a	» 7	unius		» 420 b	» 8	occasione gabellae unius	
» 252 b	» 24	quae		» 423 a	» 11 ult.	qua	
» 253 a	» 32 ult.	convertendi		» 424 a	» 16	convertendos	
» 253 a	» 24 ult.	colligenda, consumenda		» 424 a	»	colligendis et consumen-	
		et imponenda				dis imponenda	
» 253 a	» 12 ult.	futuris		» 424 a	» 3 ult.	futurus	
» 253 b	» 21 ult.	eiusdem		» 425 a	» 14	eisdem	
» 254 a	» 4	praedicti subsidii		» 425 a	» 6 ult.	praedicto subsidio	
» 254 b	» 32	praepositis		» 426 a	» 1	praepositos	
» 255 a	» 21	Tudertina		» 427 a	» 14	Tudertinae	
» 256 a	» 1 ult.	dictis		» 429 a	» 19	dicti	
» 257 a	» 5 ult.	peragi		» 430 b	» 15	peragere	
» 257-258	»	existenti		» 431 a	» 1 ult.	existentis	
» 259 a	» 24 ult.	septuaginta		» 432 a	» 18	septuagintaquinque	
» 260 a	» 17 ult.	modernis		» 433 b	» 14 ult.	moderno	
» 260 b	» 13	roboratis statutis		» 434 a	» 15	roboratis	
» 261 b	» 34	religiosis		» 435 b	» 14 ult.	ecclesiasticis (?)	
» 263 a	» 6 ult.	auctoritate. Ac		» 438 a	» 4 ult.	auctoritate, iudicari ac de-	
						finiri debere, ac	
» 264 a	» 25	non sint		» 439 a	» 1 ult.	sint	
» 266 a	» 18 ult.	fundandi		» 442 b	» 16 ult.	fundanda	
» 266 b	» 16	etiam ex eo quod		» 443 a	» 19	etiam si	
» 270 a	» 31 ult.	habuerit		» 448 b	» 8 ult.	habuerint	
» 271 a	» 22	censeat		» 450 a	» 18 ult.	censeant	
» 271 a	» 26	formam		» 450 a	» 14 ult.	forma	
» 271 a	» 33	eligendi		» 450 a	» 7 ult.	erigendi	
» 271 b	» 5 ult.	fuert		» 455 b	» 11	fueris	
» 275 b	» 12 ult.	ad praesens		» 457 a	» 17 ult.	ad praesens tantummodo	
» 275 b	» 8 ult.	concessus		» 457 a	» 12 ult.	concessum	
» 276 a	» 4	proponat		» 457 a	» 1 ult.	proponit	
» 276 a	» 16	episcopali		» 457 b	» 12	capitulari	
» 276 b	» 6	ac donationem		» 458 a	» 16 ult.	ac post donationem	
» 276 b	» 32	comprehendi		» 458 b	» 12	minime comprehendi	
» 277 b	» 44-48	et aliarum militiarum, ho-		» 460 a	» 26	et aliarum militiarum (ho-	
		spitalis S. Ioannis Hiero-				spitalis S. Ioannis Hiero-	
		solymitani quae pro sui				solymitani, quod pro sui	
		tutela contra Turcas et				tutelâ contra Turcas et	
		alios infedele alienis				alios infedele alienis	
		auxiliis quotidie indiget				auxiliis quotidie indi-	
		dumtaxat exceptis, in				get, dumtaxat excepto)	
		Italia universa consisten-				in Italia universâ consi-	
		tium (1)				stentium	

(1) At nunc video quod sola vox *exceptis* emendanda erat legendo *exceptâ*, ceteris remanentibus.

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>	<i>279 b</i>	<i>linea 2</i>	<i>impositionem</i>	<i>Pag.</i>	<i>462 b</i>	<i>linea 3 ult.</i>	<i>impositione</i>
»	279 b	» 7 ult.	1619	»	463 b	» 15	1620
»	283 b	» 27	1533	»	470 b	» 15 ult.	1513
»	284 b	» 37 ult.	et sublimium	»	472 a	» 17 ult.	sublimium
»	284 b	» 36 ult.	nominis	»	472 a	» 16 ult.	numinis (?)
»	284 b	» 34 ult.	amore	»	472 a	» 14 ult.	amorem
»	284 b	» 34 ult.	et	»	472 a	» 14 ult.	ut
»	284 b	» 19 ult.	hostis	»	482 b	» 2	hostium
»	285 a	» 14	etiam	»	472 b	» 5 ult.	esse
»	285 a	» 31	iisdem	»	473 a	» 13	iidem
»	285 a	» 40	provisum	»	473 a	» 22	constitutum (?)
»	285 a	» 9 ult.	per te	»	473 b	» 6	per se
»	285 b	» 32	obtinenda	»	474 a	» 6	obtinentibus
»	285 b	» 46	speciali	»	474 a	» 19	specialibus (?)
»	285 b	» 49	si quae	»	474 a	» 22	si qua
»	285 b	» 10 ult.	habentia	»	474 a	» 5 ult.	habentium
»	286 a	» 5	si illa	»	474 b	» 10	nisi ad illam
»	286 a	» 18	quamcunque... faculta- tem	»	474 b	» 18 ult.	quarumcunque... facul- tatum
»	286 a	» 13 ult.	exequutione	»	475 a	» 15 ult.	assequutione (?)
»	286 a	» 6 ult.	ad effectum, et aliis in assequutione beneficio- rum conferendis nomi- natim descriptis con- cessimus	»	475 a	» 8 ult.	ad effectum ut aliis in as- sequutione beneficiorum conferendorum praefer- rantur, nominatim de- scriptis concessimus
»	286 a	» 1 ult.	debent	»	475 a	» 3 ult.	debeant
»	286 b	» 1	obtentum	»	475 a	» 1 ult.	obtentu
»	287 a	» 13 ult.	quatenus	»	476 b	» 2 ult.	quoties (?)
»	288 b	» 20	inclyta	»	478 b	» 5 ult.	inclytae
»	288 b	» 33 ult.	concitatas	»	479 a	» 8	concitatos
»	289 a	» 21	possidentur	»	479 b	» 19	possidentium
»	290 a	» 18 ult.	mentionem	»	481 b	» 10	neminem
»	311 b	» 22 ult.	quam	»	484 a	» 17 ult.	quas
»	311 b	» 7 ult.	magna alia.	»	484 a	» 2 ult.	magnalia (?)
»	313 b	» 33 ult.	per quietem	»	487 a	» 13 ult.	per visum (?)
»	313 b	» 9 ult.	habiturus	»	487 b	» 13	abiturus
»	315 a	» 1 ult.	nostrum	»	490 a	» 6	nostrorum (?)
»	315 b	» 19	breviarii celebrari	»	490 a	» 16 ult.	breviarii recitari et missa respective celebrari
»	317 b	» 20	antelationum	»	493 a	» 11 ult.	antelationibus
»	317 b	» 16 ult.	antiquissimo	»	493 a	» 19 ult.	antiquissimo cive (?)
»	317 b	» 8 ult.	emanarunt.	»	493 b	» 11 ult.	emanarent
»	318 a	» 31	coitu	»	494 a	» 14 ult.	coitu contraxerint
»	318 b	» 6	conferant	»	494 b	» 11 ult.	conferantur
»	318 b	» 13	expediendis	»	494 b	» 4 ult.	expediendae
»	319 a	» 29 ult.	existentium	»	496 a	» 6	existentia
»	319 a	» 27 ult.	Religionis	»	496 a	» 7	Religioni
»	320 a	» 17	etiam in vim	»	497 a	» 11 ult.	etiam vim
»	322 b	» 3-6	niti eius auxilium... nobis adfuturum consideremus animos plane considere- mus	»	501 a	» 12-15	nisi eius auxilium... no- bis adfuturum confidere mus, animo plane con- sideremus
»	324 a	» 32 ult.	Discalceatorum	»	503 b	» 19 ult.	Discalceatarum
»	324 b	» 2	vitae et probitatis spec- tatae	»	504 a	» 17 ult.	vitae probitate spectatum
»	324 b	» 8	deputatae ac deputandae	»	504 a	» 11 ult.	deputare, ac illum sic de- putatum
»	324 b	» 15	praedictum	»	594 a	» 4 ult.	ut praedictum

<i>Edit. Rom. Main. Tom v, Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>	324 <i>b</i>	linea 19 <i>ult.</i>	compescendo	<i>Pag.</i>	504 <i>b</i>	linea 11 <i>ult.</i>	compescere
»	324 <i>b</i>	» 11 <i>ult.</i>	pro	»	504 <i>b</i>	» 3 <i>ult.</i>	et pro
»	325 <i>a</i>	» 5	fidem	»	505 <i>a</i>	» 14	Sedem
»	325 <i>a</i>	» 10 <i>ult.</i>	concedere	»	505 <i>b</i>	» 16 <i>ult.</i>	condere
»	325 <i>b</i>	» 21	1714	»	506 <i>a</i>	» 17	1614
»	328 <i>a</i>	» 16 <i>ult.</i>	honestas	»	510 <i>a</i>	» 8 <i>ult.</i>	honestatem
»	328 <i>b</i>	» 16	mediate	»	510 <i>b</i>	» 20 <i>ult.</i>	mediate vel immediate
»	330 <i>a</i>	» 24 <i>ult.</i>	notarios	»	513 <i>a</i>	» 6 <i>ult.</i>	notariis
»	332 <i>a</i>	» 6	intra	»	516 <i>a</i>	» 11	extra (?)
»	332 <i>a</i>	» 14	Pii Papae III	»	516 <i>a</i>	» 19	Pii Papae IV
»	332 <i>b</i>	» 4	quomodocumque vobis	»	516 <i>b</i>	» 4 <i>ult.</i>	quomodocumque
»	332 <i>b</i>	» 3 <i>ult.</i>	concessionibus et fructus	»	517 <i>b</i>	» 18	concessionibus fructus
»	337 <i>a</i>	» 10	camerarius officio	»	523 <i>b</i>	» 1 <i>ult.</i>	camerarius
»	337 <i>b</i>	» 2	facientia	»	524 <i>b</i>	» 7	faciendi
»	338 <i>a</i>	» 27	abstineant	»	525 <i>b</i>	» 14	abstineat
»	338 <i>b</i>	» 29	deputare possit	»	526 <i>a</i>	» 1 <i>ult.</i>	deputare
»	343 <i>a</i>	» 1 <i>ult.</i>	pridie nonas	»	533 <i>b</i>	» 22	pridie idus
»	343 <i>b</i>	» 5 <i>ult.</i>	excitant	»	534 <i>b</i>	» 5	excitaverit
»	344 <i>a</i>	» 3	monachi degentes	»	534 <i>b</i>	» 12	degentes
»	344 <i>a</i>	» 11	et	»	534 <i>b</i>	» 19	sed
»	344 <i>a</i>	» 31	intendant	»	534 <i>b</i>	» 1 <i>ult.</i>	intendunt
»	344 <i>a</i>	» 11 <i>ult.</i>	collegii,	»	535 <i>a</i>	» 18 <i>ult.</i>	collegii conventualis Clu- niacensis nuncupati,
»	344 <i>b</i>	» 24 <i>ult.</i>	quodque	»	535 <i>b</i>	» 3 <i>ult.</i>	quod
»	345 <i>a</i>	» 6	ad quae	»	536 <i>a</i>	» 14 <i>ult.</i>	atque
»	345 <i>a</i>	» 10	suffragari auctus fuerit, in priores	»	536 <i>a</i>	» 11 <i>ult.</i>	auctus fuerit, suffragari, ut in priores
»	345 <i>a</i>	» 28 <i>ult.</i>	impertimur. Pro	»	536 <i>b</i>	» 22 <i>ult.</i>	impertimur, et pro
»	345 <i>b</i>	» 7 <i>ult.</i>	huius	»	537 <i>b</i>	» 22 <i>ult.</i>	ad huius
»	346 <i>a</i>	» 14 <i>ult.</i>	Cassinensis.	»	538 <i>a</i>	» 1 <i>ult.</i>	Cassinensis non sunt
»	349 <i>a</i>	» 8	fidei commissariorum	»	542 <i>b</i>	» 8	fidei commissorum
»	349 <i>b</i>	» 15 <i>ult.</i>	de novo concessas	»	543 <i>b</i>	» 13 <i>ult.</i>	concessas
»	350 <i>b</i>	» 34 <i>ult.</i>	in iis scriptis	»	545 <i>a</i>	» 15	in scriptis
»	352 <i>a</i>	» 8	volumus quod	»	547 <i>a</i>	» 13	volumus
»	352 <i>b</i>	» 16 <i>ult.</i>	quotidianas	»	548 <i>a</i>	» 6 <i>ult.</i>	quotidianae
»	352 <i>b</i>	» 6 <i>ult.</i>	persolvisse	»	548 <i>b</i>	» 5	persolvisse volumus
»	354 <i>b</i>	» 7	debeant	»	551 <i>a</i>	» 3	debeant) observari volu- mus
»	355 <i>b</i>	» 19 <i>ult.</i>	successores	»	553 <i>a</i>	» 9	successoribus
»	356 <i>a</i>	» 20 <i>ult.</i>	nec non quibusvis con- servatoriis, privilegiis	»	553 <i>b</i>	» 9 <i>ult.</i>	privilegiis
»	357 <i>b</i>	» 11	facta	»	555 <i>b</i>	» 10	facienda
»	357 <i>b</i>	» 7 <i>ult.</i>	committendorum,	»	556 <i>a</i>	» 13	committendorum) erec- tionem
»	358 <i>a</i>	» 15	qui promovendorum	»	556 <i>a</i>	» 9 <i>ult.</i>	promovendorum
»	358 <i>a</i>	» 24	fides	»	556 <i>b</i>	» 1 <i>ult.</i>	fide
»	358 <i>b</i>	» 35	plenitudine	»	557 <i>a</i>	» 10 <i>ult.</i>	plenitudine paribus,
»	359 <i>a</i>	» 1	teneri	»	557 <i>b</i>	» 14 <i>ult.</i>	praesentandum seu regi- strari faciendum teneri
»	359 <i>a</i>	» 15 <i>ult.</i>	solutum	»	558 <i>a</i>	» 1 <i>ult.</i>	solutum non fuerit
»	362 <i>a</i>	» 8	indicantur	»	559 <i>a</i>	» 2 <i>ult.</i>	inducantur
»	362 <i>a</i>	» 30 <i>ult.</i>	considerantes	»	559 <i>b</i>	» 13 <i>ult.</i>	considerantes
»	362 <i>a</i>	» 13 <i>ult.</i>	Domino	»	560 <i>a</i>	» 6	divini
»	362 <i>b</i>	» 4	meruerunt	»	560 <i>a</i>	» 21 <i>ult.</i>	meruerint (?)
»	362 <i>b</i>	» 24	studeant	»	560 <i>b</i>	» 1	studeat
»	362 <i>b</i>	» 35	regere	»	560 <i>b</i>	» 12	legere
»	364 <i>a</i>	» 4 <i>ult.</i>	quoruncumque	»	563 <i>a</i>	» 9 <i>ult.</i>	quoruncumque
»	364 <i>b</i>	» 27	gregis dominici	»	563 <i>b</i>	» 22 <i>ult.</i>	gregis dominici pastor,

<i>Edit. Rom. Main, Tom. v Part. iv.</i>			<i>Edit. Taur.</i>		
<i>Pag.</i>	<i>364 b</i>	<i>linea 21 ult. intendens, quod . . .</i>	<i>Pag.</i>	<i>563 a</i>	<i>linea 3 ult. intendens.</i>
»	<i>361 b</i>	» <i>7 ult. praepositum . . .</i>	»	<i>564 a</i>	» <i>16 propositum</i>
»	<i>366 b</i>	» <i>7 eiusdem . . .</i>	»	<i>565 a</i>	» <i>12 cisdem</i>
»	<i>366 a</i>	» <i>9 valeant . . .</i>	»	<i>565 b</i>	» <i>5 ult. valeat</i>
»	<i>366 a</i>	» <i>29 ult. caelico . . .</i>	»	<i>566 a</i>	» <i>16 ult. caelico</i>
»	<i>366 b</i>	» <i>3 praemissis . . .</i>	»	<i>566 b</i>	» <i>18 praemissa</i>
»	<i>366 b</i>	» <i>30 ult. filiorum . . .</i>	»	<i>567 a</i>	» <i>11 filiorum capituli Trevi-</i>
»	<i>366 b</i>	» <i>21 ult. studerent . . .</i>	»	<i>567 a</i>	» <i>20 studeret</i>
»	<i>366 b</i>	» <i>16 ult. et tunc . . .</i>	»	<i>567 a</i>	» <i>26 ex tunc</i>
»	<i>367 a</i>	» <i>25 vacaturas . . .</i>	»	<i>567 b</i>	» <i>27 vacatura</i>
»	<i>367 a</i>	» <i>17 ult. valerent . . .</i>	»	<i>568 a</i>	» <i>13 valeret</i>
»	<i>367 a</i>	» <i>14 ult. possint . . .</i>	»	<i>568 a</i>	» <i>16 possent</i>
»	<i>367 a</i>	» <i>9 ult. erat expressum . . .</i>	»	<i>568 a</i>	» <i>21 erat fuit expressum</i>
»	<i>367 b</i>	» <i>10 ult. effectum . . .</i>	»	<i>569 a</i>	» <i>7 effectum</i>
»	<i>368 a</i>	» <i>21 decrevimus . . .</i>	»	<i>569 a</i>	» <i>3 ult. decernimus</i>
»	<i>368 a</i>	» <i>20 ult. ecclesiis . . .</i>	»	<i>569 b</i>	» <i>14 ecclesiarum</i>
»	<i>368 a</i>	» <i>27 ult. praedictarum . . .</i>	»	<i>569 b</i>	» <i>16 praedictis</i>
»	<i>368 b</i>	» <i>5 solutionem . . .</i>	»	<i>570 a</i>	» <i>8 solutione</i>
»	<i>370 a</i>	» <i>13 praedicetur . . .</i>	»	<i>572 b</i>	» <i>2 praedicetur</i>
»	<i>370 a</i>	» <i>31 felicitus . . .</i>	»	<i>572 b</i>	» <i>23 felicitus</i>
»	<i>370 b</i>	» <i>16 privatos . . .</i>	»	<i>573 a</i>	» <i>10 ult. privatum</i>
»	<i>370 b</i>	» <i>21 homini . . .</i>	»	<i>573 a</i>	» <i>4 ult. hominem</i>
»	<i>371 a</i>	» <i>8 beneficia . . .</i>	»	<i>574 a</i>	» <i>17 ult. tria beneficia</i>
»	<i>372 a</i>	» <i>39 teneatur . . .</i>	»	<i>576 a</i>	» <i>3 teneantur</i>
»	<i>372 b</i>	» <i>9 faciendi . . .</i>	»	<i>576 a</i>	» <i>3 ult. faciendam</i>
»	<i>374 b</i>	» <i>20 ult. adducti . . .</i>	»	<i>579 b</i>	» <i>2 ult. pertinentibus adducti</i>
»	<i>375 a</i>	» <i>21 non posse . . .</i>	»	<i>580 a</i>	» <i>1 ult. posse</i>
»	<i>376 a</i>	» <i>28 quodque, ut . . .</i>	»	<i>582 a</i>	» <i>2 quodque</i>
»	<i>376 a</i>	» <i>21 ult. in . . .</i>	»	<i>582 a</i>	» <i>21 ult. pro</i>
»	<i>377 a</i>	» <i>8 ullatenus . . .</i>	»	<i>583 a</i>	» <i>17 ult. nullatenus</i>
»	<i>377 b</i>	» <i>23 acceptis . . .</i>	»	<i>584 a</i>	» <i>16 ult. exceptis</i>
»	<i>378 a</i>	» <i>33 cum omnibus . . .</i>	»	<i>585 a</i>	» <i>21 cum omnibus facultatibus</i>
»	<i>378 b</i>	» <i>18 ult. impositiones . . .</i>	»	<i>585 a</i>	» <i>21 ult. impositione</i>
»	<i>378 b</i>	» <i>10 ult. in . . .</i>	»	<i>586 a</i>	» <i>12 ult. et</i>
»	<i>379 b</i>	» <i>8 prorogamus . . .</i>	»	<i>587 a</i>	» <i>13 ult. prorogavimus</i>
»	<i>379 b</i>	» <i>25 aliâ . . .</i>	»	<i>587 b</i>	» <i>5 aliquâ</i>
»	<i>379 b</i>	» <i>44 pecuniarum . . .</i>	»	<i>587 b</i>	» <i>24 quod pecuniarum</i>
»	<i>380 a</i>	» <i>13 ult. et abbas . . .</i>	»	<i>588 b</i>	» <i>19 et cum abbas</i>
»	<i>380 a</i>	» <i>9 ult. ac incolae . . .</i>	»	<i>588 b</i>	» <i>24 incolae</i>
»	<i>380 b</i>	» <i>6 debeant . . .</i>	»	<i>588 a</i>	» <i>6 ult. debeat</i>
»	<i>380 b</i>	» <i>34 primatui . . .</i>	»	<i>589 a</i>	» <i>24 primati</i>
»	<i>380 b</i>	» <i>21 ult. ecclesiae . . .</i>	»	<i>589 a</i>	» <i>5 ult. ecclesia</i>
»	<i>381 a</i>	» <i>12 reparationibus . . .</i>	»	<i>589 b</i>	» <i>17 ult. (?)</i>
»	<i>381 a</i>	» <i>18 eo . . .</i>	»	<i>589 b</i>	» <i>7 ult. et</i>
»	<i>381 a</i>	» <i>33-35 quod . . . teneri . . .</i>	»	<i>590 a</i>	» <i>9-11 quod . . . teneantur</i>
»	<i>381 b</i>	» <i>22 ult. in perpetuam . . .</i>	»	<i>591 a</i>	» <i>7 in perpetuum</i>
»	<i>383 a</i>	» <i>18 teque . . .</i>	»	<i>593 a</i>	» <i>7 atque</i>
»	<i>383 a</i>	» <i>30 et . . .</i>	»	<i>593 a</i>	» <i>19 ad</i>
»	<i>383 a</i>	» <i>33 accessisset . . .</i>	»	<i>593 b</i>	» <i>22 accepisset</i>
»	<i>383 a</i>	» <i>1 ult. consideratis . . .</i>	»	<i>593 b</i>	» <i>16 considerato</i>
»	<i>383 b</i>	» <i>20 illaque . . .</i>	»	<i>593 b</i>	» <i>6 ult. illamque</i>
»	<i>383 b</i>	» <i>39 et in eorum . . .</i>	»	<i>594 a</i>	» <i>13 et eorum</i>
»	<i>383 b</i>	» <i>44 loci . . .</i>	»	<i>594 a</i>	» <i>18 laici</i>
»	<i>384 a</i>	» <i>29 vicedancellario . . .</i>	»	<i>594 b</i>	» <i>16 ult. vice cancellarium</i>
»	<i>384 a</i>	» <i>26 ult. quibus . . .</i>	»	<i>594 b</i>	» <i>1 ult. quibusvis</i>
»	<i>384 b</i>	» <i>14 ab his . . .</i>	»	<i>595 a</i>	» <i>4 ult. seu ab his</i>
»	<i>384 b</i>	» <i>21 per vos . . .</i>	»	<i>595 b</i>	» <i>4 per eos</i>

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>				<i>Pag.</i>			
384 b linea 21	benemeritis			595 b linea 5	benemeritis competentes		
» 384 b » 16 ult.	valeant			» 595 b » 5 ult.	valeat		
» 384 b » 3 ult.	impetrare			» 596 a » 10	impetrari		
» 386 a » 28 ult.	si quae			» 598 a » 17	si qua		
» 386 a » 12 ult.	adversatur			» 598 a » 19 ult.	adversantur		
» 386 b » 28-18 ult.	etiamsi... habens. quibus quad			» 598 a » 3 ult.	quibus (etiamsi... habens) quad ea		
» 388 a » 30 ult.	obstare			» 601 a » 12	obstantibus		
» 388 b » 2	mandatis executivis . .			» 601 b » 1	mandati esecutivi (?)		
» 388 b » 38	litteras			» 601 b » 5 ult.	litterae		
» 389 b » 10	approbare			» 603 a » 19	immutare (?)		
» 390 a » 11	honorificetur			» 604 a » 2	honorificatur		
» 391 b » 16	collativa			» 606 a » 15 ult.	collati		
» 391 b » 35	nuncupatis			» 606 b » 5	nuncupati		
» 391 b » 30 ult.	vixerit, eamdem . . .			» 606 b » 11	vixerit et eamdem		
» 392 a » 15	institutas			» 607 a » 12	instituas		
» 392 b » 27	feri, illius			» 608 a » 6	feri et illius		
» 392 b » 29	pariter,			» 608 a » 9	pariter et		
» 393 a » 1	prohibentes			» 608 b » 7	prohibentis		
» 393 a » 13	l oct.			» 608 b » 23	26 oct.		
» 393 b » 16	illisque			» 609 b » 5	illique		
» 394 a » 19	valeant			» 610 a » 14 ult.	valerent		
» 394 a » 21	licite scientiam. . . .			» 610 a » 12 ult.	licitae scientiae		
» 394 a » 23	ac tam			» 610 a » 10 ult.	ac eam (1)		
» 394 b » 8	nullo			» 611 a » 1	ullo		
» 394 b » 29 ult.	spectantia et pertinentia			» 611 a » 9 ult.	spectantibus et pertinen- tibus		
» 395 a » 4	decrevit			» 611 b » 20 ult.	decreverit		
» 395 b » 18	et ipsorum collegii . .			» 612 b » 20	ut ipsorum collegii con- servatores		
» 396 a » 10	similis recol.			» 613 a » 8 ult.	similis recordationis		
» 396 b » 26	praedicta			» 614 a » 9 ult.	praedictae		
» 396 b » 14 ult.	si quae			» 614 b » 21	si qua		
» 397 a » 17 ult.	spectantia			» 615 a » 1 ult.	spectantibus		
» 398 a » 18	eos			» 616 b » 15	eas		
» 398 a » 24 ult.	impedire			» 616 b » 3 ult.	impediri		
» 398 b » 8	interdicto			» 617 a » 14 ult.	interdicti		
» 398 b » 12	nec			» 617 a » 10 ult.	ne		
» 398 b » 37	existunt			» 617 b » 16	existant		
» 398 b » 37	hic			» 617 b » 16	sic		
» 398 b » 39	earumque			» 617 b » 19	eamque		
» 398 b » 19 ult.	praecedere			» 617 b » 9 ult.	procedere		
» 399 a » 7 ult.	Non			» 618 b » 19 ult.	Nos		
» 399 b » 21	illis			» 619 a » 9	illius		
» 399 b » 33 ult.	in ea			» 619 a » 18 ult.	in ea commorantibus		
» 400 a » 14 ult.	successorem			» 620 a » 15	successoris		
» 400 b » 7 ult.	tuisse			» 621 a » 9	tulisse		
» 401 a » 29 ult.	reperiantur			» 621 b » 15	aperiantur		
» 401 a » 7 ult.	circumspectis			» 621 b » 1 ult.	circumseptis (2)		
» 402 b » 28 ult.	electionis			» 624 a » 6	quod electionis		
» 403 a » 11	nominum			» 625 a » 20 ult.	hominum		
» 406 b » 13 ult.	eorum			» 629 a » 22 ult.	eam		
» 407 a » 21	factorum			» 629 b » 14	factorum		
» 407 a » 35	meditate			» 629 b » 14 ult.	mediate		

(1) Emendationem istam nunc primum proponimus.

(2) Sed ista emendatio non est admittenda, et legendum *circumspectis*, ut patet ex loco parallelo pag. 667 b.

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. iv.</i>			<i>Edit. Taur.</i>		
Pag.	407 a	linea 39	faciendi	» 629 b	» 11 ult. faciendum
»	407 a	» 47	remitteret	» 629 b	» 3 ult. remitterent
»	407 b	» 19	subscriptum	» 630 a	» 4 ult. subscriptam
»	407 b	» 19 ult.	praestitae	» 630 b	» 15 ult. praestitā
»	408 b	» 7	procuraciones	» 631 b	» 6 ult. procurationis
»	408 b	» 35 ult.	praedictae Ecclesiae	» 632 a	» 22 praedicta Ecclesia
»	408 b	» 1 ult.	eorum	» 632 b	» 14 eam
»	409 a	» 8	recessisse	» 632 b	» 22 recepissee
»	411 a	» 17	cupientes	» 635 b	» 12 ult. audientes (?)
»	411 a	» 19	adscripti	» 635 b	» 9 ult. adstricti
»	411 a	» 10 ult.	illo	» 636 a	» 13 ult. illā
»	411 b	» 3	procurandam suppe-	» 636 a	» 1 ult. procurandum suppe-
			ditandam		ditandum
»	412 b	» 32 ult.	professionem	» 638 a	» 6 ult. professione
»	412 b	» 13 ult.	fidelium	» 638 b	» 16 fidelium salutem
»	413 b	» 29 ult.	quae	» 640 a	» 6 quam
»	414 a	» 15 ult.	visitationem	» 641 a	» 3 visitatione (?)
»	414 b	» 34	erigendis	» 641 b	» 7 erigendi
»	415 b	» 1	voluntarie	» 642 b	» 20 ult. voluntariae
»	360 a	» 1 ult.	processus	» 645 a	» 18 processuum
»	360 b	» 16 ult.	coram	» 645 b	» 16 ult. eorum
»	361 b	» 15	eis	» 646 a	» 17 et eis
»	416 a	» 17 ult.	nostris	» 647 a	» 13 ult. nostri
»	418 a	» 25 ult.	Observantia	» 650 a	» 14 ult. Observantiae
»	419 b	» 6 ult.	quod cum aliās	» 652 b	» 9 ult. aliās
»	420 a	» 8 ult.	petendum	» 653 b	» 16 petendi
»	420 b	» 26	sed	» 654 a	» 7 se
»	420 b	» 31 ult.	plures	» 654 a	» 23 ult. pluries
»	420 b	» 15 ult.	facere sub	» 654 a	» 7 ult. facere, et sub
»	420 b	» 2 ult.	litteris	» 654 b	» 5 litteras
»	421 a	» 21	ut ea	» 654 b	» 16 ult. ea
»	421 b	» 27	comprehensa	» 655 b	» 17 comprehensas

Edit. Rom., Tom. v, Part. v.

»	2 a	» 23	eiusdem	» 657 b	» 9 eadem
»	17 b	» 32	existentibus	» 674 a	» 3 ult. existentibus
»	18 a	» 27	conspexisset	» 675 a	» 18 conspexissent
»	18 b	» 21 ult.	servanda	» 676 a	» 21 servandae
»	18 b	» 5 ult.	quae	» 676 a	» 7 ult. qua
»	19 a	» 17 ult.	modo	» 677 a	» 8 morbo (?)
»	19 b	» 38	suo	» 677 b	» 18 suae
»	20 a	» 22	solemni	» 678 a	» 18 ult. (?)
»	20 b	» 17 ult.	augerentur	» 679 a	» 3 ult. augeretur
»	21 a	» 7	consultores	» 679 b	» 21 ult. consultores
»	21 a	» 12	preces	» 679 b	» 15 ult. prece
»	21 a	» 28 ult.	gratia	» 680 a	» 15 gratias
»	21 b	» 15	ac Sanctam	» 680 b	» 15 Sanctam
»	21 b	» 26	quoad	» 680 b	» 19 ult. quo ad
»	22 a	» 14	1621	» 681 a	» 7 ult. 1622
»	24 a	» 16 ult.	concilii	» 684 b	» 16 ult. conciliis
»	45 a	» 25 ult.	et dum	» 688 b	» 16 dum
»	45 a	» 13 ult.	praecepit	» 688 b	» 27 praecipit
»	27 a	» 30 ult.	transferentur	» 691 a	» 2 ult. transferrentur
»	27 a	» 9 ult.	in iustitiā	» 691 b	» 19 in iniustitia (?)
»	28 a	» 24 ult.	tenoribus praesentium	» 693 a	» 13 tenores praesentibus
»	29 b	» 6	solita	» 695 a	» 6 solitam
»	39 a	» 24	ea	» 696 a	» 6 eis

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. v.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>	<i>31 b</i>	<i>linea 11</i>	<i>Nos igitur licet . . .</i>	<i>Pag.</i>	<i>698 a</i>	<i>linea 21</i>	<i>Nos igitur (qui, licet</i>
»	<i>31 b</i>	» <i>33</i>	<i>praeferebant . . .</i>	»	<i>698 b</i>	» <i>1</i>	<i>preferunt</i>
»	<i>31 b</i>	» <i>9 ult.</i>	<i>futurum . . .</i>	»	<i>698 b</i>	» <i>15 ult.</i>	<i>in futurum</i>
»	<i>32 a</i>	» <i>26 ult.</i>	<i>aliarum . . .</i>	»	<i>697 a</i>	» <i>3 ult.</i>	<i>aliarum personarum</i>
»	<i>32 a</i>	» <i>23 ult.</i>	<i>nominandarum episcopo-</i> <i>rum, seu ecclesiastica-</i> <i>rum praelatorum . .</i>	»	<i>699 a</i>	» <i>1</i>	<i>nominandarum ecclesia-</i> <i>sticarum, episcoporum</i> <i>seu praelatorum (1)</i>
»	<i>32 b</i>	» <i>5</i>	<i>genere . . .</i>	»	<i>699 b</i>	» <i>14 ult.</i>	<i>in genere</i>
»	<i>33 a</i>	» <i>16</i>	<i>necessarias . . .</i>	»	<i>700 a</i>	» <i>19 ult.</i>	<i>pecuniarias</i>
»	<i>33 a</i>	» <i>23 ult.</i>	<i>etiamsi . . .</i>	»	<i>701 a</i>	» <i>13</i>	<i>quibus, etiamsi</i>
»	<i>34 a</i>	» <i>6</i>	<i>Veros . . .</i>	»	<i>702 b</i>	» <i>21</i>	<i>Viros</i>
»	<i>34 a</i>	» <i>20</i>	<i>devinciendis, antiquitati</i>	»	<i>702 a</i>	» <i>5 ult.</i>	<i>devinciendis, antiquitatis</i>
»	<i>34 a</i>	» <i>10 ult.</i>	<i>militantis . . .</i>	»	<i>702 b</i>	» <i>8 ult.</i>	<i>militantes</i>
»	<i>36 b</i>	» <i>23</i>	<i>et statutis et . . .</i>	»	<i>706 a</i>	» <i>27</i>	<i>et</i>
»	<i>38 b</i>	» <i>6 ult.</i>	<i>omnique . . .</i>	»	<i>709 b</i>	» <i>21</i>	<i>omni</i>
»	<i>38 b</i>	» <i>3 ult.</i>	<i>cum . . .</i>	»	<i>709 b</i>	» <i>21</i>	<i>quo, cum</i>
»	<i>39 a</i>	» <i>19</i>	<i>adiuvantes . . .</i>	»	<i>710 a</i>	» <i>2</i>	<i>adiuvare</i>
»	<i>39 a</i>	» <i>6 ult.</i>	<i>congregationis . . .</i>	»	<i>710 b</i>	» <i>6</i>	<i>congregationum</i>
»	<i>39 b</i>	» <i>7 ult.</i>	<i>pertinentia . . .</i>	»	<i>711 a</i>	» <i>12 ult.</i>	<i>pertinentium</i>
»	<i>40 a</i>	» <i>23 ult.</i>	<i>quum . . .</i>	»	<i>711 b</i>	» <i>2 ult.</i>	<i>et, quum</i>
»	<i>40 a</i>	» <i>3 ult.</i>	<i>die . . .</i>	»	<i>712 a</i>	» <i>20</i>	<i>a die</i>
»	<i>40 b</i>	» <i>19 ult.</i>	<i>detrahenda . . .</i>	»	<i>712 b</i>	» <i>9 ult.</i>	<i>detrahendi</i>
»	<i>41 a</i>	» <i>3</i>	<i>quos . . .</i>	»	<i>712 a</i>	» <i>14</i>	<i>aut quos</i>
»	<i>41 a</i>	» <i>10</i>	<i>tibi . . .</i>	»	<i>713 a</i>	» <i>21</i>	<i>ac tibi</i>
»	<i>41 a</i>	» <i>21</i>	<i>nobis . . .</i>	»	<i>713 a</i>	» <i>11 ult.</i>	<i>vobis</i>
»	<i>41 b</i>	» <i>16</i>	<i>generaliter . . .</i>	»	<i>714 a</i>	» <i>6</i>	<i>generaliter concessis</i>
»	<i>43 a</i>	» <i>18 ult.</i>	<i>superiorum . . .</i>	»	<i>711 b</i>	» <i>13</i>	<i>superiores</i>
»	<i>43 b</i>	» <i>18 ult.</i>	<i>devotionis . . .</i>	»	<i>715 a</i>	» <i>3 ult.</i>	<i>devotio</i>
»	<i>46 b</i>	» <i>21</i>	<i>fructibus . . .</i>	»	<i>717 a</i>	» <i>8 ult.</i>	<i>favoribus</i>
»	<i>47 a</i>	» <i>24 ult.</i>	<i>et idem . . .</i>	»	<i>718 a</i>	» <i>8 ult.</i>	<i>idem</i>
»	<i>47 a</i>	» <i>16 ult.</i>	<i>propterea . . .</i>	»	<i>718 b</i>	» <i>1</i>	<i>et propterea</i>
»	<i>47 a</i>	» <i>4 ult.</i>	<i>etiam . . .</i>	»	<i>718 b</i>	» <i>14</i>	<i>eam</i>
»	<i>48 a</i>	» <i>32</i>	<i>inserentur . . .</i>	»	<i>719 b</i>	» <i>14 ult.</i>	<i>insererentur</i>
»	<i>48 a</i>	» <i>1 ult.</i>	<i>ac . . .</i>	»	<i>720 a</i>	» <i>21</i>	<i>an</i>
»	<i>49 b</i>	» <i>1</i>	<i>facultate . . .</i>	»	<i>721 b</i>	» <i>19 ult.</i>	<i>facultatem</i>
»	<i>50 a</i>	» <i>8</i>	<i>seu . . .</i>	»	<i>722 b</i>	» <i>18</i>	<i>sed</i>
»	<i>50 b</i>	» <i>1</i>	<i>quomodolibet . . .</i>	»	<i>723 a</i>	» <i>7 ult.</i>	<i>quomodolibet ad eos</i>
»	<i>50 b</i>	» <i>34</i>	<i>absolutis . . .</i>	»	<i>723 b</i>	» <i>19 ult.</i>	<i>absoluto</i>
»	<i>50 b</i>	» <i>13 ult.</i>	<i>prout . . .</i>	»	<i>724 a</i>	» <i>8</i>	<i>prout et</i>
»	<i>52 b</i>	» <i>3</i>	<i>praedictis conventui . .</i>	»	<i>726 b</i>	» <i>8</i>	<i>conventui praedictis</i>
»	<i>52 b</i>	» <i>8</i>	<i>derogationes . . .</i>	»	<i>726 b</i>	» <i>13</i>	<i>derogationibus</i>
»	<i>54 b</i>	» <i>18 ult.</i>	<i>officio . . .</i>	»	<i>730 a</i>	» <i>13</i>	<i>officii</i>
»	<i>55 a</i>	» <i>15</i>	<i>ad effectum . . .</i>	»	<i>731 a</i>	» <i>16</i>	<i>ad effectum praesentium</i>
»	<i>55 b</i>	» <i>16 ult.</i>	<i>tenorem . . .</i>	»	<i>731 b</i>	» <i>2</i>	<i>tenores</i>
»	<i>57 a</i>	» <i>34</i>	<i>illum . . .</i>	»	<i>733 b</i>	» <i>11</i>	<i>qui illum</i>
»	<i>57 a</i>	» <i>37</i>	<i>ipsorum . . .</i>	»	<i>733 b</i>	» <i>11</i>	<i>ipsum</i>
»	<i>57 b</i>	» <i>7</i>	<i>eorumque . . .</i>	»	<i>734 a</i>	» <i>10</i>	<i>eiusque</i>
»	<i>58 b</i>	» <i>15</i>	<i>posse . . .</i>	»	<i>734 b</i>	» <i>1 ult.</i>	<i>posset</i>
»	<i>58 b</i>	» <i>16</i>	<i>futurum . . .</i>	»	<i>735 a</i>	» <i>1</i>	<i>bonum futurum</i>
»	<i>59 a</i>	» <i>37</i>	<i>electio . . .</i>	»	<i>736 b</i>	» <i>16 ult.</i>	<i>quorum electio fiat</i>
»	<i>59 a</i>	» <i>38</i>	<i>debeat . . .</i>	»	<i>736 b</i>	» <i>26</i>	<i>debent (2)</i>

(1) Vel simpliciter posset legi *ecclesiasticorum* pro *ecclesiasticarum* sic: *nominandarum episcoporum seu ecclesiasticorum praelatorum*.

(2) Aliis duobus modis locus ille emendari posset; vel legendo: *cum defunctore et discreto electis in capitulis provincialibus quae fieri debent*, etc.; vel: *cum defunctore et discreto, quorum electio in capitulis provincialibus fieri debeat*, etc. debendo **vocem** *quae*.

<i>Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. v.</i>				<i>Edit. Taur.</i>			
<i>Pag.</i>	60 b	linea 14	ascendere	<i>Pag.</i>	740 a	linea 14	ult. ascendentes
»	62 a	» 10	ult. ducatu	»	741 b	» 11	ducatus
»	62 b	» 37	ecclesiae	»	742 a	» 15	ecclesiis
»	62 b	» 15	ult. promoveri	»	742 a	» 12	ult. promereri
»	63 a	» 2	dictaque cappella	»	742 b	» 5	dictamque cappellam
»	63 b	» 15	XII	»	743 a	» 1	ult. XXII
»	63 b	» 19	est	»	743 b	» 6	sit
»	64 a	» 26	ult. ut idem	»	744 b	» 10	itidem
»	65 a	» 26	ult. servandis	»	746 a	» 14	servatis
»	67 b	» 3	et	»	750 b	» 15	sed
»	67 b	» 23	suprema	»	750 b	» 6	ult. supremus
»	67 b	» 26	resideat	»	750 b	» 4	ult. ibi resideat
»	67 b	» 20	ult. existentis	»	751 a	» 22	existenti
»	68 a	» 33	Parisiensis	»	751 b	» 14	ult. Parisiensi
»	68 a	» 38	existentes archiepiscopi Parisiensis suffraganeos	»	751 b	» 9	ult. existentis archiepiscopo Parisiensi suffraganeis
»	68 b	» 28	iudicare	»	752 b	» 6	iudicari
»	68 b	» 18	ult. consistorialibus ac aliis	»	752 b	» 13	ult. consistorialiter ac aliis
»	70 a	» 32	aliquid	»	754 b	» 8	ult. alioquin
»	70 a	» 2	ult. statum	»	755 a	» 14	ult. statutum
»	70 b	» 2	dari	»	755 a	» 10	ult. notari
»	70 b	» 19	transmitti	»	755 b	» 8	transmissi
»	71 a	» 26	per praesentesque	»	756 a	» 4	ult. praesentesque
»	71 a	» 34	enormissima	»	756 b	» 6	enormissimae
»	73 b	» 16	ult. extra	»	758 b	» 14	ult. causâ
»	74 b	» 2	ult. ecclesias	»	760 b	» 9	ecclesiasque
»	75 a	» 17	sibi	»	760 b	» 14	ult. ibi
»	75 a	» 41	canonicatus... sufficien- tissime	»	761 a	» 12	canonicatibus... sufficien- tissimi
»	75 a	» 7	ult. existentis	»	761 a	» 9	ult. existentis
»	75 b	» 17	per dationem et solutio- nem	»	761 b	» 15	a datione et solutione
»	75 b	» 25	ult. oppidum... nuncupandum	»	761 b	» 1	ult. oppidum in civitatem... nuncupandum
»	75 b	» 18	ult. singula, quae	»	762 a	» 6	singula iura exerceat, quae
»	75 b	» 8	ult. praepositurae... praeben- dae... beneficiorum col- lativorum	»	762 a	» 17	praeposituram... praeben- das... beneficia colla- tiva
»	76 a	» 11	ascendentes	»	762 a	» 4	ult. ascendentem
»	76 a	» 13	ac	»	762 a	» 2	ult. ab
»	76 a	» 30	sine vera et personali re- sidentia	»	762 b	» 16	veram et personalem resi- dentiam
»	76 a	» 14	ult. ecclesia	»	762 b	» 1	ult. ecclesiae
»	76 a	» 6	ult. factum	»	763 a	» 8	factas
»	76 b	» 6	dictae	»	763 a	» 20	dictaeque
»	76 b	» 12	sive cura	»	763 a	» 13	ult. sive sine curâ
»	76 b	» 20	existentis	»	763 a	» 6	ult. existentis
»	76 b	» 24	dismembrata	»	763 a	» 1	ult. dismembratorum
»	76 b	» 14	ult. eiusque	»	763 b	» 10	ult. cique
»	77 a	» 29	episcopo	»	764 a	» 10	ult. episcopus
»	77 a	» 24	ult. gaudere libere	»	764 b	» 7	gaudere poterunt quomo- dolibet in futurum, si- militer et pariformiter ac sine ullâ prorsus dif- ferentiâ uti, frui, potiri et gaudere libere
»	78 a	» 27	constitutionem	»	765 b	» 2	ult. constitutione

<i>Edit. Rom. Main. Tom. v, Part. v.</i>			<i>Edit. Taur.</i>		
<i>Pag.</i>	78-79 linea	eamdem congregationem	<i>Pag.</i>	767 a linea 24	eiusdem congregationis
»	80 a » 13 ult.	collegiatarum ecclesiarum	»	769 a » 1 ult.	collegiatarum
»	80 a » 8 ult.	prou	»	769 b » 5	fructus
»	80 b » 34	inita	»	770 a » 2	initorum
»	81 a » 10	qui	»	770 b » 4	quae
»	81 b » 33 ult.	si quae	»	771 b » 15	si qua
»	82 a » 23	dependeri	»	772 a » 15 ult.	dependentibus
»	82 b » 10 ult.	unum . . . alterum	»	773 b » 3	uni . . . alteri
»	83 a » 3	aliis	»	773 b » 15	de aliis
»	83 a » 22	debeant	»	773 b » 8 ult.	debeat
»	83 a » 28	debent	»	773 b » 3 ult.	debent, excepta
»	83 a » 24 ult.	canonicis . . . qui omnes	»	774 a » 17	canonici . . . omnes
»	83 b » 23 ult.	reliquae duae	»	774 b » 2 ult.	reliquas duas
»	83 b » 15 ult.	interessentibus	»	775 a » 7	interessentes
»	84 b » 21	patronatum	»	776 a » 26	patronatus
»	84 b » 13 ult.	quarumcumque	»	776 b » 17	quibuscumque
»	85 a » 12	praesentis	»	776 b » 5	praesenti (1)
»	85 b » 23	exceptis	»	777 b » 10 ult.	exceptas
»	86 a » 27	generari	»	778 b » 20	volumus generari
»	89 a » 5 ult.	debitaque	»	783 b » 17 ult.	debitaque
»	89 a » 2 ult.	viva	»	783 b » 14 ult.	vivae
»	89 b » 3	perillustis	»	783 b » 9 ult.	perillustribus
»	89 b » 9	aliqua	»	784 b » 3 ult.	aliquo
»	91 b » 8 ult.	professuri	»	787 b » 7	profecturi
»	92 a » 25 ult.	constitutionibus	»	788 a » 16	constitutiones
»	94 b » 39	alia	»	791 b » 23	et alia
»	95 a » 24	est	»	792 a » 7 ult.	sit
»	95 a » 30	pendi	»	792 a » 1 ult.	pendeat
»	95 a » 29 ult.	abdicamus	»	792 b » 11	applicamus
»	95 b » 4 ult.	ad praesens	»	793 b » 18	quam ad praesens
»	96 a » 8	fabricare	»	793 b » 10 ult.	fabricari
»	96 a » 18	custodire et asservare	»	794 a » 1	custodiri et asservari
»	96 a » 1 ult.	sepulchra	»	794 b » 11	sepeliri
»	96 b » 8	illaque	»	794 b » 19	illamque
»	96 b » 29	comprehendi	»	794 b » 2 ult.	minime comprehendi
»	96 b » 37	concessa	»	795 a » 7	concessas
»	97 a » 11	millesimo sexagesimo se- cundo	»	795 b » 4	MDCXXIII
»	97 b » 14	liberare	»	795 b » 15	liberaret
»	98 b » 34	ecclesia	»	797 a » 1 ult.	ecclesiae
»	99 a » 4	cum	»	798 b » 19	et in
»	99 b » 30 ult.	recuperando iconem	»	799 a » 13	recuperandi, ad iconem
»	100 b » 6 ult.	ac	»	801 a » 3	ad
»	101 a » 19	tenoribus	»	801 b » 11	tenores
»	101 b » 30 ult.	quae	»	802 a » 14 ult.	qui
»	102 b » 11	censeatur	»	803 b » 7	censeatur, concedimus et indulgemus
»	103 a » 10 ult.	manum	»	804 b » 7 ult.	manuum
»	103 b » 17	quicumque	»	805 a » 21	ut quicumque
»	103 b » 7 ult.	iisdem	»	805 b » 23	iidem
»	104 b » 2	non ob stare	»	806 b » 14	non obstante
»	105 a » 7	et nunc	»	807 a » 1 ult.	ex nunc
»	105 a » 35	erogationes	»	807 b » 28	derogationes
»	105 b » 18	metropolitani	»	808 a » 7 ult.	metropolitanam
»	105 b » 26 ult.	visa	»	808 b » 21	ullā

(1) Vel potius nescio quid legam (R.T.).

Edit. Rom. Main. Tom. v, Part. v.

Edit. Taur.

<i>Pag.</i>	107 <i>a</i>	linea 10-11	habitaverint... possideant	<i>Pag.</i>	810 <i>b</i>	linea 20-22	habitaverit... possideat
"	107 <i>a</i>	" 32	possint	"	811 <i>a</i>	" 1	possit

Tom. v, Part. iv.

"	138 <i>a</i>	" 3	<i>ult.</i> institutione	"	814 <i>a</i>	" 11	insinuatione
"	138 <i>b</i>	" 41	regularium	"	814 <i>b</i>	" 11	regalium

Tom. v, Part. v.

"	109 <i>b</i>	" 16	domus	"	814 <i>b</i>	" 14	domibus
"	111 <i>a</i>	" 23	omniaque	"	817 <i>a</i>	" 8	omnia
"	111 <i>a</i>	" 29	quodque	"	817 <i>a</i>	" 15	quaeque
"	112 <i>a</i>	" 20	<i>ult.</i> ullatenus	"	818 <i>b</i>	" 7	<i>ult.</i> nullatenus
"	112 <i>a</i>	" 3	<i>ult.</i> camerae	"	819 <i>a</i>	" 12	camera

PAULI QUINTI

CONSTITUTIONES

Ab anno septimo pontificatus ipsius et deinceps.

An. C. 1611

CLXXV.

*Inhibetur Iesuitis et fratribus Ordinis Minimorum Bisuntinae civitatis, ne facultates in Universitate studii generalis oppidi Dolae eiusdem Bisuntinae diocesis legi solitas, in dicta civitate doceant, nisi pro suis respective religiosis*¹

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Sedula Romani Pontificis providentia uberes fructus, quos studiorum generalium universitates in vineâ Domini adferre solent, attente considerans, illarum conservationi propensis studiis intendit, catholicorumque principum illud idem anhelantium votis libenter annuit, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

Pius V et Sixtus V universitatem Bisuntinam erigi permisere.

§ 1. Sane, postquam felicitis recordationis Pius V et successive Sixtus etiam V, Romani Pontifices praedecessores nostri,

supplicationibus tunc existentium senatorum Bisuntinorum sibi tunc humiliter porrectis inclinati, eisdem senatoribus, ut in dictâ civitate et loco ad id convenienti et apto unum collegium scholarium cum dote, ecclesiâ vel cappellâ, structuris, aedificiis, cameris et locis simili collegio convenientibus et necessariis, in quo aliquot praeceptores seu doctores, qui inibi publice theologiam et ius tam canonicum quam civile ac philosophiam et medicinam profiterentur ac docerent, sub certis modo et formâ tunc expressis, erigere et instituere possent, facultatem apostolicâ auctoritate respective concesserant, seu indulserant;

§ 2. Et subinde tam dictus Pius praedecessor quam similis memoriae Gregorius Papa XIV informati, quod in oppido Dolensi provinciae Burgundiae a praedictâ civitate octo leucis, vel circa, tantum distanti insignis et antiqua universitas studii generalis instituta erat, et occasione erectionis collegii in dictâ civitate gravia et irreparabilia damna, scandala, mala,

At idem Pius V et Gregorius XIV ob proximitatem academiae Dolensis dictam universitatem Bisuntinam suppressi decreverunt.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

et inconvenientia verisimiliter oriri poterant; Pius V suam ipsius, et Gregorius Sixti V concessionem huiusmodi revocarant, cassaverant et annullaverant:

Quas secundo dictas litteras confirmavit Paulus V.

§ 3. Nos, supplicationibus dilectorum filiorum nobilis viri Alberti archiducis Austriae, ac rectoris, magistrorum et scholarium dictae universitatis nobis postmodum humiliter porrectis inclinati, revocationem, cassationem et annulationem dicti Gregorii praedecessoris et desuper confectas litteras perpetuo confirmavimus et approbavimus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiecinus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui in eis quomodolibet intervenissent, supplevimus, prout in diversis praedecessorum et nostris desuper confectis litteris plenius continetur ¹

Cum vero Iacobus, ac Minimus in domibus Bruntianis philosophiam, ac theologiam legere,

§ 4. Cum autem, sicut dictorum Alberti archiducis et rectoris ac magistrorum nec non scholarium dictae universitatis nomine² nobis expositum fuit, in dicta civitate Bisuntina unum collegium presbyterorum Societatis Iesu et una domus fratrum Minimorum sancti Francisci de Paula instituta reperiantur, et tam presbyteri dicti collegii quam fratres praedictae domus non solum philosophiam, verum etiam theologiam publice profiteri ac docere seu legere, in maximum dictae universitatis praedictum, aggressi fuerint (id non sibi regularem vitam professis, sed praceptoribus et doctoribus secularibus ex dictarum litterarum tenore vetitum esse forsitan allegantes) adversus praedecessorum et nostram voluntatem:

Idem Paulus in his pro his religiosis tantum legere decernit.

§ 5. Nos, damnis et scandalis ac malis, quae inde oriri possent, occurrere cupientes, praedecessorum praedictorum vestigiis inhaerentes, ac singularum lit-

terarum praedictarum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, dicti Alberti archiducis et rectoris ac magistrorum nec non scholarium praedictorum supplicationibus nobis denovo humiliter porrectis inclinati, presbyteris regularibus Societatis Iesu et fratribus sancti Francisci de Paula Minimis nuncupatis, ne de cetero perpetuis futuris temporibus ex quavis causa in dicta civitate philosophiam aut sacram theologiam publice vel secrete, praeterquam suos religiosos respective, docere seu legere ac profiteri audeant seu praesumant, sub indignationis nostrae et excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, auctoritate apostolica, tenore praesentium, interdiciamus et prohibemus.

§ 6. Sicque et non aliter per quoscunque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quocunque, quavis auctoritate scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Clausulae.

§ 7. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Societatis, Ordinis, necnon collegii et domus praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis Societati et Ordini, ac collegio et domui praedictis, illorumque superioribus, presbyteris et fratribus, ac quibusvis aliis personis, sub quibuscunque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis specialis, specifica, expressa et individua mentio habenda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et ex-

Delegatio contenti totum.

¹ Vide de hac re eiusdem Pauli V Constit. cxxxviii in tom. xi praecedenti, pag. 577 (R. T.).

² Hanc vocem nomine nos addimus (R. T.).

presse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xvii iunii mdcxi, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 17 iunii 1612, pontif. an. vii.

CLXXVI.

*Declaratur fratres Congregationis Ioannis Dei, in regnis Hispaniarum, tria vota substantialia et quartum serviendi infirmis in suis hospitalibus emittere, et sub regulâ sancti Augustini, Ordinariorumque correctione et obedientia, degere debere, verosque propterea Religiosos et Regulares esse censendos*¹

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Romanus Pontifex, circa sacrarum religionum et congregationum ac etiam hospitalium et aliorum piorum locorum salubrem directionem et felicem progressum ex demandatae sibi apostolicae servitutis officio intentus, ea, quae desuper a praedecessoribus suis facta fuisse comperit, partim approbat et confirmat, partim vero aliis iustis causis ita suadentibus alterat et immutat, aliasque eiusdem officii sui partes favorabiliter interponit, prout, rerum, locorum, temporum et personarum qualitate pensatâ, conspiciit in Domino salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem (cum Congregatio Ioannis Dei sub regulâ sancti Augustini in republicâ christianâ introducta, et subinde apostolicâ auctoritate recepta atque

Huic Congregationi Romani Pontifices nonnullas gratias largiti fuerunt.

¹ Congregationem hanc approbavit Pius V in Constit. cxc *Licet* (in h. n. ed. ccxiv, tom. vii, pag. 959); reformavitque Clemens VIII in Constit. cxxxiv *Romani Pontificis* (in h. n. ed. cxi, tom. x, pag. 296); Paulus V in Constit. cxxxi *Inter alias* (in h. n. edit. cxxiii, tom. xi, p. 570).

admissa fuisset, ac gratiâ cooperante divinâ per varias partes multiplicatis illius fratribus mirabiliter propagaretur et quamplurima hospitalia ex congestis christifidelium eleemosynis construeret, in eisque innumerabiles Christi pauperes utriusque sexus, videlicet senes, mentecaptos, membrorum et virium impotentiâ atque debilitate laborantes, aliasque miserabiles personas, pro eorum morbis et infirmitatibus etiam incurabilibus sublevandis, refovendis et sanandis, continuo reciperet) diversi interim Romani Pontifices praedecessores nostri, Congregationem huiusmodi in eadem republicâ christianâ pauperum et infirmorum huiusmodi subventioni apprime utilem ac personarum inibi sub illius habitu eisdem pauperibus et infirmis caritative deservientium opera apud Deum valde meritoria fore animadvertentes, ac ipsius Congregationis felici successui et salubri regimini atque directioni intendentes, illis nonnulla privilegia, gratias et indulta benigne concesserunt.

§ 2. Siquidem felicis recordationis Pius V praedecessor noster (hoc praesantissimum genus officii infirmos in hospitalibus existentes adiuvari certior factus per tunc existentem confratrem maiorem nuncupatum hospitalis Ioannis Dei nuncupati Granatensis, Ordinis sancti Augustini, in dicto et nonnullis aliis ad instar illius erectis hospitalibus pie exerceri) concessit licentiam et facultatem pro tempore existentibus fratribus dictorum hospitalium deferendi certum habitum tunc designatum, eleemosynasque colligendi, et de earum administratione singulis annis legale computum loci Ordinario, in quo hospitalia huiusmodi consisterent, reddendi, dummodo sub regulâ sancti Augustini, et sub obedientiâ Ordinarii eiusdem loci, in quo ipsa hospitalia existerent, degerent, nonnullaque alia,

Pius V habitum fratribus praescripsit, eleemosynas colligendi pro hospitalium subventionem licentiam concessit, Ordinariorumque obedientiam subiecit.

quoad eosdem fratres, eorumque hospitalia, ordinavit:

Sixtus V. eodem in unam univit, Congregationem provinciarumque distinguendi, et eligendi generalem facultatem concessit.

§ 3. Et deinde felicis recordationis Sixtus Papa V. praedecessor noster (cum plerique eorum tria vota substantialia ac quartum de iuvandis infirmis emitterent, nec generalem, nec constitutiones, aut certum vivendi modum haberent) omnia hospitalia Ioannis Dei nuncupata, tam in Italiâ, quam in ceteris quibusvis provinciis, etiam transalpinis, existentia, invicem univit, ac unam Congregationem confratrum Ioannis Dei nuncupatam erexit, ac in hospitali sancti Ioannis Calavitae de Urbe capitulum generale dictorum confratrum de mense maii tunc proxime venturo celebrandum indixit ac provincias distinguendi, et generalem eligendi, aliaque desuper faciendi licentiam et facultatem concessit¹:

Clemens VIII unum ab his fratribus inserviendi hospitalibus sub Ordinariis obedientiae votum emitti decrevit.

§ 4. Et post eos felicis recordationis Clemens Papa VIII (sperans fratres dictae Congregationis, quorum plerique tria vota substantialia religionis ac etiam quartum de iuvandis infirmis emittebant, nullâ professione praeterquam hospitalibus et infirmis inibi serviendi per eos emissâ, sub obedientiâ Ordinariis locorum quietius et tranquillius victuros, ac delinquentes sine scandalo aut notâ aliquâ ex locis, ubi degerent, sic expelli posse) per eius litteras in formâ Brevis confectas, sub datum die xiii februarii, pontificatus sui anno 1, inter alia perpetuo statuit et ordinavit quod de cetero fratres Congregationis huiusmodi unum duntaxat inserviendi praedictis hospitalibus sub obedientiâ Ordinarii votum emitterent, prout in ipsis litteris plenius continetur².

Maiores autem hospitalium in regnis Hispaniarum exponit non obstante

§ 5. Cum autem (sicut dilectus filius Petrus frater maior hospitalium et locorum dictae Congregationis in regnis His-

paniarum constitutorum nobis nuper exponi fecit) litterae Clementis VIII supradictae in hospitalibus et locis regnorum huiusmodi, nonnullis tamen iisque paucis exceptis, quoad hoc numquam executioni demandatae, nec effectum suum sortitae fuerint; immo post eas, fratres supradicti tria vota et quartum de iuvandis infirmis emittere, prout antea, fere in omnibus suorum hospitalium locis perrexerint, idque etiam nunc observent, utiliusque et salubrius, ac bono regimini ipsorum et hospitalium gubernationi conducibilis esse experti fuerint; quin progressu temporis experientiâ docente compertum sit; fratres dictae Congregationis (qui inibi sub regulâ sancti Augustini degere, et ultra receptionem atque servitium infirmorum, proprium ipsius Congregationis institutum, etiam normam in eadem regulâ praescriptam, ad instar illius professorum, sedulo observare, eique insistere dignoscuntur), si pariter a seculo abscinderentur, et eidem Congregationi per emissionem trium votorum ultra quartum de iuvandis infirmis religioni penitus auctoritate apostolicâ manciparentur, eâ ratione servitium et assistentiam dictorum infirmorum, aliaque munia eis ex instituto Congregationis huiusmodi iugiter incumbant, expeditius et salubrius obituros; ac propterea aequum, et suae vocationi congruum fore, eos etiam ad emissionem supradictorum votorum per nos et Sedem Apostolicam admitti:

§ 6. Nos igitur, qui similia opera pia et meritoria Deo accepta ministerio nostri pastoralis officii libenter promovemus, de consilio dilectorum filiorum nostrorum Pompeii S. Albinae Arrigoni, Ioannis Garziae Ss. Quatuor Coronatorum Millini, Michaelis sancti Bartholomaei in insulâ S. R. E. presbyterorum cardinalium Nazarenorum nuncupatorum, quibus hoc negotium sedulo examinandum et deinde no-

decreto Clementis VIII fratres tria vota, et etiam quartum de iuvandis infirmis emittere consuevisse, et eos Congregationis munia sub regulâ sancti Augustini obire salubrius esse.

Hic ergo Pontifex, fratres in illis regnis sic professionem emittere debere, decernit.

¹ Haec Sixti V. Const. in *Bullario* minime legitur (R. T.).

² Istâ quoque hucusque deest R. T..

bis referendum commisimus, circa praemissa ac etiam alia dictae Congregationis laudabile institutum concernentia, prout ex eiusdem officii debito tenemur, maturius disponere cupientes, ipsunque Petrum a quibusvis, etc. consentes, necnon ordinationes, statuta, privilegia, gratias et indulta huiusmodi, ac tam super eis confectarum, quam supradictarum eiusdem Clementis praedecessoris litterarum tenores etiam veriores, atque inde sequuta quaecumque, praesentibus pro expressis habentes, supplicationibus dicti Petri in eâ parte inclinati, de nobis attributae potestatis plenitudine, praesentium tenore, perpetuo statuimus et ordinamus, quod, ex nunc perpetuis futuris temporibus, in hospitalibus et locis regnorum huiusmodi quae proprium confratrem maiorem eorum regimini et administrationi, sub iurisdictione tamen et visitatione Ordinarii, praefectum habere consueverunt, illi videlicet qui hactenus eis nomen suum dederunt et inibi ultra annum steterunt, statim, reliqui autem et qui in posterum in eis habitum suscipient, anno eorum probationis elapso, ac aliâs iuxta sacrorum canonum et decretorum concilii Tridentini praescriptum, tria vota ante dicta, videlicet obedientiae, castitatis et paupertatis, ac insuper quartum votum serviendi infirmis in suorum superiorum manibus solemniter emittere omnino teneantur;

Et sic professus, vere et proprie religiosus, et regulares esse declarat.

§ 7. Huiusmodi autem personas, quae elapso probationis anno quatuor praedicta vota solemniter emisierint, vere ac proprie religiosos, ac proprios et veros regulares esse, ac pro talibus ab universis christifidelibus habendos et recipiendos, illamque veram et propriam sub regulâ sancti Augustini religionem esse, ac inter reliquas Ecclesiae Catholicae religiones esse connumerandam.

Eos autem ad habitum, et professionem, qui

§ 8. Non liceat autem superioribus dictorum hospitalium et locorum plures

inibi ad habitum aut professionem admittere, quam quot pro numero infirmorum aliarumque miserabilium personarum illuc recurrere solitarum, illarumque ministerio necessarii fuerint.

pro numero infirmorum necessarii erunt, dumtaxat admitti praecipit.

§ 9. Praeterea eisdem hospitalibus dictorum regnorum, ut deinceps in eorum singulis duo fratres presbyteri manere et ali possint, qui confessiones tam infirmorum, quam aliorum confratrum et ministrorum inibi audire, et, iniunctâ sibi poenitentia salutare, eos a peccatis suis absolvere, illisque sanctissimae Eucharistiae et extremae Unctionis sacramenta ministrare, libere et licite valeant, ac aliis verbo et exemplo praecire debeant, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus.

In singulis domibus Hospitaliarum duos presbiteros admitti posse concedit.

§ 10. Ceterum omnia hospitalia et loca eorundem regnorum, illorumque personarum et superiores, etiam quod personae religiosae sint ac etiam dictum confratrem maiorem, et quaecumque alium pro tempore existentem, iurisdictioni, superioritati, visitationi et correctioni Ordinarii locorum perpetuo subesse; Ordinariosque in loca et personas huiusmodi, quoad causas civiles et criminales et mixtas, tam in visitatione quam extra, plenam potestatem, facultatem et auctoritatem perpetuis futuris temporibus habere; ac ratione omnium et singulorum bonorum, proprietatum et rerum, tam mobilium quam immobilium, decimas, primitias, novalia et alia onera quomodolibet nuncupata solita et consueta quibuscumque locorum Ordinariis, monasteriis, domibus, capitulis, hospitalibus, parochialium ecclesiarum rectoribus, aliisque personis et locis, quibus ea colligendi ius competit, persolvere teneri, et ad id per opportuna iuris remedia cogi et compelli¹, nisi privilegio apostolico vel legitimâ

Omnem autem iurisdictioni Ordinarii subponit.

¹ Subintellige *posse* (R. T.).

praescriptione haecenus observatâ muniantur; nec deinceps contra iurisdictionem et superioritatem Ordinariorum aut solutionem decimarum, primitiarum, novallium et aliorum onerum praemissorum, ullo umquam tempore quantumvis longissimo praescribere aut praescripsisse dici vel censi;

Et si cesset hospitalitas, administrati-
onem eorum locorum
ad Ordinarios
spectare dece-
bit.

§ 11. Quinimo (si quando in hospitalibus et locis antedictis hospitalitas defecerit) eosdem Ordinarios illa, eorumque bona per fratres huiusmodi aut alias personas etiam seculares administranda (ita quod hospitalia et loca illorumque bona praedicta nullatenus umquam dictae Congregationi incorporentur) committere et demandare posse ac etiam debere, volumus, decernimus et declaramus.

Et durante hospitalitate quot-
annis locorum
Ordinariis fra-
tres rationem
re flere iubet.

§ 12. Immo, dum dictorum hospitalium administratio ad ipsos fratres pertinebit, teneantur omnino singulis annis suae administrationis rationem Ordinario reddere ad Tridentini Concilii praescriptum.

In praedictis ta-
men aliorum iu-
ribus non praes-
cribere decla-
rat.

§ 13. Illis tamen, quae superius in quacumque parte concessimus, declaravimus et ordinavimus, universitatum, collegiorum, aut singularium personarum quarumcunque iuribus qualibuscumque (si quae illis¹ super dictis hospitalibus, bonis, personisve, etiam ratione cappellaniarum, vel aliorum beneficiorum ex fundatione, dotatione, vel aliâs legitime competat) ullo pacto praepiudicatum, vel praepiudicium ullum quantumvis minimum illatum esse non intendimus: idque expresse declaramus, et pro declarato ac in qualibet huius dispositionis parte pro repetito haberi volumus et mandamus.

Huius concess-
ionis praescrip-
tivas clausu-
las subdit.

§ 14. Decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari ullatenus posse, sed semper

validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque per quoscumque iudices, etc., sublatâ etc., irritumque, etc.

Contrariisque
derogat.

§ 15. Non obstantibus foundationibus et institutionibus hospitalium et locorum huiusmodi, ac dictâ eiusdem Clementis praedecessoris, aliisque apostolicis, necnon in universalibus, provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ac hospitalium, locorum, et Congregationis huiusmodi (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi, etc., de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die vii iulii mdcxi, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 7 iulii 1611, pontif. an. vii.

CLXXVII.

Mandat capitulo ecclesiae Paderbornensis, ut ad electionem coadiutoris cum futurâ successione procedat in regimine et administratione dictae ecclesiae¹

¹ Aptius legeretur *si qua* nempe *iura* (R. T.).

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

**Dilectis filiis,
Capitulo ecclesiae Paderbornensis,
Paulus Papa V.**

**Dilecti filii,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Exordium.

Inter pastoralis nostrae sollicitudinis curas, quibus assidue premimur, haec prae caeteris cordi nostri insidet, ut provideamus, ne cathedrales ecclesiae pastoris solatio destitutae aliqua in spiritualibus vel temporalibus detrimenta patiantur.

Causa eligendi coadiutorem.

§ 1. Accepimus siquidem, quod ecclesiae Paderbornensis magnopere interest (propter pericula praesertim, quae illi imminerent, si pastore viduata ad successoris electionem deveniendum foret), ut venerabili fratri Theodoro episcopo Paderbornensi coadiutor cum futura successione eligatur.

Mandat capituli, ut illum eligat.

§ 2. Quare nos, pro nostro pastoralis officii debito dictae ecclesiae statui consilere volentes, vobis, ad quos, occurrente vacatione ipsius ecclesiae per cessum vel decessum illius episcopi pro tempore existentis, electio personae idoneae in episcopum eiusdem ecclesiae, iuxta concordata inter Sedem Apostolicam et nationem Germanicam inita, spectare dignoscitur, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium committimus et mandamus, ut quamprimum fieri poterit, quibuscumque impedimentis semotis, capitulariter congregati aliquem, etiam extra vestri capituli gremium, etiam aliarum similium ecclesiarum praesulem, vel in earum regimine coadiutorem cum futura successione a Sede Apostolicâ deputatum, seu etiam alium, qui aliâs postulandus esset, zelo tamen et puritate catholicae fidei cum morum probitate et prudentiâ spectatum, in coadiutorem perpetuum et irrevocabilem dicto Theodoro episcopo in regimine et administratione praedictae ecclesiae

Paderbornensis in spiritualibus et temporalibus cum futura successione eligatis. Nos enim vobis ad electionem huiusmodi deveniendi, aliaque circa electionem huiusmodi necessaria et opportuna faciendi, gerendi et exercendi licentiam et facultatem, auctoritate et tenore praedictis, concedimus et impertimur.

§ 3. Non obstantibus generalis concilii ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indulgentiis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae eiusque praesuli et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio et consistorialiter, aut aliâs in contrarium forsân quomodolibet concessis, confirmatis ac etiam innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis specialis mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantia tollit.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxiii iulii mdcxi, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 23 iulii 1611, pontif. an. vii.

CLXXVIII.

Episcopo Paderbornensi: In idem argumentum¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Venerabili fratri Theodoro episcopo

Paderbonensi

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam
benedictionem.

Exordium a sol-
licitudine prae-
sulum suarum
ecclesiarum li-
sumptum.

Redemptor noster unigenitus Dei filius
Christus Iesus inter cetera, quibus transi-
turus ex hoc mundo ad Patrem ineffabili
charitate instruxit ecclesiam suam, *Pater
sancte, quos dedisti mihi, inquit, custo-
divi, et nemo ex eis periit, nisi filius
perditionis*¹; ut nos videlicet (quod probe
novit fraternitas tua) omnesque doceret,
quibus ministerium custodiendi Ecclesiam
suam creditum est, ut ita gregem custo-
diamus, ut, quantum est in nobis, illum
servemus, animas etiam ipsas nostras, si
oportuerit, dando; nullam alioquin excu-
sationem habituri, si vel nobis nescien-
tibus lupo oves comedet; quanto ergo
minus, si illum venientem viderimus, et
dimiserimus gregem, quasi ad nos de ovi-
bus non pertineat, quarum sanguinem de
manibus nostris Dominus requiret. Quae
sane cogitare et praestare semper et nunc
maxime oportet nos quidem, quibus uni-
versi gregis custodia, nullis licet nostris
suffragantibus meritis, commissa est, pro
solicitudine, quam cunctis ecclesiis debe-
mus, fraternitatem vero tuam, in partem
solicitudinis nec modicam vocatam, pro
officii debito erga proprium gregem.

Necessitates
ecclesiae Pader-
bornensis re-
censet.

§ I. Quantis enim, et qualibus in peri-
culis constituta nunc sit ecclesia tua Pader-
bornensis longe melius novit fraternitas
tua, quae praesens est et venientem tur-
binem adspicere potest, quam nos, ad quos
istinc omnia deferuntur: nec dubitamus
quin fraternitatem tuam maxime sollicitam
nunc habeant huiusmodi imminencia mala,
quae nos ingenti timore trepidare absen-
tes compellunt. Non enim de unius ovis,

pro qua tamen bonus pastor nonaginta
novem dimisit in deserto, sed de universi
gregis salute agitur, cui si occurrere omni
conatu omiserimus, quis non videt inter
mercenarios potius, quam inter pastores
nos numerandos esse, et futurum ut dici
iure possit, venisse nos, non ut servaremus
gregem nobis commissum, sed ut perde-
remus? Perdit quippe, qui cum servare
teneatur, si potest, non servat, aut servare
omnibus viribus non conatur.

§ 2. Quamobrem, ne culpam huiusmodi
tanto cum detrimento salutis et honoris
incurreremus, quod unum esse accepimus
remedium, pro munere nostro adhiben-
dum duximus. Reliquum est, ut fraternitas
etiam tua, pro suo similiter pastoralis mu-
nere, quidquid in se est faciat et nobiscum
efficiat. Nos enim dilectis filiis capitulo
ecclesiae tuae Paderbornensis commisimus
et mandavimus, ut ad electionem coadiu-
toris tui quamprimum veniant, sperantes
fore ut ecclesiae necessitatem, ac solius
Dei honorem et gloriam spectantes, cum
virum eligant qui catholicae religionis
zelo et aliis rebus possit et velit fidem
catholicam et ecclesiam Paderbornensem
conservare ac promovere.

Sequitur Capitu-
lo mandas-e,
ut episcopum
coadiutorem e-
ligat, declarat.

§ 3. Nunc igitur fraternitatis tuae erit,
non solum consensum opportunum prae-
stare, sed etiam negotium ita iuvare et
fovere, ut se talem pastorem praestet, qua-
lem Dominus pro pastore agnoscit, et qua-
lem se semper ostendit, ac res desiderat.
Quod etsi facturam, pro tua prudentia,
catholicae religionis zelo, et erga gregem
tuae fidei commissum charitate, plane con-
fidimus, tamen ne alicuius officii praeter-
missi in tam gravi re argui possimus,
eamdem fraternitatem tuam ex toto corde
nostro hortamur, et per viscera Iesu Chri-
sti enixe requirimus, ut partes tuas hoc
tempore impleas, tuumque honorifices
ministerium, ut in extremo examine,
tamquam fidelis servus, et Domini imi-

Episcopus aut
opem ad ad
suam praestet,
habetur.

tator, eidem Domino dicere, quantum homini fas est, valeas: *quos dedisti mihi, custodivi, et cum essem cum eis, servabam eos in nomine tuo*¹ Quod tuae fraternitati ut concedat Deus precamur, et apostolicam benedictionem impertimur.]

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXIII iulii MDCXI, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 23 iulii 1611, pontif. anno VII.

CLXXIX.

*Capitulum ecclesiae Monasteriensis hortatur, ut archiepiscopo coadiutorem eligat*².

**Dilectis filiis, capitulo ecclesiae
Monasteriensis**

Paulus Papa V.

**Dilecti filii, salutem et apostolicam
benedictionem.**

Exordium.

Officii pastoralis cura, quam nostram humilitatem gerere, nullis nostris meritis, voluit divina dignatio, cogit nos omnium ecclesiarum statui et necessitatibus sollicite providere.

Ad vacationis
evitanda peri-
cula ut coadiu-
torem eligi cu-
ret, archiepi-
scopum se ad-
monuisse refert.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, magnopere intersit ecclesiae Monasteriensi, ut ad electionem coadiutoris venerabilis fratris Ernesti archiepiscopi Coloniensis in regimine et administratione ecclesiae Monasteriensis, cuius administrator ad sui vitam apostolicam auctoritate deputatus existit, hoc tempore deveniatur, propter graviam, quae illi impenderent pericula, si, occurrente illius vacatione, electio huiusmodi celebranda esset; propterea, pro nostri officii debito, ad eundem Ernestum archiepiscopum et administratorem scribimus, ut coadiutorem cum futura succes-

sione istius ecclesiae quamprimum petat, vobisque ad eiusdem coadiutoris electionem veniendi, et virum religionis catholicae zelo, prudentia, et aliis virtutibus ac donis praestantem, etiam extra gremium capituli vestri, etiamsi postulandus esset, eligendi auctoritate apostolica facultatem concedimus et indulgemus, prout in litteris in simili forma Brevis ad eundem Ernestum archiepiscopum et administratorem scriptis plenius continetur¹

§ 2. Sed licet nos, de vestra in Deum sinceram pietate et erga ecclesiam Monasteriensem, cui deservitis, debitam charitate fiduciam in Domino habentes, non dubitemus, quin vos imminetia mala cernentes sponte vestram facturi sitis; tamen, quia nostri muneris erat, cohortandos vos in Domino vehementer, quod facimus, existimavimus, et enixe requirendos, ut ad electionem coadiutoris perpetui cum futura successione huiusmodi absque mora veniatis, eumque eligatis, qui hoc munere ad Dei gloriam et ecclesiae istius utilitatem fungatur; firmam in Domino spem habentes fore ut et vestro officio et nostrae expectationi ita respondeatis, ut omnibus appareat in re, ubi Dei honor maxime agitur, quae Dei sint tantum quaesivisse; et apostolicam vobis benedictionem impertimur.

Ad id capitulum hortatur.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XXIII iulii MDCXI, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 23 iulii 1611, pontif. anno VII.

CLXXX.

*Provincia de Pernambuco in Indiis occidentalibus disiungitur ab ecclesia S. Salvatoris et in vicariam perpetuam erigitur*²

¹ Ioh. XVII, 12 (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Huiusmodi litterae desunt (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pro-
emium.

In supereminenti militantis Ecclesiae speculâ, meritis licet imparibus, divinâ dispositione praesidentes, ad universa orbis loca potissimum omnipotentis Dei misericordiâ per catholicos reges et principes fidei catholicae praedicationi et introductioni patefacta aciem nostrae meditationis reflectimus, et, ut in locis huiusmodi in dies magis plantetur et plantata confirmetur Christi religio, eorumque incolae et habitatores propriorum pastorum assistentiâ et regimine suffulti proficiant semper in fide et operibus christianis, opem et operam libenter impendimus efficaces, prout eorundem regum exposcit devotio, nosque, locorum et rerum circumstantiis mature pensatis, ad fidei orthodoxae conservationem et propagationem, animarumque salutem et profectum conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Provincia
de Pernambuco
ecclesiae sancti
Salvatoris esse
attributa.

§ 1. Aliâs siquidem in partibus Indiarum occidentalium cathedralis ecclesia Sancti Salvatoris apostolicâ auctoritate erecta, et illi pro parte diocesis et cleri ac populi provincia de Pernambuco vulgo nuncupata concessa et assignata fuit.

Cursae cum
semigenti, et
in viciniam et
perpetuum em-
pendi.

§ 2. Cum autem (sicut charissimus in Christo filius noster Philippus Portugalliae et Algarbiorum rex catholicus nobis nuper exponi fecit) pro tempore existens episcopus Sancti Salvatoris, ob dictae provinciae de Pernambuco distantiam, marisque incommodum, ac difficilem et dispendiosam navigationem, piratarumque illic discurrentium periculum, curae, regimini et administrationi sui gregis in dictâ provinciâ consistentis, prout eius pastoralis officio incumbit, non sine illius salutis dispendio, intendere nequeat; hincque incolae et habitatores dictae provinciae nec fidei doctrinâ, nec pie vivendi praeceptis instrui, nec, si quid deliquerint, corrigi ab epis-

copo suo possint; et propterea, si dicta provincia de Pernambuco a praedictâ ecclesiâ S. Salvatoris separaretur et dismembraretur, illaque sic dismembrata et separata in vicariam seu administrationem spiritualem provinciae de Pernambuco nuncupandam pro uno vicario seu administratore in spiritualibus provinciae de Pernambuco nuncupando (qui inibi omnimodam spiritualem et ecclesiasticam ac ordinariam et quasi episcopalem iurisdictionem¹, tam in foro interiori quam exteriori, haberet et exerceret) erigeretur et institueretur, ex hoc profecto provincia de Pernambuco huiusmodi felicioribus proficeret incrementis, illiusque cleri et populi praedictorum salutis, et dictae fidei profectui et exaltationi, divinique cultus incremento, et tot incommodis et animarum periculis opportune consuleretur; quare idem Philippus rex nobis humiliter supplicari fecit, quatenus eandem provinciam ab ecclesiâ et dioecesi Sancti Salvatoris huiusmodi perpetuo separare et dismembrare, ac inibi vicariam seu administrationem praedictam erigere et instituere, aliâsque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur:

§ 3. Nos igitur, qui fidei cultum et incrementum, ac locorum quorumlibet salutarem directionem cum animarum christianifidelium salute et spirituali consolatione intentis desideramus affectibus, quascumque alias dismembrationes aliarum provinciarum et locorum ab ecclesiâ et dioecesi praedictis hactenus apostolicâ auctoritate factas praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius genitricis Mariae, totiusque curiae caelestis honorem,

Eam itaque
separat Paulus,
et a quacumque
episcopi sancti
Salvatoris su-
perioritate li-
berat.

¹ Infra pag. 21 b in loco parallelo additur:
non tamen in his quae sunt Ordinis (R. T.).

et ipsius fidei catholicae exaltationem, dictam provinciam de Pernambuco cum illius territorio, oppidis, villis, locis, nec non clero, populo, et personis, ac monasteriis, ecclesiis, collegiis, et piis locis, ac beneficiis ecclesiasticis, secularibus et quorumvis Ordinum regularibus, ab ecclesiâ Sancti Salvatoris et diocesi praedictis perpetuo separamus et dismembramus, ac¹ ab omni iurisdictione, subiectione, superioritate, correctione, visitatione et potestate pro tempore existentis episcopi Sancti Salvatoris, eiusque vicariorum et officialium, ac a solutione quorumcumque iurium eidem episcopo et dilectis filiis capitulo dictae ecclesiae Sancti Salvatoris per clerum, populum, et personas provinciae de Pernambuco huiusmodi ratione subiectionis, iurisdictionis, superioritatis, aut visitationis etiam diocesis² (ita quod de cetero praedictus episcopus Sancti Salvatoris aliquam iurisdictionem spiritua-lem, praeterquam in his quae sunt Ordinis ac demptis inferius expressis in oppida, terminos, territoria, villas et loca, ac clerum, populum, personas, monasteria, ecclesias et loca pia, nec non beneficia sub separatione et dismembratione huiusmodi comprehensa exercere, nec eadem beneficia, quae antea ad ipsius collationem, provisionem, institutionem, vel quamlibet aliam dispositionem pertinebant, conferre, seu de illis etiam providere, aut aliàs disponere, vel fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta per eum³ in provinciâ de Pernambuco, illiusque terminis, territoriis, oppidis, villis et locis praedictis, ratione visitationis aut legis dioecesanæ percipere nullatenus possit) dictâ auctoritate etiam perpetuo eximimus et totaliter liberamus;

§ 4. Ipsamque provinciam de Pernambuco, sic dismembratam et separatam, in vicariam seu administrationem spiritualem provinciae de Pernambuco nuncupandam, pro uno presbytero seculari, vel cuiusvis Ordinis regulari, vicario seu administratore in spiritualibus provinciae de Pernambuco nuncupando, in theologiâ seu decretis graduato, vel aliàs (praevis examine seu iudicio deputatorum senatus mensae regiae conscientiae et ordinum militiarum, in quo quamplures viri tam seculares quam regulares litterarum scientiâ et virtute insignes reperiuntur) habili et idoneo ad alios docendum adprobato, et per ipsum Philippum et pro tempore existentem Portugalliae et Algarbiorum regem perpetuis futuris temporibus, et hac primâ vice libere, nullius ad hoc requisito consensu, etiam ad tempus sibi benevisum deputando et constituendo⁴,

§ 5. (Qui deputationis et constitutionis huiusmodi vigore, absque aliâ Romani Pontificis vel episcopi Sancti Salvatoris pro tempore existentium aut cuiusvis alterius confirmatione, approbatione, licentiâ, vel consensu, curam, regimen et administrationem provinciae de Pernambuco, et cleri et populi tam christiani quam gentilis, necnon oppidorum, terrarum et locorum in illius districtu, limitibus, terminis et locis praedictis consistentium habere, et inibi praedicare, et praedicari facere, gentilesque praedictos ad orthodoxae fidei cultum convertere procurare, et conversos in eâdem fide instruere et confirmare, eisque baptismi gratiam et confirmationis sacramentum impendere, et tam illis sic conversis quam aliis omnibus fidelibus in provinciâ de Pernambuco, ac illius oppidis, terris, villis, locis, territoriis, limitibus,

Ipsamque in vicariam erigit pro presbytero a Portugalliae rege nuntiando.

Facultates huiusmodi vicarii quae sint.

1 Particulam ac nos addimus (R. T.).

2 Subintellige solvi solutorum (R. T.).

3 Subintellige percipi solita (R. T.).

4 Nempe: auctoritate et tenore praedictis similiter perpetuo erigimus et instituimus, prout legitur in fine § seq., ceteris quae inibi leguntur parenthetice lectis (R. T.).

etiam⁴ praedictis pro tempore degentibus et ad ea declinantibus sacramenta ecclesiastica, et alia spiritualia munera, non tamen ea quae sunt Ordinis, ut praefertur, ministrare, et administrari etiam facere et procurare, et quaecumque beneficia ecclesiastica sub separatione et dismembratione huiusmodi comprehensa, et quae antea ad ipsius episcopi Sancti Salvatoris collationem, provisionem, institutionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinebant, conferre, et de illis disponere, ac in eis instituere, calices, campanas, vestimenta, corporalia, et alia paramenta, et ornamenta consecrare et benedicere, ecclesias, coemeteria et loca ecclesiastica sanguinis et seminis effusione seu aliis quomodolibet polluta vel profanata aqua per seipsum benedicta reconciliare, ipsasque ecclesias et loca sub provincia de Pernambuco praedicta comprehensa et illorum personas visitare ac in illorum statum, regimen, statuta, consuetudines, vitam, ritus, mores, delicta et disciplinam, tam in capite quam in membris, inquire, nec non, evangelicae et apostolicae doctrinae sacrorumque canonum et generalium conciliorum decretis et institutis inhaerendo, quaecumque mutatione, correctione, emendatione, punitione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoverit, reformare, mutare, corrigere, punire, et etiam de novo condere, nec non beneficiale matrimonialesque et quascumque alias causas ecclesiasticas et civiles, ac ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes², motas et inchoatas, et interim movendas, cum earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, audire, decidere, et fine debito, prout iuris fuerit, terminare, seu causas ipsas alii vel aliis idoneis, modo

¹ Edit. Main. habet *et tam*; nos censuimus legendum *etiam* (R. T.)

² Edit. Main. habet *pertinentia* (R. T.).

et formâ praedictis, cum simili vel limitatâ potestate pariter audiendas, decidendas et terminandas delegare; ac denique plenam, meram et omnimodam spiritua-lem et ecclesiasticam ac ordinariam iurisdictionem, tam in foro interiori quam exteriori², habere, et eam, ac omnia alia et singula, quae pro tempore existens episcopus Sancti Salvatoris in illis partibus hactenus habere, gerere, et exercere debuit potuit et convenit, similiter et pariformiter, nullâque prorsus differentiâ, exceptis tamen iis, quae, ut dictum est, sunt Ordinis, prout divini cultus augmento, ac ipsorum cleri et populi animarum salutis expedire cognoverit, gerere, exercere, facere et exequi, cum omnibus et singulis aliis privilegiis, facultatibus, exemptionibus, libertatibus, iurisdictionibus, praemiis, favoribus, gratiis et indultis, quibus⁴ in de Ormuz, et Mozambique, ac Cofala, nec non Malaca, aliisque provinciis et locis erectae administrationes et illarum pro tempore deputati administratores, similiter ordinariam, ut praefertur iurisdictionem inibi habentes, utuntur; potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum) auctoritate et tenore praedictis similiter perpetuo erigimus et instituimus.

§ 6. Decernentes, praesentes litteras nullo umquam tempore ex quavis causâ (etiam quod praedictus episcopus Sancti Salvatoris, aut quomodolibet interesse habentes ad hoc vocati minime fuerint) de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari vel impugnari, aut in ius vel controversiam vocari, nec contra illas restitutionem in integrum, reductionem ad terminos iuris, aut quodvis aliud gratiae

Clausulae.

² Infra pag. 23 b in loco parallelo additur: *non tamen in his quae sint Ordinis, ut praefertur* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *qui* (R. T.).

vel iuris remedium impetrari posse, nec causas, propter quas praemissa concessa fuerunt, minime verificari, nec ob id viribus carere, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, limitationibus, suspensionibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam eis in toto vel in parte derogantibus vel obviantibus, etiam a nobis et dictâ Sede quomodolibet pro tempore emanatis, nullatenus¹ comprehendi, sed semper validas, et ab illis prorsus exceptas, et, quoties illae emanabunt aut sub eis quovis modo comprehendi viderentur, toties in pristinum et eum, in quo, antequam illae emanassent, statu² restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse et censi; et, ad hoc ut sub illis non comprehendantur, vim validi et efficaciis contractus inter nos et dictam Sedem, ac Philippum et pro tempore existentem regem praedictum initi et stipulati³ et omni tempore suos plenarios et integros effectus sortiri: sicque per quoscumque iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Obstantibus
derogatur.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, nec non dictae ecclesiae Sancti Salvatoris (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ac fundatione, erectione et institutione, privile-

giis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem ecclesiae Sancti Salvatoris et illius praesuli pro tempore esistenti, ac praedictis capitulo et aliis personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolica potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, vel aliâs quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua⁴, ac de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, ac formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Volumus autem, ac statuimus et ordinamus, quod clerus et populus, alique incolae et habitatores, tam sub per praesentes erectâ⁵ provinciae de Pernambuco, quam de cetero earundem praesentium vigore erigendis vicariis seu administrationibus praedictis comprehensi et comprehendendi, in his quae sunt Ordinis, ut praefertur, ad praedictum episcopum Sancti Salvatoris pro tempore existentem (habitis tamen a suis vicariis seu administratoribus ad id litteris dimissorialibus) recurrere teneantur;

Populi provinciae de Pernambuco, in iis quae requirunt characterem episcopalem, sancti Salvatoris episcopo subiciuntur.

§ 9. Quodque provinciae de Pernambuco et alii praesentium vigore pro tempore deputati vicarii seu administratores, ratione personarum suarum dumtaxat, visitationi, correctioni, superioritati et iu-

Prout etiam vicarii ratione suarum personarum.

¹ Aptius legeres *nullatenus* (R. T.).

² Integre legeretur: *erant, statum* (R. T.).

³ Forsan supplendum *habere* (R. T.).

⁴ Ad syntaxin integrandam supple: *habenda esset, eorum tenores*, ac *si* de verbo ad verbum etc. (R. T.).

⁵ Edit. Main. habet *erectae* (R. T.).

risidictioni praedicti episcopi Sancti Salvatoris pro tempore existentis subsint, et a sententiis definitivis tantum, seu vim definitivarum habentibus¹, et quarum gravamen per appellationem a definitivâ reparari nequeat, per ipsos vicarios seu administratores seu eorum officiales pro tempore latis, appellationes ad eundem episcopum Sancti Salvatoris pro tempore existentem interponi, ipsarumque appellationum causae per eum cognosci, decidi et fine debito, prout iuris fuerit, terminari possint.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XII augusti MDCXI, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 12 augusti 1611, pontif. an. VII.

CLXXXI.

Declarat collectas exigendas esse, ubi sita sunt possidentium bona, non autem in loco eorum domicilii²

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex, in supremâ beati Petri Sede constitutus, auctoritatis suae partes adhibere solet, ut quae iustitia et aequitas exigit, ab iis maxime qui sub suavi eiusdem Sedis temporalis ditionis iugo vivunt, inviolate observentur.

Causae faciendae declarationis.

§ 1. Accepimus siquidem, quod, licet a venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus gravaminibus sublevandis populorum Apostolicae Sedi subiectorum praepositis, causâ cognitâ, decusum non semel fuerit, quod collectae, quae pro oneribus realibus imponuntur super bonis stabilibus, in locis ubi bona ipsa sunt, nullâ habitâ ratione loci domicilii possidentium, solvantur; nihilominus aliquae

¹ Edit. Main. legit *habentium*; nobis correctionis opus esse visum fuit (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

communitates, universitates, et forsan particulares personae Apostolicae Sedi in temporalibus subiectae, praetextu diversorum privilegiorum illis concessorum, decisionem generalem desuper factam et saepius iteratam nondum acceptarunt.

Declaratio, de qua in rubrica.

§ 2. Quare nos, ad evitandam confusionem et lites quae ob alienationem bonorum et frequentem mutationem catastri cuiuslibet loci in dies oriuntur, de consilio eorundem venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo statuimus et ordinamus, quod collectae, quae pro oneribus realibus imponuntur super bonis stabilibus, in locis ubi ipsa bona sita sunt, non autem ubi possidentes dicta bona habitant, persolvantur, ita ut si cives possideant in comitatu, vel e contra comitatenses in districtu civitatis, habitâ ratione bonorum, non autem possidentium dicta bona, collectae praedictae in civitate vel in comitatu solvantur, et solvi sine ullâ exceptione debeant.

Clausulae.

§ 3. Sicque ab omnibus et singulis communitatibus, universitatibus et hominibus praedictis perpetuo observari, et ita, et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quarumcumque communitatum et locorum statutis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque habitatoribus et incolis, sub quibuscumque tenoribus et

formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, et expressa mentio habenda esset, illorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque.

Transumptis
danda fides.

§ 5. Et quoniam difficile foret, praesentes nostras omnibus, ad quos pertinet, praesentari; idcirco volumus, ut earum exempla, etiam impressa, manu alicuius notarii publici subscripta, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munita, eandem fidem faciant in iudicio et extra, perinde ac si praesentes fuissent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VII octobris MDCXI, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 7 octobris 1611, pontif. an. VII.

CLXXXII.

Institutio Congregationis pro ubertate annonae et grasciae in Sedis Apostolicae temporali ditione et in Urbe potissimum curanda, ultra congregationem cardinalium a Sixto V erectam; et concessio privilegiorum agriculturam exercentibus¹

¹ Congregationem a Sixto V erectam vide in Const. cxvii *Immensa*, tom. VIII, pag. 985-989. Privilegia autem agricultorum, et praefecti annonae iurisdictionem legere est in Clementis VII *Inter*. — Sic edit. Main. At nulla quam sciam, in *Bullario* legitur de hac re Clem. VII, *Constit. Inter*; sed Clem. VII habetur Const. v *Ad sacram*, tom. VI, pag. 56; et Clementis VIII *Constit. CCXLIV. Inter*, tom. X, pag. 622. Quoad autem iurisdictionem praefecti annonae, habetur Gregorius XIII *Constit. LIV Inter*, tom. VIII, pag. 140 h. n. edit. (R. T.).

Paulus Papa V,
motu proprio, etc.

Pastoralis officii cura nos admonet, ut, quae ad annonae et grasciae ubertatem in ditione nostrâ temporali, potissimum vero in hac almâ Urbe nostrâ ad quam in dies tanta hominum frequentia undique confluit, conservandam spectare noscuntur, intensiori animo amplectamur, ac, quantum in Domino possumus, in primis providere studeamus, ut in agro romano, locisque finitimis, agriculturae ars humano usui adeo necessaria nullatenus deseratur. Licet enim quamplures praedecessores nostri Romani Pontifices, eâdem solitudine ducti, in hanc rem diligenter incumbentes, plura remedia et provisiones adhibere, privilegia concedere, ac subsidia parare curaverint, quibus tum rei frumentariae, tum aliarum rerum annonam et grasciam concernentium ubertas nedum conservari, sed augeri facile posset; hominum tamen culpâ, quod non sine animi nostri perturbatione recensemus, frustratoria cuncta redduntur.

Exordium.

§ 1. Quapropter nos, tamquam paterfamilias a Domino super familiam suam constituti, summopere cupientes, quantum in nobis est, nostrâ vigilantia hisce malis occurrere, dormientes agricolas excitare, ac opportune etiam providere, ut annonae et grasciae negotium universum in futurum bene provideque geratur, agriculturae exercitium uberius fiat, necnon frumenti et aliarum rerum ad communem vitae usum et sustentationem necessariarum copia in ipsâ Urbe et reliquo Statu nostro temporali semper suppetat¹ (cum vero, populi promerentibus peccatis, ob terrae sterilitatem, seu aliàs, annona vel grascia in aliquid incommodi seu angustiae huius constitutionis.

¹ Edit. Main. syntaxi inabsoluta legit: *suppetat. Cum vero*, etc. Melius forsitan esset legere: *suppetat, studemus. Cum vero*, etc. (R. T.).

stiae inciderit), ut viri prudentes sint, quae cito sublevent, congruaeque remedia subministrant,

Institutio congregationis ad ubertatem curandam annonae et grasciae quoque quintodecimo die congregatae.

§ 2. Motu simili, ac ex certâ scientiâ et deliberatione nostris, ac de apostolicae nobis attributae potestatis plenitudine congregationem praelatorum, officialiumque, et egregiorum virorum pro ubertate annonae et grasciae curandâ instituimus, in qua dilecti filii thesaurarius noster generalis, ac annonae praefectus, et grasciae praeses, necnon camerae apostolicae commissarius generalis pro tempore existentes a nobis deputati, et dilectus filius Ioannes Baptista Costaguta Ianuensis familiaris noster, seu alius a nobis ad congregationem huiusmodi deputandus, personaliter intersint, et quintodecimo quoque ab eis statuendo die in unum conveniant, ac de arte agriculturae restituendâ et augendâ, laboreris et pascuis dividendis atque vendendis, et de statu annonae et grasciae huiusmodi, rebusque omnibus illam concernentibus, invicem conferant, tractent, et diligenter perpendant, et, quod ab eis, seu maiori parte, maturâ consultatione praehabitâ, fuerit resolutum, nobis referant, ut quid pro publicâ utilitate statuendum sit providere possimus, firmâ remanente in rebus arduis congregatione S. R. E. cardinalium super ubertate eiusdem annonae a felicis recordationis Sixto Papa V praedecessore nostro institutâ.

Prohibitio mercandi boves aratorios vel ad arandum aptos ad effectum mactandi.

§ 3. Praeterea, agnoscentes quantum ad agros excolendos, artemque agriculturae conservandam, boves aratorii per necessarii sint, motu, scientiâ et potestate similibus, omnibus et singulis personis, tam ecclesiasticis quam secularibus, cuiuscunque gradus et conditionis, etiam S. R. E. cardinalibus, necnon principibus, ducibus, baronibus et aliis quacunque dignitate, titulo et praerogativâ suffultis, ne boves aratorios, seu ad arandum aptos, etiam nondum domitos, praecipue autem

decem annis minores, pro usu macello-rum, sive Urbis, sive quarumvis aliarum civitatum, terrarum et locorum Sedi Apostolicae mediate vel immediate subiecto-rum, vel ad effectum incontinenti, vel in aliud tempus mactandi, emere, vendere, aut aliquem contractum seu pactum inire, sub amissionis bobum, et quingentorum scutorum camerae nostrae apostolicae applicandorum poenâ¹;

§ 4. Necnon dohaneriis et gabellariis etiam Urbis, ac quorumvis aliorum civitatum, terrarum et locorum praedictorum, eorumque officialibus et ministris, aliisque ad quos spectat, sub aliorum quingentorum scutorum eidem camerae, ut praefertur, applicandorum, aliisque etiam corporalibus, pro qualitate personarum et excessuum arbitrio annonae praefecti poenis irrogandis et moderandis, ne assignationem, notam, seu solutionem aliquam dohanae, seu gabellae, pro venditione, vel contractu bobum quorumcunque, etiamsi aratorii vel ad arandum apti non sint, recipere, nisi prius dictos boves, super quibus contractus initus fuerit, tam ipsi quam commissarius ad id ab annonae praefecto deputatus diligenter inspexerint; ubi vero eos aratorios, vel ad arandum aptos esse cognoverint, contractum aliquem sub eâdem poenâ nullatenus² admittere;

Dohanerii non recipiant gabellam pro contractu quorumcunque bobum, nisi ipsorum et commissarii a praefecto annonae deputandi praevia inspectione.

§ 5. Laniis vero et aliis animalium mactatoribus, ne, sub eisdem et etiam fustigationis poenis eiusdem praefecti arbitrio irrogandis, boves aratorios vel ad arandum aptos huiusmodi mactare audeant vel praesumant, districtius prohibemus.

Lanii, et alii non mactent boves ad arandum aptos.

§ 6. Ac quascunque ordinationes tam per nos et praedecessores nostros Roma-

Constitutiones praedecessorum desuper editae confirmantur.

¹ Subintellige *audeant vel praesumant, districtius prohibemus*, uti in fine § 5 seq. (R. T.).

² Aptius legeretur *ullatenus*; nam subintelligitur *ne... audeant vel praesumant, districtius prohibemus* (R. T.).

nos Pontifices, quam eiusdem S. R. E. camerarios et annonae praefectos, desuper factas seu editas (illarum tenorem praesentibus etiam pro expresso et inserto habentes) approbamus, confirmamus et innovamus.

Iuveni viginti quinque ex centum vaccis albis ad usum artis agriculturæ quotannis nutriendis et numerus vaccarum praefecto assignatur.

§ 7. Mercatores autem, et quivis alii greges seu armenta vaccarum albarum habentes, ad quotannis iuvenos viginti quinque pro quolibet centenari vaccarum huiusmodi ad usum artis agriculturæ educandum, nec non ad veram earundem vaccarum quantitatem, quam habent, in principio cuiuslibet anni eidem annonae praefecto notificandum et assignandum teneri, statuimus et mandamus; et ad id, sub seu- torum quingentorum aliisque etiam gravioribus poenis eiusdem praefecti arbitrio irrogandis, etiam compellantur.

Vassalli ubi voluerint agros colere possunt non obstantes quocumque dominorum privilegio.

§ 8. Insuper, ut artis agriculturæ exercitium latius patere possit, agricultorumque et colonorum copia sit, nec illorum numerus minuat, prohibitioni aliâs a recolendae memoriae Clemente Papa VIII similiter praedecessore nostro per suas litteras desuper factae inhaerentes, illamque extendentes et ampliantes, volumus pariter et declaramus, quod quicumque etiam ducum, baronum, domicellorum, principum et etiam eiusdem S. R. E. cardinalium, aut aliâ quacumque temporali vel ecclesiasticâ dignitate fulgentium vassalli seu subditi, quo eis placuerit, ad laborandum et colendum agros accedere possint; nec ipsi, etiam in propriis terrenis ducum, baronum et domicellorum suorum, etiam principum et S. R. E. cardinalium, aut aliâs, ut praefertur qualificatorum, inviti laborare cogantur, aut quo minus ad loca eis benevisa ad laborandum et colendum, etiam cum eorum bobus et animalibus, accedant, ab eisdem ducibus, baronibus, domicellis et etiam principibus, et S. R. E. cardinalibus, aut aliâs, ut praefertur, qualificatis, eorumve

officialibus, agentibus, factoribus et ministris, sub confiscationis bonorum et feudorum ac etiam excommunicationis latae sententiae poenâ, directe vel indirecte impediri possint seu debeant, etiam praetextu quorumvis privilegiorum et indultorum eis concessorum, aut consuetudinum, vel etiam iuramentorum, quae tamquam contra publicam auctoritatem inducta quoad hoc tollimus et abrogamus.

§ 9. Ut autem mercatores et alii quicumque ad agros excolendos, artemque agriculturæ exercendam eo magis alliciantur et invitentur, illos gratiis et favoribus prosequentes, omnia et singula indulta et privilegia in favorem artem praedictam exercentium per nos et praedecessores nostros quomodolibet haecenus concessa, quoad ea quae praesentibus non adversantur, confirmamus et approbamus.

Privilegia exercentium artem agriculturæ confirmantur, in his quae huc bullae non adversantur.

§ 10. Item omnibus agricultoribus, mercatoribus et colonis, qui tam in propriis, quam in alienis et conductis terris, in territorio et districtu Urbis, necnon Latii, Campaniae, Maritimaeque provinciis agriculturam exercuerint et sementem fecerint, singulis annis quibus pretium et valor frumenti communiter in Urbe per ipsos agricultores et mercatores vendendi a tempore messis et collectionis usque ad kalendas martii cuiuslibet anni summam iuliorum quinquaginta quinque in singula rubra non excesserit, quintam partem totius frumenti per ipsos eodem anno recollecti, deducto tamen semine, ad quaevis loca, praeter infidelium et S. R. E. hostium, terrâ marique libere extrahendi et transportandi, seu extrahi et transportari faciendi facultatem concedimus; et hoc etiam intelligi volumus de frumento, quod domini et locatores tennatarum seu terrarum a conductoribus receperint, quatenus tamen eorum tenuitas et terras ad frumenti recolligendi

Eisdem in territorio Urbis, Latii, Campaniae, et Maritimae provinciis, facultas extrahendi frumentum certo modo conceditur.

quotam, et non aliàs, locaverint, et dummodo quota huiusmodi quintam partem praedictam non excedat: ii autem, qui aliter quam ad quotam tenutas seu terras locaverint, huiusmodi extractionis beneficio pro frumento ab eis exigendo frui minime possint. Dictae autem extractionis licentia de mense martii cuiuslibet anni, et non prius, concedi debeat a congregatione praedictâ, ac praecedente chirographo a nobis subsignato, solutis tamen prius camerae nostrae apostolicae iuliis quinque pro quolibet rubro extrahendo. Quod si aliqui praedicti ob maris distantiam, seu aliàs, quantitatem frumenti permissam extrahere nequiverint seu noluerint, facultatem et privilegium extractionis huiusmodi aliis ad rationem iuliorum quinque pro quolibet rubro vendere seu cedere valeant. Si autem per nos vel successores nostros, cameramque, aut annonae praefectos ex quavis causâ dictam licentiam impediri contigerit, teneatur ipsa camera eisdem agricultoribus seu dominis tenutarum seu terrarum, pro interesse dicti impedimenti, summam iuliorum sex pro quolibet rubro solvere, libere et absque ullâ prorsus exceptione, dummodo tamen totum eorum frumentum ad Urbem conduxerint, seu licentiam obtinuerint illud extra Urbem dimittendi sub obligatione ad Urbem conducendi, et datâ notâ summae et loci, ubi dictum frumentum repositum fuerit.

Subventionem scutorum nullo vel aliterius summae a praefectis annonae decennariae parvo sub emolumento eisdem dari praecipitur.

§ 11. Ac eisdem agricultoribus et agriculturae artem exercentibus praeterea de aliquo subventionis auxilio providere volentes, quo facilius arti huiusmodi incumbere, pecuniasque minori interusurio habere valeant, motu, scientiâ et potestate similibus, dilectis filiis provisoribus sacri Montis pietatis Urbis, eorumque ministris, ad quos spectat, per praesentes districtius praecipiendo mandamus, ut cuilibet vero agricultori usque ad summam mille

scutorum monetae, seu aliam a praefecto praedicto ordinandam (accepto eodem emolumento duorum pro centenario nomine meriti, seu aliàs, ab aliis ratione expensarum solvi consueto, et accepto idoneo et sufficienti pignore, aliisque eiusdem Montis legibus et institutis, hactenus observari solitis, adimpletis et observatis) debeant mutuare, de licentiâ tamen praefecti annonae praedicti, et non aliter, et cum conditionibus et clausulis ab eo praescriptis, dummodo illae Montem praedictum maiori quam praedicto onere non afficiant. Qui quidem annonae praefectus, antequam agricultorem ad huiusmodi commodum admittat, licentiamque expediat, quantitatis laborerii, et qualitatis personae rationem habebit; dictamque licentiam opportunis temporibus tantum, et pro eâ summâ, quae sibi videbitur necessaria, dummodo quantitatem mille scutorum praedictam non excedat, concedet. Summa autem mille scutorum praedicta de ordine ipsius congregationis pro qualitate personae et laborerii eiusdem congregationis arbitrio etiam usque ad summam bis mille scutorum augeri possit. Sicque in praemissis omnibus, etc., sublatâ etc., irritum etc.

§ 12. Mandantes etiam congregationi et deputatis praedictis et eorum singulis, ut praesentes nostras litteras et in eis contenta quaecumque observent et exequantur, et faciant ab aliis, quantum in eis erit, condignâ poenarum inflictarum animadversione, aliisque opportunis iuris et facti remediis, firmiter et inviolabiliter observari. Dantes eis in praemissis et circa ea plenam et omnimodam facultatem et potestatem.

Auctoritas congregationis pro observantia hic contentorum.

§ 13. Non obstantibus praemissis, necnon quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac illâ etiam, quatenus opus sit, eiusdem Pii IV praedecessoris nostri de registrandis (ita ut praesentes,

Derogatio contrariorum.

absque aliâ in eâdem camerâ admissione et registratione, validae sint, suumque debitum sortiantur effectum); necnon Urbis, civitatum, terrarum, oppidorum, villarum et locorum quorumcumque (iuramento, confirmatione apostolicâ et quavis aliâ firmitate rōboratis) statutis, consuetudinibus, reformationibus, decretis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, communitatibus, universitatibus, baronibus aliisque praedictis et quibusvis a Sede praedictâ vel a nobis forsân concessis, ac etiam confirmatis, approbatis et innovatis; quae eis quoad praemissa nolumus suffragari, et quibus omnibus et singulis (etiâsi, etc., illorum tenores etc. pro sufficienter expressis et insertis habentes) hac vice ad effectum praesentium dumtaxat, illis aliâs in suo robore permansuris, specialiter et expresse ac latissime derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sola signatura
sufficiat.

§ 14. Volumus etiam, quod praesentium sola signatura sufficiat, etiam absque aliâ datâ et registraturâ, regulâ quacumque contrariâ pariter non obstante.

Litterae de-
super expedi-
possint.

§ 15. Et nihilominus litterae in quavis formâ expediri possint cum clausulis opportunis.

Fides tran-
sumptorum.

§ 16. Praesentiumque et litterarum desuper forsân expediendarum transumptis etiam impressis, manu unius camerae nostrae apostolicae notarii subscriptis et sigillo alicuius ex congregatione praedictâ obsignatis, in iudicio et extra plena fides adhibeatur. Placet motu proprio C.

PP. subscr.

CLXXXIII.

Episcopo Sarsinatensi conceditur facultas cognoscendi omnes causas, tam civiles quam criminales et mixtas, vertentes inter subditos castrorum Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et

Putei in primâ, secundâ et tertiâ instantiis¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ecclesiarum praelatos, illisque in temporalibus earumdem ecclesiarum ratione subiectos, eos praecipue qui erga nos et Apostolicam Sedem fidelitatis et devotionis praestant obsequia, libenter favoribus et gratiis prosequimur, ac illa eis concedimus, quae eorum commoditatibus in Domino conspicimus opportuna.

Exordium.

§ 1. Volentes nos igitur venerabilem fratrem Nicolaum episcopum Sarsinatensem ratione illius ecclesiae dominum in temporalibus castrorum Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei Sarsinatensis dioecesis Status nostri Ecclesiastici, ac nostrae provinciae Romandiolae, necnon universitates et homines eorumdem castrorum, ob ipsorum fidei ac sinceræ devotionis erga nos et eandem Sedem, mutuaeque nostrae in eos paternae charitatis affectum, favore prosequi gratioso; ac singulares personas eorum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes: motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, et de apostolicae nobis attributae potestatis plenitudine, eidem episcopo Sarsinatensi, nunc et pro tempore existenti, omnimodam facultatem lites et causas omnes profanas tam civiles quam criminales et mixtas quascumque inter homines, habitatores et districtuales eorumdem castrorum active et passive hactenus motas et in futurum movendas in primâ,

Concessio de
qua in rubrica.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

secundâ et tertiâ instantiis per se, suosque officiales et ministros cognoscendi, decidendi et terminandi (dummodo idem episcopus et illius in spiritualibus vicarius per se ipsos sententiam in causâ sanguinis non ferat),

Episcopo eiusque subditis conceditur quoque exemptio a dationum solutione.

§ 2. Necnon eidem etiam exemptionem et immunitatem ab omnium et quorumcumque dationum et onerum hactenus quomodolibet impositorum solutione, praestatione et contributione, pro bonis et fructibus, etiam sulphurariae et sulphuris, ecclesiae praefatae eiusque mensae, et in locis praedictis¹ ac alterius loci montis Iottoni nuncupati tantum; hominibus vero et habitatoribus supradictis, qui, sicut accepimus, paupertate, agrorumque sterilitate laborant, immunitatem a dationum et onerum quorumcumque per Sedem et cameram apostolicam hactenus civitatibus, castris et aliis locis impositorum solutione, praestatione et contributione, prout hucusque a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris permissum fuit, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus.

Clausulae.

§ 3. Decernentes, easdem praesentes litteras de subreptionis aut obreptionis seu nullitatis vitio, ac intentionis nostrae defectu, aut alio quovis praetextu, ratione, vel causâ, notari, impugnari, rescindi, seu revocari, vel in ius aut controversiam adduci, easque sub similibus vel dissimilibus concessionum revocationibus, moderationibus, limitationibus, aut quibusvis aliis contrariis dispositionibus factis seu faciendis minime comprehendendi, sed semper validas firmas et efficaces esse et persistere; sicque ab omnibus censi, ac ita, et non aliter, per quoscunque iudices ordinarios et extraordinarios et commissarios et etiam curiae causarum camerae apostolicae et palatii nostri audi-

tores, et etiam S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, iudicari et definiri debere; irritumque et inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Exequutores designantur.

§ 4. Mandantes propterea dilectis filiis S. R. E. camerario, nec non thesaurario, clericis praesidentibus camerae nostrae, ac eiusdem provinciae Romandiolae legato seu praesidi, nunc et pro tempore existentibus, ut easdem praesentes, et in eis contenta quaecumque firmiter et inviolabiliter observent, ac faciant a thesaurario dictae provinciae, iuriumque eiusdem camerae exactoribus, et aliis omnibus et singulis, ad quos spectat et in futurum spectabit, etiam firmiter et inviolabiliter observari: contradictores quoslibet et rebelles, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Contraria tolluntur.

§ 5. Non obstantibus praemissis, et quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quoque, statutis, decretis, usibus, stylis et consuetudinibus. Quibus omnibus et singulis, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat harum serie derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die VII ianuarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 7 ianuarii 1612, pontif. anno VII.

CLXXXIV.

Dismembratio provinciae de Mozambique ab ecclesiâ Goanâ, eiusque erectio in vicariam perpetuam¹

¹ An vitata sit lectio, lector ipso iudicet (N.T.).

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

In supereminenti¹ militantis Ecclesiae speculâ, meritis licet imparibus, divinâ dispositione praesidentes, ad universa orbis loca, potissimum omnipotentis Dei misericordiâ per catholicos reges et principes fidei catholicae praedicationi et introductioni patefacta, aciem nostrae meditationis reflectimus, et, ut in locis huiusmodi in dies magis plantetur et plantata confirmetur christiana religio, eorumque incolae et habitatores propriorum pastorum assistentiâ et regimine suffulti proficiant semper in fide et operibus christianis, opem et operam libenter impendimus efficaces, prout eorundem regum exposcit devotio, nosque, locorum et rerum circumstantiis mature pensatis, ad fidei orthodoxae conservationem et propagationem, animarumque salutem et profectum conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Provincia de Mozambique ecclesiae Goanae olim attributa.

§ 1. Aliàs siquidem in partibus Indiarum orientalium metropolitana ecclesia Goana apostolicâ auctoritate erecta, ac illi, pro parte dioecesis et cleri ac populi, provincia sive districtus insulae de Mozambique vulgo nuncupatae concessus et assignatus fuit.

Causae eam disjungendi, et in vicariam perpetuam erigendi.

§ 2. Cum autem (sicut charissimus in Christo filius noster Philippus Portugalliae et Algarbiorum rex catholicus nobis nuper exponi fecit) pro tempore existens archiepiscopus Goanensis, ob dictae provinciae sive districtus insulae de Mozambique, locorumque infrascriptorum distantiam, marisque incommodum, ac difficilem et dispendiosam navigationem, curae, regimini, et administrationi sui gregis in dictâ provinciâ, sive districtu, locisque huiusmodi consistentis, prout eius pastoralis of-

ficio incumbit, non sine illius salutis dispendio, intendere nequeat; hincque incolae et habitatores dictae provinciae sive districtus et locorum huiusmodi nec fidei doctrinâ, nec pie vivendi praeceptis ita commode instrui, nec, si quid deliquerit, corrigi ab archiepiscopo suo possint; et propterea si dicta provincia seu districtus de Mozambique cum eisdem locis a praedictâ ecclesiâ Goanâ separaretur et dismembraretur, illaque sic separata et dismembrata in vicariam seu administrationem spiritualem provinciae sive districtus insulae de Mozambique nuncupandam, pro uno vicario seu administratore in spiritualibus provinciae sive districtus insulae de Mozambique nuncupando, qui inibi omnimodam spiritualem et ecclesiasticam ac ordinariam iurisdictionem (non tamen in his quae sunt Ordinis) tam in foro interiori quam exteriori haberet et exerceret, erigeretur et institueretur, ex hoc profecto provincia sive districtus insulae de Mozambique huiusmodi felicioribus proficeret incrementis, illiusque cleri et populi praedictorum salutis, ac dictae fidei profectui et exaltationi, divinique cultus incremento, et tot incommodis, et animarum periculis opportune consuleretur;

§ 3. Quare idem Philippus rex nobis humiliter supplicari fecit, quatenus eandem provinciam sive districtum ab ecclesiâ et dioecesi Goanensi huiusmodi perpetuo separare et dismembrare, ac inibi vicariam sive administrationem praedictam erigere et instituere, aliàsque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur;

Philippi Portugalliae regis preces.

§ 4. Nos igitur, qui fidei cultum et incrementum, ac locorum quorumlibet salutarem directionem cum animarum christifidelium salute et spirituali consolatione, intentis desideramus affectibus, quascumque alias dismembrationes aliarum provinciarum et locorum ab ecclesiâ et dioecesi

Eam igitur disjungens Paulus a quacumque archiepiscopi Goani iurisdictione liberat.

¹ Vide persimilem huic Constit. supra pag. 9, et seq. (R. T.).

praedictis hactenus apostolicâ auctoritate factas praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius genitricis Mariae, totiusque curiae caelestis honorem, et ipsius fidei catholicae exaltationem, dictam provinciam sive districtum insulae de Mozambique, et loca quae a promontorio de Guardenfui usque ad promontorium Bonaspei continentur¹, necnon quae Mombaca, Zanzibar, Ampaza nuncupantur, et omnia alia illius orae, ac etiam quae Cabaceira, Sofala, Sena, Zete vocantur, aliaque omnia fluminis de Cuama, et reliqua quae² in illis partibus iurisdictioni vicariorum archiepiscopi Goanensis in locis de Mozambique et Mombaca subsunt, cum illorum territorio, oppidis, villis, locis, necnon clero, populo et personis, ac monasteriis, ecclesiis, collegiis et piis locis, ac beneficiis ecclesiasticis secularibus et quorumvis Ordinum regularibus, ab ecclesiâ et dioecesi Goanâ praedictis perpetuo separamus et dismembramus, ac³ ab omni iurisdictione, subiectione, superioritate, correctione, visitatione et potestate pro tempore existentis archiepiscopi Goanensis, eiusque vicariorum et officialium, ac a solutione quorumcumque iurium eidem archiepiscopo et dilectis filiis capitulo dictae ecclesiae Goanae per clerum, populum et personas provinciae sive districtus insulae de Mozambique huiusmodi ratione subiectionis, iurisdictionis, superioritatis, aut visitationis etiam dioecesis⁴ (ita quod de cetero praedictus archiepiscopus Goanensis aliquam iurisdictionem spiritualem, praeterquam in his quae sunt Ordinis, ac demptis inferius expressis, in oppida, terminos, territoria, villas et loca, ac clerum,

populum, personas, monasteria, ecclesias et loca pia, necnon beneficia sub separatione et dismembratione huiusmodi comprehensa, exercere, nec eadem beneficia, quae antea ad ipsius collationem, provisionem, institutionem, vel quamlibet aliam dispositionem pertinebant, conferre, seu de illis etiam providere, aut aliâs disponere, vel fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta per eum¹ in provinciâ seu districtu insulae de Mozambique, illiusque terminis, territoriis, oppidis, villis et locis praedictis, ratione visitationis aut legis dioecesis percipere nullatenus possit) dictâ auctoritate etiam perpetuo eximimus et totaliter liberamus;

§ 5. Ipsamque provinciam seu districtum insulae de Mozambique, sic dismembratum et separatum, in vicariam seu administrationem spiritualem provinciae seu districtus insulae de Mozambique nuncupandam, pro uno presbytero seculari vel cuiusvis Ordinis regulari, vicario seu administratore in spiritualibus provinciae seu districtus insulae de Mozambique nuncupando, in theologiâ seu decretis graduato, vel aliâs (praevio examine seu iudicio deputatorum senatus mensae regiae conscientiae et ordinum militiarum, in quo quamplures viri tam seculares quam regulares litterarum scientiâ et virtute insignes reperiuntur) habili et idoneo ad alios docendum approbato, ac per ipsum Philippum et pro tempore existentem Portugalliae et Algarbiorum regem perpetuis futuris temporibus, et hac primâ vice liberare, nullius ad hoc requisito consensu, etiam ad tempus sibi benevisum deputando et constituendo;

§ 6. (Qui deputationis et constitutionis huiusmodi vigore, absque aliâ Romani Pontificis vel archiepiscopi Goanensis pro tempore existentium aut cuiusvis alterius

Eamque in vicariam perpetuam erigit administrandam a presbytero ab ipso rege nominando.

Vicarii huiusmodi facultates quae sint.

¹ Erronee edit. Main. habet *continentur* (R. T.).

² Vocabulum *quae* nos addimus (R. T.).

³ Particulam *ac* nos addimus (R. T.).

⁴ Subintellige *solvi solutorum* (R. T.).

³ Subintellige *percipi solita* (R. T.).

approbatione, confirmatione, licentiâ vel consensu, curam, regimen et administrationem provinciae seu districtus insulae de Mozambique, ac cleri et populi tam christiani quam gentilis, nec non oppidorum, terrarum et locorum in illius districtu, limitibus, terminis et locis praedictis consistentium, habere, et inibi praedicare, et praedicari facere, gentilesque praescriptos¹ ad orthodoxae fidei cultum convertere procurare, et conversos in eâdem fide instruere et confirmare, eisque baptismi gratiam et confirmationis sacramentum impendere, et tam illis sic conversis quam omnibus aliis fidelibus in provinciâ seu districtu insulae de Mozambique, ac illius oppidis, terris, villis, locis, territoriis, limitibus et tam² praedictis pro tempore degentibus et ad ea declinantibus sacramenta ecclesiastica, et alia spiritualia munera, non tamen ea quae sunt Ordinis, ut praefertur, ministrare, et administrari etiam facere et procurare, ac quaecumque beneficia ecclesiastica sub separatione et dismembratione huiusmodi comprehensa, et quae antea ad ipsius archiepiscopi Goanensis collationem, provisionem, institutionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinebant, conferre, et de illis disponere, ac in eis instituere, calices, campanas, vestimenta, corporalia et alia paramenta et ornamenta consecrare et benedicere, ecclesias, coemeteria, et loca ecclesiastica sanguinis et seminis effusione, seu aliâs quomodolibet, polluta seu profanata aquâ per ipsum benedictâ reconciliare, ipsasque ecclesias et loca sub provinciâ seu districtu insulae de Mozambique huiusmodi comprehensa et illorum personas visitare, ac in illorum statum, regimen, statuta, consuetudines, vitam, mores, ritus, delicta,

¹ Aptius supra pag. 11 b in loco parallelo legitur *praedictos* (R. T.).

² Vel legendum *etiam* vel voces *et tam* redundant, ut supra, pag. 12 a (R. T.).

et disciplinam, tam in capite quam in membris, inquirere, necnon (evangelicae et apostolicae doctrinae sacrorumque canonum et generalium conciliorum decretis et institutis inhaerendo) quaecumque mutatione, correctione, emendatione, punitione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoverit, reformare, mutare, corrigere, punire, et etiam de novo condere, necnon beneficiales, matrimonialesque, et quascumque alias causas ecclesiasticas et civiles, ac ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, motas et inchoatas, ac interim movendas, cum earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, audire, decidere, et³, prout iuris fuerit, terminare, seu causas ipsas alii vel aliis idoneis, modo et formâ praedictis, cum sibi limitatâ⁴ potestate pariter audiendas, decidendas et terminandas delegare, ac denique plenam, meram et omnimodam spiritualem et ecclesiasticam et ordinariam iurisdictionem, tam in foro interiori quam exteriori, non tamen in his quae sunt Ordinis, ut praefertur, habere, et eam, ac omnia et singula alia, quae pro tempore existens archiepiscopus Goanensis ac⁵ in illis partibus hactenus habere, gerere, ac⁴ exercere debuit, potuit et consuevit, similiter et pariformiter, nullâque prorsus differentiâ, exceptis tamen iis quae, ut dictum est, sunt Ordinis, prout divini cultus augmento, ac ipsorum cleri et populi animarum saluti expedire cognoverit, gerere, exercere, facere et exequi, cum omnibus et singulis aliis privilegiis, facultatibus, exemptionibus, libertatibus, iurisdictionibus, praeminentiis, favoribus, gratiis et indultis, qui-

¹ Supra pag. 12 a in loco parallelo legitur *et sine debito* (R. T.).

² Ex loco parallelo supra ad pag. 12 b legitur *potius cum simili vel limitatâ* (R. T.).

³ Part. ac redundat (R. T.).

⁴ Heic potius part. ac addimus (R. T.).

bus¹ in de Ormuz et Mozambique, ac Cofala, necnon Maluco², et aliis provinciis et locis erectae administrationes³, similiter ordinariam, ut praefertur, iurisdictionem inibi habentes, utuntur, potiuntur, et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum) auctoritate et tenore praedictis similiter perpetuo erigimus et instituimus.

§ 7. Decernentes, praesentes litteras nullo unquam tempore, et quavis causâ, etiam quod praedictus archiepiscopus Goanensis aut quomodolibet interesse habentes ad hoc vocati non fuerint, de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari vel impugnari, aut in ius vel controversiam vocari, nec contra illas restitutionem in integrum, reductionem ad terminos iuris, aut quodvis aliud gratiae vel iustitiae remedium impetrari posse, nec causas⁴, propter quas praemissa concessa fuerint, minime verificari, nec ob id viribus carere, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, limitationibus, suspensionibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam eis in toto vel in parte derogantibus vel obviantibus, etiam a nobis et dictâ Sede quomodolibet pro tempore emanatis, nullatenus⁵ comprehendendi, sed semper validas et ab illis prorsus exceptas, et quoties illae emanabunt, aut sub eis quovis modo comprehendendi viderentur, toties in pristinum et eum, in quo, antequam illae emanassent, erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo con-

1 Etiam hic, sicut supra ad pag. 12 b, legimus *quibus pro qui* (R. T.).

2 Supra ad pag. 12 b in loco parallelo legitur *Malaca* (R. T.).

3 Ex loco parallelo pag. 12 b addendum hic est: *et illarum pro tempore deputati administratores* (R. T.).

4 Erronee edit. Main. legit *causae* (R. T.).

5 Videretur legendum *ullatenus* (R. T.).

cessas esse et censerî; et, ad hoc ut sub illis non comprehendantur, vim validi et efficacis contractus inter nos et dictam Sedem, ac Philippum et pro tempore existentem regem praedictum initi et stipulati¹, et omni tempore suos plenarios et integros effectus sortiri; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, etiam S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 8. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, necnon dictae ecclesiae Goanae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statulis et consuetudinibus, ac fundatione, erectione et institutione, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem ecclesiae Goanae, et illius praesuli pro tempore esistenti, ac praedictis capitulo et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, vel aliâs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione aliâs de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, nihil penitus onisso, et formâ in illis traditâ

Derogatio
contrariorum.

1 Subintellige *habere* (R. T.).

observatâ, inserti forent ¹, praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Populi de Mozambique in iis, quae requirunt characterem episcopalem, ad archiepiscopum Goanum recurrere teneantur.

§ 9. Volumus autem ac statuimus et ordinamus, quod clerus et populus, alique incolae et habitatores, tam sub per praesentes erectâ ² provinciae seu districtus insulae de Mozambique, quam de cetero earundem praesentium vigore erigendis vicariis seu administrationibus praedictis comprehensi et comprehendendi, in his quae sunt Ordinis, ut praefertur, ad praedictum archiepiscopum Goanensem pro tempore existentem, habitis tamen a suis vicariis seu administratoribus ad id litteris dimissorialibus, recurrere teneantur;

Vicarius eidem archiepiscopo subestratione suae personae.

§ 10. Quodque provinciae seu districtus insulae de Mozambique et alii praesentium vigore pro tempore deputati vicarii seu administratores, ratione personarum suarum dumtaxat, visitationi, correctioni, superioritati ac iurisdictioni praedicti archiepiscopi Goanensis pro tempore existentis subsint, et a sententiis definitivis tantum, sive vim definitivarum habentibus, et ³ quarum gravamen per appellationem a definitivâ reparari nequeat, per ipsos vicarios seu administratores aut eorum officiales pro tempore latis, appellationes ad eundem archiepiscopum Goanensem pro tempore existentem interponi, ipsarumque appellationum causae ⁴ per eum cognosci, decidi, fineque debito, prout iuris fuerit, terminari possint.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXI ianuarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Datum Romae 21 ianuarii 1612, pontif. an. VII.

¹ Etiam hinc oratio imperfecta est: vide supra ad pag. 13 (R. T.).

² Edit. Main. habet *erectae* (R. T.).

³ Erronee edit. Main. habet *et pro* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *causa* (R. T.).

CLXXXV.

Clericis et laicis regnorum Hispaniarum interdicitur, quominus libros haereticorum legant, revocatis omnibus licentiis aliâs concessis ¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cum, sicut accepimus, licentiae legendi libros haereticorum, vel de haeresi suspectos, aut aliâs reprobatos et damnatos, certis ex causis aut praetextibus impetratae, in regnis Hispaniarum nimis excreverint, et periculum sit ne idcirco lectionis librorum huiusmodi permissio, in partibus praesertim divinâ gratiâ a diro contagio haeresum illaesis, plus insipientibus noceat, quam prosit sapientibus:

Damna ex lectione librorum prohibitorum promanantia.

§ 2. Nos propterea, quibus super gregem dominicum invigilandi onus incumbit, opportuno remedio, quantum cum Domino possumus, providere volentes, praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis insistendo, omnes et singulas licentias et facultates legendi libros haereticorum seu de haeresi suspectorum, a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, seu nobis, vel generali haereticae pravitatis in regnis Hispaniarum deputato inquisitore damnatos et reprobatos, quibuscumque tam clericis secularibus, vel, ut praefertur, regularibus, quam laicis in dictis regnis degentibus, cuiuscumque illi status, gradus, ordinis, conditionis et praeeminentiae existant, etiamsi abbatiali, episcopali, archiepiscopali, patriarchali, primatiali ², aut aliâ ecclesiasticâ dignitate, vel mundanâ, etiam marchionali, ducali, auctoritate seu excellentiâ praefulgeant, generali inquisitore praedicto dumtaxat excepto, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros

Revocantur facultates quibuscumque concessae.

¹ Ex regest. in Secret. Brev.

² Edit. Main. legit. *primitiali* (R. T.).

ac nos, etiam vivae vocis oraculo, et Sedem Apostolicam, sive eius poenitentiarium maiorem, vel quosvis Ordinarios, seu alios, etiam per litteras apostolicas in simili formâ Brevis vel sub plumbo expeditas, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, nec non irritantibus et aliis decretis, ac ex quibuscumque causis seu praetextibus, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, et aliâs quomodolibet concessas, earum omnium et singularum² tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, revocamus, cassamus, irritamus et annullamus, ac viribus penitus evacuamus, et pro revocatis, cassis, irritis et nullis haberi, easque nemini suffragari posse, decernimus.

Prohibitio huiusmodi libros legendi et retinendi, additis nonnullis legibus.

§ 3. Omnibus et singulis clericis et laicis in dictis regnis degentibus, etiam, ut praefertur, qualificatis (non tamen generali inquisitori), in virtute sanctae obedientiae, et sub excommunicationis latae sententiae, aliisque sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis et etiam temporalibus in legentes libros huiusmodi hactenus latis et promulgatis, a quibus nonnisi a nobis, aut pro tempore existente Romano Pontifice, seu generali inquisitore praedicto, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, districtius inhibentes, ne libros huiusmodi ex quavis causâ vel praetextu, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore, legere, aut apud se tenere, seu imprimere, vel venales habere praesumant; ac mandantes eisdem, sub sententiis, censuris et poenis praedictis, ut, infra terminum eis a generali inquisitore praedicto per eius edictum publicum locis affigendum publicis statuendum, libros ipsos officio inquisitionis haereticae

pravitatis omnino consignent, et qui de eisdem libris notitiam aliquam habuerint, seu personas ipsos libros legentes, aut apud se tenentes, vel imprimentes, aut venales habentes sciverint, id quod sciverint, ac nomina et cognomina libros ipsos legentium, aut apud se tenentium, vel imprimentium, aut venales habentium, et qualitatem eorundem librorum, praedicto officio omnino revelent et notificent.

§ 4. Quocirca dilecto filio nostro Bernardo tituli sanctae Anastasiae presbytero cardinali Toletano nuncupato, in dicti regnis haereticae pravitatis generali inquisitori (de cuius fide, pietate ac catholicae religionis zelo, necnon vigilantia et industria, plurimam in Domino fiduciam habemus) per praesentes etiam committimus et mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios, ad executionem praesentium procedens non permittat aliquem etiam, ut praemittitur, qualificatum, et dictâ dignitate, seu honore, vel auctoritate, aut excellentiâ fulgentem, libros huiusmodi ex quavis causâ vel praetextu, publice vel occulte, quovis quaesito colore apud se tenere, aut legere, vel imprimere, seu venales habere; quinimo cogat quoscumque ad libros ipsos suo inquisitionis officio consignandum, et, qui de eisdem libris notitiam aliquam habuerint, seu aliquos in praemissis culpabiles noverint, ad eos officio praedicto iuxta praesentium tenorem revelandum et notificandum; contradictores quoslibet et rebelles, ac sibi in praemissis non parentes (etiam si, ut praefertur, qualificati, et huiusmodi dignitate, seu honore, vel auctoritate, aut excellentiâ praediti sint) per sententias, censuras et poenas praedictas, vel alia opportuna iuris remedia, iuxta facultates sibi in officio huiusmodi concessas, appellatione postpositâ, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas praedictas etiam ite-

Generali inquisitori commissae legis huius executione.

² Erronee edit. Main. legit *singulorum* (R. T.).

ratis vicibus aggravando¹, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Obstantia tolluntur.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si² aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Praesentium facienda publicatio.

§ 6. Ut autem praesentes litterae ad omnium, quorum interest, notitiam deducantur, omnibus et singulis venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis ac aliis Ordinariis et dioecesanis regnorum Hispaniarum in virtute sanctae obedientiae iniungimus et mandamus, ut in eorum dioecibus, civitatibus et provinciis, absque aliâ requisitionis eis desuper faciendâ, praesentes litteras, seu earum transumptum manu notarii publici subscriptum et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae aut curiae ecclesiasticae munitum, publicent et publicari faciant, ad hoc, ut nemo earum³ ignorantiam praetendere, aut contra eas excusationem aliquam adferre valeant. Nos enim transumpto, sic, ut praefertur, subscripto et sigillo munito, eam prorsus fidem adhiberi volumus, quae eisdem originalibus litteris adhiberetur, si originaliter exhiberentur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXVI Ianuarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 26 Ianuarii 1612, pontif. an. VII.

¹ Erronee edit. Main. legit *aggravandi* (R. T.).

² Formula ista *aut si*, saepe occurrens, significat: *aut etiam non obstante, si*, etc. (R. T.).

³ Erronee edit. Main. legit *eorum* (R. T.).

CLXXXVI.

Declaratur castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei¹ ad supremum Sedis et Camerae Apostolicae dominium pertinere².

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad Romanum Pontificem spectat, cum de iuribus sanctae Romanae Ecclesiae controverti aut haesitari contingit, controversias omnes et dubia quaeque rectâ iudicii prolatione dirimere et declarare, ac alia pro ipsorum iurium conservatione decernere et ordinare, quae, iustitiâ suadente, in Domino conspicit expedire.

§ 1. Sane, licet castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei, Sarsinatensis dioecesis, per pro tempore existentes episcopos Sarsinatenses uti Bobii comites cum illorum iurisdictione et dominio temporali possessa fuerint, et illa intra fines Status nostri Ecclesiastici in provinciâ nostrâ Romandiolae consistentia eiusdem Ecclesiae Romanae et Sedis Apostolicae, et non alterius cuiusvis, superioritati, supremoque et alto dominio subiecta sint; nihilominus (cum venerabilis frater Nicolaus modernus episcopus Sarsinatensis praetenderet, dicta castra feuda imperialia et omnino libera et exempta fuisse et esse, idque quibusdam assertis privilegiis, litteris, sententiis, aliisque scripturis probare niteretur;

Sarsinatensis episcopi assertio castra hic recensita ex ca feuda imperialia.

§ 2. Vicissim vero dilectus filius camerae nostrae apostolicae commissarius generalis opponeret, praetensionem omnem dicti episcopi Sarsinatensis in assertis scripturis informibus et nullam fidem facientibus praetensorum privilegiorum Conradi et Friderici imperatorum fundatam esse, et in assertis sententis procuratorem fiscalem seu commissarium camerae praedictae

Rationes pro Camera Apostolica deductae.

¹ De hisce vide supra pag. 19 (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

tunc existentes non fuisse citatos; et nihilominus, etiamsi privilegia praedicta vera et in formâ probanti essent, praedicti tamen Nicolai episcopi praetensionem nullam et invalidam esse, stante quod idem Nicolaus episcopus dicta loca et castra se uti comitem Bobii iamdiu diruti retinere fateatur, et clarum sit Bobium, cum comitatu, aliisque suis iuribus, territoriis et pertinentiis, antea per Romanos Imperatores, et alias pias personas, et inter alios Pipinum et successive Ludovicum primum Francorum reges ac Othonem et Henricum Romanorum imperatores, sanctae Romanae Ecclesiae et Sedi Apostolicae confirmatum, ac denuo concessum et donatum fuisse).

Iuribus partium a delegatis pontificiis cognitis,

§ 3. Nos, pro habendâ super his veritate, ac ut de iuribus tam Sedis et Camerae Apostolicae, quam ecclesiae Sarsinatensis et illius pro tempore existentis episcopi plenius cognosceretur et discuteretur, dilectis filiis nostris Michaeliangelo sancti Bartholomaei in insulâ Nazareno et Iacobo sancti Georgii in Velabro titulum presbyteris cardinalibus Serrae nuncupatis ac dilecto etiam filio magistro Iulio Montementio protonotario apostolico almae Urbis nostrae gubernatori et vice-camerario viae vocis oraculo commisimus et dedimus in mandatis, ut dictum Nicolaum episcopum pro ecclesiâ Sarsinatensi et praedictum commissarium pro Sede et Camerâ nostrâ praedictis audirent, scripturasque et et iura hinc inde deducta, et coram eis deducenda, diligenter viderent, examinerent, atque expenderent, nobisque referrent.

Paulus declaravit eadem castra ad supremum Sedis Apostolicae et Camerae dominium pertinere.

§ 4. Cum autem, sicut Michaelangelus et Iacobus cardinales et Iulius praedicti nobis retulerunt, illi se se pluries ad effectum praedictum congregaverint, ac eundem Nicolaum episcopum pro ecclesiâ Sarsinatensi dictumque commissarium pro Sede et Camerâ praedictis audierint; scrip-

turas et omnia tam pro parte dictae ecclesiae Sarsinatensis quam pro parte Sedis et Camerae Apostolicae deducta quaecumque examinaverint; et ¹, habitâ inter eos diligenti discussione, perspexerint, dictas assertas scripturas, quae pro parte episcopi assseruntur esse Conradi et Friderici imperatorum, non esse in formâ probanti, ac fide et legalitate carere, neque esse tales, quae Sedi et Camere Apostolicae in aliquo praeiudicare possint; assertasque sententias, aliaque gesta et inde sequuta quaecumque, invalida, nulliusque roboris et momenti esse; dictaque castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei de Statu nostro Ecclesiastico ac iurisdictione sanctae Romanae Ecclesiae Sedisque et Camerae Apostolicae fuisse et esse, et pro dictis castris et illorum occasione modernum et pro tempore existentes episcopos Sarsinatenses et eorundem castrorum homines et abitatores ad eandem Romanam Ecclesiam, Sedemque et Cameram Apostolicam, superioritatem supremumque et altum dominium in illis habentem, etiam in temporalibus, in omnibus recognoscendum teneri, cum regalibus et praerogativis superioritatem supremumque ² et altum dominium habenti competentibus; ita ut modernus et pro tempore existentes episcopi Sarsinatenses praedicti pro eisdem castris et illorum hominibus et habitatoribus, illorumque iurisdictione temporali meroque et mixto imperio, quam et quod in dictis castris et super illorum homines et habitatores obtinent et exercent, ac etiam ipsi homines, nos, nostrosque successores Romanos Pontifices, Sedemque et Cameram Apostolicam, et illorum ministros et officiales, in superiores, et non alium seu alios quosvis (modo et formâ prout faciunt et recognoscunt alii possidentes castra et loca

¹ Coniunct. et nos addimus (R. T.).

² Edit Main. legit *superioritatemque, supremum et altum* (R. T.).

iurisdictionalia in Statu nostro Ecclesiastico), recognoscere teneantur: idcirco nos, ex relatione huiusmodi, et aliàs, de praetensionum dicti Nicolai episcopi nullitate et e contra Sedis et Camerae praedictarum bono iure plene informati, omnem circa praemissa de cetero dubitandi et contravertendi materiam de medio tollere volentes, et assertorum privilegiorum, litterarum, sententiarum, aliarumque scripturarum praedictarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, ipsasque sententias, quatenus opus sit, revocantes et annullantes, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, praedicta castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei de Statu nostro Ecclesiastico et iurisdictione sanctae Romanae Ecclesiae Sedisque et Camerae Apostolicae fuisse et esse; ac pro dictis castris, et illorum occasione, modernum et pro tempore existentes episcopos Sarsinatenses et eorumdem castrorum homines et habitatores ad eandem Romanam Ecclesiam, Sedemque et Cameram Apostolicam, superioritatem supremumque et altum dominium in illis habentem, etiam in temporalibus, recognoscendum, seseque in omnibus illi subiiciendum teneri; et ad eam uti talem in omnibus et per omnia recurrendum fore et esse, cum regalibus et praerogativis, superioritatem supremumque et altum dominium habenti competentibus; ita ut modernus et pro tempore existentes episcopi Sarsinatenses praedicti pro eisdem castris et illorum hominibus et habitatoribus, illorumque iurisdictione temporali, meroque et mixto Imperio, quod in dictis castris et super illorum homines et habitatores obtinent et exercent, ac etiam ipsi homines et habitatores, nos, nostrosque successores Romanos Pontifices, Sedemque et Cameram Apostolicam, et illorum ministros et officiales, in superiores, et non alium seu alios quosvis (modo

et formâ prout faciunt et recognoscunt alii possidentes castra et loca iurisdictionalia in Statu nostro Ecclesiastico), recognoscere teneantur, harum serie perpetuo declaramus: et dicto Nicolao, ac pro tempore existingi episcopo Sarsinatensi, perpetuum super praemissis silentium imponimus.

§ 5. Decernentes praesentibus nostris litteris et in eis contentis ecclesiam Sarsinatensem, dictumque seu alios pro tempore existentes eiusdem ecclesiae episcopos et praesules, stare et acquiescere debere: easdem vero praesentes, et in eis contenta quaecumque, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae defectu, aut alio quovis praetextu, iure, vel causâ, etiam in corpore iuris clausâ, aut aliàs quomodolibet notari, impugnari, rescindi, revocari, retractari, aut in ius vel controversiam adduci nullatenus posse; sed litteras praedictas, absque aliorum iurium et instrumentorum exhibitione aut aliorum praemissorum verificatione, ad omnia et singula sufficienter in iudicio et extra plene probandum omnino sufficere, nec alterius probationis adminiculum ad id requiri; easdemque praesentes, etiamsi in camerâ apostolicâ et in suis libris admittisae et registratae non sint, nihilominus semper et perpetuo validas fore et esse, et perpetuâ roboris firmitate subsistere, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat et in futurum spectabit, firmiter et inviolabiliter observari debere; sicque, et non aliter, in praemissis omnibus et singulis in quacumque instantiâ et per quoscumque iudices ordinarios et delegatos etiam curiae causarum camerae apostolicae et palatii nostri auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae camerarium et cardinales, etiam de latere legatos, vice-legatos et nuncios, iudicari et definiri debere (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctori-

Clausulae.

tate; irritumque et inane, quidquid secus a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatur
contrariis.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac quibuscumque sententiis etiam in iudicatum transactis, nec non felicis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri de gratiis interesse camerae concernentibus in eadem camerâ infra certum tempus registrandis, et aliis quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis, decretis, legibus, usibus, stylis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac, quatenus opus sit, nostrâ de iure quaesito non tollendo, aliisque nostris et cancellariae apostolicae regulis. Quibus omnibus et singulis, illorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie latissime derogamus ceterisque contrariis quibuscumque.

Praesentium
facienda publi-
catio.

§ 7. Volumus autem, ac apostolicâ auctoritate decernimus, quod praesentes litterae, seu illarum exempla ad valvas basilicae Principis Apostolorum de Urbe affixa, ita omnes arceant et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxviii ianuarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 28 ianuarii 1612, pontif. anno VII.

CLXXXVII.

Facultas nuncio, ad praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis specialiter misso, admittendi cessionem regiminis dictae ecclesiae ab archiepiscopo faciendam, cum certis conditionibus¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Dilecto filio Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, ad dilectos filios praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis nuncio nostro

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum nuper ecclesiae Salisburgensis necessitatibus pastoralis charitate subvenire satagentes, et de tuâ fide, prudentiâ et rerum experienciâ, ac erga nos et Apostolicam Sedem devotione plurimam in Domino fiduciam habentes, te ad dilectos etiam filios praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis, nec non ad principes et alios quoscumque catholicos, quacumque dignitate fulgentes, quos te eiusdem ecclesiae Salisburgensis negotiorum occasione adire contigerit, nuncium nostrum miserimus, utque munus tibi commissum, ad omnipotentis Dei gloriam, praedictaeque ecclesiae Salisburgensis solatium, exequi valeres, certas tibi facultates concesserimus, ac inter alia, tibi etiam in mandatis dederimus, ut venerabilem fratrem Wolfgangum archiepiscopum Salisburgensem in tuam potestatem reciperes, nostroque et Sedis Apostolicae nomine detineres;

Recenset deputationem nuncii a se factam facultatemque ei concessam detinendi archiepiscopum.

§ 2. Dictae autem ecclesiae Salisburgensis praesens status requirat, ut omni studio invigilemus, quo illa quamprimum e praesentibus tribulationibus et periculis educatur: idcirco, rationabilibus causis animi nostrum moventibus, maturâ deliberatione desuper habitâ, ultra facultates tibi, ut praefertur, concessas, ut, postquam dictum Wolfgangum archiepiscopum in tuam potestatem habueris, cessionem regiminis et administrationis eiusdem ecclesiae, per praedictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam, apostolicâ auctoritate nostrâ admittere valeas, tenore praesentium, auctoritate apostolicâ, facultatem concedimus et impertimur,

Facultatem quoque ei tribuit cessionem eiusdem Salisburgensis ecclesiae admittendi cum conditionibus, quae recensentur.

Conditionum
recensio.

cum infrascriptis videlicet conditionibus: nempe, quod, factâ per dictum Wolfangum archiepiscopum actuali cessione regiminis et administrationis ecclesiae Salisburgensis, ex fructibus, redditibus et proventibus mensae archiepiscopalis Salisburgensis pro definitâ et fixâ pensione duobus quotannis terminis, et semper anticipate, exsolvantur eidem Wolfango archiepiscopo, ad vitam, viginti millia, et sic quovis termino decem millia florenorum, quolibet floreno ad sexaginta cruciferos Salisburgensis monetae atque valoris computato: et haec quidem pensio statim factâ cessione praedictâ initium capere, confestimque pro primâ vice adnumerari, et sic deinceps, quamdiu dictum Wolfangum archiepiscopum in vivis superesse contigerit, citra ullam moram, dilationem, aut detentionem continuo praestari debeat: praepositus vero, decanus et capitulum praedicti, tam suo quam futuri archiepiscopi Salisburgensis nomine, immo postmodum idem ipse futurus archiepiscopus, dicto Wolfango archiepiscopo non tantum sufficientes obligationes, constitutae huiusmodi pensionis gratiâ, confectas tradent, quibus eidem Wolfango archiepiscopo tam in redditibus salinariis dictae mensae, quam aliis quibuscumque, de certâ et indubitata eius solutione abunde satis cautum fit; verum etiam dilectum filium nobilem virum Maximilianum Bavariae ducem requirent, ut se, eiusque haeredes et successores Bavariae duces, in regimine constitutos, obligatos constituat (si forte per futurum archiepiscopum stet, quominus praedicta pensio assignatis terminis ex redditibus praedictae mensae archiepiscopalis solvatur) quod tunc dictus Maximilianus dux eandem pensionem ipsemet ex iis pecuniis, quas pro evecto sale Halensi dictae mensae archiepiscopali pendere tenetur, citra defectum praestare, et postmodum praedicto futuro archiepiscopo eiusque successoribus in calculo subtra-

here possit, velit et debeat: salvo tamen nihilominus et integre semper permanente dicto Wolfango archiepiscopo suo iure dictam pensionem persequendi in omnibus sibi oppignoratis et hypothecatis dictae mensae bonis, si eadem pensio statuto tempore quotannis persoluta non fuerit. Insuper praepositus, decanus et capitulum praedicti promittant, seque obstringant, quod dicto Wolfango archiepiscopo, simul cum solutione primi termini dictae pensionis, decem millia in paratâ pecuniâ, et ratione argenteae suppellectilis, quinque millia florenorum dictae monetae annumerare, et nihilominus eundem Wolfangum archiepiscopum omnis generis aliâ suppellectili, argenteâ exceptâ, pro futuro eius statu sufficienter instruere velint. Praeterea iidem praepositus, decanus, et capitulum spondeant atque promittant, quod, cessione praedictâ peractâ, dicto Wolfango archiepiscopo speciales quasdam litteras obligatorias pro certâ pecuniae summâ ad octoginta quatuor millia et noningentos florenos ascendente, et tam apud illos de Stainhausens, quam alias singulares et privatas personas ad censum collocatâ, assignare et realiter tradere velint: quam summam dictus Wolfangus archiepiscopus, citra ullum futuri archiepiscopi et dictorum praepositi, decani et capituli impedimentum, inter suos partiri, et, quemadmodum voluerit, de eis¹ libere disponere queat: sicut etiam eiusdem Wolfangi archiepiscopi familiaribus omnis ista vestium, linteorumque copia, quae in avectis arcis et vasis reperta est, nec minus etiam aliqua portio alterius suppellectilis e lecticis, argenteis vasis, catenis aureis, monilibus, aliisque rebus pretiosis pro arbitrio dictorum praepositi, decani et capituli tradatur. Ad haec debitorum, tam litteris si-

¹ Nempe litteris obligatoriis antea dictis; nisi maneris legi de eâ nempe pecuniae summâ (R. T.).

gilloque confirmatorum, quam aliorum quae hoc tempore dictae mensae archiepiscopali exsolvenda deprehenduntur, citra dispendium et molestiam dicto Wolfango archiepiscopo fiat solutio. Denique quindecim millia florenorum, quae baro Georgius Sigismundus de Lambergh pro annuo censu penes se habet, a dictis praeposito, decano et capitulo praedicto Wolfango archiepiscopo concedantur, et obligatio desuper confecta ei similiter tradatur.

Ad eaque omnia de cessione nuncio conceduntur facultates.

§ 3. Nos enim tibi, ut, cessione huiusmodi cum dictis conditionibus per te admissâ, ex causâ praedictae cessionis pensionem annuam viginti millium florenorum dictae monetae, ut dictum est, persolvendam et obligationibus et cautelis munientem super dictae mensae archiepiscopalis fructibus, redditibus, proventibus, ac iuribus, obventionibus, et emolumentis universis dicto Wolfango archiepiscopo solvere et consignare, seque ad praemissa omnia, tam suo quam futuri archiepiscopi nomine, obligare libere et licite possit¹, dictâ auctoritate apostolicâ concedere etiam valeas, eâdem apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem tribuimus.

Contraria tolluntur.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae statutis et consuetudinibus (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque capitulo, et canonicis, ac quibusvis aliis personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

¹ Vel potius legendum *possint*, ut infra in loco parallelo pag. 34 a (R. T.).

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVI februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 16 februarii 1612, pontif. anno VII.

CLXXXVIII.

Conditiones apponendae in admissione cessionis ecclesiae Salisburgensis¹

Dilecto filio Magistro Antonio Diaz, in utrâque signaturâ nostrâ referendario, ad dilectos etiam filios praepositum, decanum, et capitulum Ecclesiae Salisburgensis nuntio nostro

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Hodie per alias nostras in simili formâ Brevis expeditas litteras tibi facultatem concessimus, ut, postquam venerabilis frater Wolfgangus archiepiscopus Salisburgensis in tuam potestatem venisset, cessionem regiminis et administrationis ecclesiae Salisburgensis per dictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam, cum nonnullis conditionibus, decretis, clausulis, gratiis, concessionibus et pensione, quae in aliis similiter litteris exprimi voluimus, apostolicâ auctoritate nostrâ admittere valeres², prout in dictis litteris plenius continetur.

Recenset facultates nuncio praecedentibus litteris concessas.

§ 2. Rationabilibus autem causis adducti, et maturâ deliberatione habitâ, conditiones, clausulas, decreta, gratias, concessionem et pensionem infrascriptas in dictâ admissione cessionis concedendas et respective reservandam duximus; videlicet, quod, factâ per dictum Wolfgangum archiepiscopum actuali cessione regiminis et administrationis ecclesiae Salisburgen-

Conditiones in cessione huiusmodi apponendas praescribit.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Superflue edit. Main. heic repetit verba *facultatem concessimus* (R. T.).

sis, ex fructibus, redditibus et proventibus mensae archiepiscopalis Salisburgensis pro definita et fixa pensione duobus quotannis terminis semper anticipante exsolvantur eidem Wolfango archiepiscopo, ad vitam, viginti millia, et sic quovis termino decem millia florenorum, quolibet floreno ad sexaginta cruciferos Salisburgensis monetae atque valoris computato: et haec quidem pensio statim facta cessione praedicta initium capere, confestimque pro prima vice adnumerari, et sic deinceps, quamdiu dictum Wolfgangum archiepiscopum in vivis superesse contigerit, citra ullam moram, dilationem, aut detentionem continuo praestari debeat. Praepositus vero, decanus, et capitulum praedicti, tam suo quam futuri archiepiscopi Salisburgensis nomine, immo postmodum idem ipse futurus archiepiscopus dicto Wolfango archiepiscopo non tantum sufficientes obligationes constitutae huiusmodi pensionis gratia confectas tradent, quibus eidem Wolfango archiepiscopo tam in redditibus salinariis dictae mensae quam aliis quibuscumque, de certa et indubitata eius solutione abunde cautum sit, verum etiam dilectum filium nobilem virum Maximilianum Bavariae ducem requirunt, ut se eiusque haeredes et successores Bavariae duces, in regimine constitutos, obligatos constituat (si forte per futurum archiepiscopum stet, quominus praedicta pensio, assignatis terminis, ex redditibus praedictae mensae archiepiscopalis exsolvatur) quod tunc dictus Maximilianus dux eandem pensionem ipsemet ex iis pecuniis, quas pro vecto sale Halensi dictae mensae archiepiscopali pendere tenetur, citra defectum praestare, et postmodum praedicto futuro archiepiscopo, eiusque successoribus in calculo subtrahere possit, velit et debeat; salvo tamen nihilominus et integro semper remanente dicto Wolfango archiepiscopo suo iure dictam pensionem persequendi in omnibus

sibi oppignoratis et hypothecatis dictae mensae bonis, si eadem pensio statuto tempore quotannis persoluta non fuerit. Insuper praepositus, decanus, et capitulum praedicti promittant, seque obstringant, quod dicto Wolfango archiepiscopo, simul cum solutione primi termini dictae pensionis decem millia in parata pecunia, et ratione argenteae supellectilis quinque millia florenorum dictae monetae annumerare, et nihilominus eundem Wolfgangum archiepiscopum omnis generis alia supellectili, argentea excepta, pro futuro eius statu instruere velint. Praeterea iidem praepositus, decanus, et capitulum spondeant atque promittant, quod, cessione praedicta peracta, dicto Wolfango archiepiscopo speciales quasdam litteras obligatorias pro certa pecuniae summa ad octoginta quatuor millia et noningentos florenos ascendente, et tam apud illos de Stainhausens quam alias singulares et privatas personas ad censum collocata, assignare et realiter tradere velint: quam summam dictus Wolfgangus archiepiscopus, citra ullum futuri archiepiscopi et dictorum praepositi, decani et capituli impedimentum, inter suos partiri, et, quemadmodum voluerit, de eis¹ libere disponere queat: sicut etiam eiusdem Wolfangi archiepiscopi familiaribus omnis ista vestium, linteorumque copia, quae in auctis arcis et vasis reperta est, nec minus etiam aliqua portio alterius supellectilis, e lecticis, argenteis vasis, catenis aureis, monilibus, aliisque rebus pretiosis, pro arbitrio dictorum praepositi, decani, et capituli tradatur. Ad haec debitorum, tam litteris sigilloque confirmatorum, quam aliorum quae hoc tempore dictae mensae archiepiscopali exsolvenda deprehenduntur, citra dispendium et molestiam dicto Wolfango archiepiscopo fiat solutio. Denique quindecim millia floreno-

¹ Iterum edit. Main. legit ea pro eis (R. T.).

rum, quae baro Georgius Sigismundus de Lambergh pro annuo censu penes se habet, a dictis praeposito, decano et capitulo praedicto Wolfango archiepiscopo concedantur, et obligatio desuper confecta ei similiter tradatur. Nos enim tibi, ut, cessione huiusmodi cum¹ dictis conditionibus per te admissâ, ex causâ praedictae cessionis pensionem annuam viginti millium florenorum dictae monetae, ut dictum est, persolvendam, et obligationibus et cautelis munendam, super dictae mensae archiepiscopalis fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus, et emolumentis universis dicto Wolfango archiepiscopo solvere et consignare, seque ad praemissa omnia, tam suo quam futuri archiepiscopi nomine, obligare libere et licite possint, dictâ auctoritate concedere etiam valeas, eâdem apostolicâ auctoritatè, tenore praesentium, licentiam et facultatem tribuimus.

Contraria tollit.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae statutis et consuetudinibus (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque capitulo et canonicis, et quibusvis aliis personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVI februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 16 februarii 1612, pontif. an. VII.

¹ Perperam edit. Main. legit *tam* (R. T.).

CLXXXIX.

*Facultas nuncio Salisburgensi admit-
tendi cessionem regiminis dictae ec-
clesiae cum conditionibus sibi bene-
visis¹.*

**Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utrâ-
que signaturâ nostrâ referendario, ad di-
lectos filios praepositum, decanum et ca-
pitulum ecclesiae Salisburgensis nuncio
nostro**

Paulus Papa V.

**Dilecte fili,
salutem et apostolicam benedictionem.**

§ 1. Quoniam res ecclesiasticae² Salisburgenses eo statu sunt, ut celerem opem requirant; ideo de tuâ fide, prudentiâ et rerum experienciâ plurimum in Domino confisi, ultra alias facultates tibi per nos concessas, tibi, ut, postquam venerabilem fratrem Wolfgangum archiepiscopum Salisburgensem, iuxta mandatum nostrum tibi datum, in potestatem tuam receperis, cessionem regiminis et administrationis dictae ecclesiae per praedictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam, cum conditionibus, decretis et clausulis et gratiis tibi benevisis, et quae, ut concedantur, in Domino expedire iudicaveris, apostolicâ auctoritate nostrâ admittere libere et licite valeas, licentiam et facultatem eâdem apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

Nuncio apo-
stolico concessa
facultas admit-
tendi cessionem
ecclesiae Salis-
burgensis cum
conditionibus
sibi benevisis.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae statutis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, canonicis, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque

Quibuscum-
que non obstan-
tibus.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Videretur legendum *ecclesiae Salisburgensis* (R. T.).

tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsā quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliās in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvi februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 16 februarii 1612, pontif. an. VII.

CXC.

*Facultas nuncio ad capitulum Salisburgensem admittendi cessionem regimini ecclesiae Salisburgensis, et archiepiscopum ab eiusdem ecclesiae vinculo absolvendi*¹

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utrāque signaturā nostrā referendario, ad dilectos etiam filios praepositum, decanum capitulum ecclesiae Salisburgensis nuncio nostro

Paulus Papa V.

**Dilecte fili,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Concessio facultatis de qua in rubrica.

§ 1. Ut urgentibus necessitatibus et periculis ecclesiae Salisburgensis de celeri remedio provideatur, tibi, quem nuper ad dilectos filios praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis, necnon ad principes, et alios quoscumque catholicos, quacumque dignitate fulgentes, quos te eiusdem ecclesiae Salisburgensis negotiorum occasione adire contigerit, nuncium nostrum deputavimus, tibi per

alias nostras litteras diversas facultates concessimus, ultra easdem facultates, ut, postquam venerabilem fratrem Wolfgangum archiepiscopum Salisburgensem, iuxta mandatum nostrum tibi datum, in potestatem tuam receperis, cessionem regiminis et administrationis dictae ecclesiae per praedictum Wolfgangum archiepiscopum in tuis manibus faciendam cum conditionibus, decretis, clausulis, gratiis, concessionibus et pensione, quae in aliis nostris litteris exprimuntur, apostolicā auctoritate nostrā admittere, eundemque Wolfgangum a vinculo, quo dictae ecclesiae tenetur, absolvere libere et licite valeas, licentiam et facultatem, eādem apostolicā auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae ecclesiae etiam statutis (iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, canonicis, et quibuscumque aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsā quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliās in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tolluntur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvi februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CXCI.

*Facultas capitulo et canonicis ecclesiae
Salisburgensis deveniendi ad electio-
nem, seu postulationem novi archie-
piscopi*¹

Dilectis filiis praeposito, decano,
et canonicis ecclesiae Salisburgensis

Paulus Papa V.

Dilecti filii,
salutem et apostolicam benedictionem.

Recenset depu-
tationem nunci-
i a se factam, da-
tamque ei fa-
cultatem admit-
tendi cessionem
ecclesiae Salis-
burgensis.

§ 1. Ecclesiae Salisburgensis praesen-
tibus necessitatibus et periculis pastorali
ac praecipuâ sollicitudine pro nostro mu-
nere et nostrâ in eam charitate invigi-
lantes, hodie dilecto filio magistro Anto-
nio Diaz, in utrâque signaturâ nostrâ re-
ferendario, nostro ad vos nuncio, per alias
nostras in huiusmodi formâ Brevis expe-
ditas litteras facultatem dedimus, cessionem
regiminis et administrationis dictae
ecclesiae Salisburgensis a venerabili fratre
Wolfango archiepiscopo iustis de causis
in suis manibus faciendam nomine nos-
tro admittendi et recipiendi.

Facultatem
capitulo conce-
dit alterum ar-
chiepiscopi e-
ligendi.

§ 2. Cum autem, cessionis huiusmodi
admissione factâ, illud restet, ut eidem
ecclesiae, pastoris solatio destitutae, de
idoneo archiepiscopo provideatur, qui et
illi bene praeesse ac prodesse velit ac
possit; ideo vobis, ut ad canonicam ele-
ctionem eiusdem archiepiscopi procedere
possitis et valeatis, facultatem et auctori-
tatem, apostolicâ auctoritate, tenore prae-
sentium, concedimus et impertimur.

Canonicos
hortatur, ut vi-
rum ad eam ec-
clesiam regen-
dam idoneum
eligant.

§ 3. Ceterum, quoniam, ut probe nos-
tis, de summâ istius ecclesiae caelesti fa-
vore multipliciter a Domino insignitae
nunc agitur, fore non dubitamus, quin
pro eâ, quae in vobis est pietas, religio-
nis catholicae zelus, ac prudentia, in hoc
tam gravi negotio ita geratis, ut solius

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

honoris Dei, eiusque ecclesiae utilitatis
rationem habuisse omnibus appareat; id
quod Dei gratiâ consequuturos vos scitis,
si personarum acceptione remotâ, et mun-
danis affectibus ac carnalibus desideriis
omnibus posthabitis, quae Christi sunt spe-
ctantes, in virum consenseritis, quem san-
ctorum Patrum regulae postulant, eccle-
siae Salisburgensis conditio desiderat, et
officii nostri ratio requirit; quod, ut re-
ipsâ, sicut in Domino speramus, praestare
vobis succedat, enixe a divinâ clementiâ
precamur, assidueque precabimur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub an-
nulo Piscatoris, die XVI februarii MDCXII,
pontificatus nostri anno VII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CXCH¹

*Confirmatio constitutionum Congregatio-
nis Oratorii a beato Philippo Nerio in
Urbe fundatae², et prohibitio ne quae-
vis Congregatio constitutiones sub de-
nominatione dicti beati Philippi pro-
mulgare, aut eiusdem instituti domos
in Urbe instituere possit*³

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Christifidelium quorumlibet, praesertim
Altissimo in humilitatis spiritu famulan-
tium, votis, quae felicem eorum prospe-
ramque directionem et gubernium con-
cernunt, libenter annuimus, eaque favo-
ribus prosequimur opportunis, prout in
Domino conspiciamus salubriter expedire.

Prooemium.

¹ Hanc sumimus ex append. Main. ad Pauli V
pontificatum, et huc in suum locum transferimus
(R. T.).

² Alia et diversa in regno Franciae paulo post
institutâ est Congregatio Oratorii, ut legere est in
Constitutione editâ sequenti anno MDCXIII, die
X maii, quam infra suo loco referemus (R. T.).

³ Congregationem istam approbavit Grego-
rius XIII in Const. CLXXXVI *Copiosus*, tom. VIII,
pag. 541.

Congregatio
Oratorii in Urbe
suarum ordinatio-
nes statuit, et
pro confirmatione
Papae sup-
plicavit.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt dilecti filii praepositus et presbyteri Congregationis Oratorii, in ecclesiâ sanctae Mariae in Vallicella nuncupatâ de Urbe institutae, quod ipsi quasdam constitutiones et ordinationes pro felici dictae Congregationis regimine et spirituali progressu conscripserunt, illasque non semel examinatas, ac etiam mandato nostro recognitas, in unum volumen redegerunt, tenoris subsequens, videlicet¹:

CAP. I.

De Oratorio et Oratione.

Vere locum orationi destinatum Oratorium dicimus (nam familiaris in ipso nata² divini verbi tractatio, post haec tractanda, iam adulta, et in ecclesiam nostram translata, nomen minus accomodate retinuit Oratorii), in quo scilicet tam exteri quam nostri quotidie vespers, post orationem quam dicimus mentalem, consuetas litanias recitant, aut singulis ter hebdomadis (quae est voluntaria corporis castigatio) supplicio flagellorum se se afficiunt. Festis item diebus, a kalendis novembris usque ad sanctam Christi Domini Resurrectionem, non modo supplicationibus, sed etiam familiari cohortatione et musico concentu excitantur ad caelestia contemplanda. A Resurrectione vicissim Dominicâ usque ad kalendas novembris, post officium vespertinum in ecclesiâ a nostris decantatum, et auditum sermonem, in suburbanum quempiam locum, vel (si per calores aestivos non liceat) in templum aliquod ad has rerum divinarum tractationes intra Urbem convenire solent. Singulis praeterea diebus dominicis, nisi nostro sit in templo concionandum, mane, lectis litiis, et sermone opportuno de documentis praesertim evangelicis fami-

liariter habito, declarantur ex exteris, qui septem primarias Urbis ecclesias, ac tres domos infirmorum publicas hospitales infra hebdomadam aliquando visitent. Harum omnium cura rerum praefectum attingit Oratorii, e nostris constitutum sacerdotibus, vel adiutorem; ut alteruter his ritibus praesit, salutique confluentium consulat externorum; quibus etiam praesenti ope pietatis officia in valetudinariis erga aegrotos festis diebus proponat exercenda. Ex exteris item fratribus idoneos ad certa Oratorii munia delegat, et in primis rectorem, caveatque ne ullâ ex parte constitutioni derogetur, quam Congregatio his verbis expressam voluit:

Praefectus Oratorii nostri nullo modo permittat exteris officialibus in eo constitutis, ut in aliquid se rerum aut negotiorum ingerant ad ipsum locum vel institutum quoquo modo pertinentium, quod ipse non eis praescripserit; nullum enim huiusmodi ius aut potestatem habere possunt. Ne quid praeterea innovetur ibi hactenus observatum de rebus praesertim gravibus ad Oratorium spectantibus quibuscumque, praepositum Congregationis nostrae consulat, penes quem rerum Oratorii et Congregationis eadem est gubernatio.

Haec satis, ut appareat, qua viâ sint externi frequentiores in Oratorio ad contemplationem et amorem divinarum promovendi. Nostris autem, eiusmodi instituto magis deditis, id etiam maxime adhibendum, quod a beato Philippo patres edocti ad hunc modum constituerunt:

Horas suas quilibet habeat¹ meditationibus praestitutas, in quibus maiores quotidie progressus faciat, Deum caelestiaque amando et appetendo, quod superiores, pro suâ charitate ac prudentiâ, saepius unumquemque admonere, et, qui

¹ Duas etiam edit. proprias, Romae 1683, et Veronae 1852 citabimus (R. T.).

² Edit. Main. legit nota (R. T.).

¹ Verbum istud *habeat* addimus ex Cherub. et ex edit. propriis (R. T.).

huiusmodi studiorum fructus constet, animalvertere debebunt. Habeant¹ igitur, quae orationi et meditationi seponant, stata tempora, et, praeter hortatorem praepositum, quem audiant, etiam sacerdotem sacris familiae nostrae confessionibus audiendis praefectum, qui pro sua quemque prudentia ad haec divina studia segniorum incitare solet, vel nimis incitatum², cum fuerit consentaneum, moderari.

Ceterum, ob alias plurimas occupationes sibi proximisque salutare, aliud nullo mane vel die grandi tempus ac spatium sibi praefinitum capiunt et consignatum, quam quod arbitrato quisque suo eiusmodi meditationibus et sacris precibus pie sancteque dederit. Ad vespere³ autem, sicuti dictum est, in Oratorium publicum, externis etiam quibusque viris patens et expositum, ad orationem, unde nomen accepit, seduli convenire debent.

Sed de omni orationis et flagellorum in Oratorio ritu et consuetudine, deque piis externorum officiis, infra, post alias constitutiones, in huius capitis appendice agendum est.

CAP. II.

De ecclesia et divinis officiis.

Congregationis nostrae sacerdotes, utpote divinorum administri, in ecclesia, festis praesertim diebus, frequentes adsumunt; alii confluentibus divina mysteria praebent; alii, ad sacras confessiones audiendas intenti, a prima luce ad horam usque prandii e subselliis suis nonnisi necessitate impulsus recedunt. Sacrum omnes quotidie peragunt, et ceteri inserviunt, potissimum clerici, qui, cum res ipsa sa-

era solemniori ritu et musico concentu celebranda est, bene mane descendentes in sacrarium, sacerdotes pia diligentia sacris vestibus ornant, et solemnii sacrificio praesentes, ac diversa munera obeuntes, ab ipsa sacrorum custodia aut ecclesia, dum datur divinis opera, numquam recedunt.

De rebus autem ad ecclesiam spectantibus haec sunt nostris proposita decreta:

In ecclesia nostra nullae erunt statuae vitae funtorum, sive ex marmore, sive aere, sive gypso, aut alia materia.

Diebus festis semper solemnii apparatu tam missa quam vespere celebrabuntur. Erunt etiam vespere solennes in vigiliis Corporis Christi, Nativitatis beatae Mariae Virginis, et Consecrationis ecclesiae nostrae ad x kalendas iunii, cuius octavae redditur officium, et infra eam gratissima nobis recurrit memoria dormitionis beati Philippi patris nostri, ad vii⁴ kalendas iunias. Praeterea intra octavam Corporis Christi vespere quotidie decantamus.

Singulis similiter annis iv kalendas februarii dies festus⁵ Ss. Papiae et Mauro martyribus solemnii apparatu celebratur, et mane eius diei festi res sacra, diacono et subdiacono ministris, peragitur. Vespere in vigilia, et ipso die festo, musico concentu decantantur. Porro in vigilia etiam matutinae laudes ante coenam, coram sacris eorum reliquiis a⁶ sacerdotibus et clericis nostris una recitantur, ut debitus honor patronis ecclesiae et Congregationis exhibeatur.

In translatione vero, quae contingit iii idus februarii, idem servatur. Missa tamen et vespere solemniter non decantantur.

Dies etiam festus sancti Gregorii papae,

¹ Cherub. et cit. edit. pr. legunt *habent* (R. T.).

² Cherub. et edit. pr. legg. *incitato*, aliter *incitatos* (R. T.).

³ Ibid. legitur *vesperum* (R. T.).

⁴ Declarationem vel appendicem ad hoc caput vide hic infra post caput xii (R. T.).

⁵ Erronee edit. Main. legit viii (R. T.).

⁶ Perperam edit. Main. habet *die festo* (R. T.).

⁷ Praep. a addimus ex Cherubinio et ex edit. propriis (R. T.).

Congregationis et ecclesiae nostrae patroni, iv idus martii est nobis tam in primis vespers quam in missâ admodum sollemnis.

Alios item sanctos, quorum sacris reliquiis vel insignioribus aucti sumus, ecclesiasticis officiis singulariter veneramur: nam iv nonas maii Nereum, Achilleum et Domitillam martyres, duplici: vi nonas iulii Paternuthium, Copretem et Alexandrum martyres, quibus dicatum est altare, semiduplici: vi kalendas augusti Pantoleonem martyrem, semiduplici: xi kalendas novembris Ursulam et socias virgines et martyres, semiduplici: xix kalendas ianuarii Spiridionem episcopum et confessorem, semiduplici similiter prosequimur.

Quamvis vero nostri ecclesiasticis officiis, vespers dierum festorum exceptis, ecclesiam non frequentent; cum tamen habetur aliqua singularis celebritas anniversaria (ut die festo Purificationis beatae Mariae Virginis ad candelas; in capite ieiunii ad Cineres; dominicâ Palmarum ad olivas; consuetis maioris hebdomadae diebus ad matutinas, missam, aliasque sollemnes eius temporis caeremonias; die insuper festo Omnium Sanctorum ad vespers, praeter consuetas etiam Defunctorum, item ad matutinas, sicut mane ad missam; nocte tandem Nativitatis D. N. Iesu Christi ad matutinas¹) in chorum ecclesiae convenire solent.

Sed iam ab hisce feriis veniamus ad funera.

Cum enim aliquis e nostrâ Congregatione e vitâ decesserit, singuli sacerdotes tres missas celebrabunt pro vitâ functo; qui vero sacerdotes non fuerint, novem coronas recitabunt; in loco vero, ubi defuncti corpus fuerit praesens, recitabitur officium defunctorum: si mane fuerit, ce-

lebrabitur missa sollemnis (sin minus, sequenti die) diacono et subdiacono ministris, sex candelis accensis in altari, et quatuor facibus iuxta corpus; absoluto autem officio, duae ex illis remaneant usque ad sepulturam. Quod si absens obierit, privatim recitabitur a¹ sacerdotibus nocturnum officium Defunctorum, missa vero sollemnis, ut supra. Singulis item annis, infra octavam Omnium Sanctorum, celebrabitur missa sollemnis pro defunctis nostrae Congregationis.

Sine consensu praepositi et deputatorum res sacra non celebrabitur sollemni apparatu pro vitâ functis exteris, videlicet diacono et subdiacono ministris; nec id ipsi facile concedent, nisi mortuus praelatus extiterit, aut eximiae dignitatis et honoris inter laicos, aut certe valde benemeritus de nostrâ Congregatione.

Nullum recipietur a Congregatione nostrâ legatum de re sacrâ perpetuo peragendâ, nisi forte iustissima causa intercedat, et ex consensu patrum expleti decennii.

Quae autem hoc in loco de sacris confessionibus videntur ponenda, haec habemus. Singulis diebus ferialibus aliquis ex sacerdotibus ad hoc muneris delectis morari debet in ecclesiâ ad confessiones audiendas. Feriâ vero quartâ et sextâ, mane usque ad horam prandii omnes, et² festis pariter diebus omnes³ excubare.

Nemo tamen eorum admittitur ad audiendas confessiones sine patrum consensu qui exegerint decennium in nostrâ Congregatione.

CAP. III.

De salutari familiarium sermonum usu tam in ecclesiâ quam in oratorio.

In ecclesiâ nostrâ (die sabbato ad vacandum excepto) quatuor quotidie (nisi

¹ Praep. a nos addimus, punctis ablatis (R. T.).

¹ Coniunct. et addimus ex Cherub. (R. T.).

² Subintellige ad hoc munus debent (R. T.).

¹ Cherub. et ed. pr. addunt et missam (R. T.).

etiam dies festi sint, cum aliquis tantum unus sermocinari solet) e sacerdotibus nostris, qui fuerint ad hoc oneris munerisque delecti, ordinatâ successione, verba ad vulgi praesertim captum accomodantes, et ad nullam prorsus pompam vel vanum populi applausum declinantes, genere dicendi vere fructuoso, audientium animos pascunt; sanctorum praesertim exemplis ac probatis historiis sermonem confirman-tes. Vitandae enim sunt eis quaestiones difficiles, dogmatum tractatus, et quaecun-que scholas decent magis quam oratorium. Est autem eius consuetudinis, qui provide negotium id curet, stato tempore ad ecclesiam descendere, et, inter alia quae paranda sunt, horologium arenarium iuxta sedem sermocinantis ponere, et librum aliquem de salutaribus scriptum praeceptis aut de sanctorum dictis et factis, ubi octo aut decem auditores praesentes viderit, lectitare; cum vero quindecim, vel ut summum viginti, aere campano horâ consuetâ signum dare, quo ille quidem audito, cui primo dicendum est, ad locum festinat, et, postquam legentem paulisper audierit, ligneam sedem, sex vel octo circiter graduum ascensu sublimem, conscendit, arenarium horologium iuxta positum invertit, quod semihorae spatium praefiniat, et, nullo usus prooemio, ab argumento praesertim, quod in libro lectum est, sermonem orditur. In medio eius sermone surgit custos ad signum eadem grandiori campanâ iterum dandum, quo habito¹ alter dicturus secundo loco huc properat, et tantisper expectat, dum primus finem dicendi fecerit. Eodem penitus modo secundo succedit tertius, et tertio quartus, nec horum cuiquam amplius horâ dimidiâ datur, nec horologio solum, sed tintinnabulo, cum opus est, ad finiendum admonentur. Sermonibus

¹ Sic omnes editiones. nisi quis malit legere *audito* (R. T.).

absolutis sacer concentu musico canitur hymnus, quo expleto, is, qui dixit ultimus, ad orationem dominicam et angelicam salutationem ter secreto recitandam invitat, et concio dimittitur.

At dominicis, ceterisque diebus festis, eorum unus, quibus ad dicendum sunt eiusmodi dies consignati, in ecclesiâ, post vespertinum officium decantatum, sermonem habet, cui semihoram aliquantulum praeterire, non tamen certas iam enarratas dicendi leges, liberum esse debet. Eisdem diebus a kalendis novembris usque ad celeberrimum Christi Domini Resurrectionis diem, sicut etiam dominicis mane toto anno, ab aliquo ex nostris sermo in oratorio habendus est. Sed hac de re aliâs. Nunc satis est referre nostras constitutiones huc pertinentes.

Ad sermonem habendum in oratorio nullus admittetur ex nostris absque consensu patrum qui decennium expleverint in Congregatione.

Ex exteris vero nullus invitandus ad concionem habendam in oratorio vel ecclesiâ, nisi ex praepositi et quatuor deputatorum consensu.

CAP. IV.

De statu Congregationis Oratorii perpetuo.

Nunc statum et formam Congregationis nostrae penitus immutabilem in promptum ponimus, duobus decretis expressam. Horum primum his verbis sancitum est:

Cum nostra Congregatio solo charitatis mutuae nexu, neque ullis adstricta votorum, iuramenti, aut promissionis huiusmodi vinculis, olim per beatum patrem Philippum Nerium fuerit divinâ inspiratione instituta, atque haec fuerit eius et omnium Congregationis patrum mens semper unanimis, ac sit, ut ita perseveret; decretum est, si quando alii-

qui ex nostris putaverint ab hoc statu recedendum, et alligare patres, fratresque ullis votorum, iurisiurandi, aut promissionis vinculis, etiam si isti maiorem partem conficiant, ut sit ipsis quidem liberum, quam velint, ingredi Religionem, sed altera pars, quamvis numero longe impar, habeat omnia bona Congregationis quocumque loco posita, quandiu perseveraverit in hoc statu, nec alteri quicquam dare, vel acquisitum vel acquirendum, teneatur. Sic enim conservabitur in Ecclesiâ Dei circumdatâ varietate. Hactenus decreti verba; ut inde etiam appareat parentem optimum in Christo nostrum adduci non potuisse, ut suos aliâ viâ filios duceret, qui pro christianâ charitate religiosos homines tam religiose coluit, et pro singulari prudentiâ sanctissima tot ordinum instituta votorum vinculis religare se volentibus eo tempore ad omnem christianae disciplinae praestantiam satis esse noverit¹

Alterum decretum est: *Ne quis, praetextu amplificandae Congregationis, eam dissipet, atque ut confusio vitetur, quam multitudo parere solet, arctiusque inter se, qui sunt e Congregatione, amoris vinculo colligentur, quem quotidiana consuetudo conciliat, ac mores cuiuslibet ipsorum ex hoc cognosci possint, et notorum vultus cuncti revereantur; statutum est, ne Congregatio alibi ullum locum recipiat, neque alterius Congregationis regendae suscipiat onus. Si quae² vero aliorum locorum collegia et congregationes nostra instituta obtinuerint et servare voluerint, non sint illa quidem nostrae annexa, neque clerici eorum sint e Congregatione Oratorii Romani. Quemadmodum esse debet instituti, ut unaquaeque domus aut familia, nostrae*

formam imitata, separatim ab aliis se per se regat et moderetur.

CAP. V.

De praepositi et quatuor presbyterorum deputandorum electione et munere.

Ad Congregationis rerumque ad ipsam spectantium gubernationem et curam, praepositus primum eligitur, quem etiam patrem appellamus, deinde quatuor presbyteri deputantur; de quorum omnium electione et munere sic decernit Congregatio:

Nullus praepositus eligitur, qui in nostrâ Congregatione quindecim annos non permanserit (quo temporis spatio deputati vel ministri sit functus officio) et qui aetatis suae annum quadragesimum saltem non attigerit:

Electio praepositi pertinebit ad omnes sacerdotes Congregationis, qui exacto decennio fuerint admissi ad ius suffragii ferendi; laici vero certo sciant se nihil ad electionem praepositi, deputatorum, praefectorumque iuris habere, munia assignata ex praescripto dumtaxat obituri:

Tam praepositus, quam deputati, et ceteri officiales eligi possunt etiam absentes:

Praesae debet in electione, absentiaque praepositi, quasi superior, qui primum e sacerdotibus nostris tenet post praepositum in Congregatione locum.

Fiet autem praepositi electio hoc modo. Qui erit a secretis, singulis electoribus schedulas dabit, in quibus scriptum vel typis impressum sit nomen eligendorum, ut illas in vas coniciant, videntibus duobus ad id muneris deputandis. Eductus¹ autem iisdem duobus cernentibus a secretario clarâ voce legetur, et electus is erit praepositus, in cuius electionem conveniunt electores medietate plures. Hunc sane

¹ Melius editt. pr. legunt novit (R. T.).

² Potius videretur legendum Si qua (R. T.).

modum eligendi, donec consentiant, decies repetere possunt; post decimum vero scrutinium, si necdum in unum pars maior mediâ conspiraverit, compromissum fiat, ut scilicet quinque solum ex electoribus praepositum e duobus tantummodo deligant, in quos plura suffragia ex quacunque disquisitione hactenus collecta concurrerint; quod exemplo declaratur. Si enim duo vel plures octavum sibi numerum in suffragiis obtinuerint, vel unus aut plures octavum, alii vero septimum; tunc, ceteris omnibus reiectis, horum tantum delectus electoribus habendus est. Ipsi autem electores quinque compromissarii, quibus scilicet datum est arbitrium deligendi praepositum, in ipsâ tunc simul congregatione ita sunt deputandi, ut singuli ad eam electionis potestatem plures sibi suffragantes habeant (non enim plura medietate suffragia in ipsis deligendis requiruntur) et ex illis constituentur, qui non fuerint inter primos eligendos numerati; his enim duobus eo tempore nulla ad huiusmodi electionem relinquitur facultas, sed activâ simul, ut dicitur, et passivâ voce privantur: si quando tandem¹ schedulis eductis compromissarii pares extiterint, electus habeatur, qui debito in Congregatione sibi loco aliis pariter concurrentibus praestat.

Tres annos duret praepositi munus, et confirmari possit tertio quoque anno, Congregationis arbitrio. Ad eandem mensam unâ cum ceteris accedet et assidebit, nisi impediat invaletudo.

Nihil singulare habeat in ecclesiâ, mensâ, cubiculo, domi, forisve, praeter locum primum, et laicum ex nostris a deputatis assignandum, qui omnem in eius obsequium conferat operam.

Circa rem familiarem et bona Congregationis administratione utatur accuratâ, praestetque nostris ad victum et vestitum

¹ Edit. Veron. 1852 legit *tamen pro tandem* (R. T.).

necessaria. At vero pauperibus, aut aliis qui non sunt ex nostrâ Congregatione, quolibet mense nummi aurei summam poterit elargiri; in maiori quidem summâ, quotiescumque eiusmodi largitionum se dederit occasio, quatuor deputatorum requireret consensum; cum vero decem nummos aureos excedere contigerit, totius Congregationis. Idem in aliis cuiuslibet completi operis aut negotii servet impensis extraordinariis, et ad victum aut quotidianum familiae nostrae usum nihil attinentibus.

Totius Congregationis gubernandae, omniumque curandarum quae ad eam spectant, prima potestas sit penes praepositum: ad ipsum enim solum pertinebit Congregationem, si opus fuerit, convocare, tractanda proponere, rite constituta perficienda curare, exigere quoque rationem actorum vel agendorum a singulis nostrorum quibus est aliquod munus vel onus quomodolibet ubique locorum mandatum, et videre ut singula recte expediantur. Convocabit ad hoc congregationem quatuor deputatorum saltem qualibet hebdomadâ, sine quorum consensu nihil agat¹, quod spectet ad universalem gubernationem domus et eligendos aut amovendos officiales. A praeposito enim et quatuor deputatis ceteri officiales et ministri triennium duraturi eligentur, excepto confessario, ad quem eligendum plures ex electoribus convenire debent in ipsâ Congregatione proxime post praepositum et deputatos electos, horum enim nullus ei muneri praeficiendus est.

Domesticis autem officiis praefecti, quos officiales dicimus, suis nominibus satis noti sunt, qui sequuntur:

Sacerdos a confessionibus;

Corrector ex senioribus, qui secreto corripiat errantes;

¹ Reliquae edit. habent *aget* (R. T.).

Minister, qui rebus domesticis administrandis, praepositi sententiâ consultâ et exploratâ, det operam;

Praefectus sacrarii, cuius paternae curae sacrarii ministerio assignati committuntur, sicut ministro ceteri laici omnes;

Custos sacrarii;

Praefectus Oratorii et adiutor;

Praefectus sermocinantium in ecclesiâ;

Praefectus caeremoniarum;

Praefectus musicae;

Receptatores hospitum duo;

Monitor precum, quas debemus commendatis in mensâ vesperi;

Tyronum praefectus;

Custos depositae pecuniae;

Negociorum domesticorum procurator et adiutores;

Bibliothecarius et adiutor, qui non permittant e communi bibliothecâ libros extrahi;

Minister infirmorum et adiutores;

Praefectus aedificiorum et adiutor;

Praefecti corrigendis legentium erroribus in mensâ duo;

Aromatariae praefectus et aromatarius;

Pecuniarum exactor et dispensator;

Custos suppellectilium;

Cellae penariae custos;

Cellae vinariae custos;

Custos triclinii;

Ianitores.

Hos praesertim Congregatio singulos huiusmodi constitutione voluit admonitos:

Nemo munus a Congregatione seu praeposito et deputatis demandatum recusât, sed omni animi demissione ¹ suscipiet; quod si aliquâ ex causâ sibi recusandum iudicabit, postquam ea quae senserit, debitâ modestiâ, semel aut iterum exposuerit, nec praepositus et deputati approbaverint, iniunctum munus sine ullâ amplius excusatione accipiet.

¹ Edit. Main. legit *dimissione* (R. T.).

De deputatis autem cum praeposito eodem tempore eligendis, haec habentur:

Post electionem praepositi, statim eligentur ei quatuor ex presbyteris (qui decennium transegerint in Congregatione, ex quo sunt admissi ad primam probationem, et ius habeant eligendi) a totâ Congregatione, de quorum consensu, ut dictum est, cuncta a praeposito agentur, quae ad universalem Congregationis gubernationem pertinere ipse iudicaverit.

Ab eisdem ergo presbyteris omnibus exacti decennii eodem modo, quo supra, usque ad tertium scrutinium, eligentur quatuor deputati, singuli separatim, in eâdem Congregatione, post tertium vero scrutinium, nullo facto compromisso, duo eligantur, in quos plura fuerint suffragia in illa trinâ disquisitione collata: si vero plures pariter concurrant eligendi, duo tantum, ceteris reiectis, ad electionem pervenire possunt, illi scilicet, qui aliis de more praeire debeant in Congregatione. Exemplum proponimus: si scrutinio ter peracto, in octavum alter suffragiorum numerum pervenerit, alter verso in septimum, hos dicimus duos, ceteris omni suffragio privatis, ad deputati munus per scrutinium provehendos: quod si plures septimum illum numerum obtineant, ille ex eis scrutinio similiter eligendus erit, exclusis aliis, qui debeat eis in Congregatione antecedere; si rursus paria duorum fuerint eligendorum suffragia, is similiter habeatur deputatus qui ex instituto alterum inter nostros sit solitus anteire.

Unus ¹ quatuor deputatis triennii praeteriti (tres enim annos durat cuiusque munus) aut etiam, si placebit, duo confirmantur in tres alios annos, qui post illos confirmari amplius non possint.

Ex deputatis item eligetur aliquis a secretis ex ipsorum consensu deputatorum,

¹ Edit. Main. legit *a* (R. T.).

qui singula decreta a Congregatione universalis, vel a praeposito et quatuor deputatis, in libro ad haec conficiendo notabit, et litteras, ad quos continget, scribet. Litterae autem omnes, quae negotia continent, in alio libro sunt exscribendae.

Deputatorum erit praeterea, cum praepositus decesserit vel finierit eius munus, seniore praedictum monere, qui eius vice interim fungitur, ut convocet ad electionem praepositi convocandos; quod si ille negligat, ipsi convocabunt.

Si nemine dissentiente ipsis videbitur cessatio muneris concedenda vel indicenda praeposito ob iustam causam, quatuor e sacerdotibus exacti decennii advocabuntur: quod si his videbitur, iidem convocent Congregationem, a qua deponatur, et eligatur novus praepositus, sicut iam supra dictum est, eo modo tamen servato in praeposito deponendo, qui in eligendis tenendus est.

Singulis annis, mense ianuario, aliquis ex deputatis cum altero non deputato rationem omnium expensarum, quae toto anno fiunt, singillatim inibit, eamque initam in publicâ Congregatione referet, ut appareant omnibus, quae superiori anno factae sunt expensae, pateatque singulis contractum ne sit aes alienum, et quota sit summa rei familiaris et bonorum omnium nostrae Congregationis.

CAP. VI.

De admittendis in Congregatione et eiiciendis ex eâ.

Nostrae Congregationis patres, beati Philippi institutoris optimi morem sequuti, nonnisi homines probatae vitae, maxime idoneos et quasi ad institutum natos, recipi volunt ad suorum numerum aggregandos, etiam ad hunc modum factis decretis:

Minores duo de viginti annis ac maiores quadragintaquinque ad primam probationem non recipiantur, neque ii quos

canones ab ordinibus arcent, nisi in ordine laicorum sint omnino permansuri, non infirmæ valetudinis, non ii, qui ingressi sint aliquam religionem, nonnisi bonae apud omnes famae, qui Oratorii nostri frequentes fuerint auditores, et orationibus interfuerint, et saepius alicui ex nostris sacerdotibus soliti fuerint confiteri, et experimentum coeperint instituti nostri. In his tamen omnibus, si ita videatur patribus qui decennium expleverint in Congregatione, poterit dispensari.

Duo ex nostris presbyteris a Congregatione eligentur, qui diligentem adhibeant curam circa eos, qui admittendi sunt in Congregationem, ut vel antequam admittantur eorum vita et mores omni studio explorentur. Eapropter crebra cum illis inibunt colloquia, unâ cum ipsis versabuntur nec his contenti, ab illis etiam certiores reddantur, qui eiusdem erunt patriae, et quibuscum⁴ anteacto tempore, quam recipiantur, fuerint versati. Referre autem debent duo electi ad Congregationem iterum convocandam quaecumque de illis habuerint, si quomodo scire intersit, antequam secreto suffragia ferantur.

Praeter duos patres, quos eligendos ad id muneris diximus, alii etiam patres diligenti curâ exquirent, quae hactenus praefati sumus, et num animo veniant permanendi semper usque ad vitae obitum in Congregatione, non alio praetextu, quam ut Deo inserviant et observent nostrae Congregationis instituta seu constitutiones, quas propterea, antequam recipiantur, legendas patres offerent, quo rem totam maturiori consilio deliberent.

Quomodo autem oporteat admittendos expeditas habere res suas familiares et domesticas, habetur cap. VIII. Antequam enim per secreta suffragia admittantur, debent esse expediti ad vivendum nobis-

⁴ Minus apte edit. Main. legit *quibuscumque* (R. T.).

cum et habitandum, ne sic admissi extra Congregationem degant praeter tempus dierum aliquot, ut ad summum quindecim.

Admissi ad primam probationem, non continuo tyronibus aggregabuntur, sed mensem veluti hospites in nostris aedibus morabuntur, ut interim omnia nostra cognoscant, ac maturius deliberent; et e contra ipsorum periculum fiat, si prompti sint in omnibus parere, vel in humillimis ac durissimis, si exercitationibus sanctarum meditationum et sacramentorum sint a se ipsi devoti, non contentiosi, non pertinaces, non superbi ullâ omnino in re adversus maiores, aut etiam minores.

Si bonum sui specimen dederint, post mensem eorum nomina in libro ad haec destinato notabuntur, et inde annus primae probationis incipiet, per quod anni spatium si fuerint in vitae laudabilis ratione versati, in secundâ probatione biennium consistent, alioquin dimittentur a praeposito et deputatis, quorum est munus ad primam et secundam probationem admittere. Exacto autem triennio, si laudem simili modo probatae vitae habuerint in convictu, ut esse possint e Congregatione nominatim decernendum est. Aggregabuntur ergo per secreta suffragia, poteruntque deinceps ad omnia ministeria, excepto praepositi et deputati munere, eligi. Ius autem ipsi alios eligendi post decennium solum habebunt, nisi de consensu deputatorum praepositus hoc ius ex causâ statuerit differendum.

Quod si quis eorum, aliâ nullâ intercedente causâ nisi oblivionis aut modestiae, ad tempus non petierit, quod a Congregatione fuisset accepturus, cum in nostrorum catalogum admissus referetur, ab eo tempore censeatur aggregatus, quo expletum fuerit consuetum triennium vel decennium.

Admittere ad Congregationem et omnia supradicta pertinebit ad sacerdotes expleti decennii, et stabitur maiori parti suffra-

giorum; ad primam tamen et secundam probationem, ut dictum est, ad praepositum et deputatos.

Nemo possit expelli e Congregatione, nisi primum in unum locum congregati fuerint omnes presbyteri qui decennium exegerint in Congregatione, numerandum a die qua sunt admissi ad primam probationem, et singuli suum suffragium dederint; et, quod duae e tribus partibus statuerit, id fiat. Quod si in tres partes non poterit fieri presbyterorum aequa distributio, tunc servabitur ratio, quae est octo ad tredecim, aut quatuordecim, ita ut octo exempli gratiâ conficiant duas partes, sive tresdecim sint presbyteri, sive quatuordecim.

Nemo possit expelli e Congregatione, nisi propter iteratam, gravemque pertinciam, vel grave delictum: sed qualia sint singula huiusmodi, stabitur iudicio duarum partium e tribus, numerandarum ut supra.

CAP. VII.

De tyronum institutione.

Admissi ad primam probationem, sive clerici, sive sacerdotes, donec fuerint, expleto triennio, nostris adscripti, eius curae commendantur, qui id muneris in Congregatione sustinet. Is ad fructum animorum omnia referens, praeter virtutum singulare studium, quarum maxime compotes esse nostros oportet, curet alia quaedam proponere quae sunt hactenus observata: ut videlicet

Sacro quotidie inserviant;

A studiis litterarum superioris arbitrio abstineant; haec enim moderanda primum, ut divinâ sapientiâ imbuti discant amare nesciri;

Ad mensam, signo dato, sine ullâ morâ convenient, ibique, ex praescripto, ministratoris vel lectoris officio fungantur;

Singuli ministrent vel legant singulis

diebus aut hebdomadis, tam primâ quam secundâ prandii vel coenae horâ; qui vero ex eis sacerdotes fuerint, ad primam non nisi mane ministrare solent.

Lectionem similiter in ecclesiâ, ut cuique sua fuerit constituta hebdomada, sermonibus praemittant; intersint, dum habentur; atque etiam curent, ne quid omnittatur eo tempore, quod esse solet instituti. Eam vero ministrandi et legendi consuetudinem iam aggregati ad decennium usque retineant, vel circiter superiorum arbitrio, praeposit¹ scilicet et deputatorum.

Ubi finem sermones habuerint, quorum quotidie duos vel saltem unum audierint, ut etiam valetudini quadam ex parte inserviant, in aliquam ambulationem veniant.

Vesperis ad orationem in oratorium se conferant.

A prandio et coenâ, animi recreandi gratiâ, per horae spatium eorum quisque in unum cum aliis locum adveniat, et omni mitigatâ severitate, vultu hilariori, modeste tamen, sic se gerat, ne alium vel ioco¹ tangat.

Si quis eorum per ianitorem accersatur ab aliquo, statim ad portam domus descendat, se paucis expediat, et neminem externorum in cubiculum suum, vel omnino in aedes nostras, in scio superiore admittat.

Nec domo, nec soli, nisi facultate ab eodem datâ, aliquando exeant.

Nulla externorum negocia, vel quaecumque in Congregatione degentibus, seu consuetudine sive decreto aliquo, sunt denegata, sine praepositi etiam licentiâ administrant aut conficiant.

Ab administratione sacrorum, ipsoque sacrario festis diebus vix necessitate cogente recedant.

Altare cuius quisque curam suscepit, ut tempori congruit ex vicissitudine ecclesiastici mysterii, ornet.

¹ Perperam edit. Main. habet loco (R. T.).

Ter in hebdomadâ assignato confessario peccata sua confiteantur, et qui non fuerint sacerdotes, eius arbitrio eucharistiam accipiant.

Curent, si quid erraverint, ut sponte se correctioni subiiciant.

De Congregatione autem, ad quam convenientes in aliquâ se culpâ esse demonstrant, extat huiusmodi nostrorum constitutio:

Congregatio culparum tyronum, idest eorum qui nondum triennium in nostrâ Congregatione exegerint, sive sacerdotes sint sive clerici, singulis fiet hebdomadis; ut scilicet ad omnium communem veniant, et eâ hebdomadâ, in qua non habetur communis, privatim apud illum, cuius curae sunt commendati, ad suas culpas coarguendas congregentur.

Adhibere etiam, loco accusationis iam dictae, aliquando solent probati cuiusque auctoris lectionem, ex qua saluberrimis vicissim documentis per communicationem et divinorum collationem imbui possint.

CAP. VIII.

De praecipuis nostrorum observationibus.

Ad excolendos diviniore disciplinâ suorum animos, et ad christianam veramque pietatem magis conformandos, haec praesertim interposita decreta servat Congregatio:

Ter in hebdomadâ sua peccata sacerdoti ad hoc delecto quilibet confiteatur, nisi aliquâ interdum de causâ permittatur ab ipso quispiam aliter facere. Hanc tamen consuetudinem a beato Philippo patres instituti perutilem ad salutem aeternam volunt et praedicant. Ad eucharistiam similiter sumendam se paret, sumatque si videatur eidem cui confessus fuerit.

Congregatio (ut dicimus) culparum, decimoquinto quoque die perpetuo fiat, in qua non modo sacerdotes intererunt, sed

clerici, laique omnes nostrae Congregationis, et a novissimis ad primos quisque commissam a se aliquam in consuetudine familiari culpam, etiam levem, flexis genibus accusat, et, quoquo modo alicuius animum offenderit, petit ab illo veniam. In hac tamen accusatione publicâ nulla earum rerum mentio est, quarum secreta apud sacerdotem debet esse confessio.

Nemo ex sacerdotibus alios corrigat, qui decennium sacerdotii non expleverit in Congregatione.

Statuto igitur die congregatis omnibus, invocato primum, ut moris est, a praeposito in sacris precibus Spiritu Sancto, ille e sacerdotibus, cuius est ex ordine alios corrigere (solent enim in huiusmodi munere sibi invicem succedere), in sellâ ad praepositi dextram locatam vocatus assidet; et, perbrevis sermone ad inflammandos in Deum animos utiliter praemisso, fungitur in spiritu lenitatis officio correctoris; ac, dum clericos corrigit et sacerdotes, caput detegit, quod in laicis corrigendis non solet. Praepositum insuper corrigendum detecto capite stans admonet.

Laici et clerici, ubi suas culpas accusaverint, correcti, et a praeposito de aliquâ vitiosâ consuetudine emendandâ vel laudabili retinendâ quam brevissime etiam admoniti, simul discedunt. Singuli deinde sacerdotes, qui adhuc infra triennium approbationem expectant, se se culpant. His pariter abeuntibus, remanent ceteri sacerdotes, quorum accusatione expletâ, et correctione adhibitâ, praepositus Deo gratias agit precibus consuetis.

Praescribetur autem forma, ut dici solet, poenitentiarum, quam in illis conscribendis nullo modo transgredi liceat. In schedulis autem scriptae, eodem die quo fuerint accusatae culpa, vesperi in triclinio sub coenae finem per manus e sacculo singulis distribuuntur.

Hac distributione factâ, ut sorte obve-

nerint¹, ordinatim et aperte legat coram omnibus quisque suam.

Eligetur praeterea, ut supra diximus, aliquis ex senioribus, qui correctoris officio fungatur. Huius erit unumquemque nostrâ Congregatione, etiam deputatos et praepositum, clam corrigere; quod tamen munus omni mansuetudine et animi lenitate exequetur, seipsum, ut ait Apostolus, considerans, ne et ipse tentetur; ita ut se potius et vitia sua corrigere videatur, ut hac ratione fratres ad meliorem frugem reducat.

Quod domesticae tandem disciplinae studium postulat, eâ hebdomadâ, in qua nulla est communis accusatio culparum, laici omnes nostrae Congregationis, cuius² ministerio assignati, apud ministrum convenire debent, ut ab illo erudiantur, et ad tenendam salutis aeternae viam benigne instituantur.

Ad haec, ne nostri inflammentur avaritiâ, vel ambitione prolabantur, ne modestiam leniter³ abiciant, vel temere auctoritatem teneant, his, quae sequuntur, constitutionibus aliquâ ex parte cautum est:

Quo Deo divinisque rebus expeditissime quicumque admittuntur in Congregationem se tradere possint, id maxime videbunt in primis, ne quid delitiosum⁴ sit ullo modo in rebus familiaribus, quas habent; sciantque cuiuslibet anni redditus⁵ expendendos in bonos quos ipsi iudicaverint usus, neque quicquam cumulandum, ne quis scilicet e nostrâ Congregatione ullam curam ponat in divitiis parandis; immo vero ex censu pro suis cuique facultatibus

1 Editt. propriae habent *obvenerit* (R. T.).

2 Perperam edit. Main. legit *cuius* (R. T.).

3 Forsan *leviter* pro *leniter* legendum (R. T.).

4 Minus apte, ut videtur, utr. edit. pr. habet *litigiosum*: edit. Cherub. legit *litosum* (R. T.).

5 Perperam editio Main. legit: *sciantque cuiuslibet anni redditus, expendendo in bonos*, etc. (R. T.).

in commune commodum Congregationis libere conferendum est. Quod a nostris adeo servatum est hactenus, ut si quis ob inopiam id non praestiterit, vel praestare intermiserit, statim atque de suo abundantior quoquo modo factus est, pecuniam pro ratâ¹ portione dare ac solvere non destiterit. Ita eis conveniens ac consentaneum semper visum est stipendiis propriis militare, et a rebus etiam Congregationis tamquam ab alienis abstinere, quibus ipsa debet in primis non habentes unde vivant sustentare suos. Nec propterea pecuniam imperat Congregatio, dum exigit quod ab hilari datore ex instituto pro victu offertur, idque etiam prout cuiusque facultates ferunt.

Possunt etiam praepositi et deputati partem vel totum assignatorum proventuum remittere, si eis videatur aliquâ de causâ id faciendum.

Omnia secularia negotia interduntur nostris, nisi aliquid iustâ de causâ mandetur expediendum a praeposito et quatuor deputatis.

Nulli ex nostris, quamvis fuerit requisitus, profiteri licebit sub aliquâ congregatione vel societate extra domum, vel aliquod onus suscipere sine consensu Congregationis.

Cum sint multi in Ecclesiâ Dei, qui audiendis monialium confessionibus aut dant operam aut dare optime possunt, propterea, ne quis ab instituto Congregationis nostrae proprio possit abduci, statutum est, ne nostrorum aliquis se se obliget aut dedat confessionibus audiendis, moribus reformandis, rebusque earum gerendis. Idem dicimus de seminariis, collegiis, congregationibus, societatibus, aut aliis universitatibus, rebusve earum quomodo libet tractandis.

Nemo episcopus, praesul, aut aliâ², quae-

¹ Erronee edit. pr. 1683 legit *parata* (R. T.).

² Edit. pr. legit *aliqua* (R. T.).

cumque ea sit, dignitate ornatus¹, recipiatur in aedes Congregationis, ut in iis unâ cum nostris moraturus habitet, etiamsi id fiat ad aliquod tempus.

Nulla ecclesiastica beneficia petere aut accipere unquam omnino possint; habitare olim, si residentiam personalem non requirant, poterunt retinere.

Dignitates ullas nemo possit accipere, nisi Pontifex iubeat.

Nec licebit, absque praepositi et quatuor deputatorum consensu, frequentare curias, neque officia vel beneficia pro se vel pro aliis exposcere.

Nulli sit proprius famulus; si qua aliquem necessitas premet, deferet ad praepositum, qui, unâ cum quatuor deputatis, quid ei² opus sit, curabit.

Nec sinat quis pueros ingredi cubiculum suum, nisi ducantur ab aliis, qui testes intersint; reliquos admodum parce admittant, sed vocati, deorsum ad illos se conferant.

Non admittatur aliquis ad quoscumque ordines ecclesiasticos absque consensu sacerdotum, qui decennium exegerint in nostrâ Congregatione. Eodem modo nec ad sermones habendos, vel ad confessiones audiendas, sicut alibi dictum est.

Nemo librum imprimendum det absque licentiâ praepositi et deputatorum.

Nulla lex a Sanctissimo confirmanda proponatur, nisi prius in eam consenserint presbyteri exacti in Congregatione decennii.

Quando lex aliqua universalis constituenda est, sacerdotes omnes intersint, qui expleverint triennium, votumque consultivum habeant; decisivum vero, tantum qui decennium compleverint.

Cum aliquid gerendum proponitur, antea publica et libera de eâ re habeatur

¹ Edit. Main. fert *aut alia quacumque ea sit dignitate ornatus* (R. T.).

² Minus apte editi. pr. legunt *eis* (R. T.).

a patribus consultatio : deinde , aliquot transactis diebus, suffragia erunt secreta, nisi forte rei necessitas, utilitas, vel etiam aliquando modicitas, expediri statim post consultationem, de Congregationis sententiâ, per secreta suffragia, cogant. Sed, sicut dictum est, licet sacerdotes omnes admittantur qui exegerint triennium in Congregatione, votumque consultivum habeant; decisivum tamen solummodo illi qui decennium expleverint.

CAP. IX.

De vestitu et consuetudine familiari.

Has praeterea constitutiones et observationes ad externam nostrorum hominum modestiam exhibemus; ipsi ad interiorem animi virtutem habendam adhibere non negligant.

Nemo ex fratribus nostris, aut patribus, sericum quicquam in suis vestibus gerat, praeter breve, pressumque verticis operculum confovendo capiti, et velum interiori pileo insuendum;

Forma item vestium semper servabitur conveniens clericis secularibus;

Nostri laici gerent vestem denissam usque ad genua, paulo vero inferius pallium;

Qui ex domesticis impensis vestiuntur, quoties opus fuerit, ministrum adeant, vel, ipso absente, praepositum, eique proponant quibus indigent; ipsi autem ad subveniendum expositi, quo charitatis affectu valent, eorum petitionibus satisfaciant;

In vestitu, incesso, sermone, actione, gestuque omni, decorem¹ servent, modestiamque omnem singuli praesferant: nulla tamen appareat nostrorum actio, ut dicitur, singularis, a vulgari et communi bonorum et simplicium vivorum moribus discrepans;

Quamquam vero nostrorum est con-

suetudo peculiaris, ut, se invicem honore praevenientes et sibi invicem obsequentes, quisque velit, ad demittendum animum, infimum inter alios tenere locum; ne tamen perturbetur quasi cuiusdam antecessionis aut aetatum ordo, praesertim publice, in sedendo, incedendo, aliisque actibus huiusmodi, ex sacerdotibus praecedent illi qui priores fuerint sacerdotes, ex quo admissi sunt in Congregationem; ita tamen, ut, si quis ex clericis exacti triennii promotus fuerit ad sacerdotium, tyronibus sacerdotibus, illis videlicet qui nondum triennium in Congregatione exegerint, praeferratur²; laici autem semper clericis postponentur;

Post prandium et coenam morabuntur omnes nostrae Congregationis homines in loco deputato per horae unius spatium, quo elapso, omnes in suum cubiculum se se conferant;

In electione vacantium cubiculorum, erit optio penes seniores sacerdotes, nisi aliter visum fuerit praeposito et deputatis;

Domo non egrediatur quisquam ex nostris sine permissu praepositi, nisi expleverit decennium in Congregatione; exacto enim triennio ad hoc usque tempus, illos,³ vel maxime sacerdotio nondum praeditos, praepositus per se vel per alium peculiari quadam curâ ad virtutum progressus iuvare solet;

Invitatus ad prandium vel ad coenam extra domum nemo accedat absque permissu praepositi;

Nemo externorum ad prandium vel ad coenam, inscio superiore, invitetur, multo etiam minus hospitio⁴, nisi uno omnium consensu praepositi et deputatorum;

Ex exteris aliquem nullus patrum aut fratrum invitet ad praedia quaecumque

¹ Male edit. Main. et Cherub. legit *praeferrantur* (R. T.).

² Heic aliquid deesse videtur, ex. g. *recipiantur* (R. T.).

¹ Aliae edit. habent *decorum* (R. T.).

nostrae Congregationis, nec recipiet ut secum ibi moretur, sine consensu praepositi Congregationis;

Nullus abesse ultra mensem a Congregatione permittatur a praeposito, sive in patriam profecturus sit, sive alio, nisi de consensu etiam deutorum;

Nullus e nostrâ Congregatione in baptismo aut alio sacramento quempiam suscipiet.

His apte congruenterque addenda sunt etiam et repetenda¹ nonnulla, quae, diuturnâ consuetudine recepta et probata, studiose retinentur a nostris:

Litanias enim in Oratorio vespere singulis hebdomadis singuli sacerdotes recitant;

In divinae sacrificio missae non solum singuli quotidie clerici laicique deserviunt, sed sacerdotes complures, laude quidem digni, sunt administri;

Mensae, praeter laicos et clericos qui perpetuo ministrant alterni, singuli etiam sacerdotes vespere singulis diebus ministratores adsunt;

Neque desunt ex nostris, qui se frequenter ad domos infirmorum hospitales conferant, ut operâ suâ aegrotantes iuvent;

Domi vero, cum quis nostrum aegrotaverit, omnes frequentes adsunt, subveniunt, consolantur, inserviunt, confirmant quam diligentissime;

Cum autem morti proximus quis fuerit, signo dato, conveniunt omnes, tam sacerdotes quam ceteri, ut divinam morienti misericordiam unanimes² exposcant;

Si quando alterum quis verbo offenderit, vespere inter coenandum, re dubiâ iam explicatâ, flexis in medio triclinio genibus, faciens se reum, veniam ab illo petit, quem offenderit: is vero assurgens, idemque faciens, culpam in se saltem convertit, quod occasionem dederit: iniuriosus

¹ Haec verba et repetenda in edd. pr. desunt (R. T.).

² Edit. pr. habet unanimiter (R. T.).

autem meritâ afficitur a praeposito poenâ, aliquando levi, aliquando nullâ.

Poenae autem, quae culpis in Congregatione his in mense accusatis imponi solent, sunt huius fere generis: trium priorum sacerdotum aut novissimorum pedes in mensâ deosculari: psalmum, cuius initium *De profundis*, submissâ voce, extensis brachiis, vel psalmum *Miserere*, coniunctis manibus, medio in triclinio recitare: in novissimo mensae loco recumbere: humi sedendo cibum capere: auxiliares preces ab ingredientibus triclinium flexis genibus flagitare, vel easdem petere ad delenda ante obitum poenitendo peccata: ante mensae accubitus aliquid a singulis recumbentibus elemosynae nomine petere: secundae mensae ministrare, vel in eâ lectoris officio fungi: sacram beatae Mariae Virginis coronam pro summo Pontifice, aut pro beneficiis¹ in Congregationem nostram, aut pro mortuis nostris recitare: infirmos, qui sunt in domibus hospitalibus, invisere; et aliae his persimiles.

CAP. X.

De triclinio et communi mensâ.

Assumenda tandem est tractatio mensae ad pium in triclinio convictum instructae, ubi singulis nostrum idem genus, eadem portio cibi potionisque suppetit. Legitur ipsa italice quandoque inter coenandum, arbitratu praepositi vel ministri, hoc fere scripta exemplo:

Cum primum prandii aut coenae datum fuerit signum, unusquisque nostrum, in² omni prorsus opere ac negotio cessans, ad triclinium se confert. Inter eundem silentium facit etiam dum a mensâ ad locum pervenerit, in quem homines nostri ad animum recreandum convenire debent.

In ipso primum ingressu capite incli-

¹ Perperam edit. Main. et Cherub. legunt *beneficiis* pro *beneficiis* (R. T.).

² Legendum potius videretur *ab* (R. T.).

nato veneratur imaginem sacram e conspectu propositam; deinde, consueto reverentiae signo salutans alios, modestus¹ ac silens prope mensam ut² suo stat quisque loco, nec epulas appositas nec alios ingredientes curiose circumspicit.

Praepositus, vel qui eius absentis locum obtinet, postquam tantisper expectaverit dum ex cubiculis convenire huc omnes potuerint, clare ac distincte ex praescripto S. R. E. mensae benedicit, et in primo loco ipse praepositus assidet, deinde alii, ut quotusquisque solet in Congregatione praecedere. Si quis vero tardius³, lectione tamen latinâ nondum absolutâ, advenierit, stans prope ianuam orat paulisper tacitus, et praeposito⁴ reverentiam exhibens, proxime post alios omnes assidet. Praeposito enim absenti, reverentiae et obsequii causâ, non autem aliis proprius relinquitur in mensâ locus. Post latinam tamen mensae lectionem non ingreditur, donec ad mensam iterum instructam consueto signo convocetur, ut ad benedictionem et gratiarum actiones omnes conveniant. Excipiuntur tamen confessarii, quibus permissum est, festis diebus, etiam absolutâ mensae lectione ad prandium venire. Mensae initio, donec praepositus ad cibum capiendum se expediat (antequam enim incipiat duos ad summum versus lectionis attendit), nemo quicquam attingit in mensâ. Cavent etiam, ne strepitus a principio nimius audiat.

Singuli ex nostris iis contenti erunt, quae ipsis apponuntur in mensâ, nihil praeterea exposcentes, vel per se ipsi deferentes, nisi praepositi vel ministri fruantur licentiâ, qui et promptiores largientur et providebunt, quae opus esse et expedire unicuique iudicaverint. Si earum rerum, quae in mensam inferri solent et apponi,

aliquid cuiquam deerit, ipse quidem per se a ministris exiget, eius tamen curae potius erit, qui propior¹ considereat.

Fit in mensâ silentium semper, modo non incurrat exceptio. Fit enim loquendi potestas proponenti vel respondentibus ad rem dubiam explicandam; praeterea denunciante post coenam nostrorum precibus commendandos; praeposito demum vel ministro, cum quid occurrit, quod lectori committi non potuerit, nec differri debeat: alioquin silentii lex, qua etiam praepositus astringitur, est observanda.

Nemo in mensâ litteras legat, nec ianitor eas deferat, vel alicui quicquam denunciet comedentium. Quod si qua imminens urgeat necessitas, negotium cum praeposito, aut cum eo qui in illius locum succedit, collatum prius, exequitur ex consensu. Id ipsum servet, donec ex triclinio eo perventum fuerit, quo, animi causâ, nostri omnes conveniunt.

Post epulas, ablatâ mensâ, singuli, surgente praeposito, surgunt, et egressi ita stant prope mensam, ut, si commode id fieri possit, qui sedentes extremos occupabant locos, stantes occupent medios, et qui sedebant medii, stent extremi, singuli recto consistentes ordine. Praepositus solus dignitatis causâ paululum a ceteris disiungitur. Hic igitur situs et ordo, quo Deo optimo maximo gratiae referuntur. Quibus peractis, egrediuntur bini ex triclinio, ut, qui in mensâ primus post praepositum sedebat, ipsi egredienti se adiungat, ac ceteri deinceps eodem ordine.

Nemo in triclinio, vel in proximo vestibulo ubi solum ad abluendas manus licet consistere, aliquam praeterea moram faciat.

CAP. XI.

Lector et lectio mensae.

Non solum corpori, sed etiam menti proprius suppeditari debet in mensâ cibus.

¹ Male edit. Main. legit *modestius* (R. T.).

² Videretur et potius quam *ut* legendum (R. T.).

³ Aliae edit. legunt *tardior* (R. T.).

⁴ Perperam edit. Main. legit *praepositus* (R. T.).

¹ Male Main. et Cherub. legg. *proprior* (R. T.).

Sacra igitur ante alios libros leguntur¹ Biblia; deinde pia quaecumque commentaria vel monumenta²; postremo, superioris arbitrio, liber alius, in quo vel probatae sanctorum historiae, vel salutaria documenta italice habeantur. Lector autem, ante prandium vel coenam, in suggesto³ se librosque parat ad legendum, stat nudato capite dum preces adhibentur ad mensam, et ubi versum illum protulerit *Iube, domne, benedicere*, expectaveritque donec omnes consederint, ipse etiam sedens, tecto ac recto capite, clarâ voce, distincte atque explicate legit. Lectione iam in suas partes sapienter distributâ, ab ultimâ non cessat, nisi iussus a praeposito, nec is iubet, nisi ultra dimidium prandium vel coenam. Quod superest in mensâ temporis, in quaestione, ut moris est, ponendâ ac responsionibus declarandâ traducitur. Lectoris erit non modo in mensâ, quos diximus, legere libros, sed ad rem dubiam ponendam invitare; singulis item hebdomadis semel, ut minimum, eorum, qui benefici fuerint in nostros, scripta nomina recitare; quaecumque tandem verbis aut scriptis a praeposito seu ministro iussus fuerit, referre. Nihil enim praeterea legere aut nunciare debet, quam quod sibi fuerit ab ipsis impositum. Correctus lector verba correctoris eodem syllabarum sono, quo ille pronuntiavit, repetat: corrector autem ad hoc electus vocabulum solum, in quo erratum est, corrigere modeste, nec alia verba interponere, curet.

Legendi finem lector faciet, cum praepositum audierit verba illa pronunciantem *Et reliqua*. Tunc ille prolato versu *Tu autem Domine miserere nobis*, et sacerdote clarâ voce admonito, cui sit res dubia ex ordine proponenda, descen-

dit, et exhibitâ praeposito reverentiâ assidet in mensâ, ut comedat.

CAP. XII.

Res dubiae in mensâ proponendae.

Post lectionem continuo unus aliquis ex sacerdotibus (id enim ipsi singuli, quorum est expletum in Congregatione triennium, praestare solent) singulis diebus mane et vespere ex litteris sacris et morali disciplinâ, vel ex praeceptis optimae mentis et conscientiae, aliquid proponit, quod possit in dubium vel controversiam venire: cavet tamen, ne quid arduum, obscurum, aut nimis exquisitum ponat, quo minus valeant singuli respondere. Si quando tamen aliquis non aliud responderit, quam se aliorum communi iudicio stare, datur id modestiae potius, quam inscitiae. Is autem, cui muneris eiusmodi dies obvenerit, etiamsi lector, ut moris est, non commonefecerit¹, per se proponit; si quis tamen externorum ad mensam vocatus adsit, non nisi iubente praeposito, vel alio in eius locum constituto; neque enim tunc lector, ut aliâs, ipsum praemonere debet. Absenti is ad proponendum succedit, qui proximus post illum in mensâ sedere consuevit. Si quis etiam tardior ad proponendum videatur, quod oblivione vel negligentia accesserit imparatus, praepositi est exposcere altiori voce, aut vicinioris convivae submissâ commonefacere². Duae³ quaestiones esse solent, quae dubitationem habentes ponuntur in mensâ; explicant⁴ alterutram singuli; solus qui proponit, ut omnem dubitationem ultimus tollat, praemeditatus ad utramque respondet. Respondentium

¹ Edit. Main. legit *non commune fecerit* (R. T.).

² Iterum edit. Main. habet *commune facere* (R. T.).

³ Aliae edit. addunt *quidem* (R. T.).

⁴ Perperam edit. Main. legit *in mensa explicata* (R. T.).

¹ Edit. Main. habet *legitur* (R. T.).

² Perperam edit. Main. habet *commentaria vel commentata* (R. T.).

³ De hac voce vide Ducange (R. T.).

is primus esse debet, qui proponenti proximum inferiorem locum in mensâ tenet; deinde alii sacerdotes expleti in Congregatione triennii eodem ordine. A responsis, quae debent esse quam brevissima, recedat omnis apparatus et ostentatio. Proponitur enim explicandum quod dubium est omnium nomine, ut quisque, quasi discipulus a praeceptore interrogatus, respondeat, etiam is qui proposuit.

Appendix.

De ipsis tamen constitutionibus haec habentur:

Si quid ambiguum fuerit in nostris constitutionibus, praepositus et deputati declarabunt; nullo tamen modo possint eas immutare, derogare, aut aliquâ ex parte innovare, vel nova condere.

Appendix primi capituli consulto seposita.

In Oratorio nostro ad vesperum quotidie, dato signo, lampade ac luminibus accensis, horologio item arenario super altare posito, ante sacram beatæ Virginis Mariae imaginem, a solempni Christi Domini Resurrectionis die usque ad kalendas novembris¹ hora diei² vigesimaquarta, ex kalendis autem novembris³ ad sanctum Pascha prima noctis orationi praefinita est; festis vero diebus⁴ etiam secunda: habetur enim sermo, fitque concentus musicus.

Est autem orandi ritus, ut, ubi⁵ dimidiam horam taciti in oratione, ut dicitur, mentali traduxerint, accensis ab aedituo

¹ Heic ad marg. edit. Main. notat *septembris*, et ita legunt edit. pr. (R. T.).

² Perperam edit. Main. et Cherub. habet *die* (R. T.).

³ Iterum ad marg. edit. Main. notat *septembris*, et sic legunt edit. pr. (R. T.).

⁴ Ad marg. in *Bullario* legitur *a kalendis novembris*, et sic reapse est in textu edit. pr. (R. T.).

⁵ Perperam Main. et Cherub. legunt *ibi* (R. T.).

reliquis in altari luminibus, et signo dato, sacerdos, ad quem per hebdomadam pertinet, litanias incipiat et preces consequentes, alternis etiam multitudinis congregatae vocibus recitandas, sibi solas reservans orationes. Cum vero ad pacis orationem pervenerit, cuius est initium, *Deus, a quo sancta desideria*, etc., duo confestim ex Oratorii fratribus vel ministris sacras clementissimi Iesu ex altari sumentes imagunculas, sacerdoti primum genuflexo osculandas praebent. Exosculanti autem dicentique hinc atque inde *Pax tecum*, inclinato ipsi capite respondent *Et cum spiritu tuo*. Deinde singulis, qui sunt in Oratorio, cum salutatione qua sacerdos usus est, eas ad osculum sanctum offerunt. Ceteris interim orationibus absolutis, petit ab omnibus clarâ voce, ut a Deo iugem in eius cultu et servitute perseverantiam precentur, quinquies secreto orationem dominicam et angelicam salutationem recitantes: dicit enim, *Petamus, quaeso, nobis in divinis perseverantiam, recitantes*, etc. Illis adhibitis precibus, petit iterum, ut pro summo Pontifice, cardinalibus, aliisque sacerdotum primariis, pro christianorum principum concordia, fidei propagatione et haeresum extirpatione, atque improborum hominum obtinendam conversione utramque bis repetant. Tum inde semel pro fratribus Oratorii vitâ defunctis, precantes illis requiem sempiternam. Postea, versu illo prolato *Dominus det nobis suam pacem*, antiphonam beatæ Mariae pronunciat, vel *Salve regina*, vel aliam temporis magis congruentem. Tandem, qui pacis osculo per sacras imagines primum alios, deinde se ipsos invicem salutarunt, quaecumque acceperint eo tempore orationibus commendanda, referunt sacerdoti, qui omnes adhuc obsecrat, ut velint pro eiusmodi rebus orationem dominicam et angelicam salutationem semel repetere,

et sanctissimum Iesu nomen quinquies invocare. Et prece completâ, cum ipse versum pronuntiaverit *Divinum auxilium maneat semper nobiscum*, et ad osculum usque terrae sese omnes inclinauerint, Oratorium dimittitur.

Hic perpetuus est orationis usus, exceptis secundâ, quartâ et sextâ feriis, totâ praeterea maiori hebdomadâ. His enim diebus, ob memoriam flagellorum quibus innocens pro nobis Christus Dominus caesus fuit, se omnes in Oratorio flagellis caedunt. Est autem consuetudinis et instituti (nisi huiusmodi dies festi sint, aut hebdomadae Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi), ut post horae dimidiaë tacitam orationem, quam mentalem appellant, statim aliqui ex Oratorii custodibus vel curatoribus, flagella ex funiculis crebris contexta nodis distribuentes, missis foras (si qui sint) pueris, ianuis, fenestrisque diligenter clausis, lucernulâ tantum accensâ, quae sit intra eius artificii lanternam super altare tunc positam, ut tantum inde Christi cruci affixi nitida, nihil tamen fulgoris emittens, appareat imago, ceteris extinctis luminaribus, tenebras obducant. Tunc sacerdos clarâ, lugubrique voce pronunciat versum *Iube Domine benedicere*.

« Passio Domini nostri sit semper in cordibus nostris.

« Recordemini, fratres charissimi, quod Dominus noster Iesus Christus fuit pro nobis venditus, osculo traditus, ad Annam primum, deinde ad Caiphâ pontificem ductus, et postremo in praetorium ad Pilatum, ubi fuit ad columnam ligatus et flagellatus, spineâ coronâ coronatus, ac veste purpureâ circumdatus, alapis percussus, atque consputus, et Iudaeis traditus ut crucifigerent, ad Calvariâe locum deductus et crucifixus, et cum eo crucifixi sunt latrones duo, unus a dextris et alter a sinistris et cum dixisset

Sitio, porrexerunt ei acetum, quod cum accepisset, dixit *Consummatum est*, et inclinato capite emisit spiritum (*Hic singuli sibi pectus pugno tundunt*); deinde unus militum lanceâ latus eius aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua, et de cruce depositus, fuit in monumento novo sepultus, tertiâ autem die resurrexit a mortuis. *Tu autem Domine miserere nobis. ꝑ. Deo gratias.* Sequitur:

Servite Domino in timore, et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam, etc.

Ad haec verba arreptis funiculis nudatum corpus tamdiu verberant, donec psalmi L, nempe *Miserere*, cum versu *Gloria Patri*, etc., et psalmi cxxix, cuius initium *De profundis*, in cuius fine dicunt *Requiem aeternam*, etc., versus alterni devote pronuncientur: insuper orationes *Fidelium Deus omnium conditor et redemptor*, et *Deus qui culpa offenderis*, etc.; ad cuius finem fit, signo dato, flagellorum finis. Sacerdos autem ad orationem dominicam et ad salutationem angelicam quinquies repetendam hortatur, deinde bis pro Pontifice, etc. et semel pro fidelibus defunctis, etc., ad eundem plane modum quo aliis diebus orare solent in quibus abstinent a verberibus. Hoc interim spatio singuli in tenebris et silentio suis se vestibis induunt. Post haec cantici Simeonis, videlicet, *Nunc dimittis servum tuum Domine*, etc. versus alternos recitant. Parat interim se custos, ut cum illa verba audierit *Lumen ad revelationem gentium*, etc., lanternam aperiens, lumina rursus accendat. Sequitur sacerdos orans, *Da pacem Domine*, etc., et oratione illâ absolutâ, *Deus, a quo sancta desideria*, etc. offeruntur ad pacis osculum imagines sacrae eodem penitus ritu, quo aliis feriis. Additis interim orationibus aliis consequentibus, subdit orans *Dominus det nobis suam pacem*, respon-

dent *Vitam aeternam, amen.* Postremo sanctam Virginem Deiparam salutant antiphonâ consuetâ, ut anni tempus apte congruenterque postulat, itemque cetera, ut in aliis feriis, in quibus nullus est flagellorum usus.

CAP. XIII.

*Exercitationes, in quibus
versari solent dominicis diebus.*

Ædituus, vel quivis alius custos, mature diebus dominicis fores oratorii mane aperit. Lector succedit ad lectitandum librum optimi cuiuspiam argumenti, ac salutaris tractationis, donec, frequentiori concursu facto, praefectus vel adiutor flexis genibus ad pie meditandum aliquid proponit: postea litanias ac ceteras orationes prosequitur, sicut vesperi moris est quotidie facere. His absolutis, unus aliquis sacerdotum, qui ad audiendas confessiones non sunt deputati, ex evangelio sermonem habens ad diem recurrente, simplici stylo, ad peccata cavenda, ad optimos mores retinendos, ad omnem denique conservandam pietatem, horâ non amplius dimidiâ, adhortari solet auditores. Sermone habito, et oratione dominicâ, angelicâque salutatione repetitâ, interrogat praefectus, adsit ne aliquis, qui noverit quempiam ex fratribus aegrotare, ut statim ad hoc muneris delectos, vel quos maluerit, mittat, qui languentem visitent, consolentur, moerore vel inopiâ sublevent, ad peccatorum confessionem, atque ad dolorem patienter placideque ferendum hortentur. Infirmi fratris nomen et habitatio scribitur in tabellâ, ne visitationis et orationis praetermittatur officium. Septem deinceps ex fratribus ad septem Urbis ecclesias, religione et sacris Pontificum indulgentiis toto orbe celebres, ac tres ad tria publica infirmorum hospitia mittuntur, ut quisque suam, quae sortito obtigerit, vel ecclesiam vel domum hospi-

talem semel infra hebdomadam visitet. Festis enim diebus ad haec pietatis officia fere omnes commeant. In his autem exercitationibus impendunt fere horam cum dimidiâ. Die autem dominicâ, quaecumque ultima mensis erit, praemonentur, ut ad syntaxim se praeparent, ad eucharistiam scilicet sumendam. Hoc sacramento primâ quavis die mensis dominicâ se communiunt; et a prandio in¹ oratorio vel in schedulis compendiarie quaedam documenta scripta, vel sanctorum imagines chartaceae distribuuntur, ut suam quisque accipiat, et, quid per sanctum, cuius imago sibi obtigit, a Domino petere debeat, subscriptum in illâ cognoscat.

CAP. XIV.

*Aliae a prandio exercitationes
tam in dominicis quam in aliis festis
diebus.*

Post officium vespertinum festis quibusque diebus in ecclesiâ nostrâ decantatum et sermonem habitum, statim ex presbyteris nostris ac laicis, cum externis Oratorii fratribus, aliisque plurimis ad suburbanum peculiarem locum frequentes conveniunt, ubi super herbam considentes, primum, qui musici sunt, pium aliquod sacrumve carmen concinunt, deinde quispian sermonem non minus pietate quam elegantia ornatum, ab Oratorii praefecto in scriptis traditum, recitat memoriter. Quo habito rursus concinent. Surgit post haec Oratorii praefectus, vel alius cui sit a patribus demandatum, qui, aliquod² ad pie christianeque vivendum quam brevissime proponens argumentum, alterum ad dicendum invitat, ac deinceps tertium, immo, si tempus id postulet, etiam quartum: qui omnes, ad rem propositam pari brevitate ac pictate, ad suam et audientium utilitatem, sermocinantur. Cum fue-

¹ Praep. in ex edit. pr. addimus (R. T.).

² Edit. Main. habet *aliquot* (R. T.).

rit dicendi finis, hymnus concinitur, ac demum omnes ad propria, vel ad Oratorium revertuntur. Dum vero per aestivi caloris molestias ad huiusmodi loca non licet exire, in aliquod templum ad eas exercitationes se se conferunt. At hyeme, ex kalendis novembris usque ad sanctum Pascha, festis diebus vesperi ad salutationis angelicae signum in Oratorium itur. Durat dimidiam horam mentalis oratio. Litaniae recitantur, vel a musicis concinuntur. Oratio dominica, angelicaque salutatio ad solitum numerum¹ repetuntur. Antiphona sanctae Mariae Virginis, pro temporis opportunitate mutata, canitur, pium aliquod canticum musicis legibus concinitur. Sacerdos ex nostris, quotusquisque est in serie sermocinantium, Dei verbum adstanti populo, qua potest utilitate ac facilitate, per dimidia horae spatium ministrat; rursus concentus efficitur. Ter prece consuetâ oratur Deus, Virgoque Deipara salatur, ac coetus dimittitur.

CAP. XV.

Externorum in Oratorio munera.

Ex externis Oratorii fratribus eligitur a praefecto in primis rector, qui aliorum officii praesit. Aeditui vel custodes duo aut quatuor, qui Oratorium scopis verrant, lampades et candelas accendant, flagellorum, horologii et altaris ornandi curam gerant. Duo item vel quatuor aegrotantium curatores, qui infirmos fratres visitent. Aliqui etiam eliguntur, qui oblatam sponte pecuniam, vel aegrotantium fratrum, vel domorum hospitalium, vel demum Oratorii commodo, sincere ac diligenter attribuant; nec omnino accipiant, nisi quam sciunt, sponte oblatam, ut illud

¹ Haec in edit. Main. et Cherub. est signum * notae marginalis quae deest; in utrâque edit. pr. haec in textu parenthetice inserta leguntur: (cum fit concentus musicus, trina est haec repetitio) (R. T.).

Apostoli dictum re verâ servetur *Non vestra, sed vos*. A secretis etiam aliquis deligitur, qui in libro, quaecumque tractantur, notat. Praeterea lector, qui pias lectiones diebus festis praemittit orationi. Ad infirmos item, qui sunt in valetudinariis, quolibet festo die perferunt corporis refectioi utilia, medico probata.

Expensarum autem rectori et Oratorii praefecto singulis mensibus, immo quoties eis libuerit, rationes ex praescripto referant. Nihil enim iuris, aut potestatis est hominibus exteris et laicis in Oratorii rebus, praeter administrationem a praefecto Oratorii traditam.

CAP. XVI.

Horum electionis ordo.

Quarto quoque mense eliguntur exteri fratres ad eiusmodi munera, hoc plane modo: Oratione dominicâ et salutatione angelicâ recitatis, his praefectus solet precibus divinum auxilium invocare, videlicet: *Veni, creator¹ Spiritus, reple*, etc. Respondetur, *Et tui amoris*, etc. Versic. *Emitte spiritum tuum et creabuntur*. Respondetur, *Et renovabis faciem terrae*. Oratio, *Deus, qui corda fidelium*, etc. *Actiones nostras*, etc. Declaratis et publicatis², recitatur hymnus *Te Deum*, etc., antiphona beatae Mariae, oratio *Gratiam tuam*, etc., antiphona *Da pacem*, etc., oratio *Deus, a quo sancta desideria*, etc., item oratio dominicae eo tempore recurrentis, vel sancti cuius festum celebrari contingat. Electis pia aliqua documenta aut observationes brevissime leguntur.

CAP. XVII.

Admonitio.

Cum sit Congregationi nostrae liberum, omnes graviter delinquentes, vel statum

¹ Sic omnes edit.; sed forsân legendum *sancte* (R. T.).

² Subintellige *iis qui electi fuerint* (R. T.).

eius perturbantes, de convictu et familiâ suorum dimovere ac depellere; cum satis item persuasum sit vix quemquam suae negligentem salutis diu permansurum, ubi et progressus ad virtutes, et perfectorum pia aemulatio¹ esse debet: beatus institutor asseruit, neminem penitus has constitutiones obligare ad peccatum velle. Ipse Deus arbiter, praemia pro pietate daturus aeterna, sit suâ nobis benignitate propitius. Amen.

Hucusque Constitutiones².

Pontifex dictas ordinationes approbat.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, praepositus et presbyteri praedicti plurimum cupiant constitutiones et institutiones huiusmodi, pro firmiori earum subsistentiâ et inviolabili observatione, apostolicae nostrae confirmationis robore communiri; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, quatenus eorum votis in praemissis annuere, aliâsque de super opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur. Nos igitur, desiderii huiusmodi iustitiam attendentes, illosque specialibus favoribus et gratiis prosecui volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum dumtaxat praesentium consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, constitutiones et ordinationes praedictas, sicut praefertur, examinatas et recognitas, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque omnibus et singulis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris

quam facti, et quosvis alios, etiam quantumvis substantiales defectus, si qui in praemissis, aut eorum aliquo, quomodolibet intervenerint, supplemus:

§ 3. Decernentes, modernos et pro tempore existentes praepositos et presbyteros dictae Congregationis ab eis, prout illae quolibet eorum adstringunt, nullo umquam tempore resilire posse aut debere, sed ad plenariam earum⁴ observationem teneri et obligatos esse, et ad id poenis in constitutionibus et ordinationibus huiusmodi contentis cogi et compelli posse;

Illasque omnino servari praecipit.

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contrariisque derogat.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem Congregationi, illiusque praeposito et presbyteris, et quibusvis aliis superioribus et personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Congregationis petitio pro prohibitione de qua supra.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxiv februarii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 24 februarii 1612, pontif. an. VII.

¹ Erronee edit. Main. legit *piam aemulationem* (R. T.).

² Haec verba nos inserimus (R. T.).

⁴ Erronee edit. Main. habet *eorum* (R. T.).

CXCIII.

Prohibet quominus domus vel Congregationes sub titulo sancti Philippi Neri erigantur sine facultate praepositi Congregationis Romanae¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis prohibitio.

§ 1. Cum dilecti filii praepositus et presbyteri Congregationis Oratorii sanctae Mariae in Vallicella nuncupatae de Urbe (quibus pridem a sede Apostolicâ indultum fuit, ut pro felici regimine dictae Congregationis statuta et ordinationes ab ipsis observanda facere et condere valerent), indulto huiusmodi inhaerentes, statuta et ordinationes condiderint, quae de mandato nostro revisa, et per nos apostolicâ auctoritate confirmata fuerunt; et, sicut accepimus, in diversis locis aliae Congregationes, ad instar primo dictae, erectae fuerint, quae a primo dictae Congregationis regulis declinare noscuntur;

§ 2. Nos, primo dictae Congregationis laudabile institutum in suo vigore perpetuo manere cupientes, dictorum presbyterorum supplicationibus nobis humiliter porrectis inclinati, ne de cetero quaevis congregationes, ubivis locorum institutae, constitutiones et instituta sub denominatione B. Philippi Neri, primo dictae Congregationis fundatoris, promulgare audeant, minusque in Urbe aliae domus eiusdem instituti absque praedictorum praepositi et presbyterorum licentiâ institui possint, sub poenis arbitrio nostro imponendis, et per contrafacientes ipso facto incurrendis, tenore praesentium prohibemus.

Contrariorum derogatio.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

¹ Hanc Constitutionem quae in edit. Main. post sequentem posita reperitur nos ad praecedentem immediate adicimus ratione materiae (R. T.).

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die III martii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 3 martii 1612, pontif. an. VII.

CXCIV.

Reformatio tribunalium Urbis, eorumque officialium¹

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Universi agri dominici curam, meritis licet imparibus, divinâ dispensatione gerentibus, sedulo nobis invigilandum est, ut, quae ex veteri maledicto quotidie in eo spinæ innascuntur et tribuli, ministerio nostri apostolatus, quantum ex alto permittitur, extirpentur. Quod si hanc sollicitudinem omnibus mundi partibus, ex officii nostri debito, debemus, illis sane impendere praecipue tenemur, quae nostro etiam temporali regimini creditae sunt.

Proœmium.

§ 1. Sane, cum a diversis praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus ad tribunalium almae Urbis nostrae reformationem, praesertim a felicitis recordationis Paulo III et IV, Pio item IV et V, Gregorio XIII et Sixto V, multa variis temporibus provide ac salubriter constituta sint; tamen, quia successu temporis, ut humana fert conditio, complures abusos irrepserunt, idcirco, ut debitus decor ac forma, sicut iustitiae ratio et publica utilitas postulant, iisdem tribunalibus restituantur, apostolicâ auctoritate providendum duximus. Negocium vero huiusmodi

Causae huius reformationis, et abrogationis aliarum reformationum, quae huic adversantur.

¹ Huic reformationi addidit hic Pontifex taxas notariorum eorundem tribunalium in Constitutione sequenti, et opportunas deinde edidit declarationes utriusque Constitutionis in aliâ Constitutione sequenti (R. T. ex Cherub.).

ut maturâ deliberatione et prudentium consilio, prout rei gravitas postulabat, transigeretur, omnes pene almae Urbis nostrae praedictae magistratus, aliosque viros doctrinâ et usu praestantes, simul convenire, ac rem per eos diu multumque, vocatis etiam iis quorum interesse poterat, examinari fecimus. Quod cum longo tempore, multoque studio et labore, diligenter, fideliterque perfecerint, nos, de eorumdem consilio, omnes et quascumque alias praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum constitutiones super reformatione tribunalium Urbis nostrae praedictae, in iis quae praesentibus nostris adversantur, abrogantes et revocantes, in aliis vero omnibus, praesertim in iis quae in praedictis constitutionibus constituta et ordinata sunt, confirmantes et innovantes, hac nostrâ in perpetuum valiturâ Constitutione sancimus, statuimus et ordinamus, ut sequitur:

§ I.

*De signaturâ gratiae et iustitiae*¹

1. In primis, quod nullus referendariorum commissionem expediat, in qua non adsit a tergo nomen procuratoris, seu impetrantis, noti saltem ipsi referendario, cuius solius citatio sufficiat in reformatione ipsius.

2. Verum ipsi procuratores, seu impetrantes, suum nomen a tergo manu propriâ inscribant, et, de mendacio convicti, iuxta iuris dispositionem puniantur.

3. Ubi vero in commissionibus expediendis requiritur citatio partis, una saltem citatio unâ die pro alterâ fieri debeat personaliter, aut factis diligentibus per duos cursores (ut moris est) dimissa copiâ.

4. Atque in ipsis citationibus apponatur

semper nomen referendarii, alioquin referendarii ipsi commissionem non expediant.

5. Similiter nullus referendariorum, propositas et reiectas in signaturâ iustitiae commissiones, in signaturâ gratiae coram nobis proponere audeat, nisi per signaturam iustitiae ad eandem signaturam gratiae remissae fuerint, vel nisi talis sit materia, quae scientiam nostram requirat, et tunc praehabitâ semper licentiâ nostrâ et successorum nostrorum Romanorum Pontificum, vel saltem cardinalis praefecti pro tempore signaturae gratiae, qui parte auditâ deliberare poterit an causa proponenda sit.

6. Nec in antiquis et arduis materiis, in quibus plures hinc inde expeditae fuerint commissiones, et in advocatoriis a prioribus iudicibus, et quovis modo praedudicialibus, referendarii manum apponant, nisi prius citatâ coram eis parte interesse habente.

7. Et cum agitur de revocatione aut moderatione alicuius praeinsertae, similiter manum non apponant, nisi in praeinsertâ appositum sit nomen referendarii, qui illi manum apposuit, ut rationem reddere et eam iustificare possit.

8. Nec etiam reformatio sive moderatio eiusdem praeinsertae a praefecto signaturae iustitiae (nisi nomen referendarii, ut praemittitur, in ipsâ praeinsertâ appositum fuerit) aliquo modo signetur.

9. In commissionibus appellationum ab interlocutoriis manus non apponatur, nisi expresso relevanti gravamine; neque in commissionibus appellationum a definitivâ cum clausulâ, aut vim definitivae habente, nisi res adeo exprimat, ut videat referendarius, an tale sit gravamen, quod per definitivam reparari non possit; et, si in commissione apposita fuerit clausula, *Cum toto negotio principali*, tunc addatur, *iustificato tamen dicto gravamine*. Et idem servetur, quando est apposita clau-

¹ Ad haec vide Constitutionem LXXII Pii IV in tom. VII, pag. 225, § 5, 6, 7, 10; et Sixti V Constitutionem CXVII, congr. 2, in tom. VIII, pagina 988 (R. T. ex Cherubino).

sula, *quam et quas*, quae tamen non sit restricta per sola verba, *de et super praemissis*.

10. Et nihilominus in supradictis commissionibus appellationum ab interlocutoriis semper citetur pars, etiamsi exprimat gravamen, ut supra dictum est, quod per definitivam irreparabile videatur.

11. Et ab excessiva taxatione expensarum semel tantum appellatio committatur, et duae sententiae habeant vim trium.

12. Ubi pars commissionem aliquam dolose extorserit, et ob id commissio reformatam fuerit, praefectus manu regia et exequutive expensas factas in reformatione commissionis restituere faciat, sine litis minime expectato.

13. Commissio pro dilatione, vel alternativa, semel tantum concedatur, quam qui iam impetraverit, lapso trimestri, aliam (nisi a nobis vel successoribus nostris et signaturâ nostrâ gratiae) impetrare nequeat, et impetrata non suffragetur nec tribuat iurisdictionem.

14. Abstineant praeterea referendarii ab appositione manuum in commissionibus nullitatum et attentatorum, nisi exprimantur nullitates ex defectu iurisdictionis, citationis, vel mandati, et ipsa attentata.

15. Item in commissionibus molestationum et iactationum, nisi addita clausulâ, *Dummodo non sint iudicialiter illatae*.

16. Et omnino abstineant ab illis, in quibus narratur pronunciatum fuisse prout in cedulâ.

17. Nec etiam manum apponant in commissionibus prorogationis fatalium in causis criminalibus, nec illa concedatur¹ ultra primam vicem, nisi prævia praescriptione iudicis asserentis commissionem sibi signandam videri, et citato fisco.

18. In civilibus autem prorogationes huiusmodi ultra primam vicem nonnisi ex causâ concedantur.

¹ Forsan legendum *illae concedantur* (R. T.).

19. Et similiter instantia, quae causis discussionum praescripta est, nullo modo (nisi ex magnâ causâ et per signaturam nostram gratiae) prorogetur.

20. Quilibet autem referendarius teneatur recipere contra commissiones, et eas omnino in eadem signaturâ proponere, eoque casu sufficiat partem adversam per quinque dies ante signaturam fuisse modo superscripto citatam.

21. Causae matrimoniales, et criminales clericorum et aliarum personarum ecclesiasticarum, committantur iis tantum, quibus dispositum est per Concilium Tridentinum committendas esse.

22. Causae vero criminales laicorum in terris Ecclesiae, locorum gubernatoriis committantur.

23. Regens cancellariae, et alii officiales ad expeditionem commissionum signaturae iustitiae deputati, absque morâ, receptis commissionibus, illas expediant, nec sub quovis praetextu illas penes se retineant. Et qui illas per turnum distribuere debent, illas sine aliquâ ordinis ipsius turni perversione distribuant, illasque ad bancum cursorum, etiam irrequisiti, sine morâ transmittant, sub poenâ privationis officii, et aliis arbitrio nostro et successorum nostrorum Romanorum Pontificum.

§ II.

*De camerario et camerâ Apostolicâ*¹

1. Camerarius, praesidentes et clerici fisci nostri negociis incumbant; utque illud liberius et facilius facere et exequi possint, causis inter fiscum nostrum ac privatos iuxta propriam eorum tribunalis naturam contenti sint; et propterea a cognitione causarum inter privatos, etiam per viam appellationis, etiam ex terris

¹ Taxa huius curiae est in Constitutione sequenti § 1. Ad haec vide Pii IV Constit. XLIV § 3 seq., et Constit. CVI in tom. VII, pag. 137 et 310 (R. T. ex Cherubinio).

Ecclesiae, ad Sedem Apostolicam interpositae, omnino abstineant, nisi causae a negociis fiscalibus dependeant, aut ab illis originem trahant.

2. Similiter abstineant a commissionibus, et avocationibus causarum, necnon litteris monitorialibus et inhibitoriis, et sequestrationibus, et aliis huiusmodi, ubi non agitur de interesse fisci, etiam in terris Ecclesiae; cum haec ad signaturam nostram spectare noscantur, et aliàs ordo iudiciorum multipliciter confundatur.

3. Permittimus tamen camerario, pro minori pauperum dispendio, ut causas appellationum a sententiis definitivis, vel earum vim habentibus interlocutoriis, intra quadraginta milliaria ab Urbe, in rebus minimis et profanis summam¹ viginti quinque ducatorum non excedentibus (de quo dispositive mentio fieri debeat), per simplices litteras (aliàs iuxta formam iuris, et iuxta solitum) committere possit.

4. Insuper, ne delicta impunita remaneant, ab absolutionibus et remissionibus delictorum quorumlibet, etiam levium, aut illarum commissionibus, necnon salvis conductibus pro delinquentibus, etiam de delictis extra terras Ecclesiae commissis, omnino abstineant.

5. Similiterque a moratoriis dilationibus, nec etiam ad modicum tempus.

6. Necnon litteras camerales pro adipiscendâ possessione beneficiorum ecclesiasticorum, etiam nobis ac Sedi Apostolicae reservatorum, ac prorogationem temporis ad expediendas litteras apostolicas quarumcumque gratiarum, aut ad solutionem annatarum, vel collegio cardinalium aut officialibus debitorum, minime concedere valeant.

7. Clerici camerae (cum nullam iurisdictionem, ut singuli, sed tantum collegialiter, et in plenâ camerâ habere nos-

cantur) nihil expediant privatim et singulariter, nec aliquas litteras aut patentes de quacumque re subscribant, nisi ex commissione eis factâ in eâdem plenâ camerâ, in qua omnia clare et distincte proponi ac in libro propositionum adnotari debeant, vel nisi agatur de negociis guberniorum et praesidentatum et praefectarum, quae privatim iuxta solitum expedire possint;

8. Notariique, in expeditionibus et scripturis desuper conficiendis, de propositione et commissione huiusmodi mentionem expressam facere teneantur.

9. Sed et tam camerarius quam clerici ipsi (ultra prohibita in praesenti reformatione) a quibuscumque licentiis, gratiis et indultis de rebus spiritualibus, in formâ gratiosâ vel commissariâ, etiam cum clausulis iustificativis, et aliis, tam in terris Ecclesiae quam extra illas, omnino abstineant,

10. Et similiter a quibuscumque aliis expeditionibus, quae sibi ratione suae ordinariae iurisdictionis propter publicam utilitatem expresse per litteras suarum facultatum concessae non reperiuntur. Nec praetextus consuetudinis, aut quasi possessionis, etiam antiquissimae et immemorabilis, in similibus concedendis eis suffragetur, etiam si consuetudo vel quasi possessio huiusmodi per litteras aliquorum Pontificum generaliter approbatae fuerint.

11. Constitutio felicis recordationis Pii Papae IV super reformatione tribunalis camerae apostolicae incipiens *Cum inter ceteras*, sub datum kalendis novembris anno MDLXIV¹, iuxta solitum legatur singulis annis in primâ camerâ mensis octobris.

12. Causae coniunctorum et propinquorum alicuius clerici, ad quartum gradum

¹ Erron. Cherub. et Main. legg. *summa* (R.T.).

¹ Quam vide in tom. VII, pag. 310 (R. T.).

exclusive, ipsi clerico nullatenus committantur, nec quisquam eorum sibi commissas audiat, sed eas expressâ causâ recuset.

13. Nec etiam in discussionibus et decisionibus tam illarum, quam aliarum quarumcumque causarum, in quibus aliquod interesse praetendere posset, sive clericus, sive assistens ille sit, ullo modo interesse, nec ullum votum habere, sed statim a dictâ camerâ, etiam dum causa proponitur, etiam iniussus (cum in hoc ignorantiam praetendere non possit) egredi debeat; et, si secus fecerit, clericus per mensem suspensionem¹ ab exercitio et perceptione emolumentorum sui officii aliis clericis applicandorum ipso facto incurrat, assistens vero iocalium et salarii exactione, aliis assistentibus applicandâ, ipsiusque camerae ingressu² trium mensium spatio mulctetur.

14. Quicumque autem, sive ex clericis sive ex aliis cameralibus praedictis, ab aliquo ut³ suspectus in causâ recusatus fuerit, recusans nonnisi expressâ suspicionis causâ audiri, illaque expressa, absente recusato ut suspecto, in camerâ discuti, eâque a pluribus approbatâ, suspectus ipse in huiusmodi causâ nullo modo se intromittere, aut interesse debeat; si vero suspicio probari nequiverit, nulla eius allegatâ ratio habeatur.

15. Caveant autem appellationes a decreto vim definitivae habente ullo pacto recipere, neque alias appellationum causas committere, nisi gravamine, et gravaminis causâ ita expressâ, ut camera possit intelligere et deliberare, an appellatio sit admittenda necne, et in omni caso nonnisi citatâ parte haec fiant.

16. Ad haec, pauperum advocatus, necnon fisci tam advocatus quam procurator,

commissarius, et quivis alius de eâdem camerâ, sub eisdem et aliis nostro et successorum nostrorum arbitrio poenis, non scribant in causis privatorum in camerae tribunali pendentibus, exceptis pauperum causis, et respective iis, in quibus camera alicui adhaerendo partem facit in iudicio, vel in quibus aliâs de fisci et camerae interesse agitur.

§ III.

De gubernatore Urbis et eius tribunali¹

1. Locumtenens civilis gubernatoris almae Urbis pro tempore existentis unus dumtaxat sit, legum scientiâ, vitaeque probitate, et Romanae Curiae experienciâ insignis, et ex hoc loco, qui ab Urbe distet saltem per quadraginta milliaria, oriundus, qui omnes causas civiles, tam commissarias iuxta formam commissionum, quam ordinarias vel alias in ipso tribunali introducendas, iuxta suas facultates cognoscat, terminet et decimat. Audientiam terminorum, pro quibus litigantes pro certâ horâ citati non sint, in salâ palatii gubernatoris circa horam vigesimam pro tribunali sedendo teneat. Ius reddat singulis diebus, exceptis festis de praecepto aut consuetudine almae Urbis, necnon diebus coronationis Pontificis viventis, ingressus gubernatoris, iovis, lunae et martis immediate ante Cineres, ac ipsius diei³ Cinerum, totius hebdomadae maioris, Commemorationisque omnium fidelium defunctorum, et vigiliae Nativitatis Domini.

2. Significationes per viam recursus concedendas semper concedat cum clausulâ, non tamen in contumaciam.

3. In causis ordinariis, vel viâ ordi-

¹ Perperam edit. Cherub. et Main. legunt *suspensione* (R. T.).

² Utraque cit. edit. erron. leg. *ingressus* (R. T.).

³ Particulam *ut* nos addimus (R. T.).

¹ Taxa huius curiae est in Constit. seq. § 2, vide Const. CXIII Sixti V in tom. VIII, pag. 960 (R. T. ex Cherub.).

² Vox *hoc* significat *tali* (R. T.).

³ Exactius diceretur *ac ipso die* (R. T.).

nariâ introducendis, etiamsi ad probationem producantur cedulae, iura et instrumenta obligationum cameralium, non relaxet mandata exequutiva (si respectu summae, vel valoris rei, vel aliâs ex naturâ causae, de qua agitur, dictae causae sint appellabiles) nisi elapsis decem diebus datis ad appellandum, et servatis solitis terminis ad docendum de legitimâ appellatione, et eius legitimâ prosecutione, et constituto sibi de re iudicatâ.

4. Suspectus post litem contestatam, vel pro contestatâ habitam, allegari non possit, nisi a principalibusmet, vel eorum procuratoribus ad id speciale mandatum habentibus, et ex certâ causâ per eos in actis specificatâ et iuratâ, a gubernatore pro legitimâ approbatâ.

5. Ab eius sententiis definitivis appellatur ad nos, nostramque sanctam Sedem Apostolicam in causis appellabilibus. In quibus vero de iure recursus datur, recurratur ad gubernatorem, qui causas huiusmodi recursus per seipsum, vel alium ab eo deputandum, iuxta suas facultates expediat. Qui deputandus, tam in ipsis causis recursus, quam in illis in quibus loco locumtenentis uti suspecti recusati a gubernatore deputabitur, et in causis quoque commissariis, in quibus rescripto signaturae a gubernatore similiter deputabitur, ea dumtaxat emolumenta recipiat, quae, ut mox dicetur, locumtenens recipere posset, et nihil penitus ultra sub poenis eis indictis.

6. Recursus, ut supra, ad gubernatorem a locumtenentis vel deputandi decretis et sententiis petendi, infra decem dies dumtaxat peti debeant; et tunc exequutionem non retardent, usquequo gubernator huiusmodi recursus non admiserit.

7. Locumtenens habere debeat scuta auri in auro quinque a quolibet ex duobus notariis causarum civilium huius curiae, ipsi tantum locumtenenti quolibet

mense in eius principio solvenda: et percipere possit iulium unum pro singulis infrascriptis expeditionibus, videlicet: pro quolibet mandato exequutivo, non tamen in contumaciam; pro quolibet arresto in carceribus, mandato de excarcerando, significatione dotali, aut vigore termini, aut in vim litis pendenciae, aut litis finitae, aut stante deposito, vel negatione, aut datâ cautione de stando iuri et iudicatum solvendo concessâ; et etiam pro qualibet citatione, vel inhibitione vigore commissionis aut extra curiam decretâ: dummodo in quolibet ipsorum casuum agatur de re vel summâ scutorum auri septem, qui constituunt iulios septuaginta septem.

8. Gubernator Urbis cumulative procedere valeat in omnibus et quibuscumque causis criminalibus, in quibus camerarius Ripae vigore suarum facultatum procedere potest, ita ut inter eos iuxta solitum sit locus praeventioni.

9. Habeatque iurisdictionem in hebraeos, prout infra dispositum est.

§ IV.

De auditore camerae, et eius tribunali¹.

1. In primis, quoad formam et exequutionem obligationis cameralis, mandamus servari stylum hodiernum, ut scilicet quis obliget se, haeredes, et bona in ampliori formâ camerae, cum solitis clausulis et renunciationibus, citra tamen constitutionem procuratorum; et qui voluerit arctius obligari, consentiat relaxationi mandati exequutivi, aut illud in se suscipiat, unicâ, si sic placuerit, citatione aut intimatione praecedente. Nec ullo unquam tempore renovetur vetus illa censurarum susceptio iam antiquata, et a curiâ eliminata.

¹ Taxa huius curiae est in Const. seq. § 3. Ad haec vide Pii IV Constit. Lxv in tom. vii, pag. 138, et Const. clxxvi Pii V, ibid. pag. 865 (R. T. ex Cherub.).

2. Minusque ad dictarum censurarum relaxationem deveniatur, nisi in iuris subsidium, et factis prius diligentibus in locis destinatae solutionis, prout hactenus fieri consuevit.

3. Et, si parti petenti ac debitum agnoscanti danda videbitur aliquando longior aliqua dilatio ad solvendum (intra quam nullum omnino mandatum, aliudve executionis genus relaxari possit), ea erit dierum triginta ad summum, aut etiam viginti, vel minor, arbitrio iudicis, qui pro debitoris qualitate, ac debiti summâ, quem maluerit de praedictis terminis, eliget. Hoc tamen omnino observando, ut nonnisi simpliciter, et absque ullâ conditione, protestatione, vel reservatione, quae confessioni sit contraria, debitum confitenti concedatur, et qui aliter, aut praemissâ aliquâ protestatione vel reservatione, petere aut suscipere voluerit, repellatur. Et nihilominus protestatio vel reservatio forte clandestine aut aliter facta, quoad praeiudicium dictae confessionis et susceptionis termini, pro infectâ omnino habeatur, et nullius sit roboris et momenti. Et, si post decretum aut etiam actori a notario traditum mandatum executionis, iudici praefatam dilationem concedere visum fuerit, nec reus intra eam solverit, actor absque alio novo iudicio, citatione, vel mandato, sed eodém illo, quod antea decretum vel relaxatum aut traditum fuerat, executionem suam prosequatur.

4. Quodque supersessoriae, seu (ut vocant) *non gravetur*, aut inhibitiones, vel dilationes non concedantur, praeterquam in vim susceptionis censurarum, vel termini iudicialis a debitore suscepti, et nisi adiectâ hac conditione: *dummodo alium terminum ab ipso, vel alibi non suscepit*. Et tam pro dictis supersessoriiis, quam pro illarum revocationibus, iuxta stylum dicti tribunalis consuetum, nihil

prorsus recipiatur, sed gratis, etiam pro sigillo, ac sine ullâ secretarii, iudicis, aut cuiuscumque alterius personae mercede, concedantur.

5. In causis criminalibus, in locis nobis et sanctae Romanae Ecclesiae immediate subiectis, imposterum non decernantur neque relaxentur monitoria contra aliquem in primâ instantia, nisi per auditorem camerae pro tempore, facto prius verbo nobiscum, seu cum Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in casibus in Bullâ, in Coenâ Domini legi solitâ, contentis: in quibus nihilominus (quando monitoria extra Italiam decernenda erunt, in locis nobis et eidem sanctae Romanae Ecclesiae non subiectis, vel aliâs contra officiales curiales exemptos et contravenientes inhibitionibus et litteris apostolicis, vel etiam pro rebus dependentibus a causis criminalibus coram auditore camerae pro tempore legitime introductis ac pendentibus) huiusmodi monitoria non relaxentur, nisi facto prius verbo nobiscum, seu cum Romano Pontifice pro tempore existente.

6. Nec decernat monitoria specialia in causis profanis, etiam in terris Ecclesiae, ultra quadraginta milliaria ab Urbe, quando valor causae non excedit summam centum florenorum.

7. Appellationes non aliter recipiat, audiat, vel admittat, quam si exhibita fuerit notario in actis ab appellante fides publica, seu publicum instrumentum (ita quod simplex copia nec recipiatur nec admittatur) sententiae, a qua extitit appellatum, eaque sit definitiva, vel vim habeat definitivae, neque aliter earum ratione inhibeat, quam inserto in litteris inhibitionis toto fidei, seu instrumenti huiusmodi tenore, et expressâ clausulâ: *Quatenus a definitiva vel vim definitivae habente appellatum sit*. Factâ tamen fide de petitione appellationis, et iudicis sive no-

tarii denegatione, auditor inhibere et in causâ procedere possit.

8. In expeditionibus vigore huiusmodi appellationum apponatur clausula: *Et, quatenus revera sententia non sit definitiva, vel vim definitivae non habeat, praesentes literae nullius sint roboris vel momenti.*

9. In monitoriis generalibus reservet facultatem etiam Ordinario loci absolvendi incurrentes censuras in eis contentas.

10. Item non decernat sequestra in causis beneficialibus, in quibus procedere potest, nisi iuxta formam constitutionis felicitis recordationis Clementis Papae V praedecessoris nostri, quae incipit: *Ad compe-scendas*¹, prout servatur in Rotâ, et in illis semper apponatur clausula: *Proviso quod de fructibus sequestratis cultus divinus manuteneatur, animarum cura exerceatur, et alia onera beneficio incumbentia supportentur.*

11. Mandata de manutenendo numquam, nisi servatis servandis et parte legitime citatâ, decernat aut concedat.

12. Idemque in sequestris et in mandatis suspicionis fugae servet, nisi aliquâ ratione timendum sit, iudicis arbitrio, de suspicionem fugae, vel bonorum dilapidatione, quo casu iuramentum praestari debeat de suspicionem fugae vel de metu dilapidationis bonorum.

13. Non decernat contra episcopos et iis superiores monitoria ad personaliter comparendum, nisi praeviâ commissione signatâ manu nostrâ, aut pro tempore existentis Romani Pontificis, et pro decreto monitorii ad personaliter comparendum nihil recipiat.

14. Non concedat neque dari permittat auditor remissoriam ad partes examinandum, vel repetendum citatâ parte testes ad instantiam fisci, vel probandam eius

intentionem; sed advocentur testes ad curiam, vel causa remittatur ad partes, ubi delictum est commissum.

15. Nec minus concedat litteras ad partes pro capiendis indiciis contra aliquem, nisi prius in curiâ ipsimet auditori camerae eius arbitrio aliququaliter constiterit de delicto.

16. Et in causis ordinariis auditor praedictus, seu eius in civilibus locumtenens, non recipiat sportulas, neque notarius aliquid pro notâ sententiae, sed in causis commissariis et declaratoriis contumaciis tantum.

17. Praeterea auditor non concedat monitoria seu inhibitiones, in vim constitutionis Eugenianae, ad favorem curialium, nisi pro illis qui saltem per annum in curiâ continue residentiam fecerint.

18. Ut tollantur controversiae inter tribunalia curiae, et unicuique sua iurisdictio servetur, declaramus exequutionem obligationis in formâ camerae ad praedictum auditorem camerae, privative ad alia tribunalia, pertinere, praeterquam in instrumentis dependentibus a causis et actis in aliis tribunalibus huiusmodi gestis, ac sine praeiudicio motus proprii in favorem Populi Romani editi; et quoad clericos ratione originis vel beneficii Romanos, et loca pia, locus sit praeventioni inter ipsum auditorem et nostrum in Urbe vicarium.

19. Et, quoad praeventionem inter ipsum et forum Capitolinum in causis vertentibus inter cives et incolas, statuimus et declaramus, nomen incolarum iuxta iuris communis dispositionem esse intelligendum: et ubicumque super hoc dubitari contingerit, ortâ inter tribunalia differentiâ, ad praefectum signaturae iustitiae recurri mandamus, qui¹ hunc articulum manu regiâ sine scripturâ, omni et quacumque appellatione et recursu remotis, in quo-

¹ Quae hucusque in *Bullario* non legitur (R. T.).

¹ Videretur heic addendum *super* vel *circa*, vel quid simile (R. T.).

libet casu controversiam terminet et decidat.

20. Citationes autem extra Urbem exequutae, quarum vigore hodie coram auditore camerae ad exequutionem obligationis cameralis procedi solet, reproducantur infra mensem ab exequutione earum in partibus factâ, alioquin pro circumductis habeantur.

21. Litteras apostolicas, quibus certus, qui per seipsum procedat, exequutor praescriptus est, nullo modo auditor praedictus exequatur; sed et omnes praeterea, in quarum exequutione pars vocanda fuerit, non aliter exequatur, quam servatis pro rerum contingentia constitutionibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et concilii generalis de duabus dietis, nisi ipsis constitutionibus derogatum fuerit expresse in litteris, quae fuerint exequendae: sed et tunc ne quemquam extra dioecesim ultra tot dietas evocet, quot in ipsis litteris expressum erit (exceptis litteris pensionum, quarum solutio in Romanâ Curia destinatur, et his omnibus, quibus ipse nominatim exequutor praescriptus fuerit; his enim casibus possit ad se undecumque et quocumque partes evocare): neve aliis vices suas committat, vel subdeleget, quam constitutis in dignitate ecclesiasticâ, aut aliis, quibus Sedes Apostolica causas committere solet.

22. Monitoria generalia, vulgo *significavit appellata* (quae scilicet, ut aliquid reveletur, seu restituatur, aut probetur, cum censuris ecclesiasticis publicari solent) nullo modo decernat sive expediat.

23. Similiter nihil sine speciali nostrâ commissione decernat, aut faciat, aut mandet, quod episcopos aut alios locorum Ordinarios impedire possit, ne ad exequutionem decretorum sacri Concilii Tridentini correctionemque morum libere procedant.

24. Ab omnibus autem et singulis iis, quae ad eius iurisdictionem secundum

praemissa pertinere nolumus, usque adeo abstineat, ut neque monitoria, neque citationes, neque inhibitiones, neque sequestra, neque mandata de manutenendo, neque aliud quicquam quocumque sub praetextu super iis aut ipse decernat, aut ab aliis decreta revocet, et pariter eius notarii nihil omnino expediant, aut etiam scribant, sub poenâ scutorum quingentorum pro qualibet vice camerae apostolicae applicandorum; et, si adsit accusator vel instigator, ei quarta pars poenae solvendae detur.

25. In causis vero sui fori civilibus (etiam in quibus summarie et ad instar beneficialium procedendi ei concessa est facultas) nunquam omnino ad poenas contumaciales deveniat; sed potius, receptis probationibus ad negotium principale spectantibus, datoque competenti termino parti absenti, demum super his, servatis servandis, definitive pronunciet, etiam sine litis contestatione.

26. Ne autem contingat, ut absentes et in remotissimis ab Urbe partibus degentes maxima itineris incommoda et dispendia pati absque culpâ compellantur, dum ob praetensum delictum ad comparandum personaliter moniti comparent et inculpabiles reperiuntur, neminem posthac extra Italiam existentem ad comparandum personaliter moneat, nisi facto verbo nobiscum et successoribus nostris Romanis Pontificibus, de quo verbo habito fiat mentio in litteris monitoriis.

27. In causis, quae ordinarie secundum auditoris facultates in eius tribunali introductae fuerint vel introduci potuerint (sive post coeptam causam superveniat commissio, sive ante impetrata sit, sive in primâ, sive in ulteriori instantiâ), nullâ in re augeat impensam, sed quoad hoc habeatur semper causa pro ordinariâ, ita ut etiam ratione sententiae neque notarii neque iudices quicquam propterea acci-

pian ultra id quod accipere potuissent si commissio non adesset.

28. Permittimus tamen eius in civilibus locumtenenti in causis per commissionem ab initio introductis, etiam sui naturâ ordinariis, ob magnam laborum assiduitatem et emolumentorum tenuitatem, sportulas moderatas iuxta praesentem constitutionem recipere: declarantes nihilominus, in reliquis omnibus causas intelligi ordinarias, nec notarios quicquam amplius exigere posse, aut debere, quam in aliis ordinariis permissum est.

29. Quodque auditoris camerae pro tempore existentis locumtenens mandata executiva, nisi prius ipsemet locumtenens in in libro expeditionum diem subscriptionis manu propriâ notaverit, subscribere non possit.

30. Quodque auditoris camerae pro tempore existentis iudex locumtenens in criminalibus pro sportulis (salario sibi iam assignato contentus) nihil percipere possit.

31. In causis civilibus vero locumtenenti singulis mensibus quinquaginta scuta monetæ a notariis dicti auditoris tribunalis pro ratâ solvi, nec aliqua alia portio pro eo retineri debeat.

§ V.

De auditorio Rotæ¹

1. Constitutiones felicitis recordationis Innocentii VIII, Pii IV, et aliorum praedecessorum nostrorum innovantes, et auditorium nostri palatii, in quo universorum christifidelium graviores causae mature cognoscuntur et iuste terminantur, novis praerogativis augentes, volumus et ordinamus, ut unica tantum commissio in qualibet instantiâ sufficiat, et illius vigore auditor causam sibi commissam cognoscere, et cum omnibus et singulis depen-

dentibus, emergentibus, ac aliâs quomolibet incidentibus decidere valeat.

2. Possit etiam auditor sine novâ commissione praefigere terminum ad docendum de attentatis et nullitatibus et causis propter quas quis in integrum restitui debeat, ac illo elapso, et non docto, ad causae expeditionem procedere, necnon remissiones decernere, dilationes concedere, liquidationes fructuum in partibus delegare; ac omnia et singula alia usque ad finalem sententiarum suarum executionem inclusive facere, quae de iure Ordinarii facere possunt.

3. Necnon possit auditor praefigere terminum ad docendum de appellatione et eius legitimâ prosecutione, ad effectum procedendi ad executionem sententiae latae in causâ appellabili, in qua condemnatus non appellavit.

4. Insuper et tempus quadriennii in causis restitutionis in integrum possit auditor prorogare arbitrio suo.

5. Et tam dictam quam omnes alias facultates, sibi vigore vel Innocentianae vel constitutionis Pii IV aut aliorum summorum Pontificum praedecessorum nostrorum competentes, extendimus, et habere locum decernimus etiam in causis cuilibet Rotae auditori extra Rotam commissis.

6. Prorogationes autem fatalium sacpius et passim non concedat; sed tantum ex aliquâ honestâ causâ, ac praeviâ illius cognitione, arbitrio Rotae.

7. Auditor tamen in aliquâ causâ, sive magni sive parvi momenti existat, etiamsi eius decisio clari iuris esse videatur, definitivam sententiam, vel interlocutoriam vim definitivae habentem, ferre non valeat, nisi causâ in Rotâ propositâ, et habitis votis coadiutorum, nisi partes in actis expresse consenserint, quod causa sine voto eorumdem expediri possit.

8. Idemque in aliis quibuscvis praecialibus decretis servari volumus, si actor,

¹ Taxa huius curiae est in Const. seq. § 4. Ad haec vide etiam Pii IV Const. LIV, § 1, 2 et 17 in tom. VII, pag. 155 seqq. (R. T. ex Cherub.).

vel reus, ut negotium in plenâ Rotâ cognoscatur, insteterit.

9. Item sententiae latae per auditores, prout in cedulâ, ut moris est, vel per viam termini pro servato¹, subscribantur, et publicentur in actis intra quindecim dies; et in ultimi anni audientiâ infra mensem; alioquin pronunciationes et termini huiusmodi pro circumductis habeantur.

10. Termini etiam pro servatis habiti et cedulae ipsarum sententiarum, quae interdum per alium notarium, quam actuarium ipsius causae, ad referendum accipi consueverunt, referantur ipsi notario causae eâdem vel sequenti die, qua recipiuntur; in ultimis vero audientiis saltem infra triduum. Et si auditor, qui pronunciat, prout in cedulâ, vel terminum habuit pro servato, retinuerit citationem penes se, illam notario causae similiter intra praedictos dies consignare debeat, alias termini huiusmodi circumducti et irriti censeantur.

11. Auditor vero non pronunciet in causâ nisi perfecto registro, et illo ad Rotam delato unâ cum dictis testium, illisque ac iuribus in eadem Rotâ, prout res exegerit, lectis.

12. In ultimâ vero anni audientiâ, et quandocumque agatur de ferendâ declarationiâ contra contumacem, etiam registro non perfecto, ex actis originalibus pronunciare valeat, ita tamen, quod pars, ad cuius instantiam pronunciatum fuerit, registrum ipsum pro actorum conservatione quantocius perfici curare teneatur.

13. Et insuper auditor, partibus petentibus copiam decisionis in causâ factae, cum iuribus ac rationibus tradere debeat, prout antiquitus laudabiliter fieri consuevit.

14. Causae autem propriae auditorum, et eorum familiarium, ac consanguineorum,

vel affinium usque ad secundum gradum iuxta ius canonicum computandum, non cognoscantur in Rotâ.

15. Nec auditores in eorum domibus substitutos vel doctores aut alios iurisperitos etiam consanguineos habeant, qui substituti, vel advocati, aut procuratoris officio fungantur, aut in causis rotalibus, vel eorum processibus, sese quoquo modo intromittant.

16. Item advocati aut procuratores consanguinei vel affines, usque ad secundum gradum, ut supra computandum, alicuius auditoris, ac etiam illius notarii, in causis coram eo pendentibus nullatenus patrocinari valeant.

17. Nec iidem auditores compellant aut aliquo modo inducant partes, per se vel per alios, ut assumant certum advocatum vel procuratorem, sed electio huiusmodi omnino ipsarum partium arbitrio relinquatur.

18. Item decanus et alii auditores, praesertim antiquiores, attendant, ne aliquid non solum contra ius, sed nec etiam contra stylum et decisiones antiquas factas in Rotâ, quae impressae habentur, quoquo modo decidatur, etiam praetextu acquitatis in iure non scriptae, nisi maximâ cum ratione et discussione, omnibus votis, seu saltem illorum duabus tertiis partibus, aliter faciendum esse iudicaverint.

19. Non attendantur praeterea aliquae nullitates in causis, praeterquam ex defectu iurisdictionis, citationis, vel mandati.

20. A liquidatione fructuum et expensarum taxatione semel tantum appellare liceat, ita quod duae conformes rem iudicatam faciant.

21. Auditores causas sibi commissas ad solam partium instantiam ad cancellariam remittere non possint, sed tantum habitâ licentiâ a nobis vel successoribus nostris

¹ Heic subintellige *habiti* (R. T.).

Romanis Pontificibus, vel ex iustis causis deductis in Rotâ, et ab eâ probatis.

22. Et, si auditor cognoverit in actis adesse suspicionem criminis, remittat acta huiusmodi, vel illorum exemplum, prout res exegerit, ad iudicem ordinarium, et si causa criminalis praeiudicialis fuerit causae civili, in eius cognitione superse- deat.

23. Quandocumque iudex ipse ordina- rius in causis criminalibus coram eo pen- dentibus indiguerit depositionibus tes- tium, vel aliquibus scripturis ad causas criminales facientibus, teneatur auditor illas, vel earum exemplum, ut praefertur, exhiberi facere.

24. Nemini liceat turbare ordinem ser- vandum in distributionibus causarum, sed illarum commissiones distribuantur bonâ fide iuxta ordinem turni, qui nullo prorsus modo, neque a notariis, nec a quo- quam alio, pervertatur, prout supra de signaturâ iustitiae dispositum est.

25. Ut autem debitus modus sportulis imponatur, non possint auditores a par- tibus, per se vel alium, quovis modo spor- tularum nomine aliquid petere vel exi- gere; sed nec a sponte dantibus, ultra taxam infrascriptam accipere, videlicet:

26. In causis pecuniariis, seu profanis, aut quae aliâs pretio quoquo modo aesti- mari possint, si aestimatio rei, de qua agetur, non excedat summam mille du- catorum, aureos decem; a mille vero usque ad decem millia, vigintiquinque; a decem millibus usque ad viginti millia, quin- quaginta; ab inde supra usque ad quam- cumque summam, centum. In beneficia- libus vero, si redditus annuus, de quo agetur, non excedat summam centum du- catorum, similiter decem; a centum vero usque ad mille, viginti quinque; a mille usque ad tria millia, quinquaginta; ab inde vero supra, centum aureos pro spor- tulis cuiuscumque sententiae definitivae

dumtaxat, ut praefertur, accipere valeant. Si vero causa aestimationem non facile recipiat, sportulae moderatae, pro rerum et personarum qualitate, iuxta taxas prae- dictas recipi possint. Nec aliquid ultra non solum ipsis auditoribus, sed nec eo- rum familiaribus, vel consanguineis, aut aliis quibusvis personis, directe vel indi- recte, quovis quaesito colore vel ingenio, exceptis esculentis et poculentis, quae triduo consumi possint, ipsarum senten- tiarum aut auditorum intuitu praestari possit. Quas quidem sportulas iuxta taxam praedictam apud notarium causae, post subscriptam sententiam et notario tradi- tam et non antea, deponi et auditori con- signari volumus: quodque notarius dispo- sitionem et consignationem huiusmodi in actis notare et specificare teneatur.

§ VI.

De Capitolio et eius officialibus¹

1. Senator et iudices ipsius possint primas instantias unicâ vice eorum ar- bitrio absque ullâ commissione proro- gare.

2. Capitaneus appellationum, pro revo- catione seu moderatione quarumcumque inhibitionum, sportulas nullo pacto acci- piat: notarius vero dumtaxat mercedem actus, sive scripturae.

3. Si, petito consultore, pars quae pe- tierit neglexerit per decem dies instare pro illius electione, capitaneus possit per seipsum causam expedire.

4. Et, si consultor electus infra duos menses a die electionis non acceptaverit, vel recusaverit, ad alterius electionem procedatur.

5. Terminus quinque dierum, datus a statuto Urbis ad redeundum pro aposto-

¹ Taxa huius curiae est in Const. seq. § 7. Ad haec vide etiam Pii IV Const. LXXI in tom. VII, pag. 214 seq. (R. T. ex Cherub.).

lis, ita et taliter intelligatur, ut sufficiat interim quandocumque pro apostolis redire.

6. Conservatores Urbis abstineant ab omni genere muneris, etiam esculenti et poculenti, a pistoribus, ianiis, salsamentariis, olitoribus, fructarolis, et aliis artificibus, nec ab eis aliquid sub quovis praetextu accipiant. A quibus etiam abstinere faciant omnino eorum scribam, notarium, secretarium, fideles, et alios eorum officiales, atque in primis extraordinarios, corporali eos poenâ coercendo, et deinde ab officio removendo.

7. Nec possint de poenis statuariis, vel per eorum edicta inflictis, aliquo modo gratiam facere in totum, et praesertim de corporalibus, nec illas commutare, sine consensu ipsorum simul convocatorum; et eo casu non ultra medietatem poenae remittere; nec in domo propriâ super huiusmodi gratiis aliquid signare possint, sed ad earundem poenarum executionem, postquam de illarum incursu constiterit, celeriter procedant.

8. Ad quarum etiam poenarum praesertim corporalium executionem, in eventum in quem non mittantur executioni per ipsos conservatores, a die delati criminis intra quindecim dies quilibet alius iudex ordinarius et aliâs competens procedere possit.

9. Extraordinarios ad officium extraordinariatus exercendum nullatenus admittant, nisi receptâ ab eis cautione sub poenâ ipsis conservatoribus benevisâ, de officium ipsum fideliter exercendo, et praemissa observando, ac de seipsos repraesentando pro omni eo, quod in dicto eorum officio committere vel omittere possent, ac dictis extraordinariis fidem adhibeant iuxta formam decreti aliâs a conservatoribus editi, et non aliter.

10. Cogant insuper extraordinarium maiorem ad exercendum officium etiam

per seipsum, et per substitutum idoneum ab ipsis conservatoribus approbandum.

11. Atque iidem extraordinarius maior et eius substitutus ac minores extraordinarii cogere possint quoscumque, etiam per detentionem personarum, ut permittant ponderari carnes, et alia omnia quae sub eorum curâ sint, et pretium denuncient, et recusantes puniantur primâ vice in duplum valoris rei penes eos inventae: quod si aliâ vice illud idem admiserint, in duplum, et aliâ etiam poenâ corporali arbitrio conservatorum: et nihilominus extraordinarii, tam maiores, quam minores, omnia conservatoribus denuncient, et res taliter inventas nullatenus sibi retineant, sed ad ipsos conservatores deferre teneantur.

12. Et baroncellus ac alii exequutores quarumcumque curiarum eisdem extraordinariis maioribus, in praedictis et aliis eorum officium concernentibus, obedire teneantur.

13. Magistri viarum ad vias lateribus seu silicibus sternendas, prout eis opus esse videbitur, dominos contiguarum domorum cuiuscumque sint dignitatis, aut, ipsis absentibus vel solvendo non existentibus, illorum inquilinos iuris remediis opportunis ac sub eorum arbitriis poenis cogant.

14. Possint autem inquilini retinere de pensione solvendâ ratam ut supra per eos solvendam, non obstante obligatione camerâli, aut quacumque exceptione quae opponi posset, et non obstantibus quibusvis sequestris, etiam anterioribus.

15. Curentque easdem Urbis vias continuo et plateas ad minus quater in anno, et hoc in martii, iunii, septembris et decembris mensibus, ab immunditiis purgari.

16. Nullos actus, nullaue negocia, quae alicuius momenti fuerint, sine rogitu sui notarii expediant.

17. Reddant rationem camerae singulo

quoque semestri, prout in litteris ad camerae tribunal spectantibus constitutum est.

18. Edant initio eorum officii edicta sub nomine camerarii; et de poenis in illis atque etiam in statutis contentis nullam, sine eiusdem camerarii aut saltem clerici praesidentis mandato, gratiam facere possint.

19. In ceteris, tam quoad appellationes ab eorum sententiis, quam quoad reliqua omnia, servent omnino statuta de eorum officio loquentia.

20. Submagistri vero suas relationes, quas tamquam periti facere solent, non nisi medio iuramento faciant; et, si quid dolo vel fraude egerint, periurii et alias poenas arbitrio camerarii et clerici camerae pro tempore praesidentis incurrant, et ad interesse partibus condemnentur.

21. Consules artium quaruncumque observent earum statuta legitime approbata et usu recepta. Nec reassumant causas, praesertim mercedum ac miserabilium personarum, coram maioribus magistratibus introductas.

22. Minus impediant aut molestant aliquo modo peritos, sive aestimatores a iudicibus electos, sub poenâ privationis, et aliis arbitrio superioris.

23. Notarii vero ipsorum consulum taxam eis per statuta praescriptam¹, et ubi aliqui ipsorum nullam minorem taxam haberent, aliorum, qui illam habent, sequantur, et secundum illam exigant.

24. Assessores praedictorum consulum et aliorum officialium curiae Capitolinae, salarium non habentes, caveant ne in causis minimis, idest a quinque scutis infra, quicquam pro eorum voto seu consilio, et in aliis non ultra sportulas dictis statutis taxatas, percipiant.

25. Procurator fisci Capitolini illud

ipsum in omnibus et per omnia observet, quod camerae nostrae apostolicae procurator, quoad ea scilicet capitula superius adnotata, quae ipsum etiam concernere et sibi convenire possint.

§ VII.

De iurisdictione in hebraeos¹

1. Gubernator Urbis possit contra hebraeos in criminalibus causis procedere, etiam quod agatur inter ipsos hebraeos tantum.

2. In causis cameralibus, seu ad cameram quomodocumque spectantibus, aut ad camerarium, etiam ratione pignorum aut personarum hebraeorum bancheriorum, aut ad praesides, camerarius et praesides possint contra eos procedere.

3. In causis furtivorum pignorum, quoad hebraeos bancherios, sit locus praeventioni inter camerarium et gubernatorem.

4. Quoad auditorem camerae, hebraei sint illius iurisdictioni suppositi privative quoad alios, ubi agitur de obligatione camerali, praeterquam in dependentibus a causis et actis aliorum tribunalium iuxta suas facultates. In criminalibus autem possit idem auditor camerae contra eos procedere, prout in praeteritum procedere consueverat.

5. Inter vicarium et senatorem, in delictis in quibus christiani sunt aliquo modo participes, et sic quando adest mixtura delinquentium christianorum et hebraeorum, ex officio non autem ad querelam locum habeat praeventio; in aliis vero casibus servetur constitutio felicis recordationis Iulii Papae III, praedecessoris nostri, disponens, quod, quando agitur inter ipsos hebraeos, habeat vicarius in eos iurisdictionem active et passive, quando vero inter alios, passive tantum.

¹ Videretur addendum *percipiant* (R. T.).

¹ Taxa notarii hebraeorum est in Const. seq. § 11 (R. T. ex Cherub.).

§ VIII.

*De curiâ Sabellorum et Turris Nonae*¹

1. Iudex curiae de Sabellis gratuito a marescallo deputetur, adeo ut neque iudici dare neque marescallo propter hoc accipere quicquam liceat, etiam mutui vel alio nomine, aut quavis de causâ vel praetextu, sive ante sive post adeptum officium, etiam in vim vel praetextu cuiuscumque indulti apostolici, vel consuetudinis, quod et quam per praesentes expresse revocamus et improbamus, et, ut supra, omnino servari mandamus.

2. Deputatio vero iudicis fiat cum participatione et approbatione gubernatoris Urbis pro tempore, et fiat ad annum dumtaxat, quo finito, finitum sit etiam eius iudicis officium, nisi propter aliquam rationabilem causam prorogandum visum fuerit, quae tamen prorogatio alium² nullo pacto excedat, et semel tantum fieri possit.

3. Antequam incipiat exercere officium, caveat idoneis fideiussoribus de stando syndicatui, et finito officio, etiam si nec querelatus, nec requisitus fuerit, offerat se syndicatui coram gubernatore Urbis praefato: ille vero quadraginta diebus syndicatum absolvat, iudicemque, prout iure faciendum erit, vel absolvat, vel condemnnet et puniat. Quod si intra dictorum dierum numerum non fecerit, camerarius S. R. E., qui tunc erit, duos viros deputet, qui intra alios viginti dies huiusmodi syndicatum peragant: lapsis autem dictis terminis, pro absoluto habeatur.

4. Commentariensis et capitanei nec non exequutorum eiusdem curiae munia per idoneos et fidos ministros gerantur; et neque vendantur, neque locentur ullo modo,

¹ Taxa huius curiae est in Const. seq. § 2. Ad haec vide etiam Pii IV Const. LXXI § 23 in tom. VII, pag. 217 (R. T. ex Cherub.).

² Subintellige *annum* (R. T.).

nec quicquam, pro illis consequendis aut exercendis, quovis nomine et praetextu solvatur, vel respondeatur, etiam vigore contractuum aut locationum de praeterito factarum, quae per praesentes nullae et irritae intelligantur, et qui aliquid solverint, vel responderint, officio privati sint et publice fustigentur.

5. Turris Nonae iudex non se intromittat in causis summam decem scutorum excedentibus, nec in criminalibus nisi levibus et minimis.

6. Et dictus iudex Turris Nonae coram gubernatore praefato in fine cuiuslibet anni syndicatui se offerre et stare teneatur, prout de iudice curiae Sabellorum supra dictum est.

§ IX.

*De curiâ Ripae et Ripettae*¹

1. Ripetae praeses aut iudex non faciat aliquam compositionem, minusque solvere faciat aliquam poenam quantumlibet minimam, sub quovis praetextu, nisi servatis servandis, ac praevio processu ac decreto, ut ex actis intelligi possit, an iusto poena soluta vel compositio facta fuerit.

2. Neque camerarius neque Ripetae praeses transmittant extra Urbem commissarios ad mensurandum passus lignorum.

3. Ripae et Ripetae iudices in fine officii coram clerico camerae eiusdem Ripae praeside syndicatui stare teneantur.

4. Nec camerarius Ripae ultra sex menses in eius officio permanere, nec confirmari debeat.

5. Pro malâ mensuratione lignorum nullus poenâ pecuniariâ, sed corporali, veluti trium ictuum funis, aut fustigationis, aut berlinae, arbitrio iudicis puniatur.

6. Camerarius Ripae aliquas composi-

¹ Taxa curiae Ripae est in Const. seq. § 9; et curiae Ripetae ibid. in § 10. Ad haec vide etiam Pii IV Const. LXXI § 23 in tom. VII, p. 217, (R. T. ex Cherub.).

liones facere non possit, nisi praecedente legitimo processu et decreto, et omnes compositiones in libro annotentur.

§ X.

De iudicibus criminalibus Urbis, et pertinentibus ad eos¹.

1. Iudices criminales Urbis, seu locumtenentes et eorum substituti, quibus certum a nobis salarium est constitutum, illo contenti nihil prorsus, aut pecuniae, aut alterius cuiuscumque rei etiam minimae quantitatis a quoquam etiam sponte dante accipiant, neque pro sportulis, seu propinis sententiarum, vel pro decretis, absolutionibus, aut relaxationibus quibuscumque in quibuscumque causis etiam delegatis et commissariis, neque quovis alio modo, titulo, vel nomine, etiam muneris, vel regaliorum, quanvis esculentum vel poculentum, etiam in casibus alioquin de iure vel quacumque constitutione permissis, sub privationis officii et inhabilitatis imposterum ad quodlibet iudicandi munus et aliis nostro et successorum nostrorum arbitrio infligendis poenis.

2. Camerarius, thesaurarius, et praesides camerae, excepto praeside Riparum, item hospitalium, confraternitatum, ac aliorum locorum piorum, seu collegiorum rectores, et alii quicumque habentes in Urbe iurisdictionem criminalem, et facultatem iudices deputandi, non deputent in criminalibus causis alios iudices, quam aliquem ex ordinariis sibi benevisum, qui nullas debeat recipere sportulas, ut supra sancitum est, et in describendis actis atque processu utatur proprio sui tribunalis notario, nisi notarius deputantis habeat officium titulo oneroso, et ius scribendi etiam in criminalibus; quo casu ipse de-

serviat in dictis causis, etiam apud iudices deputatos.

3. Nullus autem iudicum in causis criminalibus procedat, vel sententiam ferat, nisi procuratore fiscali vel commissario camerae respective in omnibus actis, in quibus de iure citari debent, legitime citatis.

4. Minusque transmittantur extra Urbem monitoria, nec aliquod iudicium ad fisci vel commissarii camerae respective instantiam introducatur, sine procuratoris fisci vel commissarii camerae licentiâ.

5. Nec quisquam capiatur sine indicii ad instantiam cuiuscumque instigatoris, nisi in causis gravibus arbitrio iudicis, et tunc nonnisi datâ cautione per instigatorem de reficiendo damna, expensas et interesse, necnon etiam (si ita iudici visum fuerit) de se repraesentando.

6. Nec concedant iudices in causis criminalibus significationes aliquas, nisi in causis coram se, vel in suo tribunali; et aliter datae non observentur.

7. Pariter non relaxent monitoria criminalia pro contraventione inhibitionis obtentae in causâ civili, sed agatur pro eâ civiliter coram iudice, qui dedit inhibitionem, nisi forte contraveniendo fuerit vis aliqua illata, vel iniuria realis aut verbalis, in spretum inhibitionis et iudicis contemptum.

8. Contra reum absentem et contumacem pro delicto quilibet iudex competens procedere valeat, nec alter alterius processu impediatur.

9. Non transmittantur contra reos absentes citationes aut monitoria ad informandam curiam sub pecuniariâ mulctâ, quando iudex habet in processu probationes, vel indicia contra illos sufficientia ad transmittendum monitorium, sive inquisitionem, aut citationem super delicto.

10. Nec comminentur umquam in monitoriis poenae corporales maiores poenâ delicti, pro quo monitio fit.

¹ Ad haec vide etiam Pauli III Const. LXII in tom. VI, pag. 284; et Pii IV Const. LIII tom. VII, pag. 151; et Clem. VIII Const. XII, tom. IX, pagina 538 (R. T. ex Cherub.).

11. Item inquisito reo non fiat inventarium illius bonorum, nisi agatur de delicto, pro quo veniat imponenda poena capitalis, vel confiscationis bonorum, aut alia notabilis poena.

12. Et quando inventarium conficiendum fuerit, non describatur inventarium huiusmodi in registro, sed tantum moderata merces pro qualitate rei a notario accipiat.

13. Et casu, quo propter rei contumaciam inventarium fieri contingat, non nisi unicum fiat.

14. Relaxatus ab uno iudice, non possit ab alio pro eadem causâ carcerari.

15. Similiter pro pugnâ et verbis altercatoriis et iniuriis in rixâ et ex accidenti inter viles personas prolatis, aut pro quavis aliâ simplici rixâ minisque, etiam in flagranti reperti non carcerentur, nisi prius ducti ad praesentiam iudicis, sub poenâ privationis, et aliis arbitrio sui iudicis: et, si relaxandi erunt, gratis ubique relaxentur.

16. Querelae dominorum contra famulos, vel operarios, qui iam dominos ex causâ mercedis convenerunt, non recipiantur, nisi facto deposito, vel datâ cautione in formâ depositi, iudicis arbitrio, et non nisi in eo tribunali, in quo causa mercedis pendet, si iurisdictionem habeat criminalem.

17. Captus ab incompetenti iudice, vel ab eo qui non processit, remittatur ad eum qui processit; sed captus ab eo, qui processum formaverat, non remittatur, etiam quod ab alio fuisset, in procedendo vel in contumaciam condemnando, praeventum¹; quinimo processus omnes et informationes transmittantur ad illum, qui fuit diligentior in capturâ.

18. Quod si ex pluribus delicti consortibus quilibet aliquem habeat carceratum,

remittantur omnes ad eum, qui habet principaliorem in manibus.

19. Curent autem iudices quicumque, ne rei detineantur in secretis ultra triduum antequam examinentur, nisi causae natura aliud suadeat.

20. Et tam reos quam testes interrogent, descriptis et extensis a notario integre verbis omnibus interrogatorii; reiecto prorsus et sublato abusu illo scribendi, *ad opportunam domini interrogationem*, vel *interrogatus respondit*, aut *subdens interrogatus*, aut simili, quem tamquam perniciosum, et uti suggestivarum interrogationum velamentum, et fraudibus plenum damnamus.

21. Responsiones similiter reorum et testium integre de verbo ad verbum, prout ex eorum ore profluunt, etiam quod contra fiscum sint, non diminute, nec per relationem, et in externae nationis hominibus adhibito scriba vel interprete illius linguae perito, fideliter scribi faciant.

22. Nec ullo pacto iudicibus liceat, vel notariis, testes, quos ipsi verisimiliter informatos crediderunt, citatos, seu vocatos, extrajudicialiter, cum iuramento vel sine eo, interrogare, et non scriptis eorum responsionibus dimittere, forsitan ex eo quod contra fiscum deponant, et pro reo; seu⁴ omnino, praevio iuramento de veritate dicendâ, eorum examen recipiatur, et in scriptis redigatur, dummodo non adsit vehemens suspicio subornationis.

23. Reorum recognitiones non fiant nisi iudice praesente, et coram pluribus, nec ullo pacto reus antea ipsi testi ostendatur.

24. Testes pro informatione curiae non nisi in gravioribus carcerentur, et tunc pro relaxatione nihil penitus solvant, nec etiam pro alimentis, quae, vel instigator, si adest, solvere debeat, vel fiscus.

1 Videretur legendum *praeventus* (R. T.).

4 Videretur *sed pro seu* legendum (R. T.).

25. Captum pro uno crimine, super aliis, de quibus indicia non habent, interrogare nullo modo praesumant, sed in hoc, et aliis omnibus occurrentibus, iuris communis dispositionem iudices servare teneantur.

26. Et in quocumque crimine, quantumvis gravissimo, reos, antequam torturae subiiciant, etiam non petentes admittant ad purgandum indicia, datâ eis indiciorum copiâ, pro eâ tantum parte processus quam ipsi petierunt, in formâ boni extractus et non registri, cum expressione nominum testium, et competenti termino ad faciendas defensiones; et eo pendente detur commoditas carceratis libere loquendi cum eorum advocatis et procuratoribus, etiam semotis arbitris, nisi tamen qualitas causae aliud necessarium suadeat; et dicta copia indiciorum detur pauperibus gratis, vel ostendantur originalia advocato et procuratori pauperum similiter gratis et absque ullâ impensâ.

27. Neque cogantur rei declarare se habere testes curiae pro rite et recte examinatis; et, quatenus voluerint illos sic habere, praeter absentes et mortuos, et salvis exceptionibus contra personas et dicta testium, salvoque iure illos repetendi, talis protestatio admittatur, minimeque reiiciatur.

28. Ac testes, contra reum repetendi, prius examinentur super interrogatoriis pro eius parte datis, deinde super eorum depositionibus repetantur.

29. Ac iudices, auditores, seu locumtenentes gubernatoris Urbis, seu alterius cuiuscumque magistratus habentis facultates procedendi praeter aut contra formam iuris vel statutorum, non utantur dictis facultatibus, nisi praevis decreto dicti gubernatoris, vel magistratus, concedente sibi facultatem sic procedendi in illâ causâ.

30. Tormento vigiliae iudices non utantur nisi in delictis atrocissimis, et in quibus etiam urgentissima praecedant indicia,

et tunc nonnisi de voto congregationis illius tribunalis, quo proceditur contra reum, nec unquam reus subiiciatur huic tormento vigiliae eodem die, quo alio genere tormentorum fuit tortus, minusque reus qui tormento funis semel atque iterum tortus fuit: nec quisquam, in hoc tormento vigiliae positus, detineatur brachiis extensis ad modum torturae, ne ultra vigiliae tormentum patiatur etiam tormentum funis; sed in omnibus modus adhibeatur, quo vel innocentiae reus vel supplicio reservetur; et iudices, tam in hoc quam in aliis tormentis, ipsi assidue, continueque assistant omnino, nec eorum loco notarium vel substitutum fiscalem dimittant.

31. Nec in tormento funis quemquam ultra horam pro qualibet vice detineant.

32. Insuper abstineant omnino a verbis et factis iniuriis in reos ac testes.

33. In sententiis et condemnationibus reorum absentium et contumacium iudices exprimant poenas certas, neque se referant ad ius commune, statuta, constitutiones, vel edicta.

34. Reis in contumaciam condemnatis et captis, ante executionem sententiae, detur copia processus, si petatur, et actorum, etiam quod non fuerint admissi ad novas defensiones.

35. Nec ullus inquisitus, sive carceratus, sive non carceratus, non solum a notariis iuxta constitutionem nuper a nobis de anno MDCVIII¹ editam (quam innovamus et illibatam esse volumus), sed nec etiam a iudicibus seu aliis quibuscumque officialibus cogatur directe vel indirecte processus cassare, absolutionem seu abolitionem petere.

36. Similiter iudices, fiscales, aut notarii nullo modo cogant vel inducant, directe vel indirecte, reos ad compositionem. Idcirco studeant iudices celerrimae causarum

¹ Quam habes in tom. XI, pag. 470, et vide praesertim § 7, pag. 472 b (R. T.).

expeditioni, ne rei diutius taedio carceris, vel laboribus, et expensis fatigati, componere, et se redimere cogantur.

37. Studeant similiter omnes iudices et officiales quorumcumque tribunalium generaliter dilationes in favorem fisci abbreviare, ne rei diutius laboribus et expensis fatigantur; nec differant expeditiones causarum inter privatos pendendum, licet procurator fisci protestetur causam non expediri nisi ipso citato pro eius interesse, nisi de eo incontinenti saltem summarie doceat.

38. Obligationes et satisfactiones quaecumque de non offendendo, vel se repraesentando, aboleri vel cassari nequeant, nisi citato fisco vel commissario camerae respective; et aliter cassae habeantur pro non cassis, nisi quando cautio de non offendendo cassatur ob pacem sequutam et consensum praestitum cassationi.

39. Et in quibus casibus officiales aut exequutores habent aliquam partem poenarum, si ex gratiâ poenae moderatio fiat, etiam post executionem, tamen non recipiant nisi partem eius, quod iuxta gratiae tenorem persolvitur.

40. Inhaerendo constitutionibus felicis recordationis Pii IV quae incipit: *Cum aliis per specialem*¹, et Cupientes pro *inunctae*², et Sixti V quae incipit: *Ad Romanum Pontificem pertinet non modo*³, et Clementis VIII quae incipit: *Inter ceteras animi nostri, praedecessorum nostrorum*⁴, ac illas ampliando, omnes et quascumque poenas, multas, compositiones et confiscationes a reis vel delinquentibus, malefactorum vel quasi fraudum et contraventionum quarumcumque vel aliâ quavis occasione, per quemcumque iudicem, quavis dignitate et quantumvis

speciali notâ dignum⁴ fulgentem, magistratum, seu tribunal Urbis, etiam sanctae Romanae Ecclesiae camerarium, gubernatorem, auditorem camerae, vicarium, senatorem, annonae praefectum, praesides, eorumque locatinentes, auditores, et iudices, aliosque camerae Urbis ministros, quacumque dignitate fulgentes et quovis titulo et nomine criminum, vel quasi, cognitionem in Urbe habentes, vel quoquo modo exercentes, exigendas, sive ex bonorum mobilium vel immobilium praedictorum reorum vel delinquentium venditione vel subhastatione redigendas, cuiuscumque etiam minimae quantitatis, penes camerae nostrae depositarium pro tempore existentem, et non alium, integre et absque ullâ diminutione deponi debere praecipimus.

41. Nec quisquam ex iudicibus, magistratibus, aut officialibus praefatis, minus etiam fisci procurator, camerae commissarius, aut quivis alius, dictarum poenarum, mulctarum, compositionum, confiscationum, pecuniarum, aut participationum, quovis modo vel titulo habens², audeat vel praesumat sibi propriâ auctoritate partem aliquam etiam minimam retinere, nec aliter recipere quam de manibus depositarii praedicti, praevis dictorum magistratuum mandato, fisci procuratoris, et, in causis in quibus commissarius camerae intervenire solet, ipsius commissarii manu subscripto, causam propter quam solvit, quantitatem et personam cui solvitur, explicitè expressam continente, sub poenâ privationis officii et inhabilitatis ad alia: solutionesque, aliter quam ut supra factae, tamquam indebite extortae, restitui, atque ad earum restitutionem quilibet praedictorum ab eodem commissario camerae cogi omnino et cum effectu debeat. Et

¹ Hanc puto a *Bullario* abesse (R. T.).

² In *Bullario*, tom. VII, pag. 154 (R. T.).

³ In *Bull.*, tom. IX, pag. 73 (R. T.).

⁴ In *Bull.*, tom. IV, pag. 538 (R. T.).

¹ Videretur ex syntaxi legendum *dignâ* (R. T.).

² Utrum quid desit, lector iudicet: forsán legendum: *aut pecuniarum participationem quovis modo vel titulo habens* (R. T.).

nihilominus depositarii, aliter quam cum praedicto mandato, ut supra subscripto, solventes, de suo erogasse censeantur, et in reddendis rationibus id eis minime computari debeat.

§ XI.

*De iudicibus in causis civilibus*¹

1. Nullus iudicum audeat supersessorias, dilationes, aut *non gravetur* cuiquam, adversus mandata ab aliis iudicibus aut in aliis tribunalibus relaxata, concedere, et concessa sint nulla, neque servantur a iudicibus, qui mandata relaxarunt, salvis tamen inhibitionibus, quae vigore appellationum, seu commissionum, aut in vim reassumptionis causae, aut susceptionis censurarum, seu termini, ab auditore camerae conceduntur, et salvis etiam cartis dotalibus.

2. Minus etiam iudices apponere possint in mandatis illam clausulam, videlicet: *Exequatur per exequutores nostros*, sub poenâ nullitatis, vel simili.

3. Expediant causas a quinque scutis infra summarie, manu regiâ, et sine scriptis, partibus tantum oretenus auditis, nisi aliter ipsis iudicibus ex rationabili causâ visum fuerit, quam Turris Nonae, Sabelorum, Ripae et Ripettae iudices et consules artium exprimere in actis teneantur.

4. Causas autem summam scutorum undecim monetae non excedentes, et coram competentibus iudicibus vertentes, nullus prorsus iudex aut magistratus reassumere possit.

5. Similiter causae cuiuscumque collegii, societatis, confraternitatis, archiconfraternitatis, hospitalis, ordinis seu religionis, loci pii, artis, aut personae habentis ex privilegio proprium et specialem iudicem, non reassumantur, postquam eorum offi-

ciales, vel procuratores, aut personae privilegiatae, consenserint in iurisdictionem alterius iudicis ordinarii aliâs competentis, sine tamen praeiudicio facultatum et iurisdictionis auditoris camerae, necnon tribunalis ipsius camerae apostolicae, et cameralium.

6. Et causae mercedis, ad effectum faciendi depositum, illae tantum intelligantur, in quibus agitur de diurnâ vel mensuâ mercede, sive salario.

7. Non attendant nullitates, nisi ex defectu citationis, iurisdictionis, aut mandati, sed ad expeditionem causae procedant.

8. Non relaxent arresta contra debitores, nisi praecedente mandato relaxato servatis servandis, et aliter relaxata sint nullius roboris et momenti.

9. Pro debito summam septem aureorum, ad rationem iuliorum duodecim pro quolibet aureo, non excedente, nemo carcerari possit, nisi debitum habeat annexum crimen.

10. Neque in dictâ summâ comprehendantur expensae mandati, neque fiat cumulatio summarum, vel debitorum, ad effectum carcerandi.

11. Nec concedant inhibitiones, significationes, aut *non gravetur*, in vim cuiuscumque commissionis pro dilatione vel alternativâ obtinendâ impetratae cum clausulâ *servata forma motus proprii*, nisi delato bireto viridi, et non aliter. Et nihilominus quaecumque inhibitiones et *non gravetur* aliter quam ut supra concessa, non suffragentur, et sint nullius roboris et momenti, eisque non obstantibus exequutio quaelibet realis et personalis contra debitores sine bireto viridi repertos fieri possit et valeat.

12. Nec quisquam iudex, aut magistratus, praeter auditorem camerae, audeat directe vel indirecte sub quovis praetextu concedere terminum sive dilationem triginta dierum debitoribus.

¹ Ad haec vide etiam Pii IV Const. LXXI et LXXII in tom. VII, pag. 214 et 224; et Pii V Constit. XXVII ibid. pag. 483 (R. T. ex Cherub.).

13. Possit autem quilibet iudex, cui causae restitutionis in integrum, nullitatis, et attentatorum fuerint commissae, absque speciali commissione terminum praefigere ad docendum de causis restitutionis, sive de ipsis nullitatibus, vel attentatis; et eo lapso, nihilque, quod relevet, docto, ad negotii principalis expeditionem devenire.

14. Possit etiam quisque iudex in quibuscumque causis coram eo introductis, vel introducendis, omnes terminos substantiales absque aliâ speciali commissione reiterare.

15. Mandata de manutenendo in possessorio summariissimo nullus iudicum det nisi per viam decreti, non autem cedulae, nec quicquam sportularum aut propinae pro eis, etiam a sponte dantibus, accipiat.

16. Mandata suspicionis fugae non citato debitore in Urbe non concedantur, nisi constituto in actis summarie de credito liquido, ac de suspitione fugae saltem per iuramentum creditoris, et quod ipsi creditori non sit cautum per alios correos, vel fideiussores; et tunc etiam non relaxentur, nisi deducendo debitorem ad praesentiam iudicis, non autem ad carceres; et iudex ipse, debitore ducto audito, prout ipsi videbitur provideat. Expensas autem mandati et capturae creditor ipse absque ullâ spe repetitionis exsolvat. Et, si creditor aliter huiusmodi mandatum extorserit, arbitrio iudicis puniatur, et notarii in concessione huiusmodi mandatorum suspicionis fugae, aut sequestrorum, nullo pacto possint creditores cogere ad solvendam vel deponendam mercedem mandati executivi.

17. Mandata suspicionis fugae non subscribantur, nisi visis a iudice iuribus; et a iudicibus non subscripta, executioni nequaquam mandentur.

18. Iuramentum calumniae non admittant iudices, nisi praestitum iuxta formam

a nobis infra notariis in illius receptione praescriptam.

19. Pro periurio autem, in dicto iuramento calumniae commisso, non facile iudices criminaliter procedant, neque in alio tribunali, quam ubi periurium commissum praetenditur, et tunc non retardato iudicio civili.

20. Iuramenta vero litis decisiva coram iudice suscipiantur, et non aliter, nisi iudex aliud arbitratus fuerit ex causâ infirmitatis vel alterius legitimi impedimenti litigantium.

21. Causae discussionum inter creditores et haeredes defuncti, seu alterius debitoris de cuius bonis inter ipsos creditores agitur, intra tres menses, quoad praesentes, quoad absentes vero citra montes, intra sex, ultra autem, intra novem menses expediantur. Et nullo modo nisi ex magnâ causâ, ut supra diximus, instantia praedicta prorogetur. Et a die obitus debitoris, intra duos menses haeredes praesentes, absentes autem citra montes, intra quatuor, ultra vero montes, intra sex, inventarium conficere, et, an velint haereditatem adire, deliberare teneantur. Et interim iudices, coram quibus causas discussionis huiusmodi pendere contigerit, bona ipsius debitoris, vel defuncti vel decocti, creditoribus habentibus sua credita liquida (receptâ idoneâ cautione de restituendo habentibus priora et potiora, et contribuendo habentibus aequalia iura) consignari mandent et faciant.

22. Et quia iam a felicitis recordationis Pio Papa V praedecessore nostro constitutum est, ut in causis discussionum miserabiles personae aliis anterioribus creditoribus pro summâ scutorum quinquaginta praeferantur, volumus et declaramus, id habere locum etiam cum dictae miserabiles personae sunt in maiori summâ creditrices, ut nihilominus pro dictâ summâ scutorum quinquaginta dumtaxat aliis e-

tiam anterioribus in omni iudicio iuxta dictam constitutionem praeferantur.

23. Et dictarum miserabilium personarum causae, ad instantiam creditorum, coram quibuscumque iudicibus ordinariis competentibus introduci et ab illis terminari possint.

24. Pro sigillo iudices ordinarii in quibuscumque causis et expeditionibus (his tantum exceptis quae taxam requirunt) nonnisi iulium unum recipiant.

§ XII.

*Communia iudicum omnium, tam civilium, quam criminalium*¹

1. Nullus iudicum sive ordinariorum sive delegatorum, quantaecumque dignitatis et auctoritatis, etiam speciali notâ dignus, domi suae familiariter retineat advocatum aliquem vel procuratorem, etiam consanguineos, aut suae curiae notarium.

2. Similiter nullus iudicum sive ordinarius sive delegatus, suadendo vel rogando, minus etiam commendando, vel aliâs quomodolibet directe vel indirecte, se immisceat in proponendis advocatis, procuratoribus, vel sollicitatoribus in causis, tam coram eis quam coram aliis pendentibus.

3. Ipsi autem iudices ordinarii quicumque, tam civiles quam criminales, abstineant omnino a procuratoris, vel advocati munere, tam publice quam secrete, exercendo.

4. Ad haec iudices omnes, item auditores, subauditores, locatenentes, et substituti, seu alio quocumque nomine nuncupati, tam in causis civilibus quam criminalibus et mixtis, a partibus coram se litigantibus (sive sint actores, accusatores, querelantes, aut instigatores, sive etiam rei conventi, inquisiti, vel querelati) nihil prorsus muneris aut doni, neque sub alio quocumque

titulo, nomine, vel praetextu, quantumlibet minimum accipiant, sub poenis nostro et successorum nostrorum arbitrio infligendis.

5. Iudices quicumque, tam civiles quam criminales, tam ordinarii quam delegati, etiam in causis in officio archivii praelatis Romanae Curiae commissis, sententias prout in cedulâ ferre et terminos pro servatis habere soliti, dictarum sententiarum cedulas subscribere et publicare, nec non terminos pro servatis habitos intra decem dies omnino a die habiti termini pro servato, et non ultra, declarare possint et debeant, exceptis Rotae auditoribus, qui in hoc eorum facultatibus utantur.

6. Nec citationes, in quarum⁴ terminis pronunciare, vel quarum terminos pro servatis habere contigerit, penes se ipsos retinere possint, sed penes notarios dimittant; alioquin sententiae et termini ipsi, lapsis dictis decem diebus, pro nullis et circumductis habeantur.

7. A litigantibus iudices et eorum usque ad secundum gradum cognati et affines, eorumque familiares, neque mutuam, neque fideiussiones, nec alias similes obligationes recipiant.

8. Similiter a baroncellis, et quibusvis aliis exequutoribus, etiam suarum curiarum particularibus, etiam sponte dantibus, sub quovis praetextu nihil prorsus recipere possint.

9. Innovamus constitutionem felicis recordationis Gregorii Papae XIII, praedecessoris nostri, de datis et promissis propter gratiam vel iustitiam consequendam, quae incipit *Ab ipso pontificatus nostri*, et est sub datâ anni millesimi quingentesimi septuagesimi quarti, nonis novembris, pontificatus sui anno tertio, cuius tenor hic pro expresso de verbo ad verbum habeatur².

¹ Edit. Cherub. et Main. habent *quorum* (R.T.).

² Quam vide in *Bullario*, tom. VIII pag. 103 (R.T.).

⁴ Ad haec vide praecit. Const. LXXI Pii IV, § 12, in tom. VII, pag. 216 (R.T. ex Cherub.).

§ XIII.

*De sportulis, seu propinis*¹

1. Nullus iudicum ordinariorum, Urbis et Romanae Curiae, cuiuscumque dignitatis, etiam speciali notâ dignus, in causis civilibus ordinariis, ratione sportularum sive propinarum, aliquid prorsus accipiat, etiam a sponte dare volentibus.

2. In commissariis autem pariter civilibus, ubi de summâ scutorum vigintiquinque agitur et infra, nihil prorsus; a vigintiquinque supra usque ad centum inclusive, scuta tria; a centum usque ad ducentum, scuta sex; a ducentum usque ad quancumque summam, scuta decem, et non ultra.

3. Pro quacumque sententiâ declaratoriâ ob non partitionem monitorii in contumaciam, non ultra iulios septem cum dimidio.

4. Pro declaratoriâ in vim litterarum, aut aliâs habente vim diffinitivae², si summa sit certa, accipiant iuxta taxam praedictam, si vero incerta, sed agatur ad ipsarum litterarum exequutionem, accipiant iuxta causae et personae qualitatem, dummodo non ultra quinque aureos.

5. Pro quacumque interlocutoriâ, sive decreto, ante sententiam diffinitivam, nihil omnino.

6. Similiter et pro decreto mandati de manutenendo, item decreto moderationis, inhibitionis, et multo magis pro decreto taxationis expensarum, nihil omnino recipiatur.

7. Pro decreto super contractibus minorum, mulierum, aut rerum Ecclesiae et piorum locorum in domo ipsorum iudicum interponendo, non ultra iulios quinque, extra domum vero, non ultra iulios decem.

¹ Ad haec vide etiam cit. Const. LXXI Pii IV, § 3-8, tom. VII, pag. 215 (R. T. ex Cherub.).

² Edit. Main. legit *diffinitive* (R. T.).

8. Quae decreta nonnisi a gubernatore, auditore camerae, vicario, et senatore, eorumque iudicibus, ac iudice Burgi in Burgo, et avvocato pauperum duntaxat, et a nullo alio, interponantur: et a pauperibus nihil recipiant.

9. Facultates autem interponendi decreta, quibusvis aliis personis et iudicibus in Urbe hactenus concessae, pro cassis et annullatis haberi volumus, prout illas omnino cassamus et annullamus.

10. Capitaneus autem appellationum curiae Capitolii recipiat sportulas iuxta taxam ei constitutam ab Urbis statutis, non tamen in casibus sibi hac constitutione interdictis.

11. At praedictas sportulas, sive propinas, ut supra taxatas iudicibus, nonnisi de manibus notarii causae, et sententiâ prius ab ipsis subscriptâ, accipere ullo modo liceat.

12. Debeantque propterea notarii librum habere, in quo dictas sportulas seu propinas notent, cum pro iudicibus deponuntur, ubi, cum postea latâ sententiâ iudici persolvuntur, ipse iudex manu propriâ notato deposito subscribat se illam recepisse. Quae sic, ut supra, iudici data deinceps inter expensas litis taxandas ac reficiendas omnino ponatur, et victori reficiatur, usu quocumque contrario non obstante.

§ XIV.

De commissariis.

1. Quicumque commissarii et subcommissarii, tam ad instantiam fisci nostri, quam etiam particularium personarum, a nobis, aut a successoribus nostris Romanis Pontificibus, vel almae Urbis nostrae gubernatore, camerae apostolicae auditore, vicario, senatore, et aliis quibuscumque iudicibus, ordinariis seu delegatis, ad diversa loca missis ad sumendas informationes, formandos processus et alia necessaria gerenda, necnon omnes et singuli

notarii, secum ad effectus praedictos assumpti¹, teneantur² omnia et singula acta per eos scripta et recepta, processus, testium dicta originalia et authentica, cum primum ad Urbem redierint, vel commissio finita fuerit, omni morâ postpositâ, penes acta³ notarii, ubi ipsa causa specialis pendet vel pendere speratur; aut, si id dubium sit, apud eum iudicem quem procurator fiscalis noster elegerit, exhibeant, deponant et dimittant, sub amissionis integri eorum propterea debendi salarii, ac etiam ducentorum ducatorum, camerae apostolicae applicandorum, poenâ.

2. Ne autem propterea notarii et scribae praedicti laborum suorum iacturam faciant, mandamus, ut, si pars certa et manifesta fuerit, ad cuius instantiam talis processus sit formatus, contra eam pro condignâ notarii satisfactione iudices ipsi summarie et executive procedant, prout in causis mercedum et depositorum gubernator procedere consuevit; sin autem nulla sit pars, sed solus fiscus noster ex officio inquirat et procedat, tunc de primis, quae ex causâ huiusmodi proveniunt, emolumentis eidem notario celeriter et sine fraude iudices causae satisfieri mandent et faciant cum effectum.

3. Necnon commissarii praedicti ad bona quaecumque, tam mobilia quam immobilia et semoventia, ubicumque existentia, quarumcumque personarum pro tempore delinquentium, et quorumcumque excessuum seu delictorum praetextu, quae iudices ipsi, coram quibus causas huius-

modi pendere contigerit, camerae seu fisco nostro applicanda esse putaverint, capienda et apprehendenda deputati seu deputandi, se de bonis ipsis non amplius intromittere, nec ex eis quicquam, etiam ratione viatici, seu aliâ quavis ratione vel causâ, sibi retinere ullatenus possint aut debeant; sed, censis et processibus huiusmodi coram iudicibus illis coram quibus illae prius pendebant terminandis et finiendis remanentibus, ipsi commissarii in informationibus et processibus in similibus fieri solitis rite formandis⁴ dumtaxat versari, ac fideliter et ordinate, omnique cessante strepitu et confusione, bona ipsa, uti decet, in inventarium redigere et annotare, ac illa, sic redacta² et annotata, thesaurario seu depositario camerae praedictae in provinciâ, sive eius vicethesaurario aut vicedepositario, in illâ civitate vel loco deputato, realiter et cum effectum dare, tradere et consignare teneantur. Volumus autem quod de bonis, sic annotatis et consignatis, eisdem commissariis, de eorum viaticis iuxta formam et ordinem a iudicibus a quibus dicti commissarii transmissi fuerint praescriptum, satisfieri a depositario possit et debeat.

4. Commissarii vero ad spolia, decimas, subsidia, vel alia regalia, aut credita cameraria vel fiscalia exigenda, sive recuperanda, nonnisi idonei et probatae vitae, nullum habentes in ea interesse, constituentur, qui etiam iureiurando ac idoneis cautionibus de eorum officio fideliter et diligenter exercendo astringantur. Serventurque quoad eos in omnibus decreta congregationis bono regimini communitatum Status Ecclesiastici praepositae, et edicta cameraria, quae per praesentes approbamus et innovamus.

¹ Perperam edit. Main. legit *assumptis* (R. T.).

² Huic verbo *teneantur* deberet postea respondere infinitivum *deponere*, aut simile; vel paulo post legendum *exhibere*, *deponere* et *dimittere* pro *exhibeant*, *deponant* et *dimittant*; vel tandem ipsum verbum *teneantur* delendum (R. T.).

³ An heic mendum aliquod irrepserit, aut an sit legendum *archivia*, iudicet lector (R. T.).

⁴ Edit. Main. et Cherub. legunt *formandi* (R. T.).

² Edit. Main. legit *redicta* (R. T.).

§ XV.

*De advocatis pauperum et fisci*¹

1. Advocatus pauperum sollicite studeat, ne carcerati in aliquo tam a iudicibus quam etiam ab exequutoribus et carcerum custodibus graventur, et propterea non absint unquam in visitationibus carcerum, tam publicis quam privatis. Et procuratores pauperum, ac illorum substitutos, et etiam carcerum visitatorem singulis hebdomadis unâ vice ad se evocet, et de omnibus carceratis, praesertim iis qui in secretis detinentur, diligenter se informet. Et, si ipsos procuratores vel substitutos et visitatorem negligentes invenerit, visitatoribus carcerum denunciât, atque ut de aliis provideatur instet; et, cum ratione sui officii gratis pauperes defendere et illis patrocinari debeat, nihil prorsus ab illis accipiat. Et, ut facilius pauperibus operam suam impendere valeat, visitato¹ carcerum quolibet die ad eum accedere, et alia, quae illi hac constitutione iniuncta sunt, facere teneatur.

2. Non possit advocatus praefatus contra reos ad offensam, etiamsi causa extra carceres agatur, patrocinando, aut aliâs quomodolibet, sub quovis praetextu intervenire; nec, exceptis pauperibus, pro ullo alio, qui contraxerit aut litiget cum camerâ, patrocinetur.

3. Fisci advocatus in omnibus causis criminalibus, et aliâs fiscum tangentibus, ubi articuli iuris emergerint, interveniat (et procurator fisci ipsum super hoc omnino requirere teneatur) et in eis absque ullo praemio patrocinetur. Possit tamen ab instigatoribus propriam iniuriam vel interesse prosequentibus, si quid sponte dare voluerint, illud percipere. Idemque

¹ Vide etiam dictam Const. LXXI Pii IV, § 36 et 38, tom. VII, pag. 218, 219 (R. T. ex Cherub.).

² Sic omnes edit.; sed mendum irrepsisse facile senties: videretur legendum *visitator* (R. T.).

in omnibus visitationibus carcerum adesse teneatur, nec reorum, etiam extra carceres existentium, defensionem assumat, sed pro veritate et iustitiâ causam fisci tueatur.

§ XVI.

*De pauperum procuratoribus*¹

1. Procuratores pauperum, ac ipsorum substituti, singulo quoque die carceres visitare, et nomina omnium qui ad illos ducuntur, ac iudicum de quorum mandato², ac etiam causas eorum detentionis, et diem cum in liberiori carcere seu ad largam ponuntur, et an ante vel post prandium sive coenam, annotare teneantur; et similiter pecunias, et alias quascunque res, quas invenerint repertas fuisse penes ipsos carceratos; et deinde omnia ad notitiam dicti advocati pauperum deducant; ad quem, etiam quod ab ipso minime requisiti fuerint, semel in hebdomadâ, et interim toties quoties carceratis opus erit, accedant.

2. Nihil omnino accipiant, non solum a pauperibus, sed nec etiam ab aliis carceratis, etiam quod divites sint.

3. Non possint aliquo modo dicti procuratores et substituti contra reos ad offensam, etiamsi extra carceres ipsorum reorum causa agatur, patrocinando, vel aliâs quomodolibet, sub quovis praetextu intervenire.

§ XVII.

*De fisci procuratore et substitutis*³

1. In omnibus causis criminalibus quocumque iudicum et tribunalium, etiam Ripae, Ripettae, et aliorum omnium, unus tantum sit fisci procurator generalis, a nobis et successoribus nostris scilicet deputatus, quo citato, vocato et audito, et non aliter,

¹ Vide cit. Const. § 37 (R. T.).

² Supple *detinentur* (R. T.).

³ Vide etiam dictam Pii IV Const. LXXI § 39, tom. VII, pag. 219 (R. T. ex Cherub.).

possit ad earum expeditionem, compositionem, seu quodcumque aliud decretum procedi, exceptis dumtaxat causis fori Capitolini, et iis in quibus pro fisco intervenire solet camerae commissarius.

2. Qui fisci procurator in primis prospiciat, ut, quemadmodum in admissione ad eius officium in camerâ iuramentum praestat de illud recte ac fideliter administrando, ita deinde taliter in illius prosecutione se gerat, ut promissis respondeat, nec ullam causam promoveat, quam calumniosam esse cognoverit, et, cum primum de calumniâ, lite coeptâ, vel de rei innocentia constiterit, ab illâ desistat, etiam non expectatâ sententiâ.

3. Cumque ratione sui officii cogatur ad introducendas causas in quibus de interesse fisci agitur, nihil omnino ab instigatoribus accipiat pro decreto vel subscriptione cuiuscumque monitorii, etiam ad personaliter comparandum, vel aliâ quacumque causarum introductione.

4. In prosecutione vero causarum tam ipse quam substituti ipsius nonnisi moderate ¹ pro labore per eum sive eius substitutos ad utilitatem et commodum eorumdem instigatorum subeundo. Nihil vero accipiat a reis sub quovis praetextu, et praesertim ab iis qui obtinuerint sententiam absolutoriam, a qua ipse procurator appellare noluerit, nec etiam pro appositione manus in mandatis de relaxando.

5. Similiter et substituti ipsius, pro inventariis, cassationibus processuum, citationibus, informationibus, aut alio quocumque praetextu, titulo vel causâ, nihil prorsus a reis, sive in carceribus sive extra eos constitutis, aut pecuniae aut muneris, etiam esculentum aut poculentum et a iure vel constitutionibus permissum, accipiant, sub poenâ infamiae, privationis officii, inhabilitatis imposterum,

et aliis etiam nostro et successorum nostrorum arbitrio.

6. Quoad expensas contumaciales, vel quae aliâs a reo reficiuntur, si instigator aderit, sive apertus sive secretus, qui ipsas fecerit, ipsi instigatori procurator fiscalis, cui ratione condemnationis solvendae veniunt, restituat; ubi vero nullus adfuerit instigator, satisfactis prius de illis notariis pro mercede laborum suorum, residuum dictarum expensarum, cum non sit iustum reum ex contumaciâ suâ commodum consequi, eidem procuratori fisci solvatur.

7. Reos ipse fisci procurator aut eius substituti non interrogent, neque testes examinent, nisi in praesentia iudicis. Atqui ¹ extra carceres liceat eisdem cum interventu notarii examinare. Et pro assistentiâ, sive pro ² examine reorum vel testium, sive ad offensam vel aliâs pro reo productorum, nihil prorsus accipiat ipse, nec eius substituti; et ubi in termino citationis examini testium non interfuerit, vel interrogatoria non dederit, testes inducti sine ulteriori dilatione examinentur.

8. Citatus originalem citationem non possit ultra diem penes se retinere, sed illam die sequenti restituere teneatur; in qua citatione pars, ad cuius instantiam fit, nomen notarii, in cuius officio causa tractatur vel tractari debet, et procuratoris, si principalis absit ab Urbe, debeat apponere; alioquin citatio ipsa nulla censeatur, nec ipsum fisci procuratorem afficiat.

9. Non det mandata de capiendi quempiam, voce vel in scriptis, nisi ubi adfuerit periculum fugae, et iudicis copiam incontinenti habere non possit.

10. Et, cum ad signaturam spectet causas appellationum nomine dicti procuratoris fiscalis a ³ sententiis contra eum latis

¹ Subintellige accipiat vel accipiant (R. T.).

¹ Nempe sed, nisi malueris legere Atque (R. T.).

² Edit. Main. legit pro sive (R. T.).

³ Praep. a nos addendam censuimus (R. T.).

interpositarum reiicere vel committere, idem procurator appellare non prohibeatur; verum, quoad illarum reiectionem vel commissionem, pro causarum vel personarum qualitate, signatura ipsa occurrentibus casibus huiusmodi providere poterit; in cuius commissionis signaturâ citetur prius, antequam signetur, pars quae sententiam absolutoriam obtinuit, et aliter signatura nullius sit¹ roboris, vel momenti.

11. Et, cum officium procuratoris fisci quoad causas criminales principaliter consistat in prosecutione publicae vindictae, non se intromittat pro obtinendis inhibitionibus de supersedendo in causis civilibus, et praesertim usurarum, nisi ubi de iure ad eius instantiam inhiberi potest.

12. Nec ei concedantur litterae ad partes pro capiendis inditiis, nisi dato prius aliquo fumo, arbitrio iudicis a quo impetrantur; et tunc non committantur alteri, quam loci Ordinario, vel eius vicario, nisi subsistente probabili causâ suspicionis.

13. Nec etiam dilationes non necessariae, nec debito longiores² Quinimmo potius studeant iudices quamprimum causas expedire.

14. Procurator praefatus non tractet de compositione cum ipsis reis, sed expeditioni causarum incumbat; et ubi reus compositionem fieri petierit, non fiat nisi cum interventu iudicis, et ipsius fisci procuratoris.

15. Qui etiam non prosequatur causam appellationis a sententiâ contra eum latâ, ubi adsit instigator secretus vel apertus, nisi datâ prius per eundem instigatorem cautione de reficiendo expensas tam prioris quam ulterioris instantiae in eventum succumbentiae.

16. Non audiatur fiscus protestando, causam quae agitur inter privatos non expediri nisi ipso citato sub praetextu interesse ipsius, nisi de illo incontinenti, quantum iudici sufficere videbitur, docuerit.

17. Et cum sit fisci et camerae apostolicae procurator generalis, et propterea ad eum spectet procuratores fiscales uti eius substitutos in terris sanctae Romanae Ecclesiae deputare, illos legati etiam de latere cum litteris patentibus dicti procuratoris fiscalis ad eorum officia admittere teneantur, et faciant admitti. Qui substituti, sub poenâ privationis eorum officii ac aliis arbitrio nostro imponendis, ipsum procuratorem generalem de omnibus fiscum concernentibus, et praesertim de sentienciis tam absolutoriis quam condemnatoriis, certiores facere debeant.

18. Caveat autem idem procurator generalis, ne a dictis eius substitutis, sive pro substitutione faciendâ, sive quavis aliâ ratione vel causâ, quicquam recipiat, sed omnia emolumenta eisdem substitutis libere et integre dimittat.

19. Vigessimam autem dicto fisci procuratori, et centesimam substitutis¹ ipsius, de compositionibus, confiscationibus, et poenis eorum operâ et interventu iam incameratis, idest factâ iam incameratione, et non prius, deberi ac persolvi volumus et declaramus.

20. Et amplius iidem substituti fiscales, cum ad reformandos processus extra Urbem mittuntur, ultra victus et equorum impensam, possint etiam debita et taxata viatica recipere.

21. Et fisci procurator septem substitutos habere debeat, quibus singulis camera scuta quinque menstrua persolvat, videlicet quatuor substitutos pro tribunali gubernatoris, duos pro tribunali auditoris camerae, et unum pro tribunali vicarii.

¹ Utraque edit. Main. et Cherub. habet *si* (R. T.).

² Subintellige *concedantur* (R. T.).

¹ Omnes editt. erronee legunt *substituti* (R. T.).

§ XVIII.

*De advocatis, procuratoribus,
et sollicitatoribus¹.*

1. Advocati, seu procuratores, consanguinei vel affines usque ad secundum gradum alicuius iudicis vel officialis, in causis coram eo pendentibus nullo pacto valeant patrocinari.

2. Non omnes passim, sed ii solum ad procurandum in Rotae auditorio admittantur, qui doctrinae usus et morum examen subierint, et per ipsius Rotae decanum, vel alium loco decani arbitrio Rotae deputandum, adhibitis duobus vel tribus procuratoribus ab ipsorum collegio deputatis, super his universis approbati fuerint; unde, si qui tales in praemissis idonei reperti non erunt, a procuratoris officio removeri volumus; ac pro dicto examine aliquid exigi vel solvi debere expresse prohibemus.

3. In tribunalibus gubernatoris, auditoris camerae, vicarii, et senatoris, procuratores non admittantur, qui non sint prius approbati a superioribus illius tribunalis, et in libro particulari descripti.

4. Quin etiam, ut indemnitati litigantium consulatur, omnibus et quibuscumque iudicibus districte praecipimus, ne procuratores inhabiles ad causas coram ipsis agendas admittant.

5. De propinis seu bibalibus dandis, procuratores aut etiam advocati se non immisceant; sed curam hanc partibus vel earum sollicitatoribus relinquunt.

6. Stipendia modeste, nec ultra meritum, aut ultra taxas capiant.

7. Et sicut de quotâ litis, ita de fructibus et expensis aut parte earum in quibus

¹ Aliam habes horum reformationem quam edidit Benedictus XII in suâ Const. *Decens et necessarium* (quae legitur num. II apud Cherub., et nescio quomodo a *Coquelines* in edit. Main. relata non fuit; nos eam dabimus addendam ad calc. tom. IV n. edit.): vide etiam Pii IV, Constit. LIV § 10, tom. VII, p. 156 (R. T. ex Cherub.).

adversarii condemnantur, aut aliis emolumentis et praemio, cum partibus in eventum victoriae quisquam advocatus vel procurator nullatenus conveniat.

8. Unum procuratorem idoneum cum competenti salario, qui patrocinium pauperibus gratis praestet, singulis annis deputent procuratores in eorum collegio, et factam deputationem denuncient advocato pauperum, qui eius operâ uti, et pauperes ad eum, cum occurrerit, mittere possit.

9. Cum notariis vel aliis de gratiis registorum et extractuum, praeterquam in partium principalium utilitatem et commodum ita quod evidenter apparet per instrumentum publicum, non paciscantur; et in his reperti culpabiles perpetuo sint procurationis officio privati.

10. Notariatus aliquod officium procuratores emere non possint, neque cum notario societatem aliquam inire, neque in totum, neque in partem, sub poenâ amissionis ipsius officii. Quod advocatis etiam prohibitum esse volumus sub eâdem poenâ.

11. Sententias contra eorum principales a curiâ absentes, a quibus procurare¹ licet, in rem iudicatam transire non permittant, sed appellare, et causam committi facere teneantur, ac principalibus suis significare, et prorogationem fatalium semel petere, sub poenâ privationis officii, et aliis poenis arbitrio iudicis.

12. Postquam alicuius causae patrocinium susceperint, et onus procuratoris receperint, indefensas causas non dimittant, sed pro viribus defendant, nisi excusationem legitimam habeant a iudice approbandam; necnon secreta causarum adversariis² non revelent aliquo praetextu vel causâ, sub iisdem poenis.

13. Procuratores et sollicitatores quorumcumque causarum non possint a suis

¹ Ita omnes edit.: at forsán legendum *appellare* (R. T.).

² Erronee edit. Main. fert *adversarii* (R. T.).

clientibus salarium petere, nisi conventum.

14. Pridie eius diei quo Rota agitur, non liceat advocatis, procuratoribus, et sollicitatoribus, etiam tamquam amicis vel aliter attinentibus, studia auditorum perturbare.

15. Procuratores, qui sunt de collegio procuratorum, praecedant omnes alios procuratores, licet antiquiores.

16. Neque advocatus, neque procurator, aut sollicitator, qui pro unâ parte patrocinium suscepit, in eadem causâ pro alterâ patrocinari possit, sub poenâ privationis officii, et infamiae.

§ XIX.

De notariis tribunalium Urbis.

1. Nullus notariorum cuiuscumque curiae, sive criminalium sive civilium causarum, audeat quicquam exigere, nisi iuxta taxam eis traditam, quam vulgari sermone scriptam in eorum officiis appensam, ita ut ab omnibus legi possit, habere teneantur.

2. Exerceant autem singuli (etiam quibus officia per sedem seu cameram apostolicam concessa fuissent) eorum officia per seipsos, nec illa arrendare, locare, aut in administrationem quovis modo concedere possint, sine expressâ nostrâ aut successorum nostrorum Romanorum Pontificum licentiâ in scriptis obtentâ; et tunc nonnisi personis a superioribus sui tribunalis approbatis, ac receptâ satisfactione de fideliter exercendo, et observandis taxis et reformationibus.

3. Et loca pia habentia aliquod simile officium illud exerceri faciant ab aliquo viro probo ab eis stipendiato, et a superiore sui tribunalis approbato, qui taxas et reformationes observare, ut supra, satisficere teneatur.

4. In iuramento calumniae a partibus praestando, notarii iurantem admoneant

vim et importantiam ipsius, et faciant haec nominatim et specificè asseri et iurari: Primo, quod non animo calumniandi agit, vel defendit, sed quia lis pro parte suâ sibi iusta videtur: Secundo, quod probationem non exiget, nisi quam pro veritate sibi necessariam putabit: Tertio, quod nihil dedit, aut promisit, dabit, vel promittet iudicibus, aut notario, vel testibus, aut mediatoribus, aut alicui alteri personae, ut sententia detur: Quarto, quod calumniandi animo aliquam dilationem non petit: Quinto, quod pactum de quotâ litis non fecit. Quae capitula per actuarium iurantibus declarari mandamus, sub poenâ decem aureorum vice qualibet incurrendâ. Et nihilominus¹ ulterius ad scribendum in illâ causâ non admittatur. In actis tamen non opponatur² nisi iurasse monitum iuxta formam huius constitutionis³.

5. Nihil scribant in causis ubi agitur de summâ vel re valoris infra quinque scuta, nisi aliter iudex mandaverit.

6. Et in causis scutum unum non excedentibus notarii cuiuscumque curiae nihil prorsus recipiant a partibus; ab uno vero scuto usque ad duo inclusive, pariter nihil (nisi si quid a iudice fuerit eis concessum) sub poenâ furti.

7. Neque possint rogari de instrumentis quae extra iudicium fiunt ad referendum alteri, quamvis connotario, etiam camerae, vel auditoris camerae, sed quisque per se aut per proprios substitutos,

¹ Vel hic subintellige *ipse actarius*, scilicet, praeter poenam praedictam, *ulterius*, etc., vel postea lege *non admittantur*, nempe *capitula* (R. T.)

² Forsan legendum *apponatur* (R. T.).

³ Si conicere licet, sensus huius loci mendosi videretur esse: *quae capitula per actarium iurantibus declarari mandamus: et nihilominus non admittantur scripta in illâ causâ ad augendam scripturationem, sed in actis non apponatur nisi tantum iurasse monitum*, etc. (R. T.).

qui in ipsius officio commorantur, de dictis instrumentis rogetur, et non pro altero ad referendum.

8. Si contingat unum notarium accipere terminum pro alio notario ad referendum, teneatur accipiens, per totam illam diem qua acceperit, relationem facere, et decretum scribatur sive subscribatur manu notarii referentis.

9. Nec quisquam similiter possit in futurum plura notariatus officia in diversis tribunalibus obtinere; sed censeantur esse dicta officia inter se incompatibilia, absque nostrâ vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum licentiâ.

10. Et tam ipsi, quam eorum substituti, non possint esse procuratores in curiâ, in qua notarii sunt, aut substituti officium exercent.

11. Citationes, monitoria, seu quasvis alias provisiones extra Urbem mittendas, non expediant ad alicuius instantiam, nisi notato in actis nomine procuratoris principalis, aut alterius illas obtinentis; ut, si ad illarum moderationem sit procedendum, possit pars incontinenti scire, quis sit citandus, eiusque citatio sufficiat ad obtinendam moderationem.

12. Nec sufficiat in actis exprimere nomen procuratoris, nisi iis notus sit in curiâ ad hoc ut citari possit, vel saltem talis procurator eligat domicilium ubi citari velit.

13. In mandatis exequutivis vigore instrumentorum, sive apocarum, relaxatis, tam in curiâ quam extra eam mittendis, apponatur dies, mensis et annus instrumenti, sive apocae, cuius vigore mandatum relaxatum fuit.

14. Similiter in relaxatione mandatorum, et quarumcumque expeditionum, tam in curiâ quam extra eam mittendarum, citatis partibus, vel earum procuratoribus, aut in contradictorio iudicio obtentorum, apponi debeat altera ex istis clausulis,

videlicet: *In contumaciam N. procuratoris*; vel, si procurator vere contradixerit et in actis protestationem fecerit, loco praedictae clausulae, scribatur: *Non obstante protestatione N. ex adverso procuratoris*.

15. Porro, moderatis inhibitionibus a suo iudice emanatis, nullo praetextu notarii lapso termino intimationis possint obtentae moderationis fidem retardare, nisi de impedimento vere constet in actis. Notarii quorumcumque tribunalium Urbis, exceptâ Rotâ, teneantur in quibuscumque causis, etiam commissariis, intra Statum Ecclesiasticum dare litteras missivas loco remissorialium, et pro singulis litteris huiusmodi, atque illarum instrumento, etiam cum articulis et interrogatoriis introductis, solvatur merces iuliorum novem, nec pars, huiusmodi litteras petens, contra eius voluntatem cogatur remissoriam accipere.

16. Summaria testium, quando a notariis dari contigit, scribantur in bonâ cartâ non bibulâ, et caractere intelligibili, solutâ solitâ mercede.

17. Notarii nullam prorsus mercedem aut emolumentum etiam minimum recipiant, quod prius in libro receptorum (quem retinere debeant) fideliter non annotaverint, cum expressione diei, causae, et personae solventis, ut ex libro superior possit ex officio cognoscere, si quid ultra taxas indebite receperint.

18. Ceterum de datione arrharum pro registris, extractibus, aut copiâ iudiciorum non stetur libro notarii, nec eius annotationi, nisi cum subscriptione partis, aut procuratoris arrham dantis.

19. In manualibus, vel broliardis, vel libris instrumentorum actorum, et filzarum quas vocant ligatarum, non dimittant notarii folia ullâ in parte alba, ubi scribi solet, sed, ubi sic alba remanserint, ea interlineare teneantur.

20. Non retineant scripturas et iura

quaecumque producta in pulpitis, sed, intra biduum a die productionis eorum, productionem in manuali seu broliardo actorum annotare, et in filzis ponere teneantur, etiam quod productio fuerit in calce citationis annotata. Examina reorum et testium quorumcumque, tam in civilibus quam in criminalibus, ab initio et in ipso actu examinis describantur in libro bene compacto et compaginato.

21. Non audeant notarii inconsulto iudice facere ex se decretum aliquod quantumlibet solitum et ordinarium, nec aliquem terminum quamvis levissimum in formâ, ut aiunt, servare; sed semper iudicem adeant, et citationes omnes coram eodem legant, ab eoque decreta sumant, et deinde in actis apponant; et idem servant etiam si terminus sit ad videndum inhiberi iuxta formam commissionis, sub poenâ falsi et privationis exercitii.

22. Citationes, et aliae cursorum et mandatariorum relationes, nullatenus in actis apponantur, nisi cursores et mandatarii eas in cartulis earum subscripserint, et supra subscriptionem nomen notarii causae appositum fuerit.

23. Citationes et alios actus pro aliquo vel contra aliquem non recipiant, nisi tam actoris quam rei nomen cum cognomine, et exercitii vel habitationis vel patriae designatione, specificè in eis exprimat.

24. Citationes ad videndum mandari consignari pignora non recipiant, nisi appositum sit etiam ad videndum mandari subhastari.

25. Item non audeant differre vel retardare publicationem, ostensionem et lectionem sententiarum, tam civilium quam criminalium, sub praetextu non solutae notae ipsarum, aut registri, et aut alterius cuiusque mercedis sibi debita. Quin immo teneantur per totum sequentem diem illas, unâ cum citationibus ad sen-

tentiam, in peculiari libro, quem ad hoc habeant, registrare.

26. Quod etiam servetur in cedulis privatis depositorum, quae scilicet statim factâ illarum productione registrentur.

27. Sententiarum, decretorum, aut aliarum quarumcumque scripturarum, tam civilium quam criminalium, copiam unicuique petenti, solutâ copiae competenti mercede, dare teneantur.

28. Caveant insuper notarii scribere quemquam in actis uti instantem, protestantem, producentem, seu quomodolibet comparentem, nisi is tunc praesens fuerit; nec suffragetur mandatum generale notario datum a quavis personâ, ut possit eius nomen in causis vel actis apponere.

29. In eventum in quem in causis fiant nullitates quae possint adscribi culpae aut negligentiae notarii, et pars propter paupertatem expensas reficere non valeat, ad illas substitutus notarii, qui in causâ scripsit, teneatur.

30. Protestationes¹ scribantur in broliardo eodem die, nec recipiantur in foliis volantibus, et, quatenus ob eorum² longitudinem in huiusmodi foliis recipiantur, statim huiusmodi receptio in broliardo annotetur.

31. Similiter non audeant expedire mandata, quae non fuerint a iudice manu propriâ subscripta; et, aliter expedita, sint omnino et in quacumque curiâ etiam Capitoli nulla. Verum dicta subscriptio gratis fiat, nec ob eam augeatur ullatenus solita impensa mandatorum.

32. Quando aliquis notarius allegatur suspectus, et alius deputatur, una tantum merces consignanda alteri ex dictis notariis, cui de iure persolvatur.

33. Custodiant notarii diligenter scripturas omnes, extractus, et registra; et quibusvis personis accomodata infra an-

¹ Edit. Main. habet *protestatione* (R. T.).

² Forsan legendum *earum* (R. T.).

num a die accomodationis recuperare, alioquin, eis vel aliquo eorum deperditis, illa suis sumptibus reficere teneantur.

34. In notariorum officiis non recipiantur substituti, scribae, iuvenes, vel alii quicumque ad testes examinandos, neque ad conficienda acta civilia aut criminalia, nisi qui prius fuerint, tam quoad sufficientiam pro munere ab eis exercendo, quam quoad vitae probitatem, a superiore tribunalis approbati.

35. Ad rogandum vero quaelibet instrumenta, testamenta, et alias quascumque dispositiones, tam inter vivos quam in ultimâ voluntate, non admittantur, nisi praevisio rigoroso examine sint prius creati notarii ab habente facultatem; neque tamen propterea talis approbatio principalem notarium sive officialem excuset, quominus, si quid praefatorum culpâ vel facto minus recte gestum fuerit, ipsi omnino notarii teneantur, prout teneri volumus, ad damna, expensas et interesse partibus damnum passis.

36. Notarii non audeant rogare vel stipulari obligationes aliquas sive contractus, etiam parvi momenti, nisi vel contrahentes ipsos notarii bene noverint, vel ab uno saltem ex testibus, cum iuramento adhibitis, cognitos esse sciant, testesque praedicti, aut unus eorum, contrahentes ut supra recognoscentes, noti sint iisdem notariis; et nihilominus in quibuscumque contractibus, ultra nomen et cognomen cuiuslibet contrahentium, apponatur etiam patria, et nomen patris, aut alia similis demonstratio; atque de huiusmodi cognitione mentio fiat in instrumento; alioquin, ultra poenas infra subiectas, teneantur etiam partibus ad omnia damna, expensas et interesse, neque per hoc derogatum censeatur statutis maiorem in proposito solemnitatem vel diligentiam requirentibus.

37. Prohibemus insuper ne in istrum-

mentis, testamentis, et aliis actibus in quibus testes requiruntur, notariorum socii, substituti, et alii in officio illius notarii qui rogatur degentes admittantur, sed alios adhiberi omnino mandamus.

38. Disdictam societatis officii teneantur notarii non solum in manuali registrare, sed etiam in margine instrumenti societatis annotare his verbis, videlicet: *Die tali disdicta, et die tali reproducta*; neque talis reproductio disdictae in actis alterius notarii de societate non rogati fieri possit, neque facta suffragetur, nisi quando contractus societatis extra Urbem est rogatus, vel etiam in Urbe, quando est rogatus notarius, qui non sit actualius alicuius tribunalis; quibus casibus disdicta registretur in manuali, ut supra, sub poenâ in quolibet praefatorum casuum notario principali scutorum centum ipso iure fisco applicandorum, et substituto scribenti¹, vel de tali actu rogato, sub poenâ infamiae et suspensionis ab exercitio.

39. Idemque servetur in nominatione, necnon et in translatione periculi vitae; quae non suffragentur, neque cuiquam prosint, nisi parti intra tempus ad nominandum vel transferendum intimatae, et per notarios, ut supra, fuerint annotatae.

40. Et, si notarii, eorumque substituti, actuarii, vel iuvenes quicumque, se quoquo modo, directe vel indirecte, sub quovis etiam amicitiae nomine vel praetextu, ingesserint, interposuerint, vel tractaverint, seu mediatores fuerint in aliquo censuum, societatis officiorum, aut aliorum quorumcumque negotiorum contractu, non possint (sub poenâ perpetuarum triremium, ac privationis officii, eiusque proprietatis, et tituli ipso iure camerae apostolicae applicandi) ullas pecunias, bona, seu res, etiam minimae quantitatis, a quoquam

¹ Edit. Main. legit *scribendi* (R. T.).

etiam sponte dante occasione praemissâ recipere, sed sint et esse debeant contenti debitâ eis mercede rogatus instrumenti, si quod ab eis fuerit rogatum.

42. Quaelibet instrumenta subscribantur ab eo substituto qui illa confecit, apponendo nomen et cognomen suum in margine finis instrumenti.

43. Instrumenta quoque in suis manualibus diutius extendantur et describantur.

44. Instrumenta quaecumque, ab eis rogata, notarii debeant infra tres menses a die celebrati contractus vel instrumenti in librum, quem fileam vocant, redegisse, vel in protocollum, quod alii manuale extensorum appellant, descripsisse cum suo indice. Non derogando per hoc statutis diligentiorum formam requirentibus.

45. Testamenta autem et codicillos viventium nemini ostendant, sed fideliter recondita servant, et, quatenus sint aperta, illa et illos intra tres menses in librum ad hoc de more compactum redigant.

46. Alia cuiuscumque generis, qualitatis, quantitatis, contractus, acta, instrumenta, vel ab ipsis rogata, vel apud eos producta, teneantur partibus interesse habentibus ad earum beneplacitum gratis ostendere, ipsisque copiam facere et tradere, solutâ solutâ mercede competenti, sine tamen die, anno, mense, testibus, ita ut nullam in iudicio fidem facere possint.

47. Neminem tamen possint adstringere ad accipiendum instrumenta publica, vel eorum exempla, nisi ita ipsis contrahentibus, aut aliis interesse habentibus, placuerit.

48. Pro rogitu cuiuslibet instrumenti, cum quibusvis conditionibus et clausulis, ubi non adsunt particulares taxae, et ubi non praecedit conventio partium, solvantur, pro quolibet centenarium scutorum usque ad scuta mille, iulii duo; a mille usque ad quinque millia, iulius unus pro quolibet simili centenarium; a quinque mille

usque ad quancumque summam, bononeni quinque pro quolibet simili centenarium, dummodo in totum non excedat summam scutorum vigintiquinque.

49. Pro cassatione cuiuslibet instrumenti seu retrovenditionis census, vel similibus, cum quibusvis cessionibus, reservationibus, conditionibus, seu transationibus, et aliis clausulis, ubi non adsunt particulares taxae, solvatur ad eandem rationem, prout dictum est pro rogitu cuiuslibet instrumenti.

50. In tradendis autem publicis instrumentis quoad mercedem quicumque notarii, sive descripti in archivio Romanae Curiae, sive in archivio Capitoli, et alii notarii retinentes publica officia, non habentes specialem taxam publicorum instrumentorum, vel in quibus eorum taxa non disponeret, teneantur servare taxam statutorum Urbis.

51. Pro rogitu testamentorum, codicillorum, donationum inter vivos et causâ mortis, ubi non adsint taxae minores, vel ubi notarii non subiiciuntur statutis Urbis, et ubi non fuerit aliter conventum per partes, si fuerint factae¹ a personis quorum patrimonium non excedat scuta quinque millia, solvantur iulii quinque; a quinque millibus usque ad viginti millia, scutum unum; a vigintimilibus usque ad quancumque summam non exigant ultra scuta duo.

52. Orta inter notarios et litigantes vel alios differentia super ipsorum notariorum mercede, non a notariorum collegiis seu deputatis ab eis, sed ab eorum iudicibus², qui non ad mensarios seu notarios remittant, sed ipsimet proprio ipsorum arbitrio definiant, inviolabiliter observatâ taxâ.

¹ Aptius legeretur *facta*, nempe *testamenta*, etc. (R. T.).

² Aliquid hic deesse videtur, ex g. *definiatur* (R. T.).

53. Et quandocumque notarii vigore huius constitutionis ex facto suo, vel suorum, tenentur aliquod refundere, restituere, aut partibus resarcire, procedatur contra eos executive, et manu regiâ.

54. Ad haec, archivii privilegia illaesa esse cupientes, statuimus et mandamus, quod protonotarii, comites palatini, et alii quicumque habentes vel habere praetendentes facultatem creandi notarios, aut spurios legitimandi, non possint illos creare vel legitimare, nec iurisdictionem aut potestatem aliquam in Urbe et extra eam per unam dietam legalem exercere, in praeiudicium collegii archivii, et privilegiorum eius, iuxta constitutionem felicis recordationis Leonis X praedecessoris nostri editam pridie nonas octobris MDXIII, quae incipit *Ex ministerii pastoralis*¹, quam innovamus et approbamus;

55. Quodque, si aliquis creditor mandatum de capiendo, ratione suspicionis fugae, in quocumque tribunali, etiam auditoris camerae, contra debitorem suum, vel² ipsius debitoris pecunias et bona sequestrum aliquod obtinuerit, creditor ipse ad mandati executivi expeditionem, vel aliquo modo illius solutionem faciendam, aut eius taxam deponendam, cogi non possit.

56. Iuramenta suspicionis fugae ab aliis, quam a principalibusmet, vel personis ad id speciale mandatum habentibus, non recipiant.

57. Sequestra non scribant, etiam in causis mercedum, nisi in exequutionem mandatorum³ servandis relaxatorum, vel nisi docto de credito etiam extraiudicialiter arbitrio iudicis, iuratoque prius de dilapidatione, aut fugae suspitione.

¹ Huiusmodi in *Bullario* non legitur sed habetur de hoc Iulii II Const. XVIII ac XIX in tom. V, pag. 458.

² Supple *contra* (R. T.).

³ Forsan legendum *servatis servandis* (R. T.).

58. Advocatos, procuratores, et sollicitatores pro fideiussoribus occasione litium dandis nullo pacto recipiant.

59. Significationes per viam recursus concedendas non scribant, nisi cum clausulâ, *Non tamen in contumaciam*.

60. Alias vero significationes non scribant nisi vigore termini, aut nisi productis iuribus, vel probationibus super solutione, aut nisi stante pendentia litis, sive lite finita, vel nisi datâ cautione de stando iuri et iudicatum solvendo, quando essent relaxata mandata suspicionis fugae pro assecuratione iudicii, aut nisi stante negatione contra mandata in contumaciam relaxata.

61. Responsiones ad articulos et iuramenta super partitis decisivis coram iudice tantum recipere possint et debeant, nisi ipse iudex aliter decreverit ex causâ infirmitatis aut legitimi impedimenti colligantium.

62. Constitutionem a nobis die primâ martii MDCVIII contra notarios criminales Urbis editam¹ innovantes, denuo et districte inhibendo praecipimus omnibus quibusvis notariis cuiuscumque tribunalis et curiae quoquo modo causas criminales exercentibus, ne, sub poenâ privationis officiorum et proprietatis ipsorum ipso facto incurrendâ, et camerae nostrae apostolicae applicandâ, aliisque gravioribus etiam corporalibus arbitrio iudicis imponendis poenis, audeant vel praesumant mercedes notulae sententiae, vel decreti, aut cassationis processus in relaxatione carceratorum, seu abolitione querelarum non carceratorum, etiam a sponte dantibus, nec etiam ad minimum accipere, nisi quando reus ipse fabricato processu, et praecedente plenâ causae cognitione et discussione, fisco et parte si aderit citatis, in ipsâ sententiâ, vel decreto vim diffinitivae habente et a iudice subscripto, fuerit a crimine, pro quo

¹ Quam vide in tom. XI, pag. 470 (R. T.).

detinebatur, vel querelabatur, diffinitive tanquam innocens, vel tanquam hactenus non repertus culpabilis, expresse absolutus.

63. Pro compositionibus vero easdem notulas decretorum et cassationes¹ accipere (nisi in causis et criminalibus gravibus et gravem² poenam merentibus, et in quibus non solum intervenerit plena causae cognitio, sed etiam discussio, et decreta fuerint non iudicis tantum, sed et procuratoris nostri fiscalis manu subscripta) minime possint.

64. Remissiones tamen gratiosas bannitorum in contumaciam condemnatorum, necnon exilii et tiremium poenarum, de ordine nostro et pro tempore existentis Romani Pontificis, excipimus, in quibus iidem notarii notulas decretorum et cassationis processuum accipere licite possint. In aliis autem quibuscumque casibus contenti esse debeant solâ mercede mandati de relaxando, si rei fuerint carcerati; et, si non fuerint carcerati, pariter contenti sint eâ mercede, quae, si carcerati fuissent, eis deberetur pro dicto mandato de relaxando, reprobâtâ, prout reprobamus, omni pravâ consuetudine et observantiâ notariorum, ad effectum extorquendi notulam decreti, in omnibus fere decretis de relaxando apponentium illa verba, *mandavit cassari, et amplius non molestari, silentium imponi*, vel similia.

65. Et insuper, super³ eisdem poenis, omnibus notariis prohibemus, ne, per se vel alios, reos quoquo modo processatos, ad processus cassationem, aut cuiuscumque sententiae vel decreti absolutorii impetrationem vel postulationem, per citationem ad se repraesentandum, aut ad sententiam, vel aliâs qualibet viâ, directe

vel indirecte, aut quoquomodo, cogere, inducere, aut invitare audeant vel praesumant; sed omnia et quaecumque hac nostrâ constitutione contenta ad unguem omnino observent.

66. Et pro mandatis de excarcerando, quibus a iudice adiectum est *gratis*, nihil prorsus; et¹ *in formâ pauperum*, pro medietate tantum accipiant: ideoque nec mandati mercedem ante recipiant, quam a iudice fuerit subscriptum, et forte receptam omnino restituant.

67. Nec pro copiâ indiciorum, quam effectualiter reo non dederint, quicquam percipere (nisi loco arrhae) debeant, et ubi reus amplius ipsam copiam habere noluerit, etiam quod arrham dederit, ab ipso non exigant, nisi pro ratâ copiae confectae.

68. Similiter alimenta carceratorum penes eos deposita notarii, sine ullâ retentione pro deposito vel aliâ qualibet diminutione, carceratis integre consignent.

69. Quicumque ex notariis² in eorum officiis scribentibus in aliquo praemissorum contraverint, pro qualibet vice poenam scutorum viginti quinque, aliasque poenas pecuniarias et corporis afflictivas pro modo excessus a suo iudice arbitrandas, incurrat, damnaque et interesse partibus reficere cogatur.

70. Ultra praemissa, diligenter per omnes notarios cuiusvis tribunalis observanda, sancimus, ut notarii infrascriptorum tribunalium etiam sequentes ordinationes quemlibet eorum tangentes servare debeant.

71. Notarii camerae illis qui annatas et alia iura camerae pro expeditionibus debita persolverint, quietantiarum et liberationum instrumenta, super solutionibus per eos factis, intra triduum, iuxta veterem consuetudinem, mercede solitâ receptâ, in formâ authenticâ tradere compellantur,

¹ Paulo infra in num. 64 legitur *cassationis processuum* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *gravamen* (R. T.).

³ Forsan legendum *sub* (R. T.).

¹ Id. *pro mandatis in forma pauperum* (R. T.).

² Forsan hic deest particula *vel* (R. T.).

aut per eos non stet quominus tradantur. Et abstineant ab indebitis exactionibus, maxime pro obligationibus solvendi annatas.

72. Bullas, quarum ratione commune, annata, vel alia iura solvi debent camerae apostolicae, quae quomodolibet concernunt interesse dictae camerae aut Sedis Apostolicae, sive earum continentiam, per seipsos tantum, et non per substitutos, scribant et annotent in libris; et bullae registratae auscultentur per mensarium ipsorum notariorum, qui in signum auscultationis manum apponere in registro, et de malâ auscultatione teneri debeant¹ Et registra in archivio palatii apostolici custodiantur.

73. Obligationes solvendi commune et alia iura camerae pro monasteriis vel ecclesiis oneratis pensione, aut solvendi quinquennium ratione unionum, infra quindecim dies ab ipsismet notariis in libro scribantur.

74. De restitutis autem servetur consuetudo capiendi iulios duos cum dimidio cancellariae pro qualibet restitutione bullarum, et non ultra.

75. Emolumenta eis debita, tam ratione registrationis bullarum quam alia quaecumque, inter se certo pretio, vel aliâs quomodolibet, non arrentent, nec arrendare possint.

76. In expeditionibus et scripturis faciendis, de propositione et commissione factâ in plenâ camerâ mentionem expressam facere teneantur.

77. Ponant in massâ communi mercedes instrumentorum omnium, tam cameralium quam interesse camerae active et passive seu aliâs quomodolibet concernentium, etiam extra cameram, coram thesaurario, vel alio per nostrum aut successorum nostrorum chirographum vel litteras aut ali-

ter deputato, rogatorum; de quibus rogatus notarius teneatur illa denunciare collegio, et, ut praefertur, in massâ ponere, demptâ ratâ sibi pro mercede laborum debitâ iuxta constitutiones ipsorum.

78. Et conficiatur liber, apud eorum mensarium dimittendus, in quo quisque notarius in fine hebdomadae summatim describat singulas, quas fecerit, expeditiones.

79. Pro expeditionibus et sigillo in gratiosis, quando sunt plures personae consortes, etiam si sint congregationes, collegia, capitula, vel universitates, non solvatur nisi pro taxâ duorum. In iudicialibus vero expeditionibus nonnisi pro uno tantum exigatur.

80. Et pro litteris patentibus quorumcumque commissariorum, tam a camerario quam a thesaurario, vel commissario camerae, etiam in partibus constitutorum, non solvatur ultra iulios viginti duos in totum, computato sigillo et mercede secretarii ac notarii.

81. Mercede semel solutâ iuliorum quinque notario dictae camerae pro deputatione iudicium ad solidanda computa, pro quacumque postea subrogatione solvatur tantum medietas summae praedictae.

82. Notarii gubernatoris teneant intus vel iuxta dictum palatium eorum officia separata, et in locis ita distantibus, ut colligatorum tumultus nullum afferre possit impedimentum.

83. Manualia citationum et manualia protestationum separatim et distincte teneant.

84. Expeditionum duos libros habeant, in quorum uno distincte¹ et ordinatim annotare debeant omnes significationes per viam recursus concedendas, cum expressione nominis collitigantium et curiarum a quibus locumtenens recursus iuxta suas

¹ Nescio an legendum foret *debeat*, nempe ipse *mensarius* (R. T.).

¹ Male edit. Main. legit *distinctae* (R. T.).

facultates concedet, et etiam summae, vel valoris rei de qua agitur; necnon omnia sequestra et monitoria ex quavis causâ decernenda.

85. In altero autem similiter annotare debeant omnia mandata exequutiva, non tamen in contumaciam, et omnia arresta, mandata de excarcerando, significationes dotales, aut vigore termini, aut in vim litis pendentiae, aut litis finitae, aut stante deposito vel negatione, aut datâ cautione de stando iuri et iudicato solvendo concessas, et omnes citationes, vel inhibitiones vigore commissionis, aut extra curiam decretas, dummodo in quolibet ipsorum casuum agatur de re vel summâ scutorum auri septem, constituentium iulios octuaginta quatuor, ut supra.

86. Listas expensarum non conficiant, neque propterea mercedem aliquam etiam a sponte dantibus recipiant, nisi praevis locumtenentis decreto, et eiusdem subscriptione, in calce citationum *ad videndum taxari expensas* apponenda.

87. Examen testium scribere possint duo tantum notarii pro quolibet officio, quos gubernator pro tempore approbaverit, et non alii.

88. Notarii auditoris camerae, ultra ea quae sancita sunt de tribunali auditoris camerae et de aliis notariis, abstineant a monitoriis iactationis et iactationum, aut aliis quibuscumque, quibus prima instantia a suis ordinariis auferatur, exceptis casibus privilegiatis.

89. Et in monitoriis specialibus in primâ instantiâ, ubi permittitur, et inhibitionibus vigore appellationum, quae ab auditore camerae conceduntur in partibus cum clausulâ, *dummodo causa summam scutorum quinquaginta excedat, et molestiae non sint iudiciales*, debeant praedictam clausulam, *dummodo causa*, scribere litteris maiusculis et loco illius clausulae, *dummodo molestiae non sint iudiciales*,

scribere pariter litteris maiusculis haec verba, videlicet, *dummodo iudicium non sit coeptum in partibus*; ita ut, si iudicium coram aliquo iudice competenti sit coeptum, monitorium non afficiat. Et quatenus inter partes de dicto valore controvertatur, auditor camerae, vel eius in civilibus locumtenens, constituto sibi etiam extraiudicialiter causam non excedere dictam summam, teneatur per litteras missivas, et absque ullâ impensâ, dictas eorum inhibitiones et monitoria revocare et causas ad suos iudices remittere.

90. Et (quoniam experientiâ compertum est, quod notarii multoties inducunt huiusmodi monitos et citatos, ut in iurisdictionem tacite consentiant) volumus, ut quando summam praedictam causa non excedit, huiusmodi consensus in iurisdictionem minime sufficiat, nisi adsit expressus.

91. Non possint relaxare mandata vigore termini in eorum officiis suscepti, quando iam mandatum a iudice causae in alio tribunali est relaxatum. Eo vero nondum relaxato, in arbitrio sit et potestate creditoris illud utrobi voluerit accipere, cogi tamen ad id non possit.

92. Atque in praefatâ termini suspensione non admittant aliquam conditionem, reservationem, aut protestationem terminum petentis, neque illam scribant, sed tantum simplicem debiti confessionem, et solvendi in fine termini obligationem, et non aliter.

93. Et ad effugienda incommoda, quae ob citationes deperditas, forte etiam subtractas, frequenter occurrunt, mandamus eisdem auditoris camerae notariis, ut singuli iuxta veterem consuetudinem manuale actorum omnino conficiant, illudque infra unius mensis spatium a die publicationis praesentium debeant inchoasse, et quanto citius perfecisse, in futurum vero illud quolibet trimestri faciant, ac auditori ca-

meraemet quolibet trimestri exhibere teneantur.

94. Teneantur notarii praedicti describere in listâ omnes indistincte informare volentes in suâ die, nec pro ordine, antelatione, vel informando iudice aliquid recipiant, etiam a sponte dantibus. Et lista fiat unâ die pro alterâ. Et in eventum in quem omnes in listâ positi informare non potuerint, aliis praeferantur in sequenti informatione.

95. Pro contradictis non recipiant, nisi quod vere solvitur officio contradictarum.

96. Substituti notariorum eiusdem auditoris tribunalis, ad conficiendum acta civilia seu criminalia, ad testes examinandos, necnon ad roganda quaelibet instrumenta, testamenta, et alias dispositiones, ultra requisitas approbationes auditoris camerae, sive eius in civilibus vel criminalibus locumtenentium, non admittantur, nisi praevisâ etiam approbatione collegii eorumdem notariorum, in qua notarii ipsi de approbatione, fide et idoneitate admittendorum attestentur.

97. Quodque tam notarii sub amissionis officii, quam eorum substituti praedicti sub tiremium perpetuarum poenâ, aliquas societatum officiorum pecunias, censuum, et aliorum cuiusvis generis contractuum¹ nisi procuratorio nomine, vel de ordine, consensu, aut voluntate partium, exigere, recipere, et penes se quovis modo retinere, tractare, et habere non audeant. Et si secus fecerint, notarii ad damna et interesse, quae culpâ substitutorum eorumdem partibus evenerit, teneantur et obligati sint, ac contra eos in his exequutive procedi possit, et debeat.

98. Postremo dicti notarii nihil unquam cuiusvis generis scripturae ad iudicium pertinentis, quod extra Curiam mittendum sit, expediant, et parti tradant, nisi

cum subscriptione auditoris, vel eius locumtenentis.

99. Notarii vicarii Urbis non faciant monitoria generalia vel specialia extra curiam et Urbis districtum, cum non sit eorum officii; nec dent censuras, neque terminum super obligationibus in formâ camerae. Neque concedant monitorium in formâ *Significavit* pro rebus deperditis, nisi iuxta formam Concilii Tridentini.

100. Non capiant pro examine, vel litteris ordinandorum, nisi quantum sibi a Concilii Tridentini decretis et¹ reformatione sumere est permissum.

101. Pauperibus gratis dent, ut teneantur.

102. Notarii Rotae, in confectione registrarum, rubricarum, et copiarum remissoriis, compulsoriis, exequutorialibus, notis sententiarum diffinitivarum, testium examine, et huiusmodi, hanc nostram et alias Rotae constitutiones accurate observent, sub poenis in eis contentis, quas innovamus, nec ultra, quam per eas licet, accipiant.

103. Litteras remissoriales scribant in cartâ iuxta veterem morem a cartulario lineatâ, cuius unaquaeque linea contineat saltem syllabas decem et octo, atque rotuli palmus sit linearum triginta.

104. Dent iidem notarii Rotae petitas a partibus expeditiones absque requisitione depositi pro registro illius actus vel expeditionis conficiendo, vel facto deposito registrum de illis omnino fiat et non relinquant folia in albis.

105. Facto registro conficiant inventarium actorum, instrumentorum, et scripturarum in eo descriptarum, actoris primum, deinde rei acta et iura notando, cum adiectione foliorum in quibus illa descripta reperiuntur, et dictum inventarium assuant initio registri.

¹ Edit. Main. legit *contractum* (R. T.).

¹ Forsan legendum *de* (R. T.).

106. Pro notis vero interlocutoriarum nihil accipiant; quod idem de moderatis solutionibus in copiis, et publicatione testium servetur.

107. Ac pro relationibus socio faciendis de rogatis per eos, nihil capiant.

108. Faciant praeterea singuli in eorum officio broliardum qui dicitur actorum, in quo omnes omnino provisiones, decreta, comparitiones, et protestationes, etiam a tergo citationum scriptae notentur. Item et manuale citationum cum suis protestationibus, et decretis, atque aliarum rerum registrari solitarum, ita ut nihil prorsus supersit in cartulis, quod non sit in libris descriptum.

109. Officia notariorum Rotae non conferantur nisi personis peritis et idoneis, quae per seipsos illa exercere sciant et exerceant, nisi aliquâ legitimâ causâ impediuntur. Nec eo casu officia aliquibus arrendare, aut substitutos deputare valeant, nisi a proprio auditore approbati fuerint, qui insuper de officio fideliter exercendo arbitrio auditoris cavere debeant.

110. Et pro ipsorum substitutorum facto, notarii ipsi, quoad interesse partium, tanquam principaliter obligati omnino teneantur.

111. Pauperes omnes qui iuxta formam constitutionum admitti debent ad iuramentum paupertatis, tam in beneficialibus quam in profanis, etiam per procuratorem admittant, et si ille, pro quo iuratur, praesens non erit, ultra notarii vel procuratoris assertionem, per duos testes de paupertate doceri debeat; ita tamen ut, quicumque fuerit admittendus, non sine iuramento et obligatione pinguioris fortunae, ut moris est, admittatur, et hoc nisi evidens sit atque notorium, quod paupertatem iurare volens sit opulentus, quo casu illum admittere non teneantur.

112. Quae omnia et singula inviolabi-

liter observari mandamus sub poenâ, ultra alias infra expressas, viginti quinque annorum, ac suspensionis ad sex menses pro primâ vice, et, si secundâ erraverint, eo ipso in poenam privationis officii et alias hac nostra constitutione contentas incurrant.

113. Quocirca querelae omnes pauperum et oppressorum ad dictae Rotae decanum deferantur, qui his omnibus opportunis remediis provideat, tum ne partes opprimantur, tum ut opprimere ausi puniantur, et praedicta exactissime serventur.

114. Notarii consulum agriculturae, et ceterarum artium taxam eis per statuta praescriptam, et ubi aliqui ipsorum nullam minorem taxam haberent, aliorum, qui illam habent, sequantur, et secundum illam exigant; et qui non habent officium titulo oneroso, exigant tantum pro medietate taxae aliorum notariorum Capitolinorum, et non ultra in omnibus et per omnia.

115. Protonotarius senatoris non se immisceat in causis criminalibus, neque fideiussiones recipiendo, neque mandata subscribendo.

116. Notarii Capitolini, deservientes collateralibus senatoris pro actuariis, per seipsos coram collateralibus acta conscribant, nullumque aliud officium notariatus in aliâ quavis curiâ obtineant.

117. Et tam dictus protonotarius, nec non maleficiorum, et collateralium notarii, quam scriba senatus, secretarius conservatorum, notarius magistrorum viarum, et alii omnes notarii curiarum Capitolii, aliquid etiam minimum non recipiant ultra taxam ipsis statutam sub quocumque praetextu.

118. Eorundem notariorum Capitolii defunctorum, et eorum, qui in posterum decedent, haeredes, ac quicumque alii scripturas eorum detinentes, exceptis iis qui emerunt officia, iuxta constitutionem

felicitis recordationis Sixti Papae V praedecessoris nostri¹, infra quindecim dies ab obitu ipsorum notariorum ac publicationis praesentium respective computandos, scripturas praedictas cum nomine notarii, cuius fuerint haeredes, sub poenâ amissionis dictarum scripturarum et emolumentorum inde provenientium, consignent archivio Populi Romani, cuius custos librum teneat, in quo per inventarium dictae scripturae adnotentur.

119. Notariorum officia in curiâ de Sabelis duo tantum habeantur, neque hic numerus ullo praetextu augeri unquam possit, et ii etiam approbandi sint ab Urbis gubernatore pro tempore existente.

120. Notarius curiae Turris Nonae observet tabulam notariorum curiae Sabelorum.

121. Notarii locorum piorum debeant servare stilum, consuetudinem, et taxas tribunalis vicarii, nec prorsus aliquid recipere ultra quod notarii vicarii in suis causis ordinariis recipere possunt. Qui autem ex eis gratis sunt deputati, nec habent officium titulo oneroso, non possint exigere nisi pro medietate dictae taxae notariorum vicarii, et non ultra, in omnibus et per omnia.

122. Notarius Ripettae pro publicandis instrumentis et in publicam formam dandis exigit iuxta formam statutorum Urbis.

123. Et in conficiendis extractibus servet formam Capitolinam, et normam aliis praescriptam.

124. Atque in primâ instantiâ nullus in curiâ Ripettae fiat extractus, minusque in secundâ coram praeside, nisi de utriusque partis consensu, vel notarius fuerit iuratus suspectus, ita ut acta transportari debeant; et, si secus factum fuerit, qui arrham dedit totum de suo solvere te-

neatur, nec ulla detur cedula depositi contra alium.

125. Nullum mandatum notarius dare possit pro iudiciis absque iudicis licentiâ.

126. Singulis autem diebus, etiam festivis, ab ortu solis usque ad occasum, officium apertum tenere debeat, neque ab illo discedat sine causâ necessitatis.

127. Deposita non recipiat, nisi usque ad summam permissam; et penes eum facta, post decretum de consignando, debeat omnino infra diem consignare, sub poenâ arbitrio praesidis.

§ XX.

De registris, extractibus, et exemplis, seu copiis¹.

1. Quoad registra et extractus perpetuo statuimus et ordinamus, quod in omnibus et quibuscumque causis cuiuscumque generis ordinariis in quibuscumque Urbis tribunalibus, et coram quibusvis iudicibus, nullis prorsus exceptis, motis et movendis (quae scilicet a principio viâ ordinariâ introductae fuerint, etiamsi in illarum progressu una forsitan, aut plures commissiones supervenerint, ac materia introducta viâ ordinariâ non esset² de iurisdictione iudicis ordinarii), nulla penitus fiant registra, sed tantum extractus simplices, et absque aliquâ terminorum extensione: qui in uno confecti, in quibusvis aliis tribunalibus, si ad illa transportantur, plenam fidem faciant in omnibus et per omnia, perinde ac si essent registra extensa.

2. Minusque extractus in causis ordinariis fiant, etiam unâ vel utrâque partium petente, nisi de iudicum licentiâ in scriptis obtentâ, vel nisi acta essent ad alium iudicem transportanda.

3. In vere autem commissariis causis summam ducatorum ducentorum auri de

¹ Sixti V de notariis habetur Const. XIX in tom. VIII, pag. 621, et seq.; sed alia forsitan hic innuitur (R. T.).

¹ Ad haec vide taxas notariorum, de quibus in Const. seq. per totum (R. T. ex Cherub.).

² Male edit. Main. habet esse (R. T.).

camerâ excedentibus, quarum videlicet principia ordinarie non sunt introducta, registra quidem fiant, sed modo infra-scripto, quem et in extractibus praedictis servari volumus et mandamus.

4. Registra bona et legibilia notarii accurate, et iuxta normam hac nostrâ constitutione traditam et innovatam, faciant.

5. Tam in registris quam in extractibus huiusmodi conficiendis, facultates iudicum ordinariorum, vel deputationes eorum locatentium (cum illae sint notoriae, et illarum exempla publica et impressa habeantur) nullatenus praeinserantur, et pro illis notarii nihil a partibus exigant.

6. Deinde, tam in ordinariorum extractibus, quam in eorum et aliorum quorumcumque delegatorum, etiam causarum palatii nostri apostolici auditorum et S. R. E. cardinalium, registris, dimittantur appositiones festorum ordinariorum et certorum. Si autem occurrant festa incerta et repentina, in quae caderet observatio aliquius termini, fiat mentio de illis summarie, et hoc modo, videlicet: *Die tali fuit consistorium publicum*, et sic de ceteris similibus.

7. Successive citationes, sive cum inhibitione, sive absque eâ factae, in earum reproductione nullo pacto repetantur, sed illarum executio tantum apponatur his aut similibus verbis: *Tali die reproducta fuit citatio, de qua supra, quae fuit executata*.

8. Nec monitoria procuratoribus de solutione registri facta ponantur in registro, nisi forte ad effectum docendi de censuris.

9. Praeterea si contingat commissiones semel registratas aliis commissionibus dependentibus praeinseri, illae amplius non registrentur, sed annotetur folium in quo superius fuerunt registratae, et idem de motibus propriis, brevibus, et aliis litteris apostolicis, ac aliis quibuscumque iam semel registratis.

10. Idem et de terminorum etiam substantialium extensione observari mandamus, ut semel tantum pro qualibet parte extensa non amplius extendantur, sed tantum eorum reiteratio sine extensione notetur etiam in citatione ad sententiam.

11. Instrumenta, quae in actis causae rogantur, non ultra illorum notulam extendantur; quoad ea vero quae producuntur, praeinseratur aliquid de illorum substantiâ, idque succincte; deinde illorum tenor apponatur hoc modo: *Talis constituit procuratorem suum talem, prout in instrumento, cuius tenor sequitur*, et sic de aliis.

12. Consequenter, tam in registris, quam extractibus causarum in quibus per duos vel tres annos nihil actum fuerit, non ponantur in illarum reassumptione mutatio anni, vel mensis, indictio vacantiarum, creatio pontificis, et similia ad causam non spectantia.

13. Porro si contingat in aliquâ causâ plurium recipi iuramenta testium unico contextu, in registris huiusmodi unicum iuramentum, ubi omnes iurati nominentur, dumtaxat extendatur.

14. Insuper non repetantur¹ dignitates, vel tituli iudicum, vel locus eorum tribunalium, et partium litigantium, sed tantum talis iudex, vel auditor praedictus, vel talis actor, vel reus, aut procurator, aut similia.

15. Singula folia, in registris confectis coram quibuscumque tribunalibus ac aliis iudicibus praedictis, contineant in qualibet illorum paginâ ad minus lineas viginti quatuor, et unaquaeque linea ad minus duodecim syllabas, quae scribantur litteris bonis et intelligibilibus, et in cartâ bonâ, non infectâ, nec bibulâ, alioquin liceat unicuique tam iudicum, quam partium, vel procuratorum litigantium folia aliter scripta lacerare, et omnino debeant

¹ Male edit. Main. habet *reputantur* (R. T.).

postmodum expensis notarii convenienter rescribi, sive lacerata sint, sive non, aut, si iudici et partibus seu procuratoribus magis placuerit, folia sic male scripta taxentur pro medietate vel aliâ ratâ ad iudicis arbitrium.

16. Rubricellae registrarum similiter litteris bonis et intelligibilibus scribantur, sintque fideles et sufficientes, integre et exacte introscripto actui respondentes, totiusque actus et decreti tenorem, prout in broliardo iacet, et instrumentum, diem, annum, mensem, et partium nomina, relique gestae summam, vel indicem continentes.

17. Processus de partibus, itemque remissoriales, compulsoriae, et alia, nullâ scripturae habitâ ratione, sive sit longa sive sit brevis, sive excedat sive non excedat numerum foliorum vigintiquatuor, non registrentur, neque in registris, aut extractibus describantur, sed tantum, ut dicitur, rubricentur si rubricati non fuerint, et pro dictâ rubricatione solvatur merces foliorum ipsius processus originalis tantum.

18. Nisi quando scriptura dicti originalis in qualibet facie excederet lineas triginta continentes in earum qualibet ultra syllabas decem et octo, quo casu excessivitas reguletur, et solvatur ad rationem linearum et syllabarum, ut supra.

19. Copiae, quae instar registri vel extractus dantur, non minori syllabarum aut linearum numero descriptae tradantur.

20. Instrumenta in actis rogata, etiam semel publicata, aut quae in actis aliâs producta sunt, si repetantur, et postea registrari contingat, non solvatur merces, nisi foliorum scripturae ad rationem registri vel extractus, et si non fuerint aliâs publicata, solvatur tantum tertia pars mercedis debitae pro publicatione, cuius etiam ratio habeatur in casu quo postea sumantur in publicâ formâ, ut scilicet

tanto minus de mercede publicationis solvatur.

21. Pauperibus dentur gratis extractus, registra, instrumenta etiam publica copiae, aliae quaecumque expeditiones et scripturae, tam civiles quam criminales, et ostendantur etiam originalia pauperum advocato et procuratori similiter gratis, et absque ullâ impensâ, et, si quando contigerit probandam esse paupertatem, testes similiter gratis et summarie examinentur, et de paupertate stetur arbitrio iudicis.

22. Et, quoniam aliquando notarii extorquent a partibus modicam arrham, ut postea cogere illas possint ad recipiendum extractus, arrha non obliget, nisi in casibus, in quibus extractus iure conficiendus est.

23. Neque exigant notarii, quicumque illi sint, etiam archivii Romanae Curiae, mercedem extractus, sive registri, nisi illis completis.

24. Notarii Rotae, ultra praemissa per eos omnino servanda, rubricationes per se fideliter et sufficienter faciant, et correspondentes actui introscripto, ut supra dictum est.

25. Non rubricentur processus de partibus rubricati, ut iam supra dictum est, nisi quantum illis deesse visum fuerit, nec registra de illis ullatenus fiant, sed post registra de curiâ, ut moris est, ligentur, et, si interpretationem fieri necesse fuerit ob idioma a latino diversum, in quo processus forte conscriptus erit, non fiat in formâ registri, sed processus de partibus, ita ut una carta registri illius importet dimidiam ad minus processus de partibus, nisi de partium consensu id fieri convenerit.

26. De parte lucris registrarum, vel testium, vel copiarum, antequam causae suis sint auditoribus commissae, cum sollicitatoribus, advocatis, vel procuratoribus non paciscantur, nec de gratiâ, quam de regi-

stro facere intendunt (veluti de dando quindecim, vel viginti folia pro ducato, ita ut personae, cum quibus agunt, de lucro participant) sub poenâ privationis; sed totum quicquid post commissam causam convenerit, partis beneficio penitus cedat.

27. Mandantes omnibus et singulis iudicibus et auditoribus praedictis sub indignationis nostrae poenâ, ut pro praemissorum inviolabili observatione in causis coram eis ad praesens pendentibus, et quae in posterum pro tempore pendebunt, nulla aliter, quam ut praefertur, confecta registra et extractus admittant et recipiant, imo illa tamquam in fraudem ac damnum partium litigantium confecta reiiciant, suosque notarios, ut extractus et registra huiusmodi iuxta praemissa conficiant, cogant et compellant, atque, ut illa observentur diligentem curam adhibeant. Districtius nihilominus inhibentes notariis ipsis (sub mille ducatorum auri de camerâ, partim partibus litigantibus, partim camerae apostolicae applicandorum, ac privationis et amissionis notariatus per quemcumque contravenientem eo ipso incurrendis poenis) ne de cetero in causis, in quibus notarii deputati fuerint et scripserint registra et extractus, aliter quam ut praefertur, omnibus semotis fraudibus, conficere audeant seu praesumant. Volumus tamen et mandamus, quod gubernator Urbis et auditor camerae cumulative possint et debeant, etiam ex officio et partibus non instantibus, inquirere etiam extraiudicialiter et manu regiâ, an notarii cuiusvis tribunalis praemissa servant, et contravenientes supra dictis poenis punire, prout etiam ipsimet scribae extractuum et registorum, qui in illis scribendis praemissa omnia non servaverint, possint ab iisdem eorum arbitrio poenis puniri, non obstante quavis appellatione, reclamatione, aut recursu.

§ XXI.

*De cursoribus et mandatariis*¹

1. Cursores et mandatarii quicumque eorum officium fideliter, et eâ, qua decet, integritate, diligentia, peritia, et discretionem exerceant.

2. Ad dicta officia non admittantur personae suspectae de falsitate, et qui nesciant legere vel scribere latine, neque infirmi non valentes ambulare propriis pedibus, vel senes excedentes annum sexagesimum.

3. Cursores solitam et debitam assistentiam irreprehensibiliter observent, consistoria publica et privata, nec non alias solemnitates et divina officia intimari solita, fideliter debito tempore intiment cardinalibus, et aliis quibus tenentur, absque praemii et mercedis alicuius expectatione, nisi solita antiquitus et consuetâ²

4. Citationes et intimationes personales, vel ad domum, vel in valvis et locis publicis, tam cursores quam mandatarii, pro eorum officio et curiis quibus serviunt, fideliter et mature faciant, et factas referant, et contra proprias personas, non suppositas, vel falsas, aut non cognitatas per eos, sub poenâ amissionis officii. Et, quando personae citandae eis notae non sunt, non assertioni partis, sed duorum testium testimonio de citandorum qualitate veram notitiam habentium³ stare debeant; aliâs exequutionem citationis facere, vel factae⁴ referre non debeant sub simili poenâ; et pro falsariis habeantur contrarium facientes; sintque statuta mercede contenti, novas angarias non faciant, neque inducant.

¹ Vide etiam pluries cit. Const. LXXI Pii IV, § 78 et seq. in tom. VII, pag. 223 (R. T. ex Cherubino).

² Nescio an non foret legendum *solitae*..... *consuetae* nempe *mercedis* (R. T.).

³ Perperam edit. Main. legit *habentem* (R. T.).

⁴ Forsan legendum *factam* (R. T.).

5. Relationes de citationibus personaliter exequutis, nisi sit persona citanti cognita et personaliter apprehensa, tam cursores quam mandatarii facere non audeant neque debeant.

6. Nec possint cursores vel mandatarii citationes ab aliis cursoribus vel mandatariis exequutas subscribere, etiam quod inter se citationes per Urbis regiones distribuunt; sed illemet cursor vel mandatarius, qui citationem est exequutus, in pede eiusdem debeat fidem et relationem facere factae per eum exequutionis, sub poenâ falsi.

7. Officia pro alio vel aliis in arrendam capere vel exercere non debeant, nec possint.

8. Caveant etiam ab appaltu citationum super quibusvis, quod pactum cum quibusvis personis iniri omnino interdiciamus.

9. Insuper curent tam cursores quam mandatarii omnes citationes personaliter exequi. Et, si personas commode habere non poterunt, teneantur dimittere citationum copiam in manibus alicuius de familiâ, qui si non adsit, aut fores aperire nolint, citationes affigant ad ianuam domus sibi cognitae, adhibito saltem uno teste, et relationes¹ in scriptis dumtaxat referre debeant, exprimendo, an personaliter, vel domi dimissâ copiâ, vel affixâ, in casibus praemissis qui in citatione² exprimi debeant, et an ad statim, vel ad hodie per totam, seu ad primam diem, vel aliam, fecerint, sub poenis praedictis.

10. Praeterea citationes, et earum copiae citatis dimittendae, vel affigendae, tam a cursoribus quam a mandatariis fiant omnino bono et intelligibili caractere, et dictae copiae subscribantur a cursoribus et mandatariis, qui eas exequuntur,

¹ Forsan legendum *relatione* (R. T.).

² Forsan legendum *relatione* (R. T.).

ut in omnem casum possint¹ ad eum, qui eas fecerit, recurri.

11. Citationes, intimationes, et alia non exequantur praedicti, sive personaliter sive domi dimissâ copiâ, post tertiam horam noctis; per affixionem autem in casibus praemissis non nisi de die, et tunc in relationibus exprimant fecisse de die dimissâ copiâ affixâ in tali loco.

12. In citationibus et aliis nomen tam actoris quam rei cum cognomine, exercitio, vel habitationis, vel patriae designatione exprimant.

13. Idem cursores et mandatarii in subhastationibus pignorum affigere debeant ad valvas officii, in quo fit subhastatio, oblationes, quae dietim fiunt pro pignoribus captis subhastandis.

14. In citationibus *Ad videndum mandari consignari pignora* apponant etiam, *Et videndum mandari subhastari*.

15. Pignora omnia, ab exequutoribus quibuscumque eis consignanda, ordinatim singulariter adnotare debeant in eorum libris, exprimendo rerum qualitates et quantitates, nomen exequutoris et colligantium.

16. Oblationes recipiendas annotare debeant in eorum libris cum appositione anni, mensis et diei, ac expressione nominis, cognominis, exercitii, vel habitationis, vel patriae offerentium.

17. Non recipiant oblationes cuiuscumque officialis illius tribunalis, in quo facta est exequutio, nec ipsius officialibus inservientium, neque notariorum, aliorum iuvenum tribunalis, neque ipsorum cursorum et mandatariorum affinium vel consanguinorum usque ad tertium gradum.

18. Minus officium ipsorum cuiquam impartiri dolose recusent, vel differant, nec etiam sub praetextu modicae mercedis, vel quod maiorem habere velint.

¹ Videretur potius legendum *possit* (R. T.).

19. Cursores ad quos spectat, commissiones ad bancum cursorum perventas statim scribant, et in libro solito annotent, ita ut ab omnibus videri possint, nec quovis modo aliquam commissionem non annotatam, vel occultatam penes se retineant.

20. Quicumque ex cursoribus et mandataris, qui in aliquo praemissorum contraverint, poenam scutorum decem pro qualibet vice, aliasque poenas pecuniarias, et corporis afflictivas, privationisque officii, pro modo excessus a suo iudice arbitrandas incurrat, damnaque et interesse partibus reficere compellatur.

21. Cursores pro qualibet citatione, inhibitione, vel quavis aliâ intimatione cuiuslibet actus iudiciarii, non exigant ultra bononenos duos; nisi forsan exequutio citationis, vel alterius actus iudiciarii huiusmodi, faciendâ esset in loco satis distante a tribunalibus Urbis, quo casu exigere possint bononenos quatuor, et non ultra. Et loca intelligantur esse distantia, exempli gratiâ, si exequutio sit faciendâ in regione Transtyberim, montium, Trivii, et non longe ab ecclesiâ beatae Mariae de Populo. Et si extra moenia Urbis (in illius tamen suburbiis) non ultra caroleum unum.

22. Pro citatione vero, inhibitione, vel intimatione simili, faciendâ contra episcopos et praelatos, ac alias personas qualificatas et procuratores Fisci, non ultra bononenos quinque.

23. Pro citationibus, vel exequutionibus, aut intimationibus quarumcumque litterarum extra curiam et in partibus faciendis, statutâ et debitâ eis antiquitus mercede sint contenti, et ultra exigere non audeant.

24. Pro subhastatione quorumcumque pignorum, tam mobilium quam immobilium, iidem cursores exigant, prout hactenus exigere consueverunt.

25. Pro deliberatione vero custodiae, vel restitutione pignorum, aut alio praetextu, etiam quando bona non sunt posita sub hastâ, nihil, etiam a sponte dantibus, recipiant.

26. Nec quisquam ipsorum pro eâ intimatione, qua¹ parti intimatur mandatum procurae esse in actis productum, vel procuratores in causâ esse revocatos, ultra iulium unum percipere audeat, etiamsi dictum procurae mandatum de partibus veniret.

27. Et pro primâ commissione, per quam causa coram aliquo iudice introducit, exigant bononenos quinquaginta, et pro aliis vero, si quae in causâ supervenerint, bononenos decem et octo, etiam quod dictae commissiones post primam supervenientes adderent aliquid, vel alterarent iurisdictionem, aut haberent aliquam novam clausulam, vel admitterent aliquem tertium pro suo interesse ad causam; quocumque contrario usu, vel potius abusu, non obstante.

28. Diem praesentationis in commissionibus appellationum, vel principalibus in causis, manu propriâ (antequam praesentent, vel in arcâ eas ponant, seu, ut vulgo dicitur, incapsent) vere et fideliter ponere teneantur, nec, sine tali manus et nominis appositione, ultra manum² magistrî cursorum dictae commissiones ponantur in arcâ.

29. Ceterum mandatarîi quarumcumque curiarum non exigant ultra bononenum unum pro citatione, nisi faciendâ sit in longinquis locis ab eorum curiis, quo casu exigant duos, et non ultra; itemque exigant duos bononenos pro intimatione cuiuslibet sequestri, monitorii, inhibitionis, decreti et cuiuscumque actus iudiciarii; exceptis citationibus faciendis contra fi-

¹ Erronee edit. Main. legit *quae* (R. T.).

² Videtur legendum esse *manu*, vel *per manum* (R. T.).

scum, pro quibus exigere possint bononenos tres.

30. Pro subhastatione et deliberatione pignorum, sive rerum et bonorum mobilium et immobilium, usque ad summam trium scutorum, bononenum unum pro quolibet scuto; ab inde supra, bononenos duos pro quolibet scuto; ita tamen quod ultra unum scutum non exigant pro quacumque summâ, etiam quod res subhastatae et deliberatae ad magnam summam ascendant.

§ XXII.

*De Baroncellis et exequutoribus*¹

1. Baroncelli et exequutores omnes quaecumque curiarum observent in omnibus et per omnia tabulam, ordinationes, et taxam de mandato nostro editas; et pro exequutione quacumque nihil (ultra praedictam taxam et mercedem eis assignatam) etiam a² sponte dantibus recipiant, sub poenis in eâ contentis.

2. Quinimo nec debitam mercedem nec aliud quicquam etiam a sponte dantibus recipiant, nisi factâ vere et realiter exequutione reali vel personali, aut captis pignoribus; quorum retractus si non sufficeret, itaut sit opus novâ exequutione, novam propterea mercedem recipere non possint, sed teneantur denuo gratis et toties idem mandatum exequi, donec integre creditor satisfiat.

3. Quo vero ad pignorum in exequutione captorum custodiam, subhastationem, et restitutionem, quo res integre, et sine ullâ fraude fiat, quisque magistratus in suo tribunali suum quemque depositarium eligat et deputet, penes quem pignora conserventur.

4. Capta autem pignora debeant baron-

¹ Taxa istorum est in Const. seq. § 13; vide etiam cit. Pii IV Const. LXXI § 30 et 80 (R. T. ex Cheruh.).

² Praep. a nos addimus (R. T.).

celli et exequutores per totam sequentem diem consignare depositario, quem quisque magistratus ad hoc huius nostrae constitutionis auctoritate deputaverit.

5. Quae pignora fideliter describantur in libris ad hunc effectum specialiter per quemlibet baroncellum, exequutorem et depositarium ut supra deputandum, retinendis, cum annotatione quantitatis et qualitatis bonorum, diei, et exequutoris.

6. Et quando contingit poni sub hastâ bona in partibus existentia vigore mandati in Urbe relaxati, volumus et mandamus, praeter edicta et diligentias in loco subhastationis et iudicii fieri solitas, fieri debere etiam in loco, ubi vel in cuius territorio bona ipsa subhastanda reperiuntur, pro reperiendis oblatoribus; nec aliter posse ad deliberationem deveniri, nisi habitâ prius ab officiali illius loci relatione de edictis ibi publicatis.

7. Ad haec, in pignorum subhastationibus, si lapso ad offerendum tempore quispiam plus obtulerit, non fiat deliberatio, nisi intimato eo qui prius licitando vicerat, ut possit iterum si velit per totam sequentem diem plus offerre; alioquin oblatio et deliberatio illi, cui factâ est, non suffragetur.

8. Cum autem in exequutionibus contigerit recipi cautionem in formâ depositi, aut pignora alicui in depositum tradi, non credatur de hoc exequutoribus, nisi vel cum subscriptione ipsiusmet depositarii a tergo mandati, vel cum interventu duorum testium, quorum nomina similiter a tergo mandati describantur, ac deinde in praedictum librum referantur.

9. Mandata civilia birruarii vel exequutores non exequantur in diebus festivis, neque de nocte, nisi sint mandata suspicionis fugae, neque de die in domo ianuis clausis, nisi parte citatâ, et cum speciali decreto iudicis.

10. Mandata sibi a partibus consignata

teneantur infra triduum exequi, vel illa partibus petentibus restituere; et casu quo mandata aliqua ipsis consignata perdiderint, ad sumptus duplicatorum extrahendorum teneri decernimus.

11. Et ostensâ exequutoribus cartâ dotali, *non gravetur*, vel inhibitione aliquâ, nihil exigant mercedis, neque faciant exequutionem aliquam, et si quam fecerint gratis restituant.

12. Quando autem exequutor asserit aliquam exequutionem non fecisse eo quia sibi exhibitum fuerit *non gravetur*, vel carta dotalis, vel inhibitiô, debeat sumere eius copiam, si brevis est, vel saltem annotare diem, notarium et iudicem, qui huiusmodi inhibitionem, aut *non gravetur*, aut cartam dotalem concessit; aliâs exequutor iudicis arbitrio puniatur.

13. Restituat quilibet exequutorum praedictorum exequutiones, sive bona in exequutione capta, gratis, quotiescumque iudex id mandaverit.

14. Porro, traditis sibi mandatis de consignandis pignoribus in exequutione captis, non possint exequutores eorum consignationem vigore cuiusvis impedimenti supervenientis effugere, vel differre, sed teneantur omnino dicta pignora consignare.

15. Ceterum nullus exequutor, aut birruarius, possit mandata civilia exequi alterius tribunalis, quam eius in quo sunt ipsi exequutores, exceptis exequutoribus aut birruariis gubernatoris Urbis, vicarii, auditoris camerae, senatoris, et Burgi, pro quibus omnibus teneantur eorum baroncelli, contra quos quocumque casu procedatur exequutive, et manu regiâ.

16. Baroncelli autem et ceteri exequutores Urbis possint ad exequutionem procedere contra committentes fraudes, et facere, ut aiunt, inventiones, eo modo quo extraordinarii et alii curiae Capitolineae et conservatorum exequutores faciunt,

dummodo in fraude deprehensos ad ipsos conservatores deferant et deducant, habeantque partem poenarum huiusmodi inventionum, sicuti et dicti extraordinarii.

17. Nec quispiam eorum qui exequutionem non fecerit, sub praetextu quod facta fuerit exequutio ab eo exequutore a quo fieri non poterat vel in loco in quo certus exequutor deputatus erat, aliquid prorsus a partibus, contra quas exequutio facta fuerit, sub poenâ furti audeat exigere.

18. Capti cum mandato de deducendo ad praesentiam non carcerentur, nec ad carceres, nisi de expresse ordine iudicis illius qui mandatum relaxavit, ducantur, etiam quod ipsius iudicis praesentia commode habere non possit.

19. Baroncelli non exigant a carceratis quicquam ratione expensarum in exploratoribus¹ factorum.

20. Baroncelli et alii exequutores quarumcumque curiarum extraordinariis maioribus, inspectantibus ad eorum officium, obedire teneantur.

21. Quicumque in praemissis ac aliis sibi vetitis aut ordinatis contraverit, pro modo excessus, etiam corporalibus poenis, ac etiam privationis officii, superioris sui arbitrio plectatur, damnaque et interesse partibus reficere cogatur, pro quibus damnis et interesse quilibet baroncellus cuiuscumque curiae pro sui exequutoribus et birruariis obligatus sit.

§ XXIII.

De carceribus et carceratis, et eorum visitoribus et custodibus².

1. Carceres curiae Sabellorum, Turris

¹ Nisi sit legendum *explorationibus* (R. T.).

² Taxa custodum est in Const. seq. § 12; ad haec vide etiam Pauli III Const. LXII in tom. VI, pag. 384; Pii IV cit. Const. LXXI § 15 in tom. VII, pag. 214; et Gregorii XIII Const. XLI, § 5, in tom. VIII, pag. 106 (R. T. ex Cherub.).

Nonae, et Capitolii, nullo pacto locentur, sed ad eorum custodiam, et officium commentariensis, ipsorum carcerum domini, sub certâ mercede deputent aliquem virum probum a gubernatore Urbis et quoad Capitolium a senatore approbatum. Et, quatenus de licentiâ nostrâ vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum locentur, conductores approbentur a gubernatore et senatore respective, qui etiam possint ipsos conductores ex causis illis bene visis et ad eorum libitum removere.

2. Gubernator Urbis semel in mense unâ cum pauperum et fisci advocatis et procuratoribus ac deputatis a societatibus charitatis et pietatis (ultra visitationem ordinariam semel in hebdomadâ fieri solitam, quam omnino fieri volumus et mandamus) visitet carceres tam secretos quam publicos per seipsum, ne carcerati debite a custodibus carcerum male tractentur. Atque, ut tabula novissime edita et in ipsis carceribus affixa tenenda observetur, provideat.

3. Protector autem charitatis, et illius deputati, cum interventu gubernatoris, et fisci procuratoris, eligat duos medicos fideles et expertos, unum scilicet physicum, alterum vero chirurgum, qui visitent carceratos infirmos, et curent, ac de eorum infirmitate, cum opus fuerit, fidem gratis faciant eidem gubernatori, et aliis iudicibus, provideatque eisdem de competentî salario ex poenis malefactorum solvendo.

4. Eligat etiam in primis aliquem presbyterum, secularem, vel regularem, qui confessiones ipsorum infirmorum, vel aliorum carceratorum (non tamen ultimo supplicio damnatorum, postquam in manibus exequutorum consignati fuerint, quorum cura ad confratres societatis Misericordiae spectat) audiat, eosque carceratos visitet, ac spiritualiter consoletur.

5. Triremes bis in anno visitentur a commissario ad id deputato.

6. Visitator vero carcerum, qui nunc a Societate Pietatis carceratorum eligitur et deputatur, quolibet die post carcerum visitationem ad advocatum pauperum accedere, et sibi¹ nomina eorum, qui in dies carcerantur, in scriptis, et pariter etiam iudicibus, deferre teneatur.

7. Capsae omnes eleemosinarum, quae fiunt carceratis, clausae teneantur, et claves sint penes pauperum advocatum, qui suo arbitrio eos aperiat, et eleemosynas in eis repertas distribuat inter carceratos, qui facultatem se alendi et alimenta aliunde non habent.

8. Carcerati in Ripâ praesententur in visitatione Capitolii; carcerati vero in Burgo praesententur in visitatione Turris Nonae, et visitationes intimentur camerario Ripae et iudici Burgi per procuratores pauperum.

9. Ceterum omnes, de carcere ad carcerem occasione visitationis transportandos, birruarii cuiusvis tribunalis requisiti transportare debeant gratis, et nihil prorsus recipiant etiam nomine muneris, sub poenâ privationis officii et trium ictuum funis publice infligendâ.

10. Citationes contra carceratos in carceribus exequendae nonnisi personaliter fiant.

11. Arresta contra debitores, aliter quam praecedente mandato servatis servandis relaxata, nulla sint, et eis non obstantibus arrestati relaxentur.

12. Alimenta debitoribus carceratis ex decreto praestanda deponantur anticipate saltem pro decem diebus, et integra carceratis solvantur, et consignentur absque ullâ diminutione vel retentione.

13. Carcerati pro testibus, quibus ab instigatore vel fisco praestari debent ali-

¹ Nempe ipsi advocato (R. T.).

menta necessaria quamdiu ibi detinebuntur, expediti statim relaxentur gratis ubique, nec pro dictis alimentis sive expensis ullatenus retineatur¹, sed carcerum custodes illa exigant ab instigatoribus vel fisco.

14. Instrumenta satisfactionum pro carceratis in partibus datarum, vel receptarum, nonnisi parte cuius interest citatâ in actis producantur; et aliter producta non suffragentur, et notarii, qui ea sine partis citatione receperint, periculo recepta intelligantur.

15. Iulius dari solitus cancellario baroncelli pro quolibet carcerato relaxando, solvatur cancellario dumtaxat baroncelli gubernatoris, et non aliis cuiusvis alterius tribunalis; et, quando mandatum erit signatum gratis, nihil, quando vero in formâ pauperum, nonnisi medietatem iulii cancellarius praefatus possit et audeat exigere, sub poenâ arbitrio visitorum.

16. Relaxati a carceribus, in quibus pro causâ criminali detinebantur, per spatium horae non possint pro civili causâ capi et carcerari.

17. Relaxati vero a carceribus ob non praestationem alimentorum, possint quidem, volente quodcumque creditore alimenta praestare, denuo carcerari, sed non cum eodem mandato, nisi praeviâ novâ citatione, et facto alimentorum deposito saltem pro quindecim diebus, aut amplius, arbitrio iudicis.

18. Pauperes carcerati, quando sunt in causâ liberationis, liberentur et relaxentur gratis ubique, quoad iudices, notarios exequutores, carcerum custodes, et alios omnes, nec quicquam pro notâ sententiae vel decreti, iudicum propinis, aut quibusvis iuribus fiscalibus solvere teneantur.

19. Et si cum exilio relaxentur, conserventur in solitâ exemptione non solvendi custodibus carcerum expensas victus

habitas in carceribus, et iuxta formam mandatorum statim ac libere dimittantur.

20. Custodes quorumcumque carcerum, seu commentarienses, observent et ipsi tabulam post praesentem constitutionem suo loco imprimendam, quam etiam publice affixam teneant, et alias ordinationes, et decreta ipsos concernentia, sub poenis contentis in eis.

21. Observent insuper et exequutioni semper demandent quicquid communi visitorum voto fuerit deliberatum, et inobservantes eorumdem visitorum arbitrio puniantur.

22. Et post decretum a visitoribus factum de relaxando debitorem, custodes ad instantiam cuiusvis creditoris arresta eâdem die non recipiant; sed nec etiam postea ad instantiam illius creditoris qui eum detinebat, nisi arrestum fuerit a duobus visitoribus subscriptum.

23. Teneantur etiam dicti custodes, post publicam visitationem carcerum, a visitoribus seu ab avvocato pauperum requisiti, dare notam carceratorum criminalium in secretis existentium, cum expressione temporis et iudicis illorum.

24. Et infirmos etiam, pro civili causâ detentos, teneantur ponere in valetudinario, quod infirmariam appellant.

25. Detentos in publicis carceribus superioribus et in mediis, quolibet die conducant ad audiendam Missam.

26. Nullum recipiant in carceres, quem prius non describant in libro carceratorum, de cuius mandato, ad cuius instantiam, et pro qua causâ captus, et an pro suspicione fugae. Alioquin carceratus non descriptus ad nullas victus aut carceris expensas teneatur.

27. Ac bona vel pecuniae, quae penes ipsum ad carceres ductum reperiuntur, facto inventario in eiusdem carcerati praesentiâ, cum duobus testibus consignetur¹

¹ Aptius Cherub. legit *retineantur* (R. T.).

¹ Edit. Main. habet *consignetur* (R. T.).

custodi carcerum, qui teneatur omnia integre restituere ad mandatum iudicis, qui illum capi fecit.

28. Nec possint custodes vel capitanei, quicquam vestimentorum carceratis auferre, vel sibi retinere, praetextu alimentorum praestitorum, sub poenâ privationis officii, et aliis, arbitrio visitorum.

29. Detentis in secretis carceribus nullo pacto, directe vel indirecte, prohibeant vel impediunt, quominus alimenta aliunde deferantur, factâ tamen prius per seipsos custodes diligenti inquisitione, ne apodiffa¹, vel quid aliud in ferculis transmittatur, nisi aliud sibi a iudice demandatum fuerit. Atque in tali casu alimentorum aliunde habitorum, non possint custodes quicquam a dictis carceratis, neque pro alimentis, neque aliâ de causâ praetendere.

30. A carceratis autem in publicis carceribus, et, ut dicitur, ad largam existentibus, nihil pro camerâ, passeggio, vel etiam alimentis² ultra quinque dies petere possint.

31. Similiter pro transportatione carceratorum ad alios carceres de mandato iudicis faciendâ, vel pro extractione a carceribus ad effectum alicuius contractus, vel obligationis faciendae, aut etiam pro extractione compedum, nihil recipiant.

32. Nec pro arresto ab arrestantibus, etiam sponte dantibus, plus exigant vel recipiant, quam a carcerato exigitur pro relaxatione a carceribus.

33. Non permittant in publicis mulierum carceribus, neque ad earum ferreos cancellos, seu fenestras, aliquem alium carceratum accedere, seu versari.

¹ Sic edit. oēs, nec novi quid sit: forsan legendum *apodissa*. Apud Ducange *apodissa*, *apodixa*, e Gr. ἀποδῖσις, est cautio de susceptâ pecuniâ (Gall. *Quitance*); et Itali adhuc *Polizza* dicunt, forsan ab *apodixa*, cartulam manuscriptam quae vim habeat legalem: sensus iste a loco nostro non absonus est (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *alimentis* (R. T.).

34. Et ubi iudices in mandatis de excarcerando apponunt clausulam *absque aliâ manu etiam procuratoris fisci vel commissarii camerae respective*, custodes obedire, et carceratos dimittere teneantur, licet procurator fisci, aut commissarius camerae respective manum apponere recusaverit.

§ XXIV.

*De facultatibus visitorum carcerum*¹

1. Visitatores carcerum possint relaxare debitores a carceribus ex causis infra-scriptis:

2. Primo, concedendo dilationem datâ cautione de solvendo infra tempus assignatum, et hoc praesertim quando visitatores considerant retentionem debitoris cedere non solum in ipsius praeiudicium, verum etiam creditorum, cum debitor in carceribus existens efficiatur deterioris conditionis, et in dies minus solvendo², ubi extra carceres facilius intra tempus assignatum modum satisfaciendi reperturus sit, et hoc dummodo creditores sint ditiores, et aere alieno non onerati.

3. Secundo, relaxare possint debitorem, qui, licet non habeat pecunias in promptu, habet tamen tot bona ex quorum venditione potest creditoribus satisfieri, et ex tunc consentit³ eorumdem bonorum subhastationi; et visitatores hoc faciant factâ prius per debitorem indicatione suorum omnium bonorum, ac datâ cautione de se repraesentando in eisdem statu et terminis, in quibus carceratus reperitur, in casu impedimenti, vel quod bona non sufficient:

¹ Ad haec vide Pauli III Const. LXII in tom. VI, pag. 384; et Pii V Const. CII in tom. VII, pag. 688 (R. T. ex Cherub.).

² Subintellige *par* vel *sufficiens* vel *aptus*, vel quid simile (R. T.).

³ Sic legitur in cit. Pauli III Const.; perperam utraque edit. Cherub. et Main. habet *consentit* (R. T.).

4. Et si bona non sufficiant, nec bonis cedere velit, neque biretum viride deferre, nonnisi de omnium creditorum consensu quemquam relaxare possint:

5. Idemque servetur etiam quod clarum sit, debitores nullum prorsus habere modum satisfaciendi creditoribus suis, nisi ex sudore vultus sui.

6. Tertio, relaxare possint quando creditor¹ executionem habet realem, et est in bonis captis per executionem sibi bene cautum.

7. Quarto, in casu infirmitatis, creditores, eorum sumptibus, pauperibus debitoribus alimenta et medicamenta ministrent in carceribus; quibus creditoribus recusantibus, relaxentur, habitâ fide a medicis deputatis, et datâ cautione, si illam habent, sin minus, receptâ iuratoriâ cautione de se repraesentando postquam convalescerint. Quod servetur etiam in debitoribus non pauperibus infirmis, qui, datâ pariter cautione de se repraesentando, ut supra, sub poenâ debiti relaxari possint.²

8. Quinto, relaxentur debitores quando, cognitâ eorum paupertate et pertinaciâ creditoris, qui tamen non sit aequè pauper, ei mandatum fuit ut carcerato debitori subministrant alimenta, et ipse hoc facere recusat. Quandocumque autem debitori relaxato creditor paratus sit alimenta praestare, possit illum cogere ad redeundum ad carceres, prout supra dispositum est.

9. Sexto, relaxentur mulieres pro debito civili detentae quando sunt honestae, etiamsi captae sint pro debito publico.

10. Septimo, relaxare possint debitores, qui ex naturâ debiti de iure non tenentur ultra id quod facere possint, tunc enim nec carcerari poterant, et propterea contra bona est executio dirigenda.

¹ Haec vox *creditor* perperam omissa fuit in edit. Main. (R. T.).

² Perperam in edit Cherub. et Main. legitur *possit* (R. T.).

11. Octavo, relaxentur debitores capti ut suspecti de fugâ, datâ cautione de se repraesentando sub poenâ debiti.

12. Nono, relaxentur debitores factâ cessione bonorum prout de iure, et servatâ formâ constitutionum felicitis recordationis Pii Papae IV, quae incipit: *Cupientes mercatoribus*¹, et Pii Papae V. quae incipit: *Reverendi domini visitatores*²

13. Decimo, relaxentur debitores nulliter et indebite capti, de qua nullitate manifeste constet.

14. In quibus omnibus relaxationibus sint praesentes iudices, qui mandata relaxarunt, et uti edocti atque instructi de meritis causae rationem reddant.

15. Et in praemissis habeatur ratio paupertatis creditoris, et an debitor calumniose diu litem sustinuerit, fatigando creditorem expensis et laboribus, et an aliam dilationem habuerit, et creditori non satisfecerit, non constituto de legitimo impedimento. Et in his omnibus visitatores arbitrio utantur, et pensatis qualitatibus tam creditoris quam debitoris, ac facultatibus et naturâ debiti, decernant ea, quae iuri et aequitati et utilitati etiam creditorum conveniat.

16. Cum autem a visitatoribus carcerum fuerit alicuius carcerati causa commissa alteri iudici, quam illi qui mandatum de carcerando relaxavit, maneat nihilominus dictae causae notarius is, per cuius acta fuit relaxatum mandatum; et id ipsum servetur quandocumque contigerit cautionem aliquam recipi per alium quam causae notarium; quo casu is, qui cautionem recipit, teneatur dictae cautionis integram fidem et authenticam dare causae notario.

17. Quando in visitatione alicui carcerato dilatio videtur concedenda, illa semper intelligatur concessa, etiam quoad executionem realem, nisi in specie in

¹ Est XLIX in tom. VII, pag. 145 (R. T.).

² Ipsa est iam cit. initio huius § (R. T.).

decreto sit apposita clausula: *Sine praeiudicio exequutionis realis.*

18. Atque praesides carcerum et alii¹, quibus a dictis carcerum visitatoribus aliquius carcerati causa commissa est, cum carceratum a carceribus relaxarint, nullo pacto se amplius in principalis causae cognitionem immisceant, sed merita suo iudici cognoscenda relinquunt.

§ XXV.

De protomedico et aromatariiis²

1. Protomedicus in visitatione aromatariorum faciat in manibus notarii praestare iuramentum ab aromatariiis, quod bona, in aromataria existentia, sunt propria ipsorum, nec alia habent alio loco abscondita; et, qui falsum iuraverint, ab eodem protomedico et consiliariis debitâ poenâ puniantur.

2. Consules aromatariorum, sicut et ceteri aromatarii sint suppositi iurisdictioni et obedientiae protomedici, a quo si quando se gravatos senserint, ad auditorem camerae recurrant.

3. Atque in puniendis aromatariorum delictis, et aliis casibus in quibus, vigore concordiae, protomedicus et consilarii tenentur exquirere consilium consulum aromatariorum, si dictis protomedico et consiliariis visum fuerit dictum consilium minime sequi, faciant eo non obstante suum decretum, a quo, qui senserint se gravatos, recurrant ad auditorem camerae, et interim, recursu vel tempore ad recurrendum pendente, supersedeatur in exequutione decreti.

¹ Edit. Main. legit *praesidi carcerum et aliis*; nos emendavimus iuxta edit. Cherub. Lugdun.; edit. Cherub. Rom. habet *praesides causarum et aliis*: utraque edit. Cherub. habet *Atqui* (R. T.).

² De protomedico vide Const. LIX Greg. XIII in tom. VIII, pag. 151; et de aromatariiis Constit. CXLVII Clem. VIII in tom. X, pag. 320 (R. T. ex Cherub.).

4. Iidem consules nullam prorsus habeant potestatem et iurisdictionem eligendi aromatarium, quem proconsulem vocant, ad visitandas aromatarias extra Urbem degentes, minusque subscribendi patentes uti consules districtus Urbis et superintendentes artis in Statu Ecclesiastico, sed talis eligendi potestas penes protomedicum sit, et remaneat.

5. Decreta facta in congregationibus aromatariorum, quod nullus aromatarius possit pro veritate fidem aliquam facere, nisi de consensu vel licentiâ consulum, sint penitus nulla et invalida, et quisque ad libitum possit absque ullâ prorsus licentiâ pro veritate se examini subiicere, aut extraiudiciales fides facere.

6. Pro pretio rerum aromatariae servetur praescriptio quinquennalis, non obstante quavis interruptione etiam per receptionem partis pecuniarum, aut per dationem aliarum rerum aromatariae.

7. Aromatarii nullam prorsus audeant in quemquam exercere, sub quovis praetextu, criminalem iurisdictionem. Protomedicus autem nonnisi in delictis pro quibus veniat imponenda poena pecuniaria usque ad aureos viginti quinque.

Poenae et clausulae Constitutionis.

§ 2. Quicumque vero ex iis, qui hac Constitutione sunt comprehensi, aliquid contra praemissa eos respective concernentia, in quibus specialiter poena non est adiecta, commiserint, illi scilicet qui supremo magistratu funguntur, vel aliâ dignitate praeferunt, indignationis nostrae, et Romani Pontificis pro tempore existentis, aliasque similiter arbitrio nostro et Romani Pontificis infligendas poenas; ceteri vero omnes, ultra rerum et pecuniarum male, indebite, vel aliâ perceptarum restitutionem, et alia damna, expensas et interesse (ad quae omnino, tam ex suo, quam suorum in officio existentium facto,

Poenarum ordinatio in contravenientes.

teneri, et pro eis exequutive ac manu regiâ procedi volumus et mandamus), poenam privationis, exilii, et alias poenas pecuniarias, et etiam corporales arbitrio iudicis, pro facti et personarum qualitate, intelligendas poenas incurrant.

Contra eos procedatur tam ex officio et per inquisitionem, quam ad instantiam quorumcumque.

§ 3. Ut autem praemissa omnia et singula, a nobis, ut praemittitur, ad publicam praecipue pauperum carceratorum et litigantium utilitatem et levamen, statuta, decreta et ordinata, debitae in omnibus et per omnia executioni mandentur, et inviolabiliter observentur, mandamus omnibus et singulis almae Urbis et curiae nostrae iudicibus et magistratibus, ac praecipue camerario, vicecamerario, et gubernatori Urbis, auditori camerae, ac praesidi carcerum pro tempore existentibus, et eorum singulis, ut (ultra alios etiam in aliquo casu specialiter deputatos) praemissa omnia et singula ab omnibus observari faciant cum effectu, inobedientes coercant et compescant, tam ex officio et per inquisitionem, quam ad instantiam advocati pauperum, procuratoris fisci, commissarii camerae et procuratoris pauperum pro tempore existentium, et aliorum quorumcumque, omni et quacumque appellatione sive recursu remotis.

Omnesque maiores magistratus comprehendantur etiam in constitutione.

§ 4. Declarantes hae nostrâ constitutione, sub simplici ac generali magistratu, iudicium, notariorum, aut officialium nomine, omnes omnino magistratus, iudices, et personas quantalibet dignitate fulgentes, ac speciali notâ dignas, omniaque tribunalia, quamvis suprema, camerarii, vicecamerarii, gubernatoris, auditoris camerae, vicarii, causarum sacri palatii nostri auditorum, et clericorum praedictae camerae praesidentium, senatoris, conservatorum, locorum piorum, et ceterarum curiarum iudices quoscumque, tam maiores quam minores, eorumque notarios, officiales, et ministros omnes, nullis prorsus exceptis, comprehendere, et significari,

et in eâ expressis poenis subiici, et ad eorum, quae in eâ sancita sunt, observantiam indistincte teneri.

§ 5. Et ita per quoscumque iudices, tam ordinarios quam delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales, et de latere legatos, iudicari et definiri debere (sublatâ eis et eorum cuilibet aliter iudicandi et interpretandi facultate); decernentes irritum et inane, quicquid secus in praemissis, et quolibet praemissorum, et hac nostrâ Constitutione contentorum et statutorum, vel circa ea, a quoquam, quavis auctoritate, scienter aut ignoranter, contigerit attentari.

Clausula sublatâ, et decretum irritans.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, legibus, ac Urbis et Romanae curiae tribunalium, et collegiorum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis, styliis et consuetudinibus (quos et quas per praesentes improbamus), privilegiis quoque, indultis et facultatibus, et litteris apostolicis, eisdem tribunalibus, officiis et collegiis, ac personis, etiam motu proprio, et consistorialiter, sub quibuscumque tenoribus et formis, etiam in vim contractus, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros aut etiam nos concessis, approbatis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus (etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa, ac individua, et de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda seu quaevis alia exquisita forma servanda foret), tenores huiusmodi pro sufficienter expressis habentes, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si praefatis personis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eâdem sit Sede

Derogatio contrariorum et sanctio poenalis.

indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, kalendis martii, anno Incarnationis Dominicae MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 1 martii 1612, pontif. an. VII.

CXCV.

Taxa notariorum et officialium Urbis¹

**Paulus Papa V,
motu proprio, etc.**

Prooemium.

Cum nos nuper, generali reformationi tribunalium Urbis incumbentes, iudicibus, notariis, aliisque officialibus, et iustitiae ministris singulorum tribunalium, singulariumve curiarum, taxas, iuxta quas mercedes et emolumenta exigere et percipere deberent, confici et tradi mandaverimus, iamque expedito reformationis negotio; ac nostris litteris desuper confectis et publicatis, taxae praedictae, nec non ordinationes nonnullae ad illarum clariorem intelligentiam, de consilio prudentum viro- rum, quibus curam hanc demandavimus, vocatis et auditis iis etiam de quorum interesse agebatur, compilatae, ac (plerasque veteres taxas a praedecessoribus nostris editas, processuque temporis in abusum transactas, innovando, plerasque novas, pro personarum et rerum qualitate, addendo) tandem Dei auxilio ad formam et modum infrascriptos reductae fuerint:

Confirmatio
taxarum.

§ 1. Nos, ut illae validiores et firmitiores sint, omnibusque innotescant, et a cunctis inviolate serventur, opportune providere volentes, motu simili, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potes-

¹ Horum generalem reformationem habes in Const. praec.; declarationem autem illius et istius in subseq. (R. T.).

tatis plenitudine, taxas et ordinationes omnes et singulas supradictas, illarum omnium tenorem hic pro repetito, expresso et inserto habentes, tenore praesentium approbamus et confirmamus, ac Bullae nostrae generalis reformationis annecti volumus;

§ 2. Ac ab omnibus iudicibus, notariis, officialibus, et iustitiae ministris tribunalium et curiarum Urbis, et aliis ad quos spectat et in futurum spectabit, sub poenis in Bullâ reformationis, ac taxis, et ordinationibus supradictis irrogatis, inconcusse ac inviolabiliter observari;

§ 3. Ac in singulis notariorum officiis, curisque, et tribunalibus taxas illas, quae curias, tribunalia, et officia praedicta concernunt, vulgari idiomate impressas, in loco publico, quo ab omnibus inspicere, legi, et intelligi possint, affixas retineri mandamus.

§ 4. Non obstantibus omnibus, quae in nostrâ Bullâ reformationis praedictae volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus etiam, quod praesentium sola signatura sufficiat, absque aliâ datâ et registraturâ, regulâ quacumque contrariâ pariter non obstante.

Placet motu proprio C.

§ I.

Taxa notariorum reverendae camerae apostolicae, et solutionis sigilli illustrissimi domini cardinalis camerarii¹.

1. Citatio sive monitorium extra curiam, vigore commissionis Sanctissimi, cum inhibitione vel sine, etiam sub censuris, pro uno vel pluribus litis consortibus, collegio, capitulo, vel universitate, solvantur notario iulii octo, bononeni duo cum dimidio; et pro sigillo solvantur bononeni viginti septem cum dimidio.

¹ Reformatio camerae et camerarii est in Constit. praec. § II.

Iussio eas observandi,

Ac in loco publico eas retinendi,

Derogatio contrariorum.

Signatura absque data.

PP. subscr.

2. Citatio sive monitorium simile per edictum, notario scutum unum, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

3. Compulsoriales generales sive speciales, pro uno sive pluribus, ut supra, notario scutum unum, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

4. Remissoriae instrumentum, pro uno seu pluribus, ut supra, notario iulii quindecim, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

5. Remissoriae rotulus, si fiat, pro quolibet palmo solvantur notario iulii septem cum dimidio; sit autem palmus linearum triginta, et syllabarum decem et octo.

6. Litterae missivae clausae loco remissorialium cum articulis introclusis, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii sex, bononeni duo cum dimidio, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

7. Instrumentum declaratoriae vigore commissionis, pro uno sive pluribus, ut supra, notario scutum unum, et sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

8. Instrumentum litis pendentiae extra curiam, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

9. Instrumentum sententiae vigore commissionis, si extrahatur, pro uno sive pluribus, ut supra, notario scutum unum, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

10. Instrumentum absolutionis vel commissionis pro uno, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

11. Instrumentum absolutionis pro pluribus, capitulo, universitate, et similibus, notario scutum unum, sigillo iulii quinque cum dimidio.

12. Instrumentum absolutionis cum reincidentiâ, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii quinque, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

13. Inhibitio in curiâ vigore commissionis, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii quatuor, sigillo iulius unus.

14. Instrumentum litis pendentiae in curiâ, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii quatuor, sigillo iulius unus.

15. Monitorium extra curiam speciale, in ordinariis, etiam cum inhibitione, et etiam pro pluribus consortibus, capitulo vel universitate, notario iulii quinque, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

16. Inhibitio in curiâ vigore privilegii vel recursus, aut praeviâ citatione, pro uno vel pluribus consortibus, notario iulii tres cum dimidio, sigillo iulius unus.

17. Citatio extra curiam vigore appellationis, etiam cum inhibitione, etiam pro pluribus, ut supra, notario iulii quinque, sigillo bononeni viginti septem cum dimidio.

18. Monitorium per edictum extra curiam, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii septem cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

19. Remissoria per litteras clausas cum articulis, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii sex, bononeni duo cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

20. Sequestrum extra curiam, sive mandatum de sequestrando, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii quinque, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

21. Sequestrum in curiâ, nihil ubique.

22. Instrumentum litis pendentiae extra curiam, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii quinque, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

23. Instrumentum declaratoriae, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

24. Mandatum exequutivum post declaratorias, pro uno vel pluribus, ut supra,

notario scuta duo, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

25. Mandatum suspicionis fugae usque ad quaecumque summam, etiam vigore obligationis cameralis, pro uno vel pluribus, ut supra, etiam parte citatâ, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

26. Mandatum exequutivum usque ad scuta vigintiquinque, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii quinque, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio;

27. A vigintiquinque usque ad quingenta, notario iulii vigintiduo, sigillo iulii undecim;

28. A quingentis usque ad mille, notario iulii quinquagintaquinque, sigillo iulii undecim;

29. A mille usque ad quaecumque summam, notario scuta novem et iulii novem, sigillo iulii undecim.

30. Mandatum de excarcerando, sive relaxando, pro uno vel pluribus, ut supra, in eadem causâ, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

31. Pro examine cuiuslibet testis in officio, tam in commissariis quam in ordinariis, cum articulis et interrogatoriis, notario iulii quatuor;

32. Si autem super materiis expressis in citatione, iulii duo;

33. Extra officium, capiatur duplum;

34. In excessivis, arbitrio iudicis.

35. Pro examine cuiuslibet testis super intrusione, notario iulius unus.

36. Pro mandato super intrusione sine testibus, etiam pro pluribus et capitulo vel universitate, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

37. Pro notâ sententiae diffinitivae in primâ instantiâ, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii trigintaseptem cum dimidio;

38. In secundâ instantiâ, scuta tria;

39. In tertiâ instantiâ, iulii vigintiduo.

40. Pro notâ sententiae absolutoriae, pro uno vel pluribus, ut supra, scutum unum.

41. Pro notâ declaratoria, pro uno vel pluribus, ut supra, scutum unum.

42. Pro notâ interlocutoriae, pro uno vel pluribus, ut supra, scutum unum.

43. Transumptum extra curiam alicuius bullae, instrumenti, seu cedulae, vel etiam plurium similium, vel aliorum iurium in eodem transumpto descriptorum, non tamen de scripturis archivii camerae, si fuerint in formâ probanti (habitâ ratione scripturae arbitrio iudicis), pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii sex, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

44. Pro transumpto alicuius bullae extra registrum bullarum archivii, notario ducatus unus, sigillo iulii quinque cum dimidio.

45. Pro transumpto alicuius bullae ex archivio, quando ex licentiâ superiorum dare¹ contigerit, salvâ semper excessivitate scripturae arbitrio iudicis, tam in sumpto quam in transumpto, notario ducatus unus, sigillo iulii duodecim.

46. Pro quolibet instrumento publicato valoris usque ad quinquaginta ducatos auri, notario iulii quinque;

47. Usque ad centum inclusive, ducatus unus;

48. Usque ad quingentos, ducatus unus pro quolibet centenario;

49. A quingentis usque ad mille, dimidium pro quolibet centenario;

50. A mille supra, solvatur unum quartum pro quolibet centenario excedente.

51. Pro instrumentis non cameralibus, quorum merces non punitur in massâ, servetur taxa notariorum auditoris camerae.

¹ Forsan legendum *dari* (R. T.).

52. Pro litteris de iure summario, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

53. Pro litteris commendatitiis, notario iulii quinque, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

54. Pro rogitu quorumlibet instrumentorum, cassatione, et pro rogitu testamentorum, et aliorum, servetur constitutio SS. D. N. in rubricâ *De notariis*, § *pro rogitu cuiuslibet*, et § *pro cassatione*, et § *in tradendis*, et § *pro rogitu testamentorum*¹.

55. Pro quocumque deposito cuiuscunque summae vel rei, per cedulam vel sine, nihil recipiatur.

56. Pro restitutione vero cedulae vel depositi, usque ad summam scutorum quadragintaquinque inclusive, recipiant notarii omni casu bononenos duos tantum pro quolibet scuto, nec aliud quicquam, neque pro restitutione cedulae, neque pro mandato, neque pro quietatione;

57. A scutis quadragintaquinque supra usque ad quamcumque summam, quando depositum est factum ante mandati relaxationem, absque conditione vel protestatione extrinsecâ, cum consensu quod consignetur adimpletis conventis et factâ legitimâ quietatione, tunc pro mandato de consignando habeat notarius iulios quatuor cum dimidio, et alios quatuor cum dimidio pro consignatione cedulae, et non ultra;

58. Quando vero depositum est cum protestatione vel conditione extrinsecâ non conventâ in scripturâ cuius vigore agitur, adeo quod oriatur super eâ decretum, tunc pro mandato de consignando illud habeat notarius tantum quantum solveretur pro mandato illius summae executivo, et amplius iulios quatuor cum dimidio pro restitutione cedulae, si consignetur in to-

tum, sin minus, iulium unum pro quietatione summae, quae consignabitur, et non ultra;

59. Quando depositum est factum post mandati executivi relaxationem, quomodo-
documque fiat, etiam quod plura desuper fieri decreta contingat, nunquam habeat notarius nisi iulios quatuor cum dimidio pro mandato de consignando, et totidem pro restitutione cedulae et quietantiâ, si integrum consignetur, alioquin, ultra mandati praedicti mercedem, habeat iulium unum pro quietantiâ, ut supra, et nihil amplius pro quolibet praedictorum casuum.

60. Mandatum de consignando, aut de liberando, a vigintiquinque scutis infra, notario iulii tres cum dimidio, sigillo iulius unus.

61. A vigintiquinque supra usque ad quamcumque summam, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

62. Mandatum regaliarum in totum, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

63. Mandatum gratiosum de solvendo, pro uno seu pluribus, ut supra, notario iulii tres cum dimidio, sigillo iulius unus.

64. Mandatum de restituendo, a scutis vigintiquinque infra, pro uno seu pluribus, ut supra, notario iulii tres cum dimidio, sigillo iulius unus;

65. Ab inde supra usque ad quamcumque summam, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

66. Mandatum de immittendo, associando, vel manutenendo, seu simile, servatis servandis, exigatur prout in mandatis executivis.

67. Mandatum eleemosynae salis, notario iulii tres.

68. Mandatum de observando cum insertione privilegii, pro uno seu pluribus,

¹ Nempe num. 48-51 in § XIX Const. praeced. ut supra pag. 90 (R. T.).

ut supra, notario scutum unum, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

69. Pro mandato de retinendo annatam, notario scutum unum, sigillo scutum unum.

70. Patentes quod soluto damno non teneatur ad poenam, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

71. Patentes faciendi mercatum, seu nundinas, notario iulii vigintiduo, sigillo iulii undecim.

72. Patentes ad favorem conducentium grasciam ad Urbem, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

73. Patentes concessionis arcis vel aliorum bonorum, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

74. Patentes aperiendi apothecam barbitonsoris, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

75. Patentes deferendi arma pro ministris et appaltatoribus cameralibus, notario scutum unum, sigillo scutum unum.

76. Patentes ad favorem deferentium aurum seu margaritas ad Urbem et Statum Ecclesiasticum, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

77. Patentes concessionis officii proxenetæ Ripæ in numero vigintiquinque, notario iulii vigintiduo, sigillo scuta quadraginta auri in auro.

78. Patentes concessionis officii notariatus Rotæ, ex illis duodecim ad cardinalem camerarium spectantibus, notario iulii undecim, sigillo scuta vigintiquinque auri in auro.

79. Quietantia decimarum, vel alterius subsidii, pro uno, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio;

80. Pro clero et capitulo, vel pluribus, notario iulii undecim, sigillo iulii quinque cum dimidio.

81. Quietantia census unius anni, pro uno seu pluribus consortibus, notario iulii tredecim, sigillo iulii quatuordecim.

82. Quietantia unius quindennii, pro uno sive pluribus, universitate, vel capitulo, notario iulii duodecim, sigillo iulii duodecim.

83. Remissio caducitatis in plenâ camerâ, pro uno vel pluribus consortibus, notario iulii vigintiduo, sigillo iulii undecim.

84. Salvusconductus pro navi, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

85. Rogitus præstationis iuramenti pro computis solidandis, et fide illius, notario iulii quinque cum dimidio.

86. Pro quietantiâ apponendâ in mandatis de solvendo, non tamen ordinariis, notario iulii duo pro quolibet centenario; pro ordinario¹ vero, nihil.

87. Pro patentibus confirmationis statuti, et capitulorum, sive pro privatis, sive pro collegio, vel universitate, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

88. Pro patentibus confirmationis officiorum seu bonorum camerae, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

89. Pro patentibus deputationis alicuius officialis, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

90. Pro litteris cameralibus iustitiæ, pro uno vel pluribus consortibus, ut supra, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

91. Mandatum de admittendo aliquem ad officium cursoratus, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

92. Patentes cum insertione Motus proprii sive Brevis in camerâ apostolicâ præsentati, pro uno sive pluribus, ut supra, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

¹ Aptius iegeretur *pro* vel *in ordinariis* (R.T.).

93. Pro tolerantia pro Iudaeis pro quolibet anno, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo iulii undecim.

94. Absolutiones, quas vocant a transgressibus, pro Iudaeis non sunt taxatae, quia nullo modo sunt concedendae.

95. Patentes exemptionis ob numerum duodecim filiorum, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

96. Patentes effodiendi thesauros, sive minerias, aut puteolanam, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

97. Attestatio visitationis liminum, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

98. Mandatum de cassando annatam alicuius ecclesiae, notario scutum unum, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

99. Pro quolibet consensu praestito per principalem, notario bononeni vigintiseptem cum dimidio.

100. Pro recognitione mandati, notario iulius unus.

101. Pro consensu coadiutoriae, notario ducatus unus.

102. Pro consensu cessionis monasterii consistorialis, notario ducatus unus.

103. Pro consensu cessionis ecclesiae cathedralis, notario ducati duo.

104. Pro consensu reservationis pensionis per obitum ad favorem palatinorum seu alterius personae (comprehensis obligatione principalis et fideiussoribus¹), si in Italia adest beneficium, notario ducatus unus, si extra Italiam ducati duo.

105. Pro consensu reservationis pensionis super fructibus mensae monasterii consistorialis, notario ducatus unus.

106. Pro consensu reservationis pensionis super fructibus alicuius ecclesiae maioris, notario ducatus unus.

107. Pro registratura unius bullae, pro

singulis quinque lineis, notario bononeni undecim.

108. Pro registratura bullae alicuius monasterii virorum, notario ducati tres.

109. Pro registratura bullae alicuius ecclesiae maioris, notario ducati quatuor.

110. Pro registratura bullae monasterii monialium usque ad valorem annuum ducentorum ducatorum, notario ducatus unus;

111. Usque ad trecentos ducatos, notario ducatus unus cum dimidio;

112. A trecentis usque ad quingentos, notario ducati duo.

113. Et notarius registri vel eius substituti non possint gravare partes ultra taxam appositam in bulla per mensarium taxarum, sub poenis in reformatione Sanctissimi appositis; ac, soluta taxa ordinaria, nihil prorsus pro collationatura vel registratura recipiat.

114. Pro qualibet obligatione annatarum, notario bononeni vigintiseptem cum dimidio.

115. Pro quolibet teste, notario bononeni undecim.

116. Pro qualibet quietantia annatae usque ad ducentos ducatos exclusive, notario bononeni vigintiseptem cum dimidio;

117. Pro ducentis ducatis, notario iulii quinque cum dimidio;

118. A ducentis usque ad quatuorcentum exclusive, notario iulii octo cum dimidio;

109. Pro ducatis quatuorcentum, notario ducatus unus.

120. Pro quietantia communium usque ad ducatos de camera centum, notario ducatus unus;

121. A centum usque ad quingentos, notario ducati duo;

122. A quingentis usque ad mille exclusive, notario ducati tres;

123. Pro mille ducatis, notario ducati quatuor;

¹ Aptius utraque edit. Cherub. habet *fideiussoribus* (R. T.).

124. A mille vero usque ad quaecumque summam, multiplicetur usque ad dictam rationem quatuor ducatorum pro quolibet milliari.

125. Pro qualibet obligatione solvendi commune, notario iulii quinque cum dimidio.

126. Pro decreto relaxationis bullae ecclesiae cathedralis, notario ducati duo.

127. Pro decreto relaxationis bullarum, monasterii, notario ducatus unus.

128. Pro qualibet restitutione bullarum etiam quod sint plures, notario bononeni vigintiseptem cum dimidio.

129. Absolutio a censuris pro uno, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

130. Absolutio a censuris pro pluribus, capitulo vel universitate, notario iulii undecim, sigillo iulii quinque cum dimidio.

131. Arrestum pro uno vel pluribus in eodem negotio vel causâ, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

132. Attestatio valoris ducati, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

133. Attestatio superviventiae, vel obitus, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

134. Attestatio decreti cameralis, pro uno vel pluribus, ut supra, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

135. Aggravatoria excommunicationis, seu aggravatoria cum invocatione brachii secularis, pro uno vel pluribus, aut collegio, capitulo, vel universitate, notario iulii novem, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

136. Bannimentum pro uno vel pluribus consortibus, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

137. Exequatur mandatorum non emanatorum a tribunali camerae, si praevis causae cognitione et transportatis actis, et si supra scuta vigintiquinque, exigatur prout in mandatis executivis;

138. Si infra, vel supra sine causae cognitione, notario iulii tres cum dimidio, sigillo iulius unus.

139. Pro fide praestiti iuramenti, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

140. Pro fide pro nauta¹, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

141. Instrumentum moderationis, vel reductionis inhibitionis ad viam iuris, vel supersessoriae, pro uno vel pluribus, notario iulii quinque, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

142. Indultum super aliquo novo modo invento, notario iulii vigintiduo, sigillo iulii undecim.

143. Indultum imponendi et exigendi collectam, etiam pro universitate, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

144. Indultum faciendi lottum, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

145. Salvusconductus a debitis extra Statum Ecclesiasticum contractis iuxta formam novissimam, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim.

146. Tracta grani extra Statum Ecclesiasticum et civitates Bononiae et Ferrariae (quae non concedatur, nisi praevis chirographo signato manu Sanctissimi) ab uno rubro usque ad decem rubra, notario iulius unus, sigillo iulius unus;

147. A decem usque ad quinquaginta inclusive, notario bononeni vigintiseptem cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio;

148. A quinquaginta usque ad centum inclusive, notario iulii quinque cum di-

¹ Sic legimus cum Cherub.; edit. Main. legit *pro natura* (R. T.).

midio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio;

149. A centum usque ad ducenta, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim;

150. Et ab inde supra pro singulo centenario rubrorum, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo iulii undecim.

151. Pro tractis expediendis a praefecto annonae:

152. Ab uno rubro usque ad quinquaginta, notario iulius unus, sigillo iulius unus;

153. A quinquaginta usque ad centum, notario iulii duo, sigillo iulii duo;

154. A centum usque ad quaecumque summam, notario iulii quinque, sigillo iulii quinque.

155. Pro tractis infra Statum, de provinciâ ad provinciam, praeter loca comprehensa in facultatibus praefecti annonae (quae non concedantur nisi praevio chirographo signato manu Sanctissimi) ab uno usque ad quinquaginta, notario iulii duo, sigillo iulii duo;

156. A quinquaginta usque ad centum, notario iulii quatuor, sigillo iulii quatuor;

157. A centum usque ad quaecumque summam, notario scutum unum, sigillo scutum unum.

158. Pro tractis de loco ad locum in eâdem provinciâ, nihil ubique.

159. Licentiâ extrahendi usque ad unam salmam olei, pellium, vel saponis, nihil ubique;

160. Pro salmis duabus, notario iulii duo, sigillo iulii duo;

161. Pro salmis tribus usque ad quinque, notario iulii tres, sigillo iulii tres;

162. Pro salmis quinque usque ad decem, notario iulii quinque, sigillo iulii quinque;

163. Pro decem, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim;

164. Ab inde supra usque ad quaecumque summam, pro singulis decem salmis,

notario iulii quinque cum dimidio, sigillo iulii quinque cum dimidio.

165. Pro rebus quibuscumque, quae ad Urbem conducuntur, nihil ubique.

166. Idem fiat de pellibus quando concedi contigerit.

167. Idem de sapone ex Urbe vel aliunde extrahendo¹

168. Pro licentiâ extrahendi oleum extra Statum (praevio tamen chirographo manu Sanctissimi), ad rationem milliarium pro singulis tribus millibus, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim;

169. Et sic augeatur et minuatur proportionabiliter.

170. Idem fiat de carnibus salitis.

171. Pro licentiâ extrahendi petia tria solae albae, nihil ubique;

172. Pro licentiâ extrahendi salmam unam calceamentorum novorum seu veterum, nihil ubique;

173. Pro licentiâ extrahendi cincia usque ad libras mille, nihil ubique.

174. A mille usque ad tria millia, notario bononeni vigintiseptem cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio;

175. A tribus millibus usque ad quinque millia, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo iulii quinque cum dimidio;

176. A quinque millibus usque ad octo millia, notario iulii octo, bononeni duo cum dimidio, sigillo iulii octo, bononeni duo cum dimidio;

177. Ab octo millibus usque ad decem millia, notario iulii undecim, sigillo iulii undecim;

178. Et sic augeatur proportionabiliter.

179. Pro licentiâ extrahendi agnos quinquaginta, notario iulii duo, sigillo iulii duo;

180. Pro centum, notario bononeni vigintiseptem cum dimidio, sigillo iulii duo;

¹ Praedicta duo delentur in Const. seq. § 15 (R. T.)

181. Pro ducentis, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio;

182. Et sic pro singulis ducentis.

183. Litterae passus, notario iulii quinque cum dimidio, sigillo bononeni vigintiseptem cum dimidio.

184. Litterae legalitatis, pro uno vel pluribus, notario iulius unus, sigillo iulius unus.

185. Licentia accipiendi ad censum, vel se obligandi pro communitate vigore decreti camerae, usque ad quamcumque summam, notario iulii sexdecim cum dimidio, sigillo iulii quinque cum dimidio.

186. Pro non comprehensis in praesenti taxâ, nihil omnino recipiatur, neque a notariis, neque pro sigillo¹.

§ II.

*Taxa notariorum civilium gubernatoris Urbis, vicarii, Burgi, et aliorum tribunalium non habentium propriam taxam*².

1. Pro quocumque monitorio, arresto, seu praecepto litis introductivo, cum clausulâ *siquis*, etc., nihil recipiatur.

2. Pro quacumque petitione, comparitione, protestatione, sive allegatione, bononenus unus.

3. Pro quacumque revocatione inhibitionis de facto factae, arresti, sequestri, seu cuiusvis mandati, bononeni duo.

4. Pro mandato suspicionis fugae cum examine testium, usque ad summam scutorum decem, bononeni decem;

5. Cum productione iurium a decem infra, bononeni septem cum dimidio;

6. A decem supra cum examine testium, bononeni duodecim;

¹ Hoc declaratur in Const. seq. § 16 (R. T. ex Cherub.).

² Reformatio curiae gubernatoris et aliorum tribunalium huiusmodi est in Constitutione praeced. § III et seq.

7. Cum productione iurium ad decem supra, bononeni decem.

8. Pro arresto in carceribus, idem solvatur respective.

9. Pro mandato de relaxando, cum cautione, usque ad summam scutorum decem, comprehensâ mercede cautionis, bononeni quindecim;

10. Si vero cum consensu sine cautione, bononeni duodecim;

11. Ab inde supra, si cum cautione, comprehensâ mercede cautionis, ut supra, bononeni vigintiquinque;

12. Si vero sine cautione, bononeni viginti.

13. Pro quocumque mandato in contumaciam, bononeni tres.

14. Pro revocatione mandati in contumaciam, bononeni duo.

15. Pro *non gravetur*, seu mandato de non molestando in formâ iuris, bononeni tres.

16. Pro quocumque deposito, sive cedula cuiuscumque summae, in actis faciundo, nihil.

17. Pro restitutione depositi, pro quolibet scuto bononenus unus¹

18. Pro rogitu cuiuscumque obligationis in officio usque ad summam scutorum decem, bononeni septem cum dimidio;

19. Ab inde supra, bononeni decem;

20. Extra officium, duplum.

21. Pro cassatione cuiuscumque obligationis iudicialis usque ad summam scutorum decem, bononeni quinque;

22. Ab inde supra, bononeni decem.

23. Pro susceptione termini in iudicio ad solvendum, bononeni duo.

24. Pro moderatione termini, bononenus unus.

25. Pro quocumque partito litis decisivo, bononeni duo.

26. Pro quocumque iuramento extra

¹ Hoc declaratur in Const. seq. § 17 (R. T. ex Cherub.).

officium, susceptione termini aut actus iudicialis, usque ad scuta decem, bononeni septem cum dimidio;

27. Ab inde supra, bononeni decem.

28. Pro quocumque mandato vigore termini in iudicio suscepti, vel iuramenti, usque ad summam scutorum quinque, bononeni quinque;

29. A scutis quinque usque ad decem, bononeni decem;

30. A decem usque ad viginti, bononeni viginti;

31. A viginti usque ad quamcumque summam, bononeni quinquaginta.

32. Pro decreto supradicti mandati, bononeni duo.

33. Pro quacumque fide de exequendo mandatum in aliâ curiâ decretum, seu appositionis manus in contumaciam, vel aliâs non facto processu, bononeni duo.

34. Pro quocumque rogitu procurae in officio, bononeni duo;

35. Extra vero officium, bononeni octo.

36. Pro fide cuiuscumque procurae in actis rogatae, vel productae, bononeni decem.

37. Pro productione quorumcumque iurium, articulorum, et interrogatoriorum, bononeni duo.

38. Pro quacumque restitutione iurium cum dimissione copiae, a decem scutis infra (supra tamen duo), in scripturis privatis, bononeni septem cum dimidio;

39. A decem usque ad viginti, bononeni quindecim;

40. A viginti supra, bononeni viginti.

41. Si vero instrumenta publica, vel alia iura, duplum in quolibet casuum praedictorum.

42. Pro relatione ad videndum iurare testes, et illorum inductione, specificatione materiarum, etiamsi insimul cum inductione testium fiat, bononeni duo.

43. Pro responsione articulorum, sive praeparatoriorum, pro quolibet articulo,

seu praeparatorio, etiam generali, sive fiat verbo, sive fiat per productionem cedulae, bononenus unus.

44. Pro examine testis, in quacumque summâ summarie, absque articulis et interrogatoriis, bononeni septem cum dimidio.

45. Pro examine super recognitione tesserarum, bononeni quatuor.

46. Pro recognitione apocharum, bononeni tres.

47. Pro examine super articulis, et interrogatoriis, a scutis decem infra (supra tamen duo) bononeni decem;

48. A decem usque ad viginti, bononeni quindecim;

49. A viginti usque ad quamcumque summam bononeni viginti quinque.

50. Si vero articuli, et interrogatoria fuerint excessiva, solvatur arbitrio iudicis.

51. Extra vero officium, solvatur duplum.

52. Pro examine super articulis absque interrogatoriis, usque ad scuta decem (supra tamen duo) bononeni octo;

53. Usque ad scuta viginti, bononeni decem;

54. Usque ad quamcumque summam, bononeni quindecim, et non ultra.

55. Pro copiâ testium publicatorum, solvatur ad rationem, ut supra pro examine.

56. Pro quacumque informatione iudici faciendâ cum ostensione actorum, iurium, vel testium, si qui adsint, a quinque ducatis infra, nihil;

57. A quinque usque ad decem, bononeni sex;

58. Ab inde supra, bononeni septem cum dimidio.

59. Et unica tantum informatio in omnibus casibus solvatur.

60. Et si fiat extractus, vel registrum, ubi iuxta reformationem fieri licet, nihil solvatur pro informatione.

61. Pro notâ sententiae diffinitivae, et pro quocumque decreto vim diffinitivae habente, usque ad summam scutorum quinque, bononeni tres;

62. Usque ad decem, bononeni septem cum dimidio;

63. Usque ad viginti, bononeni vigintiquinque;

64. Usque ad quaecumque summam, bononeni quadragintaquinque.

65. Pro quocumque mandato vigore sententiae, servatis servandis, vel causâ cognitâ, usque ad summam scutorum quinque, bononeni quinque;

66. Usque ad decem, bononeni septem cum dimidio;

67. Usque ad viginti, bononeni vigintiquinque;

68. Usque ad quaecumque summam, bononeni quadragintaquinque.

69. Pro copiâ cuiuslibet commissionis, bononeni decem.

70. Pro copiâ simplici cuiuslibet instrumenti in actis rogati, bononeni septem cum dimidio¹;

71. Pro copiâ subscriptâ pro fide eorundem, bononeni decem.

72. Pro copiâ articulorum si sit magna scriptura, bononeni decem.

73. Pro copia cuiuslibet petitionis partiti, iuramenti, allegationis, et cuiuscumque alterius acti iudicialis in actis facti, bononeni duo.

74. Pro mandato de evacuando domum, bononeni vigintiquinque.

75. Pro quocumque mandato de consignandis pignoribus, bononeni tres.

76. Pro quocumque decreto confessionis debiti, bononeni duo.

77. Pro quibuscumque litteris et declaratoriis vigore monitorii, vel illarum loco mandato in contumaciam, bononeni trigesimaseptem cum dimidio.

¹ Declaratur in seq. Const. § 18 (R. T. ex Cherub.).

78. Pro quibuscumque litteris excommunicatoriis, sive declaratoriis, vigore obligationis in formâ camerae, vel monitorii reintegrati, vel mandato loco illarum, usque ad summam vigintiquinque scutorum, bononeni trigesimaseptem cum dimidio;

79. A vigintiquinque usque ad quaecumque summam, bononeni quinquaginta.

80. Pro absolutione a censuris, bononeni septem cum dimidio.

81. Pro instrumento absolutionis a censuris, idem solvatur prout in litteris.

82. Pro quocumque brachio seculari, solvatur duplum ad rationem summae praedictae.

83. Pro monitorio extra Urbem in illius districtu, bononeni viginti.

84. Pro rogitu instrumenti possessionis intra moenia Urbis, bononeni trigesimaseptem cum dimidio;

85. Extra vero moenia Urbis, arbitrio iudicis.

86. Pro inventario de bonis extra officium, bononeni quinquaginta.

87. Pro mercede publicorum instrumentorum, serventur statuta Urbis.

88. In causis a quinque scutis infra, specificentur materiae in actis, et examinentur testes absque articulis et interrogatoriis, et notarius teneatur super generalibus examinare, et si pars voluerit dare interrogatoria, concordet notarium.

89. Et si agatur de bonis, et non de pecuniarum quantitibus, stetur arbitrio iudicis quae taxa solvi debeat.

90. Pro extractibus fiendis iuxta reformationem Sanctissimi, et non aliter, pro quolibet folio bene scripto iuxta dictam reformationem sub rubricâ *de registris*¹, bononeni sex.

91. In causis vero commissariis, iuxta praedictam reformationem, pro compa-

¹ Quam vide in Const. praeced. ad pag. 97 (R. T.).

ritionibus et relaxationibus, nihil recipiatur.

92. Et in omnibus casibus solvatur, prout in aliis Urbis tribunalibus solvi solitum et consuetum est.

93. A pauperibus et miserabilibus personis, nihil; de paupertate et miserabilitate stetur relationi advocati vel procuratoris pauperum.

§ III.

Taxa notariorum auditoris camerae¹

1. In causis ordinariis ad hoc forum pertinentibus, etiam quod adsit commissio quocumque tempore impetrata, exigatur ut infra:

2. Pro expeditionibus, quando sunt plures personae consortes, etiam si sint congregationes, collegia, capitula, vel universitates, nonnisi pro uno tantum exigatur, prout et in reformatione Sanctissimi sancitum est sub rubricâ *De notariis*, § *Pro expeditionibus*²

3. Pro monitorio specialis ad partes, iulii novem.

4. Pro monitorio speciali per edictum, iulii undecim.

5. Pro monitorio in vim Bullae Eugeniae, iulii duodecim.

6. Pro Eugenianâ per edictum, iulii quindecim.

7. Pro monitorio in vim Bullae Coenae Domini, iulii duodecim.

8. Pro citatione cum inhibitione vigore appellationis extra curiam, cum insertione instrumenti sententiae a qua appellatur, iulii decem.

9. Pro instrumento remissoriae, iulii novem.

10. Pro instrumento litis pendentiae extra curiam, iulii novem.

¹ Reformatio huius curiae habetur in Const. praec. § IV.

² Vide in Const. praeced. § XIX num. 79 ad pag. 93.

11. Pro transumpto simplici unius bullae, vel instrumenti, aut cedulae, vel etiam plurium similium, seu aliorum iurium in eodem transumpto descriptorum, si fuerint in formâ probanti, iulii duodecim;

12. Si vero in formâ *vidimus*, iulii novem:

13. Habitâ tamen ratione excessus scripturarum, arbitrio iudicis, quoad laborem notarii.

14. Pro sequestro extra curiam, iulii novem.

15. Pro litteris superventiae quae non taxentur, comprehenso sigillo, iulii quatuor.

16. Pro fide legalitatis apponendae in instrumentis notariorum, in totum unâ cum sigillo iulii duo.

17. Pro mandato de exequendo, iulii novem.

18. Pro notâ sententiae, nihil.

19. Pro sportulis, nihil.

20. In causis commissariis, iuxta reformationem Sanctissimi sub rubricâ *De auditore camerae*, § *in causis*¹.

21. Pro citatione vigore commissionis absque inhibitione extra curiam, iulii novem.

22. Pro citatione cum inhibitione simplici, iulii undecim.

23. Pro citatione cum inhibitione sub censuris, iulii quatuordecim.

24. Pro citatione cum inhibitione sub censuris per edictum, etiam pro necessario examine, iulii decem et octo.

25. Pro inhibitione simplici extra curiam, iulii novem.

26. Pro inhibitione extra curiam sub censuris, iulii duodecim.

27. Pro inhibitione in curiâ, bononeni triginta quinque.

28. Pro monitorio speciali, iulii quindecim.

¹ Vide Const. praeced. ad pag. 65 b.

29. Pro instrumento remissoriae, iulii duodecim.

30. Pro notis sententiarum diffinitivarum quae in scriptis proferuntur, in primâ instantiâ, scuta quatuor, idest iulii quadraginta;

31. In secundâ instantiâ, iulii triginta;

32. In tertiâ instantiâ, iulii viginti.

33. Pro notâ absolutoriae ab observatione iudicii, iulii quindecim.

34. Pro notâ interlocutoriae, iulii quindecim.

35. Pro notâ declaratoriae, iulii octo.

36. Pro mandato de exequendo, iulii quindecim.

37. Pro sequestro, iulii quindecim.

38. Pro sportulis iudicum, pro sententiis definitivis in scriptis proferendis non ultra id, quod in aliis curiae tribunalibus ordinariis olim a¹ felicis recordationis Pio Papa IV et nuper a Sanctissimo praescriptum et innovatum est sub rubricâ *De sportulis*²;

39. In ceteris actis, scripturis, et expeditionibus infrascriptis, sive causae sint ordinariae sive commissariae, solvatur ut infra, videlicet:

40. Pro compulsorialibus generalibus, sive specialibus, iulii duodecim.

41. Pro palmo rotuli remissoriae, qui sit linearum triginta, et quaelibet linea sit syllabarum decem et octo, iulii tres.

42. Pro instrumento litis pendentiae in curiâ, bononeni quadragintaquinque.

43. Pro interdicto speciali, iulii quindecim.

44. Pro instrumento relaxationis interdicti, iulii quindecim.

45. Pro exequutorialibus, iulii triginta sex.

46. Pro mandato de immittendo in possessionem vigore litterarum apostolicarum, seu Brevis, iulii decem.

1 Praep. a nos addimus ex Cherub. (R. T.).

2 Quam vide supra ad pag. 80.

47. Pro absolutione, sive absolutionis commissione pro uno, iulii novem;

48. Pro duobus litis consortibus, iulii quatuordecim;

49. Pro tribus litis consortibus, iulii decem et octo;

50. Pro quatuor litis consortibus, iulii viginti tres;

51. Ultra quatuor quotcumque addantur personae litis consortes, nihil augeatur pretium expeditionis;

52. Pro capitulo, collegio, confraternitate, aut universitate, iulii quinquaginta.

53. Pro instrumento absolutionis, iulii duodecim.

54. Pro decretis a iudice non ex scripto prolatis, etiam vim definitivae habentibus, nihil.

55. Pro notâ eorundem, nihil.

56. Pro sportulis eorundem, nihil.

57. Pro simplici fide, etiam plurium actorum, iulii duo.

58. Pro examine testium cum articulis et interrogatoriis in causâ aestimationis, a quinquaginta scutis supra usque ad quamcumque summam, si articuli non excedant numerum vigintiquinque, et interrogatoria numerum triginta quinque, in domo vel officio notarii, iulii quatuor;

59. Extra officium, non ultra duplum;

60. In causâ aestimationis, a quinquaginta scutis infra, ad rationem iulii undecim pro scuto, solvatur tantum pro dimidio;

61. Quod si articuli excedant numerum vigintiquinque, et interrogatoria triginta quinque, solvatur merces notario, arbitrio iudicis.

62. Pro instrumento sententiae, si extrahatur, iulii quindecim.

63. Pro instrumento declaratoriae, non tamen vigore obligationis in formâ camerae, iulii duodecim.

64. Pro brachio seculari ob non partitionem monitorii, aut litterarum aposto-

licarum, vel exequutorialium, iulii triginta.

65. Pro mandato suspicionis fugae, usque ad quacumque summam, etiam in¹ vim obligationis cameralis et etiam parte citatâ decreto, iulii quatuor cum dimidio.

66. Pro mandato de consignando vigore sequestri, etiam ubi pro illius verificatione debitor prius fuisset conventus viâ exequutivâ vigore obligationis cameralis, iulii quatuor cum dimidio.

67. Pro mandato de consignandis pignoribus, subhastandis, aut deliberandis, iulii quatuor cum dimidio.

68. Pro mandato de relaxando pro debito civili, iulii quatuor cum dimidio.

69. Pro mandato in causis civilibus loco litterarum, pro parvâ summâ, iulii quatuor cum dimidio,

70. Computato in his omnibus mandatis iulio sigilli.

71. Pro mandato exequutivo, sive brachio seculari (ubi eius invocatione opus fuerit) per omnia expedito, omnibus comprehensis, ab uno scuto usque ad quindecim, ad rationem iulii undecim pro scuto, iulii quatuor cum dimidio;

72. A scutis quindecim, usque ad vigintiquinque ad eandem rationem, iulii vigintiduo;

73. A scutis vigintiquinque usque ad quingentos ad eandem rationem, iulii triginta tres;

74. A scutis quingentis usque ad mille ad eandem rationem, iulii sexaginta sex;

75. A scutis mille usque ad quacumque summam ad eandem rationem, scuta undecim.

76. Pro censuris ecclesiasticis, vel in expeditione mandati exequutivi seu brachii secularis, vel seorsum ab eo, nihil.

77. Neque usquam aliâs, nisi ubi ad illas rite processum fuerit re ipsâ.

78. Pro declaratoriâ, aggravatoriâ, et

¹ Praep. in addimus ex Cherub. (R. T.).

reaggravatoriâ simul iunctis, et totali earum omnium expeditione ubi ad eas rite processum fuerit, et non alias, exigatur tantumdem, quantum pro mandato, seu brachio seculari, habitâ distinctione summarum, ut supra, ita ut omnis¹ impensa utriusque expositionis, tam mandati scilicet vel brachii secularis quam censurarum simul iuncta, duplum non excedat eius pretii, quod pro mandato seu brachio seculari pro qualibet dictarum summarum taxatum est, exceptâ ultimâ maiori summâ, videlicet a mille supra, in qua etiam si contingat ultra vel post mandatum exequutivum seu brachiumulare censuras quoque relaxari, nihil earum nomine exigatur, sed tantum ultra pretium solius mandati seu brachii secularis, ut supra taxatum, accipi possit iusta merces pro scripturâ.

79. Nec umquam cogantur partes invitae unâ cum mandato exequutivo vel brachio seculari, censurarum quoque expeditionem accipere, aut earum expeditionis pretium solvere, etiamsi ad censuras ipsas in subsidium contra contumacem iudex comminando rite processerit, et extra loca temporali dominio S. R. E. subiecta, vel etiam extra Italiam expeditio mittenda foret.

80. Et ubi quisquam legitime, servatis processibus, utramque expeditionem, mandati scilicet vel brachii secularis et censurarum, eodem tempore habere voluerit, tunc apponatur verbis expressis in ipsâ expeditione quoad censuras, ne is² pretium, quod illarum ratione expendit, ullo modo repetere possit ab his contra quos decretae et prolatae fuerunt, nisi adversus eodem vigore mandati exequutivi seu brachii secularis non satisficientes, aut aliâs non parentes censuris ipsis, uti necesse fuerit.

81. Pro duplicatis, etiam post quod-

¹ Edit. Main. legit omnes (R. T.).

² Perperam edit. Main. habet eis (R. T.).

cumque tempus expeditis, nihil praeter scripturae mercedem.

82. Pro sigillo parvo appenso in qualibet expeditione, si non adsit minor taxa, solvatur tantum iulius unus.

83. Pro mandatis exequutivis vel aliis quibuscumque expeditionibus, notarii nihil recipiant, nisi illis effectualiter partibus consignatis.

84. Nec partes cogantur accipere aliquam expeditionem, nisi quam voluerint.

85. Pauperibus expeditiones in formâ pauperum, miserabilibus vero gratis omnino tradant, etiam scripturae mercedem¹; distinctio vero istarum personarum iudicis arbitrio remittitur.

86. Pro terminis coram iudice servandis, iudicibus informandis, scripturis ad eos deferendis, seu etiam in officio perquirendis, registris seu extractibus transportandis, et aliis huiusmodi, notarii, vel eorum substituti, scribae et copistae, etiam nomine regalium, seu bibaliorum, nihil prorsus, etiam a sponte dantibus, accipiant.

87. In causis criminalibus expeditionum, quae erunt eiusdem generis seu nominis² cuius sunt suprascriptae, pretium augeri non possit ultra tertiam partem eius, quod supra in civilibus praescriptum est.

88. In registris, extractibus, copiis indiciorum, et alterius quam supradicti generis seu nominis expeditionibus criminalibus, servetur taxa aliis tribunalibus ordinariis Urbis in criminalibus praescripta.

89. Pro rogitu instrumentorum, cassatione, et pro rogitu testamentorum, et aliorum, servetur constitutio sanctissimi D. N., sub rubricâ *De notariis, § pro rogitu cuiuslibet, § pro cassatione, § in tradendis, et § pro rogitu testamentorum*³.

¹ Subintelligendum videtur *renunctando* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *hominis* (R. T.).

³ Nempe num. 48-51 in § XIX Const. praeced. ut supra pag. 90 (R. T.).

90. Pro mercede instrumentorum seu testamentorum publicatorum, ab uno scuto usque ad vigintiquinque, bononeni quadraginta quinque;

91. A scutis vigintiquinque usque ad quinquaginta, iulii septem cum dimidio;

92. A scutis quinquaginta usque ad centum, scutum unum;

93. A scutis centum usque ad quingenta, pro quolibet centenario scutum unum;

94. A scutis quingentis usque ad quamcumque summam, pro quolibet centenario iulii duo;

95. Dummodo in totum usque ad centum scuta pro qualibet summâ, et non ultra, recipere valeant.

96. Pro quocumque deposito cuiuscumque summae vel rei, per cedula vel sine, nihil recipiatur.

97. Pro restitutione vero cedulae vel depositi, usque ad summam scutorum quadragintaquinque inclusive, recipiant notarii omni casu bononenos duos tantum pro quolibet scuto, nec aliud quicquam, neque pro restitutione cedulae, neque pro mandato, neque pro quietatione;

98. A scutis quadragintaquinque supra usque ad quamcumque summam, quando depositum est factum ante mandati relaxationem, absque conditione vel protestatione extrinsecâ, cum consensu quod consignetur adimpletis conventis et factâ legitima quietatione, tunc pro mandato de consignando habeat notarius iulios quatuor cum dimidio, et alios quatuor cum dimidio pro consignatione cedulae, et non ultra;

99. Quando vero depositum est cum protestatione vel conditione extrinsecâ non conventâ in scripturâ cuius vigore agitur, adeo quod oriatur super eâ decretum, tunc pro mandato de consignando illud, habeat notarius tantum, quantum solveretur pro mandato illius summae exequutivo, et amplius iulios quatuor cum dimidio pro resti-

tutione cedulae, si consignetur in totum, sin minus, iulium unum pro quietatione summae, quae consignabitur, et non ultra;

100. Quando depositum est factum post mandati exequentivi relaxationem, quomodocumque fiat, etiam quod plura desuper fieri decreta contingat, numquam habeat notarius nisi iulios quatuor cum dimidio pro mandato de consignando, et totidem pro restitutione cedulae et quietantiâ, si integrum consignetur, alioquin, ultra mandati praedicti mercedem, habeat iulium unum pro quietantiâ, ut supra, et nihil amplius in quolibet praedictorum casuum.

101. Pro restitutione scripturarum quarumcumque in eodem termino productarum, etiamsi plures sint, iulios quatuor cum dimidio.

102. Pro quibuscumque copiis bene et unâ margine descriptis ad instar originalis, pro quolibet folio iulium unum.

103. Pro contradictis, quod vere solvitur officio contradictarum, et non amplius.

§ IV.

*Taxa notariorum Rotae*¹

1. Pro quolibet centenariorum foliorum registri boni facti iuxta reformationem Sanctissimi sub titulo *de registris*², iulii sexaginta³;

2. Pro quolibet folio copiarum instar boni originalis, bononeni septem cum dimidio.

3. Pro rubricaturâ cuiuslibet centenarii foliorum processus de partibus factâ iuxta reformationem Sanctissimi sub titulo *De registris* § *Rubricellae* et § *Processus de partibus*, et § *Notarii Rotae*⁴, iulii viginquinque.

¹ Reformatio huius tribunalis habetur supra in Constit. praec. § v.

² In Const. praec. § xx, pag. 97.

³ Declaratur in Const. seq. § 19 (R. T.).

⁴ Vide supra pag. 99.

4. Pro rubricaturâ testium de partibus, pro medietate.

5. Et idem solvatur de processibus per alium quam notarium rubricatis in curiâ, nisi quod deducatur ad favorem partis tantum, quantum solvisset notarius causae copistae rubricanti.

6. De aliis vero processibus rubricatis in partibus, in quorum rubricaturâ nihil est corrigendum, addendum, vel minuendum, solvantur pro revisione cuiuslibet centenarii iulii quindecim.

7. Pro citatione simplici extra curiam, iulii septem cum dimidio.

8. Pro citatione cum inhibitione extra curiam, iulii quindecim.

9. Pro citatione cum inhibitione per edictum extra curiam, vel sub censuris, iulii quindecim.

10. Pro inhibitione simplici factâ in curiâ, bononeni trigintaseptem cum dimidio.

11. Pro inhibitione simplici extra curiam sub censuris, iulii undecim et bononeni duo cum dimidio.

12. Pro citatione ad valvas in curiâ tempore feriarum, bononeni quindecim.

13. Pro compulsoriâ generali extra curiam, iulii septem cum dimidio.

14. Pro compulsoriâ speciali extra curiam, iulii quindecim.

15. Pro arresto generali, iulii tres.

16. Pro instrumento remissoriae ad partes, iulii quindecim.

17. Pro quolibet palmo rotuli remissoriae, numerati iuxta reformationem Sanctissimi sub titulo *De notariis omnium tribunalium*, § *Litteras remissoriales*¹, iulii septem cum dimidio.

18. Et si remissoria consignatur non facto registro, depositum reguletur ad rationem sexaginta foliorum registri, excomputandum postea in mercede registri.

¹ Vide Const. praeced. ad pag. 95 (R. T.).

19. Pro quolibet sequestro extra curiam cum illius instrumento iulii quindecim.

20. Pro instrumento revocationis seu relaxationis sequestri, iulii septem cum dimidio.

21. Pro monitorio poenali in eventum citatorio extra curiam, iulii quindecim.

22. Pro litteris excommunicationis in curiâ ob non solutam mercedem notarii, vel aliâs, bononeni trigesimaseptem cum dimidio.

23. Pro mandato de reportando registrum, acta, vel processus, seu de perquirendo, iulii quatuor cum dimidio.

24. Pro notâ sententiae diffinitivae in primâ instantiâ, iulii trigesimaseptem cum dimidio;

25. In secundâ instantiâ, iulii triginta;

26. In tertiâ instantiâ, iulii vigintiduo cum dimidio.

27. Pro instrumento sententiae diffinitivae, iulii quindecim.

28. Pro instrumento diffinitivae sententiae cum taxatione expensarum, iulii vigintiduo cum dimidio.

29. Pro instrumento taxationis expensarum ad partem, iulii septem cum dimidio.

30. Pro notâ sententiae interlocutoriae, nihil.

31. Pro litteris exequutorialibus sive eorum¹ instrumento (ultra depositum scutorum quatuor cum dimidio excomputandum postea in mercede registri), iulii quindecim.

32. Pro notâ sententiae declaratoriae vigore monitorii, vel litterarum exequutorialium, iulii septem cum dimidio.

33. Pro instrumento sententiae declaratoriae, iulii quindecim.

34. Pro instrumento aggravationis ad partem, iulii quindecim.

35. Pro instrumento reaggravationis ad partem, iulii quindecim.

¹ Vel potius lege earum (R. T.).

36. Pro instrumento interdicti ad partem, iulii quindecim.

37. Pro instrumento brachii secularis per se et simpliciter absque declaratione, iulii triginta.

38. Pro instrumento absolutionis ab excommunicationis sententiâ, sive commissionis eiusdem absolutionis in partibus faciendae, etiamsi fuerint plures, sive communitas, capitulum, aut collegium, in eâdem causâ et expeditione, iulii quindecim.

39. Pro mandato exequutivo cuiuscumque summae, iulii triginta.

40. Pro mandato de manutenendo, reintegrando, sive de immittendo, iulii triginta;

41. Et si dentur non confecto registro, liceat exigere depositum pro foliis quinquaginta excomputandum, ut supra, in mercede registri.

42. Pro instrumento cessionis iuris, litis et causae, sive litis et causae dumtaxat, si extrahatur coniunctim vel separatim, iulii septem cum dimidio.

43. Pro notâ seu rogitu instrumenti huiusmodi cessionis, bononeni trigesimaseptem cum dimidio, videlicet quando non extrahitur instrumentum; sed si extrahatur, tunc in extractione dicti instrumenti defalcatur dicta summa bononensorum trigesimaseptem cum dimidio.

44. Pro instrumento processus subrogationis in iure cuiusvis, iulii quindecim.

45. Pro examine testis in domo notarii iurati coram domino, bononeni trigesimaseptem cum dimidio;

46. Extra domum vel officium notarii, iulii septem cum dimidio;

47. Et si articuli excedant numerum vigintiquinque, et interrogatoria triginta, habeatur ratio excessivitatis iuxta laborem notarii.

48. Pro copiis testium publicorum, sive in partibus sive in curiâ examinato-

rum, solvatur prout de foliis registorum dictum est.

49. Pro quocumque instrumento, sive prorogationis remissoriae, sive mutationis iudicum, vel alicuius intimationis, aut alio quovis actu iudiciali in publicam formam redacto, iulii septem cum dimidio.

50. Pro quocumque deposito cuiuscumque summae vel rei, per cedulam vel sine, nihil recipiatur.

51. Pro restitutione vero cedulae vel depositi, usque ad summam scutorum quadragintaquinque inclusive, recipiant notarii omni casu bononenos duos tantum pro quolibet scuto, nec aliud quicquam, neque pro restitutione cedulae, neque pro mandato, neque pro quietatione;

52. A scutis quadragintaquinque supra, usque ad quamcumque summam, quando depositum est factum ante mandati relaxationem, absque conditione vel protestatione extrinsecâ, cum consensu quod consignetur adimpletis conventis et factâ legitimâ quietatione, tunc pro mandato de consignando habeat notarius iulios quatuor cum dimidio, et alios quatuor cum dimidio pro consignatione cedulae, et non ultra;

53. Quando vero depositum est cum protestatione vel conditione extrinsecâ non conventâ in scripturâ cuius vigore agitur, adeo quod oriatur super eâ decretum, tunc pro mandato de consignando illud habeat notarius tantum, quantum solveretur pro mandato illius summae exequutivo, et amplius iulios quatuor cum dimidio pro restitutione cedulae, si consignetur in totum, sin minus, iulium unum pro quietatione summae quae consignabitur, et non ultra;

54. Quando depositum est factum post mandati exequutivi relaxationem, quomodocumque fiat, etiam quod plura desuper fieri decreta contingat, numquam habeat notarius nisi iulios quatuor cum dimidio pro mandato de consignando, et totidem pro restitutione cedulae et quietantiâ, si

integrum consignetur, alioquin, ultra mandati praedicti mercedem, habeat iulium unum pro quietantiâ, ut supra, et nihil amplius in quolibet praedictorum casuum.

§ V.

Taxa archivii.

1. Pro quolibet folio copiae factae instar boni originalis, bononeni sex.

2. Pro fide cuiuslibet primi actus, iulii quatuor cum dimidio.

3. Et si fuerint plures, addantur iulii duo pro quolibet actu.

4. Pro quolibet centenario registri boni iuxta reformationem Sanctissimi sub rubricâ *De registris*, iulii quadragintaquatuor.

5. Pro quolibet centenario rubricaturae processus de partibus, iulii viginti.

6. Testes, qui non rubricantur, solvantur pro medietate.

7. Processus habiti vigore remissoriae, seu compulsoriae, et alii etiam non excedentes folia vigintiduo, non registrentur, et circa rubricaturam fiat numeratio iuxta dictam reformationem Sanctissimi sub rubricâ *De registris*.

8. Pro notâ sententiae in primâ instantiâ coram referendario, iulii triginta;

9. In secundâ, iulii viginti;

10. In tertiâ, iulii quindecim.

11. Pro notâ sententiae interlocutoriae, iulii quinque.

12. Pro notâ sententiae declaratoriae, iulii quinque.

13. Pro instrumento declaratoriae, iulii sex.

14. Pro brachio seculari, iulii decem et octo.

15. Pro notâ sententiae absolutoriae a censuris, iulii quinque.

16. Pro instrumento absolutionis, etiamsi fuerint plures, aut capitulum, communitas, vel collegium in eâdem expeditione et causâ, iulii sex¹.

¹ Declaratur in Const. seq. § 20 (R. T.).

17. Pro instrumento reintrusionis in censuras similiter, ut supra, iulii sex.
18. Pro quolibet teste examinato, in officio, iulii quatuor cum dimidio;
19. Extra officium, duplum;
20. Et si materiae fuerint excessivae, in officio, iulii sex;
21. Extra officium, duplum.
22. Excessivitas intelligatur si articuli excedant numerum vigintiquinque, et interrogatoria numerum trigintaquinque.
23. Pro publicatione, seu summario testium, solvatur modo quo supra, et habeatur respectus ad excessivitatem modo praedicto.
24. Pro mandato de manutenendo, iulii decem;
25. Et si fuerit vigore sententiae, iulii quindecim.
26. Pro simili de restituendo, et reponendo, iulii quindecim.
27. Pro mandato de subhastando extra curiam, iulii septem cum dimidio;
28. In curiâ, iulii quatuor cum dimidio.
29. Pro alio de deliberando, in curiâ et extra, tantundem.
30. Pro citatione cum inhibitione in curiâ, iulii quatuor cum dimidio.
31. Pro simili extra curiam absque censuris, iulii decem.
32. Pro citatione cum inhibitione sub censuris extra curiam, iulii duodecim.
33. Pro citatione simplici extra curiam, iulii septem cum dimidio.
34. Pro compulsorialibus generalibus, iulii octo.
35. Pro compulsorialibus specialibus, iulii decem.
36. Pro monitorio poenali vigore commissionis, iulii octo.
37. Pro sequestro extra curiam, iulii octo.
38. Pro instrumento relaxationis illius, iulii sex.
39. Pro mandato de consignando pecunias, res, et bona, postquam fuit relaxatum mandatum exequutivum, extra curiam, iulii novem;
40. In curiâ, iulii sex.
41. Pro instrumento intimationis litis, cessionis, et similium, iulii sex.
42. Pro mandato exequutivo extra curiam, iulii vigintiquinque;
43. In curiâ, iulii vigintiduo.
44. Pro mandato de exequendo extra curiam, iulii octo,
45. Pro fide decreti seu simili mandato in curiâ, iulii quatuor.
46. Pro instrumento remissoriae, iulii quindecim.
47. Pro litteris missivis, etiam cum articulis et interrogatoriis introclusis, iulii novem.
48. Pro instrumento prorogationis termini remissoriae, seu deputationis iudicium, iulii sex.
49. Pro quolibet palmo rotuli remissoriae factae iuxta reformationem Sanctissimi sub rubrica *De notariis*, § *Litteras remissoriales*¹, iulii quinque.
50. Pro instrumento subdelegationis, iulii decem.
51. Pro mandato de immittendo in possessionem, solvatur tantum, quantum pro mandato exequutivo, in curiâ et extra.
52. Pro deposito quocumque, etiam cularum, nihil solvatur.
53. Pro restitutione vero cedulae vel depositi, usque ad summam scutorum quadragintaquinque inclusive, recipiant notarii omni casu bononenos duos tantum pro quolibet scuto, nec aliud quidquam, neque pro restitutione cedulae, neque pro mandato, neque pro quietatione;
54. A scutis quadragintaquinque supra usque ad quamcumque summam, quando depositum est factum ante mandati relaxationem, absque conditione vel protestatione extrinsecâ, cum consensu quod con-

¹ Vide supra pag. 95 (R. T.).

signetur adimpletis conventis et factâ legitimâ quietatione, tunc pro mandato de consignando habeat notarius iulios quatuor cum dimidio, et alios quatuor cum dimidio pro consignatione cedulae, et non ultra:

55. Quando vero depositum est cum protestatione vel conditione extrinsecâ non conventâ in scripturâ cuius vigore agitur, adeo quod oriatur super eâ decretum, tunc pro mandato de consignando illud, habeat notarius tantum, quantum solveretur pro mandato illius summae exequutivo, et amplius iulios quatuor cum dimidio pro restitutione cedulae, si consignetur in totum, sin minus iulium unum pro quietatione summae quae consignabitur, et non ultra:

56. Quando depositum est factum post mandati exequutivi relaxationem, quomodocumque fiat, etiam quod plura desuper fieri decreta contingat, numquam habeat notarius nisi iulios quatuor cum dimidio pro mandato de consignando, et totidem pro restitutione cedulae et quietantiâ, si integrum consignetur, alioquin, ultra mandati praedicti mercedem, habeat iulium unum pro quietantiâ, ut supra, et nihil amplius in quolibet praedictorum casuum.

57. Pro restitutione quarumcumque scripturarum simul et eodem actu restituendarum, iulii quatuor;

58. Et si fuerint excessivae, habeatur respectus quoad copiam a notario faciendam et in actis dimittendam.

59. Item, quod pro registraturâ quoruncumque mandatorum et aliorum instrumentorum, pro quibus solet fieri depositum in Rotâ, solvantur folia quinquaginti registri, quod tamen omnino fiat.

60. In causis coram cardinalibus solvatur duplum iuxta solitum.

61. In causis cardinalium, videlicet pro cardinalibus propriis, et aliorum privilegiatorum, servetur solitum eorundem privilegiatorum.

62. Pro pauperibus, tam praesentibus quam absentibus, servetur reformatio Sanctissimi sub titulo *De registris*, vers. *Pauperibus*¹.

63. Pro duplicatis solvatur medietas omnium supradictorum.

§ VI.

*Taxa notariorum causarum criminalium gubernatoris camerae, vicarii, senatoris, ac iudicis Burgi*².

1. Pro receptione querelae, ex officio vel ad instantiam partis, sive in officio sive extra officium, nihil.

2. Pro examine testium pro informatione curiae, sive in officio vel extra officium, similiter ex officio vel ad instantiam partis, nihil.

3. Pro examine reorum in carceribus, nihil.

4. Pro quolibet monitorio, inhibitione, vel sequestro in curiâ cum clausulâ *Si quis*, bononeni tres.

5. Pro inhibitione, arresto, monitorio, vel sequestro, sine dictâ clausulâ, bononeni quinque.

6. Pro qualibet significatione, cum fideiussione, sive obligatione, bononeni quindecim.

7. Pro simili significatione absque fideiussione et obligatione, bononeni decem.

8. Pro monitorio poenali, citatione, inhibitione, sequestro, arresto, aut alio quovis instrumento, sive in curiâ sive extra curiam, sive auctoritate ordinariâ sive commissariâ pro fisco, nihil.

9. Pro simili monitorio in curiâ in vim commissionis, si adest instigator secretus vel apertus, bononeni trigintaseptem cum dimidio.

10. Pro monitorio vel sequestro extra

¹ Est in Const. praec. § xx n. 21. Hoc autem declaratur in Const. seq. § 21 (R. T. ex Cherub.).

² Reformatio iudicum criminalium est in Constit. praec. § x.

curiam auctoritate ordinariâ, si adest instigator ut supra, bononeni vigintiquinque.

11. Pro monitorio vel sequestro extra curiam in vim commissionis, si adest similis instigator secretus vel apertus, scutum unum.

12. Pro inhibitione in curiâ vigore commissionis ad instantiam partis, vel si adest instigator ut supra, bononeni trigintaseptem cum dimidio.

13. Pro inhibitione simili extra curiam, iulii sex.

14. Pro citatione, etiam cum inhibitione vigore commissionis, etiam per edictum, extra curiam ad instantiam partis, vel si adest instigator ut supra, scutum unum.

15. Pro compulsorialibus generalibus vel specialibus extra curiam vigore commissionis, scutum unum.

16. Pro instrumento remissoriae, scutum unum.

17. Pro quolibet palmo rotuli remissoriae factae iuxta reformationem Sanctissimi sub rubricâ *De notariis § Litteras remissoriales*, bononeni trigintaseptem cum dimidio.

18. Pro litteris missivis pro examinandis testibus extra curiam loco remissorialium, iulii duo.

19. Pro litteris declaratoriis ob non partitionem monitorii extra curiam¹, iulii septem cum dimidio;

20. Si in causâ commissariâ, scutum unum.

21. Pro brachio seculari similiter ob non partitionem monitorii extra curiam in causâ ordinariâ, scutum unum cum dimidio;

22. Pro brachio seculari vel mandato exequutivo loco exequutorialium extra curiam in causâ commissariâ, scuta duo cum dimidio.

23. Pro mandato de capiendo extra cu-

riam auctoritate ordinariâ ad instantiam partis, vel instigatoris secreti vel aperti, bononeni vigintiquinque;

24. Si in causâ commissariâ, scutum unum.

25. Pro edicto tempore vacantiarum, bononeni quinque.

26. Pro comparitione, relatione, iurium productione, vel aliis quibusvis actis pro fisco, nihil.

27. Pro qualibet relatione, comparitione, protestatione, iurium productione, vel alio actu, parte instante, ubi non sit extractus vel registrum, bononeni duo.

28. Pro actu depositi pecuniarum vel cedulae, nihil.

29. Pro consignatione depositi, pro quolibet scuto bononenus unus.

30. Pro consignatione pignoris, vel rei depositae, in totum bononeni septem cum dimidio.

31. Pro examine cuiuslibet testis in causâ capitali, vel in qua veniret imponenda poena corporis afflictiva, cum articulis et interrogatoriis, vel cum interventu iudicis, vel fisci in officio, vel domo ipsius iudicis, iulii quinque:

32. Si extra domum et officium, etiam si testis sit egregius vel illustris, super eisdem scutum unum.

33. Si absque interrogatoriis et interventu iudicis et fisci, vel super bonâ famâ, aut super uno vel duobus articulis tantum, in officio, iulii duo;

34. Si extra officium, etiamsi testis sit illustris, ut supra, iulii quatuor.

35. Pro examine testis in aliis causis non capitalibus super articulis et interrogatoriis, vel cum interventu iudicis vel fisci, in officio, iulii tres;

36. Si extra officium, etiamsi testis sit egregius vel illustris, iulii quinque.

37. Si absque interrogatoriis et interventu iudicis vel fisci, in officio, bononeni quindecim;

¹ Subintellige in causâ ordinariâ (R. T.).

38. Si extra officium, bononeni vigin-
tiquinque.

39. Si materiae in articulis vel inter-
rogatoriis fuerint excessivae, in quolibet
ex casibus praedictis augeri possit taxa
iuxta excessivitatem, arbitrio iudicis.

40. Pro examine testis in officio sum-
marie absque articulis et interrogatoriis,
iulius unus;

41. Si extra officium, bononeni quin-
decim.

42. Pro ostensione depositionis testium
publicatorum absque copiâ, solvatur me-
dietas eius, quod solutum fuerit pro exa-
mine respective.

43. Pro copiâ ipsius depositionis tes-
tium, pro quolibet folio facto in formâ
boni extractus iuxta reformationem San-
ctissimi sub rubricâ *de registris*, bono-
neni sex.

44. Pro quolibet folio¹ copiae indiciorum
continente lineas viginquatuor, et pro
qualibet lineâ duodecim syllabas ad mi-
nus, si unus tantum reus fuerit, bononeni
quinque;

45. Si duo vel plures rei fuerint, etiam
pro collegio, universitate, vel capitulo,
eamdem copiam insinuul omnibus dare te-
neantur, et pro quolibet folio simili, bo-
noneni septem cum dimidio ad summum.

46. Pro quolibet folio extractus facti
iuxta praedictam reformationem Sanctis-
simi, etiamsi fuerint plures rei vel adhae-
rentes in eâdem causâ, bononeni sex, dum-
modo in aliquo ex praedictis tribunalibus
minor taxa non existat, quam omnino ser-
vari volumus.

47. Pro quolibet folio boni registri fa-
cti iuxta dictam reformationem in causis
in quibus illa² fieri licet, solvatur idem.

48. Pro quolibet centenario rubricatu-

rae processus de partibus, scutum unum
cum dimidio.

49. Pro mandato de relaxando aliquem
in causâ capitali, vel aliâ in qua veniret
imponenda poena corporis afflictiva, ubi
praeceperint indicia, et reus fuerit exa-
minatus, non tamen fuerit lata et sub-
scripta sententia, iulii quinque.

50. Ubi vero reus, praecedentibus indi-
ciis examinatus, fuerit condemnatus, vel
etiam tam ante quam post composuerit,
aut solverit poenam, seu ex gratiâ poena
ei remissa fuerit, scutum unum.

51. Pro mandato de relaxando aliquem
in aliâ causâ ubi praecedunt indicia, et
reus componat, vel poenam solvat, aut
condemnatus ex gratiâ liberetur, iulii tres.

52. In aliis vero quibusvis casibus pro
simili mandato de excarcerando, iulii duo.

53. Pro praecepto iniuncto illi qui ex-
carceratur, nihil.

54. Pro rogitu cuiuslibet fideiussionis
in officio vel carcere, iulius unus;

55. Si extra officium et carcerem, iulii
duo.

56. Pro mandato de capiendo aliquem
pro iudiciis vel pro curiae informatione,
nihil.

57. Pro mandato de capiendo pro cau-
tione de non offendendo, bononeni sep-
tem cum dimidio.

58. Pro *non gravetur*, bononeni quin-
que.

59. Pro mandato de evacuando servatis
servandis, iulii duo.

60. Pro inventario in causâ capitali,
scutum unum.

61. Pro simili inventario facto mandato
iudicis in quavis aliâ causâ criminali, iu-
lii quinque, et plus vel minus, arbitrio
iudicis.

62. Et pro simili inventario in causâ
civili, si fieri contingat, iulii duo.

63. Pro aestimatione, subhastatione, et
venditione bonorum mobilium vel semo-

¹ Declaratur in Const. seq. § 22 (R. T. ex
Cherub.).

² Nisi legendum sit *illud* nempe *registrum*
(R. T.).

ventium fisco incorporatorum usque ad valorem scutorum decem, bononeni quindecim;

64. A scutis decem usque ad viginti, iulii tres.

65. A scutis viginti usque ad quinquaginta, bononeni sexagintaquinque;

66. A scutis quinquaginta usque ad centum, scutum unum;

67. A scutis centum usque ad quingenta, scuta duo;

68. A scutis quingentis usque ad quamcumque summam, scuta tria, et non plus.

69. Pro adeptione possessionis bonorum stabilium fisco incorporatorum, intra moenia, scutum unum;

70. Si extra, solvatur, iuxta importantiam causae et distantiam loci, arbitrio iudicis.

71. Pro subhastatione, venditione et liberatione similium bonorum stabilium usque ad valorem scutorum centum, scutum unum;

72. Ab inde supra, capiat arbitrio eiusdem iudicis.

73. Pro notâ sententiae definitivae, declaratoriae, vel interlocutoriae in quavis instantiâ pro fisco, nihil.

74. Pro notâ sententiae absolutoriae definitivae in causâ capitali in primâ instantiâ, scuta quatuor;

75. Si in secundâ instantiâ, scuta tria;

76. Si in tertiâ instantiâ, scuta duo.

77. Pro simili notâ sententiae in aliâ causâ, in qua veniret imponenda poena corporis afflictiva, in primâ instantiâ, scuta tria;

78. Si in secundâ, scuta duo;

79. Si in tertiâ, scutum unum.

80. Pro simili notâ sententiae absolutoriae definitivae in causâ non capitali, et in qua non veniret imponenda poena corporis afflictiva, in primâ instantiâ, scuta duo;

81. Si in secundâ, scutum unum cum dimidio;

82. Si in tertiâ instantiâ, scutum unum.

83. Pro simili notâ sententiae declaratoriae in quavis causâ et instantiâ, scutum unum.

84. Pro notâ sententiae definitivae in causâ discussionis, recipiatur iuxta importantiam causae, arbitrio iudicis.

85. Pro notâ decreti habentis vim sententiae definitivae in quolibet ex casibus praedictis, permissis tamen, et iuxta reformationem Sanctissimi sub rubricâ *De notariis*, § *Constitutionem*¹, capiat pro medietate iuxta taxam praedictarum sententiarum respective, et pariter, si fuerint plures, arbitrio iudicis.

86. Et in quolibet ex casibus praedictis, si fuerint plures pro notâ sententiae solvatur arbitrio iudicis.

87. Pro quolibet folio copiae articulorum vel iurium productorum factae instar boni originalis, bononeni sex.

88. Pro restitutione iurium, etiamsi fuerint plura, et diverso tempore producta, bononeni vigintiquinque.

89. Pro restitutione rerum furtivarum domino, etiamsi fuerit necessarium mandatum, nihil.

90. Pro quolibet salvoconducto pro homicidio ad quodvis tempus, si forte dari contingat de mandato SS. D. N., scutum unum;

91. Si pro alio minori delicto, iulii quinque.

92. Pro decreto ad exequendum mandatum iam decretum revocationis, inhibitionis, vel sequestri, de consignando bona depositata, vel similis naturae, unâ cum fide, vel mandato desuper opportuno, bononeni septem cum dimidio.

93. Pro cassatione cuiuslibet simplicis fideiussionis, obligationis vel querelae, in casibus permissis, iulius unus.

¹ Habetur in Const. praeced. pag. 91.

94. Pro cassatione similis fideiussionis vel querelae, ubi sequutus fuerit processus vel examen inquisiti, non tamen condemnatio, in casibus permissis, iulii duo.

95. Pro cassatione similis fideiussionis vel obligationis in causâ gravi, et pro personâ illustri, attendatur importantia ipsius causae et personae inquisitae, et stetur arbitrio iudicis, nisi partes fuerint inter se concordantes.

96. Pro cassatione processus in causâ capitali, scutum unum, et si fuerint plures, arbitrio iudicis.

97. Si in causâ minori, in qua tamen veniret imponenda poena corporis afflictiva, bononeni septuagintaquinque, et si fuerint plures, arbitrio iudicis.

98. Pro cassatione processus in aliâ causâ non capitali, et in qua non veniret imponenda poena corporis afflictiva, iulii quinque, et si fuerint plures, arbitrio iudicis.

99. Pro cassatione processus in causâ gravi et personâ illustri, attendatur importantia causae et personae, et stetur arbitrio iudicis, ut supra.

100. Pro instrumento sententiae in causâ capitali, scuta duo.

101. Pro simili instrumento in causâ, in qua tamen veniret imponenda poena corporis afflictiva, scutum unum cum dimidio.

102. Pro simili instrumento in causâ minori, scutum unum.

103. Pro instrumento sententiae declarationis absolutiois, vel decreti habentis vim similis sententiae, iulii quinque.

104. Pro susceptione censurarum vel termini in iudicio, bononeni quinque.

105. Pro fide cuiuslibet actus iudicialis, iulius unus.

106. Pro fide decreti visitae, in die visitae, nihil; extra diem visitae, bononeni quinque.

107. Pro rogitu procurae in officio, bononeni quinque:

108. Si extra officium, iulius unus.

109. Pro expensis contumacialibus in causâ capitali ordinariâ, in qua praecedentibus indiciis reus fuerit monitus, et in contumaciam condemnatus, scutum unum, cum dimidio, et nihil ulterius a fisco vel alio recipiatur.

110. Si in causâ non capitali, in qua tamen modo praemisso reus sit in poenam corporis afflictivam condemnatus, scutum unum, et nihil ultra, ut supra.

111. Si in aliâ minori causâ, in qua eodem modo reus sit tantum in poenam pecuniariam condemnatus, iulii quinque, et nihil ultra, ut supra.

112. Pro similibus expensis contumacialibus in causâ commissariâ in primo capite, ut supra, scuta duo cum dimidio, et nihil ultra, ut supra;

113. Si in secundo, scuta duo, et nihil ultra, ut supra;

114. Si in tertio capite, scutum unum cum dimidio, et nihil ultra, ut supra.

115. Si vero huiusmodi expensae fuerint in causâ gravi, vel pro personâ illustri, exigatur iuxta importantiam causae et qualitatem personae, arbitrio iudicis.

116. Pro quibusvis aliis instrumentis, expeditionibus et scripturis, quarum merces in praesenti taxa non exprimitur, et etiam in praeinsertis in quibus videlicet controversia inter notarium, et partem oriri contigerit, stetur arbitrio iudicis, nisi aliter per reformationem Sanctissimi fuerit provisum, et iudex per se cognoscat, et ad notarios non remittat.

117. In omnibus casibus praedictis et aliis quomodolibet contingentibus pro paupere nihil penitus recipiatur, et de paupertate stetur relationi domini advocati vel procuratoris pauperum, et, ubi opus fuerit, loco copiae indiciorum vel iurium, ostendantur originalia ipsi domino avvocato vel procuratori dictorum pauperum gratis.

118. Eadem taxa praeinserta servetur in quibusvis officiis criminalibus praedictis, etiam in causis mixtis, vel etiam civilibus a criminalibus dependentibus, aut in quibus interesse fisci agitur.

119. In aliis vero mere civilibus in eisdem officiis pertractandis, etiam in casibus praedictis, servetur taxa notariis civilibus imposita.

§ VII.

Taxa notariorum Curiae Capitolii¹

De instrumentis publicis.

1. Pro publicis instrumentis quorumcumque contractuum inter vivos, et quorumcumque testamentorum, et aliarum ultimarum voluntatum, usque ad quantitatem seu valorem scutorum vigintiquinque, recipiat notarius iulios tres;

2. A vigintiquinque usque ad quinquaginta, iulios septem cum dimidio;

3. A quinquaginta usque ad centum, iulios decem;

4. A centum usque ad ducentos, alios iulios decem;

5. A ducentis usque ad mille, iulios quinque pro quolibet centenario;

6. A mille usque ad quamcumque summam, bononenos vigintiquinque pro quolibet centenario, dummodo non excedat summam scutorum vigintiquinque in totum.

7. Pro duplicato instrumenti publicati, recipiat notarius a parte, si illa fuerit quae habuit praefatum instrumentum vel illius haeres, ultra mercedem scripturae, quintam partem eius quod valeret praedictum instrumentum, dummodo non excedat summam scutorum decem in totum.

8. Pro particulâ testamenti, seu legati cum haeredis institutione, habeat notarius a legatario, iuxta importantiam particulae sui legati, tantum ut supra in primo capite;

1 Reformatio huius curiae legitur supra in Constit. praec. § vi.

9. Sed scriptus haeres, eâ particulâ quoad institutionem quoquo modo utatur, possit cogi per notarium ad solutionem mercedis totius testamenti, dato tamen eidem instrumento publico totius testamenti:

10. Si vero notarius ab haerede de institutione, aut toto instrumento testamenti fuerit satisfactus, legatarius quartam partem praedictae summae taxatae pro particulâ solvere teneatur.

11. Pro instrumentis divisionum recipiat notarius tertiam partem eius quod acciperet, si bona illa alienarentur.

12. Pro duplicatis illorum quintam partem ut supra notarius recipiat, habendo rationem in praedictis ad excessivitatem scripturae, super qua si esset controversia inter notarium et partem, stetur declarationi domini senatoris.

13. Pro instrumentis emphyteuticis vel livellariis perpetuis, aut censuariis, in quibus non esset apposita aestimatio rei, habeat notarius pro quantitate census vel canonis, aestimando ad rationem scutorum quinque pro quolibet centenario, prout in primo capite, ubi vero apposita est aestimatio rei, itidem, ut in primo capite.

14. Pro duplicatis huiusmodi instrumentorum recipiat notarius, ut in capite de instrumentis duplicatis superius fuit expressum.

15. Pro instrumentis quietationum, si ipse notarius de obligatione rogatus non sit et est apposita certa quantitas, habeat tertiam partem eius quod solveretur pro principali obligatione; ubi vero non est apposita certa quantitas, si res aestimari potest, habeat notarius prout supra declaratum est; si vero aestimari non potest, stetur arbitrio domini senatoris pro personarum et rerum qualitate, qui in taxatione non excedat summam scutorum decem; si vero fuerit idem notarius qui fuit de primaevâ obligatione rogatus, pro

quacumque summâ, sive fuerit expressa, sive non, recipiat notarius non ultra iulios quatuor.

16. Pro instrumentis publicis investiturae, seu adeptionis possessionis, sive immissionis in illam, recipiat notarius bononenos trigintaseptem cum dimidio.

17. Pro rogitu investiturae in Urbe, habeat notarius iulios tres, extra moenia Urbis, et infra duo milliaria, iulios quinque, et habeat equum ad equitandum.

18. Si vero ultra dicta duo milliaria, habeat iulios septem cum dimidio quolibet die, ultra expensas victus, et vecturas.

19. Pro instrumentis quorumcumque consensuum, ratificationum, accessionum et similium, separatis a primo instrumento, cuiuscumque sint summae et qualitates, bononenos trigintaseptem cum dimidio.

20. Pro instrumento cassationis obligationis, recipiat notarius, prout in quietationibus est dispositum, et pro quietatione et cassatione uno contextu factâ, sufficiat unica solutio.

21. Pro instrumentis locationis a decem annis citra, non excedentis annuam pensionem seu afflictum scutorum centum, bononenos trigintaseptem cum dimidio;

22. A centum usque ad quancumque summam, iulios septem cum dimidio:

23. Et si supra decennium, dummodo non fuerit contractus emphiteuticus, vel ex aliis supradictis expressis, recipiat notarius tertiam partem mercedis expressae in primo capite.

24. Pro instrumento tutelae, vel curae, cum inventario tutelari, iulios septem cum dimidio.

25. Pro instrumento actoriae, iulios tres.

26. Pro instrumento aditionis haereditatis cum inventario solemni, ac bannimento et edicto, habeat principalis notarius scutum unum;

27. Reliqui notarii se subscribentes, pro quolibet, bononenos decem:

28. Et ita servetur in his duobus postremis casibus, nisi essent haereditates multum opulentae, quo casu de instrumento tutelari cum inventario et de instrumento aditionis haereditatis plus recipiat notarius arbitrio domini senatoris.

29. Pro rogitu instrumenti aditionis haereditatis cum edicto et bannimento, ac illorum reportatione, iulios quatuor;

30. Reliqui notarii se subscribentes, bononenos quinque pro quolibet.

31. Pro instrumentis mandatorum ad lites, bononenos quindecim; ad quaecumque negocia, seu ad exigendum et quietandum cum quacumque clausulâ, iulios tres.

32. Pro instrumentis fideiussionis, sive ratificationis, sive recognitionis bonae fidei, subhastationis, et aliis similibus separatis a primo instrumento, recipiat notarius bononenos trigintaseptem cum dimidio.

33. Et illud idem solvatur pro instrumentis pacis.

34. Pro instrumento insinuationis donationis, si sine insertione donationis fuerit, bononenos trigintaseptem cum dimidio, si vero cum insertione ultra scripturam, iulios septem cum dimidio.

35. Pro rogitu cassationis et quietantiae quarumcumque obligationum, recipiat, notarius a viginti quinque infra, iulium unum;

36. A viginti quinque usque ad quinquaginta, iulios duos;

37. A quinquaginta usque ad centum, iulios tres;

38. Inde usque ad quancumque summam, iulium unum pro quolibet centenario, dummodo in totum non excedat summam iuliorum decem.

39. Pro rogibus quorumcumque instrumentorum, sive iudicialium, sive extraiudicialium, in quibus per huiusmodi taxam non esset dispositum, recipiat notarius, prout a partibus contrahentibus dari placuerit, quarum absoluto arbitrio stari debeat.

40. Teneantur quoque notarii partibus petentibus instrumentorum de quibus rogati fuerint copias dare simplices, exceptis instrumentis testamentorum, et codicillorum, quorum copias notarius invitus tradere non teneatur. Et pro dictis simplicibus copiis recipiat:

41. A scutis vigintiquinque infra, iulium unum;

42. A vigintiquinque usque ad quinquaginta, iulios duos;

43. A quinquaginta usque ad centum, iulios tres;

44. A centum usque ad quamcumque summam, iulium unum pro quolibet centenario, ita quod pro quavis summâ non excedat iulios decem;

45. Exceptis instrumentis locationum et similium minoris taxae, pro quorum copiis non ultra iulios duos exigere valeat, habitâ tamen in omnibus praemissis ratione ad excessivitatem scripturae, super qua si fuerit inter notarium et partem controversia stetur semper declarationi domini senatoris:

46. Excipimus tamen, ab obligatione huiusmodi dandi copias, archivistas, qui nullo modo teneantur, nec possint copias quorumcumque instrumentorum notarium defunctorum, sub poenâ decem scutorum pro qualibet copiâ, dare.

47. Pro transumptis quorumcumque instrumentorum, testamentorum, et aliarum ultimarum voluntatum, collegium habeat suam integram tertiam partem, etiam ex instrumentis defunctorum (non obstante quocumque privilegio, etiam ex quavis causâ et occasione, cuivis personae concessa), uni ex notariis ad huiusmodi transumpta facienda deputatis solvendam iuxta taxationem faciendam per dictos deputatos: reliquae expensae fiant sumptibus partium petentium transumptari.

48. Pro expeditionibus, quando sunt plures personae consortes, etiamsi sint

congregationes, collegia, capitula, vel universitates, nonnisi pro uno tantum exigatur.

49. Pro quolibet monitorio de evacuando et de respondendo articulis, bononeni tres.

50. Pro quolibet monitorio cum inhibitione et clausulâ *siquis*, bononeni tres.

51. Pro eorum reportatione, bononeni duo.

52. Pro quolibet sequestro, bononeni tres.

53. Pro verificatione crediti ad effectum obtinendi sequestrum, sive per testes, sive per instrumentum rogatum per eundem notarium, cum sequestro, in totum iulius unus.

54. Pro revocatione cuiuslibet sequestri, bononeni duo.

55. Pro citatione edicto senatus, iulius unus.

56. Pro qualibet constitutione procuratoris ad lites, ad tribunal, vel in officio notarii, bononeni duo; extra officium, arbitrio partis constituentis.

57. Si vero fuerit constitutio cum potestate exigendi, quietandi, paciscendi, et similium, in officio, bononeni decem; extra officium, arbitrio partis, ultra dictos decem.

58. Pro qualibet relatione, contradictione, replicatione, protestatione, comparitione, verbali petitione, bononenus unus.

59. Pro fide moderationis inhibitionis ad effectum suspensivum, quando remanet cognitio quoad effectum devolutivum, bononeni quinque.

60. Pro productione praeparatoriorum, bononenus unus.

61. Pro responsione super praeparatoriis, bononeni tres solvendi per partem producentem, et pro viatico, si in Urbe contingat, per partem respondentem bononeni quinque.

62. Pro productione libelli sive petitio-

nis in scriptis, unâ cum actu productionis, bononeni duo.

63. Pro contestatione litis et iuramento calumniae, in qualibet parte lite contestante vel iurante¹, cum iudicis interlocutoriâ, cum decreto destinationis notarii ad recipiendum iuramentum calumniae, a qualibet parte, sive in officio sive ad tribunal iuris, bononeni duo.

64. Pro productione articulorum cum actu relationis, bononeni duo.

65. Pro specificatione materiarum ad tribunal iuris sive officio notarii, bononeni duo.

66. Pro inductione cuiuslibet testis, et iuramento, quatreni duo.

67. Pro responsione articulorum ad tribunal, vel in domo notarii, quatreni duo pro quolibet articulo, solvendi per partem producentem; si extra domum, bononeni quinque pro viatico per partem respondentem.

68. Pro decreto de habendis articulis pro confessatis, bononeni duo.

69. Pro instrumento intimationis litis, bononeni trigintaseptem cum dimidio.

70. Pro relatione ad dicendum contra facultates, bononeni duo.

71. Pro inhibitione emanatâ vigore facultatum, bononeni septem cum dimidio, cum insertione² motusproprii, bononeni triginta.

72. Pro inhibitione vigore commissionis sine illius insertione, bononeni septem cum dimidio; et cum insertione commissionis bononeni triginta.

73. Pro litteris remissorialibus, sive compulsorialibus, cum insertione articulorum et interrogatoriorum, bononeni triginta septem cum dimidio.

74. Pro productione quorumcumque instrumentorum, iurium, tesserarum, aut

¹ Edit. Main. habet *iurate*; et fortasse ali-quod aliud mendum est in hac pericope (R. T.).

² Edit. Main. legit *insertioni* (R. T.).

similium, cum actu relationis, pro quolibet, bononeni duo, dummodo non excedant iulium unum.

75. Pro recognitione dictorum iurium, seu tesserarum, bononeni duo pro quolibet teste et pro omnibus iuribus et tesseris; et si cum interrogatoriis partis, bononeni quinque.

76. Pro restitutione iurium quorumcumque unicâ citatione et productione, habeat notarius iulium unum in totum; et si ipse notarius copiam fecerit, habeat mercedem pro ipsius copiâ, ultra iulium unum pro restitutione.

77. Pro rogitu compromissi ex formâ statutorum facti, iulius unus a qualibet parte.

78. Pro inventario cum iudicis decreto faciendo, iulii tres.

79. Pro praesentatione cuiuslibet commissionis, bononeni duo.

80. Pro prorogatione instantiae, sive fatalium, seu novâ termini praefixione vigore commissionis, bononeni septem cum dimidio.

81. Pro repetitione generali actorum, extractus, sive extractum, quanti fuerint, in totum bononeni septem cum dimidio.

82. Pro productione librorum, restitutione, et partitarum auscultatione, a quinque scutis infra, bononeni quinque;

83. A quinque usque ad decem, bononeni decem;

84. A decem usque ad viginti, bononeni quindecim;

85. A viginti usque ad quaecumque summam, bononeni viginti.

86. Pro examine cuiuslibet testis usque ad numerum quinque vel sex articulorum, excluso articulo repetitivo, in domo notarii, iulius unus;

87. Et ultra supradictorum articulorum numerum, bononeni quindecim;

88. Si cum interrogatoriis partis, quae numerum decem et octo non excedant, in primo casu iulii duo;

Pro examine
testium, et aliis.

89. In secundo casu, iulii tres.
90. Si interrogatoria excedant numerum praefatum, pars quae dederit interrogatoria excessiva, solvat excessivitatem; si vero fuerit controversia inter notarium et partem, pars solvat notario mercedem arbitrio iudicis;
91. Et in quolibet casu praedictorum si alius notarius examini adiungatur, tantumdem solvatur adiuncto a parte illum adhibente; sed si causa esset valde gravis et perplexa, vel articuli super quibus testes examinantur essent ultra numerum praedictum, solvatur pro modo laboris; sed si super mercede esset controversia, solvatur notario a parte quod fuerit declaratum per iudicem:
92. Si extra domum vel officium notarii, intra tamen moenia Urbis, ultra summam superius taxatam habeat pro viatico, sive unus sive plures testes examinentur, iulium unum;
93. Si extra moenia per duo milliaria, habeat pro viatico iulios duos, et equum ad equitandum; si vero ultra dicta duo milliaria, habeat pro viatico (quando esset discordia inter notarium et partem) quod fuerit taxatum per iudicem, ac expensas victus, et vecturas pro quolibet die.
94. Pro publicatione testium et processus petitâ et obtentâ, termino dato ad dicendum contra, seu excipiendum, bononeni duo.
95. Pro extractibus et quibuscumque copiis factis in formâ extractus, bononeni tres pro qualibet paginâ, quae debeat in se et qualibet facie habere lineas viginti, et quaelibet linea litteras trigintaduas, iuxta formam statuti, sub cap. xxvi, lib. i; sed si extractus ab aliquâ ex partibus peteretur revideri, solvatur id, quod per iudicem fuerit taxatum.
96. Pro extractu duplicato, pro medietate solvatur.
97. Pro rogitu voti assettamenti, et

extensione in actis, quando iudex iuxta illud pronunciat in omnibus articulis, in quibus votum assettamenti a iudice conceditur, exceptis definitivis et causam terminantibus, iulius unus;

98. In definitivis autem et causam terminantibus, bononeni quindecim.

99. Pro lecturâ cuiuslibet sententiae definitivae, sive cum voto sive sine voto dominorum de assettamento, bononeni quindecim.

100. Pro quolibet partito litis decisivo, sive in scriptis sive verbali, bononeni duo.

101. Pro iuramento desuper faciendo, bononeni duo.

102. Pro susceptione termini ad solvendum, bononeni duo.

103. Pro decreto moderationis inhibitionis cum clausulâ *siquis*, bononeni tres.

104. Pro moderatione, seu decreto de exequendo ratione recursus ad dominos conservatores, vel alios, etiam cum clausulâ *nisi pro quacumque summâ*, bononeni tres.

105. Pro aliis vero moderationibus cum remissione causae, bononeni quindecim.

106. Pro bussulâ, et extractione consultoris, bononeni septem cum dimidio.

107. Pro traditione voti assessoris, seu consultoris, et viatico, in totum iulius unus.

108. Pro aperturâ dicti voti cum sententiâ, bononeni quindecim.

109. Pro electione peritorum a qualibet parte eligendorum, bononeni duo.

110. Pro relatione eorundem peritorum a qualibet parte, et qualibet relatione, bononeni duo.

111. Pro significatione concedendâ, vigore instrumenti dotalis rogati per eundem notarium, bononeni vigintiduo cum dimidio.

112. Pro copiâ cuiuslibet sententiae, bo-

noneni decem, praeterquam causarum discussionum prioritatis et potioritatis, pro quibus solvatur pro modo scripturae.

113. Pro *non gravetur*, sive significatione de non molestando, bononeni tres.

114. Pro interpositione appellationis, et cedulae productione cum iudicis responsione, tam interlocutoriis quam definitivis, bononeni duo.

115. Pro reditu apostolorum, et responsione facta per iudicem, bononeni duo.

116. Pro instrumento publico appellationis, cum insertione cedulae appellationis, vel sine, cum iudicis responsione, bononeni quindecim.

117. Pro instrumento publico, vel fidei responsionis apostolorum separato in alio folio ab appellatione primo loco interposita, bononeni decem; et si insertum fuerit, cum primo instrumento, nihil solvatur.

118. Pro reportatione dicti instrumenti, cum citatione vel sine, bononeni duo.

119. Pro fide mandati ad lites, bononeni quinque; ad alia quaecumque negocia, iulius unus.

120. Pro fide remissionis causae, vel revocationis sequestri, moderationis inhibitionis, cum clausula *siquis*, et aliorum similium, bononeni septem cum dimidio.

121. Pro fide tutelae, vel curae, vel actoriae, vel aditionis haereditatis substantialiter, ut fieri solet, consensus, fideiussionis, obligationis apud acta, immissionis in possessionem, reiectionis instrumenti, appellationis, moderationis inhibitionis sine clausula *si quis*, pronunciae desertionis causae, et similium, bononeni triginta-septem cum dimidio; ubi vero taxa instrumentorum publicorum esset minor, solvatur prout in taxa instrumentorum.

Pro repetitionibus.

122. Pro repetitione instrumenti, de quo sit idem notarius rogatus, continentis usque ad summam scutorum vigintiquinque, iulius unus;

123. A vigintiquinque usque ad quinquaginta, iulii duo;

124. A quinquaginta usque ad centum, iulii tres;

125. A centum usque ad quingentos, iulii quinque;

126. A quingentis usque ad quamcumque summam, iulii decem.

127. Pro repetitione instrumenti locationis ad non longum tempus, usque ad summam scutorum vigintiquinque annuae pensionis sive affictus, iulius unus;

128. A vigintiquinque usque ad quinquaginta, iulii duo;

129. A quinquaginta usque ad centum, iulii tres;

130. A centum usque ad quamcumque summam, iulii quinque.

131. Pro repetitione instrumentorum in actis rogatorum per notarium causae, et alias repetitorum, bononeni septem cum dimidio pro omnibus; si vero fuerit in alio iudicio, bononeni septem cum dimidio pro quolibet instrumento respective repetito.

132. Pro rogitu decreti mandati vigore praedictarum repetitionum, a vigintiquinque infra, bononeni septem cum dimidio;

133. A vigintiquinque usque ad quamcumque summam, iulius unus.

134. Pro repetitione sententiae in actis rogatae, recipiat notarius prout in capitulo de locatione ad modicum tempus dictum est;

135. Si vero certa quantitas expressa non esset pro mercede repetitionis, recipiat bononenos septem cum dimidio.

136. De deposito in pecunia numerata, seu cedula, vel in re mobili preciosa, seu aliis, in manibus notarii faciendo pro quamcumque summa, recipiat notarius bononenos duos pro quolibet deposito.

De deposito, et illius consignatione.

137. Pro consignatione, seu restitutione cuiusvis depositi in pecunia numerata, vel in re mobili, usque ad summam scutorum

decem, habeat notarius bononenos duos pro quolibet scuto.

138. Ab inde supra usque ad quamcumque summam habeat notarius bononenum unum pro quolibet scuto, dummodo in totum non excedat summam scutorum trium.

139. Et idem servetur per mandatarios in subhastatione pignorum, et illorum de liberatione.

140. Si vero depositum factum fuerit in cedula, usque ad scutorum quinquaginta, bononenos quindecim;

141. Usque ad scuta centum, bononenos vigintiquinque;

142. Usque ad quamcumque summam, bononenos trigintaseptem cum dimidio.

143. Pro deposito in immobilibus penes acta notarii vel tertiam personam faciendo, recipiat notarius usque ad summam scutorum centum, bononenos quinque;

144. Usque ad quamcumque summam, iulium unum.

145. Et totidem pro restitutione, seu cassatione.

Pro sententiis publicis sive in extractis registrandis.

146. Si ordinariis definitiva sit sententia continens quantitatem seu rem minoris valoris quinquaginta ducatorum, recipiat notarius bononenos trigintaseptem cum dimidio;

147. A quinquaginta usque ad trecentos, ducatum unum;

148. A trecentis usque ad quingentos, iulios quindecim;

149. Inde usque ad quamcumque summam seu aestimationem, scuta duo:

150. Si vero certam non contineat quantitatem, vel de facili eius valor aestimari non possit, habeat notarius ducatum unum, aut plus vel minus arbitrio iudicis pro rerum qualitate et personarum, dummodo praedictam summam duorum scutorum non excedat.

151. Pro sententiis vero super exequu-

tione instrumentorum, sententiarum, testamentorum et privatarum scripturarum: si certam contineant quantitatem, vel rei valor de facili liquidari possit, usque ad summam vigintiquinque ducatorum, recipiat notarius bononenos vigintiduos cum dimidio;

152. Usque ad quinquaginta, bononenos trigintaseptem cum dimidio;

153. Inde usque ad centum, iulios sex;

154. A centum usque ad ducentos, ducatum unum;

155. Inde usque ad quamcumque summam vel aestimationem, ducatos duos de carolenis.

156. Pro sententiâ super evacuatione seu exfractione, iulios tres.

157. Pro sententiâ super interdictis quibuscumque, iulios septem cum dimidio.

158. Pro sententiâ latâ in causâ conventionis et reconventionis introductae ante litem contestatam, notarius habeat mercedem, ut supra dictum est, pro unicâ sententiâ tantum, non autem pro duabus; secus quando reconventio facta fuerit post litem contestatam, quia tunc satisfiat pro duabus sententiis iuxta praecedentem taxam.

159. Pro interlocutoriis, si publicentur cum signo, bononenos quindecim.

160. Pro quolibet actu iudiciario, de quo instrumentum actorum confecerint, bononenos tres, in quo debeant acta integra, non mutilata, scribere, alioquin mercedem petere non possint, et acceptam restituere teneantur.

161. In causis vero discussionum accipiat a quolibet graduato pro summâ graduatâ mercedem, ut supra in causis exequutivis est taxatum.

162. Pro quolibet mandato in contumaciam, etiam de evacuando, pro quacumque summâ bononenos tres.

163. Pro mandato de consignandis pignoribus, bononenos tres.

Pro mandatis.

164. Pro mandato de parendo sententiae, iulios tres.

165. Pro reportatione dicti mandati, bononenos duos.

166. Si cum repetitione actorum sententiae, sive sententiarum, et rei iudicatae, bononenos septem cum dimidio.

167. Pro mandatis exequutivis in summariis, vel exequutivis, et vigore obligationis in formâ camerae, usque ad summam ducatorum decem, iulium unum;

168. A decem usque ad vigintiquinque, iulios duos;

169. A vigintiquinque usque ad quinquaginta, bononenos trigintaseptem cum dimidio;

170. A quinquaginta usque ad centum, iulios sex;

171. A centum usque ad quingentos, iulios decem;

172. A quingentis usque ad quamcumque summam, iulios quindecim.

173. Pro mandato duplicato usque ad summam scutorum decem, bononenos quinque;

174. Usque ad quinquaginta, iulium unum;

175. Ab inde usque ad quamcumque summam, bononenos viginti.

In ordinariis. 176. Pro mandato servatis servandis, a vigintiquinque usque ad quinquaginta ducatos, iulios tres;

177. A quinquaginta usque ad centum, iulios sex;

178. A centum usque ad trecentos, scutum unum;

179. A trecentis usque ad quingentos, iulios quindecim;

180. A quingentis usque ad quamcumque summam, scuta duo.

181. Pro mandatis duplicatis, servetur forma superius tradita.

182. Pro mandato vigore termini, quando aliquid non fuerit verificatum, bononenos tres;

183. Quando vero fuerit aliquid verificatum, solvat¹ ut supra fuit dispositum in mandatis servatis servandis.

184. Pro mandato de evacuando servatis servandis, iulios tres.

185. Pro mandato suspicionis fugae cum examine, sive iurium productione, bononenos quindecim.

186. Pro mandato de restituendis pignoribus captis vigore mandati in contumaciam, bononenos tres.

187. Si vero ulterius mandati, bononenos quinque.

188. Pro mandato de excarcerando, seu relaxando carcerato, pro quacumque summâ, bononenos quindecim.

189. Pro mandato gratioso in consignatione cedulae depositi, seu pecuniarum alibi quam in manibus notarii depositarum, usque ad summam scutorum vigintiquinque; iulium unum;

190. A vigintiquinque usque ad quamcumque summam, iulics tres.

191. Pro arresto in carceribus, iulium unum.

192. Pro appositione manus in mandatis alterius iudicis, a decem infra, bononenos quinque;

193. Ab inde usque ad quamcumque summam, bononenos quindecim.

194. Pro appositione manus in mandato de auferendo pallium, de aperiendo portam per vim, vel de capiendo, quando non potest exequi in bonis, vel de exequendo non obstante significatione, et similibus, bononenos tres.

195. Pro mandato de immittendo in possessionem, et de associando, iulios tres.

196. Sed si esset relaxatum servatis servandis in ordinariis causis habeat notarius prout in ordinariis causis pro mandato exequutivo est dispositum; et in du-

¹ Videretur potius legendum aut *habeat*, aut *solvatur* (R. T.).

bio, quando esset discordia inter partem et notarium, stetur declarationi iudicis.

197. Pro mandato de manutenendo, iulium unum.

198. Pro bannimento pro subhastatione bonorum immobilium, bononenos quindecim.

199. Pro reportatione illius, bononenos duos.

200. Pro decreto deliberationis bonorum stabiliium plus offerenti, bononenos quindecim.

201. Pro decreto adiudicationis bonorum, bononenos duos.

202. Pro decreto dationis in solutum, bononenos quindecim.

203. Pro examine listae expensarum, bononenos septem cum dimidio.

204. In casibus autem, in quibus scriptura videretur excessiva, cuius excessivitas ratio semper habeatur, ortâ controversiâ, recipiat notarius quantum per iudicem vel senatorem respective oretenus taxatum fuerit, cui declarationi semper stare debeat notarius, et partes, in casibus hic non expressis.

205. In quibus non reperitur provisum per huiusmodi taxam, procedatur prout in similibus, et aliâs arbitrio senatoris vel iudicum, ut supra, qui non excedant summas taxatas.

206. Et quod praesens taxa indistincte servetur a protonotario, notariis conservatorum, capitani appellationum, magistrorum viarum, iustitiariorum quorumcumque consulatuum (pro medietate tamen, qui gratis officium et non titulo oneroso habent, iuxta reformationem Sanctissimi) et aliis quibuscumque notariis Capitolinum forum versantibus, in omnibus casibus, in quibus particulariter quoad eos respective per statuta vel reformationes provisum non fuerit. Et ita senator, et alii iudices teneantur facere ab omnibus servari sub poenis infrascriptis, sub quorum

iurisdictione et correctione sint omnes notarii praefati, archivistae, et aliâs quomodocumque et qualitercumque in foro Capitolino et illius curiis versantes, etiamsi praefati notarii sint officiales.

207. Quod quilibet notarius, qui aliquid receperit ultra summam praesentis taxae, vel aliâs contravenerit supradictis, pro qualibet vice puniatur in scutis decem, quae actio sit popularis, et applicetur pro medietate fisco Capitolino et pro aliâ collegio, absque spe alicuius gratiae sive remissionis; et ultra dictam poenam pro secundâ vice suspendatur notarius ab officio, arbitrio senatoris vel iudicis causae; et pro tertiâ vice puniatur arbitrio eorundem.

208. Notarius, qui quolibet anno non confecerit suum protocollum instrumentorum et manuale actorum iuxta formam statuti Urbis, et infra duos menses post festum Nativitatis Domini illa non exhibuerit perfecta decano et mensario, ultra poenam statutariam, non possit ab aliquo exigere nisi tertiam partem mercedis superius taxatae, etiam quoad acta iudiciaria, sententias, mandata, et quaecumque alia; et, quatenus exegerit, residuum restituat, et incidat in poenam superius impositam plus debito recipienti. Et decanus et mensarius teneantur praemissa servari facere.

§ VIII.

Taxa notarii magistrorum viarum.

1. Pro litteris patentibus licentiae occidendi haedos, coquendi castaneas in locis publicis, aperiendi macellum porcorum, immittendi tabulata, et similium rerum, non recipiat notarius ultra iulium unum.

2. Pro litteris patentibus loci perpetui in plateâ agonis in pergamento, cum capsulâ, sigillo et cerâ, in totum iulios quinque.

3. Pro litteris patentibus facultatis sternendi lateribus vel silicibus vias publi-

cas, sive alterius operis construendi, iulium unum.

4. Pro litteris patentibus perpetui macelli, semel tantum iulios quinque.

5. Pro licentiâ fodiendi puteolanam et lapides, iulios tres.

6. Pro litteris patentibus concessionis aquae, iulios quinque.

7. Pro litteris patentibus licentiae vehiculorum, sive cocchiorum, iulios tres.

8. Pro renunciâ vehiculorum, seu cocchiorum, iulium unum.

9. Pro litteris concessionis fili et terreni publici simul, iulios quinque.

10. Pro litteris concessionis fili tantum, iulios duos.

11. Pro mandato de restituendis pignoribus ad curiae sive officii instantiam captis, cassationis querelae, contraventionis bannimentorum, seu incursus¹ poenarum, bononenos quinque.

12. Pro production mensurae silicatae, vel lateritii, bononenos duos.

13. Pro relatione peritorum, bononenos duos.

14. Pro aperitione relationis et decreto, pro qualibet parte, bononenos quindecim.

15. Pro mandato de restituendis pignoribus virtute mandati executivi captis bononenos tres.

16. Pro mandato de restituendo equos, sive bubalos, aut alia animalia, bononenos quinque.

17. Pro mandato de capiendo, nihil.

18. Pro mandato de excarcerando, pro uno vel pluribus eiusdem facti consortibus, bononenos viginti quinque.

19. Pro mandato de assistendo, unâ cum ipsâ assistentiâ notarii et rogitu, bononenos quinquaginta quinque.

20. Pro mandato de amovendo, unâ cum assistentiâ notarii et rogitu, bononenos quinquaginta quinque.

¹ Edit. Main. habet *incursu* (R. T.).

21. Pro licentiâ devastandi vias cum obligatione de reficiendo, iulios duos.

22. Pro qualibet licentiâ a magistris datâ carrecteriis expurgatoribus latrinarum, bononenos duos.

23. Pro visione loci differentiae in Urbe, bononenos quindecim;

24. Extra Urbem, iulios tres.

25. Pro quibusvis edictis, sive bannimentis, nihil.

26. Pro taxâ instaurationis, seu directionis viarum, vel iectitus, si usque ad summam scutorum quingentorum, scutum unum pro quolibet centenario;

27. Ab inde supra usque ad summam scutorum mille, iulios quinque pro quolibet centenario;

28. A mille supra usque ad quaecumque summam, scutum unum pro quolibet milliari.

29. Et praedicta intelligantur pro quocumque suo labore, tam in confectione taxae, quam illius exactione et exequutione, ita quod nihil aliud exigere possit, nec etiam pro confectione et registratione mandatorum solutionis faciendae pro mandatis depositario directis de solvendis pecuniis iectitus, sive emendationis damnorum, et similium, nec alio quovis praetextu.

30. Et si contingat taxam augeri, aut novam fieri pro eodem opere, augmentum, seu nova taxa iungatur, et computetur cum primâ taxâ ad praedictam notarii mercedem aestimandam.

31. Et dictam mercedem notarius exigere non valeat, nisi exactâ prius integre taxâ, et interim donec taxa integre exacta fuerit, possit notarius recipere tantum mercedem pro medietate taxae exactae.

32. Eadem merces solvatur submagistris viarum pro suis laboribus in confectione taxarum, et si labor fuerit valde excessivus, remittatur arbitrio domini praesidis, dummodo huiusmodi arbitrium medietatem supradictae taxae non excedat.

33. Pro litteris patentibus exactorum, et fideiussione per exactores praestandâ de fideliter exercendo, et ratione reddendâ, non exigit notarius ultra iulios tres, et pro fideiussione iulium unum.

34. Neque notarius, neque eius substituti pecunias taxae, nec etiam a sponte offerentibus, recipiant, sed omnes taxae debitores remittant ad exactores, seu depositarium.

35. Nullo modo esse possint exactores, neque notarius, neque eius substituti, neque mandatarius, neque viarum fabricatores.

36. Supradicta merces notarii servetur etiam in taxis pendentibus.

37. Pro immissione seu restitutione fistularum, notarius non exigit ultra iulios quinque.

38. Pro rogitu instrumenti, pro quolibet centenario usque ad scuta quinquaginta, iulios duos;

39. Ab inde supra, iulium unum pro quolibet centenario scutorum, dummodo non excedat in totum summam scutorum quinque.

40. Pro monitorio de vendendo, seu de rescindendo, solvatur iulius unus.

41. Pro simili monitorio extra Urbem, cum insertione litterarum seu commissionis, bononeni septuagintaquinque.

42. Pro visione loci differentiae in Urbe, iulii tres.

43. Extra Urbem ultra unum milliare, iulii sex.

44. Pro notâ, et publicatione sententiae definitivae, scuta duo.

45. Pro instrumento sententiae coram camerario, et magistris viarum, pro quacumque summâ, bononeni quadragintaquinque.

46. Pro mandato de consignando pecunias parti, bononeni quinque.

47. Pro notâ decreti definitivi in causis ordinariis, etiam coram praeside, vel cum

voto cardinalis camerarii, seu eius auditoris, bononeni trigintaquinque.

48. Pro deposito sportularum, tam pro sententiis, quam pro decretis definitivis, non recipiant, nec deponi faciat notarius, neque eius substituti, nisi summam vere iudicibus debitam.

49. Pro mandato de immittendo in possessionem in vim sententiae definitivae, nullo alio mandato exequutivo praecedente, scutum unum.

50. Praecedente vero mandato exequutivo, bononeni vigintiquinque.

51. Pro repetitione sententiae inter alias personas latae, bononeni trigintaseptem;

52. Si autem erit lata inter easdem personas, bononeni duo.

53. Pro declaratione de emendo, iuxta formam constitutionis felicis recordationis Gregorii Papae XIII super iure congrui¹ iulius unus.

54. Pro reproductione intimationis factae vicinis, seu inquilinis vigore dictae constitutionis, iulius unus.

55. Pro iuramento iuxta formam dictae constitutionis praestando tam ab emptoribus, quam a venditoribus, iulius unus pro qualibet parte.

56. Pro consignatione, sive restitutione cedulae depositi in Monte pietatis, usque ad summam scutorum quinquaginta, bononenus unus pro quolibet scuto;

57. A dictâ summâ usque ad scuta quingenta, scuta duo;

58. Ab inde supra usque ad scuta mille, scuta quatuor;

59. A mille supra usque ad quancumque summam, non ultra scuta sex in totum.

60. In causâ vero mercedis pro consignatione cedulae, seu restitutione depositi in casibus praemissis, in omnibus pro medietate.

61. Pro restitutione cedulae faciendâ

¹ Est eiusdem Gregorii Constitutio xxxiii in tom. viii, pag. 88 (R. T.).

In causis coram cardinali camerario, seu praeside viarum, tam conjunctim, quam divisim cum magistris viarum.

ipsimet parti deponenti in causâ succumbentiae, cessione litis, aut alio quocumque casu in quo depositum non habeat effectum, exigantur bononeni quadragintaquinque, et non ultra.

62. Pro deposito bonorum mobilium cuiuscumque summae, vel pecuniae usque ad summam scutorum quinque in manibus notarii, nihil.

63. Pro restitutione depositi usque ad summam scutorum quinque, bononenus unus pro quolibet scuto.

64. Pro restitutione vero mobilium penes eum depositorum, exigit ut supra dictum est pro restitutione cedulae depositi.

65. Pro quolibet actu coram illustrissimo domino camerario tantum, nihil.

66. Pro examine testium coram illustrissimo domino camerario, cum articulis et interrogatoriis, bononeni trigintaquinque pro quolibet teste.

67. Super materiis vero in citatione expressis, iulius unus.

68. Pro mandato de parendo sententiae, vel decreto definitivo, iulii tres.

69. Pro *non gravetur* coram illustrissimo domino camerario tantum, iulius unus.

70. Extractus autem faciat notarius iuxta formam reformationis Sanctissimi Domini Nostri, ita ut acta in eo describantur prout iacent in manuali, nec repetantur in omnia dignitates, aut tituli iudicum, seu partium litigantium, aut procuratorum comparentium, vel similia; et singula folia contineant in qualibet eorum paginâ ad minus lineas vigintiquatuor, et unaquaeque linea ad minus syllabas duodecim, et scribantur litterâ bonâ et intelligibili, et nullatenus in cartâ bibulâ, et aliâs iuxta formam dictae reformationis, alioquin partes ad earum solutionem non teneantur; et servatâ formâ praedictâ habeat notarius pro singulis foliis bononenos septem cum dimidio.

71. Pro copiâ simplici bene scriptâ ad instar boni originalis, pro quolibet folio bononenos sex.

72. Pro extractibus et quibuscumque aliis scripturis, et actis conficiendis, pro officio nihil, nec etiam pro sigillo.

73. Pro cessione litis, iulios tres.

74. In reliquis notarius servet taxam novissimam notariis curiae Capitolinae praescriptam, quam in eius officio in propatulo appensam simul cum istâ perpetuo retinere debeat.

75. Ultra praemissa non exigit notarius, nec eius substitutus aliquid, etiam a sponte dantibus, sub poenâ privationis officii, et aliis poenis, de quibus in generali reformatione Sanctissimi Domini Nostri.

§ IX.

Taxa notarii et aliorum officialium Ripae, servanda etiam coram praeside in quacumque instantiâ¹

1. Per qualsivoglia petizione o atto, baiocco uno. Tassa per li notari di Ripa.

2. Per qualsivoglia decreto, che non finisca la causa, baiocco uno.

3. Per esame d'un testimonio, dove non siano articoli, baiocchi tre.

4. Per esame d'un testimonio dove siano articoli ed interrogazioni, baiocchi sette e mezzo.

5. Per la produzione di qualsivoglia instrumento o polizza, baiocchi due.

6. Per qualsivoglia decreto definitivo, dove non interviene cedula di sentenza, baiocchi tre.

7. Per rogito di qualsivoglia sentenza data *in scriptis* in causa civile, baiocchi sette e mezzo.

8. Per qualsivoglia sentenza assolutoria in causa criminale data *in scriptis*, baiocchi sette e mezzo.

¹ Reformatio curiae Ripae est supra in Constitutione praec. § IX.

9. Per qualsivoglia mandato esecutivo, baiocchi tre.

10. Per qualsivoglia mandato penale, baiocchi tre.

11. Per qualsivoglia mandato di rilasso, tanto civile quanto criminale, baiocchi cinque.

12. Per un mandato sospetto di fuga, baiocchi sette e mezzo.

13. Per il termine che si piglia in giudizio, baiocchi due.

14. Per il rogito di ciaschedun instrumento, baiocchi sette e mezzo.

15. Per instrumento pubblico fino alla somma di venticinque scudi, baiocchi quindici.

16. Per instrumento pubblico fino alla somma di scudi cento, giuli cinque.

17. Da cento scudi fino a mille, mezzo scudo per cento.

18. Da mille in su a qualsivoglia somma, scudi sei, e non più.

19. Per restituzione di scritture o d'instrumenti prodotti, ritenuta la copia collazionata con obbligo di riportarli se la copia sarà fatta dal notaro, abbia, per detta restituzione ed obbligo, baiocchi quindici; se gli sarà data la copia, e lui solo la collazionerà, abbia baiocchi cinque.

20. Dove occorre far atto, istanza o decreto di più persone nominate insieme, o sia in causa di discussione o di assicuramenti, o in qualsivoglia altro modo o causa, anco se fosse università, congregazione, capitolo o collegio, non si paghi se non l'ordinario che si paga per un solo.

21. Che quando si dimanda il conto, basti darlo semplice dal mercante senza altra mercede al notaro che un baiocco per l'atto.

22. Quando si domandasse esibir li libri, basti solo esibirli al camerlengo, e con il notaro collazionare il conto che lascerà, e riportarli, ed il notaro abbia per sua mercede con l'atto baiocchi due.

23. Per qualsivoglia inventario, ancorchè si facesse ad istanza di più persone e della Corte, per qualsivoglia causa civile o criminale, baiocchi settantacinque.

24. Dove occorre far deposito di qualsivoglia sorta di robe, in caso di fallimento, discussione o morte, si faccia in mano d'un mercante idoneo di Ripa; ma se saranno denari, si faccia nel Monte della Pietà; ed in questi casi il notaro non abbia più che baiocchi due per l'atto.

25. Negli altri casi da cinque scudi in giù si faccia in mano del notaro, e da detta somma in su, se in denari, nel Monte della Pietà, se in robe, ad arbitrio del camerlengo.

26. E per la restituzione de' detti depositi che si faranno in mano del notaro, abbia esso notaro, computato l'atto e la quietanza, per ogni scudo, baiocchi due.

27. Per quelli che non si faranno in man sua, abbia solamente il notaro per l'atto baiocchi due.

28. Che il notaro non possa pigliar deposito alcuno senza il decreto del giudice, eccetto quando fosse rilasciato il mandato contra il debitore; nel qual caso gli possa fare un *non gravetur*, ricevendo lui, o depositando la parte come sopra, la quantità giudicata e le spese fatte, le quali debba il notaro pagare intieramente al creditore, senza ritenersi deposito alcuno, ma farsi pagare dal debitore quando fra loro saranno d'accordo, quando gli darà il *non gravetur*.

29. Se per decreto di giudice si farà deposito in mano del notaro, debba esso notaro farsi pagare quanto gli viene dal deponente, quando farà il deposito, acciò il deposito intiero si consegna al creditore senz'alcuna diminuzione.

30. Che il notaro per portar atti ed informare il camerlengo non possa pigliar

cosa alcuna, ma per informare e portare atti al presidente, possa pigliare baiocchi sette e mezzo.

31. Per pigliare il possesso dentro di Roma, al notaro si paghi baiocchi trentasette e mezzo;

32. Fuori di Roma, fino a tre miglia, ad istanza di una o di più persone che siano insieme in causa contro di uno, giuli sette e mezzo;

33. E se si andasse lontano più di tre miglia, e contro diverse persone, ed in diversi luoghi, si pigli quel più che parerà al camerlengo.

34. Per qualsivoglia calcolo per conto di gettiti o altri simili cose, se verrà il testimoniale fatto, il notaro non possa pigliare più d'uno scudo in tutto, computato tutto quello si è fatto in tal causa, con la sentenza, la quale anco sia tenuto dar autentica.

35. Se esaminerà esso notaro li testimoni, abbia d'avere più dello scudo la mercede dell'esame delli testimoni, secondo quello che è detto di sopra circa l'esame di testimoni, e questo s'intenda tanto in approvare quanto in riprovare.

36. Che il notaro, o altra persona, che avrà cura di tenere li trasti, siano obbligati tenere sino al numero di cento trasti; e le barche, o padroni di esse, che l'adopreranno, siano obbligati a pagare li soliti quindici baiocchi, e nel partire loro consegnarli fuori dell'acqua al padrone delli trasti, ovvero notificare a qual barca l'avranno consegnati per servirsene, sotto pena di pagarli del suo, e mancando il numero delli cento trasti e le barche che non l'adopreranno per mancamento di essi non siano tenute a pagare cosa alcuna per tal conto, nè le fregate che non usano adoprarli.

37. Per qualsivoglia subastazione, baiocchi due.

38. Per qualsivoglia deliberazione si pa-

gli al notaro, fino a scudi cento, baiocchi due per scudo;

39. Da cento fino a cinquecento, baiocco uno;

40. Da cinquecento sino a mille, mezzo baiocco;

41. Da mille sopra, non si possa ascendere più.

42. Per la prima polizza che si fa per la spedizione delle barche, baiocchi sette e mezzo.

43. Non si possa commettere cosa¹ alcuna, nè civile nè criminale, ad assessore alcuno, e volendo il camerlengo il parer del saulo, lo pigli da se stesso senza intervento delle parti.

44. Il notaro che *pro tempore* sarà a Ripa, debba per se stesso, e non per sostituti, sottoscrivere mandati, instrumenti, fede, e simili atti, se già non fosse talmente impedito da infermità o altro caso che paresse al camerlengo di dare autorità di sottoscrivere ad altro idoneo che nominasse il detto notaro, e con il quale lui si debba accordare.

45. Da dieci scudi d'oro in giù, non si possa in modo alcuno appellare nè dir di nullità.

46. Li notari nè altri possan prendere parte alcuna della pena graziata, o in tutto o in parte, se sia fatta la grazia, ma debbano ancor loro restar contenti della grazia.

47. In modo alcuno non si faccia estratto nella prima istanza, ancorchè la causa non fosse commissaria, se già tutte le parti non se ne contentassero; ma, se una delle parti lo addimanda, nella seconda istanza si possa fare, ed in tal caso si faccia all'usanza di Campidoglio, e si pigli baiocchi tre per foglio.

48. Se in causa criminale occorrerà far estratto, o dar copia d'indizi, si paghi baiocchi cinque per foglio.

¹ Forsan legendum *causa* (R. T.).

49. Per un monitorio, baiocchi tre.
 50. Per un sequestro, baiocchi tre.
 51. Per una inibizione concessa per facta ordinaria, baiocchi tre.
 52. Per una inibizione *vigore commissionis*, baiocchi tre.
 53. Per un *non gravetur*, o mandato di non molestare, baiocchi tre.
 54. Per un partito che decida la causa, baiocchi due.
 55. Per fede di eseguire un mandato fuor della Corte, baiocchi due.
 56. Per li mandati e qualvivoglia altre esazioni, che si fanno dal presidente in nome e col sigillo del cardinal camerlengo, baiocchi dieci oltre il sigillo.
 57. Per restituir chiavi o beni inventariati con la quietanza, baiocchi due.
 58. Per un monitorio *extra curiam* in carta pergamena infra quaranta miglia, giuli nove.
 59. Per un mandato simile *extra curiam* in carta pergamena, giuli nove.
 60. Per ciascheduna citazione, baiocco uno.
 61. Per ciaschedun mandato penale, baiocchi due.
 62. Per ciascheduna subastazione e deliberazione, fino a scudi tre, baiocco uno per scudo, da tre scudi in su, baiocchi due per scudo, purchè non passi in tutto uno scudo.
 63. Per ciascheduna citazione nel luogo il quale si dice il franco, baiocchi due.
 64. Per ciascheduna citazione alle porte della città, baiocchi due.
 65. Per citazione da farsi fuori delle porte della città fra un miglio, baiocchi sei; da un miglio in su, baiocchi quattro per miglio.
 66. Per ciascheduna esecuzione, reale o personale, fino alla somma di cinque scudi, baiocchi sette e mezzo;
 67. Sino alla somma di dieci scudi, baiocchi quindici;

Tassa delli
mandatari
di
Ripa.

Tassa delli
esecutori di Ri-
pa.

68. Sino alla somma di cinquanta scudi, baiocchi trentasette e mezzo;

69. Da li in su fino a ciascheduna somma, baiocchi settantacinque.

70. Nelli casi ne' quali è pena capitale, ovvero di sangue, baiocchi settantacinque.

71. E nelli casi nelli quali se gli deve la quarta parte della pena secondo li statuti, cioè, quando esso è primo instigatore e delatore del delitto, se gli paghi la quarta parte della pena che realmente ed effettivamente si esigerà. E sia obbligato stare alla composizione o grazia, che si farà della pena in parte, ovver del tutto.

§ X.

*Taxa servanda in curiâ Ripettae tam in primâ quam in secundâ instantiâ per iudicem, notarium et alios officiales dictae curiae, etiam coram praeside*¹

1. Pro qualibet sententiâ definitivâ, seu decreto *servatis servandis* facto, usque ad summam scutorum centum, solvantur bononeni duo cum dimidio pro quolibet scuto.

2. Ab inde supra usque ad quaecumque summam, bononeni duo pro quolibet scuto, dummodo non excedat scuta tria monetæ.

3. Pro quolibet mandato suspicionis fugae, etiam parte citatâ relaxato, bononeni quinque.

4. Pro quolibet mandato restitutionis pignorum, bononeni quinque.

5. Pro mandato relaxationis carcerati, etiam pro pluribus in eadem causâ, bononeni quinque.

6. Pro mandato vigore termini in officio suscepti, bononeni quinque.

7. Pro mandato vigore obligationis cameralis, iulius unus.

8. Pro mandato de capiendo pro cautione de non offendendo, iulius unus.

9. Pro mandato de relaxando carceratum, vel carceratos etiam plures pro in-

¹ Reformatio huius curiae est supra in Constitutione praec., § IX.

De Sportulis
iudici
dis.
solven-

diciis in eâdem causâ, dummodo indicia fuerint relevantia, iulius unus.

10. Pro cassatione obligationis, vel processus, etiam pro pluribus in eâdem causâ criminali, iulius unus.

11. Pro viatico faciendo ad videndum aliquam differentiam in Urbe, bononeni trigintaseptem cum dimidio;

12. Extra Urbem circa decem milliaria, scutum unum auri; ultra decem, scutum unum auri quolibet die, et expensae victus.

13. Pro revocatione sequestri datâ cautione, bononeni quinque.

14. Si vero *servatis servandis*, solvatur ut supra dictum est de definitivâ.

15. Pro sententiâ absolutoriâ, sive decreto *servatis servandis* facto in causâ criminali in casibus permissis a Constitutione SS. Domini Nostri Papae, etiam pro pluribus in eâdem causâ, bononeni septuagintaquinque.

16. Pro quibuscumque poenis pecuniariis, et aliis rebus confiscandis, quarta pars iuxta solitum assignetur eidem.

17. Et praedicta taxa servetur etiam quod in causis ab initio adsit, vel postea superveniat commissio.

De mercede
notarii tam in
primâ, quam in
secundâ instan-
tia, etiam co-
ram praeside.

18. Pro monitorio, bononeni tres.

19. Pro sequestro, bononeni tres.

20. Pro *non gravetur*, bononeni tres.

21. Pro reproductione illorum, et decreto moderationis, seu reductione ad viam iuris, bononeni duo.

22. Pro inhibitione cum clausulâ *si quis*, bononeni tres.

23. Pro quacumque relatione, protestatione, et responsione, bononenus unus.

24. Pro quocumque termino habito pro servato, nihil.

25. Pro monitione factâ partibus praesentibus, nihil.

26. Pro mandato suspicionis fugae, etiam parte citatâ relaxato, et cum examine testium, sive productione librorum,

et iurium, usque ad scuta viginti, bononeni quindecim;

27. A viginti supra pro quacumque summâ, iulii tres.

28. Pro arresto contra carceratum, constituto de credito, et mandato relaxato, solvatur prout in mandato suspicionis fugae.

29. Pro mandato de relaxando carceratum cum cautione, vel de consensu, usque ad scuta decem, in totum bononeni quindecim;

30. Ab inde supra usque ad quancumque summam, iulii duo.

31. Pro mandato in contumaciam relaxato, bononeni tres.

32. Pro illius revocatione, bononeni tres.

33. Pro quacumque significatione, subscriptâ, vel non subscriptâ a iudice, bononeni tres.

34. Pro quocumque deposito faciendo, bononeni duo.

35. Pro restitutione depositi pro quolibet scuto, bononeni duo; sed in causis mercedum pro medietate.

36. Pro rogitu cuiusque obligationis in officio, iulius unus; extra officium, iulii duo.

37. In causis mercedum, bononeni septem cum dimidio.

38. Pro cassatione cuiusque obligationis in causâ civili, a scutis quinque infra, bononeni quinque;

39. A quinque supra usque ad quancumque summam, iulius unus.

40. Pro susceptione termini in officio, bononeni duo;

41. Extra officium, bononeni quinque.

42. Pro moderatione termini, vel repositione, bononeni duo.

43. Pro quocumque partito in actis facto, bononeni duo;

44. Pro copiâ illius, bononeni duo;

45. Pro iuramento illius, bononeni duo.

46. Pro quocumque mandato vigore

termini in iudicio suscepti, usque ad scuta decem, iulius unus.

47. Ab inde usque ad scuta vigintiquinque, bononeni vigintiquinque.

48. Ab inde usque ad scuta quinquaginta, iulii quinque.

49. Ab inde usque ad centum, bononeni septuaginta quinque.

50. Ab inde supra usque ad quamcumque summam, scutum unum.

51. Pro fide litis pendentiae, iulius unus.

52. Pro fide cuiuslibet actus, iulius unus.

53. Pro productione quorumcumque iurium, bononeni duo.

54. Pro quacumque restitutione cedularum privatarum, instrumentorum, librorum, ac aliarum quarumcumque scripturarum cum dimissione copiae, usque ad summam scutorum vigintiquinque, bononeni quindecim;

55. Ab inde supra usque ad quamcumque summam, bononeni vigintiquinque.

56. Si copia fuerit excessiva, solvatur arbitrio iudicis.

57. Pro responsione super articulis, pro quolibet articulo omisso repetitivo, bononenus unus.

58. Pro examine testium sine articulis et interrogatoriis, usque ad quamcumque summam, bononeni septem cum dimidio.

59. Cum articulis et interrogatoriis, usque ad summam scutorum decem, bononeni quindecim;

60. Ab inde supra usque ad quamcumque summam, bononeni vigintiquinque:

61. Et si articuli et interrogatoria fuerint excessiva, solvatur arbitrio iudicis.

62. Pro decreto publicationis testium, bononeni duo.

63. Pro copiis depositionis testium, solvatur prout in examine.

64. Pro recognitione, sive examine super recognitione tesserarum, et aliarum scripturarum, sive iurium, sine interrogatoriis, bononeni tres;

65. Cum interrogatoriis, solvatur arbitrio iudicis.

66. Pro informatione iudici faciendâ in causâ cuiuscumque summae, nihil.

67. Pro notâ sententiae, seu decreto definitivo servatis servandis, solvatur prout supra in mandato vigore termini.

68. Pro mandato servatis servandis relaxato, solvatur similiter prout in mandato vigore termini.

69. Pro quacumque appellatione interpositâ, verbo vel in scriptis, etiam cum productione cedulae appellationis, bononeni duo.

70. Pro mandato de evacuando servatis servandis, iulii duo.

71. Pro mandato de consignandis pignoribus mandatario ad effectum subhastandi, et de subhastando, bononeni tres.

72. Pro mandato de deliberando, bononeni septem cum dimidio.

73. Pro mandato vigore obligationis in formâ camerae, usque ad scuta decem, bononeni quindecim;

74. Usque ad triginta, iulii tres;

75. A triginta usque ad quinquaginta, iulii quinque;

76. A quinquaginta usque ad centum, scutum unum;

77. Ab inde supra usque ad quamcumque summam, scuta duo.

78. Pro subhastatione quorumcumque pignorum, nihil.

79. Pro rogitu adeptionis possessionis barcae, seu partis illius, bononeni vigintiquinque.

80. Pro rogitu adeptionis possessionis domus seu vineae in Urbe, bononeni vigintiquinque;

81. Extra Urbem, iulii quinque.

82. Pro confectione inventarii, sive descriptionis bonorum extra officium, similiter iulii quinque.

83. Pro repetitione instrumentorum rogatorum in officio, usque ad summam scu-

torum decem, bononeni septem cum dimidio;

84. Usque ad summam scutorum quinquaginta, bononeni vigintiquinque;

85. Usque ad quaecumque summam, bononeni quadragintiquinque.

86. Pro bannimentis ad instantiam privatarum personarum, in totum iulii duo.

87. Pro sequestris generalibus pro universitatibus artium carrecteriorum, impasatorum, et exoneratorum barcarum, bononeni trigintiquinque.

88. Pro specificatione materiarum, bononeni duo.

89. Pro iuramento calumniae, bononeni duo.

90. Pro accessu ad locum differentiae in Urbe, bononeni vigintiquinque;

91. Extra Urbem infra duo milliaria, iulii quinque;

92. In aliis locis longinquioribus, scutum unum.

93. Pro mandato de restituendis pignoribus, a decem infra, bononeni quinque;

94. Ab inde supra usque ad quaecumque summam, iulius unus.

95. Pro patente, quod soluto damno non teneatur ad poenam pro carrigio lignorum ad Urbem, etiam pro pluribus insimul, iulii quinque.

96. Pro inhibitionibus vigore decreti camerae in reassumptione causarum ab alio tribunali, stante quod agitur de iurisdictione Riparum, iulii tres.

97. Pro quolibet folio extractus facti iuxta reformationem Sanctissimi Domini Nostri, bononeni tres.

98. Admissus ad iuramenti paupertatis solvat pro medietate.

99. Pro cassatione cuiuslibet inventionis, iulius unus.

100. Et praedicta taxa servetur, etiam quod in causâ adsit vel superveniat commissio.

101. Pro rogitu quorumcunque con-

tractuum, testamentorum, seu instrumentorum, ac pro illis in publicam formam dandis, nec non cassatione eorumdem, et aliis de quibus in praesenti taxâ non est dispositum, servetur taxa statutorum Urbis.

102. Teneatur quoque notarius partibus petentibus instrumentorum copias de quibus rogatus fuit tradere, et pro eis iulium unum pro centenariio scutorum (ita tamen, quod pro quavis summâ iulios decem non excedat) recipere possit, et non ultra, exceptis instrumentis locationum, pro quorum copiis non ultra iulios duos exigere possit.

103. In causis criminalibus servet taxam felicitis recordationis Pii Papae IV a Sanctissimo Domino Nostro innovatam.

104. Pro praesentatione monitorii, inhibitionis, sequestri, pro qualibet personâ, bononeni duo.

De mercade mandatario-
rum.

105. Pro qualibet citatione in curiâ, bononenus unus;

106. Extra curiam infra unum milliare, pro qualibet personâ, bononeni tres;

107. In curiâ in locis longinquis, videlicet ad Ripam, ad ecclesias Lateranenses, vel sanctae Mariae Maioris, et similia, bononeni duo.

108. Pro citatione exequendâ in causâ criminali contra officiales curiae, bononeni duo.

109. Pro executione litterarum monitorialium rogatorialium citationis exequendae extra curiam ultra milliare, solvat arbitrio iudicis.

110. Pro subhastatione, et deliberatione pignorum seu honorum, usque ad scutaria, bononenus unus pro quolibet scuto; ab inde supra, duo pro quolibet scuto, ita tamen quod non excedat in totum scutum unum.

111. Mandatarius teneatur praestare idoneam cautionem arbitrio iudicis de fideliter exercendo, de consignandis et restituendis pignoribus, ac pretio pignorum

iuxta decretum Domini, ac etiam habitare prope officium.

112. Item teneatur singulis diebus, tam feriatis quam non feriatis, bis in die ad minus ad officium se praesentare, et signanter horâ audientiae, et durante audientia sine licentiâ iudicis ab officio non discedere, et in horâ audientiae in praesentiâ iudicis apud notarium non sedere, et officium mandatarii facere, et non procuratoris, vel partis, aut notarii.

De mercede
executoris.

113. Pro quacumque exequutione reali vel personali usque ad summam scutorum trium inclusive, bononeni septem cum dimidio;

114. Ab inde usque ad decem, bononeni duo cum dimidio pro quolibet scuto;

115. A decem usque ad quinquaginta, bononeni duo pro quolibet scuto, dummodo merces non sit minor iuliis tribus;

116. Ab inde supra usque ad centum, iulii quindecim dividendi pro ratâ cuiuslibet scuti;

117. Ab inde supra usque ad ducenta, iulii viginti;

118. Et a ducentis usque ad quingenta, iulii vigintiquinque in totum;

119. Et ab inde supra usque ad quacumque summam, solvatur arbitrio praesidis, dummodo non excedat summam scutorum quatuor in totum:

120. Extra vero Urbem ultra duo miliaria, solvatur duplum.

121. Pro exequutione mandati suspicionis fugae, etiam parte citatâ, usque ad summam scutorum decem, solvatur ut supra;

122. Ab inde supra usque ad quinquaginta, iulii quinque;

12. Ab inde supra ad quacumque summam, scutum unum in totum, et non ultra, et nonnisi ab unâ tantum parte ad id obligatâ.

124. Item exequutor teneatur praestare cautionem arbitrio iudicis de fideliter ac

diligenter exercendo, ac de consignando pignora infra unum diem, iuxta reformationem Sanctissimi Domini Nostri.

125. Teneatur etiam habitare apud officium et singulis diebus de mane et de sero horâ audientiae se repraesentare, et per totam audientiam ibi permanere saltem cum uno socio vel famulo habili et sufficienti pro officio suo.

126. Item exequutor teneatur praemissa omnia ad unguem observare sub privationis officii et aliis poenis arbitrio praesidis.

127. In criminalibus observet taxam generalem aliorum exequutorum, nisi a iudice minus fuerit declaratum.

128. In reliquis observet tam reformationem generalem Sanctissimi sub rubricâ *de baroncellis et exequutoribus*¹, quam alias ordinationes a baroncellis et exequutoribus observandas.

§ XI.

*Taxa notarii Hebraeorum*².

1. Pro qualibet citatione, intimatione, protestatione, bononenus unus.

2. Pro productione iurium, bononeni duo.

3. Pro recognitione iurium, bononeni tres.

4. Pro monitorio de respondendo articulis, bononeni tres.

5. Pro responsione articulorum in domo notarii, dimidium bononeni;

6. Extra domum, pro viatico, bononeni quinque solvendi a parte respondente;

7. Pro deposito, bononeni duo.

8. Pro rogitu procurae ad lites in officio, bononeni duo;

9. Extra officium, iulius unus.

10. Pro fide seu instrumento publico dictae procurae ad lites, iulius unus.

11. Pro consensu, bononeni duo.

¹ Est in Const. praeced. § xxii (R. T.).

² De Hebraeis habetur in Const. praeced. § vii.

12. Pro quocumque termino ad solvendum, bononeni duo.

13. Pro notâ sententiae seu decreti definitivi servatis servandis, usque ad summam vel aestimationem scutorum centum, bononenus unus pro quolibet scuto;

14. A centum usque ad ducenta, dimidium bononeni pro quolibet scuto supra centum;

15. Si excedat usque ad quamcumque summam, scuta duo in totum.

16. Pro sequestro cum examine testium, vel productione iurium, bononeni quindecim.

17. Pro mandato suspicionis fugae, etiam parte citatâ, et cum examine testium, vel productione iurium, bononeni quindecim.

18. Pro inibitione in curiâ, iulius unus;

19. Extra curiam in pergameno, bononeni quadragintaquinque.

20. Pro *non gravetur*, idem quod supra dictum est de inibitione.

21. Pro monitorio, seu inibitione introductivâ litis, bononeni tres.

22. Pro arresto, bononeni quindecim.

23. Pro mandato de excarcerando, bononeni quindecim.

24. Pro mandato in contumaciam usque ad quamcumque summam iu curiâ, bononeni tres;

25. Extra curiam in pergameno, bononeni quadragintaquinque.

26. Pro mandato exequutivo, usque ad summam scutorum decem, iulius unus;

27. Usque ad vigintiquinque, iulii tres;

28. Usque ad centum, iulii sex;

29. Usque ad ducenta, scuta duo in totum;

30. Usque ad quamcumque summam, scuta quatuor in totum.

31. Pro mandato de evacuando, vel de admovendo, aut simili, iulii tres.

32. Pro mandato de immittendo, seu de manutenendo, iulii tres.

33. Pro mandato de consignandis pignoribus, seu deliberando, aut de restituendo, iulius unus.

34. Pro obligatione, seu fideiussione stando iuri, et iudicatum solvendo, seu de repraesentando, in officio, iulius unus;

35. Extra officium, iulii duo.

36. Pro supersessoriâ in venditione pignorum intimandâ per notarium hebraeis bancheriis, iulius unus.

37. Pro perquisitione bonorum generaliter apud omnes hebraeos bancherios faciendâ, iulii quinque;

38. Si autem fiat pro maiori parte dictorum bancheriorum, iulii quatuor;

39. Si pro medietate eorundem bancheriorum, bononeni vigintiquinque;

40. Si pro minori numero, iulii duo.

41. Pro extractu bene facto iuxta reformationem Sanctissimi Domini Nostri, pro quolibet folio, solvatur prout in aliis curiis.

42. Pro examine testis super materiis, iulius unus;

43. Super articulis autem sine interrogatoriis, iulii duo;

44. Cum interrogatoriis non excedentibus numerum triginta, iulii tres;

45. In excessivis autem, solvatur arbitrio iudicis.

46. Pro summario cuiuslibet testis, computatâ mercede scripturae, tantum quantum pro examine eiusdem.

47. Pro restitutione iurium quorumcunque uno actu productorum, iulius unus;

48. Et si notarius copiam fecerit, ultra iulium praedictum recipiat ut infra pro copiâ.

49. Pro restitutione bonorum depositorum valoris usque ad summam scutorum decem unâ, cum quietantiâ, iulius unus;

50. Valoris autem usque ad vigintiquinque, iulii duo;

51. Usque ad quinquaginta, iulii tres;
52. Usque ad quamcumque summam, bononeni quadragintaquinque.
53. Pro consignatione depositi, sive cedulae ipsius cum quietatione, pro quolibet scuto bononeni duo.
54. Pro simplici copiâ bene scriptâ ad instar boni originalis apocarum, et aliarum, pro quolibet folio, iulius unus.
55. Pro rogitu instrumenti procurae ad exigendum, sive ad alia quaecumque negotia, iulius unus.
56. Pro fide, seu instrumento publico dictae procurae ad negotia quaecumque, iulii duo.
57. Pro rogitu intrumentorum pro quolibet centenario usque ad scuta quingenta, iulii duo;
58. A quingentis usque ad duo millia, pro quolibet centenario, bononeni quindecim;
59. A duobus millibus usque ad quamcumque summam, scuta quinque.
60. Pro copiâ simplici dictorum instrumentorum integrâ, solvatur pro medietate; si vero sine die, anno, et testibus, ita ut non probet, solvatur quantum supra dictum est pro copiâ simplici aliarum scripturarum.
61. Pro instrumentis publicis, seu fide illorum, usque ad scuta vigintiquinque, iulii tres;
62. Usque ad scuta quinquaginta, iulii quinque;
63. A quinquaginta usque ad trecenta, scutum unum pro quolibet centenario;
64. A trecentis usque ad mille, scuta quinque;
65. Ab inde supra, scutum unum pro quolibet milliari.
66. Pro fide citationis, intimationis, seu alterius cuiuslibet actus, iulius unus.
67. Pro fide litis pendentiae, iulius unus.
68. Pro instrumento publico sententiae usque ad summam scutorum centum, bononenus unus pro quolibet scuto;
69. Ab inde supra usque ad quamcumque summam, iulii quindecim.
70. Pro deputatione curatoris, iulii duo.
71. Pro extractione, seu fide partitarum, ultra viaticum si fieri contingat, bononeni tres pro qualibet partitâ;
72. Pro viatico, iulius unus.
73. Pro decreto admissionis ad exercitium foenerandi in perpetuum, scuta quinque;
74. Pro decreto dictae admissionis ad tempus, scuta duo et iulii quinque.
75. Pro approbatione libri hebraeorum bancheriorum, bononeni viginti quinque.
76. Pro venditione pignorum, bononeni duo pro quolibet pignore vendito.
77. Pro supravantio pignorum venditorum, bononeni duo pro quolibet scuto.
78. Pro fide seu quietantiâ dicti supravantii, usque ad scuta quinque, bononeni tres pro quolibet scuto;
79. Usque ad decem, bononeni duo pro quolibet scuto;
80. Usque ad viginti, bononenus unus cum dimidio;
81. Usque ad quadraginta, in totum iulii quatuor;
82. Ab inde supra usque ad summam quamcumque, in totum iulii quinque.
83. Pro obligatione, et fideiussione pro bollettinis amissis unâ cum bollettino dando, usque ad summam scutorum quinque, bononeni quinque;
84. A scutis quinque ad decem, iulius unus;
85. A decem usque ad viginti quinque, bononeni quindecim;
86. A viginti quinque usque ad centum, iulii tres;
87. Ab inde supra usque ad quamcumque summam, iulii quinque.

88. Pro examine listae expensarum, iulius unus.

89. In casibus in hac taxâ omissis, procedatur de similibus ad similia.

90. In criminalibus servetur taxa felicis recordationis Pii Papae IV a Sanctissimo Nostro innovata.

61. Pignora vendenda vendantur unâ cum suis involucris positus in pignoratione, sub poenâ arbitrio iudicis.

§ XII.

Ordine e tasse da osservarsi dalli guardiani delle carceri¹

1. E prima li capitani e guardiani di qualsivoglia carcere tengano un libro, nel quale debbano scrivere tutti quelli, che entreranno prigionie, esprimendo non solo con che mandato, ad istanza di chi, per che causa, e se per sospetto di fuga, ma anco quando entrano in secreta, e quando escono alla larga, e se innanzi o dopo pranzo, e parimente la sera, se innanzi o dopo cena, affinché si possa far conto delli pasti, e li non scritti al libro non siano tenuti pagare nè spese, nè cosa alcuna per conto di carcere, e non essendo scritto il tempo preciso, come di sopra, non si paga cosa alcuna per quel giorno, così dell'entrata come dell'uscita.

2. *Item* siano obligati tener una cassa forata con due chiavi, delle quali una ne tenga il capitano, e l'altra il procurator de' poveri, nella quale s'abbino a riporre tutte le robe e denari, che si troveranno appresso quelli, che saranno condotti, e scriverlo nel libro per inventario fatto in presenza del carcerato e testimonii, e non facendo, siano puniti come di furto, con quella pena, che parerà a monsignor governatore di Roma, o al chierico presidente delle carceri *pro tempore*.

3. Sia in arbitrio de' carcerati farsi le

¹ Reformatio custodum carcerum ut supra in Const. praeced. § xxiii.

spese da se, *etiam in secreta*, facendosi portare da mangiare come gli parerà (se però altro per qualche ragione non ordinasse il superiore), nè possa il capitano o guardiano in alcun modo direttamente o indirettamente impedire, nè mutarli di luogo, o trattarli peggio per questo, che si facciano le spese da se, o per qualsivoglia altro suo preteso credito, sotto le pene infrascritte, facendo solo diligenza quanto a quelli, che saranno in secreta, che non se gli portino polizze¹ o imbasciate.

4. E facendosi il carcerato le spese da se, non possa il guardiano o capitano, per il servizio, domandare cosa alcuna.

5. Per le spese che faranno alli prigionii in secreta, non possano pigliare più d'un carlino per pasto, e siano obligati a dargli buon pane e buon vino abbastanza, e una libbra almeno di carne il giorno, con la minestra; e quando non si mangia carne, dargli ova, o pesce, secondo li tempi, onestamente.

6. Nè possano metter mano a botte di vino per le prigionii, se prima non sia provata dal procurator de' poveri.

7. Non dando o non facendo come di sopra, per ogni volta che contraverranno, li capitani caschino in pena di scudi dieci, da applicarsi un quarto al procurator sostituto sopra il governo de' prigionii, e gli altri tre quarti a san Leonardo, e inoltre star alla berlina per quel giorno.

8. E li guardiani e servitori che serviranno, non lo rivelando, *ipso facto* s'intendano esser incorsi nella pena della frusta, alli quali guardiani o servitori si darà fede contra il capitano senz'altro testimonio.

9. Non possano pigliare da quelli che stanno nelle camere più di baiocchi cinque il giorno, eccetto che in Tor di Nona

¹ Hinc confirmatur nostra adnotatio adiecta supra in Const. praeced. ad § xxiii, num. 29, pag. 106 a (R. T).

e Corte Savella, dove si permette il solito d'un giulio per persona.

10. Non possano mettere nè tenere in dette camere maggior numero di persone di quello che sarà scritto da' superiori delle carceri (a' quali però si ordina che lo scrivano quanto prima sopra dette camere) senza espresso consenso d'essi carcerati o particolar ordine de' superiori predetti. In qual caso però non si accresca la mercede statuita alle camere, ma si divida egualmente fra tutti, facendo il conto con l'intervento del procuratore dei poveri e deputati della Carità.

11. E alle controversie di chi volesse star nelle camere o nelle sale, e non fosse meritevole, il prelado delle carceri, deputato dalla Carità *pro tempore*, abbia a rimediare e definirle.

12. Per la pubblica di sopra, per qualsivoglia lungo tempo, non si paghi più di cinque giuli per carcerato all'uscire che farà, e standoci meno di sei giorni non paghi più di un grosso il giorno.

13. Per la pubblica di mezzo, per qualsivoglia lungo tempo, non si paghi più di tre giuli per carcerato all'uscire, e standoci meno di sei giorni, non paghi più di tre baiocchi il giorno.

14. Le pubbliche da basso e le pubbliche delle donne siano *gratis*.

15. Parimente le pubbliche de' religiosi *gratis*, e le porte siano aperte.

16. Per la sala dove si fa la visita, cortili, tinelli, corridori ed altri luoghi fuori delli suddetti, non si paghi cosa alcuna. E l'abuso e nome di passeggio s'intenda levato via affatto.

17. Li poveri rilassati con esilio non paghino cosa alcuna, manco di spese, secondo il solito.

18. E quando nel relasso de' testimoni semplici o altri ci sarà *gratis ubique*, s'intenda *etiam* quanto alla prigionia di qualsivoglia stanza, et dalli testimoni sem-

plici non abbiano manco le spese, ma le ricuperino dall'instigatore o dal fisco.

19. Per la prigione d'ogni carcerato non si faccia pagar più di due carlini, nè si possa far pagare cosa alcuna per mancia del guardiano o altro, perchè quello è la sua mercede per la guardia.

20. E per ogni arresto che venisse contro il prigionio, non si possa far pagare se non altrettanto, cioè due carlini da quello che porterà l'arresto, e non dal prigionio, sotto pena della berlina, da incorrersi irremissibilmente ogni volta che contravverranno così all'uno come all'altro capo.

21. Per trasportare i carcerati, o per causa della visita o per altro, per cavarli ferri o per abilitarli per occasione di far strumento o altro, non abbiano cosa alcuna.

22. Si faccia l'infermeria in ciascheduna prigione, e ne abbia cura il prelado delle carceri, deputato dalla Carità *pro tempore*, e in caso di bisogno ci si mettano ancora li carcerati civili, e li poveri stiano *gratis*.

23. Nell'osteria, che si permette, si faccia pagare la foglietta del vino mezzo baiocco manco, come nelle osterie esenti, e si tengano le misure giuste di vetro.

24. Nel ricevere le monete, si osservino li bandi.

25. Non permettano che li carcerati trattino con le donne carcerate, nemmanco alle grate loro.

26. Menino ogni mattina li prigionio, che stanno nelle pubbliche di sopra e di mezzo, alla Messa.

27. Del giulio di san Leonardo, e del giulio per il cancelliere del bargello del governatore, si osservi il solito; e quando il mandato sarà in *formâ pauperum*, si paghi per metà, e quando *gratis*, niente.

28. E quando li prigionio averanno avuto il mandato di rilasso, non possano il ca-

pitano o guardiani ritenere, nè levargli alcun vestito per il debito che avranno fatto, *etiam* per causa di vitto o altro, ma si debbano subito rilassare, imputando se stessi se li averanno tenuti di sopra senza farsi pagare, o assicurarsi con sicurezza o pegno.

29. Alli condannati a morte, galera o altra pena, non possano, sotto pena di tre tratti di corda, frusta o berlina, levare panni o roba alcuna che detti condannati avessero o attorno o in prigione, ma tutto debbano notificare e consegnare al giudice della causa, acciò ne possa fare quel tanto sarà di giustizia.

30. Nè li detti capitani o guardiani possano pigliar più delle tasse sopradette, ancorchè se gli desse spontaneamente, e debbano servare tutti li sopradetti capitoli, sotto pena di corda, frusta ed altre maggiori ad arbitrio de' superiori.

31. Dichiarando che nelle carceri, dove è minor tassa, non s'intenda per questi capitoli innovato cosa alcuna, ma si osservi sempre la minore.

§ XIII.

Ordini e tasse per li barigelli ed esecutori¹

1. Li barigelli ed esecutori qualsisiano, e di qualsivoglia Corte, non possano ad alcuno, che condurranno prigione, levar denari nè robe di sorte alcuna, nè meno l'armi, quando non le porteranno contrabbandando, ma debbano le robe lasciarle ad essi prigionieri, e quelle consegnarle con l'arme al capitano o guardiano delle carceri, a fine di riporle come si è detto, sotto pena di tre tratti di corda, della frusta o berlina.

2. *Item*, dalli decapitati o altrimenti morti o puniti per giustizia, o da qualsivoglia altro condannato a morte, galera,

¹ Harum reformatio legitur in Const. praeced. § vii.

o altra pena, ancorchè vi fosse de' beni loro, non possano pigliare nè panni, nè cosa alcuna per loro esecuzione o altro conto, ma detti beni si consegnino a chi di ragione, sotto le suddette pene.

3. Per cattura di quelli che condurranno prigione per causa capitale et meritevoli di morte, o siano assoluti per sentenza, o commutatagli la pena, o in qualsivoglia altro caso, non possano per loro esecuzione pigliar più di uno scudo.

4. E meritando la causa non pena di morte, ma galera, esilio, mutilazione di membro, o frusta, o che siano assoluti per sentenza, o commutatagli la pena, o rimessa, o in qualsivoglia altro caso, per esecuzione e cattura non possano pigliare più di giuli cinque, e dalli puniti niente, come si è detto.

5. Nelle cause civili, per esecuzione reale o personale, per la somma di cinque scudi, piglino due carlini; e da cinque scudi sino a dieci, giuli tre; e da dieci scudi sino a venti, giuli cinque; e da venti scudi sino a quaranta, giuli dieci; e da quaranta sino a scudi settanta, giuli quindici; da settanta sino a cento, giuli venti; da cento sino a cinquecento, scudi tre; da cinquecento sino a mille, scudi quattro; e facendosi esecuzione per maggior somma, si paghi ad arbitrio del giudice del mandato, del quale sarà fatta l'esecuzione, purchè non passi la somma di scudi sei al più: eccettuando li giudici di Corte Savella, Tor di Nona, Ripa e Ripetta, li quali non possano eccedere la detta tassa senza licenza del governatore, ovvero auditore della camera, o del chierico presidente delle Ripe rispettivamente: eccettuando ancora li mandati della Corte del governatore, nelli quali si osservi la sua tassa, quale è minore per la povertà de' litiganti che concorrono ad essa Corte.

6. Per mandati di mettere in possesso de' beni stabili senza espressione di somma,

uno scudo e non più, et dove sia la somma espressa, si osservi come sopra.

7. Per mandato di sospetto di fuga, sino alla somma di scudi quaranta, si pigli secondo la tassa sopradetta, e da quaranta in su per qualsivoglia somma, non più di uno scudo.

8. Per esecuzione fatta in animali, si osservi il medesimo, nè si faccia pagar alcuna cosa per la capezza, come già per abuso si è fatto alcuna volta.

9. Per esecuzione fatta fuori di Roma fra tre miglia, o sia civile o criminale, si osservi come dentro di Roma; e se oltre tre miglia, e in qualsivoglia città o castello, ancora oltre quaranta miglia, gli esecutori di Roma abbiano l'esecuzione che si paga in Roma duplicata; ma se saranno esecutori di altre città, si paghi duplicata la tassa che si osserva in quel luogo, dove si fa l'esecuzione.

10. Occorrendo caso non compreso in questa tassa, si stia alla dichiarazione del giudice che ha rilasciato il mandato, eccetto li sopraddetti giudici di Corte Savella, Tor di Nona, Ripa e Ripetta, li quali non possano far tale dichiarazione senza licenza del governatore o auditore della camera o presidente delle Ripe rispettivamente, come di sopra.

11. Nessun barigello, nè esecutore predetto, ardisca pigliar denari da debitori per la loro esecuzione se effettivamente non la fanno, nè differire l'esecuzione della quale son ricercati; ma debbano eseguirla quanto prima, nè dal creditore pigliar denari se non in caso che il debitore sia obbligato a pagarlo. E mostrata che vi sia carta dotale, inibizione o *non gravetur*, non piglino cosa alcuna nè facciano esecuzione, e facendola, la restituiscano *gratis*.

12. Facendo cattura in casa di alcuno, non possano pigliar arme di alcuna sorte se non proibite, come archibugietti, *etiam*

sotto pretesto che il prigioniero l'abbia portata in tempo proibito.

13. Non ardiscano, senza ordine particolare del giudice della causa, andare con notari a far inventario di robe, et in caso che lor sia ordinato, non possano pigliar più di uno scudo in caso di omicidio seguito; in ogni altro caso, non più di giuli cinque.

14. Dalli poveri non possano per qualsivoglia mandato esigere cosa alcuna, ma siano tenuti lasciarli *gratis*, senza un quattrino di spesa; o pigliare solamente la metà di quello che gli verrebbe, secondo che li mandati saranno sottoscritti o *gratis* o *in formâ pauperum*.

15. Alli quali mandati così sottoscritti nessun barigello, capitano, o altro ministro ardisca replicare, ma subito eseguirli. Et quando li mandati saranno segnati *gratis*, non si ricerchi sottoscrizione di barigello esecutore, et il *gratis*, o *in formâ pauperum*, s'intenda tanto per il notaro, quanto per gli esecutori.

16. Non possano pigliar mercede, nè altro, se non fatta realmente l'esecuzione, o reale o personale, et per la rata di esecuzione fatta, et essendo una volta soddisfatti, siano obbligati ritornare quante volte bisognerà a far nuova esecuzione, fin tanto che il creditore sia intieramente soddisfatto, senz' altra nuova mercede.

17. Quelli che contravverranno alle cose predette, alle quali non è prescritta pena, incorrano per la prima volta la pena di tre tratti di corda; per la seconda, della frusta per la città; e per la terza, della galera, da eseguirsi irremissibilmente dalli suddetti giudici senza alcuna speranza di grazia.

18. Et acciò che ogni uno possa aver notizia delli detti ordini e tasse, tanto li barigelli et esecutori, quanto li capitani delle carceri, siano obligati tenere continuamente detti decreti stampati in una

tavola affissa nel muro, in parte che ogni uno possa vederli, et leggerli in ogni ora. Avvertendo particolarmente, che dalle persone ignoranti non si pigli oltre il dovere, sotto le pene suddette di scudi cinquanta, da applicarsi a san Leonardo, et altre pene più gravi.

CXCVI.

Declaratio constitutionis super reformatione tribunalium Urbis, nuper editae.

Paulus Papa V,

Motu proprio, etc.

Causa huius declarationis.

Cum, sicut accepimus, nuper post nostram super tribunalium Urbis reformationem a plerisque, praesertim vero a notariis eorundem tribunalium, nonnullae difficultates super intelligentiâ et executione dictae constitutionis, et taxarum inde confectarum, submotae fuerint, nos difficultates omnes opportunâ declaratione tollere volentes, motu simili¹:

§ 1. In primis, quoad dispositionem quae habetur in versu *Notarii quorumcumque tribunalium*², declaramus, notarios in causis commissariis, summam aut valorem ducentorum ducatorum auri de camerâ non excedentibus, teneri dare litteras missivas loco remissorialium; sed si dictam summam seu valorem excesserint et sint verae³ commissariae, notarios ad dandas dictas litteras missivas loco remissorialium non obligamus. Et amplius declaramus copiam articulorum et interrogatoriorum, si quae⁴ in curiâ data fuerint, et in dictis missivis introcludendorum, ultra taxatam

mercedem iuliorum novem, esse solvendam ad instar aliarum copiarum.

§ 2. Insuper, quoad versum *iidem*⁴, addendo volumus eam partem, quae instat pro sententiâ, teneri, in actu depositionis sportularum sive propinarum pro iudice, etiam mercedem notae sententiae pro notario deponere.

§ 3. Et quoad versum *Notarii non audeant*² declaramus sufficere quod notarius aut unus ex testibus cognoscat alterum ex contrahentibus. Et quando contrahens esset alienigena, sive peregrinus, aut tam vilis conditionis, ut eius cognitio, vel notitia esset in Urbe difficilis, contractum nihilominus fieri permittimus cum licentiâ gubernatoris, sive auditoris camerae, aut vicarii, vel senatoris, seu iudicum ipsorum, aut Burgi, modo dicta iudicis licentia in instrumento adnotetur, ac pro eâ nihil omnino neque iudici neque notario solvatur.

§ 4. Quoad versum *Citationes, monitoria*³, post verba, *aut alterius illas obtinentes*, addatur, *et electo domicilio*.

§ 5. In versu *Ad rogandum vero*⁴, etc. in fine addatur, *Volumus autem, et declaramus, quod omnia testamenta et contractus intelligantur rogati nomine officii, sive notarii primarii, non autem nomine proprio, etiam quod aliter exprimeretur, aliâs notarii substituti aut alioquin in aliorum officiis manentes severissime puniantur arbitrio iudicum cuiusque tribunalis*.

§ 6. Quoad versum *Responsiones*⁵, declaramus excipiendas esse mulieres, et egregias personas, ad quas notarius possit iudicis arbitrio transmitti, qui iudex, quandocumque ipse dictis responsionibus aut

¹ Subintellige *declaramus*, uti postea sequitur (R. T.).

² Cap. istud est in Const. CXCIV, § XIX, n. 15.

³ Aptius legeretur *vere* (R. T.).

⁴ Aptius legeretur *si qua* (R. T.).

¹ Cap. istud est *ibid.*, n. 25.

² Cap. istud est *ibid.*, n. 36.

³ Cap. istud *ibid.*, n. 11.

⁴ Hoc cap. est *ibid.*, n. 35.

⁵ Hoc cap. est *ibid.*, n. 61.

iuramentis, etiam in domo respondentis aut iurantis vel alibi intervenerit, nihil recipere possit aut debeat.

§ 7. Quoad versum *Notarii locorum piorum*¹, declaramus, loca pia, quae notario- rum operâ uti hactenus consueverunt, non posse de cetero alium notarium, tam in civilibus quam in criminalibus, eligere, quam unum ex dictis vicarii notariis, inter quos et solita distributio servetur et solita merces solvatur.

§ 8. Quo vero ad registra versu *Neque exigant*², declaramus illa verba, *nisi illis completis*, intelligi de actis factis, usque ad diem petitaë confectionis extractus, sive registri.

§ 9. Quoad versum *Non rubricentur*³, declaramus, tunc non esse rubricandos processus de partibus quando bene fuerunt in partibus rubricati, alioquin prohibemus in curiâ ab alio quam a notario causae rubricari.

§ 10. Quoad versum *In vère autem commissariis*⁴ et versum *Processus de partibus*⁵, declaramus non fuisse nostrae intentionis comprehendere notarium archivii, qui propterea possit in causis commissariis cuiuscumque valoris registra conficere, in illisque processus de partibus, remissoriales, et compulsorias, sive excederent sive non folia vigintiquatuor, registrare; servatâ in ceteris formâ in dictâ nostrâ reformatione contentâ super registrationis confectione.

§ 11. Quo vero ad cursores, versu *Cursores pro qualibet citatione*⁶, declaramus Trivii regionem pro locis ultra fon-

tem et arcum Trivii, non citra; nec ullo pacto inter partes longinquas enumerari loca illa, quae vel antea ipsi cursores non enumerabant, vel pro quibus solitâ mercede bononensorum duorum contenti erant: ne, quod a nobis ad publicam utilitatem et tollendo abusus constitutum est, pravâ interpretatione contrarium pariat effectum.

§ 12. Insuper declaramus¹ pro citatione contra episcopos, vel alias qualificatas personas, quinque bononenos accipere² posse, quando citatio sit personaliter contra ipsammet personam qualificatam exequuta, non autem contra procuratorem, vel aliter.

§ 13. Et, dum in eâdem nostrâ reformatione³ prohibetur auditori camerae concedere remissoriam ad partes ad examinandum vel repetendum citatâ parte testes ad instantiam fisci, vel ad probandam eius intentionem, et prout latius in eâ, declaramus id non procedere, si aliquâ legitimâ subsistente causâ aliud in aliquo particulari casu ipsimet auditori visum fuerit.

§ 14. Insuper in versu *Quodque supersectoriae*⁴ etc. post verba, *vel alibi non suscepit*, addatur, *vel nisi ex legitimâ causâ sui tribunalis tantum, et non aliâs*.

§ 15. Quoad taxas impressas post dictam nostram reformationem, infrascripta corrigi mandamus. In primis quoad notarios camerae deleatur versiculus *Idem fiat de pellibus*, et vers. *Idem de saponibus*, utpote impressoris errore supervacaneè editi⁵, ex quo iam super sufficienter erat provisum.

¹ Hoc cap. est in eâdem Const. cxciv, § XIX, n. 121.

² Hoc cap. est ibid., § XX, n. 22.

³ Hoc cap. est ibid., n. 24.

⁴ Hoc cap. est ibid., n. 3.

⁵ Hoc caput est ibid., num. 17.

⁶ Hoc caput est supra in eâdem Const. cxciv, § XXI, n. 21.

¹ Hoc caput est de novo additum.

² Edit. Cherub. aptius legit *accipi* (R. T.).

³ Hoc cap. est in dicta Const. cxciv, § IV, n. 14.

⁴ Hoc cap. est ibid., n. 4.

⁵ Hoc cap. est in Const. cxcv, § 1, n. 126 et seq.

⁶ Perperam edit. Main. legit *edicta*; edit. Cherub. legit *edita* (R. T.).

§ 16. Quoad versum ultimum taxae notariorum camerae incipientem *Pro non comprehensis*¹, declaramus intelligi de expeditionibus gratis. In iudicialibus autem, si quid in eâ vel aliis taxis fuerit praetermissum, servetur de similibus ad similia.

§ 17. Quoad taxas notariorum gubernatoris, vicarii, et aliorum, versu *Pro restitutione depositi*², *bononenus unus pro quolibet scuto*, intelligi volumus in causis mercedum; in aliis vero bononenos duos pro quolibet scuto permittimus, sicuti vere in taxâ felicis recordationis Pii IV praedecessoris nostri habetur, licet aliter aliquando fuerit per errorem impressum.

§ 18. Et in eâdem taxâ versu *Pro copiâ simplici cuiuslibet instrumenti in actis rogati*³, declaramus intelligi de instrumento actus iudicialis, non de simplici extraiudicialium instrumentorum copiâ, pro qua bene et ad instar boni originalis descriptâ bononenos septem cum dimidio pro quolibet folio solvi et exigi permittimus.

§ 19. Quoad taxam notariorum Rotae in primo versu⁴ *iulios sexaginta sex* legendum declaramus, non autem *sexaginta*, prout impressoris errore fuit notatum.

§ 20. Quoad taxam archivii, versu *Pro instrumento absolutionis*⁵, mandamus corrigi iuxta taxam felicis recordationis Gregorii XIII, praedecessoris nostri.

§ 21. Rursus in versiculo *Pro pauperibus*⁶, declaramus, et volumus servari eandem taxam felicis recordationis Gregorii XIII, ut admissi ad iuramentum pauperatis, iuxta formam dictae taxae solvant.

§ 22. Quoad taxam notariorum crimi-

minalium gubernatoris, auditoris camerae, et aliorum, versiculo *Pro quolibet folio copiae indiciorum*¹, declaramus intelligendum, ut quaelibet pagina, idest facies cuiuslibet² continere debeat lineas viginti quatuor, prout in nostrâ reformatione, sub tit. *De registris* § *Singula folia*³, et alibi, volumus intelligi.

§ 23. Quoad taxam fori Capitolini, versu *A centum usque ad ducentos*⁴, addatur verbum *alios*⁵, errore scriptoris omissum:

§ 24. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et extraordinarios, et etiam ex-
Clausula sublatâ, et decretum irritans.
 quutores dictae nostrae constitutionis, iudicari et definiri debere, sublatâ, etc., irritum, etc.

§ 25. Non obstantibus praemissis ac prioribus litteris super reformatione et taxis emanatis, ceterisque contrariis quibuscumque, et cum decreto, quod praesentis sola signatura sufficiat, etiam absque aliâ datâ et registraturâ.

Placet motu proprio.

Derogatio contrariorum.

PP. subscriptio.

CXCVII.

Sequitur declaratio eiusdem reformationis quoad aromatarios Urbis.

Paulus Papa V.

Motu proprio, etc.

Cum post aliquas declarationes a nobis constitutioni⁵, quam super reformatione tribunalium Urbis condidimus, factas, aromatarii quaedam eiusdem constitutionis capita ipsos tangentia declarari suppliciter postulaverint; nos dubia tollere et litibus occurrere cupientes:

Causa huius declarationis.

¹ Hoc cap. est in Const. cxcv, § I, n. 186.

² Hoc cap. est ibid., § II, n. 17.

³ Hoc cap. est ibid., n. 70.

⁴ Hoc cap. est in Const. praeced., § IV in princ.

⁵ Hoc cap. est in dictâ Const., § V, n. 16.

⁶ Hoc caput est ibid., n. 62.

¹ Hoc cap. est ibid. § VI, n. 44.

² Subintellige *folii* (R. T.).

³ Est in Const. cxciv, § xx, n. 15.

⁴ Hoc cap. est in Const. praec., § VII, n. 4.

⁵ Loco cit. hoc verbum iam fuit additum (R. T.).

⁶ Aptius legeretur *constitutionis* (R. T.).

Declaratio
circa praescrip-
tionem quin-
quennalem.

§ 1. Dum in praefatâ nostrâ constitutione dicimus, pro pretio aromatariae servandam esse praescriptionem quinquennalem¹, non obstante quavis interruptione, etiam per receptionem partis pecuniarum, aut per dationem aliarum rerum aromatariae, declaramus dictam dispositionem non intelligi, neque locum sibi vindicare, ubi vel interruptio fuerit iudicialis vel aliter, quam per proprios ipsorum libros, aromatarii suum creditum probaverint, quibus casibus dispositionem statutorum Urbis servari volumus et mandamus.

Declaratio
circa iurisdic-
tionem crimi-
nalem.

§ 2. Insuper dum in eâdem constitutione interdiciamus aromataris, ne ullam prorsus audeant in quemquam exercere, sub quovis praetextu, criminalem iurisdictionem², declaramus intentionis nostrae non fuisse adimere eis facultatem aliâs ipsis a felicis recordationis Clemente VIII praedecessore nostro concessam, res medicinales ad eorum artes spectantes visitandi, recognoscendi, et quod in eis corrupti, vitiati, vel adulterati repertum fuerit, proiciendi, comburendique³; ac iuxta delicti et negligentiae qualitatem culpabiles repertos debitis poenis non tamen corporis afflictivis (quae poenae ecclesiae et hospitali sancti Laurentii in Miranda nuncupatae eo ipso applicentur et applicatae censeantur) afficient. Quod tamen quoad libros negamus, etiam quod in illis fraus aliqua detegeretur, sed hoc a suo iudice competenti cognosci ac definiri debere intendimus et mandamus.

Declaratio
circa electionem
aromatarii
mittendi extra
Urbem ad vi-
sitandas aroma-
tarias.

§ 3. Et tum⁴ in dictâ constitutione nostrâ sancitum est, quod consules nullam habeant iurisdictionem eligendi aromatarium, quem proconsulem vocant, ad visitandas aromatarias extra Urbem (minusque

subscribendi patentes uti consules districtus Urbis), et superintendentes artis in statu Ecclesiastico, sed talis eligendi potestas penes protomedicum sit et remaneat¹, declaramus nostrae intentionis non fuisse quoad hoc derogare concordiae aliâs initae inter collegium physicorum et collegium aromatariorum, dum in eâ dicitur, quod quotiescumque ad visitandas aromatarias extra Urbem medicus ex Urbe mittendus erit, ne is forsan artis aromatariae imperitum sibi comitem adiungat², protomedicus, qui visitoris designandi ius obtinet, urbanis aromataris id denunciet, atque ab eis exquirat, habeant ne aliquem peritum et idoneum hominem, qui medico illi in huiusmodi visitationis munere comes et minister esse velit, et cetera iuxta praedictam concordiam confirmatam per felicis recordationis Gregorium XIII praedecessorem nostrum, sub die primâ iulii MDLXXV, versu *Quotiescumque ad visitandas tabernas etc.*³: dummodo aromatarii neque iurisdictionem propterea in hoc sibi aliquam usurpent iuxta formam dictae concordiae, neque electum proconsulem vocent, neque patentes subscribant uti consules districtus Urbis, neque quicquam contra tenorem nostrae praedictae constitutionis faciant, sub poenis in eâ contentis.

§ 27. Et praesentis sola signatura sufficiat, etiam absque aliâ datâ et registraturâ.

Sola signatura
sufficit.

Placet motu proprio C.

Subscriptio
Papae.

1 Vide eamdem Const. cxciv, § xxv, n. 4 (R. T.).

2 Perperam prorsus tam in edit. Main. tam in utrâque Cherub. edit. legitur: *ne eis forsan artis aromatariae impeditum sibi comitem adiungat* (R. T.).

3 Nempe in Const. xlvi eiusdem Greg. XIII, § 20, tom. VIII, pag. 122 (R. T.).

1 Vide Const. cxciv, § xxv, n. 6 (R. T.).

2 Vide Const. praecit., § xxv, n. 7.

3 Perperam edit. Main. legit *comprendique* (R. T.).

4 Vel potius legendum *dum* (R. T.).

CXCVIII.

Facultas nuncio Coloniensi conferendi beneficia, in mensibus Sedi Apostolicae reservatis, in Westphalia et districtu oppidi Aquisgrani Leodiensis dioecesis, Romano Imperio vacante¹

Venerabili Fratri Antonio episcopo Vigiliensi, nostro et Sedis Apostolicae in partibus inferioris Germaniae nuncio,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Concessio facultatis, de qua in rubrica,

Ad Westphaliae provinciae necnon terrae et districtus Aquisgranae Leodiensis dioecesis statum pro nostro pastoralis officii debito animum convertentes, et beneficiorum inibi consistentium, sacro romano imperio vacante, collationi prospicere volentes, ac de fraternitatis tuae fide, prudentiâ, et integritate plurimum in Domino confisi, eidem fraternitati tuae, ut quaecumque beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, secularia et quorumvis ordinum regularia, in locis provinciae, terrae et districtus praedictorum Westphaliae et Aquisgrani, quorum tamen iurisdictio temporalis ab haereticis occupatur, consistentia, etiamsi secularia, canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in cathedralibus vel collegiatis ecclesiis etiam curata, nobis et Apostolicae Sedi ratione mensium, vel aliâs quomodolibet, iuxta concordata dudum inter eandem Sedem et inclytam nationem Germanicam inita, reservata, quae, durante vacatione imperii praedicti per obitum clarae memoriae Rodulphi dum vixit romanorum regis in imperatorem electi, in dictis ecclesiis vacare contigerit, quibusvis personis, quae tibi magis idoneae et in primis in fide catholica

constantes videbuntur, etiam quaecumque, quodcumque, et qualiacumque, cum curâ et sine curâ, cum eisdem tamen conferendis beneficiis compatiencia beneficia ecclesiastica obtinentibus, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, apostolicâ auctoritate, iuxta sacrorum canonum et conciliorum dispositionem conferre, et de illis etiam providere, ipsasque personas, vel earum procuratores illarum nomine, in corporalem possessionem per te eis, ut praefertur, conferendorum beneficiorum, iuriumque et pertinentiarum omnium eorundem inducere, et inductos defendere, tibi que de illorum fructibus, redditibus et proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi;

§ 2. Aliaque in praemissis et circa ea necessaria et opportuna facere, etiam contradictores quoslibet et rebelles per poenas pecuniarias tibi benevisas, ac demum per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, libere et licite valeas, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, de speciali gratiâ indulgemus;

Aliarumque ad hoc necessarium.

§ 3. Decernentes reservationes in dictis mensibus, regulas, constitutiones et ordinationes, ac decreta in illis contenta, quoad impediendum te quominus concessio tibi per praesentes indulto uti valeas, ad beneficia huiusmodi nullatenus extendere¹, ac irritum et inane, si secus super praemissis, etiam per nos et alios quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis aliis apostolicis, nec non per nos in contrarium editis et edendis constitutionibus et ordinationibus, ac cancellariae apostolicae regulis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro

Derogatio contrariorum.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Lege potius *extendi* vel *se extendere* (R.T.).

sufficienter expressis habentes, hac vice, ad effectum praesentium tantum, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Decreta Concilii Tridentini, et constitutiones apostolicae in collationibus huiusmodi servandae.

§ 5. Volumus autem, quod tam parochiales ecclesias¹, et alia curata, quam cetera beneficia omnia, iuxta formam et tenorem decretorum sacri Concilii Tridentini super hoc editorum, personis dignis et idoneis, etiam quae prius professionem fidei, iuxta litterarum felicitis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri desuper editarum formam, emitte omnino teneantur, super quo tuam conscientiam oneramus, conferre debeas, aliter collationes nullae sint;

Infra sex menses litterae apostolicae expediendae.

§ 6. Quodque ii, quibus beneficia aliqua huiusmodi vigore praesentium contuleris, infra sex menses a die illis factae eorumdem beneficiorum provisionis computandos, novas provisiones super beneficiis huiusmodi a nobis impetrare, et litteras apostolicas desuper in totum expedire², ac iura camerae apostolicae propterea persolvere omnino teneantur, possintque per alios ab eadem Sede libere impetrari³. Et insuper in litteris provisionis, quae de ipsis beneficiis sic reservatis vel affectis per te vigore praesentium fieri, decretum huiusmodi exprimi debeat, alioquin provisiones huiusmodi similiter nullius sint roboris vel momenti.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die x martii MDCXII pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 10 martii 1612, pontif. an. VII.

CXCIX.

Facultas nuncio ad praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis inquirendi de fide, vitâ,

¹ Erronee edit. Main. legit *ecclesiae* (R. T.).

² Aptius legeretur *expediri facere* (R. T.).

³ Aptius legeretur *impetrare* (R. T.).

*et moribus Marci electi ipsius ecclesiae Salisburgensis archiepiscopi*¹

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, ad dilectos etiam filios, praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis nuncio nostro,

Paulus Papa V.

Dilecte fili,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, nuper ecclesiâ Salisburgensi certo, quem praesentibus pro expresso haberi volumus, modo pastoris solatio destitutâ, dilecti etiam filii decanus, capitulum et canonici dictae ecclesiae, quibus² electionem futuri archiepiscopi in casu vacationis praedictae concessimus et indulgimus, in unum legitime congregati, dilectum pariter filium Marcum ex comitibus ab Altaemps eiusdem ecclesiae canonicum in archiepiscopum canonice elegerunt³:

Marcus Altaemps eligitur in archiepiscopum Salisburgensem.

§ 2. Nos, de tuâ fide, prudentiâ, doctrinâ, et morum probitate plurimam in Domino fiduciam habentes, tibi munus instructionis, examinis et inquisitionis de fide, vitâ, moribus, doctrinâ et prudentiâ, aliisque personalibus qualitatibus dicti Marci electi, nec non de ecclesiae Salisburgensis statu, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, committimus.

Commissio de qua in rubrica.

§ 3. Dantes tibi plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem omnia et singula, quae ad instructionem, examen et inquisitionem huiusmodi iuxta sacrorum canonum dispositionem requiruntur, faciendi, et professionem fidei dicti Marci electi, servatâ tamen in omnibus formâ litterarum felicitis recordationis Gregorii Papae XIII praedecessoris nostri desuper editarum, recipiendi.

Necessarium facultatum concessio.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Erronee edit. Main. habet *qui* (R. T.).

³ Potius legendum foret *elegerint* (R. T.).

Derogatio con-
trariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis nec non dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo et canonicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxx martii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 30 martii 1612, pontif. an. VII.

CC.

Facultas nuncio Salisburgensi suspendendi quaedam statuta a capitulo et canonicis ipsius ecclesiae Salisburgensis edita.

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utrâque signaturâ nostrâ referendario, nostro et Sedis Apostolicae apud dilectos etiam filios praepositum, decanum et capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis nuncio,

Paulus Papa V.

Dilecte fili ², salutem et apostolicam benedictionem.

Ecclesiâ Salisburgensi vacante, capitulum nonnulla statuta ediderat.

§ 1. Cum, sicut accepimus, nuper, ecclesiâ Salisburgensi (per cessionem regiminis et administrationis venerabilis fratris Wolfgangi archiepiscopi nuper Salisburgensis in manibus tuis sponte factam, et per te, auctoritate a nobis tibi attributâ, admissam) vacante, dilecti etiam filii praepositus, decanus et capitulum et canonici dictae ecclesiae ante electionem certa statuta, conventiones, seu pacta, aut capitula fecerint et iuraverint, ac illis se subscripserint, quae nonnulla praeiudicialia iurisdictioni pro tempore existenti archiepiscopo Salisburgensi competenti, et forsitan alia sacris canonibus contraria continent:

§ 2. Nos, quibus omnium ecclesiarum et sacrorum canonum commissa est custodia, ex nostri apostolatus officio, tibi per praesentes committimus et mandamus, ut, si ita tibi videbitur, et in Domino expedire iudicaveris, statuta, conventiones, seu pacta aut capitula huiusmodi, illorumque effectum, donec et quousque a nobis visa, examinata, et, quid desuper decernendum erit, a nobis et Apostolicâ Sede decretum fuerit, auctoritate nostrâ apostolicâ suspendas, et ad illorum observationem tam electum Salisburgensem, quam praepositum, decanum, capitulum et canonicos praedictos et alios quoscumque minime teneri decernas, ac, quatenus opus sit, quaecumque iuramenta per eos desuper praestita ad effectum praemissum relaxes seu suspendas, vel, si etiam opus esse duxeris, eadem statuta, conventiones seu pacta aut capitula, reliquis eiusdem ecclesiae statutis in suo robore permansuris, dictâ auctoritate casses, irrites et annulles, viribusque et effectu evacues, aut aliâs mandes, statuas et decernas.

Committitur nuncio apostolico, ut ea rescindat, vel suspendat.

§ 3. Nos enim tibi super praemissis, electo, praeposito, decano, capitulo et canonicis praedictis, et quibusvis aliis, etiam per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, inhibendi aliaque praemissa in eisdem et circa ea quomodolibet necessaria faciendi, dicendi, gerendi, exercendi et exequendi, plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem, eâdem apo-

Concessis ad id necessariis facultatibus.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

2 Erronee edit. Main. fert *dilecti filii* (R. T.).

stolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, nec non dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsân quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, et expressa mentio habenda esset, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV aprilis MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 14 aprilis 1612, pontif. an. VII.

CCI.

Monetur archiepiscopus Salisburgensis, ne quaedam pacta seu conventiones per capitulum et canonicos Salisburgenses initas, aut iuramento firmatas, observet¹.

**Dilecto filio Marco electo Salisburgensi
Paulus Papa V.**

**Dilecte fili, salutem et apostolicam
benedictionem.**

Capitulum statuta nonnulla edidit iurisdictioni archiepiscopi praeiudicialia.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dilecti filii praepositus, decanus, capitulum et canonici ecclesiae Salisburgensis, antequam ad

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

electionem novi archiepiscopi, per quam tu electus fuisti, devenirent, certa statuta, pacta, conventiones, seu capitula fecerint, ac iuramento illa observare promiserint, in quibus nonnulla iurisdictioni archiepiscopi Salisburgensis praeiudicialia, et forsân alia sacris canonibus contraria continentur, tuque inter ceteros canonicos ad illa observanda iuramento similiter te obstrinxeris :

§ 2. Nos, pro pastoralis officii nostri debito, tecum, quem paternâ charitate diligimus, paterne etiam agere volentes, ex corde in Domino te hortamur, ut praedicta statuta, pacta, conventiones, seu capitula, adversus sacros canones inita, decreta et etiam iurata (non immemor, quod praedicti sacri canones statuunt) minime observes, nec iures; id quod et tuo officio consentaneum, et nobis pergratum erit.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV aprilis MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 14 aprilis 1612, pontif. an. VII.

CCII.

Mandatum eidem electo archiepiscopo super eadem¹.

**Dilecto filio Marco electo Salisburgensi
Paulus Papa V.**

**Dilecte fili, salutem et apostolicam
benedictionem.**

§ 1. Ad apostolatus nostri audientiam pervenit, quod nuper dilecti filii praepositus, decanus, capitulum et canonici ecclesiae Salisburgensis, ex cuius gremio tu etiam eras, antequam ad electionem futuri archiepiscopi devenirent, certa statuta, conventiones, seu pacta, aut capitula fecerunt, et observare iurarunt, iurisdic-

Admonitio de qua in rubrica.

Facti series.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

etioni archiepiscopi Salisburgensis praeiudicialia, et alia forsitan continentia sacrorum canonum dispositionibus contraria.

Mandatum archiepiscopo, ne edita statuta iuret, vel observet.

§ 2. Idcirco nos pro pastoralis officii¹ nostri debito a te serio requirimus, tibi in virtute sanctae obedientiae, et sub indignationis nostrae alisque arbitrii nostri poenis, districte praecipimus et mandamus, ne statuta, conventiones seu pacta aut capitula huiusmodi in aliquo observes, nec iures observare, vel illis deferas², aut ad illorum seu alicuius eorum executionem procedas, aut procedi facias, donec a nobis, quid super illis statuendum sit, maturâ desuper consultatione adhibita, tibi nominatim iniunxerimus.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus praemissis, et aliis quibusvis statutis et consuetudinibus dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis concessis, confirmatis et approbatis, nec non etiam iuramento pro dictorum statutorum conventionum seu pactorum aut capitulorum observatione a te praestito, quod ad hunc effectum harum serie suspendimus, et pro suspenso haberi volumus et declaramus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, subannulo Piscatoris, die XIV aprilis MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 14 aprilis 1612, pontif. an. VII.

CCIII.

Committitur nuncio apostolico, ut iuramentum a capitulo Salisburgensi praestitum pro observatione praedictorum statutorum relaxet³.

Dilecto filio magistro Antonio Diaz, in utraque signaturâ nostrâ referendario, nostro

¹ Edit. Main. legit *officio* (R. T.)

² Erronee ibidem legitur *deferet* (R. T.).

³ Ex Regest. in Secret. Brev.

et Apostolicae Sedis ad dilectos etiam filios praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis nuncio

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dum venerabilis frater Wolfgangus archiepiscopus nuper Salisburgensis ecclesiae Salisburgensi praeesset, quaedam statuta a praeposito, decano et capitulo et canonicis ecclesiae Salisburgensis perpetuo observanda edita fuerint, et dilecti etiam filii moderni praepositi, decanus, capitulum et canonici dictae ecclesiae illa et certa alia statuta, conventiones, seu pacta, aut capitula, per eos nuper, sede archiepiscopali Salisburgensi vacante, et antequam ad electionem futuri archiepiscopi devenirent, facta, observare iuraverint, haec autem omnia a Sede Apostolicâ minime approbata fuerint; et, sicut etiam accepimus, in eis nonnulla sacris canonibus minus conformia contineantur:

Statuta per capitulum edita, et iuramentum praestitum.

§ 2. Nos pro nostro pastoralis officii debito tibi per praesentes committimus et mandamus, ut quaecumque iuramenta per dictos praepositum, decanum, capitulum et canonicos in praemissis quomolibet praestita, quatenus opus sit, auctoritate apostolicâ relaxes, eosque et quolibet eorum ad statutorum, conventionum, pactorum et capitulorum huiusmodi observationem minime teneri dictâ auctoritate declares.

Commissio de qua in rubricâ.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac praedictis et aliis quibuscumque dictae ecclesiae statutis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque praesuli, capitulo, canonicis, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et de-

Derogatio contrariorum.

cretis, in contrarium forsā quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiāsi de illis eorūque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XII maii MDCXII, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 12 maii 1612, pontif. an. VII.

CCIV.

Sigismundo III Poloniae regi facultas conceditur recipiendi subsidium ab ecclesiasticis regni sponte oblatum pro bello contra Moschos¹

Charissimo in Christo filio nostro Sigismundo Poloniae et Suetiae regi illustri

Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem,

Pro bello contra Moschos ecclesiastici regni Poloniae aliquod subsidium regi praestari promittunt.

§ 1. Ex maiestatis tuae litteris nuper cognovimus, quod (cum suscepti a te belli in Moscoviā rationes postulent, ut cum novis copiarum supplementis eo proficiscaris, nutantibus ac partim etiam rebellantibus Moschis, felicesque progressus tuos catholicae religionis hostibus impedire adnitentibus, regiaeque vires exhaustae et opes accisae sint) dilecti filii clerus regni Poloniae, subsidii nomine, aliquam pecuniae summam eidem maiestati tuae, nostro videlicet ad hoc et Apostolicae Sedis accedente consensu, conferre sponte volunt.

Hoc sibi permitti petit Sigismundus rex.

§ 2. Cum autem propter² Lateranense Concilium, nec non diversas alias cano-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Videretur potius legendum per (R. T.).

nicas et apostolicas constitutiones, sub diversis censuris et poenis caveatur expresse, ne reges, principes et alii potentatus ab archiepiscopis, episcopis, abbatibus, et aliis personis ecclesiasticis, etiam sponte offerentibus, aliquam pecuniarum summam sive subventionem recipiant; nobis propterea humiliter supplicasti, ut praemissis nostram et huius sanctae Sedis auctoritatem interponere dignaremur.

§ 3. Nos, huiusmodi supplicationibus inclinati, subsidio huiusmodi, sponte tamen per archiepiscopos, episcopos, abbates et alias ecclesiasticas personas, pro unā vice et summā quae eis videbitur tantum,tribuendo, nostram et dictae sedis auctoritatem interponimus per praesentes.

Permittit Pontifex.

§ 4. Et nihilominus archiepiscopis, episcopis, abbatibus et aliis ecclesiasticis personis praedictis, ut aliquam pecuniae summam huiusmodi semel tantum, ut supra, conferendam persolvere, ac maiestas tua, tuique ministri praedicti petere et recipere, absque conscientiae scrupulo, ac censurarum et poenarum praedictarum incursu libere et licite possint, concedimus et indulgemus; ipsosque archiepiscopos, episcopos, abbates et alias personas ecclesiasticas, et earum singulas, quatenus ipsi dictam pecuniae summam promiserint, aut solverint, nec non eandem maiestatem tuam et tuos ministros praedictos, si illam iam receperint, ab omnibus et singulis censuris et poenis propterea quomodolibet incursis eādem auctoritate absolvimus, et absolutos fore censuimus et declaramus.

Ecclesiasticis illud elargiendi, regisque ministris recipiendi, sine censurarum incursu tribuit facultatem.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ac exemptio-

Contraria tollit.

nibus, immunitatibus, etiam in corpore iuris clausis, quibusvis generaliter vel specialiter concessis (etiãsi de illis, eorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum mentio seu quaevis alia expressio habenda sit, et in eis caveatur expresse, quod per huiusmodi clausulas generales etiam specialem mentionem importantes eis derogatum esse non censeatur, aut derogari videatur, nisi certis modo et formã in illis expressis plene observatis): quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro plene expressis habentes, illis aliãs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Archiepiscopo
Gnesnensi com-
mittitur huius-
modi subsidii
exactio.

§ 6. Quocirca venerabili fratri archiepiscopo Gnesnensi, ut ad praedicti subsidii exactionem auctoritate nostrã apostolicã per personas ecclesiasticas, et non alias, cum a maiestate tuã fuerit requisitus, procedat, invocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, tenore presentium committimus et mandamus, eidemque eamdem exactionem faciendi facultatem damus.

Exceptis tamen
clericis paupe-
ribus.

§ 7. Volumus autem, ut pauperes clerici, qui in redditibus non haberent nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellantur.

Praesentium
transumptis cre-
di iubet.

§ 8. Praetera volumus praesentium transumptis manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticã constitutae munitis, eamdem prorsus fidem, in iudicio et extra, in omnibus et per omnia adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die 1 iunii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 1 iunii 1612, pontif. an. VIII.

CCV.

Confirmatio concordiae initae inter regem catholicum administratorem Militiae beatae Mariae de Montesia et praeceptorem de Onda ac universitatem oppidi de Onda Dertusensis dioecesis super quadam iurisdictione¹

Venerabili fratri Antonio archiepiscopo Capuano nostro et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio piorum locorum quorumlibet, et maxime regularium, utilitati et commodis intendentes, ea quae propterea inter fideles quoslibet, semotis litium anfractibus, concorditer facta fuisse dicuntur, ut firma et illibata perpetuo persistent, libenter, cum a nobis petitur, mandamus apostolico patrocinio roborari.

Prooemium.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, qui administrator perpetuus Militiae beatae Mariae de Montesia et sancti Georgii de Alfama auctoritate apostolicã deputatus existit, ac dilectorum filiorum moderni praeceptoris praeceptoriae oppidi de Onda dictae Militiae Dertusensis dioecesis, ac universitatis et hominum eiusdem oppidi petitio continebat, quod, cum hactenus graves et variae lites inter Philippum regem, uti administratorem Militiae huiusmodi ac praeceptorem ex unã, nec non universitatem et homines praedictos ex alterã partibus, aliosque forsan litium consortes, super quibusdam iurisdictionibus civilibus et maxime eã, quam *Alphonsinam* vulgo vocant in illis partibus, variisque iuribus (quorum aliqua ad prae-

Ad controversias sopiendas inter praeceptorem, et universitatem oppidi de Onda,

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

ceptorem pro tempore existentem dictae praeceptoriae spectabant, videlicet electio unius ex pluribus a populo deputatis pro officio praetoris, seu, ut dicunt in illis partibus, iustitiae civilis, ac graduandi, sive gradatim per ordinem eligendi iuratos, aliosque officiales alia vero idem praeceptor ad se, licet pluries super illis condemnatus fuerit, spectare praetendebat) rebusque aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis, ortae fuerint, et aliquae etiam de praesenti in supremo regio consilio indecisae pendeant;

Parles ad
quandam con-
cordiam deve-
nere.

§ 2. Praeceptor ac universitas et homines praedicti excessivis sumptibus, quos passi sunt, parcere, ac tam iidem, quam dictus Philippus rex conditionem dictae praeceptoriae meliorem efficere cupientes, ad infrascriptam inter se, sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito, devenerunt transactionem, videlicet: quod dictus Philippus rex tamquam administrator Militiae praedictae omnem iurisdictionem civilem supra expressam, usumque et exercitium eiusdem, unâ cum arce, terris, ac omnibus iuribus et pertinentiis, salariis, poenis, ac proventibus et emolumentis, quae¹ ipse tamquam talis administrator Militiae, et praeceptor praedictus in eodem oppido, illiusque territorio et districtu, nec non super incolis et habitatoribus oppidi huiusmodi nunc tenent et possident, ac denique omnia et quaecumque iura et actiones seu praetensiones, quae habent, et ad ipsos nunc spectant et pertinent, ac spectare et pertinere possunt et poterunt quomodolibet in futurum (etiam ratione iurisdictionis *Alphonsinae* huiusmodi, ex qua parva vel minima iurisdicatio resultat) ex quocumque iure, viâ, modo, formâ, titulo, causâ, vel ratione, ex quibus omnibus praeceptor dictae praeceptoriae pro tempore existens non ultra quinquaginta

¹ Edit. Main. legit *qui*; sed correctione opus erat (R. T.).

ducatos auri de camerâ annuatim percipiebat), universitati et hominibus praedictis cedere, renunciare et transferre; ipsi vero universitas et homines, in recompensam cessionis, renunciationis et translationis huiusmodi, bona stabilia valoris in proprietate sex mille, et annui redditus trecentarum librarum monetae Valentinae (quae trecentae librae summam ducentorum quadraginta ducatorum auri de camerâ, vel circa, constituunt) praedictae praeceptoriae (de consensu et cum interventu dicti Philippi regis, uti administratoris generalis religionis praedictae, seu ab eo deputati) assignare cum pacto retrovendendi quandocumque; ac idem Philippus rex, tamquam talis administrator, et praeceptor praedictis omnibus et quibuscumque litibus et instantiis occasione praedictae iurisdictionis civilis et *Alphonsinae*, sive illius usus et exercitii, ubicumque motis et pendentibus indecis, ac insuper quibuscumque articulis et provisionibus ab illis dependentibus, ac iuribus et actionibus, quae eâ occasione quomodolibet praetendere possent, renunciare, prout cum effectu renunciaverunt; universitas autem et homines praedicti omnes et singulas expensas in expeditione praesentium necessarias de suorum proprio facere tenerentur; ac sub pactis et conditionibus tunc expressis licitis et honestis, prout in publico desuper confecto instrumento dicitur plenius contineri.

§ 3. Quare pro parte Philippi regis, et praeceptoris, ac universitatis et hominum praedictorum (asserentium transactionem huiusmodi pro terminandis litibus inter ipsos vigentibus, et ad obviandum illis, quae frequentes et graves super praemissis oriri possent, ac pro conservandâ inter ipsos pace factam fuisse, illamque in evidentem dictae praeceptoriae cessisse et cedere utilitatem) nobis fuit humiliter supplicatum quatenus illam approbare et con-

Philippus
rex administra-
tor dictae Mili-
tiae concordiam
petit confirmari.

firmare, aliàsque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur.

Confirmat
Paulus.

§ 4. Nos igitur, certam de praemissis notitiam non¹ habentes, ipsosque Philippi regem, ac praeceptorem, nec non universitatem et homines praedictos, eorumque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, nec non instrumenti praedicti tenores etiam veriores ac datas praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, quatenus (si et postquam, vocatis, qui fuerint vocandi, ac iuribus praedictis illorumque circumstantiis universis prius coram te specificatis, de transactione et iurium cessione cum pactis et recompensâ praedictis, ac² quod illa in evidentem dictae praeceptoriae cesserit, et cedat utilitatem tibi legitime constiterit) illam perpetuo approbare et confirmare, illique inviolabilis et apostolicae firmitatis robur adiicere, nec non omnes et singulos, tam iuris quam facti et substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplere, ac transactionem eandem validam et efficacem fore et esse, per cosque, ad quos nunc spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, firmiter observari debere, ac quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contingeret attentari, irritum et inane decernere, auctoritate nostrâ procures.

Obstantia tollit.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Pauli II praedecessoris nostri de rebus

¹ Particula *non* redundare videtur (R. T.).

² Etiam coniunctio *ac* videtur redundare (R. T.).

ecclesiae non alienandis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non praeceptoriae et ordinis praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quorum tenores praesentibus pro expressis et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad praemissorum effectum hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

6. Volumus autem, quod si contingat dicta bona stabilia per universitatem et homines praedictos, ut praefertur, assignanda, redimi, pretium inde proveniens penes aliquam aedem sacram omnino deponi, nec inde amoveri debeat, nisi ad effectum convertendi illud in emptionem aliorum bonorum stabilium pro dictâ praeceptorâ.

Decretum pro indemnitate bonorum ad praeceptoriam pertinentium.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VIII iunii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 8 iunii 1612, pontif. an. VIII.

CCVI¹.

Marcus Siticus ab Allaemps electus archiepiscopus Salisburgensis a quibuscumque censuris absolvitur²

Paulus Episcopus

servus servorum Dei,

Dilecto filio Marco Sitico ex comitibus ab Allaemps canonico Salisburgensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Apostolicae Sedis consueta clementia, ne dispositiones per eam de metropolitans ecclesiis pro tempore factae valeant quomodolibet impugnari, sed personae ad eas promovendae illis puro corde et se-

Exordium.

¹ Hanc censuimus seqq. praemittendam (R. T.).

² Ex regest. in Cancell. Apost.

curâ conscientiâ praesidere possint, remedia, prout convenit, adhibet opportuna.

Electum absolutum a censuris.

§ 1. Cum itaque nos hodie electionem de personâ tuâ in archiepiscopum Salisburgensem, ecclesiâ ipsâ tunc certo modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbari et confirmari¹, teque illi in archiepiscopum et pastorem praeficere intendamus: nos, ne (si forsâ aliquibus sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis ligatus sis) approbatio, confirmatio et praefectio praefatae valeant propterea quomodolibet invalidae reputari, providere volentes, te a quibusvis suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, si quibus quomodolibet innodatus sis, ad hoc dumtaxat, ut approbatio, confirmatio, et praefectio praefatae, nec non singulae litterae desuper conficiendae, suum sortiantur effectum, dictâ apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, absolvimus, et absolutum fore nunciamus.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae ecclesiae Salisburgensis etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae.

§ 3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis et nunciationis infringere, vel ei ausu temerario contrahere. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 18 iunii 1612, pont. an. VIII.

¹ Melius lege *approbare et confirmare* (R.T.).

CCVII.

*Confirmatio electionis Marci Sitici ab Altaemps in archiepiscopum Salisburgensem*¹

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,

Dilecto filio Marco Sitico ex comitibus ab Altaemps electo Salisburgensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Divinâ disponente clementiâ, cuius inscrutabili providentiâ ordinationem suscipiunt universa, in apostolicae dignitatis speculâ, meritis licet imparibus, constituti, ad universas orbis ecclesias aciem nostrae considerationis extendimus; et pro earum statu salubriter dirigendo apostolici favoris auxilium adhibemus. Sed de illis nos propensius cogitare convenit, quas propriis carere pastoribus intuemur, ut illis iuxta cor nostrum pastores praeficiantur idonei, qui commissos sibi populos per suam circumspectionem providam et providentiam circumspectam salubriter dirigant, et bona ecclesiarum ipsarum non solum gubernent utiliter, sed etiam multimodis effe- rant incrementis.

Exordium.

§ 1. Sane nuper, postquam nos venerabili fratri nostro Wolfango Theodorico, archiepiscopo olim Salisburgensi, regimini et administrationi ecclesiae Salisburgensis, cui tunc praeerat, in manibus dilecti filii magistri Antonio Diaz, in utrâque signaturâ nostrâ referendarii ac nostri et Apostolicae Sedis in illis partibus nuncii, cedendi, et ipsi Antonio nuncio cessionem huiusmodi apostolicâ auctoritate admit- tendi, necnon dilectis filiis capitulo dictae ecclesiae (ad quos electio personae idoneae in archiepiscopum Salisburgensem, dum ecclesia ipsa pro tempore vacat, illi per Romanum Pontificem pro tempore existentem ad electionem huiusmodi praec-

Vacante Sa-
lisburgensi ec-
clesiâ,

¹ Ex regist. in Cancell. Apost.

liciendae, iuxta concordata dudum inter Sedem praefatam et nationem Germanicam inita, pertinere dignoscitur) ad electionem huiusmodi procedendi facultatem ex certis rationabilibus causis per nostras sub annulo piscatoris expeditas litteras concesseramus, cum concessionis et litterarum earumdem vigore Wolfgangus Theodoricus archiepiscopus regimini et administrationi huiusmodi in dictis manibus sponte et libere cessisset, ac Antonius nuncius cessionem ipsam dictâ auctoritate admississet, ecclesiâ huiusmodi per cessionem eandem pastoris solatio destitutâ, capitulum praefati pro futuri archiepiscopi Salisburgensis electione celebrandâ, vocatis omnibus, qui voluerant, potuerant et debuerant electioni huiusmodi commode interesse, die ad eligendum prefixâ, ut moris est, convenientes in unum, te tunc ipsius ecclesiae canonicum, de nobili et comitum genere procreatum, et in subdiaconatus ordine a nonnullis annis constitutum, et ad docendum alios idoneum, in eorum et dictae ecclesiae sic vacantis archiepiscopum concorditer elegerunt; tuque electioni huiusmodi, illius tibi praesentato decreto, consensisti, et deinde electionis huiusmodi negotium proponi fecisti in consistorio coram nobis, petens illam dictâ auctoritate confirmari, in his omnibus statutis a iure temporibus observatis.

Paulus electionem confirmat.

§ 2. Nos igitur electionem eandem, nec non idoneitatem et merita personae tuae examinare fecimus; et quia invenimus electionem ipsam de eadem personâ tuâ (cui apud nos de litterarum scientiâ, vitae munditiâ, honestate morum, spiritualium providentiâ, et temporalium circumspectione, aliisque virtutum donis fide digna testimonia perhibentur) fuisse canonicè celebratam, illam de fratrum nostrorum consilio dictâ auctoritate approbamus et confirmamus: teque eidem ecclesiae in

archiepiscopum praeficimus et pastorem; curam et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, in illo qui dat et gratias largitur praemia: confidentes, quod, dirigente Domino actus tuos, praefata ecclesia Salisburgensis per tuae circumspectionis industriam, et studium fructuosum, regetur utiliter et prospere dirigetur; ac grata in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiat¹ incrementa.

§ 3. Iugum igitur Domini tuis impositum humeris promptâ devotione suscipiens, curam et administrationem praefatas sic sollicite geras, et fideliter exequaris, quod ecclesia Salisburgensis gubernatori provideo, et fructuoso administratori gaudeat se commissam; tuque, praeter aeternae retributionis praemium, nostram et Apostolicae Sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CCVIII.

*Episcopos suffraganeos hortatur, ut electo Salisburgensi obsequium et obedientiam praestent*²

Paulus episcopus

servus servorum Dei,

Venerabilibus fratribus universis suffraganeis ecclesiae Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Hodie siquidem electionem de personâ dilecti filii Marci Sitici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum et³

Electumque hortatur ut eam ecclesiam sollicitè regat.

Electionem, confirmationemque praefatas recenset.

¹ Aptius legeres *suscepit* (R. T.).

² Ex regist. Cancell. Apost.

³ Vel coniunctio *et* redundat, vel aliquid deest ex. g. *canonicos* (R. T.).

ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus, et¹ pastorem curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris, plenius continetur.

Monetque suffraganeos episcopos, ut electo obediant.

§ 2. Quodcirca universitatem vestram monemus et hortamur attente, vobis per apostolica scripta mandantes, quatenus, eidem Marco Sifico archiepiscopo electo tamquam membra capiti obsequentes, exhibeatis ei obedientiam et reverentiam debitas et devotas; ita quod mutua inter vos et ipsum gratia gratos sortiatur effectus, nosque devotionem vestram possimus propterea in Domino condignis actibus merito commendare.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CCIX.

*Ad Matthiam imperatorem
in idem argumentum².*

**Paulus Episcopus
servus servorum Dei,**

Charissimo in Christo filio Matthiae Hungariae regi in Romanorum imperatorem electo, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Gratiae divinae praemium et humanae laudis praekonium acquiritur, si per se-

¹ Vel coniunctio et redundat, vel postea commisimus pro committendo legi debet; vel potius legendum in archiepiscopum praefecimus et pastorem, curam, etc. (R. T.).
² Ex regest. Cancell. Apost.

culares principes ecclesiarum praelatis, praesertim pontificali dignitate praeditis, opportuni favoris praesidium et honor debitus impendatur.

§ 1. Hodie siquidem electionem de personâ dilecti filii Marci Sifici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus; ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus, et¹ pastorem curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur.

Facti series.

§ 2. Cum itaque, fili charissime, sit virtutis opus Dei ministros benigno favore prosequi, ac eos verbis et operibus pro regis aeterni gloriâ venerari, maiestatem tuam regiam rogamus et hortamus attente, quatenus, eundem Marcum Siticum electum et praefatam ecclesiam suae curae commissam habens pro nostrâ et Sedis Apostolicae reverentiâ propensius commendatos, in ampliandis et conservandis iuribus suis sic eos tui benigni favoris auxilio prosequaris, quod ipse Marcus Siticus electus, tuae celsitudinis fultus praesidio, in commisso sibi curae pastoralis officio possit, Deo propitio, prosperari, ac tibi exinde a Domino perennis vitae praemium, et a nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Adhortatio ad Matthiam ut novo archiepiscopo praestoletur.

Datum Romae apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, annoque eisdem.

¹ Vide antea not. praec.

CCX.

*Capitulo Salisburgensi in idem
argumentum¹***Paulus Episcopus****servus servorum Dei,****Dilectis filiis capitulo ecclesiae Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.**

Electionem
factam recen-
set.

Hodie electionem de personâ dilecti filii Marci Sitici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem, per vos, ecclesiâ vestrâ Salisburgensi certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus; ipsumque illi in archiepiscopum prae fecimus et pastorem², curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus, eidem Marco Sitico archiepiscopo electo tamquam patri et pastori animarum vestrarum intendentes, etiam exhibentes sibi obedientiam et reverentiam debitas et devotas, eius salubria monita et mandata suscipiatis humiliter, et³ efficaciter adimplere curetis, alioquin sententiam, quam idem Marcus Siticus archiepiscopus electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Capitulum
ad obedientiam
suo pastori de-
bitam hortatur.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

1 Secret. Brev. Cancell. Apost.

2 Hinc dignoscitur quod etiam in duabus litteris praeced. pastorem per *pastoralem* legi oportebat (R. T.).

3 Coniunctionem *et* addimus, ut patet ex loco parallelo seq. Constitutionis (R. T.).

CCXI.

*In idem argumentum clero
Salisburgensi¹***Paulus Episcopus,****servus servorum Dei,****Dilectis filiis clero civitatis et dioecesis Salisburgensis, salutem et apostolicam benedictionem.**

Facti series
et hortatio.

Hodie electionem de personâ dilecti filii Marci Sitici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum prae fecimus et pastorem, curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus, eundem Marcum Siticum archiepiscopum electum tamquam Patrem et pastorem animarum vestrarum grato admittentes honore, et exhibentes sibi obedientiam et reverentiam debitas, eius salubria monita et mandata suscipiatis humiliter, et efficaciter adimplere curetis; alioquin sententiam, quam idem Marcus Siticus archiepiscopus electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die annoque eisdem.

1 Secret. Brev. Cancell. Apost.

CCXII.

*In idem argumentum populo
Salisburgensi.*

Paulus Episcopus
servus servorum Dei

**Dilectis filiis populo civitatis et dioecesis
Salisburgensis, salutem et apostolicam be-
nedictionem.**

Facili series
et hortatio.

Hodie electionem de personâ dilecti filii Marci Sitici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus et pastorem, curam, regimen, et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca universitatem vestram monemus et hortamur attente vobis apostolica scripta mandantes, quatenus, eundem Marcum Siticum electum tamquam patrem et pastorem animarum vestrarum devote suscipientes, et debitâ honorificentâ pertractantes, eius monitis et mandatis salubrius humiliter intendatis. Ita quod idem Marcus Siticus electus in vobis devotionis filios et vos in eo per consequens patrem benevolum invenisse gaudeatis.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die annoque eisdem.

CCXIII.

Vassallis ecclesiae Salisburgensis, ut electo debita servitia et iura exhibeant.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei

**Dilectis filiis universis vassallis ecclesiae
Salisburgensis, salutem et apostolicam be-
nedictionem.**

Hortatio de
qua in rubricâ.

Hodie electionem dilecti filii Marci Sitici electi Salisburgensis in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ certo tunc expresso modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbavimus et confirmavimus, ipsumque illi in archiepiscopum praefecimus et pastorem, curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca universitati vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus, eundem Marcum Siticum electum devote suscipientes, et fidelitatem debitam, et consueta servitia, et iura sibi a vobis debita integre exhibere studeatis; alioquin sententiam, sive poenam, quam idem Marcus Siticus electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIV kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die annoque eisdem.

CCXIV.

Marco Sitico electo Salisburgensi facultas conceditur munus consecrationis a quocumque sibi beneviso episcopo suscipiendi.

**Paulus Episcopus
servus servorum Dei**

Dilecto filio Marco Sitico electo Salisburgensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Electionem,
confirmationem,
que recenset.

§ 1. Cum nos pridem¹ electionem de personâ tuâ in archiepiscopum Salisburgensem per dilectos filios capitulum ecclesiae Salisburgensis, ecclesiâ ipsâ tunc certo modo pastoris solatio destitutâ, canonice celebratam, de fratrum nostrorum consilio, apostolicâ auctoritate approbaverimus et confirmaverimus; teque illi in archiepiscopum praefecerimus et pastorem, curam, regimen, et administrationem ipsius ecclesiae Salisburgensis tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur;

Facultatem concedit, de qua in rubricâ, coniuncto onere iuramentum praestandi.

§ 2. Nos ad ea, quae ad tuae commoditatis augmentum cedere valeant, favorabiliter intendentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi, postquam presbyter fueris, ut a quocumque, quem malueris, catholico antistite, gratiam et communionem Sedis Apostolicae habente, accitis et in hoc illi assistentibus duobus vel tribus aliis catholicis episcopis, similes gratiam et communionem habentibus, munus consecrationis recipere valeas, ac eidem antistiti, ut, recepto prius per eum a te nobis² et Romanae Ecclesiae fidelitatis debitae solito iuramento iuxta formam praesentibus adnotatam, munus praefatum auctoritate nostrâ impendere libere tibi possit, plenam et liberam, earundem tenore praesentium, concedimus facultatem.

Sub poenis hic expressis.

§ 3. Volumus autem, et eâdem auctoritate statuimus atque decernimus, quod, si non recepto prius a te per ipsum antistitem praefato iuramento, idem antistes

¹ Ex datâ huius Const. et praecedentium constat legendum esse *pridie* (R. T.).

² Edit. Main. legit *nostro*; nobis correctionis opus esse visum fuit (R. T.).

munus huiusmodi tibi impendere et tu illud suscipere praesumpseritis, idem antistes a pontificalis officii exercitio, et tam ipse quam tu ab administratione tam spiritualium quam temporalium ecclesiarum vestrarum suspensi sitis eo ipso. Praeterea etiam volumus, quod formam iuramenti huiusmodi, a te tunc praestiti, nobis de verbo ad verbum per tuas patentes litteras tuo sigillo munitas per proprium nuncium quantocius destinare procures.

§ 4. Forma autem iuramenti, quod praestabis, haec est: — Ego Marcus Siticus electus Salisburgensis ab hac horâ in antea fidelis et obediens ero beato Petro, sanctaeque Apostolicae Romanae Ecclesiae, ac Domino nostro Domino Paulo PP. V suisque successoribus canonice intrantibus; non ero in consilio, aut consensu, vel facto, ut vitam perdant aut membrum, seu capiantur malâ captione, aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur, vel iniuriae aliquae inferantur quovis quaesito colore: consilium vero, quod mihi credituri sunt per se aut nuncios seu litteras, ad eorum damnum me sciente nemini pandam: Papatum Romanum et regalia sancti Petri adiutor eis ero ad retinendum et defendendum contra omnem hominem: legatum Apostolicae Sedis in eundo et redeundo honorifice tractabo, et in suis necessitatibus adiuvo: iura, honores, privilegia et auctoritatem Romanae Ecclesiae, Domini nostri Papae, et successorum praefatorum conservare et defendere, augere et promoveri curabo: non ero in consilio, facto vel tractatu, in quibus contra ipsum Dominum nostrum vel eandem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra vel praeiudicialia personaliter¹ iuris, honoris, status et potestatis eorum machinentur, et, si talia a quibuscumque procurari novero

Forma iuramenti fidelitatis.

¹ Haec vox *personaliter* non omnino apta videtur (R. T.).

vel tractari, impediam hoc pro posse, et quantocius potero commode significabo eidem Domino nostro, vel alteri per quem ad ipsius notitiam poterit pervenire: regulas sanctorum patrum, decreta, ordinationes, sententias, dispositiones, reservationes, provisiones et mandata apostolica totis viribus observabo, et faciam ab aliis observari: haereticos, schismaticos, et rebelles Domino nostro et successoribus praefatis pro posse persequar et impugabo: vocatus ad synodum veniam, nisi praepeditus fuero canonicâ praepeditione: apostolorum limina singulis quadrienniis personaliter et per me ipsum visitabo, et Domino nostro et successoribus praefatis rationem reddam de toto meo pastoralis officio, et de rebus omnibus ad meae ecclesiae statum, ad cleri et populi disciplinam, animarum denique, quae meae fidei creditae sunt, salutem quovis modo pertinentibus, et vicissim mandata apostolica praefata humiliter recipiam, et quam diligentissime exequar; quod si legitimo impedimento detentus fuero, praefata omnia adimplebo per certum nuncium ad hoc speciale mandatum habentem de gremio capituli mei, aut alium in dignitate ecclesiasticâ constitutum, seu aliâ personatum habentem, aut, his mihi deficientibus, per dioecesanum sacerdotem, et, clero deficiente omnino, per aliquem alium presbyterum seu secularem spectatae probitatis et religionis, de supradictis omnibus plene instructum: de huiusmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes, ad sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem proponentem in congregatione sacri Concilii Tridentini per supradictum nuncium transmittendas: possessiones ad mensam meam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu capituli ecclesiae meae, inconsulto Romano Pontifice,

et si ad aliquam alienationem devenero, poenas in quadam super hoc editâ constitutione contentas eo ipso incurrere volo: sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia.

Datum Romae apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCXII, XIII kalendas iulii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 19 iunii 1612, pontif. an. VIII.

CCXV.

Confirmatio venditionis castri Vallisclusae in comitatu Venayssino favore Clarae de Perusiis¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Humilibus piorum christifidelium, praesertim nobis et Romanae Ecclesiae immediate subiectorum, votis libenter annuimus, eosque favoribus prosequimur opportunis, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecit dilecta in Christo filia Clara de Perusiis mulier vidua Avenionensis quod ipsa de anno MDCVIII, et die IV mensis martii, castrum feudale Vallisclusae Cavallicensis dioecesis in comitatu nostro Venayssino cum iurisdictione, iuribus et pertinentiis suis universis a dilectâ similiter in Christo filiâ Magdalena de Sagnet et Causan, tunc utili domino eiusdem castri, pretio inter eas convento tredecim millium, sexcentorum, et sexaginta sex scutorum, et solidorum quadraginta, ad rationem solidorum sexaginta illarum partium pro quolibet scuto huiusmodi, pro se, suisque haeredibus, et successoribus emit, et in instrumento emptionis et venditionis praedictae dictum et expressum fuit, dictum castrum Vallisclusae cum eius iuribus et pertinentiis esse sub directo dominio

Clara de Perusiis feudum Vallisclusae emit a Magdalena de Sagnet.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Cavallicensis episcopi, censuque et servitio consueto, prout in instrumento desuper confecto per dilectum filium Stephanum Marelli notarium dictae civitatis Avenionensis plenius dicitur contineri.

Episcopus Cavallicensis laudemium sibi solvendum esse praesumit.

§ 2. Et subinde, cum bonae memoriae Hieronymus, dum vixit, episcopus Cavallicensis, ius concedendi investituram dictae Clarae, nec non laudemium ratione venditionis praedictae in illis partibus solvi solitum, non nobis, sed sibi, et pro tempore existenti episcopo Cavallicensi deberi praetendens, litem super receptione eiusdem laudemii et concedendâ investiturâ praedictâ contra fiscum nostrum in illis partibus atque etiam in Romanâ Curia introduxisset, et interim dicta Clara licentiam petiisset et obtinisset possidendi dictum castrum cum eius iuribus et pertinentiis a iudice camerae nostrae apostolicae in civitate Carpentoratensi degente, citato procuratore dicti Hieronymi episcopi, et in illius contumaciam obtulisset accipere investituram, et solvere laudemium, cui magis de iure deberetur, ac successive, praedicto Hieronymo episcopo vitâ functo, iurium et spoliolum camerae nostrae apostolicae debitorum in illis partibus subcollector laudemium huiusmodi exigi curasset, lite et causâ, tam super praedicti laudemii solutione, quam quantitate ad quam laudemium huiusmodi solvi deberet, et an ad cameram, vel episcopum praedictum pertineret et spectaret, indecisis pendentibus; praedicta Clara, ad instantiam praefati subcollectoris et commissarii spoliolum, persolvit scuta ducenta eidem commissario ad bonum computum dicti laudemii, sede episcopali adhuc vacante.

Deinde ipsa Clara infeudationem a Pontifice petit.

§ 3. Postmodum, factâ provisione dictae ecclesiae Cavallicensis de personâ venerabilis fratris Octavii episcopi Cavallicensis, cum dicta Clara differret sumere dictam investituram a camerâ nostrâ illiusque officialibus in illis partibus commoranti-

bus, et solvere residuum dicti laudemii praedicto subcollector, de mandato eiusdem subcollectoris fuerunt factae pignorationes et exequutiones in et super bonis mobilibus et immobilibus eiusdem Clarae, ac etiam super dicto castro Vallisclusae, tam ante quam post adeptam per praedictum Octavium episcopum possessionem dictae ecclesiae, non obstantibus oppositionibus et appellationibus factis et interpositis per dictam Claram et procuratorem praefati Octavii episcopi praetendentis ius concedendi investituram et percipiendi dictum laudemium nondum integre solutum ad se pertinere, ob quod dicta Clara a dilecto filio thesaurario camerae nostrae in comitatu Venayssino, cum interventu dicti subcollectoris et aliorum officialium camerae nostrae apostolicae in partibus praedictis commorantium, et cum protestationibus, reservationibus, et sub pactis et qualitatibus contentis in instrumento desuper confecto per dilectum filium Franciscum Geresi vicescribam dictae camerae, eidem subcollector consignavit et tradidit centum salmatas frumenti, ex quarum pretio solvit scuta tercenta, ultra alia ducenta praedicta ad bonum computum dicti laudemii, ratione supradicti spolioli; ultioresque litium anfractus evitare cupiens, pro residuo eiusdem laudemii, alia septingenta scuta similia nobis persolvere obtulit, dummodo venditioni et emptioni praedictis beneplacitum seu consensum opportunum ac apostolicae nostrae confirmationis robur adiicere, ipsiusque castri infeudationem illis modo et formâ, quibus praedictae Magdalenae seu illius antecessoribus concessa fuerat¹, concedere dignamur.

§ 4. Nos igitur, praedictam Claram specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibuscumque excommunica-

Qui, imposito super hac causa silentio episcopo, assentit;

¹ An quid desit, iudicet prudens lector (R. T.).

² Forsan hic deest *ipsi* (R. T.).

tionis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodata existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutam fore censes, motu proprio ac ex certâ scientiâ nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, litis et causae praedictarum statum et merita ac praedicti instrumenti tenorem praesentibus pro expressis habentes, litem et causam praedictas, quoad laudemium huiusmodi, in statu et terminis, in quibus coram quibuscumque iudicibus reperiuntur ad nos avocamus et cassamus, extinguimus ac penitus annullamus, moderanoque et pro tempore existenti episcopo Cavallicensi perpetuum super praetensione huiusmodi laudemii silentium imponimus, nec non septingenta scuta praedicta pro omni et toto eo, quod ratione laudemii huiusmodi exigi solitum erat et a nobis tam ratione spoli quam alio quocumque iure praetendi poterat, recipimus et admittimus, ac ab officialibus nostris, ad quos spectat, recipi et admitti praecipimus et mandamus, ac residuum eidem Clarae gratiose remittimus et condonamus.

Venditionisque
contractum ap-
probat.

§ 5. Et insuper motu et scientiâ paribus, ac de plenitudine potestatis nostrae apostolicae, beneplacitum et consensum praedictum praestamus, nec non praemissas venditionem et emptionem dicti castri Vallisclusae, et instrumentum praedictum, ac omnia et singula in eo contenta, licita tamen et honesta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, ac illis firmitatis robur adiicimus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti et solemnitatum forsitan omissarum ac alios quantumvis substantiales defectus, etiam de stylo dicti comitatus, ac etiam ex dispositione constitutionum apostolicarum

quomodolibet et qualitercumque requisiti, cognitos et incognitos, si qui principaliter vel accessorie intervenerint in eisdem, etiamsi de illis, ad hoc ut suppleri possent, specialis mentio facienda esset, plenissime supplimus; et dicti castri Vallisclusae infeudationem, nullâ tamen ipsius feudi primaevâ naturâ immutatâ, ac modo et formâ, quibus primitus concessa fuit (cuius tenorem etiam praesentibus pro expresso haberi volumus), sine tamen in reliquis praeiudicio iurium ecclesiae et pro tempore existentis episcopi Cavallicensis, ac praesertim super directo dominio ab eo praetenso, praedictae Clarae, pro se suisque haeredibus et successoribus, auctoritate et tenore praedictis, concedimus.

§ 6. Decernentes motu et potestatis plenitudine similibus, quod, si super directo dominio praedicto, et iure concedendi investituram ratione directi domini huiusmodi, ad favorem dicti episcopi Cavallicensis moderni et pro tempore existentis, ullo umquam tempore lis terminari, et decidi, ac iudicari, et directum dominium, ac ius concedendi investituram praedictam eidem episcopo, tamquam directo domino, competere declarari contingat; nihilominus praedicta Clara ac dicti eius haeredes et successores, neque super laudemio, neque super investiturâ a nobis concessâ praedictis ullatenus molestari possint.

§ 7. Praesentesque nostras litteras nullo umquam tempore (etiam ex eo, quod quicumque in praemissis interesse habentes, seu habere praetendentes, ad id vocati non fuerint, neque solemnitates, et quaevis alia servanda et adimplenda, servata et adimpleta fuerint, seu quovis alio praetextu, causâ et occasione) de subreptionis et obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intensionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel invalidari nullatenus posse; sed (etiam absque eo, quod

Et quamvis
castrum illud
ad directum e-
piscopi Caval-
licensis domi-
nium spectare
decernatur, Cla-
ram de Perusiis
super hac inve-
stitura prohibet
perturbari.

Clansulae pro
huiusce Consti-
tutionis firmi-
tate.

in eadem camerà apostolicà praesententur, et in eà, suisque libris admittantur, et registrentur) semper et perpetuo validas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque per quoscumque iudices, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantia tol- § 8. Non obstantibus praemissis, et, quatenus opus sit, nostrà et cancellariae nostrae apostolicae regulà de iure quaesito non tollendo, nec non felicitis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri, et aliis quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et dicti comitatus¹ (etiam iuramento, confirmatione apostolicà, vel quavis firmitate alià roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis, indultis, et litteris apostolicis, dicto comitatui, illisque habitatoribus et incolis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis specialis mentio habenda foret, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxv iunii mdcxii, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 25 iunii 1612, pontif. an. viii.

CCXVI.

Prohibitio alias domos Romae erigendi sub titulo Congregationis Oratorii².

¹ Vocem *statutis* heic delemus (R. T.).

² Similem huic Const. vide supra pag. 58 (R. T.).

Paulus Papæ V, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum dilecti filii praepositus et presbyteri Congregationis Oratorii sanctae Mariae in Vallicella nuncupatae de Urbe (quibus pridem a sede apostolicà indultum fuit, ut pro felici regimine dictae Congregationis statuta et ordinationes ab ipsis observanda facere et condere valerent) indulto huiusmodi inhaerentes, statuta et ordinationes condiderint, quae de mandato nostro revisa, et per nos apostolicà auctoritate confirmata fuerunt; et, sicut accepimus, in diversis locis aliae Congregationes, ad instar primo dictae, erectae fuerint, quae a primo dictae Congregationis regulis declinare noscuntur;

Congregationis petitio pro prohibitione de qua supra.

§ 2. Nos, primo dictae Congregationis institutum in suo vigore perpetuo manere cupientes, motu proprio, non ad praepositi et presbyterorum praedictorum vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certà scientià nostrà, deque apostolicae potestatis plenitudine, ne de cetero quaevis congregationes, ubivis locorum institutae, constitutiones et instituta sub denominatione beati Philippi Nerii, primo dictae Congregationis fundatoris, promulgare audeant, minusque in Urbe aliae domus eiusdem instituti absque praedictorum praepositi et presbyterorum licentià institui possint, sub poenis arbitrio nostro imponendis, et per contrafacientes ipso facto incurrendis, tenore praesentium prohibemus.

Pontificis prohibitio.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Contrariorum derogatio.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die xxvi iunii mdcxii, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 26 iunii 1612, pontif. an. viii.

CCXVII.

Seminarium Anglicanum in oppido Matriti Toletanae dioecesis eximitur a iurisdictione archiepiscopi, et immediate subiicitur Sedi Apostolicae¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa postulat, ut ea, quae piorum locorum quorumlibet, praesertim collegiorum et seminariorum ad iuventutis religiosam educationem, ac in ecclesiasticis, aliisque salutaribus disciplinis institutionem pie instructorum, tranquillo statui, felicique progressui conducunt, libenter concedamus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Privilegium de quo in rubrica.

§ 1. Itaque, dilectos filios rectorem, scholares, ministros et alias personas collegii, seu seminarii nationis anglicanae in oppido Matriti Toletanae dioecesis canonice erecti, ut apostolico praesidio suffulti, et a quibusvis perturbationibus et gravaminibus releventur, et in suâ vocatione utilius persistent, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, collegium seu seminarium praedictum, illiusque rectorem, ac scholares, ministros et alias personas quascumque, nec non eiusdem res et bona quaecumque, ab omni et quacumque iurisdictione, cor-

rectione, visitatione superioritate et potestate moderni et pro tempore existentis archiepiscopi Toletani illiusque officialium et ministrorum quorumcumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, tam in universum quam singillatim, perpetuo eximimus et liberamus, illosque et illa sub beati Petri, ac nostrâ et Sedis apostolicae protectione suscipimus, nobisque et pro tempore existenti Romano Pontifici etiam perpetuo subiicimus; ita ut modernus, et pro tempore existens archiepiscopus praedictus, eiusque officiales et ministri, ullam, quovis praetextu et ex quacumque causâ, in dictum seminarium, eiusque bona, rectorem, ministrum, scholares, ac alias personas, res et bona quaecumque, iurisdictionem, correctionem, potestatem, et superioritatem habere et exercere minime possint.

Clausulae.

§ 2. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, nec non collegio, seu seminario et aliis praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari: sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutorem deputatio.

§ 3. Quocirca iudicibus, a pro tempore existente protectore dicti seminarii similiter pro tempore nominandis, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte rectoris et collegialium ac aliorum praedictorum seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemner publicantes, illis in

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ rectorem et collegiales, aliosque praedictos, earumdem praesentium, omnium eis concessorum usu et effectu pacifice frui et gaudere; non permittentes illos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari: contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione pospositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio
contrariorum.

§ 4. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas, aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, ac apostolicis, nec non in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non quibusvis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die III iulii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 3 iulii 1612, pontif. an. VIII.

CCXVIII.

Revocatio omnium licentiarum monasteria monialium ingrediendi, aut cum

*eis conversandi, mulieribus hactenus concessarum*¹

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Monialium quieti, quae, carnalia desideria abnegantes, Dei obsequio sese adixerunt, pastoralis sollicitudine consulere cupientes, ad ea removenda, quae religiosam earum quietem et regularem observantiam perturbare dignoscuntur, curam nostram libenter intendimus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Quoniam itaque, sicut accepimus, experientiâ compertum est, non levia incommoda licentias ingrediendi monasteria monialium, mulieribus secularibus concessas, dictis monialibus inferre: nos malis huiusmodi opportuno remedio providere volentes, motu proprio, et ex certâ nostrâ scientiâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulas licentias ingrediendi monasteria monialium ubique locorum existentium, ac cum monialibus conversandi et refectionem sumendi corporalem, mulieribus cuiuscumque status, gradus et conditionis existentibus, etiam marchionali et ducali dignitate fulgentibus, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque fortioribus et efficacioribus ac insolitis clausulis, nec non irritantibus decretis, ad tempus vel in perpetuum, a praedecessoribus nostris romanis pontificibus et etiam a nobis concessas (quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus haberi volumus pro expressis) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, revocamus, cassamus et irritamus, ac revocatas, cassas et irritas esse decernimus.

Revocatio licentiarum ingrediendi monasteria monialium mulieribus secularibus concessarum.

§ 2. Inhibentes mulieribus praedictis, licentias huiusmodi habentibus, sub ex-

Poena utentium licentiis.

¹ Hac super re vide Const. XLIX Greg. XIII *Ubi gratiae*, tom. VIII, pag. 113.

communicationis latae sententiae poenâ , a qua nonnisi a nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, ne monasteria praedicta praetextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu praesument.

Poenâ eas admittentium.

§ 3. Ipsorum vero monasteriorum abbatissis, seu priorissis, ac superioribus, sub eâdem, ac privationis suorum officiorum quae obtinent, et inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto sine aliâ declaratione incurrendis poenis, ne eas introducere, seu admittere, vel admissas quoquo modo retinere audeant, seu praesument.

Exequutorum deputatio.

§ 4. Quocirca dilectis filiis nostris et Apostolicae Sedis pro tempore existentibus nunciis, ac locorum Ordinariis, necnon dictorum monasteriorum praelatis et superioribus praecipimus et mandamus, quatenus praesentes litteras publicari et praemissa omnia observari faciant; contradictores quoslibet, ac praemissis non parentes, per praedictas et alias sententias, censuras et poenas, aliaque iuris et facti remedia opportuna, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 6. Quia vero difficile foret, has litteras ad omnia loca deferri, volumus quod earum transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, ac si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die x iulii MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 10 iulii 1612, pontif. an. VIII.

Bull. Rom. — Vol. XII.

24

CCXIX.

Erectio congregationis ac deputatio officiorum super Aquae Paulae et illius aquaeductus curâ et administratione in alâ Urbe.

Paulus episcopus,
servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

In Sede beati Petri, meritis licet imparibus, divinâ dispositione constituti, boni pastoris fungentes officio, creditas nobis oves non solum sacris ac spiritualibus studemus munire praesidiis, sed temporalibus etiam commodis, illisque praesertim, quae sunt humanae vitae usui necessaria, abundanter cumulare enixe curamus, ut apertius deinde ad supremi pastoris ac mundi universi procreatoris immensam benignitatem ac munificentiam extolledam, ab operibus hisce nostris, ut ab humanis linguis, quotidie excitentur, ac fidâ veluti manu ad rerum divinarum assiduam contemplationem, laudemque deducantur.

§ 1. Quod si omnium christifidelium, ceterarumque¹ civitatum et locorum nostrae curae et fidei commissorum, praecipua ratio nobis habenda est, quanto impensius urbem Romam, communem patriam, ac veritatis magistram, in qua Christus Dominus, illam prae aliis diligens, Ecclesiae fundamenta iecit et stabilivit, nos in terris Christi vicem agentes ad ipsius imitationem prae caeteris amare, et novis assidue ornamentis, commodisque augere et illustrare debemus? Hisce permoti causis Urbem hanc nostram, tum in templis tum in aedificiis, viis, areis, aliisque structuris amplificare, ac pulchriorem et commodiorem reddere non desistimus.

Paulus urbem Romam novis aedificiis, templis, viis, aliisque modis exornavit.

§ 2. Et iamdudum, paterno considerantes affectu illam, licet in ceteris suis partibus aquarum opportunitate foecun-

Et deinde aquarum foecunditate ditare studuit.

¹ Puto forsân legendum *ceterarum quoque* (R. T.).

dam, in Transtyberinâ tamen regione, ac civitate Leoninâ, quae Burgus sancti Petri appellatur, earum usu pene destitutam esse, ac propterea complura ibi existentia templa, virorum et sanctimonialium coenobia, xenodochia, et alia pia loca, aedificiaque insignia, et, quod caput est, ipsius Principis apostolorum basilicam, et Romani Pontificis sedem et domicilium, aquarum commoditate carere, incommodo huic providere necessarium duximus.

Aquas multas, e locis ab urbe longe distantibus collectas, magno sumptu ad eam uno aquaeductu adduci curavit.

§ 3. Scientes itaque aquaeductum illud, antiquitate atque operis magnitudine celeberrimum, per quem olim aqua Sabatina et Alsietina, quae etiam Augustae a Caesare Augusto imperatore cognomentum sumpsit, in eandem Urbem viâ Aureliâ, ad naumachias, aliasque delicias, et voluptuarios usus gentium romanorum influebat, sive barbarae gentis, sive temporis iniuriâ dirutum ita facere, ut eius vestigia vix alicubi apparerent, vigilantia pastorali dignum sane putavimus, non solum impuros ac supersticiosos veterum ritus verâ religione sacroque cultu emendare, verum etiam reliqua, vel ad ostentationem et superbiam ab illis extructa, vel ad illicita animi oblectamenta relaxationesque excogitata, ac deinde illorum temporum cuiusdam veluti intemperantiae monumenta posteris relicta, in meliorem ac necessarium vitae usum, quantum in nobis est, convertere: simulque intelligentes supra lacum Sabatinum, Anguillariae et Brachiani nunc dictum, ad radices collium eidem lacui in illius ambitu dextrosum superastantium, ultra Anguillariam et Trivinianum, vigesimo octavo ab Urbe milliaro, complures aquarum perennium per silicum venas scaturientium, visu et gustu iucundissimarum et saluberrimarum, fontes exoriri, de aquis praedictis colligendis, corrivandisque, ac in Urbis, et Ianiculum, et Vaticanum eminentes colles inducendis

cogitavimus, pro certo habentes, has aquas non solum regioni Transtyberinae, et palatio nostro apostolico in Vaticano, ac locis omnibus dictae regionis et civitatis Leoninae, sed etiam ultra pontes traductas, in plura castella divisas, universae fere Urbi, tum publicum, tum privatum commodum allaturas, nec non loca Transtyberina, incolarum paucitate pene alicubi deserta, usu et commoditate earum habitu frequentiora, et frequentatione iucundiora, ac saniora reddenda. In primis autem aquaeductum veterem, ac ipsas aquas, sed longe salubriores quam quae primum ab Augusto, postea a felicitis recordationis Adriano Papa I praedecessore nostro reductae sunt, earumque scaturigines et diverticula pervestigari iussimus; certioresque facti ab iis, quibus curam hanc demandavimus, aquas huiusmodi colligi, et ad Urbem collesque praefatos curâ solerti adhibitâ adduci posse; nos neque laboribus, neque sumptibus, pro huius Urbis et in eâ gentium commodo et utilitate, parcentes, opus aquae ducendae quamprimum aggredi, ac perficere deliberavimus. Ideoque complurium aquarum fontibus salubrioribus, qui in territoriis Brachiani, Hicarelli, Bassani et Triviniani, sub certis distinctis eorum denominationibus, oriuntur, opportunâ substructione comprehensis, corrivatisque rivulis unum in receptaculum collectis atque confusis, et unam aquam conficientibus, aquam omnem per novum aquaeductum, quem, ob veterem dissipatum, subterraneo et arcuato opere a fundamentis extruximus et restituvimus, ac inter cetera duobus sublimioribus arcibus prope Urbem cum suis subscriptionibus ad perpetuum rei monumentum erectis ornavimus, longo¹ nempe a priori receptaculo quinque et triginta millia

¹ Nisi quis malit legere *longum*, idest *aquaeductum* (u. t.).

passuum circuitu, ad eminentiorum collium, et humiliorum vallium obices evitandos, et ut inflexo ductu, crebroque anfractu melior inde aqua redderetur, ad eandem Urbem, Dei beneficio, ingenti omnium laetitia adduximus; et ex ea, quae ad uncias centum supra mille simul ascendit, de maiori ipso aquaeductu in viâ supra sacellum sub invocatione beatae Mariae Reposi vulgo nuncupatae, trecentas in Vaticanum pro usu palatii nostri apostolici et burgi sancti Petri derivavimus, reliquas octingentas uncias in montem Ianiculum inter portam divi Pancratii et ecclesiam divi Petri in Monte aureo nuncupatam perducere placuit, ubi praedicto magnifico, latoque fonte extracto, ac ingenti sumptuosoque perpolitorum marmorum, et columnarum apparatu exornato, per quinque lapideas aquilas et dracones, veluti per totidem latissima ora, magno vel adstantium vel e longinquo prospicientium oblectamento, abunde aqua decurrit, ac perenne manat. Ut vero fons ipse egregiâ suâ structurâ meliorem e regione adventantibus praestaret prospectum, ac deinde publico usui commodior, et visui iucundior esset, omnibusque ad eum acclivior et facilior pateret accessus, parte montis, in qua fons ipse conspicitur, quantum opus fuit depressa, aream satis amplam, et viam aperuimus, alia etiam ornamenta, et commoditates in dies adiecturi. Atque ut cetera Urbis publica et privata loca, usu et commoditate huius aquae frui possint, eandem aquam ultra Sixtinum et Quatuorcapitum dictae Urbis pontes traduci, et in castella divisam, in Capitolium et reliqua Urbis loca distribui mandavimus.

Et modo, pro dictae aquae ipsiusque aquaeductus cura et conservatione, congregationem Aquae Paulae erigit nuncupandam.

§ 4. Cumque non satis sit aquam huiusmodi adduxisse, et tantum opus summo labore ac tam largo sumptu absolvisse, nisi in eius administratione, ac perpetuâ conservatione exacta et praecipua quae-

que cura et diligentia adhibeatur, partes nostri pastoralis officii esse cognovimus, ut huius aquae et illius aquaeductus, totiusque operis curam et rationem talibus viris committamus, quorum operâ, fide, prudentiâ, solertique studio recte et feliciter regantur et gubernentur, ac alia, quae ad eorum conservationem spectare noscuntur, statuamus. Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ, ac deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, hac nostrâ perpetuâ Constitutione congregationem Aquae Paulae nuncupandam, in qua dilecti filii camerae nostrae apostolicae generalis thesaurarius, et archihospitalis sancti Spiritus in Saxiâ de eadem Urbe praeceptor, ac eiusdem camerae commissarius etiam generalis, nunc et pro tempore existentes, necnon, per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes ad nostrum ipsorumque successorum beneplacitum deputandi, unus ex eiusdem camerae praesidentibus clericis et duo cives romani esse debeant, perpetuo erigimus et instituimus; ac ex nunc ad ipsam congregationem magistrum Galeatum Sanvitalem eiusdem camerae praesidentem clericum, et Alexandrum Mutum, ac Paulum Mellinum cives romanos, dilectos filios, quibus nos aliâs ducendae aquae huius curam demandavimus, et de quorum prudentiâ, fide, et integritate plurimum in Domino confidimus, ad beneplacitum similiter nostrum deputamus.

§ 5. Ipsique congregationi dilectum filium nostrum Scipionem tituli sancti Chrysogoni presbyterum cardinalem Burghesium nuncupatum, nostrum secundum carnem ex sorore germanâ nepotem, durante eius vitâ praeficimus, et in Aquae Paulae, et illius aquaeductus, et operis praedictorum protectorem similiter ad eius vitam deputamus; ipsam protectionem et

Protectorem dictae congregationis cardinalem Burghesium deputat.

praefectionem post ipsius cardinalis obitum alteri concedi prohibentes, sed eas post obitum praedictum cessare, et penes dictam congregationem remanere debere, decernentes et declarantes.

Secretarium
eiusdem con-
gregationis Io-
annem Iacobum
Bulgarinum eli-
git.

§ 6. Praeterea dilectum filium Ioannem Iacobum Bulgarinum, quem aliàs ad curam scripturarum huius negotii deputavimus, ad eius etiam vitam, cum honoribus et oneribus, iuribusque et emolumentis solitis et consuetis, etiam in remunerationem laborum per eum, tam in opere huiusmodi quam pro servitio et utilitate camerae nostrae impensorum, eiusdem congregationis secretarium, cui castella, et receptacula, illorumque claves custodiendi, et ne a quoquam amplius aut latiori modulo, seu fistulâ, vel aliàs quam fuerit impetratum vel concessum aqua accipiatur, animadvertendi cura et onus incumbat, constituimus, deputamus ac declaramus, et esse volumus.

Congregatio-
nis iurisdictio-
nem et facultates
praescribit.

§ 7. Dictaeque congregationi universam custodiam et curam aquae et aquaeductus ac operis praedictorum per praesentes committimus et mandamus, illiusque deputatis praedictis semel singulis mensibus, et quoties opus fuerit, se congregandi, et aquam praedictam pro usu et comodo tam publico quam privato, et a quavis parte aquaeductus, et quasvis Urbis regiones et loca deducendam, distribuendi et erogandi, et, postquam fuerit distributa et erogata, per cessionem vel consensum obtinentium, in alia etiam transferendi, litterasque patentes¹, sub Scipionis cardinalis, quoad ipse vixerit, et successive sub thesaurarii pro tempore existentis praefatorum sigillo et nomine expeditas, desuper concedendi, necnon pro ipsius aquaeductus et operis conservatione ea, quae facienda, quae vitanda fuerint, decernendi, ac super praemissis etiam sta-

¹ Vocem *desuper* heic delemus, quia postea iterum sequitur (R. T.).

tuta condendi, eaque mutandi, corrigendi, variandi, et de novo faciendi, ac de et super eisdem praemissis, et eorum occasione, inter et contra quascumque personas, cuiusvis status, gradus, ordinis, et conditionis, ac quavis tam ecclesiasticâ quam temporali dignitate, titulo et honore fulgentes, summarie, simpliciter et de plano, manuque regiâ, et solâ facti veritate inspectâ cognoscendi, procedendi, iudicandi et definiendi, necnon citandi, ac ubi, quando ac quoties opus fuerit inhibendi, ac pecuniarias, et, ubi personarum et casuum qualitatem sic exigere congregatio ipsa iudicaverit, etiam corporis afflictivas poenas contra transgressores statutorum praedictorum, et alios, contra quos opus fuerit, eorum arbitrio imponendi, et ad illarum, necnon etiam earum, quae de iure communi, ac dictae Urbis statutis de custodiendo aquaeductu, aut aliàs in similibus constitutae sunt, incursus declarationem et exequutionem, omni et quacumque appellatione, reclamatione, revisione et recursu penitus et omnino remotis, deveniendi, ac deveniri mandandi et faciendi, aliaque necessaria et opportuna gerendi et exequendi etiam privative quoad omnes iudices et officiales romanae curiae (ita tamen, ut, ubi dicta congregatio ad exequutionem aliquius poenae corporis afflictivae super praemissis deveniendum duxerit, exequutionem huiusmodi dilecto filio moderno et pro tempore existenti dictae Urbis gubernatori, qui ad illam omni et quacumque appellatione pariter remotâ procedat, committere atque demandare debeat) similiter perpetuo tribuimus, concedimus et impertimur plenariam et omnimodam potestatem, facultatem et auctoritatem.

§ 8. Insuper, ut praemissa omnia accuratius perficiantur, duos aquaeductus et operis huiusmodi visitatores (quorum praecipuum inter alia aquaeductum invi-

Visitatores aquaeductus esse duos, et deputari praecipit.

sere et perlustrari, repurgari ac resarciri facere, ac ut aqua aliquo pacto non inficiatur, nec in aquaeductu aliquid vitii fiat, neve a quopiam in aquarum iuribus ulla fraus, dolusve committatur, minusque aqua, sive clandestine, sive palam, per vim, aut propriâ auctoritate, et nisi permissione aut consensu ipsiusmet congregationis accedente, et iuxta modum ab eâ praescribendum, etiam praetextu seu vigore cuiuscumque rescripti, seu concessionis nostrae, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum, alio derivetur seu deducatur, provide cavere; fornices et parietes universos et ipsum opus ac aedificium integrum diligenter tutari; et quicquid in reparatione indigere, aut in aquaeductu, et illius iuribus aliquid vitii seu damni factum fuisse vel fieri repererint, quam primum eidem congregationi renunciare, ac de mandato eiusdem congregationis reparationem et provisionem opportunam adhibere; ac in omnibus iussa congregationis praefatae, ut ad effectum perducantur, efficere, munus existat et esse debeat) per Scipionem cardinalem, quoad vixerit, et, eo vitâ functo, per congregationem huiusmodi deputari, ipsisque visitoribus, ac praedicto Ioanni Iacobo, et pro tempore existenti secretario huiusmodi quinque scuta monetae singulis mensibus constitui et persolvi mandamus et volumus.

Dotem locorum ducentum Montis non vacabilis, ut eorum annuus redditus pro aquaeductus conservatione deserviat, assignat.

§ 9. Postremo, ut impensae, quae necessario fient in reparatione et conservatione praedictis, necnon ut officialium et ministrorum salaria solvi possint, ducenta loca alicuius Montis non vacabilis¹ de pecuniis camerae apostolicae, sub nomine et in favorem aquaeductus praedicti, quamprimum emi etiam mandamus, illaque sic emptae ex nunc pro eiusdem aquaeductus et illius operis perpetuâ dote assignamus, hoc modo videlicet, ut illorum

¹ Nisi legendum sit *non vacabilia*.

annuus redditus, illorumque sors numquam imminuatur, neque in alios usus, quam dicti aquaeductus convertatur. Quicquid autem ex ipso redditu (impensis necessariis et salariis deductis) annuatim supererit, sorti accrescat, et in emptionem aliorum locorum eiusdem Montis in sortis incrementum collocetur, et ipsius redditus ac incrementi administratio ac libera dispositio nunc et in perpetuum penes dictam congregationem sit et esse debeat. Non possit tamen redditus ipse in toto, vel parte, aliâs quam per congregationis mandata depositario huius Montis, nunc et pro tempore existenti, dirigenda exponi, et per dictum depositarium absque eiusdem congregationis mandato solvi, prout id omnino prohibemus.

§ 10. Decernentes praemissa omnia et singula per eos ad quos spectat et in futurum quomodolibet spectabit firmiter et inviolabiliter perpetuo observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Observantia praemissorum iniungitur.

§ 11. Non obstantibus piae memoriae Pii papae IV praedecessoris nostri, quatenus opus sit, super gratiis interesse dictae camerae concernentibus in eâdem camerâ intra certum tunc expressum tempus registrandis, ita quod praesentes, etiamsi in ipsâ camerâ registratae, vel in eâ intimatae¹ non fuerint, nihilominus perpetuo valere et in suo robore persistere debeant, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis facultatibus, privilegiis, indultis et litteris apostolicis, nostro et pro tempore existenti Romani Pontificis camerario, seu camerae apostolicae, et eius praesidentibus clericis, aliisque officialibus, et ministris quibuscumque, etiam iteratis vicibus, etiam motu simili, ex certâ scientiâ, et de apostolicae potestatis plenitudine, etiam con-

Contrariis derogatur.

¹ Nisi quis malit legere *insinuatae* (R. T.).

sistorialiter, per nos et praedecessores nostros quomodolibet, etiam cum derogatoriarum derogatoriis, irritantibusque et aliis decretis, ac tam praeceptori archiepiscopalis praedicti, quam deputatis Aquae Paulae, et quibusvis aliis, communiter vel divisim, concessis, approbatis et innovatis, etiam in corpore iuris clausis, etiam praemissa fieri specialiter prohibentibus, eorumque usibus et naturis. Quibus omnibus et singulis (etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret) illorum omnium et singulorum tenores huiusmodi, ac si praesentibus etiam de verbo ad verbum, et formâ in illis traditâ, nihil penitus omisso, observatâ, insererentur, eisdem praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse, motu, scientiâ et potestate paribus derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis apponitur.

§ 12. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum erectionis, institutionis, praefectionis, constitutionis deputatorum, deputationum, declarationis, commissionis, demandationis, tributionis, concessionis, impartitionis, voluntatum, mandatorum, assignationis, prohibitionis, decretorum et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCXII, idibus septembris, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 13 septembris 1612 pontif. an. VIII.

CCXX.

*Unio prioratuum Angliae et Hiberniae, ac baiulivatus Aquilae hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani magistratui dicti hospitalis, donec regnum Angliae ad unitatem Ecclesiae Catholicae redierit*¹

Paulus Papa V.

ad futuram rei memoriam.

§ 1. Aliâs, postquam felicitis recordationis Gregorius Papa XIII praedecessor noster motu proprio et ex certâ eius scientiâ maiorem et alios omnes prioratus, et praeceptorias, ceteraque beneficia, et dependentias hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani in regno Angliae consistentia quaecumque, quotcumque et qualiacumque essent, et quibusvis modis, quos haberi voluit pro expressis, et ex quorumcumque personis illa vacarent, cum illis forsâ annexis ac iuribus et pertinentiis suis, magistratui dicti hospitalis, donec dictum regnum ad obedientiam Sedis Apostolicae redactum foret, univert, annexuerat, et incorporaverat; recolendae memoriae Sixtus Papa V, etiam praedecessor noster, ut de Angliae et Hiberniae prioratibus et baiulivatu Aquilae eiusdem regni et linguae Angliae personis idoneis dicti hospitalis salubriter provideretur, motu et scientiâ similibus, unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, quoad Angliae et Hiberniae prioratus nec non baiulivatum Aquilae dumtaxat, dissolvit, et bonae memoriae Ugoni diacono cardinali, tunc dicti prioratus hospitalis magno magistro, concessit et indulgit, ut quotiescumque dicti prioratus Angliae et Hiberniae nec non baiulivatus Aquilae per cessum, vel decessum, aut alio quovis modo vacarent, vel eos vacare contingeret, fratribus eiusdem hospitalis sibi benevisis, cuiuscumque essent nationis et linguae,

Gregorius XIII univit praeceptorias Angliae magistratui.

Sixtus Papa V hanc unionem dissolvit quoad prioratus Angliae, et Hiberniae, et baiulivatum Aquilae.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

dummodo tamen aliās essent idonei et capaces, ad dignitatem magnae crucis obtinendam iuxta formam stabilimentorum et consuetudinum eiusdem hospitalis, quoad praedictum regnum ad unitatem Catholicae Ecclesiae rediret, providere et conferre possent¹, prout in Gregorii et Sixti praedecessorum praedictorum litteris desuper expeditis plenius continetur.

Unionem a
Gregorio factam
restituit Paulus.

§ 2. Quoniam autem, sicut accepimus, plurimum expediat, ut prioratus et baiulivatus huiusmodi praedicto magistratui de novo uniantur; idcirco nos, motu et scientiā paribus, prioratus Angliae et Hiberniae ac baiulivatum Aquilae praedictos, quorum fructus, redditus et proventus praesentibus haberi volumus pro expressis, ex nunc, si illi ad praesens quovis modo vacent, vel cum primum per resignationem, seu cessionem, aut obitum illos ad praesens obtinentium, aut aliās quomodolibet vacare contigerit, etiamsi forsā tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio iuxta Lateranensis statuta concilii ad Sedem Apostolicam legitime devoluta, illaque dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservata existat, et super eis inter aliquos lis (cuius statum, nec non verum et ultimum cuiusque illorum vacationis modum, etiamsi ex illo quaevis generalis reservatio etiam in corpore iuris clausa resultet, et² praesentibus similiter haberi volumus pro expressis) pendeat indecisa, cum illis forsā annexis ac omnibus iuribus et pertinentiis suis (sine tamen praeiudicio illos ad praesens obtinentium, et antianitatem, aut ius quaesitum ad illos habentium) magistratui praedicto, donec dictum regnum ad obedientiam praedictae sedis reductum fuerit, apostolicā auctoritate, tenore praesentium, de novo unimus, annectimus et incorporamus: ita quod liceat moderno et pro

tempore existenti magistro dicti hospitalis, ex nunc¹, si dicti prioratus et baiulivatus vacent, vel cum primum illi, ut praefertur, vacaverint, per se, vel alium, seu alios, corporalem possessionem eorundem prioratum et baiulivatus propriā auctoritate libere apprehendere, et, donec reductio praedicta facta sit, retinere, illorumque fructus redditus et proventus in eorundem et suae mensae magistralis usus et utilitatem convertere, Diaecesanorum locorum vel quorumvis aliorum licentiā desuper minime requisitā.

§ 3. Non obstantibus nostrā de unionibus committendis ad partes, et valore fructuum etiam beneficii, cui illud uniri petitur, ac etiam de valore fructuum beneficiorum ecclesiasticorum in eorum impetrationibus exprimendo, nec non Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri, aliisque apostolicis constitutionibus, ac dicti hospitalis (iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, ac novis reformationibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem hospitali, illiusque conventui, et linguis, quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod prioratus et baiulivatus huiusmodi ubicumque poterit, debitis propterea non fraudentur obsequiis, sed eorum congrue supportentur onera consueta.

Derogat contrariis.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxv septembris MDCXII, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 25 septembris 1612, pontif. an. viii.

CCXXI.

Facultas deputatorum a capitulo conventuali eremi Montis Senarii, Ordinis fratrum Servorum B. Mariae Vir-

¹ Videretur legendum *posset* (R. T.).

² Particula *et* redundat (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *ex tunc* (R. T.).

*ginis, recipiendi novitios, et mitigatio ieiunii in pane et aquâ, pro quartâ feriâ cuiuslibet hebdomadae Adventus et Quadragesimae*¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Sedis Apostolicae circumspecta benignitas personarum quarumlibet in eremis et aliis locis regularibus Altissimo famulantium votis, ad pii eorum instituti propagationem et incrementum tendentibus, libenter annuit, eaque favoribus prosequitur opportunis.

Facultas deputatorum a capitulo conventualis recipiendi novitios ad eremum.

§ 1. Hinc est quod nos, supplicationibus nomine dilectorum filiorum eremitarum domus Montis Senarii Florentiae dioecesis Ordinis fratrum Servorum beatae Mariae nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eisdem eremitis perpetuo concedimus et indulgemus, ut in eorum domo tres ex antiquioribus a capitulo conventuali eiusdem domus deputari possint, qui eandem habeant facultatem et potestatem in admittendis novitiis, quam habent capitula generalia et provincialia aliique² deputandi iuxta constitutionem super novitiorum receptione a felicitis recordationis Sixto Papa V praedecessore nostro editam sub datum vi kalendas decembris anno tertio, et alteram eius declarationem sub datum xii kalendas novembris, anno quarto eius pontificatus³, dummodo in reliquis earundem constitutionum formam servant; ad hocque plenam et amplam facultatem et auctoritatem dictis deputatis impertimur.

¹ Haec eremus instituta vel potius restituta fuit anno MDXCIII tempore Clem. VIII, ut videre est in eius Const. CCLXIV, *Decet* (in h. n. edit. CCLII, tom. x, pag. 658); cetera de Ordine isto Servitarum vide in Const. xi *Sedis* Martini V, tom. IV, pag. 702.

² Edit. Main. legit *aliaque deputandi*; sed vel *aliique* legendum vel *deputanda* (R. T.).

³ Tum constitutio tum declaratio huiusmodi habentur in tom. VIII, pag. 961 seq. (R. T.).

§ 2. Non obstantibus praedictis Sixti V, et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die II octobris MDCXII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 2 octobris 1612, pontif. anno VIII.

CCXXII.

Pro eisdem Servis B. M. supradicta mitigatio ieiunii in pane et aquâ.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Aliàs felicitis recordationis Clementi Papae VIII praedecessori nostro, etc.¹

Clementis VIII constitutio.

§ 3. Cum autem (sicut pro parte dilectorum filiorum maioris et conventus fratrum eremitarum dictae eremi Montis Senarii nobis nuper expositum fuit) quod² praedicti prior generalis ac prior et fratres dictae domus Annuntiatae, concessâ sibi, ut praefertur, facultate utentes, erectionem et alia praemissa fecerint, statuerint et ordinaverint; experientiâ vero compertum sit, quod ieiunium in pane et aquâ tantum, in tribus praedictis quarumlibet hebdomadarum Adventus et Quadragesimae feriis observandum, dictorum fratrum eremitarum vires nimis debilitet, ac valetudini officiat; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in praemissis, ut infra, providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Petitio mitigationis ieiunii in pane et aquâ.

§ 4. Nos igitur, attendentes, quod praedictorum fratrum eremitarum institutum, etiamsi dicta panis et aquae ieiuniorum observantia moderetur tantum, satis arctum remanet, humanae infirmitati aliquid indulgendum duximus³. Itaque eosdem fratres eremitas specialibus favoribus et

Concessio dictae mitigationis.

¹ Constitutionem Clem. VIII quae hic omittitur require ubi supra, tom. x, pag. 658 seq. (R. T.).

² Vocabulum *quod* redundare cernitur (R. T.).

³ Edit. Main. legit *duxerimus* (R. T.).

gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eisdem nunc et pro tempore existentibus eremi praedictae fratribus eremitis, ut in feriâ quartâ cuiuslibet hebdomadae Adventus et Quadragesimae in pane et aquâ tantum ieiunare minime teneantur, firmis in reliquis remanentibus litteris praedictis, dictâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Iussio desuper non molestandi eremitas.

§ 5. Decernentes ipsos fratres eremitas super praemissis, aut eorum aliquo, nullo modo molestari vel perturbari quoquo modo posse; ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus litteris praedictis ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinis et eremi praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi, sub annulo Pſcatoris, die xviii octobris mdcxii, pontificatus nostri anno viii.

Dat. die 18 octobris 1612, pontif. an. viii.

Bull. Rom. — Vol. XII.

25

CCXXIII.

Apostolica benedictio ad Petrum patriarcham Maronitarum Antiochenum, facultasque ei tributa omnes catholicos Maronitas benedicendi, cum indulgentiarum elargitione.

Paulus Papa V

Venerabili fratri Petro patriarchae Maronitarum Antiocheno, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Quoniam fraternitatis tuae nomine apostolatui nostro nuper expositum fuit quod nostram apostolicam benedictionem tibi, ceterisque venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis, episcopis, dilectisque filiis clero et populo Maronitarum imperitari desideras;

Patriarcha Maronitarum Pontificis benedictionem pro se et aliis postulat,

§ 2. Idcirco nos, pio desiderio huiusmodi boni pastoris benigne satisfacere volentes, eidem fraternitati tuae huiusmodi apostolicam benedictionem libentissime impertimur.

Qui illam ei impartitur.

§ 3. Quo vero ad archiepiscopos, episcopos, clerum et populum praedictos attinet, ut eorumdem personas utriusque sexus respective, tuosque etiam et illorum agros, possessiones, domos et bona quaecumque, ex parte omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, et nostrâ, eadem fraternitas tua per se, vel alios, episcopali tamen dignitate fungentes, unicâ vice tantum benedicere;

Et alios auctoritate ipsius Pontificis benedicendi munus iniungit,

§ 4. Iisque praeterea, qui confessi et sacra communione refecti huic benedictioni praesentes erunt, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino, eadem auctoritate nostrâ apostolicâ, elargiri possit, tenore praesentium concedimus et indulgemus.

Praesentibusque huic benedictioni, confisusque, et sacra comunione refectis, remissionem peccatorum elargiendi.

§ 5. Precamurque Dominum, ut, apereans manum suam, impleat vos, et bona vestra, et universam Maronitarum catholicam nationem benedictione suâ.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXII, decimo kalendas decembris, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 22 novembris 1612, an. pontif. VIII.

CCXXIV.

Confirmatio electionis et coronationis Matthiae in regem Romanorum¹

Paulus episcopus,

servus servorum Dei,

Charissimo in Christo filio Matthiae Romanorum, Hungariae et Bohemiae regi illustri, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Romani Pontificis, qui Regis regum, Domini dominantium, et per quem reges regnant et legum² conditores iusta decernunt, in beati Petri Sede vices gerit in terris, muneris esse dignoscitur, quae ad communem utilitatem, salutem et praesidium, et ad sacri Romani imperii statum pertinent, iudicii et auctoritatis suae robore communire.

Mortuo Rodulpho Romano imperatore eligitur Matthias;

§ 1. Quapropter, cum, inclytae memoriae Rodulpho Romanorum rege in imperatorem electo rebus humanis exempto, Romanum vacaret imperium; eiusdem imperii principes electores, a venerabile fratre nostro Ioanne archiepiscopo Moguntino pro munere suo in civitatem Francofurti de more ad certam diem vocati, in eadem civitate convenientes ut Romanorum regem futurum imperatorem eligerent qui praecelsis regiisque virtutibus rempublicam tueretur, iidem principes te, qui Hungariae et Bohemiae rex eras, unanimi consensu divinâ favente clementiâ in Romanorum regem futurum imperatorem solemniter elegerunt; tuque electioni huiusmodi, oblato tibi de more decreto, qua decuit modestiâ consensisti;

¹ Ex Archiv. in Castro sancti Angeli.

² Pessime edit. Main. legit *regum* (R. T.).

ac deinde in eiusdem civitatis collegiata ecclesiâ sancti Bartholomaei, post missarum solemniam a praedicto Ioanne archiepiscopo Moguntino celebrata, per te in manibus eiusdem Ioannis archiepiscopi praestito, more catholicorum regum Romanorum praedecessorum tuorum, iuramento, aliisque solemnibus rite peractis, dicti Ioannis archiepiscopi ministerio, ritu et pompâ solitâ coronatus fuisti.

Qui ab archiepiscopo Moguntino coronatus,

§ 2. Quoniam vero electionis, coronationisque negotium huiusmodi nuper per venerabilem fratrem nostrum Ioannem episcopum Bambergensem eiusdem imperii principem, consiliarium, et oratorem tuum specialem, coram nobis proponi fecisti, petens omnia praemissa per nos apostolicâ auctoritate coeremoniis servari solitis confirmari;

Electionem suam pontificiâ auctoritate petit confirmari.

§ 3. Nos de praemissis per legitima documenta sufficienti habito testimonio, et re cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus diligenter perpensâ, et mature consideratâ, magnâ animi nostri cum spirituali laetitiâ ex eadem electione susceptâ, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, gloriosissimaeque eius genitricis Mariae, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli, necnon eiusdem Romanae Ecclesiae, et sacri imperii exaltationem et honorem, electionem de personâ maiestatis tuae in regem Romanorum futurum imperatorem et coronationem in dictâ civitate Francofurti factas, ob praestantissimas animi et corporis tui dotes, luculentissimaeque earum indicia ac testimonia, et certissimam spem, quam de te in sanctae fidei et religionis catholicae, ac nostrâ, et Romanae Ecclesiae, illiusque rerum et honorum¹, defensione, propagatione et protectione conceptam habemus, de eorumdem fratrum consilio et unanimi assensu, auctoritate apostolicâ, et ex

Confirmat Paulus.

¹ Videretur legendum *bonorum* (R. T.).

certâ nostrâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, omnesque et singulos iuris et facti defectus, qui aut ratione formae, aut loci coronationis eiusdem, aut personarum electorum eorundem, seu etiam ex eo, quod idem Rodolphus electus imperator de manu Romani Pontificis auream coronam non suscepit, seu quavis aliâ ratione, vel causâ in huiusmodi electione et coronatione quovis modo forsân intervenerint, supplemus, teque sic electum et confirmatum ad suscipiendum imperialis dignitatis culmen suis loco et tempore dignum et idoneum etiam decernimus et declaramus.

Contraria tollit.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non quibusvis legibus imperialibus ac privilegiis, electoribus ipsis et quibusvis aliis forsân concessis; quibus (etiâsi ad illorum derogationem de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia forma servanda esset) illorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, auctoritate, scientiâ, potestate et tenore praemissis, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae.

§ 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis, approbationis, suppletionis, decreti, declarationis, derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum anno

Incarnationis Dominicae MDCXIII, quinto idus ianuarii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 9 ianuarii 1613, pontif. anno VIII.

✠ EGO PAULUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

(Loco ✠ signi).

Satiabor cum apparuerit gloria tua.

† Ego Antonius episcopus Sabinensis cardinalis Saulius.

Et cardinalium subscriptiones.

† Ego Evangelista episcopus Tusculanus cardinalis Cusentinus.

† Ego Paulus episcopus Albanensis cardinalis S. Ceciliae.

† Ego Benedictus cardinalis Iustinianus episcopus Praenestinus.

† Ego Franciscus Maria tituli S. Laurentii in Lucina presbyter cardinalis a Monte.

† Ego Flaminio tituli S. Mariae de Pace presbyter cardinalis Platus.

† Ego Octavius tituli S. Sabinae S. R. E. presbyter cardinalis Bandinus.

† Ego Bartholomeus tituli S. Praxedis S. R. E. presbyter cardinalis Cesius.

† Ego Franciscus tituli S. Mariae de Populo S. R. E. presbyter cardinalis Mantica.

† Ego Bonifacius tituli S. Petri ad Vincula presbyter cardinalis Bevilacqua.

† Ego Dominicus tituli S. Petri in Monte Aureo presbyter cardinalis Tuscus.

† Ego Robertus tituli S. M. in Via presbyter cardinalis Bellarminus.

† Ego Dominicus Ss. Apostolorum cardinalis Gymnasius.

† Ego Antonius tituli S. Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Zapata.

† Ego Carolus tituli S. Prisciae presbyter cardinalis de Comitibus.

† Ego Ioannes cardinalis de Vincen.

† Ego Ioannes cardinalis Sannesius.

† Ego Scipio cardinalis Burghesius tituli S. Chrisogoni.

† Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor

- Coronatorum presbyter cardinalis Mil-
limus.
- † Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae
cardinalis Lantes.
- † Ego F. cardinalis la Rochefoucault.
- † Ego F. tituli S. Augustini presbyter car-
dinalis Verallus.
- † Ego I. B. tituli S. Sixti presbyter car-
dinalis Lenius.
- † Ego Decius tituli Ss. Ioannis et Pauli
presbyter cardinalis Carafa.
- † Ego M. tituli S. Alexii presbyter car-
dinalis Senensis.
- † Ego T. tituli S. Georgi in Velabro pres-
byter cardinalis Serra.
- † Ego F. Augustus tituli S. M. in Araceli
presbyter cardinalis.
- † Ego Horatio tituli S. Salvatoris in Lauro
presbyter cardinalis Lancellottus.
- † Ego Gaspar tituli S. Susannae presby-
ter cardinalis Borgia.
- † Ego A. S. Laurentii in Damaso diaco-
nus cardinalis Montaltus S. R. E. vice-
cancellarius.
- † Ego A. S. Angeli in Foro Piscium dia-
conus cardinalis Perettus.
- † Ego F. S. Agathae diaconus cardinalis
Capponus.

CCXXV.

*Senatus Solodori admonetur, ut quae-
dam decreta per nuncium apostolicum
apud Helvetios ad disciplinam regula-
rem in monasterio monialium Tertii
Ordinis S. Francisci inducendam exe-
quutioni curet demandari¹*

Dilecto filio Sculteto, et Senatui Solodori.

Paulus Papa V.

**Dilecti filii,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Nuncius apo-
stolicus non-
nulla statuit ad
reparandam di-
sciplinam regu-

§ 1. Accepimus, nec sine animi nostri
molestiâ, quod postquam venerabilis frater
Ladislaus episcopus Venafranensis et Apo-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

stolicae Sedis in istis partibus nuncius, larem in mona-
de speciali mandato nostro, ad reforma- sterio Tertia-
tionem regularis disciplinae collapsae in riarum urbis
monasterio Tertiariarum Ordinis sancti Solodori.
Francisci istius urbis, iuxta sanctorum pa-
trum regulas, et sacrorum canonum de-
creta, laudabiliter processit, eaque gessit,
et decrevit, quae Dei honorem, eiusque mo-
nasterii statum, et religiosarum spiritua-
lem utilitatem¹, pro traditâ sibi a Deo pru-
dentiâ et zelo, exigere in Domino iudicavit,
hostis humani generis, qui religiosae vitae
candorem et sanctitatem subvertere sem-
per conatus est, solitis dolis et insidiis
perfectit, ut, a quibus opus Dei huiusmodi
intentis studiis adiuvari et promoveri de-
bebat, grave detrimentum acceperit.

§ 2. Siquidem, licet praedictus Ladis-
laus episcopus pro sui officii debito et
nostris specialibus mandatis gesserit et
decreverit quaecumque dicti monasterii
reformationi et recto regimini expedire
perspexit, tamen non defuerunt, qui ho-
noris Dei, Apostolicae Sedi debitae re-
verentiae, suaeque professionis immemo-
res, salubria eiusdem episcopi acta et
decreta non tantum parvipendere non sint
veriti, sed etiam penitus convellere, quasi
temere et sine auctoritate facta, sint conati.

Nonnulli tamen
ea parvi pen-
dunt.

§ 3. Quamobrem, etsi vestrâ pruden-
tiâ, pietate, et sincerâ in nos et Aposto-
licam Sedem devotione freti minime du-
bitamus, quin vos omnium, quae nostrâ,
et Apostolicae Sedis auctoritate geruntur,
promptos defensores exhibeatis; nihilomi-
nus pro nostro pastoralis munere vos co-
hortandos duximus, prout in Domino co-
hortamur, ut omnino efficiatis, quantum
vestro auxilio et favore effici potest, ut
acta et decreta huiusmodi inviolabiliter
observentur, non praebentes aures iis,
qui auribus prurientes, non erubescunt

Pontifex ma-
gistratum ad-
hortatur, ut ea
exequutioni de-
mandari curet.

¹ Edit. Main. habet *Dei honor, eiusque mo-
nasterii status, et religiosarum spiritualis uti-
litas* (R. T.).

fidem praelatorum a nobis et Apostolicâ Sede comprobata, a vobis vero, ut par erat, agnitam, in dubium vocare, non sine detrimento honoris Dei, et vitae religiosae ancillarum eius, et in animarum suarum damnationem. Rem enim vobis dignam, et nobis et Apostolicae Sedi gratissimam, Deoque maxime acceptam feceritis.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die xvi februarii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 16 februarii 1613, pontif. anno VIII.

CCXXVI.

Matthiae Romanorum regi in imperatorem electo primariae preces, seu ius ad beneficia ecclesiastica primo vacatura nominandi, conceduntur¹

**Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,**

Charissimo in Christo filio Matthiae Romanorum regi illustri in imperatorem electo, salutem.

Matthiae Romanorum regis preces.

§ 1. Cum, post factam de personâ tuâ per sacri Romani imperii principes electores in regem Romanorum electionem, ac per nos pro universâ christianae reipublicae salute confirmatam, nuper nobis significaveris, te summopere desiderare personas tibi gratas et acceptas gratiâ et munificentia aliqua beneficia ecclesiastica consequi posse; nos, quemadmodum magnis merentur efferri laudibus, insignibusque praeconiis commendari sublimium principum desideria et vota, quae in divini nominis² et personarum illi clericali vinculo adstrictarum amorem feruntur, et opere postmodum consequente tutum deducantur³ in actum; ita etiam dignum vel potius debitum existimamus, ut (quo-

¹ Ex Archiv. in arce sancti Angeli.

² Forsan legendum *Numinis* (R. T.).

³ Videretur legendum *deducuntur* (R. T.).

niam in fidei sinceritate, et devotione illibatae Ecclesiae sponsae nostrae te fidelem advocatum devovisti, eamque humili professione matrem et dominam tuam recognovisti, et, ad ipsius honorem et sacri Romani imperii decus, unctionem victoriae et diadema etiam nostro ministerio adveniente tempore suscipere, et in eis immobilis persistere intendis, verum etiam tamquam ipsius Ecclesiae legitimus pugil et athleta te adversus schismaticorum et haeticorum, Turcarum tyranni, ac fidei et Christi¹ nominis hostium insanias et furores spiritualiter et temporaliter armaris, et in dies arma huiusmodi iugiter exequeris) ea tibi favorabiliter concedamus, quae tuae celsitudini cedant ad honorem, et per quae eisdem benemeritis personis te munificum reddere possis, ope auctoritatis apostolicae, exhibitione gratiarum:

§ 2. Hinc est, quod tuae celsitudinis supplicationi inclinati, dictâ auctoritate, praesentium serie, eidem celsitudini tuae concedimus et indulgemus, quod si per te quibusvis collatoribus seu collatricibus quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum secularium vel regularium ordinum quorumcumque per sacrum romanum imperium ubilibet constitutorum (etiam si quis, vel si quae pontificali, vel aliâ quavis dignitate praefulgeant, seu collegia, capitula et conventus fuerint) super singulis beneficiis ecclesiasticis, cum curâ et sine curâ, secularibus vel ordinum huiusmodi regularibus; in singulis cathedralibus, etiam metropolitanis, collegiatis et aliis quibusvis ecclesiis (etiâsi beneficia huiusmodi canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in eisdem cathedralibus, etiam metropolitanis, vel collegiatis, et ipsae praebendae, in illis ex huiusmodi ecclesiis in quibus maiores vel minores praebendae

Concessio da qua in rubrica.

¹ Nisi malis legere *christiani* (R. T.).

esse noscuntur, etiamsi maiores fuerint, et ad dignitates, personatus, administrationes, vel officia huiusmodi consueverint qui¹ per electionem assumi, eisque cura immineat animarum, dummodo dignitates ipsae in cathedralibus, etiam metropolitani, post pontificales maiores, aut collegiatis huiusmodi principales non existant) ad eorundem collatorum et collatricum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem communiter vel divisim pertinentibus, singulis personis conferendis, seu sic per hoc², quod personae huiusmodi ad illa recipiantur et admittantur, preces porrigi, seu de personis eisdem ad huiusmodi beneficia nominationes fieri contigerit primarias; iidem collatores et collatrices (salvo quod singulae collationes, et singulae ecclesiae ex hoc ultra quam in uno beneficio non graventur, ac ipsi collatores et collatrices saltem quatuor beneficia ecclesiastica conferre habeant) huiusmodi precibus et nominationibus parere et intendere, nec non personas ipsas ad huiusmodi beneficia, postquam ipsis de illis canonice provisum³ fuerit, iuxta earundem precum aut nominationum tenorem, recipere et admittere debeant, et etiam teneantur, etc.: quodque quicumque, quibusvis in dignitatibus constituti, seu ecclesiarum cathedralium canonici singuli (videlicet in illis, quos pro singulis personis praedictis precum et nominationum huiusmodi et ad hoc, ut illae sortiantur effectum, etiam praesentium exequutores deputaveris) per se, vel per alium, seu alios, beneficia praedicta (cum in quibusvis, etiam ordinariis, collatoribus per constitutiones nostras aut litteras alternativas aliaque privilegia et indulta quaecumque

quomodolibet concessis et in posterum concedendis, aut aliis quibuscumque mensibus vacaverint; et quae personae, pro quibus preces et nominationes huiusmodi factae fuerint, quatenus huiusmodi preces sive nominationes ad illa se extendant, infra mensem, postquam ipsis vacatio huiusmodi beneficiorum innotuerit, duxerint acceptanda) etiamsi ipsa beneficia dispositioni apostolicae aliàs quam per constitutionem felicitis recordationis Benedicti Papae XII praedecessoris nostri, quae incipit *Ad regimen*, generaliter reservata existant, et ex diversis personis vacaverint, etc. (dummodo quoad huiusmodi qualitates aliàs cum eis canonice dispensatum, et beneficia in eadem ecclesiâ obtinenda talia sint, quae sine dispensatione apostolicâ insimul obtineri possint, aut consueverint, ac ipsorum vacantium beneficiorum collatio non fuerit iuxta Lateranensis statuta concilii ad Sedem praedictam legitime devoluta, neque super illis inter aliquos lis pendeat indecisa) conferre et assignare, etc.; ac personis praedictis, pro quibus huiusmodi primarias preces porrigi seu nominationes fieri contigerit, quod ipsae expectativis et nominationibus, seu speciatim reservationum de quibusvis beneficiis pro eis factarum gratiis et mandatis de providendo ipsis de eisdem, si quae ipsis concessa fuerint, unâ cum gratiâ precum et nominationum primariarum earundem uti possint, nec, aliquâ gratiarum huiusmodi consumptâ, reliquae earundem cassae censeantur vel irritae, indulgemus.

§ 3. Non obstantibus nostris de non utendo gratiâ, expectativâ, ac reservatione speciali, vel duabus gratiis insimul, ac de insinuatione, ac publicatione et diligentibus per acceptantes desuper faciendis, et in favorem ordinariorum collatorum, nec non expectativas in formâ pauperum habentium, ac illustrium et graduatorum, ac

Derogatio
contrariorum.

¹ Vox qui praeter rem esse videtur, vel aliquid aliud deest (R. T.).

² Aptius legeretur seu super hoc (R. T.).

³ Forsan legendum constitutum (R. T.).

Sedis praefatae officialium, ac certas inibi expressas gratias habentium: nec non quibuscumque in cancellariâ apostolicâ quandocumque publicatis et publicandis, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi forsân fuerint, statutis et consuetudinibus) illis praesertim, quibus in ecclesiis, in quibus maiores et minores praebendae huiusmodi fuerint, caveri dicitur, quod nullus inibi maiorem praebendam maiore assequi valeat, nisi ad¹ illam de minori gradatim, et per optionem ascendat) iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, contrariis quibuscumque, etc.; nec non concordatis nationis Germanicae, ac eorundem concordatorum confirmatione, ac praedictis et quibuscumque aliis quodcumque editis et edendis constitutionibus, et regulis nostris, et dictae cancellariae (ad quarum solemnitatem, adstrictionem, formam, vel satisfactionem, seu observantiam habentes preces seu nominationes huiusmodi minimae teneantur, nec ipsae preces sub illis comprehendantur quoquo modo); nec non quibusvis privilegiis, indultis et litteris apostolicis, et quibusvis gratiis expectativis, specialibus vel generalibus, etiam mentalibus, reservationibus, unionibus, annexionibus et incorporationibus, suppressionibus et extinctionibus, perpetuis et temporalibus, nominationibus, etc.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXIII, kalendis martii, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 1 martii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXVII.

Erectio seminarii sub invocatione sancti Pauli in Urbe, fratrum Carmelitarum Discalceatorum Congregationis Italiae, pro christianae fidei propagatione.

¹ Praep. ad nos addimus (R. T.).

Paulus Papa V ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis providentia circumspecta animarum saluti assidue invigilans, quae antea provide facta fuisse videntur, si rerum et temporum ratio postulaverit, nonnumquam in melius commutat, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Aliàs siquidem, pro missione ad conversionem infidelium instituendâ, per nostras in simili formâ Brevis expeditas litteras, sub datum XXII iulii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV, motu nostro proprio, ex Ordine beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo novae reformationis tam Hispaniarum quam Italiae, unam Congregationem sub invocatione sancti Pauli, ab uno commissario generali, cum definitorum interventu regendam, perpetuo ereximus, ipsamque Congregationem, et eius commissarium generalem, ac fratres, illorumque monasteria, domos et bona ab omni iurisdictione Ordinariorum locorum quorumcumque, nec non ab omni obedientiâ praepositorum generalium, tam congregationis Hispaniae, quam Italiae, praeterquam in nonnullis tunc expressis, etiam perpetuo exemimus et liberavimus, ac sub nostrâ et Sedis Apostolicae protectione subiecimus, aliaque fecimus, prout in dictis litteris plenius continetur¹.

§ 2. Quoniam autem, sicut nobis innuit, novae Congregationis huiusmodi erectio, et alia praemissa, iustis de causis, ut effectum sortiantur non expedire in Domino dignoscitur; idcirco nos, dictarum litterarum tenorem praesentibus pro plene et sufficienter expresso habentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine erectionem Congregationis sancti Pauli, et litteras praedictas, ac in eis contenta, et si quae sint inde sequuta quaecumque, tenore praesentium perpetuo cassamus,

¹ Quas vide in tom. XI, pag. 535 (R. T.).

Exordium.

Hic Pontifex instituit Congregationem sub invocatione sancti Pauli ex Ordine Carmelitarum reformatorum pro Christianae fidei propagatione.

Eam modo revocat.

irritamus et annullamus, viribusque et effectu vacuumus.

*Seminarium-
que in Urbe pro
eisdem fratri-
bus Congrega-
tionis Italiae ad
eundem effe-
ctum erigit.*

§ 3. Cupientes autem dicti Ordinis fratres in pio eorum propagandae religionis zelo confovere, nihilque quod convertendis ad fidem infidelibus et reducendis haereticis opportunum in Domino iudicamus praetermittere, in aedibus, per dictos fratres in Monte Quirinali prope ecclesiam monasterii monialium sanctae Susannae de Urbe noviter exstructis, unum seminarium dicti Ordinis Congregationis Italiae, sub invocatione sancti Pauli, in quo praedicti Ordinis fratres, qui ad messem dominicam aptiores videbuntur, diversarum linguarum et controversiarum scientiam ad evertendos errores haereticorum, schismaticorum, saracenorum, gentilium et iudaeorum, aliorumque infidelium, necessariam addiscere, et maioribus vigiliis, abstinentiis, aliisque virtutum exercitiis assuescere possint, indeque edocti, pro arbitrio superiorum ad infidelium partes pro conversione animarum proficisci debeant, motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus, etiam perpetuo erigimus.

*Gratias alio-
rum quorum-
cumque Ordini
num elargitur.*

§ 4. Nec non seminario huiusmodi, illiusque rectori, et fratribus, quod omnibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, facultatibus, concessionibus, gratiis tam spiritualibus quam temporalibus et indultis, quibus alii fratres tam mendicantes quam non mendicantes, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, similiter uti, potiri et gaudere possint et debeant, concedimus et indulgemus.

*Clausulas
praeservativas,
et decretum ir-
ritans apponit.*

§ 5. Decernentes, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque perpetuo valida et efficacia fore, ac suos plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari

et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

*Derogat con-
trariis.*

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non praedicti, et quorumcumque aliorum Ordinum statutis (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem Ordinibus, illorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa ac individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

*Transumptis
credi iubet.*

§ 7. Volumus autem, ut praesentium transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, aut sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die VII martii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 7 martii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXVIII.

Statuitur omnes collegii doctorum et Ambrosianae bibliothecae conservatores ex ecclesiasticorum coetu esse eligendos¹

Paulus Papa V
ad perpetuam rei memoriam.

Recenset a
Cardinali Fride-
rico Borromaeo
erectum docto-
rum collegium
Mediolani;

§ 1. Aliàs, pro parte dilecti filii nostri Federici tituli sanctae Mariae Angelorum presbyteri cardinalis Borromaei nuncupati, ecclesiae Mediolanensis ex concessione et dispensatione apostolicà praesulis, nobis exposito, quod antea ipse, pio et laudabili tam ordinem ecclesiasticum quam rem litterariam in civitate et dioecesi Mediolanensi iuvandi, promovendique zelo et affectu ductus, in dictà civitate et loco ad id commodo et opportuno unum collegium ecclesiasticum duodecim doctorum, quorum quatuor sacrae theologiae, reliqui vero aliis facultatibus et scientiis operam dare deberent, ac quatuor propterea laicorum liberalibus disciplinis excultorum, nec non ibidem ad ipsius collegii usum et commoditatem unam bibliothecam Ambrosianam nuncupatam ingenti sacrorum et profanorum, ac antiquorum et recentiorum librorum magno dicti Federici cardinalis sumptu undique conquisitorum numero instructam, certis modo et formà tunc expressis, perpetuo erexerat et instituerat; ac ad defensionem et conservationem tam collegii et bibliothecae praedictorum, quam bonorum ad ea spectantium, octo conservatores, duos videlicet ex capitulo canonicorum ordinariorum ecclesiae praedictae, et duos alios ex reliquo clero urbano, ac praepositum pro tempore existentem Congregationis Oblatorum, aliàs sancti Sepulchri Mediolanensis, nec non unum ex sexaginta decurionibus concilii generalis dictae civitatis, ac unum ex iurisperitorum, reliquum vero ex phy-

sicorum collegiis¹ etiam Mediolanensibus assumendos, ac certis modo et formà tunc quoque expressis eligendos, qui curam collegii et bibliothecae, ac bonorum ad ea et sex cappellanas non collativas ad altare beatae Mariae de Arbore nuncupatae situatam in dictà ecclesià per eundem Federicum cardinalem pro totidem cappellanis ex numero doctorum dicti collegii desumendis fundatas et dotatas spectantium, gererent, et alia tunc expressa facerent et curare deberent, constituerat et deputaverat;

§ 2. Nos, dicti Federici cardinalis supplicationibus nobis humiliter porrectis inclinati, primum erectionem et institutionem collegii et bibliothecae, ac desuper confectas scripturas, in eisque contenta quaecumque, auctoritate apostolicà perpetuo approbavimus et confirmavimus, omnesque et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenissent supplevimus²; et subinde numerum dictorum quatuor laicorum in praedicto collegio, ut praefertur, adscriptorum, ad duos laicos tantum perpetuo reduximus, numerum vero dictorum octo conservatorum in duobus aliis, quorum alter ex capituli, alter vero ex cleri urbani praedicti gremio eligi et assumi deberent, auximus et ampliavimus; curam autem, gubernium, regimen, et administrationem tam dicti collegii, quam illius cappellaniarum praedictarum bonorum, fructuum, reddituum, iurium, obventionum, et pertinentiarum quorumcumque, tam praesentium quam futurorum, solis ex dictis conservatoribus, qui ecclesiastici ordinis essent privative quoad ceteros conservatores laici ordinis (ita quod deinceps in perpetuum cura et administratio

Confirmatum-
que apostolicà
auctoritate cum
legibus a dicto
cardinali sancti-
tis.

¹ Sic legimus loco *collegii* quod legitur in edit. Main. (R. T.).

² Vide duas Pauli V Const. in tom. XI, pag. 279 et 511 seq. (R. T.).

dictae bibliothecae omnibus conservatoribus praedictis, tam ecclesiasticis quam laicis, communiter et coniunctim, regimen vero, gubernium et administratio collegii praedicti, illiusque ac cappellaniarum huiusmodi bonorum, fructuum, reddituum, proventuum, iurium et pertinentiarum praedictarum solis ex conservatoribus praedictis, qui ecclesiastici ordinis essent, ut praefertur, competere debeat) itidem perpetuo commisimus et mandavimus, et aliàs prout in diversis nostris desuper confectis litteris plenius continetur¹

Item cardinalis petit decerni omnes collegii doctores, et bibliothecae conservatores ecclesiasticos esse.

§ 3. Cum autem, sicut dictus Federicus cardinalis nobis denuo nuper exponi fecit, ipse² usu et experientiâ edoctus felici collegii et bibliothecae praedictorum administrationi, doctorumque in ipso collegio pro tempore existentium quieti et tranquillitati expedire iudicaverit, ut omnes conservatores praedicti ecclesiastici existant; nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut super praemissis opportune providere, ut infra, de benignitate apostolicâ dignaremur.

Hoc autem decernit Paulus.

§ 4. Nos igitur, dictum Federicum cardinalem specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, ac dictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ne de cetero perpetuis futuris temporibus laici in dicti collegii conservatores admitti possint, aut debeant, similiter perpetuo statuimus, eosdemque laicos conservatores ab ipso collegio, ipsiusque defensione et conservatione, ex nunc in perpetuum penitus removemus, ac remotos esse, irritumque et inane, si secus super his, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Derogat obstantibus.

§ 5. Non obstantibus litteris nostris praedictis, necnon dicti collegii (etiam iu-

¹ Mutationes praedictas non potest omnes legi in *Bullario* (R. T.).

² Erronee edit. Main. habet *ipsum* (R. T.).

ramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die XIV martii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 14 martii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXIX.

Contra monachos sancti Bernardi Congregationis Cisterciensium Italiae, dignitates et officia ipsius Congregationis, conquisitis extra eam favoribus, ambientes, eorumque complices et fautores, necnon contra superiores, eosdem in electionibus favores attendentes¹.

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Aliàs, per nos accepto quod quidam in Ordine sancti Bernardi Congregationis Cisterciensium Italiae, professionis et regulae, quam professi sunt, penitus immemores, nimîaque dignitatum et officiorum ecclesiasticorum in dictâ Congregatione consequendorum ambitione ducti, pro iis consequendis ecclesiasticorum et secularium principum studia requirebant, commendatitiis litteras, aliosque favores et gratias propterea expectabant, quibus adiuti, quos ipsi ex se promeruisse minime confidebant gradus et dignitates in eâdem Congregatione consequi valerent, sicque eiusdem Congregationis quietem non sine animarum suarum periculo perturbabant:

Ut ambitus monachorum Congregationis sancti Bernardi Cisterciensis in Italia reprimatur.

§ 1. Nos, malum hoc ab eodem Ordine et Congregatione pro nostrâ pastorali sollicitudine expellere summopere cupientes, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine,

Pontifex favores extra Religionem pro habendis gradibus in ea exquirentibus poenas imposuit, ut in alia eius Constitutione quam uti hic plene relatam praetermissi.

¹ Congregationem istam firmavit Alexander VI in sua Const. x, *Plantatus*, tom. v, pag. 371.

eos omnes et singulos monachos dicti Ordinis et Congregationis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, praeeminentiae, qualitatis et dignitatis existentes, qui ex tunc de cetero, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones, et alia officia dicti Ordinis et Congregationis assequenda intenti, ad principum et praelatorum, ac aliarum quarumcumque personarum tam secularium, quam ecclesiasticarum, de gremio dictae Congregationis non existentium, etiam cardinalatus honore, et quacumque seculari dignitate et excellentiâ, etiam imperiali, regali et ducali fungentium, favores recurrissent, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis, directe vel indirecte, palam vel occulte, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia praedicta obtinenda aspirassent, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere quaesiissent, aut etiam sponte oblatis et minime conquisitis usi fuissent, illorumque complices et fautores, ad quascumque praelaturas, dignitates et officia, gradus, honores, administrationes, et munera in ipsâ Congregatione obtinenda perpetuo inhabiles declaravimus, et obtentis per eos praelaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, administrationibus, functionibus, et officiis huiusmodi eo ipso privavimus, ac privatos, voce tam activâ quam passivâ carere decrevimus et declaravimus,

Superioribus
favores huius-
modi attenden-
tibus poenam
inobedientiae,
et excommuni-
cationis latae
sententiae in-
iunxit, ut ibi
dem.

§ 2. Atque in virtute sanctae obedientiae, ac sub censuris¹ latae sententiae poenâ, omnibus dicti Ordinis et Congregationis superioribus et praelatis, quocumque titulo nuncupatis, etiam praesentibus et futuris praecepimus, districteque mandavimus, ne quempiam ullo tempore precibus, litteris, nec favoribus adducti, vel aliâs ad instantiam, seu requisitionem,

¹ Legendum foret *excommunicationis* (R. T.).

vel contemplationem principum, vel praelatorum, aut aliorum quorumcumque, tam secularium quam ecclesiasticorum, extra dictum gremium existentium, etiam cardinalium, imperatoris, regum, ducum, ad cuiusvis generis praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et officia praedictae Congregationis promovere² vel poenas aliquas remittere auderent vel praesumerent, et aliâs, prout in nostris desuper in simili formâ Brevis sub die xxvii iulii mdcv expeditis litteris, quarum tenorem praesentibus pro expresso³ haberi volumus, plenius continetur³.

§ 3. Nos, qui pro muneris nostri debito in hoc potissimum laborare non desistimus, ut ecclesiastica regularisque disciplina pristino candori restituatur, ac huiusmodi ambitionis malum, ne ulterius serpat, per amplius providere volentes, motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, omnibus et singulis monachis dicti Ordinis et Congregationis cuiuscumque status, gradus, conditionis, praeeminentiae, qualitatis et dignitatis existentibus, ne de cetero ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia dicti Ordinis et Congregationis assequenda, ad principum et praelatorum, ac aliarum quarumcumque personarum, tam secularium quam ecclesiasticarum, de gremio dictae Congregationis non existentium, etiam cardinalatus honore, et quacumque seculari dignitate fungentium, favores recurrant, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis, directe vel indirecte, palam vel occulte, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia praedicta obtinenda aspirent, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere

Ambientibus
supradictis
eamdem poe-
nam excommu-
nicationis addit.

¹ Erronee edit. Main. legit *promoveri* (R. T.).

² Erronee edit. Main. legit *expressis* (R. T.).

³ Quas non puto esse in *Bullario* (R. T.).

quaerant, aut etiam sponte oblatis favoribus et minime conquisitis utantur in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis latae sententiae poenâ, per contrafacientes ipso facto incurrendâ, districte praecipimus, mandamus, ac prohibemus.

Derogat contrarius.

§ 4. Non obstantibus praemissis, nec non omnibus illis, quae in dictis litteris volumus non obstat, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si praedictis monachis, vel quibusvis aliis communiter aut divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, etc., mentionem.

Hanc legem in monasteriis publice legi mandat.

§ 5. Ut autem harum litterarum notitia ad omnes dicti Ordinis et Congregationis monachos facilius deveniat, volumus illas in monasteriis dictae Congregationis publice legi, illasque in monasteriis huiusmodi lectas sic arctare, ac si legitime unicuique intimatae essent.

Transumptis credi iubet.

§ 6. Illarumque exemplis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis et sigillo praesidentis ipsius Congregationis, vel alterius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae obsignatis, eandem prorsus fidem haberi, quae praesentibus haberetur, si eadem exhiberentur.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxx martii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 30 martii 1613, pontif. anno VIII.

CCXXX.

Collegium Hibernorum Ulyssiponense erectum eximitur a iurisdictione Ordinarii, et Sedi Apostolicae subiicitur¹

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Pastoralis officii cura, meritis licet impariis, nobis ex alto commissa postulat, ut ea, quae piorum locorum quorumlibet,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

praesertim collegiorum et seminariorum ad iuventutis religiosam educationem, ac in ecclesiasticis, aliisque salutaribus disciplinis instructionem pie institutorum, tranquillo statui, felicique progressui conducunt, libenter concedamus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Declaratio de qua in rubrica.

§ 1. Itaque dilectos filios rectorem, scholares, ministros, et alias personas collegii seu seminarii nationis Hibernorum civitatis Ulixbonensis canonice erecti, ut apostolico praesidio suffulti a quibusvis perturbationibus et gravaminibus releventur, et in suâ vacatione utilius persistent, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum presentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, collegium seu seminarium praedictum, illiusque rectorem, ac scholares, ministros, ac alias personas, nec non eiusdem res et bona quaecumque nunc et pro tempore existentia, ab omni et quacumque iurisdictione, correctione, visitatione, superioritate et potestate moderni et pro tempore existentis archiepiscopi Ulixbonensis illiusque officialium et ministrorum quorumcumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, tam in universum quam singillatim, perpetuo eximimus et liberamus, illosque et illa sub beati Petri ac nostrâ et Sedis Apostolicae protectione suscipimus, nobisque et pro tempore existenti Romano Pontifici etiam perpetuo subiicimus, itaut modernus et pro tempore existens archiepiscopus praedictus, eiusque officiales et ministri ullam quovis praetextu, et ex quacumque causâ

in dictum collegium seu seminarium, eiusque rectorem, ministrum, scholares, aliasque personas, bona et res huiusmodi, iurisdictionem, correctionem, potestatem et superioritatem habere et exercere minime possint.

Clausulae.

§ 2. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, nec non collegio, seu seminario, et aliis praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus, super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutorum deputatio.

§ 3. Quocirca iudicibus, ac pro tempore existenti protectori dicti collegii, seu seminarii, similiter pro tempore nominandis per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et, quoties pro parte rectoris et collegialium ac aliorum praedictorum, seu alicuius eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ rectorem et collegiales, aliosque praedictos, earumdem praesentium, ac in eis contentorum quorumcumque, usu et comodo ac effectui pacifice frui et gaudere; non permittentes, illos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione pospositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§ 4. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et concilii generalis de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis ad iudicium non trahatur, ac apostolicis, nec non in provincialibus, universalibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non quibusvis statutis et consuetudinibus (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxii aprilis MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 22 aprilis 1613, pontif. an. VIII.

CCXXXI.

Institutio Congregationis piorum sacerdotum, Oratorii Iesu Christi Domini nostri nuncupandae, in regno Franciae ab Henrico episcopo Parisiensi et Maria reginâ Francorum ad restituendam augendamque fidem catholicam promotae.

¹ Constitutionem istam, quae in edit. Main. in fine pontif. Pauli V extra locum vagatur, huc in suam sedem transferimus; et innumeris mendis refertam, adeo ut fere inextricabilis sit, emendare, quantum possibile erit, conabimur. Edita etiam fuit a FF. Sammarthanis in *Gallia Christiana*, tom. VII, in *Append. Instrum.* p. 163, sicuti etiam in 1 edit. 1656, tom. IV, pag. 988; at dolendum ibi pluribus adhuc mendis scatere quam in *Bullario* (N. T.).

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. Sacrosanctae Romanae Ecclesiae, quam Dei unigenitus Iesus Christus Dominus noster, auctor ipse piorum operum, fundavit, regimini supremâ dispositione praesidentes, pro nobis commissi gregis dominici prospero statu et animarum salute solliciti esse compellimur, et ea sincere tenemur amplecti, quae ad incrementum religionis pertinent, et ad virtutum spectant ornamentum, ac¹ piae christifidelium congregationes instituuntur, et exinde uberiores fructus bonorum operum, in illis locis praesertim ubi id magis expedire dignoscitur, in dies per pia et spiritualia exercitia accrescunt², et iis exercitiis deditae³ ac Domino famulantes personae animarum suarum salutem, eodem Domino miserante, facilius consequi, ceterisque christifidelibus vitae ac morum exemplo proficere valeant ad salutem.

Henricus episcopus Parisiensis et Maria Francorum regina supplicant Pontifici pro institutione Congregationis piorum sacerdotum in eo regno, eiusque regimen Petro de Berulle presbytero Parisiensi committatur.

§ 1. Sane exhibita nobis nuper pro parte venerabilis fratris nostri Henrici episcopi Parisiensis ac charissimae in Christo filiae Mariae Francorum reginae petitio continebat, quod aliàs [cum ipsa Maria regina pro devotionis zelo ducta (ut aliquo devotionis suae monumento immensarum gratiarum munera, quibus eam bonorum omnium largitor optimus decoravit, testari possit) disciplinam ecclesiasticam, undique fere in regno Franciae, haeresum bellorumque praeteritorum iniuriâ, tum in religione tum etiam in moribus non parum depravatam ac corruptam, in primaevum et pristinum suum statum, de-

1 Lectio mendosa, nec facilis de emendatione coniectura: forsán ut pro ac legendum, vel ac praesertim ut... instituuntur curare aut optare (R. T.).

2 Iuxta not. praec. legendum foret accrescant (R. T.).

3 Perperam omnes Bull. editiones habent debite (R. T.).

votionisque et pietatis splendorem salubri aliquâ ratione restitui plurimum desideret; et id (re ipsâ¹, in consultatione cum viris gravibus et piis ac praesertim cum dicto Henrico episcopo pluries habitâ, mature discussâ) utilius et fructuosius quam ex institutione alicuius Congregationis piorum sacerdotum (quorum studium et officium ad² munus sacerdotale, iuxta sanctum atque pium illius institutum, debite exequendum et adimplendum sit omnino directum)³ exequi posse non videatur; ipsaque Maria regina unam devotam piorum ac probatae vitae sacerdotum (quorum principale institutum singulas actiones ordini sacerdotali convenientes et essentielles amplecti existat⁴) Congregationem in ipso regno, et praesertim in civitate Parisiensi, ubi illa non parum desiderari videtur, erigi et institui, curamque erectionis et institutionis huiusmodi dilecto filio Petro de Berulle⁵ presbytero Parisiensi (cuius ministerium felici progressui et directioni ipsius Congregationis maxime profuturum esse in Domino confidit) per nos committi et demandari summopere desideret] pro parte eorundem Henrici episcopi et Mariae reginae nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus Congregationem piorum ac probatae vitae sacerdotum perpetuo erigere et instituere, illiusque curam dicto Petro committere et demandare, ut praefertur, ac aliàs de

1 Male Gall. Christ. legit *reipsa* adverbialiter (R. T.).

2 Edit. omnes legunt *ac*; nos censuimus opus esse correctionis (R. T.).

3 Praeter rem edit. Main. et Cherub. heic addunt *instituere*, nempe *instituendo* vel *instituenda* ut legit *Gallia Christiana*; nam praecessit iam *ex institutione alicuius Congregationis* (R. T.).

4 Pessime *Gallia Christiana* legit *exigat* (R. T.).

5 Edit. Main. habet *de Beralle*; erronee ut constat (R. T.).

apostolicae potestatis providentiâ consulere dignemur.

Hic ideo Pontifex Congregationem Oratorii Iesu Christi Domini Nostri nuncupandam propriis sacerdotibus instituit.

§ 2. Nos igitur (quibus cura et sollicitudo cordi insidet fidem et religionem catholicam propagare¹, divinique cultus augmentum et ut christifideles singuli per viam salutis in hoc seculo gradientes ad caelestia regna pervenire mereantur procurare, praesertim ubi catholicorum principum vota id exposcere ac in Domino salubriter conspiciamus expedire), considerantes huiusmodi institutionem specialiter sacerdotes, aut personas ad sacerdotalem statum aspirantes, vel saltem eorum ministerio necessarias, ac Iesum Christum Dominum nostrum sacerdotalis dignitatis immediatum institutorem tangere et respicere, aequum maxime et rationi consentaneum iudicamus, ut qui huiusmodi institutum aggrediuntur, ultra communem fidelium devotionem, speciali et particulari devotioni Iesu Christi Domini nostri addicantur, qui est Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, et fons sacerdotii in Ecclesiâ Christianâ. Hinc (pio et salubri dictae Mariae reginae desiderio favorabiliter annuere, ac ipsum opus pium muneris Sedis Apostolicae consolatione confovere, nec non christifideles ad pia, meritoria et salutaria opera exercenda, ecclesias quoque et sacra Dei templa devotionis causâ visitanda², aeternis praemiis ac spiritualibus muneribus et peccatorum remissione invitare volentes; necnon Henricum episcopum et Petrum praedictos, ac eorum quemlibet, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat conse-

¹ Aptius legendum videretur *propagandi*, et paulo post *procurandi* (R. T.).

² Edit. Main. legit *visitandi* (R. T.).

quendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes), huiusmodi supplicationibus inclinati (dicto Petro, apud nos de religionis zelo, vitae ac morum honestate, aliisque probitatis et virtutum meritis multipliciter commendato, nostram et dictae Sedis benedictionem impertientes), ad laudem et gloriam omnipotentis Dei Patris et animarum salutem, unam sub nomine Oratorii Iesu Christi Domini nostri Congregationem in honorem orationum quas in diebus carnis suae fudit (ut ii qui Congregationem ipsam ingredientur eundem Iesum Christum pro nobis in oratione positum et pernoctantem reveantur, atque etiam instituti ad quod vocati sunt moneantur¹, et praesertim semper hanc praecipuam omnibus communem et omni tempore congruentem officii eorum partem, quae in orationibus pro populo ac in Dei laudibus celebrandis versatur², habeant) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, sine alicuius praeiudicio, perpetuo erigimus et instituimus:

§ 3. Dictumque Petrum institutorem in praepositum generalem³ huius piorum sacerdotum nulli antea religioni voto solemniter addictorum (necnon et aliorum ad presbyteratus ordinem promoveri cupientium, et reliquorum ad familiaria officia necessariorum) Congregationis Oratorii Iesu Christi Domini nostri nuncupandae huiusmodi, qui simul et in societate religiose vivere, et humilitatis spiritu, et piae vitae studiis Altissimo famulatum exhibere et impendere studeant, quorum principale ac praecipuum institutum sit per-

Dictumque Petrum deputat praepositum dictae Congregationis piorum sacerdotum, qui insimul religiose vivant, eorumque sit praecipuum institutum perfectionis status sacerdotalis totaliter incumbere.

¹ Perperam omnino edit. Main. legit *moveantur* (R. T.).

² Turbatissime adhuc eadem edit. legit *versantur* (R. T.).

³ Subintellige *deputamus et assumimus*, ut sequitur postea in fine § 4; nam eo usque sensus manet suspensus. Porro erronee, ut puto, ceterae editt. legunt: *dictumque Petrum in institutorem praepositum generalem* (R. T.).

fectioni status sacerdotalis totaliter incumbere, singulasque actiones ordini sacerdotali proprie et essentialiter convenientes, sibi ab eorum¹ Ordinariis, ubi stabilita fuerit, praescribendas, et non alias, amplecti, sacerdotum insuper et aliorum ad sacros ordines aspirantium instructioni, non circa scientiam, sed circa usum scientiae², ritus et mores proprie ecclesiasticos, se addicere³,

Dat eisdem facultatem Congregationes ejusmodi, in locis ad quae vocatus fuerit per Ordinarios, instituendi, et alia quaecumque necessaria praeficiendi.

§ 4. [Cum plenâ et omnimodâ⁴ facultate, potestate et auctoritate eidem Petro (per nos ad id assumpto, et a dictâ Maria reginâ summopere commendato)⁵ praedictam Congregationem huiusmodi, tam in civitate Parisiensi, quam in omnibus aliis civitatibus, oppidis, terris et locis, ad quae a locorum episcopis vocatus fuerit, et non aliâs, instituendi⁶, ac demum, pro felici statu et directione personarum ac bonorum spiritualium et temporalium eiusdem Congregationis seu Congregationum sic erigendarum (tam circa receptionem et admissionem, numerum, aetatem et qualitates in ipsâ Congregatione recipiendorum et admittendorum, eorumque instructionem et disciplinam, quam circa⁷ exer-

¹ Forsan substituendum vel addendum locorum (R. T.).

² Perperam in edit. Cherub. legitur *non circa usum scientiae* (R. T.).

³ Haec reliquae editiones addunt *volentes*; quae vox vel praeter rem est, si hucusque perseverat syntaxis ab iis verbis *quorum ... institutum sit*, etc.; vel adnecti debet ad superiora verba *qui... impendere studeant (...), sacerdotum insuper ... instructioni... se addicere volentes*, alio commate *quorum... institutum sit... amplecti* parenthetice lecto (R. T.).

⁴ Perperam in *Gallia Christiana* legitur *commoda pro omnimoda* (R. T.).

⁵ Reliquae editiones legunt *ut praedictam*; nos delemus particulam *ut*, nam sequitur *instituendi* (R. T.).

⁶ Edit. Main. habet breviatim, ut solet, *instituendi*, sed male *Gallia Christiana* legit *instituendam* (R. T.).

⁷ Haec verba *quam circa* nos addimus (R. T.).

citia, ac modum et formam divinorum officiorum, precum et orationum, aliorumque suffragiorum recitandorum, et alia ipsis Congregationibus utilia atque necessaria) quaecumque statuta, ordinationes et capitula (licita et honesta, sacrisque canonibus et constitutionibus apostolicis, necnon Concilii Tridentini decretis minime contraria, a sanctâ Sede Apostolicâ postmodum approbanda, confirmanda, ac per ipsarum Congregationum praepositum, presbyteros, officiales, ministros, et coadiutores, sub poenis in eis apponendis, adimplenda et observanda) faciendi, edendi et condendi; factaque, edita et condita (quoties pro illorum, ac rerum et temporum qualitate et vicissitudine, seu aliâs, videbitur) corrigendi, limitandi, immutandi, alternandi; ac etiam alia (ut praefertur, examinanda¹ et approbanda, ac etiam, ut praefertur, adimplenda et observanda²) ex integro faciendi et condendi; aliaque omnia et singula (a similibus Congregationum, necnon quorumcumque Ordinum approbatorum constitutoribus, aut aliis superioribus, etiam generalibus, de iure vel consuetudine, sive ex privilegio, aut aliâs quomodocumque fieri et exequi solita) faciendi et exequendi] dictâ auctoritate deputamus et assumimus.

§ 5. Omnesque alias, ad instar supradictae per nos sic erectae³, canonice erigendas Congregationes (quas ab eâ Parisiensi, et a dicto praeposito generali, ubicumque locorum stabilitae fuerint, in omnibus dependere volumus et intelligimus), ex nunc, prout postquam auctoritate praedictâ erectae fuerint, eisdem auctoritate et tenore, perpetuo approbamus et confirmamus.

Has tamen Congregationes a Congregatione Parisiensi dependere decernit.

¹ In edit. *Bullarii* legitur de more solito *examinan. approban.* sed male *Gallia Christiana* scribit *examinandi, approbandi* (R. T.).

² Perperam *Gallia Christiana* legit *adimplendis et observandis* (R. T.).

³ Male prorsus eadem legit *erectas* (R. T.).

Quam Congregationem Parisiensem duodecim saltem presbyteros, alias autem decem habere praecipit, cum opportuna reddituum assignatione.

§ 6. Ita tamen quod Congregatio Parisiensis saltem duodecim presbyteris constare, et ¹ tot redditus annuos habere debeat, ex quibus unicuique presbytero huiusmodi portio annua quadraginta quinque ducatorum auri de camerâ obvenire possit. Ceterae vero Congregationes decem ad minus presbyteros, ac eosdem redditus annuos (vel quos ² Sedis praedictae legatus, aut pro tempore existens nuncius apostolicus, et episcopus loci, ac dictae Congregationis sic erectae praepositus generalis, pro loci qualitate sufficere iudaverit) habere debeant.

Legatorum et eleemosynarum receptionem eisdem Congregationibus concedit.

§ 7. Et postremo eisdem Congregationibus ex nunc, prout etiam postquam institutae et erectae fuerint, ut praefertur, pro illarum dote, et dicti Petri, necnon praepostiti generalis, et presbyterorum eorumdem pro tempore existentium sustentatione, onerumque illis incumbentium supportatione ³, omnia et singula, res, bona, fructus, redditus et legata ac eleemosynas, tam per dictam Mariam reginam, quam alios quoscumque christifideles dictis Congregationibus quomodolibet relinquenda, donanda et elargienda (ita quod liceat dicto Petro, vel alii praeposito generali, et presbyteris dictarum Congregationum pro tempore existentibus, illorum omnium corporalem, realem et actualem possessionem, per se, vel alium, seu alios ⁴, dictarum Congregationum nomine, libere apprehendere, et perpetuo retinere, fru-

¹ Turbatissime tum Main. tum utraque Cherub. editt. legunt *constaret, tot redditus*, etc. Inepte etiam *Gallia Christiana* habet *constet, tot redditus*, etc. (R. T.).

² Perperam edit. Cherub. et Main. legunt *quae*; hac saltem vice *Gallia Christiana* bene legit *quos* (R. T.).

³ Vox ista *supportatione*, certe necessaria, deest in utraque *Galliae Christianae* editione (R. T.).

⁴ Perperam in *Gallia Christiana* utriusque editionis legitur *alio* (R. T.).

etus quoque, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque eorumdem percipere, exigere, levare, recuperare, ac in dictarum Congregationum usus et utilitatem convertere (Dioecesani loci, vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ) etiam perpetuo applicamus.

§ 8. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibus, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, ac litteris apostolicis, quibuscumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, et Sedem praedictam, eiusque legatos, quavis causâ et occasione, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ ac de apostolicae potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, et aliâs quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis et innovatis: quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua mentio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, et formâ in illis traditâ observatâ, nihilque penitus ommisso inserti forent, praesentibus pro expressis habentes ¹, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque contrariis derogat.

§ 9. Ceterum ad augendam fidelium devotionem, animarumque saluti consulendum, et ut christifideles ad huius instituti exercitium animentur atque inviten-

Indulgentias elargitur personis dictae Congregationis.

¹ Haec verba *praesentibus* *habentes* de more addimus (R. T.).

tur, de omnipotentis Dei misericordiâ, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis presbyteris, qui perpetuis futuris temporibus dictam Congregationem ingredientur, et in eâ recipiuntur, eorumque coadiutoribus et oblati, aliisque ministris, die eorum et cuiuslibet ipsorum ingressus, receptionis ac professionis, ac in mortis articulo, si poenitentes et confessi, ac sacrâ communionem refecti fuerint, plenariam indulgentiam, et omnium peccatorum suorum remissionem, eisdem auctoritate et tenore misericorditer in Domino concedimus et elargimur. Postremo eisdem praeposito, presbyteris, coadiutoribus, oblati, et aliis ministris praedictis, qui congregationibus publicis vel secretis pro quocumque opere pio exercendo interfuerint, aut pium aliquod opus circa functiones suas exercuerint, toties pro quolibet praemissorum piorum operum,¹ ut magis ad sui instituti opera animentur et suavius ad ea invitentur, sexaginta dies de iniunctis eis vel aliâs quomodolibet debitis poenitentiis, etiam apostolicâ auctoritate et tenore huiusmodi misericorditer relaxamus; necnon tam ipsis, quam omnibus aliis christifidelibus, qui etiam vere poenitentes et confessi ac sacrâ communionem refecti eorumdem presbyterorum ecclesias aut oratoria (in sanctissimi Corporis Christi, et Assumptionis beatae Mariae Virginis festivitatum, ac in quo ecclesiae seu oratoria dictorum presbyterorum in unaquaque diocesi seu loco primâ vice populo aperientur, diebus) devote visitaverint, simili apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, etiam indulgentiam plenariam et omnium peccatorum suorum remissionem concedimus et elargimur, praesentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Nulli ergo, etc. Si quis autem, etc.

¹ Coniunctionem et delemus (R. T.).

Datum Tusculi, anno a Nativitate D. N. Iesu Christi MDCXIII, sexto idus maii, anno VIII.

Dat. die 8 maii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXXII.

*Facultas nuncio Poloniae concedendi clero dicti regni facultatem subsidium regi praestandi pro eiusdem regni necessitatibus*¹

Venerabili fratri Lelio episcopo Balneoregiensi apud charissimum in Christo filium nostrum Sigismundum Poloniae et Svetiae regem illustrem nostro et Apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, ad subveniendum gravibus regni Poloniae praesentibus necessitatibus, eiusdem clerus subsidii nomine aliquam pecuniae summam charissimo in Christo filio nostro Sigismundo Poloniae et Svetiae regi illustri, nostrâ et Sedis Apostolicae ad id accedente licentiâ et consensu, sponte conferre desiderant;

Optantibus regni ecclesiasticis aliquod regi praestare subsidium,

§ 2. Nos praedicti Sigismundi regis et dicti Poloniae regni huiusmodi necessitatibus consulere volentes, tibi, ut dicto Sigismundo regi pro dictis necessitatibus regni subsidium, sponte tamen, archiepiscopi, episcopi, abbates, et aliae ecclesiasticae personae, pro unâ vice et summâ quae eis videbitur tantum, tribuere, praedicto autem Sigismundo regi, eiusque ministris, quod subsidium huiusmodi petere et recipere absque conscientiae scrupulo, ac censurarum et poenarum ecclesiasticarum incursu, libere et licite possint, apostolicâ auctoritate indulgendi, ac licentiam concedendi, ipsosque archiepiscopos, episcopos, abbates, ac alias personas ec-

Pontifex facultatem concedit de qua in rubricâ.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

clesiasticas, et earum singulas, quatenus ipsi dictam pecuniae summam absque Apostolicae Sedis licentiâ promiserint, aut solverint, nec non eundem Sigismundum regem, et suos ministros praedictos, si illam similiter absque licentiâ praedictâ iam receperint, ab omnibus et singulis censuris et poenis, propterea quomodolibet incursis, eâdem auctoritate absolvendi facultatem et auctoritatem, tenore praesentium, concedimus et impertimur. Tibique, ut ad exactionem praedicti subsidii per personas ecclesiasticas tantum, et non alias, procedere debeas, eâdem auctoritate committimus et mandamus.

Derogat contrariis.

§ 3. Non obstantibus concilii Lateranensis et quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, monasteriorum, et beneficiorum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ac exemptionibus, immunitatibus, etiam in corpore iuris clausis, quibusvis generaliter vel specialiter concessis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum mentio seu quaevis alia expressio habenda sit, et in eis caveatur expresse, quod per huiusmodi clausulas generales etiam mentionem specialem importantes eis derogatum esse non censeatur, aut derogari videatur, nisi certis modo et formâ in illis expressis plene observatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro plene expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Pauperes autem clericos ab huiusmodi praestando subsidio eximit.

§ 4. Volumus autem, ut pauperes clerici, qui in redditibus non habent nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellantur. Praeterea volumus praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo ali-

cuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eandem prorsus fidem in iudicio et extra in omnibus et per omnia adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die IV maii MDCXIII, pontificatus nostri anno VIII.

Dat. die 4 maii 1613, pontif. an. VIII.

CCXXXIII.

*Committitur nuncio apostolico inferioris Germaniae ut nonnulla decreta quoad tonsuram et habitum clericalem per ipsum edita pro dioecesi Leodiensi curet observari*¹.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi in partibus inferioris Germaniae nostro et Apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut accepimus, tu, pro commissio tibi a nobis munere, visitationi ecclesiae Leodiensis invigilans, et dispositioni Concilii Tridentini inhaerens, nonnulla decreta praesertim circa habitum et tonsuram clericales per canonicos, presbyteros et alios ecclesiasticae militiae adscriptos deferendos edideris, et clero praedicto observanda proposueris, seu proponere intendas; nonnulli vero ex iis, suorum status et salutis immemores, dicta decreta admittere et observare recusent, seu recusaturos dubites in praeiudicium salutis suarum animarum.

Nuncius apostolicus nonnulla edidit decreta super tonsurâ et habitu clericali in dioecesi Leodiensi.

§ 2. Nos, attendentes, quod parum est recta statuere et ordinare, nisi illa executioni demandentur, tibi per praesentes committimus et mandamus, ut decreta, quae circa praemissa edidisti, seu edi-

Paulus eidem committit, ut illa curet observari.

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

deris, venerabili fratri Ferdinando episcopo Leodiensi exhibeas, ad hoc, ut ille pro suâ in Deum pietate et religionis zelo, auctoritate sibi a dicto concilio attributâ, omnino observari faciat: ac contradictores et rebelles quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postpositâ, compescat: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogat contrariis.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, nec non ecclesiarum, civitatis et dioecesis Leodiensis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis, illarumque capitulis, canonicis, et quibusvis aliis superioribus et personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vi iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 6 iulii 1613, pontif. anno IX.

CCXXXIV.

Eadem commissio quoad similia decreta super monialium clausurâ.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi in partibus inferioris Germaniae nostro et apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Decreta a nuncio apostolico edita super mo-

§ 1. Cum, sicut accepimus, tu pro commissio tibi a nobis munere, visitationi

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

ecclesiae Leodiensis invigilans, et dispositioni Concilii Tridentini inhaerens, nonnulla decreta praesertim circa monialium clausuram edideris, seu edere intendas, et monialibus ipsis observanda proposueris, seu proponere decreveris, nonnullae vero ex iis, suorum status et salutis immemores, dicta decreta admittere et observare recusent, seu recusaturas dubites, in praeiudicium salutis suarum animarum.

§ 2. Nos, attendentes quod parum est recta statuere et ordinare, nisi illa executioni demandentur, tibi per praesentes committimus et mandamus, ut decreta, quae circa praemissa edidisti, seu edideris, venerabili fratri Ferdinando episcopo Leodiensi exhibeas, ad hoc, ut ille pro suâ in Deum pietate, et religionis zelo, auctoritate sibi a dicto Concilio attributâ, omnino observari faciat, ac contradictores et rebelles quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postpositâ, compescat, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasteriorum dictarum monialium, et Ordinum quorum fuerint (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem monasteriis, illorumque abbatissis, priorissis, monialibus et aliis quibuscumque personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

monialium clausurâ recensentur.

Ei committitur, ut illa curet observari.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae apud sanctam Mariam
Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vi
iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

CCXXXV.

*Similis commissio quoad decreta edita
pro observatione sacri Concilii Tri-
dentini in eâdem Leodiensi dioecesi.*

**Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi
in partibus inferioris Germaniae nostro
et Apostolicae Sedis nuncio**

Paulus Papa V.

**Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Facti series.

§ 1. Cum, sicut accepimus, tu, pro
commisso tibi a nobis munere, reformati-
oni dilectorum filiorum cleri civitatis et
dioecesis Leodiensis invigilans, et dispo-
sitioni Concilii Tridentini inhaerens, non-
nulla decreta pro observatione eiusdem
concilii hactenus edideris, et alia edere
intendas, et clero praedictis observanda
proposueris et propones; nonnulli vero
canonici, et forsân capitula, et aliae per-
sonae ecclesiasticae ecclesiarum civitatis
et dioecesis praedictarum, suorum status
et salutis immemores, decreta praedicta
seu eorum aliqua admittere et observare
recusent, seu forsân recusaturi sint, in
praeiudicium salutis suarum animarum.

Commissio de
qua in rubrica.

§ 2. Nos, attendentes quod parum est
recta statuere et ordinare, nisi illa exe-
cutioni demandentur, tibi per praesentes
committimus et mandamus, ut decreta
praedicta per te tam hactenus, ut supra,
edita, quam edenda, venerabili fratri
Ferdinando episcopo Leodiensi exhibeas,
ad hoc, ut ille pro suâ in Deum pietate
et religionis zelo, auctoritate sibi a dicto
concilio attributâ, eadem decreta omnino
observari faciat, ac contradictores et re-
belles quoscumque opportunis iuris et
facti remediis, appellatione postpositâ,

compescat, invocato etiam ad hoc, si
opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus
et ordinationibus apostolicis, necnon di-
ctarum ecclesiarum (etiam iuramento,
confirmatione apostolicâ, vel quavis firmi-
tate aliâ roboratis) statutis et consuetu-
dinibus, privilegiis quoque, indultis et lit-
teris apostolicis, eisdem ecclesiis, illo-
rumque capitulis, canonicis, et quibusvis
aliis superioribus et personis, sub qui-
buscumque tenoribus et formis, ac cum
quibusvis clausulis et decretis, in contra-
rium praemissorum quomodolibet conces-
sis, confirmatis et approbatis. Quibus om-
nibus et singulis, eorum omnium teno-
res praesentibus pro plene et sufficienter
expressis et ad verbum insertis habentes,
illis aliâs in suo robore permansuris, hac
vice dumtaxat specialiter et expresse de-
rogamus, ceterisque contrariis quibus-
cumque.

Derogatio con-
trariorum.

Datum Romae apud sanctam Mariam
Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xx
iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 20 iulii 1613, pontif. an. ix.

CCXVI.

*Confirmatio erectionis congregationis
presbyterorum secularium in ecclesiâ
sancti Laurentii in Damaso de Urbe
a cardinale Montalto institutae.*

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Pro nostri pastoralis muneris debito
auctoritatis nostrae robore libenter com-
munimus, quae pro domus Dei zelo, di-
vinique cultus augmento, et animarum
salute non sine maturitate consilii novi-
mus instituta, prout conspiciamus in Do-
mino salubriter expedire.

Prooemium.

§ 1. Exposuit siquidem nobis nuper
dilectus filius noster Alexander sancti Lau-

Cardinalis Mon-
taltus congre-
gationem pre-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

presbyterorum
ecclesiâ sancti
Laurentii in
Damaso erigit.

rentii in Damaso diaconus cardinalis Montaltus nuncupatus sanctae Romanae Ecclesiae vicecancellarius, quod ipse aliàs (attente considerans collegiatam insignem et parochialem ecclesiam sancti Laurentii in Damaso, quae denominatio sui cardinalatus existit, curam animarum et parochiam satis amplam habere, et populum in eâ ita numerosum esse, ut solus vicarius perpetuus ad curam huiusmodi destinatus non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis et aliis quae ad divinum cultum et animarum salutem procuranda¹ spectant), propterea, ut muneris sui debito satisfaceret, iuxta dispositionem sacri Concilii Tridentini proxime praeteritis annis nonnullos pios sacerdotes ad nutum amovibiles deputavit, qui insimul et prope ecclesiam praedictam sancti Laurentii in domo ab ipso Alexandro cardinale conductâ habitantes, ac pro eorum sustentatione convenienti portione e² propriis redditibus ab eodem Alexandro cardinali constitutâ, in eâdem ecclesiâ sancti Laurentii deservire, confessiones christifidelium audire, ecclesiastica sacramenta administrare, et pueros doctrinam christianam docere deberent; et postea (animadvertens idem Alexander cardinalis hoc opus ad magnum Dei servitium tendere, et in dictâ ecclesiâ sancti Laurentii sacerdotum ipsorum operâ ac industriâ frequentiam sacramentorum, et alia pia et sancta exercitia in dies accrescere) in eâdem ecclesiâ sancti Laurentii ordinario iure sibi subiectâ unam Congregationem presbyterorum secularium ad nutum amovibilium pro servitio eiusdem ecclesiae sancti Laurentii ad confessiones christifidelium audiendas, sanctissimum Eucharistiae sacramentum administrandum, necnon dictum exercitium doctrinae christianae manutenendum, moribundis assistendum,

aliaque pia opera exercendum iuxta formam capitulorum et regularum ad hunc effectum ab ipso Alexandro cardinali praescriptam, seu praescribendam, erexit et instituit; illique sic erectae et institutae pro dictorum sacerdotum sustentatione, vigore facultatum per litteras felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri sub die xv septembris anni MDXCIII, ac nostras in simili formâ Brevis expeditas sub die 11 iulii anni MDCVII sibi desuper concessarum¹, nonnullos redditus, canones et responsiones annuas ab² ecclesiis parochialibus eiusdem ecclesiae sancti Laurentii filiabus, apostolicâ auctoritate suppressis, provenientes (videlicet unam domum cum apothecâ in viâ Leutariorum vicinam bonis dilectorum filiorum Hieronymi Mignanelli ab unâ et Pauli Dizzoni ab alterâ partibus, ac ante viam publicam, in qua tunc habitabat dilectus etiam filius Georgius Albertus Leutarius uti emphyteuta eiusdem domus sibi ad tertiam eius generationem mediante beneplacito apostolico concessae sub annuo canone sexaginta quinque scutorum monetae, necnon unum canonem annuum sex scutorum similium super quadam domo sita in regione Arenulae in viâ Gipponariorum nuncupatâ, ac vicinâ ecclesiae sancti Martinelli nuncupatae, possessâ a dilectâ in Christo filiâ Gentilesca Palma de Capranica, et dilecto filio Bernardino Normetae pellario ad praesens locatâ, ac alterum annuum canonem duodecim scutorum parium impositum super aliâ domo in eâdem regione, quem dilectus etiam filius Iacobus Cohectus uti legitimus possessor dictae domus solvit; quae domus et canones olim fuerunt ecclesiae sancti Martinelli praedictae dudum suppressae: insuper undecim scuta pro canone unius domus in dictâ regione sitae, quam ad

Eique redditus nonnullos addicit.

¹ Edit. Main. legit *procurandas* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *et* (R. T.).

¹ Hae Clem. VIII et Pauli V litterae desunt (R. T.).

² Praep. ab nos addimus (R. T.).

praesens possident uti emphyteutae dilecti filii haeredes quondam Baptistae Capponi ad tertiam generationem, et alia viginti unum scuta annua ex fructibus trium locorum Montis sanitatis, ac alium annuum canonem scutorum duorum et bononenorum viginti quinque impositum super domo prope ecclesiam et sub campanili ecclesiae sancti Pauli de Arenula possessâ a dilecto etiam filio Thoma Thetio, ac alium canonem annuum scutorum trium, bononenorum trigintaseptem, impositum super aliâ domo prope dictam ecclesiam sancti Pauli de Arenula, ac olim sub proprietate illius existenti, modo possessâ a dilecto similiter filio Fabritio de Specules, necnon responsionem duorum barilium musti singulis annis debitam a dilectis etiam filiis haeredibus quondam Gasparis Maroffi pro canone vineae ab eis possessae, et positae extra portam sancti Laurentii extra maenia Urbis; quae loca montium, canones, et responsiones olim erant redditus dictae ecclesiae sancti Pauli de Arenula iam suppressae: necnon etiam fructus duorum locorum Montis pacis annuos, videlicet scuta decem et bononenos quinquaginta, ac unam domum vicinam ecclesiae sancti Nicolai de Molinis etiam nuncupatae¹, cum tribus apothecis, quae possideri solebant pro indiviso a rectore dictae ecclesiae sancti Nicolai et cappellano sanctae Catharinae nuncupatae in eâdem ecclesiâ existens² responsionis pro ratâ rectoris ipsius ecclesiae sancti Nicolai circiter scuta quadraginta, praeterea unam stantiam seu habitationem vicinam domui dilecti filii Dominici de Cavaleriis apud Caesarinos, quae ad usum repositionis currus et fenilis esse solet, ac locabatur scutis viginti quatuor; quae loca Montium et domus olim pertinebant ad eamdem ecclesiam sancti Nicolai de Mo-

linis: necnon omnes redditus parochialium ecclesiarum sanctorum Valentini seu Sebastiani apud plateam Mattheiorum et sanctae Mariae de Cacaberis similiter nuncupatarum¹ in dictâ regione Arenulae suppressarum, cum primum ipsae ecclesiae per obitum illarum rectorum vacaverint: denique redditus parochialis ecclesiae sanctae Barbarae, etiam suppressae, cum primum, ut praefertur, vacaverit, deductis tamen ex dictis redditibus sanctae Barbarae centum scutis applicandis pro servitio cappellae musicorum dictae ecclesiae sancti Laurentii) applicavit et approbavit, ita quod liceret eisdem sacerdotibus propriâ auctoritate capere possessionem omnium praedictorum reddituum, tam tunc decursorum, quam in futurum decurrendorum, ac sub applicatione huiusmodi comprehensorum; ac etiam disposuit praedictos redditus administrandos et expendendos esse modo et formâ ab ipso Alexandro cardinali praescribendâ, in utilitatem tamen dictorum sacerdotum, et non aliâs; qui ut commodius Deo in ecclesiâ sancti Laurentii huiusmodi in administratione sacramentorum et aliis exercitiis spiritualibus inservire possent, etiam duas domus simul iunctas prope dictam ecclesiam sancti Laurentii, unam eidem congregationi per dilectam in Christo filiam Ceciliam Tramezzinum Romanam perpetuo donatam, et alteram ab haeredibus quondam Ioannis Baptistae de Buvabellis a dicto Alexandro cardinali vigore aliarumstrarum similiter in formâ Brevis sub die vii martii mdcxi expeditarum litterarum², ut accepimus, emptam, pro ipsorum sacerdotum habitatione et usu destinavit, et aliâs, prout in patentibus litteris eiusdem Alexandri cardinalis de super expeditis latius dicitur contineri.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio

Eaque omnia pontificiâ auctoritate petiti roborari.

¹ Perperam edit. Main. legit *nuncupatur* (R. T.).

² Mendosum locum corrigit ipse lector (R. T.).

¹ Iterum edit. Main. legit *nuncupatur* (R. T.).

² Etiam hae litterae desunt.

subiungebat, dictus Alexander cardinalis erectionem, applicationes et appropriationes, ac desuper confectas patentes litteras praedictas, necnon omnia in praedictis litteris contenta, ut firmiter observentur, ac perpetuâ validitate subsistant, apostolicae confirmationis robore communiri cupiat, et nobis propterea humiliter supplicaverit:

Confirmat Paul.
In.

§ 3. Nos, huiusmodi supplicationibus benigne annuere volentes, ac singularum litterarum et facultatum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, erectionem, applicationes, appropriationes, ac patentes litteras huiusmodi, cum omnibus in illis contentis et inde sequutis quibuscumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae ac inviolabilis apostolicae confirmationis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti necnon solemnitatum etiam substantialium defectus, etiam de necessitate specialiter et expresse exprimendos, si qui intervenerit in eisdem, supplemus, et quatenus opus sit denuo praemissa omnia et singula facimus.

Nonnulla statuit circa electionem, et regimen huiusmodi presbyterorum.

§ 4. Ac insuper perpetuo statuimus et ordinamus, quod electio sacerdotum huiusmodi semper spectet et pertineat ad Alexandrum cardinalem et pro tempore existentem sancti Laurentii in Damaso diaconum seu presbyterum cardinalem dumtaxat: ipsi vero sacerdotes, priusquam eligantur, a dilecto filio nostro in almâ Urbe vicario in spiritualibus generali ad confessiones audiendas praevio examine approbati et pro confessionibus huiusmodi audiendis dilecti etiam filii vicarii pro tempore existentis consensum habere debeant.

Facultates nonnullas vicecancellario concecit.

§ 5. Insuper eidem pro tempore existenti cardinali vicecancellario super praemissis et singulis, necnon circa servitium divinum, ac pias exercitationes in dictâ ecclesiâ sancti Laurentii per huiusmodi sacerdotes faciendas, et qualitatem perso-

narum in dictam congregationem adscribendarum, ac reddituum et proventuum ad huiusmodi Congregationem quomodo-cumque spectantium administrationem, ac aliâs dictos sacerdotes concernentia, quaecumque statuta et ordinationes (licita et honesta, sacris tamen canonibus et Concilio Tridentino non contraria, ac a Sede Apostolicâ approbanda) condendi et promulgandi, ac prout qualitas temporum exegerit, et expediens visum fuerit, prae-viâ approbatione huiusmodi, reformandi et innovandi, eaque de novo faciendi, plenam et liberam facultatem et auctoritatem, auctoritate¹ et tenore praedictis, concedimus.

Glausulas pro praesentium firmitate apponit.

§ 6. Praesentesque litteras, et in eis contenta quaecumque, nullo unquam tempore (etiam ex eo quod praemissa, non iustificatis et verificatis eorum seu cuiuslibet eorum causis, emanaverint, nec capitulum et canonici dictae ecclesiae sancti Laurentii, et alii in praemissis interesse quomodolibet habentes, ad hoc vocati fuerint, neque illis consenserint, et ex quavis causâ et occasione, ac quocumque capite undecumque resultante, vel praetextu et quaesito colore) de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, vel alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari, in ius vel controversiam vocari, ad terminos iuris reduci, aut adversus illa quodcumque iuris, gratiae, vel facti remedium impetrari, seu etiam motu proprio concedi, nullatenus unquam posse, neque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum, etiam effectum non sortitarum, revocationibus, suspensionibus, institutionibus, derogationibus, et aliis contrariis dispositionibus, etiam a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus, etiam in crastinum assumptionis cuiuslibet eorum ad summi apostolatus apicem, et aliâs quandocumque, ac sub qui-

¹ Vocem *auctoritate* nos addimus (R. T.).

buseumque tenoribus et formis, necnon quibusvis clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis, necnon irritantibus et aliis decretis pro tempore emanatis, comprehendere, sed semper et omni tempore ab illis omnibus et singulis excepta esse et censi; et, quoties aliquas contrarias dispositiones emanari contigerit, toties in pristinum et validissimum statum suum adversus huiusmodi contrarias dispositiones restitutas et plenarie reintegratas ac de novo concessas esse et censi; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Cardinalem titularem earumdem exequutionem deputat.

§ 7. Quocirca eidem Alexandro cardinali, ac pro tempore existenti sancti Laurentii in Damaso presbytero vel diacono cardinali, per praesentes committimus et mandamus, quatenus per se vel alios praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicans, easdem debitae exequutioni demandari ac perpetuo custodiri auctoritate nostrâ curet et faciat: contradictores quoslibet, eisque auxilium et consilium, vel favorem¹, publice vel occulte, directe vel indirecte, quomodolibet praestantes, per censuras ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo.

Obstantia tollit.

§ 8. Non obstantibus regulis nostris de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interesset, ac de exprimendo valore etiam alterius beneficii, cui aliud uniri peteretur, ac Lateranensis concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibe-

bentis¹; aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac eiusdem ecclesiae sancti Laurentii, et aliarum quarumcumque ecclesiarum, ac etiam almae Urbis nostrae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ac privilegiis, indultis, et litteris apostolicis, quibusvis personis, ecclesiis et locis piis, ac etiam dilectis filiis Populo Romano, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis et confirmatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et ad verbum expressa mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXIII iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 23 iulii 1613, pont. an. IX.

CCXXXVII.

Confirmatio concordiae inter universitates locorum Roffeni et Montisturturis, Bononiensis et Mutinensis respective dioecesis, super differentiis et controversiis circa fines exortis.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, christifidelium quorumbet, et praesertim subditorum nostro-

Exordium.

¹ Edit. Main. legit *favore* (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *prohibens* (R. T.).

rum, ac circumvicinorum populorum quieti intendentes, illa, quae pro litium inter ipsos semovendis anfractibus concorditer facta fuisse dicuntur, ne in recidivae contentionis vitium successu temporis prolabantur, sed firma perpetuo et illibata remaneant, libenter apostolicae confirmationis robore communimus.

Facti series.

§ 1. Cum itaque, sicut ex intimatione dilecti filii nostri Maffaei tituli sancti Honuphrii presbyteri cardinalis Barberini nuncupati, in civitate nostrâ Bononiensi ac toto eius comitatu, iurisdictione et districtu nostri et Apostolicae Sedis de latere legati, accepimus, ortâ dudum lite et controversiâ inter dilectos filios, universitatem et homines Roffeni ex unâ, ac universitatem, et homines Montisturturis terrarum seu locorum Bononiensis et Mutinensis respective territoriorum ex alterâ partibus, super dictarum terrarum seu locorum confinibus, dilecti filii Sylvius Albergatus, senator Bononiensis, ab eodem Maphaeo cardinale legato et regimento dictae civitatis Bononiensis, nec non Andreas Codebo a dilecto filio nobili viro Caesare Estensi duce Mutinensi et Rhegiensi ad praemissa specialiter deputati, de eorum ordine et mandato ad infrascriptam, sub nostro et Sedis Apostolicae ac dicti Caesaris ducis beneplacito, devenerint concordiam, tenoris sequentis, videlicet:

AL NOME D'IDDIO

A di 16 settembre 1613.

Concordiae tenor.

Per dar fine alle differenze, che fino al di d'oggi sono state fra le città di Bologna e quella di Modena intorno ai confini tra il comune di Roffeno, territorio di Bologna, da una parte, ed il comune di Montetortore, territorio di Modena dall'altra, il signor Silvio Albergati, nobile e senatore di Bologna, ed a ciò specialmente deputato dall'illustrissimo e reverendissimo signor cardinal Barberini per

la Santità di nostro signore papa Paolo V, legato *de latere* della città di Bologna, ancora con il consenso e partecipazione degl' illustrissimi signori senatori del reggimento di detta città per lettere patenti sottoscritte da detto illustrissimo signor cardinale e dal signor Alberto Bolognetti confaloniere di giustizia sotto la data delli 3 del presente, da una parte, e il signor Andrea Codebò, nobile modenese e segretario del serenissimo signor duca di Modena, e parimente alle infrascritte cose deputato dal signor duca per lettere patenti sottoscritte da S. A., dall'altra, il tenore delle quali deputazioni sarà registrato nel fine della presente scrittura: avendo visitato una e più volte il luogo e li luoghi delle differenze, ancora con l'intervento dei periti dell'una e l'altra parte, ed intese le ragioni de' sudditi di tutti due gli Stati, ed avendo maturamente esaminato e considerato ciò che si deduceva ed allegava per ambe le parti; ed avendo avuti molti discorsi li sudetti signori con l'intervento ancora del massaro ed uomini di Roffeno e Montetortore, finalmente per salute, e queste di ambedue gli Stati e loro sudditi (salvo però, rispetto all'interesse della città di Bologna e del comune di Roffeno, il beneplacito ed assenso della Santità di nostro Signore da ottenersi dentro lo spazio di due mesi prossimi, che detto signor Cardinale, e li detti signori del reggimento procureranno di avere, in modo tale, che non s'ottenendo dentro li detti due mesi, il presente accordo si abbia per non fatto, ma sia privo di ogni valore, come se non fosse seguito; e parimenti, rispetto all'interesse della città di Modena, e podesteria di Montetortore, salvo l'assenso e beneplacito del detto serenissimo signor Duca, da ottenersi dentro all'istesso termine di due mesi, di che ne avrà cura il detto signor Codebò, quale consenso non otte-

nuto dentro il detto termine, sia parimenti nullo il presente accordo, e si abbia per non fatto), li suddetti signori Silvio ed Andrea, senza obbligare loro stessi, in virtù dell'autorità data a ciascuno di loro per dette lettere patenti, hanno convenuto, stabilito e concordato nel modo infrascritto:

Che partendosi dal luogo detto la Croce di Mazzone (qual'è situato sul monte ovvero collina detta della Piastra, fra i confini del detto comune di Roffeno e della villa di Aiano, territorio della città di Bologna, e fra i confini del detto comune di Montetortore, territorio di Modena, dove è segnata una croce nella pianta ovvero disegno concordemente fatto da M. Vincenzo Saffi, perito di Bologna, e dal signor capitano Ascanio Ambrosii, perito di Modena, quale si registrerà nell'istromento della transazione, che a maggior prova dovrà esser celebrato fra le dette parti a voglia loro), la qual Croce è distante dalla casa di Baldone di Pellegrino, situata per disopra in Bolognese, pertiche 23 e piedi 9, misurando per la strada che tende per gradi 18 d'ostro (il quale luogo è il primo termine che hanno detti signori, con l'intervento di detti periti, stabilito che sia nel piede di un castagno di circuito di oncie 18 in circa, dove parimenti hanno fatto piantare un palo ivi fra i terreni di Luca di Pirone, Luca di Canobio, e Giacomo Fontana, distante da una querciola segnata con una croce piedi¹ ed un terzo, posta a mano destra del terreno di detto Luca di Pirone verso mezzogiorno), dalla detta Croce si ascende per la Sena² ovvero sommità della collina o monte della Piastra, per linea tortuosa, come cammina la detta sommità o schiena, verso la regione, che è tra oriente e tramontana,

per la misura di pertiche 214 e mezzo, misurate per aria, secondo la tortuosità della detta collina, alla misura del comune di Bologna, sino al luogo che è nel detto disegno o pianta sopradetta segnato *A*, ed è nella fine della sommità della detta collina, dove s'è piantato un palo, ed è nel terreno di Pietro e Domenico Rozzolino del Zoletto:

E poi che¹ dal detto luogo segnato *A*, piegando nove gradi verso greco e camminando per retta linea, si continui per ispazio di pertiche 227 di lunghezza sino al luogo, che nel detto disegno e pianta viene dimostrato con la lettera *B*, ed in contro al quale dalla banda orientale di detta linea, e così sul Bolognese, sta situata una casa, ora posseduta da Michele, Giacomo e Battista del *quondam* Cirotto Fruelini da Roffeno, in luogo detto Valle di Medoro, *aliàs* Piano di Daiano, la qual casa è lunga piedi 26 e un sesto, e larga piedi 18 e tre quarti, secondo la detta misura di Bologna, e tende con la sua lunghezza per gradi 8 di levante, ed è distante dalla detta linea, tirando la misura in angolo retto da essa all'angolo meridionale della stessa casa più prossima, pertiche 2 e piedi 3 di misura fatta per aria, dove ancora s'è piantato un palo di quercia:

E dal detto luogo segnato *B* hanno stabilito che si vada continuando pure per linea retta pertiche 260 e piedi 6 fino al luogo segnato nella detta pianta o disegno con lettera *C* ad una collina, chiamata il Poggio di Misserino, sopra la quale dal lato occidentale di detta linea è posta una casa posseduta di presente da Stefano e Bartolomeo di Andrea di Misserino, la qual casa è lunga piedi 30 e larga piedi 15, e tende con la sua lunghezza per gradi 3 di greco dall'angolo orientale e meridionale, della qual casa più prossimo,² e di-

¹ Sic legitur, nec emendare valeo (R. T.).

² Forsan legendum *schiena* (R. T.).

¹ Erronee edit. Main. legit *poichè* (R. T.).

² Etiam hic emendationis opus esse videtur (R. T.).

stante la detta linea pertiche 2 e piedi 3, misurati per aria, partendosi dalla stessa linea con angolo retto:

E poi hanno determinato che dal detto luogo segnato con la lettera *C*, dove ancora s'è piantato un palo, si continui la medesima linea retta sino al mezzo del rio della Braia o Zresenda per ispazio di pertiche 133, il qual luogo nella pianta, o disegno, sta segnato con lettera *D*, ed è distante dal molino al presente posto sulla riva della Samoggia, e posseduto da Giovanni Antonio Corseno, pertiche 55, misurate per linea retta, e per aria, alla suddetta misura:

Ed indi partendosi dal detto luogo segnato *D* (nel qual luogo, in ripa però al rio, dalla banda che tende verso Garbini, hanno fatto piantare un palo distante dal detto mezzo del rio della Braia pertiche 6) si vada seguendo il corso di detto rio della Braia, o Zresenda, sino dove egli sbocca nella Samoggia, entrando fino al mezzo di detta Samoggia nel luogo segnato nella suddetta pianta o disegno con la lettera *E*, distante dal punto *D* al presente pertiche 59, misurate per linea retta, che tende per gradi 7 di maestro:

E che di lì partendosi dal detto luogo segnato *E* si segua dietro il corso della Samoggia, continuando sino dove cominciano i confini del Zoletto, comune del contado di Bologna, e di Montetortore suddetto, territorio di Modena, nel luogo segnato *F* nel disegno con la lettera *F*.

In maniera tale che tutto quello, che rimane da man destra nel cammino suddetto dal detto punto \dagger fino alla detta lettera *F*, tanto rispetto al territorio, quanto alla giurisdizione, sudditi e case, con ogni ragione d'imporre collette, estimi, o altre tasse reali, personali o miste, e con ogni superiorità di mero e misto impero, e di altra giurisdizione, sia, e s'intenda della città di Bologna, e si comprenda dentro

il comune di Roffeno; e per il contrario, tutto quello che, nel camminare dal detto punto \dagger alla detta lettera *F*, si lascia da man sinistra, tanto rispetto al territorio, quanto alla giurisdizione, sudditi e case, con ogni ragione d'imporre collette, estimi, o altre tasse reali, personali o miste, e con ogni superiorità di mero e misto impero, e di altra giurisdizione, sia e s'intenda della città di Modena, e si comprenda dentro al comune di Montetortore; restando dalla linea tirata, come di sopra, dal punto \dagger al punto *D* diviso e separato l'un territorio dall'altro, e parimenti servendo per termine divisorio il mezzo del rio della Braia o Zresenda, dal detto punto *D* al punto *E*, e facendo lo stesso effetto di separazione e distinzione de' territori il mezzo della Samoggia dal punto *E* al punto *F*.

E per maggior prova e chiarezza ne' suddetti luoghi segnati \dagger *A*, *B*, *C*, dove da' detti periti sono stati piantati li detti pali o termini di legno, si debbano porre a spese comuni tanti termini di pietra viva; e sul detto rio della Zresenda dalla banda di Bologna incontro al detto punto segnato *D*, dove similmente è stato piantato il suddetto palo, si ponga un altro termine di pietra viva.

E perchè dove Montetortore confina con il Zoletto, Savigno, luogo del contado di Bologna, quali passano la Samoggia, tendendo verso occidente al monte del Termine così chiamato, li termini benchè chiari, nondimeno sono di pietra rozza, acciò si conoscano per termini di giurisdizione, hanno convenuto che, in luogo loro, vi si pongano termini di pietra viva: li quali tutti suddetti termini di pietra viva dovranno avere le armi di Santa Chiesa e della città di Bologna dalla parte che riguarda il Bolognese, e le armi di S. A. e della città di Modena dalla banda che riguarda Montetortore, perchè deno-

tino che tutti questi sono termini divisori e de' confini del territorio e giurisdizione di Bologna e di Modena, ed il tutto si faccia a spese comuni.

Che li beni, che de' sudditi di Montetortore, secondo il presente accordo, resteranno su quello del Bolognese, non sieno gravati più di quello che sono ovvero saranno gravati gli altri beni de' sudditi di Bologna, e i padroni sudditi di S. A., e i loro successori in detti beni, quanto sia per detti beni solamente, godano tutti i privilegi reali, e le immunità, quanto ai beni che godono gli altri di Roffeno; e così ancora hanno convenuto che si osservi per quelli di Roffeno, che godono beni dentro il comune di Montetortore, e per i loro successori.

Che alla detta casa del piano di Vaiano verso Montetortore, ed a quella suddetta di Misserino verso il Bolognese, non si possa fabbricare senza licenza rispettivamente de' superiori dell'uno e l'altro Stato, acciocchè le distanze e la detta linea si conservino nello stato detto di sopra.

Che gli uni e gli altri possano liberamente, senza licenza o denuncia, estrarre li loro frutti e raccolti da un territorio all'altro de' beni suddetti, talmente che per qualunque grida, proibizioni o altro che si sia, che s'abbia qui per espresso, mai si possano proibire, differire o impedire in qualsivoglia modo dette estrazioni.

Come anco che non possano essere astretti a venderli, permutarli o in altra maniera distraerli, ma sieno in assoluta libertà di tenerli, goderli e disporne in qual persona piacerà loro. Ed, alienandoli in sudditi del signor Duca, quelli di Montetortore, ai quali restano beni su quello di¹ Roffeno, e quelli di Roffeno, a' quali restano beni su quello di Montetortore, in

¹ Delemus verba heic intrusa *Montetortore in sudditi del Bolognese*, quae totum hunc locum vitiabant (R. T.).

sudditi del Bolognese, li successori e chi avrà causa da loro, in perpetuo godano del medesimo privilegio detto di sopra.

E per più quiete de' sudditi dell'uno e l'altro Stato hanno convenuto che s'intenda e sia con effetto rimessa ogni pena incorsa da qualunque particolare per causa d'alienazione de' beni, fatta a forastieri contro la forma de' statuti dell'uno e l'altro Stato, tanto contro gli acquirenti quanto contro gli alienanti, siccome li banditi, condannati e processati dall'una e l'altra parte, per causa di detti confini o di pretesa perturbazione di giurisdizione, sieno e s'intendano rimessi e liberati *gratis* dalli bandi e condannazioni, ed aboliti li processi formati contro di loro.

In fede di che, ecc.

§ 3. Nos, omnem super praemissis recidivae contentionis huiusmodi inter universitatem ac homines praedictos ac de cetero litigandi occasionem auferre volentes, concordiam praedictam, et omnia in eâ contenta, et inde sequuta quaecumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, ac solemnitatum aliâs forsan requisitarum et necessariarum, ac quosvis alios, etiam quantumvis substantiales et maximos, defectus, si qui in praemissis aut eorum aliquo quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici vel censi possint, supplemus.

§ 4. Decernentes concordiam et litteras praesentes huiusmodi perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, et ab omnibus, quos illae concernunt, perpetuo et inviolabiliter observari debere: sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores et S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi fa-

Confirmantur.

Clausulae.

cultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non universitatum praedictarum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo piscatoris, die xxviii septembris mdcxiii, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 18 septembris 1613, pontif. an. ix.

CCXXXVIII.

Confirmatio privilegiorum universitatis studii generalis civitatis Cracoviensis¹

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

Ad ea, per quae universitatum studii generalis, unde in Ecclesiâ Catholicâ doctrinae fructus uberes percipere assidue solet, iura confirmantur, libenter intendimus, ipsasque universitates favoribus et gratis prosequimur opportunis, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Praeces pro confirmatione privilegiorum huic universitati aliâs concessorum.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt venerabilis frater episcopus Cracoviensis et dilecti filii rectores universitatis studii generalis civitatis Cracoviensis, quod ipsa universitas multis ac diversis privi-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

legiis a plerisque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris ac regibus Poloniae sibi concessis gaudet, quae, sicut aliorum praedecessorum nostrorum confirmatione roborata fuere, ita et nostrarum vigore litterarum communiri plurimum desiderant. Quare nobis humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportuna confirmationis gratiam impertiri de benignitate apostolicâ dignaremur.

Confirmatio apostolica.

§ 2. Nos igitur, honestae eorum petitionis aequitatem attendentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia et singula privilegia, facultates, indulta, exemptiones eidem universitati per quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros et Poloniae reges, ut praefertur, concessa, confirmata et approbata (dummodo tamen sint in usu, et sacri Concilii Tridentini decretis, ac nostris et eorundem praedecessorum constitutionibus non adversentur, nec revocata, vel sub aliquibus revocationibus comprehensa sint), apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus; ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus; ipsaque privilegia in eâdem universitate perpetuo observari, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xiv novembris mdcxiii, Pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 14 novembris 1613, pontif. an. ix.

CCXXXIX.

Regi Hispaniarum conceditur facultas amovendi et deputandi administratorem in temporalibus abbatiae seu monasterii sanctae Mariae de Alcobatia Ulyxbonensis dioecesis, illaesa remanente facultate deputandi administratorem in spiritualibus nuncio concessâ¹

**Charissimo in Christo filio nostro Philippo Portugalliae et Algarbiorum regi catholico
Paulus Papa V.**

**Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Pontifex censet, Com-
mendatum a se
monasterium de
Alcobatia Fer-
dinando Hispaniarum infanti.

§ 1. Aliàs dilecto filio nobili puero Ferdinando infanti Hispaniarum nato tuo, tunc secundum aetatis suae annum agenti, monasterium abbatiam nuncupatum beatae Mariae de Alcobatia Cisterciensis Ordinis Ulyxbonensis dioecesis (quod de tuo iurepatronatus, ratione regni Portugalliae cuius tu etiam rex existis, ex privilegio apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, esse dignoscitur), illius commendâ, in qua bonae memoriae Georgius olim episcopus Visensis ad eius vitam ex concessione et dispensatione apostolicâ, dum viveret, obtinebat, per obitum dicti Georgii episcopi extra Romanam Curiam defuncti cessante, adhuc eo, quo ante commendam ipsam vacabat, modo tunc vacans, per eum quoad viveret, ex tunc, prout postquam clericali characterе rite insignitus foret, tenendum, regendum et gubernandum, motu proprio per alias nostras litteras commendavimus.

Datumque apostolico nuncio administratorem facultatem deputandi in spiritualibus et temporalibus.

§ 2. Et (ne propter eius minorem aetatem dictum monasterium interim aliquod in spiritualibus et temporalibus detrimentum pateretur), motu simili, personam, seu personas, in dignitate tamen ecclesiasticâ constitutas, a nostro et Sedis Apostolicae nuncio tunc et pro tempore in dictis re-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

gnis existenti deputandas de tuo consensu, ac toties quoties tibi videretur et placeret amovendas, ac illius, seu illarum loco, aliam, seu alias similes personas a dicto nuncio de eodem consensu tuo ponendas seu deputandas, administratores dicti monasterii, illiusque bonorum, reddituum et iurium quorumcumque in spiritualibus et temporalibus, donec dictus Ferdinandus ad legitimam aetatem pervenisset, cum omnibus facultatibus, immunitatibus, exemptionibus et aliis gratis tam spiritualibus quam temporalibus similibus administratoribus eâtenus concessis et imposterum concedendis, ac de iure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliâ quomodolibet competentibus et competituris, constitui-mus et deputavimus; curam ipsius monasterii ac huiusmodi regimen et administrationem personae, seu personis, ut praetenditur, deputatis seu deputandis (ita tamen quod ab alienatione qualibet bonorum immobilium et pretiosorum mobilium mensae abbatialis eiusdem monasterii penitus se abstineret, seu abstinere, ac de receptis seu administratis quoad temporalia tantum rationem tibi omnino reddere tenerentur, aetate autem legitimâ eidem Ferdinando suffragante, sibi) plenarie committendo, prout in dictis litteris plenius continetur¹

§ 3. Cum autem, sicut accepimus, dicto Ferdinando magis consultum et expediens sit, ut, durante minori aetate, cura et administratio monasterii huiusmodi in temporalibus ad illius perpetuum commendatarium pro tempore existentem pertinentibus alicui personae seculari ad id a te eius genitore, non autem nuncio praedicto, deputandae committatur;

§ 4. Nos, super his opportune providere volentes, ac litterarum praedictarum et inde sequutorum quorumcumque tenores praesentibus pro expressis habentes, motu

Sed cum consultius esse putetur, administratorem in temporalibus ab ipso rege deputari,

Necessarias ad id Paulus concedit regi facultates,

¹ Quas non puto esse in *Bullario* (R. T.).

pari, tibi, ut tu solus, donec dictus Ferdinandus legitimae aetatis fuerit, et praedictum monasterium abbatiam nuncupatum obtinuerit, quamcumque personam secularem arbitrio tuo in administratorem iurium, rerum, bonorum, quoad temporalia tantum, ac etiam iurisdictionis temporalis dumtaxat ad pro tempore existentem commendatarium praedictum spectantis et pertinentis, auctoritate nostrâ constituere et deputare, ac tam ipsum administratorem, sic a te pro tempore constituendum et deputandum, quandocumque tibi videbitur et placuerit, quam alium quemcumque iam forsitan a dicto nuncio hactenus constitutum et deputatum, ab administratione temporali huiusmodi dumtaxat, nullo ad id requisito consensu eiusdem nuncii, amovere, ac illius loco aliam personam secularem similiter arbitrio tuo ad curam et administrationem eorundem temporalium ponere, sufficere et surrogare libere et licite valeas: ita quod administrator huiusmodi a te sic pro tempore deputandus plenam et liberam habeat facultatem et potestatem omnia et singula, quae ad officium administratoris huiusmodi in temporalibus praedictis de iure vel consuetudine et aliâs quomodolibet legitime pertinent, faciendi, gerendi et exercendi in omnibus et per omnia, perinde ac si cura et administratio temporalium huiusmodi personae a te, non autem nuncio praedicto, deputandae particulariter et in solidum per nos (servatâ in reliquis formâ litterarum praedictarum etiam quoad facultatem deputandi administratorem in spiritualibus eidem nuntio concessam, quae illaesa remaneat) commissa fuisset, concedimus et indulgemus, ac easdem litteras nostras quoad hoc restringimus et moderamus.

Remanente
penes nuncium
auctoritate de-
putandi admi-
nistratorem in
spiritualibus.

Derogatio
contrariorum.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non omnibus illis, quae in litteris

praedictis volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die v decembris MDCXIII, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 5 decembris 1613, pontif. an. IX.

CCL.

Confirmatio instrumenti concordiae initae super finibus et aquis inter civitates Bononiensem et Mutinensem¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, christifidelium quorumlibet, praesertim subditorum nostrorum, ac circumvicinorum populorum quieti intendentes, illa, quae pro litium inter ipsos semovendis anfractibus concorditer facta fuisse dicuntur, ne in recidivae contentionis vitium successu temporis prolabantur, sed firma perpetuo et illibata permanent, apostolicae confirmationis robore libenter communimus.

Exordium.

§ 1. Cum itaque, sicut ex insinuatione dilecti filii nostri Maphaei tituli sancti Honuphrii presbyteri cardinalis Barberini nuncupati in civitate nostrâ Bononiensi, ac toto eius comitatu, iurisdictione et districtu, nostri et Apostolicae Sedis de latere legati, accepimus (ortâ dudum controversiâ inter civitatem et Statum nostrum Bononiensem ex unâ, civitatem et Statum Mutinae ex alterâ partibus, de et super modo operum in flumine Panarii, et circa, secusque ripas illius, tam ad obviandum et impediendum, ne flumen praedictum continuaret in corrodendo et destruendo terrena ibi contigua sita in agro Bononiensium, quam etiam ad reducendum dictum flumen ad pristinum illius alveum; et deinde super modo dandi felicem de-

Facti series.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

clivium, apertum aditum, et exitum facilem aquis cavamenti nuncupati de Foscaglia, et super formâ excavandi et expurgandi utrumque conductum Genarellae et Foscagliae usque in flumen Panarii, et de modo excavandi, et expurgandi cavamentum nuncupatum *la Muzza*, et muniendi ripas illius, et super modo dandi exitum aquis Bononiensibus a communi Gadii et aliis superioribus locis ad praesens derivantibus in territorium Nonantulanum, et super modo, quo Bononienses tenerentur recipere aquas agri Nonantulani per agrum Bononiensem mediante dicto cavamento Genarellae; praeterea super confinibus inter Nonantulanum et Bononiense territoria respective; et denique inter dilectos pariter filios universitatem et homines Roffeni ex unâ, ac universitatem et homines Montisturturis, terrarum seu locorum comitatus Bononiensis et Mutinensis respective domini, ex alterâ partibus, super dictorum locorum seu terrarum confinibus, et aliâs, prout in instrumento infrascripto) dilecti filii Hercules Rangonus et Ioseph Anselmus dicti Maphaei cardinalis et legati auditores ab ipso Maphaeo cardinale et legato, vigore facultatis tam suae legationis quam illi desuper specialiter datae, nec non Philippus Pepulus et Silvius Albergatus a dilectis pariter filiis quadraginta viris reformatoribus Status libertatis dictae civitatis Bononiensis, ac Andreas Codebiovius et quondam Petrus Paulus Caula a dilecto filio nobili viro Caesare Estensi Mutinae et Rhegii duce respective deputati, omnibus et singulis per plures menses et annos tractatis, ac omnibus partium praetensionibus ac iuribus exacte discussis, et mature hinc inde ventilatis, ad infrascriptam devenerint concordiam, tenoris sequentis, videlicet:

Concordiae
tenor.

§ 2. In Christi Nomine. Amen. Anno ab illius nativitate millesimo sexcentesimo

Bull. Rom. Vol. XII.

decimotertio, indictione undecima, die vero vigesimo octavo mensis septembris, tempore pontificatus sanctissimi domini nostri domini Pauli, divinâ providentia Papae V, circa horam primam noctis subsequentis dictam diem, tribus luminaribus accensis, diurnam lucem repraesentantibus.

Ad sedandas quaestiones satis antiquas, pendentes inter inclytam civitatem Bononiensem et illius Statum ex unâ, et inclytam civitatem et Statum Mutinae ex aliâ, super variis capitibus, et inter cetera:

Differentiae
enarrantur.

Primo super modo operum in flumine Panarii, et circa, secusque ripas illius, quae Bononienses praetendebant facere eis licere, tum ad obviandum et impediendum ne flumen praedictum continuaret in corrodingo et destruendo terrena ibi contigua sita in agro Bononiensi, tum etiam ad reducendum dictum flumen ad illius pristinum alveum;

Et deinde circa modum dandi felicem declivium, apertum aditum, et facilem exitum aquis cavamenti nuncupati *di Foscaglia*, et super formâ excavandi et expurgandi utrumque conductum Zenarellae et Foscaliae usque in flumen Panarii, et de modo excavandi et expurgandi cavamentum nuncupatum *la Muzza*, et muniendi ripas illius, et super modo dandi exitum aquis Bononiensibus a communi Gadii et aliis superioribus locis in praesentiarum derivantibus in territorium Nonantulanum, et super modo, quo Bononienses tenerentur recipere aquas agri Nonantulani per agrum Bononiensem mediante dicto cavamento Zenarellae;

Item, et super finibus inter Nonantulanum et Bononiense territorium;

Et denique pro extinguendis antiquissimis controversiis finium communis Roffeni, comitatus Bononiensis, et Montisturturis, domini Mutinensis, quos fines civitas Bononiensis praetendebat se extendere trans flumen Samodiae versus occidentem, usque

ad semitam vulgo nuncupatam *Sentiero di Montetortore*, et comprehendere nedum molendinum nuncupatum *di Corsino*, verum etiam domos in loco nuncupato *li Baghi*, dum, vice versâ, pro parte Mutinensium praetenderetur, fines Montisturturis, territorii Mutinensis, se extendere usque ad altare maius ecclesiae sanctae Luciae de Roffeno vulgo nuncupatae, et proinde comprehendere multas domos, et quamplura terrena citra flumen Samodiae, illorumque habitatores et incolas:

Deputati utriusque ad concordiam.

Quarum differentiarum occasione, illaque amicabiliter terminandi gratiâ, mediantibus perillustribus DD. assumptis, deputatis ab illis DD. de regimine Bononiae, et perillustribus DD. commissariis a serenissimo D. duce Mutinae et Rhegii deputatis, fuerunt visitata loca differentiarum huiusmodi, etiam cum peritis utriusque partis, et haec nedum¹ semel, sed pluries, et habiti multi tractatus in facto, et extra, et tam coram ill^{mo} et rev^{mo} D. cardinale Iustiniano, tunc Bononiensi legato, quam coram ill^{mo} et rev^{mo} D. cardinale Barberino pro sanctâ Sede Apostolicâ moderno legato meritissimo eiusdem civitatis, et plene discussa iura ambarum partium, et visa dicta testium, inspectique libri aestimorum et catastorum, et alia multa monumenta, et allegationes facti et iuris utriusque partis, multaeque habitae sessiones et frequentes discussiones, non solum coram dicto ill^{mo} et rev^{mo} D. Bononiensi legato in hac civitate, verum etiam in Urbe coram Sanctissimo domino nostro mediantibus oratoribus utriusque civitatis, et denique in Congregatione illustrissimorum et reverendissimorum dominorum cardinalium superinde de mandato Sanctissimi factâ, tandem omnibus per plures menses et annos plene tractatis, ac omnibus partium praetensionibus et iuribus exacte discussis, et mature ven-

tilatis, summi Dei gratiâ, mediante prudentiâ et dexteritate praedicti ill^{mi} et rev^{mi} D. cardinalis legati, concurrente operâ illustrissimorum et excellentissimorum DD. Herculis Rangoni et Iosephi Anselmi illius auditorum, suamque operam sedulo navantibus perillustribus DD. assumptis ill^{mi} regiminis Bononiensis in huiusmodi negotio deputatis, praesertim perillustribus DD. comitibus Philippo Pepulo et Sylvio Albergato, et cooperante ill^{mo} et exc^{mo} I. U. D. D. Dominico Medices eorum consiliario ex unâ, et ex alterâ parte mediante perillustri et exc^{mo} I. U. D. olim D. Petro Paulo Caula, dum viveret, praedicti serenissimi domini ducis ad hoc commissario, et deinde, illo impedito, demumque mortuo, perillustri et excellentissimo I. U. D. domino Andrea Codebiovio nobili Mutinensi, eiusdem serenissimi domini ducis a secretis et in hoc negotio specialiter assumpto¹, interveniente etiam ministerio aliorum utriusque partis ministrorum, huiusmodi controversiae, quae inextricabiles videbantur, et quarum aliquae supra centesimum annum, cum morte multorum subditorum utriusque partis, fuerant protractae, denique terminatae, sedatae, sopitae et compositae fuerunt modo et formâ infrascriptis, videlicet:

Quia praedictus illustrissimus et reverendissimus dominus Bononiensis legatus, utens in hac parte non solum ordinariâ facultate suae legationis, sed etiam sequendo ordinem specialem ex parte Sanctissimi suae dominationi significatum per litteras ill^{mi} et rev^{mi} domini cardinalis Burghesii sub datâ die xxi augusti proxime praeteriti, nobis notariis per suam illustrissimam dominationem traditas ad praesentiam infrascriptorum testium in infrascripto loco, et infra post clausulas generales praesentis instrumenti registra-

¹ Perperam edit. Main. legit *nondum* (R. T.).

¹ Voces ex alterâ frustra repetitas delemus (R. T.).

ri¹ iussas, pro sanctâ Sede Apostolicâ agens, necnon illustrissimus dominus Albertus Bolognetus vexillifer iustitiæ populi et communis Bononienis, et perillustres DD. Marcus Antonius Blanchettus, Federicus Guidottus, Franciscus Cospius, Æmilius Bologninus, Gualengus Ghislerius, et Ioannes Baptista Sampierius, omnes nobiles, patritii et senatores Bononienses, sex ex decem assumptis, et sic maior pars DD. assumptorum in materiâ huiusmodi aquarum et finium, cum consensu dicti ill^{mi} domini legati specialiter deputatorum ab ill^{mo} regimine Bononiensi ex senatusconsulto præsentis die eorum deputationis ad infrascripta speciali et individuo, rogato per D. Dominicum Castellanum uti prosecretarium illustrissimi regiminis antedicti et unum ex notariis Bononienibus, nobis notariis infrascriptis per dictos DD. vexilliferum, et assumptos ad præsentiam infrascriptorum testium in infrascripto loco præsentato in formâ probanti, et cuius tenor pariter infra post clausulas generales præsentis instrumenti registrabitur, agentes vice et nomine populi et communis Bononiensis, et communitatum, universitatum, ac singularum personarum quomodolibet ex parte Bononiensi in infrascriptis interesse habentium, salvo beneplacito sanctissimi domini nostri Papæ, et serenissimi domini ducis, de quo in infrascriptis capitulis, obtinendo infra duos menses, de quibus in illis (quod intelligatur et sit dumtaxat respectu finium communis Roffeni et Montisturturis, et non aliter), ex unâ; et dictus perillustis et excellentissimus dominus Andreas quondam D. Gulielmi de Codebovis, nobilis Mutinensis, et a secretis dicti serenissimi domini ducis ac procurator specialis ab eâdem celsitudine in individuo deputatus ex instrumento dictæ procuræ rogato per dominum Franciscum Mariam Panizzatum

notarium Mutinensem sub die xxiii mensis et anni præsentium, cuius tenor pariter infra registrabitur, cum litteris et sigillo legalitatis civitatis Mutinæ in calce illius appositis, nobis notariis infrascriptis præsentato per eum ad præsentiam infrascriptorum testium in loco infrascripto in formâ probanti, ex aliâ; ad infrascriptam inter eos devenerunt transactionem, compositionem, et concordiam modo et formâ infrascriptis:

Nam una pars ad instantiam alterius, et e contra, agentes nominibus, quibus supra, respective, utentes facultatibus sibi attributis, et præmissâ protestatione, quam in qualibet parte præsentis instrumenti, ubi expediat, voluerunt esse et censi repetitam, quod non intendebant neque se ipsos, nec eorum bona propria obligare, sed dumtaxat ex parte Mutinæ serenissimi domini ducis prædicti et illius camerae ducalis bona, et respectu civitatis Bononiensis bona communis et camerae Bononiensis tantum, et non aliâs, aliter, nec alio modo, sponte, etc., una pars ad instantiam alterius, et e contra, dixerunt, asseruerunt, et unanimi consensu inter eos interveniente confessi fuerunt, et publice recognoverunt, huiusmodi controversias inter eos versas fuisse et verti, et pro illarum terminatione unanimiter et concorditer firmarunt, concluserunt, et stabiliverunt, immo verius, respectu communis Roffeni et Montisturturis, firmata, stabilita, et conclusa fore et esse voluerunt infrascripta capitula hinc et inde ab utrâque parte acceptata et approbata ac subscripta; et videlicet capitula quoad differentiam communis Roffeni et Montisturturis sub die xvi præsentis mensis et anni subscripta per admodum illustrem dominum Sylvium Albergatum nobilem, patritium, et senatorem Bononiensem unumque ex assumptis prædictis vigore litterarum patentium in calce prædictorum

1 Perperam edit. Main. legit *registrati* (R. T.).

capitulum registratarum, et per praedictum perillustrem dominum Andream Codebivum similiter per litteras patentes deputatum a dicto serenissimo domino duce, similiter registratas post dicta capitula, firmata et subscripta; nec non alia capitula praesenti die et ad praesentiam testium, et nostrorum notariorum infrascriptorum subscripta et affirmata per dictum illustrissimum et reverendissimum dominum legatum, eundem illustrissimum dominum vexilliferum, et supradictos sex perillustres dominos assumptos ex una, ac dictum perillustrem dominum Andrea Codebivum ex altera: quorum capitulum, et primo concordiae differentiae Roffeni et Montisturturis cum litteris patentibus auctoritatum primo dicti domini Andreae Codebivi et deinde dicti domini Sylvii Albergati, et postea aliorum capitulum, ut supra, praesenti die concordatorum tenores sunt infrascripti, videlicet:

AL NOME DI DIO

A dì 16 settembre 1613.

Concordia differentiarum inter incolas Roffeni et Montisturturis de confinibus.

Per dar fine alle differenze, che fino al dì d'oggi sono state fra le città di Bologna e quella di Modena intorno ai confini tra il comune di Roffeno, territorio di Bologna da una parte, ed il comune di Montetortore, territorio di Modena dall'altra, il signor Silvio Albergati, nobile e senatore di Bologna, ed a ciò specialmente deputato dall'illustrissimo e reverendissimo signor cardinale Barberino, per la Santità di nostro signore Papa Paolo V legato *de latere* della città di Bologna, ancora con il consenso e partecipazione degl'illustrissimi signori senatori del reggimento di detta città, per lettere patenti sottoscritte dal detto illustrissimo signor cardinale e dal signor Alberto Bolognetti, confaloniere di giustizia, sotto la data delli 3 del presente da una parte, ed il signore Andrea Codebò,

nobile modenese e segretario del serenissimo signor duca di Modena, e parimente alle infrascritte cose deputato dal detto signor duca per lettere patenti sottoscritte da Sua Altezza dall'altra, il tenore delle quali deputazioni sarà registrato nel fine della presente scrittura:

Avendo visitato una e più volte il luogo ed i luoghi delle differenze, ancora con l'intervento dei periti dell'una e l'altra parte, ed intese le ragioni de' sudditi di tutti due gli Stati, ed avendo maturamente esaminato e considerato ciò che si deduceva ed allegava per ambe le parti, ed avendo avuto molti discorsi con i suddetti signori, con l'intervento ancora del masaro e uomini di Roffeno e Montetortore, finalmente per salute e quiete di ambidue gli Stati e loro sudditi (salvo però, rispetto all'interesse della città di Bologna e del comune di Roffeno, il beneplacito ed assenso della Santità di Nostro Signore da ottenersi dentro lo spazio di due mesi prossimi, che detto signor cardinale e i detti signori del reggimento procureranno di avere, in modo tale, che, non s'ottenendo dentro i detti due mesi, il presente accordo s'abbia per non fatto, ma sia privo d'ogni valore, come se non fosse seguito; e parimenti, rispetto all'interesse della città di Modena e podesteria di Montetortore, salvo l'assenso e beneplacito del detto serenissimo signor duca, da ottenersi dentro allo stesso termine di due mesi, di che ne avrà cura il detto signor Codebò, qual consenso non ottenuto dentro il detto termine, sia parimente nullo il presente accordo, e s'abbia per non fatto), li suddetti signori Silvio ed Andrea, senza obbligare loro stessi, in virtù dell'autorità data a ciascuno di loro per lettere patenti, hanno stabilito, convenuto e concordato nel modo infrascritto:

Che partendosi dal luogo detto la Croce di Mazzone, qual è situato sul monte, ov-

vero collina detta della Piastra, fra i confini del detto comune di Roffeno e della villa di Aiano, territorio della città di Bologna, e fra i confini del detto comune di Montetortore, territorio di Modena, e dove è segnata una croce nella pianta ovvero disegno concordemente fatto da M. Vincenzo Saffi, perito di Bologna, e dal signor capitano Ascanio Ambrosii, perito di Modena, quale si registrerà nell'istromento della transazione, che a maggior prova dovrà esser celebrato fra le dette parti a voglia loro; la qual croce è distante dalla casa di Baldone di Pellegrino, situata per di sopra in Bolognese pertiche ventitre e piedi nove, misurando per la strada che tende per gradi diciotto di ostro, il qual luogo è il primo termine, ed hanno detti signori con l'intervento di detti periti stabilito che sia nel piede di un castagno, di circuito di oncie diciotto in circa, dove parimentì hanno fatto piantare un palo ivi fra i terreni di Luca di Pirone, Luca di Canobio e Giacomo Fontana, distante da una querciola segnata con una croce piedi sei¹ ed un terzo, posta a mano destra nel terreno del detto Luca di Pirone verso mezzogiorno: dalla detta croce si ascende per la Serra, ovvero sommità della detta collina, o monte della Piastra, per linea tortuosa, come cammina la detta sommità o schiena, verso la regione che è tra oriente e tramontana, per la misura di pertiche duecento quattordici e mezza, misurate per aria, secondo la tortosità della detta collina, alla misura del comune di Bologna, sino al luogo che è nel detto disegno o pianta sopraddetta segnato A, ed è nella fine della sommità della detta collina, dove si è piantato un palo, ed è nel terreno di Pietro e Domenico Ruzzolino del Zoletto:

E poichè² dal detto luogo segnato A

¹ Numerus sei deerrat supra pag. 219 a (R.T.).

² Legendum E poi che (R. T.).

piegando nove gradi verso greco, e camminando per retta linea, si continui per ispazio di pertiche duecento ventisette di lunghezza, fino al luogo che nel detto disegno o pianta viene dimostrato con la lettera B, ed incontro al quale, dalla banda orientale di detta linea, e così sul Bolognese, sta situata una casa ora posseduta da Michele, Giacomo e Battista del *quondam* Cinotto Fucellini da Roffeno, in luogo detto Val di Medoro, *alias* Piano di Vaiano, la qual casa è lunga piedi 26 ed un sesto, e larga piedi 18 e tre quarti, secondo la detta misura di Bologna, e tende con la sua lunghezza per gradi 8 di levante, ed è distante dalla detta linea, tirando la misura in angolo retto da essa linea all'angolo meridionale della stessa casa più prossimo, pertiche due e piedi tre di misura fatta per aria, dove ancora si è piantato un palo di quercia:

E dal detto luogo segnato B hanno stabilito che si vada, continuando pure per linea retta, per pertiche ducento sessanta e piedi sei, fino al luogo segnato nella detta pianta o disegno con lettera C, ad una collina chiamata il Poggio di Misserino, sopra la quale dal lato occidentale di detta linea è posta una casa posseduta di presente da Stefano e Bartolomeo di Andrea di Misserino, la qual casa è lunga piedi trenta, e larga piedi quindici, e tende con la sua lunghezza per gradi tre di greco dall'angolo orientale e meridionale, della qual casa più prossimo¹ è distante la detta linea pertiche due e piedi tre, misurate per aria, partendosi dalla stessa linea con angolo retto.

E poi hanno determinato che dal detto luogo segnato con la detta lettera C, dove ancora si è piantato un palo, si continui la medesima linea retta fino al mezzo del rio della Braia o Zresenda per ispazio di

¹ Forsan legendum l'angolo più prossimo è distante da, etc. Vide supra pag. 219 b (R. T.).

pertiche cento trentatre, il qual luogo nella pianta o disegno sta segnato con lettera *D*, ed è distante dal molino al presente posto sulla riva della Samoggia, e posseduto da Giovanni Antonio Corsino, pertiche ciquantacinque, misurate a linea retta e per aria, alla suddetta misura.

Ed indi, partendosi dal detto luogo segnato *D* (nel qual luogo, in ripa però al rio dalla banda che tende verso Garbino, hanno fatto piantare un palo distante dal detto mezzo del rio della Braia pertiche sei), si vada seguendo il corso di detto rio della Braia o Zresenda, sino dove egli sbocca nella Samoggia, entrando fino al mezzo di detta Samoggia, nel luogo segnato nella suddetta pianta o disegno con la lettera *E*, distante dal punto *D* al presente pertiche cinquantanove, misurate per linea retta che tende gradi sette di maestro.

E che di lì partendosi dal detto luogo segnato *E* si segua dietro al corso della Samoggia, continuando sino dove cominciano i confini del Zoletto, comune del contado di Bologna e di Montetortore suddetto, territorio di Modena, nel luogo segnato nel disegno con la lettera *F*: di maniera tale che tutto quello che rimane da man destra, nel cammino suddetto, dal detto punto † sino alla detta lettera *F*, tanto rispetto al territorio, quanto alla giurisdizione, sudditi e case, con ogni ragione d'imporre collette, estimi, o altre tasse reali, personali o miste, e con ogni superiorità di mero e misto impero e di altra giurisdizione, sia e s'intenda della città di Bologna, e si comprenda dentro al comune di Roffeno; e per il contrario tutto quello che nel camminare dal detto punto † alla detta lettera *F*, si lascia da man sinistra, tanto rispetto al territorio, quanto alla giurisdizione, sudditi e case, con ogni ragione d'imporre estimi, collette o altre tasse reali, personali o miste,

e con ogni superiorità di mero e misto impero e di altra giurisdizione, sia e s'intenda della città di Modena, e si comprenda dentro al comune di Montetortore: restando dalla linea, tirata, come di sopra, dal punto † al punto *D*, diviso e separato l'un territorio dall'altro, e parimenti servendo per termine divisorio il mezzo del rio della Braia o Zresenda dal detto punto *D* al punto *E*, e facendo lo stesso effetto di separazione e distinzione de' territori il mezzo della Samoggia dal punto *E* al punto *F*.

E che per maggior prova e chiarezza nei suddetti luoghi segnati † *A*, *B*, *C*, dove da' detti periti sono stati piantati li detti termini o pali di legno, si debbano porre a spese comuni tanti termini di pietra viva, e sul detto rio della Zresenda dalla banda di Bologna, incontro al detto punto segnato *D*, dove similmente è stato piantato il suddetto palo, si ponga un altro termine di pietra viva.

E perchè (dove Montetortore confina con il Zoletto e Savigno, luoghi del contado di Bologna, quali passano la Samoggia, tendendo verso occidente al monte del Termine, così chiamato) li termini, benchè chiari, nondimeno sono di pietra rozza, acciò si conoscano per termini di giurisdizione, hanno convenuto, che in luogo loro vi si pongano termini di pietra viva: li quali tutti suddetti termini di pietra viva doveranno avere le armi di santa Chiesa e della città di Bologna, dalla parte che riguarda il Bolognese, e le armi di Sua Altezza e di Modena, dalla banda che riguarda il Modenese. perchè denotino, che tutti questi sono termini divisorii e de' confini del territorio e giurisdizione di Bologna e di Modena, ed il tutto si faccia a spese comuni.

Che li beni, che de' sudditi di Montetortore, secondo il presente accordo, resteranno su quello del Bolognese, non

sieno gravati più di quello che sono, ovvero saranno gravati gli altri beni dei sudditi di Bologna, e li padroni sudditi di Sua Altezza, e li successori in detti beni, quanto sia per detti beni solamente, godano tutti li privilegi reali, e le immunità quanto ai beni, che godono gli altri di Roffeno; e così ancora hanno convenuto, che si osservi per quelli di Roffeno, che godono beni dentro al comune di Montetortore, e per li loro successori.

Che alla detta casa del Piano di Vaiano verso Montetortore, ed a quella suddetta di Misserino verso il Bolognese, non si possa fabbricare senza licenza rispettivamente dei superiori dell'uno e l'altro Stato, acciocchè le distanze conformi la detta linea si conservino nello stato detto di sopra.

Che gli uni e gli altri possono liberamente, e senza licenza o denuncia, estrarre i loro frutti e raccolti da un territorio all'altro de' beni suddetti, talmente che per qualunque grida, proibizioni, o altro che si sia, che s'abbia qui per espresso, mai si possano proibire, differire o impedire in qualsivoglia modo dette estrazioni.

Come anco, che non possano essere astretti a venderli, permutarli, o in altra maniera distrarli, ma sieno in assoluta libertà di tenerli, goderli e disporne in qual persona piacerà a loro. Ed, alienandoli in sudditi del signor Duca, quelli di Montetortore a' quali restano beni su quello di Roffeno, e quelli di Roffeno, a' quali restano bensì su quello di Montetortore, in sudditi del Bolognese, li successori e chi averà causa da loro in perpetuo godano del medesimo privilegio detto di sopra.

E per più quiete de' sudditi dell'uno e l'altro Stato, hanno convenuto, che si intenda e sia con effetto rimessa ogni pena incorsa da qualunque particolare per causa di alienazione de' beni fatta a forastieri contro la forma de' statuti del-

l'uno e l'altro Stato, tanto contro gli acquirenti, quanto contro gli alienanti, siccome li banditi, condannati, e processati dall'una e l'altra parte per causa di dette confina, o di pretesa turbazione di giurisdizione, sieno e s'intendano rimessi e liberati *gratis* dalli bandi e condannazioni, ed aboliti li processi formati contro di loro.

In fede di che la presente scrittura sarà sottoscritta ed affermata dai sopra detti signori Silvio ed Andrea, e ciascheduno di detti signori ne averà una copia sottoscritta da ambidue, e dalli testimoni infrascritti.

Si dichiara, che le parole, che cominciavano *per tutto*, e fornivano *per l'avvenire*, nell'ultimo capitolo, che comincia *per più quiete*, sono state cassate di consenso delle parti, come poste per errore.

Io Silvio Albergati in virtù dell'autorità datami, come nella mia patente, affermo e prometto quanto di sopra.

Io Andrea Codibò, in virtù dell'autorità datami, come nella mia patente, affermo e prometto quanto di sopra.

Io Vincislao Cipriani fui presente a quanto di sopra, e vidi sottoscrivere a detti signori.

Io Domenico Albani fui presente a quanto di sopra, e vidi sottoscrivere a detti signori.

Cesare Duca di Modena, ecc.

Essendo differenza fra' sudditi di santa Chiesa di Roffeno ed i nostri di Montetortore sopra i confini dell'uno e dell'altro luogo, e desiderando che si terminino amorevolmente, confidati nella integrità e sufficienza del dottor Andrea Codibò, nostro segretario, in virtù di questa nostra, che sarà segnata di nostra mano, e suggellata del nostro sugello, l'eleggiamo e deputiamo, perchè termini, e componga come a lui parrà ragionevole le dette differenze col deputato dell'illustrissimo e

Litterae
patentes ducis
Mutinae.

reverendissimo signor cardinale Barberino, a nome di Sua Beatitudine dandogli piena ed assoluta autorità di poter fare quanto di sopra; promettendo noi, in fede di leale prencipe di avere rato e fermo quanto per essi due sarà accordato o deciso sopra detta differenza, nè mai per alcun tempo contravvenire, e di farlo osservare da' sudditi nostri.

Dato in Modena a dì 8 settembre 1613.

Cesare — Locus † Sigilli.

Mapheus cardinalis Barberinus, Bononiensis de latere legatus.

Litterae patentes cardinalis legati Bononiensis.

Desiderando noi, conforme alla santa mente di Nostro Signore, significataci per lettere dell'illustrissimo e reverendissimo signor cardinal Borghesi, porre fine alle controversie, che, per occasione de' confini tra la città di Bologna e quelli del comune di Roffeno da una parte, ed il serenissimo signor Duca di Modena ed il comune di Montetortore dall'altra, vertiscono nelle parti di montagna, per tenore delle presenti, col consenso e partecipazione de' signori senatori del reggimento di detta città, abbiamo deputato ed eletto la persona del signor Silvio Albergati, alla cui fede, prudenza ed integrità possiamo confidare anco cosa maggiore, al quale diamo amplissima facoltà e potestà di ritrovarsi quanto prima in fatto nel luogo della differenza, ed ivi insieme con l'agente, qual sarà mandato dal serenissimo signor Duca di Modena con simile facoltà, terminare, stabilire, decidere e comporre la detta differenza, in quel modo e forma che gli piacerà e parerà per quiete comune di ambidue li Stati, ponendo quei termini e confini che gli parerà, facendone anche scrittura se farà di bisogno, da inserirsi poi nell'istrumento della transazione, promettendo d'avere rato e grato e da approvarsi, siccome *ex nunc* approviamo, tutto ciò, che da detto signor Al-

bergati sarà risoluto, determinato e fatto in tal materia, ed in effetto dandogli tutta l'ampiezza della nostra autorità da Nostro Signore delegataci. *In quorum fidem*, etc.

Datum Bononiae die 3 septembris 1613.

M. cardinale Barberino, legato.

Albertus Bolognetus, vexillifer iustitiae.

Locus † Sigilli.

Registrat. libr. brevium et patentium fol. xxxiv.

Torquatus Monaldinus, cancellarius.

AL NOME DI DIO

A dì 28 settembre 1613 in Bologna.

Essendo nate alcune differenze tra la città di Bologna e quella di Modena, e tra li sudditi dell'uno e l'altro Stato, intorno all'infrascritti capi, ed essendosi trattato lungamente di essi con l'illustrissimo e reverendissimo signor cardinal Giustiniano, legato di Bologna, e con li molto illustri signori assunti del reggimento di Bologna, deputati per tali affari, nè si essendo potuto porvi l'ultima mano innanzi al partire di detto signor cardinale, s'è ripigliato il trattato dall'illustrissimo e reverendissimo signor cardinal Maffeo Barberini, legato *de latere* della detta città, e da' moderni signori assunti del reggimento, e finalmente con l'autorità e prudenza di sua signoria illustrissima e reverendissima si sono concordate nell'infrascritto modo, cioè:

Concordia circa capitula, reliqua.

Per il fiume di Panaro

in luogo detto il Passo di sant'Ambrogio.

1. Hanno convenuto, che per le presenti capitolazioni o accordo, non s'intenda derogato all'istrumento dell'anno 1474, addì 14 del mese di ottobre, rogato per Bonaventura Paleotto, nè a quello del 1579, addì 12 febbraio, rogato per il già Cornelio Berti e Tommaso Barbieri, nè ad altri istrumenti passati fra le parti,

Circa opera in flumine Panarii et ripas illius.

nè fatta novazione alcuna, ma s'intendano riservati in tutto e per tutto.

2. Che per le presenti capitolazioni sia lecito ai signori Bolognesi al Passo di sant'Ambrogio, a dirittura della strada maestra verso la Torre de' Modenesi, fare ogni sorta di lavoro opportuno per respingere l'acqua del detto fiume di Panaro di mano in mano al suo pristino corso, in conformità però della detta transazione del 1474, con pigliare ivi a detto effetto ghiara, sabbia e sassi, e con l'entrare anche nella detta acqua, e tante volte, quante gli parerà di tempo in tempo, acciò possano dare tal forma al lavoro, che basti all'effetto suddetto, ed a conservare il fiume nel suo alveo vecchio senza offesa però della ripa vecchia del Modenese; ed il signor Duca se ne contenta, e promette di non fare contro lavoro che possa impedire ai signori Bolognesi nel lavoro suddetto, ma solo lavorare per assicuramento della sua ripa ed argini, sì che in un medesimo tempo, e reciprocamente, non s'impedisca il lavoro a' signori Bolognesi, nè si roda, o ponga in pericolo, o sconcerto la detta ripa vecchia de' Modenesi, di modo che fosse poi impossibile, o molto difficile, il mantenerla ove è ora, ed anco sia lecito ai signori Bolognesi nel suddetto luogo valersi per uso pubblico e privato della ghiara, sassi e sabbia di detto fiume.

Siccome anco si dichiara, che altrove fuori di esso luogo, per tanto quanto dura il confine del Bolognese, su la ripa del Panaro possano li signori Bolognesi, che averanno beni dietro a detto fiume, come in virtù di questi capitoli Sua Altezza gli permette, entrare nel detto fiume, e ivi pigliare acqua, ghiara, sabbia e sassi, e valersene per la riparazione e conservazione di detta ripa, senza però restringere il solito e naturale alveo del fiume, e senza pregiudizio delle ragioni di Sua

Altezza, le quali s'intendano riservate in tutto e per tutto.

3. Non possano però li signori Bolognesi mandare nell'alveo di detto fiume l'acqua della Muzza contro la volontà di Sua Altezza, e quanto alle altre acque si osservi la detta transazione del 1474.

Per le acque della Genarella.

4. Per dare felice esito alle acque che entrano nella Genarella, ed altre, affinché non diano danno ad alcuna delle parti, si dovrà cominciare il cavamento del Finale in Foscaglia da Panaro, venendo in su sino alli confini della Palata, principiando allo sbocco del Panaro, e venendo in su per quanto tiene il confine del Finale, con levare tutti li dossi fattivi, alberi, viti e berlette, tanto dietro all'alveo ed accanto delle ripe, quanto fuori, dentro però degli argini, e le dirupature, ed atterramenti dell'alveo, e scarpate, e cavare detto alveo, e portare la terra, ed ogni altra cosa che si caverà, fuori dell'arginatura per distanza necessaria alla manutenzione e scaricamento delle ripe, ed in somma levare tutti gli impedimenti, che sono o per l'avvenire saranno in esso condotto, ovvero dentro gli argini, e su gli argini stessi, li quali potessero dare impedimento al felice esito o scolo delle acque, ovvero nuocere al detto condotto, e tutte le predette cose liberamente, e senza impedimento alcuno: e si conviene, che ciò si possa fare da' signori Bolognesi a loro spese, ad ogni loro volontà, e tante volte, quante bisognerà, ed il tutto ad arbitrio di buon uomo, facendolo prima sapere d'un giorno innanzi al governatore del Finale, che sarà *pro tempore*: nel che basti, che dall'uffiziale residente in Sant'Agata ne sia scritto a detto governatore; ed a chi gli presenterà la lettera con la presenza di due testimonii si dia piena fede, riferendolo negli atti di detto

Circa aquas
Zenarellae.

uffizial di Sant'Agata, il che fatto, conven-
gono che nè da Sua Altezza, nè da' suoi
successori, nè dal governatore del Finale
o altri ministri o sudditi di Sua Altezza
si possa dare impedimento alcuno nel ca-
vare tante volte quante a' Bolognesi pa-
rerà, cioè un anno cavare e l'altro ster-
pare e nettare con la larghezza che al pre-
sente si trova, qual è di piedi ventidue
nel pelo dell'acqua, e cavandola tre piedi,
resterà piedi venti nel fondo sotto l'acqua,
eguagliandola così da Panaro fino a Guaz-
zalocca; e da lì fino al ponte delli tre ar-
chi si dovranno similmente fare li cava-
menti dalli signori Bolognesi per tre piedi,
con la larghezza che si trova, con levare
le dirupature che fossero scorse e scorre-
ranno nel cavo, ed ogni altro impedimento,
cavandola quanto farà di bisogno, e come
di sopra s'è detto: e che li ponti che sono
sopra detta Foscaglia, su quello del Finale,
si mantengano da' Finalesi, alti e larghi a
proporzione del cavo, come sono di pre-
sente, di modo che non diano impedimento
al corso dell'acqua. E per effettuare questo
con minore difficoltà e men danno de' sud-
diti di Sua Altezza, per questa prima fiata
monsignor illustrissimo legato deputerà
persona intelligente con un perito depu-
tato da Sua Altezza che vadano a segnare
tutti gli alberi che potessero apportare
danno al corso delle acque, ed il governa-
tore del Finale avrà ordine dalla predetta
Altezza di fare che li padroni di detti al-
beri subito li taglino e portino via, con
il minor danno di detti argini che sia pos-
sibile, e che si faccia grida che per l'av-
venire, ne' luoghi ove saranno stati questi,
non ve se ne piantino più, e nascondone,
si taglino subito.

5. Che li Nonantulani, quali secondo la
sentenza del 1561 dovevano cavare la Ge-
narella pertiche trecento sessanta di Bo-
logna, debbano cavarla e nettarla, come
si è detto di sopra di Foscaglia, dal ponte

di Genarella, fino al ponte della via del
Rivale, e l'escavazione e netto sia di piedi
tre eguali¹, abbassando il fondo egual-
mente alla detta misura, permettendogli di
slargarla un piede di più di quello che
dice la sentenza, solo sino al detto ponte,
talchè per le trecento sessanta pertiche,
non sia in fondo più di quindici piedi, e
nel restante, fino al ponte, tredici; e dove
fosse più larga che potesse nuocere, re-
stringerla ad arbitrio de' periti a detto
segno: e quando vorranno cavare o ster-
pare, lo facciano sapere prima all'ufficiale
residente a Sant'Agata *pro tempore*, per
un giorno innanzi, nel che basti, che dal-
l'ufficiale residente a Nonantola ne sia
scritto all'ufficiale di Sant'Agata, ed al pre-
sentante della lettera, con la presenza di
due testimoni, si dia piena fede, fattane la
relazione, come è detto; e fatta la detta
notificazione, nè dall'illustrissimo e reve-
rendissimo signor legato, o vice-legato *pro
tempore*, nè da' suoi successori o altri mi-
nistri e sudditi di Santa Chiesa, se gli
possa fare impedimento alcuno: e dal detto
ponte della via del Rivale, fino al ponte
delli tre archi, dove non andrà fatto altro
arco, ma si lascerà nel termine che si
trova, si dovrà cavare da quelli di San-
t'Agata alla larghezza che dice detta sen-
tenza, con osservare nel resto il conte-
nuto di essa, cavandola tre piedi, come di
sopra.

6. Che nel medesimo tempo si cavi la
Muzza, la metà da quelli di Sant'Agata,
e l'altra metà da quelli di Nonantola, fa-
cendo gettare la terra su le ripe dell'una
e l'altra parte a proporzione, in maniera
che dette ripe si eguaglinò e sempre si
mantengano egualmente alte, dando a detta
Muzza la debita larghezza che è di piedi
quindici in cima, ed in fondo piedi cinque,
e profondità di piedi sette dalla sommità
della ripa; e che ogni quattro anni si cavi,

¹ In edit. Main. legitur *egualità* (R. T.).

con far mettere la terra, da una banda e l'altra, in ordine d'argine, in maniera che restino eguali di altezza ambidue i lati come di sopra, e che quando li predetti argini non fossero alti abbastanza per ritenere la Muzza dentro al suo letto, sia lecito alle parti alzarli, notificarlo prima alla parte opposta, di tre giorni innanzi nel modo e forma detto di sopra nel capitolo quinto, acciocchè, volendo, li possano alzare egualmente.

7. Che di presente, a spese comuni, si facciano i due ponti di legno che sono sopra la detta Muzza, e che poi i signori Bolognesi mantengano il ponte Galetto e l'altro che va a San Giovanni, lo mantengano que' di Nonantola, restando però, quanto all'uso, comuni.

8. Che dal ponte de' Galetti in su, verso Castel Franco, i signori Bolognesi mantengano cavata ed arginata la Muzza, cioè principiando dal ponte di Arcovato, s'intestino e riempiano li due fossi della strada per lunghezza di pertiche tre, acciò stieno otturati, in maniera che l'acqua della Muzza non vi possa entrare, nè perciò causare rottura; e poi da detto ponte di Arcovato, per ispazio di pertiche centoventinove, da' signori Bolognesi si rivegga il cavo suddetto della Muzza con nettarlo solamente, e da loro parimente s'argini l'istesso cavo per pertiche quarantotto per quanto tiene il prato chiamato de' Galetti, acciò non isparga a danno de' Nonantolani.

9. Che a spese comuni si serrino tutte le bocche, quali vanno dalla Muzza nel canale di Sant'Agata, e si ponga il ponte diritto alla strada, e si lasci spiantato il fosso di detta strada per lunghezza di pertiche tre, e si faccia ed accomodi il cavo per pertiche settantasette, e per altre pertiche trentadue si faccia tutto di nuovo per essere ammonito, e rompendo da qualsivoglia parte ed in qualsivoglia luogo

della Muzza si ripari ed accomodi da quella parte dalla banda della quale avesse rotto.

10. Che quanto alla diversione delle acque del molino degli eredi del signor cavalier Tanara, quando quelli di Nonantola saranno d'accordo con detti eredi ed altri particolari interessati legittimamente, la città di Bologna gli dà licenza di poterla fare con l'assistenza de' periti; e che le bocche, quali vengono da Panaro di quello di San Cesario, Spilimberto e Prinazzo ed altri, che se ne servono l'estate, non si aprano prima di san Michele di maggio, e si serrino a san Michele di settembre.

11. Che alle acque de' signori Bolognesi, che ora vengono dal comune di Gaggio e da altri luoghi superiori, sia dato il debito scolo sul Nonantolano, e cominciando dalla parte verso Panaro, si rifaccia il primo ponte, rotto alla misura di piedi due per quadro, rispetto al foro o vacuo, e gli si dia l'esito proporzionato, e s'accomodi il primo ponte del Viazzolo largo piedi tre per ogni verso, e si faccia l'altro ponte sopra il canalino largo piedi due per quadro, sebbene al presente è d'un piede solo, e si faccia un ponte alla via maggiore dalla parte di levante largo piedi due per quadro, e nel luogo detto il Buso del muro, al presente piedi uno e un quarto, si riduca il detto buso alla larghezza di piedi tre per quadro, e si faccia il ponte sopra la strada dell'istessa larghezza di piedi tre, e si faccia il ponte sopra la fossa mozza di larghezza di piedi cinque e un quarto, e di altezza piedi tre, e si faccia un ponte alla dirittura della via di Rubiara, di larghezza di piedi due per quadro. Per lo scolo de' tre fossi superiori che vengono dalla parte di mezzogiorno sul Bolognese, e nel principio della via che va al molino dell'abbazia di Nonantola, detto di Lampergola, alla dirittura del fosso di Levante, si faccia un ponte di piedi due per quadro; al con-

dotto di Miselè s'allarghi il buso, il quale è al presente di mezzo piede per quadro, si riduca alla larghezza di piedi due per quadro, e si faccia il ponte sopra la strada dell' istessa larghezza; *item*, s'accomodi un altro ponticello, che è fra il suddetto ed il Limido, di larghezza di piedi due e un quarto per quadro; che il ponte del Limido s'accomodi dell' istessa larghezza che al presente si trova, e così si mantenga l'imboccatura del Limido, e che di sotto dalli suddetti ponti sia dato il debito e proporzionato scolo sul Nonantolano, la qual proporzione sia regolata dalle misure di detti ponti a spese de' Nonantolani, i quali sono tenuti cavare e mantenere cavati li condotti, principiando alli suddetti luoghi e continuando sul Nonantolano almeno per la lunghezza di pertiche cento, alla misura di Bologna, e che tutti li suddetti ponti sieno fatti di pietra e mantenuti a spese de' Bolognesi.

12. Che il canale che passa sopra la fossa del Bosco di Nonantola, si faccia passare con tromboni serrati, sì che non sparga, a spese de' Nonantolani, ed a loro spese si mantenga nel detto modo.

13. Che li argini della fossa del Sorgo verso settentrione, e quello della fossa del Bosco verso mezzodì appresso il ponte della Zenarella, si regolino, sicchè l'acque non diano danno nè ad una parte nè all'altra, nè sormontino la strada, il che d'accordo si dichiara che sia in questo modo, cioè: Che detti argini s'abbassino tanto che la loro altezza non ecceda l'altezza dell'area del ponte della Genarella, e che la strada del ponte della Genarella fino alli confini di Ravarino si possa alzare ed accomodare o tutta o parte della maniera che è l'altra dietro la Muzza verso Castel Franco, a spese di chi la vorrà alzare ed accomodare, e con quell'altezza di più, della quale nell'infrascritto capitolo.

14. Che possano li signori Bolognesi

alzare la strada dietro la Muzza, o tutta o qualsivoglia parte di quella, purchè non sia più alta della ripa della Muzza, lasciando però comodo il viaggio.

15. Che sia lecito alli sudditi di Sua Altezza passare liberamente, senza impedimento di dazio o altro, per la strada che è dietro la Muzza sul Bolognese verso Sant'Agata, dal ponte della Genarella in fine di detta Muzza fino al ponte de' Galletti inclusivo, e con le armi che saranno permesse ai passeggiieri per lo Stato di Bologna, purchè non si fermino per notabile spazio, ma per puro transito, senza uscire di strada.

16. E che li cavamenti s'incomincino dagl'interessati il di primo dicembre prosimo: ma che però sia lecito ai signori Bolognesi di quindici giorni prima dar principio al cavamento di Foscaglia; ma se la stagione non patisse che li signori Bolognesi potessero fare lavorar prima, come è detto, si debba differire il cavamento della Muzza e Genarella a comoda ed opportuna stagione; ed in tutti li casi il termine delli quindici giorni dato ai signori Bolognesi, dopo i quali si dovrà principiare il cavo della Muzza e Genarella, non finisca più tardi del primo di maggio.

Per i confini tra Bologna e Nonantola.

17. Che il cavo della Muzza sia comune e faccia confini, ed il medesimo s'intenda della strada sotto la Muzza, diritta verso settentrione, sino ai confini di Ravarino, e similmente sieno comuni e facciano confine la strada detta dell'Argine dal ponte de' Galletti fino allo stradello di Lampergola, ed esso stradello sino alla casa del signor marchese Ugo Pepoli, ed indi la strada detta dei Confini, la quale si dovrebbe estendere di là dalla casa degli eredi del medico Carandino, ed allungare verso ponente sino a Panaro nella

Circa confines
Bononiae et Nonantulae.

stessa dirittura e larghezza che è l'altra, la qual parimente sia comune.

18. Ed acciocchè questi confini più non si confondano, convengono che si debbano porre termini di pietra viva con le armi di Nostro Signore dalla banda di Bologna, e di S. A. dalla banda del Modenese o Nonantolano, nei sottoscritti luoghi, cioè nella strada sotto il ponte della Genarella verso Ravarino, uno, e nella via degli Argini, di là dal Ponte de' Galletti, un altro nello stradello di Lampergola, un altro nel principio della via del confine nel canale, da casa del signor marchese Ugo Pepoli un altro, ed appresso la possessione degli eredi del medico Carandino un altro, e vicino a Panaro, dove s'è detto di allungare la strada, un altro, ovvero anche in altri luoghi, ove fosse giudicato più opportuno, e questo a spese comuni, con allargare anco la strada dove farà bisogno, ne' luoghi dove si porranno i termini, facendogli piazza dalle bande, sicchè ivi possano transitare le carra senza impedimento.

19. E per più quiete de' sudditi dell'uno e l'altro Stato, convengono che i banditi, condannati o processati dall'una e l'altra parte, per causa de' confini ed acque, o di pretesa turbazione di giurisdizione, sieno e s'intendano rimessi e liberati *gratis* dalli bandi e condanne, ed aboliti i processi formati contro di loro.

20. E convengono che tutti i lavori ed operazioni, quali di sopra si è pattuito che debbano esser fatti o fatte dall'una e dall'altra parte insieme o da una sola, debbano esser forniti per tutto il mese di giugno prossimo. e prima, se il tempo lo concederà, e chi mancherà, possa e debba essere sforzato dal suo superiore ad istanza dell'altro, e debbano anche essere mantenuti dalla stessa parte, a cui s'è imposto il p so, secondo le

convenzioni rispettivamente di sopra espresse.

21. E per queste convenzioni non s'intenda derogato all'altre per altri tempi fatte tra Nonantolani ed altri sudditi della legazione di Bologna e tra l'uno e l'altro Stato, se non quanto si contiene nei presenti capitoli.

22. Inoltre dichiariamo che i suddetti capitoli sieno e s'intendano corrispettivi, e particolarmente convengono che quando il corso dell'acqua di Foscaglia in Panaro su per quello del Finale, ovvero lo scolo dell'acqua di Gaggio per il Nonantolano, o da' Finalesi o da' Nonantolani in qualsivoglia modo fossero impediti, sicchè non avessero il felice scolo conforme alla convenzione suddetta, in tali casi, ed in ciascheduno di essi, i Bolognesi non sieno tenuti a pigliar le acque del Nonantolano sul suo territorio, nè per la Genarella, nè per altro luogo; e per il contrario, quando da' Bolognesi fosse in qualsivoglia modo impedito lo scolo delle acque del Nonantolano, sicchè non avessero il felice scolo, conforme alle convenzioni suddette, in tal caso i Nonantolani e Finalesi, ed altri della giurisdizione di Modena, non sieno tenuti dar l'adito alle acque di Gaggio o altre superiori che vengono nel Nonantolano, nè da Foscaglia in Panaro, nè alle altre acque de' Bolognesi.

23. E finalmente promettono tutte due le parti osservare quanto di sopra, sotto l'obbligo de' beni dell'uno e l'altro Stato, e così del serenissimo signor Duca, come della camera e comuni di Bologna, promettendo che amendue gli Stati da' loro sudditi, così rispetto alle persone private, come alle comunità ed università, faranno osservare quanto di sopra si contiene in vigore di perpetua ed inviolabile legge, facendosi perciò pubblicare, dall'uno e dall'altro principe e superiori, editti ed ordini penali che leghino tutte le persone,

comuni, collegi e università a loro soggetti all'osservanza delle suddette convenzioni.

M. cardinalis Barberinus, legatus, etc.
Alberto Bolognetti, confaloniere di giustizia.

Andrea Codibò, mandatario del serenissimo di Modena.

Marc-Antonio Bianchetti, assunto.

Federico Guidotti, assunto.

Francesco Cospi, assunto.

Æmilius Bologninus, assumptus.

Gualengo Ghislieri, assunto.

Gio. Battista Sampieri, assunto.

Et quae capitula per me Dominicum Albanum, unum ex notariis infrascriptis, aliis duobus infrascriptis notariis observantibus, ad praesentiam infrascriptorum testium, et in loco, de quo infra, altà et intelligibili voce lecta fuerunt, coram praedicto ill.^{mo} et rev.^{mo} domino cardinali legato, dictis dominis vexillifero et assumptis, ac domino Andrea Codebovio, ad praesentiam infrascriptorum testium, qui omnes, ut apparuit, illa intellexerunt, prout ad praesentiam infrascriptorum testium dixerunt, asseruerunt, confessi fuerunt, et publice recognoverunt, ac medio iuramento, ut infra, professi fuerunt et recognoverunt praedicta capitula ab eis fuisse benevisa, attente inspecta, et diligenter considerata, ac mature pensata, et recognoverunt subscriptiones in calce illorum appositas fuisse et esse eorum manu scriptas, et respectu subscriptionis ad capitula concordiae communis Roffeni et Montisturturis cantantis sub nomine domini Sylvii Albergati, illius manu, et in effectum omnes subscriptiones omnium dictorum capitulorum fuisse et esse per illos factas, sub quorum nominibus respective cantant; et ita inter eos pro terminatione dictarum controversiarum fuisse concordatum, pactum et conventum; et renun-

ciarunt cuicumque exceptioni erroris, rei non sic gestae; et cuivis aliae quam in contrarium quomodolibet opponere possent, et illa, ac omnia et singula quaecumque in illis conventa et contenta iterum et de novo acceptarunt et approbarunt et emologarunt, adimplereque, attendere, observare et exequi convenerunt, omni meliori et validiori ac efficaciori modo, quo de iure fieri potuit et potest.

Et sic de praedictis.

Quae omnia, etc., poenà scutorum decem millium, etc., promissione refectionis damnorum, etc., obligationibus bonorum, etc. pacto precarii, etc. renunciatione beneficiorum, etc., iuramentis, etc., et respectu dicti ill.^{mi} et rev.^{mi} domini cardinalis manu pectori apposità, more illustrissimorum et reverendissimorum dominorum cardinalium, respectu vero dicti perillustris domini Marci Antonii Blanchetti, equitis Galatracae, manu super cruce apposità, et respectu aliorum, manibus cuiuslibet eorum tactis scripturis, etc.; et praedicta omnia in omnibus et per omnia secundum formam extensionum clausularum instrumentorum editarum Bononiae de anno MDLXXXII.

Tenor vero litterarum ill.^{mi} et rev.^{mi} domini cardinalis Burghesii est infrascriptus, videlicet:

A tergo: *All' Illmo e Rev.^{mo} Signor mio Oss.^{mo} signor cardinal BARBERINO, legato di Bologna.*

Intus vero:

Illmo e Rev.^{mo} Signor mio Oss.^{mo}.

È molto tempo che non si tiene avviso alcuno da V. S. illustrissima del negozio de' confini con i Modenesi, non senza desiderio di Nostro Signore d'intendere qualche cosa, come materia che preme assai alla Santità Sua, e qui in tanto, a nome di detti Modenesi, si è fatto ricorso con un memoriale, con esporre che i Bo-

Litterae cardinalis Burghesii ad legatum Bononiae de mente Papae.

lognesi non si possono indurre all'accomodamento de' confini di Montetortore, che è cagione che sieno sospesi tutti gli altri accomodamenti degli altri confini; il che ha porto occasione di significare a V. S. illustrissima che Sua Beatitudine avrebbe gusto particolare che si spedissero e decidessero tutte le differenze che si hanno con i sudditi Modenesi, tanto quella di Montetortore, quanto ogn'altra; e però quand'ella con l'autorità e destrezza sua possa superare le difficoltà che sono rispetto ai confini di Montetortore e venire alla terminazione di tutte queste differenze, Sua Santità loderà sommamente che lo faccia: ma vedendo che non possa riuscirle, la mente di Sua Beatitudine è che almeno si stipolino le capitolazioni sopra le altre differenze concordate, e nelle quali non v'è difficoltà conforme alli stabilimenti altre volte mandati di qua, lasciando in pendenza questa di Montetortore, con continuare però la pratica dell'accomodamento di essa, per la totale quiete di que' popoli, compiacendosi frattanto avvisare in che batta la difficoltà, per la quale non se ne può venire al fine di presente: ed a V. S. Illma bacio con ogni riverenza le mani.

Di Roma alli 21 agosto 1613.

Di V. S. Illma e Rev.^{ma}

Umil.^{mo} Servitore

Il cardinal BORGHESI.

Tenor autem senatusconsulti, de quo supra, est de quo infra:

Senatusconsultum Bononiense.

Die sabbati xxviii septembris MDCXIII. Congregatis illustrissimis dominis reformatoribus status libertatis civitatis Bononiensis num. 29 in aula superiori residentiae illustrissimi et reverendissimi domini cardinalis Barberini Bononiensis de latere legati apostolici, prospicienti ab occasu supra viridarium palatii maioris, eodem domino legato praesente, ac de ipsius con-

sensu et voluntate, inter eos positum et obtentum fuit infrascriptum partitum, videlicet: Per suffragia omnia affirmativa omnimodam tribuerunt illustrissimo domino Alberto Bolognetto moderno dictatori et vexillifero iustitiae populi et communis Bononiensis, una cum perillustribus dominis Marco Antonio Blanchetto, Friderico Quidotto, Francisco Cospio, Assorgio Volta, Friderico Elephantutio, Emilio Bolognino, Sylvio Albergato, Constantio Ursio, Gualengo Ghislerio et Ioanne Baptista Samperio, modernis assumptis eiusdem illustrissimi regiminis in materia finium et aquarum, eorumque consenatoribus, vel maiore illorum parte, facultatem et auctoritatem transigendi et concordandi cum perillustri domino Andrea Codebovio, secretario et commissario ad id deputato a serenissimo domino duce Mutinae super finibus territorii huiusce civitatis Bononiensis cum territorio Mutinae eiusdem serenissimi domini ducis, in dictis finibus et super aliis differentiis, praesertim in materia aquarum; et praedicta faciendi, respectu differentiae inter communia Roffeni et Montisturturis, iuxta formam capitulorum sub die xvi mensis septembris praesentis anni cum dicto serenissimo domino duce concordatorum mediantibus dictis domino Sylvio pro parte civitatis Bononiensis et dicto domino Andrea Codebovio pro parte dictae civitatis Mutinae, ac ab illis subscriptorum; respectu vero aliarum differentiarum, sive iuxta formam capitulorum iam visorum et placitorum, mox subscribendorum per praedictos illustrissimum et reverendissimum dominum cardinalem legatum, illustrissimum dominum vexilliferum iustitiae, et maiorem partem dictorum dominorum assumptorum, ac praefatum dominum Andream Codebovium, sive sub alia quavis forma dictis dominis legato, vexillifero et assumptis, vel maiori parti illorum, bene visa; desuperque

instrumenta et documenta quaecumque opportuna et necessaria cum insertione dictorum capitulorum conficiendi, seu conficiendi, poenali stipulatione, obligatione honorum camerae et communis Bononiensis, iuramento, et aliis clausulis et cautelis vallatâ, quae eis vel maiori parti illorum videbitur expedire, rogandi per publicum notarium unum, vel plures, ceteraque faciendi necessaria et opportuna: contrariis, etc.; promittentes seratum et gratum ac firmum habituros quidquid superinde fuerit factum per dictos illustrissimos legatum ac dominos vexilliferum et assumptos, vel maiorem partem eorum, ut supra.

Dominicus Castellanus illustrissimi senatus Bononiensis prosecretarius.

Loco † signi.

Sequitur tenor instrumenti procurae.

Concordia confirmatur a Pontifice.

§ 3. Nos, omnem super praemissis redivivae contentionis ac litigandi occasionem inter civitates, Status, necnon universitates et homines praedictos auferre volentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, concordiam praedictam, ac omnia in ea contenta et inde sequuta quaecumque, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti et solemnitatum aliâs forsan requisitarum et necessariarum ac quosvis alios, etiam quantumvis substantiales, defectus, si qui in praemissis aut eorum aliquo quomolibet intervenerint, supplemus.

Clausulae.

§ 4. Decernentes, concordiam praedictam ac praesentes litteras perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, ac ab omnibus, quos illae concernunt, perpetuo et inviolabiliter observari debere; sicque per quoscumque iudices ordina-

rios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales etiam de latere legatos (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariarum.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon civitatum et universitatum praedictarum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore remansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xx decembris MDCXIII, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 20 decembris 1613, pontif. an. ix.

CCXLI.

Mandat subditis episcopus Cenetensis ne, contra sua et Clementis VIII decreta, aliquid in praeiudicium ecclesiae Cenetensis et auctoritatis ecclesiasticae audeant attentare.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Aliâs (postquam felicitis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster, ad tuendam, ex pastoralis muneris debito, auctoritatem ecclesiasticam, ac cum civitas Cenetensis, etiam in temporalibus episcopo Cenetensi pleno iure subiecta esset,

Refert Clementis VIII decreta pro conservandis iuribus ecclesiae Cenetensis.

prout ad praesens est, et ideo appellationes a sententiis pro tempore in tribunali curiae episcopalis Cenetensis, etiam in causis mere profanis, tam civilibus quam criminalibus, ipso iure ad superiores suos ecclesiasticos devolverentur, et in causis huiusmodi ecclesia Cenetensis in quasi possessione existeret, prout ad praesens existit, ne appellationes huiusmodi ad alios quoscumque, praeterquam ad suos superiores ecclesiasticos, a quoquam temere interponerentur, opportune providere volens, universos et singulos cives, incolas et habitatores civitatis Cenetensis praedicti episcopi Cenetensis non solum spirituali sed etiam temporali iurisdictioni subiectos per suas in huiusmodi formâ Brevis expeditas litteras, sub Dei omnipotentis ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius ac suae indignationis necnon excommunicationis latae sententiae poenis, a quibus nonnisi a se et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo, quisquam absolvi posset, monuerat, iisdemque universis et singulis districte praecipiendo mandaverat, ne quisquam eorum a quibusvis sententiis in tribunali dictae curiae episcopalis super quibusvis causis, etiam mere profanis, tam civilibus quam criminalibus, eo usque latis, aut deinceps in perpetuum quodcumque ferendis, appellationes ad quoscumque iudices seculares, etiam principes, etiam senatum, rempublicam, seu quoscumque alios, cuiuscumque illi gradus, dignitatis et conditionis forent, etiam ducali, regali vel imperiali dignitate praefulgentes, interponere auderent, vel praesumerent, sed ad suos superiores ecclesiasticos, ad quos cognitio causarum dictarum appellationum pertinet, illas interponere omnino deberent, decreta, leges et ordinationes in contrarium quomodolibet facta, seu tum imposterum facienda, necnon appellationes ad praedictos et alios quoscumque iudices

seculares interpositas, seu tunc interponendas, cum omnibus inde sequutis et sequuturis, ac illa et illas nullius roboris et momenti ac minime attendenda esse; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate ubique iudicari et diffiniri debere, decernens; et alia disposuerat et ordinaverat),

§ 2. Per nos accepto, quod nonnulli, Ac sua. nedum contra dictarum litterarum tenorem et prohibitionem, sed alia etiam attentare tractabant, seu iam forsân attentaverant, in auctoritatis ecclesiasticae, Sedis Apostolicae et dictae ecclesiae Cenetensis, illarumque iurium praeiudicium; nos, iisdem Clementis praedecessoris vestigiis inhaerentes, omnibus et singulis personis in dictis litteris expressis, aut quomodolibet comprehensis, sub eisdem Dei omnipotentis ac beatorum apostolorum Petri et Pauli et nostrae indignationis necnon excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, a quibus nonnisi a nobis et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo constitutus, quisquam absolvi posset, mandavimus, ne eorum quisquam, per se, vel alium, seu alios, directe vel indirecte, seu aliâs quomodolibet contra praedictarum litterarum tenorem, aut alias, quomodocumque et qualitercumque quidquam facere, vel alio quocumque modo in auctoritatis, ac Sedis Apostolicae, et dictae ecclesiae Cenetensis, illarumque iurium praeiudicium attentare, aut innovare praesumeret; immo, si quid in contrarium tunc forsân attentatum esset, aut imposterum attentaretur, vel innovaretur, illud etiam ex tunc, prout postquam attentatum, seu innovatum fuisset, cum omnibus inde sequutis et sequuturis, de apostolicae plenitudine potestatis, irritavimus

et annullavimus, ac nullius roboris et momenti esse et fore, irritumque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decrevimus et declaravimus, et aliàs prout in dicti Clementis praedecessoris sub die XXIII decembris MDC⁴ et nostris sub die XXI maii MDCXI desuper in huiusmodi formâ Brevis expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur.

Causae ea re-
notandi.

§ 3. Cum autem, sicut non sine gravi animi nostri molestiâ etiam accepimus, nonnulli contra praedictarum Clementis praedecessoris et nostrarum litterarum prohibitiones, mandata, decreta, et declarationes, et aliàs in grave praeciudicium iurium et auctoritatis ecclesiasticae ac sedis et ecclesiae praedictarum alia attentaverint et innovaverint, nos, qui super universas ecclesias a Domino, nullis nostris meritis, constituti sumus, sollicite laborantes, ne pastoralis officii praetermissio ratio, in districto Dei iudicio, a nobis exigatur, pro incumbens nobis officii huiusmodi debito (sub eiusdem omnipotentis Dei et Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare vivos et mortuos, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli et nostrae indignationis necnon excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, a quibus non nisi a nobis et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo constitutus, quisquam absolvi possit, omnibus et singulis personis in litteris Clementis praedecessoris et nostris praedictis quomodolibet comprehensis, tenore praesentium, iterum districte praecipiendo mandantes, ne eorum quisquam per se, vel alium, seu alios sub quocumque praetextu, aut colore, directe vel indirecte, aut aliàs quomodocumque contra Clemen-

Rem vat.

1 Clem. VIII litteras habes in tom. xx, pag. 633; alias Pauli V in tom. xi, pag. 670 (R. T.).

tis praedecessoris et nostrarum litterarum huiusmodi apostolicas prohibitiones, mandata, decreta et declarationes, aut earundem litterarum tenorem, seu aliàs auctoritatem ecclesiasticam, ac Sedis Apostolicae et ecclesiae Cenetensis iura quomodolibet in auctoritatis praedictae et earundem sedis et ecclesiae Cenetensis iurium praeciudicium quidquam attentare, aut innovare, seu quomodocumque, et qualitercumque facere praesumat), quidquid hactenus, tam post Clementis praedecessoris, quam nostras litteras praedictas, contra eiusdem Clementis et litterarum nostrarum huiusmodi apostolicas prohibitiones, mandata, decreta et declarationes, aut earundem litterarum tenores, seu aliàs contra auctoritatem ecclesiasticam, et Sedis Apostolicae, et ecclesiae Cenetensis huiusmodi iura attentatum, innovatum, aut quomodolibet factum est, aut posterum attentabitur, aut innovabitur, aut fiet, directe vel indirecte, illud ac omnia et singula inde sequuta et sequutura, de apostolicae potestatis plenitudine, irrita et inania, ac nullius roboris et momenti esse et fore;

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, pariter decernimus et declaramus, contrariis non obstantibus quibuscumque.

Clausulae.

§ 5. Volumus autem, et apostolicâ auctoritate decernimus, ut praesentes litterae, seu illarum exempla in Urbe ad valvas basilicae Principis apostolorum, vel in civitate Ferrariae, seu ad valvas dictae ecclesiae Cenotensis affixa, ita omnes ar-

Praesentium
facienda publi-
cacio.

cent et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XI ianuarii MDCXIV, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 11 ianuarii 1614, pontif. anno IX.

CCXLII.

Regimen et administratio scholarum piarum in almâ Urbe, ad pauperes gratis erudiendos institutarum et ubicumque instituendarum, congregationi clericorum secularium beatæ Mariæ perpetuo demandatur: ipsaque Congregatio B. Matris Dei de cetero nuncupari decernitur¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Inter pastoralis officii curas, quae Romani Pontificis animum assidue sollicitum habere debent, illa non mediocris esse dignoscitur, ut christifideles piis moribus et doctrinâ mature imbuantur.

Opus scholarum piarum ad pauperes gratis erudiendos pridem in Urbe institutum

§ 1. Quapropter, ut pium ac maxime laudabile opus pauperes erudiendi et instituendi, in almâ Urbe nostrâ pridem divinâ gratiâ institutum, in dies magis ad Dei gloriam promoveatur, pro nostri muneris debito libenter procuramus, et cum operarii religioso zelo labores suos in agro Domini tam fructuose impendere cupientes se offerunt, apostolicae auctoritatis favore prosequimur ac praesidio communitimus, et aliâs disponimus, prout conspiciamus salubriter in Domino expedire.

Perpetuo duraturum sperat Pontifex, si alicui Congregationi ecclesiasticarum personarum committatur.

§ 2. Sane cum, sicut accepimus, opus piarum scholarum a nobis in Urbe nostrâ ad pauperes erudiendos et instituendos erectarum uberes fructus ferat, operae

¹ Congregationem istam pridem ab episcopo Lucensi Lunae institutam, approbavit Clem. VIII Const. CCCLXX *Ex quo divina* (in h. n. edit. est CXVII in tom. x, pag. 227 seq.).

pretium esse duximus providere, ut pium ac salubre institutum huiusmodi perpetuo duret: quod facile Deo adiuvante successurum speramus, si dictarum scholarum cura alicui personarum ecclesiasticarum Congregationi, in qua personae idoneae verisimiliter defuturæ non sunt, committatur.

§ 3. Cum vero (sicut dilectorum filiorum praepositi generalis et clericorum secularium Congregationis beatæ Mariæ, necnon praefecti dictarum scholarum nomine nobis nuper expositum fuit) praepositus generalis et clerici praefati, christianâ charitate ducti, sese onus huiusmodi suscepturos obtulerint, et habito desuper tractatu de consensu venerabilis fratris nostri Benedicti episcopi Praenestini cardinalis Iustiniani nuncupati, earundem scholarum protectoris, cum eodem praefecto ad infrascriptas conditiones devenirent, videlicet: quod scholarum praefatarum cura, regimen et administratio, praeposito et clericis dictae Congregationis pro tempore existentibus perpetuo incumbat; ipse tamen praefectus vitâ suâ durante in huiusmodi officio praefecti dictarum scholarum, et alii, qui in domo earundem scholarum ad praesens reperiuntur, etiam vitâ eorum durante, si voluerint, inibi permanere ac regulas, quas nunc habent, observare possint et debeant; illis autem vitâ functis, seu inibi manere recusantibus, in eorum locum non alii, quam qui iuxta regulas dictae Congregationis a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro confirmatas vivere voluerint admitti debeant;

Cumque praefecti dictarum scholarum convenirent cum praeposito et clericis Congregationis Beatæ Mariæ, quod ipsis praefectis deficientibus in dicto opere subintret ipsa Congregatio,

§ 4. Insuper ut tam in dictis scholis piis in Urbe praefatâ erectis, quam in aliis in eâdem Urbe pro tempore erigendis, pauperes dumtaxat cum fide parochi de eorum paupertate, nec non filii nobilium, quorum familiae ad inopiam redactae fuerint, cum fide eorum confessoriorum, vel

Quodque scholares pauperes in his scholis gratis erudiantur:

alterius personae fide dignae, admittantur, in iisque gratis, et absque ullo praemio, propter charitatem et Dei amorem erudiri debeant:

Ipsa Pontifex dictam Congregationem clericorum Matris Dei de cetero nuncupari decernit, eique regimen et administrationem scholarum piarum ubique erectarum et erigendarum mandat.

§ 5. Quare nos, dictae Congregationis clericos utiles fore operis huiusmodi ministros firmiter in Domino sperantes, ac praepositi et clericorum praefatorum promptam ad praemissa voluntatem plurimum in Domino commendantes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendos harum serie absolventes et absolutos fore censentes, nec non dictam Congregationem, illiusque praepositum et clericos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, praeposito, clericis, et Congregationi praedictae (quae de caetero perpetuis futuris temporibus MATRIS DEI nuncupari, ac in illâ eius praepositus et clerici, nunc et pro tempore existentes, sub regulis et constitutionibus eiusdem Congregationis a dicto Clemente praedecessore confirmatis, quibus nec non eiusdem Congregationis privilegiis praeciudicare non intendimus exceptis iis quae praesentibus contrariae sunt, militare debeant) curam, regimen et administrationem dictarum in Urbe erectarum, et aliarum piarum scholarum pro tempore erigendarum, cum supradictis conventionibus, dictis praeposito, clericis, et Congregationi¹, auctoritate et tenore praefatis, perpetuo committimus, et demandamus: ita quod liceat praeposito et clericis praefatis praefatarum scholarum huiusmodi,

¹ Verba haec dictis praeposito clericis et congregationi inutiliter repetita esse perspicies (R. T.).

et aliarum, simul atque erectae fuerint, illarumque bonorum et reddituum quorumcumque, corporalem, realem et actua-lem possessionem capere et apprehendere, ac de illis in scholarum earundem beneficium disponere.

§ 6. Decernentes, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque semper et perpetuo valida, firma et efficacia fore et esse, dictisque praeposito et clericis in omnibus et per omnia plenissime suffragari;

Has litteras perpetuo validas decernit.

§ 7. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Decretum irritans apponit.

§ 8. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ, roboratis) statutis ac consuetudinibus (illis praesertim, quibus cavetur expresse, quod clerici dictae Congregationis novas domos, cum obligationibus docendi adolescentes rudimenta grammatices aut litteras humaniores, et cum aliis quibusvis obligationibus, quibus clerici huiusmodi extra ecclesiam inservire teneantur, recipere non possint), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, concessis, confirmatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariaque omnia removet.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die

XIV ianuarii MDCXIV, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 14 ianuarii 1614, pontif. an. IX.

CCXLIII.

Quae sint facultates cappellani maioris, et cappellanorum cappellae regis catholici Hispaniarum¹.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico

Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Piis catholicorum regum votis, per quae divinus cultus augeri et ministrorum ecclesiasticorum praesertim cappellarum regiarum servitio adscriptorum status ad Dei gloriam tranquille ac recte dirigi et gubernari valeat, libenter annuimus, ac privilegiis et indultis communitimus, et aliàs disponimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Archiepiscopus Compostellanus, perpetuus cappellae regiae cappellanus,

§ 1. Itaque, vestigiis Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum inhaerentes, ac supplicationibus maiestatis tuae nomine nobis humiliter porrectis inclinati, eidem maiestati tuae, ut archiepiscopus Compostellanus pro tempore existens (cui, sicut ex institutione eiusdem maiestatis tuae nomine nobis nuper facta² accepimus, cura regiae familiae tuae, consanguineorum, affinium tuorum, ac omnium personarum in curiâ tuâ pro negociis confluentium et commorantium, ipsamque curiam sequentium, tamquam cappellae tuae cappellano maiori ex indulto apostolico, aut antiquâ et immemorabili consuetudine, incumbit), in quibusvis civitatibus, oppidis et locis in quibus dictam maiestatem tuam, tuamque regiam curiam pro tempore residere contigerit, continue

vel ad tempus curam animarum familiae tuae, omniumque et singularum personarum, tam ex tuis regnis et dominiis originem trahentium, quam extraneorum curialium ac dictam curiam sequentium, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis ac praeeminentiae existentium, tam ecclesiasticorum quam secularium, archiepiscopis et episcopis exceptis, exercere¹, earumque rector nuncupari, easque corrigere et visitare, ac in easdem omnimodam iurisdictionem ordinariam, omniaque et singula alia quae archiepiscopi et episcopi ac alii locorum Ordinarii in dioecesibus suis de iure vel consuetudine aut aliàs quomodolibet facere et exercere consueverunt, ac per se, vel alios ministros, suam iurisdictionem ordinariam exercere;

Animarum curam, quoad eos qui regiam curiam sequuntur,

Ordinariamque iurisdictionem exercet.

§ 2. Nec non ministros et officiales necessarios ad exercendam apostolicâ auctoritate huiusmodi omnimodam iurisdictionem tam curiae palatii, quam uti iudex cappellae huiusmodi et aliorum praedictorum, qui ab eo et eius mandato nominati exerceant eorum officia, et iurisdictionem suam, tam in causis familiarium cappellanorum servientium oratorii cappellae cantorum et ministrorum, etiam laicorum, eiusdem cappellae, quam aliarum personarum quarumcumque nationum tibi servientium, ac personarum regularium, et regiae proles, in illos tantum qui vere sunt curiales, nec non cappellanorum in ruralibus domibus seu palatiis tuis existentium, nominare; nec non, per se aut ministros suos, confessores regulares, de licentiâ suorum superiorum, aut seculares pro curâ animarum dicti palatii et curiae etiam

Ministros officialesque ad id necessarios deputat.

1 Semper omnibus infinitivis sequentibus subintellige *valeat, auctoritatem concedimus*, quae verba leguntur in fine § 5, nam eo usque sensus remanet inabsolutus. Porro perperam edit. Main. hic scribit *exercen.*, nam ratio syntaxis infinitivum requirit et gerundium non admittit (R. T.).

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

2 Nisi malis legere *patefactâ* (R. T.).

Confessarios
approbat et con-
cionatores de-
putat.

Excommuni-
catos absolvit et
dispensat super
irregularitate.

Sacramenta
etiam in Pascha-
te administrat.

A casibus Or-
dinario reserva-
tis absolvit.

nominare; et cappellanos et clericos servientes tibi et domui regali in dictâ cappellâ et oratorio ad celebrandum missas, et confessiones audiendas, ac verbum Dei praedicandum, examinare seu examinari facere, et eis id faciendi licentiam et facultatem dare; ac etiam praedicatores regulares aut seculares in dictâ curia, vel extra eam, ad praedicandum verbum Dei in cappellâ regia et domo, ubi tu, et curia tua erit, ita ut nullus Ordinarius loci, in quo dicta curia, seu tu, aut domus tua erit, sive eundo sive stando, sive etiam recreationis causâ, praedicationem verbi Dei impedire possit, convocare;

§ 3. Insuper cappellanos, cantores et scholares in dictâ cappella pro tempore existentes, propter iniunctionem manuum violentam inter se ipsos, ac etiam in clericos dictae cappellae non existentes, citra tamen membrorum mutilationem aut enormem laesionem, excommunicationis sententiam incurrentes, ab eadem sententiâ, satisfactione praeviâ et iniunctis iniungendis, absolvere, et cum ipsis super irregularitate, si quam huiusmodi sententiis ligati missas, et alia divina officia, non tamen in contemptum clavium, celebrando aut illis se immiscendo contraxerint, dispensare, omnemque inhabilitatis, et infamiae maculam, sive notam, per eos propterea contractam, absolvere: et infantes, et Turcas, et Saracenos, qui in praesentiâ tuâ, ex quavis causâ, pro tempore baptizabuntur, baptizare, ac tibi, et tuis filiis, reliquisque in domo tuâ pro tempore servientibus et residentibus, aliisque dictae curiae curialibus, poenitentiae et eucharistiae ac alia sacramenta, etiam in festo Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, absque alicuius licentiâ ministrare, seu ministrari facere;

§ 4. Nec non idem cappellanus maior te et omnes curiales, et quoscunque alios curiam sequentes tuam, ab omnibus et sin-

gulis delictis, excessibus et criminibus, etiam casibus episcopalibus, iniunctis iniungendis, absolvere et interdicti tempore ecclesiasticae sepulturae tradere, quodque pro se et aliis cappellanis praedictis in quacunque ecclesiâ, etiam Ordinum fratrum Minorum, ad quam te pro tempore declinare contigerit (dummodo in eâ ipsi cappellani et cantores divina officia celebrent et cantent) oblationes, etiamsi de manu tuâ, tuorumque filiorum seu filiarum procedant, prout in dictâ regiâ cappellâ, recipere; nec non quaecunque matrimonia, quae in praesentiâ tuâ contrahentur, solemnizare; ac praedictus cappellanus maior in episcopali dignitate constitutus tantum omnibus et singulis interessentibus missarum solemnibus et verbi Dei praedicationi in tuâ praesentiâ, vere poenitentibus et confessis, ducentos dies de iniunctis eis poenitentiis misericorditer in Domino, in formâ Ecclesiae consuetâ, relaxare; utque omnium et singulorum christifidelium in curiâ tuâ, ubicumque residebis continue vel ad tempus, pro tempore commorantium, per se, vel alium, seu alios per eum ad id deputandos, a suo, si curiales non fuerint, Ordinario approbatos, confessiones audire, eosque a peccatis absolvere, iniunctis iisdem, pro commissis, poenentiâ salutare et aliis iniungendis; nec non tam ipse, quam ab eo deputatus presbyter secularis, vel cuiusvis Ordinis de suorum superiorum licentiâ regularis, pariter a suo, si non fuerit curialis, Ordinario approbatus, omnium et singulorum in hospitali curiae tuae existentium confessiones similiter audire, eisque sacramenta ecclesiastica ministrare, et in mortis articulo omnium peccatorum suorum absolutiorem, iniunctis pariter iniungendis, impendere, ac parochialem ecclesiam viciniorum palatio, ubi te pro tempore morari contigerit, et, si fuerint duae parochiales ecclesiae aequae vicinae dicto palatio, al-

Nonnullasque
concedit indul-
gentias.

teram, quam maluerit, eligere, in eâque tam cappellanus maior, quam persona ab eo ad animarum curam deputanda, libere ingredi, et exinde sacramenta praedicta accipere, et sibi subditis ministrare, et ad infirmos curiae tuae deferre, et monitiones matrimoniales suorum subditorum iuxta decreta dicti Concilii publicari facere, eosque matrimonio, sine tamen praedictio iurium parochialium, coniungere;

Eucharistiam, et oleum infirmorum in regia cappellâ potest reponere.

§ 5. Praeterea, si eidem cappellano maiori videbitur, consideratâ decentiâ et necessitate, sanctissimum Eucharistiae sacramentum et extremae unctionis in cappellâ regiâ, ut ad infirmos et infirmas in dicto palatio existentes commodius deferatur et multis incommodis, quae alias nasci possent, obvietur, reponere libere et licite, et absque ullo conscientiae scrupulo, aut censurarum ecclesiasticarum incursu, valeat, licentiam et facultatem, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Ipsae, cappellani, cantores, etc. non subsumunt iurisdictioni Ordinarii.

§ 6. Ad haec, ut quicumque locorum Dioecesani et alii ordinarii iudices in maiorem et cappellanos, cantores et scholares praedictos, actu inservientes et consueta stipendia percipientes (quos ab illis prorsus et omnino eximimus, ac totaliter liberamus et quoad maiorem Sedi Apostolicae immediate, quoad alios vero cappellanos, cantores et scholares huiusmodi, dicto cappellano maiori subesse decernimus) nullam penitus superioritatem, dominium et iurisdictionem exercere, nec se de illis quomodolibet intromittere valeant, sed praedicti cappellani, cantores et scholares coram ipso cappellano maiori, seu legatis aut delegatis dictae Sedis dumtaxat, teneantur de iustitiâ respondere¹;

Et a quocumque episcopo sacris ordinibus possunt initiari.

§ 7. Insuper, ut cappellani, cantores et scholares servientes praedicti a quolibet Subintellige auctoritate et tenore similibus concedimus, quod legitur ad finem § 8; nam eo usque syntaxis manet suspensa (R. T.).

cumque maluerint catholico antistite, gratiam et communionem Sedis Apostolicae habente, ordines sacros statutis ad id a iure temporibus successive accipere, dictique cappellani, etiam religiosi, missas, horas canonicas et divina officia, etiam te absente, iuxta tamen ritum Romanae Curiae etiam in dictâ cappellâ, et in dictâ cappellâ tantum, tam alii cappellani, quam cantores et scholares dicere, recitare et canere, easdemque horas canonicas, ex causâ tamen, et infra diei terminum, ac privatim, non autem in ipsâ cappellâ, anticipare et postponere, ac in festo sanctissimi Corporis Christi, et per eius octavam, sanctissimum Eucharistiae sacramentum in eâdem cappellâ cum debitis reverentiâ et honore tenere, et in quintâ et sextâ maioris hebdomadae feriis idem sanctissimum Sacramentum in dictâ cappellâ in sacrario sive urnâ reponere, et ad morem patriae monumentum seu tumulum nuncupatum cum luminaribus facere et tenere, nec non coram te missas, etiam antequam elucescat dies, circa tamen diurnam lucem, ac per unam horam post meridiem celebrare;

Aliaque hic expressa facere.

§ 8. Quodque persona loco archiepiscopi Compostellani cappellani maioris, ut infra, deputanda, nec non triginta ex cappellanis praedictis, non tamen praebendas theologales et poenitenciales obtinentes, fructus, redditus et proventus quorumcumque beneficiorum tuorum ecclesiasticorum, etiamsi canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia fuerint, cum eâ integritate, distributionibus quotidianis exceptis, percipere possint, cum qua illos perciperent, si in eisdem ecclesiis personaliter residerent, nec ad residendum interim in eisdem teneantur, auctoritate et tenore similibus etiam concedimus.

Cappellani possunt beneficia ecclesiastica obtinere et fructus percipere tamquam praesentes.

§ 9. Insuper, ut christifideles curiales tui, de licentiâ ipsius cappellani maioris

Curiales possunt in Paschate a quo maluerint

presbytero sa-
cramenta reci-
pere.

dumtaxat, quemcumque idoneum presbyterum, secularem vel cuiusvis Ordinis regularem, approbatum ab Ordinario si curialis non fuerit, in suum possint eligere confessorem, qui, eorum confessionibus diligenter auditis, eos a peccatis absolvere, et pro commissis poenitentiam salutarem et alia iniungenda iniungere, et sacramenta praedicta, etiam in die festo Resurrectionis Dominicae, ministrare possit, utque cappellani, cantores et aliae ecclesiasticae personae deputandae ad informationes faciendas super puritate sanguinis admittendorum in cappellani huiusmodi testes per censuras ecclesiasticas compellere possint iuxta sacrorum canonum dispositionem, auctoritate et tenore praedictis pariter indulgemus.

Absente archiepis-
copo Com-
postellano rex
potest eius loco
alium deputare,
qui iisdem gau-
det privilegiis,
auctoritate et
facultatibus.

§ 10. Atque haec omnia et singula moderno et pro tempore existenti archiepiscopo Compostellano, tamquam dictae cappellae cappellano maiori, quamdiu et quoties in dictâ curiâ personaliter resederit, et, eo ab eâdem curiâ absente seu in illâ non residente, personae in presbyteratus ordine constitutae, per te, toties quoties tibi visum fuerit, nominandae, et per suum Ordinarium approbandae, quam nos ex nunc, prout ex tunc postquam per te nominata et a suo Ordinario approbata fuerit, deputamus et approbamus (quae, durante absentia dicti archiepiscopi a curiâ praedictâ, in quibusvis civitatibus, oppidis et locis, in quibus te, tuamque curiam regiam pro tempore residere contigerit, omnia¹ et singula alia, quae archiepiscopi et episcopi ac alii locorum Ordinarii in diocesis suis de iure vel consuetudine aut aliâs quomodolibet facere et exercere consueverunt, citra tamen exercitium pontificalium, et ordinum ac beneficiorum collationem, exercere libere et licite, quaeque²

¹ Absque ratione edit. Main. *omniaque* (R. T.).

² Edit. Main. legit *quodque*; at *quaeque* putamus esse legendum, nam alioquin syntaxis propositionis incidentis inabsoluta manet (R. T.).

omnibus et singulis gratiis, favoribus, praerogativeis et indultis, quibus dictus archiepiscopus, dum in tuâ curiâ residet, ratione dicti officii cappellani maioris gaudet, fruitur et utitur, ac gaudere, uti et frui quomodolibet potest, gaudere, uti, frui possit et valeat pariformiter et aequè principaliter), ac tibi personam huiusmodi nominandi et eligendi plenam et omnimodam facultatem, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 11. Praesentes quoque litteras de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari vel invalidari nullatenus posse, sed illas validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere; sicque et non aliter per quoscumque iudices quavis auctoritate fungentes, etiam palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere; ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Clausulae pro
praesentium lit-
terarum firmi-
tate.

§ 12. Quocirca venerabilibus fratribus Segobiensi et Abulensi episcopis, ac dilecto filio nostro, et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncio, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, quoties pro parte maiestatis tuae, seu alicuius ex cappellanis, vel cantoribus et scholaribus praedictis fuerint requisiti, solemniter¹ publicantes, tibi et illis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostrâ, maiestatem tuam, ac cappellanos vel cantores et scholares praedictos, praemissorum omnium et singulorum effectum pacifice frui et gaudere; non permittentes maiestatem

Exequutores
eiusdem.

¹ Subintellige *easdem has litteras* (R. T.).

tuam aut illos desuper a quoquam quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio
contrariorum.

§ 13. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, qua cavetur, ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis causis exceptis casibus, et in illis ultra unam dietam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, et de duabus dietis in concilio generali editâ¹ (dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur), ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non quibusvis statutis et consuetudinibus (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, per quoscumque Romanos Pontifices etiam praedecessores nostros, ac nos et dictam Sedem, etiam per viam generalis legis, ac statuti perpetui, ac motu proprio, et ex certâ scientiâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, etiam cum quibusvis irritantibus, annullativis, cassativis, revocativis, praeservativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis attestativis, ac derogationum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, quomodolibet etiam pluries concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus (etiâsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut exquisita forma servanda foret, et in eis caveatur expresse, quod illis nullatenus derogari possit), illorum ac om-

¹ Aptius legimus edita quam editis (R. T.).

nium et singularum litterarum praedictarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac ad verbum insertis, nec non modos et formas ad id servandas pro individuo servatis habentes, hac vice dumtaxat, illis aliâs¹ in suo robore perman-suris, harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 14. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur ubique in iudicio et extra illud, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis
danda fides.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVII februarii MDCXIV, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 17 februarii 1614, pontif. an. IX.

CCXIV.

Confirmatio concordiae seu transactionis inter universitates terrarum Citerinae et Monterchi, Status Ecclesiastici et magni ducis Haetruriae respective, pro reparandis alluvionibus fluminum Cerfonis et Rivianelli, initae¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, christifidelium quorumbet, praesertim subditorum nostrorum, ac circumvicinorum populorum quieti intendentes, illa, quae pro litium et differentiarum inter ipsos semovendis anfractibus concorditer facta fuisse dicuntur, ne in recidivae contentionis vitium successu temporis prolabantur, sed firma perpetuo et illibata permaneant, apostolicae

Exordium.

¹ Vocem aliâs de more nos addimus (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

confirmationis robore libenter commu-
nimus.

Facti series.

§ 1. Cum itaque, sicut ex insinuatione venerabilis fratris Dominici episcopi Albinganensis, civitatis nostrae Perusinae gubernatoris, accepimus, ortis dudum controversiis et differentiis seu litibus inter dilectos filios universitatem et homines Citernae ex unâ, ac universitatem et homines Monterchi, terrarum seu locorum Status Ecclesiastici et Status dilecti filii nobilis viri Cosimi Medices Etruriae sibi subiectae magni ducis respective, ex alterâ partibus, super clusâ in flumine Cerfonis et territorio Status Ecclesiastici fabricata, aliisque rebus in infrascriptae concordiae instrumento latius expressis, dictus Dominicus episcopus et gubernator, in vim specialis commissionis sibi desuper datae, ac dilectus filius Raphael de Medicis a dicto Cosmo magno duce specialiter deputatus, visis, consideratis, et diligenter recognitis dictorum locorum seu terrarum statu atque confinibus, aliisque desuper necessariis et requisitis circumstantiis, omnibusque et singulis partium praetensionibus ac iuribus exacte discussis et mature hinc inde ventilatis, clusam praedictam demoliendam, ac aliam loco dicti fluminis et eodem territorio Status Ecclesiastici fabricandam, universitatemque et homines dicti loci seu terrae Monterchi in expensis pro huiusmodi clusâ fabricandâ necessariis, ratione utilitatis quam eorum agri inde recipiunt, concurrere debere decreverunt, et super aliis rebus praedictis ad infrascriptam devenerint concordiam, seu transactionem, tenoris qui sequitur, videlicet:

In nomine Domini. Amen.

Tenor concordiae.

Noi, Domenico Marini, vescovo di Albenga, governatore di Perugia e della provincia dell'Umbria per la Santità di nostro Signore, e dalla istessa deputato

alle infrascritte cose, come per lettere del signor cardinal Borghese, date sotto li 14 di decembre 1613, da registrarsi qui sotto, e Raffaele Medici, senatore e commissario delle milizie del serenissimo Gran Duca di Toscana, deputato da sua Altezza, come per patente da registrarsi parimente qua sotto; volendo, conforme alla mente dell'uno e l'altro prencipe, provvedere, che li vassalli così di sua Santità come di sua Altezza posti ne' confini, e particolarmente quei di Citerna e di Monterchi, confinino bene e pacificamente, e provvedere ai rumori passati e scandali, che po'essero tra di loro nascere; essendoci abboccati più volte insieme, veduto il sito del paese, riconosciuti li confini, considerato lo stato in che si ritruova il piano di Monterchi, ed il danno che viene dall'e acque di diversi fiumi; considerata parimente e veduta la chiusa del signor Giulio Bufalini da Città di Castello posta nel confine, che traversa tutto il fiume Cerfone, e considerato parimente e veduto il taglio o rottura fatta sopra i beni del signor Fabrizio Monanni da Monterchi, Stato di sua Altezza; e veduta parimente e considerata la rottura ed inondamento fatto e che minaccia di fare il detto fiume Cerfone ne' beni di Antimo in quella parte che è posta nello Stato Ecclesiastico di contro al detto taglio; e finalmente, vedute e considerate tutte quelle cose che si dovevano vedere e considerare, sentite le parti, tanto li deputati dall'una e l'altra comunità di Citerna e Monterchi, quanto l'agente ed avvocato del signor Giulio Bufalini più volte, e mandati sul luogo più volte, a livellare e far altro toccante al loro mestiero, maestro Lorenzo Petrozzi architetto Perugino e maestro Gherardo Mechini architetto di sua Altezza, i quali riferirono quello che si vedrà dalla loro relazione da registrarsi qui sotto di parola in parola: dichiariamo, ordiniamo,

sentenziamo e comandiamo quanto in appresso, cioè:

Che la rottura o taglio, come sopra, fatto ne' beni di esso signor Fabrizio per dare nuovo letto al detto fiume Rivianello, o per qualsivoglia altro suo pensiero ed interesse, si riduca ed assetti dal detto signor Fabrizio in quel modo che sarà ordinato dalli prefati architetti a sue spese, e queste dentro di un mese da incominciarsi dal giorno della stipulazione di questa nostra sentenza, sotto pena di cento scudi da applicarsi la metà alla camera di sua Altezza, e l'altra metà all'istesso effetto di ridurre e rassettare la detta rottura o taglio, come sopra: e, perchè il Cerfone non rompa, come ha minacciato alcune volte di fare, ne' beni della chiesa di sant'Antimo posti nello Stato Ecclesiastico, ordiniamo che il padrone o affittuario di essi beni debba rimediarvi con argini o chiusa in quel modo che gli parerà più espediente, e quando il rimedio da lui applicato non paresse sufficiente alla comunità di Citerna, sia lecito ad essa di accomodarlo a spese proprie, o delli agiacenti ecclesiastici, in modo tale, che stia bene ed assicuri il pericolo della rottura, valendosi del terreno di essa chiusa con quel minor danno del rettore o affittuario di essa, che sarà possibile:

Che la chiusa ossia steccata fatta, come sopra, nel fiume Cerfone dal signor Giulio Bufalini si distrugga, e se ne faccia un'altra più abbasso nel modo e forma che vien riferito e concordato dalli detti architetti nella detta relazione da registrarsi qui sotto, che da noi in tutto e per tutto si approva, e se ne comanda l'osservanza ed esecuzione; e per la spesa che andrà nel fare la nuova chiusa e distruggere la vecchia debbano concorrerci per la metà li Monterchiesi, per il beneficio che ne sentiranno i loro piani al presente offesi dalle acque, e, non volendo tener conto

della spesa, che si farà nel mutare e riformare la detta chiusa, abbiano da pagare fra tre mesi al detto signor Giulio scudi cento per questa volta solamente, il quale abbia da farla, per il restante, tutta a sue spese, e mantenerla, se vorrà che il suo molino macini, con tenere la forma o sia gora profonda e netta, della dovuta larghezza, e la colta rimondata e netta dal fango, ed anco aperta la forma sotto avanti la trecena della larghezza delle bocchette, conforme si dirà nella sottoscritta relazione de' periti; e mancando detti Monterchiesi di pagare nel suddetto tempo li detti scudi cento, ovvero metà di spesa, come si è detto di sopra, sia lecito al detto signor Giulio di fare astringere dal vicario di Anghiari, o di Monterchi, passato detto tempo, il loro camerlengo, precedente una notificazione di otto giorni con ogni opportuno rimedio; ed in evento che il signor Giulio non volesse ricevere li detti cento scudi, caso che li Monterchiesi eleggano di pagare li cento scudi e non la metà della spesa, sia lecito alli medesimi depositarli, con una precedente dichiarazione o intimazione nella tesoreria o di Città di Castello o di Perugia, dove più gli parerà comodo; qual deposito fatto, s'intendano liberati, ed obbligato il detto signor Giulio a quanto si è detto di sopra e si dirà di sotto, tutto a sue spese; e non adempiendo per il tempo infra scritto quanto deve adempiere, se gli debba, con notificarlo prima al commissario di Citerna, distruggere affatto la detta chiusa vecchia e rifare la nuova, nel modo detto di sopra, dalla comunità di Citerna, la quale resti padrona del molino, e ne tiri li frutti, sin tanto che si sarà rinfancata di quel tanto che averà speso, con valersi delli cento scudi, che si depositeranno dalli Monterchiesi, o della metà della spesa da farsi come di sopra; dichiarando, come dichiariamo, che detto signor Giulio

sia tenuto ed obbligato, in evento che riceva li detti cento scudi, di aver finita la detta nuova steccata in tutto e per tutto alli 15 di agosto del presente anno 1614 al più lungo e levata la vecchia; il che non facendo, si debba astringerlo a farlo dal governatore di Città di Castello, e li Monterchiesi in tal caso ne diano conto alli loro superiori, o a sua Altezza, acciocchè possa la Santità di nostro Signore darci opportuno rimedio, quando si mancasse di farlo da' suoi ministri, e che in nessun modo della steccata vecchia resti vestigio alcuno, che possa dare veruno impedimento nel letto di detto fiume Cerfone.

E perchè nella relazione de' periti si dà autorità e facoltà al detto signor Giulio, o suoi ministri, di potere li quattro mesi dell'anno, cioè, da mezzo maggio fino a mezzo settembre, nel qual tempo ordinariamente sogliono mancar le acque, imporre sopra la chiusa da fabbricarsi dell'Altezza e qualità, che si specifica in detta relazione, fascine amovibili, o altre cose simili fermate da sassi parimente amovibili, per poter raccorre tant'acqua, quanta gli basti per macinare, si dichiara, che se ve la terrà in altro tempo, o in modo tale, che venendo piena, non sieno subito levate, sia tenuto a rifare tutti li danni, che per questo effetto, e per causa di detto impedimento, ricevessero li Monterchiesi, da dichiararsi da due periti, da eleggersi uno per parte; che ciò non ostante, dopo una notificazione da farsi dalla corte di Citerna, ad istanza di detti Monterchiesi, a lui, o al mugnaio, o affittuario, o alla casa di detto molino, di giorni tre, caschi in pena detto signor Giulio di scudi venticinque, da applicarsi per un terzo al notificatore, palese o segreto, per un altro terzo alla reverenda camera apostolica, e per il restante al giudice o commissario che ne farà esecuzione, per ogni volta che trasgredirà.

Dichiarando, che tutte le suddette cose convenute e scritte di sopra, come anco le relazioni ed altro da scriversi qui sotto, saranno stipulate con riserva della approvazione così di Sua Santità, come di Sua Altezza serenissima.

Tenor litterarum illustrissimi dominicalis Burghesii, de quibus supra fit mentio, est, videlicet, ab extra:

All'illustre e molto reverendo signore come fratello il governatore di Perugia.

Loco † sigilli.

Intus vero: Illustre e molto reverendo signore come fratello.

Dalle ultime dei 12, spedite di qua a V. S. per staffetta, avrà inteso come ella aveva accordato con il senso di N. S. in scrivere al governatore di Città di Castello, che se si potevano sostenere le ragioni della Sede Apostolica con riputazione, e senza venire a rottura, era bene di farlo, massime finchè fosse arrivata la risposta del Gran Duca, e suoi ministri; ora con la presente mi occorre dirle di più, che quell'Altezza ha di già fatto intendere qua per il suo ambasciatore, che non ha saputo cosa alcuna de' motivi de' Monterchiesi, e che ha ordinato, che di là si astengano dall'innovare, e che desidera sommamente, che si termini ogni differenza con quiete ed amorevolezza, deputandosi per tale accomodamento uno per parte; ed in oltre, quando l'innovato fin qui, *etiam* in quello del suo Stato, portasse pregiudizio alcuno al territorio ecclesiastico, vuole che restituisca in pristino, di che il detto ambasciatore ne ha fatto istanza particolare, e supplicazione la Santità Sua, la quale si è compiaciuta condescendere a tale istanza; e però tenendo molta fede nella diligenza di V. S. accompagnata da affezione, che porta al servizio della Sede Apostolica, ha deputato per la parte sua la persona di Lei, ed ha ordinato, che se le scriva;

Litterae damente Papae.

che, se ella avrà sicura informazione che il fatto patisca dilazione, talmente che non possa dall'innovato succedere per adesso pregiudizio alcuno al territorio della Chiesa, in tal caso s'intenda con li ministri di Sua Altezza, e concerti il tempo e giorno che dovrà essere col deputato dall'altra parte, per conto del quale già si è scritto dall'ambasciatore a Fiorenza, e se ne dovrà di là far provvisione subito; e poi vada di persona al luogo, e supplisca a tutto quello sarà necessario ed espediente per il servizio della Santità Sua, e della giurisdizione ecclesiastica: ma quando il negozio non comporti dilazione, e dal tardare di rimediarsi possa essere pericolo di pregiudizio allo Stato Ecclesiastico, e giurisdizione della Sede Apostolica, allora si contenti di pigliarsi incomodo di andar subito al luogo della differenza, e con la desterità e prudenza sua rimediarsi, con arginare nel nostro, vedendo di far capaci quelli ministri del Gran Duca, che stanno sul luogo, e valendosi d'ogni altro modo che potrà migliore, purchè s'assicuri, che non segua un minimo pregiudizio alla suddetta Sede Apostolica. Questo è quanto devo dirle in significazione della santa mente di Sua Beatitudine, ed aspetto a suo tempo essere da lei avvisato del seguito: con che me le offro.

Di Roma li 14 di dicembre 1613.

Di V. S. come fratello il cardinale
BORGHESE.

Tenor vero litterarum patentium serenissimi magni ducis Etruriae, de quibus supra fit mentio, est, videlicet:

Litterae patentis M. D. Etruriae.

Don Cosmo Gran Duca di Toscana. Continuando noi nell'antico nostro istituto e desiderio, che infra li sudditi nostri e quelli de' Stati alieni, e particolarmente dello Stato Ecclesiastico, si vicini e confini con amorevolezza, e reciproca, intera

e scambievolmente quiete, e si levi ogni occasione, ancorchè minima, di dispareri, controversie e malagevolezze fra loro, atti in progresso di tempo ad apportar molestie così per l'una come per l'altra parte, e volendo Noi mostrare in questo pontificato della Santità di Paolo Papa V, amovibilissimo nostro, ogni effetto di questa nostra volontà verso la Santità Sua, siamo prontamente concorsi nella risoluzione fatta da Sua Beatitudine, che si deputino persone, che vadano sul luogo della differenza, che verte fra la nostra comunità ed uomini di Monterchi da una, ed il signor Giulio Bufalini da Città di Castello o altre persone o luoghi dello Stato Ecclesiastico dall'altra, per causa ed occasione della steccata del molino del detto signor Giulio, ed innondazione del fiume Cerfone, e rottura fatta in detto fiume, e nel fiume di Rivianello, e danni che sono seguiti e seguono in quelle pianure e beni per cagione di detta steccata, molino e fiume: ed essendo per la parte della Santità Sua stato eletto e deputato monsignor Marini vescovo di Albenga, ed al presente governatore di Perugia e dell'Umbria, confidati noi nella diligenza, prudenza, ed integrità di voi cavalier Raffaello Medici, gentiluomo e senator Fiorentino, commissario delle nostre milizie, vi abbiamo eletto, ed in virtù della presente e patenti lettere vi eleggiamo e deputiamo in commissario e delegato nostro per trasferirvi personalmente sul luogo della differenza (con quelle persone e periti che riputerete a proposito e convenirsi) per abboccarvi tante volte quante farà di bisogno con il detto monsignor Marini per vedere ed intendere, conoscere, riferire, stabilire, decidere e terminare ogni differenza, come meglio parerà a voi che convenga, tanto per via di amorevole composizione, accomodamento ed accordo, quanto per termine e via di buona e netta giustizia;

e per detto effetto, e qualunque delle cose soprascritte, e per ogni altra ancora dipendente, emergente e connessa, ed ancora per ricevere, onorare ed accarezzare e far servire detto prelato per tutti i luoghi delli Stati nostri, ne'quali talvolta sarà espediente che egli personalmente si trasferisca, come desideriamo, vi concediamo e diamo ampiamente tutta la facoltà ed autorità che bisogna e che fosse necessaria ed opportuna in tutte e ciascuna delle cose sopradette congiuntamente e separatamente, e quanto sarà all'incontro stata data, o che si darà dopo la data delle presenti nostre, dalla Santità di Nostro Signore a detto monsignor Marini per detto effetto; essendo noi per aver rato e grato e fermo, siccome da ora confermiamo, tutto quello che di comune concordia nelle predette cose, ed in qualsivoglia di esse, stabilirete e fermerete per beneficio e quiete dell'una e l'altra parte, e come più parrà convenirsi. E però comandiamo al vicario di Anghiari che vi riceva e riconosca per delegato nostro e commissario, ed anco vi assista in tutto quello che a voi piacerà; e comandiamo parimenti al vicario, cancelliere, ufficiali, ministri e priori, ed altre persone pubbliche e private di Monterchi, o di qualunque altro luogo del nostro dominio, che ancora loro come tale vi ricevano, vi conoscano ed assistano ed obbediscano per quanto stimano la grazia e temono l'indignazione nostra. In fede di che abbiamo fatte fare le presenti, firmate di nostra mano, ed impresse con il nostro sigillo maggiore, e contrassegnate dall'infrascritto nostro primo segretario di Stato.

Data in Fiorenza a' 16 gennaio 1614 *ab Incarnatione.*

Il Gran Duca di Toscana.

Loco † *sigilli.*

Per comandamento di Sua Altezza
CURZIO PICCHINA.

Tenor vero relationis peritorum, de qua in dictâ sententiâ fit mentio, est, videlicet:

Illustrissimi signori delegati dalla Santità di Nostro Signore Papa Paolo V, e dal serenissimo don Cosmo Medici Gran Duca di Toscana IV.

Noi Gherardo Michini, Fiorentino, e Lorenzo Petrozzi, Perugino, architetti, conforme all'ordinee commissione dataci dalle Signorie Vostre Illustrissime ci siamo trasferiti al molino del signor Giulio Bufalini, che sta più vicino alla terra di Monterchi, detto il Perugino, ed abbiamo con ogni accuratezza e diligenza veduto, considerato, misurato e livellato, e fatto quanto è stato necessario ed opportuno per aver buona e perfetta cognizione di quello che si desiderava dalle Signorie Vostre Illustrissime: e riferiamo quanto appresso:

Che il rimoderare l'altezza della steccata che dà l'acqua al detto molino, quale è fabbricato sul fiume Cerfone, attraversandolo da una ripa all'altra con stilloni e travi di legname di castagno e cerro e tavoloni, o¹ in altezza di piedi tre alla misura Perugina, sarebbe cosa difficilissima, atteso che bisognerebbe affondare la gora più di quello che è, ed affondandosi a sufficienza, non vi si potrebbe mantenere per rispetto delle frane e dilamate, che vi cascherebbono dentro dalle ripe, chè pur così nello stato che è ve ne cascano, non ostante la grande altezza di detta steccata. Però a noi parrebbe, che meglio fosse fabbricare una nuova steccata più verso il molino, nello Stato di Sua Santità, in sito sicuro e stabile nella forma che è la steccata vecchia, che sarà quasi della medesima lunghezza, *vel* circa, e distante dalla steccata vecchia piedi trecentosessanta, che sarà appunto

¹ Huiusmodi disiunctiva o praeter rem esse videtur (R. T.).

passato il sito franoso e dilamoso delle ripe cattive all'incontro dello sciaquatore murato; e questa steccata, da farsi nel detto luogo e sito, sia di altezza di piedi due e mezzo, alla misura Perugina, che alla misura Fiorentina sarà di braccia uno e soldi undici, e da una sponda all'altra del fiume alla testa di detta steccata si fabbrichi da ciascheduno de' lati con muraglia stabile e ferma un pilastro, che dimostri l'altezza della detta steccata, acciò non si possa alterare, trascendere, nè passare l'inverno, e sia la superficie di questa steccata messa in piano con una catena di legname, che colleghi con tutti gli altri pali, talmente che il di sopra sia tutto in piano con la muraglia che si farà dalle bande, perchè si veda, e non abbia ritegno alcuno: e perchè le acque l'estate calano ordinariamente per tutti li fiumi, però ci pare,¹ per tener il molino di detto signor Giulio macinante tutto l'anno, di permettere al detto signore Giulio, che, dalla metà del mese di maggio sino alla metà del mese di settembre,² con fascine amovibili e deboli, che possano esser portate via da ogni piena, alzi la steccata, aiutando, se bisognerà, il ritegno dell'acqua; la quale, e con dette fascinate, e con ridurre la profondità e larghezza proporzionata della gora, e con tenere la gora pulita, ed il bottaccio della colta netto dal fango, l'esito dell'acqua del molino, largo quanto sono le bocchette, sarà dett'acqua tanta, quanta è di presente, e bastante e sufficiente al molino, come si è sul luogo fatto vedere alle Signorie Vostre Illustrissime, e come state sono da noi in voce fatte capaci con le dimostrazioni. Ed in quanto alla rottura o taglio del fiume Rivanello, che è ne' beni del signor Fabrizio

Monanni, per rimetterlo nel suo stato vecchio, e vi vada con facilità, diciamo, che si deve dargli volta dolce, fortificata di palata (come nella pianta allegata da noi concordemente fatta si dimostra) e riempire la rottura o taglio sopradetto, che sbocca nel fiume Cerfone (e da noi è stata sottoscritta³); e nel far questo taglio, con addolcirlo come di sopra, andrà tagliato delli beni di messer Andrea Monanni: ed in fede abbiamo sottoscritta la presente di nostra propria mano questo di 24 di gennaio 1614.

Io Gherardo Michini, architetto di S. A. serenissima, per la conferma di detta relazione ho sottoscritto, mano propria, di accordo con Lorenzo Petrozzi, architetto Perugino, questo di 24 sopradetto.

Io Lorenzo Petrozzi confermo quanto di sopra si contiene, essendo stato condotto da monsignore illustrissimo Marini ad intervenire a quanto di sopra si è detto, come architetto e perito.

Così ho giudicato, pronunciato e sentenziato io Domenico, vescovo di Albenga, commissario e giudice deputato apostolico.

Così ho giudicato, pronunciato e sentenziato io Raffaello Medici, commissario e giudice delegato dell'Altezza di Toscana.

Sequitur legalitas, etc.

§ 3. Nos, omnem super praemissis contentionis et differentiarum ac litigandi materiam inter universitates et homines praedictos auferre volentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione nostris, concordiam seu transactionem praedictam, ac omnia in eâ contenta, et inde sequuta quaecumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris

Confirmatio.

¹ Coniunctionem *che*, quae praeter rem abundat, delemus (R. T.).

² Iterum coniunctionem *che* abolemus (R. T.).

³ Verba haec, quae parenthesi inclusimus, ad aliam parenthesim superiorem referenda sunt (R. T.).

quam facti, et solemnitatum aliàs forsan requisitarum et necessariarum, ac quosvis alios, etiam quantumvis substantiales defectus, si qui in praemissis aut eorum aliquo quomodolibet intervenerint, supplemus.

Clausulae.

§ 4. Decernentes concordiam seu transactionem huiusmodi ac praesentes litteras validas, firmas et efficaces perpetuo esse et fore, ac ab omnibus, quos illae concernunt, inviolabiliter observari debere; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantium derogatio.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon universitatum praedictarum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvi februarii mdcxiv, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 17 februarii 1614, pontif. an. ix.

CCXLV.

Facultas nuncio Poloniae indulgendi ecclesiasticis, ut alterum regi subsidium conferre possint¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Venerabili Fratri Laelio episcopo Balneoregiensi apud charissimum in Christo filium nostrum Sigismundum Poloniae et Svetiae regem illustrem nostro et Apostolicae Sedis nuntio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Aliàs per nos accepto, quod clerus regni Poloniae ad subveniendum gravibus dicti regni necessitatibus, subsidii nomine, aliquam pecuniae summam charissimo in Christo filio nostro Sigismundo Poloniae et Svetiae regi illustri, nostrâ et Apostolicae Sedis accedente licentiâ et consensu, sponte conferre desiderabant, nos per alias nostras in simili formâ Brevis sub die iv maii anni proximi praeteriti expeditas litteras, tibi, ut archiepiscopi, episcopi, abbates et aliae ecclesiasticae personae eidem Sigismundo regi pro dictis necessitatibus regni subsidium, pro unâ vice et summâ quae eis videretur tantum, sponte tamen tribuere, praedicto autem Sigismundo regi, eiusque ministris, quod huiusmodi subsidium, petere et recipere, absque conscientiae scrupulo ac censurarum et poenarum ecclesiasticarum incursu, libere et licite possent, apostolicâ auctoritate indulgendi, ac licentiam concedendi, ipsosque archiepiscopos, episcopos, abbates, ac alias personas ecclesiasticas, et earum singulas, quatenus ipsi dictam pecuniae summam absque Sedis Apostolicae licentiâ promisissent aut solvissent, necnon Sigismundum regem et suos ministros praedictos, si illam similiter absque licentiâ praedictâ iam recepissent, ab omnibus et singulis censuris et poenis propterea quomodolibet incursis eâdem auctoritate absolvendi facultatem et auctoritatem concessimus et impartiti sumus: tibi quoque ut ad exactionem praedicti subsidii, per personas ecclesiasticas tantum, et non alias, procedere deberes,

Concessionem
aliâs factam re-
censeat.

eâdem auctoritate commisimus et mandavimus; volumus tamen ut pauperes clerici, qui in redditibus non habebant nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellerentur, et aliâs, prout in dictis litteris, quarum tenores¹ presentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur².

Durantibus
vero iisdem regni
necessitatibus

§ 2. Cum autem, sicut ex litteris venerabilis fratris Alberti archiepiscopi Gnesnensis nuper cognovimus, archiepiscopi, episcopi, abbates, et aliae personae ecclesiasticae praedictae, in vim licentiae eis ante concessae, summam centum et octuaginta millium florenorum monetae illarum partium, vel circa, dicto Sigismundo regi dederint; durantibus vero adhuc necessitatibus praedictis, dicti regni vires admodum exhaustae sint, et propterea personae ecclesiasticae praedictae, quo dicti regni necessitatibus per amplius consulant, aliam pecuniae summam ad centum mille florenos dictae monetae, vel circa, ascendentem, subsidii nomine, eidem Sigismundo regi, nostrâ et Apostolicae Sedis ad id accedente licentiâ et consensu, sponte conferre desiderant:

Novam Pontificem concedit
facultatem.

§ 3. Nos praedicti Sigismundi regis, et dicti Poloniae regni huiusmodi necessitatibus consulere volentes, tibi, ut archiepiscopi, episcopi, abbates, et aliae personae ecclesiasticae praedictae dicto Sigismundo regi pro necessitatibus praedictis subsidium centum millium florenorum huiusmodi, vel circa, pro unâ vice tribuere, praedicto autem Sigismundo regi, eiusque ministris praedictis, ut subsidium huiusmodi petere et recipere, absque conscientiae scrupulo ac censurarum et poenarum praedictarum iuncursu, libere et licite possint, dictâ auctoritate indulgendi, ac licentiam concedendi, ipsosque archiepiscopos, episcopos, abbates, et alias per-

¹ Perperam edit. Main. legit *tenore* (R. T.).

² Quas vide supra pag. 210 (R. T.).

sonas ecclesiasticas, et earum singulas, quatenus ipsi ultimo dictam pecuniae summam absque dictâ licentiâ obtulerint, promiserint, aut solverint, necnon eundem Sigismundum regem et suos ministros praedictos, si illam similiter absque eâdem licentiâ iam receperint, ab omnibus et singulis censuris et poenis propterea quomodolibet incursis eâdem auctoritate absolvendi facultatem et auctoritatem tenore praesentium concedimus et impartimur; tibi, ut ad exactionem ultimo¹ dictae summae centum millium florenorum, vel circa, per personas ecclesiasticas tantum, et non alias, procedere debeas, mandamus. Volumus autem, ut pauperes clerici, qui in redditibus non habent nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellantur.

§ 4. Non obstantibus omnibus illis, quae in dictis litteris volumus² non obstande, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus pariter, quod praesentium transumptis etiam impressis manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptus
fidem addit.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die I martii MDCXIV, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 1 martii 1614, pontif. an. IX.

CCXLVI.

*Concessiones et decreta super fabricâ novae Ripettae e conspectu ecclesiarum S. Hieronymi Illyricorum de Urbe pro bono publico, Urbis ornatu, necnon quiete et securitate mercatorum, aliorumque negotiantium*³

¹ Edit. Main. legit *ultimam* (R. T.).

² Ibid. legitur *nolumus non obstande* (R. T.).

³ Ex Regest. in Secret. Brev.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Consulen-
tes mercatorum
commodo admi-
nistratores hos-
pitalis paupe-
rum Ripettam
fabricare, etc.
offerunt, statim
isdem mercato-
ribus pretio, etc.

§ 1. Cum, bono publico et ad Urbis ornatum necnon quietem et securitatem mercatorum, aliorumque in loco *Ripetta* vulgo nuncupato negotiantium (qui contra ecclesiam sancti Hieronymi Illyricorum de Urbe praedictâ existit, quorum mercatorum negotiatio adeo aucta est ut saepe, prae multitudine lignorum in eâ existentium ac loci angustia magna pars viae publicae occupetur, quae a portâ Flaminia ad locum *Scrofa* vulgo etiam nuncupatum tendit, et per quam, praeter continuas mercium aliarumque rerum ad usum Urbis advectiones, solent etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales ac christianorum principum oratores primo et solemni more in Urbem ingredi), iisdem mercibus et mercatoribus locum mutandum duxerimus; ac dilecti filii Ioannes Vanzatenus et Carolus Madernus, architecti, a nobis super inspectione loci, ad quem transferendi essent, deputati (auditis etiam eisdem mercatoribus in congregatione venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium super viis deputatorum, ac visis et consideratis multis locis) nobis et eisdem cardinalibus deputatis retulerint aream, seu plateolam, e regione hospitalis sancti Iacobi Incurabilium existentem, ac domibus illorum de Monaldeschi, et aliis domunculis, necnon a sinistro latere, et versus dictam Ripettam, quibusdam areis seu sitibus cohaerentem, pro novo loco, seu Ripettâ, ac lignorum exoneratione et venditione, necnon vehiculorum onerariarum commodâ statione, praeviis nonnullis demolitionibus, sufficientem et capacem fore: cumque praemissa quamprimum executioni demandari vellemus, ac pro eorum executione domunculas et situs huiusmodi emere opus esset, dilecti etiam filii administra-

tores et officiales hospitalis pauperum mendicantium de eadem Urbe (cui pridem felicitis recordationis Sixtus Papa V praedecessor noster gabellam super eisdem lignis a se impositam concessit) se dicti hospitalis mendicantium nomine omnes et quascumque expensas pro reducendâ ad formam novae Ripettae plateolâ praedictâ, murisque muniendâ, et iuxta mandata eorundem cardinalium super viis deputatorum ampliandâ, necnon demolitionibus praedictis faciendis, ac demum pro integrâ totius Ripettae fabricâ et perfectione necessarias subituros obtulerint; cum hoc tamen, ut dicta plateola per nos eidem hospitali mendicantium donetur, illique exigendi et exigere faciendi, pro loco praedictis mercatoribus assignando, pro quibuslibet die et nocte iulium unum vice et loco illius, quem ad praesens in dictâ Ripettâ exigunt (ubi mercatores, praeter iulium quem pro unoquoque loco persolvunt, etiam ligna pro igne et excubiis nocturnis contribuere tenentur): praeterea situs et domus seu domunculas praedictas a quibusvis personis, seu ecclesiis, hospitalibus, monasteriis, et aliis locis piis, absque eo quod aliquid augmenti iuxta formam constitutionis piaae memoriae Gregorii Papae XIII etiam praedecessoris nostri super iure congrui editae persolvere teneantur, emendi licentia et facultas concedatur;

§ 2. Quare nos, oblationem dictorum administratorum et officialium acceptantes, et novam Ripettam huiusmodi, iuxta relationem Ioannis et Caroli praedictorum, quam primum fieri et aptari volentes, necnon plateolae praedictae veriores situs, confines, mensuras, quantitatem, denominationes et vocabula praesentibus pro expressis habentes, motu proprio et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine eidem hospitali mendicantium, ac pro eo administratoribus et

Approbat Pon-
tifex.

Dictioque ho-
spitali plateo-
lam, aliaque
loca donat.

officialibus praedictis, plateolam⁴ huiusmodi, ac situm e regione dicti hospitalis S. Iacobi ac riparum fluminis Tyberis existentem, usque ad viam publicam, cum omnibus suis annexis et pertinentiis universis, ad commodum tamen et beneficium ipsius hospitalis mendicantium, in subventionem expensarum per eos in fabrica et perfectione novae Ripetae huiusmodi, non autem aliis usibus, faciendarum, titulo purae liberae et irrevocabilis donationis, quae dicitur fieri inter vivos, tenore praesentium, perpetuo donamus, concedimus, assignamus et applicamus; ipsumque hospitale mendicantium, ac pro eo administratores et officiales praedictos, quoad plateolam et situm huiusmodi, in ius et locum camerae nostrae apostolicae ponimus, substituimus et subrogamus; ac illis plateolae et situs huiusmodi, necnon annexorum et pertinentiarum eorundem corporalem, realem et actualem possessionem, vigore praesentium, eorum et dicti hospitalis mendicantium nomine apprehendendi et retinendi, illaque ad praemissorum duntaxat effectum utendi iisdem modo et forma quibus ipsa camera apostolica uti posset; necnon iulium unum pro unoquoque loco ac pro die et nocte in totum a mercatoribus praedictis, quibus loca in nova Ripeta huiusmodi, iuxta ordinationes desuper per eosdem cardinales super viis deputatos faciendas, alligabuntur, exigendi et exigere faciendi, plenam et amplam facultatem impertimur; ipsumque iulium eidem hospitali mendicantium, ac ad illius beneficium, ad effectum praedictum, motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus, perpetuo et assignamus concedimus.

Vectigal ad
hoc a mercato-
ribus solven-
dum designat.

§ 3. Volentes et decernentes mercatores praedictos ad omnimodam unius iulii praedicti solutionem teneri et obligatos existere, ac iisdem modo et forma, quibus ad

dimidiae partis unius iulii huiusmodi solutionem cogi et compelli possunt, similiter cogi et compelli posse et debere; ita tamen, ut ipsi et alii negotiantes praedicti ultra iulii praedicti ac gabellae per dictum Sixtum praedecessorem, ut supra, impositae, ad alterius rei contributionem non teneantur, nec pro alia re quomodolibet gravati sint, quos omnes ab omnibus et singulis aliis solutionibus et contributionibus, quae per eos quocumque modo et quovis praetextu vel causa ratione praemissorum fieri solerent, respectu cuiuscumque personae, etiam ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium et locorum piorum, occasione appulsione et exonerationis lignorum vel aliarum illorum causa, in platea et area Ripae veteris, absolvimus et totaliter liberamus.

§ 4. Necnon administratoribus et officialibus praedictis, ut omnes et singulas domos et loca, quae ad effectum praemissum iidem cardinales super viis deputati nunc et pro tempore necessaria iudicaverint, tam ad laevam quam ad dexteram eiusdem plateae consistentia (etiamsi domus, situs et loca praedicta sub proprietate et directo dominio ecclesiarum etiam insignium et patriarchalium, seu monasteriorum, collegiorum, abbatum, hospitalium, confraternitatum, et aliorum locorum ecclesiasticorum, etiam quantumvis privilegiatorum, ac etiam talium quae expressam requirerent mentionem, consistent, seu ad ecclesias, monasteria et loca praedicta libere spectent, sive etiam fideicommissis, donationibus, alienandi prohibitionibus subiecta, seu alias quomodolibet affecta et obnoxia existant), cum omnibus decretis, indultis, derogationibus, privilegiis, ac clausulis in constitutione Gregorii praedecessoris huiusmodi, cuius tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, contentis et expressis, etiam absque alicuius augmenti, iuxta formam Constitu-

Eidem hospitali domos utraque ex parte positas vendi mandat absque privilegio iuris congrui.

tionis huiusmodi faciendi, solutione, sed pro pretio tantum, a duobus peritis hinc inde eligendis et deputandis, ac, in eventum discordiae, ab eisdem cardinalibus super viis deputatis, simpliciter aestimando, emere libere et licite valeant, licentiam et facultatem similiter impertimur. Et ad hunc effectum quaecumque fideicommissa, conditiones, testamenta, vincula, obligationes et hypothecas, quibus domus, situs et loca, ut supra emenda, subiecta et obnoxia forsan sunt, penitus tollimus et abolemus, illaque in pretium praedictum transferimus et transfundimus.

Pretium vero in locis Montium investiri pro evictione.

§ 5. Quod quidem pretium volumus similiter et decernimus, ut in locorum Montium camerae nostrae apostolicae non vacabilem, seu bonorum stabilium, emptionem investiat, quae, pro totali evictione domorum, situum et locorum, ut supra, emendorum, ad dicti hospitalis mendicantium, et postea ad eorum, in quorum favorem domus, situs et loca praedicta quomodolibet affecta, hypothecata, vel aliàs obligata essent, commodum similiter obligata et in specie hypothecata remaneant; necnon domorum, situum et locorum praedictorum dominis seu personis pretium, ut praefertur, investire recusantibus) illud penes Montem pietatis, seu aliquem mercatorem fide et facultatibus idoneum, ad eorundem cardinalium deputatorum arbitrium deponatur, ad effectum investiendi, ut praefertur.

In aliis cancellis maiorem solito lignorum quantitatem retineri volat,

§ 6. Et quia iidem cardinales super viis deputati cum scientiâ et participatione nostrâ decreverunt quod cancelli, tam ad hospitale Sancti Spiritus in Saxiâ de Urbespectantes, quam alii duo in plateâ Nicosia, et alii tres prope sanctae Luciae de Tinta et sanctae Mariae de Urso respective nuncupatas ecclesias existentes, nullatenus removeantur; nos, indemnitate eorum, quibus loca in novâ Ripettâ hu-

iusmodi assignabuntur, ac etiam ipsius hospitalis mendicantium consulere volentes, volumus similiter et ordinamus, quod deinceps in praedictis cancellis ad habendum seu vendendum ligna sub quovis praetextu, colore, ingenio, causâ, seu occasione, etiam emptionis, seu aliàs quomodolibet, plures mercatores esse et manere non possint, quam ad praesens reperiuntur, iidemque mercatores, et alii praedicti, qui pro tempore erunt, eosdem cancellos lignis *da peso* nuncupatis refferatos continuo habere debeant, nec in eis maiorem quantitatem lignorum stanghae seu *fascinaccie* nuncupatorum, quam eam, quae ab eis de licentiâ Curiae tenetur, tenere possint.

§ 7. Districtius inhibentes omnibus et singulis mercatoribus et negotiantibus praedictis, necnon aliis cuiuscumque status, gradus et conditionis existentibus personis, sub indignationis nostrae, ac mercimoniorum et lignorum amissionis, et aliis arbitrio nostro poenis per contravenientes incurrendis, ne alios cancellos faciant, seu ligna exonerent, reponant, aut vendant alio in loco, quam novae Ripettae, ut praefertur faciendae, exceptis dumtaxat lignis, quae vehuntur, et venduntur in locis Ripae magnae et Mormoratae vulgo pariter nuncupatis, quae in suo statu remanere debere, nec in praesenti prohibitione comprehendere, intendimus.

Lignave alibi vendi.

§ 8. Et, ut praemissa omnia et singula quamprimum concludantur, eisdem cardinalibus super viis deputatis, ac administratoribus et officialibus, quaecumque pacta, conventiones, capitula, instrumenta, scripturas, decreta et declarationes, quae pro felici progressu et conservatione dictae novae Ripettae necessaria et opportuna, ac praesentibus minime contraria fuerint, ac tam cum dictis administratoribus et officialibus, quam mercatoribus praedictis, et aliâ quavis personâ respi-

Facultates necessarias Congregationi viarum concedit.

cientia⁴ concludendi et stabiliendi; ipsisque administratoribus et officialibus hospitale mendicantium praedictum, eiusque bona, actiones, iura et redditus in ampliori et strictiori camerae praedictae formâ cum clausulis opportunis obligandi; eisdem cardinalibus deputatis, quoties opus fuerit, quaecumque banna et edicta publicandi et publicari (necnon provisiones et mandata, quae eis in praemissis et circa ea necessaria et opportuna videbuntur) faciendi, plenam, amplam et liberam facultatem, potestatem et auctoritatem, motu, scientiâ et potestatis plenitudine paribus, concedimus et impartimur; ac ex nunc quaecumque in praemissis et illorum occasione per praedictos cardinales deputatos acta et gesta approbamus et confirmamus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti, et quosvis alios etiam quantumvis substantiales et formales defectus, si qui in praemissis quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici vel censi possint, etiamsi de eis, ad hoc ut sanari possint, specialis et expressa et individua mentio habenda foret, supplemus.

Clausulae.

§ 9. Decernentes similiter praesentes litteras, et in eis contenta, ac per eosdem cardinales deputatos exequutioni demandanda quaecumque, nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, quavis ratione, causâ, vel praetextu, etiam in corpore iuris clauso, etiam ex eo, quod mercatores et negotiantes, ac domorum, situum et locorum domini, seu patroni, aut alii quicumque in praemissis interesse habentes vel habere praetendentes, ad praemissa vocati, citati, et auditi non fuerint, nec praemissis consenserint, notari, impugnari, invalidari, seu retractari non² posse, sed ea omnia et singula semper et perpetuo valida, firma et efficacia fore

1 In edit. Main. legitur *respiciens*. (R. T.).

2 Negativa non redundat (R. T.).

et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque per quoscumque iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantium
derogatio.

§ 10. Non obstantibus defectibus praedictis, aliisque praemissis, ac quavis donatione, applicatione et concessione plateae veteris Ripettae praedictae, illiusque reddituum et emolumentorum quovis modo, etiam in favorem cuiusvis personae, seu etiam ecclesiarum et locorum piorum, etiam titulo oneroso, et sub quibuscumque verborum formis, ac cum quibusvis decretis et clausulis, etiam derogationum derogatoriis, necnon quibuslibet aliis privilegiis, indultis et concessionibus et gratiis, etiam dilectis filiis populo Romano, ut supra, quomodolibet factis, necnon quibuscumque fideicommissis, institutionibus, codicillis, dispositionibus, obligationibus, et hypothecis, etiam obligatione camerali, vel aliâs quomodolibet, super eisdem domibus, sitibus et locis, factis et apposis, ac etiam regulâ nostrâ de iure quaesito non tollendo, et quavis litis pendentia, ac vitio litigiosi contra constitutiones, ac litteris¹ recolendae memoriae Symmachi, Pauli II, aliorumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, de rebus ecclesiae et camerae non alienandis, necnon constitutione Gregorii praedecessoris praedicti, ac similis memoriae Pii IV, similiter praedecessoris nostri, de gratiis interesse camerae concernentibus in eadem camerâ registrandis, ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac legibus, tam canonicis quam

1 Edit. Main. habet *litteras*, nos legendum putamus *litteris* (R. T.).

imperialibus, necnon decretis etiam consistorialibus et cameralibus, reformationibus, statutis etiam Urbis, illorumque reformationibus, usibus, stylis, etiam palatii nostri apostolici, ac curiae; privilegiis quoque, naturis, consuetudinibus, et litteris apostolicis, etiam saepesaepius, tam a nobis, quam aliis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, etiam consistorialiter, et aliàs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro sufficienti eorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permauris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse harum serie, motu, scientià et potestatis plenitudine paribus, derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XII martii MDCXIV, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 12 martii 1614, pontif. an. IX.

CCXLVII.

Deputatio nuncii apostolici apud Sabaudiae ducem in iudicem omnium causarum in secundâ instantiâ, durante quinquennio prorogationis, in locis Montanari, Filetri, Lombardonis et Sancti Benigni, abbatiæ nuncupatae Sancti Benigni, Ordinis sancti Benedicti, provinciae Taurinensis¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Porro similem eiusdem Pauli V Constitutionem CXXX habes in tom. M, pag. 561 (R. T.).

Paulus Papa V, ad futuram rei memoriam.

Ex commissâ nobis desuper pastoralis officii curâ invigilare debemus, ne christifideles, et praesertim Sedi Apostolicae subiecti, qui in remotis degunt et paupertate premuntur, in prosequendis eorum litibus expensis et incommodis graventur.

Exordium.

§ 1. Aliàs siquidem nomine dilectorum filiorum universitatum et hominum Sancti Benigni et Montanari, ac Filetri, nec non Lombardonis, et aliorum locorum iurisdictionis monasterii abbatiæ nuncupatae Sedi Apostolicae immediate subiecti, eiusdem Sancti Benigni, Ordinis sancti Benedicti, nullius diocesis, provinciae Taurinensis, nobis exposito, quod dudum felices recordationis Pius Papa V⁴ praedecessor noster dictis universitatibus et hominibus, qui propter eorum paupertatem, magnamque dictorum locorum a Sede Apostolica distantiam, causas ad dictam Sedem pro tempore devolutas prosequi nequibant, tunc et pro tempore existentem Sedis praedictae in illis partibus legatum, seu nuncium, iudicem, qui quascumque causas in secundâ instantiâ a quibuscumque sententiis, summam quinquaginta scutorum auri in auro non excedentibus, per ipsius monasterii abbatem, aut ab eo deputatos, pro tempore latis cognoscere, decidere, et fine debito terminare, ac debitae executioni demandare valeret, ad ipsius praedecessoris et dictae Sedis beneplacitum constituerat et deputaverat; et subinde, pro eo quod universitatibus et hominibus praedictis propter eorum paupertatem et distantiam huiusmodi valde difficile erat pro singulis casibus dictam summam quinquaginta scutorum excedentibus ad Sedem eandem recursum habere, felices recordationis Clemens Papa VIII, etiam prae-

Quibus de causis facta iam fuerit deputatio ad quinquaginta,

¹ In oha Const. antea citata legitur Pius IV (R. T.).

decessor noster, facultatem cognoscendi quascumque causas in secundâ instantiâ usque ad summam quinquaginta scutorum, nuncio apostolico concessam, ad omnes et quascumque causas in secundâ instantiâ civiles, criminales et mixtas, ac etiam beneficiales et matrimoniales, ac alias quascumque, cuiuscumque qualitatibus existentes et ad quaecumque summam ascendentes, pro tempore movendas, ad certum tunc expressum tempus extenderat, ipsumque tempus pluries, et ultimo ad quinquennium prorogaverat:

Et concessa fuerit prorogatio.

§ 2. Nos, supplicationibus dictarum universitatum et hominum nobis humiliter porrectis inclinati, dictum quinquennium ad aliud quinquennium etiam extendimus et prorogavimus, et alias, prout in dictorum praedecessorum et nostris desuper in simili formâ Brevis expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur.

Quibus adhuc durantibus,

§ 3. Cum autem, sicut universitates et homines praedicti nobis nuper exponi fecerunt, ipsi eâdem paupertate adhuc premantur, et propterea quinquennium, sic per nos prorogatum, ad aliud tempus nobis benevisum prorogari summopere desiderant; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Iterum prorogatur.

§ 4. Nos igitur, dictas universitates et homines amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium diuntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, quinquennium, sic per nos prorogatum, ad aliud quinquennium a fine dicti quinquennii per

nos prorogati computandum, quo durante nunc et pro tempore existens in illis partibus nuncius causas quascumque in secundâ instantiâ civiles, criminales et mixtas, ac etiam beneficiales et matrimoniales, et alias quascumque, cuiuscumque qualitatibus existentes, et ad quaecumque summam ascendentes, iuxta litterarum praedictarum tenores, audire, cognoscere decidere et fine debito terminare, ac executioni demandare possit et debeat, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, extendimus et prorogamus.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus omnibus illis, quae in singulis litteris praedictis expressum fuit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae adhiberetur praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvi martii MDCXIV, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 26 martii 1614, pontif. an. ix.

CCXLVIII.

Declaratio super reformatione scrutinii in superiorum electionibus Ordinis Eremitarum sancti Augustini¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis nostra sollicitudo nos admonet, ut ea quae Regularium sub sancto religionis iugo Deo militantium felici regimini conducunt, praesertim in superio-

Exordium.

¹ Alia, quae hunc Ordinem concernunt, vide in Const. cVIII, *Admonemur* in tom. XI, pag. 310; et Const. ccix, *Sedis* ut supra, pagina 191.

rum et officialium, a quibus recta eorum Ordinum administratio maxime pendet, electionibus; observari omnino curemus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Electiones prioris generalis et aliorum officialium fiant in capitulis per suffragia secreta et clausa, non aperienda nisi datis omnibus suffragiis.

§ 1. Igitur, ut prioris generalis, aliorumque officialium Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini, tam in proximo generali in domo regulari sancti Augustini de Urbe, quam in aliis ubilibet perpetuis futuris temporibus celebrandis capitulis, electiones cum zelo honoris Dei et regularis disciplinae observantiae utilitate et incremento recte in Domino fiant, sublati iis quae libertatem in ferendis suffragiis tollere aut quomodolibet minuire possent, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, perpetuo statuimus et ordinamus, eiusdem prioris generalis et quorumcumque superiorum et aliorum officialium dicti Ordinis in proximo praedicto generali et aliis quibuscumque capitulis electiones per secreta et clausa suffragia fieri debere, quae aperiri et legi non possint, nisi postquam omnes, qui suffragaturi sunt, suffragia tulerint, ita ut illi qui vota recipient, aut electioni assistent¹, intelligere aut scire non possint in cuius favore quisque suffragatus fuerit: in reliquis vero eiusdem Ordinis constitutiones ab Apostolica³ Sede approbatas servari debere praecipimus et mandamus, decernentes irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 2. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Ordinis (etiam iuramento, confirma-

tione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem Ordini, illiusque apud nos et Sedem Apostolicam pro tempore existentibus protectoribus, et praesidentibus in dictis capitulis, et quibusvis aliis superioribus et personis, per nos seu quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis (eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes), illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 3. Volumus autem et decernimus, ut praesentes nostrae in Congregatione vocalium ante electionem eiusdem proximi futuri prioris generalis ad hunc effectum convocandâ publicatae obligent et adstringant perinde ac si singulis personaliter intimatae fuissent.

Publicatio huius constitutionis facta Congregationi vocalium sufficienter liget.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVI maii MDCXIV, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 16 maii 1614, pontif. an. IX.

CCXLIX.

Declaratio dictae Constitutionis.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

§ 1. Nuper a nobis emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet: *Pastoralis*, etc. *ut supra*. Cum autem (ex eo quod

Dubiorum propositio.

¹ Hanc Const. edit. Main. ad calcem praec. posuit absque numero; nos eam numerandam censuimus, sed ratione materiae anteposimus seqq. (R. T.).

¹ Inepte edit. Main. legit *rectae* (R. T.).

² Edit. Main. habet *assisterent* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *Apostolicae* (R. T.).

in constitutionibus dicti Ordinis inter cetera cavetur, quod, in electione prioris generalis huiusmodi, scriba in paucis schedulis scribat plura nomina et cognomina diversa patrum ab electoribus petita, et quod unusquisque ex electoribus petat plura nomina diversorum in diversis schedulis scribi, ex quibus illam tantum mittat in bussulâ, in qua fuerit nomen et cognomen illius patris, quem ipse voluerit in priorem generalem eligere) dubitari contigerit, an per Constitutionem nostram suprascriptam scribae ministerium huiusmodi sublatum fuerit, ita ut nomina diversorum fratrum ab electoribus petita per scribam in diversis schedulis, ut praefertur, scribi amplius non possint; et praeterea, quoniam nobis innotuit electiones priorum provincialium et conventualium aliorumque officialium in capitulis generalibus et provincialibus respective per secreta et clausa suffragia, ut praefertur, hoc est per secretas schedulas ob eorum multitudinem difficile fieri posse:

Declaratio
quod praedi-
ctae electiones
fiant ab-que
scriba.

§ 2. Nos, licet Constitutio nostra praedicta satis aperta sit, ad omnem tamen ambigendi occasionem tollendam, omnesque interpretationes Concilii Tridentini decretis, nostraeque menti, et secretae electioni contrarias penitus arcendas et prohibendas, et ad amputandas quascunque difficultates, quae possent in praedictis electionibus exoriri, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, declaramus, scribae ministerium praedictum, tam in electione prioris generalis, quam aliorum quorumcumque superiorum et officialium huiusmodi, adhiberi minime posse, sed electiones praedictas absque eius ministerio, et omnimode secretas, iuxta decreta praedicti Concilii Tridentini esse debere.

Aliorum au-
tem per fabas
secretas.

§ 3. Insuper electiones priorum provincialium et conventualium, aliorumque officialium (prioris et procuratoris generalis, ac assistentium in generalibus nec

non priorum similiter provincialium et diffinitorum in provincialibus capitulis, electionibus dumtaxat exceptis) per secretas fabas fieri posse decernimus pariter et declaramus.

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, similiter decernimus.

Clausula sub-
lata, etc.

§ 5. Non obstantibus omnibus illis, quae in litteris nostris praedictis voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscunque.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 6. Volumus autem, ut praesentes nostrae in capitulo conventuali domus sancti Augustini de Urbe, in quo prior generalis, ac procurator etiam generalis dicti Ordinis, nec non assistentes esse debeant, lectae et publicatae, perinde omnes afficiant, ac si in capitulo generali publicatae et legitime intimatae fuissent;

Publicatio fa-
cienda.

§ 7. Utque earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Fides tran-
sumptorum.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xiv iulii MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 14 iulii 1614, pontif. an. x.

CCL.

Concessio usus perpetui ecclesiae sancti Pantaleonis de Urbe facta Congrega-

*tioni clericorum seclarium beatae Mariae*¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Christifidelium quorumlibet praesertim sub suavi religionis iugo Altissimo famulantium votis, quae ad promovendam excitandamque eorum et aliorum fidelium devotionem pertinere dignoscuntur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Demandavit curam piarum scholarum Congregationi Matris Dei.

§ 1. Cum itaque nos nuper curam, regimen et administrationem in Urbe erectarum Piarum Scholarum dilectis filiis praeposito et clericis Congregationis Matris Dei nuncupatae apostolica auctoritate perpetuo commiserimus et demandaverimus, prout in nostris inde confectis in simili formâ Brevis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur²;

Eodemque modo concedit perpetuum usum ecclesiae sancti Pantaleonis sine praedictio illius rectoris.

§ 2. Nos, ut praepositus et clerici ac dictarum scholarum scholares piis eorum exercitiis, suo tempore faciendis, melius et facilius vacare possint, providere volentes, supplicationibus dilecti filii Alexandri Bernardini, dictae Congregationis praepositi generalis, nobis super hoc humiliter porrectis, inclinati: perpetuum usum ecclesiae parochialis sancti Pantaleonis, quae e regione dictarum Scholarum Piarum in Urbe existit, praeposito et clericis praedictis, sine tamen moderni et pro tempore existentis dictae ecclesiae rectoris ac cuiusquam praeiudicio, et dummodo ad id dilecti filii nostri Odoardi sancti Eustachii diaconi cardinalis Farnesii nuncupati expressus accedat assensus, dictâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et assignamus.

¹ Hanc desumimus ex tom. seq. edit. Main. ubi reperitur sub Const. c Greg. XV (R. T.).

² Has litteras Pauli V require supra pag. 243 huius tomi (R. T.).

§ 3. Decernentes, praepositum et clericos praedictos desuper a quocumque, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari nullatenus posse.

Super his molestari prohibet.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariisque derogat.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII iunii MDCXIV, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 13^a iunii 1614, pontif. anno X.

CCLI.

Publicatio Ritualis Romani, in administratione sacramentorum, aliisque ecclesiasticis functionibus, inviolate servandi.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Apostolicae Sedi per abundantiam divinae gratiae, nullis suffragantibus meritis, praepositi, nostrae sollicitudinis esse intelligimus, super universam domum Dei ita invigilando intendere, ut opportunis in dies magis rationibus provideatur, quo, sicut admonet Apostolus, *omnia in eâ honeste et secundum ordinem fiant*¹; praecipue vero quae pertinent ad Ecclesiae Dei sacramentorum administrationem, in qua religiose observari apostolicis traditionibus et sanctorum patrum decretis constitutos ritus et caeremonias pro nostri officii debito curare omnino tenemur.

Exordium.

§ 1. Quamobrem felicitis recordationis Pius Papa V praedecessor noster, huius nostri, tunc sui, officii memor, ad restituendam sacrorum rituum observationem in sacrosancto missae sacrificio, divinoque officio, et simul ut catholica Ecclesia in fidei unitate, ac sub uno visibili capite

Pius V brevium et missale reformavit.

¹ In textu legitur 13 iunii, in nota marginali legitur 23 (R. T.).

² I Ad Corinth. XIV, 40 (R. T.).

beati Petri successore Romano Pontifice congregata, unum psallendi et orandi ordinem, quantum cum Domino poterat, teneret, breviarium primum et deinde missale Romana, multo studio et diligentia elaborata, pastorali providentia edenda censuit¹

Clemens VIII pontificale et caeremoniale pro episcopis et praelatis restituta edidit.

§ 2. Cuius vestigia eodem sapientiae spiritu secutus similis memoriae Clemens Papa VIII, etiam praedecessor noster, non solum episcopis et inferioribus Ecclesiae praelatis accurate restitutum pontificale dedit², sed etiam complures alias in cathedralibus et inferioribus ecclesiis caeremonias, promulgato caeremoniali, ordinavit³.

Hic modo pontificale rituale romanum praevia diligentia examinatione edi et servari mandat.

§ 3. His ita constitutis, restabat, ut uno etiam volumine comprehensi sacri et sinceri Ecclesiae Catholicae ritus, qui in sacramentorum administratione aliisque ecclesiasticis functionibus servari debent ab iis qui curam animarum gerunt, Apostolicae Sedis auctoritate prodirent, ad cuius voluminis praescriptum, in tanta ritualium multitudine, sua illi ministeria, tamquam ad publicam et obsegnatam normam, peragerent, unoque ac fideli ductu, inoffenso pede, ambulant cum consensu. Quod sane iam pridem agitatum negocium, postea quam generalium conciliorum graece latineque divina gratia editorum opus morari desivit, sollicito urgere nostri muneris esse existimavimus. Ut autem recte et ordine, ut par erat, res ageretur, nonnullis ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, pietate, doctrina et prudentia praestantibus, eam demandavimus, qui cum consilio eruditorum viro- rum, variis praesertim antiquis et quae

circumferuntur ritualibus consultis, eoque in primis, quod vir singulari pietatis zelo et doctrinae bonae memoriae Iulius Antonius S. R. E. cardinalis S. Severinae nuncupatus longo studio multaque industria et labore plenissimum composuerat, rebusque omnibus mature consideratis, demum divina adspirante clementia, quantum oportuit brevitate, rituale confecerunt, in quo cum receptos et approbatos Catholicae Ecclesiae ritus suo ordine digestos conspexerimus, illud sub nomine *Ritualis Romani* merito edendum publico Ecclesiae Dei bono iudicavimus.

§ 4. Quapropter hortamur in Domino venerabiles fratres patriarchas, archiepiscopos, episcopos, et dilectos filios eorum vicarios, nec non abbates, parochos universos, ubique locorum existentes, et alios ad quos spectat, ut in posterum tamquam Ecclesiae Romanae filii eiusdem Ecclesiae omnium matris et magistrae auctoritate constituto rituali in sacris functionibus utantur, et in re tanti momenti, quae Catholica Ecclesia et ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent.

Praelatos et alios ut in sacris functionibus eo utantur hortatur.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die xx iunii⁴ MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 20 iunii 1614, pontif. an. x.

CCLII.

Monetur episcopus Cenetensis², ne quid ab ullo, in suae ecclesiae et Sedis Apostolicae praeiudicium, attentari patiatur, aut consensum praestet³

¹ Edit. Main. legit *iulii* in textu; sed in marg. habet *iunii* sicut edit. Cherub. (R. T.).

² Vide de hac re Const. CCXLVII, Clem. VIII in tom. x, pag. 663; item eiusdem Const. CCCXIII in tom. x, pag. 5, et Pauli V Const. CLXXII in tom. XI, pag. 670; et sup., pag. 240 h. vol. (R. T.).

³ Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Const. Pii V habetur in tom. VII, pag. 839 (R. T.).

² Vide eiusdem Clem. VIII Const. CXXIII in tom. x, pag. 246 (R. T.).

³ Et hoc fecit in sua Const. CCXXIV, quam habes in tom. x, pag. 597 (R. T.).

Venerabili fratri Leonardo episcopo
Cenetensi

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam
benedictionem.

Clemens VIII
sub excommuni-
cationis poena
cavit, quomi-
nus a subditis
ecclesiae Cene-
tensis appella-
tiones ad quam-
cumque laicam
potestatem in-
terponerentur.

§ 1. Aliàs, cum civitas Cenetensis etiam in temporalibus tibi et pro tempore existenti episcopo Cenetensi pleno iure subiecta esset, prout ad praesens est, et ideo appellationes a sententiis pro tempore in tribunali curiae episcopalis Cenetensis latis, etiam in causis mere profanis, tam civilibus quam criminalibus, ipso iure ad superiores suos ecclesiasticos devolverentur, et in causis huiusmodi ecclesia Cenetensis in quasi possessione existeret, prout ad praesens existit, felicitis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, providere volens ne appellationes huiusmodi ad alios quoscumque, praeterquam ad suos superiores ecclesiasticos, a quoquam temere interponerentur, universos et singulos cives, incolas et habitantes civitatis Cenetensis, tuae et dicti episcopi Cenetensis pro tempore existentis non solum spirituali sed etiam temporalis iurisdictioni subiectos, per suas in huiusmodi formâ Brevis expeditas litteras sub Dei omnipotentis, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, ac suae indignationis, necnon excommunicationis latae sententiae poenis, a quibus non nisi a se et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo, quisquam absolvi posset, monuit, eisdemque universis et singulis districto praecipiendo mandavit, ne quisquam eorum a quibusvis sententiis in tribunali dictae curiae episcopalis super quibusvis causis, etiam mere profanis, tam civilibus quam criminalibus, eo usque latis, aut deinceps ex tunc in perpetuum quandocumque ferendis, appellationes ad quoscumque iudices seculares, etiam principes et senatum, rempublicam, seu quoscumque alios, cuiuscumque illi gradus,

dignitatis et conditionis forent, etiam ducali, regali, vel imperiali dignitate praefulgentes, interponere auderent seu praesumerent; sed ad suos superiores ecclesiasticos, ad quos cognitio causarum dictarum appellationum pertinet, illas interponere omnino deberent; annullans etiam de plenitudine potestatis, ac irrita declarans, quaecumque decreta, leges et ordinationes in contrarium quomodolibet facta, seu imposterum facienda; necnon appellationes ad praedictos et alios quoscumque iudices seculares interpositas, seu tunc interponendas, cum omnibus inde sequutis et sequuturis, nullius¹ roboris et momenti, ac minime attendendas² esse, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere decernens, et alia disponens et ordinans.

§ 2. Et subinde, per nos accepto quod nonnulli nedum contra dictarum litterarum tenorem et prohibitionem, sed alia etiam attentare tractabant, seu iam forsitan attentaverant, in auctoritatis ecclesiasticae et Sedis Apostolicae ac dictae ecclesiae Cenetensis illarumque iurium praeiudicium; nos, iisdem Clementis praedecessoris vestigiis inhaerentes, omnibus et singulis personis in dictis litteris expressis, aut quomodolibet comprehensis, sub eisdem Dei omnipotentis, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostrae indignationis, necnon excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, a quibus non nisi a nobis, et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo constitutus, quisquam absolvi posset, mandavimus, ne eorum quisquam per se, vel alium, seu alios, directe vel indirecte, seu aliàs quo-

Paulus quoque V. quidquam contra iura illius ecclesiae attentari sub eadem poena prohibuit.

¹ Edit. Main. legit *nulliusque* (R. T.).

² Ibid. legitur *attendenda* (R. T.).

modolibet contra praedictarum litterarum tenorem, aut aliàs quomodocumque, et qualitercumque, quidquam facere, vel alio quocumque modo in auctoritatis ecclesiasticae, ac Sedis Apostolicae, et dictae ecclesiae Cenetensis, illarumque iurium praeiudicium attentare, aut innovare praesumeret: immo, si quid in contrarium tunc forsitan attentatum esset, aut imposterum attentaretur, vel innovaretur, illud etiam ex tunc, prout postquam attentatum seu innovatum fuisset, cum omnibus inde sequutis et sequuturis, de apostolicae plenitudine potestatis, irritavimus et annullavimus, ac nullius roboris et momenti esse et fore, irritumque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decrevimus et declaravimus.

Et ea, quae fecerant attentata, irritavit.

§ 3. Ac demum, cum ad notitiam nostram pervenisset, quod nonnulli contra praedictarum Clementis praedecessoris, etstrarum litterarum prohibitiones, mandata, decreta, et declarationes, et aliàs in grave praeiudicium iurium, et auctoritatis ecclesiasticae, ac Sedis et ecclesiae praedictarum alia attentaverant et innovaverant: nos, sub eiusdem omnipotentis Dei et Domini nostri Iesu Christi, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostrae indignationis, necnon excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, a quibus nonnisi a nobis, et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo constitutus, quisquam absolvi posset, omnibus et singulis personis in litteris Clementis praedecessoris, et nostris praedictis quomodolibet comprehensis, iterum districte praecipiendo mandantes, ne eorum quisquam per se, vel alium, seu alios sub quocumque praetextu, aut colore, directe vel indirecte, aut aliàs quomodocumque contra Clementis praedecessoris, etstrarum litterarum huiusmodi apostolicas prohibitiones, mandata, decreta et declaratio-

nes, aut earundem litterarum tenorem, seu aliàs auctoritatem ecclesiasticam, ac Sedis Apostolicae, et ecclesiae Cenetensis iura quomodolibet in auctoritatis praedictae, et earundem Sedis et ecclesiae Cenetensis iurium praeiudicium quidquam attentare, aut innovare, seu quomodocumque et qualitercumque facere praesumeret, quidquid eatenus tam post Clementis praedecessoris, quam nostras litteras praedictas contra eiusdem Clementis, etstrarum nostrarum huiusmodi apostolicas prohibitiones, mandata, decreta et declarationes, aut earundem litterarum tenorem, seu aliàs contra auctoritatem ecclesiasticam, et Sedis Apostolicae et ecclesiae Cenetensis huiusmodi iura, attentatum, innovatum, aut quomodolibet factum erat, aut imposterum attentaretur, seu innovaretur, aut fieret, directe vel indirecte, illud, ac omnia et singula inde sequuta et sequutura, de apostolicae potestatis plenitudine irrita et inania, ac nullius roboris et momenti esse et fore: sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, pariter decrevimus et declaravimus, et aliàs, prout in dicti Clementis praedecessoris sub die xxiii decembris MDC¹ et nostris sub xxi mai MDCXI² ac xi diebus ianuarii praesentis anni desuper etiam in huiusmodi formâ Brevis expeditis litteris³, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur.

¹ Vide loc. cit. in notâ ad rubricam (R. T.).

² Vide sup. in notâ ad rubricam (R. T.).

³ Aliae hae litterae leguntur supra, pag. 240 huius tomi (R. T.).

Monet episcopum, ne huiusmodi attentatis sub iisdem poenis praestet assensum.

§ 4. Nunc autem, licet te officii tui memorem in praemissis, et circa ea futurum non diffidimus, tamen, ut muneris nostri debito per amplius satisfaciamus; tibi sub eiusdem omnipotentis Dei et Domini nostri Iesu Christi iusti iudicis, qui retributurus est unicuique iuxta opera sua, ac beatorum Petri et Pauli, et nostrae indignationis, necnon excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, a quibus nonnisi a nobis et Sede praedictâ, praeterquam in mortis articulo constitutus, absolvi possis, districte praecipiendo mandamus, ne attentioni seu innovationi per quoscumque, quovis quaesito colore, ingenio, vel praetextu, et ex quacumque causâ contra eiusdem Clementis et litterarum nostrarum huiusmodi apostolicas prohibitiones, mandata, decreta et declarationes, aut earumdem litterarum tenorem, seu aliâs contra auctoritatem ecclesiasticam, ac Sedis Apostolicae, et ecclesiae Cenetensis huiusmodi iura, directe vel indirecte, facta vel facienda, tacite vel expresse, ullo modo, ullâve formâ consentias, seu consensum quomodolibet praestes; nos enim ex nunc irritos decernimus et inanes quoscumque consensus et actus desuper per te quomodolibet praestitos et factos, ac irritum similiter et inane quidquid per te contra praedictarum et praesentium litterarum tenores fieri contigerit et attentari.

Derogat contrariis.

§ 5. Non obstantibus omnibus illis quae in dictis litteris volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die XXI iunii MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 21 iunii 1614, pontif. an. x.

CCLIII.

Vicariis generali et foraneo, auditoribus, aliisque officialibus episcopi Cenetensis

*praecipitur, ne aliquid in ecclesiae Cenetensis, Sedis Apostolicae, et ecclesiasticae auctoritatis praeiudicium innovent, minusque ab aliis innovari consentiant, seu permittant*¹

Dilectis filiis vicariis generali et foraneo, auditoribusque, et aliis quibuscumque officialibus, quovis nomine nuncupentur, venerabilis fratris nunc et pro tempore existentis episcopi ecclesiae Cenetensis

Paulus Papa V.

Dilecti filii,

salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum civitas Cenetensis pro tempore existenti episcopo Cenetensi etiam in temporalibus pleno iure subiecta sit, et proinde tam a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro, quam a nobis, per diversas in simili formâ Brevis desuper expeditas litteras, quibuscumque personis, quavis auctoritate suffultis, etiam sub excommunicationis latae sententiae poenâ, a qua nonnisi a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, et expresse prohibitum fuerit, ne appellationes a sententiis, in tribunali curiae episcopalis Cenetensis in quibusvis causis etiam mere prophanis pro tempore latis, ad iudices seculares quoscumque, etiam principes, senatum, et rempublicam, aut alios, quam superiores ecclesiasticos, interponerent, minusque quidquam quovis modo in auctoritatis ecclesiasticae, et Sedis Apostolicae, ac ecclesiae Cenetensis praeiudicium quomodolibet attentare aut innovare praesumerent, irritanti decreto desuper appposito, prout in dictis litteris plenius continetur.

Civitas Cenetensis in spiritualibus et temporalibus episcopo subiecta.

§ 2. Nihilominus, iustis de causis animi nostrum moventibus, vobis omnibus et vestrum cuilibet, sub omnipotentis Dei, et Domini nostri Iesu Christi iusti iudicis, qui retributurus est unicuique secundum opera sua ac beatorum Petri et Pauli

Praeceptum, de quo in rubrica.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

apostolorum, et nostrae indignationis, nec non excommunicationis ipso facto incurrendis poenis, a quibus nonnisi a nobis et Sede Apostolicâ, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi possitis, districtè praecipiendo mandamus, ne vos, vel vestrum quispiam, quovis quaesito colore, ingenio, vel praetextu, aut ex quacumque causâ, contra eiusdem Clementis, et nostrarum litterarum huiusmodi apostolicas prohibitiones, mandata, decreta et declarationes, aut earundem litterarum tenorem, vel aliâs quomodolibet contra auctoritatem ecclesiasticam, ac Sedis Apostolicae, et ecclesiae Cenetensis huiusmodi iura, directe vel indirecte, tacite vel expresse, per se vel alium, attentare, innovare, facere et committere, seu attentanti, innovanti aut committenti consentire audeatis, vel praesumatis: irritum nihilominus decernentes et inane quidquid per vos et vestrum quemlibet, ut praefertur, innovari seu fieri contra praedictarum ac praesentium litterarum tenorem attentari contigerit.

Derogatio
contrariorum.

§ 3. Non obstantibus omnibus illis, quae in dictis litteris voluimus non ob stare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxvii iunii mdcxiv, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 27 iunii 1614, pontif. an. x.

CCLIV.

Unio provinciarum de Peraiba, Itamaraca et Rio grande, provinciae de Pernambuco in Indiis occidentalibus¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

In supereminenti militantis Ecclesiae speculâ, meritis licet imparibus, divinâ

¹ Confer analogas Constitutiones supra relatas pag. 9 et 21 huius tom. (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

dispositione praesidentes ad universa Orbis loca potissimum omnipotentis Dei misericordiâ per catholicos reges et principes fidei catholicae praedicationi patefacta aciem nostrae meditationis intendimus, et ut in locis huiusmodi plantetur, et plantata confirmetur Christi religio, eorumque incolae et habitatores propriorum pastorum assistentiâ et regimine suffulti proficiant semper in fide et operibus christianis, opem et operam libenter impendimus efficacem; prout eorundem regum exposcit devotio, nosque, locorum et rerum circumstantiis mature pensatis, ad fidei orthodoxae conservationem et propagationem, animarumque salutem et profectum prospicimus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Aliâs siquidem, postquam in partibus Indiarum occidentalium cathedralis ecclesia Sancti Salvatoris apostolicâ auctoritate erecta, et illi¹, pro parte dioecesis et cleri ac populi, provincia de Pernambuco, vulgo nuncupata, concessa et assignata fuerat, pro parte charissimi in Christo filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici nobis exposito, quod pro tempore existens episcopus Sancti Salvatoris, ob dictae provinciae de Pernambuco distantiam, marisque incommodam ac difficilem et dispendiosam navigationem, piratarumque illic discurrentium periculum, curae, regimini et administrationi sui gregis in dictâ provinciâ consistentis non sine illius salutis dispendio intendere nequibat, hincque incolae et habitatores dictae provinciae nec fidei doctrinâ, nec pie vivendi praeceptis instrui, nec, si quid deliquerant, corrigi ab episcopo suo poterant; et propterea, si dicta provincia de Pernambuco a praedictâ ecclesiâ Sancti Salvatoris separaretur et dismembraretur, illaque sic separata et dismembrata in vicariam seu administratio-

Paulus provinciam de Pernambuco ab ecclesia S. Salvatoris separans in vicariam ere-
xerat.

¹ Edit. Main. legit *illae* (R. T.).

nem spiritualem provinciae de Pernambuco nuncupandam pro uno vicario seu administratore in spiritualibus provinciae de Pernambuco nuncupando, qui inibi omnimodam spiritualem et ecclesiasticam ac ordinariam et quasi episcopalem iurisdictionem, tam in foro interiori quam exteriori, haberet et exerceret, erigeretur et institueretur, ex hoc provincia de Pernambuco huiusmodi felicioribus proficeret incrementis, illiusque cleri et populi praedictorum salutis, et dictae fidei profectui et exaltationi, divinique cultus incremento, ac tot incommodis et animarum periculis opportune consulere: nos, dicti Philippi regis supplicationibus nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius genitricis Mariae, totiusque curiae caelestis honorem, et ipsius fidei catholicae exaltationem, dictam provinciam de Pernambuco cum illius territorio, oppidis, villis, locis, nec non clero et populo, et personis, ac monasteriis, ecclesiis, collegiis et piis locis, ac beneficiis ecclesiasticis, secularibus ac quorumvis ordinum regularibus, ab ecclesiâ Sancti Salvatoris et dioecesi praedictis perpetuo separavimus, et dismembravimus; et ab omni iurisdictione subiectione et superioritate, correctione, visitatione et potestate pro tempore existentis episcopi sancti Salvatoris, eiusque vicariorum et officialium, ac a solutione iurium quorumcumque eidem episcopo et dilectis filiis capitulo dictae ecclesiae sancti Salvatoris per clerum, populum et personas provinciae de Pernambuco huiusmodi ratione subiectionis, iurisdictionis, superioritatis, aut visitationis, etiam dioecesis (ita quod ex tunc de cetero praedictus episcopus Sancti Salvatoris aliquam iurisdictionem spiritualem, praeterquam in his quae sunt ordinis, in oppida, terminos, territoria, villas et loca, nec non beneficia sub separatione et dismembra-

tione huiusmodi comprehensa exercere, nec eadem beneficia, quae antea ad ipsius collationem, provisionem, institutionem, vel quamlibet aliam dispositionem pertinebant, conferre, seu de illis etiam providere, aut aliâs disponere, vel fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta per eum in provinciâ de Pernambuco, illiusque terminis, territoriis, oppidis, villis et locis praedictis, ratione visitationis aut legis dioecesis, percipere nullatenus posset), apostolicâ auctoritate perpetuo exemimus et totaliter liberavimus; ipsamque provinciam de Pernambuco sic dismembratam et separatam in vicariam seu administrationem spiritualem provinciae de Pernambuco nuncupandam pro uno presbytero, seculari vel cuiusvis Ordinis regulari vicario, seu administratore in spiritualibus provinciae de Pernambuco nuncupando, in theologiâ seu decretis graduato, vel aliâs praevio examine, seu iudicio deputatorum senatus mensae regiae conscientiae et Ordinum militarium, in quo quamplures viri tam seculares quam regulares litterarum scientiâ et virtute insignes reperiuntur, habili et idoneo ad alios docendum approbato, ac per ipsum Philippum et pro tempore existentem Portugalliae et Algarbiorum regem perpetuis futuris temporibus, etiam ad tempus sibi benevisum, deputando et constituendo, qui deputationis et constitutionis¹ huiusmodi vigore, absque aliâ Romani Pontificis vel episcopi Sancti Salvatoris pro tempore existentium, aut cuiusvis alterius confirmatione, approbatione, licentiâ, vel consensu, curam, regimen et administrationem provinciae de Pernambuco, et cleri ac populi tam christiani quam gentilis, nec non oppidorum, terrarum et locorum in illius districtu, limitibus, terminis et locis praedictis con-

¹ Perperam edit. Main. legit *deputationes et constitutiones* (R. T.).

sistentium habere, et inibi praedictos ad orthodoxae fidei cultum convertere procurare, et conversos in eadem fide instruere et confirmare, eisque baptismi gratiam, et confirmationis sacramentum impendere, et tam illis sic conversis, quam aliis omnibus fidelibus in provinciâ de Pernambuco, ac illius oppidis, terris, villis, locis, territoriis, limitibus, et tam praedictis pro tempore degentibus, quam ad ea declinantibus, sacramenta ecclesiastica, et alia¹ spiritualia munera, non tamen ea, quae sunt ordinis, ut praefertur, ministrare et administrari etiam facere et procurare, ac quaecumque beneficia ecclesiastica sub separatione et dismembratione huiusmodi comprehensa, et quae antea ad ipsius episcopi Sancti Salvatoris collationem, provisionem, institutionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinebant, conferre, et de illis disponere, ac in eis instituere, calices, campanas, vestimenta, corporalia et alia paramenta et ornamenta consecrare et benedicere, ecclesias, coemeteria et loca ecclesiastica, sanguinis et seminis effusione sive aliâs quomodolibet polluta vel profanata, aquâ per se ipsum benedictâ reconciliare, ipsasque ecclesias et loca sub provinciâ de Pernambuco praedictâ comprehensa et illorum personas visitare, ac in illorum statum, regimen, statuta, consuetudines, vitam, mores, ritus, delicta et disciplinam, tam in capite quam in membris, inquirere, necnon evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum et generalium conciliorum decretis et institutis inhaerendo, quaecumque mutatione, correctione, emendatione, punitione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognovisset, reformare, mutare, corrigere, punire et etiam de novo condere, nec non beneficiales, matrimonialesque et quascumque alias causas ecclesiasticas et civiles, et ad forum ecclesiasticum quo-

¹ Edit. Main. legit *aliis* (R. T.).

modolibet pertinentes, motas et inchoatas, ac interim movendas, cum earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis audire, decidere et fine debito terminare, prout iuris fuisset, seu causas ipsas alii, vel aliis, modo et formâ praedictis cum simili vel limitatâ potestate pariter audiendas, decidendas et terminandas delegare; ac denique plenam et meram et omnimodam spirituales et ecclesiasticam ac ordinariam iurisdictionem tam in foro interiori quam exteriori habere, ac eam et omnia alia et singula, quae pro tempore existens episcopus Sancti Salvatoris in illis partibus eatenus habere, gerere et exercere debuerat, potuerat et convenerat, similiter et pariformiter nullâ prorsus differentiâ (exceptis tamen iis, quae, ut dictum est, sunt ordinis), prout divini cultus augmento, ac ipsorum cleri et populi animarum saluti expedire cognovisset, gerere, exercere, facere et exequi cum omnibus et singulis aliis privilegiis, facultatibus, exemptionibus, libertatibus, iurisdictionibus, praeeminentiis, favoribus, gratiis et indultis, qui in de Ormuz et Mozambique et Cofala, nec non Maluco¹, aliisque provinciis et locis erectae administrationes, et illarum pro tempore deputati administratores similiter ordinariam, ut praefertur, iurisdictionem inibi habentes, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt, dictâ auctoritate similiter perpetuo ereximus et institimus, et aliâs, prout in aliis nostris desuper in simili formâ Brevis sub die xii augusti mdcxi expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur²

§ 2. Cum autem, sicut dicti Philippi regis nomine nobis denuo expositum fuit, postmodum ad eiusdem Philippi regis notitiam devenerit, quod provinciae capita-

Iisdem concurrentibus causis etiam quoad provincias de Peraiba, Itamaraca, Riogrande et Maranhão.

¹ Supra legebatur *Malaca* (R. T.).

² Quas vide pref. pag. 9 huius tom. (R. T.).

neae, vulgo nuncupatae de Peraiba, Itamaraca, et Riogrande, et Maranham, dictae ecclesiae Sancti Salvatoris etiam pro parte dioecesis et cleri ac populi assignatae, longiori itinere, quam dicta provincia de Pernambuco, ab eadem ecclesiâ Sancti Salvatoris distent, et propterea pro tempore existens episcopus Sancti Salvatoris, ob distantiam huiusmodi, marisque incommo- dam ac difficilem et dispendiosam navigationem, piratarumque illic discurrentium periculum, curae, regimini et administrationi sui gregis in dictis provinciis existentis, prout eius pastoralis officio incumbit, sine illius salutis dispendio intendere nequeat, hincque incolae et habitatores dictarum provinciarum nec fidei doctrinâ, nec pie vivendi praeceptis instrui, nec, si quid deliquerint, corrigi ab episcopo suo possint, et propterea si dictae provinciae de Peraiba, Itamaraca et Riogrande a praedictâ ecclesiâ Sancti Salvatoris etiam separarentur et dismembrarentur, illaeque sic separatae et dismembratae dictae provinciae de Pernambuco ab illius vicario seu administratore gubernandae unirentur et adiungerentur, ex hoc dictae provinciae de Peraiba, Itamaraca et Riogrande, et de Maranham felicioribus proficerent incrementis, illarumque cleri et populi salutis, et dictae fidei profectui ac exaltationi, divinique cultus incremento, ac tot incommodis animarumque periculis opportune consuleretur :

Philippus rex
eas ab eadem
ecclesiâ seiungi
et provinciae
de Pernambuco
petit uniri.

§ 3. Quare idem Philippus rex nobis humiliter supplicari fecit, quatenus easdem provincias de Peraiba, Itamaraca et Riogrande, et de Maranham, ab ecclesiâ et dioecesi Sancti Salvatoris huiusmodi perpetuo separare et dismembrare, illasque dictae provinciae de Pernambuco ab eiusdem vicario seu administratore in spiritualibus regendas et administrandas unire et adiungere de benignitate apostolicâ dignemur.

§ 4. Nos igitur, qui fidei cultum et incrementum, ac locorum quorumlibet salutarem directionem cum animarum christifidelium salute et spirituali consolatione intentis desideramus affectibus, quascumque alias dismembrationes aliarum provinciarum et locorum ab ecclesiâ et dioecesi praedictis hactenus apostolicâ auctoritate factas praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius genitricis Mariae, totiusque curiae caelestis honorem, ac ipsius fidei catholicae exaltationem, dictas provincias capitaniae vulgo nuncupatas de Peraiba, Itamaraca et Riogrande, et de Maranham, cum illarum territoriis, oppidis, villis, locis, nec non clero et populo, ac personis, monasteriis, ecclesiis, collegiis, et piis locis, nec non beneficiis ecclesiasticis, secularibus et quorumvis ordinum regularibus, ab ecclesiâ Sancti Salvatoris et dioecesi praedictis perpetuo separamus et dismembramus, ac ab omni iurisdictione, subiectione, superioritate, correctione, visitatione et potestate pro tempore existentis episcopi Sancti Salvatoris, eiusque vicariorum et officialium, nec non etiam a solutione quorumcumque iurium eidem episcopo et dilectis filiis capitulo dictae ecclesiae sancti Salvatoris per clerum, populum et personas provinciarum de Peraiba, Itamaraca, et Riogrande, et de Maranham huiusmodi ratione subiectionis, iurisdictionis, superioritatis aut visitationis, et dioecesis (ita quod de cetero praedictus episcopus Sancti Salvatoris aliquam iurisdictionem spirituales, praeterquam in his, quae sunt ordinis, ac demptis inferius expressis, in oppida, terminos, territoria, villas, et loca, ac clerum, populum, personas, monasteria, ecclesias, et loca pia, necnon beneficia sub separatione et dismembratione huiusmodi comprehensa exercere, nec eadem bene-

Pontifex separari, ac respective unit.

ficia, quae antea ad ipsius collationem, provisionem, institutionem, vel quamlibet aliam dispositionem pertinebant, conferre, seu de illis etiam providere, aut aliàs disponere, vel fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta per eum in provinciis de Peraiba, Itamaraca et Rio-grande, et de Maranham, illarumque terminis, oppidis, territoriis, villis et locis praedictis ratione visitationis, aut legis dioecesis, percipere nullatenus possit) dictâ auctoritate perpetuo eximimus et totaliter liberamus, ipsasque provincias de Peraiba, Itamaraca, et Rio-grande, et de Maranham sic dismembratas et separatas dictae provinciae de Pernambuco per eiusdem provinciae de Pernambuco vicarium seu administratorem in spiritualibus ad instar dictae provinciae de Pernambuco in omnibus et per omnia, ac iuxta facultates dicto vicario, seu administratori per nos, ut supra, concessas, regendas et gubernandas, auctoritate et tenore praedictis unimus et adiungimus:

Vicario oportunas concessit facultates.

§ 5. Ita ut vicarius, seu administrator huiusmodi, etiam curam, regimen et administrationem provinciarum de Peraiba, Itamaraca et Rio-grande huiusmodi, ac cleri et populi tam christiani quam gentilis, necnon oppidorum, terrarum et locorum in illarum districtu, limitibus, terminis et locis praedictis consistentium habere, et inibi praedicari facere, gentilesque praedictos ad orthodoxae fidei cultum convertere procurare, conversosque in eâdem fide instruere et confirmare, eisque baptismi gratiam, et confirmationis sacramentum impendere, ac tam illis sic conversis, quam aliis omnibus fidelibus, in provinciis de Peraiba, Itamaraca et Rio-grande, ac illarum oppidis, terris, villis, locis, territoriis, limitibus, nunc et pro tempore degentibus, et ad ea declinantibus, sacramenta ecclesiastica, et alia spiritualia munera, non tamen ea, quae sunt ordinis,

ministrare et administrari etiam facere et procurare, ac quaecumque beneficia ecclesiastica sub separatione et dismembratione huiusmodi comprehensa, et quae antea ad ipsius episcopi Sancti Salvatoris collationem, provisionem, institutionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinebant, conferre, et de illis disponere, ac in eis instituere, calices quoque, campanas, vestimenta, corporalia et alia paramenta et ornamenta consecrare et benedicere, ecclesias, coemeteria et loca ecclesiastica, sanguinis aut seminis effusione sive aliàs quomodolibet polluta et profanata, aquâ per se ipsum benedictâ reconciliare, ipsasque ecclesias, et loca sub provinciis de Peraiba, Itamaraca et Rio-grande et de Maranham praedictis comprehensa, et illorum personas visitare, ac in illorum statum, regimen, statuta, consuetudines, vitam, ritus, mores, delicta et disciplinam, tam in capite quam in membris, inquirere, evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum et generalium conciliorum decretis et institutis inhaerendo, quaecumque mutatione, correctione, emendatione, punitione, revocatione et ex integro editione indigere cognoverit, reformare, mutare, corrigere, punire, et de novo condere, necnon beneficia, matrimonialia, et quaecumque alias causas ecclesiasticas et civiles, ac ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, motas et inchoatas, ac interim movendas, cum omnibus earum incidentibus, dependentibus emergentibus, annexis et connexis, audire, decidere et fine debito terminare, prout iuris fuerit, seu causas ipas alii vel aliis idoneis, modo et formâ praedictis, cum simili vel limitatâ potestate pariter audiendas, decidendas et terminandas delegare, ac denique plenam, meram et omnimodam spiritualem et ecclesiasticam ac ordinariam iurisdictionem, tam in foro interiori quam exteriori, habere,

et eam, ac alia omnia et singula, quae pro tempore existens episcopus Sancti Salvatoris in illis partibus hactenus habere, gerere et exercere debuit, potuit et consuevit, similiter et pariformiter, nullaque prorsus differentiâ, exceptis tamen iis, quae, ut dictum est, sunt ordinis, prout divini cultus augmento, ac ipsorum cleri et populi animarum saluti expedire cognoverit, gerere, exercere, facere et exequi libere et licite valeat.

Clausulae.

§ 6. Decernentes, praesentes litteras nullumquam tempore ex quavis causâ, etiam quod praedictus episcopus Sancti Salvatoris aut quomodolibet interesse habentes ad hoc vocati minime fuerint, de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut in ius vel controversiam vocari, nec contra illas restitutionem in integrum, reductionem ad terminos iuris, aut quodvis aliud gratiae vel iuris remedium impetrari posse, nec causas, propter quas praemissa concessa fuerunt, minime verificari, nec ob id viribus carere, minusque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, limitationibus, suspensionibus, etiam eis in toto vel in parte derogantibus vel obviantibus, etiam a nobis et dictâ Sede quomodolibet pro tempore emanatis, nullatenus comprehendi, sed semper validas et ab illis prorsus exceptas, et quoties illae emanabunt, aut sub eis quovis modo comprehendi viderentur, toties in pristinum, et eum, in quo antequam illae emanarent erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse et censi, et omni tempore suos plenarios et integros effectus sorti; sicque per quoscumque iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et

auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis apostolicis et in provincialibus ac synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon dictae ecclesiae Sancti Salvatoris (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ac fundatione, erectione et institutione, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae Sancti Salvatoris, illiusque praesuli pro tempore existenti, necnon capitulo, et aliis personis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque ac aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolica potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, vel aliâs quomodolibet, concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus¹, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa et individua² ac de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, ac formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Volumus autem ac statuimus et ordinamus, quod clerus, populus, alique incolae et habitatores dictarum provinciarum de Parnambuco, Pernambuco, Paraíba, Itamaraca, et Riogrande, in his quae sunt ordinis, ad praedictum episcopum

Incolae huiusmodi provinciarum in iis, quae sunt ordinis episcopalis, ad episcopum S. Salvatoris recurrere debent.

¹ Supple de more solito *et singulis* (R. T.).

² Supple: *mentio habenda esset, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum*, etc. (R. T.).

Sancti Salvatoris pro tempore existentem, habitis tamen a suo vicario seu administratore ad id litteris dimissorialibus, recurrere teneantur;

Vicarius autem in provincia de Peraiba residere;

Et in iis quo hic recensentur a praedicto episcopo dependere.

§ 9. Quodque dictarum provinciarum pro tempore deputatus vicarius seu administrator, ut commodius curae et regimini cleri et populi earundem provinciarum intendere valeat, de cetero in provinciâ de Peraiba, quae sicut accepimus, in medio dictarum provinciarum sita est, residere debeat, et ratione suae personae dumtaxat visitationi, correctioni, superioritati et iurisdictioni praedicti episcopi Sancti Salvatoris pro tempore existentis subsit, et a sententiis definitivis tantum, seu vim definitivarum habentibus, et quarum gravamen per appellationem a definitivâ reparari nequeat, per ipsum vicarium seu administratorem aut eorum officiales pro tempore latis appellationes ad eundem episcopum Sancti Salvatoris pro tempore existentem interponi, ipsarumque appellationum causas per eum cognosci, decidi et fine debito, prout iuris fuerit, terminari possint.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die v iulii MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 5 iulii 1614, pont. an. x.

CCLV.

Dismembratio nonnullorum reddituum ex collegiis Maurorum regni Valentiae, qui Officio Inquisitionis eiusdem regni adscribuntur.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Mauris regni Valentiae ad fidem christianam conversis, qui pecunias nonnullas singulis annis offi-

§ 1. Nomine charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nobis nuper expositum fuit, quod praeteritis temporibus, qui ex Mauris noviter

1 Ex Regest. in Secret. brev.

ad fidem conversis originem ducebant, et in regno Valentiae commorabantur, ex conventionione inter ipsos et Officium inquisitionis haereticae pravitatis in dicto regno institutum initâ, certam pecuniarum summam, ad bis mille et quingenta scuta monetae illarum partium ascendentem, Officio inquisitionis, illiusque officialibus, et ministris quotannis contribuere solebant:

Ab eodem regno expulsis:

§ 2. Non ita pridem vero de mandato dicti Philippi regis illi omnes, qui ex Mauris noviter ad fidem conversis huiusmodi originem ducebant, et praedictum regnum incolebant, ex ipso regno expulsi fuerunt, quo factum est, ut Officium praedictum dicto annuo reddito destitutum onera sibi incumbentia supportare, ac officiales et ministros praedictos sustentare nequeat;

§ 3. Si vero a duobus collegiis, quae in civitate Valentiae, unum scilicet pro pueris, et alterum pro puellis ex Mauris ad fidem noviter conversis praedictis descendentibus educandis et in fide catholica erudiendis erecta fuerunt, et quae futuris temporibus propter expulsionem huiusmodi verisimiliter alumnis destituentur, tot redditus, quot ad valorem annuum bis mille et quingentorum scutorum similia ascendunt, separarentur et dismembrarentur, illaque sic separata et dismembrata dicto Officio applicarentur et appropriarentur, exinde Officium praedictum onera supportare et officiales et ministros huiusmodi sustentare valeret. Nobis propterea dicti Philippi regis nomine fuit humiliter supplicatum, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Philippus duorum collegiorum, quae pro iis erecta fuerant, redditus in summa 2500 scutorum, officio eidem uniri petit.

§ 4. Nos igitur, Officium, ac officiales et ministros praedictos, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine,

Unit Paulus.

quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, a collegiis praedictis tot redditus, quot ad valorem annuum bis mille et quingentorum scutorum dictae monetae ascendant¹, ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum separamus et dismembramus, illaque sic separata et dismembrata, loco contributionis, ut praefertur, fieri solitae, dicto Officio pro supportandis illius oneribus, necnon officialium et ministrorum huiusmodi sustentatione, similiter ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum applicamus.

Obstantia tollit.

§ 5. Non obstantibus regulâ nostrâ de unionibus committendis ad partes, ac felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, aliisque apostolicis, nec non in universalibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non dictorum collegiorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem collegiis, illorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die VIII octobris MDCXIV, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 8 octobris 1614, pontif. an. X.

¹ Perperam edit. Main. legit *ascendebant* (R.T.).

CCLVI.

Facultas nuncio in partibus inferioris Germaniae visitandi civitatem et dioecesim Maguntinam¹.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi, nostro et Apostolicae Sedis in partibus inferioris Germaniae nuncio,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cupientes ad animarum salutem, divinumque cultum promovendum, civitatem et dioecesim Maguntinam auctoritate nostrâ apostolicâ visitari, motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostris, tibi, de cuius integritate, prudentiâ, doctrinâ, et catholicae religionis zelo plurimum in Domino confidimus, per praesentes committimus et mandamus, ut quam primum fieri poterit, te ad civitatem et dioecesim Maguntinam conferas, ac tamquam noster et Apostolicae Sedis delegatus, tam metropolitanam, quam collegiatas, et alias quascumque ecclesias, ac monasteria, tam virorum quam mulierum, quorumcumque etiam Mendicantium Ordinum, etiam quocumque immunitatis et exemptionis privilegio suffulta, ac nobis et Apostolicae Sedi mediate vel immediate subiecta, in civitate et dioecesi praedictâ existentia, earumque capitula, conventus, universitates, et collegia, eorumque superiores et personas etiam similiter exemptas, dictaeque Sedi immediate subiectas, quoties tibi videbitur, auctoritate nostrâ visites;

Episcopus Vigiliensis deputatur visitator apostolicus dioecesis Maguntinae.

§ 2. Ac in illorum statum, formam, regulas, instituta, regimen, statuta, consuetudines, vitam, ritus, mores et disciplinam, tam coniunctim quam divisim, ac tam in capite quam in membris, diligenter inquiras, nec non, evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum, et generalium conciliorum decretis, ac sacro-

Cum facultatibus hic expressis.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

rum patrum traditionibus atque institutis inhaerendo, et prout occasio rerumque qualitas exegerit, quaecumque mutatione, correctione, emendatione, revocatione et renovatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoveris, reformes, mutes, corrigas, ac etiam de novo condas, condita sacris canonibus non repugnantia confirmes, abusus quoscumque tollas, regulas, institutiones, et ecclesiasticam disciplinam, ac in primis divinum cultum, ubicumque exciderint, modis congruis restituas et reintegres, concilii Tridentini decreta, ubi nondum introducta sunt, proponas, et custodiri praecipias, ipsasque personas, tam seculares quam regulares, etiam exemptas et subiectas, ut praefertur, ad debitum et honestum vitae modum ac ad statum sacris canonibus et concilio Tridentino praedictis conformem revoces, ac quidquid statueris et ordinaveris observari facias, inobedientes et contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras, et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, omni et quacumque appellatione postposita, ac quibusvis subterfugiis, reclamationibus, protestationibus, atque recursibus prorsus cessantibus et remotis, iuxta concilii Tridentini decreta, compescas, cogas et compellas: nos enim tibi praemissa et quaecumque alia circa visitationem huiusmodi necessaria et quomodolibet opportuna faciendi, dicendi, gerendi et exequendi, auctoritate praedicta, tenore praesentium, plenam et absolutam facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Graviora negotia ad Sedem Apostolicam referenda.

§ 3. Si quae autem graviora in huiusmodi visitatione repereris, volumus, ut ea, nec non informationes omnes in huiusmodi visitatione sumendas, sub tuo sigillo clausas, ad nos quamprimum diligenter transmittas, ut id, quod in illis statuendum sit, maturâ consultatione adhibita, decernamus.

§ 4. Mandantes propterea omnibus et singulis ecclesiarum et monasteriorum et locorum regularium huiusmodi superioribus, quocumque nomine nuncupatis, et personis quibuscumque, ceterisque, ad quos spectat, ut tibi in praemissis omnibus et singulis prompte pareant et obediant, tuaque salubria monita et mandata suscipiant humiliter et efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam, sive poenam, quam rite tuleris, seu statueris in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Obedientia visitatori praestanda.

§ 5. Insuper, ut uberius salutis animarum fructus proveniat, tibi, ut quascumque personas civitatis et dioecesis praedictarum, pauperes dumtaxat et catholicas, quae propriis manibus victum quaerunt, quae tertio et quarto consanguinitatis seu affinitatis gradibus coniunctae, seu se attinentes, matrimonia invicem, sive scienter sive ignoranter, contraxerint, etiam si carnali copulâ consummaverint, si abs te veniam humiliter petierint, ab incestus reatu, et excessibus huiusmodi, ac excommunicationis, aliisque censuris et poenis ecclesiasticis et temporalibus per eos propter praemissa incursis, imposita cuique eorum propter incestum huiusmodi, arbitrio tuo, poenitentia salutaris, in utroque foro absolvere, et cum illis, ut, impedimenti tertii et quarti consanguinitatis seu affinitatis graduum huiusmodi, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque non obstantibus, matrimonia inter se publice, servata forma dicti Concilii, de novo contrahere, et in faciem ecclesiae solemnizare, et in eo, seu in contracto alias rite matrimonio, quoad vixerint, remanere libere et licite valeant, dummodo mulieres propter hoc raptae non fuerint, dispensare: distantiam vero tertii gradus huiusmodi, respectu quarti, eis non obstare declarare,

Aliae facultates extraordinariae.

prolesque, exinde susceptas et suscipiendas, legitimas decernere atque nunciare, ac etiam iis, qui per haereticos illarum partium, et aliis similiter, qui ante legitimam aetatem de beneficiis ecclesiasticis nulliter et de facto provisi fuerint, beneficia ipsa illis, dummodo tamen haeresi non adhaeserint, ac aliàs idonei et in aetate legitimâ constituti existant, de novo, dictâ auctoritate, conferre, et de illis etiam providere, illisque quoscumque fructus, redditus, et proventus, iura, obventiones, et emolumenta, ac etiam distributiones per eos ex eis indebite perceptas, gratiose remittere et condonare; praeterea cum quibusvis clericis, et personis ecclesiasticis secularibus et regularibus civitatis et diocesis praedictarum super irregularitatibus ex¹ delictis occultis per eos, praeterquam ex homicidio voluntario, contractis, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, ita quod nondum promoti omnes etiam sacros et presbyteratus ordines, si aliàs idonei reperti fuerint, nec aliud illis canonicum obstat impedimentum, et servatis servandis, suscipere, et tam ipsi quam alii in susceptis tamen rite ordinibus huiusmodi, etiam in altaris ministerio ministrare, ac quaecumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, se invicem compatiencia, recipere, et illa, ac per eos aliàs canonice obtenta, quoad vixerint, retinere libere et licite valeant, pariter dispensare possis et valeas, auctoritate et tenore praedictis facultatem impertimur.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum locorum regularium, ac Cisterciensis et Praemonstratensis nec non Clu-

¹ Edit. Main. legit et (R. T.).

niacensis etiam Congregationis Busfeldrensis, et aliorum Ordinum, quorum illa extiterint (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, etiam *mare magnum* nuncupatis, et litteris apostolicis, illis, eorumque capitulis, conventibus, superioribus, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab eâdem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possit per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die XVII octobris MDCXIV, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 17 octobris 1614, pontif. an. X.

CCLVII.

Confirmatio concordiae inter regem catholicum et clerum regnorum Castellae et Legionis super solutione subsidii ducentorum et quinquaginta millium ducatorum eidem regi praestandi¹

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Pro nostro munere in his partes nostras libenter interponimus, quae ad concor-

Exordium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

diam et pacem inter catholicos reges et ecclesiasticas personas super exactionibus apostolicâ auctoritate faciendis pertinere dignoscuntur.

Capitula ecclesiarum Castellae et Legionis concordiam cum Philippo III rege ineunt super solutione primae decimae eidem a Sede Apostolica concessae;

§ 1. ¹ Nuper siquidem (sicut nobis exponi fecerunt charissimus in Christo filius noster Philippus III Hispaniarum rex catholicus, ac dilecti filii singularum Toletanae, Hispalensis, Compostellanae, Granatensis, Burgensis, Legionensis, Palentinae, Ovetensis, Cordubensis, Abulensis, Astoricensis, Pacensis, Vallisoletanae, Carthaginensis, Calaguritanae, Calceatensis, Civitatis, Gadicensis, Conchensis, Zamorensis, Cauriensis, Pampilonensis, Guadixensis, Giennensis, Lucensis, Mindoniensis, Malacitanae, Auriensis, Oxomensis, Oriolensis, Placentinae, Segobiensis, Salamantinen-sis, Seguntinae, Tudensis et Carianensis ecclesiarum capitula, quae universum eorum regnorum Castellae et Legionis repraesentant) considerantes dictus Philippus rex et capitula praedicta gratiam et concessionem primae decimae quarumlibet dictarum ecclesiarum et parochialium in omnibus Hispaniarum regnis et insulis illis² adiacentibus, per dudum felicitis recordationis Pium Papam V, praedecessorem nostrum, clarae memoriae Philippo II Hispaniarum regi catholico, eiusdem Philippi III regis genitori, ad quinquennium concessam, et postea pluries a recolendae memoriae Gregorio XIII et deinde a Sixto V et postmodum a Gregorio XIV ac denique a Clemente VIII praedecessoribus nostris etiam pluries et ultimâ vice ad aliud quinquennium (a tempore in³ infrascriptae concordiae instrumento, ut asseritur, expresso inchoatum) prorogatum et extensam⁴, prout in singulis eorundem praede-

¹ Confer quamsimillimam eiusdem Pauli V Const. CXLIII in tom. praec. pag. 590 (R. T.).

² Edit. Main. legit *illi* (R. T.).

³ Praep. in nos addimus ex loco parallelo (R. T.).

⁴ Male edit. Main. legit *prorogatum et extensum* (R. T.).

cessorum desuper expeditis litteris plenius continetur¹, si eisdem modo et forma, quibus concessa est, exequutioni demandaretur, id non sine eiusdem cleri incommodo exequi posset; cupientesque praemissis eâ, qua potest, ratione occurri, quo facilius illa, ad quae tenentur, ab ipsis adimpleri valeant, ipsaeque personae ecclesiasticae onus illis eam ob causam incumbens supportare facilius possint, ad infrascriptam concordiam per earum procuratores ad hoc specialiter deputatos insimul devenerunt, videlicet:

§ 2. In primis, quod praedictus status ecclesiasticus coronae Castellae et Legionis darent et solverent dicto Philippo regi, seu personae ab eo deputatae, ducentos et quinquaginta mille ducatos, qui ascendunt ad numerum nonaginta trium computorum² et septingentorum³ quinquaginta millium morapetinorum⁴, pro iis⁵ quae ad huiusmodi effectum dicto regi debentur et ad eum spectant ratione dictorum regnorum Castellae et Legionis (non comprehensis in dictis ducentis et quinquaginta millibus ducatis regnis Aragoniae, Cathaloniae et Valentiae; ac insulis illis adiacentibus, ita ut dictus Philippus rex ab illis possit exigere, prout sibi visum foret ex prorogatione huiusmodi provenientiae exceptâ ecclesiâ Oriolensi, cuius dispositio et pars ingreditur et computatur unâ cum statu ecclesiastico coronae Castellae); qui quidem ducenti et quinquaginta mille ducati persolvi deberent ut infra, videlicet:

Concordiae tenor.

¹ Quas omnes non puto esse in *Bullario* (R. T.).

² Vide adnot. in tom. praec. pag. 591 b (R. T.).

³ Erronee in loco parall. tom. et pag. praecit. legitur *septuagintorum* (R. T.).

⁴ Subintellige *quolibet anno, durantibus quinque annis prorogationis*, prout legitur in loco cit. pag. 591 b et ex infra dicendis elucescit (P. T.).

⁵ Perperam edit. Main. hic legit *propriis* (R. T.).

quoad fructus anni MDCXII in duabus solutionibus aequalibus, pro unâ in fine mensis iunii, et alterâ medietatibus in fine mensis novembris subsequenter anni MDCXIII; quo vero ad fructus dicti anni MDCXIII in eisdem duabus solutionibus subsequenter anni MDCXIV, et sic successive in tribus annis remanentibus, usque ad complementum dicti quinquennii praedictae prorogationis; quos dabunt et solvent suis sumptibus in capitulis singularum dioecesium, iuxta et secundum repartitionem infrascriptam inter se factam a praedicto statu ecclesiastico, duas partes in monetâ aureâ, sive argenteâ, aliam vero tertiam partem in monetâ de Vellon nuncupatâ, absque eo quod in futurum trahatur in consequentiam: Et quod¹ id repartiat, et particulariter exigatur in qualibet dioecesi ex redditibus decimalibus et primitiis, quia super illis et non aliis redditibus ecclesiasticis sunt distribuendi et exigendi in unoquoque dictorum quinque annorum praedicti ducenti et quinquaginta mille ducati: et ex tunc remanebant obligati, prout obligabant sua capitula generaliter, et se obligarent et obligari² deberent specialiter, pro toto dicto novo³ quinquennio ad illarum solutionem annis singulis iuxta divisionem infrascriptam, videlicet: Capitulum ecclesiae Toletanae pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, solveret summam quatuordecim millionum, trecentorum ac decem et septem millium, nec non noningentorum et vigintiquatuor morapetitorum; reliquis vero duobus annis quindennii huiusmodi solveret summam quatuordecim millionum, et quingentorum millium, ac noningentorum et

triginta morapetitorum: Capitulum ecclesiae Hispalensis, tribus prioribus annis, novem millionum, quadringentorum et octuaginta octo millium, et quingentorum ac quinquaginta morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, novem millionum, noningentorum nonaginta millium, et trecentorum triginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Salamantinae duorum millionum, et quadringentorum ac sexaginta unius millium, et duodecim morapetitorum: Capitulum ecclesiae Zamorensis, pro se et suâ dioecesi⁴, tribus prioribus annis, duorum millionum, et trecentorum ac viginti novem millium, et noningentorum ac duodecim morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, ducentorum octuaginta novem millium, ac ducentorum quinquaginta septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Seguntinae, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millionum, noningentorum et quatuordecim millium, ac centum et viginti novem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, duorum millionum, octingentorum et quinquaginta trium millium, ac centum et quadraginta septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Conchensis, trium millionum, et noningentorum quadraginta duorum millium, et quingentorum ac octuaginta unius morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Carthaginensis, tribus prioribus annis, unius millionis, quadringentorum et quinquaginta duorum millium, ac sexcentorum et quinquaginta duorum morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, quingentorum et quinquaginta quatuor millium, et ducentorum quadraginta septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Oriolensis,

¹ Comma istud dependet ab eodem regimine ac initium § 2: *In primis, quod*, etc. nunc autem additur: *Et quod*, etc. (R. T.).

² In loco parallelo cit. legitur *obligare* (R. T.).

³ Nescio quomodo in loco parallelo dictum fuit *octavo pro novo* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *dioecesis* (R. T.).

quadringentorum et quadraginta millium, et trecentorum ac nonaginta septem morapetitorum; quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Cordubensis, trium millionum, trecentorum¹ ac triginta duorum millium, ac centum et octuaginta quinque morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Pacensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et sexcentorum et nonaginta unius millium, et ducentorum ac viginti² unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, sexcentorum novem millium, noningentorum et decem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Cauriensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et septingentorum millium, ac octingentorum et quinquaginta unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, quingentorum nonaginta novem millium, et ducentorum ac quatuordecim morapetitorum: Capitulum ecclesiae Placentinae, pro se et suâ dioecesi, duorum millionum, et ducentorum ac quadraginta novem millium, et septingentorum ac viginti unius morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Giennensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et noningentorum ac unius millium, et quingentorum, ac viginti morapetitorum, reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, octuaginta quatuor millium, quadringentorum et sexaginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Compostellanae, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millionum et trecentorum, ac septuaginta novem millium, et ducentorum ac octua-

ginta novem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, duorum millionum, quingentorum et unius millium, ac ducentorum quinquaginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Burgensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, sex millionum, et octuaginta duorum millium, ac septingentorum et unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, quinque millionum, octingentorum et viginti duorum millium, ac quingentorum et sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Legionensis, tribus prioribus annis, duorum millionum, et sexcentorum ac viginti sex millium, et septingentorum ac viginti quatuor morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, duorum millionum, quingentorum et octuaginta sex millium, ac sexaginta novem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Ovetensis, unius millionis, et duodecim millium, ac octingentorum et viginti sex morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitula ecclesiarum Calaguritanae et Calceatensis, pro se et suis dioecesibus, tribus prioribus annis, duorum millionum, quingentorum et sex millium, ac quingentorum et viginti septem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, et sexcentorum ac octo millium, centum et septuaginta quatuor morapetitorum: Capitulum ecclesiae Astoricensis, pro se suâque dioecesi, unius millionis, et ducentorum ac triginta millium, et sexaginta octo morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Segobiensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millionum, et septingentorum ac octuaginta novem millium, et trecentorum ac quinquaginta septem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, sexcentorum sexaginta septem millium, et trecentorum

¹ Supra in loco parallelo pag. 592 *b* deest *trecentorum* (R. T.).

² In loco parallelo legitur *triginta* (R. T.).

nonaginta unius morapetitorum: Capitulum ecclesiae Abulensis¹, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, trium millium, et nonaginta duorum millium, ac septingentorum et unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, trium millium, et quinquaginta duorum millium, ac quadraginta sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Oxomensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millium, et septingentorum ac triginta duorum millium, et ducentorum ac tredecim morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millium, quadringentorum et viginti septem millium, et ducentorum ac nonaginta novem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Auriensis, pro se et suâ dioecesi, unius millionis, et nonaginta quatuor millium, ac centum et decem et octo morapetitorum, quolibet anno dicti quinquennii: Capitulum ecclesiae Lucensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, trecentorum et decem millium, ac quadringentorum et quadraginta morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, trecentorum octodecim millium, ac quingentorum et septuaginta duorum morapetitorum: Capitulum ecclesiae Mindoniensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, ducentorum et octuaginta quinque millium, ac sexcentorum et octo morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, ducentorum nonaginta trium millium, et septingentorum ac quadraginta morapetitorum: Capitulum ecclesiae Tudensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, quadringentorum triginta sex² millium, et quingentorum ac septuaginta octo morapetitorum; reliquis

vero duobus annis quinquennii huiusmodi, quadringentorum quinquaginta quinque millium et noningentorum et quinque morapetitorum: Capitulum ecclesiae Palentinae, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, trium millionum, et septingentorum ac triginta sex millium, et centum et sexdecim morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, trium millionum, sexcentorum et quinquaginta millium, ac sexcentorum nonaginta et unius morapetitorum: Capitulum ecclesiae Vallisoletanae, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et sexcentorum ac septuaginta millium, et quingentorum quadraginta morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, et sexcentorum et tredecim millium, quadringentorum et nonaginta trium morapetitorum: Capitulum ecclesiae Civitatis¹, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, septingentorum et quinquaginta quatuor millium, ac noningentorum et unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, septingentorum quatuordecim millium, et ducentorum ac quadraginta sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Gadicensis pro se et suâ dioecesi, sexcentorum et quinquaginta novem millium, ac quingentorum et quinquaginta novem morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae² Granatensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et centum ac triginta sex millium, et noningentorum et octuaginta octo morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, ducentorum et quinquaginta octo millium, ac noningentorum et quinquaginta

¹ Ecclesia haec in Const. iam cit. tomi XI omisa fuit (R. T.).

² In loco parallelo legitur *triginta quinque* (R. T.).

¹ Haec ecclesia in aliâ Constitutione relata non fuerat (R. T.).

² In alia Const. legitur *ecclesiarum*, et summa valde maior notatur (R. T.).

septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Malacitanæ³, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et sexaginta quinque millium, ac trecentorum et octuaginta septem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, centum et octuaginta septem millium, ac trecentorum et quinquaginta sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Guadixensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, trecentorum et duorum millium, ac trecentorum et viginti morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, ducentorum nonaginta quatuor millium, ac centum et octuaginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Almeriensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, trecentorum et triginta octo millium, ac noningentorum et quadraginta octo morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, trecentorum viginti sex millium, et septingentorum ac quinquaginta et unius morapetitorum: Capitulum ecclesiae Pampilonensis, tribus prioribus annis, unius millionis, centum et decem ac novem millium, ac octingentorum et quinquaginta novem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, et ducentorum sexaginta duorum millium, ac centum et quinquaginta quinque morapetitorum: Capitulum ecclesiae Canariensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, quadringentorum quadraginta septem millium, et noningentorum ac quadraginta trium morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, quadringentorum octuaginta octo millium, ac sexcentorum et duorum morapetitorum: Abbatia *dell' Alfaro*, octuaginta novem millium, ac quingentorum et octuaginta septem morapetitorum,

1 Haec et seqq. ecclesiae Guadixensis et Almeriensis non memorantur in aliâ Const. (R. T.).

quolibet anno dictorum quinque annorum: Abbatia de Agreda, centum et quinquaginta sex millium, septingentorum et octuaginta morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Vicaria de Altadeliste¹, centum et septuaginta novem millium, et centum septuaginta septem morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Vicaria de Huesca², centum et triginta trium millium, octingentorum quadraginta unius morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Abbatia de Vaza³, centum et quinquaginta octo millium, centum et viginti unius morapetitorum, quolibet anno dicti quinquennii: Milites militiae sancti Iacobi, duorum millionum, et noningentorum ac undecim millium, sexcentorum et triginta quatuor morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Milites militiae de Calatrava, duorum millionum, et centum ac octuaginta trium millium, et septingentorum ac vigintiquatuor morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Milites militiae de Alcantara, unius millionis, noningentorum et trium millium, ac septingentorum et septuaginta morapetitorum, quolibet anno dicti quinquennii: Qui quidem ducenti quinquaginta mille ducati ascendunt ad nonaginta tres miliones, et septingentos ac quinquaginta mille morapetinos: Insuper, quod aliquis de comprehensis in praedictâ concessione et prorogatione, cuiusvis dignitatis, praeeminentiae, ordinis et religionis existat, non eximetur⁴ a solutione ratae illum tangentis dictorum ducentorum et quinquaginta mille ducatorum quolibet anno, dictis quinque annis durantibus; et quod, si nos, aut dictus Philippus rex

1 In loco parallelo legitur *Albadeliste* (R. T.).

2 Haec in aliâ Const. non est memorata (R. T.).

3 Haec etiam ibi deest (R. T.).

4 Aptius in loco parallelo legitur *eximatur* (R. T.).

eximeret aliquem ex dictis personis, vel militis, ordinibus, aut quavis aliâ dignitate fulgentibus sic comprehensis in dictâ concessione et prorogatione, idem Philippus rex fieri mandat desuper iustam refectionem, recipiendo ab ipsis ecclesiis ad suum computum, defalcando ex dictis ducentis et quinquaginta mille ducatis ratiâ tales personas vel milites tangentem: Rursus, quod¹ quaelibet personae, cuiuscumque qualitatis et dignitatis existant, quae percipiunt et percipient pensiones, comprehendi debeant, ad effectum contribuendi ad instar aliorum reddituum decimalium, in divisione huiusmodi ducentorum et quinquaginta millium ducatorum, non obstante quacumque clausulâ, exemptione, praerogativâ, aut donatione et obligatione, etiam in formâ camerae in sui favorem factis; quodque decimae et tertiae, quas idem Philippus rex habet et quocumque modo possidet, vel aliâs vendidit, aut oppignoravit, cum evictione et immunitate, ac declaratione quod sint et esse debeant liberae a divisione et subsidio et qualibet aliâ impositione apostolicâ, remanere debeant liberae et salvae a repartitione² dictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum, absque eo quod hac de causâ vel aliquâ aliâ, nisi ex contentis in praesenti concordia, aliquid minuatur ex summâ ducentorum quinquaginta millium ducatorum huiusmodi; reliquae vero tertiae, decimae, et aliae primitiae, per quascumque ecclesias, collegia, universitates, monasteria et quascumque personas possessae et perceptae, quocumque titulo, iure, consuetudine, seu privilegio fuerint, remaneant comprehensae³,

¹ Semper continet idem regimen, sicut ab initio § 2 (R. T.).

² Hinc confirmatur quod etiam in loco paralelo legendum erat *repartitione* pro *reparatione* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *comprehensa* (R. T.).

et contribuere debeant in dictâ divisione ducentorum et quinquaginta millium ducatorum huiusmodi: Insuperque¹ dictus Philippus rex recipere debeat et recipiat ad computum omne id quod tanget et fuerit iuste distributum mensis archiepiscopalis et episcopalis dictorum regnorum Castellae et Legionis, eâdem² sede vacante, intuitu dictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum; quodque dictus Philippus rex debeat mandare dari quascumque cedulas et mandata solita et necessaria ad effectum ut brachium seculare det et praestet favorem et auxilium ad executionem et exactionem dictae divisionis praedictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum et expensarum desuper faciendarum, et ut negotia praesentem concordiam tangentia non ducantur aut trahantur ad audientias regias per vim, neque in illis se intromittant: Praeterea, ut pro parte dictorum Philippi regis et status ecclesiastici praedictorum regnorum, supplicetur nobis, quod concederemus Breve, quo confirmaremus et approbaremus dictam concordiam, quam teneantur adimplere omnes ecclesiae dictorum regnorum, tam illae quarum procuratores ibi aderant, quae maiorem partem constituunt, quam illae, quae procuratorem non habebant: sicque non se subscripserunt: Rursus, quod iudices commissarii apostolici exequutores generales dictae concessionis et prorogationis dent et dare debeant provisiones et subdelegationes iudicum, et reliqua omnia necessaria ad exactionem dictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum et expensarum; quodque omnia debita, quae debentur capitulo, vel dignitati, aut canonico, exigi possint a iudicibus subdelegatis,

¹ Aptius in loco cit. legitur *Insuper quod* (R. T.).

² Vel vox *eâdem* redundat, vel legendum *earum* (R. T.).

si tamen tale debitum sit de fructibus, vel redditibus, super quibus est impositum et oneratum praedictum excusatum; et subdelegati sint de capitulis, dignitatibus et canonicis et non alii, ut moris est; et quoties ad dictos commissarios subdelegatos fuerit appellatum per viam gravaminis, quo aliquis se laesum praetendat ex dictâ divisione et repartitione, si iudex desuper aliquid ordinaverit, nihilominus interim non suspendet solutionem, neque impediet subdelegatis executionem exactionis, et super omnibus iustitiam administrent, et aliâs, prout in publico desuper a dilecto filio Ioanne de Talavera scriba regio et publico notario sub die xvii iulii MDCXIII confecto instrumento plenius dicitur contineri.

Partes eam
petunt confir-
mari.

§ 3. Cum autem tam Philippus rex, quam capitula et status ecclesiasticus regnorum Castellae et Legionis huiusmodi cupiant, concordiam praedictam, pro illius maiori validitate, apostolicae confirmationis robore communiri; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Confirmat
pontifex.

§ 4. Nos, qui honestis regis et capitulorum votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, eundem Philippum regem, ac singulares personas capitulorum huiusmodi a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, nec non concordiae et instrumenti praedictorum veriores tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, concordiam huiusmodi et inde sequuta quaecumque (etiâsi ad exactionem pecuniarum in eâdem

concordiâ contentarum etiam ante huiusmodi nostram confirmationem, in totum vel in partem, sit processum) auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus; supplentes omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsâ intervenerint in eisdem; eaque (ac tam quoad capitula, quae nullo modo praedictis concordiae et distributioni interfuerunt nec illis consenserunt, etiâsi sanctae Romanae Ecclesiae cardinales fuerint ecclesias et alia beneficia possidentes, nec non decimas, primitias et alios fructus in dictâ concordiâ expressos exigentes) valida et efficacia esse, et per eos omnes inviolabiliter observari debere, illosque ad illorum omnium observationem et solutionem, omnibus viis ac iuris et facti remediis cogi et compelli posse et debere decernimus; absolventes etiam, si opus fuerit, tam ipsum Philippum regem, quam quoscumque eius ministros, nec non quascumque ecclesiasticas tam seculares, quam regulares personas a quibusvis censuris et poenis, si quas propter praemissa quomodolibet incurrerint, etiâsi in irregularitatem aliquam inciderint, ac missas et alia divina officia interim, non tamen in contemptum clavium, celebraverint, super qua irregularitate huiusmodi, sic per eos forsâ quomodolibet incursâ, harum serie dispensamus, nec propterea fructus ecclesiarum et beneficiorum obtentorum suos non fecisse dici aut censi posse declaramus, ac ab eis omnem inhabilitatis maculam, sive notam, si quam propter praemissa quomodolibet incurrerint, abolemus, eosque in pristinum et eum, in quo ante praemissa quomodolibet erant, statum in omnibus et per omnia restituimus, reponimus et plenarie reintegramus, ac restitutos, repositos et plenarie reintegratos per praesentes nunciamus.

Et in ea etiam
monasteria et
pia loca com-
prehendi decla-
rat.

§ 5. Ceterum ad obviandum litibus et controversiis, quae inter personas ecclesiasticas oriri possent, harum serie declaramus, ad contributionem solutionum huiusmodi concordiae vigore faciendarum, monasteria et alia loca pia, quocumque respectu, etiam eorundem bonorum, quae vulgo dicuntur *della Branza et Crianza*, quae videlicet pro usu et victu personarum eorundem monasteriorum et piorum locorum inserviunt, teneri et obligatos fore declaramus.

Clausulae.

§ 6. Sicque in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam sacri palatii apostolici auditores, etiam eiusdem S. R. E. cardinales, ubique iudicari et definiri debere, et irritum ac inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Exequutores
designati.

§ 7. Et nihilominus venerabili fratri moderno, et dilectis filiis nostro et Apostolicae Sedis apud dictum Philippum regem nunc et pro tempore existenti nuncio, et commissario generali cruciatae in regnis praedictis, per praesentes commitimus et mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dicti Philippi regis et singularum personarum praedictarum fuerint requisiti, ad exequutionem eorum omnium, quae in dictâ concordia continentur, procedant, et per eos, ad quos spectat, eandem observari curent et faciant: nec non eisdem nuncio et commissario generali iniungimus, quod, ¹ ubi et quoties super repartitione et aliis in dictâ concordia contentis aliquas differentias exortas fuisse compererint, illas absque retardatione solutionis, iuxta repartitionem

¹ Verba, quae inter duo . conspicias, inutiliter repetita leguntur in edit. Main. (R. T.).

iam factam et faciendam, iudicio eorum, aequabili componant compositione et terminent, iustitiam partibus ministrando; nos enim tam praemissa peragendi, quam quidquid super praemissis statuerint, omni et quacumque appellatione remotâ, exequutioni debitae demandandi, nec non contradictores quoslibet et rebelles per opportuna iuris et facti remedia, ac demum per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postpositâ, compescendi, legitimisque super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, auxilium brachii secularis invocandi, plenam et liberam facultatem concedimus.

Derogatio con-
trariorum.

§ 8. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non quibusvis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, legibus etiam municipalibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio et de apostolicae potestatis plenitudine, ac aliâs quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa mentio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque; nec non

omnibus illis, quae in dictâ concessione primae decimae huiusmodi expressum est non obstand; seu si aliquibus communiter, vel divisiim ab eâdem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Cardinales a
solutione exem-
pti.

§ 9. Ceterum eosdem S. R. E. cardinales tantum, quibus pensiones annuae super fructibus ecclesiarum cathedralium, aut metropolitanarum, et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum reservatae, seu ipsi fructus, vel eorum pars loco pensionum reservati reperiuntur, a praemissâ contributione, quoad ipsas pensiones et reservationes fructuum, volumus exemptos esse;

Transumptis
danda fides.

§ 10. Quodque praesentium transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxxi octobris MDCXIV, pontificatus nostri anno x¹

Dat. die 31 octobris 1614, pontif. an. x.

CCLVIII.

*Renovatio constitutionis Clementis Papae VIII circa officium duorum assistantium prioris generalis Ordinis Eremitarum sancti Augustini, unâ cum earum declarationibus*¹

¹ Eodem anno ac die Paulus Pontifex aliam eiusdem generis concordiam inter Philippum III et clerum Castellae et Legionis super altero subsidio quadingentorum et viginti millium ducatorum ratam habuit; Constitutionem autem omisimus, expressam quippe iisdem verbis, etc.

² De hoc Ordine habes etiam hic supra Constitut. CCLVIII *Pastoralis* pag. 263.

Bull. Rom. — Vol. XII.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Provisionis nostrae debet provenire subsidio, ut ius suum unicuique conservetur. Proinde nos tenorem quarundam litterarum in formâ Brevis felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri, super deputatione ac officio duorum assistantium prioris generalis Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini pro tempore existentium, confectarum in secretariâ nostrâ, tunc ipsius Clementis praedecessoris, repertum, ex minutâ originali de verbo ad verbum transcribi et praesentibus annotari fecimus, pro eo quod huiusmodi tenore dilecti filii Ioannes Vincentius Spinula Genuensis ac Alphonsus Nunio de Andalucia (dicti Ordinis professores et dilecti etiam filii Nicolai a Sancto Angelo eiusdem Ordinis prioris generalis assistantes) se indigere nobis significari fecerunt. Qui quidem tenor talis est, videlicet:

Progenium.

Prior generalis et assistentes Clementis litteras petunt innovari.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. De prospero Regularium Ordinum et personarum statu et regimine, pro nostri pastoralis officii debito, sollicite cogitantes, ad ea libenter intendimus, per quae recta et felix, quam quaerimus, gubernandi ratio inducatur.

Clementis VIII constitutio.

§ 2. Cum itaque sacras Religiosorum domos in Ecclesiâ Dei a sanctis patribus pie, sancteque institutas, quae unius superioris gubernio subsunt, maiores in viâ mandatorum Domini progressus facturas confidamus, quando eidem superiori viri aliqui religionis zelo, morum exemplo, rerumque experientiâ praestantes, ad gubernii onus sustinendum, consilarii adiungantur et adiutores assistant: Nos, qui Religiones ipsas nostris temporibus, restitutâ in his pristinae regularis disciplinae normâ et observantiâ, pietate, charitate,

Exordium dictae Constitutionis Clementis VIII.

zelo, sanctitate, aliisque regularibus virtutibus fulgere maxime cupimus, id attente considerantes, et Ordinem sancti Augustini fratrum Eremitarum nuncupatum, quem in visceribus gerimus charitatis, paterne respicientes, ipsius superiori levamentum fore ad eius Ordinis (qui benedicente Domino, quasi foecundus ager uberes fructus emittens, per universi christiani orbis partes copiose diffusus est) curam gerendam et regiminis pondus sustinendum, Ordini vero commodum et utilitatem non modicam, aliquorum assistantium, praestantium scilicet Religiosorum, operam allaturam iudicavimus.

Institutio duorum assistantium priori generalis.

§ 3. His igitur et aliis rationalibus de causis, quas mature ac diligenter perscrutati sumus, adducti, hac nostrâ, quam perpetuo valere volumus, constitutione decernimus, ut in ipso Ordine sancti Augustini duo ex eiusdem Ordinis patribus, prioris generalis assistentes nuncupandi, in perpetuum constitui et deputari debeant, qui assistentes (hac primâ vice dumtaxat exceptâ, qua nos ipsi illos, ut infra, deputare volumus) in capitulo generali eiusdem Ordinis deputentur (eorum vero alter citramontanus, alter ultramontanus, sed uterque in sacrâ theologia magister ac sacerdos, et in quadragesimo saltem suae aetatis anno constitutus, vitaeque innocentia, rerum usu, ac doctrinâ maxime commendatus esse debeat), quorum consilio prior generalis, ut facilius et accuratius universa Ordinis negocia, quae ad suum pertinent officium, expedire possit, assidue uti debeat, ipsique assistentes in decernendis Ordinis negotiis perpetuo eidem assistant, illumque, quocumque ierit, comitentur et associant, et generalis ipse absque eorum consilio nihil decernere valeat.

Eorum electio ad quem spectet.

§ 4. Ipsorum assistantium officium ad sexennium tantum duret, quo finito alii

1 Edit. Main. habet *levamento* (R. T.).

duo similes in capitulo generali huiusmodi, ut praedicitur, eligi debeant. Sed, si intra sexennium assistentes praedicti, aut alter eorum, decesserint, vel ipsorum officium per dimissionem vel amissionem aut aliâs quomodocumque vacare contigerit, tunc aliorum assistantium, qui usque ad tunc futurum generale capitulum durent, in deficientium locum subrogatio et electio ad Romanum Pontificem, Sedemque Apostolicam spectet et reservata existat¹.

§ 5. Assistentes huiusmodi eorum officio durante Sedi Apostolicae immediate subiecti sint.

Sedi Apostolicae immediate subiecti.

§ 6. Si vero interim crimen aliquod, quod absit, commiserint, propter quod eorum officio de iure privandi sint, tunc processus informativus contra illos a priorre generali, de licentiâ tamen cardinalis protectoris ipsius Ordinis, fieri, et ad Romanum Pontificem pro tempore existentem, Sedemque praedictam transmitti debeat, ad quos eius causae cognitio et definitio pertineat. Exacto vero assistentis officio, priori generali immediate subiecti remaneant.

De crimine quomodo inquirentur.

§ 7. Hi praeterea assistentes in omnibus praedicti Ordinis negotiis votum habeant consultivum. Priorque generalis pro illorum expeditione bis in hebdomadâ ipsis assistantibus negocia huiusmodi communicare, eorumque consilium super illis requirere debeat. In quibusdam tamen gravioribus casibus (veluti in vicarii generalis nominatione, provincialium privatione, aut legum, statutorum et decretorum, quae ad universum Ordinem spectent, promulgatione, in commissariis generalibus alicubi instituendis, visitoribus provincialium deputandis, poenâ triremium et carceris ultra annum, aut exilii ultra biennium irrogandâ, aut vocis activae et passivae privatione, aliisque similibus) si assistentes praedicti fuerint concordēs, et

Quam auctoritatem habeant,

1 Edit. Main. habet *existant* (R. T.).

in voto contrario praedicti generalis, tunc, sine retardatione executionis voti ipsius prioris generalis, eius rei cognitio ad Sedem Apostolicam devolvatur; si vero contingat vota esse diversa, tunc ea sententia praeferatur, quae a generali magis probabitur.

Et quam praecodentiam.

§ 8. Ceterum iidem assistentes pro tempore, dum eo munere funguntur, in quibuscumque locis et actibus eiusdem Ordinis, locum habeant immediate, praesente priore generali, ante omnes alios priores provinciales, et etiam procuratorem generalem Ordinis; absente vero priore generali, locum post ipsum generalem procuratorem, sed ante omnes alios habere debeant: finito vero officio, habeant locum immediate post assistentes pro tempore existentes.

Quale stipendium.

§ 9. Utque pro eius muneris qualitate congrue sustentari possint, eisdem assistentibus, dum in officio fuerint, congrua ad eorum sustentationem stipendia, ex communibus provinciarum et domorum eiusdem Ordinis redditibus, per cardinalem protectorem et priorem generalem praedicti Ordinis decernenda et stabilienda, assignari debeant, et per eos exigi, et in eorum usus et utilitatem converti possint.

Electio assistentium pro hac prima vice.

§ 10. Hac igitur primâ vice dilectos filios Iacobum de Cortona, et Petrum Manriquez eiusdem Ordinis professores, et in sacrâ theologiâ magistros, in praedicti prioris generalis assistentes, Iacobum nimirum nationis citramontanae, et Petrum ultramontanae, pro primo sexennio, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, constituimus et deputamus.

Praeceptum observandi su-
praedicta;

§ 11. Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis, et privationis vocis activae et passivae, aliisque arbitrii nostri poenis, moderno, et pro tempore existenti dicti Ordinis priori generali, ac universis et singulis aliis superioribus et religiosis, ut

praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque observent, et ab omnibus, ad quos spectat, observari curent et faciant, nec a quoquam molestari patiantur, tam praedictos a nobis electos, quam pro tempore futuros assistentes huiusmodi, sed illos eorum officio fungi, ac omnibus et singulis praemissis pacifice frui et gaudere permittant et faciant.

Derogatio contrarium.

§ 12. Non obstantibus apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, dictique Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem Ordini, priori generali, et aliis superioribus et personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die v iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno II.

Constitutio innovatur.

§ 13. Ceterum, ut earumdem litterarum tenor sic insertus omnimodam rei seu facti certitudinem faciat, apostolicâ auctoritate decernimus, ut illud idem rebur, eandemque vim, et eundem vigorem dictus tenor in omnibus et per omnia habeat, quem haberent litterae originales praedictae, ac eadem prorsus eidem tenori fides adhibeatur, quandocumque et ubicumque, in iudicio sive alibi, fuerit exhibitus vel ostensus, ac illi pariter stetur, sicut eisdem litteris originalibus staretur, si forent exhibitae vel ostensae. Per hoc autem nullum ius cuiquam de novo acquiri volumus, sed antiquum tantummodo conservari.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxvii novembris MDCXIV, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 27 novembris 1614, pontif. anno X.

Sub eâdem die innovatio alterius constitutionis Clementis VIII circa idem obiectum.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Provenitum. Provisionis nostrae debet provenire subsidio, ut ius suum unicuique conservetur. Proinde nos, tenorem quarundam litterarum in formâ Brevis felicis recordationis Clementis Papae VIII, praedecessoris nostri, super deputatione ac officio duorum assistantium prioris generalis Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini pro tempore existentium confectarum, in secretariâ nostrâ, tunc ipsius Clementis praedecessoris, repertum, ex minutâ originali de verbo ad verbum transcribi, et praesentibus annotari fecimus, pro eo quod huiusmodi tenore dilecti filii Ioannes Vincentius Spinula Genuensis ac Alphonsus Nunio de Andalucia (dicti Ordinis professores, et dilecti filii Nicolai a sancto Angelo eiusdem Ordinis prioris generalis assistentes) se indigere nobis significari fecerunt, qui quidem tenor talis est, videlicet:

Prioris generalis et assistantium preces.

Clementis VIII litterae.

Clemens Papa VIII,
Ad perpetuam rei memoriam.

Evordium. § 14. Quae a nobis aliâs provide statuta et ordinata sunt, firmiter perpetuo observari cupientes, ea, cum opus est, confirmamus et innovamus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire. Cum itaque aliâs pro feliciori regimine Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini decreverimus ut in ipso Ordine S. Augustini duo ex eiusdem Ordinis patribus in prioris generalis assistentes nuncupandi in perpetuum constitui et deputari deberent, qui, etc. *Omittitur residuum relationis quia ipsa Bulla est quae legitur in Const. praeced.* § 1, et seqq.

Refertor praecedens Constitutio.

§ 15. Cum autem capitulum generale praedicti Ordinis Eremitarum S. Augustini

in proximo futuro festo Pentecostes Romae Deo favente celebrandum sit, nos praemissa omnia iuxta ordinationem nostram huiusmodi, tam in praedicto capitulo quam deinceps in perpetuum, observanda esse consentes, litterarumque praedictarum tenorem, ac si ad verbum insereretur, praesentibus pro expresso habentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac merâ deliberatione nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, praedictas litteras, ac omnia in illis contenta, de novo, quatenus opus sit, perpetuo confirmamus, approbamus et innovamus, ac iuxta illarum seriem et tenorem in praedicto futuro et aliis capitulis generalibus praedictos duos assistentes, alterum ex citramontanâ, et alterum ex ultramontanâ natione, eligi et deputari, aliaque praemissa in omnibus et per omnia observari et exequutioni demandari statuimus et ordinamus. Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae praesidenti, ac definitoribus, et fratribus vocalibus eiusdem capituli generalis, ceterisque ad quos spectat, et in futurum spectabit, ut praemissa omnia observent et observari curent et faciant.

§ 16. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Ordinis praedicti (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ac omnibus illis, quae in praedictis litteris voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque non obstantibus.

Datum Anconae, sub annulo Piscatoris, die xxvii aprilis mdxcviii, pontificatus nostri anno vii.

§ 17. Ceterum, ut earundem litterarum tenor sic insertus omnimodam rei seu facti certitudinem faciat, apostolicâ auctoritate decernimus, ut illud idem robur, eandemque vim, et eundem vigorem dictus tenor in omnibus et per omnia habeat, quem haberent litterae originales

Paulus praedictas Clementis litteras renovat.

praedictae, ac eadem prorsus eidem tenori fides adhibeatur, quandocumque et ubicumque, in iudicio sive alibi, ubi fuerit exhibitus vel ostensus, ac illi pariter stetur, sicut eisdem litteris originalibus staretur, si forent exhibitae vel ostensae. Per hoc autem nullum ius cuiquam de novo acquiri volumus, sed antiquum tantummodo conservari.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxvii novembris MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 27 novembris 1614, pontif. anno x.

Opportunum duxi hic subinserere, quae circa praedictam priorem Clementis VIII constitutionem cardinalis Ordinis protector, consulto eodem Pontifice, declaravit.

Antonius tituli sancti Stephani sanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis Saulius nuncupatus, ac totius Ordinis Eremitarum sancti Augustini protector, dilectis nobis in Christo patribus, magistro Andreae Fivizanio priori generali, procuratori totius Ordinis, provincialibus, definitioribus, prioribus quelocalibus, ac ceteris omnibus eiusdem Ordinis fratribus, salutem, etc.

§ 18. Cum aliàs, mensibus proxime elapsis, Sanctissimus Dominus Noster Clemens Papa VIII, pro bono regimine ac faciliiori totius Ordinis Eremitarum sancti Augustini gubernio, per Breve apostolicum duos viros probos ac experientiā praestantes, dilectos patres videlicet magistrum Iacobum Cortonensem Italum, et magistrum Petrum Manriquez Hispanum, reverendo patri priori generali adiunxerit, et in assistentes deputaverit, quorum consilio et voto prior ipse generalis universa Ordinis negocia, quae ad suum pertinent officium, accuratius expedire posset et valeret, cum auctoritate, stipendio, et praeminentiā, quadam, de quibus in dicto Brevi

sub annulo Piscatoris confecto die v iulii MDXCIII, latius continetur, ad quod, etc.;

§ 19. Cum sit etiam, quod, eo publicato, circa nonnulla in dicto Brevi contenta, quae non modicam perturbationem in toto Ordine generari posse videbantur, dubitari contigerit, quae tum ipsi perspeximus, tum ab aliis admoniti fuimus;

§ 20. Et propterea ad tollendas omnes dubitationes, mentesque, ac animos nonnullorum sedandos, praefatum Sanctissimum Dominum Nostrum consulendum duximus, ut voluntatem suam nobis in omnibus patefaceret. Qui specialiter in infrascriptis nobis vivae vocis oraculo mentem suam declaravit et expressit, numquam suae intentionis fuisse nec esse, quoad praecedentiam dictorum assistentium, qui de praesenti sunt et imposterum erunt, finito eorum officio post sexennium, velle in aliquo praeiudicare priori generali ipsius officio functo vel dimisso vel absoluto ab eo, nec generali procuratori totius Ordinis, dum fuerit in actu suae procuracionis, minusque provincialibus actu existentibus in suā provinciā, nec definitioribus in definitorio ipso actu permanentibus, nec etiam prioribus localibus conventuum generalium in suo conventu actus priorales exercentibus; sed illam clausulam ibi: *Finito autem officio*, etc., quoad locum quem habituri sunt inter fratres dicti assistentes, ita intelligendam esse, ut post sexennium, finito eorum officio, praefati assistentes praecedere debeant omnes et quoscumque fratres, cuiuscumque sint gradus, ordinis, dignitatis, honoris et conditionis, exceptis supradictis priori generali ab eius officio absoluto, procuratore totius Ordinis suum officium actu exercente, provincialibus in suā provinciā cum effectu existentibus, definitioribus actu in ipso definitorio permanentibus, ac prioribus localibus conventuum generalium priorales actus in suo

Et etiam nonnulla dubia super exorra.

Deinde consulto prius Pontifice declarat primum dubium circa praecedentiam assistentium praedictorum.

Cardinalis Saulius protector Ordinis refert praecedentem Clementis VIII Constitutionem.

conventu pertractantibus: qui omnes in occurrenti casu dictos assistentes, eorum officio finito, praecedere debeant, et non aliter: in ceteris omnibus dicto Brevi in suo robore inviolabiliter permanente.

Et secundum
circa eorum sti-
pendium

§ 21 Quo vero ad stipendia praefatis assistentibus pro eorum congrua substantiatione ex communibus totius Ordinis redditibus assignanda, et in ipsorum usus convertenda, idem Sanctissimus Dominus Noster declaravit, suae intentionis pariter fuisse et esse, ne detur locus proprietati, et ad huiusmodi suspicionem penitus tollendam, per eosdem assistentes eâ lege et hac conditione dicta stipendia exigere posse, ac in suos usus, utilitatemque dicto sexennio durante converti, dummodo eorum officio finito in capitulo generali de habitis et receptis, expensisque per eos factis, fidellem computum reddant, cum reliquorum satisfactione et effectuali consignatione eorum, quae supererunt, quaeve non expensa vel male erogata apparebunt, ad quae omnia peragenda voluit eosdem omnino teneri et obligatos esse.

Et huiusmodi
praeceptum serv-
vari declaratione
a. d.

§ 22. Hanc igitur Sanctissimi Domini Nostri voluntatem, declarationem, intentionem, ac mentis ipsius attestationem, ne de cetero super his dubitari contingat, vobis omnibus notum fieri cupientes, has nostras patentes litteras manu nostra signatas, et sigillo parvo munitas, vobis exarandas, scribendasque curavimus. Vobis omnibus auctoritate nostri officii, immo verius Sanctissimi Domini Nostri vivae vocis oraculo nobis facto, districtius praecipiendo, ut praedicta omnia observetis, ac inviolabiliter a ceteris omnibus observari mandetis, atque curetis. Valete in Domino.

Datum Romae in palatio nostrae solitae residentiae, v idus novembris, anno Domini MDXCIII.

Decretum capituli generalis Ordinis Eremitarum sancti Augustini, Recineli

anno Domini MDCII, praesidente illustrissimo ac reverendissimo D. D. Octavio S. R. E. cardinali Bandino celebrati, circa officium duorum assistentium.

§ 23. Ne dignitatis memoria post officii functionem sordescat, visis litteris illustrissimi ac reverendissimi domini D. Antonii cardinalis Saulii Ordinis nostri protectoris ad illustrissimum ac reverendissimum dominum D. Octavium cardinalem Bandinum sub xxiii aprilis huius anni, declaratur, quod tam reverendissimus pater totius Ordinis vicarius generalis apostolicus, quam reverendi patres assistentes, post abdicationem officiorum, ius habeant ferendi suffragium in comitiis generalibus, et loco post electos potiantur. Quod perpetuis temporibus servandum decernitur. Nova autem patrum assistentium electio ad definitorium generale pertineat.

Capitulum generale circa officium assistentium decrevit, ut hic.

CCLIX.

Clero seculari civitatis Mexicanae totiusque regni novae Hispaniae in Indiis ubique competit praecedentia super clerum regularem, etiam in propriis ecclesiis, et conventibus quorumcumque regularium¹

Venerabili fratri archiepiscopo Mexicano
Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii decanus, capitulum et canonici ecclesiae Mexicanae, quod in civitate Mexicanâ in novo² Hispaniae regno in Indiis, nonnulli monachi et alii regulares etiam Ordinum mendicantium praetendunt clerum secularem in publicis processionibus praecedere.

In regno Mexicano Regulares praecedentiam sibi arrogant super clerum secularem.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Potius legendum novae (R. T.).

Decretum, de
quo in rubrica.

§ 2. Nos, pro nostri pastoralis officii debito, utriusque cleri secularis et regularis quieti consulere, et omnium controversiarum occasionem inter eos, quantum cum Domino possumus, remove cupientes, supplicationibus decani, capituli et canonicorum praedictorum nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium super sacris ritibus et caeremoniis deputationum consilio, fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut in civitate Mexicanâ et toto regno novae Hispaniae in Indiis, regulares tam monachos quam fratres quorumcumque Ordinum, etiam mendicantium, in processionibus et aliis publicis actibus non debere clerum secularem praecedere, neque cum eis mixtim incedere, sed clerum secularem praedictum in omnibus locis, etiam in propriis ecclesiis et conventibus monachorum et fratrum, aliorumque regularium quorumcumque, praefendum esse et praecedere debere; etiamsi aliquando ex secularium indulgentiâ, aut humanitate, seu aliâ forsan de causâ, secus factum fuerit; et quamcumque contrariam consuetudinem tamquam abusum corrigendam esse, et ubique locorum in partibus praedictis observari debere, prout generaliter in universali Ecclesiâ iuxta dispositionem libri caeremonialis servatur, et specialiter servari mandatum fuit a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro in regnis Castellae et Legionis¹;

Clausulae.

§ 3. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac

¹ In sua Const. cccvi quam habes in tom. x, pag. 879 (R. T.).

irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, auctoritate nostrâ decernas et declares;

§ 4. Ac contradictores quoslibet et rebelles, necnon decreto et declarationi per te vigore praesentium faciendis non parentes, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis fuerint, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, cogas et compellas, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; super quo tibi plenam, liberam et amplam facultatem, eâdem auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

Archiepiscopo
Mexicano eiusdem
decreti
exequutio de-
mandatur.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus, dummodo ultra tres dies aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantibus
derogatur.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique

Transumptis
danda fides.

habeatur, quae praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 1 decembris MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 1 decembris 1614, pontif. an. x.

CCLX.

Confirmatio decreti concilii Constantiensis contra asserentes licere inferre manus tyrannis¹

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a materia ipsa desumptum.

Cura dominici gregis, per abundantiam divinae gratiae humilitati nostrae commissa, impigre nos semper, et his praecipue calamitosis temporibus, invigilare cogit, ut pastoralis sollicitudine diabolicae versutiae conatus destruantur et ii maxime, quibus, sub ipso boni seu liciti operis titulo, incautos fallit, vel eos, qui sunt intrinsecus lupi rapaces, ovium vestimentis praetexit, salutemque principum, unde publica tranquillitas pendet, in discrimen vocare molitur. Adversus quam rerum perniciem, etsi ecclesiasticis decretis satis provisum est, tamen quoniam temporum conditio et rei gravitas postulant, nostraque in catholicos principes paterna charitas requirit, ut, quorum salutem sinceris desideramus affectibus, et a Domino incessanter exposcimus, eorum securitati, quantum in Domino possumus, consulamus, amplius providendum duximus.

Concilio Constantiensis decretum contra manus iniicientes in tyrannos refert,

§ 1. Itaque, ut eorum nefarium et execrandum scelus, qui impias manus principum personis admoveere, aut contra eorum salutem quomodolibet attentare diabolica praesumptione non verentur, ab Ecclesia catholicâ, quantum ex alto conceditur, ablegetur, et omnis aditus fraudibus et

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

vesanis erroribus praecludatur; concilii Constantiensis declarationem, decretum ac definitionem circa doctrinam de nece tyranni editam tenoris huiusmodi: « Praecipuâ sollicitudine volens haec sacrosancta synodus ad extirpationem errorum et haeresum in diversis mundi partibus invalescentium providere, sicut tenetur et ad hoc collecta est, nuper accepit, quod nonnullae assertiones erroneae in fide et bonis moribus, ac multipliciter scandalosae, totiusque reipublicae statum et ordinem subvertere molientes, dogmatizatae sunt, inter quas haec assertio delata est: *Quilibet tyrannus potest et debet licite et meritorie occidi per quemcumque vasallum suum vel subditum, etiam per clanculares insidias et subtiles blanditias, vel adulationes, non obstante quocumque praestito iuramento seu confederatione factis cum eo non expectatâ sententiâ, vel mandato iudicis cuiuscumque.* Adversus hunc errorem satagens haec sancta synodus insurgere, et ipsum funditus tollere, praehabita deliberatione maturâ, declarat, decernit et definit, huiusmodi doctrinam erroneam esse in fide et in moribus, ipsamque tamquam haereticam, scandalosam, et ad fraudes, deceptiones, mendacia, proditioes, periuria vias dantem, reprobât et condemnat. Declarat insuper decernit et definit, quod pertinaciter doctrinam hanc perniciosissimam asserentes, sunt haeretici, et tamquam tales iuxta canonicas sanctiones puniendi »,

§ 2. Nos, maturâ deliberatione praehabita, hac nostrâ perpetuâ constitutione, apostolicâ auctoritate innovamus, et, quatenus opus sit, approbamus et confirmamus. Si quis autem diabolico ausu contrarium attentare praesumpserit, eo ipso anathemate innodatus existat.

§ 3. Volumus autem, ut haec nostra constitutio ad valvas basilicae Principis apostolorum, et in acie campi Florae Urbis

Atque confirmat.

Praesentium publicatio Romae facta singulos arcet.

affixa, ita omnes afficiat, ac si unicuique personaliter intimata fuisset.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiv ianuarii MDCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 24 ianuarii 1615, pontif. anno x.

CCLXI.

*Prohibitio de pecuniis Montium Pietatis Status Ecclesiastici ad alium quam ab eorum erectione destinatum usum, absque Sedis Apostolicae licentiâ, quoquo modo disponendi*¹

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Onerosa pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa postulat, ut bonorum quorumcumque, miserabilium personarum subventioni destinatorum, conservationi consulamus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Causa huius prohibitionis.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, pecuniae Montium Pietatis nuncupatorum Status nostri Ecclesiastici, ad usus pauperum mutuo dandae, in alios usus avertantur, et in dies minuantur;

Prohibitio pecunias Montium Pietatis, in alium quam ab eorum erectione destinatum usum convertendi.

§ 2. Nos, huic malo opportuno remedio, quantum cum Domino possumus, providere volentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione nostris, universis et singulis Montium Pietatis huiusmodi praesidentibus, protectoribus, defensoribus, administratoribus, deputatis et officialibus quibuscumque, necnon communitatibus, universitatibus, et earum etiam officialibus, quarumcumque civita-

¹ Huiusmodi Montium institutiones licitas probavit Leo X in Constitut. xii *Inter* (in. h. n. edit. est xi in tom. v, pag. 621). Et eorum administrationis rationem Ordinariis locorum reddendam esse censuit Concilium Tridentinum sess. xxv, cap. ix. De Monte autem in Urbe constituto attende Gregorii XIII Constit. clxxii *Inter*, tom. viii, pag. 491.

tum, terrarum, et locorum Status nostri Ecclesiastici, quacumque dignitate fulgentibus, etiamsi episcopi, archiepiscopi, patriarchae, aut S. R. E. cardinales, etiam de latere legati existant, ne de pecuniis ad dictos Montes quomodolibet spectantibus et pertinentibus, ac tam pro sorte principali a principio illis assignatis, quam pro dictae sortis augmento postea acquisitis, in alios quam pauperum usus, iuxta modum et formam in erectione dictorum Montium praescriptam, absque nostrâ et Sedis Apostolicae licentiâ, sub quovis praetextu, vel quaesito colore, et cum obligatione intra quodcumque breve tempus restituendi, disponere praesumant, tenore praesentium prohibemus.

Contravenientium poenae.

§ 3. Quod si quis contra hanc nostram prohibitionem venire praesumpserit, cardinales quidem, patriarchae, archiepiscopi, episcopi, suspensionis, aliae vero inferiores personae excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, a qua nonnisi a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint.

Derogetio contrarium.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Fides transcriptorum.

§ 5. Volumus autem, quod praesentis prohibitionis copia in loco publico Montium Pietatis huiusmodi, quod ab omnibus legi possit, continuo affixa remaneat.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die v februarii MDCXV, anno x.

Dat. die 5 februarii 1615, pontif. an. x.

CCLXII.

*Quae servare debeant clerici regulares Congregationis sancti Pauli Decollati in admittendis novitiis ad habitum et professionem religionis*¹

¹ Congregationem istam omnium primus approbavit Clem. VII in Constitut. xlv *Vota*, tom. vi,

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Sixtus V. formam recipiendi novitios ad religionem praescrip-
sit.

§ 1. Aliàs felicis recordationis Sixtus Papa V, praedecessor noster, modum et formam admittendi novitios ad habitum et professionem regularem praescribens, et antea desuper editam suam Constitutionem moderans, inter alia concessit, ut in qualibet provinciâ saltem duo, vel, si commode fieri posset, tria, aut plura monasteria seu domus regulares deputarentur, quarum seu quorum superiores, infra annum saltem, ad inquisitionem super novitiis faciendam, et ad ipsos religiosos iuxta formam eius prioris Constitutionis recipiendos, et alia in eadem Constitutione contenta peragenda insimul congregarentur, prout in eiusdem Sixti praedecessoris sub plumbo desuper expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur¹.

Cuius Pontificis mentis satisfieri videtur ex inquisitione, quam ista Clericorum Congregatio fecit secundum suum institutum, auctoritate apostolica confirmatum.

§ 2. Cum autem (sicut dilecti filii praepositus generalis, et clerici regulares Congregationis clericorum regularium sancti Pauli Decollati nobis nuper exponi fecerunt) ipsi novitios ad habitum et professionem praedictos, iuxta litterarum praedictarum tenorem, nonnisi magno cum incommodo, propter nimiam eorum domorum regularium a se invicem distantiam, recipere non² possint, in regularibus vero eorum institutis apostolicâ auctoritate confirmatis caveatur expresse, ne no-

vitii in Congregatione praedictâ ad habitum et professionem absque consensu et voto dicti praepositi generalis et quatuor assistentium recipi possint, indeque piaè dicti Sixti praedecessoris circa praemissa constitutioni³ satis prospectum esse videatur;

§ 3. Nobis propterea praepositus et clerici praedicti humiliter supplicari fecerunt, quatenus sibi in praenissis, ut infra, indulgere, aliàsque desuper opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Ipsa ergo Congregatio Pontifici supplicat pro opportuna provisione.

§ 4. Nos igitur, praepositum et clericos praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet inmodati existant, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis regularium praepositorum consilio, quod de cetero perpetuis futuris temporibus in praedictâ Congregatione novitii ad habitum et professionem regulares eiusdem Congregationis, cum consensu et voto illius praepositi generalis et quatuor assistentium praedictorum, servatâ in reliquis praedictarum litterarum formâ, recipi et admitti libere et licite ac valide possint et valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Qui eidem Congregationi indulget, ut novitios de voto praepositi generalis et quatuor assistentium ad habitum et religionem admittat, servatâ in reliquis formâ dictae Bullae Sixti V.

§ 5. Non obstantibus litteris praedictis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis)

Derogat contrariis.

pag. 160. Deinde confirmavit Paulus III Constit. v *Dudum*, eodem tomo, pag. 190. Quam iurisdictionem et facultates habeant conservatores dictae Congregationis vide Constit. x Iulii in *Ad hoc*, eodem tomo, pag. 427. Quo vero ad receptionem et educationem novitiorum, attende etiam Constit. cxi Sixti V *Cum de omnibus*, tom. viii, pag. 951, et Constitut. v Greg. XIV *Circumspecta* tom. ix, pag. 392. nec non Constit. cclxviii Clem. VIII *In suprema* (in h. a. edit. est cclxxix in tom. x pag. 768).

¹ Vide locum cit. in notâ ad rubricam (R. T.).

² Particula *non* praeter rem est (R. T.).

³ Forsan legendum *intentioni* vel paulo ante *lege praedicti loco piaè dicti* (R. T.).

statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXI februarii MDCXV, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 21 februarii 1615, pontif. an. X.

CCLXIII.

Institutio studii generalis in collegio, per Theodorum episcopum Paderbonensem et sacri imperii principem ad catholicae fidei ac bonarum artium profectum in civitate Paderbonensi erecto, sub regimine Societatis Iesu, cum privilegiorum et gratiarum clarificatione.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex studiorum universitatibus quae bona promeriscantur.

In supereminenti Apostolicae Sedis speculâ, meritis licet imparibus, disponente Domino constituti, et intra mentis nostrae arcana revolventes, quantum ex litterarum studiis catholica fides augeatur, divini nominis cultus protendatur, veritas agnoscat, ac iustitia colatur, ad ea, per quae litterarum studia huiusmodi ubilibet excitentur, et humiles personae eis incumbere desiderantes id efficere possint, libenter intendimus, et in iis nostrae sollicitudinis partes propensius impertimur, prout pia ecclesiasticorum praelatorum vota exposcunt, nosque, locorum qualitate pensatâ, in Domino conspicimus salubriter expedire.

Theodorus episcopus Paderbonensis collegium Societatis Iesu Paderbonae erigit, redditibusque competentibus dotat.

§ 1. Sane, nomine venerabilis fratris Theodori episcopi Paderbonensis, sacri romani imperii principis, nobis nuper expositum fuit, quod ipse a viginti annis, vel circa, ut adolescentes suae civitatis Paderbonensis in bonis litteris, moribus et sincerâ pietate instituerentur, et populus sibi commissus per frequentiam sacramentorum poenitentiae et eucharistiae, necnon

concionum, lectionum et sacrificiorum in spiritualibus promoveretur, in eadem civitate unum collegium Societatis Iesu, in quo humaniores litterae docerentur per tunc existentem praepositum generalem dictae Societatis, in vim privilegiorum sibi ab Apostolicâ Sede concessorum, erigi et institui curavit, illudque opportuno aedificio construi fecit et competentibus redditibus annuis dotavit.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, dictus Theodorus episcopus provide consideret tam in suo quam vicinis episcopatibus magnam penuriam parochorum, qui litteras sciunt, ut populum erudire, et se se haereticis eorumque falsis et erroneis opinionibus opponere, ac etiam eorum, qui cum dignitate clero seculari, civitatibus, oppidis et locis, ac etiam abbatibus et monasteriis praefici possint, existere, et academias catholicas quinque aut sex dierum itinere distare; e contra vere propinqua esse gymnasia haereticorum, in quibus omnia studia ad haereticos et falsa dogmata propaganda diriguntur, ac sapientiâ huius seculi gubernantur, et ad ea meliora saepe ingenia cum magno spiritualium et temporalium rerum damno proficiscuntur; et in totâ veteri Saxoniâ nullam adesse academiam catholicam: et propterea, ut religionem catholicam, quae in locis sibi subiectis et vicinis episcopatibus viget, conservet, et, ubi collapsa est, hac potissimâ ratione restituat, ac suos subditos et vicinos quam plurimos ad litterarum studia et navandi bonis litteris operam excitet, universitatem¹ studii generalis, in qua duae facultates theologia et philosophia, cum scholis linguae latinae, graecae et hebraeae, sub curâ tamen, regimine et administratione dictae Societatis praepositi generalis et clerico-

Et in dicto collegio universitatem studii generalis theologiae, philosophiae, etc. instituit per ill.

¹ Perperam edit. Main. legit *universitatum* (R. T.).

rum eius, seu personae a dicto praeposito generali deputandae, doceantur, seu legantur, sufficientibus redditibus per eum dotandam, ac competenti habitatione, aliisque rebus necessariis ei providendum, per nos erigi et institui summopere desideret: nobis ideo humiliter supplicari fecit, quatenus, subditorum suorum saluti et commodo consulendo, in dicta civitate, ac aedibus ipsius collegii, universitatem, in qua Societatis praedictae religiosi theologiam, philosophiam, et ingenuas artes praedictas publice profiterentur, et iuvenes quoscumque docerent, apostolicam auctoritatem perpetuo erigere et instituere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Instituit Paulus.

§ 3. Nos igitur, Theodorum episcopum a quibusvis, etc., censes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ex nunc, prout postquam dictus Theodorus episcopus sufficientes redditus ad infrascripta de suo attribuerit et de rebus necessariis providerit, in civitate praedicta, ac aedibus dicti collegii, ubi nunc scholae sunt, seu forsitan in ampliorem formam construuntur, universitatem studii generalis, in qua religiosi dictae Societatis theologiam nec non philosophiam, tam scholasticam, quam positivam, naturalem ac moralem, linguas latinam, graecam, et hebraeam, aliasque ingenuas artes praedictas publice profiteantur, ac iuvenes quoscumque doceant, ad instar aliarum universitatum studiorum generalium, tam in transalpinis provinciis et regnis, quam alias ubilibet erectarum, apostolicam auctoritatem praedictam, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus, sine tamen alicuius praediuicio.

Regni quoque Societatis Iesu supponit.

§ 4. Ipsamque universitatem et studium generale, sic erectum et institutum, curae, regimini et administrationi dictae Societatis, et illius praepositi generalis, seu ab eo deputandi, qui totius universitatis re-

ctor existat, praedictam auctoritatem, etiam perpetuo supponimus et submitimus.

§ 5. Ac eidem universitati illiusque rectori, magistris, scholasticis, aliisque praedictis universis et singulis, ut omnibus et quibuscumque privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, praerogativis, honoribus, et praeeminentiis, huiusmodi universitatibus, illarumque pro tempore existentibus rectoribus, magistris, lectoribus, doctoribus, praceptoribus, scholasticis, procuratoribus, bidellis, nunciis, officialibus, ministris, et aliis personis, in genere vel in specie, tam praedictam, quam imperiali, regia, aut ducali auctoritatibus, et alias pro tempore quomodolibet, concessis, non solum ad eorum instar sed pariformiter ac aequae principaliter, in omnibus et per omnia, uti, potiri et gaudere:

Privilegiisque et gratiis studiorum huiusmodi dictum collegium eiusque personas exornat.

§ 6. Et insuper rectori eiusdem universitatis et collegii pro tempore existenti, ut illos, quos in ipsa erecta universitate, vel etiam alibi in alia quavis catholica per debitum tempus studuisse ac scientiam¹ et moribus idoneos esse repererit, in praedictis facultatibus artium et theologiae, ad baccalaureatus, etiam formati, licentiatursae, laureae, ac doctoratus, nec non magisterii gradus (servata in omnibus forma decretorum Viennensis et Tridentini conciliorum, quibus in aliquo derogare non intendimus, et alias iuxta universitatum aliorum studiorum generalium consuetudines et erectae universitatis statuta) promovere, et ipsorum graduum solita insignia eis exhibere.

Rectori illius facultatem promovendi ad gradus concedit.

§ 7. Utque ad dictos gradus sic per illum promoti, postea publice et privatim, etiam in omnibus aliis universitatibus studiorum generalium, facultates praedictas interpretari, et alios docere, et de eis

Promotis autem privilegiis et facultates in aliis huiusmodi studiis promotis competentes enlargitur.

¹ Erronee, ut puto, edit. Main. legit *scientiae* (R. T.).

disputare, gradui seu gradibus huiusmodi convenientes actus exercere, ac omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, praerogativis et indultis, quibus alii in praedictis seu aliis universitatibus, et alibi iuxta illarum constitutiones et mores, ad gradus praedictos promoti de iure vel consuetudine utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt in futurum, in omnibus et per omnia perinde ac si gradus ipsos in universitatibus huiusmodi iuxta illarum mores et consuetudines rite suscepissent, uti, potiri et gaudere:

Praeposito generali Societatis Iesu statuta praedicti collegii regimine condendi, officialesque et ministros deputandi tribuit auctoritatem.

§ 8. Nec non pro tempore existenti dictae Societatis praeposito generali, ut per se, vel dicti collegii et erectae universitatis rectorem, aut alium, seu alios, pro salubri et felici dictae universitatis directione, ac rectoris, magistrorum, procuratorum, bidellorum, nunciorum, ac aliorum ministrorum, et officialium muneribus et functionibus, modoque et forma docendi, et alias sua officia exercendi, et scholasticorum manutentione, quaecumque statuta et ordinationes licita et honesta, ac sacris canonibus et concilii Tridentini decretis et constitutionibus apostolicis non contraria, edere et promulgare, eaque pro temporum, rerum et personarum qualitate mutare, corrigere et reformare, seu illa cassare et abrogare, ac alia de novo edere et super illorum observatione poenas eius arbitrio imponere: dictaeque universitatis doctores, magistros, lectores, scholasticos, procuratores, bidellos, aliosque ministros et officiales eligere et amovere, seu electiones factas confirmare libere et licite valeant, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo concedimus et indulgemus.

Bona, et iura ab ipso Theodoro episcopo dicto collegio concedenda, eidem perpetuo applicat.

§ 9. Nec non domum, bona et iura a dicto Theodoro episcopo, ut praefertur, collegio et illius universitati per praesentes erectae praedictis concessa et do-

nata, ac etiam concedenda et donanda, auctoritate et tenore similibus, itidem perpetuo applicamus et appropriamus.

§ 10. Praesentes vero nostras litteras de nullitatis vitio notari, seu impugnari, infringi, limitari, seu in ius vel controversiam vocari, aut adversus eas quodcumque iuris et facti vel iustitiae aut gratiae remedium intentari, impetrari vel concedi nullatenus unquam posse; sed illas semper et perpetuo, adversus quascumque impugnaciones et exceptiones, validas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere;

Clausulas huius Constitutionis praeservandas apponit.

§ 11. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, iudicari, etc., attentari, decernimus.

Ita et non aliter iudicari mandati.

§ 12. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariis quae derogat.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 11 aprilis MDCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 2 aprilis 1615, pontif. an. x.

CCLXIV.

Lodovico regi christianissimo conceditur ad sui vitam indultum nominandi ad ecclesias et monasteria Britanniae et provinciae Provinciae¹

**Charissimo in Christo filio nostro Ludovico Francorum regi christianissimo
Paulus Papa V.**

**Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Cum nonnulli Romani Pontifices praecessores nostri aliquibus Francorum regibus christianissimis, ob eorum praecleara in Apostolicam Sedem merita, ius

Nonnulli Pontifices regibus Galliae ius nominandi ad ecclesias et monasteria ducatus Britanniae

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

et provinciae
Provinciae ad
eorundem re-
gum vitam con-
cessere.

nominandi personas idoneas ad cathedra-
les et metropolitanas ecclesias ac monas-
teria in ducatu Britanniae et provinciâ
Provinciae, quorum ipsi reges domini in
temporalibus existunt, pro tempore va-
cantia ad cuiuslibet dictorum regum vi-
tam tantum reservaverint, concesserint
ac indulserint, prout in diversis eorum-
dem praedecessorum, ac nominatim felices
recognitionis Sixti V sub die decimâ-
quinta novembris MDLXXXVI, et Clemen-
tis VIII sub datâ die vigesimâtertîâ iunii
MDXCVII¹, expeditis litteris plenius conti-
netur:

Paulus idem
ius Ludovico
regi concessit.

§ 2. Nos, qui maiestatem tuam, ob eius
singularem pietatem, religionis zelum, ac
in nos et Apostolicam Sedem observan-
tiam, aliaque praeclara merita, specialibus
favoribus et gratiis libenter prosequimur,
singularum litterarum praedictarum te-
nores ac datas, perinde ac si de verbo
ad verbum insererentur, praesentibus pro
expressis habentes; motu proprio, non ad
tuam vel alterius pro te nobis super hoc
oblatae petitionis instantiam, sed ex mera
deliberatione ac certâ scientiâ nostris,
 deque apostolicae potestatis plenitudine,
 maiestati tuae, quoad vixerit, ius nomi-
nandi nobis et pro tempore existentibus
Romanis Pontificibus successoribus nostris
personas probatas boni nominis, ac secun-
dum sacrorum canonum dispositionem
idoneas, ad quascumque cathedrales et
metropolitanas ecclesias ac monasteria
quorumcumque Ordinum, de quibus con-
sistorialiter disponi consuevit, in ducatu
Britanniae et provinciâ Provinciae praedi-
ctis consistentia, quoties illa quibusvis
modis et ex quorumcumque personis, non
tamen per obitum, apud Sedem eandem
vacare contigerit, per nos et successores
praedictos ad nominationem huiusmodi
ecclesiis et monasteriis praedictis praefi-

¹ Const. Pauli V et Clem. VIII huiusmodi in
Bullario non leguntur (R. T.).

ciendas, tenore praesentium reservamus,
concedimus et assignamus.

§ 3. Decernentes ius nominandi huius-
modi ad ecclesias et monasteria praedicta
tibi quoad vixeris competere debere, ne-
que sub quacumque quantunvis speciali
derogatione comprehendi, vel ei quovis
inodo et ex quacumque causâ derogari,
et si ei derogari contingat, minime suf-
fragari posse; et nihilominus quascumque
ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi
provisiones, commendas et alias de eis
dispositiones, etiam cum iuris nominandi
huiusmodi derogatione, contra earundem
praesentium tenorem etiam per nos et
successores praedictos ac dictam Sedem
eamdem, absque tuis nominationibus
etiam motu, scientiâ, et potestatis pleni-
tudine similibus, quoquo modo pro tem-
pore faciendas et desuper conficiendas
litteras ac inde sequuta quaecumque,
nulla et invalida, nulliusque roboris et
momenti fore et esse; teque ad docendum
de litteris praedictis, seu illas ostenden-
dum, et in eis contenta quaecumque ius-
tificandum minime teneri, sed iisdem
praesentibus tantum uti posse, illisque
tam in iudicio, quam extra illud stari
debere; sicque, et non aliâs, per quos-
cumque iudices et commissarios, quavis
auctoritate fungentes, et causarum palatii
apostolici auditores, ac eiusdem sanctae
Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ
eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudi-
candi et interpretandi facultate et aucto-
ritate) iudicari et definiri debere: ac
irritum et inane, si secus super his a
quoquam, quavis auctoritate, scienter vel
ignoranter, contigerit attentari.

Clausulas pro
concessionis huius-
modi firmi-
tate apponit.

§ 4. Non obstantibus quibusvis gene-
ralibus vel specialibus ecclesiarum et mo-
nasteriorum praedictorum reservationibus
seu affectionibus apostolicis, per quoscum-
que Romanos Pontifices praedecessores
nostros ac nos et Sedem eandem quo-

Obstantia tollit.

modolibet factis, seu pro tempore faciendis, nec non cancellariae apostolicae regulis editis et edendis, ac quibusvis aliis apostolicis, nec non in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinibus, ac ecclesiarum, monasteriorum, illorumque Ordinum, nec non ducatus et provinciae praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam quasvis clausulas et reservationes in se continentibus, per eosdem praedecessores, ac nos, et Sedem eandem ecclesiis et monasteriis, illorumque capitulis, conventibus et Ordinibus, ac ducatu et provinciae praedictis, eorumque communitatibus et personis, quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, ad effectum praemissorum, harum serie, specialiter et expresse, motu, scientiâ, et potestatis plenitudine paribus, derogamus, et ad plenum derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nominaciones
iultra sex menses
a die vacationis fieri
maudat

§ 5. Volumus autem, quod infra sex menses, a die vacationis ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi computandos, personas idoneas nobis et pro tempore existentibus Romanis Pontificibus, pro collatione, provisione seu commendâ obtinendâ nominare omnino tenearis, ac ad

monasteria huiusmodi in titulum concedi solita clerici seculares, vel alterius quam monasterii, ad quod eos per te nominari contingerit, Ordinis regulares nominandi, habitum per fratres seu monachos illius monasterii gestari solitum suscipere, ac professionem per eosdem fratres seu monachos emitti consuetam expresse emittere teneantur; alioquin, dictis sex mensibus elapsis, de ecclesiis seu monasteriis, ut praefertur, vacantibus per nos, seu pro tempore existentem Romanum Pontificem, libere disponi possit.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxx aprilis MDCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 30 aprilis 1615, pontif. an. x.

CCLXV.

Confirmatio litterarum magni magistri et quorundam capitulorum in consilio dicti magni magistri factorum pro fratribus militibus Linguae Provinciae hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Personarum omnium sub militari habitu et regularibus institutis Altissimo famulantium, praesertim qui se se fidei catholicae, etiam cum vitae periculo, defensores profitentur, felici directioni libenter intendentes, illa, quae propterea inter eos sancita et ordinata sunt, ut ab omnibus inviolabiliter observentur, libenter, cum a nobis petitur, apostolicae firmitatis nunimine roboramus, prout conspiciamus salubriter in Domino expedire.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt dilecti filii fratres Linguae Provinciae, hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quod ipsi pro feliciiori prioratu

Provenit.

Frates Linguae Provinciae nonnulla statuerunt pro regimine prioratus sancti Egidii et Tole-sant.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

santi Aegidii et Tholosani¹, Linguae et hospitalis praedictorum, statu ac regimine et gubernio, et aliàs certis rationabilibus de causis animos eorum moventibus, omnia et singula in infrascriptis patentibus litteris contenta, maturà prachabità deliberatione, fecerunt, statuerunt et decreverunt, quae subinde a dilectis etiam filiis Alphio de Wignacourt magno magistro et concilio ordinario eiusdem hospitalis approbata et confirmata fuerunt, prout plenius continetur in patentibus desuper confectis litteris, tenoris subsequentis:

Quae litterae
hic relatis con-
firmata fuerunt
a M. magistro.

§ 2. Frater Alphius de Wignacourt Dei gratià sacrae domus hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani magister humilis, pauperumque Iesu Christi custos: et nos habulivi, priores, commendatarii et fratres concilium ordinarium in Domino celebrantes,

Universis et singulis praesentes nostras litteras visuris, lecturis et auditoris, salutem in Domino et prosperos ad vota successus.

Ad ea studiose, atque libenter intendimus, aciemque mentis nostrae dirigimus, quae de fratrum consensu pro beneficio ipsorum et publicà ordinis nostri utilitate, venerandaeque Linguae Provinciae commodo et decore, facta et concordata esse dignoscuntur, ut illibata et firma permaneant, nostri muniminis adiciamus firmitatem. Sane per procuratores nostrae venerandae Linguae Provinciae ex parte locumtenentis venerandi magni commendatarii, commendatariorum et fratrum eiusdem venerandae Linguae hie Melitae in conventu nostro ad Dei et religionis nostrae obsequia residentiam², nobis in venerando consilio praesentata et porrecta fuerunt quaedam capitula, pacta et declarationes circa duos prioratus sancti Aegi-

dii et Tholosae, occasione separationis et erectionis quarundam commendarum dictorum prioratum, ac super aliis, in eisdem capitulis expressis, per praefatam Linguam, nemine discrepante, concordata et firmata, debità cum reverentià et instantià postulando, ea omnia a nobis confirmari, approbari et ratificari: quorum capitulorum tenor fuit, et est qui sequitur, videlicet:

Addi xxiii di dicembre mdcxiv.

Fu tenuta la veneranda Lingua di Provenza, con licenza di monsignore illustrissimo fra Alofio de Wignacourt, nostro degnissimo gran maestro, presidente in quella il molt'illustre signore fra Ercules di Ventimiglia Revest, luogotenente di gran commendatore, nella quale si propose che, dovendosi considerare il beneficio pubblico ed il reggimento e buon governo dello Stato delli venerandi priorati de' santi Gili e Tolosa della detta veneranda Lingua, per degni rispetti moventi l'animo loro, dopo lunga discussione, si giudicò essere necessario che si riformino essi loro stati nel modo seguente, cioè: Che la commenda di san Tommaso Trincataglie e la commenda di Beaulieu, tutte due camere priorali, sieno smembrate dal detto priorato di san Gili, e sieno fatte due commende smutibili di cabimento, o miglioramento, o di grazia magistrale, secondo occorrerà il caso, e si debbano conferire a chi per suo turno sarà capace; che si debbano erigere in una commenda li due membri, cioè quello vocato la Favigliana, dipendente dalla commenda suddetta di Trincataglie, posseduto al presente dal signor commendatore Giovanni Francesco Puget, e l'altro membro vocato Portarnaut, dipendente dalla stessa commenda di Trincataglie, qual commenda sia *in capite* smutibile in favore de' Fiarnaldi, per essere confo-

¹ Paulo infra legitur *Tholosae* (R. T.).

² Legendum videtur *residentium* vel *residentes* nempe procuratores (R. T.).

rita, secondo lo stile della nostra religione, a suo turno a chi sarà capace; però che detta erezione si debba intendere dopo la vacanza in qualsivoglia modo di detti membri, e senza pregiudizio alcuno di quelli che al presente li possiedono, li quali possano permutarli con grazie, o camere magistrali, o trasferirli nel modo che gli tornerà comodo, e disporli sempre nel medesimo modo, che possono fare al presente, non pretendendo detta Lingua di pregiudicarli in questo accordo in cosa alcuna, anzi favorirli, ed insomma che restino come se non si fosse trattato accordo; e però che¹ detta unione ed erezione in commenda si debba intendere fatta, ed avere il suo effetto, dopo la vacanza di quello, a chi sarà conferito detto membro nel modo suddetto, e non altrimenti: E perchè il più principale di detti due membri erigendi in una commenda smutibile sono l'uno il suddetto chiamato la Favigliana e l'altro Portarnaut, s'intenda che tutte le volte che vaccherà in qualunque modo la Favigliana,² non si debba aspettare la vacanza del membro minore suddetto Portarnaut, ma si debba procedere alla smutizione di detto capo di membro, come capo della commenda nuovamente eretta, e conferirsi al solito a chi sarà capace, per suo turno; e vacando dopo il suddetto membro minore di Portarnaut, *ipso iure et ipso facto* s'intenda incorporato al suo capo senz'altra provizione, in modo tale che sia e s'intenda unito con detto suo capo a favore di chi sarà stato già provvisto di detto capo della detta commenda nuovamente eretta: intendendo però, che, se frattanto che non vacasse nel modo suddetto la Favigliana, capo di detta commenda, vacasse in qualsivoglia modo il membro minore suddetto di Portarnaut, in tal caso s'intenda e si

debba intendere che la detta venerabile Lingua ritenga senz'altro titolo, e goda, usufrutti¹, ed amministri detto minor membro vacato in utilità di essa Lingua, infino che venga il caso della vacanza del capo maggiore del suddetto membro della Favigliana, e possa avere effetto essa erezione di nuova commenda nel modo suddetto: Che venendo a vacare in qualunque modo i due membri, l'uno chiamato Bellagarda, dipendente dalla commenda di san Gili, l'altro vocato Barbentana, dipendente dalla stessa commenda, subito seguita detta vacanza di qualsivoglia di detti due membri, *ipso facto* s'intenda, e si debbano intendere uniti ed incorporati con la commenda nominata Ciroles, dipendente dal detto priorato di san Gili, senza altra nuova provizione; intendendo la detta Lingua che li possessori presenti di detti due membri Barbentana e Bellagarda abbiano e godano della stessa autorità e facoltà, come quelli della Favigliana e Portarnaut: Che la casa con le sue appartenenze e tutti quei mobili che in essa si trovano della detta commenda di S. Tommaso Trincataglie, la quale è dentro la città di Arles, sia incorporata e debba essere e s'intenda unita ed annessa col detto priorato di san Gili per comodità del priore e sua utilità: e però, perchè detta commenda di san Tommaso Trincataglie si smembra dal detto priorato, come di sopra, e data in beneficio delli signori della Lingua, quello che la conseguirà per qualsivoglia titolo, debba essere obbligato a fare, o fare avere in essa commenda una casa a suo arbitrio, dentro la città suddetta d'Arles, e si conterà per rata al suo miglioramento, altrimenti li miglioramenti suoi s'intendano invalidi²: Che essendo cosa ragionevole che il priore suddetto di san Gili, essendo smembrato

¹ Hic et sup. lin. 2 ed. Main. legit *perocchè* (R.T.).

² Ed. Main. hic iterum adiicit coniunct. *che* R.T.).

¹ Ed. Main. habet e *godo, usufrutta* (R. T.).

² Prout reperimus, ita edimus (R. T.).

detto priorato per beneficio pubblico e per utilità e comodo delli signori Fiamaldi¹, sia in alcun modo ricompensato²; per questo si risolse che quello il quale sarà canonicamente promosso e provisto per la nostra religione, secondo li nostri statuti e costumi, in detto priorato di san Gili, possa, in ricompensa delle commende che gli si smembrano, ritenere insieme col detto priorato, avere e godere, oltre camere o grazie magistrali che ne avesse, tutte altre commende *de gratiis prioris* di miglioramento o cabimento, membri e pensioni, o qualsivoglia altri beni di detta religione; intendendo però che tutti li beni con li quali entrerà in detto priorato, s'intendano non esser mai incorporati ed annessi al capo di detto priorato, con questo, che, morendo detto priore, tutto quello che avrà portato, tanto commende, membri, pensioni, come qualsivoglia altri beni, al priorato, ritorni ogni cosa alla detta venerabile Lingua ed a chi toccherà per suo turno: Che vacando alcuna commenda la quale esso priore, secondo detti nostri statuti, potesse dare per grazia sua priorale, in tal caso, ricompensandolo, possa quella ritenere in sua utilità, ed insieme goderla col priorato e tutti altri beni che avesse, come di sopra: E perchè per Brevi apostolici, per l'anzianità, e iusquesiti concessi tanto all'illustrissimo signor principe di Vandôme, gran priore di Tolosa, quanto alla felice memoria del signor cavalier di Guisa sopra li frutti di detto priorato di san Gili, sua serenità obbliga a loro soli, e non al molt'illustre gran commendatore Vaqueras, dover essi pagare la pensione costituita all'illustrissimo signor cardinal di Gioiosa di scudi romani 1750 sopra li frutti del priorato di Tolosa, vita sua durante, per sgravare esso priorato di Tolosa; per questo si ri-

solse dalla detta veneranda Lingua, che quello che sarà priore di san Gili provvisto dal nostro convento, conforme li nostri statuti, dopo detti signori di Vandôme e Vaqueras, dopo che avrà entrato in rendita reale *et in perceptione fructuum* di detto priorato, sia obbligato e debba in ogni modo, senza contraddizione, opposizione o difensione alcuna, pagare, a suo luogo e tempo, a detto illustrissimo signor cardinale, o a persona legittima per lui, o al prior di Tolosa che sarà allora, domandandogliela, eziandio che il detto signor cardinale o legittima persona per lui non gliela domandasse, nel qual caso esso prior di Tolosa, che sarà, subentrerà, e si intenda subentrato in luogo, nelle istesse azioni e ragioni dell'illustrissimo signor Gioiosa suddetto; per contra, chi sarà priore di san Gili, e mentre pagherà detta pensione, possa godere e fruttare la suddetta commenda di san Tommaso di Trincataglie, smembrata *ut supra*, e subito che sarà detta pensione estinta in qualsivoglia modo, *eo ipso* s'intenda vacata detta commenda di san Tommaso di Trincataglie, e si debba smutire in Lingua, e provvedersi nel modo che i nostri statuti ordinano, come commenda smutibile, e nel modo suddetto. Per maggior osservanza del suddetto, quello che ha da avere esso priorato di san Gili dopo detto illustrissimo, ed il signor di Vaqueras, debba innanti la smutizione di detto priorato obbligarsi in forma sufficiente per atto di cancelleria e con giuramento di osservare *bona fide* e da cavaliero tutto il pre-narrato, pagare detta pensione nel modo suddetto *realiter et cum effectum*, senza opposizione alcuna, e questo per l'indennità ed interesse tanto del comun tesoro che sarà; altrimenti fosse obbligato a tutti i danni, spese ed interessi di quello che la pagherà, delle quali si debba stare al solo detto e giuramento del pagante essa

¹ Supra legebatur *Fiarnaldi* (R. T.).

² Ed. Main. legit *sieno ... ricompensati* (R. T.).

pensione; e fatta detta obbligazione, allora si proceda alla smutizione del detto priorato di san Gili, altrimenti ogni smutizione, provizione o collazione che si facesse, fosse di nessun valore. Tutto questo però, quanto si è concordato di sopra ed appuntato, intende essa venerabile Lingua, che sempre debba essere e s'intenda senza pregiudizio alcuno dell'anzianità, e iusquesiti, che hanno in detto priorato di san Gili, ragioni ed azioni l'illustrissimo signor principe di Vandôme, ed il signor gran commendatore frà Giovanni di Vassadel Vaqueras, come anco senza pregiudizio alcuno dell'autorità, facoltà e preminenze del presente signor gran priore di san Gili, frà Pietro di Sparviers Lussan; alle quali loro autorità e preminenze detta venerabile Lingua non intende pregiudicare in cosa alcuna, anzi in ogni capo de' suddetti ed in tutto insieme s'intendano preservati sempre, nè per causa alcuna, nè in qualsivoglia modo, *directe* o *indirecte*, *tacite vel expresse*, pregiudicati; nè pregiudizio alcuno, quanto è nel medesimo modo le ragioni, preminenze ed autorità magistrali, ed ancora del nostro comun tesoro¹; anzi quelle sempre s'intendano preservate, siccome mai fosse fatta questa concordia. E tutto il contenuto nella presente concordia, dopo essere stato letto e pubblicato nella detta venerabile Lingua, quello ha confermato, accordato e concluso, *nemine discrepante*, essendo le galere nel porto. *Extrait du livre de la vénérable Langue de Provence, fait par main de autrui, et signé pour moi secrétaire d'icelle, sousigné Fr. M. de Pérrier. Les procureurs de la surditte vénérable Langue, sousigné Fr. François de Puget, Fr. François de la Crothe la Ménardie.*

1 Scilicet: e senza pregiudizio alcuno per ciò chespetta alle ragioni, etc., ed anche senza pregiudizio del nostro comun tesoro (R. T.).

Quare nos attendentes praeinserta omnia et singula de communi consensu omnium fratrum dictae venerabilis Linguae, pro beneficio et utilitate Ordinis nostri dictorumque prioratum, confecta esse, supplicationibus praelibatorum inclinati, omnibus melioribus viâ, modo, iure et formâ, quibus melius et validius facere possumus et debemus, invicem maturo et deliberato consilio, de nostrâ certâ scientiâ (adhaerentes privilegiis apostolicis, quibus nobis et conventui nostro data est ampla et libera facultas providendi, uniendi et dismembrandi, et aliâs de illis disponendi cum mero et mixto imperio), capitula, pacta, declarationes, separationes et uniones praescripta, eisdem modis et formis in eis contentis, iuxta illorum continentiam et tenorem, harum serie laudamus, approbamus et confirmamus, praesentisque scripti patrocinio communimus: supplentes omnes et singulos defectus, si qui forsan in eisdem intervenerint: praecipientes omnibus et singulis domus nostrae fratribus, quacumque auctoritate, dignitate, officioque fungentibus, praesentibus et futuris, in virtute sanctae obedientiae, ne contra praesentes nostras confirmationis et approbationis litteras aliquatenus facere vel venire praesumant, sed eas studeant inviolabiliter observare. In cuius rei testimonium bulla nostra communis plumbea praesentibus est appensa.

Datum Melitae in conventu nostro die xv mensis ianuarii MDCXIV ab Incarnatione.

El Lugarteniente del gran canceller
Fray DON ANTONIO DE SAAVEDRA.

Registrata in Cancelleria.

Frater IOANNES OTHO BOSIUS
Vicecancellarius.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, fratres praedicti Linguae Provinciae huiusmodi litteras praedictas,

Confirmari possunt a Pontifice.

ac in illis contenta praedicta, pro firmiori eorum validitate et subsistentiâ, apostolicae confirmationis robore communiri plurimum desiderent, nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Confirmat Paulus.

§ 4. Nos igitur, fratres praedictos specialibus favoribus et gratis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, litteras patentes praedictas, omniaque et singula in eis contenta (sine tamen ullo praeiudicio dictos prioratus nunc obtinentium, et ad illos ius quomodolibet habentium, nec non venerabilis fratris nostri Francisci episcopi Portuensis cardinalis de Gioiosa nuncupati et cuiuscumque alterius personae), apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, et quosvis alios, etiam quantumvis substantiales, defectus, si qui in praemissis, aut eorum aliquo quomodolibet intemerint, supplemus.

Clausulae.

§ 5. Decernentes praesentes litteras omniaque et singula in illis contenta valida, firma et efficacia fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et ab omnibus Linguae praedictae fratribus perpetuo et inviolabiliter observari debere, irritumque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariarum.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non hospitalis et Linguae praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, ac ordinationibus capitularibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxii maii MDCCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 22 maii 1615. pontif. an. x.

CCLXVI.

*Constitutio contra ecclesiasticos locantes bona haereticis in dominio archiducis Austriae*¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis officii, quam omnibus ecclesiis impendere tenemur, sollicitudo a nobis postulat, ut quae fidei catholicae non mediocri detrimento sunt, quaeque ecclesiis, earumque bonis et iuribus grave damnum afferunt, et² quantum nobis ex alto conceditur, ut ab Ecclesiâ Dei ablegentur, provideamus.

Exordium.

§ 1. Cum itaque, sicut non sine animi nostri molestiâ accepimus, nonnulli episcopi et ecclesiarum praesules ac praefati, aliaeque personae ecclesiasticae in provinciis dilecto filio nobili viro Ferdinando archiduci Austriae subiectis existentes, suarum ecclesiarum et aliorum

Ecclesiastici
sua bona haereticis locabant.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Particula et redundare videtur (R. T.).

per eos obtentorum beneficiorum bona personis nobilibus haereticis locent et oppignorent, non sine gravi detrimento fidei catholicae, salutis animarum et ecclesiarum;

Prohibet Paulus.

§ 2. Nos, pro incumbentis nobis officii debito praemissis occurrere volentes, felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri vestigiis inhaerentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, omnibus et singulis archiepiscopis, episcopis, ecclesiarum praesulibus, aliisque praelatis et quibusvis personis ecclesiasticis praedictis, ne de cetero perpetuis futuris temporibus castra, pagos, villas, decimas, agros et alia cuiuscumque generis bona, fructus et proventus ecclesiasticos, venditionis, locationis, gubernationis, aut pignoris, seu alio quocumque alienationis latissime sumpto vocabulo, aut alio quocumque titulo, seu nomine, neque ad breve, neque ad longum tempus, haereticis et personis de fide catholicâ male sentientibus vendant, alienent, locent, oppignorent et concedant, sub indignationis nostrae et aliis poenis et censuris in sacris canonibus, conciliorum decretis et constitutionibus apostolicis contentis eo ipso incurrendis, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, interdicimus et prohibemus.

Factas, faciendasque huiusmodi locationes irritat.

§ 3. Decernentes nihilominus quaecumque venditiones, alienationes, locationes, concessionones, oppignorationes et alia contra praesentium tenorem facta, et si quae pro tempore fieri contigerit, quod non credimus, nulla, irrita et inania fore, nulliusque roboris vel momenti existere, nec ullis quovis modo suffragari posse.

Clausulas apponit.

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iu-

1 Potius legendum *si qua* (R. T.).

dicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Quocirca venerabili fratri episcopo Alexandrino, necnon aliis pro tempore existentibus nostris et Sedis Apostolicae apud dictum Ferdinandum archiducem nunciis, per praesentes committimus et mandamus, ut nostram huiusmodi prohibitionem archiepiscopis, episcopis, et praelatis praedictis, et aliis quibus opus esse duxerint, denuncient, et eos, ne talia committant, quando et quoties opus fuerit, admoneant.

Nuncium apostolicum commissarium exequutorem deputat.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantia tollit.

§ 7. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo dicti moderni et pro tempore existentis nuncii huiusmodi munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra habeatur, quae praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Praesentium transumptis credi iubet.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die v iunii MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 5 iunii 1615, pontif. an. XI.

CCCLXVII.

Cassatio et annullatio decretorum, legum et ordinationum in praerudicium ecclesiae et patriarchae Aquileiensis factorum super datis et cognitione causarum in castris sancti Danielis et sancti Victi Aquileiensis et Concordiensis respective dioecesium.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cum, sicut ad nostram notitiam, non sine animi nostri dolore, pervenit,

Facti series.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

complura ordinata seu constituta, aut decreta vel praecepta, seu aliàs attentata et innovata fuerint, praesertim super datiis et super iurisdictione in omnibus causis, maxime criminalibus, ac gubernio, et administratione, in praeiudicium auctoritatis ecclesiasticae, et venerabilis fratris patriarchae Aquileiensis nunc et pro tempore existentis, et iurium illi competentium in sancti Danielis, et seu sancti Viti oppidis vel castris Aquileiensis et Concordiensis respective dioecesium et ecclesiae Aquileiensis, et omnimodae temporalis iurisdictionis, tam in civilibus quam in criminalibus, ita, quod de eis, et in eis nullus princeps, senatus, aut respublica seingere potest, sed omnimoda iurdictio, cum mero et mixto imperio, necnon omne et totale dominium, administratio, gubernatio et omne imperium, etiam vigore transactionum desuper initarum, libere spectat ad praedictum patriarcham:

Irritatio, de qua in rubrica.

§ 2. Propterea nos, qui super universam Ecclesiam a Deo, nullis nostris meritis, constituti, omnium ecclesiarum iura conservare tenemur, pro incumbenti nobis officii huiusmodi debito (ordinationum, constitutionum, decretorum, praeceptorum, commissionum, causarum ac sententiarum, praesertim criminalium, et commissariorum deputationum ad procedendum in illis, seu aliàs attentatorum et innovatorum huiusmodi tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes), ordinationes, leges, constitutiones, praecepta, decreta et commissiones causarum ac sententiarum, praesertim criminalium, ac commissariorum deputationes ad procedendum, seu formandum processus contra delinquentes, seu aliàs attentata, innovata, et facta quaecumque, praesertim super causis criminalibus et formationibus processuum super delictis et excessibus in praedicto oppido sancti Danielis seu sancti

Viti commissis, et super datiis, aut aliàs super iurisdictione et gubernio huiusmodi, tam in genere quam in specie, per quoscumque iudices, aut magistratus seculares, principes, senatum, rempublicam, seu quoscumque alios, cuiuscumque gradus et conditionis fuerint, etiam ducali, regali, vel imperiali dignitate praefulgentes, et quae deinceps per eos, et eorum quemlibet in auctoritatis ecclesiasticae et dictae ecclesiae Aquileiensis, illarumque iurium praeiudicium ordinari, constitui, praecipi et decerni, seu aliàs attentari, innovari, aut fieri contigerit, praesertim super causis criminalibus, et formatione processuum super delictis et excessibus, aut super datiis, et aliàs super iurisdictione, administratione et gubernio praedictis, tam in genere pariter quam in specie, ex nunc, prout postquam ordinata, statuta, decreta, vel praecepta, seu aliàs attentata, innovata, et facta fuerint cum omnibus inde sequutis et sequuturis, de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, irritamus, cassamus et annullamus, ac nullius roboris et momenti esse et fore decernimus et declaramus.

§ 3. Necnon omnibus et singulis dictorum oppidorum, seu castrorum habitatoribus et incolis, ac aliis quibuscumque, sub Dei omnipotentis, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, et nostrae indignationis, necnon excommunicationis latae sententiae poenis, a quibus nonnisi a nobis et Sede Apostolicâ, praeterquam in mortis articulo, quisquam absolvi possit, inhibemus, ne ordinationibus, legibus constitutionibus, decretis et praeceptis, commissionibus, sententiis, deputationibus commissariorum in causis et delictis et excessibus praedictis, seu aliàs attentatis et innovatis, ut praefertur, super praemissis, per quoscumque, quavis auctoritate, ut supra, suffultos, etiam per senatum, rempublicam factis, in iudicio vel ex-

Prohibitio utendi legibus, quae abrogantur praesenti constitutione.

tra, tam in genere pariter quam in specie, uti, seu illis se iuvare, neque¹ quicumque iudices et commissarii, seu a quocumque praedictorum deputati, ad procedendum in causis praedictis, seu processuum formatione super delictis et excessibus huiusmodi se immiscere et ingerere ulla-tenus, directe vel indirecte, audeant vel praesumant.

Derogatio con-
trariorum.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ceterisque contrariis quibuscumque;

§ 6. Aut si praedictis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Praesentium
facienda publi-
catio.

§ 7. Volumus autem et apostolicâ auctoritate decernimus, ut praesentes litterae, seu illarum exempla in Urbe ad valvas basilicae Principis apostolorum, vel in civitate Ferrariae, seu ad valvas alicuius ecclesiae secularis vel regularis dicti oppidi sancti Viti affixa, ita omnes aurent et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die VI iunii MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 6 iunii 1615, pontif. an. XI.

CCXLIX.

Indultum archiepiscopo civitatis Regum concilii provincialis celebrationem ad annos duodecim differendi²

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Onerosa pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa postulat, ut interdum ea, quae per Ro-

¹ Scilicet *et ne* (R. T.).

² Ex regist. in Secret. Brev.

manos Pontifices praedecessores nostros provide ac mature statuta et ordinata sunt, novis supervenientibus causis, immutemus, prout, temporum et rerum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus salubriter expedire.

§ 1. Cum itaque, sicut pro parte venerabilis fratris moderni archiepiscopi civitatis Regum in Indiis occidentalibus nobis nuper expositum fuit, in suâ diocesi concilia provincialia singulis septenniisiuxta praescriptum litterarum felicitis recordationis Gregorii Papae XIII praedecessoris nostri desuper editarum celebrari soleant, ad praesens vero non ita urgeat necessitas, ut concilia praedicta tam frequenter convocanda sint; quin immo episcopi exinde asperis terrae marisque itineribus defatigantur, in grave suarum ecclesiarum praeiudicium, quae suis destitutae pastoribus, absque proprii pastoris curâ remanent: nobis propterea modernus archiepiscopus praedictus humiliter supplicari fecit, ut super praemissis de solitâ Sedis Apostolicae benignitate providere dignaremur.

Causae dilationis concedendae.

§ 2. Nos igitur, moderni archiepiscopi et episcoporum praedictorum commoditatibus, et eorum ecclesiarum utilitati, quantum cum Domino possumus, consulere, dictumque modernum archiepiscopum specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, ut modernus et pro tempore existens archiepiscopus

Concessio de qua in rubrica.

civitatis Regum in posterum perpetuis futuris temporibus concilii provincialis celebrationem ad duodecim annos differre, nisi aliter per Sedem Apostolicam ordinatum fuerit (arbitrio tamen eiusdem archiepiscopi reservato, illud frequentius, prout necessitas postulaverit, celebrandi), possit et valeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus Gregorii praedecessoris huiusmodi litteris, ac apostolicis, necnon in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxv iunii MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 25 iunii 1615, pontif. an. XI.

CCLXIX.

Statuitur regulares exercentes curam animarum in dioecesi Mexicanâ approbandos ad id esse ab archiepiscopo.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. Sacri apostolatus ministerio, meritis licet insufficientibus, divinâ providentiâ praepositi, ad ea vigilantiae nostrae partes praecipue intendimus, per quae christifidelium animarum salus, et divini Numinis cultus, tum ex rectâ sacramentorum administratione, tum providâ et maturâ idoneorum parochialium ecclesiarum rectorum institutione, felicioribus in dies augeantur incrementis.

Regulares in dioecesi Mexicanâ curam animarum sine approbatione et examine Ordinarîi sibi sumebant.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, personae regulares ad curam animarum personarum secularium exercendam in civitate et dioecesi Mexicanâ in partibus India-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

rum Occidentalium absque examine et approbatione pro tempore existentis archiepiscopi Mexicani sub praetextu privilegiorum eorum ordinibus concessorum, et aliâs, exercere posse praetendant, et de facto exerçant, non sine salutis earumdem personarum detrimento, et animarum christifidelium discrimine:

§ 2. Nos, praemissis, quantum nobis ex alto conceditur, opportune providere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, quod regulares personae, cuiuscumque Ordinis et instituti existant, et Mendicantium, et quantumvis exempti, et Apostolicae Sedis immediate subiecti, curam animarum personarum secularium exercere minime possint, nisi praevio examine a pro tempore existente archiepiscopo Mexicano ad id approbatae fuerint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo decernimus et declaramus.

Paulus declarat eos teneri approbationem huiusmodi obtinere.

§ 3. Decernentes etiam, praesentes litteras, et in eis contenta huiusmodi, ab omnibus et singulis, quos tamen illae concernunt et concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari debere; irritum quoque et inane decernimus quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulas apponit.

§ 4. Quocirca venerabili fratri moderato et pro tempore existenti archiepiscopo Mexicano per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipse, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicans, illas ab omnibus et singulis ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, observari faciat: contradictores quoslibet et rebelles, ac praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris

Praesentis decreti executionem archiepiscopo demandat.

et facti remedia, eius arbitrio, omni et quacumque appellatione remotâ, compescat. Nos enim dicto archiepiscopo praemissa et quaecumque alia circa ea necessaria et quomodolibet opportuna faciendi, gerendi et exequendi, auctoritate et tenore praedictis, facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Contraria tollit.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quorumvis Ordinum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, necnon mari magno, et aliis indultis, et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, ad praemissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die VII octobris MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 7 octobris 1615, pontif. an. XI.

CCLXX.

Simile decretum de regularibus ab eodem archiepiscopo approbandis ad secularium confessiones audiendas¹

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Universâlis Ecclesiae regimini, meritis licet imparibus, a Domino praepositi, ex officii nostri debito providere debemus, ut christifidelium animarum cura per idoneos rectores administretur, et episcoporum sacra auctoritas, qui in partem sollicitudinis ad eandem Ecclesiam regendam sunt vocati, illaesa conservetur.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Bull. Rom. Vol. XII.

40

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, nonnullae personae regulares civitatis et dioecesis Mexicanae in partibus Indiarum Occidentalium ad curam animarum personarum secularium destinatae recusent examini se subiicere archiepiscopi Mexicani pro confessionibus audiendis, eo sub praetextu quod ab aliis archiepiscopis Mexicanis ad effectum praedictum aliâs, praevio examine, approbati fuerint;

Causae decreti.

§ 2. Nos, attendentes praemissa contra canonicas sanctiones, et constitutionem felicis recordationis Pii Papae V praedecessoris nostri, in damnum animarum, et archiepiscopalis iurisdictionis attentari: propterea iis, quantum nobis ex alto conceditur, occurrere cupientes, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, quod regulares personae, cuiuscumque Ordinis et instituti existant, et Mendicantium, et quantumvis exempti, et Apostolicae Sedi immediate subiecti, ad sacras personarum secularium confessiones audiendas semel a tunc existente archiepiscopo Mexicano approbatae, successu temporis iterum ab archiepiscopo successore, iuxta praedictam Pii V praedecessoris constitutionem desuper editam, examinari, et minus idoneae repertae reprobari possint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo decernimus et declaramus.

Decretum.

§ 3. Decernentes etiam praesentes litteras, et in eis contenta huiusmodi, ab omnibus et singulis, quos illae concernunt et concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 4. Quocirca venerabili fratri moderno et pro tempore existenti archiepiscopo Mexicano per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipse, per se vel

Archiepiscopus
huiusce decreti
exequatur.

alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicans, illas ab omnibus et singulis, ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, observari faciat, cum facultate eisdem regularibus, ne cuiusque personae secularis confessiones absque suo examine et approbatione audiant, sub excommunicationis vel aliâ sibi benevisâ censurâ et poenâ ecclesiasticâ, praecipendi, et transgressores et inobedientes per alia opportuna iuris et facti remedia, eius arbitrio, omni et quacumque appellatione remotâ, compescendi.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quorumvis Ordinum (etiam iuramento roboratis) statutis et consuetudinibus, ac mari magno nuncupato, necnon aliis privilegiis, indultis, et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die x octobris MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 10 octobris 1615, pontif. an. XI.

CCLXXI.

Mandat collectori apostolico Portugalliae, ut, iuxta formam a S. Concilio Tridentino praescriptam, in omnibus et singulis monasteriis monialium eiusdem regni eum tantum numerum ab archiepiscopis et episcopis denuo praefigi, ac imposterum conservari curet, qui ex redditibus propriis eorumdem monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis congrue possit sustentari,

abusus propinarum tollat, et constitutionem Pii V super prohibitione egressus monialium e monasteriis observari curet¹

Venerabili fratri Octavio episcopo Forosempronienſi, spoliſſorum et iurium camerae apostolicae in Portugalliae et Algarbiorum regnis debitorum collectori generali,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Onerosa postoralis sollicitudinis cura nobis, meritis licet imparibus insufficientibus, per abundantiam divinae gratiae commissa postulat, ut ad ea sedulo intendamus, per quae sanctimonialium, quae, relictis mundi illecebris, divini Numinis obsequiis sese manciparunt, prospero, felicique regimini et directioni consulitur, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire, et pia catholicorum regum vota exposcunt.

Exordium.

§ 1. Supplicationibus itaque charissimi in Christo filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis Regularium praepositorum consilio, fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut, iuxta normam a sacro Concilio Tridentino praescriptam, in omnibus et singulis monialium monasteriis regni Portugalliae eum tantum numerum ab archiepiscopis et episcopis denuo praefigi, ac imposterum conservari cures, qui ex redditibus propriis eorumdem monasteriorum vel ex consuetis eleemosynis congrue sustentari, et iuxta dictorum monasteriorum capacitatem, necnon cellarum quantitatem, commode ibi commorari possit (ita tamen, quod in his, quae regularibus subiecta sunt, iidem regulares superiores numeri praefixioni assistant), et supra numerum

Mandatum, de quo in rubrica.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

huiusmodi nulla deinceps ad habitum regularem admittatur, absque expressâ licentiâ Sedis Apostolicae: iisdemque archiepiscopis et episcopis auctoritate nostrâ praecipias et mandes, ut curent, quod puellae quae intra numerum praefixum, ordinarias, quae vero de licentiâ Sedis praedictae supra numerum habitum regularem in dictis monasteriis suscipiant, duplicatas eleemosynas dotales persolvant: huiusmodi autem eleemosynae non apud monialium consanguineos vel affines relinquuntur, sed, antequam praedictae puellae habitum regularem suscipiant, deponantur actualiter vel apud mercatorem, vel penes alteram personam fide et facultatibus idoneam, ad effectum, ut statim emissâ professione in emptionem honorum stabilium, aut annuorum reddituum, pro ipsis monasteriis convertantur. Insuper eâdem auctoritate tollas abusus propinarum in ingressu monasterii superioribus, sicut asseritur, solvi solitarum, illasque de cetero quoquo modo persolvi gravissimarum poenarum et censurarum comminatione prohibeas; licitum tamen esse decernas puellae eâ die, qua ad habitum regularem admittetur, elargiri aliquid esculenti vel poculenti modici valoris, et pro eiusdem diei victu dumtaxat. Praeterea constitutionem felicitis recordationis Pii Papae V, praedecessoris nostri, ac decretum eiusdem Concilii Tridentini super prohibitione egressus monialium e monasteriis omnino observari facias. Super quibus omnibus et singulis, dictâ auctoritate, tenore praesentium, plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Obstantium derogatio.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac praedictorum monasteriorum et Ordinum, quorum fuerint (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), statutis et consuetudinibus, privile-

giis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quicquidumque.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die X octobris MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 10 octobris 1615, pontif. an. XI.

CCLXXII.

Erectio cappellae in basilicâ sanctae Mariae Maioris de Urbe et ad illam translatio sacrae Imaginis gloriosissimae Virginis Mariae, cum prioratus cappellaniarum et clericatum, ac iurispatronatus institutione, annuorumque reddituum assignatione et cardinalis protectoris iurisdictione¹

Paulus Episcopus
servus servorum Dei
ad perpetuam rei memoriam.

Immensae bonitatis Creator omnium Deus, cuius admirabili providentiâ cuncta reguntur, cum ita dilexisset mundum, ut pro illius redemptione daturus esset Filium Unigenitum, ad tam magnum et ineffabile implendum mysterium ex omni creaturâ Mariam Virginem purissimam atque sanctissimam de regiâ stirpe praelegit. Hinc, Spiritus Sancti virtute ei, sicut pluvia quae de rore coeli in vellus descendit, obumbrante, fecit Unigeniti sui

Beatae Virginis aliqua et pluribus merita et laudes recenset.

¹ In hac eâdem basilica, et e conspectu huius cappellae, olim aedificata fuit altera cappella praesepti Domini nostri Iesu Christi cum non absinili iurispatronatus, protectionis, iurisdictionisque, ac beneficiorum institutione a Sixto V in sua Const. LXXXIX *Gloriosae*, tom. VIII, pag. 858.

Gentricem, unaque cum uberrimâ foecunditate florem virginitatis illibatum perpetuo conservavit, cuius virtutem et pulchritudinem sol et luna mirantur, natura obstupescit, infernus quoque contremiscit. Ipsa enim tot figuris, tot prophetarum visionibus, ac vaticiniis antea praemonstrata, et a sanctis Patribus diu expectata, tandem veniens fortis, ac scuto virtutum et gratiarum omnium ornata, salutiferâ foecunditate suâ liberavit nos a captivitate, ac, serpentis capite contrito, sole amicta, lunam habens sub pedibus, victrix et triumphatrix, duodecim coronâ stellarum coronari, ac, super choros angelorum exaltata, Regina coeli et terrae appellari promeruit.

Eamque in suis operibus adiutricem semper habuisse, et sanctissimam illius imaginem in basilica sanctae Mariae Maioris de Urbe asservatam praecipue coluisse testatur; in illiusque propterea honorem, novam in dicta basilica a fundamentis cappellam erigere, et dictam imaginem ad eam transferre deliberavit.

§ 1. Igitur, dum praecelsa meritorum insignia, quibus ipsa Virgo Dei Genitrix gloriosa, sedibus praelata sydereis, quasi stella matutina refulget, nos piâ considerationis indagine perscrutamur, dum etiam intra pectoris arcana revolvimus, quod ipse uti Mater misericordiae pro christiano populo sedulo exoratrix et pervigil ad Regem, quem genuit, intercedit, quodque eandem sacratissimam Virginem in omnium rerum difficultatibus, ac operibus nostris semper invenimus adiutricem, ac innumera, quae largitor Altissimus nobis contulit beneficia, piis illius precibus credimus accepisse; dignum, quin potius debitum arbitramur, ut sicuti Redemptor noster et Deus ipsam sacratissimam Virginem sublimavit in coelis, ita eam nos, quantum possumus, honoremus in terris. Atque ut religionem, quam semper erga ipsam Dei Gentricem animo inclusimus, externi quoque cultus insigni testimonio aperiremus, cum alias eiusdem sacratissimae Virginis nomine et miraculorum splendore illustres ecclesias semper in honore habuimus, tum in primis erga celeberrimam eius in almâ Urbe basilicam sanctae Mariae Maioris appellatam,

et illius sacratissimam imaginem, quae inibi venerabiliter asservatur, praecipuâ quadam et piâ devotione affecti sumus. Etenim imaginem hanc christifidelium religione semper claruisse, pluraque et insignia ex eâ miracula prodiisse antiqua monumenta testantur; ipsius vero basilicae fundamenta ab eâdem Virgine praeclaro Nivis miraculo designata fuisse, vetus traditio docet. Plurimis item privilegiis et gratiarum, tam spiritualium quam temporalium, titulis et praerogativis ipsa basilica, ipsaque imago a beato Gregorio Magno, et aliis summis Pontificibus praedecessoribus nostris, decorata reperitur, ac frequens ad eam non modo Romani populi, sed exterarum nationum devotus concursus accedit. Itaque, ubi primum ad apostolatus apicem evecti fuimus, singulari erga eandem gloriosissimam Virginem et illius sacratissimam imaginem praedictam devotione et divinâ quadam inspiratione permoti, in illius honorem insignem cappellam a fundamentis extruere et ornare, ac eandem imaginem, quae in medio dictae basilicae navi prope dextrum cornu altaris maioris in ligneo ciborio marmoreis columnis elato celebrabatur, ad cappellam novam praedictam transferre, et supra altare eiusdem cappellae propterea erigendum honorificentius collocare deliberavimus. Ipsamque deliberationem ex animo amplectentes et omni studio prosequentes,

§ 2. In primis locum opportunum pro cappellâ huiusmodi aedificandâ, scilicet in navi dexterâ eiusdem basilicae, ubi antiqua illius sacristia exstebat, e conspectu alterius insignis cappellae ad praesepe Domini per felicitis recordationis Sixtum Papam V praedecessorem nostrum a fundamentis erectae, et omnem illius ambitum circumstantem usque in vias publicas elegimus; ac antiquam sacristiam praedictam demoliri, et loco illius aliam in extremâ

Cappellae insignem locum et ambitum elegit.

pene basilicâ sinistrorsum, structurâ, aedificio, ornatuque magnificentissimam et commodissimam, magnâ nostrâ impensâ fieri curavimus; iactisque cappellae altissimis fundamentis, validissimisque et firmissimis muris, illius ambitum universum complectentibus, fabricatis, cappellam novam praedictam ad sui formam ereximus, ipsamque extrinsecus sublime testudine plumbi laminis tegi, ac crustis, tyburtinorumque lapidum tegmentis ad maiorem illius roboris firmitatem undique valla, intus vero sectis marmoribus, ac versicoloribus lapidibus et columnis pretiosis de longiquis partibus advectis, egregiis quoque statuīs marmoreis et picturis a primariis seculi nostri scultoribus pictoribusque delineatis atque confectis, magnificentissime ornari, nostrâ itidem et quidem maximâ impensâ etiam curavimus.

In cuius praecipuâ parte altare mirifice exculptum gemmisque preciosioribus exornatum in ipsius beatae Virginis honorem erexit.

§ 3. In praecipuâ vero parte ipsius cappellae novae altare in honorem ipsius beatae Mariae Virginis quatuor ex iaspide columnis auratâ iuncturâ contextis, ac statuīs aeneis superstantibus exculptum ereximus: medium autem, qui praedictis columnis intercipitur, parietem, ubi locum sacrae imagini designavimus, caeruleis lapidis lazuli crustis inteximus, ibique locum instar fenestrae aeneis angelorum figuris auro micantibus circumspectum, ac preciosis gemmis undique exornatum pro eiusdem sacrae imaginis dignâ sede excidi ac aptari mandavimus.

Ad cappellae limina, ex unâ parte sacellum sancti Caroli et ex alterâ sanctae Franciscae magnifice construxit.

§ 4. Duo praeterea minora altaria, sive sacella, eodem modo picturis et ornamentis magnifice exulta, ad ipsius cappellae novae limina ab utrâque parte, unum videlicet sub S. Caroli Borromaei, alterum vero sub beatae Franciscae, quorum nomina in catalogo Sanctorum a nobis descripta sunt, invocationibus, instituimus, supra quae quatuor mansiones ad usum et formam chori reliquimus, et in unâ,

quae est supra altare ipsius S. Franciscae, organum iussu nostro collocatum est.

§ 5. Ad dictae vero cappellae novae latera, duo itidem monumenta magnifice extruximus, quorum alterum ab unâ parte pia memoriae Clementi Papae VIII etiam praedecessori nostro, cum praecipuis ab eo in suo pontificatus gestis e marmore expressis, erectum, et alterum e regione memores viae universae carnis ad nostram sepulturam reservatum extruximus.

In eodem cappellae loco unum monumentum Clementi VIII posuit, alterum vero sibi ad sepulturam reservavit.

§ 6. Item aliud sepulchrum in vestibulo dictae cappellae novae, pro sanguine nobis coniunctis et de parentelâ nostra pro tempore existentibus sepeliendis, fieri fecimus.

In vestibulo sanguine sibi coniunctis sepulchrum collocavit.

§ 7. Sacristiam quoque eidem cappellae novae annexam ad illius usum, nec non plures mansiones ad maiorem commoditatem adiunximus.

Sacristiam ad cappellae usum, pluresque ad maiorem commoditatem mansiones aedificavit.

§ 8. Et deinde cappellam praedictam, postquam eiusdem beatissimae Virginis ope adiuti illam plurium annorum pontificatus nostri curriculo, omni¹ adhibita diligentia, nullis parcentes expensis absolvimus atque perfecimus et ad ipsius Dei omnipotentis et eiusdem gloriosissimae Virginis laudem et honorem, ac erga eam fidelis populi devotionem augendam, solemni ritu consecrari et dedicari, ac sexto kalendas februarii eiusdem pontificatus nostri anno octavo sanctam imaginem praedictam, omnium S. R. E. cardinalium coetu et praelatorum Romanae curiae, capitulique dictae basilicae et fere totius Romani cleri interventu, ac fidelium utriusque sexus multitudine adstante, ac etiam nobis ipsis in cappellâ novâ praedictâ, in unâ ex quatuor ad chori usum destinatis mansionibus, sacris caeremoniis praesentibus, pioque affectu cuncta adspicientibus, debitâ cum reverentiâ et religione diligenter e loco, ubi prius asservabatur, amoveri et solemni processione extra ipsam basilicam per vias et loca

Ad ipsam postea cappellam dictam Virginis imaginem transtulit.

¹ Edit. Main. legit *omnia* (R. T.).

publica designata omnibus ostendendam, hymnis et laudibus decantatis clero universo psallente circumferri, moxque in eandem basilicam reportatam ad eandem cappellam novam transferri, et supra altare in loco, seu tabernaculo, ut praefertur, in muro alte exciso et ad id decenter aptato, inibi sub diligenti custodiâ, clausurâque religiosissime servandam, collocari etiam mandavimus.

Pro eadem ratione
sacra eisdem et
divina officia
iugiter celebra-
ri decernit.

§ 9. Quoniam vero maxime convenire consuevimus, ut in hac cappellâ novâ ipsa beatissima Virgo et illius imago praedicta non solum in marmoribus¹ lapidibus, figuris, picturisque, imaginibus et ornamentis praedictis, sed etiam et multo magis in missae sacrificio, verâque et actuali Corporis et Sanguinis Domini nostri Iesu Christi filii sui oblatione, divinisque officiis iugiter honoretur, divinusque cultus, non temporalibus modo, sed spiritualibus quoque ornamentis et rebus augeatur, in eâdem cappellâ novâ unum prioratum pro uno priore, et duodecim cappellanas pro duodecim cappellanis perpetuis, ex quibus unus sacrista et alius camerarius etiam sint, necnon quatuor clericatus pro quatuor clericis amovibilibus, ereximus et instituimus, ac eidem cappellae novae diversa secularia et forsân regularia beneficia ecclesiastica univimus, illorumque fructus, redditus et proventus, ac emolumenta in dotem assignavimus, et infra, *(Aligua ideo hic enunciata praetermitto, quia aliter ut sequitur statuta fuerunt).*

Propterea quoniam prioratum, duodecim cappellanas et quatuor clericatus in eâ instituit, et ex illis sacristam et camerarium: Cuius ac priorem secum dignoscent habere, eosque omnes per se ipsos deservire, et aliud beneficium alibi obtinere non posse decernit.

§ 10. Et nihilominus praemissa, ut infra, in melius declarantes, corrigentes, mutant, ac illis addentes, et desuper de novo disponentes, in dictâ cappellâ a nobis apud basilicam praedictam, ut praefertur, exstructâ, unum prioratum perpetuum, qui inibi dignitas existat, pro uno presbytero sacerdote seculari, etiam alienigenâ, priore perpetuo nuncupando, et duodecim perpe-

tuas cappellanas pro duodecim clericis secularibus, etiam alienigenis, in presbyteratus ordine, vel saltem in eâ aetate constitutis, ut infra annum ad dictum ordinem promoveri possint et debeant, futuris inibi perpetuis cappellanis (ex quibus etiam unus sacrista sit ad nutum patroni pro tempore existentis infrascripti amovibilis, et alius camerarius a priore et cappellanis praedictis anno quolibet eligatur), et quatuor clericatus pro quatuor clericis pariter secularibus, et etiam alienigenis, ac amovibilibus (quorum siquidem cappellanorum, sacristae, camerarii, et clericorum dictus prior caput existat, ac in rebus, negotiis et actibus, tam publicis quam privatis, per eos tractandis et faciendis, primum et digniorem locum habeat, ibidemque praesit, ac tam ipse, quam praedicti cappellani, sacrista, camerarius, et clerici dictae cappellae, per se ipsos, prout inferius dicitur et descriptum erit, deserviant, nec aliud beneficium ecclesiasticum, personalem residentiam requirens, in dictâ basilicâ vel alibi obtineant) apostolicâ auctoritate perpetuo erigimus et instituimus.

§ 11. Ipsique cappellae, pro eorundem prioratus ac duodecim cappellanarum, et quatuor clericatum, et sacristae, camerarii et officiorum praedictorum dote, ac illos, illas, et illa pro tempore obtinentium sustentatione onerumque eis incumbentium supportatione, eorundem archiepiscopos, ac sex canonicatum, totidemque praebendarum, ac trium beneficiarum¹, necnon cappellanae sub invocatione sanctorum Philippi et Iacobi in dictâ ecclesiâ sancti Laurentii consistentium, et per nos, ut praefertur, suppressorum et extinctorum ac dictae cappellae unitorum, praedia, casalia, ac alia bona stabilia et iura quomodolibet nuncupata, ubilibet existentia, illorumque fructus, redditus, proventus, obventiones, et emo-

Pro dote prioratus, cappellanarum, ac officiorum sacristae et camerarii, et clericatum, bona applicat redditus archiepiscopos, ac sex canonicatum et beneficiarum ecclesiae sancti Laurentii in Lucina suppressorum.

¹ For-sân legendum *marmoris* (n. T.).

¹ Vel lege *beneficiorum* aut *beneficatum* (R. T.).

lumenta universa, eidem cappellae, ut praefertur, aliàs applicata (ita quod liceat eisdem priori, cappellanis, et clericis huiusmodi, per se, vel alium, seu alios, eorum et dictae cappellae, eorumque mensae seu massae communis nominibus, illorum omnium et singulorum realem, actualem et corporalem possessionem, et seu quasi, propriâ auctoritate, absque spoliis et attentatorum vitio, et cuiuscumque iudicis decreto vel ministerio, libere apprehendere et perpetuo retinere, illaque regere et administrare, locare et dislocare, ac omnes et singulas pecuniarum, rerum et bonorum summas, qualitates et quantitates, nec non fructus, redditus, proventus, obventiones et emolumenta percipere, exigere et levare, ac de exactis et receptis quietare, ad infra dicendos et destinatos usus convertere, nostrâ, et pro tempore existentis Romani Pontificis, Dioecessani loci, vel almae Urbis vicarii, seu dictae basilicae archipresbyteri, aut cuiusvis alterius licentiâ minime requisitâ), auctoritate et tenore praedictis, perpetuo damus et concedimus, assignamus, applicamus et appropriamus.

Cappellae vero pro illius fabricae et sacristiae, cantoribus, a hisque necessitatibus, reliqua beneficia unita et unienda applicat. Et hanc dotem cappellae esse separatam a mensa communi praedictorum prioris, cappellani, camerarii et clericorum decrevit.

§ 12. Rursus eidem cappellae, et illius fabricae, et sacristiae (quas dotem et mensam propriam et particularem, ac ab illâ priori, cappellanis, sacristae, camerario, et clericis praedictis, ut praefertur, assignatâ prorsus distinctam et separatam habere volumus et declaramus) pro cappellae et illius fabricae et sacristiae huiusmodi propriâ et particulari dote et mensâ, ac illarum reparatione, restauratione et manutentione, salariorumque cantorum, et scoparii, ut infra, ab eodem patrono ad eius nutum deputandorum, praestatione, ac vini, olei, cerarum et luminum, aliarumque impensarum, et onerum, eisdem cappellae, fabricae et sacristiae nunc et pro tempore incumbentium, supportatione, omnia et singula alia be-

neficia ecclesiastica, secularia et quorumvis Ordinum regularia, quomodolibet qualificata, quaecumque, quotcumque et qualiacumque, eidem cappellae a nobis (ultra archipresbyteratum, canonicatus, praebendas, beneficiatus, et cappellaniam in dictâ ecclesiâ sancti Laurentii consistentia praedicta, quae priori, cappellanis, et clericis praedictis, ut supra, reservata esse volumus) hactenus quomodolibet unita, ac in posterum a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus, seu nostrâ vel eorum auctoritate, unienda, ex nunc, prout ex tunc quando unita fuerint, ac illorum omnia et singula praedia, tam rustica quam urbana, casalia, domos, proprietates, terras, possessiones, census, livellos, canones, loca montium, et quaecumque alia bona stabilia, quomodolibet nuncupata, et ubilibet existentia, cum omnibus iuribus, actionibus, grangiis, membris, pertinentiis, fructibus, redditibus, proventus, obventionibus et emolumentis universis, ceterisque rebus et bonis, mobilibus et immobilibus, ac semoventibus, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, pretii et valoris etiam annui existentibus, et ubique locorum consistentibus, eorumque proprietate et dominio, ac omnia et singula, tam in rebus quam in redditibus, pecuniis, iuribus et actionibus, hactenus a nobis quomodolibet data, donata, concessa, assignata et applicata, quam etiam in posterum a nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus praedictis etiam quomodolibet danda, donanda et concedenda, assignanda et applicanda, similiter ex nunc, prout ex tunc quando data, donata, concessa, assignata et applicata fuerint,

§ 13. Nec non (cum infrascriptâ tamen declaratione) etiam oblationes, et quaecumque a quibusvis imagini et illius cappellae praedictae, a dictâ die sacrae eiusdem imaginis translationis, data, donata

Donata hactenus et donanda, ac oblationes et largitiones facias post translationis sanctae imaginis et faciendae doti cappellae applicat.

seu relicta, dandaque, donanda et seu relinquenda in futurum,

Patrono cappellae accipiendo possessionem propria auctoritate bonorum cappellae, ut supra, unitorum facit item e-

§ 14. Ita quod liceat nunc et pro tempore existenti eiusdem cappellae patrono infrascripto, per se, vel alium, seu alios, toties quoties sibi videbitur deputandos et removendos, dictae cappellae, illiusque fabricae et sacristiae, earumque mensae capitularis huiusmodi nominibus, omnium et singulorum, sicut praefertur, unitorum, assignatorum, applicatorum, datorum, oblatores, donatorum, cessorum, concessorum, et relictorum, ac uniendorum, assignandorum, applicandorum, dandorum, offerendorum, donandorum, cedendorum, concedendorum et relinquendorum, postquam unita, assignata, applicata, data, oblata, donata, cessa, concessa et relicta fuerint, realem, actualement et corporalem possessionem, et seu quasi, propriam auctoritate, absque spoliis et attentatorum vitio et cuiuscumque iudicis decreto vel ministerio, libere et licite apprehendere, et perpetuo retinere, illaque regere et administrare, locare, dislocare.

Ex redditibus dotis cappellae sunt per patronum faciendae impensae pro vino, oleo, cera et salariis cantorum et scoparii. Residuum vero patroni arbitrio in utilitatem cappellae convertendum.

§ 15. Ac omnes et singulas pecuniarum, rerum et bonorum summas, qualitates et quantitates, nec non fructus, redditus, proventus, obventiones et emolumenta percipere, exigere et levare, ac de exactis et receptis quietare, ac ex illis in primis vini, olei, cerae, aliasque impensas necessarias, nec non cantorum et scoparii salaria persolvere, seu persolvere facere, et reliquum in eiusdem cappellae, ac illius fabricae et sacristiae usum et utilitatem, prout sibi videbitur et placebit, et eius mero arbitrio, convertere, nostram et pro tempore existentis Romani Pontificis, Dioecesanis loci, vel almae Urbis vicarii, seu dictae basilicae archipresbyteri, aut cuiusvis alterius licentiam minime requisitam auctoritate et tenore praedictis perpetuo damus, concedimus, assignamus, applicamus et appropriamus.

§ 16. Ut autem tam prior, cappellani, sacrista, camerarius, clerici, quam alii dictae cappellae ministri quicumque, certo sciant, quae et qualia sint eorum servitium, munia, onera et instituta, et in illis a quoquam quovis praetextu minime impediuntur, seu ab illis distrahantur, motu, scientiam et potestate similibus declaramus, statuimus et ordinamus, quod prior et cappellani praedicti, omnibus diebus dominicis, ac etiam omnibus ipsis beatae Mariae Virginis festivitatem, singuli singulas missas, et intra quamlibet hebdomadam singuli alias duas missas per se ipsos, non autem per alium, seu alios sacerdotes, celebrare, ac in solemnitatibus, in quibus capitulum et canonici dictae basilicae in dicta cappella horas canonicas, et alia divina officia, ut infra, celebrabunt, cottam superinduti, missis et horis canonicis, aliisque divinis officiis, tam diurnis quam nocturnis, in scamno et loco per cardinalem protectorem infrascriptum designando, personaliter interesse teneantur;

§ 17. Ac tam prior quam cappellani praedicti insimul unum collegium cum arcem, massam, et sigillo communibus, aliisque collegialibus insignibus, ad instar aliorum similium collegiorum, tam in praedicta, quam in aliis quibuscumque dictae Urbis basilicis et ecclesiis institutorum, constituent, inibique habitum, per alios cappellanos deferri solitum, deferre possint.

§ 18. Ex duodecim autem cappellanis huiusmodi unus a pro tempore existente patrono deputetur sacrista, qui ad eiusdem patroni nutum amovibilis existat, et curam celebrationis missarum, necnon custodiam sacrae suppellectilis, ornamentorumque, et paramentorum ad cappellae praedictae usum pro tempore pertinentium, vasorum tam auri et argenti, quam aliarum rerum et universae suppellectilis, sibi sub inventario consignandorum habeat,

Servitium incumbens priori, sacristae, camerario et cappellanis, ac clericis in cappella.

Prior et cappellani faciunt collegium, habentque insignia collegialia et habitum aliorum cappellanos.

Sacrista deputatur a patrono ad eius nutum pro cura suppellectilis, de quibus inventarium facere, cautionem praestare et rationem reddere tenetur.

aliaque sacristae huiusmodi officium concernentia gerat, et exerceat; rationem et computum paramentorum et suppellectilis huiusmodi, et aliorum eius curae commissorum, dictae cappellae patrono singulis sex mensibus, et quoties ab eo fuerit requisitus, fideliter reddat; et de ratione huiusmodi reddendâ et reliquum consignando se obliget; cautionemque idoneam, si eidem patrono placuerit, etiam praestet; paramenta, ornamenta, vasa, vel alias quasvis res et bona cappellae et sacristiae huiusmodi, quibusvis personis, capitulis, ecclesiis, monasteriis, aut aliis locis, iuxta formam aliarum litterarum desuper a nobis emanatarum, et sub in eis contentis poenis, accommodare non praesumat;

Sacristae prohibetur, ne ornamenta, paramenta, vasa et bona cappellae possit commodare,

Quorum inventarium concipere debet.

§ 19. Item de paramentis, ornamentis, vasis, totâque suppellectili et rebus omnibus sacristiae, eius curae commissis, inventarium duplicatum, ab eodem sacrista subscriptum, conficiat, quorum unum penes patronum, et alterum penes eum remaneat, quod etiam singulis quibusque sex mensibus revideatur, et renovetur.

Camerarius eligendus a prioris et cappellani de gremio ipsorum, cuius officium duret per annum.

§ 20. Item singulis annis ab eisdem prioris et cappellani antedictis, in plenâ eorum congregatione, unus de numero eorumdem duodecim cappellanorum camerarius per secreta suffragia eligatur, qui duret per annum tantum,

Quae illius munia sint.

§ 21. Et cum officio sacristiae incompatibilis sit, ac ipsorum prioris et cappellanorum, et eorum massae communis procurator existat, fructusque, redditus et proventus ac pecuniarum quantitates omnes eorumdem prioris et cappellanorum massae communis exigere et recuperare, ac tam priori quam unicuique cappellano et clerico praedictis portionem singulis obvenientem statuto temporeolvere, nec pecunias receptas penes se retinere, sed eas in banco, ad id ab ipsis prioris et cappellani eligendo, statim consignare, claramque et distinctam rationem

officii sui, ac totius administrationis, nec non recepti et impensi per eum in plenâ congregatione praedictâ, seu coram ab eadem congregatione deputatis, singulis sex mensibus, ac etiam quoties eisdem priori et cappellani videbitur, reddere, sicque se in manibus prioris efficaciter obligare debeat,

§ 22. Nec alium loco sui substituere possit, nisi de licentiâ prioris et cappellanorum praedictorum in casu infirmitatis, vel absentiae necessariae, seu aliâ licite: quo casu persona sic substituenda sit de numero eorumdem cappellanorum, et a prioris ac cappellani praedictis approbari debeat, et in manibus prioris de bene et fideliter administrando et rationem reddendo, ac reliquum consignando, iurare et se obligare, ac, si eidem congregationi videbitur, tam ipse camerarius, quam ab eo sic substituendus, cautionem dare teneatur. Nec ipsi liceat ipsas pecunias cuiquam mutuo dare, aut in proprios usus convertere: aliâs, ultra restitutionem debitam, etiam poenâ, arbitrio congregationis praedictae infligendâ, puniatur.

Camerarius tenetur per se ipsum administrare, praeterquam in casu infirmitatis, vel alterius legitimaes causae, et tunc persona substituenda sit de illorum gremio, et per prioris et cappellanos approbanda.

§ 23. Praeterea unum laicum, qui pavimentum, statuas, columnas, lampades, candelabra, et alia ornamenta dictae cappellae, et sacristiae, ipsamque cappellam, et sacristiam, illarumque aedes, et mansiones tergat, verrat, ac desquillias, pulverem et alias sordes auferat et eliciat, scoparium nuncupandum, ad eiusdem patroni nutum amovibilem, ab eodem patrono, toties quoties opus fuerit ac eidem patrono videbitur et placuerit, deputari, ac illi pro eius salario centum scuta monetae de pecuniis propriae dotis et mensae dictae cappellae, illiusque fabricae et sacristiae, ut praefertur, assignatae, quolibet mense proportionabiliter, et pro ratâ persolvi.

Scoparius deputari debet per patronum ad eius nutum amovibilis, cum salario centum scutorum monetae quolibet anno ex redditibus mensae cappellae.

§ 24. Et tam ipsi, quam singulis quatuor clericis praedictis, quolibet anno

Scopario et quatuor clericis faciendae quolibet

1 Edit. Main. legit *verbal* (u. r.).

bet anno vestes
talares panni
violacei ex red-
ditibus mensae
cappellae.

vestem talarem panni violacei, de eiusdem
dotis et mensae cappellae pecuniis, fieri
mandamus.

Festa celo-
branda in cap-
pella et litaniae
beatae Mariae
Virginis inibi
certis diebus
decantandae.

§ 25. Insuper ad divinum cultum et
piorum devotionem in eadem cappellâ,
quantum possumus, augendum, singulis
sabbati diebus, ac beatae Mariae festivi-
tatibus, illarumque vigiliis, ac in festivitate
translationis primodictae imaginis (quam
ultimâ die dominica mensis ianuarii cu-
iuslibet anni, in eadem cappellâ celebrari
iussimus), singulis quibusque annis, perpe-
tuis futuris temporibus, litanias cum anti-
phonâ pro tempore currenti eiusdem bea-
tae Mariae Virginis, cum organo, armoniâ
et cantu figurato, alternis choris decan-
tandas, iterato instituimus et ordinamus.

Pro salario
cantorum ad nu-
tum patroni eli-
gendorum ap-
plicandorum scuta
trecenta annua
distribuenda ex
redditibus men-
sae cappellae.

§ 26. Ac pro cantorum, et aliorum
ministorum, ad arbitrium patroni pro
tempore existentis eligendorum, ad eius
nutum amovibilem, salario, annua tre-
centa scuta, iuxta providam dicti patroni
pro tempore existentis circumscriptionem
et ordinationem cantoribus et ministris
praedictis distribuenda et eroganda, de
pecuniis propriae dotis et mensae ipsius
cappellae, fabricae et sacristiae solvenda,
assignamus.

Prior et cap-
pellani tenentur
interesse lita-
nias post vespe-
ras decantandas

§ 27. Quibus litiis prior et singuli
cappellani, cum eorum coctis, semper, sal-
tem alternatim, in loco, modoque et or-
dine per Scipionem cardinalem protecto-
rem antedictum praescribendis, debeant
interesse. Verum quia cappellani, Toletani
nuncupati, ad primodictam imaginem et
illius altare instituti, ex eorum institutionis
huiusmodi praescripto, seu aliâs, litanias
ipsius beatae Virginis singulis sabbathi
et forsâ aliis diebus etiam recitare tenen-
tur, ne ipsorum concursu litaniae a nobis,
ut praefertur, institutae quoquomodo im-
pediantur, statuimus et ordinamus, quod
cappellani Toletani praedicti de mane
statim post missarum solemnias iniunctas
eis litanias huiusmodi recitare debeant,

prout hactenus consueverunt, litaniae vero
a nobis institutae post vespervas decan-
tentur. Nos enim dicti cardinalis de To-
leto et quamvis aliam dispositionem, qua-
tenus opus sit, quoad haec sufficienter
commutamus.

§ 28. Clerici autem praedicti, qui ho-
nestae et bonae indolis a pro tempore
existente patrono dictae cappellae ac ad
eius nutum amovibiles deputentur, priori,
cappellani, et sacristae in divinis inser-
vire, ac obsequia et onera ipsis pro tem-
pore imposita praestare teneantur.

Clerici a pa-
trono ad eius
nutum deputan-
tur, et ipsi prio-
ri, et cappella-
nis, et sacristae
in divinis deser-
vire tenentur.

§ 29. Porro ex fructibus, redditibus et
proventibus dictae cappelle pro eorum-
dem prioris, cappellanorum, et clericorum
dote et sustentatione, ut praefertur, assi-
gnatis, scilicet ex massâ ecclesiae sup-
pressae praedictae tantum annis singulis
prior trecenta, singuli vero cappellani
centum, et qui fuerit sacrista, vel came-
rarius, alia quinquaginta pro quolibet,
singuli vero clerici sexaginta scuta mo-
netae habeant atque percipiant; et cle-
ricis singulis mensibus praecise, priori
vero et cappellani, etiam menstruatim,
si pecuniae promptae fuerint, sin autem
in terminis inter eos statuendis, illa per-
solvantur.

Ex massa den-
tur quolibet an-
no scuta trecenta
priori, et scuta
centum singulis
cappellani, nec non
scuta quinquaginta
sacristae, et alia
quinquaginta
camerario, et alia
sexaginta
cuiuslibet ex cle-
ricis.

§ 30. Et quidquid ex eorum dote et
mensâ singulis annis, solutis summis praе-
dictis, supererit, in fine anni in duas aequa-
les portiones dividatur, quarum una inter
ipsos priorem, cappellanos et clericos pro
virili distribuatur, et altera doti et mensae
propriae ipsius cappellae, ac illius fabri-
cae et sacristiae, ad patroni praedicti omni-
modam et liberam dispositionem, augeatur
et consignetur.

Et si aliquid
supererit divi-
datur pro virili
inter priorem et
cappellanos ac
clericos pro una
alia vero medie-
tas applicatur
mensae capel-
lae.

§ 31. Ac tam prior, quam cappellani
et clerici praedicti ad vere et personaliter,
continuoque in Urbe residendum, ac de-
bita servitia et obsequia praestandum;
sacrista vero, cum duobus saltem ex qua-

Prior, capel-
lani et clerici,
continuo in Ur-
be resideant et
obsequia iniun-
cta praestent.
Sacrista vero ac
duo saltem ex
quatuor clericis

habitent in man-
sionibus cap-
pellae.

tuor clericis praedictis, ad continuo in mansionibus dictae cappellae habitandum, interdictâ omnino priori, cappellanis, et clericis huiusmodi ab Urbe absentia, ac sacristae et clericis praedictis extra mansionem dictae cappellae pernoctatione, sub amissionis fructuum aliisque poenis per cardinalem protectorem in statutorum editione irrogandis et declarandis, obligati existant.

Officia cappellae non possint resignari nec permutari, nec gravari pensionibus.

§ 32. Nec liceat alicui ex priore, cappellanis, camerario, sacrista¹, seu aliis dictae cappellae ministris, prioratum, cappellanas, seu officia et munia eorum in favorem alicuius resignare, vel permutare; neque pensionibus gravare, aut illarum reservationi consentire possint; tamen, si velint, illos, illas, et illa pure et simpliciter tantum dimittere, ad effectum alios per patronum praesentandi, eligendi et deputandi.

Exemptio prioris et cappellanorum et clericorum a functionibus et servitiis ac etiam processionibus basilicae

§ 33. Insuper, ut prior cappellani et clerici praedicti ab aliis servitiis liberi promptius dictae cappellae illiusque obsequio et cultui, cui eos piâ devotione adiectos atque adscriptos esse desideramus, incumbere valeant, eosdem priorem cappellanos et clericos, ab omnibus et singulis obsequiis et servitiis basilicae sanctae Mariae Maioris, eiusque chori, capitulique et cleri, ac ab interventu et interessentiâ in missâ, horis canonicis et divinis officiis, etiam illis, quae aliâs dictis priori et cappellanis iniunximus, ac a processionibus, aliisque servitiis et oneribus, ad quae forte alii dignitates habentes, necnon cappellani et clerici eiusdem basilicae tenentur, omnino eximimus et liberamus: et nihilominus tam ipsi, quam sacrista et clerici praedicti, ipsam basilicam et cappellam huiusmodi, quocumque tempore libere, sine aliquâ capituli et canonicorum praedictorum licentiâ, pro servitio eiusdem cappellae adire et ingredi possint.

1 Edit. Main. legit *sacristae* (R. T.).

§ 34. Capitulum autem et canonicos praedictos in festivitatibus beatissimae Virginis, ad vespervas, ac missas in eius honorem, ac etiam similes missas in honorem sanctae Franciscae et sancti Caroli praedictorum in eorum festivis diebus, cum prioris et cappellanorum cappellae praedictae assistentiâ, celebrandas obligamus, et obligatos esse decernimus et declaramus: in quibus festivitatibus sacrista dictae cappellae planetas, tunicellas, ac pluvialia tantum, et ad celebrationem necessaria, cum quibus celebrare teneantur, ad sacristiam basilicae praedictae transmittet, ut ab eâ postea capitulum et canonici processionaliter procedendo pro solemni officio perficiendo ad cappellam praedictam perveniant.

Capitulum et canonici obligantur ad celebrationem divinarum in cappellâ in festivitatibus beatae Mariae, ac sancti Francisci et sancti Caroli.

§ 35. Canonicis autem ad altare beatissimae Mariae Virginis, seu alia altaria dictae cappellae, missas privatas celebrare volentibus (in eorum tamen canonicali et capitulari sacristiâ planetis et aliis sacris vestibus ex eorum sacristiâ indutis), humaniter admissis et receptis, omnis commoditas celebrandi et sanctum missae sacrificium perficiendi a sacristâ concedatur. Ita tamen ut prior et cappellani dictae cappellae nequaquam in eorum servitio impediuntur.

Canonici ad celebrandum in tribus altaribus dictae cappellae benigne recipiantur.

§ 36. Quo vero ad primodictae sacrae imaginis custodiam, declaramus atque decernimus, quod (non obstantibus quibuscumque nostris, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum ordinationibus, etiam per modum concordiae et conventionum, seu aliâs quomodo libet editis, et supra recensitis) perpetuis futuris temporibus primodictae imaginis custodia capitulo et¹ canonicis praedictae basilicae, ubi cappella a nobis fundata et primodicta sacra imago de praesenti reposita existit, spectet et spectare debeat, quorum cura et sollicitudo erit deputare

Custodia sacrae imaginis datur capitulo et canonicis, qui deputare debent canonicos qui claves tabernaculi retineant, et illud quando erit opus aperiant.

1 Coniun. et addimus (R. T.).

locum, et singulares canonicos, ubi, et apud quos claves loci, seu tabernaculi, in quo primodictam imago reposita est, asservari, et canonicos qui primodictam imaginem aperire et claudere debeant.

Tabernaculum sacrae imaginis non erit aperiendum nisi ex decreto capituli, vel de mandato protectoris, vel ex instantia patroni, et pro aperi-tione assignatur locus transitus.

§ 37. Inhibentes tabernaculum huiusmodi pro primodictâ imagine populo seu aliis christifidelibus monstrandâ et exhibendâ aperiri, nisi ex ipsius capituli decreto vel de protectoris mandato, sive etiam instantiâ patroni; tuncque canonici, ab ipso capitulo ad aperiendum et claudendum deputati, per ostium a latere dictae cappellae versus occasum solis, intra basilicam constructum, introeuntes, ac per scalam cochlidis ascendentes, et per deambulationes inibi relictas, et a cellis seu cameris distinctas, recto tramite, absque eo quod per ipsas cellas seu cameras, tam in eundo quam in redeundo, transeant, procedentes ad conclave primodictae imaginis pro eâ aperiendâ et claudendâ, eant et remeant.

Prohibetur ne aperiitio tabernaculi, sive accessus ad conclave fiat de nocte, nec per alium transitum, quam supra assignatum.

§ 38. Volentes ostium praedictum, de die ab illius parte anteriori versus basilicam semper posse a cononicis deputatis aperiri, vespere autem descendente, et de nocte, quando aliae eiusdem basilicae fores clauduntur, a parte interiori versus eiusdem cappellae sacristiam, a sacrista cappellae, admoto etiam vecte seu palo ferreo, claudi debere, ostii praedicti aperi-tione, et ad sacrae imaginis conclave ac-cessionem, praeterquam ex capituli decreto, seu protectoris mandato, seu ad instantiam patroni, ut supra, noctis tempore penitus interdictâ. Quod si quis ex canonicis, seu alius ad hoc deputatus, vel sine licentiâ capituli, seu cum licentiâ capituli aliunde ad dictum conclave aperiendum ausu temerario accedere et pervenire tentaverit, poenam excommunicationis ipso facto, a qua non nisi a nobis, et Romano Pontifice successore nostro absolvi valeat, incurrat.

§ 39. Sollicitudinem autem, curamque primodictam imaginem coronis, torquibus, gemmis et preciosis margaritis ornandi, et eandem imaginem conservandi, sacristae cappellae unâ cum canonicis praedictis demandamus, ita tamen, ut circa illius ornatum et conservationem nihil a praedictis, sine consensu protectoris pro tempore existentis, innovetur. Et si inter canonicos et sacristam praedictos aliqua circa praemissum ornatum et conservationem controversia vel dissensio oriatur, semper idem cardinalis protector consulatur, a quo extraiudicialiter, et omni et quacumque appellatione et recursu remotis, omnis controversia et dissensio huiusmodi decidatur et terminetur.

§ 40. Praeterea statuimus et ordinamus, quod lampades septem, quinque scilicet ante primodictam imaginem, et reliquae duae singulae ante singula altaria sanctae Franciscae et sancti Caroli huiusmodi, ubi de praesenti reperiuntur, diu noctuque perpetuo accensae permaneant, ac in honorem et venerationem primodictae imaginis, ultra dictas lampades, duae siquidem cerae albae singulae librarum quatuor semper et perpetuo de die ante altare in illius angulis super altis candelabris ad eum usum confectis, in vigiliis vero ac festivitatis eiusdem beatae Virginis cum octo diebus sequentibus, dum primodicta imago aperta ad populi conspectum permanebit, sex aliae candelae similes de die etiam perpetuo accensae in altari et super inibi existentibus candelabris retineantur; omnisque impensa propterea necessaria ex propriâ dote et mensâ ipsis cappellae, fabricae et sacristiae, ut praefertur, assignatâ subministretur.

§ 41. Reliquias quoque eorumdem sanctorum Caroli et Franciscae in altaribus praedictorum sanctorum, et alias quascumque in dictâ cappellâ, illiusque altaribus et sacristiâ, nunc et pro tempore

Cura ornandi sacrae imaginem coronis et aliis preciosis, datur sacristae cappellae una cum canonicis illa tamen, ut circa illius ornatum nihil innovetur absque protectoris licentiâ.

De lampadibus et candelis accensis in cappella tenendis.

Reliquiae non sunt portandae extra cappellam.

existentes, ab eâ amoveri, seu extrahi, et alibi asportari (etiam in die, quo capitulum, seu canonici alias dictae basilicae reliquias populo exhibebunt) omnino prohibemus; sed tunc in altaribus dictae cappellae, ut inibi a christifidelibus venerentur, in suis capsulis publice exponi mandamus.

Legata facta sacrae imagini ante translationem, et pallia hactenus data, reliquuntur capitulo cum onere tamen commodandi pallia pro ornanda cappellâ.

§ 42. Insuper ad omnem differentiam et quaestionis materiam, quae inter capitulum et canonicos praedictos ex unâ, ac priorem et cappellanos, aliosque ministros dictae cappellae, illiusque patronum pro tempore¹ exoriri posset, tollendam, capitulo et canonicis praedictis, tam legatum bonae memoriae cardinalis Elciurii, quam alia omnia legata, primodictae imagini hactenus, ante translationem primodictae imaginis praedictam, facta, et etiam cultrices et seu pallia a camerâ nostrâ quotannis primodictae imagini dari et offerri solita, tam hactenus data et oblata, quam danda et offerenda in futurum, dimittimus et relaxamus. Ita tamen quod capitulum et canonici praedicti cultrices et pallia praedicta pro usu et ornamento dictae cappellae, toties quoties occasio tulerit et fuerint requisiti, accommodare et tradere teneantur.

Oblationes et aliae largitiones, de cetero faciendae sacrae imagini, ad quem spectent.

§ 43. Oblationes autem, quas manualiter a quibusvis pro tempore in maiori altari ipsius cappellae, seu altero ex duobus altaribus S. Caroli et S. Franciscæ in dictâ cappellâ existentibus, seu in manibus sacristae, aut alterius dictae cappellae ministri, seu primodictae imagini, vel cappellae, aut altaribus praedictis fieri contigerit, sive sint in torquibus, iocalibus, margaritis, aureis et gemmatis coronis, sive etiam paramentis, aut preciosis vestibus, vel in aureis seu argenteis votis, cuiuscumque generis et valoris, semper et sine aliquâ distinctione sint et esse debeant ipsius cappellae et altarium praedi-

etorum, ac in eiusdem cappellae, suaeque fabricae, sacristiae, ac mensae utilitatem omnino converti debeant. Illae vero, quae mediante testamento, legato, donatione, seu aliâ dispositione, primodictae imagini, vel cappellae aut altaribus in eâ existentibus praedictis relinquantur, si ad suppellectilem ecclesiasticam spectare dignoscantur (ut sunt cruceae, candelabra, vasa argentea, aurea, custodiae pro reliquiis, vestes, aut alia eiusdem generis res et bona), eidem cappellae, et illius altaribus, fabricae, ac sacristiae cedere et applicari volumus; si vero huiusmodi relictâ, seu aliâs donata et primodictae imagini, vel cappellae, aut altaribus praedictis pro tempore dedicata, vel dedicanda, domus, casalia praedia, aut alia stabilia, seu etiam pecuniae sint, ad basilicam ipsam, illiusque capitulum spectent, ac spectare declaramus et ordinamus; hoc tamen ita statuimus et declaramus, nisi ex legitimis et iustis coniecturis, aut aliâs, constaret, piam disponentis devotionem esse, etiam stabilia et pecunias, de quibus supra, ipsi primodictae imagini, eiusque cappellae et altaribus praedictis relinquere et ordinare; ita ut in primodictae imaginis et cappellae, dictorumque altarium commodum et honorem converti deberent; tunc enim piam offerentis mentem et voluntatem in primis et ante omnia servari volumus et mandamus. Ceræ vero, quae in anniversariis et funeralibus supererunt, pro duabus¹ capitulo et cappellanis, pro reliquâ vero tertiis partibus priori, cappellanis et clericis supradictis distribuuntur, prout eas distribui iubemus. Ipsa autem anniversaria et funeralia, quando fieri continget, non intra cappellam praedictam, sed extra eam in dictâ basilicâ, in loco patrono infrascripto benevisi, fieri et celebrari volumus et mandamus.

¹ Deunt verba *ex alterâ partibus* (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *duobus* (R. T.).

Priori, cappellani et clerici, eorumque collegio communicantur omnia privilegia similibus personis et collegiis competentia.

§ 44. Rursus priori, cappellanis et clericis praedictis, illorumque collegio, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, praerogativis, favoribus, facultatibus, indultis et aliis gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus alii dignitates, cappellaniae et alia beneficia in dictâ basilica S. Mariae Maioris et aliis eiusdem Urbis basilicis et ecclesiis pro tempore obtinentes, earumque collegia, de iure vel consuetudine, aut ex privilegio, vel aliâs quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed aeque et principaliter et pariformiter, in omnibus et per omnia, uti, potiri et gaudere libere et licite valeant, apostolicâ auctoritate et tenore praedictis indulgemus.

Eximuntur cappella, prior, cappellani, clerici et alii ministri, eorumque bona, a iurisdictione, correctione et visitatione Urbis vicarii, basilicae praedictae archiepiscopi, et quorumcumque aliorum iudicum.

§ 45. Praeterea eandem cappellam, illiusque fabricam et sacristiam, nec non priorem, cappellanos, sacristam, camerarium, clericos et alios ministros et personas eiusdem cappellae pro tempore existentes, ipsumque collegium, ac praedicta, ceteraque omnia et quaecumque illius et eorum bona mobilia et immobilia, cuiuscumque qualitatis et quantitatis, in dictis Urbe et locis et extra, ac aliâs ubicumque locorum consistentia, ab omni iurisdictione, correctione, visitatione, dominio, superioritate et potestate nunc et pro tempore existentis Urbis vicarii et archiepiscopi dictae basilicae S. Mariae Maioris, eiusque vicarii et capituli, et cuiusvis Ordinarii loci, aliorumque quorumcumque iudicum et officialium, in ipsâ Urbe vel aliâs ubilibet constitutorum, perpetuo eximimus et liberamus.

Datur patrono facultas nominandi cardinalem protectorem ad eius libitum, et ipse protector cap-

§ 46. Ac praedictum Scipionem cardinalem illius vitâ durante, et eo vitâ functo antiquiorem eiusdem S. R. E. cardinalem ex nostrâ ac Francisci et Marci Antonii

praedictorum familiâ et parentelâ, vel in eius defectum alium cardinalem acceptare volentem, quem etiam ex nunc requirimus et hortamur, pro tempore existenti patrono cappellae praedictae benevisum, ac ad ipsius patroni libitum et arbitrium, toties quoties opus fuerit, nominandum et eligendum, eiusdem cappellae, illiusque fabricae et sacristiae, nec non prioris, cappellanorum, clericorum, ministrorum, personarum, rerum, honorum et iurium (privative quoad archiepiscopum praedictum et Urbis vicarium et etiam omnes alios quoscumque Romanae Curiae et Urbis praedictarum et alios quosvis iudices quocumque nomine vocatos et quaecumque praeeminentiâ, etiam cardinalatus, ac etiam legati de latere et alio quocumque honore, dignitate, praeeminentiâ et auctoritate pollentes) protectorem, ac defensorem, nec non iudicem irrevocabilem perpetuo constituimus et deputamus. Ac vicario Urbis, nec non archiepiscopo et illius vicario, ac praedictis et aliis quibusvis, etiam cuiuscumque gradus, conditionis et praeeminentiae existentibus, personis, et Urbis ac Romanae curiae praedictarum et aliorum locorum iudicibus, ne se in cappellam, illiusque fabricam, ac sacristiam, ac priorem, cappellanos, clericos, ministros, aut alias eiusdem cappellae personas, ac res, bona et iura quaecumque, seu in litium et differentiarum desuper, aut illorum occasione pro tempore suscitatarum, seu ortarum cognitionem, etiam ratione cuiuscumque amicabile compositionis vel concordiae, aut aliâs quomodocumque, ingerere seu decretum suum vel auctoritatem interponere praesumant, districtius inhibemus.

§ 47. Praeterea volumus et declaramus, quod licet, nullo de nostrâ et Francisci ac Marci Antonii praedictorum parentelâ huiusmodi existente in cardinalatus honore constituto, aliis ad id, ut praefertur,

cappellae constituitur iudex privative quoad omnes alios.

Cardinalis de familia praefertur quoad protectionem cuiusque cardinali extraneo prius nominato.

electus et nominatus cardinalis munus protectoris huiusmodi subire et exercere incepisset, nihilominus, si postmodum contigerit aliquem ex nostrâ familiâ et parentelâ praedictâ ad cardinalatus honorem assumi, is in eiusdem muneris functione seu protectoris gradu praeferri debeat, et electio, nominatio, constitutio et deputatio de cuiusvis alterius personâ in protectorem huiusmodi factae, eo ipso cessare et expirare censeantur.

Facultas con-
dendi statuta
protectori con-
ceditur.

§ 48. Nec non eidem Scipioni cardinali moderno et pro tempore existenti eiusdem cappellae protectori quascumque opportunas et necessarias constitutiones et ordinationes, statuta et decreta, iuxta prudentiam eidem a Deo collatam, pro primodictae imaginis veneratione, eiusque cultus conservatione et augmento, ac tam circa tempora servitiorum praestandorum, ipsorumque prioris, cappellanorum, clericorum et aliorum ministrorum felicem directionem, ac onerum eis incumbentium supportationem, quam mulctas, punctuationes et poenas contra negligentes et servitia debita omittentes, illarumque applicationem, ac super aliis omnibus, quae in praemissis omnibus et singulis, ac praemissorum causâ et occasione necessaria esse iudicabit, condendi, componendi, edendi, atque promulgandi, et postquam semel edita et promulgata fuerint, quoad Scipionem, aut alios pro tempore existentes cardinales protectores patronos, ex se, quo vero ad alios cardinales protectores non patronos, de patroni consensu, semel edita et promulgata, prout in Domino, ac toties quoties eis expedire videbitur, in parte, seu etiam in toto, mutandi et corrigendi, ac alia de novo edendi et promulgandi, quae semper et perpetuo auctoritate nostrâ, ex nunc, prout ex tunc et e contra, valere et servari volumus, decernimus et mandamus.

§ 49. Nec non differentias, lites et con-

troversias inter quascumque personas, tam prioris quam cappellanorum et ministrorum huiusmodi, ac aliarum personarum eiusdem cappellae servitio vel ministerio addictarum, et earundem consortes, seu inter ipsos et quosvis alios occasione personarum et bonorum dictae cappellae pro tempore exortas, summarie, simpliciter de plano, sine strepitu et figurâ iudicii, omni et quacumque contradictione, interpellatione, appellatione et recursu, in integrum restitutione, ac morâ remotis (etiam privative quoad archipresbyterum dictae basilicae et illius vicarium, ac etiam curiae causarum camerae apostolicae et palatii apostolici auditores, ac eiusdem camerae clericos et thesaurarium generalem, ac eiusdem Urbis gubernatorem, camerarium et vicecancellarium, nec non nostrum et pro tempore existentem in ipsâ Urbe in spiritualibus vicarium generalem, atque omnes alios curiae et Urbis praedictarum, et aliorum locorum quorumcumque ordinarios et delegatos iudices nunc et pro tempore existentes), cognoscendi, decidendi, definiendi, terminandi et exequendi, litesque et causas huiusmodi alibi introductas, motas seu pendentes, advocandi, reassumendi, ac quos, quibus et quoties opus fuerit, citandi, ac sub censuris ecclesiasticis et poenis pecuniariis, eius arbitrio imponendis et moderandis, inhibendi, poenasque et censuras huiusmodi incurrisse declarandi, ac, servata formâ Concilii Tridentini, aggravandi, reaggravandi, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; ac denique eandem prorsus iurisdictionem, superioritatem et potestatem in cappellam praedictam, illiusque fabricam, sacristiam, altaria, et bona quaecumque ac universas et singulas personas praedictas, in omnibus et per omnia, quam pro tempore existentes dictae basilicae S. Mariae Maioris archipresbyter,

Omnes lites
protectori sum-
marie commit-
tuntur, et ap-
pellatione re-
mota, cum fa-
cultate ab aliis
iudicibus avo-
candi et reas-
sumendi causas,
inhibendi, etc.

eiusque vicarius in dictam basilicam, illiusque altaria, capitulum, canonicos, beneficiatos et clericos, vel ministros, de iure vel consuetudine, ac privilegio, vel aliâ quomodolibet, exercere potest et debet, sive in futurum poterit et debebit (etiam quoad ea universa et singula, quae expressionem et concessionem requirerent magis specialem, et quae in et super generali huiusmodi concessione non comprehenduntur, seu non comprehendi dici possunt) libere exercendi, plenam, liberamque damus et concedimus facultatem.

Facultas cardinalis protectoris disponendi de cameris et mansionibus cappellae adiacentibus.

§ 50. Ac eidem Scipioni cardinali, et pro tempore existenti praedictae cappellae protectori et defensori, omnes quascumque et singulas stantias, mansiones et habitationes eidem cappellae nostrae adiacentes, seu contiguas et annexas, quas in intus et ad ambitum vel muros illius existentes, fabricari fecimus (ad hoc, ut de illis nunc et quodcumque, ad eiusdem Scipionis cardinalis, et pro tempore existentis protectoris, vel familiarium et domesticorum et sibi servientium, seu aliarum personarum usum et commoditatem ac servitium et aliâs ad beneplacitum et arbitrium suum, libere et licite, absque aliquâ recognitione vel pensione seu solutione illarum ratione etiam praedictae cappellae, vel priori et cappellanis, aliisque ministris illius, seu basilicae huiusmodi, aut cuivis alii faciendâ, disponere possit), liberumque earundem stantiarum, mansionum et habitationum usum, commoditatem et servitium (ita tamen quod in illis, tam in toto quam in parte, nullus praeter Scipionem cardinalem, et pro tempore existentem protectorem et defenso-rem huiusmodi, quovis praetextu, occasione, vel causâ, seu ullo unquam tempore se ingerere possit) perpetuo reservamus, concedimus et assignamus.

Iuris patronatus cappellae concessio et

§ 51. Insuper circa iuris patronatus et praesentandi, nominandique, eligendi et

deputandi, antedicti reservationem, et seu prioratus, ac cappellaniarum et clericalituum huiusmodi, aliorumque praedictorum dispositionem, de novo statuentes vel statuendum censes, praedicto Scipioni cardinali praedictum ius patronatus cappellae praedictae, ac, ut supra et infra, praesentandi, eligendique et deputandi, praedictamque dispositionem, quoad vixerit, faciendi, nec non eidem Scipioni cardinali, tamquam patrono et protectori, vitâ sibi comite, tam prioratus, quam omnium et singularum cappellaniarum huiusmodi, tam eâ primâ vice ab ipsâ eorum primaeve erectione et institutione apud Sedem praedictam vacantium, quam de cetero quibusvis modis et ex quorumcumque, etiam nostrorum et Romani Pontificis pro tempore existentis, seu cuiusvis cardinalis etiam viventis familiarium continuorum commensalium, seu dictae curiae officialium, aut aliâs quomodolibet reservationem inducentibus personis, seu per liberas, vel ex causâ permutationis, resignationis, iurium cessiones, etiam accessorias vel simplices, de illis in dictâ curiâ, vel extra eam, etiam in nostris vel Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, etiam in dictâ curiâ vel extra eam quomodolibet factas et admissas, aut assequutionem alterius beneficii ecclesiastici quavis auctoritate collati, seu illa pro tempore obtinentium decessum, vel quavis aliam dimissionem, amissionem, privationem, religionis ingressum, matrimonii contractum, ad cathedralium ecclesiarum, vel monasteriorum, etiam consistorialium, seu quaecumque aliam promotionem, aut aliâs quomodolibet, et qualitercumque, etiam apud Sedem praedictam et in dictâ curiâ, simul vel successive, toties quoties vacaturorum, plenam et liberam collationem et provisionem ac omnimodam aliam dispositionem et institutionem personarum in eisdem prioratu et cappellaniis nec non

forma succedendi in illo.

sacristae, clericorum et scoparii deputationem per ipsum Scipionem cardinalem, vel alium, seu alios, quem, vel quos ad id duxerit deputandum, vel deputandos, quando et quoties, etiamsi eundem Scipionem cardinalem ab ipsâ curiâ, etiam pro suâ voluntate, ubilibet, etiam ultra montes, abesse contigerit, faciendas concedimus et reservamus.

Conceditur
cardinali Bur-
ghesio facultas
conferendi, ut
supra, et in pos-
sessionem im-
mittendi provi-
sos.

§ 52. Nec non eidem Scipioni cardinali huiusmodi prioratum et cappellanas, ut praefertur, vacantes et vacaturas conferendi, et de eis providendi ac disponendi, nec non de prioratu et cappellaniis praedictis sic pro tempore et quandocumque provisos, vel institutos, in eorundem prioratus, ac cappellaniarum, ac eorum singulorum possessionem veram, realem et actualem, etiam eo ipso (absque aliquâ alterius iudicis, vel personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae, vel aliâs qualificatae ministerio seu interventu, aut praesentiâ, seu licentiâ aliquâ), propriâ auctoritate immittendi, ponendi, inducendi et manutenendi, quos, sic in possessionem immissos et inductos, in priorem ac cappellanos huiusmodi, et in fratres eiusdem cappellae, illius prior et ceteri cappellani respective recipere, ac ad omnia iura et tractatus eiusdem cappellae admittere teneantur, plenam et integram, liberam et omnimodam facultatem et auctoritatem et potestatem attribuimus, sibi que desuper indulgemus. Post obitum vero praedicti Scipionis cardinalis, praedictum ius patronatus dictae cappellae et praesentandi personas idoneas, etiam alienigenas, ad prioratum, omnesque et singulas cappellanas huiusmodi, quotiescumque illum et illas, et illorum aliquos, ut praefertur, seu aliâs quomodocumque, vacare contigerit, ac sacristam, dictosque clericos, et scoparium ad nutum deputandi et removendi, ac protectorem eligendi et nominandi, dicto Marco Antonio Burghesio, principi Sulmo-

nis, nostro ex praedicto Ioanne Baptista secundum carnem nepoti, eiusque natis et descendantibus masculis per lineam masculinam legitimis et naturalibus ex legitimo matrimonio natis et procreatis

§ 53. (Ita tamen, quod praesentatio, electio, nominatio et deputatio respective solum fieri debeat a primogenito, et ipsius primogeniti primogenito usque in infinitum, hoc modo videlicet: si dictus Marcus Antonius plures filios masculos habuerit, praesentatio, electio, nominatio et deputatio respective pertineant ad natu maiorem tantum, qui, si etiam plures suscepit filios masculos, natu maior eorum tantum praesentet et respective deputet, nominet et eligat; et sic ius praesentandi et respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi; semper transeat de primogenito in primogenitum usque in infinitum: et deficiente vel non existente lineâ masculorum ex masculis a dicto primogenito descendantibus, tunc praesentatio et respective deputatio, nominatio et electio, modo et formâ praemissis, ad secundogenitum, si superstes fuerit, sin minus ad natu maiorem masculum similiter usque in infinitum; et deficiente lineâ masculorum ex masculis descendente a secundogenito, ius patronatus praesentandi, deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi transeat ad tertio-genitum, praedicto ordine servato, et sic successive de unâ lineâ ad aliam ad omnes descendentes masculos a dicto Marco Antonio: non existentibus vero filiis, vel aliis masculis ex dicto Marco Antonio, eiusque posteris masculis descendantibus, vel illis quandocumque in perpetuum deficientibus, ius patronatus, et praesentandi et respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, ad filiam foeminam dicti Marci Antonii, vel ultimi masculi legitimi ab ipso Marco Antonio descendantis, legitimam et naturalem ac natu maiorem; et

Ordo primogeniturae in successione iuris patronatus cappellae.

postmodum ad eius filios et descendentes masculos legitimos et naturales in perpetuum, ordine primogeniturae, ut supra dictum est de descendantibus masculis, servato, spectet et pertineat: si vero contigerit, lineam masculinam ex foeminis ex dicto Marco Antonio descendantibus penitus extinguere, vel non extare, tunc et eo casu foeminae ex filiabus vel aliis descendantibus foeminis ex dicto Marco Antonio descendentes, ordine primogeniturae, ut de masculis dictum est, semper servato, ad dictum ius patronatus, et praesentandi, et respective deputandi, eligendi et nominandi succedant: deficiente vero in totum lineam tam masculinam quam foeminam ex dicto Marco Antonio descendente, vel illam non existente, ius patronatus et praesentandi, ac respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, transeat ad praedictum Franciscum, eiusque filios et descendentes masculos, de primogenito in primogenitum, ac eis deficientibus ad foeminas, ut supra dictum est de descendantibus dicti Marci Antonii: et tandem, ex ipso Francisco descendantibus masculis et foeminis deficientibus vel non existentibus, ad praedictum Curtium Burghesium nostrum secundum carnem huiusmodi consanguineum, et post eum eius primogenitum, et alias, modo praemisso, de primogenito in primogenitum, prout de dicto Marco Antonio supra dictum est, etiam quoad foeminas exinde descendentes in infinitum: deficientibus autem omnibus et singulis masculis et foeminis descendantibus a Marco Antonio et Francisco ac Curtio praedictis, tunc succedat in ius patronatus, et praesentandi ac respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, qui nobis fuerit in lineam masculinam, et ea deficiente in foeminam sanguine proximior, servato semper in omnibus casibus supradictis ordine primogeniturae, transeundo scilicet de primogenito ad pri-

mogenitum, et praeferendo lineam primogeniti lineae secundogeniti, et masculos ex masculis descendentes natis ex foeminis, ac masculos ex foeminis ipsis foeminis, atque alias in omnibus et per omnia, prout in lineam filiorum descendantium a dicto Marco Antonio ordinatum est: ita quod ius patronatus et praesentandi ac respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, ad unum solum successorem in solidum, et post illum ad alium semper deveniat, absque eo quod inter plures successores dividi possit;

§ 54. Institutiones aut collationes et provisiones personarum, ut praefertur, a patrono pro tempore praesentatarum, videlicet quoad prioratum per cardinalem protectorem et seu etiam ipsum priorem, prout ipsi patrono magis placuerit, fieri debeant, si vero pro tempore existens patronus prioratus et cappellaniarum huiusmodi in dignitate ecclesiastica constitutus esset, tunc ipse patronus in huiusmodi dignitate constitutus non teneatur praesentare, sed prioratum ac cappellanas ac eorum singulas, quomodocumque et quandocumque vacantes, ut praefertur, pleno iure ac eisdem modo et forma, auctoritate quibus dicto Scipioni cardinali reservavimus et concessimus, absque cuius praesentatione conferre, et de illis etiam providere ac disponere, et provisos in possessionem immittere, inducere, ponere et defendere, libere et licite possit), motu et ex certa scientia, et potestatis plenitudine similibus itidem perpetuo reservamus, concedimus et assignamus.

§ 55. Praeterea, pro potiori Scipionis cardinalis, Marci Antonii, aliorumque ad ius patronatus, nec non praesentandi, et respective deputandi, eligendi et nominandi, aliorumque praedictorum reservationem et concessionem per nos factam quomodolibet vocatorum, cautelam et se-

Patronus praesentat coram protectore vel priore, et quando patronus erit in dignitate ecclesiastica constitutus poterit conferre.

Nova reformatio iuris patronatus ad abundantioram cautelam.

1 Videretur legendum *iuris* (R. T.).

curitate, et sine aliarum donationum et gratiarum quarumcumque illis, tam in praemissis quam aliàs quandocumque et quomodocumque factarum aliquo praeiudicio, quas praesentibus pro expressis et ad verbum insertis haberi, ac quas in omnibus iis, quae praesenti nostrae dispositioni contraria non sunt, semper salvas, validas et firmas esse et remanere, et si quid in aliquà, seu aliquibus ipsarum deficeret, per aliam, seu alias suppleri, et iuvari posse et debere, volumus atque decernimus, dictam cappellam cum altaribus, statuis, picturis, sacristià, mansionibus, aedificiis illi annexis, commoditatibus, omnique illius structurà et ornatu, ac impensà et impensis, etiam notabilissimis, cuiuscumque summae extiterint, seu extent, tam hucusque quomodolibet factis, quam imposterum faciendis, necnon dotibus, proventibus, introitibus, redditibus, iuribus et emolumentis, ac universà suppellectili, localibus et rebus, tam hactenus quomodolibet datis, donatis, unitis et assignatis, applicatis et concessis, quam imposterum a nobis dandis, donandis, uniendis, assignandis, applicandis et concedendis, necnon melioramentis et augmentis, etiam tam hactenus factis, quam faciendis quibuscumque, illorumque pretium, valorem et aestimationem, ac omnes et singulas pecuniarum summas, qualitates et quantitates, a nobis, seu de mandato nostro, hactenus erogatas, et erogandas in futurum quascumque, etiam notabiles et notabilissimas;

Donatio omnium expensarum factarum et faciendarum, accessio iurium camerae super illis competentium.

§ 56. Item omnia et singula, ac quaecumque iura et actiones camerae nostrae apostolicae super praemissis omnibus et singulis quibuscumque, seu praemissorum causà et occasione, ex quovis iure, causà et occasione, capite vel praetextu, ingenio vel quaesito colore, etiam in corpore iuris clausis, ac tam deductis quam deducendis, cogitatisque et incogitatis, et

quae deduci et excogitari quomodolibet possent, et de quibus in praesentibus mentionem fieri oportet specialem, aut aliàs quomodolibet, quomodocumque et qualitercumque competentia et competentes, ac competitura et competituras, ac quae competere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, dictis Scipioni cardinali, ac Marco Antonio, et aliis, ut supra, ad iuspatronatus, et praesentandi, ac respective deputandi, eligendi et nominandi quomodolibet vocatis quibuscumque, modo et formà ac ordine supradictis, qui hic ad verbum pro repetitis habeantur et censeantur, perpetuo ac donatione liberà et irrevocabili, quae fit et fieri dicitur inter vivos, perpetuo valiturà donamus, damus, cedimus, concedimus et elargimur, ac eos omnes et singulos in nostrum et successorum nostrorum Romanorum Pontificum, ac Sedis et camerae apostolicae ius, locum, privilegiumque universum quoad praedicta ponimus, substituimus et subrogamus in verbo Romani Pontificis, motu, scientià, et potestate similibus: attestantes, atque asserentes, hanc, tam ab initio ipsius cappellae foundationis et constructionis, quam antea et postea, ac semper fuisse et esse nostram mentem, intentionem et indubitam voluntatem, ut omnia et quaecumque in dictae cappellae et novae sacristiae dictae basilicae fundatione ac constructione et ornatu de nostris pecuniis exponenda, ac etiam aliunde applicanda, cederent, ac cedere deberent in acquisitionem, et reservationem iuspatronatus, ac praesentandi, et deputandi, nec non eligendi et nominandi, pro Scipione cardinale, ac Marco Antonio, aliisque in praedicto ordine vocatis; ita ut eisdem ex verà et reali fundatione et constructione, ac perpetuà dotatione ius patronatus, et praesentandi ac deputandi, eligendi et nominandi, perpetuo acquisitum foret et esse deberet.

Decernitur
in patronatus et
esse praesentandi
ex vera et reali funda-
tione, construc-
tione et dona-
tione nobilium
et illustrium, ac
principum et ad
instar regum.

§ 57. Decernentes ius patronatus et praesentandi, deputandique et eligendi, et nominandi huiusmodi, laicorum nobilium, et illustrium, ac principum, ac in omnibus, et per omnia ad instar regum vere existere, ac Scipioni cardinali, Marco Antonio, et aliis futuris patronis praedictis, non ex privilegio, sed ex veris primaevâ, reali, actuali, plenâ, integrâ et omnimodâ fundatione et perpetuâ dotatione, ac etiam ratione aedificationis, ac totalis et integrae a primis fundamentis, originalisque et perpetuae constructionis, tam cappellae quam sacristiae praedictarum, competere et ad illos pertinere, et propterea vere ius patronatus, praesentandi, deputandi, eligendi, et nominandi laicorum, seu laicale nobilium et illustrium ac principum, et ad instar regum esse decernimus, declaramus atque pronunciamus;

In patronatus
non calere sub
quacumque ra-
vocatione et de-
rogatione, nec
illi etiam ratio-
ne vacationis
apud Sedem,
permutationis,
devolutionis li-
tis, nec ex qua-
cumque alia
causa posse de-
rogari, etiam de
consensu patro-
norum.

§ 58. Illudque veram et propriam ac non fictam naturam iuris patronatus, praesentandi, deputandi et nominandi laicalis, ac talem substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem et roboris firmitatem, vimque et effectum habere et obtinere, ac Scipioni cardinali, Marco Antonio, et aliis futuris patronis praedictis, et eorum cuilibet, perpetuo suffragari debere in omnibus et per omnia, absque ullâ prorsus differentiâ, ac, ut tale, sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis praegnantissimis et efficacissimis verbis, clausulis, ac etiam irritantibus, et aliis fortioribus decretis, etiam cum clausulâ *quorum tenores*, in quacumque dispositione, etiam per viam constitutionis, legis, regulae cancellariae apostolicae, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices, etiam motu, scientiâ, et potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, pro tempore, etiam in crastinum ad summi apostolatus apicem quorumcumque Romanorum Pontificum successorum nostrorum, aut aliâs quomodocumque, fa-

etis, concessis et emanatis, nullatenus comprehendendi, nec illi ullo unquam tempore, etiam ratione cuiusvis litis pendentiae, vel vacationis prioratus, et cappellaniarum huiusmodi apud Sedem praedictam, etiam ex causâ permutationis, vel devolutionis, seu alio quocumque praetextu, et ex quacumque causâ quantumvis urgenti et legitimâ, per nos, seu quoscumque alios Romanos Pontifices successores nostros pro tempore existentes, vel Sedem praedictam, aut illius etiam de latere legatos, etiam motu, scientiâ, et potestatis plenitudine similibus, seu cuiusvis intuitu, contemplatione, per quascumque litteras apostolicas, etiam in formâ Brevis, et quascumque etiam derogatoriarum derogatorias, ac fortiores et insolitas clausulas, nec non irritantia et alia contraria decreta quaecumque, etiam toto et integro praesentium tenore inserto, ac de patronorum seu cuiusvis alterius consensu, aut aliâs quomodolibet, derogari posse vel debere aut derogatum censi;

§ 59. Minusque archipresbyteratum, canonicatus, et praebendas, cappellanas, et beneficia in ecclesiâ sancti Laurentii, ut praefertur, suppressa et extincta, ac dictae cappellae ut supra constructae, in eâque prioratui et cappellaniis a nobis erectis, unita et applicata, seu eorum alicui, vacatione, ut praefertur aut¹ aliâs quomodolibet, occurrente, cuiquam conferri, nec aliter de illis (etiam in favorem quarumvis personarum, vel etiam ecclesiarum, hospitalium, cappellarum, locorum piorum, aut in alios quosvis, etiam magis pios et privilegiatos usus, et quavis etiam urgente et urgentissimâ causâ, etiam de illâ tunc obtinendâ, ac prioris, et cappellano praedictorum, et seu etiam patronorum, aut praepositi, religiosorum, et totius congregationis praedictorum, aut aliorum quorumvis consensu etiam formaliter ha-

Uniones et applicaciones factae mensae prioris et cappellano non possint alteri ecclesiae, vel loco applicari, aut aliter disponi, contrariis non obstantibus quibuscumque.

¹ Edit. Main. legit *ut* (R. T.).

bito, et etiam praesentium factâ mentione, et ad verbum insertione, et derogatione) quomodocumque et qualitercumque disponi posse neque debere: ac omnes et quascunque collationes, provisiones, commendas, praesentationes, institutiones, vel alias dispositiones, tam de archipresbyteratu, canonicatibus, praebendis, cappellaniâ, et beneficiis praedictis, ut supra suppressis et extinctis, quam de prioratu, et duodecim cappellaniis, etiam ut supra a nobis erectis et institutis, seu eorum aliqua, contra harum praesentium nostrarum litterarum formam, tenorem et dispositionem, sub quibusvis verborum expressionibus, et quomodolibet pro tempore faciendas, processusque desuper habitos, ac omnes et quascunque collationes, provisiones, commendas, praesentationes, institutiones, vel alias dispositiones de prioratu et cappellaniis praedictis, ut praefertur, vel aliâs quovis modo, etiam apud Sedem eandem pro tempore vacantibus, quibusvis personis, et etiam communitatibus, collegiis, locis piis, cappellis, et aliâs quam ad praesentationem patronorum praedictorum, sub quibusvis verborum expressionibus pro tempore factas, seu faciendas, processusque desuper habitos, seu habendos, ac inde pro tempore sequenda quaecunque, nulla et invalida, nulliusque roboris vel momenti fore et esse, ac pro nullis et infectis haberi et censi, nec ius, aut coloratum titulum possidendi cuiquam tribuere, vel per illa acquiri posse, suppressionem, extinctionem, ac unionem et applicationem praedictas, et respective collationem, provisiones et alias dispositiones per Scipionem cardinalem, ac protectorem, seu priorem respective ut supra; necnon praesentationes per patronos praedictos respective pro tempore factas, subsequutasque institutiones, validas et efficaces fore et esse, suosque effectus sortiri, ipsisque provis,

praesentatis et institutis, tale ius in re vel ad rem acquiri, quale acquiritur praesentatis et institutis ad beneficia de vero et reali iure patronatus laicorum nobilium et illustrium, ratione primaevae et integrae institutionis, ac perpetuae dotationis ex bonis mere laicalibus et patrimonialibus dumtaxat existentia: necnon archipresbyteratum, canonicatus, et praebendas, cappellaniam, et beneficia praedicta, ut praefertur, suppressa, extincta, ac unita, et applicata, necnon respective, ut praefertur, erectos et institutos prioratum et cappellanas, sacristiam, et clericatus huiusmodi, sub quibuscumque contrariis, vel similibus, seu dissimilibus, specialibus vel generalibus, reservationibus, unionibus, annexionibus, incorporationibus, suppressionibus, extinctionibus, dissolutionibus, dismembrationibus, applicationibus, etiam perpetuis vel temporalibus, expectativis, et aliis etiam praeventivis gratiis, ac uniendi et applicandi, necnon conferendi, providendi, et aliis facultatibus, concessionibus, litteris, mandatis, etiam de providendo, ac indultis et dispositionibus quibuscumque, illorum et illarum revalidationibus, quibusvis personis, etiam praedictae S. R. E. cardinalibus, etiam de latere legatis, etiam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, ac cum quibusvis suspensivis, restrictivis, ac etiam derogatoriis derogatoriis, clausulis irritantibus, etiam vim contractus inducentibus, aut fortioribus et arctioribus decretis, atque aliâs quomodolibet, nunc et pro tempore concessis, necnon quibusvis clausulis et decretis quantumvis amplissimis et praegnantissimis, etiam cum clausulâ quorum tenores, editis et edendis, nullatenus comprehensa esse aut fore, minimeque comprehendi posse aut debere, sed semper ab illis excepta et exclusâ esse, et censi debere.

§ 60. Ac omnia et singula praemissa, Clausula quod non possit dari de exceptione, necnon iam confectas litteras ac prae-

subreptione, vel
intentionis de-
fectu exceptio.

sentes nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae, vel alio quovis defectu (etiam ex eo, quod causae, propter quas praemissa facta sunt, coram Urbis vicario, aut archipresbytero dictae basilicae sanctae Mariae Maioris, nunc et pro tempore existenti, vel eius vicario huiusmodi, aut quocumque locorum, tibi bona praedicta sita sunt, Ordinario, etiam tamquam Sedis praedictae delegato, aut alibi, et coram quibusvis, examinatae, verificatae, et ab eis approbatae, necnon cardinales titulares sancti Laurentii in Lucina, et archipresbyter basilicae sanctae Mariae Maioris, qui fuerunt, et nunc sunt, capitulumque, et canonici eiusdem basilicae sanctae Mariae Maioris, necnon prior, et cappellani praedicti, ac praepositus, religiosi, congregatioque presbyterorum, nec non archipresbyteratum, canonicatus, praebendas, cappellaniam, et beneficia praedicta obtinentes, ac guardiani et confratres archiconfraternitatis confalonis, et confraternitatum beatae Mariae de Aracoeli, et sancti Alberti, ac ceteri supradicti, et alii quicumque in praemissis quomodolibet ius seu interesse habentes, vel habere praetendentes, ad id vocati et auditi non fuerint, nec desuper suum consensum praeslitterint, seu ex quavis aliâ causâ, vel quocumque praetextu, quaesito colore vel ingenio) notari, impugnari, invalidari, retractari, et ad terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam revocari, aut adversus illa quodcumque iuris, facti vel gratiae remedium impetrari posse, nec sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendendi, sed semper ab illis excepta, et quoties illa emanabunt, toties in pristinum, et eum, in quo antea erant, statum restituta, reposita et plenarie reintegrata, ac etiam de novo sub posteriori datâ per

Scipionem cardinalem et protectorem, ac patronos futuros praedictos, quandocumque eligendâ, concessa, validaque et efficacia fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac perpetuo suffragari; praemissaque omnia et singula, ac super illis confectas litteras praedictas, ac easdem praesentes, et in illis contenta quaecumque (etiamsi in illis, sive eorum aliquo, de Sedis et camerae nostrae apostolicae, nec non cardinalium titularium sancti Laurentii in Lucina, et archipresbyteri basilicae sanctae Mariae Maioris, ac capituli et canonicorum, cappellanorum et clericorum eiusdem basilicae, priorisque, et cappellanorum praedictorum, necnon dictos archipresbyteratum, canonicatus, et praebendas, cappellaniam, et beneficia suppressa praedicta obtinentium, ac praepositi, religiosorum et congregationis, necnon archiconfraternitatis et confraternitatum, aliorumque praedictorum, et aliorum quorumvis, etiam speciali notâ dignorum, et quantumvis privilegiatorum et qualificatorum, etiam necessario exprimendorum, damno, interesse, ac praeiudicio, et etiam quantumvis enormi et enormissimâ laesione ageretur, seu sequeretur, aut ipsum interesse, damnum, praeiudicium, ipsaque laesio esset servata, et ad illa aut eorum aliqua praedicti et alii quicumque interesse habentes, seu habere praetendentes, auditi, citati vel vocati non fuissent; minusque suppressio, extinctio, dismembratio, unio, applicatio, approbatio¹, donationes, concessiones, pecuniarum solutiones, aliaque praedicta, ac praesentes, iuxta Pii Papae IV praedecessoris nostri de registrandis grâtiis editam constitutionem, infra terminum in eâ praefixum, seu unquam in eâdem camerâ, vel alibi admissa, neque etiam iuxta iuris et quarumcumque pontificalium constitu-

¹ Edit. Main. legit *suppressionem* ... *approbationem* H. 1.).

tionum, ac etiam statutorum Urbis, et illorum reformationum formam insinuata, notificata, et etiam in eiusdem camerae libris, seu apud acta publica, vel alibi admissa et registrata non existant; aut ex quibusvis nullitatibus; aut dictae constitutioni¹, seu nostrae regulae de non tollendo iure quaesito, et quibusvis aliis nostris, vel praedecessorum nostrorum constitutionibus, legibus, statutis, reformationibus, decretis et consuetudinibus, etiam de directo et penitus contrariis, seu aliis quibusvis obstaculis, impedimentis, etiam praeiudicialibus quibuscumque, nullatenus, seu minus sufficienter derogatum sit; et quod in illis certae formae, certaeque solemnitates, etiam ex forma ipsarum litterarum, ad donationum, concessionum, aliorumque praemissorum validitatem², aut alias de necessitate servandae et quomodolibet requisitae, servatae non sint) nihilominus semper et perpetuo valere, ac firmitatem et robur obtinere, suosque plenarios et integros effectus sortiri debere, volumus et declaramus. Nos enim praedictos et alios quoscumque etiam quantumvis substantiales atque formales et de necessitate exprimendos defectus, si qui in illis aut eorum aliquo vel circa illa quomodolibet intervenissent, motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus supplemus, eosdemque defectus sanamus, tollimus et abrogamus. Et nihilominus, pro potiori ipsorum Scipionis cardinalis, et Marci Antonii, aliorumque vocatorum, ac prioris, sacristae et cappellanorum praedictorum cautelâ, perinde ac si numquam praecedentes litterae nostrae, quoad haec, a nobis emanassent, de novo de per se, ac aequè principaliter, iuxta praesentium formam, continentiam et tenorem, omnia et singula supradicta facimus, statuimus, decernimus, declaramus, concedimus, damus, donamus,

elargimur, ac ut supra volumus, disponimus et ordinamus. Decernentes in omnibus, et singulis praenissis utile per inutile non vitiari, sed omnia rata, valida et firma omnino per se, sine aliquâ dependentiâ seu correspondentiâ, existere debere.

§ 61. Nec non dictum Scipionem cardinalem, ac Marcum Antonium, et alios vocatos praedictos, seu quosvis alios, ad praedictas litteras, minusque praesentes, et in illis, ac praesentibus narrata et contenta quaecumque, in camerâ nostrâ apostolicâ praesentandum, et in eius libris admitti et registrari faciendum, etiam iuxta dictam Pii IV praedecessoris de registrandis, minusque illas, vel illa in toto, vel in aliquâ illorum parte, in iudicio vel extra, quavis causâ et occasione exhibendum, probandum, iustificandum seu verificandum ullo tempore teneri, aut ad id cogi vel compelli ullatenus¹ posse seu debere: et etiam si eademmet litterae non exhiberentur, et numquam apparerent, nec apparere possent, nihilominus illa pro verificatis haberi debere, praesentesque etiam absque aliarum litterarum, et scripturarum praedictarum exhibitione, et illarum, praesentiumque, ac in eis contentorum, etiam sine ullâ prorsus probatione, verificatione et iustificatione, nihilominus ad omnia et singula legitime et sufficienter in iudicio et extra probandum, verificandum et iustificandum, omnino sufficere, nec alterius probationis adminiculum requiri, immo quaecumque contrariam probationem illis minime obesse, ac omnia et singula praemissa perpetuo valida, firma et efficacia fore et esse; ac² donationem et concessionem, aliaque praedicta, vim validi et efficaciae, ac initi et iurati contractus inter nos et Sedem, cameramque praedictas ex unâ, et dictum Scipionem cardinalem, ac Marcum Antonium,

Decernitur praesentes litteras non esse in camera praesentandas, nec registrandas, nec ullibi esse in aliquo verificandas et iustificandas, nec illis potera contrariam probationem.

¹ Edit. Main. legit *constitutionis* (R. T.).

² Verbum *validitatem* nos addimus (R. T.).

¹ Legendum foret *nullo... nullatenus* (R. T.).

² Edit. Main. legit *ad* (R. T.).

aliosque vocatos praedictos ex alterâ partibus, etiam titulo oneroso, habere et oblinere; ipsisque Scipioni cardinali, et Marco Antonio, aliisque vocatis praedictis plenissime in omnibus et per omnia suffragari; illosque praemissorum effectu pacifice frui, et gaudere debere; nosque, et Sedem, cameramque praedictas, tam ad eorundem praemissorum plenariam observationem, quam ad ipsius Scipionis cardinalis, Marci Antonii, et aliorum vocatorum praedictorum in pacificâ eorum possessione et usu manutentionem perpetuo teneri, ac de omni et quacumque evictione obligatos esse et fore decernimus et declaramus, prout in verbo Romani Pontificis promittimus, ac nos et cameram apostolicam, illiusque bona quaecumque nominatim et in specie pro eorundem praemissorum observatione, etiam in casu cuiuscumque evictionis dictorum iurium, tam de facto, quam de iure, ac quovis casu, etiam inopinato et inexcogitabili in ampliori formâ camerae apostolicae in ipsorum Scipionis cardinalis, Marci Antonii, et aliorum vocatorum praedictorum favorem, obligamus et hypothecamus.

Clausula sublatâ, etc.

§ 62. Sicque nostrae mentis, intentionis, et incommutabilis voluntatis fuisse et esse attestamus, et ita in omnibus et singulis praemissis ab omnibus censi, ac per praedictos cardinales Urbis vicarios, ac dictae basilicae sanctae Mariae Maioris archipresbyteros, ac sanctae Romanae Ecclesiae camerarios, necnon thesaurarios, clericos praesidentes camerae nostrae praedictae, et quoscumque iudices ordinarios et extraordinarios, commissarios, necnon curiae causarum eiusdem camerae et palatii nostri apostolici auditores, ac eiusdem S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, vicelegatos et nuncios (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, et interpretandi facultate et auctoritate) indicari et definiri debere,

irritumque et inane quicquid secus a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, pariter decernimus, statuimus et mandamus.

§ 63. Non obstantibus omnibus et singulis praemissis, ac quibusvis aliis nostris litteris et dispositionibus, necnon similis memoriae Symmachi, ac Callisti, Gregorii IX et XIII, Ioannis XXI, Clementis VII, Innocentii VI et VII, Pauli II, III et IV, Iulii etiam III, Pii similiter IV et V, ac Sixti pariter V, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae et camerae praedictae non alienandis, et male alienatis recuperandis, ac dictâ Pii IV etiam praedecessoris de registrandis, necnon de iure quaesito non tollendo, et de non concedendis gratiis ad instar, et de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, ac de exprimendo vero valore, aliisque nostris et cancellariae nostrae apostolicae regulis, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac Bonifacii Papae VIII de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo quis vigore praesentium ultra tres dietas ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon dictarum basilicae S. Mariae Maioris, et ecclesiae S. Laurentii, et aliarum ecclesiarum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, pro tempore existentibus dictae basilicae archipresbytero, capitulo, canonicis, beneficiatis, clericis et cappellanis, necnon presbytero cardinali sub cuius titulo dicta ecclesia sancti Laurentii existit, necnon camerario, thesaurario, auditoribus, clericis, aliisque magistratibus, officialibus et iudicibus praedi-

Derogationes constitutionum, et aliorum contrariorum quorumcumque.

etis, ac etiam dilectis filiis populo romano contra forenses et alienigenas, necnon archiconfraternitati, confraternitatibus, praeposito, religiosis, congregationi presbyterorum, illorumque superioribus, necnon cappellae, aliisque praedictis omnibus et singulis, ac quibusvis aliis, sub quibuscunque tenoribus et formis, etiam motu pari et consistoriabiliter, etiam in fundatione et primaevâ institutione, seu aliâs quomodolibet, concessis, approbatis et innovatis; etiamsi in eis caveatur, quod cappellaniae, prioratus, et alia beneficia praedictae Urbis, nullis nisi civibus Romanis, aut civium Romanorum originariorum filiis, et forsitan aliis certo inibi expresso modo qualificatis conferri possint, aut aliâs de illis, etiam per Sedem praedictam pro tempore factae provisiones et aliae dispositiones nullae sint: quibus, omnibusque aliis, quae praesentibus quomodolibet obesse possent, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi etiam veriores, totosque et integros etiam praesentibus pro expressis insertis ac de verbo ad verbum registratis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, ad effectum praesentium, et validitatis omnium et singulorum praemissorum, hac vice dumtaxat harum serie, motu, scientiâ et potestatis plenitudine paribus, specialiter et expresse derogamus et derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscunque.

Sanctio poenalis.

§ 64. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adiectionis, supplementi, sanationum, abrogationum, declarationum, correctionis, mutationis, additionis, dispositionis, ere-

ctionis, institutionis, concessionum, assig nationum, applicationum, appropriatio num, declarationum, statutorum, ordi nationum, mandatorum, commutationis, exemptionum, liberationum, decretorum, inhibitionum, dimissionis, relaxationis, iussionis, indultorum, requisitionis, constitutionis, deputationis, reservationum, donationis, cessionis, elargitionum, positionis, substitutionis, subrogationis, pronunciationis, sublationis, promissionis, attestationis, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXV, v kalendas novembris, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 28 octobris 1615, pontif. anno XI.

CCLXXIII.

Institutio confraternitatis utriusque sexus christifidelium in almâ Urbe, sub invocatione sanctorum Benedicti et Scholasticae de Nursia, cum indulgentiarum elargitione et quotannis unum ex capitali poenâ damnatis liberandi facultate.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoris aeterni, qui pro gregis salute in arâ crucis immolari voluit, vices quamquam inmeriti gerentes in terris, pia christifidelium vota, quae ad divini cultus augmentum et ipsorum fidelium salutem spectant, ad exauditionis gratiam libenter admittimus, eosdemque fideles ad religiosa opera exercenda, indulgentiis et peccatorum remissionibus invitamus, ut per operum huiusmodi exercitium ad aeternae beatitudinis gaudia pervenire mereantur.

Prooemium.

Laertius Cherubinus et alii Pontifici supplicant pro erectione confraternitatis sanctiorum Benedicti et Scholasticae in Urbe.

§ 1. Cum itaque, sicut dilecti filii Laertius Cherubinus I. U. D. in Romanâ curiâ advocatus, ac Benedictus Passerinus etiam I. U. D., nec non Sebastianus Massaronus, Olympius Cistarellus et Franciscus etiam Passerinus, nobis nuper exponi fecerunt, ipsi et alii, qui a terrâ nostrâ Nursiae et locis adiacentibus Spoletanae dioecesis originem ducunt, peculiari devotione ducti erga sanctum Benedictum clarissimum Nursiae lumen et decus, et ut saluti suae magis consulant, aliosque christifideles ad eiusdem devotionis studium accendant, in ecclesiâ sancti Eustachii de eâdem Urbe unam utriusque sexus christifidelium confraternitatem, sub invocatione eiusdem sancti Benedicti et sanctae Scholasticae, ad Dei gloriam, animarumque suarum salutem, per nos erigi summopere desiderant:

Quam Pontifex erigit.

§ 2. Nos, piis dictorum Laertii, ac Benedicti, Sebastiani, Olympii et Francisci, ac aliorum praedictorum desideriis huiusmodi annuere, animarumque saluti paternâ charitate prospicere cupientes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, in praedictâ ecclesiâ sancti Eustachii unam utriusque sexus christifidelium confraternitatem, quae non sit pro hominibus unius specialis artis, sub invocatione praedictâ, sine alicuius praeiudicio, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituiamus.

Confratribus dat facultatem processionaliter incedendi, divina officia in suo oratorio recitandi, ac licita statuta pro confraternitatis regimine concedendi.

§ 3. Nec non confratribus dictae confraternitatis pro tempore existentibus, ut processionaliter incedere, divina officia in suo oratorio recitare, et pro ipsius confraternitatis negotiis se congregare, ac quaecumque statuta, capitula, ordinationes et decreta, pro salubri eorum et dictae confraternitatis regimine et directione necessaria et opportuna (licita tamen et honesta, sacrisque canonibus, et Concilii Tridentini decretis, ac constitutionibus apostolicis non contraria, per dilectum fi-

lium nostrum in almâ Urbe vicarium in spiritualibus generalem examinanda et approbanda) facere et edere, illaque pro tempore, prout eis videbitur, praeviâ simili examinatione et approbatione, mutare et alterare, corrigere et in melius reformare,

§ 4. Ac insuper omnia et singula legata, relicta, res et bona quomodolibet qualificata, mobilia et immobilia, per quoscumque christifideles dictae confraternitati per viam testamenti, donationis, aut aliâs quomodolibet pro tempore elargita et relicta, recipere, illaque per eorum officiales et deputatos regere, gubernare et administrare, ac in ipsius confraternitatis et eius piorum operum usus convertere, ita tamen ut de receptis et administratis per eos eidem vicario, iuxta decreta Concilii Tridentini, rationem reddere teneantur;

§ 5. Praeterea singulis annis unum reum quem petierint, et a dilecto filio moderno et pro tempore existente dictae Urbis gubernatore obtinuerint, capitali poenâ (praeterquam ob crimen haeresis, laesae maiestatis, falsificationis monetae, aut litterarum apostolicarum, assassinii aut sacrilegii, necnon homicidii deliberati, aut extractionis frumentorum, vel aliarum frugum et rerum, contra apostolicas constitutiones, extra Statum Ecclesiae) damnatum liberare, dummodo tamen pacem ab offensis, vel eorum haeredibus habuerit, libere et licite valeant, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus. Mandantes propterea eidem nunc et pro tempore esistenti dictae Urbis gubernatori, ut singulis annis in perpetuum dictis confratribus unum ex capitali poenâ damnatis liberum dimittat et concedat, ipsumque per eosdem confratres pro tempore liberatum ab omni poenâ capitali eo ipso absolutum, eumque ad patriam, famam, gradus, honores et bona quaecumque

Et quaecumque ab eadem bona confraternitate quocumque modo acquisita regendi, et in illius pios usus convertendi.

Indultum etiam quotannis unum capitaliter condemnari liberandi concedit.

(praeterquam fisco incorporata) plenarie restitutum et reintegratum, nec illum super praeteritis delictis et excessibus ulterius molestari vel perturbari posse, decernimus et declaramus.

Indulgentias
infrascriptas e-
largitur, videli-
cet: confrater-
nitatem ingre-
dientibus, die
primâ ingressus,
plenariam,

§ 6. Postremo, ut dicta confraternitas maiora in dies suscipiat incrementa, de omnipotentis Dei misericordiâ ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus utriusque sexus christifidelibus, qui dictam confraternitatem in posterum ingredientur, die primâ eorum ingressus, si vere poenitentes et confessi sanctissimum eucharistiae sacramentum sumpserint, plenariam;

Ac in articulo
mortis, etiam
plenariam:

§ 7. Necnon tam ipsis, quam pro tempore describendis in dictâ confraternitate confratribus et consororibus, in cuiuslibet eorum mortis articulo, si vere poenitentes et confessi, ac sacrâ communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem vere contriti nomen Iesu, ore si potuerint, sin autem corde, devote invocaverint, etiam plenariam;

Et pariter vi-
sitantibus illius
ecclesiam vel
oratorium, in
diebus festis
sancti Benedi-
cti et Schola-
sticae:

§ 8. Ac eisdem nunc et pro tempore existentibus confratribus et consororibus vere poenitentibus et confessis, ac sacrâ communione refectis, qui praedictae confraternitatis ecclesiam vel cappellam seu oratorium in die festo eorumdem sanctorum Benedicti et Scholasticae, a primis vespers usque ad occasum solis diei huiusmodi, singulis annis devote visitaverint et ibi pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione, ac sanctae matris Ecclesiae exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus.

Indulgentiam
annorum sep-
tem, et totidem
quadragesimarum
eisdem confratri-
bus, quaedam
pia opera fa-
cientibus:

§ 9. Insuper dictis confratribus et consororibus etiam vere poenitentibus et confessis, ac sacrâ communione refectis, qui praedictam ecclesiam vel cappellam seu oratorium in Nativitatis, ac secundo

Paschatis Resurrectionis D. N. Iesu Christi, necnon Nativitatis et Assumptionis beatae Mariae Virginis festis diebus, a primis similiter vespers usque ad occasum solis dierum huiusmodi, singulis annis devote visitaverint, et ibi, ut praefertur, oraverint, quo die praedictorum id egerint, septem annos et totidem quadragenas;

§ 10. Quoties vero missis et aliis divinis officiis in dictâ ecclesiâ vel cappellâ seu oratorio pro tempore celebrandis et recitandis, seu congregationibus publicis, vel privatis eiusdem confraternitatis ubi-
vis faciendis interfuerint, aut pauperes hospitio susceperint, vel pacem inter inimicos composuerint, seu componi fecerint, vel procuraverint, necnon etiam, qui corpora defunctorum tam confratrum et consororum dictae confraternitatis, quam aliorum ad sepulturam associaverint, aut quascumque processiones de licentiâ vicarii praedicti faciendas, sanctissimumque eucharistiae sacramentum, tam in processionibus, quam cum ad infirmos, aut aliâs ubicumque et quomodocumque pro tempore deferretur¹, comitati fuerint, aut si impediti, campanae ad id signo dato, semel orationem dominicam et salutationem angelicam dixerint, aut etiam quinquies orationem et salutationem praedictas pro animabus defunctorum confratrum et consororum dictae confraternitatis recitaverint, aut peccatorem aliquem ad viam salutis reduxerint, et ignorantes praecepta Dei et ea quae ad salutem sunt docuerint, aut quodcumque pietatis vel charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet praedictorum operum sexaginta dies de iniunctis eis seu aliâs quomodolibet debitis poenitentiis in formâ ecclesiae consuetâ relaxamus, praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Indulgentiam
quoque sexa-
ginta dierum
pia quaedam
opera exercenti-
bus.

§ 11. Volumus autem quod si praedicta confraternitas alicui archiconfraternitati

Indulgentia-
rum concessio-
ne non revocatur, si

¹ Legendum *defertur* aut *deferetur* (R. T.).

CCLXXV.

*Declaratio circa ritus et caeremonias
ab episcopis et clero Ruthenis obser-
vandas¹*

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Solet circumspecta Romani Pontificis providentia, si qua² aliquando super litteris ab apostolicâ Sede emanatis dubia oriantur, suae declarationis oraculo tollere, et aliâs providere, prout temporum et personarum qualitatibus debite pensatis, conspicit salubriter in Domino expedire.

Tempore Clementis VIII laeta est Ruthenorum unio cum S. R. E.

§ 1. Aliâs siquidem felicitis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster bonae memoriae Michaelis archiepiscopum et metropolitam Kioviensem et Haliciensem, ac totius Russiae, et cum eo plebrosque eius comprovinciales episcopos, ac alios tunc expressos unâ cum omni eorum clero et populo nationis Ruthenae, seu Russiae, quae cum Romanâ Ecclesiâ non communicabat, sed Graecorum schisma sequebatur, intra gremium Ecclesiae Catholicae et unitatem S. R. E. uti membra sua in Christo sub certis modo et formâ recepit, univit, adiunxit, annexuit et incorporavit, prout in dicti Clementis praedecessoris sub plumbo desuper sub datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXCV, decimo kalendas ianuarii, pontificatus sui anno IV, expeditis litteris³ plenius continetur.

Nonnulli putabant, Clementem Papam Ruthenorum ritum extinxisse.

§ 2. Cum autem, sicut venerabilis frater Iosephi archiepiscopi moderni Kioviensis et Haliciensis nomine nobis nuper expositum fuit, non desint, qui veritatis ignari, aut ab aliis in errorem adducti, sibi persuadeant Romanam Ecclesiam per unionem praemissam eorum ritus et caeremonias

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Edit. Main. legit *si quae* (R. T.).

³ Quae leguntur in *Bull.* tom. X, pag. 239 (R. T.).

in divinis officiis et sacramentorum administratione tollere et extinguere voluisse, unde scandalum multorum provenire dignoscitur;

§ 3. Quapropter nos, ex pastoralis officii debito, inimico homini bono semini superseminandi zizaniâ occasionem auferre et errores huiusmodi ex mentibus hominum evellere ac scandalis occurrere volentes, necnon litterarum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, supplicationibus dicti Iosephi archiepiscopi nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, omnes sacros ritus et caeremonias, quibus Rutheni episcopi et clerus iuxta Ss. Patrum Graecorum instituta in divinis officiis et sacrosancto missae sacrificio, ceterorumque sacramentorum administratione, aliisve sacris functionibus utuntur, dummodo veritati et doctrinae fidei catholicae non adversentur, et communionem cum Romanâ Ecclesiâ non excludant, per unionem praemissam tollere aut extinguere Ecclesiae Romanae intentionem, mentem et voluntatem non fuisse nec esse, neque id dici vel censi potuisse nec posse; quinimmo dictos ritus eisdem Ruthenis episcopis et clero ex apostolicâ benignitate permissos, concessos et indultos esse, sicut ex litteris praedictis et Concilio Florentino apparet, et ex instituto collegii Graecorum Urbis nostrae, necnon aliorum, qui⁴ de ritu huiusmodi servando, sicut accepimus, iuramentum praestant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, decernimus et declaramus.

Paulus declarat proprios ritus observantiam fuisse concessam.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die X decembris MDXCV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 10 decembris 1615, pontif. an. XI.

⁴ Vocem *qui* addendam censuimus (R. T.).

Obstantia tollit.

CCLXXVI.

*Statutum super susceptione muneris
consecrationis pro episcopis Ruthenis¹*

Paulus Papa V.

ad perpetuam rei memoriam.

Exordium

In supremo apostolatus solio divinâ dispositione, meritis licet imparibus, praesidentes, ad ea libenter intendimus, per quae ecclesiarum praesulum, praesertim in partibus remotis agentium, commoditati, et conscientiae securitati opportune consulitur.

Nonnulli episcopi Rutheni munus consecrationis acciperant adstantibus episcopis latinis.

§ 1. Sane venerabilis fratris Iosephi archiepiscopi Kioviensis et Haliciensis totius nationis Ruthenae, seu Russae, metropolitae, nomine nobis nuper expositum fuit, quod nonnulli, de quorum personis cathedralibus ecclesiis in partibus Russiae hactenus provisum fuit, licet iuxta ritum graecum post unionem eiusdem nationis cum Ecclesiâ Romanâ ab Apostolicâ Sede permissum vivant, tamen ob magnam ecclesiarum huiusmodi distantiam munus consecrationis in defectum episcoporum eiusdem ritus, assistantibus episcopis ritus latini, gratiam tamen et communionem Apostolicae Sedis habentibus, et aliâs canonice² susceperunt.

Quod fieri posse dubitant aliqui.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, id inconsultâ Sede Apostolicâ fieri posse quidam dubitent, nobis propterea dictus Iosephus archiepiscopus humiliter supplicare fecit, ut desuper providere de benignitate apostolicâ dignareretur.

Pontifex declarat Ruthenos episcopos consecrationem posse cum adstantia episcoporum latinorum et viceversa.

§ 3. Nos igitur, pro nostri pastoralis officii debito omnem circa praemissa dubitandi causam tollere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, decernimus et declaramus promotis ad cathedrales ecclesias in dictis partibus existentibus et

ritu graeco a Sede Apostolicâ permissio in unione praedictâ viventibus, consecrationis munus assistantibus duobus vel tribus episcopis ritus latini, gratiam tamen et communionem Sedis praedictae habentibus, et e contra, promotis ad cathedrales ecclesias ibidem existentes, qui ritu latino vivunt, assistantibus duobus vel tribus episcopis ritus graeci, in unione tamen praedictâ viventibus, et gratiam et communionem eiusdem Sedis habentibus, munus consecrationis impendi et ab illis suscipi, dummodo aliâs canonice impendatur, libere et licite posse, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die x decembris mdcxv, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 10 decembris 1615, pontif. an. xi.

CCLXXVII.

Confirmatio et declaratio constitutionis Sixti V super poenis et confiscationibus, quae fiunt in Statu Ecclesiastico, illarumque solutione Camerae Apostolicae debitâ, et formâ de cetero perpetuo servandâ¹

Paulus Papa V.

ad perpetuam rei memoriam.

In supremâ beati Petri Sede (meritis licet imparibus) a Domino constituti, muneris nostri esse cernimus, ut, inter pastores curas, populorum nostrae et S. R. E. ditioni in temporalibus subiectorum recto regimini nostram sollicitudinem impendamus, ac etiam provideamus, ut iuribus camerae nostrae apostolicae consulatur ne ex iis, qui irrepere solent abus, ipsa

Prooemium.

¹ Haec Sixti V Constitutio habetur in eius Constit. cXLIV *Ad Romanum*, tom. ix, pag. 73; Eiusque confirmatio a Clemente VIII promulgata legitur in Const. x *Inter ceteras* (in h. nostra edit., Const. xii, tom. ix, pag. 508).

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Edit. Main. legit *canonicae* R. T.).

camera apostolica aliquod patiatu detrimen-
tum, et quae propterea sedulâ medi-
tatione a Romanis Pontificibus praede-
cessoribus nostris salubriter constituta et
ordinata fuisse comperimus, quo inviolabi-
lius observentur, confirmemus et innove-
mus, nostraeque auctoritatis munimine
roboremus, aliaque disponamus, quae in
Domino conspicimus salubriter expedire.

Sixtus V edi-
dit Bullam de
qua in rubrica.

§ 1. Aliàs siquidem, accepto per felicis
recordationis Sixtum Papam V praede-
cessorem nostrum, quod, etc. (*Omittitur
tenor huius Bullae, quia eam habes su-
pra loco cit. in notâ ad rubricam*).

Clemens VIII
illam confirma-
vit.

§ 2. Quae quidem constitutio postmo-
dum per recolendae memoriae Clementem
Papam VIII etiam praedecessorem nostrum,
per suam motusproprii cedula sub die
xxii mensis aprilis anni Domini MDXCII
publicatam et affixam, confirmata fuit.

Hic Pontifex
illius observan-
tiam distincte
praecipit.

§ 3. Cum autem, sicut accepimus, suc-
cessu temporis, ut humana fert conditio,
constitutiones et motusproprius huius-
modi, culpâ etiam eorum qui in eodem
Statu nostro temporalem iurisdictionem
exercent, per eosdem ac forsân graviores
abusus eludantur, poenaeque, mulctae et
confiscationes dictae camerae debitae si-
militer intervertantur, et alia incommoda,
forsân etiam cum delictorum impunitate,
enascantur; nos, his malis opportuna re-
media adhibere, eaque de medio tollere,
ac dictae camerae nostrae indemnitati cum-
sulere cupientes, motu proprio, non ad
alicuius nobis super hoc oblatae petitionis
instantiam, sed ex certâ scientiâ merâque
deliberatione nostris, constitutionem prae-
dictam, omniaque et singula in eâ contenta,
auctoritate apostolicâ, tenore praesentium,
confirmamus, approbamus et innovamus,
eamque inviolabilis firmitatis robur obti-
nere et inviolabiliter observari perpetuis
futuris temporibus debere constituimus et
ordinamus; et nihilominus dilectis filiis
nostris et Apostolicae Sedis in provinciis

eiusdem Status nostri de latere legatis,
tenore praesentium, iniungimus, eorumque
vicelegatis, praesidibus, rectoribus, guber-
natoribus, locatinentibus, praetoribus,
vicariis, notariis, cancellariis et scribis,
aliisque officialibus, omnibus et singulis
ad quos spectat et pro tempore spectabit,
praecipimus et mandamus, ut eandem
constitutionem inviolabiliter et ad un-
guem, sub poenis in eâ contentis et aliis
infrascriptis, observent, exequantur et ad-
impleant.

§ 4. Praeterea motu, scientiâ, delibe-
ratione et auctoritate paribus decernimus
et ordinamus, quod vicelegati, praesides,
rectores, notarii, cancellarii, ceterique
officiales praedicti, nunc et pro tempore
existentes, cum primum se ad eorum of-
ficia exercenda contulerint, teneantur ex-
presse iurare, et iuramento desuper prae-
stando declarare, se Sixti praedecessoris,
ac praesentem constitutionem nostram in
omnibus et per omnia sub poenis in eâ
et nostrâ respective contentis et expressis
inviolabiliter et ad unguem observaturos,
nec illis sub quovis praetextu, quaesito
colore, causâ, vel ingenio contraventuros;
quodque nec ipsi, minusque pro tempore
existentes nostri et dictae Sedis legati,
nullo praetextu, titulo, iure, causâ et formâ,
supplicationes huiusmodi ipsis vel eorum
alicui pro tempore porrigendas, dandas,
vel dimittendas, taxare et subscribere,
compositionesque facere, decretaque quo-
vis modo gratiam, seu remissionem poe-
nae, seu delicti, directe vel indirecte, con-
cernentia interponere, easque et illas re-
gistrare et in acta referre, processusque,
tam per viam supplicationum decretorum
huiusmodi, quam gratiae compositionis,
seu transactionis, vel remissionis, et si-
milium, cassare et abolere non possint,
neque valeant, nisi prius thesaurarii, aut
iurium, ac proventuum dictae camerae
conductores, vel poenarum depositarii et

Officialisque
teneri declarat
in ingressu of-
ficii cum iura-
mento promit-
tere observan-
tiam Bullae Si-
xti V et istius
Constitutionis,
et absque con-
sensu thesaura-
riorum suppli-
cationes, etc.
non recipere
nec signare.

seu eorum substituti, iuxta dispositionem, tenorem et formam instrumentorum cameralium cum eis celebratorum, expresse supplicationibus, decretis, gratiis, compositionibus, transactionibus et aliarum poenarum remissionibus, abolitionibus et similibus decretis desuper faciendis consenserint, illorumque consensum, ante aliquam aliam subscriptionem, in calce dictarum supplicationum et seu decretorum, vel abolitionum, aut etiam ad partes etiam propriâ eorum manu subscriptum praestiterint.

Aliterque receptas et signatas gratias et supplicationes irritas declarat.

§ 5. Alioquin compositiones, decreta, abolitiones, registrationes, cassationes et alia quaecumque contra praesentium nostrarum, dictorumque instrumentorum cameralium et capitulorum in eis appositorum formam, continentiam et tenorem desuper facienda et demandanda, nulla et irrita, nulliusque roboris et momenti sint et esse censeantur, prout ex nunc illa motu, scientiâ et potestate paribus cassamus, revocamus et annullamus, viribusque et effectû evacuamus, ac delinquentibus et condemnatis, et aliis quibuscumque in processibus, aliisque actis desuper pro tempore faciendis, vocatis et comprehensis, et seu aliâs interesse quomodolibet habentibus, nullatenus decernimus prodesse; quinimmo contra eos pro poenis incursis, et seu in sententiis contra ipsos latis ac promulgatis et in progressu temporis ferendis et promulgandis contentis, procedi possit et valeat, non secus ac si compositiones, abolitiones, decreta, supplicationes et alia praedicta minime emanassent et seu facta fuissent.

Officialibus contravenientibus poenas infligit.

§ 8. Et nihilominus vicelegati, praesides, rectores, notarii, cancellarii, ceterique officiales omnes, qui secus fecerint, indignationis nostrae, et pro tempore existentis Romani Pontificis, privationis officiorum, ac mille ducatorum auri, ac alias etiam graviores, arbitrio nostro et eius-

dem Romani Pontificis, poenas incurrisse et incidisse intelligantur, et ad illorum solutionem cogi omnino possint ac debeant.

§ 7. Ceterum, ut praesentes perpetuis futuris temporibus observentur, neve aliquis earum ignorantiam praetendere, allegare, aut se excusare possit, volumus, decernimus et mandamus, quod earundem praesentium transumpta, et, ut melius intelligantur, ipsarum compendia, sive summaria, vulgari sermone conscripta et annotata, in singulis civitatibus, terris, oppidis, castellis, villis et burgis Status nostri praedicti affigantur et publicentur, ac tam praesentium, quam summarii transumpta in cancellariis criminalibus, et in locis residentiae gubernatorum et officialium affixa perpetuo, sub poenâ scutorum ducentorum dictae camerae applicandorum, conserventur.

Compendia harum Constitutionum vulgari sermone conscripta affigi iubet et publicari, et in locis residentiarum affixa retineri.

§ 8. In novorum autem legatorum praedictorum, a nobis et successoribus nostris pro tempore eligendorum et deputandorum, deputationibus, ac litteris desuper in quacumque formâ quodcumque expediendis, apponi et exprimi omnino debere volumus et mandamus, quod legati praedicti eandem Sixti praedecessoris, necnon praesentem nostram huiusmodi constitutionem observare, adimplere et exequutioni demandare omnino teneantur et debeant; aliâs quaecumque, per eos contra illius tenorem facienda, gerenda et mandanda, nulla et invalida sint eo ipso, prout ex nunc nulla esse itidem decernimus.

In deputationibus legatorum earundem constitutionem observantiam iungi iubet.

§ 9. In discessu vero, seu syndicato dictorum vicelegatorum, gubernatorum, praetorum, et aliorum officialium, quomodolibet pro tempore pariter deputandorum et eligendorum, cetera omnia per dictum Sixtum praedecessorem, ut supra, ordinata, a fisci procuratoribus, seu depo-

Officiales de contentis in dicta Bulla Sixti V syndicari mandat.

1 Edit. Main. legit *transumptis*, erronee ut patet, nisi aliquid desit (R. T.).

sitariis, ac substitutis, et locorum syndicis, sub quingentorum aureorum ducatorum, ut praefertur applicandorum, et aliis poenis praedictis, observari et executioni similiter demandari debeant.

Et ita, ac non aliter iudicari decernit.

§ 10. Et ita in praemissis omnibus et singulis, et quolibet eorum, per legatos, vicelegatos, praesides, gubernatores, et locatenentes, praetores, vicarios, et alios officiales antedictos, omnes et singulos, nunc et pro tempore existentes, et quolibet eorum, necnon omnes alios iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales (sublati eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere. ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contraria omnia removet

§ 11. Non obstantibus omnibus illis, quae dictus Sixtus praedecessor in suis litteris voluit non obstande, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis credi praecipit.

§ 12. Volumus insuper, quod earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xviii decembris mdcxv, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 18 decembris 1615, pontif. an. xi.

CCLXXVIII.

Decernitur monasteria congregationis monachorum Caelestinorum, Ordinis sancti Benedicti, observatâ reddituum quantitate, per abbates, aut priores

Bull. Rom. — Vol. XII.

gubernari, in eisque, et non in aliis illorum membris familiam constitui¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad sacram beati Petri Sedem, meritis licet imparibus, divinâ providentiâ vocati, circa statum congregationum ad divini cultus augmentum et religionis propagationem pie institutarum, sollicitis studiis intendentes, illa libenter statuimus et decernimus, per quae congregationes ipsae maiora, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, suscipere valeant incrementa.

Exordium.

§ 1. Hinc est, quod nos, felici, prosperoque monachorum Ordinis sancti Benedicti Congregationis Caelestinorum statui et salubri directioni, quantum nobis ex alto conceditur, prospicere volentes, maturâ deliberatione desuper habitâ, supplicationibus etiam nomine totius Congregationis praedictae nobis humiliter porrectis inclinati, hac nostrâ perpetuo valiturâ constitutione statuimus et ordinamus, quod omnia praedictae Congregationis monasteria, quorum redditus et proventus ad congruam duodecim monachorum, computatis tam professis quam oblati et famulis, ex quibus saltem sex sacerdotes esse debeant, sustentationem sufficiunt, ab uno ex praedictis monachis, spectata tamen virtutis et disciplinae, sub titulo abbatis;

Designatur hic monasteria quae per abbates gubernari debeant.

§ 2. Alia vero monasteria, ex quorum redditibus sex dumtaxat, computatis omnibus ut supra, congrue ali et manuteneri possunt, per priores canonice eligendos iuxta dictae Congregationis instituta gubernentur, excepto tamen monasterio Sancti Spiritus de Maiella, quod primum omnium monasteriorum dictae Congregationis fuisse asseritur et ideo ab abbate gubernari posse volumus, etiamsi

Quae vero a prioribus.

¹ Istam Congregationem instituit Caelestinus V in sua Const. 1 *Et si cunctos*, tom. iv, pag. 116.

praedictum monachorum numerum non habeat, dummodo non minus quam decem monachi, ut supra, in eo alantur.

Et qui priores in locum abbatum decedentium uocentur.

§ 3. Priores autem, abbatibus decedentibus, monasteriis maioribus, per gradum, prout eorum virtutum merita et administrationis ratio postulare videbuntur, canonice similiter, ut praedicitur, praeficiantur.

Abbatum et priorum privilegia declarantur.

§ 4. Omnesque abbates et priores praedicti gaudeant omnibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, facultatibus, et praerogatiuis, quibus gaudent alii abbates et priores eiusdem Congregationis, quocumque iure, sine tamen praepiudicio iurium abbatis generalis, et aliorum, qui abbatis generalis munere functi fuerunt, eis iuxta dictae Congregationis statuta competentium, et ita quod propter praemissa monasteriorum status in aliquo non alteretur.

Alia monasteria minora in capitulo unienda, in eisque familiam nou retinendam.

§ 5. Alia vero monasteria, seu domus, et membra eiusdem Congregationis, praedictis monasteriis maioribus unita et annexa sint, et esse censeantur, iuxta distributionem in proximo futuro capitulo diffinitoriali faciendam. Et in ipsis minoribus monasteriis, seu domibus, ac membris sic unitis, nulla in posterum constituatur familia; sed in illo seu illa unus dumtaxat monachus sacerdos quadraginta annorum maior, ac probatae vitae, cum uno conuerso seu oblato collocetur, qui sint et censeantur ex familia monasterii, cui domus, seu membrum illud unitum et annexum fuerit, ac in ea ecclesia celebrent, et honorum ac reddituum curam respective habeant.

Clausulae.

§ 6. Si vere forte contigerit, ut aliquod seu aliqua ex minoribus monasteriis praedictis vel domibus ad formam monasterii maioris redigantur, competenterque dotentur, ita ut duodecim in eo monachi, vel saltem sex ali possint, ut praemittitur, tunc, cum capitulo generalis consensu et

protectoris licentiâ, restituantur sub abbatibus vel prioris titulo respective gubernanda.

§ 7. Decernentes praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, nullo umquam tempore de nullitatis vitio notari, seu impugnari, aut aliâs quomodolibet infringi vel retractari, seu invalidari, aut in eis vel controversiam vocari nullatenus posse, sed ab omnibus, quos concernunt et concernent quomodolibet in futurum, observari debere;

§ 8. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos ac commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Si qua ampliori contigerit monasteria, abbatis, vel prioris regimini restituenta.

Decretum irritans.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinis et Congregationis praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae, apud sanctam Mariam

Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXIX
ianuarii MDCXVI, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 29 ianuarii 1616, pontif. anno XI.

CCLXXIX.

*Institutio Congregationis monachorum
Ordinis Cisterciensis in regnis Ara-
goniae, Valentiae, Maioricarum, et
principatu Cathaloniae, et regno Na-
varrae, sub perpetui tamen obedi-
entiae abbatis et capituli generalis Cis-
tercii¹*

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium

Pastoralis officii cura nobis, meritis
licet imparibus, ex alto commissa, qua
singulis ecclesiis, monasteriis, et regula-
ribus locis adstringimur, nos admonet et
inducit, ut circa statum monasteriorum,
et locorum regularium praedictorum, ac
praesertim eorum, in quibus ex aliquo
defectu regularem observantiam deforma-
tam esse percipimus, salubriter dirigen-
dum operosis studiis iugiter intendamus;
et ad ea, per quae meliori eorum direc-
tioni et reformationi, personarumque ibi
divinis obsequiis et beneplacitis dicatarum
saluti et quieti consulitur, nostrae vigilan-
tiae partes, cum id praesertim per catho-
licos reges desiderari cognoscimus, pro-
pensius impertimur, prout salubriter in
Domino conspiciamus expedire.

Capitulum ge-
nerale, apud Ci-
stercium cele-
bratum, nam
Congregat omnes
monasteriorum
et locorum Or-
dis Cisterciensis
in regnis Ara-
goniae, Valen-
tiae, Maiorica-
rum et prin-
cipatu Cathalo-
niae exis-
entium per
vicarium
generalem, vi-
sitatores et de-
finitores regen-
dam instituit.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus,
multa monachorum Cisterciensis Ordinis
monasteria in regnis Aragoniae, Valentiae,
Maioricarum, ac principatu Cathaloniae
consistentia, tum propter locorum distan-
tiam, tum etiam propter aliorum dicti Or-
dinis negotiorum pondus, raro a suo ab-
bate generali personaliter visitentur; idque

1 Huiusmodi Ordinis monachorum Cistercii
erectionem, eiusque privilegia et alia, vide in
Const. Paschalis II *Desiderium*, tom. II, p. 210.

non mediocriter praedictis monasteriis (in
quibus propterea regularis minuitur ob-
servantia, neque sicuti decet ab ipsorum
religiosis divinus cultus exercetur) detri-
mentum contrahere¹ manifestum sit: et
haec dilecti filii abbas generalis et capitu-
lum generale Cisterciense de anno Domini
MDCXIII apud Cistercium Chabillonensis
diocesis celebratum provide animadver-
tentes, cupientesque felix et prosperum
monasteriorum regnorum et principatus
praedictorum regimen et gubernium, in
iisque disciplinae regularis observantiam,
ac divini cultus augmentum, ubi decide-
rint, salubri ratione restitui (visis prius
in capitulo generali actis communicatio-
num et deliberationum, quas dilecti pariter
filii abbates et priores dictorum monaste-
riorum super huiusmodi negotio in ci-
vitate Caesaraugustana coram venerabili
fratre archiepiscopo Caesaraugustano con-
gregati sub die XXVII ianuarii et aliis
forsan sequentibus diebus februarii men-
sium eiusdem anni inter se habuerant),
unam omnium monasteriorum et aliorum
regularium locorum dicti Ordinis in re-
gnis et principatu praedictis Congregatio-
nem, ab uno vicario generali, diffinitoribus
et visitatoribus, qui patres regiminis vo-
cari deberent, regendam et gubernandam,
modis et formis sequentibus instituen-
dam conveniunt et decreverunt;

§ 2. Ita videlicet, quod, Congregationis
huiusmodi erectione non obstante, aucto-
ritas, superioritas, et iurisdictio abbatis et
capituli generalis, et quatuor primariorum
abbatum totius Ordinis Cisterciensis pro
tempore existentium, in omnibus et per
omnia salva et integra remaneret, et vi-
carius generalis, diffinitores, visitatores,
abbates, et quicumque dictae Congregatio-
nis superiores, atque subditi pro tempore
existentes, generalem et quatuor primarios

Auctoritas ta-
men abbatis et
capituli genera-
lis et quatuor
primorum ab-
batum Ordinis
integra rema-
neat.

1 Sed potius legendum videretur *afferre* vel
simile (a T.).

abbates praedictos, nec non capituli generalis pro tempore deputatos commissarios, Congregationem noviter erigendam huiusmodi, seu eius monasteria et loca, in capite et in membris, in spiritualibus et temporalibus reformare volentes, reverenter recipere et admittere tenerentur, eodem plane modo ac si monasteria et loca praedicta nunquam in Congregationem huiusmodi reducta forent;

Ipsamque capituli statuta servare contributiones persolvere, et ad illud duos abbates cum statutis interim in capitulo provinciali editis, transmittere tenerentur.

§ 3. Quodque etiam tenerentur ipsius capituli generalis statuta et diffinitiones in omnibus servare, et contributiones Ordinis, subsidia quoque charitativa pro illius necessitatibus per capitulum generale pro tempore imponenda persolvere, nec non, quoties capitulum generale huiusmodi celebrabitur, duos abbates nomine totius huiusmodi Congregationis, illius expensis, cum omnibus decretis et statutis, quae de quadriennio in quadriennium in eorum capitulo provinciali pro bono Congregationis regimine conficerent, ut ea ab ipso capitulo generali approbarentur et confirmarentur, vel, si iustum foret, rejicerentur et abrogarentur, transmittere;

Vicarius, visitatores et diffinitores praedicti statim electi, se abbati et capitulo generali nunquam contraire iurent.

§ 4. Vicarius quoque generalis, visitatores, et diffinitores, prout forent capitulariter electi, illico duplicae fidelitatis iuramentum Ordini, idest capitulo, et abbati generali Cisterciensi, quod nihil unquam directe vel indirecte illis contrarium facerent vel fieri procurarent aut procurari permitterent, praestare pariter tenerentur;

Eorum officium quadriennio tantum duret, abbates vero perpetui sint.

§ 5. Utque vicarius generalis, diffinitores, et visitatores praedicti ita essent quadriennales, quod eorum nullus ultra quadriennium quavis ex causa continuare posset; abbates vero omnes perpetui forent;

Eorumdemque electio iuxta formam hic praescriptam fieri debeat

§ 6. Porro ut, vacatione alicuius huius Congregationis monasterii pro tempore adveniente, vicarius generalis, diffinitores,

1 Edit Main. habet *eo sum pro eorum* (R. T.).

et visitatores, sese, non in vacante, sed in aliquo alio monasterio vel loco congregare, ibique tres monachos ex vacantis monasterii eiusdem Congregationis professis, quos ad vacantem praelaturam digniores esse cognoscerent, eligere; sicque electos per aliquem abbatem seu priorem, nihil de personis electis scientem, cum litteris clausis, conventui et monachis monasterii vacantis capitulariter congregatis, ut ex tribus unum in suum abbatem eligerent, praesentare, seu praesentari facere deberent; conventus vero et monachi interim inter se colloquia habere, aut ex capitulo discedere, donec electio (cui deberet ipse abbas seu prior praesidere, cum litteris clausis, ut praefertur, mittendus) per vota seu suffragia secreta perfecta foret, non permitterentur;

§ 7. Quodque etiam, si contingeret, abbatem generalem Cisterciensem futuram huiusmodi Congregationem eo tempore, quo capitulum provinciale dictae Congregationis celebrandum esset, visitare, liceret ei ipsi capitulo praesidere personaliter; idque etiam esset de quatuor primariis abbatibus, necnon a capitulo generali pro tempore deputato commissario, si ipsorum aliquem eo tempore in illis partibus adesse contingeret;

Abbas insuper generalis, vel quatuor primarii abbates Ordinis, vel commissarius a capitulo generali destinandus, personaliter dicto capitulo provinciali praesidere possint.

§ 8. Aliaeque decreverunt, et ordinaverunt, prout in scripturis desuper factis plenius dicitur contineri;

Aliaeque nonnullas ordinationes dictum capitulum generale desuper statuit.

§ 9. Quare nos (supradictis ordinationibus, ab abbate et capitulo generali praedictis, ut praefertur praescriptis, per aliquot ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, doctrinâ, prudentiâ, pietate, et rerum usu praestantes iussu nostro diligenter examinatis) supplicationibus charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, unan omnium et singulorum monasteriorum et aliorum regularium locorum dicti

Quibus capituli generalis statuta diligenter examinatis, Pontifex ad preces regis Hispaniarum dictam Congregationem modo hic expresso erigit.

Ordinis regnorum Aragoniae, Valentiae, Maioricarum ac principatus Cathaloniae consistentium Congregationem (per unum vicarium generalem, dignitate tamen abbatiali insignitum, ex monasteriis dicti Ordinis praedictorum regnorum ac principatus, et pro hac primâ vice ex regno Aragoniae, in civitate Caesaraugustanâ convocatis prius per dilectum filium Vincentium Longuespec monasterii beatae Mariae de Laude Tornacensis dioecesis abbatem, aut alium a generali praedicto deputandum commissarium, pro primâ dominicâ mensis octobris anni eiusdem Domini MDCXVI proxime futuri, aut alio commodiori die, omnibus et singulis tam perpetuis quam triennialibus abbatibus ac prioribus et administratoribus de Vervela et Escarpe monasteriorum dicti Ordinis Tirasonensis et Ilerdensis respective dioecesium, nec non procuratoribus omnium et singulorum aliorum dicti Ordinis monasteriorum regnorum Aragoniae, Valentiae, principatus Cathaloniae et Maioricarum, divino prius implorato auxilio, auctoritate abbatis et capituli generalis Cisterciensis illis¹ a Sede Apostolicâ attributâ, ac successive in capitulo provinciali dictae Congregationis de quadriennio in quadriennium ordine successivo in regno Aragoniae primo, et deinde in principatu Cathaloniae, et demum in Valentiae regno praedictis, perpetuis futuris temporibus, celebrando per vicarium aut commissarium praedictos, ac tres diffinitores, unum ex Aragoniae, ac alium ex Valentiae regnis, et reliquum ex principatu Cathaloniac, potestate atque auctoritate aequales, nec non duos visitatores, patres regiminis noncupandos, abbates vel non abbates, sed probatae vitae religiosos, ex conventibus monasteriorum regnorum et principatus

¹ Aptius legeretur *illi* nempe Vincentio praedicto, aut alio commissario deputando ut supra (R. T.).

praedictorum per Vincentium aut commissarium huiusmodi pariter pro hac primâ vice, et deinde in singulis futuris capitulis provincialibus, ut supra, celebrandis, per schedulas et vota secreta ab illius¹ capitularibus ferenda nominandos, regendam et gubernandam²) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, sine cuiusque praeiudicio, et salvis infrascriptis, erigimus et instituimus:

§ 10. Ac insuper, quod de cetero omnia et singula dicti Ordinis monasteria in Aragoniae et Valentiae, ac Maioricarum regnis, ac principatu Cathaloniae consistentia praedicta, cum primum illa et eorum singula, per cessum vel decessum aut quamcumque aliam dimissionem vel amissionem seu privationem vel promotionem ad alicuius ecclesiae regimen aut aliquam aliam dignitatem illa ad praesens obtinentium, vacare contigerit, nonnisi per abbates quadriennales per eiusdem Congregationis vicarium generalem et diffinitores tantum nominandos, et modo, quo supra, per monachos eligendos, regi et gubernari debeant; et ad hunc effectum, ex nunc, prout ex tunc, in singulis monasteriis praedictis, cum vacaverint, ut praefertur, nomen, titulum et denominationem abbatum perpetuorum, etiam triennialium (ita quod de cetero perpetuis futuris temporibus monasteriorum eorundem abbates perpetui aut triennales vocari, denominari, seu censerî, aut monasteria ipsa alicui in titulum conferri, vel commendari nullatenus possint; et si de eisdem monasteriis et eorum singulis aliter, quam per electionem huiusmodi de quadriennio in quadriennium, ut praefertur,

Abbatibus ad quadriennium et certo modo eligendos decernit.

¹ Videretur legendum *ab illis* vel *ab ipsis capitularibus* (R. T.).

² Talem esse debere exitum huius syntaxis, prudens lector persentiet: perperam tum edit. Cherub. et Main. legunt *nominandi, regendi et gubernandi* (R. T.).

faciendam pro tempore, dispositum fuerit, aut qui in abbates electi extiterint, electionem suam ad vitam, seu aliud tempus ultra quadriennium, confirmari, aut illis praefici, vel sibi de illis provideri, aut aliter de eis disponi contigerit, tunc, et eo casu huiusmodi electiones, confirmationes, provisiones, coadiutorum deputationes, et quacvis aliae dictorum monasteriorum dispositiones nullae, irritae et inanes existant et esse censeantur; ipsique vicarius generalis et diffinitores, quadriennio elapso, ad novi abbatis electionem in singulis monasteriis huiusmodi, modo, quo supra, procedere possint, et debeant), necnon monasteria praedicta, et eorum singula, illa videlicet quae per abbates triennales, ex nunc, alia vero quae per abbates perpetuos regi et gubernari consueverant, ex nunc, prout ex tunc, cum vacaverint, ut praefertur (ita quod, donec vacatio huiusmodi venerit, ceteris omnibus conditionibus et legibus eiusdem Congregationis iidem abbates perpetui adstricti sint, et si eos, aut eorum aliquem, ad alicuius ecclesiae regimen, aut aliam dignitatem promoveri contigerit, in Congregatione per praesentes erecta nullum officium consequi possint), ad quadriennium reducimus.

Congregationem ab obedientia generalis quovis praetextu discedere prohibet.

§ 11. Ceterum quod nullo unquam tempore, quovis quaesito colore, praetextu vel ingenio, etiam sub specie maioris reformationis, Congregatio per praesentes erecta ab obedientia generali suo debita discedere, aut aliquod ex illius monasteriis ab eadem Congregatione se segregare tentet seu tentare, minusque Castellae, sive Portugalliae Congregationibus dicti Ordinis, aut alicui eorum se iungere, adhaerere aut uniri se facere vel procurare praesumat;

Commissarium a capitulo generali deputandum concedit ad deputationes et privationes praelatorum, de

§ 12. Insuper quod a capitulo generali pro tempore deputatus commissarius, abbas vel non abbas, cuiuscumque nationis fuerit, dummodo dictum Ordinem expresse

professus sit, in visitandis huiusce Congregationis monasteriis, ad deputationes et privationes praelatorum, causam cognitam, ut licentiose vivendi tollatur occasio, procedere valeat;

§ 13. Quodque, si quos eiusmodi Congregationis per praesentes erectae religiosos aliquando ab illius superioribus circa res graves (quas primum generale dicti Ordinis celebrandum capitulum declarabit) ¹ ad generalem appellare; quodque generalis ipsis unum vel plures iudices deputare etiam respective possit;

Monachis dictae Congregationis ad generalem Ordinis in rebus gravibus appellare permittit.

§ 14. Praeterea quod contributiones, praedicto Ordini per praedicta monasteria, illorumque abbates et conventus pro tempore existentes, debitae, per capitulum generale taxentur, et omnes in unam summam reducantur ut simul et semel in anno ei, qui a generali mandatum vel commissionem eas recipiendi habuerit, in posterum et in perpetuum a vicario Congregationis per praesentes erectae etiam pro tempore existenti ¹ transmitti debeant;

Contributiones, a generali capitulo taxandas, praecipit solvi per dictam Congregationem.

§ 15. Ac quod quotiescumque huiusmodi Congregationis monasteria ab aliquo commissario a generali capitulo praedicto deputando visitari contigerit, monasteriorum Congregationis per praesentes erectae sumptibus id fiat;

Commissarium, a dicto capitulo eligendum, dictae Congregationis monasteria eius sumptibus visitare decernit.

§ 16. (Ad maiorem vero unionem huius Congregationis sic erectae cum capite et aliis membris eiusdem Ordinis, et ut sumptibus parcatur minime necessariis, eadem Congregatio in curiam Romanam proprium procuratorem non habeat, sed opera et ministerio procuratoris generalis dicti Ordinis utatur, quem capitulum generale, seu abbas generalis eiusdem Ordinis nominaverit).

Congregationem hanc opera procuratoris generalis Ordinis in curia Romana uti iubet.

§ 17. Rursus quod, si ipsa Congregatio

Congregationi, si negligat ad

¹ Haec supplendum videtur: *gravari contigerit vel repererit, possint vel possit*, etc. (N. T.).

² Perperam, ut videtur, edit. Cherub. et Main. legunt *existentes* (R. T.).

capitulum generale unum abbatem mittere, poenam imponit.

abbatem unum ex eiusdem Congregationis monasteriis (quem loco duorum ex praescripto praedictarum ordinationum capituli generalis sufficere, et, eo infirmo aut quavis aliâ ratione impedito, alium mittendum esse declaramus) ad capitulum generale, quoties celebrabitur, non mitteret; poenam triplicatae contributionis totius summae unius anni suis monasteriis impositae generali capitulo acquirendam, ipso facto, absque aliâ eiusdem capituli declaratione, incurrat;

Vicariis et aliis officialibus in capitulo provinciali dictae Congregationis iuramentum fidelitatis Ordini non praestantibus, electiones eorum irritas declarat.

§ 18. Postremo, quod si in electionibus abbatum, vicariorum, diffinitorum et secretarii, ipsos vicarios, diffinitores, visitatores et secretarium sic electos et abbates (quorum nominatio ad dictum Philippum regem spectare asseritur ex privilegio apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum) et quemlibet ipsorum fidelitatem dicto Ordini ab eis ut supra praestandam, in manibus praesidentis in capitulo provinciali, ut praefertur, celebrando, seu alicuius personae per vicarium pro tempore existentem nominandae, non praestitisse ac iurasse constiterit, electiones de ipsorum et cuiuslibet eorum personis factae, nullae et irritae sint, auctoritate et tenore praedictis, perpetuo pariter statuimus, decernimus et ordinamus.

Ad hanc Congregationem monasteria regni Navarrae unienda, quartum diffinitorem eligendum, vicariumque generalem, etc., indicat.

§ 19. Ac demum, pro meliori regni Navarrae monasteriorum regimine (non intendentes eidem Philippo regi, nec monasteriorum eorumque abbatum perpetuitati, neque eorum praeeminentiae, privilegiis et praerogativis competentibus per praesentes in aliquo derogare, nec aliquo modo praeiudicare), ne sola remaneant, per Vincentium abbatem praedictum, seu alium commissarium destinandum, convocatis omnibus et singulis monasteriorum dicti regni abbatibus et prioribus in eorum Congregatione in civitate Caesaraugustanâ aut alio commodiori loco habendâ, procurabit, ut Con-

gregationem per praesentes erectam ingrediantur ac uniantur; et quod eandem Congregationem ingressi ac illi uniti, et in eâ, nostrâ auctoritate, per dictum Vincentium abbatem, aut alium commissarium a praedicto generali destinandum, recepti et admissi, suum etiam quarto loco post regnum Valentiae et ordine quartum diffinitorem habeant, ac ex tunc in ipsâ Congregatione quatuor diffinitores existant, ac vicarius generalis etiam ex abbatibus necnon diffinitores, alique officiales ex religiosis monasteriorum regni Navarrae huiusmodi, cum conditionibus superius pro monasteriis regnorum Aragoniae ac Valentiae, Maioricarum et principatus Cathaloniae, illorumque abbatibus, necnon conventibus praescriptis (sine tamen praeiudicio iurispatronatus eiusdem Philippi regis, quod ex privilegio pariter apostolico illi competere asseritur, cui non est in aliquo derogatum) eligi possint: ac praeterea abbates triennales, ceterosque officiales, qui nunc in monasteriis congregandis inveniuntur, in officiis et dignitatibus suis usque ad adventum Vincentii abbatis, aut alterius commissarii praedicti, et conclusionem capituli provincialis perdurent: postea vero officia omnia etiam monasteria electiva temporalia¹ vacare etiam decernimus, ita ut ad novam abbatum electionem, modo quo supra, secundum supradicti generalis decretum, quoad fieri poterit, procedi debeat; excepto quod e tribus per vicarium et diffinitores praedictos nominatis in monasteriis de Veruela, Rueda, Escarpe et Labaix eorundem regnorum et principatus, quae de iure patronatus eiusdem Philippi regis existere, ut supra, asseritur, idem Philip-

¹ Mendosissimam lectionem corrigere non facile est; forsân legendum: *postea vero officia omniae tiam in illis monasteriis* (nempe regni Navarrae) *electiva vel temporalia vacare decernimus; ita ut, etc.*

pus et eius successores Hispaniarum reges, quem maluerint, in abbatem nominare possint, prout et sicut antea nominabant.

Vicario, diffinitores et visitatores dictae Congregationis quaecumque pro eius regimine statuta condendi, in generali athenae capitulo Cisterciensi examinanda, facultatem tribuit.

§ 20. Praeterea, ut, pro felici et prospera Congregationis praedictae illiusque monasteriorum et personarum directione, regimine et gubernio, vicarius generalis, diffinitores et visitatores praedicti, in capitulo generali singulo quoque quadriennio celebrando, quaecumque statuta, ordinationes et decreta, salubrem Congregationis et illius monasteriorum huiusmodi statum, reformationem et gubernium concernentia (licita tamen et honesta, ac sacris canonibus et constitutionibus apostolicis, nec non Concilii Tridentini decretis, et ipsius Ordinis regularibus institutis minime contraria, et ab omnibus, ad quos quomodolibet spectabit, inviolabiliter observanda, in dicto tamen capitulo generali Ordinis Cisterciensis praesentanda et examinanda ac approbanda) condere, atque edere, ipsaque sic condita et edita, pro rerum, temporum et personarum qualitate et vicissitudine, prout dicto capitulo generali visum fuerit, immutare, corrigere et in melius reformare, cassare et penitus seu in parte abolere, et illorum loco alia de novo edere et condere libere et licite possint et valeant, auctoritate et tenore praedictis, concedimus et indulgemus.

Supradicta omnia inviolabiliter observari praecipit.

§ 21. Denique (salvis et firmis remanentibus per nos dispositis, statutis et decretis) omnes et singulas ordinationes superius insertas, et a capitulo generali pariter, ut praefertur, praescriptas, auctoritate et tenore praemissis approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiicimus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti, ac solemnitatum etiam quantumvis substantialium, defectus, si quis forsitan desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Ac supradicta omnia, ut praefertur, disposita,

statuta, decreta et ordinata, ab omnibus et singulis, ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, perpetuo firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri debere;

§ 22. Praesentesque litteras nullo unquam tempore de nullitatis vitio (etiam ex eo, quod causae, propter quas emanarunt, coram locorum Ordinariis, aut aliis, verificatae et approbatae, vel interesse habentes vel praetendentes vocati non fuerint) notari, impugnari, invalidari, in ius vel controversiam vocari, seu ad terminos iuris reduci, aut adversus illas quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari, neque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, modificationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, vel quoscumque alios Romanos Pontifices successores nostros, dictaque Sedi, etiam in crastinum assumptionis eorumdem successorum summi ad apostolatus apicem, vel alias, etiam motu proprio, ac etiam consistorialiter, et de sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium pro tempore existentium consilio, sub quibuscumque tenoribus et verborum formis, ac ex quibusvis causis, pro tempore faciendis, etiamsi de illis ac eisdem praesentibus, earumdemque toto tenore ac datis specialis, specifica et expressa, ac de verbo ad verbum mentio fiat, nullatenus comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum, et eum, in quo antequam emanarent erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque datâ, per vicarium, diffinitores et visitatores praedictos, vel quoscumque alios interesse habentes eligendâ, concessas, semperque validas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri, ac vicario, diffinitoribus et visitatoribus, aliis-

Clauus huius concessionis praeservatus apponit.

que interesse habentibus praedictis perpetuo suffragari;

Decretum irritans.

§ 23. Sicque, et non aliter, per quoscunque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, ac dictae Sedis nuncios, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, etc., attentari, decernimus.

Contraria omnia derogat.

§ 24. Non obstantibus praemissis, ac apostolicis, necnon in universalibus, provincialibus et synodalibus conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, ac etiam monasteriorum et Ordinis praedictorum (etiam iuramento, etc., roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem Ordini illiusque superioribus et personis, sub quibuscunque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam per modum statuti perpetui, etiam motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolica potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis vicibus, ac etiam cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et efficacissimis clausulis, in genere vel in specie, ac alias in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis (etiam si in eis caveatur expresse, quod illis etiam per quascunque litteras apostolicas, et quascunque etiam derogatorias derogatorias ac insolitas clausulas in se continentes, derogari non possit, nec derogatum censeatur, nisi de eis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio¹, seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret) illorum omnium tenores, formas ac datas et decreta in eis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur,

¹ Supplendum videretur fiat (R. T.).

praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque.

Transumptis credi mandat.

§ 25. Volumus autem, quod praesentium transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

§ 26. Volumus etiam, quod, occurrente vacatione singulorum monasteriorum, quorum abbates perpetui existunt, et quadriennales per praesentes fiunt, primo, et deinde singulis quindecim annis, commune et alia iura debita, iuxta illorum taxam in libris camerae apostolicae descriptam, cum effectu per eos, ad quos spectabit, respective persolvi omnino debeat; alioquin monasteria ipsa eo ipso vacent et vacare censeantur, ipsaeque praesentes litterae, quoad ea, nullae sint, nec eis ullo unquam tempore suffragentur.

Abbatiarum vacantium quinquennia reverendae camerae persolvi iubet.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIX aprilis MDCXVI, Pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 19 aprilis 1616, pontif. an. XI.

IOANNES GARCIA cardinalis MILLINUS.

METELLUS cardinalis SENENSIS.

PHILIPPUS cardinalis PHILONARDUS.

CCLXXX.

Unio Congregationis clericorum Doctrinae Christianae, in civitate Avenionis institutae, Congregationi clericorum Somaschae, sive S. Maioli Papiensis, una cum capitulorum inter easdem Congregationes initiorum approbatione¹.

¹ De Somaschae Congregatione habes in Constitut. xxvii Pauli III quae incipit: *Ex iniuncto* (in h. n. edit. est xxix, in tom. vi, pag. 285).

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, ad ea, per quae piorum hominum congregationes in militanti Ecclesia, praesertim ad legem christianam rudibus exponendam, provide sancteque institutae, maioribus in dies proficiant incrementis, sedulo intendimus.

Congregatio clericorum doctrinae christianae in civitate Avenionensi instituta volens uniri Congregationi clericorum Somaschae, infra scripta capitula, cum eisdem firmavit quae Pontifex examini fecit.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt dilecti filii Antonius Vigerius praepositus ac clerici seculares Congregationis Doctrinae Christianae in civitate Avenionensi canonice institutae, quod ipsi, feliciori eiusdem Congregationis statui et augmento consulere volentes, eandem Congregationem Congregationi clericorum regularium Congregationis Somaschae, alias S. Maioli Papiensis per nos uniri et incorporari desiderant, et propterea infra scripta capitula cum dilectis etiam filiis praeposito et clericis regularibus dictae Congregationis Somaschae statuerunt, quae a venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus negotiis regularium praepositis recognita et approbata fuerunt, tenoris sequentis, videlicet:

Quorum tenor hic inscribitur.

Conventiones firmatae ac stabilatae inter clericos regulares Congregationis de Somascha, et patres Congregationis Doctrinae Christianae in regno Galliae, pro unione faciendâ utriusque Congregationis. Quod quidem negotium a Sanctissimo Domino Nostro fuit commissum sacrae Congregationi illustrissimorum dominorum cardinalium negotiis episcoporum et regularium praepositorum.

CAP. I.

Patres doctrinae christianae Galliae retineant consuetudinem eam docendi.

In primis igitur Doctrinae Christianae patres, eorumque successores in perpetuum, secum retinebunt institutum docendi Doctrinam Christianam parvam, medio-

crem et magnam, iuxta laudabilem eorum consuetudinem, quam inviolabiliter servabunt, et in iis domibus quas nunc possident, et in iis quas in posterum possidebunt in toto regno Galliae.

CAP. II.

Reverendus pater Caesar de Bus, vir pietatis eximia, Congregationisque patrum Doctrinae Christianae in regno Galliae primus parens et institutor, habeatur in religione pro auctore, ut revera fuit, huius sanctissimi instituti Doctrinam Christianam in dicto regno Galliae populos edocendi.

Pater Caesar de Bus institutor Congregationis doctrinae christianae in Gallia.

CAP. III.

Patres Doctrinae Christianae in Gallia vocari deinceps, post factam unionem, debebunt patres Doctrinae Christianae Congregationis Somaschae, seu sancti Maioli Papiac, et privilegia omnia erunt communia.

Post unionem, patres dictae doctrinae christianae vocentur patres doctrinae christianae Congregationis Somaschae.

CAP. IV.

Sub obedientia vivent praepositi generalis de Somascha, qui semel singulis trienniis per se vel per alium ab eo destinandum eos visitabit. Ceterum eorum regimen et gubernatio in toto regno Galliae, in domibus tam acquisitis quam acquirendis, sit penes superiores Gallos, et provincialis similiter Gallus eligendus per capitulum generale de Somascha eis constitutur. Qui quidem erit unus ex duobus vel tribus patribus nominatis sive propositis a capitulo provinciali ipsius provinciae Galliae, tempore debito congregato.

Vivent sub obedientia praepositi generalis Somaschae, qui singulis trienniis eos visitabit.

CAP. V.

Cuius provincialis auctoritas erit, de loco ad locum personas mutare, novitios per se vel per locorum superiores ad professionem admittere, concionatoribus concionandi facultatem concedere, dum-

Provincialis eiusque socii munus et auctoritas hic praescribitur.

modo ab episcopis locorum licentiam seu benedictionem ad formam Concilii Tridentini oblineant, et alia facere, quae visitoribus dictae Congregationis Somaschae conceduntur. In reliquis autem tanta sit eius auctoritas, quanta a capitulo provinciali conceditur eidem. Debebit tamen praepositum generalem, ubi commode poterit, consulere, vel saltem de singulis magni momenti rebus certiores facere. Provincialis, statim atque erit electus, censeatur esse et sit ipso facto de gremio capituli generalis, in quo vocem activam et passivam habeat. Eius officium per triennium durabit. Ad capitulum generale cum accedet, socium unum, seu discretum, antea a capitulo provinciali electum, deducet, qui quidem socius in capitulo generali interveniet cum utraque voce.

CAP. VI.

Provinciali
decedente quis
succedat.

Quod si contingat provincialis obitus, eo casu superior professione senior censeatur electus.

CAP. VII.

Ad capitulum provinciale
quae spectent.

Ad capitulum provinciale spectabit, cum maiori parte votorum nova loca, praevio tamen episcoporum consensu, et servata forma Clementis VIII, recipere, recepta deserere, superiores locales eligere vel deponere, reos, si qui erunt, punire, aut innocentes absolvere, curam monialium ordinariam pro confessionibus audiendis, de consensu et licentiâ eorundem episcoporum, recipere, bona in universum in toto regno Galliae ipsi Congregationi relicta alicui loco particulari assignare, novitios quadragesimum annum excedentes, vel qui alterius religionis habitum habuerint et debitam transeundi facultatem a Sede Apostolicâ obtinuerint, ad probationem admittere, exemptiones diurnas¹ na-

xime senibus et studentibus, ad tempus, non autem perpetuo, et ex causâ imperituri, locum pro capitulo provinciali proximè congregando determinare.

CAP. VIII.

Insuper capitulo provinciali, quod mense septembris praecedente capitulum generale convocandum erit, praeter provincialem, interesse debebit quilibet superior localis unâ cum socio, seu discreto, a capitulo conventuali eiusdem loci, dummodo sex saltem ibi resideant, eligendo.

Quinam ad dictum capitulum accedant.

Hucusque conventiones¹

§ 2. Quare pro parte primodictae Congregationis fuit nobis humiliter supplicatum, quatenus unionem et incorporationem huiusmodi facere, et eis in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur. Nos piis clericorum praedictorum votis, quantum cum Domino possumus, annuere, illosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis, etc. censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de eorundem cardinalium consilio dictam Congregationem Doctrinae Christianae, in praedictâ civitate Avenionensi institutam, Congregationi Somaschae praedictae, ita ut unum corpus Congregationis efficiant, ac clerici dictae Congregationis Doctrinae Christianae regulas et constitutiones secundo dictae Congregationis Somaschae ab Apostolicâ Sede approbatas servent et profiteantur, nec non capitula praedicta adimpleantur, et etiam serventur, salvo tamen limitationibus et modificationibus infrascriptis, videlicet: quod provincialis praedictus exemptiones diurnas huiusmodi nonnisi ex causâ alicuius impedimenti concedere possit aut debeat, apostolicâ auctoritate,

Et modo Papa praedictam unionem et capitula approbat et ab omnibus regularibus Congregationis Somaschae servari praecipit, excepto quod provinciales exemptiones diurnas nonnisi ex causâ concedent.

¹ Infra legitur *diurnas* (R. T.).

¹ Haec verba nos interserimus (R. T.).

tenore praesentium, perpetuo uninus et incorporamus.

Quomodo
professio debe-
at emitti.

§ 5. Neenon cum dicto Antonio, ut infra quatuor menses a die coeptae probationis numerandos, integro non expectato probationis anno, professionem, per dictos clericos Congregationis Somaschae huiusmodi emitti solitam, expresse emittere libere et licite valeat, auctoritate et tenore praedictis indulgemus, ac cum eodem desuper dispensamus. Ceteros vero primodictae Congregationis clericos, antequam professionem huiusmodi emittant, annum probationis integre complere debere.

In Statu ec-
clesiastico re-
gni Galliae, et
iamsi non sint
Galli, superior-
es esse pre-
mittit.

§ 6. Ac clericos secundodictae Congregationis, in Galliam pro instructione dictorum presbyterorum mittendos, in Statu Ecclesiastico regni Galliae locorum superiores, etiamsi non sint Galli, eligi posse statuimus.

Clausulae prae-
servativae et
decretum in-
tans.

§ 7. Decernentes praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae de-
rogatoriæ.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac utriusque Congregationis huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides tran-
sumptis danda.

§ 9. Volumus etiam, ut praesentium transumptis, manu notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis

eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, etc., die XI aprilis MDCXVI, anno XI.

Dat. die 11 aprilis 1616, pontif. an. XI.

CCLXXXI.

Innovatio constitutionum a Sixto IV et Pio V de conceptione B. Mariae Virginis editarum, impositioque maiorum poenarum in transgressores a locorum Ordinariis et haereticae pravitatis inquisitoribus puniendos.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Regis pacifici, quamquam nullo nostro merito, divinâ dispensatione vices gerentes in terris, ex muneris nostri debito, pacis et concordiae inter christifideles, praesertim ecclesiasticas personas, quae aliis in viam pacis dirigendis et in unitate spiritus continendis sunt peaepositae, conservationi sedulo invigilare cupientes, ea, quae a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, ad scandalorum semina tollenda, salubriter constituta sunt, cum hostis antiqui insidiis, qui ab initio dissidia serere coepit, minime observari, aut variis modis eludi dignoscuntur, ut inviolata serventur, opportunis remediis, quantum cum Domino possumus, providemus.

§ 1. Olim siquidem (per felicitis recollectionis Sixtum Papam IV, praedecessorem nostrum, accepto, quod nonnulli diversorum Ordinum praedicatores in suis sermonibus ad populum publice per diversas civitates et terras affirmare non erubuerant, et quotidie praedicare non cessabant, omnes illos, qui tenebant aut asserebant gloriosam et immaculatam Dei Genitricem absque originalis peccati maculâ fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse haereticos, eiusdemque immaculae Con-

Sixtus IV
edidit Consti-
tutionem con-
tra affirmantes,
haereticum esse,
aut pec-
catum mortale,
credere vel te-
nere B. Virgi-
nem in sua
conceptione a
peccati origina-
lis macula prae-
servatam fuisse
vel non fuisse,
cum nondum
id esset a Sede
Apostolica et
Romanâ Eccle-
sia decisum.

ceptionis officium celebrantes, audientesque sermones illorum, qui eam sine huiusmodi maculâ conceptam esse affirmabant, graviter peccare, sed et praedictis praedicationibus non contenti, confectos super eisdem suis assertionibus libros in publicum ediderant, ex quorum assertionibus et praedicationibus non levia scandala in mentibus fidelium exorta erant et maiora merito exoriri formidabantur in dies) idem Sixtus¹ praedecessor huiusmodi temerariis ausibus et perversis assertionibus et scandalis, quae exinde in Dei Ecclesiâ exoriri poterant, obviare volens, huiusmodi assertiones praedicatorum eorumdem et aliorum quorumlibet, qui affirmare praesumerent, eos qui crederent aut tenerent eandem Dei Genitricem ab originalis peccati maculâ in suâ conceptione praeservatam fuisse, propterea alicuius haeresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut huiusmodi officium Conceptionis celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes, alicuius peccati reatum incurrere, utpote falsas et erroneas, et a veritate penitus alienas, editosque desuper libros praedictos id continentes, quoad hoc reprobavit et damnavit, ac statuit et ordinavit, quod praedicatores verbi Dei et quicumque alii cuiuscumque status, gradus, aut ordinis et conditionis essent, qui ausu temerario praesumerent in eorum sermonibus ad populum, seu aliâs quomodolibet, affirmare, huiusmodi sic per eum improbatas et damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere vel habere, excommunicationis sententiam eo ipso incurrerent, a quo ab alio quam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, nequirent absolutionis beneficium obtinere. Similibusque²

¹ Hanc Constitutionem Sixti IV vide in capitulo II de reliquiis et veneratione Sanctorum inter *Extravag.*

² Edit. Main. habet *similibusque* (R. T.).

poenae et censuris subiecit eos, qui ausi essent asserere contrariam opinionem, tenentes videlicet, gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato conceptam fuisse, haeresis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cum nondum id esset a Romanâ Ecclesiâ et Apostolicâ Sede decisa.

§ 2. Hanc vero Sixti praedecessoris Constitutionem oecumenica Tridentina synodus postea innovavit.

Eam innovat Concilium Tridentinum sess. v de peccato originali in fine.

§ 3. Ac deinde similis recordationis Pius Papa V, etiam praedecessor noster, statuit, ordinavit et mandavit, quatenus nemo, cuiuscumque ordinis vel dignitatis existeret, in popularibus concionibus, vel ubicumque promiscua virorum et mulierum multitudo convenire solet, de huius controversiae alterutra parte disputare, rationibus vel doctorum auctoritate asserendo propriam sententiam et contrariam refellendo vel impugnando, aut de hac ipsâ quaestione, cuiusvis pietatis aut necessitatis praetextu, vulgari sermone scribere vel dictare praesumeret; qui contraferet, suspensionis poenam a divinis absque novâ declaratione ipso facto incurreret, si modo esset in sacris constitutus; et quocumque praeterea gradu, sive dignitate, vel administratione fungeretur, illis omnibus foret ipso iure privatus, et ad eadem vel similia munera obtinenda vel obcunda perpetuae inhabilitatis censurae ipso etiam facto obnoxius foret, super quibus nisi a Romano Pontifice pro tempore existente dispensari sive absolvi non posset, et nihilominus aliis poenis, si opus foret, a proprio praelato pro delicti mensurâ infligendis subiectus esset, prout subiecit.

Pius V prohibuit de hoc articulo in popularibus concionibus disputari, vulgari sermone scribi, vel dictari, ut in eius constitutione cxi Super speculum;

§ 4. Ceterum, quamdiu per Apostolicam Sedem altera pars definita non esset, oppositaque sententia condemnata, liceret viris doctis in publicae accademiae disputationibus, sive generalium aut provinciarum capitulorum, vel ubi aliâs interessent,

Sed solummodo in academiis et capitulis, ubi nulla scandali occasio subesset.

qui rem capere possent, nec scandali ulla subesset occasio, de illâ quaestione disserere, et argumentis utramlibet partem asserere vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea praedicaretur, servarenturque illa omnia, quae a dicto Sixto praedecessore statuta sunt, quorum singula, etiam quantum ad alias poenas duxit innovanda et innovavit, prout in Sixti et Pii praedecessorum litteris desuper confectis plenius continetur.

Quia tamen super praedictis sic ut supra statutis novae quaestiones exortae sunt.

§ 5. Verum, licet haec provide statuta sint, nihilominus sicut accepimus, nonnulli in diversis christiani orbis partibus, interminatis quaestionibus nimis intenti, dissensionum huiusmodi iampridem ecclesiasticae disciplinae vigore recisa germinare coalescere procurant, indeque contentiones et rixae non sine Dei offensâ et scandalo plurimorum exortae sunt et graviores in dies ne exoriantur periculum est, nisi a nobis opportune provideatur.

Hi Pontifex praedictus Sixti IV et Pii V Constitutiones inviolabiliter observari praecipit.

§ 6. Quamobrem motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, Constitutionum Sixti et Pii praedecessorum huiusmodi anteriores tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, easdem Constitutiones apostolicâ auctoritate tenore praesentium approbamus et confirmamus, et etiam quoad earum poenas quascunque, etiam absolutionis reservationem, innovamus et inviolabiliter ab omnibus, etiam regularibus cuiuscunque Ordinis et instituti, et aliâs¹ quibuscunque, tam ecclesiasticis quam secularibus personis, cuiusvis status, gradus, ordinis et conditionis aut dignitatis, tam ecclesiasticae quam secularis, etiam si specialis, specifica et individua earum esset necessario facienda mentio, observari praecipimus et mandamus, donec a Romanâ Apostolicâ Sede huiusmodi controversia fuerit definita.

¹ Vel potius legendum foret *ab eis* (R. T.).

§ 7. Ac praeterea, si quis quovis modo contravenerit, praeter supradictarum Constitutionum poenas respective ipso facto incurrendas, etiam concionandi, publice legendi, seu docendi et interpretandi facultate, ac voce activâ et passivâ in quibuscunque electionibus eo ipso absque aliâ declaratione privatus existat, necnon ad concionandi et publice legendi, docendi et interpretandi perpetuae inhabilitatis poenas similiter ipso facto incurrat absque aliâ declaratione a quibus non nisi a nobis ipsis vel successoribus nostris Romanis Pontificibus pariter absolvi seu super iis dispensari possit, et nihilominus aliis poenis nostro et eorundem Romanorum Pontificum successorum nostrorum arbitrio intelligendis subiiciatur, prout eum subiicimus per praesentes.

Transgressoribus poenas auget.

§ 8. Et contra huiusmodi transgressores, etiam regulares cuiusvis Ordinis et instituti, etiam quomodolibet exemptos et alias quascunque ecclesiasticas et seculares personas, cuiuscunque status, gradus, ordinis, aut dignitatis tam ecclesiasticae quam secularis, ut praefertur, tam episcopi et praefati, superiores, alique Ordinarii locorum, quam haereticae pravitatis ubique locorum deputati inquisitores procedant et inquirent, atque in eos severe animadvertant. Nos enim iis et eorum cuilibet, contra eorundem transgressores procedendi et inquirendi, ac poenis coercendi et puniendi liberam facultatem et auctoritatem, iisdem auctoritate et tenore, tribuimus et impartimur, eosque, ut praefertur, procedere, inquirere et punire praecipimus et mandamus.

Et contra eos episcopis ac haereticae pravitatis inquisitoribus facultatem procedendi tribuit.

§ 9. Non obstantibus omnibus iis et singulis, quae tam Sixtus, quam Pius praedecessores praedicti in litteris suis huiusmodi voluerunt non obstat. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice

Contrariis derogat.

dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Publicationem
Romae factam
ubique ligare
decernit.

§ 10. Et, ne praemissorum ignorantia a quoquam praetendi possit, volumus et dictâ auctoritate decernimus, quod praesentes litterae, seu illarum exempla, ad valvas basilicae Principis¹ apostolorum de Urbe, et in acie campi Florae affixa, omnes ita aetent et afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Transumpti-
que credi iubet.

§ 11. Quodque praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vi iulii MDCXVI, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 6 iulii 1616. pontif. an. XII.

CCLXXXII.

Confirmatio decreti collectoris generalis spoliolum in regno Portugalliae, quo cavetur, quominus moniales propinas superioribus monasteriorum solvant in emissionem professionis²

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Paulus collectori commissum ut decerneret in quolibet monasterio monasterium eas admittere, quae iuxta monasterii vires possent sustentari.

§ 1. Alias, supplicationibus charissimi in Christo filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici nobis tunc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis et consultationibus regularium praepositorum consilio, venerabili fratri Octavio episcopo Forosempronensi spoliolum et iurium camerae apostolicae debitorum in Portugalliae et Algarbiorum regnis collectori generali de-

dinus in mandatis, ut, iuxta normam a sacro Concilio Tridentino praescriptam, in omnibus et singulis monialium monasteriis regni Portugalliae eum tantum numerum ab archiepiscopis et episcopis denuo praefigi ac in posterum conservari curaret, qui ex redditibus propriis eorundem monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis, congrue sustentari, et iuxta dictorum monasteriorum capacitatem, necnon cellarum quantitatem, commode ibi commorari posset; ita tamen, quod in his, quae regulis subiecta erant, iidem regulares superiores numeri praefixioni assisterent; et supra numerum huiusmodi nulla deinceps ad habitum regularem admitteretur absque expressâ Sedis Apostolicae licentiâ: iisdemque archiepiscopis et episcopis auctoritate nostrâ praeciperet et mandaret, ut curarent quod puellae quae intra numerum praefixum ordinarias, quae vero de licentiâ Sedis praedictae supra numerum habitum regularem in dictis monasteriis suscipere duplicatas eleemosynas dotales persolverent, huiusmodi autem eleemosynae, non apud monialium consanguineos vel affines relinquerentur, sed, antequam praedictae puellae habitum regularem suscipere, deponerentur actualiter vel apud mercatorem vel penes alteram personam fide et facultatibus idoneam, ad effectum¹, ut statim, emissâ professione, in emptionem bonorum stabilium aut annuorum reddituum pro ipsis monasteriis, converterentur. Insuper eandem auctoritate tolleretur abusus propinarum in ingressu monasterii superioribus, ut asceretur, solvi solitarum, illasque de cetero quoquo modo persolvi, gravissimarum poenarum et censurarum comminatione, prohiberet, licitum tamen esse decerneret puellae, eâ die qua ad habitum regularem admitteretur, elargiri aliquid esculenti vel poculenti modici valoris et pro eiusdem

Supra numerum vero ab episcopis praescriptum admitti non posse, nisi de licentiâ Sedis Apostolicae;

A numerariis ordinariam dotem, a supra numerariis duplicatam solvi.

Notesque in bona stabilia investire;

Abusumque propinarum, quae a puellis in ingressu solvuntur, aboleret.

¹ Edit. Main. legit *Principi* (n. r.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Edit. Main. legit *ad affectum* (n. r.).

Decretumque
Concilio Triden-
tini egressum
monialium e
monasteriis pro-
hibentis, obser-
vari curaret.

Idem collector
vetat etiam sol-
vi propinas in
emissione pro-
fessionis.

Quod Philip-
pus rex petri
confirmari.

Confirmat
Pontifex.

dicti victu duntaxat. Praeterea Constitu-
tionem felicis recordationis Pii Papae V
praedecessoris nostri, ac decretum eius-
dem Concilii Tridentini super prohibitione
egressus monialium e monasteriis omni-
no observari faceret, prout in aliis nostris
in simili formâ Brevis sub die decimâ
mensis octobris anno MDCXV desuper ex-
peditis litteris² (quarum tenores praesen-
tibus pro sufficienter expressis haberi vo-
luimus) plenius continentur.

§ 2. Cum autem, sicut dicti Philippi
regis nomine nobis nuper expositum fuit,
dictus Octavius episcopus et collector ad
huiusmodi litterarum executionem de-
veniens compererit, non solummodo in
ingressu monasterii, ut praefertur, verum
etiam in emissionem professionis propinas
praedictas, easque maiores, monasterio-
rum superioribus persolvi solere, et pro-
pterea, etiamsi nulla de illis in praedictis
litteris mentio facta fuerit, nihilominus,
felicis monasteriorum praedictorum statui
atque directioni magis consulere cupiens,
propinas huiusmodi in emissionem profes-
sionis, ut praefertur, de cetero solvi sub
poenarum et censurarum praedictarum
combinatione prohibuerit; nobis propte-
rea dictus Philippus rex humiliter sup-
plicari fecit, ut, pro firmiori prohibitionis
huiusmodi validitate ac subsistentiâ, illam
apostolicae confirmationis robore commu-
niri de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 3. Nos dicti Philippi regis votis, quan-
tum cum Domino possumus, annuere volen-
tes, huiusmodi supplicationibus inclinati,
prohibitionem solutionis propinarum in
emissione professionis hactenus, ut asse-
ritur, fieri solitarum, per dictum Octavium
episcopum, ut praefertur, factam, aucto-
ritate praedictâ, tenore praesentium, ap-
probamus et confirmamus, illique inviola-
bilis apostolicae firmitatis robur adiciamus,

ac ab omnibus, ad quos spectat, observari
debere, irritumque et inane quidquid se-
cus super his a quoquam, quavis aucto-
ritate, scienter vel ignoranter, contigerit
attentari, decernimus et declaramus.

§ 4. Non obstantibus omnibus illis, Derogat con-
trariis.
quae in dictis litteris volumus non obsta-
re, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maio-
rem, sub annulo Piscatoris, die XII augusti
MDCXVI, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 12 augusti 1616, pontif. an. XII.

CCLXXXIII.

*Inhibitio, ne monachi Ordinis sancti Be-
nedicti, congregationis Caelestinorum,
dignitates, gradus et officia seculari
favore et illicitis viis procurent, pluri-
bus in eos eorumque fautores poenis
indictis.*

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Quoniam nemo debet assumere sibi
honorem nisi vocatus a Deo tamquam
Aaron, et a regularis vitae instituto valde
alienum est, ut religiosi viri, quos hono-
rum et dignitatum gradus sanctitate vitae
ac aliis religiosis virtutibus potius pro-
mereri, quam appetere, eosque gradus
cum ad eos assumuntur, obedienter susci-
pere, susceptosque humiliter administrare
debet, mendicatis secularium praesertim
personarum studiis, ad eos sibi aditum
patrefacere contendant, unde magna in
Ecclesiâ Dei scandala et damna exoriri
solent:

§ 1. Nos (qui pro muneris nostri de-
bito in hoc potissimum laborare non de-
sistimus, ut ecclesiastica, regularisque
disciplina pristinae observantiae restitua-
tur), hoc malum e congregatione Caeles-
tinorum Ordinis sancti Benedicti, cuius
prosperum regimen et incrementum ad

Prooemium.

Prohibitio of-
ficia religionis
conquisitis ex-
tra eam favori-
bus, illicitisque
viis procurandi
sub multis poe-
nis in eos et
eorum fautores
inflictis.

¹ Quas vide supra pag. 344 (n. 1.).

Ecclesiae sanctae utilitatem sinceris desideramus affectibus, propellere cupientes, motu proprio et ex certâ nostrâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulos monachos dictae congregationis cuiuscumque gradus, status, conditionis, praeeminentiae, qualitatis, et dignitatis existentes, qui de cetero ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones, et alia officia dictae congregationis assequenda intenti, ad principum ac praelatorum et aliarum quarumcumque personarum, tam secularium quam ecclesiasticarum, de gremio dictae congregationis non existentium, etiam cardinalatus honore, ac quacumque seculari dignitate et excellentiâ, etiam imperiali, regali, et ducali fulgentium, favores recurrerint, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis illicitis, directe vel indirecte, palam vel occulte, ad praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et alia officia praefata obtinenda aspiraverint, vel aliis minus legitimis et honestis rationibus ea obtinere quaesiverint, aut etiam sponte oblatis et minime conquisitis usi fuerint, illorumque complices et fautores, vinculo excommunicationis latae sententiae, a qua non nisi per nos aut Romanos Pontifices pro tempore existentes, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi queant, innodamus, ipsosque et eorum quemlibet ad quascumque praelaturas, dignitates, officia, gradus, honores, administrationes et munera in ipsâ congregatione obtinenda, perpetuo inhabiles declaramus, ac obtentis per eos praelaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, administrationibus, functionibus et officiis huiusmodi eo ipso privamus, ac privatos, voce tam passivâ quam activâ carere decernimus et declaramus.

Prohibitio ne superiores dictae Congregationis, favoribus extra eius gre-

§ 2. Atque in virtute sanctae obedi-
tiae, ac sub excommunicationis etiam la-
tae sententiae poenâ, omnibus dictae con-

gregationis monachis, superioribusque, et praelatis quocumque titulo nuncupatis, etiam abbati generali, praesentibus et futuris, praecipimus, districtèque mandamus, ne quempiam ullo tempore precibus, litteris vel favoribus adducti, vel aliâs ad instantiam seu requisitionem vel contemplationem principum seu praelatorum, aut aliorum quorumcumque tam secularium quam ecclesiasticorum extra dictum gremium existentium praefatorum, ad cuiusvis generis praelaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones et officia dictae congregationis promovere audeant seu praesumant.

§ 3. Decernentes electiones, et promotiones ad monasteria et prioratus, vel officia dictae congregationis contra praesentium dispositionem, quod absit, quodcumque faciendas, et pro tempore obtinendas, nullas prorsus invalidasque fore et esse, ac omnes et singulos in praemissis delinquentes sententias et poenas praemissas irremissibiliter eo ipso incurrere.

Declaratio, quod electiones et promotiones aliter factae, sint invalidae.

§ 4. Et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 5. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus, et ordinationibus, necnon Ordinis et congregationis huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis eorum tenores praesentibus pro

Quibuscumque non obstantibus.

plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si praedictis monachis, vel quibusvis aliis communiter aut divisim ab apostolicà sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Formam publicationis huius bullae praescribit.

§ 6. Ut autem harum litterarum notitia ad omnes congregationis huiusmodi monachos facilius deveniat, volumus illas pro hac primà vice in singulis dictae congregationis domibus regularibus, et deinde in singulo quoque capitulo generali, seu dietà, dictae congregationis publice legi, illasque, ut praefertur, lectas sic omnes arctare, ac si unicuique intimatae fuissent.

Eiusdem exemplis credi iubet.

§ 7. Illarumque exemplis etiam impressis, manu scribe dictae congregationis, vel notarii publici subscriptis, et sigillo abbatis generalis ipsius congregationis, vel alterius personae in dignitate ecclesiasticà constitutae obsignatis, eandem prorsus fidem haberi, quae praesentibus haberetur si eadem exhiberentur.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXVII augusti MDCXVI, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 27 augusti 1616, pontif. an. XII.

CCLXXXIV.

*Revocatio, abrogatio, annullatio, novaque concessio privilegiorum nominandi ad beneficia in civitate et dioecesi Leodiensi pro universitate studii generalis oppidi Lovaniensis, Mechliniensis dioecesis*¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Constitutionem istam quae in edit. Main. mendis scætet, ita ut sensus pluribus in locis inextricabilis evadat, emendare conabimur (R. T.).

Paulus episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Regimini universalis Ecclesiae, meritis licet imparibus, divinà disponente clementià praesidentes, iniunctum nobis apostolatus officium debite, ut tenemur, exequi coadiuvante Domino cupientes, ad concordiam praecipue inter personas ecclesiasticas ponendam, quietemque nutriendam, eo propensius apostolicae sollicitudinis studium adhibemus, quo dissensionum talium¹ dispendiosam et scandalis non alienam fore intelleximus: necnon indulta pariter et privilegia, per praedecessores nostros universitatibus praesertim studiorum generalium concessa, libenter confirmamus, ac etiam moderamur, et respective ampliamus, prout praeclara litterarum studia, quibus praedicti residentes incumbunt, ac praecipue magistrorum infra-scriptae universitatis Lovaniensis, necnon Sedis Apostolicae officialium, aliorumque provisorum apostolicorum, maxime Romanam Curiam sequentium, vigiliae et labores exposcunt, votaue principum, aliorumque egregiorum virorum suppliciter nobis porrecta exquirunt.

§ 1. Sane dilectus filius nobilis vir Albertus archidux Austriae, dux Brabantiae et comes Flandriae, necnon dilecti filii status eiusdem Brabantiae ducatus, ac universitas studii generalis oppidi Lovaniensis, olim Leodiensis, nunc vero Mechliniensis dioecesis, necnon facultas artium praedictae universitatis, humiliter nobis exponi fecerunt, quod aliàs² felicitis recordationis Sixtus Papa IV praedecessor noster clarae memoriae Maximiliani Roma-

Sixtus IV rectori universitatis concedit ius nominandi clericum ad unum beneficium in qualibet dioecesi in dominis Brabantiae et Flandriae.

¹ Haec deesse nomen substantivum deprehendimus, ex g. tractationem, vel simile (R. T.).

² Quoad seq. narrativam absunt a Bullario Constitutiones tum Sixti IV, tum Leonis X, tum Hadriani VI, sed habetur Const. Greg. XIII inf. cit. § 6, quae omnino consulenda est; habetur autem in tom. VIII, pag. 505 h. n. e. (R. T.).

norum imperatoris, tunc Austriae ducis, et tunc existentium doctorum et magistrorum, scholariumque dictae universitatis supplicationibus inclinatus, rectori eiusdem universitatis pro tempore existenti facultatem (de quinque magistrorum in congregatione ipsius universitatis deputandorum consilio et assensu) nominandi¹ singulis praelatis, capitulis, collegiis, conventibus et personis ecclesiasticis utriusque sexus, secularibus et regularibus, etiamsi abbatiali, abbatissali, episcopali, archiepiscopali, aut cardinalatus fungerentur dignitate et honore, ad quos, quas vel quae canonicatum et praebendarum, ac administrationum et officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum quorumlibet, cum curâ vel sine curâ, in terris temporalis domini dicti Maximiliani imperatoris, et recolendae memoriae Philippi ipsius Maximiliani imperatoris progeniti², consistentium, collatio, provisio, praesentatio, electio, seu quaevis alia dispositio, communiter vel divisim pertineret, et eorum cuilibet, etiamsi aliqui ipsorum extra terras easdem sedem et residentiam haberent, dummodo tamen, plusquam de sex beneficiis seu officiis huiusmodi disponere vel providere, aut ad illa praesentare, eligere vel nominare, seu aliâs illa, quovis locorum fundata, conferre haberent (si praelati videlicet vel praelatae aut aliae singulares personae, vitâ et praelaturâ ac administratione eorum durante, semel duntaxat; si vero capitula, collegia vel conventus forent³, singulis viginti annis) unum clericum ex studentibus et graduatis dictae universitatis, ac in illâ residentibus, qui ultra quadraginta florenos auri de camera annuatim non haberet,

¹ Erronee ex edit. Main. in loco parallelo Const. praecitatae Greg. XIII tom. viii, pag. 506 a editum fuit *nominando* (R. T.).

² Potius legendum *primogeniti*, ut in loco parallelo const. Greg. XIII, l. cit. (R. T.).

³ Perperam edit. Mam. *legit fierent* (R. T.).

vel qui ob paupertatem gradum assequi non posset, per certas suas litteras concessit et perpetuo indulsit; ac voluit, quod praelati, capitula, conventus, collegia et personae huiusmodi, ac successores eorum, quibus praedictae nominationes factae forent, eisdem clericis sic nominatis de uno beneficio ecclesiastico, cum curâ vel sine curâ, clerico seculari in titulum conferri et per talem regi et gubernari solito⁴, dispositioni apostolicae generaliter non reservato, aut ex generali reservatione non² affecto (etiamsi canonicatus, et praebenda, administratio vel officium in collegiâ, aut scholastica⁴, matricularia, vel custodia in parochiali ecclesiâ seu cappellâ esset, et ad administrationem vel officium huiusmodi consuevisset quis per electionem assumi, eique cura immineret animarum), cuius fructus, redditus et proventus triginta florenorum Remensium auri, secundum communem aestimationem, valorem annum non excederent, quod⁴ post nominationem huiusmodi ipsis praelatis, capitulis, collegiis, conventibus et personis de se factam et praesentatam (quovis mense apostolico vel ordinario perpetuis futuris temporibus vacare contingeret, ipseque sic nominatus, per se, vel procuratorem suum ad id ab eo specialiter constitutum, infra unius mensis spatium, duceret acceptandum), possent, tenerenturque, et deberent omnino providere.

§ 2. Et deinde pia memoriae Leo

Leo X decano
artium simile
concessit privi-
legium nomi-
nandi unum ma-
gistrum artium
singulis decen-
niis.

¹ Perperam ibid. legitur *solitae* (R. T.).

² Particulam *non* nos addimus ex loco parallelo tom. viii, pag. 506 b (R. T.).

³ Melius in loco parallelo legitur *scholastica*, de qua voce, sicut et de seqq. *matricularia* et *custodia*, vide Ducange (R. T.).

⁴ Ista vox *quod*, praeter rem redundat, nam praecessit iam sup. lin. 5 *ac voluit quod* (R. T.).

rum imperatoris, tunc archiducis, et Margaritae archiducissae Austriae, necnon et tunc existentium decani et facultatis artium eiusdem universitatis supplicationibus inclinatus, per alias suas litteras, quod decanus vel vicedecanus pro tempore dictae facultatis (de assensu et consilio receptoris et procuratorum etiam pro tempore quatuor nationum eiusdem facultatis artium, per se, vel alios¹ ad id ab eis ob suorum absentiam, vel alias, ne nominationes differrentur, substituendos, praestando, seu maioris partis eorumdem) singulis decem annis posset quibuscumque collegiis, capitulis et conventibus, semel; praelatis vero collatoribus, collatricibus, et aliis singularibus personis habentibus dispositionem, etiam qualemcumque, beneficiorum vel officiorum ecclesiasticorum in dictis terris temporalis domini Maximiliani et Caroli imperatorum praedictorum, seu quae eisdem vel alteri eorum aut legitimis eorum haeredibus spectabant seu spectarent et pertinerent, pro tempore quo illi vel illis subiecti essent, necnon in civitate et patria Leodiensi, ac comitatu Lossensi, et ducatu Bullo-nensi, ac etiam in civitate Cameracensi, et tunc comitatu Cameracensi ac Tornacensi, Morinensi et Atrebatensi civitatibus et dioecesisibus, et in civitate Traiectensi consistentium, etiamsi aliqui eorum extra terras et loca praedicta sedem et residentiam haberent, et quacumque praefulgerent dignitate, bis, seu duabus distinctis vicibus, vitâ, praelaturâ et administratione eorum durante, unum ex magistris in artibus, qui inibi in facultate praedictâ sex annis legisset vel rexisset, vel ob doctrinae eminentiam ad docendum logicam vel physicam Aristotelis admissus, seu in illâ novem annis promotus et graduatus foret, et ex illius consilio esset vel aliquando fuisset, et qui, exceptâ primâ vice, ultra

¹ Vocem *alios* censuimus addendam (P. T.).

octuaginta florenos auri de Camerâ huiusmodi in annuis redditibus non haberet, nominare²; ipseque nominatus quodcumque beneficium seu officium ecclesiasticum, cum curâ vel sine curâ, in dictis litteris expressum, eidem dispositioni apostolicae reservatione generali in corpore³ iuris clausâ non reservatum, cuius fructus, redditus et proventus sexaginta florenos auri de camerâ similes, oneribus deductis, non excederent, quovis etiam mense, apostolico vel ordinario, acceptare valeret; nec sic nominatus teneretur nominationem huiusmodi insinuare⁴ capitulis, collegiis, conventibus, praelatis, collatoribus, collatricibus, vel singularibus personis praedictis, aut, post acceptationem factam de beneficio seu officio vacante, collatorem ipsum vel collatricem, seu capitula, collegia vel conventus huiusmodi pro collatione requirere; sed quod posset, vigore dictae nominationis de personâ suâ factae, ab exequutoribus in litteris Sixti praedecessoris huiusmodi deputati, seu decano ecclesiae sancti Petri dicti oppidi Lovaniensis pro tempore existente, de⁴ beneficio seu officio vacante sibi provideri facere plenarie dictâ autoritate apostolicâ, absque ulteriori requisitione ipsorum collatorum, collatricum, capitulorum, conventuum et collegiorum, vel personarum praedictarum; ac post suam acceptationem, ad instar expectantium apostolicorum et prout in gratiis expectativis observabatur, insinuare, seque in corporalem possessionem poni et induci facere, concessit et etiam perpetuo ordinavit, seu concessionem et facultatem Sixti praedecessoris huiusmodi ad hoc extendit et ampliavit;

¹ Verbum *nominare* certo necessarium nos addimus (R. T.).

² Turbatissime edit. Main. legit *incorporare, iuris clausa*, etc. (R. T.).

³ Aptius forsân in loco parallelo, tom. VIII, pag. 507 *b* legitur *communicare* (R. T.).

⁴ Perperam edit. Main. legit *et pro de* (R. T.).

Decrevitque si-
provisos prae-
ferri aliis qui-
buscumque pro-
visis.

§ 3. Voluitque omnes sic pro tempore nominatos praeferri quibuscumque aliis, etiam habentibus vigore primariorum, regalium et imperialium precum, seu aliis, nominationes, etiam vigore quorumvis privilegiorum et indulgorum apostolicorum quibuscumque aliis studiis generalibus, etiam Parisiensi, tunc et pro tempore, etiam motu, auctoritate et potestate similibus concessorum:

Clausulasque
nonnullas appo-
suit pro perpetua
suarum litterarum
firmitate.

§ 4. Quodque suis litteris huiusmodi, nonnisi sub certis modo et formâ tunc expressis derogari posset, insuperque idem Leo praedecessor per reliquas suas litteras, motu, auctoritate et potestatis plenitudine paribus, declaravit, facultates et desuper confectas litteras praedictas, cum omnibus et singulis concessionibus, indultis, statutis, ordinationibus et aliis in eis contentis clausulis, quoad beneficia sub illis comprehensa, per quascumque litteras apostolicas, constitutiones, et cancellariae regulas, minime revocatas, suspensas, limitatas, vel modificatas fuisse et esse, aut revocari, cassari, suspendi, limitari vel modificari potuisse. neque in futurum posse, nisi dum et quoties in huiusmodi futuris revocationibus, suspensionibus et modificationibus, de aliis Sixti praedecessoris huiusmodi, et suis praedictis litteris, ac diebus datarum earundem, nomineque et dignitate ipsius Maximiliani imperatoris, tam etiam dum in humanis ageret, quam eo vitâ functo, specialis, specifica et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio facta foret, et ipse Leo praedecessor, vel successores sui Romani Pontifices pro tempore existentes, per diversas litteras in formâ Brevis duxisset, seu successores praedicti duxissent publice in eâdem universitate insinuandum¹ suae et successo-

¹ Praecedens comma aliquanto diverse, et forsân melius legitur in loco parallelo, tom VIII, pag. 509 b (R. T.).

rum eorundem intentionis esse, litteras huiusmodi ex aliquâ causâ revocare, suspendere. vel modificare cum intervallo unius mensis inter datas singularum litterarum in formâ Brevis huiusmodi, et non aliter, nec alio modo; et si forsân alio modo litteras huiusmodi contingeret revocari, suspendi, vel modificari, seu iam tunc revocatas fuisse, ex tunc, prout ex eâ die, et quoties sic revocatae vel suspensae forent, in suum pristinum, et cum, in quo ante revocationem, suspensionem vel modificationem huiusmodi quomodolibet erant, statum plenarie reposuit, restituit et reintegravit, ac plenarie repositas, restitutas et reintegratas fuisse et esse declaravit.

§ 5. Successiveque recolendae memoriae Hadrianus Papa VI, similiter praedecessor noster, singulas litteras Sixti et Leonis praedecessorum huiusmodi et in eis contenta quaecumque, motu, scientiâ et apostolicae potestatis plenitudine similibus approbavit et innovavit et pro potiori cautelâ illa omnia de novo concessit; ita quod decanus vel vicedecanus facultatis artium huiusmodi, modo in litteris Leonis praedecessoris huiusmodi expresso, quibuscumque collegiis, capitulis et aliis personis, etiam quacumque dignitate vel honore fungentibus, qualemcumque dispositionem beneficiorum vel officiorum ecclesiasticorum in quibusvis ecclesiis locorum, civitatum et diocesium praedictarum consistentium habentibus, magistros in artibus in dictâ facultate artium promotos et graduatos, ut praefertur, nominare; et nominati huiusmodi quaecumque beneficia et officia (seniores videlicet artium magistri, qui dictum tempus attigissent, vel sex annis in facultate praedictâ legissent seu rexissent, vel ob doctri-
nae eminentiam ad docendum logicam vel physicam Aristotelis admissi, seu in illâ novem annis promoti et graduati fo-

Hadrianus VI
praedicta privi-
gia confirmavit,
atque explica-
vit.

rent, et de illius consilio essent vel aliquando extitissent, illa beneficia quorum sexaginta ducatorum auri de Camera; iuniores vero artium magistri, qui dictum tempus non attigissent, illa quorum triginta florenorum Remensium aureorum grossi fructus, oneribus non solum perpetuis personalibus et realibus, sed etiam pensionibus annuis aliis personis super eisdem beneficiis et officiis reservatis, et quibuscumque aliis oneribus valorem fructuum, quos absens in studio aut alio loco privilegiato reciperet, diminuentibus, plenarie et totaliter deductis, valorem annum respectu non excederent, quovis etiam mense apostolico vel ordinario infra unius mensis spatium a die scientiae vacationis beneficii computandum (etiamsi huiusmodi beneficia, cum curâ et sine curâ, clerico seculari in titulum conferri et per talem regi et gubernari solita, canonici et praebendae, dignitates, personatus, administrationes vel officia, etiam curata et electiva, in cathedralibus etiam metropolitanis, vel collegiatis, aut scholasticis, matriculariis seu custodiis in parochialibus ecclesiis vel cappellis, seu quocumque alio nomine nuncupata, ac dispositioni apostolicae quomodolibet, praeterquam reservatione generali in corpore iuris clausâ, reservata forent) acceptare; et de illis per exequutores in eisdem litteris Sixti et Leonis praedecessorum praedictorum deputatos, seu eorum aliquem, aut quancumque personam in dignitate ecclesiasticâ constitutam per exequutorem, seu quemcumque notarium publicum aut presbyterum vel clericum, per dictos magistros artium nominatos aut eorum quemlibet pro subexequutore eligendum seu eligendam, sibi provideri facere; ipsique exequutores et subexequutores quemlibet eorundem nominatorum in corporalem

possessionem beneficiorum, sic pro tempore acceptatorum, ordinariis collatoribus prorsus irrequisitis, inducere; et quod tam seniores, quam etiam iuniores artium magistri praedicti, secundo, tertio, ac toties nominari, seniores videlicet, ut praefertur, qualificati, donec octuaginta, iuniores vero donec quadraginta florenos auri de camera in fructibus beneficiorum, aut certis annuis redditibus, oneribus prius modo expresso deductis, annuatim haberent; et quod nominationem universitatis ac aliam nominationem facultatis artium huiusmodi insimul habere, ac utrâque uti et gaudere valerent: quodque ipsi collatores, vitâ et praelaturâ eorum durante, bis seu duabus distinctis vicibus, capitula vero infra decem annorum spatium semel, unum beneficium valoris prius expressi, respective dictis magistris, sic per dictam facultatem artium nominatis, conferre tenerentur: et quod dicti omnes et singuli artium magistri, sive seniores sive iuniores essent super beneficiis per eos in vim huiusmodi nominationum acceptatis, per quascumque personas, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis existerent, etiamsi abbatali, episcopali, archiepiscopali, aut aliâ maiori dignitate, etiam cardinalatus honore praefulgerent, aut in vim quaruncumque, etiam conservatoriarum litterarum et privilegiorum et indultorum apostolicorum, etiam quibusvis ecclesiis, monasteriis et locis, ac archiepiscopis, episcopis, locorum Ordinariis, abbatibus, capitulis, conventibus, collegiis, universitatibus, etiam Parisiensi, et aliorum studiorum generalium, ac illorum¹ et quibusvis aliis, etiam ex pacis et quibuscumque² aliis causis, ac sub quibuslibet tenoribus et formis, ac

¹ Nescio an supplendum sit *cuiilibet* (R. T.).

² In loco parallelo tom. viii, pag. 512 a legitur *etiam ex paribus et quibuscvis aliis causis* (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. post *solita* punctum habet (R. T.).

cum quibusvis clausulis et decretis, pro tempore concessorum, extra dictam universitatem ad iudicium trahi non possent; ipsi tamen nominati huiusmodi suos in dictis beneficiis quoscunque¹ adversarios coram aliquo ex conservatoribus privilegiorum eiusdem universitatis trahere valerent, perpetuo concessit et ordinavit, seu priores litteras praedictas ad hoc extendit et ampliavit; eisdemque per facultatem artium, ut praefertur, nominatis, praedictam praedicationem adversus nominatos, etiam vigore primariorum precum, regalium et imperialium, concessit.

Confirmavit
etiam Gregorius XIII,

§ 6. Ac demum sanctae memoriae Gregorius Papa XIII, etiam praedecessor noster, inclytae memoriae Philippi II Hispaniarum regis catholici Brabantiaeque et Flandriae ducis et comitis, tam suam quam universitatis et facultatis artium huiusmodi² supplicationibus humiliter porrectis inclinatus, eadem indulta universitati et facultati artium praedictis, ut praefertur, concessa confirmavit et, quatenus opus foret, de novo concessit, nec non valorem annuum fructuum beneficiorum, in indulto Sixti praedecessoris praedicti expressum, ad eam summam, quam dictus Leo praedecessor in indulto facultatis artium expresserat (ita tamen, quod ad constituendum valorem huiusmodi grossi fructus dumtaxat, quos absens in studio perciperet, quibuscumque oneribus deductis, computarentur³) extendit; sed prohibuit eisdem nominatis, ne iuri nominationum, simpliciter vel in favorem alicuius, ullatenus cedere, sed praedictum ius in manibus ipsorum nominantium remittere possent; voluitque, quod ii, qui ad beneficia curam animarum habentia nominati fuissent, non admitterentur nisi

Qui nominatos ius suum nemini cedere,

Si ad beneficia curata nominarentur, ab Ordinariis locorum examinari,

prius ab Ordinariis locorum, praevio examine absque concursu faciendo, approbati fuissent, quodque in eisdem beneficiis, curam animarum habentibus, personaliter residere tenerentur, nec se eo nomine excusare possent, quod in dictis universitate et facultate artium scholares essent seu docentes aut magistri: prout in singulis praedecessorum Sixti ac Leonis et Gregorii, nec non similis memoriae Clementis Papae VII, etiam praedecessoris nostri, super praedicta concessione et ampliatione eiusdem Hadriani praedecessoris (cum ipse Hadrianus praedecessor, antequam eius litterae desuper conficerentur, sicut Domino placuerat, rebus fuerat humanis exemptus), expeditis litteris¹ plenius continetur.

§ 7. Denique idem Gregorius praedecessor ex supplicatione rectoris, doctorum, magistrorum et scholarium universitatis huiusmodi (accepto², quod recolendae memoriae Martinus Papa V, similiter praedecessor noster, perpetuo statuerat et ordinaverat, quod nullus ex rectoribus, magistris et scholaribus, ceterisque legentibus universitatis Lovaniensis praedictae, aut ibidem litterarum studio insistentibus, seu quaevis publica vel privata negotia nomine ipsius universitatis quomodolibet exercentibus, tunc et pro tempore existentibus, quibuscumque in causis seu litibus tunc motis et de cetero movendis, tam civilibus quam criminalibus aut mixtis, etiam mere profanis, sive ratione delicti, aut contractus, vel rei de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, per quosvis exequutores seu iudices, et auctoritate litterarum dictae Sedis vel legatorum eiusdem, de³ huius-

In suisque beneficiis voluit residere.

Marinus V prohibuit ne membra universitatis extra muros Lovanii ad iudicium vocarentur.

1 Perperam edit. Main. legit *quocumque* (R. T.).
2 Heic deesse deprehenditur vel *nomine vel nominibus* (R. T.).

3 Verbum *computarentur* nos addimus (R. T.).

1 Vocem *litteris* nos addimus porro etiam Clementis VII litterae huiusmodi desunt (R. T.).

2 Parenthesis ista potrahitur usque ad § 10 (R. T.).

3 Edit. Main. legit *ex* (R. T.).

modi constitutione et eius toto tenore de verbo ad verbum plenam et expressam mentionem non facientium, forsitan pro tempore deputatos, trahi, citari, vel etiam conveniri, aut aliàs ad iudicium evocari extra muros oppidi praedicti Lovaniensis valeret sive posset, dummodo coram conservatoribus in praedicto oppido per ipsum Martinum praedecessorem deputatis, aut aliquo eorundem, vel eius inibi subdelegato, de se querelantibus singulis se paratos exhiberent legitime stare iuri;

Paulus II hoc privilegium declaravit.

§ 8. Quodque piae memoriae Paulus II, itidem praedecessor noster, perpetuo etiam statuerat et ordinaverat, quod tunc deinceps, in quibuscumque litibus, querelis et causis rectoris, doctorum, magistrorum et scholarium praedictorum, contra eos de cetero movendis, extra muros oppidi huiusmodi, vigore quarumcumque litterarum a Sede praedicta, seu illius legatis, delegatis et subdelegatis, aut aliàs quomodolibet emanatarum, in primâ instantiâ, sive ageretur in possessorio sive petitorio, ad iudicium evocari aut trahi seu conveniri nequirent, dummodo parati essent in dicto oppido coram aliquo ex conservatoribus de iustitiâ quibuscumque poscentibus respondere; et nihilominus, quod ipsi rector, doctores, magistri et scholares adversarios suos, dummodo Sedis praedictae officiales, aut in Romanâ Curiâ praesentes non essent, coram aliquo ex eisdem conservatoribus trahere, convenire et ad iudicium evocari facere in primâ instantiâ libere et licite valerent;

Idem privilegium Hadrianus VI extendit ad magistros artium, quoad beneficia ad quae essent nominati.

§ 9. Et quod insuper praedictus Hadrianus praedecessor, ut praefertur, statuerat et ordinaverat, quod omnes et singuli artium magistri, sive seniores sive iuniores essent, super beneficiis per eos in vim nominationis huiusmodi acceptatis, per quascumque personas, quomodolibet, ut praefertur qualificatas extra dictam universitatem ad iudicium trahi non pos-

sent, ipsi tamen nominati suos in dictis beneficiis adversarios quoscumque coram aliquo ex conservatoribus privilegiorum universitatis huiusmodi trahere possent;

§ 10. Quodque etiam si idem Gregorius praedecessor statutum et ordinationem Hadriani, ut praefertur, confirmasset et approbasset, nihilominus, pro eo quod in litteris confirmationis eiusdem Gregorii praedecessoris, de Hadriani tantum, non autem Martini, neque Pauli praedecessorum huiusmodi statutis, ordinationibus et decretis mentio facta fuerat, nonnulli statuta, ordinationes et decreta Martini et Pauli praedecessorum huiusmodi usu et effectu carere, neque amplius attendi debere, ac rectorem, doctores, magistros, scholares et personas universitatis huiusmodi in quibuscumque causis, aliàs quam occasione beneficiorum in vim nominationis huiusmodi acceptatorum, motis et movendis, extra muros dicti oppidi, ad iudicium evocari posse praetenderent) idem Gregorius praedecessor statuta, ordinationes et decreta Martini et Pauli praedecessorum huiusmodi, ac, prout illa concernunt, omnia et singula in eis contenta, et prout iacent, nec non inde sequuta quaecumque, quatenus essent in usu, perpetuo approbaverat et confirmaverat, et quatenus opus esset, innovaverat: decernens statuta, ordinationes et decreta Martini et Pauli praedecessorum huiusmodi valida et efficacia fore et esse, prout in aliis eiusdem Gregorii praedecessoris sub annulo Piscatoris expeditis litteris plenius etiam continetur¹: in quibus etiam noluit, per quascumque alias, etiam in formâ Brevis et sub nomine camerae apostolicae ab ipso Gregorio praedecessore, seu aliis Romanis Pontificibus successoribus suis, seu dictâ Sede, vel illius legatis, aut nunciis pro tempore emanatas litteras, etiam generales seu speciales, suis ultimo dictae

Quae quidem Martini V, Pauli II et Hadriani VI privilegia rata habuit Gregorius XIII,

¹ Aliae istae Greg. XIII litterae desunt (R. T.).

confirmationis litteris ullatenus derogari posse, nec derogatum censerì, nisi illarum tenor de verbo ad verbum insertus, et urgens et sufficiens causa expressa, et per trinas distinctas litteras illarum tenorem continentes, tribus distinctis vicibus, cum trium mensium intervallo, praedictae universitati legitime intimatae et insinuatæ, ac derogationes ipsae motu proprio et ex certâ scientiâ factae fuissent, appareretque Romanum Pontificem illis expresse derogare voluisse; decrevitque suas ultimo dictae confirmationis litteras de subreptionis vel obreptionis vitio aut alio quovis defectu notari non posse: sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam sacri palatii apostolici causarum auditores, seu sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi, et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere.

Voluitque praedictas nominationes afficere, relictâ copiâ in residentia Ordinarium collatorum.

§ 11. Demumque idem Gregorius praedecessor per alias suas litteras in formâ Brevis confectas¹ eidem universitati et facultati artium, et seu eorum, ut praefertur, nominatis, quod de cetero insinuationes, seu praesentationes nominationum ad beneficia et officia huiusmodi, pro tempore factarum, fieri possent, et sufficientes esse censerentur si fierent per litteras ad valvas ecclesiae affixas, illarumque relictâ copiâ in loco solitae residentiae ipsorum collatorum, quatenus eorundem collatorum praesentia commode haberi non posset (etiamsi collatores ipsi essent capitula, collegia, conventus, episcopi, archiepiscopi et S. R. E. cardinales, ac alii quicumque) concessit, prout in singulis praedictorum praedecessorum nostrorum litteris plenius continetur.

Nonnullis autem exortis litteris super intel-

§ 12. Cumque, annis retro elapsis per nos accepto, quod stantibus praedictarum

¹ Etiam tertiae hae litterae Greg. XIII desunt (R. T.).

concessionum et indultorum, ac confirmationum et decretorum litteris, super ipsarum litterarum et in eis contentorum interpretatione et executione, sicut antea, ita et hisce temporibus in patriâ, civitate et dioecesi Leodiensi multae oriebantur contentiones et lites inter eosdem rectores, decanum, magistros et scholares praedictae universitatis, seu eorum ad praedicta beneficia in civitate, patriâ et dioecesi Leodiensi consistentia nominatos ex unâ, et curiales Romanae Curiae et seu alios a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, ac etiam a nobis de canonicatibus et praebendis aliisque beneficiis praedictis, in aliquo ex mensibus Sedi Apostolicae reservatis vacantibus, provisos ex alterâ (contententibus eisdem per decanum et vicedecanum facultatis artium universitatis praedictae nominatis, eorum nominationes esse validas, et servatâ formâ indultorum praedictorum ac ad favorem personarum in eisdem indultis qualificatarum factas, seque propterea esse legitimos beneficiorum praedictorum possessores et contradictores, et consequenter coram auditore camerae, vel aliis exequentoribus, seu iudicibus apostolicis, ad Romanam Curiam vel extra eam, et praesertim sacri palatii apostolici causarum auditoribus, non posse etiam vigore litterarum in formâ Brevis, etiam de capiendâ possessione nomine camerae, super praedictis beneficiis per eosdem nominatos acceptatis, vel illorum possessione, aut litterarum apostolicarum etiam in formâ Brevis cameralis praedicti executione, vocari et trahi; provisos autem apostolicis et praecipue curialibus contrarium affirmantibus, nempe provisiones apostolicas esse canonicas, litterasque desuper, etiam in formâ Brevis, nomine camerae expeditas et coram auditore camerae, vel alio iudice, seu exequire apostolico ubicumque residente, praesentatas, suum debuisse et debere sor-

ligentiâ huiusmodi privilegiorum;

tiri effectum contra eosdem per universitatem et decanum seu vicedecanum facultatis artium nominatos, quorum nominationes coram exequutore apostolico non exhibebantur, et forsitan exhibitae non comprobabantur factae servatâ formâ praedictorum indultorum et ad favorem personarum iuxta eadem indulta qualificatarum, et proinde magistros et scholares, aliasque personas dictae universitatis, ad beneficia in mensibus reservatis vacantia nominatos potuisse et posse coram auditore camerae et aliis quibuscumque iudicibus Romanae Curiae et aliis exequutoribus apostolicis, ubilibet residentibus, nedum ex eo, quod indulta de non evocando nominatos faciebant¹ legitime tantum iuxta formam indultorum nominatis, non autem aliis, et excipiebant officiales ac curiales, ac propterea hactenus, tam in nostro Rotae auditorio quam coram auditore camerae, ante et post litteras confirmationis eiusdem Gregorii praedecessoris, fuerant latae et executioni mandatae diversae sententiae et factae plures decisiones ad favorem curialium et contra eosdem nominatos), et, occasione litium et contentionum huiusmodi, magna in dies oriebantur scandala, et maiora poterant verisimiliter exoriri, cum magno praedictae universitatis et facultatis artium, nec non curialium, aliorumque provisorum apostolicorum detrimento:

Paulus V eas nonnullis cardinalibus examinandas delegavit.

§ 13. Nos, ad litium anfractus evitandos, scandalisque et malis, incommodisque et detrimentis praedictis obviandum, prout in Domino conspicimus expedire, dilectos filios nostros Ioannem Garziam sanctorum Quatuor Coronatorum Millinum, et Fabritium S. Augustini Verallum, et Horatium S. Salvatoris in Lauro titulum Lancellottum nuncupatos presbyteros cardinales, nec non dilectum filium magi-

¹ Videretur potius legendum esse *favebant vel faciebant pro* (R. T.).

strum Marcum Aurelium Maraldum datarium nostrum, ad negotium huiusmodi discutiendum, nobisque referendum deputavimus;

§ 14. Coram quibus, tam Philippus Masius eques auratus a consiliis finantiarum eiusdem Alberti archiducis, et pro eo apud nos residens, quam Carolus Robaulx canonicus¹ Cameracensis et agens statuum ducatus Brabantiae, ad nos specialiter a statibus et universitate praedictis ob hasce causas destinatus, dilecti filii pluries comparuerunt, indultaque et privilegia praedictae universitatis ac facultatis artium exhibuerunt, et super eis diversas sessiones super praedictis praetensionibus fieri obtinuerunt, ac pro praedictorum indultorum apostolicorum confirmatione iteratis vicibus supplicarunt.

Itaque auditis partibus,

§ 15. Auditâ igitur per nos relatione eorumdem S. R. E. cardinalium et datarii, praemissisque omnibus prius mature digestis, tam erga magistros et scholares, quam curiales, aliosque provisos apostolicos, paternâ charitate affecti, volentesque eos in pacis amoenitate pro nostro posse confovere, ipsosque Albertum archiducem, necnon rectorem, doctores, magistros, et docentium, et scholarium, seu studentium, universitatisque et facultatis artium ac statuum et curialium praedictorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, etiam motu nostro proprio, ex nostrâque merâ liberalitate et certâ scientiâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, decernimus et ordinamus, videlicet:

Et re Pontifici relatâ Paulus publico bono consultit, ut sequitur.

¹ Edit. Main. legit *canonicatus* (R. T.).

Abrogat ius
nominandi ad
beneficia dioe-
cesis Leodiensis
comitatus Los-
sensis et ducatus
Bullonensis.

Concediturque
us nominandi
ad beneficia ibi-
dem vacantia in
mensibus hic
designatis.

§ 16. Quoad beneficia in civitate, patriâ et totâ dioecesi Leodiensi, sive in patriâ et non dioecesi, sive in dioecesi et non in patriâ Leodiensi, in quibus comitatus Lossensis et ducatus Bullonensis comprehenduntur, consistentia, ius et facultatem nominandi per praedicta indulta apostolica decano, seu vicedecano facultatis artium praedictae universitatis ac forsani rectori eiusdem universitatis concessum et concessam, vel aliâs quomodolibet competens et competentem, abrogamus et perpetuo tollimus, eademque indulta et concessionem, quoad praedictum ius seu facultatem nominandi, perpetuo revocamus, ac etiam de consensu eiusdem facultatis artium, irritamus et extinguimus, ita quod praedictus decanus et vicedecanus facultatis artium, nec alia persona eiusdem universitatis, de cetero habeat aut praetendere possit perpetuis futuris temporibus aliquod ius seu aliquam facultatem nominandi ad quaecumque beneficia praedictarum civitatis, patriae, totiusque dioecesis Leodiensis; et, loco eiusdem iuris seu facultatis nominandi, concedimus decano seu vicedecano praedictae facultatis artium, ut perpetuis futuris temporibus ipsi decanus vel vicedecanus (de consensu receptoris et procuratorum quatuor nationum eiusdem facultatis, per se vel alios ad id ab eis substituendos praestando, seu maioris partis eorum) beneficia, cum curâ et sine curâ secularia, in titulum clericis secularibus conferri et per clericos seculares regi et gubernari solita, in civitate, patriâ, et dioecesi etiam non patriâ Leodiensi pro tempore per obitum dumtaxat vacantia, etiam si sint canonicatus et praebendae, personatus, administrationes et dignitates, cuiuscumque qualitis et valoris, non tamen maior post pontificalem in ecclesiâ Leodiensi, nec principalis dignitas in qualibet ex collegiatis civitatis, patriae, et totius dioe-

cesis etiam non patriae Leodiensis, conferre¹ (illa tamen, illos et illas, quae in civitate, patriâ, et dioecesi etiam non patriâ Leodiensi, per obitum tantum vacare contigerit in mense ianuarii et novembris anni proxime venturi MDCXVII, et unico mense, scilicet mense novembris anni immediate sequentis MDCXVIII, et sic deinceps perpetuis futuris temporibus, ita quod alternatim uno anno vacantia per obitum dumtaxat in praedictis duobus mensibus et alio anno vacantia similiter per obitum in praedicto unico mense tantum conferri valeant) possit² magistris in artibus ibidem graduatis et residentibus, tam senioribus, scilicet qui inibi in facultate artium sex annis legerint aut rexerint, vel ob doctrinae eminentiam ad docendum logicam et physicam Aristotelis admissi, vel in illâ a novem annis promoti et graduati, et de illius consilio forent vel aliquando fuissent, quam iunioribus, videlicet ibidem graduatis et residentibus, praedictas alias qualitates non habentibus, cuiuscumque patrimonii sint magistri praedicti, ita quod quicumque eorumdem magistrorum in artibus, seniorum et iuniorum, annui redditus, etiam patrimoniales vel ecclesiastici, cuiuscumque valoris, non impediant, quominus eisdem possit de praedictis beneficiis per decanum vel vicedecanum praedictae facultatis artium ut supra provideri: quodque respectu beneficiorum praedictorum in civitate, patriâ, et dioecesi etiam non patriâ Leodiensi dumtaxat per obitum, ut praefertur, in praedictis duobus mensibus unius, et in praedicto alio mense alterius anni vacantium, idem decanus vel vicedecanus facultatis artium habeant plenum ius et facultatem conferendi et immittendi suos, ut praefertur, provisos

¹ Erronee edit. Main. legit *conferri* (R. T.).

² Verbum *possit* nos addimus ad complendam syntaxim extra parenthesim (R. T.).

in possessionem praedictorum beneficio-
rum, prout ceteri collatores ordinarii
eiusdem patriae Leodiensis, et in praedictis
beneficiis et vacationibus tantum gaudeant
concordatis inter Sedem Apostolicam et
nationem Germanicam antea initis, aliis-
que iuribus, quibus gaudent ceteri col-
latores eiusdem patriae Leodiensis.

Haec autem
beneficia eximit
a quocumque
alio collationis
iure, vel privi-
legio.

§ 17. Quia vero antea durante facultate
nominandi in civitate, patria et dioecesi
etiam non patriae Leodiensi nominati prae-
ferebantur, iuxta praedicta indulta Leo-
nis X, Adriani VI, et Gregorii XIII prae-
decessorum huiusmodi, nominatis vigore
primariarum precum, etiam regaliun et
imperialium, aliorumque indultorum apo-
stolicorum; hinc nos, quod beneficia in
praedictis mensibus decano vel vicedeca-
no facultatis artium assignatis per obitum
vacantia non comprehendantur in praedi-
ctis primariis precibus, aliisque indultis
apostolicis, nec ad illa possint fieri, il-
lorum vigore, aliae nominationes nec ac-
ceptiones, declaramus et decernimus.

Quatuor et
quinque menses
Sedi Apostoli-
cae reservat,

§ 18. Reliquorum vero beneficiorum,
canonicatum, praebendarum, dignitatum,
et aliorum quomodolibet qualificatorum
civitatis et patriae, ac totius dioecesis
etiam non patriae Leodiensis, alias quam
per obitum, ut praefertur, ac etiam in cer-
tis mensibus apostolicis, scilicet martii,
maii, iulii, et septembris anni proximi
mxcvii, et in mensibus ianuarii, martii,
maii, iulii, et septembris anni immediate
sequentis mxcviii, et sic deinceps alter-
natim in perpetuum, sive per obitum, sive
alias quomodolibet vacantium, libera col-
latio, provisio et omnimoda dispositio ad
nos, et Sedem Apostolicam, Romanosque
Pontifices nostros successores remaneat,
spectetque ei pertineat, reservataque sit
et esse censeatur prout, harum serie,
perpetuo nobis et Sedi Apostolicae reser-
vamus, absque eo quod ad praedicta be-
neficia, sic, ut praefertur, Sedi Apostolicae

reservata, possint magistri, seniores vel
iuniores, scholares, vel aliae personae
dictae universitatis, de cetero perpetuis fu-
turi temporibus nominari per dictos de-
canum vel vicedecanum facultatis artium,
aut rectorem eiusdem universitatis, nec
quibuscunque nominationibus, forsitan ha-
ctenus ad eorum favorem factis, uti, quas
ex nunc revocamus et annullamus, ac
pro revocatis et annullatis haberi decer-
nimus.

§ 19. In praedicta autem facultate con-
ferendi, per nos decano et seu vicedecano
facultatis artium, ut praefertur, quoad
beneficia civitatis, patriae, et dioecesis
etiam non patriae Leodiensis, concessa,
praeter maiorem post pontificalem in ca-
thedrali Leodiensi, ac principales in col-
legiatis ecclesiis civitatis, patriae, et totius
dioecesis etiam non patriae Leodiensis
superius exceptas, alias quoque dignitates
electivas, ac beneficia consistorialia, et
seu in libris camerae apostolicae taxata,
aliaque monasteria et beneficia regularia,
neon quaecumque beneficia apud Sedem
Apostolicam vacantia, et alias reservatione
vel affectione in corpore iuris clausa Sed-
is Apostolicae dispositioni reservata,
nullatenus comprehendi, sed dispositioni
Sedis Apostolicae reservatas et reservata
etiam declaramus et volumus: ita quod
praedicti decanus vel vicedecanus facul-
tatis artium non possit quoquo modo in
illorum provisione, collatione, electione
vel nominatione, aut alia dispositione se
ingerere, etiamsi in praedictis duobus ni-
nius et uno alterius anni mensibus, de-
cano et seu vicedecano praedictae facul-
tatis artium, ut supra, alternative assignatis,
per obitum de cetero vacaverint.

Aliaque be-
neficia hic ex-
pressa.

§ 20. Et ad tollendas contentiones iu-
risdictionum, quae inter exequutores apo-
stolicos et indices per nos ac Romanos
Pontifices successores nostros pro tempore
dandos et delegandos ex una, et conser-

Declarat cau-
sas movendas
super collatio-
nibus universi-
tatis Lovanien-
sis concessis de-
liniendas esse a
conservatore e-
iusdem.

vatores privilegiorum praedictae universitatis ex alterâ¹, super cognitione causarum super eisdem beneficiis civitatis, patriae, et totius dioecesis etiam non patriae Leodiensis de cetero exoriri possent, decernimus et declaramus, cognitionem et decisionem² causarum super beneficiis in mensibus facultati artium, ut praefertur, assignatis per obitum tantum vacantibus (non tamen, ut praefertur, exceptis, Sedique Apostolicae reservatis) de cetero movendarum, spectet et pertineat ad conservatorem vel conservatores praedictae universitatis, ita ut magistri seniores et iuniores a decano vel vicedecano facultatis artium, ut praefertur, providendi de beneficiis praedictis, ut supra, vacantibus, non possint, etiam vigore quarumcumque litterarum Sedis Apostolicae, et legatorum, aut nunciorum eiusdem, etiam in formâ Brevis de capiendâ possessione beneficiorum nomine camerae, nec aliâs, extra universitatem Lovaniensem per quemcumque etiam curialem Romanae Curiae, aut officialem Sedis Apostolicae, vel alium provisum apostolicum trahi; ipsi vero magistri quoscumque suos adversarios, quoad praedicta beneficia, ut praefertur, per obitum tantum vacantia, coram aliquo ex conservatoribus trahere possint, iuxta litteras Hadriani VI, et Gregorii XIII praedecessorum huiusmodi:

Causas vero movendas super ceteris beneficiis reservatis, Sedi apostolicae reservat.

§ 21. Causarum vero super beneficiis in quatuor et quinque mensibus alternatorum annorum respective, ut supra, vacantibus, aliisque beneficiis Sedi Apostolicae, ut praefertur, reservatis vel affectis, aliis ut supra exceptis, de cetero movendarum, cognitio et decisio remaneat et spectet ad Sedem Apostolicam, et fieri debeat per exequutorem vel exequutores et iudices per nos Romanosque Pontifices suc-

cessores nostros et Sedem Apostolicam pro tempore ubilibet, etiam in Romanâ Curia, et alibi, etiam ultra tres et quocumque alias dietas, etiam in exequutione quarumcumque litterarum apostolicarum, etiam in formâ Brevis et de capiendâ possessione nomine camerae apostolicae, ac quarumcumque commissionum apostolicarum et provisionum eorundem beneficiorum et cuiuslibet eorum, deputandos et delegandos, deputandumque vel delegandum; ita ut provisi apostolici super praedictis beneficiis civitatis, patriae, et totius dioecesis etiam non patriae Leodiensis, in praedictis quatuor et quinque mensibus, alternatis annis, ut praefertur, quomodolibet vacantibus, ac aliâs in praedictâ facultate conferendi decano vel vicedecano facultatis artium concessâ, ut praefertur, non comprehensis, et, ut supra, exceptis, possint coram quocumque vel quibuscumque exequutore vel exequutoribus ac iudicibus apostolicis ubilibet extra oppidum Lovaniense, ac etiam in Romanâ Curia, et alibi, etiam ultra tres et quocumque alias dietas, citare, vocare et convenire quoscumque magistros, scholares, rectorem, et alias quascumque personas, et officiales praedictae universitatis, etiam quod actu litterarum et theologiae studio vel lecturae seu magisterio vel cuicumque alteri officio incumbant; nec iidem magistri vel scholares, ceterique officiales et personae eiusdem universitatis, possint quemquam ex eisdem, ut praefertur, provisus apostolicis ad iudicium coram eisdem conservatoribus dietae universitatis trahere, nec quominus mandata de immittendo, et alia quaecumque etiam exequutiva per exequutores et iudices apostolicos decernenda et relaxanda, exequutioni demandentur, quoquo modo impedire, nec conservator et conservatores universitatis huiusmodi possint in eis aliquo modo, nec cognoscendo nec impe-

¹ Subiunge de more solito *partibus* (R. T.).

² Vel hic legendum foret *quod cognitio et decisio*, vel postea *spectare et pertinere* (R. T.).

diendo, se ingerere, sub nullitatis omnium actorum, ac censurarum, et amissionis officiorum, et privationis beneficiorum ecclesiasticorum per eos obtentorum poenâ, ipso facto, etiam absque aliâ sententiâ declaratoriâ, incurrendâ; et quatenus oriretur controversia, an eadem beneficia praedictae civitatis, patriae et dioecesis Leodiensis, seu eorum aliquod¹, vacaverint vel vacaverit in aliquo ex duobus vel uno mensibus successive eidem facultati artium, ut supra, assignatis, vel potius in aliquo ex mensibus cuilibet Ordinario collatori, iuxta concordata inter Sedem Apostolicam et nationem Germanicam aliâs inita, assignatis, tunc cognitio spectabit, prout antea spectavit, ad conservatorem seu conservatores praedictae universitatis: excepto tamen casu, quando collatio vel dispositio beneficii, seu beneficiorum praedictorum vacantium, erit Sedi Apostolicae, aliâs quam ratione mensis, reservata; tunc enim cognitio et decisio causarum desuper movendarum spectet ad exequutorem, vel exequutores, ac iudices apostolicos, ut praefertur, ubilibet deputandos; ita ut conservator vel conservatores universitatis non possint in eis aliquo modo, nec cognoscendo nec impediendo, ut praefertur, se ingerere, sub eadem poenâ nullitatis actorum quorumcumque, ac censurarum, et amissionis officiorum, et beneficiorum ecclesiasticorum per eos obtentorum, ipso facto, ut praefertur, incurrendâ.

Traiecti nominationes ad beneficia fieri vult, iuxta formam antiquorum privilegiorum.

§ 22. Volumus autem, quod in oppido Traiecti ad Mosam, praedictae dioecesis Leodiensis, fiant de cetero nominationes, iuxta indultorum antiquorum praedictorum formam et tenorem, ad canonicatus, praebendas, ac beneficia ecclesiae collegiatae sancti Servatii; collationes vero fiant de canonicatibus et praebendis ac beneficiis alterius ecclesiae collegiatae san-

ctae Mariae eiusdem oppidi, iuxta praesentis immutationis et concessionis nostrae formam et tenorem.

§ 23. Declarantes insuper, si qua¹ loca dioecesis Leodiensis reperiantur de praesenti sub dominio et actuali iurisdictione eiusdem archiducis Alberti, tunc in eis pariter fieri debere nominationes iuxta praedictorum Sixti, Leonis, Hadriani et Gregorii praedecessorum huiusmodi indultorum formam et tenorem: quo vero ad beneficia extra civitatem, patriam et dioecesim etiam non patriam Leodiensem, in civitate Cameracensi, et comitatu Cameracensi ac Tornacensi, Morinensi, Atrebatensi civitatibus et dioecesibus, aliisque dominiis praedictis, olim Maximiliani et Caroli imperatorum, et nunc Alberti archiducis praedictorum, per praedictas Sixti, Leonis, Hadriani seu Clementis ac Gregorii praedecessorum huiusmodi litteras expressis consistentia, nos, ut eandem artium facultatem, ac etiam universitatem praedictam, amplioris gratiae favore prosequamur, taxam beneficiorum praedictorum extra patriam et dioecesim Leodiensem consistentium, ad quae, vigore praedictorum indultorum Sixti, Leonis, Hadriani et Gregorii praedecessorum huiusmodi, ut praefertur, fieri possunt nominationes, ad valorem sexaginta ducatorum in eisdem indultis limitatam², usque ad ducatos centum auri de camerâ augendam duximus; quantitatem vero patrimonii aliâs per eadem indulta ad summam annui redditus octuaginta ducatorum similium restrictam, usque ad ducatos centum et triginta similes respectu magistrorum seniorum, ut supra qualificatorum, facultatis artium, et etiam in sacrâ theologiâ magistrorum, iurisque canonici et civilis, ac medicinae doctorum, necnon licentiatum de consilio universitatis exis-

Nonnulla alia statuit.

¹ Edit. Main. habet *aliquot* (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *si quae* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *limitatur* (R. T.).

tentium, augemus; in reliquis vero, salvis semper et intactis remanentibus omnibus et singulis supra per nos statutis et ordinatis, et non aliàs, praedicta indulta, et litteras Martini V, Pauli II, Sixti IV, Leonis X, Hadriani VI, et Gregorii XIII praedecessorum nostrorum, ac omnia et singula in eis contenta, quae tamen in aliquo praesentibus statuto et ordinationi nostris non adversantur, confirmamus et approbamus, quaecumque vero contraria vel in aliquo repugnantia revocamus.

Provisi de beneficiis curam animarum animarum animarum habentibus debent ab ordinariis approbari,

§ 24. Volumus autem et mandamus, quod ii, quibus de beneficiis curam animarum habentibus, et in civitate, patriâ, et diocesi Leodiensi consistentibus, ut praefertur, provisum fuerit; necnon alii, qui ad beneficia similem curam animarum habentia, et in dominiis Alberti archiducis praedictis, aliisque locis consistentia nominati fuerint, ad illa non admittantur, nisi prius ab Ordinariis locorum, praevio examine absque concursu faciendo, fuerint approbati:

Et in eisdem residere.

§ 25. Quodque in eis personaliter residere teneantur, nec se eo minus excusare possint, quod in dictis universitate et facultate artium scholares sint, aut docentes seu magistri, vel officiales, seu rector.

Praeservatis privilegiis episcopo Leodiensi concessis,

§ 26. Per praesentes autem non intendimus indulto, per nos venerabili fratri nostro Ferdinando episcopo Leodiensi, conferendi certa beneficia reservata praedictae civitatis et dioecesis Leodiensis, ad certum tempus concesso, et forsitan prorogando, vel eidem Ferdinando episcopo de novo concedendo, quatenus eidem prorogari vel de novo concedi contingat, derogare, seu eius indulto praedjudicare in aliquo.

Ceteris autem privilegiis concessis universitati non derogatur.

§ 27. In aliis vero indultis tam in episcopatu praedicto Leodiensi eiusdem Ferdinandi successoribus quomodolibet qualificatis, etiam S. R. E. cardinalibus, ac Sedis Apostolicae de latere legatis, seu

nunciis, per nos et Romanos Pontifices successores nostros concedendis, beneficia in mensibus facultati artium, ut praefertur, per nos concessa¹ per obitum tantum vacantia, minime comprehendere, nec comprehensa censeri in indulto moderni nuncii Coloniensis decernimus et declaramus.

Clausulae pro eiusdem concessionis firmitate.

§ 28. Praesentibus quoque nostris per quascumque alias, etiam in formâ Brevis, et sub nomine camerae apostolicae, a nobis, seu aliis Romanis Pontificibus successoribus nostris, seu dictâ Sede, vel illius legatis aut nunciis pro tempore emanatas litteras, etiam quaslibet generales vel speciales, etiam derogatorias derogatorias, aliasque efficaciores et insolitas clausulas, necnon irritantia et alia decreta in se continentes, et sub quibuscumque verborum formis ac expressionibus conceptas derogari nullatenus posse, nec derogatum censeri, nisi earumdem praesentium tenor de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, insertus, ac urgens et sufficiens causa expressa, et per trinas distinctas litteras illarum tenorem continentes, tribus distinctis vicibus, cum trium mensium intervallo, praedictae universitati legitime intimata et insinuata, ac derogationes ipsae motu et scientiâ similibus factae fuerint, appareatque Romanum Pontificem illis expresse derogare voluisse; et alias pro tempore factas derogationes nullius roboris vel momenti fore, et nemini suffragari, ac pro infectis et non concessis haberi debere; ipsasque praesentes litteras de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quovis defectu, ex quavis causâ notari, impugnari, vel invalidari, aut ad terminos iuris reduci, seu in ius, vel controversiam revocari, minusque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, minime comprehendere posse, sed semper

¹ Forsan legendum concessis (R. T.).

ab illis exceptas, et quoties emanabunt; toties in pristinum, et eum, in quo ante praemissa quomodolibet erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub datâ per dictam universitatem eligendâ, concessas esse: sicque per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam sacri palatii apostolici causarum auditores, seu S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Derogatio contrariorum.

§ 29. Non obstante felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII, itidem praedecessoris nostris, qua cavetur, ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis expressis casibus, et in illis, ultra unam dietam, a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices a Sede praedictâ deputati extra civitatem vel dioecesim, in quibus deputati fuerunt, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere audeant vel praesumant, et in concilio generali editâ de duabus dietis, aliisque apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon quibusvis inhibitionibus, etiam ab ipsis auditoribus, seu cardinalibus, vel eorum aliquo, vigore quarumcumque commissionum, seu litterarum apostolicarum, quoad beneficia per obitum tantum in mensibus facultati artium assignatis vacantia superius non excepta, iam forsitan emanatis et in posterum emanandis, necnon ecclesiarum, monasteriorum, universitatum, provinciarum, regionum, civitatum, oppidorum et locorum quorumcumque (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate

aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, ac quibusvis archiepiscopis, episcopis, Ordinariis, etiam cardinalatus honore fulgentibus, et quibusvis aliis personis, quacumque dignitate praeditis, necnon capitulis, collegiis, conventibus, communitatibus, et universitatibus studiorum etiam generalium, necnon locis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, per nos seu quoscumque Romanos Pontifices, aut Sedem praedictam, in genere vel in specie, etiam ad imperatoris, regum, reginarum, archiducum, ducum, vel aliorum principum instantiam, seu etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, vel aliâs quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis et innovatis: quibus omnibus, etiamsi pro eorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, et formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent,¹ illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 30. Volumus autem, quod eadem praesentes litterae affigi, et per aliquod temporis spatium dimitti debeant in valvis ecclesiae maioris Leodiensis, ac ecclesiarum collegiatarum Traiectensis ad Mosam et Tongrensis oppidorum, dimissâque inde illarum copiâ, seu transumpto per

Praesentium publicatio faciendâ, fidesque transumptis adhibenda.

¹ Subde: *praesentibus pro expressis habentes*, (R. T.).

notarium publicum collationato, concordato et subscripto, affixâ seu affixo; quodque affixio sic facta habeat vim validae et efficaciae apostolicae inhibitionis contra omnes et quoscunque collatores, cuiuscunque qualitatis, gradus et conditionis existentes, etiam si capitula, conventus et monasteria, tam virorum quam mulierum, praelati, et quicumque alii collatores sint quomodolibet qualificati, arcetque illos et illa, ac afficiat, perinde ac si cuilibet collatori, tam coniunctim et collegialiter ac conventualiter, quam divisim et in solidum personaliter intimatae et notificatae legitime fuissent.

Clausulae
poenales.

§ 31. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum absolutionis, ordinationis, decretorum, abrogationis, sublationis, revocationum, immutationis, extinctionis, concessionis, declarationum, reservationis, annulationis, vel voluntatum, augmenti, confirmationis, approbationis, mandati, et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac BB. Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXVI, kalendis decembris pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 1 decembris 1616, pontif. an. XII.

CCLXXXV.

Confirmatio nonnullarum constitutionum, seu ordinationum, a fratribus Eremitis sancti Augustini congregationis Siciliae, pro feliciore eiusdem gubernio, editarum; necnon approbatio unionis ipsius congregationis praedicto Ordini antea factae¹

¹ Horum fratrum materiam vide in Const. XLIX Alexandr. IV *Licet*, tom. III, pag. 635.

Bull. Rom. Vol. XII.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii Antonius de Castroiane, et Paulus de sancto Philippo, Eremitae congregationis Siciliae, Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini, quod alias quondam Thadaeus Perusinus, tunc Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini huiusmodi vicarius generalis apostolicus, eandem congregationem praedicto Ordini univit et incorporavit, prout in patentibus litteris dicti Thadaei, sub die 1 aprilis anni MDLXXXI desuper expeditis, plenius dicitur contineri.

De anno MDLXXXI unita fuit Ordini Eremitarum sancti Augustini congregatio Siciliae eiusdem Ordinis ab eius vicario generali apostolico.

§ 2. Subinde vero Eremitae praedicti, prospero eiusdem congregationis regimini et felici statui consulere cupientes, infra-scriptas ordinationes in praedictâ congregatione hactenus observatas, et quas de cetero observare intendunt, fecerunt, tenoris subsequenter, videlicet:

Subinde dictae congregationis nonnullas ordinationes pro feliciore gubernio edidit pro ut infra.

§ 3. Congregatio ipsa et fratres in illâ professi, omnibus legibus, ordinationibus, quae in universo Ordine observantur, subiecti sint et inviolabiliter observent.

De his quae tenentur observare fratres professi in dicta congregatione.

§ 4. Quod fratres congregationis omnibus privilegiis, immunitatibus, indulgentiis et gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, Ordini Eremitarum sancti Augustini concessis, et in posterum concedendis, fruantur et potiantur, dummodo sint in usu, neque sacris canonibus, aut Concilii Tridentini decretis repugnent.

De privilegiis immunitatibus, etc.

§ 5. Quod possint nova loca recipere, et conventus fundare, tam in regno Siciliae, quam per totam Italiam, servatis tamen decretis et constitutionibus apostolicis, et de licentiâ prioris generalis et Ordinariorum locorum.

De receptione ac fundatione novorum locorum.

§ 6. Quod congregatio gubernetur per vicarium generalem, in capitulo congregationis ab iisdem fratribus eligendum, qui nullius superioris regularis iurisdictioni subiaceat, sed tantum priori generali sit immediate subiectus.

De vicario generali congregationis.

De auctoritate et iurisdictione vicarii generalis super totam congregationem.

§ 7. Quod vicarius electus habeat eandem auctoritatem et iurisdictionem super totam congregationem, quam habent singuli provinciales in suâ provinciâ.

De confirmatione vicarii generalis.

§ 8. Quod vicarius generalis electus legitime et canonice absque repulsâ a priore generali confirmari debeat, et vicarius eligi semper debeat unus ex congregatione, qui eius vitae asperitatem profiteatur.

De facultate congregationis eligendi vicarium generalem.

§ 9. Quod prior generalis facultatem, quam habet congregatio eligendi vicarium, inviolatam conservet, neque in capitulo generali aliquid innovetur, quod ad substantiam dictae facultatis eligendi pertineat, nisi prius consultâ Sede Apostolicâ, ad quam fratres, ubi se gravatos senserint, recursum habere poterunt.

De exercitiis corporalibus fratrum.

§ 10. Quod horis, quibus vacant ab exercitiis spiritualibus, corporalibus exercitiis incumbant, intra tamen monasterii septa, et prout decet viros religiosos, pro vitae sustentatione; quae sunt arte elaborata, vendantur ab aliquo converso, seu laico, cui prior iniunxerit et pretium in commune redigatur.

De transitu ad alias congregationes, et de receptione fratrum Ordinis ad hanc congregationem.

§ 11. Quod nullus frater congregationis possit ad alias congregationes eiusdem Ordinis transire, sine licentiâ prioris generalis; et quod in congregatione nullus frater Ordinis recipiatur, qui eandem vitae asperitatem profiteri nolit per capitulum conventus approbandus.

De facultate prioris Ordinis visitandi congregationem.

§ 12. Quod prior generalis pro tempore existens congregationem et eius conventus per se vel per aliam personam visitare possit.

De ieiuniis.

§ 13. Quod fratres congregationis, praeter dies ab Ecclesiâ ordinatos, ieiument quartâ et sextâ feriâ, exceptis diebus festis Paschatis, Pentecostes, et Nativitatis Domini, S. P. Augustini, et Omniumsanctorum.

De his qui ieiunare non possunt.

§ 14. Quod si quis ob aliquam causam ieiunare non poterit, a carnibus, ovis et

lacticiniis abstineat, nisi superiori conventus de consilio medici aliter videatur.

§ 15. Quod loca eremitoria, in quibus fratres habitant, sint ad minus per unum milliare distantia a civitatibus, oppidis, vel aliis locis habitatis.

De locis eremitoriis longe a civitatibus construendis.

§ 16. In vestibus, tam intraneis quam extraneis, servetur omnimoda uniformitas, ita tamen, ut semper fiant ex vilioribus quae in locis, ubi fuerint monasteria, reperiuntur, etc.

De vestibus.

§ 17. Quod prior generalis, sive visitator ab eo missus, praeter victum quotidianum, nihil ultra petere vel recipere possit, exceptis tarenis duodecim, qui priori generali singulo quoque anno exhibentur pro suâ collectâ, etc.

De victu et aliis praestandis priori generali visitanti, aut alteri de eius mandato.

§ 18. Cum autem (sicut eadem expositio subiungebat) Eremitae praedicti plurimum cupiant, tam unionem quam ordinationes huiusmodi, pro maiori eorum validitate et subsistentiâ, apostolicae confirmationis robore communiri: nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut super praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur.

Postea instituerunt Pontificem ut praedicta approbaret.

§ 19. Nos, Eremitas praedictos specialibus favoribus et gratis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium negotiis regularium praepositorum consilio, unionem et ordinationes huiusmodi (ita tamen ut Eremitae praedicti nova loca extra regnum Siciliae absque expressâ Sedis Apostolicae licentiâ fundare vel accipere nullatenus possint) apostolicâ

Qui unionem ac ordinationes praesentibus praesentibus confirmat, prohibendo, quominus nova loca extra regnum Siciliae absque Sedis Apostolicae expressâ licentiâ recipiantur.

auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus.

Defectus supplet.

§ 20. Ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

Clausulas praeservativas cum decreto irritanti superaddit.

§ 21. Decernentes, praesentes litteras semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, ac ab omnibus et singulis praefatae congregationis Eremitis, et aliis ad quos spectat, inviolabiliter observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contraria tollit.

§ 22. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxv ianuarii mdcxvii, pontificatus nostri anno xii.

Dat. die 25 ianuarii 1617, pontif. anno xii.

CCLXXXVI.

Congregatio fratrum Ioannis Dei in Italia pridem instituta, et hospitalia Germaniae, Galliae et Poloniae in veram religionem eriguntur sub tribus votis substantialibus, et quarto de iuvandis infirmis, sub regulâ sancti Augustini¹

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium,

Romanus Pontifex circa sacrarum religionum et congregationum ac etiam hospitalium et aliorum piorum locorum salubrem directionem et felicem progressum ex demandatae sibi apostolicae servitutis

¹ De institutione et toto statu horum fratrum Ioannis Dei vide Const. cxciv Pii V *Licet* in h. n. edit. ccxiv in tom. vii, pag. 979

officio intentus, ea, quae desuper a praedecessoribus suis facta comperit, partim approbat et confirmat, partim vero aliis iustis ita suadentibus causis alterat et immutat, aliasque officii sui partes interponit, prout rerum, locorum, temporum et personarum qualitate pensatâ, conspiciit salubriter in Domino expedire.

§ 1. Aliàs siquidem, cum pridem congregatio Ioannis Dei, in Urbe ac diversis Italiae partibus apostolicâ auctoritate recepta et confirmata, cuius confratres pauperes infirmos, graviterque laborantes hospitio suscipere, eisque inservire consueverunt, valde aucta esset, illique diversa privilegia et indulta ab Apostolicâ Sede, Romanisque Pontificibus praedecessoribus nostris (praesertim, quod per unum ex ipsis confratribus maiorem nuncupatum congregatio ipsa regeretur, quodque ab Ordinariis locorum exempti essent, atque illius religiosi professionem emittere, ac ad sacros ordines promoveri possent) concessa fuissent; felicis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster (accepto, quod eiusdem congregationis confratres a primaevo suo instituto paulatim recedebant, ac opus hospitalitatis eorum pauperum infirmorum, cui in primis incumbere tenebantur, intermitterebatur, et multi confratrum litterarum studiis intendeabant, et sacris ordinibus initiari, ut a servitio hospitalium excusarentur, procurabant, per suas sub die xii februarii mdcxii in simili formâ Brevis expeditas litteras statuit et ordinavit¹, quod omnes et singuli confratres praedicti locorum Ordinariis subesse deberent, quodque ab hospitalibus, in quibus professionem eatenus quilibet emisisset, numquam amoveretur, nisi ob incorrigibilitatem, ac de Ordinariis, quibus dicta hospitalia subessent, licentiâ², nec etiam transferrentur de uno hospitali ad

Clemens VIII primum hospitalia congregationis Italiae locorum Ordinariis subiecit.

¹ Huiusmodi litterae in *Bullario* non sunt (R. T.).

² Hanc vocem *licentiâ* nos addimus (R. T.).

Deinde ad re-
parandam regu-
larem discipli-
nam,

Privilegia con-
gregationis Hi-
spaniae eisdem
concessit.

aliud, nisi pariter de Ordinariorum licentia, ac tam hospitalis a quo, quam Ordinarii ad quem transferrentur¹, ac de cetero votum tantum inserviendi ipsis hospitalibus sub praedicta Ordinarii obedientia emitterent. Subinde vero, cum experientia compertum fuisset, congregationis praedictae hospitalia et loca pia in Italia existentia sic ad invicem separata, et alicuius communis superioris, qui ea, eorumque confratres ad primaevi instituti observantiam restitueret et eosdem in ipsa conservaret, regimine destituta, gravia incommoda et damna passa fuisse, et in dies pati, ita ut, nisi de aliquâ regiminis formâ eis provideretur, facile evenire posset, ut Congregatio ipsa in totum extingueretur et corrueret; dictus Clemens praedecessor per alias similes suas sub die ix septembris MDXCVI expeditas litteras², eidem Congregationi Ioannis Dei, et³ singulis eius hospitalibus et locis in Italia iam receptis et in futurum recipiendis, eorumque confratribus et personis tunc et pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, praerogativis, gratiis, facultatibus, indultis et indulgentiis a felicis recordationis Pio V, Gregorio XIII et Sixto V, aliisque Romanis Pontificibus, Congregationis hospitalibus et locis Hispaniarum, ac hospitali sancti Ioannis Calabritae in insula sancti Bartholomaei de Urbe eiusdem Congregationis Ioannis Dei, in genere vel in specie concessis et confirmatis (citra tamen facultatem professionem emittendi et sacros ordines suscipiendi, et citra exemptionem a iurisdictione Ordinariorum locorum, quibus eos omnino subesse voluit) perpetuo uti, frui, potiri et gaudere in omnibus et per omnia possent et valerent, perinde ac si ipsis nominatim et aequè principaliter concessa fuissent: ita

tamen, ut confratres in quocumque Italiae loco iam recepti statim et deinceps recipiendi in Congregatione praedictâ debito tempore votum inserviendi eorum hospitalibus sub Ordinarii loci obedientia in manibus eiusdem Ordinarii aut maioris confratris emittere, ac hospitalitatem pro iis infirmis, quos recipere et curare consueverant, quatenus fieri potuisset, exercere, tenerentur; utque unus confrater in maiorem ab omnibus prioribus quorumcumque hospitalium et locorum dictae Congregationis in Italia existentium Romae in hospitali sancti Ioannis Calabritae praedicto per secreta suffragia maioris partis vocalium eligeretur, cuius officium ad sexennium tantum durare deberet, ita ut, finito sexennio, iterum eligi, aut confirmari, nisi lapso altero sexennio, minime posset; duo item consiliarii et duo visitatores in eodem loco, ac eisdem modo et formâ eligerentur, quorum consiliariorum et visitorum, nec non etiam singulorum priorum officium ad triennium tantum duraret, et, finito dicto triennio, ad idem officium nemo posset iterum eligi, vel in eo confirmari, nisi alterum triennium intercederet. Praeterea, quod confratres huius Congregationis sacerdotes aut in sacris ordinibus constituti esse non possent, nec ad huiusmodi sacros ordines promoveri valerent, sed iuxta primaevum eorum institutum in simplicitate pauperibus infirmis, ut praefertur, inservire deberent, etiam statuit et ordinavit.

§ 2. Et subinde, pro parte confratrum eius Congregationis nobis exposito, quod omnes domus regulares Congregationis praedictae magna incommoda et damna patiebantur, ex eo quod confratribus praedictis ascensus ad sacros ordines, ut praefertur, interdictus esset:

§ 3. Nos, supplicationibus eorumdem confratrum nobis humiliter porrectis inclinati, per similes nostras sub die primâ

Aliqui statuit,
prohibens, quominus confratres ad sacros ordines promoverentur.

Confratres ad Paulum Papa V super ultimo decreto recursum habuerunt.

Qui unum ex eis sacris initiari posse concessit.

1 Edit. Main. legit *transferretur* (R. T.).

2 Quae habentur in *Bull.* tom. X, p. 296 (R. T.).

3 Edit. Main. legit *ut* (R. T.).

iulii MDCIX expeditas litteras¹ quod in qualibet domo dictae Congregationis unus confrater dumtaxat arbitrio tunc pro tempore existentis eiusdem Congregationis apud nos et Apostolicam Sedem protectoris ad omnes etiam sacros et presbyteratus ordines a suo Ordinario, vel, de eius licentiâ, a quocumque maluisset catholico antistite gratiam et communionem praedictae Sedis habente, ad titulum hospitalitatis huiusmodi promoveri, et promotus in illis etiam in altaris ministerio ministrare, modo tamen, praevio diligenti examine, ad hoc idoneus repertus foret, neque aliud ei obstaret canonicum impedimentum, et ante sex annos saltem Congregationis huiusmodi regulam professus fuisset, libere et licite valeret, apostolicâ auctoritate licentiam concessimus et indulimus, utque sic promoti nullum officium, munus aut administrationem in dictâ Congregatione gerere aut exercere possent, sed missis celebrandis aut sacramentis ministrandis tantummodo vacare deberent; et si eorum aliquem, suis ita exigentibus demeritis, dictae Congregationis habitu postea privari contigisset, ipso facto et absque ullâ declaratione ab ordinum huiusmodi exercitio statim suspensus esset et esse censeretur, eâdem auctoritate statuimus, et aliâs, prout in dicti Clementis praedecessoris, et nostris litteris praedictis, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur.

Et modo eadem congregationis Italiae in religionem erigit sub tribus votis substantialibus, et quarto de iuvandis infirmis sub regula sancti Augustini et iurisdictione Ordinariorum.

§ 4. Cum autem, sicut dilecti filii frater maior, ac consiliarii, provinciales² et priores eiusdem Congregationis Italiae nobis nuper exponi fecerunt, ipsi pro feliori eiusdem Congregationis statu atque directione, ac etiam ut Congregatio ipsa maioribus in dies ad divini numinis laudem et gloriam, pauperumque infirmorum solamen atque subsidium, proficiat

incrementis, ad emissionem trium votorum substantialium religionis, ultra quartum de iuvandis infirmis huiusmodi, per nos admitti, et ut infra sibi indulgeri, ac aliâs statui et ordinari summo opere desiderent; nos, qui similia opera pia et meritoria Deo accepta ministerio nostri pastoralis officii libenter promovemus, piis fratris maioris ac consiliariorum, provincialium et patrum praedictorum votis benigne annuere, illosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore consentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum, quibus huiusmodi negotium diligenter examinandum et nobis referendum commisimus, consilio, et nobis attributae potestatis plenitudine, praesentium tenore¹, perpetuo statuimus et ordinamus, ut, quotquot imposterum ipsam Congregationem Italiae nuncupatam ingredi voluerint, anno probationis expleto, ac aliâs iuxta sacrorum canonum et decretorum eiusdem Concilii Tridentini praescriptum, tria vota substantialia obedientiae, castitatis et paupertatis, ac praeterea quartum de iuvandis infirmis in suorum superiorum manibus solemniter emittere, vel a Congregatione praedictâ eiici debeant: qui vero in eadem Congregatione ad praesens reperiuntur ad vota, ut praefertur, emittenda minime cogi possint, sed sit in cuiusque optione, aut vota huiusmodi emittere, aut cum

¹ Quas vide in tom. XI, pag. 570 (R. T.).

² Edit. Main. legit *provinciale* (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *tenores* (R. T.).

priori voto de infirmis iuvandis in dictâ Congregatione perseverare; huiusmodi autem personas, quae elapso probationis anno quatuor vota praedicta solemniter emiserint, vere ac proprie religiosos, ac proprios et veros regulares esse, ac protalibus ab universis christifidelibus habendos et recipiendos, illamque veram et propriam sub regulâ sancti Augustini religionem esse, ac inter reliquas Ecclesiae Catholicae religiones sine cuiusque praedictae esse connumerandam, eamque, ac eius tam in Italia quam sub iurisdictione fratris maioris praedictae Congregationis in Germania, Gallia, et Polonia erecta et de cetero erigenda hospitalia, quae sub eadem Congregatione Italiae comprehenduntur, iurisdictioni Ordinariorum perpetuo subesse debere, salvâ tamen illius apud nos et Apostolicam Sedem protectoris, iuxta illius facultates, ac fratris maioris pro tempore existentium auctoritate et iurisdictione.

Consiliarium officium ad sexennium durare statuit.

§ 5. Praeterea, quod consiliariorum praedictorum, tam in capitulo generali ultimo celebrato electorum, quam de cetero eligendorum officium ad sexennium duret, et finito sexennio huiusmodi ad idem officium nemo possit iterum eligi, vel in eo confirmari, nisi alterum sexennium intercedat, salvis aliâs et illaesis remanentibus in omnibus et per omnia tam Clementis praedecessoris, quam nostris litteris praedictis.

Clausulas praeservativas et decretum irritans apponit.

§ 6. Praesentes vero litteras, et in eis contenta quaecumque, nullo unquam tempore de nullitatis vitio notari, impugnari aut in ius vel controversiam revocari posse, sed semper validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus

super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus.

Contrariis quoque derogat.

§ 7. Non obstantibus institutionibus hospitalium et locorum huiusmodi, necnon apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque verborum tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII februarii MDCXVII, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 13 februarii 1617, pontif. an. XII.

CCCLXXVII.

*Erectio Congregationis clericorum pauperum Matris Dei Scholarum Piarum ad pauperes scholares pie et absque ullo praemio docendos et erudiendos*¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad ea, per quae christifideles piis moribus et doctrinâ mature imbuantur, sollicitae considerationis dirigentes intuitum,

Exordium.

¹ Hoc opus erudiendi et docendi pauperes scholares demandaverat hic idem Paulus Congregationi clericorum secularium B. Mariae, supra in Const. CCXLII, pag. 249.

ea, quae proinde interdum facta sunt, iustis ita suadentibus causis, immutamus, ac aliàs, ut pium et maxime laudabile opus pauperes erudiendi et instituendi huiusmodi in dies magis ad Dei gloriam promoveatur, officii nostri partes favorabiliter interponimus, prout personarum et temporum qualitatibus pensatis conspiciamus salubriter in Domino expedire.

Hic Pontifex regimen scholarum piarum in Urbe erectarum et erigendarum delegavit congregationi clericorum secularium beatae Mariae in constitutione citata in rubrica.

§ 1. Aliàs siquidem, cum accepissemus, quod opus scholarum piarum, a nobis in Urbe nostrà ad pauperes erudiendos et instituendos erectarum, uberes fructus ferebat, nos felici eiusdem operis progressui consultum esse cupientes, curam, regimen et administrationem dictarum in Urbe erectarum, et aliarum piarum scholarum pro tempore erigendarum, dilectis filiis praeposito generali et clericis secularibus Congregationis beatae Mariae cum certis tunc expressis conventionibus inter eos et dilectum etiam filium praefectum scholarum huiusmodi, de consensu venerabilis fratris nostri Benedicti episcopi Praenestini cardinalis Iustiniani nuncupati, earundem scholarum protectoris, initis, commisimus et demandavimus, et aliàs prout in nostris desuper in simili formà Brevis sub die quartà ianuarii MDCXIV expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis haberi volumus, plenius continetur.

Iis secularibus curis se abdicare nolentibus, irritat Paulus praecedentes litteras.

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, clerici seculares praefati honorum stabilium possessione se abdicari nolint, propterea quod aliis muneribus et exercitiis iuxta regularia eiusdem Congregationis instituta, apostolicà auctoritate confirmata, ne vacent, impediri se sentiant, et huiusmodi exercitiis potius operam dare, quam praedictas scholas regere malint, nos, ne tam pium ac praesertim pauperum liberorum christianae educationi et eruditioni proficuum opus aliquod propterea detrimen-

tum patiatur, quantum cum Domino possumus, providere volentes, motu proprio et ex certà scientià, ac maturà deliberatione nostris, litteras nostras praedictas, omniaque et singula in illis contenta, apostolicà auctoritate, tenore praesentium, revocamus, cassamus et annullamus, ac revocatas, cassatas et annullatas, nulliusque roboris vel momenti esse et fore, decernimus et declaramus.

§ 3. Praeterea in domo earundem scholarum Urbis praedictae unam congregationem scholarum piarum ab uno praefecto regendam et gubernandam, quae de cetero perpetuis futuris temporibus Paulina pauperum Matris Dei scholarum piarum nuncupari, nec ultra viginti ab Urbe milliaria extendi, neque ullum locum, in quo scholae piaae non sint, domibus novitiorum exceptis, habere et qui eidem congregationi nomen dare voluerint, finitis duobus probationis annis, omnes, tam ad sacros etiam presbyteratus ordines promoti et clericali caractere dumtaxat insigniti, quam fratres operarii, tria simplicia vota paupertatis videlicet, ac castitatis et obedientiae, super quibus a nemine, praeterquam a Romano Pontifice pro tempore existente dispensari possint, emitte, ac gratis, et nullo stipendio, mercede, salario, aut honorario accipiendo, ad pueros in primis elementis, grammaticà, computo, ac praecipue in fidei catholicae rudimentis erudiendos, bonis et piis moribus imbuendos, ac demum christiano more educandos operam, laborem ac studium conferre debeant, sine alicuius praediuicio, de novo erigimus et instituimus; ita videlicet, quod qui simplex paupertatis votum, ut praefertur, emisserint, quamdiu in praedictà congregatione permanserint, cuiuscumque dominii, iuris et proprietatis incapaces sint, idemque paupertatis votum summam in iis paupertatem inducat, tam

Congregationemque specialem, pauperum Matris Dei nuncupandam, et ab uno praefecto regendam erigit, ut hic, et non ultra viginti milliaria ab Urbe voluit extendi.

1 Vide locum cit. in notà ad rubricam (R. T.).

1 Vocem *ad* nos addimus (R. T.).

in particulari, quam in communi, ita ut nihil omnino iuris habeant, sed nec habere aut acquirere quovis titulo possint, in bonis, seu ad bona, quae vocantur immobilia, vel quae pro immobilibus habentur; huic vero paupertati omnia ad eorum usum pertinentia, cibos, vestes, suppellectilem, tam sacram quam profanam statui et instituto convenientia, domos vero, hortos contiguos domibus, ecclesias, sacristias, oratoria, ac scholas, et huiusmodi immobilia, quae pariter usui eorum destinantur, similiter convenientia, ut praefertur, et praeterea in dominio Romani Pontificis pro tempore existentis, mobilia vero in dominio ipsorum, in communi tamen esse debere, similiter decernimus et declaramus. Dictarum vero in Urbe et extra eam infra viginti milliaria erectarum et pro tempore erigendarum piarum scholarum et congregationis praedictae sic erectae praefecturam, curam, regimen et administrationem dilecto filio Iosepho Calasancio, scholarum praedictarum nunc praefecto, ad nostrum beneplacitum committimus et demandamus, ita quod liceat Iosepho et congregationi huiusmodi, earundem et aliarum scholarum huiusmodi, simul atque erectae fuerint, bonorum corporalem, realem et actualem possessionem, praesentium vigore, capere et apprehendere, et illa in scholarum praedictarum beneficium possidere. Insuper duodecim eiusdem congregationis clericis, qui votum paupertatis, ut praefertur, emisierint, ut, arbitrio nunc et pro tempore existentis apud nos et Sedem Apostolicam earundem scholarum protectoris, ad omnes etiam sacros et presbyteratus ordines a quocumque maluerint catholico antistite gratiam et communionem eiusdem Sedis habente ad titulum paupertatis huiusmodi promoveri, et promoti in illis etiam in altaris ministerio ministrare. dummodo tamen ad hoc idonei reperti fuerint, neque

aliud illis canonicum obstet impedimentum, possint¹; ita tamen, quod si ex dictâ congregatione exire, sive emitti contigerit, tamdiu suspensi ab executione ordinum susceptorum remaneant, quamdiu in redditibus tantum habuerint, quantum ad congruum eorum sustentationem sufficiat.

§ 4. Insuper Iosepho et Congregationi huiusmodi de consensu dicti Benedicti episcopi et cardinalis, ac pro tempore existentis protectoris, ut pro felici Congregationis praedictae, illiusque domorum et scholarum regimine, quaecumque statuta, capitula, ordines et decreta necessaria et opportuna, licita tamen et honesta, sacrisque canonibus et Concilii Tridentini decretis ac constitutionibus apostolicis non contraria, per Apostolicam Sedem approbanda et confirmanda facere et edere, illaque pro tempore, prout eis videbitur et expediens fuerit, praevia simili approbatione et confirmatione, mutare, alterare, corrigere et in melius reformare libere et licite valeant, auctoritate et tenore paribus, concedimus et indulgemus.

§ 5. Decernentes praesentes litteras et in eis contenta quaecumque semper et perpetuo valida, firma et efficacia fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac praefecto, eiusque sociis praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari;

§ 6. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 7. Non obstantibus litteris nostris praedictis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam

¹ Vocem *possint* nos addimus (R. T.).

Eidem congregationi facultatem tribuit constitutioni pro eius regimine, concedendi et immutandi.

Decretum, quod haec bullae perpetuo duret.

Decretum irritans.

Derogatio contrariorum.

Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vi martii MDCXVII, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 6 martii 1617, pontif. an. XII.

CCLXXXVIII.

Quod fratres Minores Conventuales Ordinis sancti Francisci semel in mense, primâ die non impeditâ alio festo novem lectionum, officium de ipso sancto Francisco, prout recitatur in die festo eiusdem, recitare possint et valeant.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Domini nostri Iesu Christi, qui confessores suos aeternae gloriae praemio donat in caelis, vices quamquam immeriti gerentes in terris, ex iniuncti nobis pastoralis officii debito, ut eorundem Christi confessorum nomen amplioribus in dies honoribus decoretur, libenter procuramus, et christifidelium praesertim sub piis illorum institutis Deo militantium, quae peculiarem erga illos cultum respiciunt, votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Supplicatio
facta Pontifici.

§ 1. Cum itaque, sicut dilectus filius frater Bonaventura a Carpanzano procurator generalis Ordinis fratrum Minorum Conventualium a sancto Francisco ad decorem et utilitatem domus Dei universae fundati, nobis nuper exponi fecit, fratres dicti Ordinis pro singulari quem erga dictum S. Franciscum eiusdem Ordinis, ut praefertur, fundatorem, gerunt devotionis affectu, officium de eodem sancto Francisco, ut infra, recitare posse summo opere desiderant;

Concessio de
qua in rubrica.

§ 2. Nos, piis eorundem fratrum desideriis in praemissis benigne annuere, illos-

1 Franciscum Sanctorum catalogo adscripsit Greg. X in sua Const. XII *Mira*, tom. III, pagina 438; eiusque festum sub ritu duplici servari iussit postea Sixtus IV in Const. IV *Praeclara* (in h. n. edit. V, tom. V, pag. 209).

Bull. Rom. Vol. XII.

49

que specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censes, supplicationibus dicti Bonaventurae nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacris ritibus praepositorum consilio, eisdem fratribus Minoribus Conventualibus, ut officium de eodem sancto Francisco semel in mense, primâ die non impeditâ alio festo novem lectionum, prout ab ipsis recitatur in die festo eiusdem sancti Francisci, recitare libere et licite possint et valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem perpetuo concedimus et impertimur.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogati,
contrariorum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XX martii MDCXVII, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 20 martii 1617, pontif. an. XII.

CCLXXXIX.

Confirmatio constitutionum religionis fratrum Ioannis Dei Ordinis sancti Augustini.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Ea, quae pro Congregationum in Ecclesia Dei, ad illius laudem et gloriam, pauperumque solamen atque subsidium provide sanctaeque institutarum, felici di-

Prooemium.

rectione ac gubernio ab eorum superioribus in capitulis generalibus facta et ordinata fuisse dicuntur, ut firma et illibata persistant, libenter, cum a nobis petitur, apostolicae confirmationis robore communimus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Isti fratres considerunt nonnullas constitutiones pro Congregationis regimine in capitulo generali.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt dilecti filii frater maior et consiliarii Congregationis Ioannis Dei Italiae, quod in capitulo generali eiusdem Congregationis in illius hospitali sancti Ioannis Calabiae de Urbe novissime celebrato, quaedam constitutiones seu statuta, prosperum ipsius Congregationis statum ac regimen concernentia, edita et facta fuerunt.

Quas supplicanti Pontificem ut confirmare dignetur.

§ 2. Quae, pro maiori eorum firmitate et observantiâ, apostolicae confirmationis robore communiri plurimum desiderant. Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut super praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Qui modo eas approbat et confirmat.

§ 3. Nos igitur, fratrem maiorem ac consiliarios praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, constitutiones seu statuta huiusmodi, dummodo sint in usu, ac sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis, nostrisque et Romanorum Pontificum praedecessorum constitutionibus, regularibusque dictae Congregationis institutis non adversentur, nec revocata aut sub aliquibus revocationibus comprehensa sint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque

1 Aptius legeretur *absolutas* (R. T.).

inviolabilis et apostolicae firmitatis robur adiicimus.

§ 4. Ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

Suppletque defectus.

§ 5. Ac constitutiones seu statuta huiusmodi in eadem congregatione perpetuo observari;

Ac eas servari mandat in congregatione.

§ 6. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Ita et non aliter iudicari decernit.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tollit.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die xv aprilis MDCXVII, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 15 aprilis 1617, pontif. an. XII.

CCXC.

Confirmatio quorundam statutorum universitatis studii generalis Viennensis.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

In supereminenti Apostolicae Sedis speculâ, meritis licet imparibus, disponente Domino, constituti, et attente considerantes quantum a litterarum studiis catholica fides augeatur, divini numinis cultus protendatur, veritas agnosceatur, et iustitia colatur, ad ea, per quae studia huiusmodi felicia in dies suscipiant incrementa, sedulo intendimus, ac officii nostri partes favorabiliter interponimus, prout pia catholicorum principum vota id exposcunt, ac aliâs conspiciamus salubriter in Domino expedire.

Exordium.

§ 1. Sanc, charissimi in Christo filii nostri Matthiae Romanorum regis in im-

Matthias imperator refert statuta edita

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

pro presbyteris
Societatis Iesu
lecturis philoso-
phiam in uni-
versitate Vien-
nensi.

peratorem electi nomine nobis nuper ex-
positum fuit, quod, cum, pro felici studio-
rum philosophiae in gymnasio universitatis
studii generalis Viennensis directione,
praeter theologiam, philosophia etiam in
eodem gymnasio per presbyteros Societatis
Iesu de cetero doceri debeat, religiosi
Societatis praedictae docere debebunt phi-
losophiam, et ideo abstinerebuntur ab eâ
docendâ in suis scholis. Et licet olim plu-
res ex dictâ Societate quam duo pro-
fessores theologici ad facultates univer-
sitatis non admitterentur, nihilominus,
praeter duos religiosos theologiae pro-
fessores, qui philosophiam docturi sunt,
tres ex iisdem religiosis ad facultatem
philosophicam, tamdiu quam lecturi sunt,
et non amplius, admittentur, ita ut semper
quinque de Societate praedictâ et non plu-
res nec pauciores universitatis membra
censeantur; assignabunturque in perpe-
tuum praedictis religiosis tres professorae,
in philosophiâ nempe, logica, sive orga-
num Aristotelis, et philosophia primaria¹:
et hoc quidem ita, ut logicus absolutâ
logicâ ad philosophiam et metaphysicam
transeat; tum alius, qui logicam incipiat,
succedat: et sic semper tres professores
philosophiae ex religiosis et tres cursus
simul in universitate ab ipsis edoceantur
eo modo quo hactenus in ipsorum colle-
gio docere consueverunt. Ut autem haec
successio ita commode continuari possit,
professor logicus logicam et quatuor libros
primos physicorum intra biennium pro
baccalaureandis; philosophi vero reliquos
quatuor libros physicorum, libros de ge-
neratione et corruptione, de caelo, me-
teorâ, libros de animâ, metaphysicam intra
idem tempus pro magistrandis absolvent.
Quique de Societate philosophiam in uni-
versitate profitebuntur se in omnibus sta-
tutis universitatis et facultatis conformes

reddent, eruntque promoti magistri, et
actum repetitionis, per quem et non secus
ad facultatem admittentur, infallibiliter
observabunt. Quia vero religiosi in uni-
versitate docturi perpetui a consiliis facul-
tatis non erunt, ne subinde succedentes
religiosi professores de Societate semper
ultimum locum in facultate obtinere co-
gantur, assignabitur illis locus post deca-
num et senioremem facultatis, isque perpe-
tuus. Et quamvis alii magistri ad consilia
petentes facultati duos florenos et quatuor
solidos numerare debeant, et promoti ma-
gistri non admittantur nisi biennio post
promotionem expleto, utrumque tamen
religiosis remittitur, cum hoc, ut statim
post actum repetitionis facultatis membra
censeantur, ita tamen, ut nullis oneribus
et officiis facultatis et consistorii graven-
tur, sed solum publicis universitatis acti-
bus et processionibus interesse debeant,
quibus alii professores universitatis inter-
sunt, et ad examina ordinandorum. Prae-
terea, cum facultatis¹ philosophiae antiquis-
sima statuta velint, ut baccalaureandi et ma-
gistrandi ad examen admittantur, et² coram
facultate testimonia inscriptionis, item au-
ditarum lectionum a professoribus ordi-
nariis, et vitae honeste transactae produ-
cant, alia tamen ratio cum alumnis et
convictoribus apud religiosos Societatis
Iesu habebitur: nam religiosorum prae-
dictorum testimonia pro promotione obti-
nendâ sufficient. Quapropter, cum alumni
et convictores ad baccalaureatus et magi-
sterii gradus aspiraverint, religiosi phi-
losophiam profitentes audire tenebuntur,
ceteri autem religiosorum discipuli et pae-
dagogi, qui extra convictum et alumna-
tum censeantur, praedictos gradus assequi
in universitate non poterunt, nisi binis
quoque aliorum professorum lectionibus
ingenuissime operam navarint. Circa sub-

¹ Hic et postea tres professorae non satis di-
stinctae videntur (R. T.).

¹ Edit. Main. habet *facultates* (R. T.).

² Coniunct. *et nos addimus* (R. T.).

iectionem vero scholasticorum Societatis Iesu idem servari debet, quod Ingolstadii servatur, ita ut rectori universitatis subiectio in iisdem casibus et eadem ratione remaneat, quam habet rector universitatis Ingolstadii. Cumque olim statutum fuerit, ut baccalaurei singulis septenniis, magistri vero singulis mensibus unam disputationem ex ordine habere debeant, id tanquam utilissimum exercitium deinceps merito servabitur: verum ita ut baccalaureorum disputationes, quae hactenus diebus dominicis a prandio habitae sunt, ne religiosi et eorum alumni ac convictores in vespertinis officiis impediuntur, in diem sabbati transferri debeant, in qua duas disputationes, unam ante prandium hora septimâ usque ad nonam, alteram post prandium a mediâ primâ usque ad tertiam instituent. Verum repetitiones et disputationes magistrorum observabuntur, ut olim in praedicto et aliis universitatis statutis sancitum est. Et quia pro examine baccalaureandorum facultas artistica hactenus vigore suorum statutorum quatuor magistros de gremio suo eligere consuevit, etiam posthac, sed ita, servabitur, ut semper unus ex religiosis, qui publice proficitur, eligatur, quod idem apud cancellarium universitatis, qui examinatores ex facultatis suppositis pro magistrandis eligere consuevit, servandum erit: et cum ad gradum magisterii hactenus facultas XXI annos requisiverit, prout iuramentum licentiandorum habet, hoc, ne iuvenes in aliarum facultatum studiis impediuntur, ad XVII annum restringetur; taxa etiam in reformatione facultati ex examinatoribus¹ ratione graduum et examinis promissa, alumni et aliis pauperibus omnino remittetur. Ut autem studiosi, et praecipue qui ad gradus aspirant, ad exactiorem solertiam in frequentandis

¹ Forsan legendum *facultatis examinatoribus* (R. T.).

et audiendis lectionibus stimulentur, quamprimum quis⁴ studiosorum vel baccalaureorum lectiones pro gradu aliquo consequendo audire cupiet, nomen suum professoribus dabit, et singulis angariis testimonia diligentiae suae ab iisdem petet, eadem postea suo tempore coram inclita facultate producturus. Omnes studiosi religiosorum, qui id petierint, ad dispositionem et inscriptionem admitti debent, prout et hactenus admissi sunt: verum clerici clericali habitu, ut alumni, incedentes, sine dispositione universitatis albo inserendi erunt. Collegium praeterea religiosorum Societatis Iesu in posterum liberales artes usque ad rhetoricam inclusive solum leget, quod universitati eatenus tantum incorporatum et unitum censebatur et habebatur, ut omnes studiosi, qui in eodem humaniora studia absolverunt, si a religiosis professoribus in collegio Societatis sufficientia testimonia facultati exhibuerint, habebuntur tanquam si eadem ipsa in universitate audivissent; religiosi vero, postquam unum ex suis religiosis ad docendum in universitate applicaverint, removere illum non debent, nisi prius monito rectore universitatis.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, dictus Matthias rex in imperatorem electus plurimum cupiat, praemissas ordinationes et statuta seu constitutiones omnes, pro inviolabili eorum observatione, apostolicae nostrae confirmationis robore communiri; nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 3. Nos igitur, eiusdem Matthiae regis in imperatorem electi votis, quantum cum Domino possumus, annuere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ordinationes et statuta seu constitutiones huiusmodi apostolicâ auctoritate, tenore

Eadem statuta confirmari petit.

Confirmat Paulus.

⁴ Legendum *quisquis*, vel *si quis* (R. T.).

praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque omnibus et singulis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus.

Clausulae.

§ 4. Decernentes praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, de nullitatis vitio notari, seu impugnari nullatenus umquam posse, sed illa semper et perpetuo valida, firma et efficacia esse, et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab universitate praedicta, et religiosis dictae Societatis Iesu eiusdem universitatis pro tempore existentibus rectoribus, magistris, doctoribus, scholasticis, officialibus, omnibusque aliis, ad quos spectat, et in futurum spectabit, inviolabiliter observari debere, et ad id censuris ecclesiasticis, et aliis opportunis iuris et facti remediis, cogi et compelli posse; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non praedictae universitatis (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac alias, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas ge-

nerales idem importantes mentio seu quavis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXIX aprilis MDCXVII, pontificatus nostri anno XII.

Dat. die 29 aprilis 1617, pontif. an. XII.

CCXCI.

Confirmatio erectionis academiae et collegiatae ecclesiae in oppido de Novozamoyskio Chelmensis dioecesis.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Sacri apostolatus ministerio, meritis licet imparibus, divina dispositione praesidentes, ea, quae pro catholicarum et collegiatarum ecclesiarum, ac bonarum artium, disciplinarum et scientiarum propagatione, personarum quoque in his studium, industriam et operam navantium congrua sustentatione, onerumque illis incumbendum supportatione, nec non orthodoxae fidei conservatione cum divini cultus incremento per viros generis nobilitate pollentes et de fide catholica optime meritos provide facta et ordinata fuisse dicuntur, ut firma et illibata perpetuo subsistant, libenter, cum a nobis petitur, apostolico praesidio communimus, ac desuper pastoralis officii nostri partes favorabiliter interponimus, prout locorum, temporum et personarum ratio postulat, et nos conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Prooemium.

§ 1. Sane, dilectus filius nobilis vir
1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Ioannes Zamoyiski acade-

nam in oppido
duro Zamoyski.

Thomas Zamoyski, dominus in temporalibus oppidi de Novozamoyskio Chelmensis dioecesis, nobis nuper exponi fecit, quod quondam Ioannes etiam Zamoyski eius genitor, et regni Poloniae, dum vixit, supremus cancellarius, provide perpendens, universae reipublicae uberrimos et multiplices fructus ex litterarum studiis provenire, ac cupiens studia huiusmodi in eius patrio solo vigere, nec non pro amplissimis gratiarum donis et muneribus sibi ab omnipotenti Deo honorum omnium largitore benigne collatis in devoti et grati erga illum animi testimonium divinae suae maiestati debita laudum praeconia et salutaris hostiae sacrificia iugiter offerri et persolvi; habitâ desuper cum tunc existente episcopo Chelmensi loci Ordinario consultatione, et maturâ deliberatione, ac de illius licentiâ et assensu, omni meliori modo et formâ quibus potuit et quantum in se fuit, ad ipsius omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac salutiferae Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi memoriam, et sancti Thomae apostoli eiusdem Resurrectionis praecellari testis honorem, dictique oppidi decorem et ornatum, in eodem oppido unam academiam publicam pro illius ac aliorum oppidorum, et locorum, tam temporali suo dominio subditorum quam aliorum quorumcumque, in pietate, morumque probitate, ac doctrinâ cristianâ, et litteris humanioribus, tam graecis quam latinis, nec non grammaticae, rethoricae, dialecticae, logicae, philosophiae naturalis et moralis, physicae, metaphysicae, utriusque iuris prudentiae, theologiae, ceterisque artibus¹, disciplinis, scientiis et facultatibus licitis erudiendâ, imbuendâ et instruendâ; unam quoque collegiatam ecclesiam cum capitulo, decano, custode, scholastico, ac certo canonicorum, vicariorum et ministrorum numero, qui eidem ecclesiae in divinis

Et collegiatam ecclesiam erexit.

laudabiliter inservirent, fundavit et instituit, ac sumptuosis et magnificis aedificiis, structuris, cathedris, scholis, suppellectilibus sacris et profanis, aliisque rebus ad academiae et collegiatae ecclesiae huiusmodi respective usus necessariis luculenter instruxit et ornavit, congruisque redditibus annuis et perpetuis ad ipsum Ioannem tunc legitime spectantibus dotavit, nec non super prospero et felici statu, directione, progressu et stabilitate tam academiae quam collegiatae ecclesiae huiusmodi, illarumque respective rectoris, lectorum, professorum, magistrorum, receptorum, scholarum, decani, custodis, scholastici, canonicorum, vicariorum, officialium, et ministrorum qualitatibus, oneribus, obligationibus, functionibus, mercedibus, salariis, ceterisque rebus in praemissis et circa ea necessariis et opportunis, plurima statuta, constitutiones, ordinationes et decreta condidit et praescripsit.

Nonnullaque pro utriusque regimine statuta condidit.

§ 2. Quare dictus Thomas nobis humiliter supplicari fecit, quatenus fundationi, institutioni, dotationi, aliisque praedictis, pro illorum firmiori subsistentiâ et observantiâ, nostrae confirmationis robur adiacere, ac alia infrascripta concedere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Thomas eius filius praedicta omnia petit confirmari.

§ 3. Nos igitur, qui fideliū quomodolibet votis praesertim divinum cultum et publicam utilitatem et commoditatem concernentibus libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, praedictumque Thomam a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet inmodatus existit, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore consentes, nec non reddituum et bonorum per dictum Ioannem pro fundatione, institutione et dotatione praedictis donatorum

Rata habet Paulus Pontifex.

¹ Edit. Main. legit *actibus* R. T.).

et assignatorum qualitates et quantitates praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, eandem foundationem, institutionem et ordinationem, ac, prout illas concernunt, omnia et singula, licita tamen et honesta, sacrisque canonibus et Concilli Tridentini decretis non contraria, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, ac quarumcunque solemnitatum, etiam substantialium, defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus, illaque omnia et singula perpetuo valida et efficacia esse et fore, ac suos plenarios et integros effectus sortiri, ac ab omnibus ad quos spectat, et pro tempore spectabit, observari; sicque per quoscunque iudices ordinarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, dictaeque Sedis nuncios, et locorum Ordinarios, iudicari et definiri debere, decernimus.

Et academiae collegiataeque ecclesiae privilegia concedit.

§ 4. Insuper academiae et collegiatae ecclesiae praedictis, earumque respective rectori, cancellario, professoribus, lectoribus, praeceptoribus, magistris, scholaribus, capitulo, decano, custodi, scholastico, canonicis, vicariis, ministris, officialibus, et personis nunc et pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, praerogativis, honoribus, praeeminentiis, indultis, facultatibus et gratiis, quibus aliae similes academiae et collegiatae ecclesiae in dicto regno, et ubicumque locorum institutae, ac illarum rectores, cancellarii, professores, lectores, magistri, praeceptores, scholares, capitula, decani, custodes, scholastici, canonici, vicarii, ministri, officiales et personae, de iure, usu, consuetudine, ac aliâs quomodolibet utuntur, fruuntur et gaudent, ac

uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed pariformiter, ac aequè principaliter uti, frui, potiri et gaudere libere et licite possint et valeant, apostolicâ auctoritate et tenore praedictis, perpetuo concedimus et indulgemus.

§ 5. Quocirca venerabilibus fratribus Gnesnensi et Leopoliensi archiepiscopis et episcopo Praemisliensi per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte ipsius Thomae, nec non rectoris, cancellarii, professorum, lectorum, praeceptorum, magistrorum, scholarium, capituli, decani, custodis, scholastici, canonicorum, vicariorum, ministrorum, officialium et personarum huiusmodi, nunc et pro tempore existentium fuerint, requisiti, solemniter publicantes, nec non Thomae et aliis praedictis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ Thomam et alios praedictos praemissorum omnium et singulorum comodo et effectui pacifice frui et gaudere: non permittentes illos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari: contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Commissarios delegat.

§ 6. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ et concilii generalis de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium in iudicium non trahatur, ac aliis quibusvis apostolicis, nec non in synodalibus, provincialibus et universalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordina-

Obstantia tollit.

tionibus, ac litteris piæ memoriae Clementis Papæ VIII, etiam prædecessoris nostri, per quas statuit et ordinavit, quod cura, gubernium et administratio dictæ academiæ, illiusque honorum, ad pro tempore existentem episcopum Chelmensem, uti loci Ordinarium, spectet et pertineat; quibus quidem litteris dicti Clementis prædecessoris quoad particulare statutum et ordinationem huiusmodi dumtaxat (eisdem litteris in reliquis omnibus, quæ foundationi, institutioni et dotationi academiæ huiusmodi non adversantur, in suo robore permansuris) specialiter et expresse harum serie derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Professionem
fidei a professoribus,
doctoribus, etc. fieri
mandat.

§ 7. Volumus autem, quod professores, doctores, lectores, præceptores, magistri et quicumque alii in dictâ academiâ docentes, in primis et ante omnia catholice fidei professionem iuxta articulos pridem a Sede prædictâ propositos in manibus pro tempore existentis rectoris seu cancellarii dictæ academiæ, aut personæ ad id ab eo deputandæ, emittere, ac etiam iurciurando interposito, quod nihil quicquam ab ipsâ fide catholice devium, seu alienum docebunt, aut interpretabuntur, promittere omnino debeant et teneantur.

Datum Romæ, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vi iunii MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 6 iunii 1617, pontif. an. XIII.

CCXCII.

*Jubilæi indictio ad divinam opem pro
Ecclesiæ necessitatibus implorandam.*

**Paulus episcopus,
servus servorum Dei,**

**Universis christifidelibus præsentis litteras
inspecturis, salutem et apostolicam bene-
dictionem.**

Causa huius
constitutionis.

Ecce tribulationes apprehenderunt nos, diaboli tentamenta grassantur in nobis:

quapropter merito nos tenet timor divinae iræ. Intelligimus enim pressuras et angustias secundum peccata nostra venire: tantoque magis hæc nos formido conturbat, quod non semel vidimus gregis curæ nostræ commissi mala; ac personare nobis assidue videntur aures nostræ divinis illis per Hieremiam pronunciatis vocibus: *Frustra percussi filios vestros et disciplinam non receperunt, iteraverunt vias suas et malitiæ eorum non sunt consumptæ.* Ita ut verendum sit, ne aggravet iustus Dominus super nos manum suam, et¹ cognoscamus quam amarum sit eum in iniquitatibus provocare. Quamobrem placeamus Dominum in amaritudine animarum nostrarum, offerentes Deo sacrificium contriti cordis et spiritus humiliati, amplectamur in ieiuniis et lacrymis veram poenitentiam, concludamus eleemosynam in sinu pauperis, ut hi pro nobis exorent ad Dominum; ipse enim visitat facinora in virgâ et in flagellis delicta, misericordiam vero suam non dispergit a nobis. Hanc misericordiam, ut consequamur, ad tribunal gratiæ cum fiduciâ adire nos oportet unanimi oratione; memores multum posse apud Deum Patrem Domini nostri Iesu Christi, Patrem misericordiarum, unanimis voluntates et concordantes preces. Dominum enim dixisse novimus: *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in coelis est.* Hoc autem ut fructuosius et maiori cum spiritus ardore peragatur, ex veteri Ecclesiæ Romanæ, omnium matris et magistræ, more, in præsentibus necessitatibus ad eiusdem Ecclesiæ thesauri largam dispensationem pro nostro pastoralis officio confugiendum duximus.

§ 1. Itaque ex parte omnipotentis Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti omnes et singulos utriusque sexus christifide-

Hortatur christianos, ut hoc iubilæum assidue curent.

¹ Vel potius legendum ut (R. T.).

les, tam in almâ Urbe nostrâ quam alibi ubique locorum constitutos, auctoritate apostolicâ paternè, enixeque requirimus, monemus, et in Domino adhortamur ad infrascripta devote peragendum et adimplendum, et ad pias ac fervidas ad Altissimum preces effundendum, ut per viscera misericordiae suae Ecclesiam suam exaltare, eamque ab hostium conatibus et insidiis defendere, haeresim extirpare, principibus christianis pacem et veram concordiam donare, ac praesentibus Ecclesiae necessitatibus subvenire dignetur.

Praesentibus hic descriptis indulgentias elargiri, observari, praesentibus praescribuntur.

§ 2. Nos enim de omnipotentis Dei misericordiâ ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, ex illâ legandi atque solvendi potestate, quam nobis Dominus, meritis licet minime suffragantibus, contulit, universis et singulis christifidelibus in almâ Urbe praedictâ degentibus, qui solemnibus processionibus, quas a cappellâ nostrâ publicâ palatii apostolici ad ecclesiam sancti Petri in Vaticano feriâ quartâ, et ab ecclesiâ sanctae Mariae Angelorum ad ecclesiam sanctae Mariae Maioris feriâ sextâ praesentis hebdomadae, unâ cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, christianorumque regum et principum apud nos et Sedem Apostolicam oratoribus, omnibusque praelatis et proceribus, universoque clero et populo agemus, interfuerint, vel qui praesenti, ut praefertur, vel sequenti hebdomadâ easdem sancti Petri et sanctae Mariae Maioris ecclesias, vel illarum alteram semel visitaverint, ibique devote, ut supra, Deum oraverint, ac feria quartâ et sextâ, ac sabbato eiusdem praesentis vel sequentis hebdomadae ieiunaverint, et peccata sua confessi in primo die dominico, vel secundo, vel saltem alio dictarum hebdomadarum die sanctissimum eucharistiae sacramentum reverenter susceperint et eleemosynas ad libitum, prout charitas singulis suggererit, fecerint;

§ 3. Ceteris vero omnibus et singulis christifidelibus extra Urbem existentibus in quibusvis civitatibus, terris, et locis, qui processioni ab Ordinariis locorum, vel eorum vicariis, seu officialibus, vel de eorum mandato, et, ipsis deficientibus, per eos, qui ibi curam animarum exercent, primâ, vel secundâ hebdomada, postquam ad eorum notitiam hae nostrae litterae pervenerint, indicendae et agendaae interfuerint, vel ecclesiam, seu ecclesias per eosdem designandas saltem semel visitaverint, ibique, ut supra, Deum oraverint, ac feriâ quartâ, sextâ et sabbato alterius ex duabus hebdomadis ab eisdem deputandis ieiunaverint, pariterque peccata sua confessi, ac sanctissimâ communione refectioni fuerint, et eleemosynas similiter pro arbitrio suo fecerint; plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, sicut in anno iubilaei visitantibus certas ecclesias intra et extra Urbem concedi consuevit, tenore praesentium concedimus et elargimur.

Extra Urbem vero normam praescribit illud assequendi.

§ 4. Navigantes vero, aut inter agentes, ut cum primum ad sua sese domicilia receperint, supradictis omnibus peractis, ut supra, eandem indulgentiam consequi possint et valeant.

Ac etiam itinerantibus.

§ 5. Regularibus autem personis utriusque sexus in claustris perpetuo degentibus, necnon aliis quibuscumque, tam laicis quam religiosis, secularibus seu regularibus, in carcere aut captivitate existentibus, vel aliquâ corporis infirmitate, seu alio quocumque impedimento detentis, qui supra expressa, vel eorum aliqua prestare nequiverint, ut confessarius, quem, ut infra, elegerint, praedicta omnia et singula, vel eorum aliqua, in alia pietatis opera commutare, vel in alium proximum tempus prorogare possit, eaque iniungere, quae ipsi poenitentes efficere poterunt, pariter concedimus et indulgemus.

Necnon pro regularibus, infirmis, carceratis, etc.

§ 6. Cupientes autem, omnes christifi-

Unâ cum facultate eligendi

sibi confessarium cum potestate absolventi a casibus hic explicatis,

deles participes fieri huius pretiosissimi thesauri, universis et singulis utriusque sexus, tam laicis quam ecclesiasticis, secularibus et regularibus, cuiusvis Ordinis, congregationis, et instituti, licentiam concedimus et facultatem damus, ut sibi ad hunc effectum eligere possint quemcumque presbyterum confessarium, tam secularem, quam cuiusvis Ordinis regularem, ex approbatis a locorum Ordinariis, qui eos ab omnibus excommunicationis, suspensionis, et aliis ecclesiasticis sententiis et censuris, a iure vel ab homine, quavis causâ latis, seu inflictis, necnon ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus et delictis, quantumvis gravibus et enormibus, etiam locorum Ordinariis, sive nobis et Sedi Apostolicae, etiam in litteris die Coenae Domini legi solitis contentis, atque aliâs per quascumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutiones, quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, quomodocumque reservatis, in foro conscientiae, et hac vice tantum, absolvere et liberare valeant.

Votaque commulandi praelater religionis et castitatis.

§ 7. Et insuper vota quaecumque (religionis et castitatis exceptis) in alia pia et salutaria opera commutare, iniunctâ tamen eis et eorum cuilibet in supradictis omnibus casibus poenitentia salutari, aliisque eiusdem confessarii arbitrio iniungendis.

Mandatum hanc constitutionem publicari a praelatis.

§ 8. Quapropter, tenore praesentium, in virtute sanctae obedientiae districe praecipimus et mandamus omnibus et quibuscumque venerabilibus fratribus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis et aliis ecclesiarum praelatis, et quibuscumque Ordinariis locorum, eorumque vicariis et officialibus, vel, iis deficientibus, illis qui curam animarum exercent, ut, cum praesentium litterarum transumpta aut exempla acceperint, illa statim absque ulla morâ, retardatione, vel impedimento per suas ecclesias et dioeceses, provincias, civitates, oppida, terras et loca publicent et publi-

cari faciant, et cleris ac populis sibi subiectis solennes processiones et supplicationes indicant et celebrent, ecclesiamque seu ecclesias visitandas designent.

§ 9. Non intendimus autem per praesentes super aliquâ irregularitate, publicâ vel occultâ, notâ, defectu, incapacitate, seu inhabilitate quoquomodo contractâ dispensare, vel aliquam facultatem tribuere dispensandi, seu habilitandi, et in pristinum statum restituendi, etiam in foro conscientiae;

Excipit nonnullos casus, in quibus non intelligit posse dispensari.

§ 10. Neque etiam iis, qui a nobis et Sede Apostolicâ, vel ab aliquo praelato, seu iudice ecclesiastico excommunicati, suspensi, interdicti, seu aliâs in sententias et censuras incidisse declarati vel publice denunciati fuerint, nisi infra tempus celebrationis huiusmodi iubilaei satisfecerint, aut cum partibus concordaverint, ullo modo suffragari posse aut debere.

Publice denunciatis excommunicatis hoc iubilaeum non suffragari declarat.

§ 11. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, praesertim quibus facultas absolvendi in certis tunc expressis casibus ita Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur, ut nec etiam similes vel dissimiles iubilaei, indulgentiarum et facultatum huiusmodi concessionibus, nisi de illis expressa mentio, aut specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari queant, necnon regulâ nostrâ de non concedendis indulgentiis ad instar, ac quorumcumque Ordinum et Congregationum, sive institutorum regularium (iuramento, etc., roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem Ordinibus et Congregationibus atque institutis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio aut expressio habenda vel quaevis alia exquisita forma ad hoc servanda foret,

Contraria remove.

illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis ac formâ eorum traditâ observatâ¹ habentes hac vice dumtaxat specialiter, nominatim et expresse ad effectum praesentium derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis
credi praecipit.

§ 12. Ut autem praesentes nostrae, quae ad singula loca deferri non possunt, ad omnium notitiam facilius deveniant, volumus, ut earumdem praesentium transumptis vel exemplis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, ubique locorum et gentium eadem prorsus fides habeatur, quae haberetur ipsis litteris, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXVII, pridie idus iunii, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 12 iunii 1617, pontif. an. XIII.

CCXCIII.

Praeceptum omnibus ecclesiasticis, tam secularibus quam regularibus, civitatis et dominii reipublicae Venetiarum, ne quamdam collectam, seu gabellam, ipsis absque Sedis Apostolicae licentiâ impositam, persolvant²

Paulus Papa V,

Omnibus et singulis personis ecclesiasticis secularibus et regularibus in civitate Venetiarum, et Statu dilectorum filiorum, nobilium virorum ducis et dominii Venetorum existentibus, ad quos praesentes nostrae litterae pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Laici vœtigal
quoddam ab ec-
clesiasticis quo-
que solvendum
imposuerant.

§ 1. Cum, sicut ad nostram notitiam, non sine magno animi nostri dolore, per-

¹ Edit. Main. legit *pro servatâ* (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

venit, laici in civitate Venetiarum, et Statu ducis et dominii dictorum Venetorum, quamdam collectam, seu impositionem *Compadigo* nuncupatam, a personis ecclesiasticis tam secularibus quam regularibus exigere velint, et forsâ iam exegere, et nonnullae personae ecclesiasticae praedictae eandem collectam seu impositionem solvere inceperint, licet nulliter, et de facto, et contra sacrorum canonum et generalium conciliorum decreta, id absque expressâ Sedis Apostolicae licentiâ fieri, sub gravissimis censuris et poenis ecclesiasticis, prohibentia:

§ 2. Propterea nos, qui, super universam Ecclesiam a Deo per eius divinae gratiae abundantiam nullo nostro merito constituti, omnem ecclesiarum indemnitate et immunitatem tueri tenemur, pro incumbente nobis officii huiusmodi debito, praemissis, quantum cum Domino possumus, providere volentes; vobis omnibus et singulis personis ecclesiasticis tam secularibus quam regularibus praedictis, cuiuscumque dignitatis, status, Ordinis, Congregationis et instituti in civitate et Statu praedictis existentibus, ne eandem collectam, seu impositionem, absque expressâ Sedis Apostolicae licentiâ, quavis occasione, causâ, vel quaesito colore, ullo modo solvatis, aut huiusmodi solutioni consentiatis, sub excommunicationis latae sententiae, a qua non nisi a nobis, praeterquam in mortis articulo, absolvi possitis, necnon aliis poenis arbitrio nostro irrogandis, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, interdiciamus et prohibemus, ac praecipimus et mandamus.

§ 3. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, quorum omnium tenores etiam si de illis specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda foret, praesentibus pro expressis haberi volumus; aut si vobis, vel vestrum,

Paulus eccle-
siasticis inter-
dicat sub poe-
nâ excommuni-
cationis, quomi-
nus illud per-
solvant incon-
sultâ Sede Apo-
stolicâ.

Obstantia tollit.

aliquibus, communiter vel divisim, ab eâdem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possitis per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Præsentium
transumpta ob-
stant.

§ 4. Volumus autem, et dictâ auctoritate decernimus, quod præsentis litterae, seu illarum exempla, etiam impressa, manu notarii publici subscripta, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munita, postquam ad notitiam vestram vel cuiuslibet vestrum quoquo modo pervenerint, vos et vestrum quemlibet arceant et afficiant, ac si vobis et vestrum cuilibet personaliter intimata fuissent.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIX augusti MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII¹

Dat. die 19 augusti 1617, pontif. an. XIII.

CCXCIV.

*Prohibet quominus in actibus publicis beatissimam Mariam Virginem in peccato originali fuisse conceptam asseratur.*²

¹ Paulus ecclesiasticae immunitatis vindex, litteris ad apostolicum in regno Neapolitano nuncium et Decium cardinalem Carafam datis, eisdem commisit, ut clerum, atque communitatem, quam vocant, Neapolis convenire curarent super solutione cuiusdam vectigalis. Huiusmodi litteras innuere satis esse putavimus, ut brevitati consuleremus.

² Ad haec aliam ediderat sanctionem Sixtus IV in cap. II inter *Extravag. commun. de reliquiis et vener. Sanctor. comprobata* a Concilio Trid. sess. V, de peccato originali, in fine. Et alteram Pius V in Const. CLXVIII *Si scandala* in tom. VII, pag. 845, et Const. CLXXVII *Super speculam*, ib., pag. 872; et eas innovavit hic idem Paulus in sua Const. CCLXXI *Regis Pacifici*, supra pag. 356 h. tomi.

In generali congregatione sanctae Romanae et universalis inquisitionis habitâ in palatio apostolico in monte Quirinali coram S. D. N. D. Paulo divinâ providentiâ Papa V, feriâ V, die XXXI augusti, anno a nativitate D. nostri Iesu Christi MDCXVII

Sanctissimus Dominus noster, post longam et maturam discussionem, auditis votis illustrissimorum et reverendissimorum DD. cardinalium contra haereticam pravitatem generalium inquisitorum, re accurate ac diligenter perpensâ, provide considerans, quod, quamvis in Constitutione felicis recollectionis Sixti IV super Conceptione beatissimae Virginis Mariae, pro submovendis inter christifideles scandalis, rixis et contentionibus editâ, a sanctâ Tridentinâ Synodo innovatâ, et deinde in aliâ Constitutione sanctae memoriae Pii V super eâdem re, quas similiter Sanctitas sua innovavit cum quibusdam provisionibus et adiectionibus poenarum pro efficaciori earum observatione, relinquatur unicuique libera facultas tenendi, et etiam asserendi utramque partem, quod scilicet fuerit vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra veluti erronea aut haeretica damnetur;

§ 1. Nihilominus ex occasione assertionis affirmativae in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, et actibus publicis, quod eadem beatissima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo christiano, cum magnâ Dei offensâ, scandala, iurgia et dissensiones:

§ 2. Propterea, volens huiusmodi scandalis ex debito sui muneris providere, decrevit et praecepit, ac praesentis decreti virtute mandat et praecipit omnibus et singulis cuiusvis Ordinis et instituti regularibus, et aliis quibuscumque, tam ecclesiasticis quam secularibus personis, cuiusvis conditionis, status, gradus, ordinis aut dignitatis, tam ecclesiasticae quam secularis, etiam si specialis, specifica et

Prooemium.

Causa huius
constitutionis.

Prohibitio asserendi in actibus publicis B. V. Mariam fuisse conceptam in peccato originali.

individua earum esset necessario mentio facienda, ut in posterum, donec articulus huiusmodi a sanctâ Sede Apostolicâ fuerit definitus, vel per Sanctitatem suam, et Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, et aliis quibuscumque actibus publicis asserere, quod eadem beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali.

Impositio poenarum in contrafacientes.

§ 3. Contrafacientes autem, eadem Sanctitas sua voluit et declaravit subiacere debere, et subiecit censuris et poenis contentis in supradictis constitutionibus suorum praedecessorum et suâ ipso facto incurrendis.

Permissio opinionis contrariae.

§ 4. Per huiusmodi tamen provisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei ullum prorsus praeiudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu et terminis, in quibus de praesenti reperitur, praeterquam quoad supra disposita.

Prohibitio illam in actibus publicis impugnandi.

§ 5. Ulterius sub eisdem censuris et poenis mandans, quod negativam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta cum peccato originali, in praedictis publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de eâ aliquo modo agant seu tractent.

Praeservatio dictae constitutionis extra hos casus actuum publicorum.

§ 6. Insuper voluit et expresse mandavit, ut, extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradictae constitutiones firmæ et illaesae remaneant, et exacte observentur, perinde ac si praesens decretum non emanasset.

Observantia huius constitutionis, et derogatio contrariorum.

§ 7. Et deinde decrevit et mandavit ubique¹ inviolabiliter observari, non obstantibus in hac parte supradictis constitutionibus et aliis omnibus in contrarium facientibus.

Jurisdictio Ordinariorum, et inquisitorum in transgressores etiam exemptos.

§ 8. Volens et decernens, pro observatione et exequutione praesentis decreti et omnium in eo contentorum, quod, contra

¹ Heic supplendum videtur *hoc decretum* (R.T.).

huiusmodi transgressores, etiam regulares cuiusvis Ordinis et instituti, etiam quomodolibet exemptos, et alias quascumque ecclesiasticas et seculares personas cuiuscumque status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam ecclesiasticae quam secularis, tam episcopi et praelati, superiores, alique Ordinarii locorum, quam haereticae pravitatis ubique locorum deputati inquisitores procedant, et in eos severe animadvertant, tribuens eis et eorum cuilibet liberam facultatem et auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac poenis coercendi et puniendi.

Publicatio in Urbe omnes afficiat.

§ 9. Voluit demum, ne praemissorum ignorantia a quoquam praetendi possit, quod praesens decretum, seu illius exempla ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe, et in acie campi Florae affixa, omnes ita arcent et afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimata fuissent;

Transumptorum fides.

§ 10. Quodque praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

ANDREAS DE PETTINIS sanctae Romanae et universalis inquisitionis notarius.

Anno a Nativitate Domini nostri Iesu Christi MDCXVII, indictione xv, die vero XII mensis septembris, pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, et D. N. D. Pauli divinâ providentiâ Papae V anno XIII, praesens decretum affixum et publicatum fuit ad valvas basilicae Principis apostolorum, et in acie campi Florae, per me Franciscum de Clericis Sanctissimi D. N. Papae cursorem.

Publicatio.

SILVERIUS PONTIROLUS magnus cursor.

CCXCV.

Extensio cuiuscumque gratiae et privilegii Ordinum Mendicantium et non Mendicantium ad Congregationem monachorum Sylvestrinorum cum aliquibus restrictionibus¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Religiosorum virorum Altissimo famulantium profectui, quantum cum Domino possumus, paternâ charitate prospicere cupientes, privilegia et gratias aliorum Ordinum et Congregationum regularium religiosiis concessa, libenter illis communicamus et ad eos extendimus, cum id conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Causa huius constitutionis.

§ 1. Cum itaque, sicut dilecti filii Iacobus Mercatus magister generalis et monachi Congregationis Sylvestrinorum Ordinis sancti Benedicti nobis nuper exponi fecerunt, Congregatio praefata nulla aut pauca privilegia, gratias et indulta, quibus ipsius Congregationis religiosi fruuntur, habeat, et propterea, ut maiori cum spiritus fervore et animorum quiete Deo servire possint, cupiant magister generalis et monachi praedicti privilegia, gratias et indulta huiusmodi tam Mendicantium quam non Mendicantium Ordinibus et Congregationibus, ac eorum monasteriis, domibus, locis et personis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros quomodolibet concessa, ad eorum Sylvestrinorum Congregationem, illiusque monachos et personas extendi, illaque eis communicari: ideo pro parte dicti Iacobi magistri generalis et monachorum praedictorum nobis fuit humiliter supplica-

¹ Constitutionem istam quae in edit. Main. postponitur sequenti, et etiam datâ posteriori subscribitur, nos anteponimus, quia ista in sequenti citatur. Quoad datae designationem dicemus postea (R. T.).

tum, quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ digneremur.

§ 2. Nos igitur, Congregationem Sylvestrinorum praedictam, eiusque monachos et personas quascumque, ob eorum regularem disciplinam specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, ac singulorum privilegiorum, gratiarum et litterarum desuper confectarum huiusmodi tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, et quemlibet eorumdem religiosorum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium super consultationibus et negotiis episcoporum et regularium deputationum, omnia et singula privilegia, praerogativas, concessionem, facultates exemptiones, immunitates, indulta, ceterasque gratias spirituales et temporales, ac tam coniunctim quam divisim, et aliâs quomodolibet quibusvis Mendicantium et non Mendicantium Ordinum congregationibus, ac tam virorum quam mulierum monasteriis, domibus et regularibus locis, in quibuscumque mundi partibus consistentibus, illorumque superioribus, fratribus, monachis et personis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros huiusmodi, ac nos et Sedem eandem, etiam per viam communicationis, vel extensionis, aut aliâs, concessa, ac quibus singulae congregationes praedictae, earumque monasteria, domus et loca, ac superiores, fratres et monachi et personae huiusmodi de iure, usu, consuetudine, vel privilegio, aut con-

Communicatio omnium gratiarum et indultorum cuiuscumque Ordinis Mendicantium et non Mendicantium, cum tribus restrictionibus.

Prima restrictio dictae communicationis.

cessionem apostolicam, vel aliam quavis auctoritate, aut alias quomodolibet utuntur, fruuntur et gaudent, ac uti, frui et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum (quatenus sint in usu, et non sint revocata, neque sub aliquibus revocationibus comprehensa, ac sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis, seu particularibus constitutionibus eiusdem Congregationis Sylvestrinorum non contrariantur) ad praedictam Sylvestrinorum Congregationem, ita ut illa, eiusque, tam virorum quam mulierum, monasteria, hospitalia, conventus, seu regulares domus, illarumque priores, superiores, officiales, fratres, ministri et aliae personae nunc et pro tempore existentes, praemissis omnibus et singulis aequae ac pariformiter et sine ulla prorsus differentiâ uti, frui, potiri et gaudere libere et licite possint et valeant, ac si illa dictae Sylvestrinorum Congregationi, illiusque monasteriis, hospitalibus, conventibus et domibus regularibus, ac superioribus, officialibus, fratribus, ministris, et aliis personis praedictis, specialiter et expresse ac principaliter, non autem ad instar, concessa, ac praesentibus de verbo ad verbum inserta fuissent, auctoritate et tenore praedictis, perpetuo extendimus, illaque omnia et singula dictae Sylvestrinorum Congregationi, illiusque monasteriis, hospitalibus, conventibus, ac regularibus domibus, necnon prioribus, superioribus, officialibus, fratribus, ministris et personis praedictis quibuscumque (exceptis tamen privilegiis monachorum sancti Benedicti, per quae eidem Ordini indulgentiae conceduntur, ac etiam exceptâ facultate eligendi et deputandi conservatores religionis et monachorum) communicamus.

Secunda restrictio.

Tertia restrictio.

Clausula sublatâ cum decreto irritanti.

§ 3. Decernentes sic et non aliter per quoscumque iudices quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet

quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Quocirca dilecto filio moderno et pro tempore existenti dictae Sylvestrinorum Congregationis protectori per praesentes committimus et mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicans, ac dictae Sylvestrinorum Congregationis monachis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistens, faciat auctoritate nostrâ praesentes et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, ac singulos, quos ipsae litterae concernunt, illis pacifice frui et gaudere; non permittere eos vel eorum aliquem desuper contra praesentium tenorem per quoscumque etiam locorum Ordinarios quomodolibet indebite molestari, perturbari vel impediri; contradictores quoslibet et rebelles, ac praemissis non parentes, per sententias et censuras ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias poenas, aliaque opportuna iuris ac facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Mandat protectori, ut faciat ea omnia observari omnibus opportunis remediis, appellatione postpositâ, etiam invocato auxilio brachii secularis.

§ 5. Non obstantibus quibuscumque apostolicis, ac in provincialibus et in synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, necnon Mendicantium et non Mendicantium Ordinum, congregationum, monasteriorum et regularium domorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibuscumque etiam derogatoriis derogatoriis,

Derogatio contrariorum.

aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, ac aliâs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur ac insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptio-
rum fides.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo dictae Sylvestrinorum Congregationis vel illius protectoris obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die xxiii septembris¹ mdcxvii, pontificatus nostri anno xiii.

Dat. die 23 septembris 1617, pontif. anno xiii.

CCCXCVI.

Erectio et concessio monasterii pro Congregatione monachorum Sylvestrinorum Ordinis sancti Benedicti in civitate Auximana, cum approbatione sanctitatis et miraculorum sancti Sylvestri abbatis fundatoris eiusdem Congregationis²

¹ In edit. Main. legitur die 23 novembris 1617, quae datae designatio certo certius erronea est, nam eadem haec Constitutio citatur in sequenti, quae data fuit 23 septembris 1617. Vere forsitan Constitutio data fuit 23 novembris mdcvi, pontificatus anno ii, ut legitur in edit. Cherubini; quapropter debuisset in tomo praecedenti referri. Nos eadem die cum sequenti datam ponimus, etsi loci designatio dissimilis sit (R. T.).

² Hanc Congregationem approbavit Innoc. IV in Const. xii *Religiosam*, tom. iii, pag. 525; ac

Venerabili fratri Episcopo Auximano, sive dilecto filio eius vicario in spiritualibus generali, salutem et apostolicam benedictionem.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Sanctorum virorum, qui, dum in terris agerent, perfectum ac pium Altissimo exhibuere famulatum, virtutes ac merita non solum in caelis a Domino aeternum consequi praemium meruerunt, verum etiam in terris ab Ecclesiâ Catholicâ quotidie magis ac magis glorioso laudum praeconio celebrari consueverunt.

Prooemium.

§ 1. Et inter¹ ceteros caeli cives non mediocri laude dignus habetur sanctus Sylvester Cuzolinus, nobilis Auximanus, Congregationis monachorum Sylvestrinorum institutor, quem, cum multis virtutibus et miraculorum insignibus in Ecclesiâ celebretur, merito Auximana civitas civem suum in caelis gloriosum, etiam in terris praecipuâ devotione colere et venerari, novumque templum ac coenobium ad eius honorem erigere contendit. Unde nos, considerantes cuius quantique meriti apud Deum et homines sanctus hic abbas extiterit, qui, supernae adspirationem vocationis sequens et ad propositum sibi bravium infatigabiliter currens, honores mundi spernens ac gloriam, asperam montis Fani incoluit eremum, ut uni Deo sibi que vacaret, e qua postea divino afflatus Spiritu exiens, brevi eos progressus fecit, ut eius nomine per universum Picenum et alias provincias propagato, divini etiam Numinis gloriam amplificaverit². Novimus enim, quanto pietatis studio, quantoque caelestis amoris aestu mortales ad omnia pietatis

Recensentur
merita ac lau-
des sancti Syl-
vestri abbatis
fundatoris mo-
nachorum Syl-
vestrinorum.

de electione priorum nonnulla statuit Paulus iii in Constitut. xlv *Exposcit* (in h. n. edit. xlvii, tom. vi, pag. 358).

¹ Sic legimus cum Cherubinio; edit. Main. habet *in* (R. T.).

² Syntaxis manet inabsoluta (R. T.).

officia excitaverit, quibus virtutibus, humilitate, animi mansuetudine, in proximos charitate, abstinentiâ, castitate, patientiâ, aliisque multis floruerit; quae et quot miracula per eum ille, qui mirabilis est in sanctis suis, patrauerit, servi sui merita et sanctitatem signis innumeris attestando. Nam de sancto hoc viro, etiam prophetiae spiritu praedicto, illud veredici poterat, quod de se Christus Dominus praedicabat: *caeci vident, claudi ambulant, surdi audiunt, leprosi mundantur*, ut fortasse nihil mirum sit, quod illi Dei mater Maria suâ ipsâ manu, novo inauditoque, sed indubitato, post hominum memoriam gratiae genere, Filium suum sub augustissimo Eucharistiae sacramento latentem porrexerit. Quapropter multa illi postea templa erecta, et innumera ad eius sepulcrum vota suspensa sunt, ut non immerito felicis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, sanctum hunc virum martyrologio romano iusserit describi, et nos in sanctorum monachorum abbatum numerum retulimus. Eius vero memoria usque ad haec saecula in benedictione est, et haereditas sancta nepotes eius, eo quod, praedictam venerabilem monachorum Congregationem, de suo nomine Sylvestrinorum nuncupatam, sub regulâ sancti Benedicti instituens, per pia memoriae Innocentium Papam IV etiam praedecessorem nostrum approbatam, quam etiam nos communicatione privilegiorum, tam mendicantium quam non mendicantium, communivimus¹, eius alumni, religiosam ac laudabilem agentes vitam, in agro dominico operam suam strenue collocant, christianam pietatem sanâ doctrinâ et virtutum exemplis promoventes.

Causa huius constitutionis.

§ 2. Piâ igitur consideratione huiusmodi ad ea libenter intendimus, per quae fabricarum ecclesiae ac monasterii in eadem civitate ad honorem ipsius sancti Sylve-

¹ Vide Const. praecedentem (R. T.).

stri noviter erigendi perfectioni, ac personarum in eo sub suavi religionis iugo Altissimo famulantium, ut bonarum artium et theologiae studiis vacare possint, commoditati et utilitati cum divini cultus augmento valeat salubriter provideri.

§ 3. Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, et in antea vacatura, collationi et dispositioni nostrae reservavimus, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Cum itaque postmodum parochialis ecclesia¹ sancti Andreae Auximana per liberam resignationem dilecti filii Ioannis Baptistae Blaxini, nuper ipsius ecclesiae rectoris, de illâ, quam tunc a triennio et ultra obtinebat, in manibus nostris sponte factam et per nos admissam, apud Sedem eandem vacaverit et vacet ad praesens, nullusque de illâ praeter nos hac vice disponere potuerit, sive possit, reservatione et decreto obstantibus supradictis:

§ 5. Et, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Sebastiani Fabri generalis et Maximi de Ubaldi procuratoris generalis monachorum Sylvestrinorum huiusmodi petitio continebat, dilecti filii communitas et homines ac populus civitatis Auximanae praedictae, ob maximum pietatis et devotionis studium, quo sanctum Sylvestrum abbatem concivem suum et Congregationis huiusmodi auctorem atque institutorem semper prosequuti sunt, diu, multumque exoptaverunt, eosdem Sylvestrinos monachos intra sua moenia evocare, atque complecti, et coacti inopiâ eorum religiosorum hominum, monachorum praecipue, quorum apud illos nulla extant monasteria, qui studeant spiritualibus exercitationibus, concionibus et sermonibus de rebus divinis

Hic Pontifex reservavit sibi omnia beneficia vacatura.

Et postea ei libere resignata fuit parochialis ecclesia sancti Andreae a D. Ioanne Baptista illius rectore.

Quam dicti monachi supplicarunt Pontificem applicari ipsorum monasterio ex causis hic expressis et curam illius transferri in vicinam parochialem ecclesiam.

¹ Erronee edit. Main. legit *ecclesiae* (R. T.).

instituendis, conscientiae casibus explanandis, scripturae sacrae declarandae, quique etiam operam collocent in philosophiae et theologiae disciplinis tradendis ac explicandis¹. Nemo enim in tantâ civitate est sive secularium sive regularium, qui huiusmodi munia obeant², et qui propterea dies ac noctes ecclesiae, psallendo, missarum solemniam celebrando, adolescentium animis christianâ doctrinâ imbuedis, et tum confessionum audiendarum tum etiam Eucharistiae sacramentis administrandis, eâ, qua par est, religione et diligentia inserviant. Unde, cum nullus nec capaxior nec commodior locus existeret, proximum parochiali ecclesiae praedictae supradictis monachis monasterium a fundamentis extruxerunt, et in eo sex eorundem monachorum religiosi, sub prioris regimine, regularique observantia degentes, maximâ cum populi frequentia, ac religionis progressu, omnia supradicta munia peragunt et prosequuntur, aliisque pietatis et charitatis operibus se exercent, et de cetero exercere, magisque in dies augeri, et ampliari ad Dei omnipotentis gloriam et animarum salutem desiderant. Verum, quia habitationes monasterii huiusmodi angustiae et minus capaces sunt, ut ibi praedicti, alique monachi eorum numero cupientes aggregari, recipi possint, pium hoc et laudabile propositum satis commode exequi et adimplere nequeunt, nisi eis aliunde provideatur. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, si parochialis ecclesia praedicta cum eius domo rectorali, quae angustissimae existunt, et maximâ reparatione indigent, et intra ambitum ipsius monasterii comprehenduntur, abbati seu priori, et monachis praedictis, quibus illarum iam usus concessus est, perpetuo concederentur, ac illius cura parochialis, quae viginti do-

morum circiter existit⁴, ad aliam parochialem Auximanam vicinam et tibi benevisam transferretur, ac alia, quae sequuntur, fierent, ex hoc profecto dictorum monachorum commoditatibus in tot piis et laudabilibus operibus exercendis, illorumque huiusmodi Congregationis augmento et stabilimento, cum Dei laude et servitio plurimum consulere; pro parte Sebastiani generalis et Maximi praedictorum (asserentium, dictum Ioannem Baptistam ecclesiam parochialem huiusmodi a triennio et ultra obtinuisse, ut praefertur, et aliunde cum infrascriptis commode vivere valere; fructus vero, redditus et proventus eiusdem parochialis ecclesiae viginti-quatuor ducatorum auri de camerâ, secundum communem aestimationem, valorem annum non excedere) nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus ipsius parochialis ecclesiae decori et divini cultus in eâ incremento, institutisque regularis ipsius Congregationis propagationi opportuna ratione consulere, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 6. Nos igitur, certam de praemissis notitiam non habentes, ipsosque Sebastianum generalem et Maximum, ac eorum quemlibet, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi, ac communitatis et hominum, ac populi praedictorum supplicationibus inclinati, fraternitati tuae, frater episcope, seu discretioni tuae, dilecte fili vicarie, per apostolica scripta mandamus, quatenus, constituto prius tibi de praemissis, in parochiali ecclesiâ praedictâ (sive praemisso,

Idcirco Pontifex mandat dictam ecclesiam supprimi et extinguere.

¹ Iterum syntaxis inabsoluta (R. T.).

² Aptius legeretur *obeat*... *inserviat* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *existit* (R. T.).

sive alio quovis modo, aut ex alterius cuiuscumque personae, seu per similem, vel aliam, vel liberam resignationem dicti Ioannis Baptistae, vel cuiusvis alterius, de illâ in Romanâ Curiâ, vel extra eam etiam coram notario publico et testibus sponte factam, aut Constitutionem recolendae memoriae Ioannis Papae XXII similiter praedecessoris nostri, quae incipit *Execrabilis*, vel assequutionem alterius beneficii ecclesiastici quavis auctoritate collati, vacet; etiamsi tanto tempore vacaverit, quod eius collatio, iuxta Lateranensis statuta concilii ad Sedem praedictam legitime devoluta, ipsaque parochialis ecclesia dispositioni apostolicae specialiter vel aliâs generaliter reservata existat, et super eâ inter aliquos lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa; dummodo eius dispositio ad nos hac vice pertineat) nomen, titulum et denominationem rectoris perpetuo dictâ auctoritate nostrâ suppressas et extinguas;

Curamque animarum transferri in aliam ecclesiam cum assignatione emolumentorum ex tali curâ provenientium.

§ 7. Illisque sic suppressis et extinctis, et ad hoc ut ecclesiae, illiusque domus rectoralis, usus perpetuo abbati, seu priori, et conventui monasterii huiusmodi liber omnino et absolutus remaneat, ab ipsâ ecclesiâ sancti Andreae omnem curam animarum dilectorum filiorum illius parochianorum nunc et pro tempore existentium, illiusque exercitium et usum etiam perpetuo eâdem auctoritate nostrâ abdices et separe; nec non curam et exercitium huiusmodi ad aliam parochialem ecclesiam Auximanam vicinam et opportunam ac tibi benevisam, accedente tamen dilectorum filiorum illius rectoris et parochianorum consensu (ita ut illi et eius rectori pro tempore existenti de cetero subsint, et dictus Ioannes Baptista ex nunc ab ipsius ecclesiae sancti Andreae servitio, et residentiâ apud eam faciendâ, ac omnibus et singulis functionibus, officiis, exercitiis, oneribus et obligationibus parochialibus

tutâ conscientiâ liber, atque expensus censetur), similiter perpetuo praedictâ auctoritate nostrâ transferas; ac eidem ecclesiae, ad quam praedicta cura transferri contigerit, ex nunc, prout ex tunc, et e contra, postquam cura praedicta translata fuerit, omnia et singula emolumenta incerta ex curae animarum exercitio in primo dictâ ecclesiâ provenientia et lucrari solita, ac etiam decimas, post obitum tamen dicti Ioannis Baptistae, quae illi eius vitâ durante reservatae sint et esse censeantur (ita quod liceat illius rectori pro tempore existenti, per se, vel per alium, seu alios, suo ac secundo dictae ecclesiae nomine emolumenta incerta ex nunc, et post obitum dicti Ioannis Baptistae decimas huiusmodi, quae valorem annuum septem ducatorum similium, vel circa, ut etiam asseritur, constituunt, percipere, exigere et levare, ac in suos usus et utilitatem convertere) pariter perpetuo, auctoritate nostrâ praedictâ, applies et appropries:

§ 8. Ecclesiam vero sancti Andreae, sine curâ remanentem, cum illius domo rectorali huiusmodi (cuius quidem domus valor in proprietate quinquaginta ducatorum huiusmodi summam non excedit, et ex qua, si locaretur, usque ad sex ducatos huiusmodi quotannis, ut pariter asseritur, perciperentur) abbati et conventui praedictis, cum paramentis et ornamentis ecclesiae primo dictae, illiusque sacristiae, ac omni et quacumque sacrâ, profanâque suppellectili, Sanctorum corporibus, et aliis reliquiis, quantumvis insignibus et principalibus, ceterisque rebus in primo dictâ ecclesiâ, illiusque sacristiâ existentibus, pro eorum usibus et exercitiis, itidem perpetuo, eâdem auctoritate nostrâ, concedas et assignes; ita quod liceat abbati et conventui monasterii, nunc et pro tempore existentibus, ecclesiae sancti Andreae, ac domus, aliorumque praemissorum huiusmodi corporalem, realem et actualem pos-

Eamque sine curâ praedictâ unâ cum domo rectorali, reliquiis, ac suppellectilibus tam sacris quam profanis, dictis monachis concedi et assignari.

sessionem per se, vel per alium, seu alios, eorum et Congregationis huiusmodi nomine, apprehendere et perpetuo retinere, illisque uti et gaudere, Dioecesi loci, vel cuiusvis alterius, licentiâ desuper minime requisitâ.

Verumque beneficium simplex in illa, seu alia ecclesia, pro uno presbytero seculari ad subeunda onera praedictae ecclesiae suppressae institui iubet.

§ 9. Praeterea in praedictâ sancti Andreae, seu aliâ ecclesiâ tibi benevisâ, unum perpetuum simplex et personalem residentiam non requirens beneficium sub eiusdem sancti Andreae, seu aliâ invocatione, pro uno clerico seu presbytero seculari, perpetuo futuro illius beneficiati, qui reliqua primo dictae ecclesiae, illiusque rectoris, praeter curae animarum et sacramentorum ecclesiasticorum administrationis incumbentiâ onera supportare teneatur, etiam perpetuo, sine tamen alicuius praeiudicio, praedictâ auctoritate nostrâ erigas et instituas.

Pro eius dote assignanda omnia praedictae ecclesiae emolumenta praeter translata.

§ 10. Illique sic erecto et instituto, pro eius dote et futuri beneficiati onerumque illi incumbentium supportatione, omnia et singula alia primo dictae ecclesiae bona, fructus, redditus, proventus, iura et actiones, praeterquam abdicata et translata et concessa et assignata, a primo dictâ ecclesiâ dismembrando et separando, in perpetuum, auctoritate nostrâ huiusmodi, applices et appropries: ita quod futurus beneficiatus praedictus eorum possessionem etiam apprehendere, illaque habere, percipere et consequi, ac in suos usus et utilitatem convertere, absque alicuius alterius licentiâ, libere possit et valeat.

Et huiusmodi beneficium dicto Ioanni Baptistae si idoneus existerit cum suis honoribus et oneribus conferendum.

§ 11. Et nihilominus beneficium praedictum (cuius et illi forsâ annexorum fructus, redditus et proventus, quatuordecim ducatorum parium secundum aestimationem praedictam valorem annuum, ut pariter asseritur, non excedunt), a primaevâ erectione et institutione huiusmodi vacans, dicto Ioanni Baptistae, postquam tamen per diligentem examinationem dictum Ioannem Baptistam ad hoc idoneum

esse repereris, super quo conscientiam tuam oneramus, praedictâ auctoritate nostrâ conferas et assignes, inducens per te, vel alium, seu alios, eundem Ioannem Baptistam, vel procuratorem suum eius nomine, in corporalem possessionem beneficii, ac annexorum, iuriumque et pertinentiarum praedictorum; ac defendens inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore; ac faciens Ioannem Baptistam, vel pro eo procuratorem praedictum, ad beneficium huiusmodi, ut est moris, admittere, sibi de illius, ac annexorum eorumdem fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores auctoritate nostrâ praedictâ, appellatione postpositâ, compescendo.

§ 12. Non obstantibus praemissis et nostrâ de exprimendo vero annuo valore, secundum aestimationem praedictam, tam beneficii uniendi, quam illius, cui fit unio, nec non piaem memoriae Bonifacii Papae VIII, similiter praedecessoris nostri, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque: aut si aliqui, super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus, speciales vel generales dictae Sedis aut legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum, quas quidem litteras et processus habitos per easdem, ac inde sequuta quaecumque, ad praedictam ecclesiam sancti Andreae volumus non extendi, sed nullum per hoc eis quoad assequutionem beneficiorum aliorum praedictum generari.

§ 13. Nos enim quoad resignationem, prout est, si attentatum forsâ est hactenus, vel imposterum, et quoad illam et alia praemissa huiusmodi, dictusque Ioannes Baptista ad hoc repertus fuerit idoneus, ex nunc perinde irritum decernimus

In contrarium facientibus derogat.

Clausulas praeservativas adtingit.

et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, ac si die datae earumdem praesentium dicto Ioanne Baptista ad id reperto idoneo de beneficio huiusmodi mandavissemus provideri.

Datum Tusculi, anno Incarnationis Dominicae MDCXVII, IX kalendas octobris, pontificatus nostri, anno XIII.

Dat. die 23 septembris 1617, pontif. anno XIII.

CCXCVII.

Irritatio nonnullorum actorum a iudicibus laicis regni Portugalliae attentatorum contra ecclesiasticam immunitatem¹

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Laici iudices causam mere ecclesiasticam ad se trahentes nonnulla attentarunt contra ecclesiasticam immunitatem, ipsamque personam collectoris generalis spoliatorum.

Ad audientiam apostolatus nostri non sine iusto et gravi cordis nostri dolore pervenit, quod, procedente nuper in causâ ecclesiasticâ in civitate Ulixbonensi pro sui muneris auctoritate venerabilis fratris Octavii episcopi Forosempronienensis iurium et spoliolum camerae apostolicae debitorum in Portugalliae et Algarbiorum regni collectoris generalis auditore et iudice delegato, cum pars altera ad iudices seculares temere recursum habuisset, iudices huiusmodi, et postmodum alii pariter seculares, non solum contra auditorem praedictum, sed etiam contra eundem Octavium episcopum et collectorem occasione dictae causae suis iniustis et invalidis decretis ac mandatis, contra immunitatem ac libertatem ecclesiasticam attentatis, iurisdictionem pariter ecclesiasticam et sanctae Sedis Apostolicae officiales perturbando et impediendo, procedere praesumpserunt, et ad quoddam eidem ecclesiasticae libertati et immunitati maxime adversans decretum devenerunt, per quod decreve-

runt, ut Octavii episcopi et collectoris huiusmodi iumenta et illi¹ servientes caperentur nisi a servitio eius desisterent, et ne pecuniae suorum stipendiorum a thesaurario camerae apostolicae ei solverentur, neque panis illi venderetur, et alia similia, unde in eius exequutionem factum fuit, ut non solum iumentum aquarii captum, et familiaris dicti Octavii episcopi et collectoris clericus beneficiatus habitu et tonsurâ publice a satellitibus tamquam vilis malefactor violenter similiter captus, sed etiam domus eiusdem Octavii episcopi et collectoris ab iisdem satellitibus obsessa fuerit, spretis eiusdem Octavii episcopi et collectoris in sententiam excommunicationis et alias ecclesiasticas censuras et poenas incursus declarationibus, et interdicti ecclesiastici appositione, gravi cum scandalo totius civitatis et divinae maiestatis offensâ graviori.

§ 2. Quamobrem nos, qui in Sede beati Petri quamquam immeriti a Domino positi sumus, ne excessus huiusmodi, ac ecclesiasticae libertatis et immunitatis tam enormis violatio dissimuletur et transeat in exemplum, pro nostri pastoralis officii debito providere, et malorum graviorum segetem et radicem, quantum a Domino permittitur, nostrâ auctoritate apostolicâ evellere volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula praemissa et alia similia a praedictis dictorum regnorum iudicibus secularibus, etiam supremis, quocumque nomine, titulo, praerogativâ et gradu insignibus, in causâ huiusmodi et eius occasione, contra Octavium episcopum et collectorem praedictum, eiusque auditorem, seu delegatum, officiales, ministros, familiares, res et bona, quocumque praetextu vel quaesito

Praedicta omnia rescindit Paulus.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

¹ Perperam edit. Main. legit *illis* (R. T.).

colore quomodolibet decreta, mandata, acta, ordinata, facta, et sive scriptis sive verbis quomodolibet attentata, quae omnia et singula praesentibus haberi volumus pro expressis, nulla, invalida, irrita et inania, ac nulliter et invalide, inaniter et de facto contra sacros canones, conciliorum decreta et apostolicas constitutiones attentata et praesumpta;

Clausulas apponit.

§ 3. Praesentesque litteras, et in eis contenta quaecumque, de intentionis nostrae vel alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, rescindi, infringi, in ius vel controversiam vocari nullatenus posse, sed semper valida, firma, et efficacia fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari debere; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales etiam de latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, tenore praesentium decernimus ac declaramus.

Similia sub poenis hic expressis prohibet attentari.

§ 4. Et nihilominus, ne imposterum similia praesumantur, omnibus et singulis iudicibus secularibus, etiam supremis, dictorum regnorum, quocumque nomine nuncupatis, cuiuscumque gradus, conditionis, et praerogativae existant, ne talia huiusmodi, aut similia adversus immunitatem, et libertatem ecclesiasticam, etiam quocumque praetextu, contra ecclesiasticos praelatos, iudices, et personas, res et bona, ac eorum iurisdictionem et auctoritatem, eiusque liberum exercitium, quomodolibet committere, aut attentare praesumant, sub excommunicationis maioris, a qua non nisi a nobis, aut Romano

Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, ac privationis quorumcumque beneficiorum, pensionum, officiorum et dignitatum ecclesiasticarum, perpetuaeque inhabilitatis, tam quoad ipsos delinquentes, seu contumaces, quam quoad eorum descendentes usque ad eorum quartam generationem, ad illa imposterum quomodolibet obtinenda¹, nec non amissionis quorumcumque iurium patronatus, privilegiorum, indultorum, gratiarum, concessionum et investiturarum, tam emphyteuticarum quam feudalium, eisdem delinquentibus, et seu contumacibus, suisque, ut praefertur, usque ad quartum gradum descendentibus, quocumque titulo apostolico, aut alio ecclesiastico, quomodolibet nunc et pro tempore competentium, et acquirendorum poenis ipso facto absque ullâ declaratione incurrendis, interdicimus et prohibemus: in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Quorum omnium et singulorum tenores, etiamsi de illis specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda, seu quaevis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis haberi volumus: aut si praedictis vel quibusvis aliis personis ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 5. Volumus autem, quod praesentes litterae, seu illorum exempla, manu notarii publici subscripta, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munita, et ad valvas ecclesiae Ulxhonensis affixa, ita omnes arceant et affi-

Transumpta afficiunt, seu praesentes litterae si forent publicatae.

¹ Edit. Main. legit *obtinere* (R. T.).

ciant, ac si unicuique personaliter intimata fuissent.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die VI octobris MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 6 octobris 1617, pontif. an. XIII.

CCXCVIII.

Confirmatio concordiae inter forum archiepiscopale et forum seculare Mediolani super contraversione exortu occasione consuetudinis trahendi laicos ad forum ecclesiasticum¹

Dilecto filio nostro Friderico tituli sanctae Mariae Angelorum in Thermis presbytero cardinali Borromaeo nuncupato, ecclesiae Mediolanensis ex concessione et dispensatione apostolicâ praesuli,

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

Facti series.

§ 1. Expositum nobis nuper fuit pro parte tuâ et dilecti filii nobilis viri Petri de Toledo Osorii Status Mediolanensis pro charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum rege catholico gubernatoris, quod, praetendente promotore fiscali ecclesiae Mediolanensis posse etiam ex antiquissimâ consuetudine ab ecclesiasticis indistincte trahi laicos ad ecclesiasticum forum, quacumque ageretur actione vel remedio, et tam respectu bonorum ecclesiasticorum quam respectu laicalium vel patrimonialium, etiam privative ad forum seculare, nec non ecclesiasticos iudices exequi posse in laicorum personis et bonis etiam immobilibus per proprios et alienos exequutores; regii autem fisci procuratore in dicto Statu Mediolanensi consuetudinem huiusmodi negante, quinimo aliam consuetudinem contrariam allegante, fuisse

videlicet ab antiquissimo tempore observatum, ut ecclesiastici forum rei sequerentur, et exequutio in bonis et personis laicorum nonnisi cum secularis brachii invocatione fieret, nonnullisque aliis exortis iurisdictionalibus controversiis; illae demum in Urbe, et coram venerabile fratre nostro Benedicto episcopo Sabinensi Iustiniano, ac dilectis filiis nostris Ioanne Garzia sanctorum Quatuor Coronatorum Millino, Marcello sanctorum Quirici et Iulittae Lantes, Fabricio sancti Augustini Verallo, et Horatio sancti Salvatoris in Lauro titularum presbyteris cardinalibus Lancellotto respective nuncupatis, per nos ad hoc specialiter deputatis, agitatae fuerint, et sub die II iunii MDCXV conclusa infrascripta concordia, si et quatenus a praedicto Philippo rege approbaretur ac a nobis confirmaretur, ita tamen, ut in primis fieret revocatio omnium proclamationum et editorum conditorum, seu editorum a ministris iurisdictionis ecclesiasticae vel secularis, quibus notarii, procuratores, et litigantes directe vel indirecte possent, retrahi ab agitandis causis in uno vel altero foro respective ad illa pertinentibus, prout in scripturâ desuper confectâ, plenius continetur, tenoris huiusmodi:

Concordia inter forum archiepiscopale, et forum seculare Mediolani super contraversione exortu occasione consuetudinis trahendi laicos ad forum ecclesiasticum.

CAPUT I.

Quando ecclesia, clerici, seu personae ecclesiasticae agunt pro quibuscumque bonis ecclesiasticis mobilibus, semoventibus, immobilibus, et iuribus, seu quovis titulo, sive universali, sive particulari, sive inter vivos, sive ex ultimâ voluntate, vel aliâs quomodolibet ad ecclesiam, clericos,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

seu personas ecclesiasticas uti tales spectantibus et pertinentibus, sive agant actione personali, reali, mixtâ, in rem scriptâ, vel aliâ quacumque, tam in possessorio quam in petitorio (etiamsi laicus probabiliter neget ea bona, iura, et, ut supra, esse ecclesiae, vel ut supra, aut ad eam, et ut supra spectare et pertinere) agere possint contra laicos tam in foro ecclesiastico, quam in seculari, prout ipsis placuerit.

CAPUT II.

Circa actionem hypothecariam, extra materiam legatorum piorum, relinquatur dispositioni iuris communis.

CAPUT III.

Excipiuntur causae, quas moveri contigerit per ecclesiam vel clericos vigore novarum Constitutionum, et novarum Bullarum Pontificiarum editarum, vel edendarum, nam hoc casu agendum erit coram eo iudice, ad quem de iure communi, vel aliâ, circumscriptâ tantum consuetudine, cognitio illius causae spectabit; Bulla tamen Pii V contra illegitimos moderetur seu restringatur, ut in emphytheusibus et feudis ecclesiasticis, factis seu concessis ante dictam Bullam, possint illegitimi succedere secundum dispositionem iuris communis.

CAPUT IV.

Excipiuntur etiam causae, in quibus ecclesiae seu monasteria praetenderent aliquam haereditatem alicui monacho seu moniali, seu cuiusvis Ordinis regulari personae, ab intestato delatam, eo enim casu agendum erit coram iudice seculari tantum, tam in possessorio quam in petitorio.

CAPUT V.

Si vero ecclesia, clerici, seu personae ecclesiasticae agere voluerint ad conse-

quationem primitiarum, decimarum et aliarum ecclesiasticarum obventionum, seu legatorum piorum, fructuum, pensionum vel fictorum simplicium, aut fictorum perpetuorum seu libellariorum et censuum, ac dependentium, contra laicos conductores, colonos, emphyteutas, libellarios, pensionarios, censuarios, seu aliâs ex praemissis causis debitores ecclesiae, clerici, seu personarum ecclesiasticarum uti tallium, ut supra, agere possint tam in foro ecclesiae, quam in seculari, et hoc indistincte, sive de credito constet per scripturam publicam, vel privatam, sive non. Quod si agere voluerint contra alios debitores, puta ex causâ mutui, depositi, aut pretii rei ecclesiasticae venditae, aut quacumque aliâ ex causâ, possint, si velint, pariter agere contra laicos, tam in uno quam in alio foro, dummodo constet de credito per publicum instrumentum, vel scripturam privatam subscriptam manu debitoris, vel alterius de illius mandato, salvo tamen iis privilegiis, quae ecclesiae et ecclesiasticis personis respectu fori de iure communi competunt pro conveniendis laicis in foro ecclesiastico.

CAPUT VI.

Quo vero ad bona patrimonialia vel laicalia clericorum, seu personarum ecclesiasticarum gaudantium fori privilegio, si huiusmodi personae agant de consequendâ vel recuperandâ quantitate pecuniarum, fructuum, mobilium, semoventium vel his similibus, quacumque ex causâ, tam inter vivos quam ex ultimâ voluntate, ad eas quomodolibet spectantium et pertinentium, vel eis debitorum, possint agere contra quoscumque laicos debitores ex praefatis causis in foro ecclesiastico, modo tamen de credito constet per publicum instrumentum, vel scripturam subscriptam manu debitoris, aut alterius de illius mandato, cum declaratione, quod,

ex speciali concessione Sanctissimi, appellationes in dictis causis patrimonialibus non committantur extra Statum Mediolani, nisi summa petita excedat valorem aureorum duorum mille; et quod actiones redditionis rationis, mercimonii, institoriae, tutelae, et similes incertae et generales occasione patrimonialium seu laicalium, deducantur in foro seculari contra laicos.

CAPUT VII.

Ubi vero clericus, seu persona ecclesiastica, agit contra laicum ad aliquam rem laicalem vel patrimonialem ex iis quae pro immobilibus reputantur, puta domum, fundum, iura aquarum, servitutem, dominium, proprietatem census, vel proprietatem redditus, et his similia, quacumque actione agat, conveniat laicos in foro seculari tam in petitorio quam in possessorio: idem si ex causâ patrimoniali agat petitione haereditatis ad universam haereditatem seu eius partem, tam ex testamento, quam ab intestato.

CAPUT VIII.

In omnibus suprascriptis causis illud observandum est, ut semper iudicium in eo foro finem accipiat, in quo coeptum fuerit. Propterea si clericus, vel ecclesia, vel ecclesiastica persona, agere voluerit ex iure cesso a laico, si titulus cessionis sit principalis, et non accessorius alicui titulo, vel contractui, puta venditionis, transactionis, donationis, vel aliorum, in quibus titulus cessionis accessorie veniat, agendum erit in foro seculari, et hoc ne in fraudem fori secularis fiant cessiones ad favorem ecclesiae et ecclesiasticarum personarum.

CAPUT IX.

Et quod per hanc concordiam respectu fori non intelligatur derogatum privilegio fisci, ita ut omnes causae fiscales cognoscantur, et in eis bonorum apprehensiones

ac liquidationes fiant per illud tribunal, ad quod spectant, servatis privilegiis fisco competentibus.

CAPUT X.

Circa brachiumulare quoad sententias per iudices ecclesiasticos in Statu et provinciâ Mediolani latas in bonis ecclesiasticis, seu ad ecclesiam, clericos, personasve ecclesiasticas uti tales pertinentibus, vel aliis ecclesiae, vel ut supra adiudicatis, mobilibus, immobilibus, et aliis de quibus in primo capite, exequutio fieri possit sine invocatione brachii secularis cum familiâ armatâ solitâ archiepiscopi; verum exequutio, de qua in hoc capite, restringatur ad iudices ecclesiasticos Mediolani: ita tamen, ut si causae ad forum eiusdem ecclesiae Mediolanensis quomodolibet spectantes per appellationem, aut per avocationem, vel aliis modis fuerint devolutae, aut introductae coram iudicibus ecclesiasticis aliarum civitatum Status aut provinciae Mediolani, exequutio nihilominus fieri possit sine invocatione brachii secularis iuxta huius capituli formam.

CAPUT XI.

In actionibus personalibus contra laicos debitores ecclesiae, clerici, seu personarum ecclesiasticarum uti talium, prout in capite v, possit fieri quaevis exequutio in bonis mobilibus laicorum sine invocatione brachii secularis, at in immobilibus laicalibus non fiat sine invocatione brachii secularis, quod concedi debeat, servatâ dispositione iuris communis. In actionibus vero personalibus ex causâ patrimoniali, de quibus in capite vi, possit fieri exequutio in bonis mobilibus laicalibus sine invocatione brachii usque ad summam aureorum ducentorum, et non ultra. In immobilibus autem non fiat sine invocatione brachii, ut supra. In exequutione vero per capturam personae debitorum, brachium

seculare non invocetur contra debitores ecclesiae, clerici, seu personarum ecclesiasticarum uti talium, de quibus in dicto capite v; at illud omnino invocetur respectu debitorum ex causâ patrimonialium, de quibus in dicto capite vi. Et amplius restringatur exequutio ad iudices ecclesiasticos Mediolani, cum declaratione, in omnibus et per omnia, prout in capite x.

CAPUT XII.

In causis criminalibus mixti fori possit iudex ecclesiasticus procedere contra laicos, eos distringere et condemnare, ac contra eorum personas exequi absque invocatione brachii secularis, nec non etiam exequi possit in eorum bonis mobilibus usque ad summam aureorum ducentorum, et non ultra, absque eâdem brachii invocatione; at in immobilibus non liceat sine brachio seculari, salvâ praeventionem iuxta iuris communis dispositionem; et hoc quoad iudices intelligatur cum restrictione et declaratione, de qua in x, et repetitâ in praecedenti capite.

CAPUT XIII.

Circa virgines, variis dignis de causis et respectibus, permittatur earum collegium, prout antea, etiam sub nomine et cum invocatione Sancti, vel Sanctae, reservatâ archiepiscopo correctione et iurisdictione circa approbationem regulae, et in respicientibus cultum divinum, salutem animarum, et legatorum piorum dispositionem et exequutionem; circa quam tamen exequutionem legatorum piorum respectu fori secularis, servetur iuris communis dispositio, ita tamen, ut ex hoc capite nullum desumatur exemplum, nec aliquid inferri unquam possit, ad alium quempiam casum pro unâ vel alterâ parte.

CAPUT XIV.

Circa officium oeconomatus, tollantur abusus oeconomi, prout de eis constiterit.

CAPUT ULTIMUM.

Haec autem concordia intelligatur facta, si et quatenus approbetur a Suâ Sanctitate, et suâ regiâ maiestate, et non aliter; ita tamen, ut in primis fiat utrinque revocatio omnium proclamatum et edictorum conditorum seu editorum a ministris iurisdictionis ecclesiae vel secularis, quibus notarii procuratores, et litigantes directe vel per indirectum possent retrahi ab agitandis causis in uno vel altero foro respective ad illa pertinentibus. Datum Romae die Martis secundâ iunii MDCXV.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, praedictus Philippus rex postmodum dictam concordiam approbaverit, praefatus vero Petrus, etiam ex speciali eiusdem Philippi regis mandato, ac tu quoque iuxta ipsius concordiae formam proclamata et edicta recocaveritis, ac ideo concordiam ipsam a nobis, et sanctâ Sede Apostolicâ confirmari, ac aliâs, ut infra, opportune provideri desideretis:

§ 4. Nos de praemissis plene informati, iis, quae ad sedandas praesertim inter ecclesias et seculares principes controversias pertinent, libenter annuentes, supplicationibus, tam tuo quam dicti Petri nominibus, nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, concordiam praefatam a Benedicto episcopo, ac Ioanne Garzia, Marcello, Fabricio et Horatio cardinalibus praedictis, mature ac diligenter examinatam, deque eorundem cardinalium consilio, ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, confirmamus, illique perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, et quosvis alios, etiam quantumvis substantiales, defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

§ 5. Decernentes concordiam praedictam, ac praesentes litteras, et in eis con-

Auctoritate
apostolicâ peti-
tur confirmari.

Confirmat Pau-
lus.

Clausulae.

tenta quaecumque, semper et perpetuo valida, firma et efficacia fore et esse, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat ac pro tempore quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, in quavis causâ et instantiâ (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter indicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâs in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vii octobris MDCXVII, pontificatus nostri anno xiii.

Dat. die 7 octobris 1617, pontif. an. xiii.

Cardinalium subscriptiones.

BENEDICTUS cardinalis IUSTINIANUS
episcopus Sabinensis.

IOANNES GARZIA cardinalis MILLINUS.

M. cardinalis LANTES.

F. cardinalis VERALLUS.

H. cardinalis LANCELOTTUS.

S. cardinalis SANCTAE SUSANNAE.

CCXCIX.

*Quod fratres Cappuccini Ordinis Minorum sancti Francisci in publicis processionibus ubique locorum crucem propriam deferre possint*¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis officii, quo divinâ dispensatione, nullo nostro merito, fungimur, ratio postulat, ut religiosorum, maxime strictioris observantiae, paci et quieti, quantum nobis ex alto conceditur, opportune consulamus.

Exordium.

§ 1. Cum itaque, sicut dilectus filius procurator generalis Ordinis fratrum Minorum Cappuccinorum nuncupatorum, nobis nuper exponi fecit, nonnullae rixae et dissensiones inter fratres dicti Ordinis, et dilectos etiam filios fratres Ordinis fratrum Minorum Conventualium sancti Francisci, dum primodicti fratres in processionibus publicis sub eorundem fratrum Minorum Conventualium cruce incedunt, interdum oriantur:

Causae constitutionis.

§ 2. Nos omnem rixarum et dissensionum praedictarum materiam submovere, dictosque fratres Minores Cappuccinos nuncupatos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus illorum nomine nobis super

Indultum deferendi crucem propriam in processionibus.

¹ Horum fratrum institutionis approbationem edidit Clem. vii in sua Const. xxiv *Religionis*, tom. vi, pag. 113; quod vero isti fratres sint vere fratres Minores ex Ordine sancti Francisci, declaravit Paulus V in sua Const. cxi *Ecclesiae*, (in hac n. edit. cxxiv, tom. vi, pag. 552).

hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium negotiis regularium praepositorum consilio, eisdem fratribus Minoribus Cappuccinis nuncupatis, quod ubique locorum in publicis processionibus huiusmodi crucem propriam ad formam Constitutionis felicitis recordationis Gregorii Papae XIII praedecessoris nostri, quae incipit: *Exposcit pastoralis officii* etc.¹, deferre possint et valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Decretum irritans.

§ 3. Decernentes, praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clansulae derogatoriae.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non utriusque Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 5. Volumus autem, ut praesentium transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prosus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die XII octobris MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 12 octobris 1617, pontif. anno XIII.

1 Quam vide in tom. VIII, pag. 429 (R. T.).

CCC.

Mandatum rectori et aliis officialibus universitatis studii generalis oppidi Lovaniensis Mechliniensis dioecesis, ut observent decreta a visitoribus apostolicis edita.

Dilectis filiis rectori ac aliis officialibus et ministris, ceterisque personis universitatis studii generalis oppidi Lovaniensis, Mechliniensis dioecesis,

Paulus Papa V.

Dilecti filii,

salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut ex litteris venerabilis fratris Lucii archiepiscopi Idruntini, nostri et Apostolicae Sedis in Belgicis ditionibus nuncii, universitas ista de ordine et mandato nostris per personas ecclesiasticas, a dilecto filio nobili viro Alberto archiduce Austriae principe Belgii deputatas, auctoritate nostrâ apostolicâ visitata fuerit:

De mandato Pontificis visitatio fuerat peracta.

§ 2. Nos, ut visitatio praedicta summum quantocitius sortiatur effectum, pro iniuncto nobis apostolicae servitutis officio, quantum cum Domino possumus, providere volentes, vobis per praesentes committimus, et sub censuris ecclesiasticis ac indignationis nostrae poenis mandamus, ut visitationem, ac decreta et ordinationes in illâ, auctoritate apostolicâ, ut praefertur, facta, dummodo licita sint et honesta, ac sacris canonibus, Concilio Tridentino, constitutionibus apostolicis, ac dictae universitatis erectioni et privilegiis ab Apostolicâ Sede illi concessis non adversentur, et non aliâs, eâ, quâ decet, reverentiâ recipiatis, illaque diligenter observetis, ac ab aliis, ad quos spectat et pro tempore spectabit, observari curatis realiter et cum effectum: nos enim irritum decernimus et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Paulus praecipit visitationis decreta observari.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXI octobris MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 21 octobris 1617, pontif. an. XIII.

CCCI.

Innovatio et declaratio Constitutionum Sixti V et Clementis VIII de non alienandis bonis in Statu Ecclesiastico existentibus in forenses, ac castris et aliis iurisdictionalibus tam in forenses quam in subditos, absque praecedenti Sedis Apostolicae licentiâ in scriptis obtinendâ.

**Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Prooemium. Pastorale munus, quod infirmitatem nostram gerere divina clementia voluit, nos admonet, ut, sicut rationis exigit ordo, nos, qui aliis sua tribui procuramus, Sedis etiam Apostolicae iura tueamur, et Status ac subditorum nostrorum utilitati et tranquillitati consulamus. Ac proinde, ut ea, quae a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris provide constituta comperimus, illibata perpetuo perseverent, omnem ea eludendi viam apostolicis declarationibus ac novis dispositionibus praeccludimus, et apostolico munimine roboramus, ac aliâs disponimus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Sixtus V prohibuit absque licentiâ Sedis Apostolicae bona in Statu Ecclesiastico existentia alienari in forenses, et castra, fortalitia, ac feudalia, et iurisdictiones alienari in quas-cumque personas.

§ 1. Siquidem, licet olim felicitis recordationis Sixtus Papa V praedecessor noster, ut ditionis temporalis Sedis Apostolicae, eiusque subditorum conservationi et commo prospiceret, civitates, oppida, castra, feuda, iurisdictiones, ac bona quaecumque stabilia vel immobilia in Statu Ecclesiastico existentia, absque suâ et Sedis Apostolicae licentiâ, quibuscumque forensibus et extraneis, eidem Sedi non subditis, vendi, permutari, ultra triennium locari, in emphyteusim, feudum, livellum, pignus, seu

precarium concedi; necnon civitates, castra et oppida, multoque magis fortalitia, ac feudalia et iurisdictiones in eodem Statu Ecclesiastico consistentia et consistentes, tam in exteros vel forenses, quam in alios quoscumque, etiam subditos, nisi de expressâ praecedente suâ et Romani Pontificis pro tempore existentis licentiâ, vendi, permutari vel donari prohibuerit; ac alia statuerit et ordina-verit, prout in suis sub datum Romae apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDLXXX, v kalendis iulii, pontificatus sui anno I, expeditis litteris¹ plenius continetur;

§ 2. Ac subinde a recolendae memoriae Clemente Papa VIII similiter praedecessore nostro emanaverint litterae tenoris subsequents, videlicet:

Clemens VIII huiusmodi constitutionem declaravit.

*Clemens Episcopus servus servorum Dei
ad perpetuam rei memoriam.*

Romanum decet, etc.²:

§ 3. Nihilominus, quia postmodum experientiâ compertum fuit, amplius providendum esse, ne, tam ab extraneis et forensibus, quam a subditis nostris, prohibitiones ac constitutiones et litterae eorumdem Sixti et Clementis praedecessorum variis et alienis ab eorum mente interpretationibus subverti, et diversis conventionibus, etiam palliatis, in iis, quae circa alienationem civitatum, castrorum, oppidorum et locorum iurisdictionalium, nonnisi praecedente nostrâ et Romani Pontificis pro tempore existentis licentiâ faciendam³, disponunt, fraudibus eludi possint:

Illae tamen male interpretabantur.

§ 4. Nos, tam ex iis, quae in constitutionibus praedictis continentur, quam ex aliis iustis et rationalibus causis animum nostrum moventibus, praemissis et aliis infrascriptis opportunis remediis occurrere volentes, necnon praefatarum Sixti

Eas Paulus approbat et innovat.

¹ Hae leguntur in tom. VIII, pag. 580 (R. T.).

² Quam Const. vide in tom. X, pag. 711 (R. T.).

³ Edit. Main. legit *facienda* (R. T.).

et Clementis praedecessorum huiusmodi litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, hac nostrâ perpetuo valiturâ Constitutione easdem litteras Sixti et Clementis praedecessorum approbamus et confirmamus, illasque innovamus ac inviolabiliter observari mandamus.

Declaratque et ampliat in permutationibus, donationibus etiam reservato beneplacito Sedis Apostolicae etc.

§ 5. Praeterea easdem constitutiones, quatenus etiam in subditis bona alienari absque Sedis Apostolicae licentiâ vetant, declarantes, et, quatenus opus sit, etiam extendentes, Constitutiones huiusmodi in venditionis, permutationis et donationis contractibus, etiam cum pacto de retrovendendo, vel etiam reservato nostro et Apostolicae Sedis beneplacito, aut etiam correspectivis, seu connexis, vel sublocationis, aut alterius contractus nomine palliatis, super praefatis civitatibus, castris, oppidis, et multo magis fortalitiis et quibusvis locis iurisdictionalibus, vel feudalibus, intra limites Status Ecclesiastici consistentibus, illorumque dominio et possessione, iurisdictioneque, ac iurisdictionis exercitio, quomodolibet et quavis occasione, praetextu vel causâ, etiam necessariâ, etiam subhastationis, adiudicationis et dationis in solutum, etiam iudicialis, faciendis¹ obtinere, et² inviolabiliter observandas esse, ita videlicet, quod nostra et pro tempore existentis Romani Pontificis expressa licentia prius in scriptis impetrari, et in actu celebrationis contractus realiter apud notarium exhiberi et dimitti debeat, et non aliâs, decernimus, statuimus et ordinamus.

Contravenientibus poenas infligit et contractus irritat

§ 6. Quod si quis ad aliquam alienationem devenerit contra formam praesentis Constitutionis, alienatio seu contractus sint ipso iure nulli, nullumque sortiantur

¹ Nempe contractibus antea dictis (R. T.).

² Particulari et nos addimus R. T.

effectum; nihilominus alienans ac contrahens poenam praefatae Clementis praedecessoris constitutionis incurrat, nempe cedat¹ ab omni iure suo, intelligatur ipso iure absque aliâ declaratione privatus omni suâ possessione, eiusque vitâ durante, fructus et commoditas ut supra alienatae rei, translatae aut gravatae, spectent pleno iure ad Sedem et cameram apostolicam, ita quod eo ipso camera apostolica possit bona praefata propriâ auctoritate capere et penes se retinere, viventibus ita contrahentibus; ipsis vero defunctis, eadem castra, oppida et iurisdictiones, aliaque supradicta, ad eos, ad quos de iure, si disponentes ab intestato decessissent, vel contractus huiusmodi facti non fuissent, pervenire deberent, omnino perveniant.

§ 7. Tabelliones vero et notarios, etiam de numero participantium, et alios quoscunque, instrumenta et scripturas huiusmodi conficientes, et formam huiusmodi non servantes, seu illas Sedi et camerae apostolicae non revelantes, nec exhibentes, poenam falsi, ac privationis nedum exercitii, sed officii et tituli tabellionatus ac notariatus, aliorumque officiorum, quae obtinent, ac perpetuae inhabilitatis ad illa et alia imposterum exercenda, eo ipso incurrere decernimus.

Notariis hanc alienationum instrumenta conficientibus poenas imponit.

§ 8. Sicque, et non aliter, per quoscunque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter configerit attentari, decernimus.

Et ita, et non aliter indicant mandata.

§ 9. Iniungentes et mandantes eisdem legatis et vicelegatis, gubernatoribus, ac iudicibus, nunc et pro tempore in toto

Observantiam huius legis, officialibus iniungit.

¹ Videretur legendum *cedat* (R. T.).

Statu Ecclesiastico existentibus, et eorum cuilibet, ut declarationem, extensionem, decretum, inhibitionem, praeceptum, mandatum, statutum, et ordinationem nostram huiusmodi in eodem Statu Ecclesiastico ab omnibus, ad quos spectat, perpetuo observari mandent et faciant; contradictores quoscumque opportunis iuris et facti remediis, appellatione postposita, compescendo.

Derogat contrariis.

§ 10. Non obstantibus omnibus et singulis, quae praefati Sixtus et Clemens praedecessores in suis litteris praefatis voluerunt non obstat, ceterisque contrariis quibuscumque.

Publicationem Bullae et eius effectum subnectit.

§ 11. Volumus autem, ut praesentes¹, postquam in valvis ecclesiae Lateranensis, et basilicae Principis apostolorum, nec non in acie campi Florae affixae et publicatae fuerint, quoscumque tam praesentes, quam absentes, et ubicumque etiam extra Statum nostrum Ecclesiasticum existentes, perinde obligent et arceant, ac si unicuique eorum nominatim intimatae fuissent.

Transumptis credi iubet.

§ 12. Ac etiam volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu notarii publici, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique locorum in iudicio et extra habeatur, quae ipsismet praesentibus haberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Sanctio poenalis.

§ 13. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum confirmationis, innovationis, declarationis, extensionis, decretorum, inhibitionis, praecepti, mandatorum, voluntatum, statuti, et ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem, etc.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 20 novembris 1617, pontif. an. XIII.

¹ Edit. Main. habet *praesens* (R. T.).

CCCCII.

Iudices nonnulli regni Portugalliae, dummodo, quae egerunt, revocent, absolventur ab excommunicatione, in quam inciderant¹ ob violatam ecclesiasticam iurisdictionem²

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Sedes Apostolica, pia mater, nonnullos qui pro suis excessibus in censuras et poenas ecclesiasticas inciderunt, et, eorum exigente contumacia, incidisse declarati sunt, cum res ita in Domino exigit, et iuste fieri posse cernit, eosdem censurarum et poenarum huiusmodi vinculis, interdum sua sponte absolvit, et communioni Ecclesiae restituit, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Sane, cum, sicut non sine animi nostri dolore accepimus, superioribus mensibus Emanuel Vasconcellus regitor, Cosmus Ranghel, Aloysius Macciadus de Govea consilarii de Passo, ac Melchior Pimenta, Aloysius Mendes Baretus, Custodius de Figheredo, ac Nunnius de Fonseca, corone regni Portugalliae, et forsitan alii eiusdem regni iudices, etiam supremorum tribunalium, quorum nomina et cognomina praesentibus haberi volumus pro expressis, ob violatam libertatem et immunitatem ecclesiasticam, certis suis decretis nulliter et de facto editis, et executioni demandatis, iurisdictionem ecclesiasticam venerabilis fratris Octavii episcopi Forosemprensis, iurium et spoliolum camerae apostolicae in praedicto et Algarbii regnis debitorum collectoris generalis, impediendo et perturbando, seu aliis eandem libertatem et immunitatem ecclesiasticam, ac eiusdem Octavii episcopi et

Exordium.

Contra nonnullos regni Portugalliae iudices excommunicationis sententia lata fuerat ob violatam ecclesiasticam iurisdictionem.

¹ Huiusmodi iudices excommunicationi supposit Paulus in Const. CCLXXII, quae incipit: *Ad audientiam* supra pag. 405 h. tomi.

² Ex Regest. in Secret. Brev.

collectoris iurisdictionem, non sine plurimorum scandalo et Dei offensâ, laedendo, in sententiam excommunicationis latae sententiae contra huiusmodi violatores et transgressores a sacris canonibus et constitutionibus apostolicis, praesertim litteris die Coenae Domini legi solitis contentis, inflictam semel et iterum ac forsan pluries inciderint, ac in eam incidisse declarati, et publice excommunicati, denunciati et aggravati, ac forsan reggravati fuerint:

Eos absolvit Paulus dummodo, quae egerunt, revocent.

§ 3. Nos, eosdem supranominatos et alios praedictos, certis de causis animum nostrum moventibus, paternâ pietate et misericordiâ praevenire volentes, Emanuelem, Cosmum, utrumque Aloysium, Custodium, Melchiorem, et Nunnium praedictos, et forsan alios, qui ob causam praedictam, et eius occasione, in sententiam excommunicationis latae sententiae quomodolibet inciderunt, et incidisse declarati, ac publice excommunicati, denunciati, aggravati et reaggravati fuerunt, si, et postquam decreta et mandata huiusmodi contra eundem Octavium episcopum et collectorem, eiusque officiales et ministros ac servientes, nec non dicti Octavii episcopi et collectoris iurisdictionem et auctoritatem, quomodolibet facta, scripta et executioni demandata et seu non demandata revocaverint, ex¹ nunc, prout ex tunc, ab excommunicationis sententiâ seu sententiis, etiam a dicto Octavio episcopo et collectore seu eius delegato latis, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, absolvimus et totaliter liberamus.

Derogat obstantibus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiv novembris MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 24 novembris 1617, pontif. an. XIII.

1 Edit. Main. legit *et pro ex* (R. T.).

CCCIII.

Confirmatio statutorum seu capitulorum confraternitatis coquorum et pasticceriorum sub invocatione Annunciationis beatissimae Mariae Virginis in ecclesiâ sanctorum Vincentii et Anastasii de Urbe¹

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Pias christifidelium confraternitates ad pietatis et christianae charitatis opera exercenda canonice institutas, ut in eorumdem piorum operum exercitio confoveantur, specialibus favoribus et gratiis libenter prosequimur, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Sane, nomine dilectorum filiorum officialium ac confratrum confraternitatis coquorum ac pasticceriorum nuncupatae, sub invocatione Annunciationis beatae Mariae Virginis in ecclesiâ sanctorum Vincentii et Anastasii regionis Arenulae de Urbe canonice institutae, nobis nuper expositum fuit, quod ipsi pro felici prosperaque confraternitatis huiusmodi directione nonnulla statuta condiderunt, illaque in unum volumen compilata, a² dilecto filio nostro in Urbe vicario in spiritualibus generali approbati et confirmari obtinuerunt, tenoris subsequentis, videlicet:

Confratres statuta nonnulla edunt.

Capitoli della venerabile Compagnia de' cuochi e pasticciieri di Roma.

(Omittuntur statuta, quia visum est minime necessarium ea recensere).

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, officiales et confratres praedicti statuta huiusmodi, pro firmiori eorum subsistentiâ ac validitate, apostolicae nostrae confirmationis patrocinio

Ea approbat Paulus.

1 De forma aggregandi confraternitates habes in Clem. VIII Const. CCCL *Quaecumque* (in h. nostrâ edit. CCCLXII, tom. XI, pag. 138.

2 Praep. a censuimus addendam (R. T.).

communiri plurimum desiderent; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut eorum votis in praemissis annuere de benignitate apostolicâ dignaremur. Nos igitur, officiales et confratres praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet imodatae existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum seriè absolventes, et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, statuta praedicta apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplementum.

Clausulae.

§ 3. Ipsaque statuta in eâdem confraternitate a modernis, et pro tempore existentibus illius confratribus perpetuo observari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Cum derogatione contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die x decembris MDCXVII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 10 decembris 1617, pontif. an. XIII.

CCCIV.

Nuncio apostolico in partibus inferioris Germaniae committitur visitatio civitatis et dioecesis Bambergensis¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi, nostro et Sedis Apostolicae in partibus inferioris Germaniae nuncio,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cupientes ad animarum salutem, divinumque cultum promovendum, civitatem et dioecesim Bambergensem auctoritate nostrâ apostolicâ visitari: motu proprio et ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostris, tibi, de cuius integritate, prudentiâ, doctrinâ, et catholicae religionis zelo plurimum in Domino confidimus, per praesentes committimus et mandamus, ut quamprimum fieri poterit, tamquam noster et Apostolicae Sedis delegatus tam metropolitanam quam collegiatas et alias quascumque ecclesias ac monasteria tam virorum quam mulierum quorumcunque etiam Mendicantium Ordinum, etiam quocumque immunitatis et exemptionis privilegio suffulta, ac nobis et Apostolicae Sedi mediate vel immediate subiecta, in civitate et dioecesi praedictâ existentia, eorumque capitula, conventus, universitates et collegia, ac illorum superiores et personas, etiam similiter exemptas, dictaeque Sedi immediate subiectas, quoties tibi videbitur, auctoritate nostrâ visites, ac in illorum statum, formam, regulas, instituta, regimen, statuta, consuetudines, vitam, mores, ritus et disciplinam, tam coniunctim quam divisim, ac tam in capite quam in membris, diligenter inquiras; necnon, evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum, et generalium conciliorum decretis, ac sanctorum patrum traditionibus atque institutis inhaerendo, et prout occasio, rerumque qualitas exegerit, quaecumque mutatione, correctione, emendatione, convocatione et renovatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoveris, reformes, mutes, corrigas ac etiam de novo

Deputatio nuncii apostolici in visitationem civitatis et dioecesis Bambergensis ad ea peragenda, quae hic recensentur.

condas, condita sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis non repugnantia confirmes, abusus quoscumque tollas, regulas, institutiones et ecclesiasticam disciplinam, ac in primis divinum cultum ubicumque exciderint modis congruis restituas et reinteges, praedicti Concilii Tridentini decreta, ubi nondum introducta sunt, proponas, et custodiri praecipias, ipsasque personas, tam seculares quam regulares etiam exemptas et subiectas, ut praeferitur, ad debitum et honestum vitae modum, ac ad statum sacris canonibus et dicto Concilio Tridentino conformem revoces, et, quidquid statueris et ordinaveris, observari facias, inobedientes et contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, omni et quacumque appellatione postpositâ, ac quibusvis subterfugiis, reclamacionibus, protestacionibus, atque recursibus prorsus cessantibus et remotis, iuxta eiusdem Concilii Tridentini decreta, compescas, cogas et compellas.

Concessio opportunarum facultatum.

§ 2. Nos enim tibi praemissa et quaecumque alia circa visitationem huiusmodi necessaria et quomodolibet opportuna faciendi, dicendi, gerendi et exequendi, auctoritate praedictâ, tenore praesentium, plenam et absolutam facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Graviora negotia ad Sedem Apostolicam deferenda.

§ 3. Si quâ autem graviora in huiusmodi visitatione repereris, volumus, ut ea, necnon informationes omnes in huiusmodi visitatione sumendas, sub tuo sigillo clausas, ad nos quamprimum diligenter transmittas, ut quod in illis statuendum sit, maturâ consultatione adhibitâ, decernamus.

Obedientia ei praestanda.

§ 4. Mandantes propterea omnibus et singulis ecclesiarum et monasteriorum ac locorum regularium huiusmodi superioribus, quocumque nomine nuncupatis, et

1 Edit. Main. legit *quae* (R. T.).

personis quibuscumque, ceterisque ad quos spectat, ut tibi in praemissis omnibus et singulis prompte pareant et obediant, tuaque salubria monita et mandata suscipiant humiliter, et efficaciter adimplere procurent: alioquin sententiam, sive poenam, quam rite tuleris, seu statueris in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

§ 5. Insuper, ut uberior salutis animarum fructus proveniat, tibi, ut quascumque personas civitatis et dioecesis praedictarum, pauperes dumtaxat et catholicas, quae propriis manibus victum quaerunt, quae tertio et quarto consanguinitatis seu affinitatis gradibus coniunctae, seu se attinentes, matrimonia invicem, sive scienter sive ignoranter, contraxerint, etiamsi carnali copulâ consummaverint, si abs te veniam humiliter petierint, ab incestus reatu et excessibus huiusmodi, ac excommunicationis, aliisque sententiis et poenis ecclesiasticis et temporalibus per eos propter praemissa incursis, impositâ cuique eorum, propter incestum huiusmodi, arbitrio tuo poenitentia salutari, in utroque foro absolvere, et cum illis, ut (impedimenti tertii et quarti consanguinitatis seu affinitatis graduum huiusmodi, et constitutionibus ac ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque non obstantibus) matrimonium inter se publice, servatâ formâ dicti Concilii, de novo contrahere, et in facie Ecclesiae solemnizare, et in eo, seu in contracto aliâs rite matrimonio, quoad vixerint, remanere libere et licite valeant, dummodo mulieres propter hoc raptae non fuerint, dispensare, distantiam vero tertii gradus huiusmodi respectu quarti eis non obstare declarare, prolesque exinde susceptas et suscipiendas legitimas decernere atque nuntiare. Ac etiam iis, qui per haereticos illarum partium, et aliis similiter, qui ante

Concessio nonnullarum facultatum specialium.

legitimam aetatem, de beneficiis ecclesiasticis nulliter et de facto provisi fuerint, beneficia ipsa illis, dummodo tamen haeresi non adhaeserint, et aliàs idonei, ac in aetate legitimâ constituti existant, de novo, dictâ auctoritate, conferre, et de illis etiam providere, illisque quoscumque fructus, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta, ac etiam distributiones, per eos ex eis indebite perceptos¹, gratiose remittere et condonare. Praeterea cum quibusvis clericis et personis secularibus et regularibus civitatis et dioecesis praedictarum super irregularitatibus ex delictis occultis, praeterquam ex homicidio voluntario, contractis, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, ita quod nondum promoti, omnes etiam sacros et presbyteratus ordines, si aliàs idonei reperti fuerint, nec aliud illis canonicum obstet impedimentum, ac servatis servandis, suscipere, et tam ipsi quam alii in susceptis tamen rite ordinibus huiusmodi, etiam in altaris ministerio, ministrare, ac quaecumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, se invicem compatientia, recipere, et illa, ac per eos aliàs canonice obtenta, quoad vixerint, retinere libere et licite valeant, pariter dispensare possis et valeas, auctoritate et tenore praedictis facultatem impertimur.

Derogatio
contrariorum.

§ 6. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum locorum regularium Cisterciensis et Praemonstratensis necnon Cluniacensis etiam congregationis Busteldrensis, et aliorum Ordinum, quorum illa extiterint (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis

¹ Aptius legeretur *perceptas* vel *percepta* (R.T.).

quoque, indultis, etiam mare magnum nuncupatis, et litteris apostolicis, illis eorumque capitulis, conventibus, superioribus, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab eâdem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die IV ianuarii MDCXVIII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 4 ianuarii 1618, pontif. anno XIII.

CCCV.

Confirmatio concordiae et transactionis inter clerum et communitatem, ac homines civitatis Neapolitanae initae super quorundam vectigalium impositione¹

**Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam**

Aliàs pro parte dilectorum filiorum cleri civitatis Neapolitanae nobis exposito, quod cum in impositione gabellae unius tarenii super tumulo farinae aliàs per communitatem et homines dictae civitatis factâ, ad evitandas fraudes, quae sub nomine ecclesiasticorum committi poterant, eandem

Paulus facultatem nuncio apostolico concesserat partes concordandi super re, de qua agitur.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

gabellam ab omnibus tam secularibus quam ecclesiasticis indifferenter, nostrâ tamen et Apostolicae Sedis super hoc suffragante licentiâ, exigere opus esset; bonae memoriae Octavius cardinalis Aquaviva ecclesiae Napolitanae ex concessione et dispensatione apostolicâ praesul, ut immunitati cleri praedicti consuleretur, in vim facultatis apostolicâ auctoritate sibi concessae, cum communitate et hominibus praedictis egerat, ut summa mille ducentorum ducatorum monetae illarum partium per eandem communitatem et homines praedictos clero praedictae civitatis occasione gabellae huiusmodi annuatim solveretur, citra tamen praecudicium facultatis summam huiusmodi augendi vel minuendi, constituto de cleri praedicti numero: et in eâdem expositione subiuncto, quod clerus praedictus summam mille ducentorum ducatorum huiusmodi, non solum pro futuro, sed etiam pro praeterito augeri debere praetendebant, et communitas ac homines praedicti, ultra praedictam, duas alias gabellas, unam videlicet alterius praeter unius grani ad rotulum aliâs impositam, seu eius augmentum, et alteram unius carlini super tumulo farinae ab iis dumtaxat, qui panem domi faciunt, exigendi, imposuerant: et illas, accedente pariter nostrâ et Sedis Apostolicae licentiâ, ab iisdem clero et ecclesiasticis personis exigere, et, ad evitandas etiam fraudes, ratam certam eisdem restituere, ut praefertur, intendebant, unde eos ad aliquam super hoc transactionem cum dictis communitate, et hominibus devenire necesse erat: nos, eiusdem cleri indemnitati consulere volentes, per nostras in simili formâ Brevis expeditas litteras, venerabili fratri Paulo Aemilio archiepiscopo Amalphitano, nostro et Apostolicae Sedis in regno Neapolis nuncio, ut super summâ pecuniarum primodictae gabellae eidem clero et personis ecclesiasticis debitâ tam

pro praeterito quam debendâ pro futuro, necnon super duabus aliis gabellis praedictis, illarumque exactione, accedente licentiâ nostrâ et dictae Sedis faciendâ, cum eisdem communitate et hominibus ratione ratae per eos dictis clero et ecclesiasticis personis, ad evitandas fraudes, ut praefertur, restituendae, transigere et concordare libere et licite valeret, apostolicâ auctoritate facultatem¹ concessimus et impertiti sumus; ac per alias nostras in eâdem formâ Brevis expeditas litteras summam quinque millium ducatorum ex ratâ gabellae, seu eius augmenti alterius grani ad rotulum, quae ab ecclesiasticis personis secularibus et cuiusvis Ordinis, quantumvis exempti, regularibus, ut praefertur, exigeretur, et eis redderetur, seu exigi, et reddi deberet, fabricae basilicae Principis apostolorum de Urbe applicavimus, prout in dictis litteris,² quarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, plenius continetur.

§ 2. Cum autem, sicut dictus Paulus Aemilius archiepiscopus, tam suo quam cleri ac communitatis et hominum praedictorum nominibus, nobis nuper exponi fecit, ipse, in vim litterarumstrarum praedictarum, ad certam cum dictis communitate et hominibus (tam super summâ pecuniarum primodictâ³ unius tarenî super tumulo farinae, eidem clero et personis ecclesiasticis debitâ pro praeterito et debendâ pro futuro, quam super duabus aliis, alterius scilicet praeter unius grani ad rotulum aliâs impositam, seu eius augmenti, ac unius similiter carlini super tumulo farinae gabellis praedictis,

Nuncius concordiam iniri curat, quae summarie refertur,

¹ Turbatissime omnino edit. Main. habet *factam pro facultatem* (R. T.).

² Nec primae nec secundae huiusmodi litterae in *Bullario* leguntur (R. T.).

³ Haec aliquid deesse videtur: ex. g. occasione gabellae (R. T.).

ab iis tantum personis ecclesiasticis, a quibus antea exigi consueverunt, ac in infrascriptâ transactione et concordia comprehensis, dumtaxat exigendis, ratione ratione per eosdem communitatem et homines clero et ecclesiasticis personis tam secularibus quam regularibus, ut praefertur, restituendae) transactionem et concordiam (cum nonnullis pactis, conventionibus et conditionibus, licitis et honestis, ac inter ceteras, ut summa quinque millium ducatorum huiusmodi ex ratâ gabellae, seu eius augmenti, alterius grani ad rotulum, fabricae huiusmodi per nos, ut praefertur applicata, eidem Paulo Emilio archiepiscopo persolveretur ac transactionis et concordiae huiusmodi confirmatio a nobis et Apostolicâ Sede per praedictum Paulum Emiliu archiepiscopum obtineatur) de dilecti filii Fabritii Caraccioli eiusdem cleri procuratoris expresso consensu devenerit, prout in instrumento publico, seu scripturis desuper confectis, plenius dicitur contineri:

Eamque petit
confirmari.

§ 3. Nobis propterea dictus Paulus Emilius archiepiscopus humiliter supplicari fecit, ut concordiam et transactionem praedictas, pro firmiori earum validitate et subsistentiâ, apostolicae nostrae confirmationis robore communire, de benignitate apostolicâ dignaremur.

Confirmat
Pontifex.

§ 4. Nos igitur, clerum ac communitatem et homines praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, transactionem et concordiam huiusmodi, apostolicâ auctoritate, tenore

praesentium, approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicimus, ac omnes et singulos tam iuris et quam facti quosvis alios defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus; decernentes concordiam et transactionem praedictas ab omnibus, ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari: sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Insuper eidem Paulo Emilio archiepiscopo, deputatos a communitate et hominibus praedictis, qui gabellas huiusmodi, seu alterius augmentum, ut praefertur, dumtaxat a dictis personis ecclesiasticis, ante licentiam a Sede Apostolicâ obtentam, exegerunt, si hoc ab eo humiliter petierint, ab excommunicationis, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis per eos praemissorum occasione quomodolibet incursis, iniunctâ illis poenitentia salutari, auctoritate nostrâ absolventi et totaliter liberandi, dictasque poenas illis remittendi et condonandi, ac eos in pristinum et eum, in quo, antequam praemissa committerent, quomodolibet erant, statum restituendi, reponendi et plenarie reintegrandi, facultatem, auctoritate et tenore praedictis, concedimus et impertimur.

Facultatemque
eidem nuncio
tribuit eos ab-
solvendi, qui
vectigal quod-
dam ab eccle-
siasticis exoge-
rant sine bene-
placito Sedis
Apostolicae.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac omnibus illis, quae in eisdem litteris voluimus non ob stare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantia tollit.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die x februarii MDCXVIII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 10 februarii 1618, pontif. an. XIII.

CCCVI.

Mandatur nuncio apostolico apud Sabaudiae ducem, ut deputet episcopum Gebennensem in visitatorem generalem ecclesiarum et monasteriorum et aliorum locorum piorum in toto ducatu Sabaudiae¹

Venerabili fratri Petro episcopo Saonensi, nostro et Apostolicae Sedis apud dilectum filium nobilem virum Carolum Emanuele Sabaudiae ducem nuncio,

Paulus Papa V.

**Venerabilis frater
salutem et apostolicam benedictionem.**

Prooemium.

Onerosa pastoralis officii cura nullo suffragio meritorum nobis ex alto commissa postulat, ut ad ea vigilantiae nostrae partes propensius impendamus, per quae ecclesiarum, monasteriorum, ac locorum piorum quorumlibet felici ac prospero personarum in eis Altissimo famulantium statui opportune provideatur, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Mandatum de quo in rubrica.

§ 1. Hinc est, quod nos, ecclesiarum, monasteriorum et locorum piorum in ducatu Sabaudiae existentium felici regimini consulere volentes, motu proprio et ex certa scientiâ ac merâ deliberatione nostris, fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut venerabilem fratrem modernum episcopum Gebennensem in nostrum et Sedis Apostolicae generalem et specialem visitatorem, in toto ducatu Sabaudiae ditionis dilecti filii nobilis viri Caroli Emanuelis ducis praedicto, auctoritate nostrâ apostolicâ constituas et deputes, cum facultate omnes et singulas tam cathedrales quam collegiatis, parochiales et alias quascumque, cum curâ et sine curâ, ecclesias, nec non cappellanas, et beneficia ecclesiastica, etiam ruralia, et quaecumque alia quovis nomine nuncupata, aut qualificata, etiam de iure patronatus laicorum, cuiuscumque dignitatis, status et conditionis si sint, hospi-

talia, oratoria, confraternitates, societates, seu scholas etiam laicorum et disciplinatorum, ac alias quomodolibet appellatas, eorumque capitula, universitates, archidiaconos, praepositos, archipresbyteros, vel alias dignitates, etiam maiores post pontificalem vel principales in collegiatis, ac personatus et officia obtinentes, canonicos, rectores, portionarios, presbyteros, beneficiatos, clericos et quocumque nomine nuncupatos superiores et personas cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existentes, aut quovis officii nomine et titulo praeditos et praedita, etiam exemptos et exempta, ac nobis et Apostolicae Sedi immediate subiectos et subiecta, ac quocumque immunitatis et exemptionis privilegio suffultos et suffulta, nec non ecclesias, cappellas, oratoria, ac domus, monasteria et conventus, ac personas quascumque monialium, ac etiam virorum regularium Ordinariis locorum subiectorum dumtaxat, quoad viros regulares videlicet cuiuscumque Ordinis et instituti, etiam Mendicantium, quocumque privilegio et indulto suffultorum, per se ipsum auctoritate nostrâ praedictâ visitandi, ac tam in capite quam in membris reformandi, errata corrigendi, ac deformata in melius reponendi, ac ad debitam normam restituendi, nec non (evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum et generalium conciliorum et praesertim Tridentini decretis, et sanctorum patrum traditionibus, et regularibus monasteriorum et Ordinum huiusmodi institutis a Sede praedicta confirmatis, inhaerendo, et non aliâs), prout occasio, rerumque qualitas exegerit, quaecumque mutatione, correctione, emendatione, renovatione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoverit, reformandi, mutandi corrigendi, ac etiam de novo condendi, condita, sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis et regularibus in-

stitutis praedictis non repugnantia, confirmandi, abusus quoscumque tollendi, bonas et laudabiles institutiones, ac in primis divinum cultum, monasticamque disciplinam et observantiam regulares, ubicumque exciderint, modis congruis etiam restituendi, si aliquos in aliquo delinquentes repperit, eos iuxta canonicas sanctiones, et regularia Ordinum praedictorum instituta puniendi et castigandi, contradictores quoslibet et rebelles, eisque auxilium vel favorem publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quaesito colore, ingenio vel praetextu praestantes, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis extiterint, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, cogendi et compellendi, aliaque in praemissis et circa ea necessaria et quomodolibet opportuna faciendi, gerendi, dicendi et exequendi; mandando propterea omnibus et singulis, ad quos spectat, ut eidem episcopo Gebennensi in praemissis omnibus et singulis prompte pareant et obediant, eiusque salubria monita et mandata suscipiant humiliter, et efficaciter adimplere procurent; alioquin sententiam, sive poenam, quam rite tulerit seu statuerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Graviora negotia ad Sedem Apostolicam deferenda.

§ 2. Volumus autem, ut, si qua¹ graviora in huiusmodi visitatione repperit, illa, nec non informationes et processus omnes in huiusmodi visitatione sumendas et faciendos, sub suo sigillo clausas et clausos, ad nos quamprimum diligenter transmittat, ut quod in illis statuendum sit, maturâ consultatione adhibita, decernamus.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus apostolicis, nec non in universalibus, provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel

specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, monasteriorum et locorum regularium quorumcumque, et Ordinum quorum fuerint (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Praesentibus ad unum annum tantum et interim ad beneplacitum nostrum duraturis.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXI aprilis MDCXVIII, pontificatus nostri anno XIII.

Dat. die 21 aprilis 1618, pontif. anno XIII.

CCCVII.

Ecclesiasticis regni Castellae mandatur, quaedam extraordinaria subsidia regi solvant intra sexennium pro religionis catholicae defensione¹

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico

Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Orthodoxae fidei conservandae et propagandae zelus, ac singularis in apostolicam Sedem devotio, aliaque catholici cognomine optimo iure insigniti regis praeclara merita, quae in maiestate tuâ caelesti gratiâ resplendent, plane exigunt,

Exordium a re ipsa petitur.

¹ Edit. Main. semper legit *si quae* (R. T.).

¹ Ex Regest, in Secret. Brev.

ut subsidia pro eiusdem fidei defensione a tuis subditis prompte tibi oblata, quantum cum Domino possumus, adiuvenus.

Laici regni Castellae quaedam subsidia extraordinaria regi offerunt.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, subditi regnorum tuae coronae Castellae in novissimis comitiis sive curiis habitis (animadvertentes maiestatem tuam, pro eiusdem religionis defensione et obedientiae erga S. R. E. conservatione in tuis et exteris ditionibus et regnis, gravissimis assidue sumptibus urgeri, tuaque aeraria pene exhausta, ita ut, nisi aliquo eorundem subditorum extraordinario subsidio subleveris, eosdem sumptus in tam laudabilem, Deo gratam, et Reipublicae Christianae utilem causam convertendos¹ diutius ferre difficile possis) quaedam superadditionalia nuncupata servitia sive subsidia², quae in totum summam decem et octo millionum nummorum aureorum conficere debeant, ex gabellâ *Sisa* nuncupatâ super vino, musto, aceto, aquato, oleo, et carnibus in dictis regnis colligendâ, consumendâ, et imponendâ³, non solum per ementes et vendentes solvendâ, sed etiam per eos, qui percipiunt oleum et vinum ex propriis terrenis, aut affictibus, aut emunt in uvis, aut olivis, seu colligunt pro decimis, aut etiam dono accipiunt, seu aliâs ex quovis alio redditu et introitu habent et consumunt, praestare prompte obtulerint, omnesque laici, cuiuscumque gradus, status, conditionis et praecminentiae eadem subsidia contribuere, et gabellam solvere debeant, neque ullus immunis futurus⁴ sit, aut exemptus, tuaque maiestas nobis haec significaverit:

¹ Edit. Main. legit *convertendi* (R. T.).

² De huiusmodi subsidiis vide etiam analogam Const. CCCLXV Clem. VIII in tom. XI, pag. 154; et Const. LXXXV eiusdem Pauli V in eodem tom. XI, pag. 439 (R. T.).

³ Videretur potius legendum: *colligendis et consumandis imponendâ* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *fuluris* (R. T.).

§ 2. Nos, promptam et devotam eorundem regnorum et subditorum tuorum in te voluntatem, qui facultates suas pro catholicâ religione conferre intendunt, commendantes, quia, sicut etiam accepimus, si tantummodo laici subsidia huiusmodi contribuerent, et gabellam seu *Sisam* praedictam solverent, nimis longo tempore summa praedicta conficeretur, et laicorum facultates ad summam huiusmodi decem et octo millionum, ut praefertur, aliter conficiendam minime suppetunt, eadem subsidia per ecclesiasticas personas adjuvanda, ut infra sequitur, existimavimus.

§ 3. Motu igitur proprio ac maturâ deliberatione nostris, et de apostolica potestatis plenitudine, omnes et singulas ecclesiasticas personas, tam seculares quam cuiuscumque Ordinis, etiam exempti et Apostolicae Sedi immediate subiecti, regulares, nec non monasteria utriusque sexus, conventus, et collegia, ac ecclesiarum capitula regnorum Castellae praedictorum, ac in eisdem regnis commorantia et consistentia, ad conferendum ettribuendum proportionabiliter, et non aliâs, prout laici in dictis subsidiis, mediante solutione gabellae seu *Sisae* eorundem subsidiorum causâ super vino, musto, aceto, aquato, oleo et carnibus in praedictis regnis colligendis et consumendis imponendae, seu forsitan impositae, durante tamen sexennio proximo dumtaxat, et non ultra, teneri et obligatos esse (non tamen quoad praedictas rerum species, quas ex propriis terrenis, seu decimis, aut aliis quibuscumque redditibus propriis per se, vel per alios, etiam affictuarios suos, vel etiam ex eleemosynis percipiunt, et pro divino cultu ac propriis et familiarum suarum usibus consumunt, pro quibus omnino immunes et exempti sint) decernimus et declaramus; ita tamen, quod, si ante sexennii huiusmodi finem praedicta

Ad quae praestanda cum eorum vires minime suppetant;

Paulus ab ecclesiasticis quoque praestari mandat intra sexennium.

summa decem et octo millionum nummorum aureorum confecta fuerit, ecclesiastici praedicti amplius contribuere, et dictam gabellam, seu *Sisam*, ut praefertur, solvere non debeant, ac praesens gratia eo ipso expiret.

Recusantes
ab Ordinariis
vult compelli.

§ 4. Decernentes, quod omnes et singuli ecclesiastici praedicti recusantes, opportunis iuris et facti remediis, adhibitâ tamen Ordinariorum ecclesiasticorum locorum auctoritate (non autem per exactores eiusdem gabellae, seu *Sisae*, neque per quoscumque iudices aut ministros seculares, aut coram eisdem¹ iudicibus, et ministris secularibus, sub poenâ excommunicationis maioris, nec non aliis poenis a sacris canonibus et constitutionibus apostolicis inflictis et comminatis ipso facto incurrendis, conveniri nullo modo debeant, sed coram praedictis Ordinariis ecclesiasticis tantum), compelli valeant.

Ita tamen, ut
praeter concessi-
onem non gra-
ventur.

§ 5. Quibus Ordinariis districte praecipiendo mandamus, ut, divini iudicii memores, ne ecclesiastici indebite, et plusquam laici, nec ultra continentiam nostrarum litterarum graventur, super quo eorumdem etiam Ordinariorum conscientiam oneramus, omnino provideant, et contra eosdem ecclesiasticos recusantes et regulares et exemptos ac nobis et Apostolicae Sedi immediate subiectos, ad quamcumque simplicem eorumdem exactorum requisitionem, exequutive, quacumque appellatione remotâ, auctoritate nostrâ procedant.

Et pecuniae
colligendae in
praescriptis u-
sus dumtaxat
convertantur.

§ 6. Volumus autem, ut pecuniae ex praedicto subsidio² et gabellâ, seu *Sisa*, ut praefertur, a dictis ecclesiasticis percipiendâ, in alios usus, quam catholicae religionis defensionis et obedientiae conservationis erga Romanam Ecclesiam, pro quibus, ut praefertur, contribuuntur, nul-

latus convertantur, super quo maiestatis tuae conscientiam oneramus.

Derogat ob-
stantibus.

§ 7. Non obstantibus regnorum praedictorum statutis et consuetudinibus, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam in quibusvis generalibus conciliis editis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, regnis, personis, capitulis, monasteriis, conventibus, collegiis, et aliis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâs in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et approbatis; quibus omnibus et singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis
credi iubet.

§ 8. Ut autem praesentes nostrae litterae, cum opus fuerit, ad omnium notitiam facilius devenire possint, decernimus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die VIII augusti MDCXVIII, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 8 augusti 1618, pontif. an. XIV.

¹ Edit. Main. legit *eiusdem* (R. T.).

² Edit. Main. habet *ex praedicti subsidii et gabellâ* (R. T.).

CCCVIII.

Indultum fratribus Ordinis Eremitarum sancti Augustini regni Valentiae, et capitulo cathedralis ecclesiae Valentinae, venerabilem Thomam a Villanova, olim eiusdem ecclesiae archiepiscopum, appellandi Beatum, officiumque ac missam celebrandi die XVIII septembris¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

In Sede Principis apostolorum nullis licet nostris suffragantibus meritis a Domino constituti, piis fidelium votis, quibus virtutum Dominus in servis suis honorificatur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Philippus rex regnumque Valentiae venerabilem Thomam a Villanova Beatum nuncupari posse petunt.

§ 1. Sane pro parte dilectorum filiorum prioris generalis et aliorum superiorum nec non fratrum Ordinis Eremitarum sancti Augustini nobis nuper expositum fuit, quod bonae memoriae Thomas a Villanova, eiusdem Ordinis, dum vixit, professus, ac archiepiscopus Valentinus, multis eximiiis virtutum, gratiarum, ac miraculorum denis a Domino illustratus fuit; quapropter non solum universus Ordo praedictus, sed etiam charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, ac venerabilis frater Isidorus archiepiscopus Valentinus, nec non dilecti filii capitulum cathedralis ecclesiae Valentinae, ac deputati, electi, et syndici regni et civitatis Valentiae nobis humiliter supplicari fecerunt, ut, donec canonizationis honorem, quem dicto Thomae a Villanova, ob eius excellentia merita, aliquando divinâ adspirante gratiâ habitum iri sperant, ab Apostolicâ Sede impetrent, idem Thomas a Villanova Beatus vocari, ac de eodem officium et missa, ut infra, recitari possit.

Paulus cum Beatum appellari, officium-

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

sacris ritibus praepositos¹, quibus eam examinandam mandavimus, mature discussâ, de eorumdem cardinalium consilio, huiusmodi supplicationibus inclinati, ut ipse bonae memoriae Thomas a Villanova in posterum Beatus nuncupari, atque singulis annis die decimâ octavâ septembris in toto regno Valentiae a religiosis eiusdem Ordinis sancti Augustini, tam fratribus quam monialibus, et in civitate Valentina, ubi eius corpus requiescere asseritur, et dioecesi Valentina, cuius per undecim annos archiepiscopus fuit, ut praefertur, ab omnibus utriusque sexus regularibus personis, et etiam presbyteris et clericis secularibus, de eo tanquam de Beato iuxta rubricas brevarii et missalis romani de communi confessoris pontificis officium recitari et missa celebrari respective libere et licite valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium perpetuo concedimus et indulgemus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac, quatenus opus sit, dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die VII octobris MDCXVIII, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 7 octobris 1618, pontif. an. XIII.

CCCIX.

Extensio indulti recitandi officium beati Philippi Beniti Ordinis fratrum Scriverum beatæ Mariæ pro regularibus et secularibus civitatis Tudertinae²

¹ Edit. Main. legit *praepositis* (R. T.).

² Alia duo de hac re eiusdem Pauli V Brevia et Leonis X indultum quae suis locis relata non fuerunt, heic adiiciuntur (R. T.).

que fieri in regno Valentiae desinit.

Contraria tollit.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

§ 1. Domini nostri Iesu Christi, qui servos suos aeternae gloriae praenio donat in caelis, vices quamquam immeriti gerentes in terris, ex iniuncto nobis pastoralis officii debito libenter procuramus, ut eorumdem servorum Christi honos et veneratio in terris promoveatur; ideoque fidelium votis, quae peculiarem erga illos cultum respiciunt, favorabiliter annuimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Supplicant Pontifici Ordo Servorum et communitas Tudertina pro licentia recitandi officium B. Philippi in civitate Tudertina ubi eius corpus requiescit.

§ 2. Sane, nomine dilectorum filiorum communitatis et hominum civitatis nostrae Tudertinae¹, ac Aurelii Raphaelis Ordinis fratrum Servorum beatæ Mariæ procuratoris generalis, nobis nuper expositum fuit, quod ipsi ex singulari, quem erga beatum Philippum Benitium eiusdem Ordinis professorem gerunt, devotionis affectu, ac aliàs ad augendam fidelium erga illum devotionem, officium de eodem beato Philippo, aliàs a nobis per nostras in simili formâ Brevis sub die XII octobris MDCVI expeditas litteras approbatum², in praedictâ civitate, ut infra, recitari posse summo opere desiderant. Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut de opportunâ sibi in praemissis licentiâ providere de benignitate apostolicâ dignemur.

Quam concedit pro omnibus regularibus et secularibus.

§ 3. Nos igitur, piis communitatis et hominum nec non Aurelii Raphaelis praedictorum votis huiusmodi annuere, illosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dum-

taxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacris ritibus praepositorum consilio, ut in civitate praedictâ tantum, ubi eiusdem beati Philippi corpus, ut asseritur, asservatur, officium de dicto beato Philippo, per nos, ut praemittitur, approbatum, ab omnibus tam secularibus quam regularibus personis publice, privatimque in die eius obdormitionis in Domino recitari libere et licite valeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem perpetuo concedimus et impertimur.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, apud S. Mariani Maiorem, sub annulo Piscatoris die XXIV octobris MDCXVIII, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 24 octobris 1618, pontif. an. XIV.

Indultum a Leone Papa X fratribus eiusdem Ordinis concessum, ut pro Beato venerari possint Philippum Benitium dicti Ordinis olim professorem; eiusque festum die XXIII augusti sub duplici officio quotannis celebrare.

Leo Papa X,

Dilectis filiis priori generali et fratribus Ordinis beatæ Mariæ Servorum, sub regulâ sancti Augusti, salutem et apostolicam benedictionem.

Exposuit nobis nuper dilectus filius noster Antonius tituli sanctae Praxedis presbyter cardinalis Ordinis vestri protector, ex parte vestrâ, quod tempore, quo institutus fuit Ordo vester fratrum beatæ Mariæ Servorum sub regulâ sancti Augustini, beatus Philippus patriâ Florentinus, ex gente Benitia, trans Arnun, tunc prior generalis eiusdem Ordinis, velut gemma rutilans, doctrinâ, humilitate,

B. Philippus Benitus, Ordinis Servorum Beatæ Mariæ, ante et post obitum miraculis claruit.

¹ Edit. Main. habet *Tudertina* (R. T.).

² Hae litterae paulo post sequuntur (R. T.).

moribus, ieiuniis, abstinentiâ, plurimisque miraculis Ordinem ipsum illustravit, tam eo in humanis agente, quam etiam vitâ functo, ob plurima miracula, quae (ut creditur) intercessione ipsius beati Philippi, pluribus in locis operatus est Altissimus, et praesertim Tuderti, ubi eius corpus summâ cum veneratione quiescit, et pro Beato habitus est, et praesens habetur et colitur;

Ideo supplicatur Leoni ut Ordo in suis ecclesiis possit eius officium celebrare tanquam Beati.

§ 1. Et propterea pro devotionis affectu summopere desideratis, instanterque efflagitatis, in vestris ecclesiis et oratoriis utriusque sexus dictum Philippum pro Beato, ac Deo dilecto, orationibus et officiis, ac missarum celebrationibus, tam publice quam private, venerari, ac preces effundere ut apud Deum pro vobis intercedere dignetur;

Ac in die obitus ipsius duplex festum itidem celebrare.

§ 2. Ac etiam, quod in die obitus dicti beati Philippi liceat vobis a primis vespere usque ad secundas vespere inclusive, per omnes ecclesias, monasteria, seu domos fratrum et monialium dicti Ordinis vestri, ipsi beato Philippo festum duplex, cum campanis et luminibus et aliis caeremoniis in festo duplici fieri solitis, celebrare seu celebrari facere posse absque superstitione, seu quasi idololatriae notâ:

Leo Pontifex utrumque concessit.

§ 3. Quare idem cardinalis, qui, ut praefertur, Ordinis vestri protector existit, et de praemissis ex mandato nostro ad plenum se informavit et nobis retulit, ac humiliter supplicavit, ut vestro pio desiderio annuere dignaremur. Nos itaque, eiusdem Antonii cardinalis et vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis, ut, donec ad canonizationem ipsius Philippi deventum fuerit, cui ad praesens diversis arduis negotiis praepediti vacare non possumus, in quibuscumque ecclesiis, domibus, monasteriis monialium, oratoriis utriusque sexus, totius Ordinis vestri tantum, tam in Italia, quam extra, in quibuscumque locis consistentibus, liceat

vobis absque aliquâ superstitionis vel quasi idololatriae notâ ac conscientiae scrupulo venerari, et in ecclesiis domorum ad eundem Philippum, ut pro vobis apud Deum intercessor existat, in orationibus et officiis, ac missarum solemnibus, preces tam publice quam private seu secrete fundere, vosque ipsius orationibus commendare, ac etiam quod a primis vespere ad secundas vespere inclusive diei ipsius Philippi obitus (qui erit die xxiii mensis augusti) sub duplici festo Confessoris, cum candelis, campanis, antiphonis, versiculis, orationibus, ceterisque caeremoniis in festo duplici fieri solitis adhibitis, celebrare possitis et valeatis, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, de specialis dono gratiae concedimus.

§ 4. Constitutionibus et ordinationibus apostolicis, praesertim felicitis recordationis Alexandri III et Innocentii III praedecessorum nostrorum, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Contrariis derogat.

§ 5. Et quoniam difficile foret, praesentes litteras ad diversas mundi partes transmittere, volumus et earundem praesentium tenore decernimus, quod illarum transumptis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo protectoris dicti Ordinis, aut prioris generalis eiusdem munitis, ea prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si exhibitae forent vel ostensae.

Exemplis huius constitutionis credi iubet.

§ 6. Volumus autem, quod per praemissa praefatus Philippus in catalogo Sanctorum annumeratus et canonizatus publice minime censeatur.

Declaratio quod haec licentia non habeat vim canonizationis.

Datum Florentiae, sub annulo Piscatoris, die xxiv ianuarii MDXVI, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 24 ianuarii 1516, pont. anno III.

Sequitur ampliatio dicti indulti, scilicet quod lectiones propriae dicti Beati in

matutinis recitari possint, prout etiam officium de Beata Virgine singulis diebus sabbati non impeditis.

Paulus Papa V,

Dilectis filiis priori generali ac fratribus Ordinis Servorum beatae Mariae, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Eximia Ordinis vestri in Deum pietas, et singularis devotio quam in primis erga beatissimam Virginem, cuius obsequiis ex praedicti vestri Ordinis instituto praecipue obstricti estis, deinde erga beatum Philippum Benitium, qui eiusdem Ordinis, dum vixit, prior extitit generalis, et illum, *qui fuit vitae sanctitate*, suo nomine illustrat ac decorat, vos gerere accipimus, ac venerabilis fratris nostri Hieronymi episcopi Albanensis cardinalis Asculani nuncupati, dicti¹ Ordinis apud nos et Apostolicam Sedem protectoris, preces ac merita iure postulant, ut in his, quae ad ipsius beatissimae Virginis venerationem augendam, et ad beati quoque Philippi memoriam in vestro Ordine honorificentius recolendam pertinent, piis votis vestris libenter annuamus.

Leo X concessit Ordini quod sub duplici officio beati Philippi Benitii festum celebrare possit, ut supra in eius constitutione.

§ 1. Cum itaque vobis felicis recordationis Leo Papa X praedecessor noster, eundem beatum Philippum honorare studens, duplex de eodem officium vos agere voluerit, nos eundem beatum virum amplius honorificare cupientes, supplicationibus vestro nomine per dictum Hieronymum episcopum et cardinalem nobis humiliter porrectis inclinati,

Et hic Pontifex indulget, ut lectiones proprias dicti Beati in matutinis recitare possint.

§ 2. Vobis, ut in quibuscumque vestri Ordinis ecclesiis in matutinis officiis, quod de beato Philippo ex indulto dicti Leonis praedecessoris recitare soletis, lectiones proprias infrascriptas, ex vitâ ipsius beati Philippi per approbatos auctores desumptas, ac iussu nostro per venerabilem fratrem Hieronymum praedictum Ascula-

¹ Edit. Main. habet *dictis* (R. T.).

num, ac dilectos filios nostros Caesarem Baronium, Robertum Bellarminum, et Hieronymum Pamphilium nuncupatos, S. R. E. cardinales, examinatas et approbatas, recitare libere et licite possitis, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 3. Ac praeterea, quoniam, ut dictae preces pariter continebant, officium beatissimae Virginis ex antiquo vestri Ordinis more, usque ad reformationem breviarii felicis recordationis Pii Papae V praedecessoris nostri iussu factam, recitare consuevistis, et eandem laudabilem consuetudinem renovare desideratis, religiosis desideriis vestris huiusmodi annuentes, ut diebus sabbati, aliquo festo duplici aut vigiliâ de praecepto non impeditis, et exceptis sabbatis Adventus et Quadragesimae, officium solemne, cum novem lectionibus, de beatissimâ Virgine agere, et, illud agendo, divini officii obligationi satisfacere, perinde ac si officium sabbati ageretur, similiter libere et licite valeatis, auctoritate et tenore praesentis, pariter concedimus et indulgemus.

Prout etiam officium solemne de beata Virgine singulis sabbatis non impeditis.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac novi breviarii romani editione, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 5. Volumus autem, ut praesentium transumptis, manu prioris, seu vicarii generalis, ac sigillo vestri Ordinis obsignatis, eadem fides, quae ipsis praesentibus haberetur, ubique locorum habeatur. Lectionum vero, etc. (*Omittuntur Lectiones, quia legi possunt in Breviario Romano*).

Exemplorum fides.

Datum Romae, apud S. Marcum, die XII octobris MDCVI, anno II.

Dat. die 12 octobris 1606, pontif. an. II.

Subsequitur extensio praedicti indulti recitandi officium de dicto Beato ad omnes presbyteros tam regulares quam seculares in civitate Florentinâ.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
 ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Domini nostri Iesu Christi, qui servos suos aeternae gloriae praemio donat in caelis, vices quamquam immeriti gerentes in terris, ex iniuncto nobis pastoralis officii debito, ut eorumdem servorum Christi honos et veneratio promoveatur, libenter procuramus, et christifidelium votis, quae peculiarem erga illos cultum respiciunt, libenter annuimus, ut conspiciamus salubriter in Domino expedire.

Leo X Ordini fratrum Servorum beatae Mariae concessit quod in omnibus suis ecclesiis officium de Beato Philippo Benitio Florentino celebrare possint in die sui obitus

§ 1. Sane, nomine dilecti filii Aurelii Raphaelis Ordinis Servorum beatae Mariae procuratoris generalis nobis nuper expositum fuit, quod aliàs felicitis recordationis Leo Papa X praedecessor noster fratribus Ordinis praefati indulget, ut in omnibus dicti Ordinis ecclesiis officium de beato Philippo Benitio Florentino, olim dicti Ordinis professore in die eius obdormitionis in Domino celebrare possent et valerent, prout in dictis Leonis praedecessoris desuper expeditis in simili formā Brevis litteris plenius continetur.

Cosmus prostea magnus dux Hetruriae Pontifici supplicavit pro festi celebratione et extensione dicti indulti ad omnes personas ecclesiasticas civitatis Florentinae.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, bonae memoriae Ferdinandus, dum vixit, desideraverit, ac dilectus filius nobilis vir Cosmus Hetruriae sibi subiectae magni duces, ac dilectae in Christo filiae nobiles mulieres Christerna dicti Ferdinandi vidua relicta, ipsiusque Cosmi mater, ac Maria Magdalena archiducissa Austriae eiusdem Cosmi uxor, necnon venerabilis frater Alexander archiepiscopus Florentinus, plurimum cupiant, indultum huiusmodi ad alias omnes tam regulares quam seculares personas ecclesiasticas civitatis Florentinae, in qua dictus beatus Philippus natus et educatus fuit, extendi, ac diem festum celebrari posse:

Idem ergo Pontifex hic concedit, et festum die xxiii augusti cele-

§ 3. Nos, pium Cosmi magni ducis, et Christernae magnae ducissae viduae, ac Mariae Magdalенаe archiducissae, necnon

Alexandri archiepiscopi praefatorum desiderium plurimum in Domino commendantes, supplicationibus eorum nomine nobis humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacris ritibus praepositorum consilio, omnibus et singulis ecclesiasticis personis, tam secularibus quam regularibus, ut in die obdormitionis in Domino dicti beati Philippi, qui ut asseritur, est xxiii mensis augusti, eius festum celebrare, et officium de dicto beato Philippo sub ritu simplici iuxta formam et rubricas breviarii romani, in civitate Florentina praefata tantum, peragere libere et licite possint et valeant, apostolicā auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem perpetuo concedimus et impertimur.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicā, vel quavis firmitate aliā roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Deregatque contrariis.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die ultimā iulii mdcxv, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 31 iulii 1615, pontif. an. xi.

CCCC.

Beatificatio venerabilis Paschalis Baylon ex Disculceatis Ordinis Minorum regularis Observantiae, provinciae sancti Ioannis Baptistae regni Valentiae, cum indulto recitandi officium et celebrandi missam pro fratribus huius Ordinis in eodem regno Valentiae, ac in oppido Villae Regalis eiusdem regni, ubi eius corpus requiescit.

Paulus Papa V,
 ad perpetuam rei memoriam.

In Sede Principis apostolorum, nullis licet nostris suffragantibus meritis, a Domino 1 Perperam edit. Main. legit peragi (R. T.).

Exordium.

mino constituti, piis fidelium votis, quibus virtutum Dominus in servis suis honorificatur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Instantia facta Pontifici pro huius viri beatificatione.

§ 1. Sane, pro parte dilectorum filiorum ministri generalis, et aliorum superiorum, necnon fratrum Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantiâ Discalceatorum nuncupatorum, nobis nuper expositum fuit, quod bonae memoriae Paschalis Baylon, eiusdem Ordinis, dum vixit, professor, multis et eximiis virtutum gratiarum ac miraculorum donis a Domino illustratus fuit; quapropter non solum universus Ordo praedictus, sed etiam charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, ac dilecti filii nostri Franciscus S. R. E. cardinalis Lermae nuncupatus, necnon totius regni Valentiae proceres nobis humiliter supplicari fecerunt, ut (donec canonizationis honorem, quem dicto Paschali Baylon, ob eius excellentia merita, aliquando, divinâ adspirante gratiâ, habitum iri sperant, ab Apostolicâ Sede impetrent) idem Paschalis Baylon Beatus vocari, ac de eodem officium et missa, ut infra, recitari possit.

Qui petitis annuus ab omnibus Ordinibus sancti Francisci Discalceatorum fratribus missam et officium celebrari posse permittit.

§ 2. Quare nos, re prius per venerabiles fratres nostros S. R. E. cardinales sacris ritibus praepositos, quibus id examinandum mandavimus, mature discussâ, de eorumdem cardinalium consilio, huiusmodi supplicationibus inclinati; ut ipse bonae memoriae Paschalis Baylon in posterum Beatus nuncupari, atque de eo singulis annis die xvii maii, quo obdormivit in Domino, a fratribus eiusdem Ordinis in regno Valentiae commorantibus, tamquam de confessore non pontifice, iuxta rubricas brevii et missalis romani, officium recitari et missa celebrari, necnon in ecclesiâ fratrum eiusdem Ordinis oppidi Villae Regalis in eodem regno Valentiae existentis¹, ubi eius corpus re-

quiescere asseritur, ab omnibus presbyteris, tam secularibus quam regularibus, missa, ut supra, similiter celebrari libere et licite possit et valeat, apostolicâ auctoritate, tenore presentium, concedimus et indulgemus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon, quatenus opus sit, dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Cum derogatione contrarium.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxix octobris mdcxviii, pontificatus nostri anno xiv.

Dat. die 29 octobris 1618, an. pontif. xiv.

CCCXI.

De magistrorum caeremoniarum, aliorumque officialium S. R. E. cardinalium collegii emolumentis et privilegiis.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Fides et diligentia magistrorum caeremoniarum, ac clericorum et officialium sacri venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium collegii, eorumque assidui labores in rebus et negotiis eiusdem sacri collegii procurandis, eorumque praesertim, qui nunc in officio sunt, a nobis merito requirunt, ut eorum iura et privilegia, quibus ex antiquâ et approbatâ consuetudine potiuntur et gaudent, nostro patrocínio benigne tueamur.

Exordium.

§ 1. Sane, cum dilecti filii magistri nostri caerimoniarum, centum, secretarius vero, ac clericus, et computista eiusdem collegii venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium, septuagintaquinque ducatos auri de camerâ a singulis cardinalibus in promotionibus eorum ad cardi-

Recenset summam pecuniarum a S. R. E. cardinalibus solvi solitarum magistris caeremoniarum, secretario, clerico et computistae, in creatione et obitu eorumdem.

¹ Nisi quis malit legere *existenti* (n. t.).

nalatus honorem, quinquaginta videlicet pro quolibet magistrorum caeremoniarum huiusmodi, ac viginti quinque pro quolibet aliorum trium officialium, seu ministrorum praefatorum; in obitu autem ipsorum cardinalium iidem magistri caeremoniarum quinquaginta, secretarius vero ac clericus et computista praefati similiter septuagintaquinque ducatos huiusmodi, videlicet viginti quinque pro quolibet magistrorum caeremoniarum, ac pariter viginti quinque pro quolibet eorumdem trium officialium, seu ministrorum, ab ipsorum cardinalium haeredibus accipere et exigere consueverint, dictique centum in promotione, et quinquaginta in obitu praefatis magistris, ac septuagintaquinque in promotione, e pariter septuaginta¹ ducati similes in obitu eorumdem cardinalium aliis tribus officialibus, seu ministris, ut praefertur, solvi debeant;

Causae huius
Constitutionis.

§ 2. Nihilominus nos, ne ex eo, quod litterae apostolicae pro omnibus huiusmodi officialibus hactenus nullae emanaverint, sive ex eo, quod ad cardinalatus honorem promoti post illorum promotionem Romam nondum venerint, sive ex eo, quod cardinales ipsi extra Romanam curiam decesserint, vel aliàs, magistris et officialibus seu ministris praefatis dictas summas, illis, ut praefertur, debitas, solvere recusent, seu longius differant in eorum grave praeiudicium; attendentes praefatos cardinales officio magistrorum, ac trium officialium, seu ministrorum praefatorum egere et uti; dictamque summam a Romanis Pontificibus tamquam mercedem, seu pro mercede illorum ab immemorabili tempore constitutam esse;

Quam praedictam summam a dictis S. R. E. cardinalibus et eius haeredibus respective omnimode solvi debere, statuit.

§ 3. Et propterea indemnitatibus eorum consulere volentes, motu proprio et ex certa scientiâ nostrâ, praefatis caeremoniarum magistris centum, ac secretario et clerico ac computistae septuagintaquin-

que in promotione ad cardinalatus honorem, nec non eisdem magistris quinquaginta, ac secretario, clerico et computistae similiter septuagintaquinque ducatos auri de camerâ praefatos post obitum singulorum cardinalium huiusmodi, etiamsi ad cardinalatus honorem promoti Romam nondum venerint, et sive in Romanâ curiâ, vel extra eam, et ubicumque decedere contigerit, in supplementum mercedis ordinariae eorumdem officialium seu ministrorum deberi, illisque coniunctim per pro tempore existentes cardinales praefatos seu eorum agentes et haeredes respective, et aliàs, ut praefertur, absque morâ solvi, et cuilibet ex eis consignari debere, sine tamen praeiudicio quorumcumque iurium camerae apostolicae, tenore praesentium, perpetuo statuimus et ordinamus.

Exequutores
deputat.

§ 4. Iniungentes propterea dilectis filiis eiusdem S. R. E. collegii dictorum cardinalium moderno et pro tempore existenti camerario, nec non curiae causarum nostrae apostolicae generali auditori, quatenus infra mensem a die promotionis eorumdem cardinalium computandum, etiamsi iidem cardinales, nondum, ut praefertur, Romam venerint, per dicti collegii depositarium, vel aliàs, prout melius expedire videbitur, centum magistris caeremoniarum, ac septuagintaquinque secretario, clerico et computistae, in obitu autem, seu post obitum praefatorum cardinalium, sive in dictâ curiâ, sive extra eam et ubicumque decedere contigerit, quinquaginta eisdem magistris, ac pariter septuagintaquinque ducatos praefatos secretario, clerico et computistae praefatis ab haeredibus eorumdem cardinalium, quibusvis appellationibus, subterfugiis et cavillationibus remotis, ut praefertur, persolvi curent, et etiam cum effectu faciant, ac summarium et expeditum ius illis administrent, omnibusque remediis opportunis sibi benevisis, etiam cum invocatione

¹ Legendum foret *septuagintaquinque* (R. T.).

auxilii brachii secularis, cogant et compellant.

Contraria removel.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutisque et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, praefatis cardinalibus, et quibusvis aliis, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, ac cum quibusvis clausulis et decretis in contrarium quomodolibet concessis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis et expressa mentio habenda foret, eorumque tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die III ianuarii MDCXIX, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 3 ianuarii 1619, pontif. an. XIV.

Additur constitutio Pii Papae IV de emolumentis persolvendis in creatione et obitu cardinalium magistris caeremoniarum.

Pius Papa IV,
ad perpetuam rei memoriam.

Causae huius constitutionis.

Licet, sicut nobis constat, et dum in minoribus essemus, saepe vidimus, et ipsimet experti sumus, dilecti filii magistri nostri caeremoniarum a singulis S. R. E. cardinalibus in promotionibus eorum ad cardinalatus honorem centum, et in obitu, seu post obitum ipsorum cardinalium, ab haeredibus eorum quinquaginta ducatos auri de camerâ habere et consequi consueverint, dictique centum in promotione, et quinquaginta ducati in obitu huiusmodi praefatis magistris solvi debeant: nihilominus nonnulli ex dictis cardinalibus, seu eorum agentes et successores, nescitur quo praetextu, dictam summam per eos, ut prae-

fertur, debitam, eisdem magistris solvere recusant, in eorum grave praeiudicium.

§ 1. Nos igitur, attendentes praefatos cardinales officio dictorum magistrorum egere et uti, dictamque summam a Romanis Pontificibus tamquam mercedem, seu pro mercede eorumdem magistrorum, ab immemorabili tempore citra, constitutam fuisse et esse, et propterea indemnitatibus eorum opportune consulere volentes, motu proprio et ex certâ nostrâ scientiâ, centum in promotione ad cardinalatus honorem, et quinquaginta ducatos auri de camerâ praedictos in obitu seu post obitum singulorum cardinalium huiusmodi, sive in Romanâ curiâ, sive extra eam, et ubicumque decesserint, vel decedere contigerit, praefatis magistris deberi, ac sibi per modernos, qui illos solvere recusant, et pro tempore existentes S. R. E. cardinales, seu eorum agentes et haeredes respective solvi, et eis consignari debere, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, perpetuo statuimus, volumus et ordinamus.

Statuit centum in promotione ad cardinalatus et quinquaginta ducatos auri de camerâ in obitu singulorum cardinalium caeremoniarum magistris omnino solvi debere.

§ 2. Mandantes propterea dilectis filiis Guidoni Ascanio Sanctae Mariae in Via Lata, diacono cardinali de Sancta Flora nuncupato, nostro et eiusdem Romanae Ecclesiae collegii dictorum cardinalium moderno¹ et pro tempore existentibus camerariis, quatenus eisdem magistris caeremoniarum de dictis ducatis, sic debitis et solvi recusatis, per cardinales, seu eorum agentes et haeredes praefatos respective, plenarie et integre responderi faciant.

Exequutores huius constitutionis.

§ 3. Et nihilominus de cetero, pro potiori cautelâ, infra mensem a die promotionis eorumdem cardinalium computandum, per dicti collegii depositarium, vel aliâs, prout melius expedire videbitur, centum, quinquaginta vero ducatos huiusmodi in obitu seu post obitum praefatorum cardinalium, sive in dictâ curiâ, sive extra

Mandat solvi omnimoda dictis magistris infra mensem.

¹ Tum edit. Main. tum Cherub. leg. *modernis* (R. T.).

eam, et ubicumque decesserint, vel decedere contigerit, ut praefertur, ab haeredibus eorumdem cardinalium, quibusvis, appellationibus, subterfugiis et cavillationibus remotis, ipsis magistris caeremoniarum persolvi curent, et etiam cum effectu faciant, et ad id illos omnibus remediis opportunis sibi benevisis, etiam cum invocatione auxilii brachii secularis, cogant et compellant.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutisque et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis¹, statutis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, praefatis cardinalibus et quibusvis aliis, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium quomodolibet concessis. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis et expressa mentio habenda foret, eorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die x maii MDLXIII, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 10 maii 1563, pontif. an. iv.

CCCXII.

Iubilaci indictio ad divinam opem in praesentibus Ecclesiae necessitatibus implorandam.

**Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,**

Universis christifidelibus praesentes litteras inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Dominus ac Deus noster excelsus, qui in omnibus operibus suis iustus est et

¹ Vocem *statutis* deleamus (R. T.).

misericors, iusto licet iudicio visitet in virgâ iniquitates nostras, et in verberibus peccata nostra, misericordiam tamen suam non amovel a nobis: temporalia enim immittens flagella, immensâ benignitate et charitate suâ revocat nos ab iniquitatibus nostris, ut ad poenitentiam adducamur.

§ 1. Id vero nos cogitantes, sicut pro nostrâ pastoralis curâ maximo cordis dolore afficimur cernentes tantis ac tam gravibus procellis interdum, ac praecipue hoc tempore in inclytâ Germania et vicinis provinciis, agitari Ecclesiam Dei, ita etiam speramus in Domino, quod si eum, pressuris nos in vias suas revocantem, audierimus, dignos fructus agentes poenitentiae, de tribulationum procellis populum suum educet et tranquillitatem Ecclesiae suae restituet. Hoc vero, ut impetrare valeamus, in corde contrito et humiliato orationibus ad Deum adeamus; scriptum est enim: *Orabit me, et ego exaudiam vos, quaeritis me, et invenietis, cum quaesieritis in toto corde vestro*; nec desint orationes, ieiunia, eleemosinae, et alia pia opera, memores Danielis, cuius verba, ex quo die apposuit cor suum, ut se affligeret in conspectu Dei, exaudita fuerunt: nam quod attinet ad eleemosynas, eas peccata purgare, ac facere ut inveniat misericordia, satis etiam divinis eloquiis admonemur. Quocirca, ut, quantum cum Domino possumus, fideles ad ad haec alacrius peragenda invitemus, pro nostro pastoralis officii munere, ex solemnî Ecclesiae catholicae more, eiusdem Ecclesiae thesauros, quorum, licet nullis nostris meritis, a Domino dispensatores constituti sumus, proferre et largissime erogare decrevimus.

Causa indictionis huius iubilaei.

§ 2. Itaque, ex parte omnipotentis Dei Patris et Filii et Spiritus sancti, omnes et singulos utriusque sexus christifideles tam in Almâ Urbe nostrâ, quam alibi ubi

Hortatur ad eius assequutionem.

que locorum constitutos, apostolicâ auctoritate paterne, enixeque requirimus, monemus et in Domino adhortamur ad infra-scripta devote peragendum et adimplendum, ac ad Deum Patrem misericordiarum orandum, ut per viscera misericordiae suae fidem catholicam protegere, ab hostium conatibus et insidiis defendere, haeresim extirpare, principibus christianis pacem et veram concordiam donare, ac praecipue praesentibus Ecclesiae necessitatibus subvenire dignetur.

Iubilaeum praedictum concedit iis, qui interfuerint processionibus hic enumeratis, ac fecerint alia, ut hic.

§ 3. Quamobrem, de omnipotentis Dei misericordiâ, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, ex illâ ligandi atque solvendi potestate, quam nobis Dominus, meritis minime suffragantibus, contulit, universis et singulis christifidelibus in almâ Urbe praedictâ degentibus, qui solemnibus processionibus, quas ab ecclesiâ sanctae Mariae Angelorum nuncupatâ ad basilicam sanctae Mariae Maioris, et ab ecclesiâ sanctae Mariae super Minervam ad ecclesiam sanctae Mariae de Animâ pariter nuncupatam, feria quartâ et sextâ nos sequenti hebdomadâ, unâ cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, christianorumque regum et principum apud nos et Apostolicam Sedem oratoribus, omnibusque praelatis et proceribus, universoque clero et populo agemus, interfuerint, aut qui praedictâ vel illam sequenti hebdomadâ easdem ecclesias vel duas illarum saltem semel visitaverint, ibique devote, ut supra, Deum oraverint, ac feria quartâ et sextâ ac sabbato eiusdem vel sequentis hebdomadae ieiunaverint, et peccata sua confessi fuerint, atque in primo die dominico, vel secundo, seu saltem alio dictarum hebdomadarum die, sanctissimum Eucaristiae sacramentum reverenter susceperint, et eleemosynas ad libitum, prout charitas singulis suggesserit, fecerint:

Absentibus for-

§ 4. Ceteris vero omnibus et singulis

fidelibus extra Urbem existentibus, in quibusvis civitatibus, terris et locis, qui processioni ab Ordinariis locorum, vel eorum vicariis, seu officialibus, vel de eorum mandato, et, ipsis deficientibus, per eos, qui ibi curam animarum exercent, primâ vel secundâ hebdomadâ, postquam ad eorum notitiam hae nostrae litterae devenierint, indicendae et agenda, interfuerint, vel ecclesiam seu ecclesias per eosdem designandas saltem semel visitaverint, ibique, ut supra, Deum oraverint, ac feriâ quartâ, sextâ et sabbato alterius ex duabus hebdomadis ab eisdem deputandis ieiunaverint, pariterque peccata sua confessi, ac sanctissimâ communione refecti fuerint, et eleemosynas similiter pro arbitrio suo fecerint, plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, sicut in anno iubilaei visitantibus certas ecclesias intra et extra Urbem concedi consuevit, tenore praesentium concedimus et elargimur.

§ 5. Navigantes vero, aut iter agentes, ut cum primum ad sua sese domicilia receperint, suprascriptis omnibus peractis, ut supra eandem indulgentiam consequi possint et valeant;

Item itin-
rantibus

§ 6. Regularibus autem personis utriusque sexus, in claustris perpetuo degentibus, necnon aliis quibuscumque, tam laicis, quam religiosis¹, secularibus seu regularibus, in carcere aut in captivitate existentibus, vel aliquâ corporis infirmitate seu alio quocumque impedimento dentis, qui supra expressa vel eorum aliqua praestare nequiverint, ut confessorius, quem, ut infra elegerint, praedicta omnia et singula, vel eorum aliqua, in alia pietatis opera commutare, vel in aliud proximum tempus prorogare possit, eaque iniungere, quae ipsi poenitentes efficere poterunt, pariter concedimus et indulgemus.

Item claustra-
libus et infirmis
vel captivis.

¹ Nescio an non legendum *ecclesiasticis* (R. T.).

Facultatem eligendi confessarium approbatum cum potestate absolventi a casibus reservatis, ut hic etiam clarigitur (*De confessionum approbatione*, vide Concil. Trident. sess. xiv, c. xvi).

§ 7. Cupientes autem, omnes christifideles participes fieri huius pretiosissimi thesauri, universis et singulis utriusque sexus, tam laicis quam ecclesiasticis, secularibus et regularibus cuiusvis Ordinis, congregationis et instituti, licentiam concedimus, et facultatem damus, ut sibi ad hunc effectum eligere possint quemcumque presbyterum confessarium, tam secularem quam cuiusvis Ordinis regularem, ex approbatis a locorum Ordinariis, qui eos ab omnibus excommunicationis, suspensionis et aliis ecclesiasticis sententiis et censuris, a iure vel ab homine, quavis causâ latis seu inflictis, necnon ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus et delictis quantumvis gravibus et enormibus, etiam locorum Ordinariis, sive nobis et Sedi Apostolicae, etiam in litteris die Coenae Domini legi solitis contentis, et aliâs per quascumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutiones, quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, quomodocumque reservatis, in foro conscientiae, et hac vice tantum, absolvere et liberare valeant,

Et commutandi vota, religionis et castitatis exceptis.

§ 8. Et insuper vota quaecumque (religionis et castitatis exceptis) in alia pia et salutaria opera commutare, iniunctâ tamen eis, et eorum cuilibet, in supradictis omnibus casibus poenitentia salutari, aliisque eiusdem confessarii arbitrio iniungendis.

Inissio hoc iubilaeum publicandi.

§ 9. Quapropter, tenore praesentium, in virtute sanctae obedientiae districte praecipimus atque mandamus omnibus et quibuscumque venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et aliis ecclesiarum praelatis, ac quibuscumque Ordinariis locorum, eorumque vicariis et officialibus, vel, iis deficientibus, illis qui curam animarum exercent, ut, cum praesentium litterarum transumpta aut exempla acceperint, illa statim absque ullâ

morâ, retardatione, vel impedimento per suas ecclesias et dioeceses, provincias, civitates, oppida, terras et loca publicent et publicari faciant, et cleris ac populis sibi subiectis solemnes processiones et supplicationes indicent, et celebrent, ecclesiamque seu ecclesias visitandas designent.

§ 10. Non intendimus autem per praesentes super aliquâ irregularitate, publicâ vel occultâ, notâ, defectu, incapacitate, seu inhabilitate quoquomodo contractâ dispensare, vel aliquam facultatem tribuere dispensandi, seu habilitandi, et in pristinum statum restituendi, etiam in foro conscientiae;

Declarat dictam facultatem circa aliquos casus.

§ 11. Neque etiam iis, qui a nobis et Apostolicâ Sede, vel ab aliquo praelato, seu iudice ecclesiastico excommunicati, suspensi, interdicti, seu aliâs in sententias, et censuras incidisse declarati, vel publice denunciati fuerint, nisi infra tempus celebrationis huiusmodi iubilaei satisfecerint, aut cum partibus concordaverint, ullo modo suffragari posse aut debere.

Et excommunicatos denunciatos hoc iubilaeum assequi non posse.

§ 12. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis (praesertim quibus facultas absolventi in certis tunc expressis casibus ita Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur, ut nec etiam similes vel dissimiles iubilaei, indulgentiarum ac facultatum huiusmodi concessionem, nisi de illis expressa mentio aut specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari queant), necnon regulâ nostrâ de non concedendis indulgentiis ad instar, ac quorumcumque ordinum et congregationum sive institutorum regularium (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eisdem ordinibus et congregationibus atque institutis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eo-

Clausulas derogatorias apponit.

rumque totis tenoribus specialis, specifica et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio aut expressio habenda vel quaevis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac formam eorum traditam pro servatâ habentes, hac vice specialiter, nominatim et expresse ad effectum praesentium derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

E transumptis
fidem addit.

§ 13. Ut autem praesentes nostrae, quae ad singula loca deferri non possunt, ad notitiam facilius deveniant, volumus, ut earundem praesentium transumptis, vel exemplis etiam impressis, manu alicuius publici notarii subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, ubique locorum et gentium eadem prorsus fides habeatur, quae haberetur ipsis litteris, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXIX, idibus ianuarii, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 13 ianuarii 1619, pontif. anno XIV.

CCCXIII.

*Irritatio vectigalis macinae a senatu Veneto impositi in castris sancti Danielis et sancti Viti in praeiudicium domini super iis spectantis ad patriarcham Aquileiensem et auctoritatis Sedis Apostolicae*¹

**Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.**

Patriarchae Aquileiensis plenum et liberum dominium in castris sancti Danielis et sancti Viti.

Cum venerabilis frater modernus et pro tempore existens patriarcha Aquileiensis sancti Danielis Aquileiensis et sancti Viti oppidorum seu castrorum Concordiensis respective dioecesium ius et dominium plenum ac liberum pro certo et indubitato habuerit per tempus longissimum, ac

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

per plura annorum curricula et secula, ac dilecti filii nobiles viri dux et senatus Venetiarum pluries, ac specialiter de anno MCCCXCIV, tempore felicis recordationis Eugenii Papae IV praedecessoris nostri, dictum ius ac dominium eorumdem patriarcharum recognoverint et approbaverint, ipsique patriarchae pro tempore existentes liberam, plenam et omnimodam iurisdictionem in dictis oppidis seu castris exercuerint a praedicto antiquissimo tempore, neque, praeter Sedem Apostolicam, principem aliquem, aut ipsos ducem et senatum recognoverint uti superiorem, prout modernus etiam patriarcha dictam iurisdictionem exercet, neque alium recognoscat superiorem, quam nos et Romanum Pontificem pro tempore existentem, et Sedem praedictam, neque ullo tempore in iisdem oppidis seu castris ab aliquo principe vel duce et senatu praedictis ulla datia imposita aut publicata fuerint, neque etiam de anno MDLXXII, occasione belli contra Turcas datum macinae nuncupatum, simile infrascripto, tunc generaliter subditis eorumdem ducis et domini indictum, in dictis oppidis seu castris fuerit impositum neque publicatum; ita ut nec ad praesens debuerit aut potuerit datum macinae, nuper in statu ducis et senatus praedictorum indictum, in oppidis seu castris huiusmodi imponi et publicari, et multo minus exigi:

§ 2. Nihilominus sicut ad nostram notitiam, non sine magno animi nostri dolore pervenit, publicatio datii macinae praedicti in dictis oppidis seu castris a ministris dictorum ducis et senatus facta fuerit, et eiusdem datii exactio fiat, licet nulliter et de facto contra sacrorum canonum et generalium conciliorum decreta, id absque expressâ Sedis Apostolicae licentiâ fieri, sub gravissimis censuris et poenis ecclesiasticis, prohibentia:

Senatus venetus in iis vectigal. macinae imponit.

§ 3. Propterea nos, qui, super univer-

Irritat Paulus.

sam Ecclesiam a Deo per eius divinae gratiae abundantiam, nullo nostro merito, constituti, omnium ecclesiarum indemnitate et immunitatem tueri tenemur, pro incumbenti nobis officii huiusmodi debito, praemissis, quantum cum Domino possumus, providere volentes, publicationem datii macinae in dictis oppidis seu castris, illiusque exactionem, ut praefertur, factas, ac omnia et singula inde sequuta ac attentata et innovata quaecumque, et quae deinceps per ducem et senatum huiusmodi, illorumque ministros, vel alios quoscumque in auctoritatis ecclesiasticae et Sedis praedictae et dictae ecclesiae Aquileiensis, illarumque iurium praeiudicium, publicari, fieri, praecipui, decerni seu aliàs attentari et innovari contigerit, tam in genere quam in specie, ex nunc, prout postquam publicata, facta, praecepta, decreta, seu aliàs attentata et innovata fuerint, de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, irrita, cassa et nulla, et nullius roboris et momenti esse et fore declaramus, ac irritamus, cassamus et annullamus, ita quod in posterum nullus debeat ex illis effectus subsequi, neque eidem moderno et pro tempore existenti patriarchae ullum praeiudicium inferri, aut illatum ullo modo dici vel censi, minusque ullum duci et senatui praedictis ius acquiri super datii imponendis in eisdem oppidis seu castris, vel aliàs super iurisdictione aut superioritate in illis exercendâ.

Clausulae.

§ 4. Et ita per quoscumque iudices ordinarios aut delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari ac definiri debere¹, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, conti-

¹ Haec verba nos addimus (R. T.).

gerit attentari, decernimus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die XVIII ianuarii MDCXIX, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 18 ianuarii 1619, pontif. an. XIV.

CCCXIV.

Ferdinando Hungariae et Bohemiae regi facultas conceditur militarem Ordinem instituendi sub invocatione beatissimae Matris Dei¹

Charissimo in Christo filio nostro Ferdinando, Hungariae et Bohemiae regi illustri, Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Sacri apostolatus ministerio per abundantiam divinae clementiae, nullo licet merito nostro, praesidentes, inter praecipuas apostolicae servitutis curas, illam sedulo amplectimur, ut catholica religio, sublatis quibuslibet obstaculis, ubique floreat, ac etiam piorum virorum, tamquam Christi athletarum, ope ac fortitudine in dies magis augeatur; proindeque catholicorum principum in id tendentium vota ad exauditionis gratiam libenter admittimus, ac desuper pastoralis officii partes favorabiliter interponimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Siquidem maiestatis tuae nomine nobis nuper expositum fuit, quod, si una Militia, seu militaris Ordo, sub denominatione seu titulo beatissimae Matris Dei, ac aliàs, modo et formâ infrascriptis erigeretur et institueretur, ex hoc profecto catholicae religionis adversus eius hostes defensionem plurimum consuleretur. Nobis propterea eadem maiestas tua humiliter supplicari fecit, ut super praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

¹ Ferdinandus militiam institui optat pro defensione catholicae religionis.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Facultatem
ad id necessa-
riam eidem Fer-
dinando conce-
dit Pontifex.

§ 2. Nos igitur, laudabilibus desideriis tuis, quantum nobis ex alto conceditur, benigne annuere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, eidem maiestati tuae, unam Militiam, seu Ordinem militarem personarum catholicarum sub denominatione et titulo *Beatissimae Matris Dei*, ac unâ ex regulis approbatis a Sede Apostolicâ per te eligendâ, cuius Militiae seu militaris Ordinis suprema vel principalis sedes et conventus in loco per te, in Hungaria vel Bohemia tamen, pariter eligendo, dictaque Militia seu militaris Ordo nobis et Apostolicae Sedi immediate subiecta seu subiectus sit, et esse debeat, ac illius milites castitatis coniugalis, obedientiae ipsius Militiae magno magistro, ac defensionis religionis catholicae contra inimicos S. R. E. vota emittant; habitum album et crucem caeruleam aureo ornamento circumdatam deferant; nec non religionem catholicam et Sedem Apostolicam contra infideles et alios inimicos praedictos defendant et tueantur; et cum dote de bonis mere laicalibus, ac etiam ex oblationibus hactenus factis et faciendis, arbitrio tuo conficiendâ, ex nunc, prout ex tunc, et e contra, postquam Militia seu Ordo huiusmodi competenter dotata seu dotatus fuerit, auctoritate nostrâ apostolicâ, perpetuo, et sine alicuius praeiudicio, erigendi et instituendi, nec non quaecumque stabilimenta, statuta et ordinationes, prosperum regimen Militiae seu Ordinis huiusmodi, etiam personam illius magni magistri, qui tamen ex natione Hungarica vel Bohemica esse debeat, concernentia, condendi, condita pro rerum et temporum qualitate, si opus fuerit, mutandi, ac alia de novo, dummodo licita et honesta, nec sacris canonibus, et praesertim Concilii Tridentini decretis, ac constitutionibus apostolicis contraria non¹ sint,

¹ Particula non redundat (R. T.).

et ab Apostolicâ Sede approbari debeant, edendi, ceteraque omnia et singula in praemissis et circa ea necessaria et opportuna, etiamsi talia sint vel fuerint quae specialem, specificam et expressam requirerent mentionem, faciendi, dicendi, gerendi et exequendi, dictâ auctoritate, tenore praesentium, facultatem concedimus et impartimur.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sud quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium quomodolibet concessis. Quibus omnibus, etiam si de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die III februarii MDCXIX, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 3 februarii 1619, pontif. an. XIV.

CCCXV.

Declaratio iurisdictionis Ordinariorum in fratres Congregationis Ioannis Dei, ac specialis ipsius praefinitio.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex ex supremo dispositionis arbitrio ad hoc potissimum sollici-

Exordium.

¹ Istam Congregationem instituit, ac Ordinariorum iurisdictioni supposuit Pius V in sua Const. cxxiv *Licet*, tom. VII, pag. 959, et Clemens VIII in Const. cxxxiv *Romani* (in h. n. edit. cXL, tom. X, pag. 256).

tudinis suae nervos intendit, ut religionum omnium, praesertim ad curam infirmorum et miserabilium personarum institutarum, indemnitati consulat, exemptionesque et alias gratias, illis intuitu charitatis et laborum per Sedem Apostolicam concessas, a noxiis et obstaculis quibuscumque praeservet, aliasque officii sui partes solerter impendat, statuatur et declaret, prout, rerum, temporum et personarum qualitatibus debite pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire.

Congregatio fratrum Ioannis Dei inservientium infirmis multum profecit et ideo variis privilegiis a Sede Apostolica dotata.

§ 1. Dudum siquidem, cum Congregatio Ioannis Dei sub regulâ sancti Augustini in Republicâ Christianâ introducta, et subinde apostolicâ auctoritate recepta atque admissa fuisset, et, gratiâ cooperante divinâ, per varias mundi partes, multiplicatis illius fratribus, mirabiliter propagaretur, et quamplurima hospitalia, tam in Italia, quam in Hispaniis, aliisque partibus, ex congestis christifidelium elemosynis construerentur, in eisque innumerales Christi pauperes utriusque sexus, videlicet senes, mentecaptos, membrorum et virium impotentia atque debilitate laborantes, aliasque miserabiles personas, pro eorum morbis et infirmitatibus, etiam incurabilibus, sublevandis, refovendis et sanandis, continue reciperet; diversi Romani Pontifices praedecessores nostri praefatae Congregationi nonnulla privilegia, gratias et indulta benigne concesserunt; volentes tamen, quod hospitalia, et alia loca, ac fratres in eis pro tempore degentes, sub obedientia Ordinariorum locorum, in quibus hospitalia et loca huiusmodi consistere, perpetuo subessent et subiacerent.

Sixtus V. eam univit cum distinctione provinciarum.

§ 2. Et cum plerique fratrum dictae Congregationis tria vota substantialia et quartum de iuvando infirmos emitterent, generalem tamen ac constitutiones, aut certum vivendi modum non haberent, felicis recordationis Sixtus Papa V. etiam praedecessor noster omnia hospitalia Ioan-

nis Dei nuncupata, tam in Italia quam in ceteris quibusvis provinciis etiam transalpinis existentia, invicem univit, et ex eis unam Congregationem confratrum Ioannis Dei nuncupandam erexit, provinciasque distinxit¹

§ 3. Subinde piae memoriae Clemens Papa VIII, etiam praedecessor noster, inter alia perpetuo statuit et ordinavit, quod de cetero fratres dictae Congregationis unum dumtaxat inserviendi praedictis hospitalibus sub obedientia Ordinarii votum emitterent²

Clemens VIII iussit emitte-
re votum inserviendi hospitalibus.

§ 4. Postremo nos, ad summi apostolatus apicem divinâ favente clementia assumpti, etiam statuimus et ordinavimus, quod ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus, in hospitalibus et locis regnorum Hispaniarum, quae proprium confratrem maiorem eorum regimini et administrationi, sub iurisdictione tamen et visitatione Ordinarii loci, praefectum habere consueverant, fratres eiusdem Congregationis, anno eorum probationis elapso, aut alias iuxta sacrorum canonum et decretorum Concilii Tridentini praescriptum, tria vota antedicta, videlicet obedientiae, castitatis et paupertatis, et insuper quartum votum serviendi infirmis in suorum superiorum manibus solemniter omnino emitte teneantur, et subinde eos, qui sic professi forent, proprie religiosos, ac proprios et veros regulares esse et fore, ac pro talibus ab universis christifidelibus habendos et recipiendos, ac Congregationem huiusmodi veram ac propriam sub regulâ sancti Augustini religionem, et inter reliquas Ecclesiae catholicae religiones esse connumerandam³

Paulus V. voluit alia etiam tria vota emitterent eamque vere esse regularem Congregationem declaravit.

¹ Const. Sixti V. huiusmodi habetur in tom. VIII, pag. 761 (R. T.).

² Huiusmodi Clementis VIII Constitutio non est in *Bullario*, sed alia posterior legitur in tom. X, pag. 296 (R. T.).

³ Vide Pauli V. Const. CCLXXXVI, supra in hoc tom. XII, pag. 379 (R. T.).

Ordinarius
locorum subie-
cit.

§ 5. Praeterea eisdem hospitalibus dictorum regnorum, ut deinceps in eorum singulis duo fratres manere et ali possent, qui confessiones tam infirmorum, quam aliorum confratrum, et ministrorum eiusdem Congregationis audire, et, iniunctâ poenitentibus poenitentiam salutare, eos a peccatis suis absolvere, illisque sanctissima Eucharistiae et extremæ unctionis sacramenta ministrare libere et licite valerent, concessimus et indulimus. Ac omnia hospitalia et loca dictorum regnorum, illorumque personas et superiores, etiam quod personae religiosae essent, ac etiam dictum confratrem maiorem, et quemcumque alium pro tempore existentem, iurisdictioni, superioritati et correctioni Ordinariorum locorum perpetuo subesse (dictosque Ordinarios in loca et personas huiusmodi quoad causas civiles et criminales ac mixtas, et tam in visitatione quam extra, plenam facultatem et auctoritatem perpetuis futuris temporibus habere), ac rationem omnium et singulorum bonorum, proprietatum et rerum, tam mobilium quam immobilium, decimas, primitias, novalia, onera quomodolibet nuncupata, solita et consueta quibuscumque locorum Ordinariis, monasteriis, domibus, capitulis, hospitalibus, parochialium ecclesiarum rectoribus, aliisque personis et locis, quibus ea colligendi ius competit, solvere teneri, et ad id per opportuna iuris remedia (nisi privilegio vel legitima praescriptione eatenus observatâ munirentur) cogi et compelli¹; nec deinceps contra iurisdictionem et superioritatem Ordinariorum, vel solutionem decimarum, primitiarum, novalium et aliorum onerum praemissorum, ullo unquam tempore quantumvis longissimo praescribere, aut praescripsisse dici vel censi; quinimo, si quando in hospitalibus et locis supradictis hospitalitas deficeret, eosdem Ordinarios

illa, eorumque bona per fratres huiusmodi, aut alias personas etiam seculares, administrare (ita quod hospitalia et loca praefata, eorumque bona nullatenus unquam dictae Congregationi incorporarentur) committere et mandare posse, ac etiam debere, volumus et decrevimus. Volentes etiam, quod, dum dictorum hospitalium administratio ad fratres dictae Congregationis pertineret, singulis annis suae administrationis rationem Ordinario ad praescriptum Concilii Tridentini reddere tenerentur.

§ 6. Postremo pariter statuimus et ordinavimus, ut quotquot imposterum dictam Congregationem Italiae nuncupatam ingredi vellent, anno probationis expleto, ac aliâs iuxta sacrorum canonum, et decretorum Concilii Tridentini praescriptum, tria vota substantialia huiusmodi, ac praeterea quantum de iuvandis infirmis, in suorum superiorum manibus solemniter emittere, veta Congregatione praefatâ eiici, deberent: eos vero sic professos proprios et veros regulares esse, ipsamque Congregationem, ac eius, tam in Italia quam sub iurisdictione fratris maioris eiusdem Congregationis in Germania, Gallia et Polonia erecta et de cetero erigenda, hospitalia, quae sub eadem Congregatione Italiae comprehenduntur, iurisdictioni Ordinariorum (salvâ tamen eiusdem Congregationis apud nos et praefatam Sedem protectoris iuxta illius facultates ac fratris maioris pro tempore existentium auctoritate et iurisdictione) perpetuo subesse debere, ac aliâs, prout in diversis, tam nostris quam supradictorum praedecessorum nostrorum desuper confectis litteris, plenius continetur.

§ 7. Cum autem, sicut accepimus, nonnulli locorum Ordinarii, in quibus dicti fratres introducti reperiuntur, praetextu obedientiae, cui iidem fratres, ac hospitalia tam Italiae quam Hispaniae provin-

Statuitur ab omnibus fratribus congregationis Italiae tria vota substantialia emitti

Ea quia dicti Ordinarii huiusmodi iurisdictionem nimis extendebant,

¹ Subintellige *posse* (n. r.).

ciarum huiusmodi, ut praefertur, subiecta existunt, late nimis se extendentes, nedum circa regimen et gubernium hospitalium ipsis fratribus commissorum, ac sacramentorum ecclesiasticorum in eis administrationem, atque in eisdem hospitalibus receptorum et expositorum rationis redditionem, seu receptionem, verum etiam privatam dictorum fratrum correctionem et disciplinam regularem, omnemque in eos iurisdictionem exercere consueverint, superioresque dictae Congregationis ac presbyteros, seu cappellanos, qui dictis hospitalibus in divinis inserviant, eligere, ac medicos, chirurgos et alios ministros ac officiales gubernio et regimini ipsorum hospitalium necessarios deputare, novitiosque recipere, ac generaliter omnia et singula, quae ad regularem disciplinam ac correctionem dictorum fratrum spectant, quaeque iuxta regularia instituta dictae Congregationis a praefatâ Sede approbata, per superiores eiusdem Congregationis peragi debent, facere et exequi intendant, ipsorumque fratrum quietem circa praemissa diversimode perturbent, ob idque superiorum dictae Congregationis auctoritas ac illius regularis instituti observantia evanescat, dictaque hospitalia ac fratres in illis degentes in spiritualibus et temporalibus non levia sustineant incommoda, ob idque operae pretium sit, ut tot tantisque incommodis aliquo opportuno et salubri remedio provideatur:

Illam modo
Paulus declarat.

§ 8. Nos igitur, cupientes ut omnis difficultatis et ambiguitatis materia, quae desuper oriri posset, prorsus tollatur, ac Congregationis huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absol-

ventes et absolutas fore censentes, nec non singularum litterarum apostolicarum tam a praefatis, quam quibusvis aliis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, et nobis ad favorem eiusdem Congregationis emanatarum, nec non quorumcumque privilegiorum et indultorum illi per Sedem Apostolicam praedictam quomodolibet concessorum, veriores et totos tenores ac datas praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, motu proprio, non ad ipsius Congregationis, vel eius superiorum, aut alicuius alterius pro eis nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione ac scientiâ nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, ex voto tamen congregationis S. R. E. cardinalium negotiis episcoporum et regularium praepositorum, quibus negotium huiusmodi mature discutiendum et referendum commisimus, Congregationem Ioannis Dei huiusmodi, ac omnes et singulos ipsius Congregationis domos, superiores, etiam maiorem, ac fratres et personas, ac ministrantes, tam in Italia quam in Hispaniis, aliisque mundi partibus consistentia, et tam hactenus fundata, quam de cetero fundanda¹, in his duntaxat quae regularia instituta, iuxta constitutiones dictae Congregationis Ioannis Dei a Sede apostolicâ approbatas et confirmatas, concernunt, a superioritate, visitatione, correctione ac etiam obedientiâ Ordinariorum locorum (ita ut religiosi Congregationis Ioannis Dei huiusmodi regularibus institutis suis se conformare debeant, salvis in reliquis tam sacrorum canonum et Concilii Tridentini decretis, quam nostris, aliquorumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum litteris in favorem Ordinariorum emanatis, quibus nullatenus derogare, quinimo eas in suo robore et firmitate permanere intendimus) penitus et omnino,

¹ Perperam edit. Main. legit *fundandi* (R.T.).

apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo eximimus, absolvimus et liberamus, ac eos in praemissis dumtaxat ab omnimodâ Ordinariorum locorum iurisdictione perpetuo exemptos fore et esse declaramus, ipsisque Ordinariis et eorum cuilibet, etiamsi cardinalatus honore praefulgeant, ne deinceps in his, quae observantiam, disciplinam et instituta regularia Congregationis Ioannis Dei huiusmodi, ut praefertur concernunt (praeterquam in casibus sacris canonibus et concilii Tridentini decretis et litteris apostolicis praefatis quomodolibet contentis) se immiscere, aut intromittere valeant, seu praesumant, districtè praecipimus et inhibemus.

Clausulas praeservativas alio-
ponit.

§ 9. Decernentes, praesentes litteras (etiam ex eo quod¹ Ordinarii locorum, seu quicumque alii, quavis auctoritate, dignitate, officio, ac etiam cardinalatus honore fungentes, ac in praemissis quomodolibet interesse habentes seu habere praetendentes, ad hoc vocati, et causae, propter quas praemissa emanarunt, quomodolibet examinatae, iustificatae, vel approbatae non fuerint, nec praemissis consenserint) validas et efficaces fore; sicque, et non aliter, censerì, et ita per quoscumque iudices quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac eiusdem S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, in quavis causâ et instantiâ iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutores
huius constitu-
tionis deputat.

§ 10. Quocirca venerabili fratri nostro episcopo Ostiensi, et dilectis filiis nostro et Sedis Apostolicae nuncio in partibus Hispaniarum commoranti ac curiae causarum camerae apostolicae generali auditori, motu pari per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo,

¹ Potius legendum foret *etiam si non etiam ex eo quod* (R. T.).

aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes nostras litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte maioris et superiorum ac fratrum Congregationis Ioannis Dei huiusmodi seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostrâ, litteras praefatas et in eis contenta quaecumque huiusmodi inviolabiliter observari, ac fratres Congregationis Ioannis Dei huiusmodi illis pacifici frui et gaudere: non permittentes, eos desuper per Ordinarios locorum, seu quosvis alios, contra praesentium tenorem quomodolibet molestari aut inquietari: contradictores quoslibet et rebelles per censuras ecclesiasticas et poenas, etiam pecuniarias, aliaque iuris et facti remedia, auctoritate nostrâ praedictâ, appellatione postpositâ, compescendo, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, censuras et poenas huiusmodi etiam iteratis vicibus aggravando, auxiliumque brachii secularis ad hoc, si opus fuerit, invocando.

§ 11. Non obstantibus praemissis, ac singulis litteris praefatis, nec non felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ et concilii generalis de duabus dietis, dummodo non ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Congregationis Ioannis Dei et Ordinis sancti Augustini huiusmodi (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, dietae Congregationi Ioannis Dei, illiusque superioribus et personis, ac quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritanti-

Contrariis
omnibus dero-
gat.

busque et aliis decretis, etiam motu simili ac alias quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter, ac de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore perman-suris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscunque; aut si dictis Ordinariis, seu quibusvis aliis, communiter aut divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptis
titulum dari in-
bet.

§ 10. Ceterum, quia difficile foret praesentes litteras ad singula quaeque loca, in quibus opus fuerit, deferri, volumus ac etiam praefata apostolicam auctoritate decernimus, quod earundem praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xvi martii mdcxix, pontificatus nostri anno xiv.

Dat. die 16 martii 1619, pont. an. xiv.

CCCXVI.

Irritatio datii macinae a senatu Veneto in urbe Genetensi impositi contra iura episcopi¹

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Liberum G-
nensis episcopi
dominio in
be Genetensi.

Cum venerabilis frater modernus et pro tempore existens episcopus Genetensis ius et dominium liberum habeat in civitate Genetensi, nec alienius praeterquam no-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

strae et Sedis Apostolicae superioritati subiaceat, et dictum ius ac temporalem omnimodam et liberam iurisdictionem ab antiquissimo tempore annorum septingentorum et ultra exercuerit et ad praesens exerceat nec in ullo actu alium quam Sedem Apostolicam superiorem recognoscat, ac exegerit semper et ad praesens exigat omnia datia, quae a communitate et hominibus dictae civitatis solvantur et solvi debent; ipsique communitas et homines nunquam fuerint comprehensi in impositionibus datiorum dilectorum filiorum nobilium virorum ducis et senatus Venetiarum; quinimmo de anno MDLXXII, cum, occasione belli contra Turcas, datum macinae nuncupatum simile infrascripto in Statu eorundem ducis et senatus impositum fuisset, in eodem senatu Venetiarum deliberatum fuerit, non esse datum huiusmodi in praedicta civitate exigendum, prout per documenta authentica constat; ex quibus apparet, nec ad praesens potuisse aut debuisse datum macinae huiusmodi publicari, neque exigi in eadem civitate;

§ 2. Nihilominus, sicut ad nostram notitiam, non sine magno animi nostri dolore pervenit, publicatio datii macinae praedicti in dicta civitate a ministris ducis et senatus praedictorum facta fuerit, et eiusdem datii exactio fiat, seu facienda sit, licet nulliter et de facto, et contra sacrorum canonum et generalium conciliorum decreta, id absque expressa Sedis Apostolicae licentia fieri, sub gravissimis censuris et poenis ecclesiasticis, prohibentia;

§ 3. Propterea nos, qui, super universam Ecclesiam a Deo per eius divinae gratiae abundantiam nullo nostro merito constituti, omnium ecclesiarum indemnitate et immunitatem tueri tenemur, pro incumbenti nobis officii huiusmodi debito, praemissis, quantum cum Domino possu-

Senatus Ven-
etius tentat ibi-
dem in venae
datum exigere.

Omnia super
hac re acta nul-
la declarat Pau-
lus.

mus, providere volentes, publicationem datii macinae in dictâ civitate, illiusque exactionem, ut praefertur, factas seu faciendas, ac omnia et singula inde sequuta et attentata et innovata quaecumque, et quae deinceps per ducenti et senatum huiusmodi illorumque ministros vel alios quoscumque, in auctoritatis ecclesiasticae ac Sedis praedictae et dictae ecclesiae Cenctensis illarumque iurium praeiudicium, publicari, fieri, praecipere, decerni, vel aliâs attentari et innovari contigerit tam in genere quam in specie, ex nunc, prout postquam publicata, facta, praecipita, decreta, seu aliâs attentata et innovata fuerint, de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, irrita, cassa et nulla, ac nullius roboris et momenti esse et fore declaramus, ac irritamus, cassamus et annullamus, ita quod imposterum nullus debeat ex illis effectus subsequi, neque eidem moderno et pro tempore existenti episcopo ullum praeiudicium inferri, aut illatum fullo modo dici vel censi, minusque ullum duci et senatui praedictis ius acquiri super datii imponendis in eadem civitate, vel aliâs super iurisdictione aut superioritate in illâ exercendâ;

Clausulae.

§ 4. Et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiii martii mdcxix, pontificatus nostri anno xiv.

Dat. die 23 martii 1619, pontif. an. xiv.

CCXXVII.

Facultas archiepiscopo Lugdunensi erigendi quinque monialium monasteria, sub nuncupatione sanctae Ursulae et regulâ sancti Augustini, pro puellarum instructione.

**Venerabili fratri archiepiscopo Lugdunensi
Paulus Papa V.**

**Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Inter universa opera divinae placita bonitati, fundare coenobia, in quibus sapientes virgines accensis lampadibus obviam exeant Christo sponso suo, ac gratum et debitum exhibeant eidem famulatum, non minimum reputamus: cum in eis divinis laudibus glorificetur Altissimus, ac per innocentis vitae merita gloria aeternae beatitudinis acquiratur. Et propterea piis ecclesiarum praesulum ac devotarum personarum id exoptantium votis nos benignos et favorabiles exhibemus, nostram et Sedis Apostolicae desuper mandantes interponi auctoritatem.

Proemium.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper le-

Nonnullae
piae foeminae
in dioecesi Lug-
dunensi mona-
sticam vitam
instituire cu-
piunt pro puel-
larum instru-
ctione.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

praedictis monasteria monialium (quarum proprium et peculiare institutum sit puellarum instructioni vacare, illasque in pietate christianâ erudire, virtutes, bonos mores, laudabilia et suo sexui convenientia opera et exercitia docere, ac aliâs ad instar per nos in civitate Burdegalensi, sub datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem nonis februarii pontificatus nostri anno xiv, eiusdem instituti erecti monialium monasterii, per nos pariter erigi, et aliâs ut infra indulgeri summopere desideras. Nobis propterea humiliter supplicari fecisti, ut in praemissis opportune providere, et, ut infra, indulgere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Paulus facultatem archiepiscopo concedit monasteria erigendi cum conditionibus hic expressis

§ 2. Nos igitur, qui divini cultus augmentum, religionis propagationem, ac puellarum educationem huiusmodi sinceris desideramus affectibus, pium tuum studium huiusmodi plurimum in Domino commendantes, dictasque virgines specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et earum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae, de cuius fide, prudentiâ, integritate, et religionis zelo plurimum in Domino confidimus, per praesentes committimus et mandamus, quatenus virginibus praedictis in civitatis ac oppidorum seu locorum huiusmodi decentibus et honestis locis monasteria monialium cum ecclesiis, seu cappellis, claustris, dormitoriis, refectoriis, coemeteriis, areis, hortis, hortalitiis, cellis, aliisque officinis, et membris necessariis et opportunis construi et aedificari faciendi licentiam et facultatem auctoritate nostrâ

impertiaris; illaque, postquam sic constructa, et debitâ convenientique clausurâ munita, ac sacrâ et profanâ suppellectili, aliisque ad divini cultus et monialium inibi introducendarum usum necessariis competenter instructa fuerint, in monasteria monialium, sub invocatione sanctae Ursulae, Ordinis sancti Augustini, pro perpetuis usu et habitatione unius superioris pro quolibet monasterio, et tot aliarum monialium, quot ex illorum redditibus commode sustentari valeant (quae pro eleemosynâ dotali quingenta, pro suppellectili vero centum scuta solvere, et, elapso biennio probationis, professionem regularem emitte, perpetuam clausuram servare, et sub regulari observantiâ dicti Ordinis, ac curâ, visitatione, correctione et subiectione tuis, et pro tempore existentis archiepiscopi Lugdunensis, vivere teneantur), et aliâs, ad instar per nos, ut praefertur, in civitate Burdegalensi erecti monialium monasterii, apostolicâ auctoritate, perpetuo, sine alicuius praecedendo, erigas et instituas;

§ 3. Illisque sic erectis et institutis pro eorum dote, ac congruâ virginum et monialium inibi pro tempore existentium sustentatione, omnia et singula bona mobilia et immobilia, res, proprietates et iura quaecumque, in quibusvis rebus consistentia et undecumque provenientia, illis per quascumque pias personas in quacumque dispositione, etiam intuitu monialium pro tempore introductarum, vel aliâs quomodocumque relinquenda et elargienda (ita quod liceat superioribus et monialibus dicti monasterii pro tempore existentibus, bonorum, rerum, proprietatum et iurium huiusmodi, per se, vel alios, earum et dicti monasterii nomine, corporalem, realem et actualem possessionem apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, fructusque, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta

Monasteriis, postquam fuerint erecta, nonnulla concedit privilegia;

exinde provenientia percipere, exigere, levare, ac in suos communes et dicti monasterii usus, utilitatemque convertere, Dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ) etiam perpetuo applices et appropries.

Ac praecipue monasteriorum eorumdem administratores deputandi.

§ 4. Ceterum superioribus dictorum monasteriorum (quae de consensu conventuum, seu maioris partis illorum, servatâ semper formâ Concilii Tridentini et constitutionum apostolicarum, eligi debeant) tot, quot videbitur, administratores et gubernatores, qui rerum et bonorum dictorum monasteriorum curam, tutelam et defensionem habeant, ad tempus benevisum constituendi et deputandi, eosque quoties opus fuerit mutandi, deponendi, amovendi, ac alios in illorum locum sufficiendi;

Constitutiones efformandi.

§ 5. Necnon pro salubri regimine et felici statu eorundem monasteriorum, ac conservatione illorum rerum et bonorum, quaecunque statuta et ordinationes (licita tamen et honesta, ac regularibus institutis Ordinis praedicti, ac regulis et constitutionibus a te forsân praescriptis, seu praescribendis, minime contraria, et per te, seu pro tempore existentem archiepiscopum Lugdunensem examinanda) condendi, et pro temporum varietate commutandi, alterandi, modificandi, limitandi, corrigendi, et alia de novo, præviâ examinatione et approbatione tuis, seu pro tempore existentis archiepiscopi Lugdunensis huiusmodi, edendi, licentiam et facultatem impertiaris.

Fieri debent quae privilegia, quibus cetera Ordinis sancti Augustini monasteria fruantur.

§ 6. Denique monasteriis per te vigore praesentium, ut praefertur, erigendis, illorumque superioribus, monialibus et personis, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, praerogativis, indultis et gratiis, ac indulgentiis, quibus quaecunque alia Ordinis praedicti monasteria, illorumque moniales, personae ac bona, de iure, usu,

privilegio, consuetudine, aut aliâs quomodolibet, utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, pariter et pariformiter ac absque ullâ prorsus differentiâ, dummodo sint in usu, et sacris canonibus ac conciliorum generalium decretis non contrariantur uti, frui, potiri et gaudere libere et licite valeant, in omnibus et per omnia, perinde ac si monasteriis per te erigendis, ut praefertur, illorumque superioribus et monialibus, particulariter, specificè, nominatim et specialiter, ac expresse concessa fuissent, concedas et indulgeas.

§ 7. Praeterea, ut supradictae virgines peculiare quod cupiunt institutum alias virgines et puellas catholicis moribus et virtutibus instituendi amplecti valeant illudque in eisdem monasteriis deinceps perpetuo observetur, infrascriptas constitutiones sancias: ut nimirum, praeter virgines et viduas ad habitum et professionem regulares in eisdem monasteriis introducendas pro institutione virginum et puellarum, aliae etiam piaae mulieres coniugatae, in casibus tamen a sacris canonibus et Concilio Tridentino permissis tantummodo, et non aliter, in socias huius pii instituti (quae earundem etiam puellarum institutioni unâ cum praedictis religiosis, intra claustra tamen eorundem monasteriorum, in loco a cellis et habitatione religiosarum separato, vacent) recipi possint. Harum autem religiosarum, aliae novitiae, aliae sorores, et aliae mulieres, aliae vero sociae vocentur; novitiae quidem, propter sexus infirmitatem et temporum malitiam ad duos annos in probatione erunt, nec ipsi anni ante decimum sextum cuiusque earum aetatis annum completum finiantur, nec convicti cum aliis communi, quoad fieri potest, sed seiuncto, licet intra claustra, seorsumque a professis utantur; sorores vero, decursis

Peculiares constitutiones eis imponit.

duobus probationis annis, professionem regularem emittant; matres autem post vigesimum quintum annum aetatis, aut decimum religionis, incumbere teneantur institutioni puellarum per se et per sorores gratis (primo quidem in pietate et virtute christianâ virgine dignâ, docendo christianae similiter doctrinae summam, rationem examinandae conscientiae, confitendi peccata, communicandi, sacrum audiendi, precandi, rosarium recitandi, meditando, libros pios lectitandi, spiritualia cantica modulandi, vitia eorumque occasiones vitandi, virtutes, et opera misericordiae exercendi, deinde legendi, officia denique christiana praestandi; deinde vero, ut ad hanc institutionem alliciantur, et ab haereticis, imparisque abdicentur scholis, virgines primis legendi scribendique rudimentis, deinde variis ac laborandi modis, omnibus denum artibus honestis, quae ingenuam virginem decent, instituantur); postremo sociae ex religiosis dicantur, quae, editis ceterarum votis, in re familiari tractandâ solum occupabuntur, neque in matres eligi unquam possint.

Subiecit Ordinarium inusitatum.

§ 8. Subiectae sint omnes tibi et pro tempore existenti archiepiscopo Lugdunensi, iuxta sacri Concilii Tridentini decreta, nec unquam sub regularium curâ, sive per se, sive per alios, quovis praetextu vel auctoritate, redigi possint: tua et pro tempore existentis archiepiscopi Lugdunensis potestas in illas sit, iuxta praedicti Concilii Tridentini decreta ac praedictum institutum et praesentes constitutiones: quae ut sancte observentur, tu earum visitationem instituas, iuxta praedicti Concilii Tridentini decreta, et formulam ab Ecclesiâ Romanâ praescriptam, quae sanctissime relineatur.

De confessario.

§ 9. Confessarius a te illis deputetur ad tui libitum; isque aetate et moribus gravis, fidei, vitae, famaeque integrae ac exemplaris, in theologiâ et spiritualibus rebus

bene versatus sit; a quo institutiones, exhortationes et sacramenta omnes recipiant: ei autem, praeter victum et habitationem, proximam quidem, sed parietibus firmis seiunctam, ac nullo prospectu vel aditu in septa religiosa perviam, salarium arbitrio tuo et pro tempore existentis archiepiscopi imponetur in annos singulos.

§ 10. Superior, quae prima vocabitur, e monialibus eligatur ante festum Annunciationis beatae Mariae Virginis, vel, si mors primae durante illius officio inter venerit, altero post eius exequiarum die, servatâ in reliquis semper formâ conciliorum generalium, necnon constitutionum apostolicarum. Prima, electa ut dictum est, postquam a te seu pro tempore existente archiepiscopo Lugdunensi confirmata fuerit, primo quoque tempore secundam (quae ad ordinis domestici et regularum observantiam iuvet, ipsiusque aegrotae aut sibi vacantis ad breve tempus vices gerat, quomodo et quatenus illi expedire videbitur) eliget. Procuratricem etiam de sororibus sibi ipsa leget, auditis matrum iudiciis; edituam item, et magistram scholae, de matribus, exploratis pariter secreto sententiis matrum, quibus se, nisi quid melius in Domino ipsi videbitur, semper conformabit; officiales denum reliquas, communicato cum matribus et sororibus, quibus videbitur, consilio, instituet, aut confirmabit. Consiliarias tamen habebit tres cum discretâ ad regimen commune et res ordinarias, quas singulatim sic deliget tota congregatio, ut, de tribus quae plura matrum suffragia habuerint¹, ea electa sit, in quam deinde plura suffragia secreta convenerint.

Superioris, seu primae, electione et officio.

§ 11. Finis omnium hic erit, ut salutis, profectionisque propriae, atque alienae studeant. Ex hoc instituto vestitus et victus communis, ad modestiae paupertatisque religiosae et Ecclesiae normam, nullâ

Reliquas constitutiones.

¹ Edit. Main. legit habuerit (n. r.).

ordinariâ corporis afflictione constitutâ , praeter ieiunium singulorum dierum sab-
bati et vigiliarum festivitatum beatae
Mariae Virginis, sed extraordinaria, quam
superior praescribet, aut sua cuique per-
fectio suadebit, cum iudicio confessarii,
et primae assensu, erit. Clausura religio-
sissime observabitur , ut institutum fert,
ac ne medicus quidem, aut chirurgus, vir
denique nullus , aut femina intrabit um-
quam habitationis religiosae septa, nisi de
licentiâ tuâ seu pro tempore existentis
archiepiscopi Lugdunensis in scriptis, ac
campanae dato signo, et primâ praesente,
cum duabus antiquissimis matribus. Et
quamvis maximo olim cum fructu anima-
rum et famularum in Gallia factum id
fuisse dicatur, non est visum tamen ex-
pedire instituti huius religiosae, ut in eis-
dem aedibus cum ipsis seculares puellae
convivant et instituantur : amplum atrium
ad alterum ecclesiae latus , intra tamen
monasteriorum huiusmodi clausuram, ex
aedibus circum extructis fiet, ad quod cum
matres et sorores magistrae docendi causâ
signo scholae ultimo audito accedent, por-
tae geminae, exterior scilicet et interior,
observatae erunt, ac in illud assistrice praesente,
binae et binae ingredientur ante et
post meridiem, unde se post duas circiter
horas recipient in religiosa claustra , ut
his oclulis, et non ante, portae atrii in
publicum reserentur, et puellae domum
quaeque suam recedant, quae non erunt
convictrices. Hoc autem introducendi puel-
las non convictrices, ad nostrum et Sedis
Apostolicae beneplacitum tantum duret.
Convictrices autem in suum cubiculum se
quaeque recipient, ac in loco separato ab
habitatione religiosarum, sed intra eam-
dem clausuram, inhabitabunt, intra quam
clausuram aliae personae seculares prae-
ter supradictas admitti non possint. His
omnibus duae praeerunt, ex matribus una,
altera ex sororibus, quibus socia ad rem

familiarem una item adiungetur. Sub his
autem, quae interius, et intra claustra, ac
intra ecclesiam simul habitabunt, singulae
per singula contubernia puellarum secu-
lares praefectae maturiores, quae fere vel
commoditatem expectent admissionis, vel
ad probationem maiorem differantur. Con-
fessio etiam generalis totius vitae in in-
gressu, et deinceps ad libitum cuiusque
monialis, fiat. Quotidianae pietatis exerci-
tationes erunt meditatio matutina per ho-
ram, sacrum examen ante meridianum et
serotinum, rosarii per tres partes et my-
steria triplicia recitatio mane, mediâ die,
et vespere, litaniae sub noctem, et praeter
haec, quoad matres, parvum beatae Virginis
Mariae officium, vesperae cum cantu die-
bus dominicis, et doctrina christiana ante
vel post vespas cum brevi explicatione
illius per virum aliquem doctum faciendâ,
cum pridie habita fuerit religiosae exhor-
tatio accomodata post litanias Lauretanâs :
a choro, et psallendi onere, ut institutioni
puellarum vacare commodius possint ,
exemptae erunt. Lectio regularum et in-
stituti frequentissima, librorumque spiri-
tualium, cum privatim, tum communiter
ad mensam, et cum aliquid operis quâti
fiet propter institutionem puellarum; quid-
quid operis facient religiosae primum ad
ipsarum et domus necessarios usus , de-
inde ad ecclesiarum religiosorum et pau-
perum subsidium conferetur, ut corpora-
libus, purificatoriis, altaris mappis abluen-
dis, sarciniis, conficiendis vestibus, item
lincis et linteis suendis, et similibus de-
mum charitatis officiis. Ut melius illarum
famae et necessitatibus provideatur, pro-
visor deligetur idoneus , qui pensiones
ipsarum et redditus colligat, et procura-
trici reddat. Assistrices item tres, vel qua-
tuor, matronae lectissimae, quae vicissim
per hebdomadas suas assistant quotidie
cum fores atrii reserabuntur, et observa-
buntur. His autem et confessariis commu-

nicabuntur omnia bona et gratiae totius domus, et privatim rosaria pro ipsis benefactoribus singula quotidie a singulis recitabuntur; reliqua enim duo pro Ecclesiâ Sanctâ, Summo Pontifice, cardinalibus, archiepiscopo Lugdunensi pro tempore existente partim, partim pro religiosis Ordinibus, et viris a quibus iuvantur in spiritu, Deo, beataeque Virgini offerentur. Nihil autem supradictorum, praeter vota, obliget ad peccatum vigore instituti aut praecepti, nisi ex naturâ rei et communi iure, sed ad ea omnia diligentissime et perfectissime observanda omnes amore Dei et professionis studio excitentur. Poenitentiae tamen delinquentibus imponentur pro defectus qualitate, ut prima iudicaverit. Iurabit tandem prima coram confessario se nihil contra institutum facturam, aut permissuram scienter, quod ad alias et regimen pertineat, si praesertim ab aliâ quavis adeoque minimâ ex sociis aut externis admoneatur, et consiliariae cum discretâ adeoque in re gravi maior pars matrum sic censeant¹; sed omni ope et operâ in Domino adnitetur, ut silentium humilitas, obedientia, devotio, charitas, ceteraeque virtutes, observantia religiosa, et huius instituti forma² in suâ familiâ semper elucescant: super quibus omnibus et singulis plenam, liberam et amplam facultatem dictâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

Derogatio
contrariorum.

§ 12. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon etiam Ordinis erigendi³ (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illi, eiusque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibus-

1 Edit. Main. legit *censeat* (R. T.).

2 Ibid. legitur *formam* (R. T.).

3 Edit. Main. habet *eligendi* (R. T.).

vis decretis, in contrarium forsân quomodolibet concessis, confirmatis approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua mentio habenda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die x aprilis MDCXIX, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 10 aprilis 1619, pontif. an. XIV.

CCCXVIII.

De ambitu fratribus Minoribus de Observantiâ Ordinis sancti Francisci, eorumque superioribus interdicto¹

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Admonemur pastoralis officii nostri debito diligentius prospicere, ne religiosis, qui regularem vitam professi seculo renunciarunt, ad dignitates et officia per emendicata suffragia ambitiosus pateat accessus.

Exordium.

§ 1. Quocirca, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, dilectis filiis ministro generali ac provincialibus, et reliquis Ordinis fratrum Minorum sancti Francisci de Observantiâ nuncupatorum praelatis, nunc et pro tempore existentibus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis poenâ ipso facto incurrendâ, praecipimus et mandamus, ne ad instantiam et requisitionem quarumcumque personarum, tam laicarum quam ecclesiasticarum, extra dictum Ordinem constitutarum, etiam cardinalatus honore et quacumque seculari dignitate et excellentiâ, etiam ducali, regali, imperiali fulgentium, cuivis praedicti Ordinis reli-

Prohibitio
ambitus de quo
in rubricâ.

1 Similes prohibitiones pro aliis fratribus hâc postea sequuntur, et aliae habentur in tomo praecedenti (R. T.).

gioso ullam gratiam concedere, vel poenas aliquas remittere, seu gradus, honores, dignitates, officia, administrationes, functiones, et praelaturas eiusdem Ordinis concedere audeant; quinimo dicti Ordinis fratres et religiosos, qui, contra decreta, hac viâ et his mediis per conquisitos favores et suffragia aliquid sibi procuraverint, ad talia et similia, ac etiam maiora in eodem Ordine consequendo, perpetuo inhabiles declaramus. Insuper dictis religiosis et fratribus eiusdem Ordinis quibuscumque sub eisdem poenis praecipimus, et expresse interdiciamus, ut non solum in praemissis omnibus favores huiusmodi minime procurare, sed nec etiam sponte oblatos, aut ab eis minime procuratos, recipere, et similiter ne ad hunc effectum munera aliqua praedictis personis exhibere audeant seu praesumant.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictique Ordinis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si Ordini et fratribus praedictis communiter aut divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Fides transumptorum.

§ 3. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVIII aprilis MDCXIX, pontificatus nostri anno XIV.

Dat. die 18 aprilis 1619, pontif. an. XIV.

CCCXIX.

In idem argumentum, pro Ordine fratrum Minorum Ordinis sancti Francisci Conventualium.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Admonemur pastoralis officii nostri debito diligentius prospicere, ne religiosis, qui regularem vitam professi seculo renunciarunt, ad dignitates et officia per emendicata suffragia ambitiosus pateat accessus.

Exordium.

§ 1. Quocirca, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, dilectis filiis ministro generali, ac provincialibus, et reliquis Ordinis fratrum Minorum Conventualium sancti Francisci praelatis, nunc et pro tempore existentibus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis poenâ ipso facto incurrendâ, praecipimus et mandamus, ne ad instantiam et requisitionem quarumcumque personarum tam laicarum quam ecclesiasticarum extra dictum Ordinem constitutarum, etiam cardinalatus honore ac quacumque seculari dignitate et excellentiâ, etiam ducali, regali, et imperiali fulgentium, cuivis dicti Ordinis religioso ullam gratiam concedere vel poenas aliquas remittere, seu gradus, honores, dignitates, officia, administrationes, functiones et praelaturas eiusdem Ordinis concedere audeant.

Prohibitio ambitus conventualibus sancti Francisci.

§ 2. Quinimo dicti Ordinis fratres et religiosos, qui, contra decreta, hac viâ et his mediis per conquisitos favores et suffragia aliquid sibi procuraverint, ad talia et similia, ac etiam maiora in eodem Ordine consequenda, perpetuo inhabiles declaramus.

Si aliquid per conquisitos favores procuraverint, inhabiles sunt.

§ 3. Insuper dictis religiosis et fratribus eiusdem Ordinis quibuscumque sub eisdem poenis praecipimus, et expresse interdiciamus, ut non solum in praemis-

Nec etiam sponte oblatos recipere possint.

sis omnibus favores huiusmodi minime procurare, sed nec etiam sponte oblatos aut ab eis minime procuratos recipere, et similiter ne ad hunc effectum munera aliqua praedictis personis exhibere audeant seu praesumant.

*Derogatio
constituti.*

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictique Ordinis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si Ordini et fratribus praedictis communiter vel divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

*Fides trans-
sumpta.*

§ 5. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae presentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die iv septembris MDCXIX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 4 septembris 1619, pontif. an. xv.

CCCXX.

In idem argumentum, pro Ordine fratrum Minorum sancti Francisci de Paula¹

¹ Congregationem istorum fratrum approbavit Sixtus VI in Const. vi *Sedes* (in h. n. edit. vii, tom. v, pag. 213). Regulam vero ipsorum confirmavit Iulius II in sua Const. xii *Dudum*, ibidem, pag. 421. Transitumque ad Cappucinos et e contra prohibuit Pius V in Constitut. LXVII *Sedis* in tom. vii, pag. 617. Qui etiam postea dictum Ordinem inter Mendicantium Ordines connumeravit in Const. LXX *Apostolicae* (in h. n. edit. LXXV ibid., pag. 633). Et postea capitulum generale

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

Prooemium.

Admonemur pastoralis officii nostri debito diligentius prospicere, ne religiosi, qui regularem vitam professi seculo renunciarunt, ad dignitates et officia per emendicata suffragia ambitiosus pateat accessus.

*Prohibitio
ambitus de quo
in rubrica.*

§ 1. Quocirca, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, dilectis filiis correctori generali, ac provincialibus, et reliquis Ordinis fratrum sancti Francisci de Paula Minorum nuncupatorum praelatis, nunc et pro tempore existentibus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis poenâ ipso facto incurrendâ, praecipimus et mandamus, ne ad instantiam et requisitionem quarumcumque personarum, tam laicarum quam ecclesiasticarum, extra dictum Ordinem constitutarum, etiam cardinalatus honore et quacumque seculari dignitate et excellentiâ, etiam ducali, regali, et imperiali fulgentium, cuivis dicti Ordinis religioso ullam gratiam concedere, vel poenas aliquas remittere, seu gradus, honores, dignitates, officia, administrationes, functiones, et praelaturas eiusdem Ordinis concedere audeant; quinimo dicti Ordinis fratres et religiosos, qui, contra decreta, hac viâ et his mediis per conquisitos favores et suffragia aliquid sibi procuraverint, ad talia et similia, ac etiam maiora in eodem Ordine consequenda, perpetuo inhabiles declaramus. Insuper dictis religiosi et fratribus eiusdem Ordinis quibuscumque sub eisdem poenis praecipimus et expresse interdiximus, ut non solum in praemissis omnibus favores huiusmodi minime procurare, sed nec etiam sponte oblatos aut ab eis minime procuratos recipere, et si

quolibet sexennio celebrari, officialiumque durationis tempus statuit istemet Paulus in Const. xv *Cum sicut*, tom xi, pag. 229.

militer ne ad hunc effectum munera aliqua praedictis personis exhibere audeant seu praesumant.

Abrogatio
contrariorum.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictique Ordinis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si Ordini et fratribus praedictis communiter aut divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptio-
rum fides.

§ 3. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die vi septembris MDCXIX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 6 septembris 1619, pontif. an. xv.

CCCXXI.

Extensio indulti recitandi officium et missam celebrandi de beato Thoma a Villanova ad omnes fratres Ordinis Eremitarum sancti Augustini regnorum Hispaniarum, et ad quoscumque utriusque sexus regulares, ac etiam presbyteros seculares in oppido de Villanova commorantes.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

In supremo apostolatus solio, meritis licet insufficientibus, divinâ dispensatione constituti, ad ea, per quae servorum Christi

honos et veneratio in terris promoveatur, iuxta creditum nobis desuper apostolicae servitutis officium, libenter intendimus, et piis christifidelium praesertim catholicorum regum id exoptantium votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

§ 1. Aliàs siquidem, nomine dilectorum filiorum prioris generalis et aliorum superiorum necnon fratrum Ordinis Eremitarum sancti Augustini nobis exposito, quod bonae memoriae Thomas a Villanova eiusdem Ordinis, dum vixit, professor, ac archiepiscopus Valentinus, multis et eximiis virtutum, gratiarum et miraculorum donis a Domino illustratus fuerat, et propterea non solum universus Ordo praedictus, sed etiam charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, ac venerabilis frater Isidorus archiepiscopus Valentinus, necnon dilecti filii capitulum et canonici ecclesiae Valentinae, ac deputati, electi, et syndeyi regni et civitatis Valentiae nobis humiliter supplicari fecerunt, ut, donec canonizationis honor dicto Thomae a Villanova ab Apostolicâ Sede haberetur, idem Thomas a Villanova Beatus vocari, et de eodem officium et missa, ut infra, recitari posset;

§ 2. Nos, re prius per venerabiles fratres nostros S. R. E. cardinales sacris ritibus praepositos, quibus eam examinandam mandaveramus, mature discussâ, de eorumdem cardinalium consilio, huiusmodi supplicationibus inclinati, ut ipse bonae memoriae Thomas a Villanova in posterum Beatus nuncupari, atque singulis annis die xviii septembris in toto regno Valentiae a religiosis eiusdem Ordinis sancti Augustini, tam fratribus quam monialibus, et in dictâ civitate Valentinâ, ubi eius corpus requiescere asserebatur, et dioecesi Valentinâ, cuius per undecim an-

Ad preces Ordinis Eremitarum sancti Augustini et regis catholici,

Hic Pontifex concessit Thomam a Villanova Beatum nuncupari et xviii septembris ab Ordine officium recitari et missam celebrari.

nos archiepiscopus fuit, ut praefertur, ab omnibus utriusque sexus regularibus personis, ac etiam presbyteris et clericis secularibus, de eo tamquam de Beato iuxta rubricas breviarii et missalis romani de communi Confessoris Pontificis officium recitari et missa celebrari respective posset, apostolicâ auctoritate perpetuo concessimus et indulimus, prout in aliis nostris in simili formâ Brevis desuper expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, plenius continetur¹

Et ad alias
eorundem pre-
ces,

§ 3. Cum autem, sicut pro parte prioris generalis, ac superiorum et fratrum praedictorum denuo nobis nuper expositum fuit, tam dictus Philippus rex, quam Ordo praedictus, nec non dicti deputati, electi et sindici, concessionem et indultum praedicta ad universum Ordinem sancti Augustini huiusmodi, ac etiam ad oppidum Villanovae de los Infantes nuncupatum, Toletanae dioecesis, unde dictus Thomas oriundus esse asseritur, per nos auctoritate apostolicâ extendi summopere desiderent:

Concessionem
praedictam am-
pliat.

§ 4. Nos, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc iterum porrectis inclinati, de eorumdem fratrum consilio, quod de cetero perpetuis futuris temporibus ab omnibus utriusque sexus eiusdem Ordinis sancti Augustini religiosi in Hispania, nempe in regnis Castellae, Aragoniae et Cathaloniae commorantibus, necnon in oppido de Villanova de los Infantes praedicto, ubi dictus Thomas natus et educatus esse asseritur, ab omnibus etiam utriusque sexus regularibus, ac etiam presbyteris et clericis secularibus officium et missa de eodem Thoma a Villanova, servatâ aliâs in omnibus et per omnia litterarum praedictarum formâ et tenore, recitari et celebrari respective libere et licite possit et

valeat, auctoritate praedictâ, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 5. Non obstantibus omnibus illis, quae in eisdem litteris nostris volumus non ob-
Derogat con-
trariis.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Concessio-
nis transumptis
credi mandat.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiv septembris MDCXIX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 24 septembris 1619, pontif. an. xv.

CCCXXII.

Beatificatio venerabilis Francisci Xaverii sacerdotis Societatis Iesu, cum facultate recitandi officium, ac celebrandi missam de communi Confessoris non Pontificis quotannis die II decembris.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

In Sede Principis apostolorum, nullis licet nostris suffragantibus meritis, a Domino constituti, piis fidelium votis, quibus virtutum Dominus in servis suis honorificatur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Exordium.

§ 1. Sane, pro parte dilectorum filiorum praepositi generalis ac presbyterorum Societatis Iesu nobis nuper expositum fuit, quod bonae memoriae Franciscus Xaverius eiusdem Societatis, dum vixit, presbyter, multis et eximiis virtutum, gratiarum et miraculorum donis a Domino illustratus fuit. Quapropter praepositus et presbyteri praedicti nobis humiliter supplicari fecerunt, ut, donec canonizationis

Superio-
res Societatis
Iesu supplica-
runt huic Pon-
tifici pro beati-
ficatione Fran-
cisci Xaverii di-
ctae Societatis
professoris.

¹ Quas vide supra pag. 426 (R. T.).

honorem (quem dicto Francisco Xaverio, ob eius excellentia merita, aliquando, divinâ adspirante gratiâ, habitum iri sperant) ab Apostolicâ Sede impetrent, idem Franciscus Xaverius Beatus vocari, ac de eodem officium et missa, ut infra, recitari et celebrari respective possit.

Qui dictum Franciscum de cetero Beatum nuncupari, ac die 11 decembris de eo officio recitari et missam celebrari posse indulget.

§ 2. Quare nos, re prius per venerabiles fratres nostros S. R. E. cardinales sacris ritibus praepositos, quibus eam examinandam mandavimus, mature discussâ, de eorumdem cardinalium consilio, huiusmodi supplicationibus inclinati, ut ipse bonae memoriae Franciscus Xaverius in posterum Beatus nuncupari, atque de eo die secundâ decembris, qua obdormivit in Domino, ab omnibus religiosis dictae Societatis ubique terrarum existentibus, in eorum ecclesiis, necnon in omnibus regnis Indiae Orientalis, in quibus per undecim continuos annos christianam religionem disseminavit, ac longe lateque propagavit, item et in oppido Vavie nuncupato, Pampilonensis dioecesis, unde ipse Franciscus Xaverius oriundus esse asseritur, ab omnibus utriusque sexus regularibus ac etiam presbyteris et clericis secularibus iuxta rubricas breviarii et missalis romani de communi Confessoris non Pontificis officium recitari et missa celebrari respective libere et licite valeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus.

Contrariis derogat.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptisque dictae concessionis fidem dari praecipit.

§ 4. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem,

sub annulo Piscatoris, die xxv octobris MDCXIX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 25 octobris 1619, pontif. anno xv.

CCCXXIII.

*Ferdinandus imperator a censuris ad cautelam cum complicibus absolvitur ob amotionem cardinalis Cleselii ab aulâ caesarea*¹

Charissimo in Christo filio nostro Ferdinando Romanorum regi in imperatorem electo Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cum, sicut maiestas tua per litteras suas die tertiâ mensis maii proxime praeteriti datas, necnon per quondam Tiberium Carnevalium ad nos infrascriptâ de re a maiestate tuâ specialiter destinatum nobis exponi fecit, tu, unâ cum bonae memoriae Maximiliano archiduce Austriae, adeo necessariis rationibus et causis ad dilectum filium nostrum Melchiorum S. R. E. presbyterum cardinalem Cleselium nuncupatum, ecclesiae Viennensis ex concessione et dispensatione apostolicâ praesulem, ab aulâ clarae memoriae Matthiae Romanorum regis in imperatorem electi amovendum et in tuto loco in oppido Eniponti nostro nomine custodiendum permotus fueris², ut in eâ re nihil a te peccatum, sed religioni catholicae et reipublicae nec non Statibus domus Austriae consultum fuisse reperias, nec propterea absolutione a praemissis, quamvis ad cautelam, tibi opus esse existimas; nihilominus, quando per dilectum filium magistrum Fabritium Verospium cappellanum nostrum et causarum palatii apostolici auditorem, a nobis de hoc negotio ad maiestatem tuam missum, absolutione

Ferdinandi petitio.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Edit. Main. legit fuerit (R. T.).

a praemissis saltem ad cautelam te indigere nostro nomine tibi significatum fuerit, maiestas tua pro suâ in nos et hanc sanctam Sedem observantiâ ac obsequendi studio rem hanc ad nostram voluntatem et arbitrium, cui, ut princeps catholicus parebit, reiecerit, et idcirco dictus quondam Tiberius inhaerendo litteris tuis huiusmodi absolutionem ad cautelam a praemissis nomine tuo pro te et aliis, quorum operâ et consilio in eisdem praemissis usus fuisti, a nobis petierit, promittens huiusmodi petitionem, maiestatis tuae approbatione et ratificatione ratam, validam futuram, prout in supplici libello eiusdem Tiberii sub die III mensis iunii proxime praeteriti nobis exhibito plenius continetur:

Pontificis benignitas.

§ 2. Nos, ad grandia maiestatis tuae in nos et Apostolicam Sedem fidei et observantiae atque adeo in religionem catholicam merita paternae considerationis dirigentes intuitum, supplicationibus praedictis nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, re prius cum nonnullis venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, prudentiâ, doctrinâ, et pietate eximiis, communicatâ, et mature examinatâ, te, et eorum singulos, quorum operâ et consilio in praemissis usus fuisti, ut praefertur, ab excommunicatione maiori, necnon aliis quibuscumque censuris et poenis ecclesiasticis ob praemissa omnia et singula quomodolibet incursis, qualescumque sint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, ad cautelam absolvimus, et absolutos esse et fore decernimus et declaramus, necnon in pristinum, et cum, in quo ante praemissa quomodolibet maiestas tua et illi eratis, statum et gradum in omnibus et per omnia plenarie restituimus, reponimus et reintegramus.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibus, generalibus, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordina-

tionibus, privilegiis, indultis et litteris apostolicis, etiam extravagantibus, et in corpore iuris clausis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 4. Volumus autem, quod poenitentiam, quam tibi et aliis praedictis confessarius idoneus propter praemissa iniungendum duxerit, adimplere omnino teneamini.

Poenitentia a confessario imponenda.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxv octobris MDCXIX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 25 octobris 1619, pontif. an. xv.

CCCXXIV.

*Nuncio apostolico in Poloniae regno committitur dismembratio decimarum manupularium praefecturae Lomzensis a mensâ episcopali Plocensi, earumque unio mensae capitulari pro distributionum quotidianarum augmento*¹

Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,

Dilecto filio nostro et Sedis Apostolicae nuncio in regno Poloniae residenti, salutem et apostolicam benedictionem.

Debitum pastoralis officii nobis ex alto commissi nos admonet et inducit, ut ad ea, per quae ecclesiarum quarumlibet, praesertim cathedralium, earumque mensarum capitularium, necnon personarum divinis laudibus in ipsis ecclesiis insistentium commoditatibus consulitur, et necessitatibus occurritur, libenter intendamus, ac in his eiusdem officii nostri partes favorabiliter interponi mandemus, prout, personarum, rerum et temporum qualitatibus diligenter pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte venerabilis fratris nostri Henrici episcopi Plocensis, ac dilectorum filiorum capituli et canonicorum ecclesiae Plocensis,

Petitio episcopi et capituli.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

petitio continebat, quod fructus, redditus et proventus mensae capitularis dictae ecclesiae temporum iniuriâ adeo imminuti fuerint, ut, propter illorum ac distributionum quotidianarum tenuitatem, pauci admodum eiusdem ecclesiae canonici divinis officiis, in eâ celebrari solitis, interesse, easdemque distributiones lucrari curent. Verum praedictus Henricus episcopus, id pro sui pastoralis officii debito provide considerans, ac aliâs animos eorumdem canonicorum ad laudes divinas in eâdem ecclesiâ alacrius et ferventius decantandas incitare cupiens, quasdam decimas manipulares nuncupatas ex bonis regalibus praefecturae Lomzensis ad mensam suam episcopalem Plocensem legitime spectantes, annui redditus bis mille florenorum Polonicorum, mille scuta auri circiter, ut asseritur, constituentium (licet octingenti floreni huiusmodi monetae, nec non quadringenta scuta paria conficientes, eidem mensae episcopali ad praesens¹ obveniant, ex quo residuum illorum quibusdam particularibus personis ipsius ecclesiae canonicis per dicti Henrici episcopi praedecessores tunc existentes episcopos Plocenses ad eorum vitam concessum² fuit), eidem mensae capitulari pro augmento distributionum quotidianarum huiusmodi (cum hoc tamen, quod eiusdem ecclesiae capitulum et canonici praedicti, et pro tempore existentes, sexcentos collegio dilectorum filiorum vicariorum dictae ecclesiae, et quadringentos florenos similes seminario puerorum ecclesiastico Plocensi ex dictis bis mille florenis quolibet anno dare et assignare debeant et teneantur) concedere et assignare proponat³: et, si

dictae decimae ex nunc, prout postquam omnes ad praedictam mensam episcopalem, per obitum modernorum eas seu earum partes percipientium in vim concessionum, ut praefertur, factarum, redierint, ab eâdem mensâ episcopali (cuius fructus, redditus, et proventus pro commodâ episcopi Plocensis pro tempore existentis sustentatione et manutentione, et detractis huiusmodi decimis, abunde sufficiunt) dismembrarentur, illaeque, sic dismembrae et separatae, dictae mensae capitulari¹ pro huiusmodi distributionum quotidianarum augmento applicarentur et appropriarentur, ut infra, ex hoc profecto feliciori eiusdem ecclesiae statui et canonicorum eorumdem commoditatibus cum non modico divini cultus splendore et incremento satis opportune consuleretur, nec propterea dicta mensa episcopalis aliquod sentiret gravamen. Quare pro parte Henrici episcopi, capituli, ac canonicorum praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 2. Nos igitur, certam de praemissis notitiam non habentes, dictumque Henricum episcopum, ac capituli, et canonicorum huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, nec non veriores aliarum unionum, annexionum, incorporationum, applicationum et appropriationum, dictae mensae capitulari hactenus factarum, tenores ac datas, decimarum quoque huiusmodi valores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni

Dismembratio et respectiva unio, de quibus in rubrica, nuncio apostolico committitur.

¹ Haec videretur aliquod deesse ex. g. *tantummodo* (R. T.).

² Erronee edit. Main. legit *concessus* (R. T.).

³ Nil praecessit a quo regatur huiusmodi subiunctivum: et propterea legendum videretur *proponit* (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. legit *episcopali* (R. T.).

tuae per praesentes committimus et mandamus, quatenus, constituto tibi prius legitime de praemissis, dictas decimas cum omnibus earum iuribus et pertinentiis universis ab eâdem mensâ episcopali ex nunc, prout postquam omnes ad eam redierint, ut praefertur, auctoritate nostrâ perpetuo dismembres et separe; illasque sic dismembratas et separatas praedictae mensae capitulari pro augmento distributionum quotidianarum praedictarum, dictâ auctoritate nostrâ, etiam perpetuo applices et appropries; ita quod liceat modernis praedictis ac pro tempore existentibus capitulo et canonicis eiusdem ecclesiae, per se, vel alium, seu alios eorum nomine, partis non concessae, ex nunc, residui vero decimarum huiusmodi, postquam per obitum singulorum canonicorum illas seu earum partes nunc percipientium vacare ac aliâs ad mensam episcopalem redire contigerit, simul vel successive, facto loco vacationi huiusmodi, corporalem, realem et actuale possessionem apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, illasque percipere, exigere, levare, arrendare, locare, dislocare ac (1) donationem ex eis sexcentis pro collegio, et aliis quadringentis florenis huiusmodi pro seminario praedictis, per dictos capitulum et canonicos, ut praefertur, postquam tamen omnium decimarum praedictarum possessionem adepti fuerint, modo et formâ praemissis, et interim pro ratâ possessorum, collegio et seminario huiusmodi dandis et assignandis, ita quod ad id per Ordinarium loci nunc et pro tempore existentem, etiam per censuras ecclesiasticas cogi, possint in suos et dictarum distributionum quotidianarum usus et utilitatem convertere, Dioecani loci vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ.

1 Forsan hic deest praep. *post* vel *praeter* (R. T.).

§ 3. Nec non praesentes nostras litteras sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, seu regulis, vel constitutionibus, etiam revocatoriis unionum et annexionum et incorporationum effectum non sortitarum, etiam per quoscumque Romanos Pontifices successores nostros, etiam in crastinum assumptionis cuiuslibet ipsorum ad summi apostolatus apicem fieri solitis, minime¹ comprehendendi, sed semper et perpetuo ab eis exceptas, et, quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum, etiam sub posteriori datâ per modernos praedictos ac pro tempore existentes eiusdem ecclesiae capitulum et canonicos quandocumque eligendâ, restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; ac ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, iudicari et definiri debere, necnon quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane eâdem auctoritate nostrâ decernimus.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac nostrâ de exprimendo vero valore secundum communem estimationem, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non eiusdem ecclesiae Ploensis (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis illi, eiusque praesuli, capitulo, clero, canonicis, aliisque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, in contrarium forsân praemissorum quomodolibet concessis,

Clausulae pro praesentium litterarum firmitate.

Derogatio contrariorum.

1 Vocem *minime* addendum censui (R. T.).

confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis mentio in eisdem nostris litteris habenda foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXIX, tertio idus decembris, pontif. nostri anno xv.

Dat. die 11 decembris 1619, pontif. an. xv.

CCCXXV.

Decimae sex super omnibus fructibus et pensionibus ecclesiasticis Italiae imponuntur.

**Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.**

Causae imponendi decimas recensentur.

In speculâ militantis Ecclesiae a Domino per eius divinae gratiae abundantiam, nullo licet merito nostro, constituti, et intestina mala quibus inclyta Germania et illi vicinae provinciae affligantur, necnon quanto hostis humani generis conatu charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum regis in imperatorem electi et catholicorum res ibidem oppugnentur, pastoralis sollicitudine considerantes, non possumus non graviter commoveri. Nemo enim nescit, quantis seditionibus, rebellionibus et funestis haereticorum motibus omnia fluctuent, ut in locis, quae a catholicae fidei hostibus occupantur, divina humanaque iura, ac sacrosanta Dei templa violentur, sacrae caeremoniae ablegentur, sacrificia cessent, Dei sanctorumque honor nullus, contumeliae et opprobria multa sint. Quae sane calamitates cum Ecclesiae, hoc est mystici corporis Christi tam prin-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

cipalia membra affligant, cetera membra unâ nobiscum, qui huius corporis, licet indigni, visibile caput a Domino constituti sumus, merito condolere debent.

Quapropter nos, in hac rerum calamitoso statu, pro eâ quam de catholicorum Germaniae praedictae et vicinarum provinciarum huiusmodi, qui non modica pars sunt gregis dominici nobis divinitus crediti, praecipuam habemus sollicitudinem, officii nostri partes esse duximus, eisdem, quacumque opportunâ ratione possumus, opem ferre et communem causam Reipublicae Christianae adiuvere. Cum vero camerae nostrae apostolicae vires valde debilitatae sint, et redditus ad ea comparanda praesidia, quae praesentes necessitates postulant, nequaquam sufficiant, cogimur, exemplo Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, ad aliarum ecclesiarum peculium, Christique Domini patrimonium, cuius causa nunc agitur, nos convertere, sperantes in Domino, non iniquum quemque urgentium harum necessitatum aestimatorem in tam sanctum, piun ac necessarium usum, pro christianâ pietate, libenter contributurum.

§ 1. Habitâ igitur super his omnibus cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus deliberatione maturâ, de eorum consilio et assensu indicimus et imponimus sex integras decimas omnium et quorumcumque fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obventionum, distributionum quotidianarum, et emolumentorum ordinariarum et extraordinariarum, omnium et quarumcumque ecclesiarum, patriarchalium, metropolitanarum, cathedralium, collegiatarum et parochialium, necnon monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum patriarchalium, archiepiscopali-um, episcopali-um, abbatialium, capitularium et conventualium, prioratuum quoque, praepositarum, praeceptoriarum, canonicatum, praebendarum, dignitatum, per-

Imponuntur sex decimae.

sonatum, administrationum et officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium, ac S. Benedicti, S. Augustini, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, S. Basilii, Sylvestrinorum, et, qui proprietates redditusque certos ex privilegio vel aliâs possident, Mendicantium ac quorumcumque aliorum Ordinum utriusque sexus necnon congregationum regularium (exceptis praedictis S. R. E. cardinalibus ob assiduos, magnosque labores, quos ipsi Ecclesiae universali impendunt, et gravissima, quae tuendae dignitatis causâ sustinent, onera, ac exceptis etiam duodecim illis congregationibus, quae cum camerâ apostolicâ tempore felicis recordationis Pii Papae V praedecessoris nostri de subsidio ordinario concordarunt), et praeterea hospitalium etiam pauperum, hospitalitatem non exercentium, seu bona et redditus ultra infirmorum necessitates et alia, pro quibus instituta sunt, pia officia exercenda possidentium, necnon B. Mariae Theutonicorum, S. Lazari de Altopassu, Templi Domini, et aliarum militiarum (Hospitali S. Ioannis Hierosolymitani, quod pro sui tutelâ contra Turcas et alios infideles alienis auxiliis quotidie indiget, dumtaxat excepto¹) in Italia universâ consistentium, secundum verum annum valorem fructuum, reddituum, proventuum et aliorum praedictorum, nisi aliter cum Sede et camerâ apostolicâ fuerit concordatum; ac etiam indicimus et imponimus sex alias decimas omnium et quarumcumque pensionum annuarum super fructibus, redditibus, pro-

¹ Comma istud, quod censuimus parenthesi includere, etiam triplici correctione egere nobis visum fuit; nam in edit. Main. absque signo ullo parenthesis sic legitur: *et aliarum militiarum*, hospitalissancti Ioannis Hierosolymitani, quae pro sui tutela contra Turcas et alios infideles alienis auxiliis quotidie indiget, dumtaxat exceptis, in Italia universâ consistentium, etc. (R. T.).

ventibus, iuribus, obventionibus, emolumentis et distributionibus supradictis, in favorem quorumcumque (non tamen cardinalium et duodecim congregationum huiusmodi) assignatarum et assignandarum, percipiendas, exigendas et levandas ab omnibus et quibuscumque episcopis, archiepiscopis et primatibus, patriarchis et aliis ecclesiarum praelatis, ac ceteris cuiuscumque dignitatis, gradus, status et conditionis personis praedicta, quocumque iure et titulo, obtinentibus et obtenturis, necnon oeconomis, et administratoribus perpetuis et temporalibus usufructuariis, ac fructus, pensiones, res et alia huiusmodi iura ex quacumque causâ sibi apostolicâ auctoritate in toto vel in parte reservata habentibus et habituris, secularibus et regularibus Ordinum, congregationum, militiarum et hospitalium (non tamen sancti Ioannis) praedictorum, necnon ab ipsis ecclesiis, cappellaniis, conventibus, ordinibus, congregationibus, collegiis, hospitalibus, militiis, mensis, massis et locis, quocumque privilegio et exemptione reali, personali et mixtâ, antiquâ et immemorabili, pacificâ et continuâ suffultis: quos omnes ad hoc obligatos pro unâ intra proximum diem festum S. Michaëlis archangeli proximi mensis septembris, et pro aliâ intra eundem festum anni proxime futuri, et pro tertiâ partibus aequalibus intra illum ipsum diem festum consequentis protinus anni, camerae praedictae, et illius depositario generali ad id constituendo, omnino volumus persolvere.

§ 3. Eiusdem vero depositarii munus erit sedulo curare, ut quicquid pecuniarum ex decimis colligetur, id diligenter ac fideliter asservetur, de mandato nostro speciali in dictos usus dumtaxat, nec aliâs, erogandum.

§ 4. Quicumque vero decimas huiusmodi nullo modo vel non integre scienter, aut non secundum verum annum valorem

Depositarii deputatio et munus.

Poenae non solventibus infliguntur.

fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obventionum, distributionum et emolumentorum, vel concordiam cum Sede et camerâ praedictis, ut praefertur, ineundam, sive terminis constituendis, non exhibuerint, seu in illorum exhibitione malitiam commiserint vel fraudem, ecclesiarum antistites suspendimus a divinis, capitula vero, conventus et collegia quaecumque ecclesiastico interdicto supponimus, ac singulares personas, antistite inferiores, excommunicationis sententiâ innodamus.

Modus persolvendi huiusmodi decimas praescribitur.

§ 5. Ceterum, ad praedictas decimas consequendas, praecipimus etiam omnibus conductoribus, censuariis et locatoribus proprietatum, fructuum, rerum et iurium praedictorum, etiam huiusmodi pensionibus oneratorum, ut utrasque decimas, nomine dominorum et pensionariorum, ad computum suae quisque locationis, omnibus vero possessoribus, usufructuariis et aliis pensiones solvere debentibus, ut ipsi etiam decimas pensionum huiusmodi, nomine pensionariorum, camerae et procuratoribus praedictis integre persolvant. Decernentes, decimas fructuum, reddituum, proventuum et aliorum iurium praedictorum, secundum verum valorem annuum, vel saltem iuxta taxam, de qua cum S. R. E. camerario, nostroque et camerae praedictae thesaurario generali, ut praefertur, concordaverint, alias vero pensionum decimas ad rationem decem pro centenario praestari debere, et secundum ea praedictos omnes in solidum cogendos esse; ipsarumque decimarum procuratores, a quibus libuerit, integre exigendi optionem, facultatemque habere; neque ullas immunitates et exemptiones, etiam ex causâ resignationis, cessionis iuris, concordiae, conventionis, aut quacumque aliâ gravi et onerosâ occasione, quocumque modo concessas, et interim concedendas, integram solutionem huiusmodi minuere vel impedire; neque

siones huiusmodi solvere debentes, etiam si ipsi iuri et actioni petendae vel detrahendae vel retinendae portionis et ratae partis pensionarios contingentis iureiurando renuntiaverint, atque ex formâ dictae camerae amplissimâ caverint modo aliquo obligari, neque ad id pro dicto tempore constringi posse; omnes vero confessiones et quietantias receptionis decimarum a procuratoribus et ministris camerae praedictae, tam conductoribus, censuariis et locatoribus nomine suorum principalium, quam etiam ipsis, necnon possessoribus, usufructuariis, et aliis pensiones solvere debentibus nomine pensionariorum faciendas, perinde valere, atque in iudicio et extra illud ubique locorum fidem facere, ac si ipsismet principalibus et pensionariis praesentibus et solventibus factae et exhibitae fuissent; conductores autem, qui pretium locationis dominis legitime anticipaverint, locationem suam huiusmodi, quam ad hoc prorogamus, usque ad integram satisfactionem, ut prius, etiam adveniente successore, continuare debere;

§ 6. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales in quavis causâ et instantiâ (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Ut autem omnia supradicta, sicut causa urgens postulat, diligenter et fideliter executioni demandentur, dilectum filium nostrum Petrum tituli S. Mariae Transtiberim presbyterum cardinalem Aldobrandinum nuncupatum, S. R. E. camerarium, cuius integritas atque experientia iam pridem nobis perspecta est, generalem omnium decimarum praedictarum collectorem in universâ Italia, cum omnibus et quibus-

Clausula.

Cardinalis camerarius collector designatur.

cumque privilegiis, iurisdictionibus ac iuribus, quae omnes alii antehac huiusmodi collectores habuerunt, auctoritate praedicta, tenore praesentium, constituimus et deputamus: eique plenam, liberam et absolutam potestatem, facultatem et auctoritatem tribuimus, omnes ipsas decimas, camerae praedictae nomine, ubique procurandi; praedictos omnes, tam coniunctim quam divisim, ad illarum integram solutionem, ut praedictum est, faciendam, etiam per edictum locis publicis affigendum, monendi et requirendi; non parentes, fraudantes et ceteros contumaces in censuras et poenas praedictas incidisse declarandi; proprietates, res, fructus et alia bona ipsorum, etiam manu regia apprehendendi, et usque ad condignam satisfactionem retinendi; contradictores et perturbatores, molestatores et rebelles quoscunque, eisque auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, quovis quaesito colore praestantes, cuiuscunque dignitatis, gradus et ordinis fuerint, praedictis aliisque censuris et poenis ecclesiasticis, necnon pecuniariis, ceterisque iuris ac facti remediis compellendi; illosque etiam iteratis vicibus aggravandi; dignitatibus, beneficiis et officiis omnibus privandi et amovendi, et ad futura inhabiles faciendi; interdictum ecclesiasticum apponendi, auxiliumque brachii secularis, quandocumque opus fuerit, invocandi; ad sanitatem vero reversos, qui debite satisfecerint, ab omnibus censuris et poenis supradictis, in forma Ecclesiae consuetam, absolvendi; super irregularitate forsitan occursa dispensandi, et ad pristinum statum omnino restituendi; praeterea collectores et subcollectores fidei et facultatibus idoneos in omnibus civitatibus, terris et provinciis Italiae praedictae, quotquot viderit expedire, cum simili vel limitata (non tamen absolvendi) potestate, constituendi, eumque vel eos arbitrio suo revocandi, negligentes et morosos remo-

vendi, ac alium seu alios subrogandi, quotiescumque ei videbitur; in delinquentes et suspectos, per se, vel alium, seu alios, etiam simpliciter et de plano, ac sine strepitu et figura iudicii, inquirendi, et meritis poenis puniendi; modos et formas in praedictis servandos praescribendi; dubia quaecumque in praemissis forte oritura declarandi; ac prorsus omnia et quaecumque circa ea necessaria et opportuna faciendi, statuendi et exequendi; etiamsi contra forent, quae mandatum exigent magis speciale, quam praesentibus est expressum.

§ 8. Non obstantibus piae memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali edita de duabus dietis, ac aliis apostolicis constitutionibus, nec non ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, congregationum, hospitalium, militiarum et locorum praedictorum (iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis), statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis; quodque praelatis et personis praedictis, eorumque ecclesiis et locis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, a praedicta sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto, nec non personis earumque nominibus et cognominibus, ecclesiis, monasteriis, ordinibus et locis huiusmodi, mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, in genere et in specie, quomodocumque concessis, confirmatis et innovatis; etiam solutionem decimarum aliter quam secundum antiquam taxam, et nisi in universali decimarum per orbem impositione¹ fieri prohibentibus; necnon promissionibus, donationibus, obligationibus, iuramentis et renunciationibus, vin-

Contraria tolluntur.

¹ Edit. M.-in. legit *impositionem* (R. T.).

culis et cautelis in assignatione praedictarum pensionum factis, quibus per impositionem decimarum huiusmodi neminem teneri, neque eas, quoad praemissa, contra quemquam locum habere declaramus; aliisque indultis et litteris apostolicis, generalibus et specialibus, cuiuscumque tenoris existant, per quae praesentibus non expressa, aut omnino non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quomodolibet eorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis; quae omnia contra praemissa nolumus cuiquam in aliquo suffragari; necnon aliis huiusmodi impositionibus et concessionibus ad tempus nondum elapsum per nos factis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clementis V constitutio praeservatur.

§ 9. Ceterum, in percipiendis decimis praedictis, constitutionem recolendae memoriae Clementis Papae V, similiter praedecessoris nostri, in concilio Viennensi editam, quod decimae ad monetam currentem communiter levare, nec calices, libri, ceteraque ecclesiarum ornamenta divino cultui dicata, ex causâ pignoris capi, percipi vel distrahi, aut alias quomodolibet occupari debeant, ubique volumus observari. Quin etiam praecipimus, ne quisquam etiam plura, quancumque valoris beneficia ecclesiastica, seu plures pensiones, aut fructus, seu talia mixtim obtinens, pro litterâ et sigillo quietantiae universalis, si illam habere voluerit, ultra unum carlenum, conficientem quatenos triginta septem huius monetae, solvere teneatur, nec ad aliud onus, etiam praetextu cambii, uspiam compellatur.

Fides transumptis danda.

§ 10. Quia vero difficile nimis esset praesentes litteras quocumque illis opus erit perferre, volumus quoque illarum exemplis etiam impressis et notarii publici manu, ac Petri cardinalis et camerarii praedicti, aut alterius collectoris, seu praelati ecclesiastici, eiusve curiae sigillo

obsignatis, eadem prorsus fides, in iudicio et extra illud, ubique locorum adhibeatur, quae illis ipsis adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Clausulae poenales.

§ 12. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum indictio-num, impositionum, statuti, suspensionis, suppositionis, innodationis, decreti, pro-rogationis, constitutionis, deputationis, tributionis, voluntatis, et praeceptorum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis, etc.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXX¹, idibus ianuarii, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 13 ianuarii 1620, pontif. an. xv.

✠ EGO PAULUS

Pontificatus

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

Satiabor cum apparuerit gloria tua.

† Ego A. Maria episcopus Ostiensis cardinalis Gallus.

Ex card. ordinem subscript. 1620.

† Ego Antonius episcopus Portuensis cardinalis Saulius.

†

† Ego Benedictus episcopus Sabinensis cardinalis Iustinianus.

† Ego Franciscus Maria episcopus Praenestinus cardinalis a Monte.

†

†

† Ego Petrus S. Mariae Transtyberim presbyter cardinalis Aldobrandinus S. R. E. camerarius.

† Ego Octavius tituli S. Laurentii in Lucina S. R. E. presbyter cardinalis Bandinus.

†

†

¹ Edit. Main. habet 1619, sed ex errore nam in margine legit 1620, et an. pontif. xv (n. r.).

† Ego Dominicus tituli S. Petri in Monte-
aureo presbyter cardinalis Tuscus.
†
†
†
†
† Ego Dominicus basilicae Ss. Apostolo-
rum presbyter cardinalis Gymnasius.
†
†
† Ego Ioannes cardinalis de Vicentia ti-
tuli sancti Marci.
† Ego Iacobus tituli S. Stephani in Monte
Coelio presbyter cardinalis Sannesius.
† Ego Scipio tituli S. Chrysogoni presby-
ter cardinalis Burghesius maior poeni-
tentiarius.
† Ego M. tituli S. Nonuphrii presbyter
cardinalis Barberinus.
† Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor
Coronatorum presbyter card. Millinus.
† Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae pres-
byter cardinalis Lantes.
†
†
† Ego Fr. tituli sancti Augustini presby-
ter cardinalis Verallus.
† Ego Ioannes Baptista tituli S. Caeciliae
presbyter cardinalis Lenius.
†
†
† Ego Ioannes tituli S. Clementis presby-
ter cardinalis Bonsius.
† Ego Philippus tituli S. Mariae de Po-
pulo presbyter cardinalis Philonardus.
† Ego P. tituli Ss. Nerei et Achillei pres-
byter cardinalis Crescentius.
†
†
† Ego Horatius tituli S. Salvatoris in
Lauro presbyter cardinalis Lancellottus.
† Ego Gaspar tituli S. Crucis in Hierusa-
lem presbyter cardinalis Borgia.
†
†

† Ego Robertus tituli S. Pudentianae pres-
byter cardinalis Ubaldinus.
† Ego Tiberius tituli S. Priscae presby-
ter cardinalis Mutus.
†
†
†
†
† Ego Ladislaus tituli S. Mariae super
Minervam presbyter cardinalis de A-
quino.
† Ego Petrus tituli S. Thomae in Parione
presbyter cardinalis Camporeus.
† Ego Matthaeus presbyter cardinalis Prio-
lus tituli S. Hieronymi Illyricorum.
† Ego Scipio presbyter cardinalis S. Su-
sannae, S. R. E. bibliothecarius.
†
†
† Ego Alexander S. Laurentii in Damaso
diaconus cardinalis Montaltus, S. R. E.
vicecancellarius.
†
†
† Ego Andreas S. Eustachii diaconus car-
dinalis Ferettus.
†
†
†
†
† Ego A. S. Angeli cardinalis Capponius.
† Ego A. S. Mariae in Cosmedin diaco-
nus cardinalis Ursinus.
†

 CCCXXVI.

*Exemptio monasterii monialium Discal-
ceatarum Ordinis beatae Mariae de
Monte Carmelo, Bisuntinae dioecesis,
oppidi de Liege, a curâ et gubernio
archiepiscopi Bisuntini ac superio-
rum et fratrum Carmelitarum, et su-
biectio curae quorundam presbytero-*

*rum ad huiusmodi monasteriorum regimen a Sede Apostolicâ deputatorum*¹

Paulus Papa V.
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Ex debito pastoralis officii nostri, quo divinâ disponente clementiâ universalis Ecclesiae regimini praesidemus, ad ea sedulo intendimus, ut sanctimoniales, quae, relictis mundi illecebris, divini numinis obsequiis se se manciparunt, feliciter dirigantur et gubernentur.

Monasterium a visitatione archiepiscopi Bisuntini et a gubernio fratrum Carmelitarum eximit,

§ 1. Hinc est, quod nos, prospero, felicitique monasterii monialium Discalceatarum nuncupatarum beatae Mariae Virginis et sancti Iosephi Bisuntini Ordinis beatae Mariae de Monte Carmelo, per dilectum filium Ferdinandum Bereur dominum in in temporalibus loci de Liege in comitatu Burgundiae Bisuntinae dioecesis, ut accepimus, fundati et dotati, regimine et gubernio, quantum cum Domino possumus, consulere volentes, supplicationibus dicti Ferdinandi nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, monasterium praedictum, ac illius pro tempore existentes abbatissam, seu priorissam, et moniales nec non conventum, res et bona universa, ab omni superioritate, iurisdictione, visitatione, curâ et gubernio venerabilis fratris Ferdinandi moderni et pro tempore existentis archiepiscopi Bisuntini, nec non prioris generalis, aliorumque superiorum et fratrum dicti Ordinis, in spiritualibus et temporalibus, apostolicâ auctoritatē, tenore praesentium, perpetuo eximimus et liberamus;

Subiicitque regimini nonnullorum presbyterorum.

§ 2. Ac illa trium presbyterorum regni Franciae ad curam, regimen et gubernium aliorum eiusdem regni monialium huiusmodi monasteriorum a Sede Apostolicâ pro tempore deputatorum, nec non duorum aliorum presbyterorum ex dicto co-

mitatu, seu alio dominio dilecti filii nobilis viri Alberti et dilectae in Christo filiae nobilis mulieris Isabellae Clarae Eugeniae archiducum Austriae et Belgii principum, seu illorum in ditionibus huiusmodi successorum, per dictos tres presbyteros eligendorum et nominandorum, ac ab eodem Ferdinando moderno et pro tempore existente archiepiscopo Bisuntino approbandorum, superioritati, iurisdictioni, visitationi, correctioni, curae et gubernio, in eisdem spiritualibus et temporalibus, sine tamen praeiudicio iurium eiusdem archiepiscopi, tam vigore decretorum Concilii Tridentini, quam aliâs quomodolibet in regulares exemptos illi competentium, auctoritate et tenore praedictis perpetuo subiiciamus et supponimus.

§ 3. Nec non abbatissae seu priorissae et monialibus praedictis, ut sub presbyterorum praedictorum obedientiâ huiusmodi viventes omnibus et singulis gratiis, indulgentiis, indultis et privilegiis, non tamen revocatis nec sub aliquâ revocatione comprehensis, ac decretis eiusdem Concilii et constitutionibus apostolicis non contrariis, quibus aliae dicti Ordinis moniales de iure, usu, consuetudine, aut aliâs quomodolibet utuntur, fruuntur et gaudent, ac uti, frui et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad earum instar, sed pariformiter et aequè principaliter, et absque ullâ prorsus differentiâ (exemptione a iurisdictione dictorum presbyterorum pro tempore deputatorum et approbandorum, ut praefertur, exceptâ) uti, frui, potiri et gaudere (perinde ac si sub prioris generalis ac superiorum et fratrum praedictorum curâ et gubernio existerent) libere et licite valeant, auctoritate et tenore paribus concedimus et indulgemus.

§ 4. Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae eidem Ferdinando moderno et pro tempore existenti archiepi-

Monialibus ceterorum monasteriorum privilegia concedit.

Prohibet, quominus archiepiscopi vel superiores Ordines

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

nis Carmelitarum se in eiusdem monasterii curam ingerant.

scopo Bisuntino, nec non priori generali, aliisque superioribus et fratribus, nec non abbatissae, seu priorissae, et monialibus praedictis, ut Ferdinandus modernus et pro tempore existens archiepiscopus Bisuntinus, nec non prior generalis, ac alii superiores et fratres praedicti se se minime imposterum, quovis quaesito colore, praetextu vel ingenio, in curâ et gubernio monasterii, illiusque abbatissae, seu priorissae et monialium, conventus, rerum et bonorum praedictorum, praeterquam ut supra respective, quoquomodo se immiscere, aut in ea iurisdictionem, superioritatem, visitationem, aut correctionem aliquam exercere audeant vel praesumant; abbatissa vero, seu priorissa, et moniales praedictae eosdem presbyteros pro tempore deputatos ac approbatos, ut supra, in earum, monasteriique, et rerum ac bonorum praedictorum superiores, reformatores et correctores habeant et recognoscant, ipsorumque presbyterorum monitis et mandatis salubribus prompte pareant et obediant, illaque suscipiant humiliter, et efficaciter adimplere procurent.

Clausulae.

§ 5. Decernentes irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrarietum.

§ 6. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non monasterii et Ordinis praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat

specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxv ianuarii MDCXX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 25 ianuarii 1620, pontif. an. xv.

CCCXXVII.

Extensio concessionis indulti, quo permittitur recitari officium et celebrari missam B. Paschalis Baylon, pro universis religiosis utriusque sexus eiusdem Ordinis in Hispaniarum regnis, et pro cuncto clero in oppidis, ubi beatus Paschalis natus fuit, vel ubi eius corpus requiescit.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Aliâs, pro parte dilectorum filiorum ministri generalis, et aliorum superiorum, necnon fratrum Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantiâ Discalceatorum nuncupatorum nobis exposito, quod bonae memoriae Paschalis Baylon, eiusdem Ordinis, dum vixit, professor, multis et eximiiis virtutum gratiarum et miraculorum donis a Domino illustratus fuerat, et idcirco non solum universus Ordo praedictus, sed etiam charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, ac dilecti filii nostri Franciscus S. R. E. cardinalis Lermæ nuncupatus, necnon totius regni Valentiae procures nobis humiliter supplicari fecerant, ut, donec canonizationis honorem (quem dicto Paschali Baylon, ob eius excellentia merita, aliquando, divinâ adspirante gratiâ, habitum iri sperabant) ab Apostolicâ Sede impetrarent, idem Paschalis Baylon Beatus vocari, ac de eodem officium et missa recitari posset; nos, re prius per venerabiles fratres nostros eiusdem S. R. E. cardinales sacris ritibus praepositos, quibus

Refertur indultum, de quo in aliâ constitutione.

eam examinandam mandaveramus, mature discussâ, de eorumdem cardinalium consilio huiusmodi supplicationibus inclinati, ut ipse bonae memoriae Paschalis Baylon imposterum Beatus nuncupari, atque de eo singulis annis die xvii maii, quo obdormivit in Domino, a fratribus eiusdem Ordinis in regno Valentiae commorantibus, tamquam de Confessore non Pontifice, iuxta rubricas breviarii et missalis romani, officium recitari, et missa celebrari, necnon in ecclesiâ fratrum eiusdem Ordinis oppidi Villae Regalis, in eodem regno Valentiae existentis, ab omnibus presbyteris, tam secularibus quam regularibus, missa, ut supra, similiter celebrari libere et licite posset et valeret, apostolicâ auctoritate concessimus et indulimus, prout in aliis nostris in simili formâ Brevis sub die xxix octobris anni mdcxviii expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur ¹

Petitio extensionis.

§ 2. Cum autem, sicut dictus Philippus rex, ac dilecti filii minister generalis, necnon alii superiores et fratres eiusdem Ordinis sancti Francisci de Observantiâ nobis nuper exponi fecerunt, ipsi pro eo, quem erga ipsum beatum Paschalem gerunt, devotionis affectu plurimum cupiant, concessionem et indultum, ac desuper confectas litteras huiusmodi, ad universum Ordinem fratrum Minorum de Observantiâ huiusmodi, ac etiam ad praedictum Villae Regalis, ubi eiusdem beati Paschalis corpus requiescere, necnon Turris Formosae Seguntinae dioecesis, unde idem beatus Paschalis oriundus esse asseritur, respective oppida per nos, ut infra, extendi; nobis idcirco humiliter supplicari fecerunt, ut eorum votis in praemissis annuere de benignitate apostolicâ digneremur.

¹ Huiusmodi litterae supra relatae fuerunt, pagina 430 (A. T.).

§ 3. Nos igitur, de eorumdem cardinalium consilio, posterioribus huiusmodi supplicationibus inclinati, concessionem et indultum, ac desuper confectas litteras huiusmodi, ad omnes utriusque sexus religiosos dicti Ordinis Minorum regularis observantiae in regnis Castellae et Aragoniae commorantes, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, extendimus et ampliamus. Necnon, ut in Villae Regalis, ubi eiusdem beati Paschalis corpus requiescere, ac Turris Formosae, ubi idem beatus Paschalis, ut praefertur, natus et educatus esse asseritur, oppidis praedictis ab omnibus utriusque sexus regularibus, ac etiam presbyteris et clericis secularibus, de eodem beato Paschale, iuxta rubricas breviarii et missalis romani, huiusmodi de communi Confessoris non Pontificis officium recitari et missa celebrari respective valeat, auctoritate et tenore praedictis concedimus pariter et indulgemus.

Indultum de quo in rubricâ.

§ 4. Non obstantibus omnibus illis, quae in dictis litteris volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis clauda fides.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die x februarii mdcxx, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 15 februarii 1620, pontif. an. xv.

CCCXXVIII.

Confirmatio electionis Ferdinandi II in imperatorem Romanorum ¹

¹ Ex Arch. in arce sancti Angeli de Urbe.

Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,

Charissimo in Christo filio Ferdinando, Romanorum, Hungariae et Bohemiae regi illustri, salutem et apostolicam benedictionem.

Prohemium.

Romani Pontificis, qui in terris Domini nostri Iesu Christi Regis regum, Domini dominantium, et per quem reges regnant, et regum conditores iusta decernunt, in beati Petri Sede vices gerit, muneris esse dignoscitur, quae ad communem utilitatem, salutem et praesidium, et ad sacri romani imperii statum pertinent, iudicii et auctoritatis suae robore communire.

Ferdinandus in Romanorum Imperatorem eligitur, et coronatur.

§ 1. Quapropter, cum inclytæ memoriae Matthia Romanorum rege in imperatorem electo rebus humanis exempto, Romanum vacaret imperium, eiusdem imperii principes electores, a venerabili fratre nostro Ioanne archiepiscopo Moguntino pro munere suo in civitatem Francofurti de more ad certam diem vocati, in eadem civitate convenientes ut Romanorum regem futurum imperatorem eligerent, qui praecelsis regisque virtutibus rempublicam tueretur, iidem principes te, qui Hungariae et Bohemiae rex eras, unanimi consensu divinâ favente clementiâ in Romanorum regem futurum imperatorem solemniter elegerunt, tuque electioni huiusmodi, oblato tibi de more decreto, qua decuit modestiâ consensisti, ac deinde in eiusdem civitatis collegiatâ ecclesiâ sancti Bartholomaei, post missarum solemnities a praedicto Ioanne archiepiscopo Moguntino celebrata, per te in manibus eiusdem Ioannis archiepiscopi praestito more catholicorum regum Romanorum praedecessorum tuorum iuramento, aliisque solemnibus rite peractis, dicti Ioannis archiepiscopi ministerio ritu et pompâ solitâ coronatus fuisti.

Electionem suam a Pontifice petit confirmari.

§ 2. Quoniam vero electionis, coronationisque negotium huiusmodi nuper per dilectum filium nobilem virum Paulum

Sabellum Albani principem coram nobis proponi fecisti, petens omnia praemissa per nos apostolicâ auctoritate caeremoniis servari solitis confirmari:

§ 3. Nos, de praemissis per legitima documenta sufficienti habito testimonio, et re cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus diligenter perpensâ et mature consideratâ, magnâ animi nostri cum spirituali laetitiâ ex eadem electione susceptâ, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, gloriosissimaeque eius Genitricis Mariae, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli, nec non eiusdem Romanae Ecclesiae et sacri imperii exaltationem et honorem, electionem de personâ maiestatis tuae in regem Romanorum futurum imperatorem et coronationem in dictâ civitate Francofurti factas, ob praestantissimas animi et corporis tui dotes, luculentissimaeque earum indicia ac testimonia, et certissimam spem, quam de te in sanctae fidei ac religionis catholicae ac nostrae et Romanae Ecclesiae illiusque rerum et bonorum defensione, propagatione et protectione conceptam habemus, de eorumdem fratrum consilio et unanimi assensu, auctoritate apostolicâ, et ex certâ nostrâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, omnesque et singulos iuris et facti defectus, qui aut ratione formae aut loci coronationis eiusdem aut personarum electorum eorumdem, seu etiam ex eo quod idem Mathias electus imperator de manu Romani Pontificis auream coronam non suscepit, seu quavis aliâ ratione vel causâ in huiusmodi electione et coronatione quovis modo forsân intervenerint, supplemus, teque sic electum et confirmatum ad suscipiendum imperialis dignitatis culmen, suis loco et tempore, dignum et idoneum etiam decernimus et declaramus.

Confirmat
Paulus.

Obstantia tollit.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non quibusvis legibus imperialibus, ac privilegiis electoribus ipsis et quibusvis aliis forsitan concessis. Quibus (etiamsi ad illorum derogationem de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia forma servanda esset), illorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, auctoritate, scientiâ, potestate et tenore praemissis, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae.

§ 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis, approbationis, suppletionis, decreti, declarationis et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXIII, quinto¹ maii, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 5 maii 1620, pontif. an. xv.

Papae.

✠ EGO PAULUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

*Satiabor cum apparuerit gloria tua.*Cardinalium-
que subscriptio-
nes.

- + Ego Antonius cardinalis Saulius episcopus Ostiensis.
- + Ego E. cardinalis Cusentinus episcopus Portuensis.
- + Ego Benedictus episcopus Sabinensis cardinalis Iustinianus.

¹ In edit. Main. legitur ix in textu, et in margine 5 maii (R. T.).

- + Ego Franciscus Maria cardinalis a Monte episcopus Praenestinus.
- + Ego F. Sfortia cardinalis episcopus Tusculanus.
- + Ego A. cardinalis Montaltus episcopus Albanensis S. R. E. vice-cancellarius.
- + Ego Petrus tituli S. Mariae in Transtiberim presbyter cardinalis Aldobrandinus S. R. E. camerarius.
- + Ego Octavius tituli S. Laurentii in Lucina presbyter cardinalis Bandinus.
- + Ego Bartholomaeus tituli S. Praxedis presbyter cardinalis Caesius.
- + Ego Robertus tituli S. Mariae in Via cardinalis Bellarminus.
- + Ego Dominicus Ss. Apostolorum cardinalis Gymnasius.
- + Ego Ioannes tituli S. Marci presbyter cardinalis de Vicentia.
- + Ego Iacobus tituli S. Stephani in Monte Coelio cardinalis Sannesius.
- + Ego Scipio tituli S. Chrysogoni presbyter cardinalis Burghesius.
- + Ego Maphaeus tituli S. Onuphrii presbyter cardinalis Barberinus.
- + Ego Ioannis Garzia tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Millinus.
- + Ego Alexander cardinalis Lantes tituli Ss. Quirici et Iulittae.
- + Ego F. tituli S. Augustini presbyter cardinalis Verallus.
- + Ego Ioannes tituli S. Clementis presbyter cardinalis Bonsius.
- + Ego P. tituli S. Mariae de Populo presbyter cardinalis Philonardus.
- + Ego Horatius tituli S. Salvatoris in Lauro presbyter cardinalis Lancellottus.
- + Ego Robertus tituli S. Pudentianae presbyter cardinalis Ubaldinus.
- + Ego F. presbyter cardinalis Mutus tituli S. Priscae.
- + Ego Ladislaus tituli S. Mariae supra Minervam presbyter cardinalis de Aquino.
- + Ego Petrus tituli S. Thomae in Parione presbyter cardinalis Camporius.

- † Ego Matthaeus tituli S. Hieronymi Illyri-
corum presbyter cardinalis Priolus.
† Ego Scipio presbyter cardinalis S. Su-
sannae S. R. E. bibliothecarius.
† Ego Andreas S. Eustachii diaconus car-
dinalis Perettus.
† Ego Alexander S. Mariae Novae diaconus
cardinalis Estensis.
† Ego Alexander S. M. in Cosmedin dia-
conus cardinalis Ursinus.

— —
CCCXXIX.

*Confirmatio Constitutionum fratrum Ere-
mitarum Ordinis sancti Augustini con-
gregationis Discalceatorum Italiae.*

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Sacri apostolatus ministerio per abun-
dantiam divinae gratiae, nullo licet merito
nostro, praepositi, ad ea, per quae chris-
tifidelium, praesertim sub suavi religio-
nis iugo et in humilitatis spiritu Altissimo
famulantium, felici prosperaeque directio-
ni consulitur, libenter intendimus, et iis,
quae propterea facta fuisse dicuntur, ut ab
omnibus, quos illa concernunt, inviola-
biliter observentur, apostolici muniminis
adiicimus firmitatem, prout in Domino
conspiciamus salubriter expedire.

Isti fratres
nonnullas con-
stitutiones et or-
dinationes con-
siderunt qua-
rum approba-
tionem modo
petunt ab ipso
Pontifice.

§ 1. Cum itaque, pro felici dilectorum
filiorum fratrum Eremitarum Ordinis sancti
Augustini congregationis Discalceatorum
Italiae regimine, nonnullae Constitutiones
editae et illae iussu nostro recognitae et
examinae ac in unum volumen compila-
tae sint, tenoris sequentis, videlicet: (*Omit-
titur tenor ipsarum Constitutionum, quas
in unoquoque coenobio ipsorum fratrum
videre poteris*):

Qui eas ap-
probat et con-
firmat supple-
do omnes de-
fectus.

§ 2. Nos, inviolabili carundem consti-
tutionum observationi, quantum cum Do-
mino possumus, consulere volentes, con-
stitutiones praefatas, omniaque et singula

in eis contenta, apostolicâ auctoritate,
tenore praesentium, perpetuo approbamus
et confirmamus, ac illis perpetuae ac in-
violabilis apostolicae firmitatis robur adii-
cimus omnesque et singulos tam iuris
quam facti et quosvis alios defectus, si
qui in praemissis aut eorum aliquo quo-
modolibet intervenerint, supplemus.

§ 3. Decernentes, modernos et pro tem-
pore existentes dictae congregationis fra-
tres ad plenariam earundem constitutio-
num observationem, prout illae eos concer-
nunt, teneri et obligatos esse et fore, ac id
etiam sub censuris ecclesiasticis, et aliis
in constitutionibus praedictis contentis poe-
nis, cogi et compelli posse;

§ 4. Sicque per quoscumque iudices
ordinarios et delegatos, etiam causarum
palatii apostolici auditores, iudicari et de-
finiri debere, ac irritum et inane quid-
quid secus super his a quoquam, quavis
auctoritate, scienter vel ignoranter, con-
tingit attentari.

Illasque ab
omnibus servari
decernit.

Et ita et non
aliter indicari
mandat.

§ 5. Non obstante felici recordationis
Iulii II, sub datâ die XXIV septembris
MDVIII, ac Leonis X Romanorum Pontifi-
cum praedecessorum nostrorum, sub datâ
X Iulii MDXIII¹, ac quibusvis aliis consti-
tutionibus et ordinationibus apostolicis,
necnon dicti Ordinis (etiam iuramento,
confirmatione apostolicâ, vel quavis firmi-
tate aliâ roboratis) statutis et consuetudi-
nibus, privilegiis quoque, indultis et litteris
apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et
formis, ac cum quibusvis etiam derogato-
riarum derogatoriis, aliisque efficacioribus
et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis
decretis, in contrarium praemissorum quo-
modolibet concessis, confirmatis, appro-
batis, et innovatis: quibus omnibus et
singulis (etiamsi pro illorum sufficienti de-
rogatione de illis eorumque totis tenoribus

Contrariis
derogant.

¹ Edit. Main. erronee habet 1533: ex conie-
ctura ponimus 1513. Ceterum neutra constitutio,
quod sciam, legitur in *Bulario* (R. T.).

specialis, specifica et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda foret), tenores huiusmodi praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die v maii MDCXX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 5 maii 1620, pontif. an. xv.

CCCCXX.

Mandatum archiepiscopo Mexicano caeremoniale romanum introducendi in cathedrali et dioecesi Mexicana¹

Venerabili fratri archiepiscopo Mexicano
Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Abusus nonnulli in caeremoniis sacris in dioecesi Mexicana irreperant.

Exponi nobis nuper fecisti, quod in cathedrali ecclesià Mexicanà, ac etiam per totam tuam dioecesim Mexicanam, nonnulli ritus, seu etiam abusus, in caeremoniis ecclesiasticis praetextu consuetudinum introducti reperiuntur, quos tollere, dictasque civitatem et dioecesim ritibus caeremonialis romani conformare plurimum desideras.

Archiepiscopus caeremoniale romanum ibidem cupit observari.

§ 2. Nobis propterea humiliter supplicare fecisti, quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Quod praecipit Pontifex.

§ 3. Nos igitur, votis tuis, quantum cum Domino possumus, annuere, teque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis

sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causà latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutum fore censes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium sacris ritibus praepositorum consilio, quod de cetero perpetuis futuris temporibus in civitate et dioecesi Mexicana caeremoniale romanum servari debeat, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, apostolicà auctoritate, tenore praesentium, decernimus et declaramus.

Abusus introductos corrigi.

§ 4. Quocirca fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut pro tuà prudentià provideas, quod abusus circa ritus et caeremonias ecclesiasticas introducti, iuxta eiusdem caeremonialis praescriptum, corrigantur.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon cathedralis, et aliarum ecclesiarum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicà, vel quavis firmitate alià roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad praemissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xviii maii MDCXX, pontificatus nostri anno xv.

Dat. die 18 maii 1620, pontif. an. xv.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

CCCXXI.

*Ferdinando in Romanorum imperatorem electo primariae preces, seu indultum nominandi ad beneficia primo vacatura, conceduntur*¹

Paulus episcopus,
servus servorum Dei.

Charissimo in Christo filio Ferdinando Romanorum regi illustri in imperatorem electo, salutem et apostolicam benedictionem.

Ferdinandus in primarias preces sibi peti non debet.

§ 1. Cum², post factam de personâ tuâ per sacri Romani Imperii principes electores in regem Romanorum electionem, per nos pro universae christianae reipublicae salutis confirmatam, nuper nobis significaveris, te summopere desiderare, personas tibi gratas et acceptas gratiâ et munificentia aliqua beneficia ecclesiastica consequi posse; nos, quemadmodum magnis merentur elferri laudibus, insignibusque praeconiis commendari³ sublimium principum desideria et vota, quae in divini nominis⁴ et personarum illi clericali vinculo adstrictarum amore⁵ feruntur, et⁶ opere postmodum consequente tutum deducantur in portum; ita etiam dignum vel potius debitum existimamus, ut (quoniam in fidei sinceritate et devotione illibatae Ecclesiae sponsae nostrae te fidelem advocatum devovisti, eamque humili professione matrem et dominam tuam recognovisti, et ad ipsius honorem ac sacri Romani Imperii decus, unctionem victoriae et diadema, et nostro uti ministerio⁷, adveniente tempore suscipere, et in eis immobilis persistere intendis, verum etiam, tamquam ipsius Ecclesiae legitimus pugil et athleta, te adversus schis-

maticorum et haereticorum, Turcarum tyranni, ac fidei et Christi nominis hostis¹ insanias et furores spiritualiter et temporaliter armaris, et in dies arma huiusmodi iugiter exequeris²) ea tibi favorabiliter concedamus, quae tuae celsitudini cedant ad honorem, et per quae eisdem benemeritis personis te munificum reddere possis, ope auctoritatis apostolicae, exhibitione gratiarum.

§ 2. Hinc est, quod tuae celsitudinis supplicationi inclinati, dictâ auctoritate, praesentium serie, eidem celsitudini tuae concedimus et indulgemus, quod, si per te quibusvis collatoribus seu collatricibus quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum secularium vel regularium Ordinum quorumcumque per sacrum Romanum imperium ubilibet constitutorum (etiam si qui vel si quae ex illis pontificali vel aliâ quavis auctoritate praefulgeant, seu collegia, capitula et conventus fuerint), super singulis beneficiis ecclesiasticis, cum curâ et sine curâ, secularibus vel Ordinum huiusmodi regularibus, in singulis cathedralibus et metropolitanis, collegiatis et aliis quibusvis ecclesiis (etiamsi beneficia huiusmodi canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes, vel officia in eisdem cathedralibus, metropolitanis, vel collegiatis, et ipsae praebendae, in illis ex huiusmodi ecclesiis in quibus maiores vel minores praebendae esse³ noscuntur, etiamsi maiores fuerint, et ad dignitates, personatus, administrationes, vel officia huiusmodi consueverint qui⁴ per electionem assumi, eisque cura immineat animarum, dum-

Concedit Pontifex.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium

² Similem huic Const. habes supra pag. 197 n. T.).

³ Deleamus coniunctionem *et* (v. T.).

⁴ Nisi quis malit legere *Divini Numinis* (R. T.).

⁵ Supra in loco parallelo legitur *amorem* (R. T.).

⁶ Forsan hic et ibi *ut pro et* (R. T.).

⁷ In loco parall. legitur *etiam nostro ministerio* (R. T.).

¹ Supra in loco parallelo aptius legitur *hostium* (R. T.).

² In praecedentibus mendum aliquod irrepsisse videtur (R. T.).

³ Edit. Main. habet *etiam*; nos corrigimus ut supra in loco parallelo (R. T.).

⁴ Mendosa lectio: forsan emendabitur *delendo qui* (R. T.).

modo dignitates ipsae in cathedralibus et metropolitanis post pontificales maiores, aut collegiatis huiusmodi principales huiusmodi non existant) ad eorundem collatorum et collatricum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel divisim, pertinentibus, singulis personis conferendis, seu super hoc quod personae huiusmodi ad illa recipiantur et admittantur, preces porrigi, seu de personis eisdem ad huiusmodi beneficia nominationes fieri contigerit primarias, iisdem¹ collatores et collatrices (salvo quod singulae collationes et singulae ecclesiae ex hoc ultra quam in uno beneficio non graventur, ac ipsi collatores et collatrices saltem quatuor beneficia ecclesiastica conferre habeant) huiusmodi precibus et nominationibus parere et intendere, nec non personas ipsas ad huiusmodi beneficia, postquam de illis ipsis canonice provisum² fuerit, iuxta earundem precum aut nominationum tenorem, recipere et admittere debeant, et etiam teneantur: ita quod celsitudo tua unam et eandem personam supradictis collatoribus et collatricibus simul vel successive nominare possit: ita tamen, quod, quamprimum persona sic nominata de aliquo beneficio provisum fuerit, eius nominatio quoad alios collatores vel collatrices facta ipso iure expiret; et quoad easdem preces, canonicatum, et praebendam, ac dignitatem, seu personatum, administrationem, vel officium in una ecclesia pro unico dumtaxat beneficio computari debere declaramus: quodque³ quicumque, quibusvis in dignitatibus

constituti, seu ecclesiarum cathedralium canonici singuli (videlicet in illis, quos, pro singulis personis praedictis, precum et nominationum huiusmodi, et ad hoc ut illae sortiantur effectum, etiam praesentium exequutores deputaveris), per se¹, vel alium, seu alios, beneficia praedicta (quum in quibusvis, etiam ordinariis collatoribus per constitutiones nostras aut litteras alternativarum, aliaque privilegia et indulta quaecumque, quomodolibet concessis et imposterum concedendis, aut aliis quibuscumque mensibus vacaverint, et quae personae, pro quibus preces et nominationes huiusmodi factae fuerint, quatenus huiusmodi preces seu nominationes ad illa se extendant, infra mensem, postquam ipsis vacatio huiusmodi beneficiorum innotuerit, duxerint acceptanda) (etiamsi ipsa beneficia dispositioni apostolicae aliis quam per constitutionem felicis recordationis Benedicti Papae XII praedecessoris nostri, quae incipit *Ad regimen*², generaliter reservata existant; et ex diversis personis vacaverint; et personae nominatae, tempore assequutionis beneficii ad quod nominati fuerint, aliud beneficium in eadem ecclesia obtineant; et secundum statuta ac consuetudines ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi constiterint, vel indulta ecclesiis concessa, capaces, videlicet in aetate legitimam constitutae aut de legitimo matrimonio procreatae, non sint; dummodo quoad huiusmodi qualitates alias cum eis canonice dispensatum, et beneficia in eadem ecclesia obtinenda talia sint quae sine dispensatione apostolica in simul obtineri possint aut consueverint, ac ipsorum vacantium beneficiorum collatio non fuerit, iuxta Lateranensis statuta concilii, ad Sedem praedictam legitime devoluta, neque super

¹ Videretur legendum *iidem*, prout legitur supra in loco parallelo (R. T.).

² Forsan legendum est *constitutum* (R. T.).

³ Id sequitur ad initium § *concedimus et indulgemus*, nempe *concedimus et indulgemus etiam, quod*, etc.: porro in hoc commate utrum mendum irreperit, indicet lector (R. T.).

¹ Edit. Main. hic legit *per te*; sed aptius supra in loco parallelo legitur *per se* (R. T.).

² Huiusmodi in *Bullario* non est (R. T.).

illis inter aliquos lis pendeat indecisa), cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, personis ipsis, etiam duo, vel tria, seu plura, quarumcumque qualitatum et cuiuscumque annui valoris, ecclesiastica beneficia obtinentibus¹ et expectantibus conferre et assignare, necnon omnia et singula, quae ad hoc, ut precum seu nominationum et acceptationum ac collationum huiusmodi succedat effectus, opportuna fuerint, facere auctoritate nostrâ per censuram ecclesiasticam exequi possint et valeant: super quibus, ipsis plenam et liberam, auctoritate praedictâ, tenore praesentium, potestatem concedimus et facultatem: ac personis praedictis, pro quibus huiusmodi primarias preces porrigi seu nominationes fieri contigerit, quod ipsae expectativis, ac nominationibus, seu speciali² reservationum de quibusvis beneficiis pro eis factarum gratiis, et mandatis de providendo ipsis de eisdem, si qua³ ipsis concessa fuerint, unâ cum gratiâ precum et nominationum primariarum earumdem uti possint: nec, aliquâ gratiarum huiusmodi consumptâ, reliquae earumdem cassae censeantur vel irritae, indulgemus.

Obstantibus
derogat.

§ 3. Non obstantibus nostris de non utendo gratiâ expectativâ, ac reservatione speciali, ac duabus gratiis insimul; ac de insinuatione ac publicatione et diligentibus per acceptantes desuper faciendis; ac in favorem ordinariorum collatorum, necnon expectativas in formâ pauperum habentium; ac illustrium et graduatorum, ac Sedis praedictae officialium, ac certas inibi expressas gratias habentium; necnon quibuscumque in cancellariâ apostolicâ

¹ Erronee, ut puto, edit. Main. legit *oblînendâ* (R. T.).

² Videretur legendum *specialibus*; supra in loco parallelo legitur *specialim* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *si quae* (R. T.).

⁴ Erronee, ut puto, edit. Main. legit *habentia* (R. T.).

quandocumque publicatis et publicandis; ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon aliis ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi forsâ fuerint, statutis et consuetudinibus (illis praesertim quibus, in ecclesiis in quibus maiores et minores praebendae huiusmodi fuerint, caveri dicitur, quod nullus inibi maiorem praebendam assequi possit et valeat, si illa⁴ de minori gradatim et per optionem ascendat) iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, contrariis quibuscumque: aut² si aliquibus super provisione sibi faciendâ de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis speciales vel generales dictae Sedis vel legatorum eius litterae, etiam nostro vel eas concedentium proprio motu, aut cuivis etiam quocumque respectu et ad cuiuscumque instantiam sint concessae vel concedantur impofterum; seu si speciales de huiusmodi beneficiis per nos, vel Sedem praedictam, aut quaecumque aliae (aut quamcumque nominandi et reservandi facultatem³ quibusvis, quacumque etiam ecclesiasticâ vel mundanâ dignitate fulgentibus, per Sedem praedictam concessarum vel concedendarum vigore, reservationum sive earumdem facultatum obtento) ad huiusmodi beneficia quarumcumque personarum nominationes pro tempore factae fuerint. Quas quidem litteras (etiâsi per eas ad inhibitionem, reservationem, et decretum, vel aliâs quomodolibet processum fuerit), necnon reservationes, facultates et nominationes, cum quibusvis etiam derogatoriis clausulis, quatenus praesentium effectum suspendere, impedire, vel perimere, aut aliâs eisdem praesentibus quomodolibet obsistere videren-

¹ Videretur legend. potius *nisi ad illam* (R. T.).

² Nempe: *aut non obstante si*, etc. (R. T.).

³ Videretur legendum *aut quarumcumque... facultatum* (R. T.).

tur (sive ex certâ scientiâ nostrâ, vel simili motu, sive aliâs sub quibusvis formâ et expressione verborum, et, quae fortassis totalis sui tenoris insertionem, ac illorum, quibus concessa sunt vel fuerunt, nominum et cognominum individua-lem expressionem praesentibus faciendam, ad hoc ut illis per easdem praesentes sufficienter derogeretur, exigunt vel requirunt, et quae ipsis praesentibus, perinde ac si eorum tenor de verbo ad verbum insertus foret, pro expressis habeantur), et mandata de providendo inde sequuta, cum processibus per ea pro tempore habitis (nisi illi, pro quibus emanaverint, ut praefertur, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium numero fuerint), ad beneficia, quae precum et nominationum primariarum vigore per personas, pro quibus illae factae fuerint, acceptata, etiam de quibus eis provideri contigerit, minime extendi¹: quum imo in illorum executione² personas ipsas omnibus et quibuscumque earum litterarum et expectivarum ac reservationum huiusmodi vigore, et cum quibusvis antelationibus et praerogativis, (etiam illis, quas certis nostris familiaribus continuis commensalibus in camerâ apostolicâ, ac aliis nostris litteris ad effectum, et aliis in assequutione beneficiorum conferendis³ nominatim descriptis concessimus, et cum similibus derogatoriis clausulis, quae nulli, quominus praesentium succedat effectus, suffragari debeant⁴)⁵ expectantibus (etiâsi illarum obtentum⁶ in quibusvis ecclesiis in canoni-

cos recepti, ac de numero ipsorum familiarium continuorum commensalium antiquorum fuerint), necnon gratias in communi formâ pauperum habentibus, ac officialibus et illustribus, ac alias quas-cumque facultates habentibus, etiam nostris familiaribus continuis commensalibus antiquis et descriptis et imposterum describendis (dictis cardinalibus dumtaxat exceptis) anteferri volumus; sed nullum per hoc expectantibus ipsis, quoad assequutionem beneficiorum aliorum, praeiudicium generari: seu si¹ dictis collatoribus, vel collatricibus, vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab eâdem sit Sede indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicuius minime teneantur, et ad id compelli, aut, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, quodque de huiusmodi, vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, seu quavis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et² qualibet aliâ dictae Sedis indulgentiâ generali vel speciali, cuiuscumque tenoris existat, per quam praesentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, et de qua, cuiuscumque toto tenore, habenda sit in nostris litteris mentio specialis: aut³ si personae praedictae non fuerint ad praestandum de observandis statutis et consuetudinibus ecclesiarum, in quibus huiusmodi beneficia fuerint ut praefertur, solita iuramenta, dummodo in absentia suâ per procuratores

1 Subintellige volumus vel declaramus (R. T.).

2 Forsan legendum assequutione (R. T.).

3 Videretur emendandum et intelligendum sic: *etiam illis (nempe antelationibus) quas certis nostris familiaribus, etc. ... ad effectum ut aliis in assequutione beneficiorum conferendorum praeferantur ... concessimus* (R. T.).

4 Edit. Main. legit *debeat* (R. T.).

5 Potius legendum *obtentu* vel *obtentio* (R. T.).

1 Iterum sequitur clausula *non obstantibus*; scilicet *seu non obstante si*, etc. (R. T.).

2 Semper subintellige *non obstante* (R. T.).

3 Adhuc continuat clausula *non obstantibus*; scilicet *aut non obstante si* (R. T.).

idoneos, et, cum ad ecclesias ipsas accesserint corporaliter, illa praestent: necnon¹ concordatis nationis Germanicae, ac eorum concordatorum confirmatione; ac praedictis et quibuscumque aliis quodcumque editis et edendis constitutionibus et regulis nostris et dictae cancellariae, ad quarum solemnitatibus adstrictiorem formam, vel satisfactionem seu observantiam, habentes preces seu nominationem huiusmodi minime teneantur. nec ipsae preces sub illis comprehendantur quoquo modo: necnon quibusvis privilegiis, indultis et litteris apostolicis, et quibusvis gratiis, expectativis, specialibus vel generalibus, etiam mentalibus, reservationibus, unionibus, annexionibus et incorporationibus, suppressionibus et extinctionibus, perpetuis et temporalibus, nominationibus, ac reservandi, uniendi, adnectendi, incorporandi, ac nominatis et aliis conferendi, commendandi, supprimendi et extinguendi, aliisque (extra accessus et regressus de consensu facultatibus, litteris, mandatis et indultis quibuscumque, etiam cum provisionibus, commendis, et aliis dispositionibus ex tunc et gratiis, quibuscumque personis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, vel conditionis existentibus, et quacumque etiam imperiali, regali, reginali, ducali, sive episcopali, archiepiscopali, patriarchali, vel maiori auctoritate, praeeminentiâ, nobilitate et excellentiâ, etiam cardinalatus honore, fulgentibus, et familiaribus continuis commensalibus nostris etiam descriptis et antiquis, et in earum ecclesiarum, etiam cathedralium et metropolitanarum ac patriarchalium, et principalium monasteriorum, mensarum, capitulorum, dignitatum et aliorum beneficiorum quorumcumque, aut in illius favorem, aut eorum, necnon iurium cessorum, vel ablatorum, aut spoliatorum, damnorum, etiam per infideles

illatorum, et obsequiorum nobis, Romanaeque Ecclesiae, vel dictae Sedi, aut pro fide catholica impensorum, seu quibusvis aliis excogitabilibus et argentissimis et insolitis, necnon exprimendis causis, consideratione, contemplatione, instantiâ, intuitu, ratione vel respectu, ac motu proprio, ac ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, et cum quibusvis antelationibus, exceptionibus, et annullativis, irritativis, ac derogatoriis derogatoriis, necnon praedictam et alias quascumque concessas et concedendas gratias suspendentibus, ac illis derogantibus, necnon mentis et intentionis ac perpetuae et incommutabilis voluntatis nostrae fuisse et esse de non revocando et suspendendo gratias easdem et illis non derogandis quomodolibet attestantibus, et in pristinum et validissimum statum reponentibus, restituentibus ac plenarie reintegrandibus, ac per modum pacti et initii contractus ac perpetui statuti, necnon gratias ipsas, ut de actu vacantibus, expectare, et ex tunc vere, et non fide, et quoad possessionem beneficiorum praedictorum ac omnes iuris et facti defectus, plenum esse sortitis effectum decernentibus et declarantibus; aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis per nos et Sedem praedictam, aut eius legatos in genere vel in specie, et nominatim de dictis beneficiis, et aliis quomodolibet emanatis. Quibus (etiamsi in illis, quod illae nonnisi certis modis et formis inibi expressis et nominatis, verbisque et signis inibi apposis, et omni diversarum litterarum apostolicarum expeditione et intimatione, etiam diversis temporibus faciendâ, ac de consensu eorum, quorum interesse concernebatur, aut etiam nullatenus suspendi, moderari aut eis in aliquo derogari posset, et quatenus¹ suspenderentur, aut illis derogaretur, toties

¹ Subintellige *non obstantibus* (R. T.).

¹ Forsan legendum *quoties* (R. T.).

de novo, et sub quacunque datâ, per illos, quorum interesse concernebatur, eligendâ, concessa et facta sint et esse censeantur, ac expediri possint, ac sic, et non aliter per quoscunque iudices, et personas iudicari debeat, caveatur expresse) illorum omnium tenores pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis, ac modos et formas huiusmodi pro individuo servatis habentes, ad effectum praesentium, omnino derogamus (et in dictis beneficiis, cum, ut praefertur, vacaverint, effectum sortiri, aut locum sibi vindicare non posse;

Clausulas praeservaticas apponit.

§ 4. Praesentes quoque litteras nullatenus de subreptionis et obreptionis vitio, aut intentionis nostrae defectu notari aut impugnari posse nec debere, et sic per quoscunque tam ordinariâ quam delegatâ et mixtâ auctoritate fungentes iudices et personas, ubique iudicari, cognosci atque decidi debere, sublata eis et eorum cuilibet aliter iudicandi, cognoscendi et decidendi facultate: nec non irritum et inane quidquid secus super praemissis omnibus et singulis, vel eorum aliquo, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus) ceterisque contrariis quibuscunque.

Praesentium transumptis credi iubet.

§ 5. Praeterea, quia difficile foret praesentes litteras ad singula loca deferri, volumus, ac dictâ auctoritate nostrâ decernimus, quod illarum transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in ecclesiasticâ dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ubique adhiberetur eisdem praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Clausulae poenales.

§ 6. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, concessionis, indulti, derogationis, decreti et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipo-

tentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXX, pridie nonas iunii, pontificatus nostri anno XVI.

Dat. die 4 iunii 1620, pontif. an. XVI.

CCCXXXII.

Institutio collegii S. Antonii de Patavio in insula Melevitana et domo regulari fratrum Minorum Conventualium Ordinis sancti Francisci pro studentibus eiusdem Ordinis.

**Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.**

In supereminenti Apostolicae Sedis speculâ, meritis licet imparibus, disponente Domino, constituti, et intra mentis nostrae arcana revolventes, quantum ex litterarum studiis catholica fides augeatur, divini nominis cultus protendatur, veritas agnoscat, ac iustitia colatur, ad ea, per quae litterarum studia huiusmodi ubilibet excitentur, libenter intendimus et in his sollicitudinis nostrae partes propensius impartimur, prout locorum qualitate pensatâ conspicimus in Domino salubiter expedire.

Exordium.

§ 1. Cum itaque, sicut dilectus filius minister generalis Ordinis fratrum Minorum sancti Francisci Conventualium nuncupatorum nobis nuper exponi fecit, in domo regulari eiusdem Ordinis in insula Melevitana quamplures dictae domus fratres uberes in vineâ Domini fructus producere noscantur, ac in eadem domo, tum ob insulae huiusmodi celebritatem mansionemque satis perspicuam, tum propter Turcarum et infidelium vicinitatem, unius collegii studii pro eiusdem Ordinis in praedictâ domo professoribus, qui litteris et praesertim sacrae theologiae operam navent, erectio et institutio perutilis fu-

Ministri generalis praeses.

tura sit: nobis propterea tam minister praedictus quam dilectus filius Alophius de Wignacourt hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani magnus magister humiliter supplicari fecerunt, quatenus collegium huiusmodi, cum facultate aliquot professores eiusdem Ordinis idoneos gradus magisterii in sacrâ theologiâ decorandi, et aliâs ut infra, erigere et instituere, ac desuper opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Erecto, de
qua in rubrica.

§ 2. Nos, piis et laudabilibus ministris ac Alophii magni magistri praedictorum votis, quantum cum Domino possumus, annuere volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, negotiis regularium praepositorum, consilio, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, necnon militantis Ecclesiae exaltationem, divinique cultus et orthodoxae fidei augmentum, ac religiosorum praedictorum commoditatem atque profectum, in praedictâ domo unum collegium, sub invocatione sancti Antonii de Padua, eiusdem Ordinis Minorum Conventualium professorum ad instar collegii sancti Bonaventurae per felicitis recordationis Sixtum Papam V praedecessorem nostrum in domo regulari Ss. Duodecim Apostolorum de Urbe eiusdem Ordinis, sub datum Romae apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae MDLXXXVII kalendis ianuarii, pontificatus sui anno III, erecti et instituti (ita tamen, ut sex dumtaxat primordiae domus religiosi, a praedicto ministro generali eligendi, ad magisterii huiusmodi gradum, nisi postquam per debitum tempus philosophiae et sacrae theologiae in collegio per praesentes erecto operam dederint, et, praevio rigoroso examine, ad id idonei reperti fuerint, ac aliquo disputationum publicarum solemnî actu, reliquisque muniis solitis et ex instituto dicti Ordinis adimpletis, servatis-

que aliis servandis, et non aliâs, ad magisterii in eadem sacrâ theologiâ gradum promoveri valeant), auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

§ 3. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sique per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Ordinis huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariisque
derogat.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die x iulii MDCXX, pontificatus nostri anno XVI.

Dat. die 10 iulii 1620, pontif. anno XVI.

CCCCXXIII.

Impositio decimae in Germania pro religionis defensione ab omnibus ecclesiasticis uno tantum anno persolvendae¹

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Militantis Ecclesiae regimini, disponente Domino, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro pastoralis officii et apostolicae servitutis debito continue premimur, ea nunc est praecipua, quam inclytae² Germaniae praesens status nobis merito conficit. Quamobrem libenter pastoralis officii nostri partes interponimus, cum ea a nobis postulatur, per quae

Prooemium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Edit. Main. habet *inclita* (R. T.).

catholicorum vires ad resistendum hostium verae fidei conatibus augentur, prout rerum et temporum qualitatibus debite pensatis conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Causae imponendi decimam.

§ 1. Sane, cum, sicut accepimus, principes et ordines tam ecclesiastici quam seculares in Germania, ob inibi concitatos¹ ad praesens per humani generis hostem motus et catholicae religionis, in quo versatur, discrimen, pro eiusdem religionis defensione confoederati, soli hactenus gravia expensarum onera ob causam praedictam sustineant, ita ut, nisi de aliquo subsidio mature prospiciatur, verendum sit, ne tantis oneribus impares deficiant:

Eam imponit Pontifex.

§ 2. His igitur et aliis gravissimis causis ad Dei gloriam, sanctaeque eius Ecclesiae defensionem et exaltationem pertinentibus adducti, supplicationibus nomine eorumdem confoederatorum nobis humiliter porrectis inclinati, de tributae nobis a Domino apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, indicimus et imponimus unam (semel, et praesenti anno, in unâ vel pluribus solutionibus, arbitrio collectorum infra deputatorum, persolvendam) integram decimam, in usum praesentis belli contra haereticos tantum, et non in alios usus, erogandam, omnium et quorumcumque fructuum, reddituum et proventuum, iurium, obventionum, emolumentorum, ac distributionum quotidianarum omnium ecclesiarum collegiatarum, parochialium, necnon monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum abbatialium, capitularium, tam cathedralium et metropolitanarum, quam quarumcumque collegiatarum ecclesiarum, necnon conventualium, prioratuum quoque, praepositarum, praeceptoriarum, canonicatum et praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, etiam fabricae,

et officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium, ac S. Benedicti, S. Augustini, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, et, si qui bona immobilia, redditusque certos ex privilegio vel aliâs possident, Mendicantium, ac quorumcumque aliorum Ordinum utriusque sexus necnon congregationum regularium (iis dumtaxat exceptis, quae a venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus obtinentur seu percipiuntur, ac, quoad beneficia curata, iis quorum annuus redditus summam quadraginta ducatorum auri de camerâ non excedunt), et praeterea hospitalium etiam pauperum hospitalitatem non exercentium, seu bona et redditus ultra usus infirmorum et alia, pro quibus instituta sunt, pia officia exercenda possidentium¹, nec non beatae Mariae Teutonicorum, S. Lazari, Templi Dominici, ac, quoad illos qui communi thesauro sui hospitalis Melchioritani onera solita non contribuunt, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, et aliarum Militiarum in Coloniensi, Trevirensi, Salisburgensi, Bambergensi, Herbipolensi, Eystetensi, Spirensi, Wormatiensi, Argentineni, Constantiensi, Augustanae, Ratisbonensi, Passaviensi et Frisingensi civitatibus, diocesis, provinciis, patriis et ditionibus existentium, secundum communem aestimationem fructuum et aliorum praedictorum, ac similiter integram decimam omnium pensionum super praemissis assignatarum et assignandarum, semel tantum, ut dictum est, percipiendam, exigendas a quibuscumque primatibus, praepositis, decanis, capitulis, canonicis, rectoribus, beneficiatis, abbatibus, prioribus, commendatariis, abbatissis, priorissis, fratribus militibus, et aliis quocumque nomine nuncupatis, secularibus et regularibus, ceterisque cuiuscumque dignitatis,

¹ Edit. Main. legit *concitatas* (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. legit *possidentur* (R. T.).

status, gradus et conditionis existentibus, (praeterquam cardinalibus) praedicta quocumque iure, modo, occasione, ea obtinentibus, seu detinentibus et obtenturis, nec non oeconomis et administratoribus perpetuis, seu temporalibus, usufructuariis, ac fructus, pensiones, res et alia quaecumque huiusmodi iura et bona ex quacumque causâ quavis auctoritate in toto vel in parte sibi reservata aut concessa habentibus vel habituris, secularibus et regularibus ordinum, congregationum, militiarum et hospitalium praedictorum, necnon ab ipsis ecclesiis, capitulis, conventibus, ordinibus, congregationibus, collegiis, hospitalibus, militiis, mensis, massis et locis, quocumque privilegio et exemptione reali, personali et mixtâ, antiquâ et immemorabili, pacificâ et continuatâ suffultis: quos omnes, exceptis supradictis, in unâ vel pluribus solutionibus, ut praefertur, collectoribus praedictis volumus decimam praedictam infra terminum ab eisdem collectoribus praescribendum persolvere, ita ut, qui pensionesolvere debent, etiam nomine pensionariorum decimam pensionum persolvant, et deinde in proximis terminis pensionum eam ratam sibi retineant, ad rationem decem pro centenariis, nisi iidem collectores ab ipsismet pensionariis eam exigere maluerint.

Consue.

§ 3. Decernentes nullas omnino exemptiones et immunitates exactionem huiusmodi impedire posse; sicque per quoscumque indices et commissarios, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac cardinales praedictos, et de latere legatos, sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Collectorum deputatio.

§ 4. Ut autem supradicta diligenter et fideliter executioni demandentur, vene-

rabiles fratres Ascanium patriarcham Constantinopolitanum nuncium nostrum, ac episcopum Eystetensem, quorum integritas et prudentia nobis iampridem cognita est, decimae praedictae collectores in universis civitatibus, dioecesibus, provinciis, patriis et ditionibus praedictis, cum omnibus iurisdictionibus quae huiusmodi collectoribus de iure vel consuetudine quomodolibet competunt, auctoritate et tenore praedictis constituimus et deputamus. Mandantes, ut quidquid inde per se, vel subcollectores suos exegerint, id omne in usus praesentis belli tantum, nec aliâs, erogari curent et faciant; ac Ascanio patriarchae et nuncio necnon episcopo praedictis plenam, liberam et amplam ac absolutam potestatem, decimam huiusmodi ubique, eorum arbitrio (habitâ tamen ratione communis aestimationis fructuum ac etiam onerum cuique ecclesiae, aut loco sacro vel pio, unde exigenda erit, incumbendum), taxandi et exigendi, atque ubi opus fuerit, moderandi, et ad minorem summam reducendi; praedictos omnes tam coniunctim quam divisim ad integram illius solutionem, etiam per edictum locis publicis affigendum, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis monendi et requirendi; non parentes, contumaces et fraudantes in censuras et poenas praedictas incidisse declarandi; proprietates, fructus, res et bona ipsorum apprehendendi, et usque ad satisfactionem retinendi; contradictores, perturbatores, molestatores et rebelles quoscumque, eisque auxilium, consilium vel favorem publice vel occulte quovis quaesito colore praestantes, cuiuscumque dignitatis, gradus et ordinis fuerint, praedictis, aliisque censuris et poenis ecclesiasticis, necnon pecuniariis, ceterisque iuris et facti remediis opportunis compellendi, illasque etiam iteratis vicibus aggravandi; dignitatibus, beneficiis et officiis omnibus privandi et amovendi, et ad futura inhabiles faciendi;

interdictum ecclesiasticum apponendi, auxiliumque brachii secularis, quandocumque opus fuerit, invocandi; ad sanitatem vero reversos, qui debite satisfecerint, ab omnibus censuris et poenis supradictis in formâ Ecclesiae consuetâ absolvendi; praeterea collectores et subcollectores fide et facultatibus idoneos in omnibus civitatibus, dioecesibus, provinciis, patriis et ditionibus praedictis, quotquot viderint expedire, cum simili aut limitatâ (non tamen absolvendi) potestate, constituendi, eumque vel eos arbitrio suo revocandi, negligentes et morosos removendi, ac alium seu alios subrogandi, quotiescumque eis videbitur; in delinquentes et contumaces, per se, vel alium, seu alios, etiam simpliciter et de plano ac sine strepitu et figurâ iudicii, inquirendi, ac meritis poenis puniendi; modos et formas in praedictis servandos praescribendi, dubia quaecumque in praemissis forte oritura declarandi.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus felicitis recordationis Bonifacii papae VIII, praedecessoris nostri, de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, ac aliis apostolicis constitutionibus et ordinationibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, congregationum, hospitalium et locorum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis; quodque personis praedictis, eorumque ecclesiis et locis vel quibusvis aliis communiter a praedictâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto, necnon personis, eorumque nominibus, cognominibus, ecclesiis, monasteriis, ordinibus et locis huiusmodi mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, in genere vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis et in-

novatis, et solutiones decimarum, aliter quam secundum antiquam taxam, et nisi in universali decimarum per orbem aut per universa romani imperii loca impositione, fieri prohibentibus; necnon promissionibus, donationibus, obligationibus, iuramentis, renunciationibus, vinculis et cautelis in assignatione praedictarum pensionum factis, quibus per impositionem decimae huiusmodi neminem¹ teneri, neque eas quoad praemissa contra quemcumque locum habere declaramus; aliisque indultis et litteris apostolicis generalibus vel specialibus cuiuscumque tenoris existant, per quae praesentibus non expressa, aut totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis: quae omnia contra praedicta nolumus cuiquam suffragari; ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. In percipiendâ vero decimâ praedictâ piae memoriae Clementis Papae V, etiam praedecessoris nostri, in Concilio Viennensi editam constitutionem, ac praesertim quod ad monetam currentem exigi, quodque nec calices, nec libri, ceteraque ecclesiarum ornamenta divino cultui dicata, aliave supellex ecclesiastica, ex causâ pignoris capi, recipi vel distrahi, aut aliâs quomodolibet occupari debeant, ubique praecipimus observari; quinimo volumus, ut, illius occasione, ecclesiae, monasteria aliaeque pia et sacra loca quaecumque debitis propterea non fraudentur obsequiis, ac divinus in eis cultus, et solitus Altissimo famulantium et ministrorum numerus nullatenus minuat, nec eis quoquo modo iniuncta onera, aut pia quae exerceri solent opera et officia ullo modo minuantur seu negligantur, sed eorum congrue supportentur onera consueta (nec quisquam,

Praeservatio Constitutionis Clementis Papae V.

¹ Perperam edit. Main. legit *mentionem* (R.T.).

etiam plura fortasse beneficia aut pensiones cuiuscumque valoris obtinens, pro quietantiâ ultra vigesimam partem unius aurei nummi solvere cogatur);

Transumptis
danda fides.

§ 7. Praesentium vero litterarum exempla etiam impressa, notarii publici manu subscripta, ac alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae sigillo obsignata,

eamdem in iudicio et extra illud ubique locorum fidem facere, quam ipsae originales facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxxi iulii mdcxx, pontificatus nostri anno xvi.

Dat. die 31 iulii 1620, pontif. anno xvi.

GREGORIUS XV

PAPA CCXXXVI.

Anno Christi MDCXXI.

Duodecimâ post Pauli V obitum die, ix scilicet februarii, anno MDCXXI electus est in summum Pontificem Alexander tituli sanctae Mariae in Transpontinâ presbyter cardinalis Ludovisius, archiepiscopus Bononiensis, qua in urbe ante sexagintaseptem annos natus fuerat. Sex post dies sacrâ thiarâ redimitus est. Sedit in pontificatu annos II, menses V, temporibus Ferdinandi II in Romanorum Imperatorem electi. Creatis undecim cardinalibus, obiit die viii iulii MDCXXIII, et sepultus est in basilicâ Principis apostolorum, atque inde eius corpus translatum fuit ad aedem sancto Ignatio sacram. Vacavit Sedes dies XXIX.

I.

*Beatus Isidorus agricola Matritensis
Sanctorum Confessorum albo adscribitur*¹.

**Gregorius Episcopus ,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Immensa et investigabilis divinae scientiae ac sapientiae altitudo, sicut in ipsis mundi primordiis luminaria creavit, atque in firmamento collocavit, ut inde lucerent et illuminarent universam terram; ita etiam in Ecclesiâ suâ, quam ante mundi constitutionem mirabiliter praelegit et praeordinavit, plurimos esse voluit homines magnos virtute, prudentiâ praeditos, et sanctitate praestantes, qui quasi viventia luminaria in Templo Dei omnibus iustitiae ac honorum operum

Prooemium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

exemplis praelucere. ac sponsam eius sanctam Catholicam Ecclesiam meritorum splendore et intercessionum suffragiis protegerent et illustrarent. Novissime vero, in diebus patrum nostrorum, parvulum elegit et humilem beatum Isidorum, quem ex vili pulvere suscitatum super omnes principes et reges terrae exaltaret, eiusque sanctitatis lucernam super candelabrum poneret, et in conspectu omnium gentium collocaret. Hominem in diebus vitae suae mortificatum quidem carne, vivificatum autem spiritu, quae sunt seculi sapienter ignorantem, et caelestia humiliter sapientem, terrenorum inopem, abundantem caelestium, et repletum divinae gratiae thesauris, quem, hominum iudicio contemptibilem et sine honore, qui est Omnipotens in excelsis et facit mirabilia magna solus divinorum charismatum donis adeo abundanter cumulavit, ut sanctorum operum et signorum splendoribus universam Ecclesiam laetificaret. Quamobrem pastoralis officii munus exigere existimamus, ut hunc Dei servum in Hispaniis, quas¹ natalis sui decore clarificavit, sanctitatis gloriâ coruscantem, in universâ etiam militanti Ecclesiâ, cui licet immeriti praesidemus, ab omnibus christifidelibus debitâ veneratione colendum apostolicâ auctoritate decerneremus, ut pro tanto beneficio gratiae agantur Deo et Iesu Christo filio eius Domino nostro, qui praeordinatis temporibus per servos suos fideles Ecclesiam suam visitare dignatur, ut per eos exempla iustitiae et sanctitatis in diebus nostris ad imitandum renoventur, et ad quos, in nostris et Ecclesiae Catholicae necessitatibus, cum fiduciâ recurramus.

Gesta ab Isidoro enarrat.

§ 1. Ut autem omnibus fidelibus innotescant virtutes et magna alia², quae operatus est Omnipotens in manu pueri sui

¹ Edit. Main. habet *quam* (R. T.).

² Forsan legendum *magnalia* (R. T.).

Isidori, nonnulla ad Dei omnipotentis gloriam et Catholicae Ecclesiae aedificationem duximus enarranda.

§ 2. Natus est Isidorus in oppido Martiti Toletanae dioecesis, humilibus quidem et egenis parentibus, catholicis tamen ac piis, a quibus in timore Domini educatus et doctus ferre iugum ab adolescentiâ suâ, iuventutis illecebras fortiter ac viriliter devicit, ac spretâ latâ viâ, quae ducit ad perditionem, angustam et arduam semitam vitae aggressus est, indutus, iuxta Apostolum, tamquam electus Dei sanctus et dilectus, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam et patientiam, et super omnia charitatem habens, quod est vinculum perfectionis. Cumque paupertatis onere premeretur, eique necesse esset in labore vultus sui vesci pane suo, laboriosum et et humile, sed quod innocuum existimavit, vitae genus, agriculturam elegit. Quam tamen omnibus diebus ita exercuit, ut numquam eius causâ pietatis et misericordiae opera intermiserit. Nec enim umquam ad agrum colendum exiit, nisi postquam sacrificio missae interfuit, ac preces ad Deum et beatissimam Virginem Dei Matrem ex imo pectore profudit. Praecepta vero Dei et Ecclesiae adeo diligenter observabat, ut, ne assiduis quidem laboribus fractus, statuta a sacris constitutionibus ieiunia umquam omiserit; corpus autem suum ut in servitutem redigeret, non contentus vitae laboriosae incommodis, quibus assidue fatigabatur, spiritu Dei impellente, aliis etiam castigabat afflictionibus et pressuris; charitate in proximos fuit admirabili, nam, quamvis ipse pauperrimus labore manuum suarum sibi victum compararet, erga illos tamen semper dives in misericordiâ inventus est, adeo ut de necessariis iugiter sibi detraheret, nec umquam, quod pauperibus elargiretur, deesset; accedebat

Eius nativitas.

Pueri educatio.

Agricolam agit.

Praeceptorum Dei custos.

Corpus affligit mortificationibus.

Erga pauperes benignus.

Coniugalem
castitatem ser-
vat.

ad hoc iniuriarum perfecta condonatio; coniugalis praeterea castitas, quam semper inviolatam servavit: quas, ceterasque omnes virtutes adeo mirifice coluit, ut proximis nedum exemplo, sed etiam admirationi esset, qui videntes opera eius bona, glorificabant Deum Patrem, qui in caelis est.

Plura signa
per illum ope-
ratur Deus.

§ 3. Quam vero validum et inconcussum fuerit fundamentum fidei, quo eius virtutes innitebantur, pluribus et admirabilibus signis Altissimus comprobavit.

In arido aquam
suscitat.

§ 4. Atque illud in primis memorabile fuit: nam, cum mediâ aestate dominus agri, quem vir Dei Isidorus colebat, eo sitiundus accessisset, ipsumque rogasset, ut ubi aliquid aquae reperiretur ostenderet, locum ad vicinum montem demonstravit: quo cum ille perrexisset, atque omnia arentia, ac solis ardoribus exusta reperisset, cum indignatione quasi delusus ad eum revertitur. At vir sanctus statim ad eundem locum redire suadet, eumque comitatur, et fide fortiter animatus, instar Moysis, stimulo quem gerebat percussit terram, et statim fluxerunt in sicco perennes aquae: duratque admirandus ille fons nullis umquam ardoribus arefactus usque ad praesentem diem, et magnâ populorum frequentiâ celebratur, ob innumera miracula, quae in sanitatem gentium meritis Beati Isidori per eius aquae usum Omnipotens operatur.

Angeli pro eo
agrum colunt.

§ 5. Accusatus fuerat a vicinis Isidorus apud agri dominum, quod, orationi plurimum intentus, minus quam par erat in culturâ fundi laboraret: cumque ad eum severe castigaturus dominus accurrisset, agrum suum triplici iugo bovum arari prospexit; duobus quidem ab adolescentibus, candidis vestibibus indutis, actis, tertio vero ab Isidoro; cum appropinquasset autem dominus, solum Isidori iugum cernit, reliqua non vidit; intellexitque demum verissimum esse, quod Dei servus

saepe affirmaverat, non perire ipsi tempus, quod in obsequium Dei impenderetur.

Asinam a la-
pi faucibus ora-
tione liberat.

§ 6. Orabat vir Dei in Ecclesiâ sanctae Mariae Magdalenae, cum ad eum accessere quidam nunciantes asinam eius in faucibus lupi iam esse, nec servari posse nisi propere subveniret: at ille, qui iactabat in Domino cogitatum suum, nec minimum quidem commotus, pacato vultu respondit: *Ite in pace filii, fiat voluntas Dei.* Ceterum, precibus expletis, ecclesiamque egressus, asinam vivam, lupum vero divinitus percussum, et iuxta eam mortuum invenit.

Cibos multi-
plicat in auxi-
lium pauperum,

§ 7. Magnifice etiam testatus est Deus misericordiarum, quam acceptus ei fuerit servus suus in misericordiis pauperum: saepius enim panes et edulia, ad refectio- nem egenorum ab eo comparata, in manibus eius multiplicavit: quodam enim die, cum omnia, quae in cibos paupe- rum paraverat, distribuisset, pauper supervenit eleemosynam efflagitans: at vir sanctus uxorem suam iussit inspicere, si quid cibarii in ollâ remansisset, atque ad illum deferre; cumque illa quicquam superfuisse negaret, Isidorus, fide fervens et charitate exaestuans, rursus instetit, ut iterum inspiceret; quod cum fecisset, vas, quod vacuum relictum erat, mirabiliter pulmento plenum repertum est, atque ita egenus abunde saturatus. Rursus, cum quodam festo die de more a piis nonnullis sodalibus convivium ageretur, Dei servus, orationi intentus, in Ecclesiâ diutius com- moratus est, nec ac convivium accessit, nisi illo peracto, adducens secum numero- sum pauperum gregem; cumque de tanto egenorum numero socii indignarentur, cum nihil quod illis apponere possent, praeter unicam partem Isidoro reserva- tam, superesset, vas, in quo ea reposita erat, adeo redundans invenerunt, ut non solum abunde praesentibus sufficeret, sed

Atque etiam
pro volucrum
alimonia.

et portio eius non modica pro absentibus pauperibus seposita fuerit. Nec solum hominum genus misericordiâ complexus est, sed illud praetergressus, etiam volucres caeli eâ inundavit. Cum enim hyemali tempore omnia nive cooperta essent, ipseque columbarum ingentem numerum vidisset non invenientium cibum, misericordiâ motus super eas, ad illius imitationem qui dat iumentis escam ipsorum et pullis corvorum invocantibus eum, terram manu detersit, eamque tritico, quod ad molendum deferebatur, abundantem conspexit. Quem commiserationis excessum miraculo Deus insignire voluit: tritico, quod superfuerat, ad pristinae mensurae modum, stupentibus sociis, mirabiliter aucto.

Morsum

§ 8. Adveniente demum tempore, quo tamquam bonus certator coronam iustitiae sibi repositam consequuturus erat, post humillimam peccatorum confessionem, et sacrum viaticum summâ cum devotione susceptum, hortatus domesticos, quantum potuit, ad dilectionem Dei et proximi, plenus bonorum operum, sanctitate et miraculis admirabilis, terrenis vinculis, quod diu concupierat, ut cum Christo esset, exolutus, ad caelestem patriam evolavit anno a salute mundi millesimo centesimo septuagesimo.

Corpus eius incorruptum in-
not.

§ 9. Corpus eius in sancti Andreae coemeterio depositum cum per quadraginta annos fuisset omnibus caeli iniuriis expositum, nihilominus, qui capillorum capitis sanctorum suorum numerum custodit, ab omni corruptione illaesum praeservavit. Nam quadragesimo anno elapso, cum amicus eius, deinde matrona per visum admoniti fuissent, ut decentius in ecclesiâ conderetur, corpus eius integrum et incontaminatum, incorruptis velaminibus, quibus erat involutum, suavissimum odorem spirans, repertum est, ac honorifico sepulchro datum, in quo deinde anno MDCXIII

cum eâdem integritate et odorum suavitate inventum fuit, cum mandato delegatorum sanctae Sedis Apostolicae, ut visitaretur et inspiceretur, inde fuit extractum.

§ 10. Dies vero translationis eius, vere insignis solemnitate et laetitiae divinitus effectus est; effusi enim sunt abundanter super populum fidelem eius intercessionibus thesauri miserationum Domini in curationibus et sanitatibus. Ad contactum enim pulveris sepulchri eius, oculi caecorum aperti sunt, surdorum aures patuerunt, et claudi, consolidatis basibus, ambulaverunt, et variis languoribus vexati sanitatis gratiam impetrarunt; omnibus Dominum in sanctis eius et in multitudine virtutis eius collaudantibus. Quin etiam et ecclesiarum campanae, quamdiu processio translationis duravit, per universum oppidum nullo impellente sonuerunt.

Miracula quamplurima, cum transferretur.

§ 11. Quamvis autem eius sanctitatis fama per universam Hispaniam iam antea penetrasset, et memoria illius apud omnes illas gentes in benedictione esset, post translationem tamen corporis eius, tot magnalibus a Deo decorata, illustrior et gloriosior haberi cepit. Sed et sequentibus temporibus frequenter dignatus est Dominus Deus noster per intercessionem servi sui notam facere multitudinem misericordiae suae, ingentia beneficia tribuens fideliter petentibus, quorum aliqua insigniora praesentibus litteris inserenda decrevimus.

Alia etiam post translationem.

§ 12. Quodam enim die, cum sacrum eius corpus publice in ecclesiâ ad pluviam a Deo eius precibus impetrandam expositum fuisset, caecus, Benedictus nomine, qui curationem caecitatis suae a Sancto devote efflagitaverat, repente e mediâ multitudine exiliens, se videre exclamavit, benedicens Deum in sanctis suis admirabilem, qui beati Isidori meritis oculos suos illuminasset.

Lumen caeco restitutum.

§ 13. Gravi et lethali ulcere in crure

Catharina

Fernandez ul-
cere in crure
sanata.

Catharina Fernandez laborabat, saevisque doloribus affligebatur, nec aliam opem adversus mortem a medicorum industriâ sperare poterat, nisi per totius cruris abscissionem: quamobrem, oculis ad caelum levatis, imploravit intercessionem huius electi Dei, indeque auxilium invenit; admotis enim corabiis, qui sacrum corpus tetigerant, dolore statim libera, tridui spatium absque alio medicamento convaluit.

Nonnulli e
parietis ruinis
eruti.

§ 14. Cum ingens parietis ruina Balthasaram Ortiz praegnantem, unâ cum tribus filiis et ancillâ, oppressisset et graviter laessisset, beati Isidori patrocinio, cui se commendarunt, omnes incolumes, eo protegente, mirabiliter evasere: et, ne cui dubium esset, tam insigne beneficium divinitus beati Isidori suffragiis impetratum fuisse, sex a ruinâ mensibus elapsis Balthasara peperit filium vivum tres profundas vulnerum cicatrices, quasi miraculi testimonium, in capite habentem.

Adolescens
quidam saluti
restitutus.

§ 15. Vexabatur gravissimo morbo Hadrianus adolescens, tribus carbunculis adeo gutture obstructo, ut non solum cibo, potuique, sed et respirationi via intercluderetur. Cumque in extremo vitae discrimine constitutus, divinâ misericordiâ fretus, ad imaginem beati Isidori conversus incolumitatem devote efflagitasset, repente per quietem¹ de vitâ, saluteque a Deo impetratâ ab Isidoro admonitus, melius habere cepit, nec multo post integram consequutus est sanitatem.

Herniosus a
nativitate sana-
tus.

§ 16. Puer Didacus, a nativitate herniosus, post vota Deo in honorem Isidori a matre nuncupata et reddita, nullo alio medicamine adhibito, sanus effectus est.

Morti proxi-
mus saluti red-
ditus.

§ 17. Alter item quatuor annorum puer, Alphonsus nomine, continuis febribus, ac dysenterîâ plane oppressus, iamque vitali calore destitutus, ac animam agens, a patre Isidoro cum lachrymis commendatus,

in ipsâ horâ utroque morbo liberatur, ac pristinae restituitur valetudini.

§ 18. Accesserunt orationis causâ ad eremum sancti Isidori, curru vecti, quem mulae duae trahebant, nonnulli, cum domesticis feminis puerisque, omnes ad duo de viginti. Dum vero domum revertuntur, currus magno impetu in declive in crepidinem incidit altissimae ac praecipitis rupis fluvio imminens; tum altera mula collapsa ac solo prostrata, altera e rupe pependit, et currus iam iam in praeceps abiturus¹ saxis adhaesit: cumque omnes, in extremo vitae periculo, clamore et eiulatu beatum Isidorum invocarent, adfuit ipse in auxilio opportuno: et currus quidem, eius patrocinio suffultus, praeuptis illis saxis tandiu immobilis haesit, donec omnes incolumes desilirent, et, funibus praecisis, alterâ mulâ tantum in praeceps delapsâ, cetera divino beneficio servarentur.

Nonnulli, cum
in praeceps ra-
perentur, a pe-
riculo liberati.

§ 19. Thesaurarius confraternitatis, quae Matrî in honorem divi Isidori instituta est, daturus solemnî quodam die de more pauperibus convivium, cibaria et vina, quae viginti tantum reficiendis satis essent, comparaverat; sed cum trecenti ferme pauperes ad mensam assedissent, implorato Isidori praesidio, adeo multiplicata sunt quae apposuit, ut non modo omnes affatim saturarentur, sed et plurima, quae superfuerant, collecta fuerint fragmenta.

Cibi in pau-
perum sustenta-
tione multipli-
cati.

§ 20. Sed ut omnibus innotescat abundantia gratiarum, quas iugiter meritis servi sui super invocantes eum misericors Dominus effundit, insigniora quaedam beneficia per admirabilem illum fontem, quem e terrâ stimulo percussâ subito erupisse memoratum est, fidelibus impertita his litteris duximus memoranda.

Miracula per
fontem, quem
beatus Isidorus
eruit, patrata.

Desperatâ corporali salute, continuis febribus et diarrhœâ Catharina de Villa Sancte laborabat, cum, invocato Isidori patrocinio, sanitati restituta est.

¹ Nisi legendum sit *per visum* (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. legit *habiturus* (R. T.).

Eâdem fide munitus Hilarius Cimbren, post trium mensium dysenteriam cum aethicâ feбри, recepto extremae unctionis sacramento, ac animam agens, clamavit ad Dominum, et ad servum eius Isidorum, et exauditus est: poculo enim fontis eius hausto, convaluit, stupentibus omnibus et Deum in mirabilibus eius laudantibus.

Sed et eandem virtutem expertus est Augustinus de Fuente advocatus Matriti, qui, desperatâ sanitate ex acuto morbo, et iam in faucibus mortis constitutus, omni humanâ ope frustra tentatâ, ad divinam conversus, fuisque ad Deum precibus et implorato Isidori subsidio, eâdem aquâ sumptâ, incolumis evasit.

Quin etiam Alphonsus Gallo, pestilenti feбри et mentis stupore correptus, medicis omnem spem vitae deponendam esse contestantibus, conversus ad Deum, et ad Sanctum eius, misericordiam consequutus est. Nam solo aquae potu, quam, deceptus a matre, fontis eius esse credebat, momento temporis restitutus est sanitati.

Processus super eius Sanctitate et miraculis ordinaria auctoritate formati,

§ 21. Igitur, cum tot, tantisque signis mirificaret Dominus Sanctum suum, et fama sanctitatis Isidori ac miraculorum quae per eius intercessionem fiebant coruscaret, et procedente tempore maiora susciperet incrementa, et consequenter fidelium devotio ac veneratio erga ipsum in dies augeretur, fuerunt auctoritate ordinariâ formati processus super eiusdem vitâ ac miraculis, et a clarae memoriae Philippo III Hispaniarum rege catholico pro canonizatione ipsius apud felicis recordationis Paulum V, praedecessorem nostrum, actum, qui, precibus catholici regis benigne auditis, commisit tribus sacri palatii apostolici causarum auditoribus, nempe bonae memoriae Francisco Peña decano, et bonae memoriae Horatio Lancelotto, postmodum sanctae Romanae Ecclesiae cardinali, et dilecto filio Alphonso Manzanedo, ac deinde in priorum loco

Instante Philippo III Hispaniarum rege,

A Paulo V tribus S. R. auditoribus traditis, ut examinarentur

subrogatis dilecto filio nostro Francisco archiepiscopo Damasceno, tunc auditoris locumtenenti, nunc sanctae Romanae Ecclesiae presbytero cardinali, ac dilecto etiam filio Ioanni Baptistae Coccino decano, ut acta reciperent, cum facultate, si videretur, novos processus auctoritate apostolicâ conficiendi.

§ 22. Auditores, re diligenter ac mature perpensâ, novos processus auctoritate apostolicâ conficiendos censuerunt, eademque processuum confectio bonae memoriae Bernardo de Roras sanctae Romanae Ecclesiae cardinali, et archiepiscopo Toletano, et venerabili fratri Francisco episcopo Canariensi, et dilecto filio Ioanni de Hores canonico et thesaurario ecclesiae carthaginensis delegata fuit;

§ 23. Qui, cum de mandato munere diligenter perfuncti fuissent, omnia eiusmodi acta ad eosdem auditores transmisserunt: qui, omnibus summâ cum diligentia, prout rei magnitudo exposcebat, consideratis et examinatis, retulerunt eidem Paulo V praedecessori, satis iustificari excellentiam vitae, sanctitatis, ac miracula servi Dei Isidori, omniaque abunde constare, quae pro canonizatione eiusdem a sacris canonibus requiruntur, posseque ad ulteriora procedi.

§ 24. Utque eâ maturitate, quae in re tantâ requirebatur, negotium ageretur, idem Paulus dilectis filiis nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus sacris ritibus praefectis de more dedit in mandatis, ut memoratos processus quam diligentissime inspicerent, ac de totâ huiusmodi causâ accurate cognoscerent.

§ 25. Deinde eodem Paulo, sicut Altissimo placuit, viam universae carnis ingresso, cum humilitas nostra ad apostolatus apicem, licet nullis nostris exigentibus meritis, sed solâ divinae misericordiae dignatione, vocata esset, ad honorem Dei, et decorem domus eius summo opere per-

Qui novos processus auctoritate apostolica conficiendos esse censuerunt,

lisque visis, ad ulteriora in canonizatione beati Isidori posse procedi.

Negotium commissum congregationi sacrorum rituum.

Quae commissio a Gregorio XV fuit renovata.

tinere existimavimus, ut negotium huiusmodi canonizationis promoveretur. Si enim, ut de omnipotentis Dei benignitate sperabamus, iuxta desiderium cordis nostri prospere processisset, magnum devotionis augmentum erga Deum et electos illius omnibus christifidelibus futurum cernebamus. Mandavimus itaque praedictis cardinalibus, ut, quod illis a praedecessore nostro praedicto olim iniunctum fuerat, quamprimum exequerentur.

Cardinales in consistorio secreto ad canonizationem procedendum esse censent.

§ 26. Quod cum illi accurate perfecissent, ac pro sancti viri canonizatione omnes unanimes censuissent, venerabilis frater noster Franciscus Maria episcopus Portuensis cardinalis de Monte totius processus summam, ac suam, collegarumque sententiam coram nobis in consistorio nostro secreto exposuit. Quibus auditis ac perpensis, reliqui cardinales, qui aderant, omnes ad ulteriora procedendum censuerunt.

Praemissis denique orationibus aliisque piis operibus,

§ 27. Cum itaque publico sequenti consistorio pro eius canonizatione dilectus filius Faustus Caffarellus, aulae nostrae consistorialis advocatus, apposite dixisset, ac nomine charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, ut ad eam procedere dignaremur, humiliter supplicasset; nos de re tantâ venerabiles fratres nostros sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et episcopos in curiâ praesentes consulturos esse respondimus: atque interim cardinales et episcopos, qui aderant, vehementer in visceribus Iesu Christi hortati sumus, ut eleemosynas operantes, et corda sua in ieiuniis et orationibus coram Deo nobiscum effundentes, humiliter exposcerent a Patre luminum, ut Spiritum Sanctum suum de caelo in nos mittere dignaretur, qui mentis nostrae oculos divinae gratiae splendore illuminaret, ut voluntatem eius agnoscere et perficere valeremus.

Accedenti-

§ 28. Sed cum semipublico consistorio,

quod deinde ex more celebratum fuit, vocatis cardinalibus, patriarchis, archiepiscopis et episcopis in Urbe tunc praesentibus, nostrisque et Sedis Apostolicae notariis, ac sacri palatii apostolici causarum auditoribus, multa a nobis proposita fuissent de vitâ et miraculis beati Isidori, singulorumque rogatae sententiae, omnes concorditer, benedicentes Deum amicos suos clarificantem, beatum Isidorem canonizandum esse, et in Sanctorum Confessorum catalogum referendum, apertis suffragiis censuerunt.

Statutum est ad canonizationem devenire.

§ 29. Quorum omnium unanimi consensu audito, repletum est gaudio os nostrum, et lingua nostra exultatione, quia magnificaverit Dominus facere nobiscum, et Ecclesiam suam novo decore augendam et illustrandam decreverit. Canonizationis itaque constituimus diem, et orationibus apud Deum, a quo omne donum perfectum est, ut instarent omnes admonuimus, ut in tanto opere peragendo humilitati nostrae per spiritum suum assistere dignaretur.

§ 30. Denum cum omnia, quae ex sanctorum patrum decretis et Romanae Ecclesiae consuetudine agi et observari in talibus consueverunt, perfecta essent, hodie in sacrosanctâ Principis apostolorum basilicâ, ubi solemnî ritu cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, nec non patriarchis, archiepiscopis et episcopis praedictis, Romanae curiae praelatis, officialibus et familiaribus nostris, clero seculari et regulari, ac maximâ populi frequentia convenimus, post repetitas pro canonizationis decreto petitiones nomine eiusdem charissimi in Christo filii nostri Philippi regis catholici a dilecto filio nostro Ludovico tituli sanctae Mariae Transpontinae cardinali Ludovico, nostro secundum carnem nepote, per dilectum filium Nicolaum Zambecarium advocatum, decantatis sacris precibus ac litaniis, ac Spiritus Sancti gratiâ devote

Quod actum est in basilicâ vaticanâ die xii martii.

ac humiliter imploratâ, ad honorem Sanctae et individuae Trinitatis, ac fidei catholicae exaltationem, auctoritate omnipotentis Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac nostrâ, de venerabilium fratrum nostrum¹ sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum consilio ac unanimi consensu, bonae memoriae Isidorum Agricola de Matrino, de cuius vitae sanctitate, fidei sinceritate, et miraculorum excellentiâ plene constabat et constat, Sanctum esse definivimus, ac Sanctorum Confessorum non pontificum catalogo adscribendum decrevimus: prout praesentium tenore definimus, decernimus et adscribimus, illumque omnes christifideles tamquam vere Sanctum honorare et venerari mandamus; statuentes, ut ab universali Ecclesiâ in eius honorem ecclesiae et altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, aedificari et consecrari, et singulis annis, die quo ad caelestem patriam migravit, eius officium, ut de Sancto Confessore non pontifice, ad praescriptum romani breviarii² celebrari, possint.

Propositae indulgentiae eius sepulchrum visitantibus.

§ 31. Eâdemque auctoritate omnibus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui annis singulis eodem festo die ad sepulchrum, in quo corpus eius requiescit, visitandum devote accesserint, unum annum et unam quadragenam; iis vero, qui in eiusdem festi octavâ, quadraginta dies de iniunctis seu quomodolibet debitis poenitentis, misericorditer in Domino relaxavimus. Postremo, cum gratias egissemus Deo, qui Ecclesiam suam meritis et intercessione sancti Isidori clarificare dignatus esset, in hymnis et confessionibus maiestatem eius collaudantes, ut

¹ Nisi malueris legere potius de more solito *nostrorum* (R. T.).

² Nescio an hîc desint haec verba: *recitari et missa respective* (R. T.).

miserecordias suas super populum suum iugiter effunderet, solemni oratione Confessorum in sancti Isidori honorem decantatâ, humiliter precati sumus, atque ad altare Principis apostolorum missam celebravimus, cum eiusdem Sancti Confessoris commemoratione; omnibusque christifidelibus tunc praesentibus plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam concessimus.

§ 32. Dignum igitur et congruum est, ut omnes uno ore glorificemus Deum et unicum filium eius Dominum nostrum Iesum Christum, qui, quamvis, peccatis nostris exigentibus, calamitosis hisce temporibus Ecclesiam suam adeo affligi a contrariis potestatibus patiatur, misericordiam tamen suam non dispergit a nobis, et abundare facit in omni tribulatione et pressurâ consolationes nostras, cum apud thronum gratiae suae talem intercessorem et advocatum pro nobis manifestavit, quo suffragante placatus, flagella suae indignationis ab Ecclesiâ suâ avertat, eamque super capita inimicorum suorum exaltet, et in diebus nostris populo suo Dominus Deus noster pacem misericorditer concedat et tranquillitatem.

Orationes ad Deum effundendae.

§ 33. Ceterum, quia difficile foret praesentes nostras litteras ad singula loca, ubi opus esset, deferri; volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem ubique fides habeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Transumptis danda fides.

§ 34. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum definitionis, decreti, adscriptionis, mandati et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Clausulae poenales.

Datum Romae, apud sanctum Petrum,
anno Incarnationis Dominicae MDCXXI,
quarto idus martii, pontificatus nostri
anno I.

Dat. die 12 martii 1621, pontif. an. I.

Pontificis sub-
scriptio.

✠ EGO GREGORIUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

Perfice gressus meos in semitis tuis.

Et subscri-
ptiones cardi-
nalia.

† Ego Antonius cardinalis Saulius de-
canus.

† Ego Franciscus Maria cardinalis de
Monte episcopus Portuensis.

† Ego Octavius episcopus Praenestinus
sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis
Bandinus.

†

†

†

†

†

† Ego Dominicus Ss. Apostolorum presby-
ter cardinalis Gymnasius.

† Ego Carolus tit. S. Caesarei presbyter
cardinalis Madrutius.

†

†

† Ego S. tituli S. Chrysogoni presbyter
cardinalis Burghesius.

† Ego M. tituli S. Honuphrii presbyter
cardinalis Barberinus.

† Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor
Coronatorum presbyter cardinalis Mil-
linus.

†

† Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae
presbyter cardinalis Lantes.

† Ego F. tituli S. Augustini presbyter car-
dinalis Verallus.

†

† Ego Ioannes Baptista tituli S. Ceciliae
presbyter cardinalis Lenius.

†

†

† Ego Dominicus tituli S. Martini in Mon-
tibus cardinalis Rivarola.

† Ego Philippus tituli S. Mariae de Po-
pulo cardinalis Philonardus.

†

†

†

† Ego G. tituli S. Crucis in Hierusalem
cardinalis Borgia.

†

† Ego R. cardinalis Ubaldinus tituli san-
cti Alexii.

†

†

†

†

†

†

†

† Ego S. presbyter cardinalis S. Susannae
S. R. E. bibliothecarius.

†

†

†

†

† Ego Guido tituli S. Ioannis ante Por-
tam Latinam cardinalis Bentivolius.

†

† Ego P. tituli S. Salvatoris in Lauro
presbyter cardinalis Valerius.

† Ego Itelius Fridericus tituli sancti Lau-
rentii in Pane et Perna, presbyter car-
dinalis de Zolleren.

†

†

† Ego F. R. Desiderius tituli S. Clementis
presbyter cardinalis de Cremona.

†

† Ego Ludovicus cardinalis Ludovisius ti-
tuli Sanctae Mariae Transpontinae S. R. E.
camerarius.

†

† Ego F. tituli S. Matthaei in Merulana
cardinalis Sacratius.

†

† Ego M. A. tituli S. Eusebii cardinalis
Gozzadinus.

†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†
†

II.

*Privilegia et indulta pro conclavistis,
qui interfuerunt conclavi, in quo Gre-
gorius XV pontifex electus fuit.*

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex ex suâ circumspiciendâ providentiâ eas consuevit personas condignis praeicipue complecti favoribus et gratiis, quas sibi et Apostolicae Sedi devotas et obsequiosas, ac plurimis cognoscit meritis adiuvari.

Causa huius
constitutionis.

§ 1. Hinc est quod nos, dilectos filios conclavistas, qui in conclavi, in quo, divinâ favente clementiâ, ad summi apostolatus apicem assumpti fuimus, nobis et fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, uti familiares et continui commensales, inserviando interfuerunt, quique eâ de causâ labores, vigilias et incommoda plura subierunt, habitâ ratione obsequiorum, favoribus, gratiis et privilegiis pro cuiuscumque meritis exornare volentes,

Absolutio a
censuris ac do-
natio decem mil-

§ 2. Ipsosque conclavistas, et quemlibet eorum, a quibusvis excommunicatio-

nis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, etiamsi in illis per annum continuum insorduerint, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, motu proprio, non ad ipsorum conclavistarum, seu alicuius eorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex nostrâ merâ liberalitate, conclavistis praedictis scuta decem millia auri in auro stamparum, per tres ex praedictis cardinalibus singulatim in quolibet ordine antiquiores inter ipsos conclavistas, et per capita singulorum conclavistarum, non autem per singulas cellulas, aequis portionibus distribuenda, gratiose et irrevocabiler apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, donamus:

§ 3. Ipsosque conclavistas in veros, indubitatos et non fictos familiares, continuos commensales nostros; ac eos, qui ex illis clerici existunt, seu militiae clericali adscribi desiderant, quosque tres huiusmodi cardinales gradu, nobilitate, et aliis meritis dignos tali dignitate iudicaverint, in nostros et Apostolicae Sedis notarios, sine tamen praeiudicio dilectorum filiorum notariorum de numero participantium, recipimus; ac tam illos, quam alios conclavistas singulos, qui sigillatim ab eisdem tribus cardinalibus digni tali honore approbati fuerint, sacri palatii et aulae Lateranensis comites et milites, ac tam illos, quam omnes, et quoscumque alios conclavistas indistincte, qui nobiles non sunt, nobiles, quique Urbis, vel alicuius alterius ex civitatibus temporali dominio et dictae Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, cives esse voluerint, singulos in eâ ipsâ civitate, quam sigillatim quisque eorum elegerit, et ad quam ab eisdem tribus cardinalibus se admitti

liam scutorum
aureorum pro
conclavistis.

Creantur nobi-
les, cives, ac fa-
miliares Papae.

petierit, veros cives ad instar, et nullâ prorsus differentiâ inter eos et singulos alios veros originarios et antiquissimos, etiam nobiles et participantes, cives ipsius Urbis vel civitatis, ita ut ipsum ius civitatis ad quoscumque illorum haeredes eodem modo transeat, creamus, constituimus et assignamus, et nobilitatis et civilitatis titulo, honore et insignibus decoramus, aliorumque familiarum, continuorum commensalium, nobis actu in palatio nostro apostolico inservientium, ac illius tinello comedentium et bibentium, ac nostrorum et Sedis praedictae notariorum, palatiique et aulae praedictorum comitum, militum, et nobilium, ac civium huiusmodi originariorum numero et consortio favorabiliter aggregamus, ac pro veris, indubitatis, et non fictis familiaribus, continuis commensalibus, ac notariis nostris, comitibus, militibus, nobilibus et civibus deinceps haberi et reputari volumus ac mandamus:

Eorumque privilegiis et indultis donantur, cum privilegio, ut litterae sub his nominibus impetratae subreptionis, vicio careant.

§ 4. Eisque, ut in quibuscumque impetrationibus, concessionibus, et litteris, tam gratiam quam iustitiam concernentibus, se familiares, continuos commensales nostros, comites, milites, nobiles, et cives etiam originarios nominare, nec propterea impetrationes, concessiones, et litterae ipsae subreptionis vicio subiaceant, sed validae et efficaces existant; ac ex nunc deinceps in perpetuum omnibus et quibuscumque ac prorsus similibus antelationum¹, anticipationibus, praerogativis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, decretis, declarationibus, derogationibus, mandatis, suspensionibus, favoribus, gratiis, privilegiis, indultis, ac iuribus, quibus alii nostri familiares tempore dictae assumptionis nostrae ad summi apostolatus apicem, ac quibus alii eiusdem Sedis notarii, etiam de numero participantium existentes, etiam si habitum et

rochetum notariorum ipsius Sedis non deferant, palatiique et aulae praefatorum comites, milites, et nobiles etiam originarii ac antiquissimi cives eiusdem Urbis vel civitatis, quam, ut praefertur, elegerint, quique ex utroque parente vere nobili et cive originario et antiquissimo procreati, de iure, statuto, consuetudine, vel aliâ ex aliquo speciali privilegio, seu aliâ quomodolibet, etiam quoad assequutionem quoruncumque beneficiorum, etiam ecclesiasticorum, etiam per quascumque litteras seu constitutiones apostolicas pro tempore editas, utuntur, fruuntur potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, ubique locorum, in iudicio et extra, sine tamen eorundem notariorum de numero participantium praeiudicio, uti, frui, potiri et gaudere libere et licite valeant realiter et integre, in omnibus et per omnia (etiam si in Urbe et civitate huiusmodi non habitaverint) perinde ac si de vere nobili genere ex utroque parente nobili originario, et antiquissimo⁴ eius procreati forent, et huiusmodi praerogativae, privilegia, exemptiones, gratiae, favores, concessiones, indulta et iura, quae pro aliis nobilibus et civibus originariis emanarunt, et quae ratione nobilitatis et civilitatis naturalis et originariae aliis competunt, pro eisdem conclavistis in specie emanassent, seu emanarent², et eis naturaliter de iure, statuto, consuetudine fundatione, vel aliâ, competerent, auctoritate et tenore similibus indulgemus:

§ 5. Singulosque conclavistas praedictos a solutione et exactione decimarum ecclesiasticarum ubique locorum et ex quacumque quantumvis urgentissimâ et inexcogitabili causâ et occasione, etiam ad instantiam imperatoris, regum, et rerumpublicarum, etiam Venetiarum, ac quo-

A solutione decimarum, eximit.

¹ Forsan deest vox *cive* (R. T.).

² Edit. Main. legit *emanarunt* (R. T.).

⁴ Videretur legendum *antelationibus* (R. T.).

rumcumque aliorum principum impositarum, et imponendarum pro tempore, liberamus et eximimus, liberosque et exemptos fore et esse decernimus:

Remittit
fructus male
perceptos ob
non recitationem
horarum
canonicarum.

§ 6. Ipsisque conclavistis singulis quoscumque fructus, redditus et proventus ecclesiasticos, etiam occasione pensionum annuarum ipsis vel eorum alicui reservatarum, ratione omissionis recitationis horarum canonicarum indebite perceptos, cuiuscumque quantitatis fuerint, gratiose remittimus et condonamus:

Dispensatque
super inhabilitate
ad sacros
Ordines.

§ 7. Ac cum eis super inhabilitate, per eos propterea quomodolibet contracta, vel etiam ex eo quod censuris huiusmodi ligati missas et alia divina officia, dummodo tamen non in contemptum clavium, celebraverint, aut alias in divinis se immiscuerint, ut, illa et aliis praemissis non obstantibus, ad omnes, etiam sacros et presbyteratus ordines alias rite promoveri, et in illis, ac in susceptis per eos alias rite ordinibus, etiam in altaris ministerio ministrare, etiam libere et licite valeant, dispensamus¹:

Ab eis omnem
natalium maculam
abstergit.

§ 8. Ac eosdem conclavistas, si qui eorum defectum natalium ex quocumque damnato et illicito coitu², etiamsi ex nobilissimis parentibus et vilibus feminis forsitan procreati sint, etiamsi legitimati alias existant, legitimamus, omnemque ab illis geniturae huiusmodi maculam sive notam absterginus et abolemus, ac natalibus restituimus;

Ac habilitat
ad successiones
et haereditates;

§ 9. Et cum eorum singulis, ut in quibuscumque bonis paternis et maternis, et aliorum consanguineorum, seu cognatorum, vel aliorum quorumcumque, sine tamen praeiudicio venientium ab intestato, vel ex fideicommisso, seu alias de iure valida dispositione succedere, et illa do-

¹ De aetate et qualitate promovendorum ad Ordines habes in *Concilio Tridentino*, sess. xxii, cap. ii et xii.

² Videtur deesse verbum *contraxerint* (R. T.).

nationis vel alio quovis titulo consequi et habere, ac ad aequales portiones cum legitimis succedere, eos ad omnia iura, legitimas successiones, ex testamento vel ab intestato haereditates, legata, libertates restituendo et reintegrando realiter et cum effectum,

Necnon ad
honores et dignitates.

§ 10. Ac ad dignitates, honores, et quaecumque alia officia secularia, publica vel privata, etiam assumi, illaque gerere et exercere, in omnibus et per omnia, ac si de legitimo matrimonio procreati forent, ac eodem defectu non obstante, si aliud canonicum eis impedimentum non obsistat, ut clericali characterem, qui illo nondum insigniti, ac ad omnes etiam sacros et presbyteratus ordines, si nondum ad illos promoti sint, promoveri, ac postmodum characterem et ordinibus huiusmodi, illorumque privilegiis, uti, ac in eisdem ordinibus etiam in altaris ministerio ministrare, ac quaecumque, et qualiacumque, cum cura et sine cura, beneficia ecclesiastica, etiamsi personatus, administrationes et officia, etiam curata et electiva in cathedralibus et metropolitanis, vel collegiatis ecclesiis, seu parochiales ecclesiae, vel earum perpetuae vicariae, ac canonicatus et praebendae, dignitates, non tamen principales, in collegiatis ecclesiis huiusmodi fuerint, si sibi alias canonice conferantur¹, aut ipsi eligantur, praesententur, vel alias assumantur ad illa, et instituantur in eisdem, recipere et retinere libere et licite valeant²:

§ 11. Omnesque et quaecumque gratiae, provisiones, commendae, et quaevis aliae litterae apostolicae, etiam in forma Brevis, pro illis expediendae³, gratis ubique expediantur, tam de capienda possessione nomine camerae apostolicae, quam in forma litterarum apostolicarum, ubi illis su-

Expositio litterarum apostolicarum pro conclavistis gratis facienda.

¹ Edit. Main. habet *conferant* (R. T.).

² Subintellige *dispensamus* (R. T.).

³ Edit. Main. habet *expediendis* (R. T.).

per provisionibus quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum dari poterunt, prout nostris familiaribus continuis commensalibus, etiam gratis dentur et concedantur, ac dari et concedi omnino debeant, praecipimus et mandamus:

Indulta circa pensiones transferendas usque ad summam scutorum centum auri de camera.

§ 12. Ac eisdem conclavistis, et eorum singulis, ut quicumque loci Ordinarii, vel canonici metropolitanarum seu aliarum ecclesiarum, aut personae quaecumque ecclesiasticae, tam in Romanâ curiâ quam extra eam, ad id per eos et eorum singulos eligendi seu eligendae, quascumque pensiones annuas eis et eorum singulis super quibuscumque fructibus, redditibus et proventibus quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium et quorumvis Ordinum regularium, seu fructus, redditus et proventus huiusmodi beneficiorum reservatos, seu reservandos, etiamsi aliâs semel vel pluries translatae seu translatae fuerint, usque ad summam centum ducatorum auri de camerâ similium, in toto vel in parte, ac etiam in mortis articulo, cassare et extinguere; et, postquam cassatae et extinctae fuerint, alias similes pensiones annuas, seu fructus, redditus et proventus huiusmodi, usque ad summam praedictam, uni vel pluribus aliis personis ecclesiasticis, per eosdem conclavistas et eorum singulos nominandis, etiam quaecumque, quocumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica obtinentibus et expectantibus, similiter eis, quoad vixerint, vel eorum procuratoribus legitimis, eisdem modo et formâ, quibus eisdem conclavistis reservatae seu reservati fuerint, etiam absque beneficiis ipsa obtinentium consensu, integre persolvendas, ac per eos propriâ auctoritate percipiendas, exigendas et levandas, reservare, constituere, concedere et assignare valeant; atque in possessione dictas pensiones exigendi, in qua ipsi conclavistae tempore translatio-

nis per eos praesentium vigore faciendae, existerant, in omnibus et per omnia subrogati esse censeantur, etiam concedimus et indulgemus; etiamsi similem gratiam a praedecessoribus nostris aliâs forsan obtinuerint, seu quilibet eorum obtinuerit, illius effectum cumulative eos gaudere et potiri volumus; decernentes, ipsas translationes et novas reservationes, constitutiones et assignationes pensionum, seu fructuum, reddituum et proventuum huiusmodi, plenam roboris firmitatem obtinere, ipsosque beneficia, super quorum fructibus, redditibus et proventibus reservatae fuerint, obtinentes, ad illas persolvendas efficaciter obligatos fore:

§ 13. Ac cum eisdem conclavistis, quod, ratione quarumcumque pensionum annuarum eis et eorum cuilibet super quibuscumque beneficiis ecclesiasticis, ut praefertur, vel aliâs quomodolibet qualificatis (non tamen ultra summam ducentorum ducatorum parium pro quolibet) nunc et pro tempore reservatarum et reservandarum, habitum et tonsuram clericales gestare, et in illis, dummodo aliâs ipsi habitum decentem et honestum deferant, incedere minime debeant, nec ad id a quocumque desuper cogi, seu compelli; minusque aliquas sententias, censuras, etiam privationis seu cessationis ipsarum pensionum poenas, occasione praemissorum, incurrere possint; sed easdem pensiones ad praedictam summam ducentorum ducatorum ascendentes, et reservatas ut praefertur, etiamsi matrimonium contraxerint, cum unicâ tamen et virgine, recipere et retinere;

Habitus clericalem gestare non teneantur ob dictas pensiones, summam scutorum ducentorum non excedentes immo in contracto semel matrimonio vivere possint.

§ 14. Postremo, quod bona quaecumque ad dictos conclavistas et eorum quemlibet spectantia, et per eos (etiam ratione quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, etiam canonicatum, et praebendarum, ac dignitatum, etiam maiorum et principalium, etiam speciali notâ et ex-

A spoliis eximit.

pressionem dignarum quarumcumque, per eos alias obtentorum et obtinendorum, aut alias quomodolibet, et quovis quaesito colore vel ingenio, seu eorum industriâ, licite tamen) acquisita et acquirenda, etiam in Urbe, eiusque districtu, et ubique existentia¹, spoliis minime subiaceant; sed conclavistae praefati, etiam si Religioni² alicuius militiae, etiam sancti Ioannis Hierosolymitani, adscripti fuerint, de illis in favorem quarumcumque personarum, etiamsi curiales esse desierint, et in quocumque loco quantumvis remoto eos decedere contigerit, testari et alias disponere, iisque; ab intestato decedentibus, legitime eorum haeredes quicumque succedere libere et licite valeant, simili modo concedimus et indulgemus;

Exequutores deputat.

§ 15. Praecipientes ac mandantes dilectis filiis nunc et pro tempore existentibus S. R. E. camerario, thesaurario, praesidentibus clericis camerae nostrae apostolicae, et quibusvis aliis spoliatorum huiusmodi collectoribus, et subcollectoribus, ac militiarum praefatarum officialibus, aut prioribus, ne in huiusmodi bonis manus apponant, neque haeredes praefatorum conclavistarum desuper molestare audeant seu praesumant: ac etiam decernentes donationes per viam testamenti et codicillorum, per ipsos conclavistas de eorum bonis huiusmodi faciendas, semper et perpetuo validas et efficaces fore;

A registro camerae eximit.

§ 15. Nec eosdem conclavistas, eorumve aliquem, ad praesentes litteras in dictâ camerâ insinuandum aut admitti et registrari petendum teneri, nec illas, etiamsi illae intra tempus legitimum insinuae, admissae, seu registratae non fuerint, propterea minus validas censi, sed suos plenarios effectus sortiri debere;

Clausulas praeservativas apponit.

§ 17. Ac easdem praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, sub quibus-

¹ Idest bona; ed. Main. legit *existentium* (R. T.).

² Erronee edit. Main. legit *Religionis* (R. T.).

vis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, decretis et constitutionibus apostolicis, similium gratiarum revocatoriis, vel quae eas limitarent seu moderarent, quae a nobis, et dictâ Sede pro tempore, et ex quibusvis causis, etiam urgentissimis, etiam in favorem fidei, ac divini cultus augmentum, etiam consistorialiter, vel alias, quavis auctoritate hactenus, vel in posterum emanaverint, minime comprehensas esse, sed quoties illae emanabunt, toties easdem praesentes in pristinum statum restitutas, repositas et reintegratas esse censi;

§ 18. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, in quavis causâ et instantiâ (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate), ubique iudicari et definiri debere, irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari:

§ 19. Et insuper dilectis filiis rescribendario et computatori litterarum apostolicarum, et aliis ad quos spectat, in virtute sanctae obedientiae, et sub poenâ indignationis nostrae, motu simili, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine per apostolica scripta mandamus, ut litteras apostolicas praedictas super praemissis omnibus et singulis, tam coniunctim quam separatim, ac pro singulis quibus concessa fuerunt, ac seorsum et separatim, cum omnibus et quibuscumque derogationibus, decretis et clausulis in eis contentis, gratis de mandato nostro ubique, in omnibus officiis, etiam abbreviatorum, sollicitatorum, secretariorum, plumbique et registri, absque aliquâ pecuniarum exactione, etiam per viam compositionis faciendâ, omni contradictione et dilatione cessantibus, signent, expediant et expedire faciant.

Iussio quod dictae litterae gratis expediantur.

§ 20. Non obstantibus praemissis, ac

Contrariis derogat.

decreto de eorumdem notariorum numero, etiam si ad illum nondum sit devenum, cui per hoc aliàs non intendimus derogare, ac unà de insolescentibus et alterà nostris de praestando consensu in pensionibus, ac felicitis recordationis Pii Papae IV de similibus vel dissimilibus gratiis in camerà apostolicà infra tres menses praesentandis et registrandis, ac Pii V, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, contra illegitimos, necnon Pictaviensis concilii, et aliis apostolicis, ac etiam in universalibus, provincialibusque conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, monasteriorum, Ordinum, etiam sancti Ioannis Hierosolymitani, ac etiam Urbis Romanae, et aliarum civitatum, oppidorum, terrarum, et camerae praedictae, ac quarumvis universitatum (etiam iuramento, confirmatione apostolicà, vel quavis firmitate alià roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus, naturis, decretis, etiam novis reformationibus et legibus, tam pontificiis quam imperialibus, regiis et ducalibus, et sacris canonibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque superioribus et personis, ac locis quibuscumque, in genere vel in specie, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam in vim¹ contractus et statuti perpetui continentibus, ac etiam motu, scientià et potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, et aliàs in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis (illis praesertim, quibus inter alia caveri dicitur expresse, quod beneficia Urbis nonnisi personis, sub certis modo et formà inibi qualificatis, et oriundis ex certis locis, ac trium Ordinum et militiarum expresse professis conferri et

commendari possint disponentibus); quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso et formà in illis traditâ inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque: aut si aliquibus, communiter aut divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

§ 21. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, et sigillo ac manu alicuius personae in dignitate ecclesiasticà constitutae munitis et subscriptis, eadem fides tam in iudicio quam extra adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Fides transumptorum.

Nomina autem conclavistarum, qui in conclavi huiusmodi interfuerunt sunt haec, videlicet:

Venerabilis frater noster Ioannes Vincentius Spinula Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini episcopus Tagastensis, sacrista, et dilecti filii Paulus Alaleo, canonicus, Ioannes Baptista etiam Alaleo, et Carolus Antonius Vaccarius, clerici respective, perpetui beneficiati, beneficiatus et clericus respective nuncupati basilicae Principis apostolorum de Urbe, et Petrus Giammariconus perpetuus beneficiatus ecclesiae Lateranensis magistri caeremoniarum; Mutius Riccerius Cameriniensis canonicus ecclesiae sancti Angeli

¹ Nisi legendum sit *etiam vim* (R. T.).

in Foro Piscium, collegii S. R. E. cardinalium secretarius; Raphaël Pinchiarius presbyter Bononiensis, et Livius Sonantius Reatinus clericus, nostri etiam dum cardinalatus honore fungebamur: Stephanus Racanus Spoletanus, Hortensius Bales-trerius Fancensis dioecesis presbyter, et Ioannes Caesar Troianus de Paliano clericus, seu laicus, Antonii Ostiensis Sauli; Franciscus Fuccius Tifernas, et Ioannes Iacobus Baldinus de Apiro Camerinensis dioecesis clerici, Benedicti Portuensis Iustiniani; Matthaeus de Zannis laicus Bononiensis, et Angelus Orius clericus Anconitanus, Francisci Mariae Praenestinus a Monte; Sebastianus Brussatus clericus Casalensis, et Cambius Artosinus Foroliviensis, miles militiae Ss. Mauritii et Lazari, Francisci Tusculani Sfortiae; Caesar Melottus canonicus ecclesiae sancti Laurentii in Damaso de Urbe, et Rodolphus Mancinus clericus Perusinae dioecesis, Alexandri Albanensis de Monte Alto, venerabilium fratrum nostrorum episcoporum; Alphonsus Carandinus clericus coniugatus Mutinensis, et miles militiae Iesu Christi, Petrus de Castro Toletano, et Tobias Aldinus Caesenatensis clerici, Odoardi nuper sanctae Marie in via lata Farnesii; Franciscus Cavalcantes perpetuus commendatarius monasterii sancti Petri de Laderchia, aliàs de Riolo Imolensis dioecesis, et Ioannes Baptista Buttus clericus Assisiensis, Octavii S. Laurentii in Lucina Bandini; Hieronymus Signorellus perpetuus commendatarius monasterii sancti Petri Vallis Dasinae Nucerinensis dioecesis, Iustinus Iacoponus Camerinitis, et Palmerius de Palmeriis Tiburtinae dioecesis clerici, Bartholomaei sanctae Mariae in Transtiberim Coesii; Petrus Calabrinus Mutinensis, et Stephanus de Rosis Cathacensis presbyter, Bonifacii sancti Petri ad Vincula Bevilacqua; Bandinus de Nores Nicosiensis, Antonius Doctus Fer-

rariensis, et Augustinus Mongardus, clerici Montis Politiani, Roberti sanctae Praxedis Bellarminii; Fabius Tavianus Pistoriensis, Gherardus Gherardus Urbevetanus, et Nicolaus Accursinus de sancta Flora, clerici Ioannis Baptistae sanctorum Marcellini et Petri Deti; Aemilius Sperellus Assisiensis, et Franciscus Tedeschi, laici Imolensis Dominici Ss. XII Apostolorum Gymnasii; Ioannes de Zunega Pacensis, et Gabriel Pratus, clerici Astenses, Antonii sanctae Balbinae Zappatae; Iacobus Antonius Rigottus canonicus Tridentinus, et Iacobus Francischinus, clerici Veronenses, Caroli sancti Caesaris Madrutii; Iacobus Benedictus Nicosiensis, et Iulius Saracenus Vicentinus, presbyteri, ac Franciscus Lambertus clericus Florentinus, Ioannis sancti Marci Delphini; Octavius Baccius canonicus Ecclesiae sanctae Mariae Maioris, etiam de Urbe, et Carolus Falcinellus presbyter Perusinus, Scipionis sancti Chrysogoni Burghesii; Franciscus Adrianus Ceva Montis Regalis, et Antonius Crisolinus, clerici a sancta Sophia, Maffaei sancti Honuphrii Barberini; Franciscus Ferentillus nullius, seu Spoletanae dioecesis, et Petrus Roncius clericus a Campagnano Nepesinae dioecesis, Ioannis Garziae Ss. Quatuor Coronatorum Millini; Ioannes Ferrarinus Regiensis et Franciscus Baruffaldus Cremonensis clerici, Marcelli Ss. Quirici et Iulittae Lantes; Claudius Ruthy Bisuntinae dioecesis et Blasius Factorius presbyteri Ariminensis, Michaëlis Angeli S. Bartholomaei in insula Nazareth; Alexander Biffius Florentinus et Ioannes Criscentus laici Corrigiensis, Fabritii sancti Augustini Veralli; Claudius Susannius perpetuus commendatarius monasterii sancti Michaëlis de Pola Polensis dioecesis, S. Benedicti seu alterius Ordinis, et Franciscus Landus presbyter Tyburtinus, Ioannis Baptistae S. Ceciliae Lenii; Alexander Viola presbyter Aquil-

lanus et Ioannes Paulus Leonardus clericus seu laicus Beneventanus, Decii Ss. Ioannis et Pauli Caraffae; Augustinus Ioiosius presbyter Sancti Severini et Gaspar Morellus Romanus, Dominici S. Martini in montibus Rivarolae; Sigismundus Thadeus Florentinus et Iosephus Trullier Lingensis, et Carolus Gurgas clerici Bitterrensis, Ioannis sancti Eusebii Bonsii; Bernardinus Zampa clericus de Sarnano Camerinensis dioecesis et Lauretus de Franchis presbyter Neapolitanus, Philippi sanctae Mariae de Populo Philonardi; Cornelius Henricus Notmanus Leodiensis et Bartholomaeus Iunchettus de Mutiliano clerici Faventinae dioecesis, Petri Pauli Ss. Nerei et Achillei Crescentii; Ioannes Alphonsius presbyter Ianuensis et Ioannes Antonius Pasiadescus laicus seu clericus Albiganensis dioecesis, Iacobi S. Mariae de Pace Serrae; Rainaldus Magnus Sarsinatis, canonicus praedictae ecclesiae sancti Laurentii in Damaso, et Petrus Antonius Pugliolus presbyter Mutinensis, Augustini S. Mariae in Araceli de Araceli; Didacus de SAVEDRA canonicus Compostellanus et Ioannes de Roias clericus Seguntinus, Gasparis S. Crucis in Hierusalem Borgiae; Franciscus Maria Costacutus Ianuensis et Petrus Riccius presbyteri Romanus, Felicis sancti Laurentii in Pane et Perna de Asculo; Alexander Minerbetus Florentinus et Horatius Piccinardus clerici Romanus, Roberti sanctae Pudentianae Ubaldini; Timotheus Vannius Viterbiensis et Aurelius Martignonus clerici Mediolanensis, Tyberii S. Priscae Muti; Petrus Palla Reatinae dioecesis et Paulus Vicarellus clerici Urbevetanus, Iulii sanctae Sabinae Sabellii; Michaël Angelus Anchianus clericus Lucensis et Antonius Botta clericus seu laicus Camerinensis, Petri sancti Thomae in Parione Camporei; Simon Brunus Nonantulanus, Sanctes Foroso clerici Veronensis et Tyberius Fonsius laicus Eugubinus, Mat-

thaci sancti Hieronymi Illyricorum Priuli; Gaspar Lusiganus Constantinopolitanus et Delius Cornices clerici Narniensis dioecesis, Scipionis sanctae Susannae Cobellutii; Antonius Benedellus presbyter Nonantulanus et Ioannes Thomas Guglielmus laicus seu clericus Pisaurensis dioecesis, Petri Sancti Salvatoris in Lauro Valerii; Bernardinus Saracinellus Urbevetanus et Petrus Franciscus Busca laici seu clerici, Iulii sanctae Mariae supra Minervam Romae; Antonius Grassellus clericus Nucernae dioecesis et Flaminius Maggius laicus, Caesaris S. Petri in monte Aureo Gherardi; Lazarus Carafinus Cremonensis et Ioannes Bonus clericus Astensis, Desiderii sancti Clementis Scaliae; Dionysius Damianus Narniensis et Franciscus Bevolus clericus Tifernas, Stephani sanctae Mariae in Via titularum presbyterorum Pignatelli nuncupatorum; Petrus Franciscus Bonioannes presbyter Firmanus praedictae ecclesiae sanctae Mariae Maioris praepositus et Franciscus Fracasius laicus Urbevetanus, Andreae sanctae Mariae in Vialata Peretti; Iosephus Fontanella Regiensis et Petrus Paulus Mecis clerici coniugatus Campanensis dioecesis, Alexandri sancti Eustachii Estensis; Clemens Merlinus clericus Foroliviensis et Paulus Boscus laicus seu clericus Bononiensis, Caroli Emanuelis sancti Nicolai in carcere Pii; Ioannes Restius Ragusinensis et Petrus Paulus Palmutius laici seu clerici Tuder-tinus, Aloysii sancti Angeli in Foro Piscium Caponii; Everardus Medius Florentinus et Octavianus de Lotto clerici coniugatus, et miles praedictae militiae sancti Stephani, Caroli sanctae Mariae in Dominica Medices; Dominicus Fedinus canonicus praedictae ecclesiae sanctae Mariae Maioris et Emilius Feus miles eiusdem militiae S. Stephani, Atexandri S. Mariae in Cosmedin Ursini diaconorum S. R. E. cardinalium etiam nuncupatorum; Laurentius Bernardinus Lucensis, Bernardinus de Lupis de sancto Ore-

sto presbyteri nullius dioecesis et Angelus Colius laicus seu clericus Senensis, bonae memoriae Petri episcopi Sabinensis Aldobrandini; Urbanus Paleonus Civitatis Reatinensis dioecesis et Gregorius de Benedictis clericus Maceratensis, Iacobi sancti Stephani in Monte Caelio Sannesii; Franciscus Maria Sinibaldus Forosempronensis, Antonius Ghirlandarius Florentinus et Pompeius Normilla clerici coniugatus Venafrus, Ladislai nuper eiusdem sanctae Mariae supra Minervam similiter titularum eiusdem S. R. E. presbyterorum cardinalium defunctorum; Frater Christophorus Fucciarius Perusinus, Ordinis sancti Augustini, magister in theologia cum dicto Ioanne Vincentio episcopo, frater Ferdinandus Astoricensis dioecesis de Matre Dei Ordinis Carmelitarum Discalceatorum confessarius; Cynthius Clemens Senogalliensis, canonicus praedictae ecclesiae Lateranensis, et Camillus Gorus clericus coniugatus physici; Prosper Cecchini chirurgus, Caesar Magnolus aromatarius, Ioannes Baptista Gallus Urbinatensis et Ioannes Maria Lolius Urbevetanus eius adiutores; Linus Blasius de sancto Oretto nullius dioecesis, custos fontis; Gabriel Renzonus, Fesulanensis dioecesis, secretarii eiusdem collegii adiutor; Antonius Pacificus, Camplenensis dioecesis, magistri caeremoniarum adiutor; Blasius Zucchi et Riccius Tonsius barbitonsores; Andreas Boccalinus et Alexius Molli, eorum adiutores; Antonius Bernasconus caementarius; Ioannes Volpetta faber lignarius; Ioannes Augustini Mediolanensis, Ioannes Sorcius, Ioannes ad Rotundam, Ioannes de Remedio, Antonius Mecus, Dominicus Covaia, Hieronymus Tamansinus et Felicionus, scopatores conclavis.

Decretum
poenale.

§ 22. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, donationis, receptionis, creationis, constitutionis, assignationis, decorationis, aggregationis, liberationis, exemptionis, re-

missionis, condonationis, dispensationis, legitimisationis, abstersionis, abolitionis, restitutionis, decretorum, concessionum, indultorum, praeceptorum, mandatorum, derogationis voluntatum, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXX, idibus martii, pontif. nostri anno I.

Dat. die 15 martii 1612, pontif. an. I.

III.

*Indictio universalis iubilaei ad divinum auxilium initio pontificatus implorandum*¹

**Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,**

Universis christifidelibus, ad quos praesentes litterae pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Spiritus Domini, cuius inenarrabili providentiâ regimur et gubernamur, se neminem suorum spernere, hoc tempore praecipue, demonstravit; cum abundantiam misericordiae suae in humilitatem nostram derivare dignatus, in supremâ B. Petri Sede nos collocando, universi gregis sui curam, nullo meritorum suffragio, nobis commisit. In quo, ut divina agnoscimus dona, ita etiam formidamus iudicia. Quoties enim creditum munus mentis oculo circumspicimus, toties oneris gravitas nos terret, virium nostrarum infirmitatis conscientia conturbat. Gregem siquidem innumerabilem, per universum orbem sparsum, nobis creditum cernimus, et gregem quidem non auro aut argento, sed aeterni

Causa edicti
huius iubilaei.

¹ Huiusmodi iubilaeum omnes Pontifices solent indicere in primordiis sui regiminis, nonnullasque constitutiones legere est in nostrâ collectione.

Patris unigeniti Iesu Christi Domini nostri sanguinis pretio acquisitum, non paucis in locis non solum pastoribus, sed pascuis etiam destitutum; hinc luporum insidiae non cessantes, illinc praedonum et hostium violentia mactare et perdere adnitentium. Quapropter ad Dominum cum propheta clamare compellimur: *Exaltatus, humilitatus sum et conturbatus; terrores tui conturbaverunt me, circumdederunt me sicut aqua, totâ die circumdederunt me simul*; ac nisi eius auxilium, qui nostris humeris tantum pondus imposuit, nobis adfuturum confideremus, animo plane concideremus¹. Sed quoniam benignus est Dominus, et non derelinquit sperantes in se, infirmitatem nostram, licet tanto oneri longe imparem, gratiae suae virtute confortabit ac tribuet, ut sufficere valeamus. Id vero ut impetrare ab Aeterno Pastore mereamur, ad vestras orationes et bona opera confugere ex more Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum decrevimus. Vos enim, quibus nostra pastoralis impendenda est sollicitudo, apud Deum pro nobis intercedendo, non vestram minus, quam nostram procurabitis spiritualem utilitatem. Quamobrem, ut maiori cum fructu administrationi nostri officii suffragari ad divinum auxilium consequendum positis, de thesauro Ecclesiae, cuius nos dispensatores sumus, abundanter erogando, ad veram poenitentiam et pia opera vos incitandos duximus. Dignos itaque fructus poenitentiae faciamus, animas nostras Domino humiliemus, et in hoc sacro quadragesimali tempore, ubi, eo durante, publicatae hae nostrae litterae fuerint, ad pensum sanctae institutionis aliquid addamus, corda nostra scindamus, et in oratione, ieiunio ceterisque pietatis operibus unanimiter perseveremus.

¹ Erronee edit. Main. legit nisi ... nobis adfuturum consideremus, animos plane consideremus (R. T.).

§ 1. Quapropter in hac almâ Urbe nostrâ a cappellâ nostrâ publicâ palatii apostolici ad basilicam Principis apostolorum in Vaticano, necnon ab ecclesiâ S. Mariae Angelorum nuncupatâ ad basilicam sanctae Mariae Maioris, proximâ hebdomadâ, quae erit post quartam dominicam quadragésimae, quartâ et sextâ feriâ respective, solennes processiones de more indicimus, ad quas basilicas nos, unâ cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, necnon patriarchis, archiepiscopis atque episcopis, quos in Romanâ Curiâ adesse contigerit, ac christianorum regum et principum oratoribus apud nos existentibus, aliisque praelatis atque officialibus Romanae curiae, universoque clero et populo comitante, accedere, dictasque processiones celebrare statuimus. Ut autem divinam opem efficacius imploremus, et simul effusis multorum precibus fructuosius exaudiamur, omnes et singulos utriusque sexus christifideles ubique existentes enixe in Domino hortamur, et paternâ charitate monemus, ut, qui in hac almâ Urbe sunt, dictâ hebdomadâ, aut saltem alterâ sequenti, qui vero extra Urbem in quibusvis orbis terrarum locis existunt, proximâ aut alterâ sequenti hebdomadâ post praesentium notitiam, pias ad Deum preces effundant, ut Ecclesiam suam sanctam tueatur et protegat, haereses undique evellere et extirpare, fidem sanctam catholicam adaugere et propagare, pacem et veram concordiam largiri dignetur; nobis vero vires tribuat, quibus susceptum onus ad eius nominis gloriam, fideliumque et animae nostrae salutem, administrare valeamus. Et ii quidem, qui in eâdem Urbe hîc praesentes sunt, praedictas Principis apostolorum ac sanctae Mariae Maioris basilicas, vel unam ex eis quam maluerint, qui vero alibi extra Urbem erunt, ecclesiam seu ecclesias per locorum Ordinarios, seu eorum vicarios, aut de eorum mandato, aut

Indictio iubilaei de quo in rubricâ.

iis deficientibus per eos, qui inibi curam exercent animarum, deputandam seu deputandas, quocumque sibi beneviso eiusdem hebdomadae die vel diebus, saltem semel devote visitent. Omnes praeterea quartâ et sextâ feria et sabbato eiusdem vel alterius sequentis hebdomadae ieiunent, et, quantum pro suo quisque arbitrio iudicaverit, eleemosynas erogent, atque intra hoc ipsum tempus sacerdotibus ab Ordinario approbatis peccata sua confiteantur, et die dominico dictum sabbati diem proxime subsequente, vel alio dictae sequentis hebdomadae die, arbitrio confessarii, sanctissimae Eucharistiae sacramentum devote percipiant. Qui autem in navigatione vel itinere fuerint, eo peracto, haec ipsa faciant et exequantur; qui vero regulares utriusque sexus in claustris perpetuo degunt, vel in carcere, aut captivitate detinentur, vel propter corporis infirmitatem, aut aliud quodcumque impedimentum, superius expressa seu eorum aliqua facere seu adimplere nequiverint, sacerdotis confessarii approbati ab Ordinario, quem elegerint, arbitrio, praedicta omnia et singula vel eorum aliqua in alia pietatis opera commutare, vel in aliud tempus, proximum tamen, differre valeant.

Concessio planariae indulgentiae.

§ 2. Quae omnia, ut eo libentius praestare studeant, quo uberius spiritualibus muneribus et gratiis a nobis se refectos esse cognoverint, de omnipotentis Dei misericordiâ ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, ex illâ ligandi atque solvendi potestate, quam Deus nobis licet indignis contulit, omnibus et singulis praedictis, qui praedicta adimpleverint, plenissimam peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, sicut in anno iubilaei visitantibus certas ecclesias intra et extra Urbem concedi consuevit, tenore praesentium concedimus et elargimur. Necnon eisdem fidelibus etiam cuiuscumque Ordinis, congregationis

et instituti regularibus utriusque sexus facultatem impertimur eligendi sibi presbyterum confessarium tam secularem quam cuiusvis Ordinis vel instituti regularem, ex approbatis ab Ordinariis locorum, qui eos ab omnibus excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis et censuris, a iure vel ab homine, quovis modo vel causâ latis, seu inflictis, necnon ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus et delictis, quantumvis gravibus et enormibus, etiam in casibus tam locorum Ordinariis, quam nobis et Sedi Apostolicae, etiam in litteris die Coenae Domini legi consuetis, atque aliâs etiam per quascumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutiones, quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, quomodolibet reservatis, in foro tantum conscientiae, hac vice dumtaxat absolvere, et insuper vota quaecumque (religionis et castitatis tantummodo exceptis) in alia pia et salutaria opera commutare (iniunctâ tamen eis et eorum cuilibet in supradictis casibus poenitentia salutari, ac aliis iniungendis) possint et valeant.

§ 3. Mandantes insuper venerabilibus fratribus nostris patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et aliis quibuscumque ecclesiarum praelatis et locorum Ordinariis, in virtute sanctae obedientiae, ut, cum harum litterarum transumpta aut exempla acceperint, illa statim per suas provincias, ecclesias, dioeceses publicent et publicare faciant, cleroque et populo sibi subiecto solemnes processiones, sicut nos in praedictâ Urbe indiximus, indicant et celebrent. Per praesentes autem, super aliquâ irregularitate publicâ vel occultâ, notâ, defectu, incapacitate aut inhabilitate quomodolibet contractâ non intendimus, nec etiam in foro conscientiae, dispensare, neque ullam facultatem tribuere dispensandi. Ac declaramus has ipsas praesentes,

Iubilaeum
ubique locorum
publicandum.

quoad absolutionem in foro conscientiae et poenitentiali tantum, non autem in foro fori seu contentioso, consequendam, neque etiam quoad dictum forum conscientiae iis qui ab aliquo iudice excommunicati, suspensi vel interdicti, seu aliàs in sententias et censuras incidisse declarati, vel publice denunciati fuerint, nisi intra tempus celebrationis huiusmodi iubilaei satisfecerint, aut cum partibus concordaverint, neque pariter haereticis aut schismaticis specialiter declaratis seu condemnatis ullo modo suffragari.

Derogatio con-
rariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, praesertim quibus absolvendi facultas, in certis tunc expressis casibus, ita specialiter Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur, ut nec etiam similes vel dissimiles iubilaei, indulgentiarum aut facultatum huiusmodi concessionibus, nisi de illis expressa mentio, aut specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari valeat, necnon quorumcumque Ordinum, congregationum et institutorum regularium (iuramento, confirmatione apostolicà, vel quavis firmitate alià roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem Ordinibus, congregationibus et institutis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio aut expressio habenda vel quaevis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illarum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis, ac formam in illis traditam penitus pro servatà habentes, hac vice specialiter et expresse ad effectum praesentium derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptio-
rum fides.

§ 5. Volumus autem ut praesentium transumptis vel exemplis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo

personae in dignitate ecclesiasticà constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique gentium et locorum adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXX, decimosexto kalendas aprilis, pontificatus nostri, anno I.

Dat. die 17 martii 1621, pontif. anno I.

IV.

Confirmatio litterarum Clementis VIII et Pauli V super regimine et visitatione monasteriorum monialium Ordinis Carmelitarum Discalceatarum in regno Galliae¹.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam

Cum pridem (postquam felicitis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster monasterium monialium Ordinis Carmelitarum Discalceatarum² noviter tunc in civitate Parisiensi erectum, eiusque abalissam, seu priorissam, et conventum ab Ordinarii loci iurisdictione et superioritate exemerat, ac Sedi Apostolicae immediate, ac visitationi et correctioni commissarii generalis Ordinis Carmelitarum Discalceatorum subiecerat, et, ex eo quod Ordo praedictus Carmelitarum Discalceatorum in regno Franciae tunc nondum introductus erat, voluerat, ut donec Ordo praedictus in dictum regnum introduceretur, monasterium praedictum visitationi et correctioni prioris generalis Ordinis Carthusiensis, ac administrationi trium virorum in litteris apostolicis super ipsius monasterii crectione expeditis nominatorum subiectum esset³) per recolendae memoriae Paulum Papa V, etiam praede-

Quae a Clemente VIII et Paulo V circa moniales Ordinis Carmelitarum Discalceatarum regni Franciae statuta sunt recenset.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Edit. Main. legit *Discalceatorum* (R. T.).

³ Hae Clementis VIII litterae desunt; vide iam de hisce rebus in tom. XI, pag. 352 seq. (R. T.).

cessorem nostrum, accepto, quod dictus generalis in vim decreti in capitulo generali posterioris Ordinis celebrato facti, onus huiusmodi recusaverat, idem Paulus praedecessor, ne monasterium praedictum aliquod in spiritualibus detrimentum pateretur, de prudentiâ, fide, et integritate dilecti filii nostri Maphaci tituli sancti Honuphrii presbyteri cardinalis Barberini nuncupati, tunc in minoribus constituti, et tunc archiepiscopi Nazareni ac Apostolicae Sedis apud clarae memoriae Henricum Francorum regem christianissimum nuncii, plurimum in Domino confisus, eidem Maphaco cardinali, et pro tempore dictae Sedis nuncio in regno praedicto commoranti, ut singulis trienniis (donec aliud circa praemissa ab Apostolicâ Sede mandatum foret, et etiam si dicti fratres Carmelitae Discalceati tunc iam forsân Parisiis, vel alibi, in dicto regno conventus obtinerent, aut in posterum assequerentur) aliquem presbyterum secularem aetate gravem ac vitae et probitatis spectatae¹ (ex duobus sibi per praedictos administratores nominandis ac praesentandis) in visitatorem dicti et aliorum monasteriorum monialium Carmelitarum Discalceatarum in dicto regno eatenus erectorum et deinceps erigendorum deputare, ac illum sic deputatum² eius arbitrio etiam infra triennium revocare, ac, finito triennio, ad aliud triennium, et non ultra, confirmare, auctoritate apostolicâ, posset et valeret, facultatem et auctoritatem concesserit et impertitus fuerit; ac visitatori sic, ut praefertur, deputato, ut³ praedictum, nec non alia quaecumque monasteria monialium primodicti Ordinis in toto regno praedicto tunc et pro tempore erecta, eorumque su-

periores, abbatissas seu priorissas, et moniales, ceterasque personas in eis degentes visitare, ac tam in capite quam in membris corrigere, reformare ac in singulorum vitam, mores, ritus et disciplinam inquirere, nec non (evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum et generalium conciliorum decretis, et sanctorum patrum traditionibus, ac regulis dicti Ordinis institutis inhaerendo) quaecumque mutatione, correctione, reformatione, renovatione, innovatione, aut etiam ex integro editione indigere cognosceret, immutare, corrigere et reformare, emendare, revocare et de novo constituere, abusus quoscumque tollere, bonas et laudabiles institutiones, et in primis divinum cultum ac monasticam disciplinam et regularem observantiam, ubicumque excidissent, modis congruis restituere, ipsasque moniales et alias personas praedictas ad regularis clausurae formam, ac debitum et honestum vitae modum reducere, et, si aliquas in aliquo delinquentes reperiret, eas iuxta canonicas sanctiones et regularia dicti Ordinis instituta punire et castigare, graviora vero quaecumque in scriptis redacta ad eundem Paulum praedecessorem diligenter deferri facere, ac quascumque rebelles et praemissis non parentes per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescere⁴, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravare, interdictum ecclesiasticum apponere, ac etiam, si opus foret, auxilium brachii secularis invocare, omniaque alia, quae visitationem et reformationem concernerent, et² pro dictorum monasteriorum eorumque monialium prospero statu dirigendo necessaria et opportuna forent,

¹ Aptius in loco parallelo Const. Pauli V legitur *vitae probitate spectatum* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *deputatae, ac deputandae* (R. T.).

³ Particula *ut* nos addimus (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *compescendo* (R. T.).

² Particulam *et* nos addimus (R. T.).

facere et exequi posset et valeret, similiter facultatem concesserit et impertitus fuerit¹; subinde vero dictus Paulus praedecessor, qui in praedicto Galliae regno Congregationem Clericorum Oratorii nuncupatam (in cuius generalem praepositum dilectum filium Petrum Berulle presbyterum Parisiensem, virum pietate et vitae probitate fide dignis testimoniis commendatum deputavit) erexit et instituit² (per ipsum par iteraccepto, quod Congregatio praedicta ex presbyteris pietate et doctrinâ conspicuis, aetate gravibus, zeloque erga religionem catholicam et Sedem³ Apostolicam praestantibus composita erat, et uberes fructus in vineâ Domini producebat, ut sperandum esset, Petrum et futuros dictae Congregationis praepositos cum multo abbatissae, seu priorissae, et conventus eiusdem, ac aliorum primodicti Ordinis monasteriorum monialium spirituali fructu circa praemissa, si id oneris sibi apostolicâ auctoritate demandaretur, vacaturos esse), motu proprio, non ad dicti Petri, aut Congregationis, aut abbatissae, seu priorissae huiusmodi, vel aliorum primodicti Ordinis monasteriorum eatenus in dicto regno erectorum instantiam, sed ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione suis, deque apostolicae potestatis plenitudine, facultatem Maphaeo cardinali, et pro tempore existenti Apostolicae Sedis nuncio in regno Franciae, deputandi, confirmandi et revocandi visitatorem, ac eidem visitatori sic deputato et confirmato circa primodicti ac aliorum primodicti Ordinis monasteriorum, illorumque abbatissarum, seu priorissarum, et monialium, aliarumque illorum personarum visitationem, aliaque praemissa, per ipsum, ut praefertur, concessam et attributam (circa praemissa

¹ Vide Pauli V Const. LIV in tom. XI, p. 352 (R. T.).

² Huius Congregationis institutio legitur supra pag. 206 huius tom. (R. T.).

³ Edit. Main. habet *fidem* (R. T.).

eatenus gestorum¹ revocavit ac viribus evacuavit; nec non primodictum, ceteraque primodicti Ordinis monasteria, tam eatenus in universo Franciae regno erecta, quam deinceps perpetuis futuris temporibus erigenda, curae, visitationi, correctioni et superioritati dicti Petri ac pro tempore existentis praepositi generalis eiusdem Congregationis [qui huiusmodi monasteria, eorumque superiores, abbatissas, seu priorissas, et moniales et alias personas in eis degentes visitare, ac, tam in capite quam in membris, corrigere et reformare, ac in singulorum vitam, ritus, mores et disciplinam diligenter inquirere, nec non (evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum et generalium conciliorum decretis, ac Ss. Patrum traditionibus, ac regularibus primodicti Ordinis institutis inhaerendo) quaecumque mutatione, correctione, reformatione, emendatione, revocatione, et renovatione indigere cognosceret, mutare, corrigere, reformare, emendare, revocare, renovare, et de novo sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis ac constitutionibus apostolicis, regularibusque dicti Ordinis institutis non contraria condere², abusus quoscumque tollere, nec non bonas et laudabiles institutiones, ac in primis divinum cultum, disciplinam, regularemque observantiam, ubicumque excidissent, modis congruis restituere, ac ipsas moniales et alias personas praedictas ad regularis clausurae formam ac debitum et honestum vitae modum iuxta sacri Concilii Tridentini decreta reducere, et, si aliquas in aliquo delinquentes reperiret, eas iuxta canonicas sanctiones et regularia primodicti Ordinis instituta punire, corrigere, et castigare, quaecumque vero graviora reperiret, ea in scriptis redacta ad Romanum Pontificem pro tem-

¹ Quae parentesi inclusi, non intelligo (R. T.).

² Edit. Main. habet *concedere* (R. T.).

pore existentem deferri facere, ac quascumque rebelles, et praemissis non parentes, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescere, legitimisque super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas aggravare et reaggravare, interdictum ecclesiasticum apponere, ac, si opus esset, auxilium brachii secularis invocare, nec non omnia et singula in praemissis et circa ea quomodolibet necessaria facere et exequi libere et licite posset et valeret] ad Sedis Apostolicae beneplacitum subiecit et supposuit, prout in ipsius Pauli praedecessoris in simili formâ Brevis sub die XVII aprilis MDCXIV¹ desuper expeditis litteris plenius continetur²

Atque etiam confirmata.

§ 2. Ac demum pro parte charissimi in Christo filii nostri Ludovici Francorum regis christianissimi eidem Paulo praedecessori exposito, quod dictus Petrus regi-
mini et gubernio monialium primodicti Ordinis cum multo illarum spirituali fructu ac christifidelium aedificatione vacaverat; idem Paulus praedecessor, motu, scientiâ, deliberatione, ac apostolicae potestatis plenitudine paribus, litteras praedictas, ac omnia et singula in eis contenta, sub certis modo et formâ tunc expressis, approbavit et confirmavit, prout in aliis eiusdem Pauli praedecessoris in eâdem formâ Brevis sub die XIV martii MDCXX desuper expeditis litteris plenius similiter continetur³.

Reclamantibus tamen monialibus et Ordini Carmelitarum superioribus,

§ 3. Cum autem, sicut accepimus, idem Paulus praedecessor, per eum similiter accepto, quod eius litterae praedictae non solum a fratribus, et ab omnibus monialibus Discalceatis dicti Ordinis non observatae, sed nonnulla potius contra earum tenores attentata fuerant; et propterea

¹ Erronee edit. Main legit 1714 (R. T.).

² Hae litterae Pauli V desunt (R. T.).

³ Ne istae quidem in *Bullario* leguntur (R. T.).

dictus Paulus de iis, quae a monialibus ad suum favorem allegabantur, nec non de praetensis eorumdem fratrum iuribus informatus, sicut ab earum procuratore exposita, et coram dilectis filiis nostris S. R. E. cardinalibus, quibus negotium audiendum et sibi referendum commiserat, deducta fuerunt et sibi relata, easdem litteras modo et formâ infrascriptis observanda decreverat;

§ 4. Verum, superveniente illius obitu, litterae desuper expeditae non fuerint:

Et Pauli superveniente obitu litterae apostolicae minime expeditae fuerunt.

§ 5. Nos, qui subinde divinâ disponente clementiâ ad summi apostolatus apicem assumpti sumus, volentes easdem litteras, et in eis contenta quaecumque, tam a dictis fratribus, quam ab omnibus monialibus Discalceatis huiusmodi de cetero inviolabiliter observari, earumdemque monialium quieti et statui, quantum cum Domino possumus, consulere, de omnibus et singulis praemissis supra allegatis et praetensis similiter, ut praefertur, informati, nec non dictarum litterarum veriores et totos tenores, perinde ac si insererentur, praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, motu proprio et ex certâ ac merâ scientiâ et deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine litteras praedictas, ac omnia et singula in eis contenta, tenore praesentium, etiam approbamus et confirmamus, illisque omnibus et singulis inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus.

Gregorius primas Pauli litteras ratas habet.

§ 6. Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae fratribus, ac omnibus et singulis abbatissis, seu priorissis, et monialibus Discalceatis Ordinis praedicti, aliisque personis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentibus, ac quavis auctoritate et potestate fungentibus, ne per se, vel alium, seu alios, directe vel indirecte, ex quacumque causâ, titulo aut quaesito colore vel ingenio, contra litterarum praedictarum continen-

Easque praecipit observari.

tiam et tenorem venire, aut quicquam aliud moliri, intentare, aut innovare quoquo modo audeant vel praesumant: quinimo dictae abbatissae, seu priorissae, et moniales omnes et singulae eidem Petro moderno, et pro tempore existenti dictae Congregationis Oratorii praeposito generali, et aliis duobus praedictis, tamquam suis superioribus iuxta praesentium litterarum tenorem pareant et obtemperant, alioquin sententiam, sive poenam, quam rite tulerit seu statuerit in rebelles, ratam habebimus et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Clausulae.

§ 7. Decernentes nihilominus praedictas, et praesentes litteras, et omnia et singula in illis contenta, valida firma et efficacia esse et fore, ac ab omnibus et singulis praedictis inviolabiliter observari, et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 8. Non obstantibus omnibus illis, quae dictus Paulus praedecessor in eisdem litteris voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xx martii MDCXXI, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 20 martii 1621, pontif. an. 1.

V.

Monasteria monialium reformatarum Ordinis sancti Benedicti in regno Franciae committuntur curae cardinalis de Rez, archiepiscopi Senonensis, et superioris monachorum reformatorum eiusdem Ordinis sancti Benedicti¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium

Ad militantis Ecclesiae regimen, divinâ dispositione, meritis licet imparibus eventi, illud prae ceteris curandum proposuimus, ut religiosorum Ordines ad pristini cuiusque regularis eorum instituti normam, quantum cum Domino possumus, reduceremus; et propterea, qui suâ sponte religionis et arctioris vitae zelo ducti pristinae regulae, quam suae religionis auctores susceperunt, observantiam amplecti et de cetero sectari desiderant, eosdem non solum in eorum proposito confovere, sed etiam opportunis favoribus et gratiis prosequi solemus.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecit charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus, quod non ita pridem unum monasterium monialium reformatarum nuncupatarum Ordinis sancti Benedicti sub illius primitivâ regula in Pictaviensi, et successive ad illius instar aliud in Andegavensi, ac aliud in Leonensi civitatibus, nec non reliquum in oppido *della Val* Cenomanensis dioecesis monasteria erecta, ac curae et gubernio dilectorum filiorum abbatis generalis et monachorum congregationis beatae Mariae Fuliensis etiam nuncupatae Cisterciensis Ordinis commissa fuerunt, nec non ad monasteria huiusmodi quondam Antonia de Orléans, dum vixit, priorissa monasterii monialium de Lencastro Ordinis Fontis Ebraldi sub regulâ sancti Benedicti Pictaviensis dioecesis, ac diversae aliae dicti monasterii moniales melioris vitae studio ductae, de licentiâ Sedis Apostolicae, se transtulerunt.

Nonnulla monasteria Ordinis sancti Benedicti in Gallia reperiuntur commissa curae abbatis generalis Congregationis Fuliensis.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, cura et gubernium dictorum monasteriorum regularibus eorumdem monachorum institutis adversetur: et propterea his et aliis certis de causis abbas et monachi huiusmodi curae et gubernio

Dimissam postea huiusmodi curam ab eodem abbate Ludovicus rex aliis viris petit demandari.

praedictorum et aliorum pro tempore erigendorum monasteriorum dictarum monialium vacare non possint, et trium primodictorum monasteriorum moniales curae, regimini, iurisdictioni et administrationi dilecti filii nostri Henrici sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis de Rez nuncupati, ac venerabilis fratris Ioannis archiepiscopi Senonensis, non non superioris monachorum reformatum Ordinis sancti Benedicti in regno Franciae se se submittere, ac multae aliae, simili studio accensae, illarum vestigia sequi desiderent; curam vero et gubernium huiusmodi Henricus cardinalis, et Ioannes archiepiscopus, nec non superior monachorum reformatum dicti Ordinis in regno Franciae praedicti suscipere parati sint; nobis propterea dictus Ludovicus rex, ne tam salutare in Ecclesiâ Dei opus imperfectum remaneat, humiliter supplicari fecit, ut super praemissis modo et formâ infrascriptis, providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Committit
Pontifex cardinali de Rez, archiepiscopo Senonensi et superiori monachorum reformatum Ordinis sancti Benedicti.

§ 3. Nos igitur, qui pro nostri pastoralis officii debito sanctimonialium statui prospere dirigendo libenter intendimus, pium dicti Ludovici regis desiderium plurimum in Domino commendantes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ut praedicta et alia quaecumque monialium monasteria in regno Franciae pro tempore canonice erigenda Ordinis sancti Benedicti regulam et primitiva instituta cum pristino illo rigore suscipere et observare, et praedictorum superiorum curae et regimini se subiicere, de consensu tamen Ordinarium, libere et licite valeant (cum hoc tamen, ut dictorum monasteriorum, postquam regulam et instituta huiusmodi susceperint, priorissae triennales esse debeant, in eodem tamen priorissae officio, ad aliud triennium dumtaxat, confirmari possint), auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indul-

gemus: ac ex nunc primodicta quatuor (praevis illorum a curâ, gubernio, et administratione abbatis et monachorum Congregationis huiusmodi, quatenus opus sit, opportunâ abdicatione) et quaecumque alia monialium primitivam Ordinis sancti Benedicti regulam amplecti volentium monasteria, cum eorum omnibus bonis, mobilibus et immobilibus, cuiuscumque generis, speciei, valoris, naturae, quantitatis et qualitatis existentibus, curae, regimini, administrationi et iurisdictioni Henrici cardinalis et Ioannis archiepiscopi praedictorum, quoad vixerint et eorum quilibet vixerit, ac pro tempore existentis in dicto regno superioris monachorum reformatum dicti Ordinis sancti Benedicti subiiciamus, supponimus et submittimus, illisque, vel illorum cuilibet in aliorum duorum absentia, dictarum monialium visitatorem, qui ad triennium duret, ac pro primâ vice dumtaxat superiorem ex dictis monachis reformatis eligendi et deputandi (ita tamen, ut, si Henrici cardinalis, aut Ioannis archiepiscopi praedictorum vitâ durante superior, ut praefertur, electus et nominatus non fuerit, omnis auctoritas et superioritas ad praedictorum monachorum reformatum superiorem tunc existentem devoluta esse censeatur, et talis superior tunc omnimodâ seu ordinariâ auctoritate in dictas moniales polleat) ipsisque Henrico cardinali et Ioanni archiepiscopo necnon superiori coniunctim, vel duobus eorum in alterius absentia, omnes et singulas constitutiones et statuta praesertim a dictâ Antonia pro observatione primitivae regulae huiusmodi condita, sacris tamen canonibus et conciliis non contraria, ut praefertur, approbandi, et etiam alia similiter non contraria, ut praefertur, condendi: insuper, quod antiqua dicti Ordinis monasteria, in quibus vera ipsius sancti Benedicti regula observabitur, accedente consensu Ordinarium locorum,

sub quorum iurisdictione existent, dictae Congregationis privilegiis gaudere: quodque in eiusdem Ordinis non reformati monasteriis (etiāsi illa Henrico cardinali, ac Ioanni archiepiscopo, ac superiori praedictis non subsint subiecta), pro spirituali eorumdem monasteriorum consolatione, aliquae reformatae huiusmodi moniales capaces et idoneae, pro primitivae huiusmodi regulae sancti Benedicti introductione, recipi libere et licite possint et valeant, licentiam et facultatem, auctoritate et tenore praedictis, concedimus et imper-
timur.

Iis monasteriis ceterorum monasteriorum privilegia concedit.

§ 4. Praeterea omnibus et singulis dictorum monasteriorum monialibus, et personis pro tempore existentibus, ac monasteriis, et locis regularibus, eorumque bonis et rebus, quod omnibus et singulis privilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, praerogativis et aliis gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus alia dicti Ordinis sancti Benedicti monasteria et loca regularia, eorumque personae, de iure vel consuetudine aut aliās quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, pari modo uti, potiri et gaudere possint et valeant, etiam perpetuo concedimus et indulgemus.

Monialibus indulgentias nonnullas elargitur.

§ 5. Postremo omnibus et singulis dictis monialibus, die quo habitum susceperint et professionem in eādem Congregatione emisierint regulares, si vere poenitentes et confessae sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumpserint, plenariam; iisque, in cuiuslibet earum mortis articulo, si vere poenitentes et confessae, ac sacra communione refectae, vel, quatenus id facere nequiverint, saltem contritae nomen Iesu ore, si potuerint, sin autem corde, devote invocaverint, etiam plenariam; ac tam ipsis monialibus, quam quibuscumque aliis utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, ac sacra communione refectis, qui monasteriorum

dictae Congregationis ecclesias in secundo Paschatis Resurrectionis, ac Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, necnon Assumptionis beatae Mariae Virginis festis diebus, a primis vesperis usque ad occasum solis dierum huiusmodi, singulis annis devote visitaverint, et ibi pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione, ac sanctae matris Ecclesiae exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, quo die festivitatum praedictarum id egerint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus.

§ 6. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas et efficaces esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac in omnibus, ad quos nunc spectat et pro tempore spectabit, firmiter et inviolabiliter, ac inconcusse observari et adimpleri debere: irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 7. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxii martii MDCXXI, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 22 martii 1651, pontif. an. i.

VI.

Privilegia, indulta, gratiae, facultates et exemptiones concessae cubiculariis, qui Sanctitati Suae inserviebant.

Gregorius Papa XV

Venerabili fratri Galeatio archiepiscopo Barensi, domus et palatii nostri praefecto, ac dilectis filiis Petro Pavonio Ariminensi cubiculi nostri praefecto, Clementi Leoni Bononiensi, pincernae; Francisco Volparae Bononiensi, dapifero; Marco Antonio Gozzadino Bononiensi; Mario Bovio

Bononiensi, eleemosynario secreto; Attilio Ariosto Bononiensi fratri hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, forerio maiori; Carolo Lilio Romano, Iosepho Simoni Lucanensi, Bernardino Castellano Albensi, medico; Francisco Cecchino Romano, Paulo Ataleoni Romano, Ioanni Antonio Pavonio Ariminensi, Ernesto Adalberto ab Harrach Viennensi, Raphaeli Pinchiaro Bononiensi, caudatario; Stephano Pinchiaro Bononiensi, Hippolyto Boncompagno Romano, Michaëli Angelo Castello Bononiensi, cappellani segretis; Livio Sonantio Reatino; Thomae Scribanario Bononiensi, Iacobo Domenichino Bononiensi, coniugato. Augustino Mirono Tyburtinae dioecesis, etiam coniugato, necnon Gaspari Palonio Romano, secretario nostro domestico, ac respective cubiculariis et familiaribus continuis commensalibus nostris clericis, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Circumscripta Romani Pontificis gratiarum dispensatoris providentia devotos et fideles suos, illos praesertim, qui grata familiaritatis obsequia iugiter ei impendunt, ac quos ad id aliàs propria virtutum merita commendant, honoris et famae amplioribus praeconiis ac praeclaris dignitatum titulis decorare et ornare, necnon specialis benevolentiae favoribus amplecti solet, prout personarum qualitatibus conspicit convenire.

Pontifex cubiculariis concedit privilegia subsequenter, scilicet eos creat notarios Sedis Apostolicae sine praeiudicio participantium;

§ 1. Hinc est, quod nos ad grata familiaritatis obsequia, quae vos, qui etiam continui commensales nostri existitis, et quilibet vestrum nobis haecenus impendistis, et adhuc sollicitis studiis impendere non desistitis, necnon vitae ac morum honestatem¹, aliaque laudabilia probitatis et virtutum merita, quibus personas vestras etiam familiari experientiâ iuvare percepimus, condignam rationem habentes, ac propterea easdem personas vestras peculiaris favoris gratiâ, ac specialis honoris et excellentiae dignitatis titulo subli-

¹ Edit. Main. legit *honestas*, sed ex syntaxi *honestatem* esse legendum quisque perspicit (R.T.).

mare volentes, vos et quemlibet vestrum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censes, motu proprio, non ad vestram vel alterius pro vobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de merâ liberalitate et certâ scientiâ nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, vos et quemlibet vestrum respective in nostros et Sedis Apostolicae notarios (sine tamen praeiudicio dilectorum filiorum nostrorum notariorum de numero participantium) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, recipimus;

§ 2. Ac sacri palatii et aulae Lateranensis comites, necnon auratae militiae equites, ac nobiles Romanos, et urbis Romae, omniumque et singularum aliarum civitatum, terrarum, et locorum Romanae Ecclesiae mediate[†] subiectorum cives, cum omnibus iuribus, iurisdictionibus, praerogativis et insignibus debitis et consuetis, creamus ac constituimus; ac in numerum et consortium aliorum nostrorum et eiusdem Sedis notariorum, necnon palatii et aulae huiusmodi comitum, equitum et nobilium Romanorum, aliorumque civium civitatum, et terrarum praedictarum, referimus et conscribimus;

§ 3. Vobisque (etiâsi habitum et rochetum notariorum dictae Sedis iuxta decreta Lateranensis concilii novissime celebrati non deferatis, aut civitates huiusmodi non incolueritis, nec umquam in eisdem civitatibus domicilium habueritis) ut omnibus et quibuscumque privilegiis, facultatibus, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, favoribus, gratiis et indultis, quibus ceteri omnes notarii nostri,

Et comites, equites, nobiles et cives declarat:

Eorumque privilegiis praeter hic descripta etiâsi habitum non deferant, utantur.

[†] Legendum foret *mediate vel immediate* (R.T.).

etiam de numero participantium, ac comites, equites et nobiles (citra tamen exemptionem a Concilio Tridentino sublatam, ac facultates legitimandi, ad gradus promovendi, notarios, seu tabelliones creandi, aliaque huiusmodi privilegia a notariis et comitibus praefatis praetensa, ita ut illis uti nullibi valeatis, ac irritum et inane existat quicquid secus per vos, aut quemlibet vestrum, respective attendari contigerit)

Etiam in as-
sequutione be-
neficiorum ec-
clesiasticorum.

§ 4. Necnon cives originarii, etiam in dignitatum, beneficiorum et officiorum ecclesiasticorum ac secularium, etiam ex personis Romanorum civium originariorum vacantium, assequutione et exercitio, tam in Urbe quam in civitatibus praedictis, et aliis ubique locorum et gentium, necnon sessionum et conventuum, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et aequae principaliter, ac si privilegia, facultates, exemptiones, gratiae et indulta huiusmodi pro vobis emanassent, uti, potiri et gaudere, ac in omnibus et singulis apostolicis aliisque litteris, instrumentis et scripturis publicis et privatis deinceps nomine vestro conficiendis, vos notarios, comites, equites, et nobiles ac de nobili genere ex utroque parente procreatos, necnon Romanae et aliarum civitatum et terrarum praedictarum cives, prout libuerit, inscribere, et vos illis subscribere valeatis, ac pro veris, et non fictis notariis, comitibus, equitibus, et nobilibus, ac civibus habeamini, nihilque, quaecumque illud fuerit, cum iis expressionibus subreptitium, aut obreptitium, vel invalidum, sed illud idem efficax in omnibus censeatur, necnon honoris causâ insignia gentis nostrae, sive integre, sive cum vestris respective composita, gestare possitis, prout vobis placuerit, concedimus.

§ 5. Et insuper vos, vestraque beneficia et officia ecclesiastica quaecumque, quocumque et qualiacumque, illorum fructus, res et iura, ubicumque locorum, regionum et provinciarum, nec non in Urbe, civitatibus, terris et locis eidem Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis consistentia, praedia, domos, possessiones et bona patrimonialia, aliaque temporalia, mobilia et immobilia ac semoventia, nec non actiones et iura praesentia et futura, cuiuscumque qualitalis, quantitatis et naturae, et cuiusvis etiam annui valoris, fructus, redditus et proventus huiusmodi sint, vel fuerint, ac etiam quaecumque a vobis vendenda, ac pro vestris et familiarumstrarum usibus emenda, ab omnibus et quibuscumque decimis, quartis et dimidiis partibus, subsidiis etiam caritativis, nec non vectigalibus, portoriis, tributis, datis, pedagogis, collectis, et quocumque alio modo nuncupatis, angariis, perangariis, ceterisque oneribus et contributionibus, tam urbanis quam rusticis, ordinariis et extraordinariis, realibus, personalibus et mixtis, etiam ratione munionum, moenium et pontium, portarum, moliturarum et mercium cuiuscumque generis transitus seu passus et vecturae, etiam in aliud territorium seu provinciam, terrâ, mari et flumine, nec non equorum mortuorum, stabulationum militum, institutionis seminarii ecclesiastici, aut quaecumque aliâ quantumvis gravi, etiam gravissimâ causâ (pro subventionem contra infideles dumtaxat exceptâ) nunc et pro tempore impositis; ita quod vos et quemlibet vestrum nihil omnino horum aut aliorum similium subire teneamini, nec per camerae apostolicae aut alios commissarios, seu vectigalium et tributorum huiusmodi redemptores, conductores et exactores, quocumque privilegio, exemptione et facultate suffultos, aliâ quam ut praefertur, valeatis coarctari (quamdiu

Exemptio a
decimis et aliis
impositionibus.

servitiis nostris insteteritis dumtaxat) eximimus et liberamus:

Dispensatio
ad duo dissimilia, vel simplicia
similia sub
singulis tribus
tectis.

§ 6. Ad haec vobiscum, et cum quolibet vestrum respective, ut quaecumque duo dissimilia vel simplicia similia, sub singulis tribus tectis quarumcumque trium cathedralium, etiam metropolitinarum, aut aliarum ecclesiarum consistentia, etiamsi unum ex illis omnibus cum curâ, aut dignitas etiam maior et principalis canonicatus et praebenda, personatus, administratio, vel officium fuerit et ad dignitatem, personatum, administrationem, vel officium huiusmodi consueverit quis per electionem assumi, eique cura etiam iurisdictionalis immineat animarum, si alicui vestrum aliâs canonice conferantur, aut quisque vestrum eligatur, praesentetur, aut aliâs assumatur ad illa, et instituatur in eis, recipere, et dummodo illa omnia (uno excepto) personalem residentiam non requirant, insimul quoad vixeritis retinere,

Nec non a
residentiâ du-
rante servitio
Pontificis cum
perceptione om-
nium fructuum,
distributionibus
quotidianis ex-
ceptis.

§ 7. Nec non etiam, quamdiu nobis inservieritis tantum, in beneficiis ecclesiasticis, etiam curatis, non tamen parochialibus, nec curatis curâ animarum parochianorum, per vos pro tempore respective obtentis, etiam de iure, statuto, fundatione, vel privilegio personalem residentiam requirentibus, etiamsi dignitates in cathedralibus etiam metropolitane maiores, ac collegiatis ecclesiis huiusmodi principales fuerint, personaliter residere non teneamini, nec ad id per locorum Ordinarios, aut ecclesiarum earundem capitula, seu quosvis alios, ad residendum interim in illis inviti compelli possitis, omnesque et singulos vestrorum beneficiorum obtentorum fructus, redditus et proventus, durante servitio praedicto, cum eâ integritate (distributionibus quotidianis dumtaxat exceptis) cum qua illos perciperetis, si in eisdem ecclesiis, sive locis, personaliter resideretis, percipere, exigere et levare;

§ 8. Ac interim, vel postmodum si volueritis, hic in Romanâ curiâ, vel extra eam, a quocumque malueritis catholico antistite gratiam et communionem eiusdem Sedis habente, quem duxeritis eligendum, ad omnes etiam sacros et presbyteratus ordines aliquibus tribus dominicis, vel aliis festivis diebus, etiam extra tempora a iure statuta, proprii Ordinarii, aut cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ, si aliâs idonei ad id reperti fueritis, super quo antistitis conscientiam oneramus, promoveri, et in illis promoti etiam in altaris ministerio ministrare,

§ 9. Nec non, etiamsi presbyteri fueritis, ac dignitates et officia obtinueritis, leges et iura civilia etiam publice, in scholis et universitatibus studiorum generalium ad quinquennium dumtaxat, dummodo trigessimum aetatis annum non excesseritis, audire, et, si habiles et sufficientes reperti fueritis, etiam ad doctoratus gradum in huiusmodi facultate vos promoveri facere, ipsaque iura etiam publice docere, atque iudicis, advocati et procuratoris officium in causis ecclesiasticis civilibus tantum exercere libere et licite possitis et valeatis, auctoritate et tenore praedictis, de specialis dono gratiae dispensamus.

Facultas recipiendi ordines etiam sacros a quocumque catholico antistite, etiam extra tempora et sine licentiâ Ordinarii.

Indultum audiendi leges et eas docendi, necnon iudicis, advocati et procuratoris officium in causis ecclesiasticis et civilibus tantum exercendi.

§ 10. Liceat quoque vobis et cuilibet vestrum aliquem idoneum et ab Ordinario approbatum presbyterum secularem vel cuiusvis Ordinis regularem in vestrum eligere confessorem, qui vitâ eius comite vos et quemlibet vestrum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, et per vos incursis, et quibus vos etiam apostolicâ auctoritate illaqueari contigerit, etiamsi absolutio nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus specialiter vel generaliter reservata

Licentia eligendi sibi confessarium cum facultate eos ab omnibus hic expressis absolviendi.

existat, et quorumcumque votorum, et Ecclesiae praeceptorum transgressionibus, homicidii casualis, manuum violentarum in quasvis personas etiam ecclesiasticas (non tamen episcopos vel alios superiores praelatos) de praeterito iniunctionibus, seu consilii vel favoris ad id praestationibus, ieiuniorum omissionibus (non tamen recitationis horarum canonicarum, aliorumque divinorum officiorum) et denique ab omnibus et quibuscumque aliis vestris peccatis, criminibus et excessibus, ac delictis quantumcumque gravibus et enormibus, etiam talibus, propter quae Sedes praedicta merito consulenda foret, videlicet a contentis in litteris die Coenae Domini publicari consuetis, semel tantum in vitâ et mortis articulo; in reliquis vero dictae Sedi quomodocumque reservatis, aliisque quibusvis casibus, semel in anno, confessionibus vestris diligenter auditis (sine tamen alicuius praeiudicio) praedictâ auctoritate apostolicâ absolvere et vobis pro commissis poenitentiam iniungere salutarem,

Ac vota com-
mutandi.

§ 11. Nec non vota quaecumque (visitationis liminum ultramarinarum, et beatorum apostolorum Petri et Pauli, castitatisque, ac religionis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare,

Indultum trans-
ferendi pensio-
nes etiam in
mortis articulo
usque ad sum-
mam trecento-
rum ducatorum
auri de camera.

§ 12. Vobisque ulterius et cuicumque vestrum respective, ut, ultra quascumque alias similes facultates a nobis vel Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris vobis concessas, quicumque loci Ordinarii, vel canonici metropolitanarum, seu aliarum ecclesiarum, aut personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae, tam in dictâ curiâ quam extra eam, ad id per vos respective coram notariis¹ et testibus fide dignis eligendi seu eligendae, quascumque pensiones annuas vobis super mensarum abbatialium seu capitularium ac episcopalium et archiepiscopalium, ac quorumcumque aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, cum

¹ Edit. Main. legit *notarios* (R. T.).

curâ et sine curâ, secularium et quorumvis Ordinum et militiarum regularium, etiam hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quomodocumque et qualitercumque qualificatorum, fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et distributionibus, etiam quotidianis, seu illarum loco fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, distributiones et emolumenta, vobis nunc et pro tempore assignata et reservata ac reservanda, pro summâ videlicet trecentorum ducatorum auri de camerâ, quoad singulos vestrum, quodcumque alicui vestrum respective placuerit, simul vel successive, in toto vel in parte, etiam in cuiuslibet vestrum mortis articulo, cassare et extinguere, ac postquam cassatae et extinctae fuerint, alias similes pensiones annuas super eisdem fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et distributionibus, seu illarum loco fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, distributiones et emolumenta huiusmodi, usque ad summam et quantitatem praefatam, uni vel pluribus aliis personis, etiam per vos nominandis, etiam quaecumque, quotcumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica obtinentibus et expectantibus, seu clericali caractere insigniri volentibus, etiam eis, quoad vixerint, vel eorum procuratoribus ad id ab eis speciale mandatam habentibus, iisdem modo et formâ, quibus vobis assignatae, aut reservari seu assignari concessae seu concessi fuerint, etiam absque consensu easdem pensiones solvere debentium, etiamsi illas vel illa aliâs cassari et reservari de novo faciendi facultatem non habueritis, ac pensiones et fructus, redditus, proventus, iura, obventiones ac distributiones et emolumenta huiusmodi eisdem pluries cassatae, et de novo assignatae fuerint, usque ad summam et quantitatem praedictam, etiam litteris apostolicis super reservationibus et assigna-

tionibus huiusmodi non confectis, ac aliàs cum omnibus et quibuscumque exemptionibus, privilegiis, decretis, clausulis, cautionibus, vinculis, obligationibus et cautelis, ac etiam censuris et poenis, in prioribus reservationibus huiusmodi concessis et contentis, integre persolvendas reservare, constituere et assignare valeant, auctoritate et tenore praedictis, de speciali gratià indulgemus.

Facultas testandi ad favorem etiam consanguineorum, vel aliorum, etiam per privatas scripturas, usque ad summam sex millium ducatorum auri de camera.

§ 13. Nec non etiam vobis, ut de omnibus et singulis domibus, praediis, possessionibus, terris et locis, ac iurisdictionibus, ceterisque bonis mobilibus et immobilibus (quae tamen non sint altaris, vel altarium ecclesiarum vobis commissarum ministerio, seu alicui speciali earundem ecclesiarum divino cultui, seu usui deputata) seque moventibus, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, valoris, speciei, pretii et conditionis existentibus, ac iuribus et actionibus ad vos ratione ecclesiarum, etiam cathedralium, etiam metropolitanarum, quibus vos praeesse forsitan contigerit, nec non monasteriorum, prioratuum, praepositarum, dignitatum, et aliorum quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curà et sine curà, secularium et quorumvis Ordinum regularium, quae etiam ex quibusvis concessionibus et dispensationibus apostolicis in titulum, commendam, administrationem, ac aliàs quomodolibet obtinueritis, obtinetis et obtinebitis, ac fructuum, reddituum et proventuum ecclesiarum loco pensionum annuarum super similibus fructibus, redditibus et proventibus vobis reservatorum et assignatarum, ac reservandorum et assignandarum, quos et quas perceperitis, percipitis et percipietis in futurum, nec non emolumentorum quorumcumque Romanae curiae officiorum, et aliàs quomodolibet spectantibus et pertinentibus, ac etiam de dictis proventibus, fructibus, redditibus et pensionibus annuis,

nec non vestrâ et cuiuslibet vestrum industriâ et labore quomodolibet et undecumque, licite tamen, acquisitis et acquirendis, ac aliàs etiam de muneribus et officiis, quae exercueritis, et vos exercere contigerit, et aliâ quavis occasione vel causâ seu contemplatione ad vos perventuris, etiamsi in pecuniâ numeratâ et iocalibus, gemmis, aliisque pretiosioribus rebus consistent, tam in dictâ curiâ quam extra eam, ubique locorum et penes beneficia ipsa existentibus (quorum omnium qualitates et veros etiam annuos valores, etiamsi talia forent, quae in generali appellatione bonorum et suppellectilium non venirent, sed specialibus indigerent vocabulis, praesentibus, ac si specificè et singillatim exprimerentur et denominarentur, pro sufficienter expressis et declaratis haberi volumus) usque ad summam sex millium ducatorum auri de camerâ, ac etiam de ipsis fructibus, redditibus, proventibus et pensionibus debitis et debendis, ac nondum perceptis et exactis, etiamsi illorum solutionis aut perceptionis terminus nondum advenerit, pro illâ ratâ quae vobis debita erit (constitutione et declaratione super fructibus et pecuniis non exactis, quae forsitan ad successores in ipsis beneficiis spectare et pertinere debeant, non obstantibus) etiam cumulative cum quibusvis aliis similibus vel dissimilibus facultatibus habitis et habendis, usque ad summam quadringentorum ducatorum similium dumtaxat, tam pro decentibus et honestis impensis funebribus, quam etiam pro remuneratione illorum qui vobis viventibus servierint, etiam ultra servitii meritum, ac in vestrorum consanguineorum et affinium, ac quorumcumque piorum locorum favorem et usum, aliàs pro arbitrio et voluntate vestris et cuiuslibet vestrum absolutis, testari et testamento, codicillis, fideicommissis, legatis, donationibus, tam inter vivos quam causâ

mortis et aliis quibuscumque modis et titulis, scripturâ etiam minus solemnî, coram duobus vel tribus testibus, aut etiam cedulâ solâ manu vestrâ scriptâ, vel subscriptâ, et aliâs in omnibus et per omnia, prout et quomodolibet vobis videbitur, etiam in ipsâ curiâ, et in mortis articulo, etiam nullâ factâ mentione praesentis, vel aliarum vobis pro tempore concessarum similium facultatum, aut quod in vim illarum testari seu disponere velitis et intendatis, semel atque iterum aut pluries disponere, statuere et ordinare; ita ut quicquid testatum, gestum, aut ordinatum, seu aliâs dispositum a vobis fuerit, etiam in vim simplicis distributionis, ac aliâs, omni meliori modo valeat et servari debeat, ipsaque testamenta, codicillos, dispositiones, ordinationes, donationes, legata et statuta pluries, ac toties quoties vobis videbitur, moderari, limitare, ac etiam in totum revocare, et alia de novo edere libere et licite valeatis, auctoritate apostolicâ et tenore praemissis, plenam et liberam concedimus facultatem.

Supplementum
omnium defe-
ctuum super his
sequentium vel
sequendorum.

§ 14. Et insuper statuimus, ordinamus, vobisque indulgemus, quod si contigerit vos ab intestato, et sine ullâ, vel minus validâ bonorum et rerum, ac fructuum, reddituum et proventuum praefatorum dispositione, in dictâ curiâ vel extra eam, ac etiam extra vestra beneficia vel alia loca debitae a vobis residentiae personalis, etiam nullâ subsistente causâ, ab humanis decedere, omnia et singula bona, res et iura, etiam ut praefertur qualificata, nec non spolia cuiuscumque quantitatis et valoris existentia, etiam ex praefatis et aliâs undecumque provenientia, ad cameram apostolicam, seu in dictis beneficiis successores, non pertineant, sed ad haeredes vestri sanguinis integre deveniant, et, illis deficientibus, inter familiares vestros, arbitrio personae, seu personarum, quas ad id scripto nominaveritis, distribuantur,

nisi de aliâ dispositione vel intentione vestrâ scripturâ etiam minus solemnî secus appareret, quam tunc velut efficacem ipsae personae, vel alii iudices, seu exequutores, omnino exequi et adimplere, illique sese conformare in omnibus et per omnia debeant; et nihilominus quaecumque huiusmodi testamenta, legata, donationes, dispositiones et alia forsitan aliâs a vobis, etiam nullâ aut minus sufficienti facultate suffultis, de huiusmodi bonis, iuribus, ac actionibus, fructibus, pecuniis, localibus, aliisque rebus supradictis, etiam in favorem consanguineorum et affinium praedictorum, et aliâs quomodolibet facta, cum omnibus inde sequutis, ac etiam ea, quae per vos in futurum quomodolibet fient, ex nunc, prout ex tunc, et e contra, approbamus et confirmamus, omnesque et singulos iuris et facti, ac solemnitatum omissarum et omittendarum, necnon substantiales, aliosque defectus quoscumque, si qui intervenerint, aut intervenerunt in eisdem, etiamsi tales sint, vel fuerint, quod specialis et specifica de illis mentio praesentibus habenda esset, supplementis.

§ 15. Districtius inhibentes quibusvis archiepiscopis, episcopis, aut aliis ecclesiarum praelatis, necnon camerae praefatae praesidentibus et clericis, ac eorum necnon fabricae basilicae Principis apostolorum de Urbe et cruciatae sanctae, et aliis collectoribus et subcollectoribus, ceterisque cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentibus, etiam quavis auctoritate et potestate fungentibus, sub excommunicationis maioris, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, ne universitates, collegia, ac loca et legatarios, haeredes, personas, necnon testamentorum, voluntatum et ordinationum huiusmodi exequutores praefatos, directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio, molestare audeant quoquo modo, vel perturbare;

Inhibitio con-
tra molestantes.

Clausulae
praeservativae.

§ 16. Ac decernentes praedicta omnia et singula, praesentesque litteras, et testamenta, donationes, codicillos, fideicommissa, legata, ordinationes, derogationes, dispositiones et alia quaecumque, necnon quae in praemissis facta sunt, aut fieri contigerit, tam vigore praesentis, quam etiam aliarum concessionum vobis factarum, ac deinceps in genere et in specie faciendarum, cum inde sequutis et sequuturis (etiam si vos intra¹ curiam aut quaecumque aliâ mundi parte extra ecclesias et beneficia, personalem residentiam requirentia, qualitercumque qualificata, per vos nunc et pro tempore obtenta, etiam pro vestrâ solâ voluntate et nullâ subsistente causâ residentes ab humanis decedere contigerit) sub litteris felicis recordationis Pii Papae IV² praedecessoris nostri contra quoscumque episcopos, archiepiscopos et alios praelatos, necnon parochialium ecclesiarum rectores, ceterosque residentiae personali praedictae adstrictos, extra illam quomodocumque decedentes, septimo kalendas decembris, pontificatus sui anno v. aut alio veriori tempore, emanatis³, et sub quibuscumque aliis constitutionibus, aut revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, decretis, declarationibus apostolicis, cancellariae apostolicae regulis, ex quibusvis causis, quantumcumque maximis, urgentibus et inexcogitabilibus, etiam in favorem fidei et divini cultus augmentum, ac consistorialiter, etiam a nobis et Sede praefatâ hactenus vel nunc et pro tempore factis et editis, minime comprehendere, sed semper ab illis excepta, et quoties emanatae fuerint, toties in pristinum et validissimum statum (et etiam sub datâ poste-

riori, etiam cum derogationibus, et regulis, etiam derogatoriis derogatoriis, irritantibusque et aliis decretis per vos eligendâ apponendis et latissime specificandis) reposita, restituta et plenarie reintegrata, ac de novo concessa, validaque et efficacia fore, necnon perpetuâ firmitate subsistere, suosque plenarios et omnes effectus, qui de iure, stylo, consuetudine, aut aliâs quomodocumque sortiri poterunt, aut vim veri, legitimi, iurati, stipulati, validi et efficacis contractus inter vos ex unâ, ac nos et cameram praedictos ex alterâ partibus habere, nec etiam per promotionem ad ecclesiam cathedralem etiam metropolitanam, aut translationem, vel aliam status et personae vestrae mutationem, nec per similes vel dissimiles gratias vobis concessas et concedendas confundi, sed ipsis cumulative in omnibus et per omnia uti, et si quid in unâ ex facultatibus huiusmodi defecerit, per aliam suppleri debere; nec haeredes, legatarios, ac loca, ad quos seu quae bona, iura et actiones devenient, vel quibus relinquuntur, aut exequutores praedictos ad tertiam, seu aliam eorum partem (quam etiam ex nunc vobis, ac locis, haeredibus legatariis, ac donatariis praefatis liberaliter concedimus et donamus) camerae, vel fabricae, aut beneficiis praefatis, etiam pro expeditione contra infedele et quibusvis aliis quantumlibet piis usibus solvendum, ac cum iis desuper componendum, vel vos ad aliam particularem licentiam, sive indultum, aut informationem praesentium a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus petendum, aut impetrandum, vel etiam in aliâ simili gratiâ, sive eius confirmatione, vobis quomodocumque⁴ concedendâ, de praesenti mentionem aliquam faciendam minime teneri, nec ad id ullâ unquam necessitate cogi posse;

¹ Nisi legendum sit *extra* (R. T.).

² Erronee edit. Main. legit *Pii Papae III*, qui paucos tantum dies regnavit (R. T.).

³ Litterae huiusmodi Pii Papae IV leguntur in *Bullario*, tom. VII, pag. 332 (R. T.).

⁴ Inutiliter edit. Main. hic repetit voce *vobis* (R. T.).

Clausula su-
Maia.

§ 17. Et sic in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam palatii apostolici causarum auditores, et eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, necnon pro tempore existentes eiusdem camerae camerarium, praesidentes et clericos in quavis causâ et instantiâ (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, necnon irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutorum
huius constitu-
tionis deputa-
tio.

§ 18. Quocirca venerabilibus fratribus nostris archiepiscopo Bononiensi et episcopo Ariminensi et dilecto filio curiae causarum camerae apostolicae generali auditori per apostolica scripta mandamus motu simili, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte vestrâ desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, vobisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ easdem praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, ac vos illis omnibus pacifice frui et gaudere, non permittentes vos per quoscumque, quavis auctoritate fungentes, contra praesentium earundem tenorem quomodolibet indebite molestari, inquietari, vel perturbari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, ac, alia opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio
contrariorum.

§ 19. Non obstantibus praemissis, ac pia memoriae Bonifacii Papae VIII praede-

cessoris nostri de unâ et in concilio generali de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis vigore praesentium ad iudicium non trahatur, necnon Lateranensis concilii etiam novissime celebrati, et de certo notariorum numero, etiamsi ad illum nondum deventum fuerit, cui per hoc aliâs derogatum non intendimus, ac de consensu praestando in pensionibus, et quibuscumque aliis etiam per nos et Sedem praedictam editis vel imposterum edendis cancellariae apostolicae regulis, ac stylo in similibus hactenus observato, ac recolendae memoriae Alexandri VI tertiam partem honorum ecclesiasticorum camerae praefatae deberi inter alia disponente, necnon eiusdem Bonifacii VIII per quam concessionibus¹ fructus in absentia percipiendi sine praefinitione temporis fieri prohibentur, necnon pia memoriae Pii Papae IV etiam praedecessoris nostri de gratiis quaecumque interesse camerae apostolicae concernentibus in dictâ camerâ infra certum tunc expressum tempus praesentandis et registrandis (ita quod praesentes in eâdem camerâ nullo unquam tempore registrare teneamini), ac quorumvis aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, et quibusvis aliis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, nec non legibus, etiam imperialibus et aliis municipalibus, tam Urbis, quam aliarum civitatum et locorum, in quibus cives originarii creati existitis, et quorumvis ecclesiarum, monasteriorum, ordinum et hospitalium praedictorum, necnon quorumvis collegiorum et officiorum dictae curiae et regnorum, provinciarum et Urbis ac aliarum civitatum et locorum ac camerae praefatorum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis

¹ Heic delemus coniunctionem et praeter rem interpositam (R. T.).

firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus, naturis (etiâsi de illis servandis et non impetrandis litteris apostolicis contra ea, nec etiâ ab alio vel aliis impetratis aut aliâs quomodolibet concessis utendo, vos, per vos, vel procuratores vestros, praestiteritis forsân hactenus, vel vos imposterum praestare contigerit iuramentum) privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, dictis ecclesiis, monasteriis, ordinibus et hospitalibus, illorumque praesulibus, seu oratoribus et superioribus, ac magistris, praceptoribus, prioribus, militibus, etiâ antianis, capitulis, conventibus, civitatibus et locis, aliisque praedictis, illorum communitatibus et universitatibus, aliisque personis et particularibus, ac etiâ decimarum, pedagiorum, gabellarum et onerum exactoribus et appaltatoribus, et aliorum onerum redemptoribus, necnon archiepiscopis, episcopis et aliorum Ordinariis, etiâ eisdem cardinalibus, ac dictae curiae officialibus, illorumque collegiis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiâ derogatoriâ derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiâ nos et Sedem praedictam, etiâ consistorialiter, ac de eorundem cardinalium consilio, etiâ per modum statuti et constitutionis perpetuorum, ac motu et scientiâ similibus, deque apostolicae potestatis plenitudine, vel ad imperatorum, regum, reginarum, ducum, marchionum et aliorum principum instantiam, seu illorum contemplatione, in genere vel in specie, ac aliâs quomodolibet, etiâ iteratis vicibus, concessis, etiâsi in eis, ac statutis et stabilimentis praefatis, caveatur expresse, vel tacite, quod beneficia Urbis nonnisi originariis civibus romanis ac civium eorundem filiis conferantur, quodque nonnullarum ecclesiarum

beneficia, nisi per personas illustres, seu nobiles, ac etiâ originarios cives, aut aliâs certo modo in illis expresse qualificatos, obtineri non possint, et nulli in cives Urbis, ac civitatum, oppidorum, terrarum et locorum huiusmodi, admitti, seu illarum privilegiis uti possint, nisi prius in dictis civitatibus, oppidis, terris et locis per certum tempus habitaverint, seu etiâ in illis bona etiâ stabilia forsân ad certum valorem ascendentia possederint, ipsique exactores et appaltatores decimas, pedagia et onera huiusmodi etiâ ab exemptis exigere et illos ad solutionem seu contributionem cogere et compellere possint seu debeant; quodque praeceptoriae et alia beneficia quaecumque dicti hospitalis, tam ex eius institutione, quam ex stabilimentorum praedictorum dispositione, pensionibus clericis secularibus et aliis personis etiâ apostolicâ auctoritate reservandis gravari non possint; quodque stabilimentis et privilegiis praefatis, etiâ vigore implicitae derogationis latissime extendendae, etiâsi per quascumque litteras apostolicas et quasvis etiâ derogatoriâ derogatorias, efficaciores et insolitas clausulas, derogari non possit, nec derogatum censeatur, nisi derogatio huiusmodi de consilio cardinalium eorundem fiat, et tum demum ad id magistri et conventus praedictorum accedat assensus, sintque litterae derogationis huiusmodi etiâ per dictum magistrum subscriptae, ac illi et praedictis conventui, per diversas in formâ Brevis aut alias litteras diversis temporibus cum certis intervallis praesentatas, intimatae, et non aliâs, nec alio modo, et semper in omnibus, quae sic fient, etiâ de simili consilio derogationes, seu apposita clausula, quod illorum effectum sortiantur de consensu magistri et conventus praedictorum, non aliâs et alio modo. Quibus omnibus (illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum

insererentur, praesentibus pro expressis habentes), illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, in genere et in specie, ad effectum praesentium, sufficienter et expresse derogamus et derogatum esse decernimus; quodque vos primam non feceritis in ecclesiis huiusmodi personalem residentiam consuetam, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptio-
rum fides.

§ 20. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra illud adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die xxii marti mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 22 martii 1621, pontif. an. i.

VII.

Decernitur in Ordine sancti Antonii de sancto Antonio Viennensi non admitti posse novitios, nisi iuramentum praestiterint de servandâ reformatione, quam abbas generalis induxerit¹

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio ad ea sedulo intendimus, per quae regulares, sub suavi iugo Deo famulantes, in regularium et salutarium institutorum observatione non modo conserventur, sed ad illa observanda modis congruis inducantur.

Decretum, de
quo in rubricâ.

§. 1. Cum itaque, sicut dilectus filius modernus abbas generalis Ordinis sancti Antonii de sancto Antonio Viennensi nobis nuper exponi fecit, ipse reformationem

in suo Ordine, benedicente Domino, introducere intendat; nos, laudabile ipsius moderni abbatis propositum plurimum in Domino commendantes, ac quo reformationis introductio huiusmodi, sublatis quibuslibet obstaculis, felicem sortiatur effectum providere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium negotiis regularium praepositorum consilio, eidem moderno et pro tempore existenti dicti Ordinis abbati generali in virtutae sanctae obedientiae, et sub excommunicationis poenâ, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, praecipimus et mandamus, ne de cetero aliquos in religione huiusmodi novitios recipiat, seu iam receptos ad professionem admittat, nisi prius sic recipiendi seu admittendi in manibus praedicti abbatis se reformationem regulae eiusdem Ordinis, quam, ut praefertur, idem abbas generalis introducere intendit, amplexuros, et sub eâ victuros, iuraverint, ita tamen, ut iam professi, nullo modo ad iuramentum huiusmodi cogantur, quodque de cetero in recipiendis novitiis supradicti Ordinis constitutio felicitis recordationis Sixti V et decreta Clementis VIII ac Pauli V Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum desuper edita omnino servantur.

Derogatio
contrariorum.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac, quatenus opus sit, dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die ii aprilis mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 2 aprilis 1621, pontif. an. .i.

VIII.

Universo Ordini Eremitarum sancti Augustini, etiam utriusque sexus, indul-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

tum conceditur celebrandi festum sancti Thomae de Villanova cum officio et missa ¹.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Paulus V edidit Constitutionem editam in rubrica.

Aliàs a felici recordatione Paulo Papa V praedecessore nostro emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet: *In supremo*, etc.

§ 1. Cum autem, sicut pro parte clarae memoriae dicti Philippi regis tunc in humanis agentis ac prioris generalis, necnon superiorum et fratrum, ac deputatorum, electorum et syndicorum praedictorum nobis nuper expositum fuit, ipsi, pro eo quem erga dictum beatum Thomam gerunt respective devotionis affectu, plurimum cupiant concessionem et indulta praedicta ad omnes utriusque sexus religiosos eiusdem Ordinis ubique terrarum existentes per nos, ut infra, extendi:

Hic Pontifex eam ampliavit.

§ 2. Nos, piis eorum votis in praemissis annuere, illosque amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innotatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de eorundem cardinalium consilio, quod ab omnibus utriusque sexus religiosis eiusdem Ordinis, ubique terrarum existentibus, officium et missa de eodem beato Thoma a Villanova, servatâ aliàs in omnibus et per omnia litterarum praedictarum formâ et tenore, recitari et celebrari respective libere similiter et licite possit et valeat,

¹ Hunc Thomam Bb. Albo adscripsit Paulus V in Constit. cccxxi, *In supremo*, ut supra p. 453.

eâdem auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, etiam concedimus et indulgemus.

§ 3. Non obstantibus omnibus illis, quae dictus Paulus praedecessor in suis litteris praedictis voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariis derogat.

§ 4. Volumus similiter, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis credi iubet.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xiv maii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 14 maii 1621, pontif. an. I.

IX.

De facultatibus S. R. E. cardinalis camerarii ¹

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem in his partes pastoralis officii sui interponere, per quae ecclesiasticae personae, praesertim sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, quos sancta Sedes apostolica sacrae purpurae decore alios antecellere voluit, quotiescumque ad aliquod officium exercendum deliguntur, speciali gratiarum, atque indultorum praerogativâ, ut eo facilius et felicius perfungi possint, benignâ liberalitate prae aliis decorentur.

Prooemium.

§ 1. Cum itaque nos, nuper nostri et eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae camerarius officium, tunc per obitum bonae memoriae Petri episcopi Sabinensis car-

Cardinalis Ludovici sanctae Romanae Ecclesiae camerarius deputatur.

¹ De camerario vide Const. LIII et LIV Pauli Papae III in tom. VI, pag. 371, seq. item Iulii III, Const. III ibid., pag. 406, et Const. XXIV Pii Papae IV in tom. VII, pag. 82 (R. T.).

dinalis Aldobrandini nuncupati vacans, dilecto filio nostro Ludovico tituli sanctae Mariae Transpontinae presbytero cardinali Ludovisio nuncupato, nostro secundum carnem ex fratre germano nepoti, per eum, quoad viveret, tenendum, regendum et administrandum concesserimus et assignaverimus, illique totum et integrum eiusdem officii pretium gratiose remiserimus et condonaverimus, ac illum in locum dicti Petri episcopi cardinalis, quoad dictum officium, illiusque exercitium in omnibus et per omnia substituerimus et subrogaverimus, prout in nostris desuper expeditis litteris plenius continetur;

Causam inter camerarium et camerae apostolicae clericos vertentem Gregorius nonnullis cognoscendam committit,

§ 2. Et licet aliàs felicis recordationis Urbanus VI, Bonifacius IX, Gregorius XII, Martinus V, et nonnulli alii Romani Pontifices praedecessores nostri, occurrentibus eiusdem officii camerariatus vacationibus, seu aliàs, ipsis camerariis inter alia specialiter et expresse facultatem et auctoritatem cognoscendi omnes et quascumque causas camerales super rebus et iuribus ad nostram cameram apostolicam pertinentibus, ac aliis negotiis ipsam quoquomodo tangentibus, concesserint; ipsosque camerarios, qui pro tempore fuerunt, praedictam facultatem semper, et usque in praesentem diem habuisse et exercuisse, illaque usos fuisse dignoscatur; nihilominus, ut ex quadam plurium fide dignorum insinuatione accepimus, quandoque inter camerarium ipsum, ac clericos, et praesidentes praedictae camerae, nec non forsitan alias personas, super dictarum causarum cameralium cognitione nonnullae subortae fuerint controversiae, et forsitan aliae in futurum suboriri dubitentur (quas quidem controversias nos e medio omnino tollere desiderantes, negotium huiusmodi dilectis filiis nostris Bartholomaeo sancti Laurentii in Lucina, Caesio et Maphco sancti Monuphrii Barberino, ac Aloysio sancti Blasii de Annulo titulorum Capponio nun-

cupatis, presbyteris cardinalibus, per eos videndum, considerandum et examinandum, et quid de eo sentirent nobis referendum vivae vocis oraculo commisimus,

§ 3. Qui quidem cardinales, visis videndis, ac consideratis considerandis, vocalisque etiam et pluries auditis clericis et praesidentibus praedictis in voce et in scriptis, nec non etiam habitâ plenâ informatione ab eiusdem camerae notariis, tam modernis quam antiquis, ac etiam visis eorumdem notariorum attestationibus et scripturis, veras pendentias et cognitiones causarum huiusmodi concernentibus, nobis retulerunt se reperiisse et iudicavisse, ac iudicare, nedum congruum et consonum, sed imo expediens et opportunum fuisse et esse, quod praedictus Ludovicus cardinalis modernus et pro tempore existens dictae Romanae Ecclesiae camerarius, infrascriptis iurisdictionibus et facultatibus gaudere debeat; ac ita per nos declarandum et statuendum esse censuerunt):

Qui ut infra declarandum censuerunt.

§ 4. Quamobrem nos, omnem controvertendi viam praecludere, ac dicti Ludovici cardinalis, et eius in dicto camerariatus officio successorum quieti et tranquillitati consulere volentes, ac supradictas Urbani, Bonifacii, Gregorii et Martini et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum desuper editas constitutiones, quarum omnium etiam veriores et totos tenores ac data praesentibus haberi volumus pro expressis, harum serie confirmantes et approbantes, ac illas innovantes, motu proprio, non ad eiusdem Ludovici cardinalis, seu alterius pro eo nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed ex nostrâ merâ deliberatione, ac de apostolicae potestatis plenitudine decernimus et declaramus, omnes et singulas causas camerales huiusmodi et ab eis quomodolibet dependentes cumulative cognoscendi facultatem praedicto Ludovico car-

Facultas cumulative inter ca-

merarium, thesaurarium, ac clericos et praesidentes camerarum quoad cognitionem causarum camerarum et ab eis dependentium;

dinali moderno et pro tempore existenti camerario competere debere, nec illum ullo unquam tempore desuper a quoquam, cuiuscumque qualitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, auctoritatis, praerogativae, et praecminentiae fuerit, seu etiam ab ipsius camerae clericis praesidentibus, vel aliis personis cameralibus, molestari, perturbari aut inquietari posse.

§ 5. Et insuper, eundem Ludovicum cardinalem amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, ei, et pro tempore existenti camerario huiusmodi, ut, ultra iurisdictiones et facultates in concessione officii camerariatus huiusmodi sibi concessas, etiam omnibus infrascriptis facultatibus, indultis et gratiis uti, frui et gaudere libere et licite possit, auctoritate apostolicâ praedictâ, tenore praesentium, concedimus et indulgemus; videlicet: quod dictus Ludovicus cardinalis modernus et pro tempore existens camerarius, officii camerariatus huiusmodi ratione, camerae praedictae et ubique praesidere, ac omnium et quarumcumque congregationum pro rebus cameralibus pro tempore faciendis, et praesertim annonae et tritemium, caput esse debeat;

Praesidenti tamquam caput omnibus congregationibus cameralibus, ac praesertim annonae et tritemium;

Recipiendi iumenta compulorum, illaque solidari mandandi;

Praesidenti archibus et constituendi castellanos et alios ministros illosque etc., revocandi et alios subrogandi;

§ 6. Nec non proventus, pecunias, res, et cetera omnia eiusdem camerae procurare; rationes acceptorum et impensarum habere, atque computa rationum praedictarum a quibusvis personis illas exhibere debentibus, praevio iuramento, iuxta morem cameralem recipere, illaque solidari mandare; credita exigere, debita solvere, archibus, praesidiis et munitionibus omnibus praeesse, exactores, castellanos, et alios officiales, et ministros quoscumque infra nominatos et specificatos, tam in Urbe quam in omnibus provinciis, terris et locis, tam Sede Apostolicâ plenâ, quam vacante, constituere, toties quoties opus fuerit, ac aliâs ei videbitur et placuerit, ac etiam per nos et praedecessores no-

stros, aut alios de mandato nostro, sive praedictorum praedecessorum nostrorum, quomodolibet et ubilibet, ut supra, constitutos, revocare, et alios subrogare, seu de novo constituere, toties quoties opus fuerit, ut supra;

§ 7. Militiam pro usu Status et Reipublicae eiusdem Romanae Ecclesiae, ac Sedis Apostolicae, ubicumque opus fuerit, instituere, milites conscribere, ac officiales quoscumque desuper necessarios et opportunos pro interesse camerae praedictae deputare, ac eius arbitrio revocare, stipendia assignare, statuta condere, et condita, salvis tamen infrascriptis reformationibus, mutare, vices suas in toto vel in parte delegare, et pro libito revocare, ac prorsus omnia et quaecumque alia facere, ordinare et exequi; eandemque et omnimodam iurisdictionem in omnibus causis et negotiis ad eius officium camerariatus et cameram praedictam quomodolibet pertinentibus, privative quoad alios, habere et exercere;

Instituendi militiam, ac conscribendi milites, ac deputandi officiales;

Condendi statuta et condita mutandi;

Vices suas in toto vel in parte delegandi, ac suo libito revocandi;

Causasque ad suum officium pertinentes cognoscendi;

§ 8. Ac omnia et singula alia, quae praedictus Petrus episcopus cardinalis et omnes alii, qui ante eum fuerunt camerarii, de iure, statuto, usu, consuetudine, privilegiis, fundatione, et aliâs quomodocumque facere, ordinare et exequi poterunt, seu etiam debuerunt, etiamsi talia forent, quae facultatem et mandatum exigerent magis speciale quam praesentibus est expressum, facere, ordinare et exequi, nec non omnibus praedictis et quibuscumque aliis privilegiis, facultatibus, praerogativis, praecementis, antelationibus, exemptionibus, immunitatibus, iuribus, iurisdictionibus, emolumentis, gratiis et indultis, quibus praedictus Petrus episcopus cardinalis, et alii eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae camerarii, qui hactenus fuerunt, in genere vel in specie, aut aliâs quomodolibet, tam Sede Apostolicâ praedicta plenâ, quam vacante, usi, po-

Privilegiis antecessorum gaudendi;

titi et gavisī, tam antiquis quam modernis temporibus, fuerunt, ac uti, potiri et gaudere possent, et etiam deberent (sive de illis per litteras apostolicas, sive per patentes, aut scripturas, aut libros camerales, aut decreta cameralia, seu quaecumque alia publica vel privata documenta, vel per usum, consuetudinem, aut aliās quomodolibet appareat), similiter et pariformiter, ac absque ullā prorsus differentiā, uti, potiri et gaudere;

Emolumenta
percipiendi;

§ 9. Nec non omnia et singula regalia, proventus et iura, etiam antiqua, tam ex sigillo, custodiis, praefecturis, officiis, exactionibus, taxis et quibuscumque aliis rebus, et praesertim in litteris facultatum praedicti Petri episcopi cardinalis et aliorum camerariorum enumeratis, quam etiam ex collectoriā in regnis Hispaniarum, Lusitaniae et Neapolis, ac universā Italia, vigesimā nuncupatā, obvenientia (quae ad rationem duorum pro centenario super spoliis, fructibus, iuribus et emolumentis omnibus dictarum et aliarum collectoriarum, ubicumque institutarum et instituendarum, ac etiam occasione decimarum impositarum et imponendarum quarumcumque, sive subsidiorum earum loco suppositorum et supponendorum, non obstante illius dismembratione a felicis recordationis Gregorio Papa XIII et aliis praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus forsā factā, ac quibuscumque facultatibus nunciis apostolicis et collectoribus, in contrarium quomodolibet facientibus, concessis, eidem Ludovico cardinali et camerario harum serie assignamus, ac omnino persolvi volumus et mandamus, regalibus tantum et emolumentis unius pro centenario ex compositionibus congregationum regularium, et dimidii pro centenario ex vigesimā hebraeorum, ac etiam dimidii pro centenario ex subsidio triennali exceptis) integre percipere, egigere et levare;

§ 10. Ac propriā auctoritate quoscumque nuncios et collectores, appaltatores, depositarios, notarios, etiam auditores camerae, et alios officiales Romanae Curiae, etiamsi speciali notā digni sint, et quavis auctoritate et dignitate etiam cardinalatus praefulgeant, ad iura, obventiones et alia quaecumque emolumenta sibi debita, et in futurum debenda, tradendum et consignandum, exequutive et manu regiā procedendo, cogere et compellere; nec non, tam quoad ius percipiendi emolumenta praedicta, et alia iura sibi quomodolibet debita, quam quoad alia omnia et singula supradicta et infrascripta exequendum et ordinandum, non solum supradictā auctoritate et facultate sibi a nobis per praesentes attributā et concessā, sed etiam omni et quacumque facultate et auctoritate, qua dictus Petrus episcopus cardinalis et quicumque eius in dicto officio camerariatus praedecessores usi fuerunt et uti potuerunt, pariformiter plenissime uti, frui et potiri libere et licite possit et valeat.

Facultas cogendi appaltatores, notarios et alios quoad emolumenta camerariatus, manu regiā.

§ 11. Mandantes in virtute sanctae obedientiae dilectis filiis praesidentibus et clericis dictae camerae, ceterisque personis, cuiuscumque dignitatis, gradus, ordinis, conditionis, qualitatis et praeminentiae fuerint, necnon communitatibus, universitatibus, locis, illorumque officialibus et hominibus, ac aliis, ad quos spectat et pertinet, ac pro tempore spectabit et pertinebit, quatenus ipsi et eorum quilibet eidem Ludovico cardinali, et pro tempore existenti camerario, qui in praedicto camerariatus officio personam nostram et pro tempore existentis Romani Pontificis repraesentat, tamquam membra capiti obsequentes, ac reverentiam et obedientiam debitas exhibentes, eius monitis et mandatis omnino pareant et obediant, illique in regimine et administratione ipsius camerae, ac dicti officii camerariatus officio¹,

Obedientia ei praestanda.

¹ Verbum officio redundare videtur (R. T.).

ubicumque expediet, adsint, ac omnia officia debita praestare procurent, alioquin sententiam sive poenam, quam ipse rite tulerit seu statuerit in rebelles, ratam habebimus et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observare.

Facultas dandi absolutiones, quas vocant a transgressibus, hebraeis, cum limitationibus et reservationibus, etc.

§ 12. Praeterea volumus et ordinamus, quod ipse Ludovicus cardinalis ac pro tempore existens camerarius, absolutiones, quas vocant a transgressibus, hebraeis ad eum recurrentibus (dummodo fiant cum limitationibus et reservationibus introscriptis, videlicet lesae maiestatis, homicidii, sacrilegii, rebellionis, ac falsae monetae dumtaxat exceptis, et dummodo pro delictis delinquens non fuerit inquisitus, vel delicta ad officium inquisitionis non pertineant, ac habitâ pace et concordatâ parte, in casibus in quibus de iure venit concordanda, et nihilominus parti lesae iure civiliter agendi reservato),

Et licentias retinendi bona stabilia, illaque conducendi ad certum tempus privative;

§ 13. Insuper licentias retinendi bona stabilia et illa in locationem conducendi ad certum tempus (privative quoad omnes et singulos gubernatores et alios officiales etiam eiusdem S. R. E. cardinales de latere legatos, in quibuscumque provinciis, civitatibus, terris et locis, etiam in dictâ Urbe deputatos seu deputandos) hebraeis, necnon etiam exercendi artem nummularii seu bancherotti, etiam quoad permutationem auri et argenti, pro numero et conditionibus ipsi benevisis concedere possit.

Exercendi artem nummularii;

§ 14. Abstineat tamen perpetuis futuris temporibus a concedendo hebraeis extra Statum nostrum Ecclesiasticum licentias foenerandi, quas tolerantias vocant, nisi domini temporales locorum id postulaverint. In Statu autem Ecclesiastico praedicto, ubi hebraei commorantur, uti Avenione, Anconae et in legatione Ferrariae, ipsis hebraeis ibidem commorantibus concedere possit. In Urbe quoque numerum bancheriorum septuaginta, aliâs conventum, nisi

Prohibitio concedendi hebraeis recensitas licentias.

ex aliquâ iustâ et rationabili causâ aliter sibi visum fuerit, non augeat. Tolerantias et privilegia praeiudicium christianorum concernentia, ac licentias medendi, erigendi synagogas, ducendi aliam uxorem vivente primâ, aliaque contra constitutiones apostolicas faciendi¹, licentias non concedat.

§ 15. Non possit dare licentiam deferendi ad Urbem quatenos aut monetas reprobatas. A concessione moratoriarum, sive dilationum, quarum prohibitionem innovamus, etiam absteineat.

Atque etiam deferendi in Urbem monetas reprobatas;

§ 16. Non det salvoconductus pro debitis in praedicto Statu Ecclesiastico contractis: pro debitis autem extra dictum Statum contractis concedat, iuxta solitum hactenus observatum. Neque cedulas *Non gravetur* nuncupatas, contra mandata ab aliis iudicibus relaxata, etiam sub praetextu depositi (nisi pro dictis, aut aliquo eorum, ordinem nostrum aut pro tempore existentis Romani Pontificis habeat, nisi sint personae privilegiatae et iurisdictioni illius subiectae ratione officiorum aut aliorum privilegiorum camerarium), concedat.

Prohibitio dandi salvoconductus pro debitis contractis in Statu Ecclesiastico aut non gravetur contra mandata aliorum iudicum.

§ 17. In concessionibus tractarum frumentorum, bladarum, leguminum, olei et animalium serventur constitutiones per praedecessores nostros Romanos Pontifices desuper editae, ipseque Ludovicus cardinalis, et pro tempore existens camerarius, nullo modo extra Statum Ecclesiasticum, necnon etiam ad civitates et loca Bononiae, Ferrariae, sine chirographo nostro, seu pro tempore existentis Romani Pontificis, tractas huiusmodi concedat; ubi autem aderit huiusmodi chirographum, sive sit pro certâ personâ vel universitate, sive pro incertis personis facultativum, et cuiusque directum, fiat expeditio per eundem Ludovicum cardinalem et pro tempore existentem camerarium solum, et non per alium.

Et concedendi tractas frumenti, bladarum, leguminum, olei, aut animalium extra Statum;

Expeditio dictarum tractarum extra Statum fiat per camerarium solum et non per alium.

¹ Edit. Main. legit *facientia* (R. T.).

Quae registra-
ri debent in li-
bro tractarum
uoa cum chiro-
grapho.

§ 18. Ac istae, quae dicuntur *tractae* extra Statum, et ad civitates et loca de quibus supra, registrentur unâ cum chirographo huiusmodi in particulari libro nuncupando *liber tractarum*, pro quibus percipientur pro sigillo iulii undecim pro quolibet centenariorum rubrorum, non obstante reformatione pia memoriae Pauli Papae V, etiam praedecessoris nostri, et taxâ desuper factâ.

Extractiones
frumentorum et
aliorum intra
statum et de lo-
co ad locum
ferri debent in-
tra quadraginta
milliaria per
praefectum an-
nonae nomine
et sigillo came-
rarii.

§ 19. Extractiones autem de loco vicini-ori Urbi ad locum remotiorem intra quadraginta milliaria in Patrimonio, Tyberina, Latio et Campanea atque Maritima, quoad frumenta, bladas et legumina, non concedantur, nisi per praefectum annonae, cum participatione tamen, et sub nomine et sigillo praedicti Ludovici cardinalis, et pro tempore existentis camerarii, pro quo sigillo usque ad quinquaginta rubra, unus tantum, et usque ad centum, duo, ac ab inde supra, usque ad quamcumque summam, quinque iulii solvantur.

Extractio olei
intra quadra-
ginta milliaria
fiat per grasciae
praesidem no-
mine camerarii.

§ 20. Quoad oleum autem intra quadraginta milliaria et animalia in provinciâ Patrimonii non concedantur, nisi per praesidentem grasciae cum simili participatione camerarii, ac sub nomine et sigillo praedictis, pro quo sigillo solvatur iulius unus pro qualibet salmâ, prout aliâ consueverat, non obstante dictâ reformatione eiusdem Pauli praedecessoris nostri, et pro unâ salmâ tantum nihil omnino solvatur, et pro extractione animalium solvatur ut in reformatione dicti Pauli praedecessoris nostri dispositum est.

Quoad extra-
ctiones praedi-
ctas aliorum lo-
corum non com-
prehensorum in
locis concessis
praefecto anno-
nae et grasciae
praesidi, facul-
tas spectet emi-
nentissimo ca-
merario.

§ 21. Quo vero ad alia loca ultra supradicta praefecto et praesidenti concessa, circa frumenta, bladas et legumina, ac oleum et aliud genus grasciae, ipse solus camerarius provideat ut supra; et licentias opportunas, prout sibi videbitur, etiam a locis immediate praedictae Sedi subiectis ad loca mediate subiecta, concedere possit, non obstante constitutione

dicti Pauli praedecessoris, et excommunicatione, aliisque poenis in eâ apposis; pro quibus licentiis solvatur pro sigillo ut supra dictum est de tractis frumentorum et olei respective; licentias quoque frumenta et bladas ultra usum accipiendi in solutum, ac olivas emendi, ad effectum infra breve tempus oleum et frumenta ac bladas praedictas ad Urbem conducendi, sub cautionibus eius arbitrio concedat.

§ 22. Ab indultis tamen, quod quis solutâ ratâ non teneatur pro aliis, nisi ad favorem conducentium grasciam ad Urbem, ac in casibus aliâs permissis, ab-
stineat ¹

Soluta rata
nemo teneatur
pro aliis.

§ 23. Necnon² permanendi Aegyptios, Cingaros nuncupatos, in praedicto Statu Ecclesiastico, et alterandi poenas statutaras ad favorem certarum personarum, et generaliter ab indultis et dispensationibus contra constitutiones apostolicas praedictas absteineat. Licentias vendendi stabilia universitatibus et accipiendi pecunias ad censum ex rationali et legitimâ causâ, nempe annonae procurandae et conservandae, ac se liberandi a maioribus et excessivis interusuriis, vel aliâ simili necessitatis causâ, ac indulta faciendi nundinas et mercatum, eius arbitrio etiam concedat. Patentes, licentias et privilegia emendi et vendendi, tam in plateâ Agonis, quam in foro boario, aut alio quocumque loco Urbis, contra bannimenta, et solitum, nisi ex iustâ et rationabili causâ non concedat.

Alias facul-
tates.

§ 24. Pro mandatis de excarcerando a carcerum praeside emanandis vigore decreti visitae, nihil pro sigillo solvatur; pro mandatis ratione grasciae et annonae, pro summâ, in qua non intrat captura personae, pro sigillo non solvatur nisi iulius unus; ubi vero intrat captura personae, usque ad summam vigintiquinque scutorum, solvantur bononeni vigintiseptem

Emolumenta
pro sigillo ca-
merarii in ex-
peditationibus.

¹ Edit. Main. legit *abstineant* (R. T.).

² Subintellige *a licentiis* (R. T.).

cum dimidio, et ab inde supra servetur taxa auditoris camerae.

§ 25. Commissarios et officiales, tam in Urbe quam in aliis civitatibus, terris et locis praedicto Statui nostro Ecclesiastico mediate et immediate subiectis, pro faciliiori regimine, gubernio et administratione dicti officii camerariatus, et rerum illud concernentium, arbitrio suo, toties quoties opus fuerit, deputet.

§ 26. Officium commissarii mundatoris plateae Agonis nuncupatum habeat emolumenta omnia tempore recolendae memoriae Clementis VIII et dicti Pauli V, Romanorum Pontificum, ante annum Domini millesimum sexcentesium decimum septimum exigi solita et consueta, tam ab habentibus locum certum in dictâ plateâ die mercati, quam ab adventitiis, venalia deferentibus, et in eâdem plateâ quibusvis in locis existentibus et vendentibus, etiam ante domos et ecclesias in eâ existentes, et super mattonatibus earundem, incipiendo a muris ipsarum domorum et ecclesiarum, vel certum salarium quolibet mense, quod exigitur praeviâ taxâ per dictum Ludovicum cardinalem et pro tempore existentem camerarium praedictum faciendâ et exigendâ ab omnibus qui in dictâ plateâ res venales in dies deferunt et retinent.

§ 27. Similiter commissarium Ripettae, cum facultatibus opportunis ac emolumentis solitis ac aliâs eius arbitrio statuendis, deputare possit.

§ 28. Et insuper ipse Ludovicus cardinalis, et pro tempore existens camerarius, possit in causis criminalibus quoquo modo dependentibus a suo tribunali, et ad illud quomodolibet spectantibus, unam personam capacem sibi benevisam, iuxta casuum contingentiam, prout ante reformationem dicti Pauli praedecessoris fieri consueverat, etiam deputare possit¹

¹ Vox possit inutiliter repetita (A. T.).

§ 29. Et quoad civilia pariter habeat proprium tribunal iuxta solitum cum uno auditore seu locumtenente ad eius nutum amovibili, cum salario eius arbitrio statuendo, qui omnes et singulas causas, in quibus tam active quam passive, et sive primario sive secundario, quomodolibet agi contigerit de interesse camerae, tam occasione appaltuum, bonorum et iurium cameralium, quam gabellarum, doganarum, exactionum, iurisdictionum, feudorum, concessionum, regaliorum, bonorum naufragatorum, decimarum, et aliorum quorumcumque iurium, necnon annonae, grasciae, viarum, aquarum, pontium, platearum, aquaeductuum, aedificiorum, riparum, zeccarum, archiviorum, et recursuum a gravaminibus inferendis a conservatoribus camerae, Urbis et aliis officialibus Capitoli, artificibus, tabernariis, laniis, salsamentariis, mercatoribus et aliis personis, tam vigore particularium sententiarum seu decretorum, quam vigore generalium dispositionum, etiam per viam bannimentorum editorum, necnon causas discussionum mercatorum seu aliarum personarum, cum quibus camera negotia vel interesse quomodolibet etiam insimul cum aliis habuerit, necnon similiter causas appellationum sive recursuum a sententiis seu decretis magistrorum viarum et eorum assessoris in ordinariis causis ad eos spectantibus vigore statuti Urbis de officio magistrorum viarum lib. III cap. XXIX, recipere et recognoscere possit

§ 30. (In quibus causis soli notarii camerae scribere possint); necnon etiam causas tam motas quam inovenas communitatum et universitatum, civitatum, terrarum, castrorum et locorum mediate et immediate Sedi Apostolicae praedictae subiectorum, causâ et occasione confinium, territoriorum, iurisdictionum, collectarum, gabellarum, exemptionum, fluminum decursionum, et derivationum aquarum, iuris

Item in eundem causis hic causis civilibus unum auditorem ad nutum amovibilem.

In his causis soli notarii camerae scribere possunt.

pascendi, lignandi, collectandi, venandi, piscandi, molendi et similium (sive camera apostolica in eis aut aliquâ ipsarum faciat partem, vel non, causae ipsae inter ipsas communitates, sive inter ipsas et earum dominos in temporalibus, vel inter alias particulares personas, communia et collegia, motae sint, vel eas moveri contingat) cognoscere possit.

Huiusmodi
causae semper
spectent ad eius
tribunal.

§ 31. Et semper causae istae, vel similes, et aliae quovis modo comprehensae in aliis litteris facultatum camerariis pro tempore concessis, quas in omnibus et per omnia, quatenus praesentibus non contrariantur, harum serie confirmamus et innovamus, sint et esse debeant sub iurisdictione et superioritate eiusdem Ludovici cardinalis et pro tempore existentis camerarii, ipseque in eis procedere possit, tam vigore praesentium, quam aliarum quarumcumque facultatum per quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros aliis camerariis concessarum.

Aliarum fa-
cultatum con-
cessio.

§ 32. Subhastationes pignorum, existentium penes hebraeos banquierios, fiant in Monte pietatis, in quo residuum pretii deponi consuevit, vel in domo notarii, cum decreto tamen eiusdem Ludovici cardinalis, et pro tempore existentis camerarii, sive eius auditoris, per acta eius notarii gratis: et in causis furti pignorum dictorum banquieriorum, ipse solus, privative quoad omnes alios, procedat, non obstante reformatione praedictâ: bannimenta, edicta et proclamata, ac alias quas-cumque expeditiones camerales super annonâ, grasciâ, et aliis supradictis omnibus ac singulis facere et publicare possit; et si quae a praesidentibus et clericis subscribantur in locis comprehensis tantum in eorum iurisdictione, ut supra, sub nomine et sigillo dicti Ludovici cardinalis, et pro tempore existentis camerarii, et cum illius participatione fieri debeant:

necnon poenae, in eisdem bannimentis infligendae, eius et praesidentium, qui illa subscripserint, arbitrio cumulative apponantur; et in casu contraventionis et executionis illarum inter camerarium et praesidentes praedictos praeventio locum habeat, et bannimenta ultra loca in iurisdictione praesidentium constituta emananda per eundem Ludovicum cardinalem et pro tempore existentem camerarium solum fiant et subscribantur. Similiter edicta super novis locationibus, seu, ut dicitur, appaltis, scilicet doganarum, thesaurariorum, gabellarum, et aliorum quorumcumque bonorum et iurium dictae camerae apostolicae, per eum fiant; et capitula desuper conficienda per thesaurarium coram camerario praedicto, seu in plenâ camerâ, et non aliâs firmentur. Tabellae communitatum praedicti Status nostri Ecclesiastici per praedictum camerarium subscribantur, et observari mandentur. Ipseque camerarius ordinationes et decreta, per congregationes super viis, aquis et flumine Tyberis, et demolitionibus domorum pro ampliandis, sternendis, seu dirigendis viis et plateis Urbis facienda, debita exequutioni demandari faciat et exequatur. Et si casus evenierit, quod aliquis ex officialibus Populi Romani dictâ Sede Apostolicâ vacante moriatur, vel nolit aut non valeat deservire, seu munus suum obire, ipse auctoritate eius officii alium ex bussolâ extrahere possit. Concessionem situum et locorum publicorum in Urbe et aquarum Virginis et Felicis fiant per litteras patentes dicti Ludovici cardinalis, et pro tempore existentis camerarii. Notarii camerae apostolicae, et alii officiales, et ministri camerales in omnibus eorum causis, tam civilibus quam criminalibus et mixtis, sint et esse intelligantur subiecti iurisdictioni dicti Ludovici cardinalis, et pro tempore existentis camerarii, etiam privative quoad alios om-

nes iudices, cum facultate inhibendi, etiam sub censuris, et avocandi. Scripturarum omnium et singularum, quae in archivio eiusdem camerae apostolicae asservantur, tam in constructo apud bibliothecam Vaticanam, quam in alio inferiori, ubi registra bullarum, et aliae scripturae, et libri camerales custodiuntur et reponuntur in dies, dictum Ludovicum cardinalem, et pro tempore existentem camerarium protectorem, et superintendentem harum serie facimus et deputamus; dantes eidem Ludovico cardinali, et pro tempore existenti camerario, dicti archivii curam, gubernium et administrationem cum facultate sumpta et transumpta ex dictis regestris, ut hactenus consuetum extitit, in authenticam formam quibuscumque personis ad eum recurrentibus et sibi benevisis concedendi; scripturas camerales, tam per notarios camerae, quam alias quascumque personas indebite detentas seu delinendas, ad ipsum archivium deferri faciendi et mandandi, ac alios ad id per iuris et facti remedia opportuna cogendi et compellendi; liberumque accessum ad ipsum archivium notario, custodi, ac aliis personis sibi benevisis patere faciendi et decernendi; dummodo copiae, sumpta ac transumpta materiarum interesse camerae praedictae concernentium, non dentur sine participatione et mandato suo, et pro tempore existentis camerarii. Volumus autem et decernimus, quod ipse in omnibus montibus, tam camerae praedictae, quam communitatum, et aliorum particularium, in quibus eiusdem S. R. E. camerarius protector datus existit, ipse protectoriam huiusmodi in eisdem omnibus habere et exercere possit; dantes sibi facultatem et auctoritatem omnes et singulas causas ab eisdem dependentes, privative quoad omnes alios, cognoscendi et terminandi, necnon officiales quoscumque necessarios et opportunos, toties quoties

opus fuerit, deputandi, et in illis montibus, qui sub illius protectione non sunt, aut protectorem non habent, nihilominus auctoritatem habere debeat; et montistis, ceterisque ad illum recurrentibus, suum officium et beneficium impertiat, et opportune provideat: non obstantibus quibuscumque dispositionibus apostolicis in contrarium forsitan factis: quibus, earum singularum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, etiam harum serie ad effectum praedictum specialiter derogamus.

§ 33. Praeterea, si contingat eundem Ludovicum cardinalem camerarium, tam ratione voluntariae quam necessariae absentiae, occasione residentiae in ecclesiis cathedralibus, etiam metropolitanis, quibus praeest, aut illum praeesse contigerit, ab Urbe recedere, sibi, ut ipse aliquem eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem procamerarium eius loco deputare, eique vices et voces suas, cum eisdem facultatibus et auctoritatibus ac indultis, quae ipsemet Ludovicus cardinalis camerarius habuerit, pariformiter, et absque ulla prorsus differentiâ, delegare possit et valeat, pariter indulgemus, ac licentiam et facultatem opportunam illi desuper concedimus et impertimur.

Facultas deputandi procamerarium tam ratione voluntariae, quam necessariae absentiae.

§ 34. Et quia, sicut accepimus, nonnullae causae camerales, quae coram camerario, seu in camerâ huiusmodi, coram illius praesidente et clericis cognosci debuissent, coram diversis iudicibus introductae reperiuntur, et adhuc indecisae pendent, nos, illas ad eundem camerarium et cameram praedictam, tamquam eorum proprium tribunal, remitti volentes, harum serie, omnes et singulas causas praedictas, tam in congregationibus de bono regimine, seu super gravaminibus tollendis, quam coram aliis quibuscumque iudicibus introductas, et indecisas pendentes, in statu et terminis in quibus reperiun-

Avocatio causarum camerae etiam a congregatione boni regiminis, et aliis quibusvis iudicibus, et remissio ad camerarium.

tur, ad nos harum serie avocantes, eidem Ludovico cardinali camerario, per se, vel alium, seu alios audiendas, cognoscendas et fine debito terminandas, committimus et mandamus: non obstantibus earum litis pendentia ceterisque contrariis quibuscumque.

Camerarius praeter suas ordinarias facultates tempore Sedis vacantis, in omnibus negotiis debet interesse cum cardinalibus capitibus Ordinum.

§ 35. Insuper volumus, decernimus, et mandamus, quod ipse Ludovicus cardinalis camerarius (praeter ordinarias suas facultates tempore Sedis apostolicae vacantis sibi competentes) in omnibus et singulis rebus et negotiis debeat interesse cum cardinalibus capitibus Ordinum, et cum eis insimul resolutiones capere, et, ubi opus fuerit, opportune providere.

Facultas deputandi fontanarium conclavis.

§ 36. Necnon ultra officiales, per alios camerarios deputari solitos, fontanarium conclavis deputare possit et valeat, non obstante constitutione recolendae memoriae Pii Papae IV praedecessoris nostri desuper edita.

Signatura iustitiae non potest apponere manus.

§ 37. Ad haec statuimus, quod de cetero Signatura Iustitiae non possit nec debeat, sive declarando aliquid in camera nostra, vel alibi in causis spectantibus ad ipsum Ludovicum cardinalem, uti camerarium et camera praedictam, rescribere: et supplicationes, sive commissiones desuper signatae nullius sint roboris vel momenti, nullamque tribuant iurisdictionem, perinde ac si non emanassent.

Facultas vocandi et reassumendi causas a quibusvis iudicibus, etiam si agatur de obligatione camerari.

§ 38. Ac etiam decernimus licere Ludovico cardinali camerario et camerae praedictis omnes et quascumque causas ad camerariatus et camerae praedictorum tribunal quomodolibet, ut supra, spectantes, a quibuscumque iudicibus, etiam auditore camerae, etiamsi agatur de obligatione camerari, a thesaurario generali, palatii apostolici causarum auditoribus, et eiusdem Romanae Ecclesiae cardinalibus, libere avocare, et illas reassumere, iisdemque inhibere.

§ 39. Nullum vero ex praedictis, aut aliis quibuscumque iudicibus, etiam camerae praedictae clericis et praesidentibus, tam coniunctim quam divisim, posse causas praedictas a dicto camerariatus tribunali avocare aut reassumere, etiam sub praetextu, quod causae ad dictum tribunal camerarii non spectent: super quo non possit Signatura Iustitiae, vel camera ipsa cognoscere, aut aliquo modo rescribere, nec se ingerere; sed huiusmodi cognitio, an causae sint de iurisdictione camerariatus, pertineat ad eundem Ludovicum cardinalem, et pro tempore existentem camerarium, qui cognoscere debeat, an sint eius iurisdictionis; et si partes huiusmodi declarationi non acquieverint, Signaturam nostram Gratiae tantum adire possint, et, citato commissario eiusdem camerae, commissiones proponi debeant. In causis vero, in quibus tam Ludovicus cardinalis, et camerarius, quam camera

Nullus vero iudex possit reassumere causas a dicto camerario.

Signatura iustitiae et camera non possit se ingerere.

Sed cognitio, an causae sint de iurisdictione camerariatus, pertineat ad ipsum camerarium.

Signatura tantum gratiae partes audire possit citato commissario camerae.

Inter camerarium, cameram et praesidentes et clericos sit locus praeventioni.

Et camera, praesidentes et clerici in spectantibus causis privative ad camerarium non possint se se ingerere.

et praesidentes, et clerici praedicti procedere possunt, sit locus praeventioni inter ipsos: ita tamen, quod in causis ad praedictum Ludovicum cardinalem et pro tempore existentem camerarium specialiter et privative quoad alios, tam de iure, usu et consuetudine, quam alias quomodolibet spectantibus, camera, praesidentes, et clerici praefati nullatenus se ingerere aut intromittere possint; super quo, quatenus aliqua controversia oriatur, ipse camerarius cognoscere possit ad quem spectet, ut supra, reservato nihilominus iure Signaturam nostram Gratiae adeundi.

§ 40. Non obstantibus asserta litis pendentia, illiusque determinatione, et aliis praemissis, ac nostra de non tollendo iure quaesito, quatenus opus sit, ac aliis cancellariae apostolicae regulis, necnon similis memoriae Symmachi, et Pauli II, ac Pauli IV, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae non alienandis, ac litteris

Derogatio contrariorum.

praedicti Clementis VIII, concessionis dicti officii camerariatus factae praedicto Petro episcopo cardinali, necnon Sixti V etiam Romanorum Pontificum, super prohibitione alienandi officia, seu iura, et emolumenta consistorialiter editâ sub data XVIII kalendas februarii, pontificatus sui anno VI; necnon praedictâ Pauli V super reformatione tribunalium Urbis editâ, in quantum praesentibus nostris contrarientur, ac praedicti Pii IV qua cavetur, quod gratiae et indulta interesse camerae praedictae concernentia infra certum inibi expressum tempus in dicta camerâ praesententur, sive registrentur, alioquin illae non valeant (ita quod ipse Ludovicus cardinalis ad easdem praesentes in dictâ camerâ praesentandum, seu registrari faciendum, nullo umquam tempore teneatur, nec ad id ullâ necessitate cogi aut compelli possit: et nihilominus illae valeant, sibi-que suffragentur in omnibus et per omnia, perinde ac si praesentatae et registratae fuissent), aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon camerae, et officii camerariatus praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, usibus quoque et naturis, quancumque tempore pacifice observatis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, collegio cardinalium, et dictae camerae thesaurario, illiusque praesidentibus et clericis, ac notariis, et collectoribus per praedictos, et quoscunque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos et dictam Sedem, etiam per modum statuti perpetui, ac initi et stipulati contractus, seu quasi, ac aliâs, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu, scientiâ et potestatis

1 Sub hac datâ habetur Const. Sixti V in tom. IX, pag. 145, sed alia a citatâ (n. T.).

plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, et aliâs quomodocumque concessis, confirmatis, innovatis, extensis et moderatis. Quibus, ac omnibus aliis quae eisdem praesentibus quomodolibet obesse possent, etiamsi talia et tanta essent, quae sub concessionibus generalibus non viderent, sed specialibus omnino indigerent expressionibus, illorum ac supradictorum omnium veriores ac totos tenores etiam praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse ac amplissime, motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, ad effectum validitatis earundem praesentium, derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Officiales, vero per dictum Ludovicum cardinalem, et pro tempore existentem camerarium, ponendi et constituendi, sunt infrascripti, videlicet:

Advocatus fiscalis nuntii Hispaniarum.
 Advocatus fiscalis nuntii Neapolis.
 Advocatus fiscalis camerae et pauperum Perusiae.
 Advocatus fiscalis camerae apostolicae in civitate Fulginatensi.
 Advocatus fiscalis Romandiolae.
 Admiralius portus Anconae.
 Auditor cardinalis camerarii.
 Armatorius civitatis Anconitanae.
 Armatorius palatii apostolici.
 Archivista camerae apostolicae in civitate neapolitana.
 Gustator vinorum Ripae.
 Assaggiatores zecchae Urbis, numero duo.
 Assaggiator zecchae Ferrariae.
 Bidelli gymnasii Urbis, numero duo.
 Bidelli gymnasii Perusiae.
 Bidellus et curator bonorum defunctorum Perusiae ad nominationem illius communitatis.
 Bullator mensurarum salariae Urbis.

Officiales per
 camerarium de-
 putandi quisint.

Barigellus et custos domus Plani Perusiae.	Commissarius super naufragiis.
Barigellus cardinalis camerarii et magistrorum viarum.	Commissarius super antiquitatibus Urbis.
Custos turris Cavolinali.	Commissarii super grasciâ Campi Florae, numero quatuor.
Custos armariae Anconae.	Commissarii plateae Agonis.
Custodes sylvarum Tulphae, numero duo.	Commissarii super exactione subsidii triremium.
Custos seu cancellarius Turris portus Corneti.	Commissarius super annotationes granorum civitatis Vetulae.
Custos turris Flumicini.	Commissarius olei ad saponem Urbis, ad nominationem commissarii camerae apostolicae.
Custos turris Bortaldae.	Commissarius super foveis puteolanae Urbis.
Custos armariae Ferrariae.	Commissarius super attergatione patentium cameralium Urbis.
Custos turris Bellochii.	Commissarius appretii in civitate Cameriniensi.
Custos funderiae arcis Sancti Angeli.	Commissarius super exactione decimarum et subsidiorum.
Custos palatii et massaritarum Anconae.	Commissarii super annonâ, grasciâ, viis, taxis, gertotis, aluminibus, vitriolis, doganis, gabellis et quibusvis appaltibus cameralibus.
Custos armariae arcis Sancti Angeli.	Commissarius supra Ripam magnam.
Custos armariae palatii apostolici Urbis.	Commissarius Ripettae.
Custos bonorum et viridarii palatii Camerini.	Castellanus arcis Caesenaë.
Custos portae marinae Ariminensis.	Castellanus arcis Nepesinae.
Custos cavae aluminum Tulphae.	Castellanus arcis Ravennae.
Custos armarii Ravennae.	Castellanus rocchae veteris civitatis Vetulae.
Custos cavae arenae prope propugnaculaburgi et portae militum levis armaturae.	Castellanus Arquatae.
Custos lacus Transimeni.	Castellanus Montis Falisci.
Custos turris Magnavaecae.	Castellanus Faventiae.
Custos arcis Camerini.	Castellanus arcis Urbis veteris.
Custos armariae Bononiae.	Castellanus arcis portus Caesenatici.
Custos palatii Fulginii.	Castellanus Imolae.
Custos fluminum Terracinae.	Castellanus et capitaneus terrae Lugi.
Custos turris Sancti Alberti Comaclensis.	Computista nuncii regni Neapolitani.
Custos salariae Urbis.	Computista camerae in civitate Anconitana.
Custos turris Primarae, Palatae Cerviensis.	Computista collectoriae Hispaniarum.
Custos clavium ghetti hebraeorum Anconae.	Computista salariae Urbis.
Commissarius fluminum Umbriae.	Computista Montis Quatrinorum.
Commissarius alumeriarum Tulphae.	Computista Montis Abundantiae.
Commissarius super extractione oleorum Marchiae.	
Commissarius tractarum Patrimonii.	
Commissarius et marcescallus fraudum in Urbe.	
Commissarius super revisione librorum hebraeorum bancheriorum Anconae.	
Commissarius super annotatione tractarum Fani.	

Computista exercitus ecclesiastici.	Medicus carceratorum aegrotantium nuntii regni Neapolitani.
Collateralis generalis dicti exercitus, etiam sede vacante.	Maresciallus seu commissarius super fraudibus Urbis.
Capitanacus et factor Comachii.	Maresciallus magistrorum viarum Urbis.
Gabellariatus Fulginei.	Magister viarum Anconae.
Camerarius et custos orologii et fiscalatus Assisii.	Magister viarum Nuceriae.
Camerarius salinarum Cerviae.	Magister viarum Caldarolae.
Capserius vallium Comachii.	Magister viarum Marchiae.
Confirmatio vicarii castri Genghae.	Magister viarum Trevii.
Carcerarius in civitate Neapolitana.	Magister viarum Cassiae et aliorum locorum.
Chirurgus vulneratorum in civitate Anconae.	Magister tabellariorum Galliae.
Depositarius Montis camerariatus.	Notarius camerae apostolicae in civitate Perusina.
Depositarius Montis cancelliarum.	Notarius pauperum in eadem civitate.
Depositarius camerae apostolicae in terra Lugii.	Notarius camerae apostolicae in civitate Anconitana.
Depositarii communitatum ad ipsarum nominationem.	Notarius eiusdem camerae in civitate Fulginatensi.
Exactor creditorum thesaurariae Spoleti.	Notarius cardinalis camerarii in Urbe.
Funditor camerae apostolicae in civitate Ferrariensi.	Notarius subhastationum pignorum hebraeorum bancheriorum Urbis.
Funditor tormentorum bellicorum Anconae.	Notarius subhastationum pignorum hebraeorum bancheriorum Anconae.
Funditor tormentorum bellicorum castri Sancti Angeli.	Notarii Rotae Urbis, numero duodecim.
Incisor typorum zecchae Urbis.	Officialis marozzi vallium Commachii.
Locumtenens ad dandum gradum doctoratus in iure civili et canonico.	Officialis cassettae ad Ripam magnam.
Locumtenens ad dandum gradum doctorum in philosophia, medicina et chirurgia.	Officiales super coltis Camerini.
Locumtenens in causis criminalibus cardinalis camerarii.	Officialis super fabrica cesarum Fulginei.
Magister actorum nuntii apostolici regni Neapolitani.	Officium super lembo, seu navicula Urbis.
Mensurator salis ad grossum in salaria Urbis.	Provisor et commissarius fabricae portus Anconae.
Mensuratores camerae apostolicae in Urbe, numero duo mensuratores et aestimatores fabricarum camerae in civitate Anconitana.	Provisor palatii Perusiae.
Mandatarius et subhastator pignorum hebraeorum bancheriorum Urbis.	Provisor arcis Anconae.
Medicus carceratorum aegrotantium Perusiae.	Pagator exercitus ecclesiastici etiam Sede vacante.
	Provisor vallium Comachii.
	Procurator fiscalis nuntii Hispaniarum.
	Procurator fiscalis nuntii regni Neapolitani.
	Procurator fiscalis Perusiae.
	Procurator gymnasii Urbis.
	Procurator gymnasii Bononiae.

Ponderator aluminum Tulphae in civitate Vetula.
 Ponderator zecchae Urbis.
 Ponderator aluminum Tulphae et Alumetiarum.
 Praefectus bottinorum Aquae felicis.
 Revisor pontium.
 Revisor turrium et fortalitorum Splaggiae Romanae.
 Revisor mensurarum salis in salaria Urbis.
 Revisor salinarum Ostiae.
 Rincontrum doganae Fori Piscium.
 Rincontra medaliarum salis ad minutum in salaria Urbis, numero duo.
 Rincontrum salis ad grossum in salaria Urbis.
 Rincontrum doganae.
 Rincontrum terrae camerae in exercitu ecclesiastico.
 Rincontrum doganae Ripettae.
 Receptor aluminum in civitate Vetula.
 Receptor collectarum Comachii.
 Resignator granorum Patrimonii et Campanae.
 Resignator generalis tractarum in provincia Romandiola.
 Suprastans retalii Bononiae.
 Suprastans fontis S. Petri.
 Suprastans zecchae Ferrariae.
 Suprastantes zecchae Urbis, numero duo.
 Suprastans ponderum in civitate Forolivii.
 Suprastans murorum Burgi.
 Suprastans palatii Perusiae, et medietatis factoriae Clusi.
 Sepelitor mortuorum in civitate Perusiae.
 Secretarius spoliolum Hispaniarum.
 Secretarius officii camerariatus.
 Secretarius Montis Quatrini.
 Aestimatores bonorum spoliolum.
 Scutiferi populi Romani, numero quatuor.
 Impressor cameralis Ferrariae.
 Proxenetae civitatis Anconae.
 Proxenetae Ripae, numero vigintiquinque.
 Thesaurarius Montis Leonis ad nominationem communitatis.

§ 43. Volumus autem, quod per praesentes nullum praeiudicium dicto Ludovico cardinali, et pro tempore existenti camerario, quoad alia officia ad ipsius collationem, seu concessionem spectantia, quomodo inferatur.

Praeservatio
 aliorum iurium
 ad camerarium
 spectantium.

§ 44. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum voluntatum, confirmationum, approbationis, innovantium decretorum, declarationis, concessionum, indultorum, mandatorum, ordinationis, factionis, deputationis, dationum, derogationum, impartitionis, avocationis, et communionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Clausulae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, pridie nonas¹ maii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 14 maii 1621, pontif. an. I.

V. Dat. IOAN. BAPT. BOLOGNETTUS.
 N. Odot., etc.

X.

Erectio Congregationis S. Mauri, Ordinis sancti Benedicti, in Gallis².

Gregorius Papa XV,
 ad perpetuam rei memoriam.

Sacri apostolatus ministerio, nullo licet merito nostro, per abundantiam divinae gratiae praepositi, ad ea, per quae ecclesiasticorum et religiosorum Ordines quilibet ad pristini cuiusque regularis eorum instituti normam reducantur, mentis nostrae aciem sedulo intendimus, et propterea, qui sua sponte religionis et arctioris

Prooemium.

¹ Ex notâ marginali edit. Main. ubi ponitur 13 maii, legendum potius *pridie idus* (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

vitae studio ducti pristinae regulae, quam suae religionis auctores instituerunt, observantiam amplecti et de cetero sectari desiderant, eosdem non solum in eorum proposito confovere, sed etiam opportunis favoribus et gratiis prosequi solemus, prout pia catholicorum regum vota id exposcunt, et nos conspiciamus salubriter in Domino expedire.

In nonnullis
monasteriis Or-
dinis sancti Be-
nedicti introdu-
cta reformatio.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecerunt charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus, ac dilecti filii prioratus, seu collegii conventualis Cluniacensis nuncupati, Parisiensis priores, ac sancti Augustini Lemovicensis, et de Nohaliaco Pictaviensis, ac sancti Pharaonis Meldensis, et sancti Petri de Gemellis Rhotomagensis, et sanctae Mariae de Berneio Lenoviensis monasteriorum conventus et monachi, necnon domus regularis sancti Guilielmi Alborum Mantellorum nuncupatae, etiam Parisiensis, prior et conventus, Ordinis sancti Benedicti, quod, cum aliàs Sedis Apostolicae auctoritate in monasteriis Ordinis sancti Benedicti in Lotharingiae et Barriducis ducatibus, ac Metensi, Viridunensi, ac Tulensi civitatibus et dioecesebus consistentibus reformatio Congregationis Cassinensis seu sanctae Iustinae de Padua dicti Ordinis introducta, ipsaque monasteria reformata in unam Congregationem, quae sanctorum Vitonis et Hidulphi Viridunensis appellatur, redacta fuissent; nonnulli eiusdem Ordinis monachi Galli, perfectionis vitae zelo ducti, sanctam hanc reformationem amplexi in monasterio eorundem sanctorum Vitonis et Hidulphi Viridunensis praedictae Congregationis Lotharingiae sese submisserunt, et in Galliam post sufficientem reformationis experientiam et tolerantiam de consensu superiorum secundodictae Congregationis reversi, ab iisque dimissi, vitae sanctimoniâ et reformationis observantiâ se adeo conspicuos reddiderunt, ut eorum

bonae famae odor, in diversas Galliarum partes atque regiones diffusus, nonnullorum monasteriorum religiosos ad reformationem huiusmodi amplectendum excitaverit¹; iamque monachi in prioratu, seu collegio conventuali Cluniacensi huiusmodi, necnon in praedictis, ac sancti Iodoci supra mare, sancti Petri Corbiensis, ac sancti Petri Solemniacensis oppidorum, seu locorum, Ambianensis et Lemovicensis respective dioecesium monasteriis praedicti Ordinis monachi² degentes vitam salutaribus agunt sancti Benedicti institutis conformem.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, in singulis Galliae provinciis multa huiusce Ordinis monasteria fundata reperiantur, ac de Dei bonitate et misericordiâ tantum sperandum sit, quod, si non omnium, sed³ sane plurimorum conventuum Religiosi, charismata meliora aemulantes, et ad eundem sanctum Benedictum eorum patrem respicientes, hanc ipsam reformationem sinceris affectibus sint recepturi; ad felicem vero huiusce sancti operis progressum maxime expediat in Galliâ unam conventuum reformatorem huiusmodi Congregationem, adinstar praedictae Congregationis Cassinensis quae suum particularem superiorem habet, institui; illique domum regularem sancti Guilielmi Alborum Mantellorum nuncupatam Parisiensem praedictam (quae non in titulum, commendam, aut proprietatem obtineri, sed per priorem triennalem regi consuevit; cuiusque prior et religiosi, qui sancti Benedicti praedicti regulam iuxta antiquum eius institutum professi sunt, reformationi in praedictis conventibus reformatis, ut praefertur introductae inhaerere intendunt⁴; quin imo etiam illam auspiciis di-

Eaque in con-
gregationem re-
digi petitur.

¹ Ed. Main. habet *excitant*, sed syntaxis clare indicat legendum *excitaverit* vel *excitarit* (R. T.).

² Vox ista *monachi* redundat (R. T.).

³ Edit. Main. legit *et pro sed* (R. T.).

⁴ Contra syntaxis rationem *edit*. Main. legit *intendant* (R. T.).

lecti filii nostri Henrici S. R. E. presbyteri cardinalis de Retz nuncupati, ecclesiae Parisiensis ex concessione et dispensatione apostolicâ praesulis, iam ultro susceperunt) aggregari: nobis propterea tam Ludovicus rex, quam priores, ac conventus, et monachi praedicti humiliter supplicari fecerunt, quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Gregorius
Pontifex erigit
congregationem
sancti Mauri,

§ 3. Nos igitur, piis Ludovici regis, ac prioris et conventuum, ac monachorum eorumdem votis in praemissis annuere, ipsosque priores, et conventus, ac monachos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, unam prioratus, seu collegii¹, ac sancti Augustini, et de Nohaliaco, et sancti Pharaonis, nec non sancti Petri et beatae Mariae reformatorum praedictorum, atque etiam quorumvis aliorum monasteriorum praedicti Ordinis in Galliâ et omnibus provinciis praedicto Ludovico regi subditis consistentium conventuum et monachorum, qui deinceps reformationem huiusmodi recipere, seque illi submittere voluerint, Congregationem sancti Mauri Gallicanam Parisiensem nuncupandam, ad instar Congregationis montis Cassini, seu sanctorum Vilonis et Ildulphi, per unum vicarium generalem natione Gallum, seu ex loco temporali dominio dicti Ludovici regis subiecto oriun-

Per vicarium
generalem trien-
nalem regen-
dam.

¹ Forsan hîc desunt verba *conventualis Cluniacensis nuncupati*, ut § 1 (R. T.).

dum, a capitulo generali eiusdem Congregationis, ut infra erigendae, singulo quoque anno, vel biennio, aut triennio eligendum, regendam et gubernandam (ita tamen, ut ex huiusmodi erectione nullum prorsus praedictum censeatur illatum mensis abbatialibus, sed abbatiae ipsae in omnibus primaevali naturam et titulum collativum dignitatis abbatialis ipsorum monasteriorum retineant, perinde ac si erectio huiusmodi facta non esset; quodque deinceps, occurrente quorumcumque monasteriorum, tam eorum quorum conventus dictam reformationem iam amplexi sunt, quam eorum qui se deinceps illi submittent, vacatione, illorum collationes, seu provisiones, aut commendae ad Sedem Apostolicam ad nominationem pro tempore existentis eorumdem Francorum regis, prout prius, perinde ac si in illorum conventibus reformatio introducta, seu Congregatio ipsa erigenda erecta non fuisset, pertineant; ipsaque Congregatio, ut infra erigenda, in conventibus et mensis conventualibus, ac locis et portionibus monachalibus, nec non officiis claustralibus ipsorum, et pro tempore aggregandorum, dumtaxat locum habeat, ac salvis illaesis remanentibus titulis prioratuum et quorumcumque aliorum beneficiorum collativorum a praedictis monasteriis et eorum quolibet dependentia, ita ut illa deinceps prout antea conferri seu commendari debeant, absque ullâ prorsus differentiâ) apostolicâ auctoritate praedictâ, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

§ 4. Ceterum (quia dignitates abbatiales monasteriorum, quorum conventus sunt et erunt reformati, sub Congregatione per praesentes erectâ non comprehenduntur, sed ab illâ exemptae, et extra illam remanebunt) quod¹ ipsorum monasteriorum abbates titulares seu commen-

Monasteria
abbatialia per
priores guberna-
nda.

¹ Puto errone. in ed. Main. legi *quodque* (R. T.).

datarii cum conventibus et monachis reformati nihil commune nihilque agendum habeant, sed illi a prioribus claustralibus iuxta reformationis seu Congregationis Cassinensis aut sanctorum Vitonis et Hilulphi huiusmodi ritus, statuta et consuetudines eligendis regantur et gubernentur, perpetuo statuimus et ordinamus.

Novae Congregationi privilegia omnia Congregationis Cassinensis, seu sanctae Iustinae, communicantur.

§ 5. Insuper Congregationi per praesentes erectae huiusmodi, illiusque conventibus, personis et bonis, nunc et pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, indultis et indulgentiis dictae Congregationi Cassinensi illiusque conventibus, monasteriis et regularibus locis, et principaliter et particulariter, vel generaliter, aut accessorie, vel per viam communicationis et extensionis concessis (dummodo tamen sint in usu, nec revocata, aut sub illis revocationibus comprehensa, nec sacris canonibus, dictique concilii decretis contraria) uti, frui, potiri et gaudere possint et valeant pariter ac pariformiter, perinde ac si illa Congregationi per praesentes erectae, illiusque conventibus, personis et bonis particulariter, specificè, expresse ac nominatim concessa fuissent, atque¹ etiam monachis Congregationis per praesentes erectae, donec numerus religiosorum et superiorum Congregationis per praesentes erectae auctus fuerit, suffragari, ut in priores², novitiorum magistros, praesidentes, seu superiores eligere, et ad ordines sacros suscipiendos, et, ad triennium tantum, quoscunque religiosos capacitatem et aetatem a sacris canonibus requisitas habentes praesentare possint, neque eam aetatem, quae per constitutiones et declarationes dictae Congregationis montis Cassini super vigesimoprimum

¹ Edit. Main. habet *ad quae*; nos visum fuit opus emendationis (R. T.).

² Turbatissime edit. Main. legit *suffragari auctus fuerit, in priores, etc.* (R. T.).

capite regulae eiusdem sancti Benedicti praescripta reperitur, neque etiam quinque annorum spatium, quo durante novi professi sub magistris novitiorum morari debent, expectare teneantur, sed ad triennium tantum, et dummodo eligendi trigesimum saltem eorum aetatis annum expleverint, concedimus et indulgemus.

§ 6. Praeterea, ob superiorum penuriam, quae in Congregatione per praesentes erecta in hoc institutionis eius primordio, ut asseritur, existit, religiosis illis, tam superioribus quam non superioribus, qui a dicta Congregatione Lotharingiae, cui se submiserant, de ipsius superiorum licentia et consensu profecti et in Galliam dimissi fuerunt, quique sic dimissi in conventibus reformandis et reformatis praedictis sedulam et quidem fructuosam operam, ut accepimus, impenderunt, in Congregatione per praesentes erecta, de consensu tamen Congregationis sanctorum Vitonis et Hilulphi huiusmodi, remanere possint, licentiam et facultatem impertimur, et¹ pro potiori eorum cautela, ac quatenus opus sit, eos a iuramentis, subiectione et obedientia per ipsos dictae Congregationi Lotharingiae praestitis et promissis (vero existente tamen, ut praefertur, consensu superioris eiusdem Congregationis Lotharingiae) absolvimus, eximimus et liberamus. Porro praedictam domum Sancti Guilielmi, eiusque conventum, priorem, et monachos, ac res et bona quaecumque, dictae Congregationi per praesentes erectae aggregamus. Denique in protectorem dictae Congregationis per praesentes erectae dictum Henricum cardinalem deputamus.

Monachis congregationis sancti Vitonis pro hac vice tantum facultas datur manendi in nova Congregatione.

§ 7. Decernentes praesentes litteras sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus minime comprehendendi, sed semper ab illis excipi, et quoties

Clausulae.

¹ Praep. *et* nos addimus, puncto deleta (R. T.).

illae emanabunt, toties in pristinum, et validissimum statum restitutas, repositas, et plenarie reintegratas, ac de novo etiam, sub quacumque posteriori datâ per vicarium generalem et monachos Congregationis per praesentes erectae quandocumque eligendâ, concessas esse et fore; sicque per quoscumque iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his, a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 8. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictorumque Ordinis et monasteriorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsan quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis specialis, specifica, expressa et individua mentio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Officia claustralia suppressa et extincta sint et esse censeantur, quatenus in ipsis monasteriis reformatio huiusmodi vere et realiter introducta fuerit, seu introducatur, et non aliâs, sicque suppressa et extincta remaneant, donec et quousque reformatio sic introducta in eis duraverit, et non ultra, ita ut in eventum, in quem illam cessare vel extinguere quandocumque contigerit, officia praedicta in pristinum statum ipso iure revertantur, ita quod, ut prius in titulum conferri, et de illis eorumdem

§ 9. Volumus autem, quod officia claustralia suppressa et extincta sint et esse censeantur, quatenus in ipsis monasteriis reformatio huiusmodi vere et realiter introducta fuerit, seu introducatur, et non aliâs, sicque suppressa et extincta remaneant, donec et quousque reformatio sic introducta in eis duraverit, et non ultra, ita ut in eventum, in quem illam cessare vel extinguere quandocumque contigerit, officia praedicta in pristinum statum ipso iure revertantur, ita quod, ut prius in titulum conferri, et de illis eorumdem

monasteriorum monachis respective provideri debeat.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xvii maii mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 17 maii 1621, pontif. an. i.

XI.

*Erectio hospitii et collegii Gregoriani in Urbe pro universis monachis sub regulâ sancti Benedicti militantibus, unâ cum privilegiorum concessione*¹

**Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Salvatoris nostri Iesu Christi, Dei Patris Unigeniti, qui, ut nos, religione claris vitae probatae exemplis comprobata, caelestis patriae cultores efficeret, de summis caelorum ad² huius mundi infima descendere et in arâ venerandissimae crucis in pretium immolari non abnuît, vices licet immeriti gerentes in terris, inter multiplices curas, quae nobis ex apostolatus officio incumbere dignoscuntur, illam per quam religio ipsa, praesertim sancti Benedicti, quae longâ et continuatâ multorum seculorum serie effloruit, multiplicatis illius cultoribus, quorum assiduis precibus et fructuosis operibus Deus ipse propitiatur, nostris temporibus amplificetur, eiusque religiosi, ad almam Urbem nostram pro negotiis confluentes, ab inopiâ et indecenti quaestu revocentur quantum cum Deo possumus libenter amplectimur; et, ut feliciter id subsequi valeat, eiusdem officii partes, ut piissimi pastoris est, favorabiliter imperimus: prout etiam nobis et Apostolicae Sedi devotarum personarum eiusdem religionis pia vota ad hoc tendere, et in Deo conspiciamus salubriter expedire.

Prooemium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Praep. ad nos addimus (R. T.).

Causae erectionis
hospitii et collegii

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Constantini Caietani, abbatiss monasterii sancti Baronti, Ordinis sancti Benedicti, Pistoriensis dioecesis, Congregationis Cassinensis, familiaris continui commensalis nostri, petitio continebat, quod (licet inter omnes disciplinae regularis ordines is maxime conspicuus esse dignoscatur, qui a sancto Benedicto abbate fundatus, saluberrimisque institutis excultus est; et quem olim tot imperatores, tot reges, tot duces, tot principes, regalibus sceptris, regnorumque, et provinciarum gubernaculis depositis, ingressos fuisse, vitamque monasticam in eo duxisse, ac ex quo tot religiosos in sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et praelatos assumptos, totque ad summi apostolatus apicem evectos fuisse constat; ut longâ et continuatâ multorum seculorum serie Ecclesia ipsa nullos alios, quam familiae Benedictinae alumnos, Summos Pontifices habuerit; ex eoque iam ab antiquissimis temporibus admirabili doctrinâ et sanctitate praediti viri prope innumerabiles prodierunt) nihilominus omnes monachi, sub vexillo dicti Ordinis sancti Benedicti militantes, non uni et eidem superiori subsunt, sed in aliquibus regionibus particularium monasteriorum abbatibus et prioribus, in aliis vero Cassinensis etiam, in aliis aliarum congregationum superioribus subsunt. Et hinc fit, ut, cum in almâ Urbe nostrâ nullum praefati Ordinis, nisi praefatae Congregationis Cassinensis coenobium seu regularis locus existat, eiusdem Ordinis monachi, qui ad illam, devotionis seu peregrinationis ac liminum apostolorum visitandorum seu etiam negotiorum vel studiorum causâ, ex omnibus christiani orbis partibus incessanter confluunt, si praefatae Congregationis Cassinensis non sunt¹, non modo secularium

personarum more, eisque promiscui, in publicis hospitiiis, atque etiam privatorum aedibus vivant; quin etiam plerique, consumptis in longinquis itineribus et peregrinationibus, sive negotiis, quas asportaverant, pecuniis, ad inopiam redacti, seu morbo aliquo correpti, ostiatim, ad singula privatarum aedium vestibula cum maximâ monachalis habitus atque status indecentiâ, sacerdotalisque dignitatis vilipendio, mendicare cogantur; alii etiam, quod peius est, ex rubore et verecundiâ proprii status et mendicitatis, religiosum habitum non sine gravi laicorum scandalo deponant. Quorum infelicem statum dictus Constantinus abbas, sic in almâ Urbe nostrâ residens, fraternâ atque christianâ charitate miseratus, tandem animi cogitationem ad operosiores et diuturniores immo vero perpetuam extraneorum illorum monachorum confratrum suorum subventionem attollens, his incommodis opportunâ ratione remedium afferri posse cogitavit, si in dictâ Urbe aliquod hospitium seu collegium (in quo omnes monachi dicti Ordinis quarumcumque exterarum regionum, Romae devotionis, seu negotiorum, vel studiorum causâ adventantes, recipiantur et convivant) institueretur.

§ 2. Hocque suo consilio venerabilibus fratribus nostris, Alexandro episcopo Albanensi Montalto, praefatae Congregationis Cassinensis, necnon Octavio episcopo Praenestino Bandino nuncupatis, sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, Congregationis Bursfeldensis in Germania eiusdem Ordinis respective protectoribus, communicato, cum eos non approbatores modo, sed pii huiusce sui propositi laudatores habuisset, in eam rem alacriori studio sibi incumbendum ratus, ab eodem Alexandro episcopo cardinale litteras patentes obtinuit: quibus idem Alexander episcopus cardinalis ei, reservato tamen Sedis Apostolicae beneplacito, ut in quocumque

Concessa facultas constituendi hospitium in Urbe domino Constantino abbati Caietano a cardinale Montalto, uti congregationis Cassinensis protectore per suas patentes litteras.

¹ Haec verba non sunt addenda censuimus (R. T.).

dictae Urbis loco et situ commodo et decenti sibi beneviso hospitium seu collegium, ad effectum recipiendi quoscumque monachos ex omnibus mundi partibus ad eandem Urbem devotionis et negotiorum causâ accedentes, construere posset, facultatem concessit: ac omnia et quaecumque instrumenta super acquisitione situs ad id necessarii celebrata et celebranda approbavit: ac collegio seu hospitio sic construendo omnia bona, res, proprietates et eleemosynas ei relicta et relinquenda applicavit et appropriavit: ipsumque Constantinum abbatem collegii seu hospitii huiusmodi sic erigendi illiusque fabricae ministrum et curatorem, cum facultate illius redditus tunc praesentes, si qui essent, et futuros exigendi (citra tamen illius honorum alienationem), illiusque lites et causas defendendi, et ad illas unum vel plures procuratores substituendi, constituit et deputavit.

Qui diversas domos et aedificia emit, suam suppellectilem et libros aliaque supra dicto hospitio et collegio donat.

§ 3. Atque dictus Constantinus abbas, hac licentiâ fultus, sanctum hoc opus, piâ meditatione conceptum, re ipsâ aggredi statuit: datâque sibi certâ spe et fiducia, quod, si opus institutionis dicti hospitii seu collegii inchoaretur, quamplurimi Italiae, Galliae, Hispaniae, Germaniae, Portugalliae, atque Poloniae, necnon Lotharingiae, Flandriae, aliarumque regionum et provinciarum abbates, ad quorum notitiam dicti Constantini abbatis intentio, nonnullorum monachorum in Urbe degentium relatione, devenerat, fabricae opus promovere et pro stabiliendâ illius dote adiutrices manus porrigere intendebant, diversas domos et aedificia necnon situs acquisivit a dilectis in Christo filiabus Victoria, Laura et Lucretia quondam Laurentii de Castellanis, ac dilecto filio Tiberio quondam Pauli Alberini, tam per viam emptionis, quam perpetuae conditionis emphyteoticae, de pecuniis ex parsimonia atque industriâ seu licite acquisitis ad

opus hospitii seu collegii. Ad quod, si instituat, omnem suam suppellectilem, omnesque libros, quos magnâ in quantitate, magnique valoris habet (ut monachi pro tempore in eo degentes studere, rudioresque ab eruditioribus, iuxta cuiusque captum seu capacitatem, tam publice quam privatim, doceri possint), aliaque omnia sua transportare, illaque ei donare et relinquere intendit, et ex nunc, prout postquam dictum collegium seu hospitium institutum fuerit, donat et relinquit.

§ 4. Et dilecti filii Ioannes Baptista et fratres quondam Marsilii e Mancinis, solâ pii huiusce operis, licet nondum inchoati, famâ ad claritatem excitati, iura sibi competentia supra unâ eorum domo contiguâ in eundem Constantinum abbatem, nomine dicti Ordinis, cessionis titulo, gratis, et tam laudabilis operis intuitu trastulerunt; prout in diversis publicis instrumentis, seu aliis scripturis, dicitur contineri.

Quidam christifideles cessant iuribus sibi competentibus in quadam domo.

§ 5. Quare pro parte dicti Constantini abbatis (asserentis, se dictum Ordinem in monasterio sancti Nicolai de Arena Cataniensi expresse professum, et ex civitate Syracusana oriundum existere, ac primo dicto monasterio praesse) nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus hospitium seu collegium huiusmodi instituere, ac aliâs in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur. Nos igitur, quibus nihil unquam accidere potest optatius, nihil iucundius, quam dum intelligimus hisce nostris temporibus religiosos aliquos emergere, qui de eâ, quam professi sunt, religione non propagandâ modo, sed et exornandâ solliciti sunt, sanctum in primis et laudabile dicti Constantini abbatis propositum plurimum in Domino, gratiarum omnium auctore, commendantes, ipsumque Constantinum abbatem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure

Pontifex approbat contractus emptionis, donationis, ac defectus supplet.

vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutum fore censes, cumque paternâ benevolentia complectentes, ac sperantes quod, si dictum hospitium seu collegium instituatur, illius institutio non solum in divini cultus augmentum praefatique Ordinis ornamentum, ac illius monachorum subventionem, sed etiam in dictae Urbis nostrae ornatum, ac christifidelium spiritualem consolationem cessura sit; necnon situum, aedificiorum et locorum emptorum, conductorum, donatorum et cessorum respective situationes, confines, vocabula et denominationes praesentibus pro expressis habentes; nec non contractus emptionum et conductionum, atque donationes, seu cessiones, ut praefertur, factas, ac etiam emptiones et acquisitiones aliorum situum et bonorum ad usum fabricae dicti hospitii seu collegii pro tempore faciendas, ex nunc, prout postquam factae fuerint, ea approbantes et confirmantes; omnesque tam iuris quam facti ac solemnitatum, quantumvis substantialium, et circa praemissa requisitarum seu requirendarum, defectus, si qui iam intervenerint, aut pro tempore intervenisse apparuerint, harum serie supplentes, huiusmodi supplicationibus inclinati:

Facultatem domino Constantino abbati concedit, ut possit construere hospitium et collegium Gregorianum nuncupandum pro monachis totius Ordinis S. Benedicti ad Urbem accedentibus.

§ 6. Eidem Constantino abbati, ut in dictâ Urbe, ac sitibus, aedificiis et domibus, a dilecto filio nostro in dictâ Urbe eiusque districtu vicario in spiritualibus generali et dicto Alexandro episcopo cardinale prius approbandis et visitandis, unum hospitium seu collegium pro receptione monachorum extraneorum totius Ordinis sancti Benedicti, et sub eius regulâ militantium, ad Urbem devotionis seu negotiorum vel studiorum causâ pro tempore accedentium, unâ cum refectorio, dormitorio, cellis et partibus necessariis,

construere, seu construi facere, libere et licite possit et valeat, licentiam et facultatem, apostolicâ auctoritate, concedimus et impertimur.

§ 7. Illudque ex nunc, prout ex tunc, et e contra, postquam constructum et ad convenientem formam, ita ut in eo monachi recipi et habitare possint, reductum fuerit, in hospitium seu collegium monachorum extraneorum dicti Ordinis Gregorianum nuncupandum; in quo adsit unus superior, qui abbas praesidens, unusque vicepraesidens, qui praepositus vocentur; et in quo monachi dicti Ordinis, ad eandem Urbem devotionis seu studiorum vel negotiorum causâ accedentes, recipi, ibique (durante eorum in dictâ Urbe mansione) habitare, pernoctare, et, quoad illius redditus ferre poterunt, charitative tractari, eorum necessitates sublevari, et in casu infirmitatis curari possint et debeant; et quamdiu inibi fuerint, theologiae et iuris canonici, aliisque liberalium artium studiis, sub aliquibus eiusdem hospitii seu collegii professoribus, tam publice quam privatim, vacare possint; et sub curâ, gubernio et obedientiâ dicti abbatis praesidentis (qui in eos, aliasque dicti hospitii seu collegii personas et servientes superioritatem exerceat, illiusque bona gubernet, ac de redditibus in illius usum disponat) vivant, illique uti superiori obedientiam praestent, et alias, ad instar quoruncunque aliorum hospitiorum seu collegiorum quorumvis Ordinum tam in dictâ Urbe quam in quacunque aliâ mundi parte et regione institutorum, perpetuo, sine alicuius praedicio, erigimus et instituimus.

Collegii superiores erigit in abbatem praesidentem eiusque vices gerentem nuncupari praepositum iubet.

§ 8. Illique sic erecto et instituto, pro onerum illi incumbentium supportatione, omnia et singula, res, proprietates et bona, in quibusvis rebus consistentia, illi tam per dictum Constantinum abbatem iam relicta, ad valorem annuum centum seu-

Quaedam bona per dictum Constantinum abbatem relicta et per alios christifideles relinquenda pro onerum supportatione applicat.

torum monetae circiter ascendunt, quam deinceps per quoscumque alios dicti Ordinis abbates et conventus ac alios christifideles, quocumque intuitu, etiam per viam testamenti, codicillorum, donationis etiam inter vivos et causâ mortis, seu cuiuscumque alterius dispositionis, ac etiam in eleemosynam, vel aliâs quodcumque et qualitercumque reliquenda, elargienda, donanda et eroganda, ex nunc, prout ex tunc, et e contra, postquam relicta, elargita, donata et erogata fuerint (ita quod liceat pro tempore existenti dicti hospitii seu collegii abbati praesidenti, et ab eo deputatis, illorum omnium corporalem possessionem per se, vel alium, seu alios, nomine dicti hospitii seu collegii, propriâ auctoritate, libere apprehendere et perpetuo retinere; fructusque, iura, obventiones et emolumenta exinde provenientia, nec non oblationes et eleemosynas eidem collegio seu hospitio elargienda percipere, colligere, levare, arrendare et locare; ac in dicti hospitii seu collegii et monachorum in eo pro tempore degentium usus et utilitatem ac necessitates convertere, vicarii Urbis huiusmodi vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ, dictâ auctoritate etiam perpetuo applicamus et appropriamus.

Collegium, abbatem, praesidentem, monachos et alias personas a iurisdictione, correctione, etc. vicarii Urbis et superiorum congregationis Cassinensis eximit.

§ 9. Nec non hospitium seu collegium, ac eius abbatem, praesidentem, praepositum et monachos, aliasque personâs et bona, tam mobilia, quam immobilia, cuiuscumque qualitatis et quantitatis existentia, ac ubilibet consistentia, ab omni iurisdictione, correctione, visitatione, dominio, superioritate et potestate praefati nostri, et pro tempore existentis in eadem Urbe vicarii, ad instar aliorum locorum regularium in dictâ Urbe existentium, ac Ordinis seu Congregationis Cassinensis huiusmodi superiorum (ita tamen quod singulis annis ab uno seu duobus ex pro-

curatoribus generalibus congregationum dicti Ordinis in Urbe praefatâ degentibus, qui si quid correctione aut reformatione dignum invenerint, eiusdem hospitii seu collegii protectori pro tempore existenti quamprimum referant, per turnum visitari debeat),

§ 10. Necnon a praestatione, contributione et solutione decimarum et quorumcumque aliorum onerum ordinariorum et extraordinariorum ex quacumque causâ impositorum et imponendorum, penitus et omnino eximimus et liberamus.

§ 11. Et sub beati Petri Apostoli, ac nostrâ, et Sedis Apostolicae protectione inviolabili conservatione suscipimus; ac correctioni et omnimodae iurisdictioni in spiritualibus et temporalibus dicti Alexandri episcopi cardinalis et protectoris pro tempore existentis (qui etiam illius defensor, conservator, ac iudex ordinarius existat, et coram quo, seu praelato ab eo in viceprotectorem deputando dumtaxat, omnes et singulae lites, quaestiones et molestiae civiles et criminales ac mixtae super hospitii seu collegii huiusmodi bonis, rebus, iuribus, actionibus et personis movendae, cum omnibus earum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, totoque negotio principali, privative quoad omnes alios dictae Urbis iudices ordinarios, eorumque tribunalia, cognosci et decidi debeant) submittimus et subiicimus.

§ 12. Statuentes et ordinantes, quod dicti hospitii seu collegii abbas praesidens a monachis in eo pro tempore degentibus, ex eorum gremio, seu ex quocumque alio eiusdem Ordinis monasterio, in perpetuum, servatis de iure servandis, eligi; eiusque officium ad quinquennium tantum durare; ac, perpetuis futuris temporibus, omnibus et singulis privilegiis, gratiis et indultis, quibus praefati Ordinis et Congregationum ac praesertim Cassi-

Collegium liberat a contributione et solutione decimarum, aliorumque onerum.

Sub Sedis apostolicae protectione suscipit.

Statuit abbatem praesidentem eligendum ex monachis eiusdem collegii, vel ex locis alius ordinis sancti Benedicti ad quinquennium.

nensis abbates utuntur, fruuntur et gaudent, similiter et aequè principaliter et absque ullâ prorsus differentiâ, uti, frui et gaudere debeat; hac primâ vice dumtaxat exceptâ, qua eundem Constantinum abbatem uti fundatorem et pii huius operis auctorem, in gratiam foundationis huiusmodi et laborum, quos illius causâ suscepit, ut peculiari quadam praerogativâ se a nobis cohonestatum fuisse laetetur, tenore praesentium in perpetuum praesidentem et superiorem dicti hospitii seu collegii ad eius vitam, etiam cum facultatibus, privilegiis, atque honoribus, quibuscumque aliis similium locorum et hospitiorum seu collegiorum superioribus concessis et competentibus, eâdem auctoritate constituimus et deputamus.

Dat facultatem protectori, quod possit cogere convicinos ad venditionem domorum et situum, soluto illorum pretio tantum.

§ 13. Ipsique, ac pro tempore existenti dicti hospitii seu collegii protectori, ut (attento, quod illius constructio non solum in divini cultus augmentum, sed etiam in ornatum Urbis cedit), si pro perfectione et ampliatione illius fabricae aliis sitibus et aedificiis seu fundis contiguus opus fuerit, ipsorum situum, fundorum et aedificiorum dominos ad illorum venditionem sibi, ad effectum illa dictae fabricae incorporandi, faciendam, mediante solutione pretii a peritis aestimandi, et non ultra, cogere possint, facultatem impertimur.

Collegium, illius situs et aedificium a fideicommissis hypothecis, etc. eximit, illisque derogat.

§ 14. Et ne contingat, tempore procedente, hospitium seu collegium praefatum, vel ipsum Constantinum abbatem, et pro tempore existentes illius abbates praesidentes et monachos, occasione situum et bonorum pro dictâ fabricâ acquisite et acquirendorum, aliqua damna seu molestias pati, omnia et singula situs, domos, fundos, aedificia et loca, in dictam causam emptâ et emenda, ab omnibus et quibuscumque fideicommissis, substitutionibus, devolutionibus, hypothecis et vinculis, tam notis quam non notis, purificatis et purificandis, si quibus quomodolibet su-

biecta sint, aut esse, dici, censerî, vel apparere possint, penitus et omnino eximimus et liberamus: ipsisque fideicommissis ad effectum praemissum (cum hoc quod pretia bonorum emendorum in emptionem tot bonorum stabilium seu locorum montium non vacabilium de Urbe convertantur, et loco bonorum fideicommissariorum⁴ ad favorem institutorum, substitutorum, et aliâs quomodolibet vocatorum succedant, et fideicommissum, seu hypothecam, aut alia iura super dictis bonis pro dictâ fabricâ emptis et emendis habentes, aut praetendentes, non ad illa, sed ad bona aut loca montium ex illorum pretiis emenda, agere, et actiones suas dirigere possint) specialiter et expresse derogamus.

§ 15. Ceterum eundem Alexandrum episcopum cardinalem, ac pro tempore existentem protectorem dicti Ordinis, in eorum et dicti hospitii seu collegii protectorem (qui omnes illorum causas antedictas audiat et decidat; cum facultate quos, quibus, ubi, quando et quoties opus fuerit, citandi et inhibendi, sub censuris ecclesiasticis ac pecuniariis poenis, aliaque necessaria et opportuna faciendi; necnon quaecumque statuta et ordinationes, capitula et decreta ipsius hospitii seu collegii, illiusque bonorum et personarum directionem, administrationem, gubernium et receptionem monachorum extraneorum, eorumque vivendi normam concernentia, ac alia utilia et necessaria, licita tamen et honesta, ac sacris canonibus, decretisque Concilii Tridentini, et institutis ipsius Ordinis minime contraria, faciendi et condendi; ac quoties pro rerum, temporum et personarum qualitate, seu aliâs expediens videbitur, immutandi, corrigendi, alterandi, moderandi, reformandi et alia etiam ex integro condendi; quae, postquam correctâ et condita fuerint, eo ipso apostolicâ auctoritate ap-

Cardinalem Montaltum collegio deputat protectorem cum facultate decidendi causas, absolvendi a censuris et condendi statuta quaecumque.

⁴ Vel potius legendum *fideicommissorum* (R. T.).

probata et confirmata esse censeantur) pari auctoritate deputamus.

Indulget dicto hospitio et collegio, ut possit gaudere privilegiis universo Ordini sancti Benedicti eiusque Congregationibus et praecipue Cassinensi concessis.

§ 16. Denique eidem collegio seu hospitio, eiusque abbati praesidenti et personis, ut omnibus et singulis privilegiis, facultatibus, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, praerogativis, praeeminentiis, antelationibus, concessionibus, indulgentiis, peccatorum remissionibus, ceterisque gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibusvis aliis Ordinis praefati et congregationum praesertim Cassinensis huiusmodi hospitii, collegiis et monasteriis, tam in praedictâ Urbe quam in quibuscumque aliis mundi partibus, civitatibus et locis existentibus, eorumque personis, in genere vel in specie, etiam per viam simplicis communicationis, ac aliâs quomodolibet nunc et pro tempore concessis, et quibus illa et illae de iure, usu, statuto, consuetudine, privilegio aut aliâs quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possint, non solum ad eorum instar, sed pariter et pariformiter, ac aequè principaliter, et absque ullâ prorsus differentiâ, in omnibus et per omnia perinde ac si illa dicto hospitio seu collegio, illiusque personis specialiter et expresse, ac in individuo concessa essent, aequè perpetuo indulgemus.

Dat facultatem aggregandi quaecumque Benedictinorum loca¹ iisque ea ipsa omnia privilegia communicandi.

§ 17. Illisque, ut quaecumque alia dicti Ordinis hospitia seu collegia, monasteria et regularia loca, hospitio seu collegio per praesentes erecto, de licentiâ illius protectoris pro tempore existentis, aggregare, illiusque omnia et singula, gratias, indulta et privilegia eis per praesentes concessa, et deinceps tam principaliter quam extensive et communicative concedenda, communicari possint, dictâ auctoritate concedimus.

Inhibet ne libri amoveantur a collegii bibliotheca.

§ 18. Postremo autem, tam praefato Constantino abbati quam pro tempore existenti hospitii seu collegii abbati praesidenti, ceterisque personis tam regularibus quam

secularibus, sub excommunicationis maioris poenâ, ne ullo unquam tempore libros aliquos, qui tam ab ipso Constantino abate, quam quibusvis aliis eidem hospitio seu collegio pro illius monachorum usu donati et assignati, seu empti, et in particulari inventario, quod desuper fieri debeat, descripti et annotati fuerint, ex illius bibliothecâ, Anicianâ nuncupandâ, mutare, vendere, aut quoquomodo distrahere audeant seu praesumant, districtius inhibemus.

§ 19. Decernentes praesentes litteras, sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus, per nos vel alios Romanos Pontifices successores nostros, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, etiam motu proprio, seu ad quorumvis imperatorum, regum aut aliorum principum instantiam, pro tempore factis, minime comprehendendi, sed tamquam pro loci pii ad divini cultus et piorum operum augmentum erectione concessas, ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum, et eum in quo antea quomodolibet erant statum, restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub datâ per cardinalem pro tempore protectorem, necnon collegii seu hospitii huiusmodi abbatem praesidentem et monachos, quandocumque eligendâ, de novo¹ concessas esse et fore, suumque plenarium effectum sortiri debere; sicque ab omnibus censi, atque ita, et non aliâs, per quoscumque iudices, etiam palatii apostolici causarum auditores, ac eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales iudicari et definiri debere.

§ 20. Non obstantibus praemissis, ac nostris de indulgentiis et gratiis ad instar non concedendis, et, si opus sit, de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, exprimendoque vero valore, ac Lateranensis Concilii novissime

Decretum praeservativum.

Derogatio contrariorum.

¹ Voces de novo inutiliter repetitae (N. T.).

celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis; ac felicis recordationis Gregorii Papae XIII de solvendo augmento ex causâ retractus, vel iuris congrui, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Urbis et Ordinis praefatorum, illiusque monasteriorum et regularium locorum, ac Urbis praefatae, et quorumvis illius tribunalium (iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis, reformationibus, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, dilectis filiis Ordinis illiusque monasteriorum regulariumque locorum huiusmodi superioribus, ac etiam Urbi et senatori, populoque romano, necnon vicario, gubernatori, senatori, conservatoribus, auditori camerae eiusdem nostrae Urbis, eorumque locatinentibus, vicesgerenti, vicariis, officialibus et quibusvis aliis iudicibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, per quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros, ac nos, et Sedem praefatam, motu simili ac etiam consistorialiter, etiam iteratis vicibus, in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptio-
rum filies.

§ 21. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii subscriptis et sigillo

protectoris pro tempore existentis eiusdem hospitii seu collegii munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra illud, ac ubique locorum, quae ipsis originalibus adhiberetur, si ostensae vel exhibitae forent.

§ 22. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, confirmationis, approbationis, defectuum supplementationis, concessionum, impartitionis, erectionis, institutionis, applicationis, appropriationis, exemptionis, liberationis, susceptionis, constitutionis, deputationis, derogationum, indulti, inhibitionis, decreti et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Decretum irritans.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno incarnationis dominicae MDCXXI, undecimo kalendas iunii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 18 maii 1621, pontif. an. I.

XII.

*Confirmatio sententiae latae favore camerae apostolicae in regnis Hispaniarum contra iudicem curiae archiepiscopalis Hispalensis iurisdictionem Sedis Apostolicae laedentem*¹

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Cum, sicut nobis innotuit, in causâ et causis coram dilecto filio magistro Horatio de Oddis in utrâque signatura nostrâ referendario, dilecti filii nostri Francisci tituli sancti Marcelli presbyteri cardinalis tunc nostri et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncii auditore, et ab eodem Francisco cardinale ad infrascripta deputato et substituto, inter procuratorem fiscalem camerae apostolicae ex unâ, et dilectum fi-

Facti series.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

lium Antonium Covarruvias, olim curiae archiepiscopalis Hispalensis iudicem, ex alterâ partibus vertentibus, de et super eo, quod dictus Antonius iurisdictionem apostolicam et nuncii nostri huiusmodi impugnare et impedire, seu impugnari et impediri facere praesumpserit, rebusque aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis, idem Horatius sententiam tulerit, tenoris subsequentis, videlicet:

Auditoris nunciaturae sententia.

Dei nomine invocato. Pro tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes, per hanc nostram definitivam sententiam, quam de iuris peritorum consilio ferimus in scriptis¹ in causâ et causis coram nobis in primâ seu aliâ veriori instantiâ vertentibus inter dictum fiscalem camerae apostolicae accusantem et querelantem ex unâ, et Antonium de Covarruvias, olim archiepiscopatus Hispalensis iudicem, de et super eo, quod dictus Antonius iurisdictionem apostolicam impugnare et impedire, ac impugnari et impediri facere, iurisdictionem quoque illustrissimi domini nuncii, illiusque iudicum delegatorum parvi facere, spernere oretenus et in scriptis, vexari, molestari, capi et carcerari facere, publice excommunicatus celebrare, ac divinis assistere officiis, aliosque excessus et delicta enormia committere ausus fuerit, rebusque aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis, et illorum occasione adversarium, partibus ex alterâ, dicimus, pronunciamus et definitive sententiamus, dictum Antonium reum accusatum de praemis criminibus culpabilem et de iure punibilem repertum (firmo remanente decreto super solutione expensarum in hac causâ factarum, et salariorum, ac in illius exequutione subsequentâ obligationum et fideiussorum promissione, circa quam nihil innovatum per hanc nostram definitivam sententiam intelligimus et declaramus), ultra excommunicationes et censuras, ipso

iure per eum incursas, et per nos declaratas, innodandum fore et esse, prout hac nostrâ definitivâ sententiâ condemnamus, in poenam privationis omnium et quorumcumque beneficiorum et officiorum ecclesiasticorum et secularium, ac usus exercitii cuiuscumque iurisdictionis, tam civilis quam criminalis, tam ordinariae quam delegatae, ac privationis omnium et quorumcumque beneficiorum, dignitatum ac reddituum ecclesiasticorum hactenus obtentorum, et incapacitatis ad omnia alia officia et beneficia ac dignitates in futurum obtinendum, necnon suspensionis a divinis per biennium; prout eundem Antonium praedictis omnibus privamus, inhabilitamus et incapacem reddimus et suspendimus; et ulterius in poenam relegationis et exilii a civitate et dioecesi Hispalensi ad beneplacitum Sanctissimi, sanctaeque Sedis Apostolicae, sub poenâ reincidentiae ipso facto et iure incurrendâ in casu contraventionis dicti exilii; ac etiam in poenam duorum millium scutorum, quos ex nunc camerae apostolicae applicamus, incorporamus, ac pro applicatis et incorporatis haberi volumus et mandamus; necnon eundem Antonium condemnamus in omnibus et quibuscumque expensis in hac causâ factis, et praesertim in salariis custodum post dictum decretum, promissionem, fideiussionem, et obligationem respective, quarum taxationem et liquidationem nobis, vel cui de iure, reservamus: et ita dicimus, pronunciamus, et definitive sententiamus, non solum praemis, sed omni alio meliori modo.

§ 2. Nos, sententiam huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari, et debitae, ut par est, exequutioni demandari volentes, eandem sententiam, et in eâ contenta quaecumque, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti et

Sententiam huiusmodi ratam habet Pontifex.

¹ Edit. Main. legit in *his scriptis* (R. T.).

solemnitatum, ac alios quoscumque etiam quantumvis substantiales defectus, si qui in praemissis aut eorum aliquo quomodolibet intervenerint, aut intervenisse dici vel censi aut allegari possint, etiamsi tales sint vel fuerint, de quibus (ad hoc ut suppleri possint) specialis et expressa mentio habenda foret, supplemus: eaque omnia et singula valida, firma et efficacia esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere;

Clausulae.

§ 3. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXI maii MDCXXI, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 21 maii 1621, pontif. an. 1.

XIII.

*Facultas clero regni Poloniae, et archiepiscopo Gnesnensi, ut regi subsidium praestare possint*¹

Venerabili fratri archiepiscopo Gnesnensi
Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Archiepiscopus
Gnesnensis cleri
nomine subsidium regi offert.

§ 1. Exponi nuper fecisti, quod, attentis praesentibus necessitatibus, periculisque regni Poloniae, cum universo illius clero te ad contribuendum subsidii nomine summam centum quinquaginta millium florenorum monetae illarum partium charis-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

simo in Christo filio nostro Sigismundo Poloniae et Svetiae regi illustri, sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito, submisisti.

§ 2. Nos, praedicti Sigismundi regis et dicti Poloniae regni huiusmodi necessitatibus consulere volentes, tibi ac clero praedictis, ut eidem Sigismundo regi, pro dictis necessitatibus regni, subsidium huiusmodi, sponte tamen pro unâ vice et summâ centum quinquaginta millium florenorum huiusmodi dumtaxat, tribuere, praedicto autem Sigismundo regi, eiusque ministris, quod huiusmodi subsidium petere et recipere absque conscientiae scrupulo ac censurarum et poenarum ecclesiasticarum incursu, libere et licite respective possitis et valeatis, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, licentiam concedimus et impertimur: tibi, ut ad exactionem praedicti subsidii per personas ecclesiasticas tantum, et non alias, procedere debeas, eâdem auctoritate committimus et mandamus; contradictores ac solvere recusantes per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, eâdem auctoritate compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Ad id facultatem ei elargitur Gregorius.

§ 3 Non obstantibus concilio Lateranensi, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum regni huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ac exemptionibus, immunitatibus etiam in corpore iuris clausis, quibusvis, generaliter vel specialiter concessis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum mentio seu quaevis alia expressio habenda sit, et in eis caveatur expresse, quod per huiusmodi clausulas generales, etiam mentionem specialem im-

Contraria tolluntur.

portantes, eis derogatum esse non censeatur, aut derogari videatur, nisi certis modo et formâ in illis expressis plene observatis. Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro plene expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Pauperes clerici ab hoc subsidio praestando eximuntur.

§ 4. Volumus autem, ut pauperes clerici, qui in redditibus non habent nisi victum necessarium, ad contribuendum minime compellantur.

Transumptis danda fides.

§ 5. Praeterea volumus¹ praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eamdem prorsus fidem in iudicio et extra in omnibus et per omnia adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxvii maii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 27 maii 1621, pontif. anno I.

XIV.

Sex decimae sex annis persolvendae in dominiis Caroli Emanuelis Sabaudiae ducis pro eodem duce indicuntur²

Venerabili fratri Petro Francisco episcopo Saonensi, nostro et Apostolicae Sedis apud dilectum filium nobilem virum Carolum Emanuele Sabaudiae ducem nuncio,

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Causae praestandi duci subsidium.

§ 1. Praestantia dilecti filii nobilis viri Caroli Emanuelis Sabaudiae ducis et Pedemontium principis in nos et Apostolicam Sedem merita poscunt, ut illi, qui, pro catholicâ religione in suis dominiis tuendâ,

¹ Coniunctionem *quod* hic abolemus (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

gravissimis assidue sumptibus premitur, quibus suppeditandis ipsius redditus nequaquam sufficiunt, de aliquo subventionis auxilio ex Apostolicae Sedis benignitate libenter prospiciamus.

§ 2. Motu igitur proprio, ac ex certâ scientiâ, maturâque deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, indicimus et imponimus sex integras decimas, intra sexennium ab initio currentis anni MDCXXI numerandum, unam scilicet quolibet anno, respective exigendas, omnium et singulorum fructuum, reddituum et proventuum, iurium, obventionum et emolumentorum quorumcumque, tam certorum quam incertorum, secundum verum annum valorem, quarumcumque cathedralium, etiam metropolitanarum, collegiatarum, et parochialium, aliarumque ecclesiarum, et monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum archiepiscopalium, episcopalium, abbatialium, capitularium, et conventualium, prioratuum quoque, praepositarum, praeceptoriarum, canonicatum, praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium ac sancti Benedicti, sancti Augustini, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, Sylvestrinorum et quorumcumque aliorum Ordinum (non tamen Mendicantium), utriusque sexus, necnon congregationum regularium, ac hospitalium actu pauperum hospitalitatem non exercentium, ac militiarum quarumcumque (non tamen sanctorum Mauriti et Lazari et hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quae pro sui tutelâ contra Turcas et alios infideles alienis auxiliis continuo egent) in universo ducatu Sabaudiae, et principatu Pedemontium, necnon Niceae Provinciâ nuncupatâ, et toto eius districtu ac territorio, et Statu Oneliae, ac in reliquâ temporali di-

Sex decimae sexennio solvendae indicuntur.

tionem dicti Caroli Emanuelis ducis ultra et citra montes existentium, a venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, ac dilectis filiis electis administratoribus, commendatariis, abbatibus, prioribus, praepositis, praelatis, capitulis, conventibus, canonicis, rectoribus, ceterisque personis ecclesiasticis, secularibus ac quorumvis Ordinum et militiarum regularibus, etiam exemptis ac nobis et Apostolicae Sedi immediate subiectis, ecclesias, monasteria, et alia beneficia ecclesiastica, secularia vel regularia, etiam militaria supradicta, in titulum, commendam, administrationem, aut aliâs quomodolibet obtinentibus, necnon ab aliis etiam, quibus fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta huiusmodi ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum beneficiorum supradictorum loco pensionum annuarum, aut super illis pensiones annuae, etiam a similibus decimarum solutione quantumcumque libera et exempta, et sub quibusvis obligationibus, etiam in formâ camerae apostolicae, et iuramento, etiam de non contraveniendo ac fortasse etiam de non impetrando gratias apostolicas contra huiusmodi exemptiones et concessis non utendo, vallatae, reservatae fuerint, et intra sexennium praedictum dumtaxat reservabuntur, cuiuscumque praecellentiae, dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existant (exceptis tamen S. R. E. cardinalibus; et quoad parochialium ecclesiarum, aliorumque beneficiorum personalem residentiam requirentium, quorum singulorum fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, et distributiones quotidianae¹, aliaeque emolumenta, tam certa quam incerta, valorem annum centum scutorum monetæ illarum partium vere et realiter non excedunt, possessores arbitrio tuo remittimus, quos ab huiusmodi decimarum solutione liberos et exem-

¹ Edit. Main. legit *quotidianas* (R. T.).

ptos esse volueris et declaraveris): quos omnes supradictos, unicâ singulis annis, dicto sexennio durante, solutione, intra terminum a fraternitate tuâ praefigendum, decimam huiusmodi persolvere volumus¹, ita ut, qui pensionesolvere debent, etiam nomine pensionariorum decimas huiusmodi persolvant, et deinde in proximis terminis persolvendarum pensionum eam ratam sibi retineant, ad rationem decem pro centenario, nisi eiusdem decimae collectores aut subcollectores ab ipsismet pensionariis eam exigere voluerint.

§ 3. Decernentes nullas omnino immunitates et exemptiones, etiam ex causâ resignationis, cessionis iurium, concordiae, conventionis, aut quacumque aliâ gravi et onerosâ occasione, quocumque modo concessas, et dicto sexennio durante concedendas (etiâsi possessores, usufructuarii, aut alii pensiones huiusmodiolvere habentes, iuri et actioni petendae vel retinendae portionis et ratae partis pensionarios contingenti iureiurando renunciaverint, et illa libere donaverint, ac facultati repetendi similiter renunciaverint, ac in formâ camerae apostolicae amplissimâ caverint), eosdem pensionarios aliquo modo excusare, seu integram solutionem huiusmodi minuere, vel impedire posse; sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales etiam de latere legatos (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Ut autem supradicta diligenter et fideliter exequutioni demandentur, fraternitatem tuam, cuius fides et prudentia nobis iam pridem cognita et probata existit, et pro tempore existentem nostrum et

Nullis supra-
gantibus exem-
ptionibus, nisi
his, quae hic ex-
primuntur.

Decimarum
huiusmodi col-
lector deputa-
tur nuncius apo-
stolicus.

¹ Verbum *volumus* nos addimus, ut alibi (R. T.).

Apostolicae Sedis apud eundem Carolum Emanuele nuncium, generalem decimarum huiusmodi collectorem, cum omnibus privilegiis, iurisdictionibus et iuribus, huiusmodi collectoribus de iure vel consuetudine quomodolibet competentibus, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, facimus, constituimus et deputamus: mandantes tibi, ut huiusmodi decimas, a te vel subcollectoribus tuis iuxta declarationes infrascriptas deputandis exigendas, eidem Carolo Emanuele duci, vel ab eo deputato, integre consignari cures; dantes tibi plenam, liberam et absolutam potestatem et auctoritatem supradictos omnes, tam coniunctim quam divisim, ad integram huiusmodi decimae solutionem, etiam per edictum locis publicis affigendum, et sub censuris et poenis ecclesiasticis monendi et requirendi; non parentes, contumaces et fraudantes, in censuras et poenas incidisse declarandi; proprietates, fructus, res et bona ipsorum apprehendendi, et usque ad satisfactionem retinendi; contradictores, perturbatores, molestatores et rebelles quoscumque, eisque auxilium, consilium, vel favorem publice vel occulte quovis quaesito colore praestantes, cuiuscumque dignitatis, gradus et ordinis fuerint, praedictis, aliisque censuris et poenis ecclesiasticis, nec non pecuniariis, ceterisque iuris et facti remediis opportunis compellendi; illasque etiam iteratis vicibus aggravandi; dignitatibus, beneficiis, et officiis omnibus privandi, et amovendi, et ad futura inhabiles faciendi; interdictum ecclesiasticum apponendi, auxiliumque brachii secularis, quandocumque opus fuerit, invocandi; ad sanitatem vero reversos, qui debite satisfecerint, ab omnibus censuris et poenis supradictis in formâ Ecclesiae consuetâ absolvendi; super irregularitate forsân incursâ dispensandi, et ad pristinum statum omnino restituendi; praeterea collectores et subcollectores fide et faculta-

tibus idoneos in universo ducatu Sabaudiae, ac principatu Pedemontium, nec non Nicaeae Provinciae nuncupatae, et toto eius districtu ac territorio, et Statu Oneliae, ac in reliquâ temporali ditione huiusmodi, quotquot videris expedire, cum simili vel limitatâ, non tamen absolvendi, potestate, ut infra dicitur, constituendi; eumque vel eos arbitrio tuo revocandi; negligentes et morosos removendi, ac alium seu alios surrogandi quotiescumque tibi videbitur; in delinquentes et contumaces, per te, vel alium, seu alios, etiam simpliciter et de plano ac sine strepitu et figurâ iudicii, inquirendi, et meritis poenis puniendi; modos et formas in praedictis servandas praescribendi, dubia quaecumque in praemissis forte oritura declarandi, ac prorsus omnia et quaecumque circa ea necessaria et opportuna faciendi, statuendi, et exequendi; etiamsi talia forent, quae mandatum exigèrent magis speciale, quam praesentibus est expressum. Verum, pro verificando vero valore singulorum beneficiorum, volumus et decernimus, ut locorum Ordinarii in suâ quisque dioecesi, vocato clero unâ cum duabus personis a praedicto Carolo Emanuele duce deputandis, declarare debeant, quantum cuiuscumque beneficii ratione pro huiusmodi decimâ debeatur. Si quis se super huiusmodi declaratione gravatum senserit, gravaminis cognitio ad te pertineat. Exactionem autem huiusmodi decimarum iuxta dictam declarationem in qualibet dioecesi a duobus collectoribus ab episcopo et clero nominandis, et a te per tuas patentes litteras deputandis, faciendam esse; pecunias autem penes personas fide et facultatibus idoneas per quemlibet episcopum deputandas curare, illasque postea, statutis solutionum temporibus, in manus tuas transmittere debere volumus et declaramus; tu vero pecunias praedictas eidem Carolo Emanuele duci aut ab eo deputato consignare curabis.

In unaquaque
provincia non
nisi decem mil-
lia scutorum exi-
genda.

§ 5. Ceterum (quia non intendimus ei-
dem Carolo Emanueli duci ultra summam
annuam decem millium scutorum auri in
auro ratione huiusmodi decimarum ex
qualibet ex dictis ditionibus, videlicet, du-
catus Sabaudiae et principatus Pedemont-
tium et Niceae cum Statu Oneliae, con-
cedere) volumus, ut, si decimae in qualibet
ex dictis ditionibus colligendae summam
praedictam decem millium scutorum ex-
cesserint in notabili quantitate, tu illius
ratam partem in qualibet dioecesi respec-
tive minuendo, ad dictam summam in
qualibet ex dictis ditionibus reduces, ita
tamen, ut si in alterâ ex dictis ditionibus
decimae huiusmodi ad summam decem
millium scutorum non ascenderint, et in
alterâ eandem summam excesserint, non
debeant nec possint ex decimis unius
excedentis suppleri decimae alterius di-
tionis deficientis. Ad huiusmodi autem
decimarum solutionem beneficia etiam
civitatis et dioecesis Salutarum ad instar
aliörum teneri volumus et declaramus.

Pensio colle-
ctori assignatur.

§ 6. Volumusque etiam, ut tu ex deci-
mis in principatu Pedemontium et Niceae
ac Statu Oneliae praedictis, non autem
in ducatu Sabaudiae, ut praefertur exi-
gendis, postquam exactae fuerint, decimam
partem pro tuâ provisione retinere possis,
ita tamen, ut clerus nihil ratione huius-
modi procurationis, aut aliâ quavis de
causâ, ulterius solvat, quam integras deci-
mas supradictas; tu vero ex singulis decem
per te, pro tuâ decimâ parte, ut supra ex-
actis, duo nostro et S. R. E. Camerario
cum effectu persolvas.

Contraria tol-
luntur.

§ 7. Non obstantibus felicis recordatio-
nis Bonifacii Papae VIII praedecessoris
nostri de unâ, et in concilio generali e-
ditâ de duabus dietis, aliisque apostolicis
constitutionibus et ordinationibus, nec non
ecclesiarum, monasteriorum, et Ordinum,
congregationum, hospitalium, militiarum,
et locorum praedictorum (etiam iura-

mento, confirmatione apostolicâ, vel qua-
vis firmitate alia roboratis) statutis et
consuetudinibus, stabilimentis, usibus et
naturis; quodque praelatis et personis
praedictis, eorumque ecclesiis et locis,
vel quibusvis aliis, communiter vel divisim,
ab eâdem sit Sede indultum, quod inter-
dici, suspendi vel excommunicari non pos-
sint per litteras apostolicas non facientes
plenam et expressam ac de verbo ad
verbum de indulto, necnon personis, ea-
rumque nominibus, cognominibus, eccle-
siis, monasteriis, ordinibus, et locis hu-
iusmodi, mentionem; et quibuslibet aliis
privilegiis, exemptionibus, immunitatibus
in genere et in specie quomodolibet con-
cessis, confirmatis et innovatis; et solu-
tionem decimarum aliter quam secundum
antiquam taxam, et nisi in universali de-
cimarum per orbem impositione, fieri
prohibentibus; nec non promissionibus,
donationibus, obligationibus, iuramentis,
renunciationibus, vinculis et cautelis in
assignatione praedictarum pensionum fa-
ctis, quibus per impositionem decimae
huiusmodi neminem teneri, neque eas
quoad praemissa contra quemquam locum
habere declaramus; aliisque indultis et
litteris apostolicis generalibus et specia-
libus cuiuscumque tenoris existant, per
quae praesentibus non expressa, aut om-
nino non inserta, effectus earum impediri
quomodolibet valeat vel differri, et de qui-
bus quorumque totis tenoribus habenda
sit in nostris litteris mentio specialis;
quae omnia contra praedicta nolumus cui-
quam suffragari, ceterisque contrariis qui-
buscumque.

§ 8. In percipiendâ vero decimâ prae-
dictâ constitutionem piae memoriae Cle-
mentis Papae V etiam praedecessoris nostri
in concilio Viennensi editam (et praeser-
tim quod ad monetam currentem exigi,
quodque nec calices, nec libri, ceteraque
ecclesiarum ornamenta divino cultui di-

Concilii Vien-
nensis statuta
servanda.

cata, aliaque supellex ecclesiastica ex causâ pignoris capi, recipi vel distrahi, aut aliâs quomodolibet occupari debeant) observari volumus¹; quinimo volumus, ut illius occasione ecclesiae, monasteria, aliaque pia et sacra loca quaecumque debitis propterea non fraudentur obsequiis, ac divinis in iis cultus Altissimo famulantium et ministrorum numerus nullatenus minuatur, neque eis quoquo modo iniuncta onera aut pia quae exerceri solent opera et officia ullo modo minuantur seu negligantur, sed illorum congrue supportentur onera consueta; nec quisquam, etiam plura aut fortasse beneficia aut pensiones quanticumque valoris obtinens, pro quietantiâ ultra vigesimam partem unius aurei numeri persolvere cogatur;

Transumptis
danda fides.

§ 9. Praesentium vero litterarum exemplâ, etiam impressa, notarii publici manu subscripta, ac tuo sigillo obsignata, eadem in iudicio et extra illud ubique locorum fidem facere, quam ipsae originales facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvii maii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 27 maii 1621, pontif. anno I.

XV.

Confirmatio nonnullarum litterarum apostolicarum, quibus statuitur, ut ecclesiastici, tam seculares quam regulares, civitatis Bononiensis, ad opera publica concurrant².

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Recenset Pontificum Constitutiones, quibus statuitur, ut ecclesiastici Bononienses ad publica opera concurrant.

§ 1. Cum aliâs felicitis recordationis Gregorius XIII per suas sub die xi iulii MDLXXIII³, et Clemens VIII, Romani Pontifices praedecessores nostri, etiam per

¹ Verba observari volumus nos addimus, ut sup. pag. 463 a; et 481 b (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

³ Quas non puto legi in Bullario (R. T.).

suas sub die x martii MDC in simili formâ Brevis expeditas litteras¹, decreverint et ordinaverint, ut ad refectionem et reparationem, constructionemque pontium, viarum, aggerum, fluminum, aquaeductuum et aliorum similium operum, in publicum, commune, aut privatum beneficium factorum, omnes religiosi regulares et seculares, Mendicantes et non Mendicantes, et quaecumque domus, hospitalia, monasteria, et alia loca pia, et omnes aliae personae quantumvis privilegiatae et exemptae civitatis nostrae Bononiensis, quae ex dictis operibus utilitatem, commodumque consequuntur, pro ratâ concurrere deberent; idemque tempore felicitis etiam recordationis Pauli Papae V, etiam praedecessoris nostri, causâ cognitâ, per litteras de illius ordine emanatas servari debere omnino mandatum fuerit:

§ 2. Nos, harum praedictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, omnia et singula in dictis litteris contenta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robor adii-cimus, et, quatenus opus sit, de novo concedimus.

Easque confirmat.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tollit.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xiv iunii MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 14 iunii 1621, pontif. an. I.

XVI.

Exemptiones nonnullae legatis et vicelegatis, et gubernatoribus civitatis Bononiensis conceduntur².

¹ Hae quae Clem. VIII litterae desunt (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

**Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.**

Gregorius XIII
certas exemp-
ptiones legato et
vicelegato con-
cessit in non-
nullis cibariis.

§ 1. Cum, sicut accepimus, a felicis re-
cordationis Gregorio Papa XIII praedeces-
sore nostro per suas in simili formâ Bre-
vis expeditas literas fuerit ordinatum, pro
exemptione piscium pro usu dilectorum
filiorum nostrorum, et Sedis Apostolicae in
civitate et comitatu nostris Bononiensibus
de latere legatorum, et eorum familiis,
singulo mense quinque a camerâ Bono-
niensi eisdem persolvi, et pro carni-
um exemptione libras sex pariter quolibet
mense; ipsis vero legatis absentibus, pro
vicelegatorum et gubernatorum usu pro
dimidiâ tantum earundem summarum
praestari debere, et quod nihil ulterius
pro exemptionibus praetendere quovis
alio praetextu possent aut deberent;

Sed cum ex-
cessum aliqua
in parte fuerit.

§ 2. Retroactis vero temporibus valde
excessum fuerit in maximum camerae
praedictae praeciudicium, et in dies magis,
nisi opportune provideatur, excedetur;

Gregorius sum-
mas pro legatis,
vicelegatis et
gubernatoribus
duplicat, et
quidquam ultra
exigi vetat.

§ 3. Nos, praemissis, quantum cum Do-
mino possumus, obviare volentes, motu
proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ
deliberatione nostris, attentâ etiam muta-
tione et qualitate temporum, summas prae-
dictas in eorumdem legatorum, aut vice-
legatorum, aut gubernatorum respective
usum, apostolicâ auctoritate, tenore prae-
sentium, duplicamus, declarantes et ordi-
nantes, ut nihil ultra, quovis modo, aut
quavis ratione vel causâ, pro dictis aut
aliis exemptionibus, petere aut praeten-
dere possint, et in reliquis praedictas Gre-
gorii praedecessoris litteras, auctoritate
et tenore praedictis, approbamus et con-
firmamus, illisque inviolabilis apostolicae
firmitatis robur adiicimus. Non obstanti-
bus praemissis, ac constitutionibus et or-
dinationibus apostolicis, ceterisque con-
trariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam

Maiolem, sub annulo Piscatoris, die xv iu-
nii MDCXXI pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 15 iunii 1621, pontif. an. 1.

XVII.

*Causae ecclesiasticorum et locorum pio-
rum civitatis et dioecesis Bononiensis
in primâ instantia in foro archiepisco-
pali cognoscendae*¹

**Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.**

Ecclesiarum praelatos, praesertim san-
ctae Romanae Ecclesiae cardinales, qui
universalis Ecclesiae servitio assistentes
assiduos nobiscum pro eâ labores susci-
piunt, specialibus favoribus et gratiis li-
benter prosequimur, prout conspici-
mus salubriter in Domino expedire.

Exordium.

§ 1. Motu itaque proprio, et ex certâ
scientiâ et merâ deliberatione nostris,
deque apostolicae potestatis plenitudine,
quod de cetero perpetuis futuris tempo-
ribus in foro archiepiscopali ecclesiae Bo-
noniensis (cui dilectus filius noster Lu-
dovicus tituli sanctae Mariae Transpontinae
presbyter cardinalis Ludovisius nuncupa-
tus sanctae Romanae Ecclesiae camera-
rius, noster secundum carnem ex fratre
germano nepos, ex concessione et dispen-
satione apostolicâ praeesse dignoscitur)
omnes et quaecumque causae personarum
ecclesiasticarum utriusque sexus ac pio-
rum locorum civitatis et dioecesis Bono-
niensis, cuiuscumque qualitatis causae
ipsae existant, et ad quamcumque sum-
mam ascendentes, tam civiles quam cri-
minales et mixtae, et tam activae quam
passivae, contra quoscumque, tam eccle-
siasticos quam laicos, tam seculares quam
cuiusvis Ordinis et instituti regulares,
etiam privative quoad eorum conserva-
tores, necnon etiam sanctae Romanae
Ecclesiae cardinales, etiam de latere le-

Statutum, de
quo in rubrica.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

gatos, et quoscumque alios, tam ordinariam quam delegatam iurisdictionem habentes, in primâ instantiâ, tam hactenus motae quam in futurum movendae in curiâ et foro archiepiscopali (in quo forte, ut asseritur, extat consuetum, quod clerici actores trahunt laicos reos, per officiales et iudices ab ipso Ludovico cardinali, ac eius in dictâ ecclesiâ successoribus¹, pro tempore deputatos, unâ cum earumdem causarum incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, totisque negotiis principalibus, audiri, cognosci et fine debito, prout iuris fuerit, terminari, et debitae exequutioni demandari omnino debeant, quodque duae sententiae conformes in causis praedictis faciant rem iudicatam, nec ab eis appellari, restitutio in integrum seu reductio ad arbitrium boni viri peti, seu quocumque alio modo reclamari possit, tenore praesentium statuimus et ordinamus.

Archiepiscopis
datae facultates.

§ 3. [Dictoque Ludovico cardinali et eius in dictâ ecclesia successoribus praedictis, et ab eo et illis pro tempore deputatis officialibus et iudicibus huiusmodi, omnes et singulos, nec non universitates, collegia, et loca etiam pia, ius et interesse habentia, aut habere quomodolibet praetendentia, citandi, etiam per edictum publicum, constituto summarie de non tuto accessu, ac eisdem sub censuris et pecuniariis, aliisque eius arbitrio imponendis, applicandis et moderandis poenis inhibendi, aliaque omnia et singula in praemissis, et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna faciendi, dicendi, gerendi et exequendi, earumdem tenore praesentium, plenam et amplam facultatem impertimur.

Clausulae.

§ 4. Decernentes, praesentes literas de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, vel alio quocumque defectu, praetextu, occasione, vel causâ, etiam ex eo quod regulares

huiusmodi, seu eorum procuratores auditi, vel causae, propter quas praesentes emanarunt, examinatae non fuerint, notari, impugnari, rescindi, seu revocari, in ius vel controversiam adduci, easque sub similibus, vel dissimilibus gratiarum, et concessionum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, factis seu faciendis, minime comprehendendi, sed semper validas, firmas et efficaces existere et fore, neque quod idem Ludovicus cardinalis facultatibus per praesentes concessis, etiamsi pluries casus evenerit, usus non fuerit, opponi posse; sicque ab omnibus censeri, et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus, quatenus opus sit, regulâ nostrâ de iure quaesito non tollendo, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non civitatis et dioecesis Bononiensis huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis, usibus, stylis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, nec non quibusvis conservatoriis¹, privilegiis quoque pro electione conservatorum, indultis et litteris apostolicis, nec non quibusvis conservatoriis, quibusvis ordinibus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâs in contrarium praesentium

¹ Haec verba, quae iterum postea leguntur. vel primâ vel secundâ vice redundant (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *successores* (R. T.).

missorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi pro sufficienti eorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa ac individua, non autem per clausulas generales idem importante, mentio seu quaevis alia expressio habenda esset, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xviii iunii mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 18 iunii 1621, pontif. an. i.

XVIII.

Facultas vicelegato Avenionensi eligendi tres viros pro decisione controversiarum inter civitatem Avenionensem et homines burghi de Noves et alios Provinciales vertentium, ratione confinium et iurisdictionis, quam Francorum rex super flumine Durentiae sibi asserit¹

Venerabili fratri Guillelmo archiepiscopo Seleuciensi, in civitate Avenionensi ac comitatu nostris Venayssino vicelegato,
Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Facultas, de qua in rubrica.

Cupientes lites et differentias inter subditos civitatis Avenionensis et comitatus nostrorum Venayssini ex unâ, et subditos charissimi in Christo filii nostri Ludovici Francorum regis christianissimi burghi de Noves et Provinciales ex alterâ partibus, occasione limitum et confinium territorii Avenionensis et fluminis Durentiae e regione Provinciae, ac etiam ratione iurisdictionis, quam dictus Ludovicus rex super dicto flumine, illiusque alveo, et in-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

sulis in eodem alveo sitis praetendit, verentes terminari et decidi, ac de tuâ fide, prudentiâ, doctrinâ, integritate, ac in rebus agendis expêientiâ plurimum in Domino confisi, tibi tres personas, quae insimul cum commissariis seu deputatis a dicto Ludovico rege de litium et differentiarum praedictarum determinatione et decisione agant, eligendi, aliaque omnia et singula in praemissis, et circa ea necessaria et opportuna, etiamsi talia forent, quae mandatum requirerent magis specialem, similiter faciendi, gerendi et exequendi, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, facultatem concedimus et indulgemus.

§ 2. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae, apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxvi iunii mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 26 iunii 1621, pontif. an. i.

XIX.

Episcopis Indiarum occidentalium conceditur facultas lauream doctoratus iis concedendi, qui in scholis collegiorum Societatis Iesu per quinquennium scientiis operam dabunt, ubi studiorum desunt universitates¹

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

In supereminenti Apostolicae Sedis speculâ, meritis licet imparibus, Domino disponente constituti, et intra mentis nostrae arcana revolventes, quantum ex litterarum studiis catholica fides augeatur, divini numinis cultus protendatur, veritas cognoscatur et iustitia colatur, ad ea libenter intendimus, per quae litterarum huiusmodi studiis operam sedulo navantes laborum suorum fructus et praemia, sublatis impedimentis quibuscumlibet, consequi possint.

Exordium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Concessio facultatis de qua in rubrica.

§ 2. Hinc est, quod nos, supplicationibus charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, venerabilibus fratribus archiepiscopis atque episcopis Indiarum occidentalium, et, sede illarum vacante, cathedralium ecclesiarum capitulis, ut gradibus baccalaureatus, licentiatursae, magisterii et doctoratus insignire valeant quotquot annis quinque studuerint in collegiis formati presbyterorum Societatis Iesu insularum Philippinarum, ac de Chile, Tucuman, Fluvii de Plata et novi regni Granatensis, aliarumque provinciarum et partium earundem Indiarum, ubi non sunt universitates studii generalis, quae a publicis universitatibus ducentis saltem miliaribus distant, ita ut gradus huiusmodi ubique locorum suffragentur (dum tamen iidem, ut praefertur promovendi, prius gesserint actus omnes, qui in universitatibus generalibus fieri consueverunt pro his gradibus adipiscendis, atque a rectore et magistro collegii approbationem obtinuerint), quodque tempus, quo quis in praedictis collegiis studuerit, computetur, et prosit ad effectum lucrandi, quos vocant, cursus in universitatibus Indiarum occidentalium, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quarumcumque universitatum generalium (iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque rectoribus, magistris, clericis et personis, et quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque effi-

cacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâ, etiam iteratis vicibus, concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio facta¹ foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis et sufficienter insertis habentes, illis aliâ in suo robore perman-suris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die ix iunii MDCXXI, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 9 iulii 1621, pontif. anno 1.

XX.

Erectio officii perpetui, ad instar aliorum officiorum Romanae Curiae, vacabilis pro uno notario, specialiter deputato ad formandum, privative quoad alios quoscumque notarios, processus coram S. R. E. cardinalibus super qualitatibus promovendorum a Summo Pontifice ad cathedrales ecclesias et monasteria consistorialia, eorumque statu, cum privilegiorum et gratiarum elargitione²

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Consuevit Romanus Pontifex, in supremo apostolicae potestatis solio ex praepotentis

Exordium.

¹ Potius lege facienda vel habenda (R. T.).

² De formâ autem promovendi ad huiusmodi ecclesias et dignitates, et qualitatibus promovendorum, ultra disposita per sacros canones in cap. Cum in cunctis de election., et Conc. Trid. decreta, sess. VII, cap. 1, et sess. XXV, cap. 1 de Reform., vide etiam in Constit. XVII Gregorii XIV Onus, tom. IX, pag. 419.

Dei, cuius vices in inferiore hoc orbe gerit, providentiâ constitutus, qui suos actus providâ moderatione dirigit, si quid in publicum vel privatum praeiudicium aliquando processisse, ac etiam ex defectu debitae provisionis et animadversionis inveterasse comperit, id de medio tollere, ac in litteris etiam nonnunquam per novorum officiorum (viris fide, ingenio, industriâ, solertiâ et diligentia pollentibus, qui officia ipsa fideliter, ut convenit, exercere, et suo muneri respondere sciant, velint et valeant, committendorum creationem¹ ex debito sui pastoralis officii providere, et in his quoque eiusdem officii sui partes interponere, prout, rerum, temporum et personarum qualitatibus debite pensatis, conspiciat in Domino salubriter expedire.

Causa huius
erectionis.

§ 1. Cum itaque, sicut nobis innotuit, antea in formandis et instruendis processibus, qui super qualitatibus promovendorum per Romanos Pontifices pro tempore existentes ad quarumcumque cathedralium ecclesiarum pastorum solatio destitutarum ac monasteriorum consistorialium pro tempore vacantium regimina, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi statu, hic in curiâ coram sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, etiam pro tempore existentibus, formari et institui consueverunt, quod tamen maxime necessarium videtur, nullus certus hactenus deputatus seu destinatus fuerit notarius, sed ad hoc munus notarii plerumque in eo parum experti,² promovendorum ad ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi regimina libito, adhibiti fuerint:

Erectio officio
de quo in rubrica.

§ 2. Nos, cui ab ipso nostri pontificatus initio cordi fuit abusus quoscumque ab ipsâ praesertim Romanâ Curiâ, quantum in nobis esset, extirpare atque evellere, et circa ea providâ animadversione, etiam per novorum officiorum, viris fide³, inge-

nio, industriâ, solertiâ et diligentia, ut praefertur, pollentibus, committendorum erectionem, ubi id opportunum et conveniens fore censeremus, prospicere; motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ et merâ deliberatione nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, unum perpetuum notariatus officium ad instar aliorum Romanae Curiae officiorum vacabile (cuius concessio, et omnimoda alia dispositio, quoties illud per obitum, resignationem, privationem, aut aliâs quovis modo vacare contigerit, ad nos et Romanos Pontifices pro tempore existentes spectet et pertineat) pro uno notario, qui privative quoad alios quoscumque notarios in formandis et instituendis processibus, quos super qualitatibus promovendorum per nos et Romanum Pontificem pro tempore existentem ad quarumcumque cathedralium ecclesiarum pastorum solatio etiam pro tempore destitutarum necnon monasteriorum quorumcumque consistorialium similiter pro tempore vacantium regimina, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi statu, hic in curiâ coram S. R. E. cardinalibus, aut eorum auditoribus, formari et institui deinceps perpetuis futuris temporibus contigerit, ipsis cardinalibus seu eorum auditoribus assistere, et testium dicta et depositiones in scriptis, per se, vel substitutum idoneum, redigere teneatur ac debeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, erigimus et instituimus:

§ 3. Illique sic erecto et instituto pro eius congruâ dote omnia et singula emolumenta, regalia et iura per alios notarios, qui antea in formandis huiusmodi processibus eisdem cardinalibus, seu eorum auditoribus, ut praefertur, astiterunt, ac dicta et depositiones testium in scriptis redegerunt, percipi solita et consueta, eis propterea debita, perpetuo applicamus et appropriamus.

Dotis assignatio.

¹ Vocem *erectionem* nos addimus (R. T.).

² Vocem *qui* delemus (R. T.).

³ Edit. Main. habet *fides* (R. T.).

Privilegiorum
et gratiarum
concessio.

§ 4. Et insuper officium notariatus huiusmodi pro tempore obtinenti, ut in quibuscumque sessionibus, processionibus, necnon equitationibus, etiam solemnibus, Romani Pontificis, et aliis quibuscumque, unâ cum ceteris Romanae curiae notariis, cuiuscumque gradus et conditionis existentibus, interesse, ac omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, antelationibus, aliisque praerogativis et gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus camerae nostrae apostolicae notarii de iure, usu, consuetudine seu privilegio, aut aliâs, etiam quoad exemptionem vectigalium, gabellarum et pedagiorum, quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, similiter et pariformiter, non solum ad eorum instar, sed aequaliter et principaliter, ac sine ullâ prorsus differentiâ, uti, frui et gaudere libere et licite possit et valeat, perinde ac si illa sibi per praesentes specialiter concessa fuissent, auctoritate et tenore praemissis perpetuo concedimus et indulgemus.

Electio Odoardi Tibaldeschi ad dictum officium.

§ 5. Et insuper, cupientes officium praedictum, sic per nos erectum, personae idoneae cum primum concedere, de fide, industriâ, solertiâ et diligentia, et non vulgari in arte notariatus huiusmodi peritiâ, dilecti filii Odoardi Tibaldeschi clerici Spoletanae dioecesis fide dignis testimoniis certiorati, motu simili, scientiâ, deliberatione et potestatis plenitudine paribus¹, officium praedictum a primacvâ illius erectione huiusmodi vacans, cum omnibus et singulis illius honoribus, oneribus, salariis et emolumentis universis, ordinariis et extraordinariis, undecumque ex illius exercitio provenientibus, et illi propterea debitis, praedicto Odoardo, qui, ob urgentes, quibus premimur, necessitates, in nostram et Sedis Apostolicae subventionem summam scuto-

¹ Vocem *paribus* nos addimus (R. T.).

rum mille persolvit, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et assignamus: ipsumque ad officium huiusmodi, illiusque liberum exercitium, honores et onera per eos, ad quos spectat et pertinet, spectareque et pertinere poterit, recipiendum et admittendum fore et esse, eique de eiusdem officii iuribus, regaliis, salariis et emolumentis solitis et consuetis integre responderi debere decernimus.

Clausulae
praeservativae.

§ 6. Praesentesque, ad probandum plene quod eadem summa in nostram et Sedis Apostolicae subventionem conversa fuerit, aliaque praemissa, ubique tam in iudicio quam extra sufficere; nec ad id probationis alterius adminiculum requiri; neque ipsum Odoardum, eiusque in dicto officio successores, ad easdem praesentes in camerâ nostrâ apostolicâ (iuxta constitutionem piae memoriae Pii Papae IV praedecessoris nostri sub datum viii idus augusti pontificatus sui anno vi editam¹, inter alia disponentem, quod impetrantes gratias interesse dictae camerae quomodolibet concernentes, illas in eadem camerâ infra certum inibi expressum tempus praesentare seu registrari facere debeant) praesentandum seu registrari faciendum² teneri, neque ad id ullâ unquam necessitate cogi, nec propterea ipsas litteras viribus carere; sed eidem Odoardo, eiusque successoribus praedictis in omnibus et per omnia, perinde ac si iuxta constitutionem praedictam praesentatae seu registratae ac insinatae, ac omnia ad id necessaria adimpleta fuissent, suffragari; nec non easdem praesentes litteras sub eâ (per quam in principio pontificatus cuiusvis Romani Pontificis cassantur facultates percipiendi pretium quorumvis Romanae curiae officiorum in toto vel parte,

¹ Hanc Pii IV Constit. vide in tom. vii, pag. 375 (R. T.).

² Has voces *praesentandum seu registrari faciendum* nos addimus (R. T.).

ac quaevis dispositiones per quemcumque Romanum Pontificem praedecessorem de officiis vacantibus, etiam in vim contractus, et ex titulo oneroso, ac sub quacumque verborum formâ pro tempore factae) et omnino sub aliis quibusvis constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis et declarationibus, generalibus et specialibus, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices, ac Sedem praedictam, etiam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, et aliâs, quandocumque, et ex quibusvis causis etiam pro tempore factis, minime comprehendere, sed ab illis semper exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse, ac Odoardo et successoribus praedictis suffragari; nec non quemcumque eorum de non tollendo iure quaesito, aliisque constitutionibus et cancellariae apostolicae regulis editis et edendis, ceterisque beneficiis, quorum possessores longi temporis aliâs gaudere possunt ac debent et solent, plenissime gaudere: praesentesque vim validi et efficacis contractus, solemni stipulatione interveniente, inter nos et dictam Sedem successoresque nostros et cameram praedictam ex unâ, nec non praedictum Odoardum ex alterâ partibus, etiam ex causâ onerosâ initi habere; nec illas (etiam ex eo quod dictus Odoardus, aut alii quicumque in praemissis interesse habentes, seu habere praetendentes, ad hoc vocati et auditi non fuerint, aut aliâs quovis etiam enormis vel enormissimae laesionis praetextu, occasione, vel causâ, etiam gravissimâ et urgentissimâ, ac de necessitate exprimendâ) revocari, nec (etiam pro eo quod dicti officii pretium iuxta currentem illius valorem praestitum vel solutum ¹,

¹ Vide annon desint verba *non fuerit* (R. T.).

aut ex aliâ quacumque causâ) de subreptionis, vel obreptionis seu nullitatis vitio, vel intentionis nostrae, aut alio quocumque defectu notari, neque propterea, seu aliâs, ad viam iuris reduci posse;

§ 7. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam camerarium, et eiusdem camerae praesidentes et clericos (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Decretum irritans.

§ 8. Non obstantibus, quatenus opus sit, nostrâ de non tollendo iure quaesito, aliisque quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non Urbis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVI iulii MDCXXI, pontificatus nostri anno 1°

Dat. die 16 iulii 1621, pontif. an. 1.

XXI.

Confirmatio litterarum Nicolai V, Sixti IV et Clementis VII, quibus universitas studii generalis Trevirensis erigitur, concessisque privilegiis nonnullis, ei beneficia aliqua ecclesiastica uniuntur².

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Universalis Ecclesiae regimini, nullo licet merito nostro, divinâ dispensatione

Prooemium.

¹ Aliam de hoc notario Constitutionem Pii V vide infra sub data VII decembris MDCXXI (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

praepositi, inter caeteras pastoralis sollicitudinis nostrae curas illam sedulo amplectimur, per quam litterarum studia propagantur, studiorumque generalium collegia et universitates, ad divini nominis laudem et gloriam, animarumque salutem instituta, maioribus in dies proficiant incrementis, ac propterea iis, quae a Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, collegiis et universitatibus huiusmodi concessa et indulta sunt, ut firma et illibata perpetuo subsistant, libenter, cum a nobis petitur, apostolicae confirmationis robor adiicimus, prout conspiciamus salubriter in Domino expedire.

Summorum Pontificum litteras de Trevirensi universitate recenset.

§ 1. Aliàs siquidem a felicitis recordationis Nicolao V, Sixto IV et Clemente VII Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris emanarunt litterae tenoris subsequentes, videlicet:

Litterae Nicolai Papa V quibus Trevirensis universitas erigitur, eique nonnulla privilegia conceduntur.

§ 2. *Nicolaus Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.* Inter ceteras felicitates, quas mortalis homo in hac labili vitâ ex domo Dei nanciſci potest, ea non in ultimis computari meretur, quod per assiduum studium adipisci valet scientiae margaritam, quae bene, beateque vivendi viam praebet, ac peritum ab immerito, sui preciositate, longe facit excellere et similem Deo reddit. Hoc praeterea illum ad mundi arcana cognoscenda dilucide introducit, suffragatur indoctis, et in infimo loco natos evehit in sublimes. Et propterea Sedes Apostolica, rerum spiritualium et etiam temporalium provida ministratrix, liberalitatis honestae circumſpecta distributrix, et cuiusvis commendabilis exercitii perpetua et constans adiutrix, ut eo facilius homines ad tam excelsum humanae conditionis fastigium acquirendum et acquisitum in alios transfundendum semper cum augmento quaesiti inducantur¹ (cum aliarum rerum distributio massam minuat,

scientiae vero communicatio quanto in plures diffunditur, tanto semper augeatur et crescat), Sedes, inquam, Apostolica illos hortatur, eis loca praeparat, illos iuvat et fovet, ac favoribus prosequitur gratiosis. Cum itaque, sicut accepimus, venerabilis frater noster Jacobus de Sinch archiepiscopus Trevirensis, et prout etiam dilectus filius noster Arnoldus Heymerici de Clinis litterarum apostolicarum abbreviator et ipsius archiepiscopi secretarius ac in Romanâ curiâ procurator nobis retulit, idem archiepiscopus, non solum ad reipublicae, ac incolarum terrarum sibi subiectarum, sed etiam aliarum mundi partium utilitatem et prosperitatem intendens, in eius civitate Trevirensi tamquam loco insigniori et magis ad hoc accommodo et idoneo, in quo aëris viget temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanum pertinentium copia reperitur, desideret plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licitâ facultate, ut ibidem fides catholica dilatetur, crudiantur simplices, aequitas servetur iudicii, vigeat ratio, illuminentur mentes, et intellectus hominum illustrentur; nos, praemissa ac etiam eximiam devotionis sinceritatem, quam dictus archiepiscopus ad nos et Romanam gerit Ecclesiam, attente considerantes¹, suumque laudabile propositum in Domino plurimum commendantes, ferventi studio ducimur, quod civitas ipsa scientiarum muniaetur honoribus, ita ut viros producat consilii maturitate conspicuos, virtutum pollentes ornatibus, et diversarum facultatum dignitatibus eruditos, sitque inibi scientiarum fons irriguus, de cuius plenitudine hauriant universi litterarum cupientes imbui documentis. His igitur omnibus, et praesertim idoneitate dictae civitatis, quae etiam, ut accepimus, ad multiplicanda

¹ Perperam edit. Main. legit *indicantur* (R. T.).

¹ Erronee ibid. legitur *considerantem* (R. T.).

sanctae doctrinae semina, et germina salutaria producenda, valde accomoda existit, diligenti examinatione pensatis, ac ipsius archiepiscopi in hac parte supplicationibus inclinati, ad laudem Domini nominis¹, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, in eâdem civitate studium generale erigimus: ac statuimus et ordinamus, quod illud inibi perpetuis temporibus vigeat, tam in theologiâ et iure canonico ac civili, quam in quavis aliâ licitâ facultate: quodque legentes et studentes ibidem omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, honoribus, exemptionibus et immunitatibus, etiam per viam et modum perpetuarum conservatoriarum, sub quibusvis modis et formis, concessis magistris, doctoribus, ac studentibus commorantibus sive residentibus in studio generali Coloniensi, gaudeant et utantur: quodque illi, qui processu temporis bravium meruerint² in facultate illâ, in qua studuerint, obtinere, ac docendi licentiam, ut alios erudire valeant, necnon magisterii seu doctoratus honorem petierint eis largiri, per doctorem seu doctores, magistrum seu magistros facultatis eiusdem, in qua examinatio fienda fuerit, archiepiscopo Trevirensi pro tempore esistenti, et, Trevirensi ecclesiâ pastoris solatio destitutâ, vicario seu officiali in spiritualibus dilectorum filiorum capituli Trevirensis praesententur. Qui quidem archiepiscopus, vel vicarius seu officialis, aliis doctoribus et magistris in eâdem facultate ibidem tunc legentibus convocatis, promovendos eosdem in his, quae ad magisterii seu doctoratus honorem quomodolibet requiruntur, per se, vel alium, iuxta modum seu consuetudinem in talibus in dicto studio Coloniensi servari solitos, examinare

¹ Vel potius *divini nominis*, ut in seqq. constit. (R. T.).

² Edit. Main. legit *meruerunt* (R. T.).

studeat¹ diligenter, eisque, si ad hoc sufficientes et idonei reperti fuerint, huiusmodi licentiam tribuat et doctoratus, seu magisterii impendat honorem; illi vero, qui in eodem studio civitatis eiusdem examinati et approbati fuerint, ac docendi licentiam et honorem huiusmodi obtinuerint, ut praefertur, ex nunc, absque aliis examinatione et approbatione, deinceps docendi, regendi et legendi, tam in civitate quam singulis aliis studiis, in quibus regere² vel docere voluerint, plenam et liberam habeant facultatem. Praeterea, ut ipsorum magistrorum, doctorum et scholarium dispendiis obvietur, praefato et pro tempore esistenti archiepiscopo Trevirensi, ac dilectis filiis abbati monasterii sancti Matthiae extra muros Trevirenses et praeposito Trevirensi necnon Metensis et sancti Florini Confluentiae Trevirensis dioecesis decanis ecclesiarum, ac priori domus sancti Albani extra dictos muros Trevirenses Carthusiensis Ordinis, mandamus, quatenus ipsi, vel duo, vel unus eorum, per se, vel alium, seu alios, etiamsi sint extra loca in quibus deputati sint, praefatis magistris, doctoribus et scholaribus efficaciae defensionis praesidio assistentes, non permittant eos contra huiusmodi privilegia, exemptiones et immunitates, vel super eorum bonis, rebus et iuribus quibuscumque indebite molestari, vel eis damna seu gravamina aut iniurias irrogari, facturi dictis magistris, doctoribus et scholaribus, cum ab eis, vel procuratoribus suis, aut eorum aliquo fuerint requisiti, de praedictis et quibuslibet molestiis, iniuriis, vel damnis praesentibus et futuris (in his videlicet, quae iudicalem requirunt indaginem, summarie et de plano sine strepitu et figurâ iudicii; in aliis vero, prout qualitas ne-

¹ Edit. Main. legit *studeant* (R. T.).

² Infra in loco parallelo Const. Clem. VII est *legere* (R. T.).

gotiorum exegerit) iustitiae complemen-
tum; occupatores, detentores, praesump-
tores, molestatores et iniuriatores, nec
non contradictores quoslibet et rebelles,
cuiuscumque dignitatis, status, gradus,
ordinis vel conditionis, extiterint, quan-
documque et quotiescumque expedire vi-
derint, auctoritate nostrâ per censuram
ecclesiasticam, appellatione postpositâ,
compescendo, invocato ad hoc, si opus
fuerit, auxilio brachii secularis. Non ob-
stantibus felicitis recordationis Bonifacii Pa-
pae VIII praedecessoris nostri, illâ prae-
sertim, quae incipit *Statutum*, quod circa
iudices, ac de duabus dictis in concilio
generali, quodque conservatores de aliis,
quam de manifestis iniuriis et violentiis,
et aliis quae iudicalem requirunt indagi-
nem poenis in eos, si secus egerint, et
in id procuratores adiectis se nullatenus
intromittant¹, ac nostris et aliis apostol-
icis constitutionibus contrariis quibus-
cumque; aut si aliquibus, communiter vel
divisim, ab eâdem sit Sede indultum,
quod interdicti, suspendi, vel excommu-
nicari non possint per litteras apostolicas
non facientes plenam et expressam ac de
verbo ad verbum de indulto huiusmodi
mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis,
et indulgentiis, et litteris apostolicis, ge-
neralibus vel specialibus, quorumcumque
tenorum existant, per quae praesentibus
non expressa vel totaliter non inserta
effectus earum impediri valeat quomo-
dolibet vel differri, et de quibus, quo-
rumque totis tenoribus de verbo ad ver-
bum habenda sit in litteris nostris mentio
specialis. Ceterum volumus, et apostolicâ
auctoritate decernimus, quod quilibet ipso-
rum per nos deputatorum conservatorum
prosequi valeat articulum etiam per alium
inchoatum, quamvis idem inchoans nullo
fuerit impedimento praepeditus, quodque
a datâ praesentium sit eis et cuilibet ip-

sorum in praemissis omnibus et singulis,
coeptis et non coeptis, praesentibus et
futuris, perpetuata potestas et iurisdictio
attributa, ut eo vigore, eâque firmitate, in
praemissis omnibus, coeptis et non coeptis,
praesentibus et futuris, et pro illis pro-
cedere, ac si praedicta omnia et singula
coram eis coepta fuerint, stent, et iuris-
dictio eorum et cuiuslibet ipsorum in
praedictis omnibus et singulis per cita-
tionem vel modum alium perpetuata, le-
gitime existere, constitutione praedictâ su-
per conservatoribus, et aliâ qualibet in
contrarium editâ non obstante. Et insuper
ex nunc irritum decernimus et inane, si
secus super his a quoquam, quavis aucto-
ritate, scicnter vel ignoranter, contigerit
attentari: praesentibus perpetuis futuris
temporibus valituris. Nulli ergo omnino
hominum liceat hanc paginam nostrae ere-
ctionis, statuti, ordinationis, mandati, vo-
luntatis et constitutionis infringere, vel ei
ausu temerario contraire; si quis autem
hoc attentare praesumpserit, indignatio-
nem omnipotentis Dei et beatorum Petri
et Pauli apostolorum eius se noverit in-
cursurum. Datum Romae, apud S. Petrum
anno Incarnationis Dominicae MCDLIV,
quarto nonas februarii, pontificatus no-
stri anno VIII.

§ 3. *Nicolaus episcopus, servus ser-
vorum Dei, ad perpetuam rei memo-
riam.* Romanum decet Pontificem sic salu-
briter providere, quod litterarum studia
viris litteratis decorentur, ut per eorum
doctrinam optati fructus in Ecclesiâ Dei
possint suo tempore provenire. Nuper
siquidem, per nos accepto, quod venera-
bilis frater noster Iacobus de Serich archie-
piscopus Trevirensis, non solum ad
reipublicae ac incolarum terrarum sibi
subiectarum, sed etiam ad aliarum mundi
partium utilitatem et prosperitatem inten-
dens, in eius civitate Trevirensi, tamquam
loco insigniori et magis ad hoc accom-

Altera eiusdem
Nicolai Consti-
tutio, qua prae-
dictae universi-
tati sex caconi-
catus et tres pa-
rochiales eccle-
siae addicuntur.

¹ Menda corrigat lector sciens (R. T.).

modo et idoneo, in quo aëris viget temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanarum pertinentium copia reperitur, desiderabat plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licitâ facultate, ut ibidem fides catholica dilataretur, erudirentur simplices, aequitas servaretur iudicii, vigeret ratio, illuminarentur mentes, et intellectus hominum illustrarentur; nos, praemissa, ac etiam eximiam devotionis sinceritatem, quam dictus archiepiscopus ad nos et Romanam gerit Ecclesiam, attente considerantes, suumque laudabile propositum in Domino plurimum commendantes, ferventi studio ducti fuimus, quod civitas ipsa scientiarum muniretur honoribus, itaut viros produceret consilii maturitate conspicuos; praefatique archiepiscopi in eâ parte supplicationibus inclinati, ac etiam dilecto filio nostro Arnolfo Heymerici de Clibis litterarum apostolicarum abbreviatore et ipsius archiepiscopi secretario ac in Romanâ curiâ procuratore apud nos non mediocriter sollicitante, ad laudem divini nominis, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ in eâdem civitate studium generale ereximus, ac statuimus et ordinavimus, quod illud inibi perpetuis temporibus vigeret, tam in theologiâ ac iure canonico et civili, quam in quavis aliâ licitâ facultate, prout in aliis nostris inde confectis litteris plenius continetur. Cupientes igitur, ut doctores et magistri in eodem studio manuteneri ac statum suum decenter tenere possint, eiusdem archiepiscopi etiam in hac parte supplicationibus inclinati, ac dicto Arnolfo id apud nos incessabiliter promovente, sex canonicatus, et totidem praebendas, ac etiam tres parochiales ecclesias, vel earum perpetuas vicarias, ad ipsius archiepiscopi, seu quorumcumque aliorum collatorum vel collatricum, secularium seu regularium, eiusdem civitatis ac dioece-

sis Trevirensis, communiter vel divisim, pertinentes, quos et quas idem archiepiscopus duxerit nominandos seu nominandas, universitati dicti studii Trevirensi auctoritate apostolicâ tenore praesentium perpetuo incorporamus, annectimus et unimus; ita quod simul vel successive cedentibus vel decedentibus aliquibus ex canonicis ecclesiarum, in quibus ipsi canonicatus et praebendae fuerint, seu suas inibi praebendas¹, ac rectoribus parochialium ecclesiarum huiusmodi, aut ipsas parochiales ecclesias aliâs quomodolibet dimittentibus, liceat rectori dicti studii Trevirensis pro tempore existenti (si illos et illas per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum acceptandos et acceptandas duxerit) per se, vel alium, seu alios, canonicatum et praebendarum ac parochialium ecclesiarum huiusmodi corporalem possessionem auctoritate propriâ libere apprehendere, ac illorum et illarum fructus, redditus et proventus in doctorum et magistrorum legentium huiusmodi usus, utilitatemque convertere, et perpetuo retinere, Dioecesani loci et cuiuscumque alterius super hoc licentiâ minime requisitâ. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam per nos editis, illâ praesertim, per quam volumus, quod semper uniones committantur ad partes, onerando conscientias illorum quibus committuntur, et quod tam uniendorum, quam illorum, quibus uniri petitur, beneficiorum fructus exprimantur, alioquin unio non valeat, cui hac vice dumtaxat derogamus; necnon statutis et consuetudinibus ecclesiarum, in quibus canonicatus et praebendae huiusmodi forsân fuerint, iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, contrariis quibuscumque: aut si aliqui

¹ Subintellige *dimittentibus* quod postea sequitur (R. T.).

apostolicâ vel aliâ quavis auctoritate, in dictis ecclesiis in canonicos sint recepti, vel, ut recipiantur, insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis dictarum ecclesiarum, ac huiusmodi, speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus, generales Apostolicae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eos ad inhibitionem, reservationem, et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum; quas quidem litteras (etiâsi motu proprio et ex certâ scientiâ, et cum quibusvis praerogativis et declarationibus, etiam ad instar nonnullorum familiarium nostrorum in certo libro cancellariae apostolicae descriptorum, et aliis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, vel aliâs effectui praesentium quomodolibet obviantibus, seu praeiudicantibus, etiamsi de illis specialis et expressa mentio praesentibus habenda foret), necnon processus habitos per easdem, et inde sequuta quaecumque, ad praedictos uniendos canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias volumus non extendi; sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem canonicatum et praebendarum aut beneficiorum aliorum, praeiudicium generari; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus eorum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque¹ totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Volumus autem, quod propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi divinus cultus in dictis ecclesiis non diminuatur, nec animarum cura in eisdem parochialibus ecclesiis negligatur, sed illarum ac canonicatum et praebendarum huiusmodi et consueta

¹ Edit. Main. legit *quorumcumque* (R. T.).

onera congrue supportentur. Et insuper ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae incorporationis, annexionis, unionis, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MCDIV, pridie idus februarii, pontificatus nostri anno VIII.

§ 4. *Sixtus Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.* In supremâ dignitatis speculâ, licet immeriti, divinâ dispositione constituti, ad universas fidelium regiones, earumque profectus et commoda, tamquam universalis gregis dominici¹, pastoralis speculationis aciem extendentes, fidelibus ipsis ad quaerenda litterarum studia, per quae divini nominis gloria, fideique catholicae cultus protenditur, iustitia colitur, tam publica quam privata res utiliter geritur, omnisque prosperitas humanae conditionis augetur, libenter favores impendimus, et opportuna commoditatis auxilia, cum a nobis petitur, liberaliter impartimur, et his, quae propterea processisse noscuntur, ut firma perpetuo et illibata persistant, apostolici muniminis adiicimus firmitatem. Dudum siquidem, felicitis recordationis Nicolao Papae V praedecessori nostro exposito, quod bonae memoriae Iacobus archiepiscopus Trevirensis, non solum ad reipublicae ac incolarum terrarum sibi subiectarum, sed etiam ad aliarum mundi partium utilitatem et prosperitatem intendens,² in eius civitate Trevirensi, tamquam in loco insignori et magis ad hoc

Sixti IV litterae quibus designantur canonicatus et parochiae eidem universitati assignandae.

¹ Videretur addenda vox *pastor* (R. T.).

² Vocem *quod* hic delemus (R. T.).

accomodo et idoneo, in quo aëris vigeat temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanum pertinentium copia reperitur, desiderabat plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licitâ facultate, ut ibidem fides catholica dilataretur, erudirentur simplices, aequitas servaretur, iudicii vigeret ratio, illuminarentur mentes, et intellectus hominum illustrarentur; idem praedecessor praemissa, ac etiam eximiam devotionis sinceritatem, quam dictus Iacobus archiepiscopus ad Romanam gerebat Ecclesiam, attente considerans, ac suum laudabile propositum² in Domino plurimum commendans, ferventi studio ductus, quod civitas ipsa scientiarum muniretur honoribus, ita ut viros produceret consilii maturitate conspicuos, praefati Iacobi archiepiscopi in eâ parte supplicationibus inclinatus, ad laudem divini nominis, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ in eâdem civitate studium generale erexit; ac statuit et ordinavit, quod illud inibi perpetuis temporibus vigeret, tam in theologiâ ac iure canonico et civili, quam in quavis aliâ licitâ facultate, prout in litteris ipsius praedecessoris inde confectis plenius continetur. Quare pro parte tam venerabilis fratris nostri Ioannis archiepiscopi Trevirensis, quam dilectorum filiorum universorum doctorum, magistrorum, et scholarium universitatis dicti studii (asserentium, quod praefatus Nicolaus praedecessor sex canonicatus, et totidem praebendas, ac tres parochiales ecclesias, vel earum perpetuas vicarias ad ipsius Iacobi archiepiscopi, seu quorumcumque collatorum et collatricum dictae civitatis et Trevirensis dioecesis collationem, provisionem, praesentationem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel divisim, pertinentes, uni-

¹ Edit. Main. legit *praepositum* (R. T.).

versitati studii huiusmodi per alias suas litteras perpetuo univit, et quod unio ipsa effectum consequuta non exstiterit) nobis fuit humiliter supplicatum, ut erectioni, statuto et ordinationi praedictis, pro illorum subsistentiâ firmiori, robur apostolicae confirmationis adiacere; et, ut doctores et magistri praedicti lectionibus intendere et onera eius incumbentiâ supportare commodius possint, in singulis sancti Simeonis Trevirensis, et sancti Florini, et sancti Castoris in Confluentia, ac in Munstermeinfeldt, et in Dichirchensi, ac in Palatiolo ecclesiis, unum canonicatum et unam praebendam primo vacaturos, necnon in Andernach, et Diedeuhoffen, et Epternach dictae dioecesis, et sancti Laurentii, et sancti Gaugolffi Trevirensis parochiales ecclesias, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, sub onere legendi in universitate huiusmodi, illis per archiepiscopum Trevirensensem pro tempore existentem adiiciendo, dictae universitati pro illius doctoribus et magistris dumtaxat perpetuo unire, annectere et incorporare, eosque ex tunc per doctores et magistros praedictos, quibus de illorum fructibus, redditibus et proventibus respondeatur, regi facere, mandare, ac aliâs in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem, secundum communem existimationem, tam beneficii uniendi, quam illius, cui uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interest, universitatis, canonicatum, et praebendarum, ac parochialium ecclesiarum huiusmodi veros valores annuos praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, erectionem, statutum et ordinationem praedicta, ac omnia et singula in dictis

prioribus litteris contenta, ac promotiones in quavis facultate in ipsâ universitate rite factas, et inde sequuta quaecumque, auctoritate apostolicâ praedictâ, tenore praesentium, approbamus, et plenum firmitatis robur obtinere decernimus, sup-
plentes omnes et singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem; necnon canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias huiusmodi, cum omnibus iuribus et pertinentiis supradictis, universitati dicti studii, eisdem¹ auctoritate et tenore, perpetuo unimus, annectimus et incorporamus; ita quod liceat rectori dictae universitatis ipsorum canonicatum, et praebendarum, ac parochialium ecclesiarum, cum illos simul vel successive per cessum, vel decessum, seu dimissionem, aut aliâs vacare contigerit, per se, vel alium, seu alios, corporalem possessionem auctoritate propriâ libere apprehendere, ac ipsis rectori et universitati illos ex tunc per doctores et magistros praedictos, quibus de illorum fructibus, redditibus et proventibus praedictis respondeatur, regi facere (servatis tamen congruis portionibus pro perpetuis vicariis dictarum parochialium ecclesiarum, de quibus commode sustentari, episcopalia iura solvere, et alia eius incumbencia onera supportare possint), cuiuscumque super hoc licentiâ minime requisitâ. Non obstantibus voluntate praedicta, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis et consuetudinibus collegiatarum ecclesiarum praedictarum, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuscumque; aut si aliqui apostolicâ vel aliâ quavis auctoritate in dictis collegiatis ecclesiis in canonicos sint recepti, vel, ut recipiantur, insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis dictarum ecclesiarum collegiatarum, ac huiusmodi

¹ Edit. Main. legit *eiusdem* (R. T.).

speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis generales, praedictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum; quas quidem litteras, necnon processus habitos per easdem, et inde sequuta quaecumque, ad praedictos canonicatus, et praebendas, ac parochiales ecclesias volumus non extendi; sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem canonicatum et praebendarum aut beneficiorum aliorum, praedictum generari; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Et insuper doctoribus et magistris praedictis, per rectorem et universitatem huiusmodi pro tempore ad tenendum et regendum canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias huiusmodi deputatis, quod ad solutionem aliquarum pecuniarum pro eorum receptione ad illos, et ad servandum annos expectantiae, et residendum, ac solutionem primorum fructuum, et ad alia onera, quemadmodum in aliis universitatibus illarum partium, minime teneantur, et ab oneribus huiusmodi sint liberi et immunes; ac ipsi universitati, quod omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, concessionibus et favoribus, quibus Coloniensis et aliae universitates studiorum illarum partium gaudent et utuntur, uti et gaudere valeat¹: necnon rectori et universitati praedictis, quod personas a iure prohibitas ad audiendum leges admittere possint, felicitis recordationis Honorii Papae III, etiam prae-

¹ Edit. Main. legit *valeant* (R. T.).

decessoris nostri, et quibuscumque aliis apostolicis constitutionibus in contrarium editis, non obstantibus, auctoritate apostolicâ praedictâ, tenore praesentium, indulgemus. Volumus autem, quod propter uniones huiusmodi, si effectum sortiantur, ipsorum canonicatum et praebendarum consueta onera congrue supportentur. Praeterea ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, constitutionis, suppletionis, unionis, annexionis, incorporationis, voluntatis, indulti et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MCDLXXIV, septimo kalendas iunii, pontificatus nostri anno III.

Constitutio Clementis VII, praecedentes confirmans, nonnullas etiam addit gratias ac declarationes.

§ 5. *Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.* Quoniam per litterarum studia christifideles bonis moribus, virtutibusque ornantur, et in illis studiosi caelicio¹ quodam rore respersi sapientiae et intellectus spiritum nacti non solum rebus gerendis bonum exitum parant, saepe etiam cunctis opem praestant consilii sanioris, et per eos fides catholica roboratur; dignum duximus his, quae in favorem studiorum huiusmodi a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris processerunt, ut firma perpetuo et illibata, ac inconcussa persistent, robur nostrae probationis adiicere, ac etiam eisdem studiis insistentes gratiis uberioribus decorare. Dudum siquidem felicis recordationis Nicolao Papae V praedecessori nostro pro parte bonae memoriae Iacobi archiepiscopi Trevirensis exposito, quod

dictus Iacobus archiepiscopus, dum in humanis ageret, non solum ad reipublicae ac incolarum terrarum sibi subiectarum, sed etiam ad aliarum mundi partium utilitatem et prosperitatem intendens, in eius civitate Trevirensi, tamquam in loco insigniori et magis ad hoc accommodo et idoneo, in quo aëris vigeat temperies, victualium ubertas, ceterarumque rerum ad usum humanum pertinentium copia reperitur, desiderabat plurimum fieri et ordinari per Sedem Apostolicam studium generale in qualibet licitâ facultate, ut ibidem fides catholica dilataretur, erudirentur simplices, aequitas servaretur iudicii, vigeret ratio, illuminarentur mentes, intellectus hominum illustrarentur; idem Nicolaus praedecessor, praemissa¹ et etiam eximiae sinceritatis devotionem, quam dictus Iacobus archiepiscopus ad Romanam gerebat Ecclesiam, attente considerans, ac suum laudabile propositum in Domino plurimum commendans, ferventi studio ductus, quod civitas ipsa scientiarum muniretur honoribus, ita ut viros produceret consilii maturitate conspicuos, praefati Iacobi archiepiscopi in eâ parte supplicationibus inclinatus, ad laudem divini nominis, et eiusdem fidei propagationem, auctoritate apostolicâ, in eadem civitate studium generale erexit; ac statuit et ordinavit, quod illud inibi perpetuis vigeret temporibus, tam in theologiâ ac iure canonico et civili, quam in quavis aliâ licitâ facultate; quodque legentes et studentes ibidem omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, honoribus, exemptionibus et immunitatibus, etiam per viam et modum perpetuarum conservatoriarum, sub quibusvis modis et formis concessis magistris, doctoribus et studentibus commorantibus et residentibus in studio generali Coloniensi, gauderent et uterentur; quodque illi, qui processu temporis bravium

¹ Vel caelico vel caeliftuo legendum (R. T.).

¹ Male edit. Main. legit *praemissis* (R. T.).

mererentur in facultate illâ, in qua studeissent, obtinere, ac docendi licentiam, ut alios erudire valeant, nec non magisterii et doctoratus honorem peterent eis largiri, per doctorem seu doctores, per magistrum seu magistros facultatis eiusdem, in qua examinatio fienda foret, archiepiscopo Trevirensi pro tempore existenti, et, Trevirensi ecclesiâ pastorum solatio destitutâ, vicario seu officiali in spiritualibus dilectorum filiorum¹ praesentarentur; qui quidem archiepiscopus, vel vicarius, seu officialis, aliis doctoribus et magistris in eadem facultate ibidem tunc legentibus convocatis, promovendos eosdem in his quae ad magisterii seu doctoratus honorem quemlibet requiruntur, per se, vel alium, iuxta modum seu consuetudinem in talibus in dicto studio Colonien- si servari solitam, examinare studeret², qui eis doctoratus seu magisterii honorem impenderent: illi vero, qui in eodem studio civitatis eiusdem examinati et approbati essent, ac docendi licentiam et honorem huiusmodi obtinuissent, ut praefertur, et tunc³, absque aliis examinatione et approbatione, deinceps docendi, regendi et legendi, tam in dictâ civitate, quam singulis aliis studiis, in quibus legere vel docere vellent, plenam et liberam haberent facultatem. Et deinde idem Nicolaus praedecessor, cupiens ut doctores et magistri in eodem studio manuteneri et statum suum decenter tenere possint, eiusdem Iacobi archiepiscopi supplicationibus inclinatus, sex canonicatus, et totidem praebendas, ac tres parochiales ecclesias, vel earum perpetuas vicarias, ad ipsius Iacobi archiepiscopi, seu quorumcumque aliorum collatorum et collatricum Trevirensis civitatis et dioecesis collationem, provisio-

nem, praesentationem, nominationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem, communiter vel divisim, pertinentes, universitati studii Trevirensis huiusmodi perpetuo univit, annexuit, et incorporavit. Et successive piae memoriae Sixtus PP. IV, ad supplicationem bonae memoriae Ioannis archiepiscopi Trevirensis, et universorum doctorum, magistrorum et scholarium universitatis studii Trevirensis huiusmodi, asserentium unionem praedictam tunc effectum consequutam non fuisse, erectionem, statutum et ordinatum praedicta, ac omnia et singula in litteris dicti Nicolai praedecessoris contenta, nec non promotiones in quavis facultate in ipsâ universitate Trevirensi rite factas, et inde sequuta quaecumque, approbavit, et plenum firmitatis robur obtinere decrevit, supplens omnes et singulos defectus, si qui forsitan intervenissent in eisdem: necnon in singulis sancti Simeonis Trevirensis, et sancti Florini, et sancti Castoris in Confluentia, et in monasterio Menfeldt, Aindie- lichen, ac in Palatiolo ecclesiis unum canonicatum et unam praebendam primo vacaturas⁴, nec non in Andernach, Diedenhofren et Epsernach dictae dioecesis, ac sancti Laurentii et sancti Gandolffi Trevirensis parochiales ecclesias, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, dictae universitati Trevirensi pro illius doctoribus et magistris dumtaxat (reservatis tamen congruis portionibus pro perpetuis vicariis dictarum ecclesiarum parochialium) perpetuo univit, annexuit et incorporavit. Et insuper doctoribus et magistris, per dictam universitatem et illius pro tempore rectorem ad tenendum et regendum canonicatus et praebendas ac parochiales ecclesias huiusmodi deputatis, quod ad solutionem aliquarum pecuniarum pro eorum receptione ad illos, et

¹ Adde *capituli Trevirensis*, ut pag. 560 a (R. T.).

² Edit. Main. legit *studerent* (R. T.).

³ Vel potius lege *ex tunc* (R. T.).

⁴ Potius *vacatura*; supra pag. 564 b legitur *vacaturos* (R. T.).

ad servandum annos expectantes, et residendum, ac solutionem primorum fructuum, et alia onera, quemadmodum in aliis universitatibus illarum partium, minime tenerentur, et ab oneribus huiusmodi essent liberi et immunes; ipsique universitati Trevirensi, quod omnibus et singulis libertatibus, privilegiis et immunitatibus, gratiis, concessionibus et favoribus, quibus nedum Coloniensis sed etiam aliae universitates studiorum illarum partium gaudebant et utebantur, uti et gaudere valeret¹; nec non rectori et universitati Trevirensi praedictis, quod personas a iure prohibitas ad audiendum leges admittere possent², auctoritate apostolicâ indulget, prout in singulis Nicolai et Sixti praedecessorum praedictorum desuper confectis litteris (in quibus, videlicet Sixti praedecessoris, quod dicta ecclesia in Diedenoffen dictae dioecesis erat³ expressum) plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte tam venerabilis fratris nostri Ioannis moderni archiepiscopi Trevirensis quam dilectorum filiorum universorum doctorum, magistrorum et scholarium dicti studii Trevirensis petitio continebat, dicta ecclesia in Diedenoffen non Trevirensis praedictae, sed Metensis dioecesis existit, et propterea praefatus Ioannes modernus archiepiscopus Trevirensis, ac universi doctores, magistri et scholares dicti studii Trevirensis dubitent, litteras Sixti praedecessoris huiusmodi de subreptionis vitio notari, illarumque effectum frustrari posse tempore procedente; quare pro parte dictorum Ioannis moderni archiepiscopi, ac universorum doctorum, magistrorum et scholarium dicti studii Trevirensis (asserentium unionem, annexionem et incorporationem per Sixtum praedecessorem huiusmodi

concessas solum quo ad sancti Simeonis et sancti Castoris ecclesiarum canonicatus et praebendas, et ad sancti Laurentii et sancti Gandolffi et in Epternach parochiales ecclesias praedictas effectum habuisse) nobis fuit humiliter supplicatum, ut singulas dictarum Nicolai et Sixti praedecessorum litteras praedictas, ac omnia et singula in eis contenta approbare et innovare, ac perpetuae firmitatis robur obtinere decernere; nec non unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, quoad ea in quibus nondum effectum sortita fuerunt, adversus quascumque constitutionum, unionum, annexionum, et incorporationum effectum non sortitarum revocatorias, quae tam a nobis et Sede Apostolicâ, quam a Nicolao et Sixto et quibuscumque aliis Romanis Pontificibus etiam praedecessoribus nostris hactenus emanarunt, pro manutentione dicti studii Trevirensis, in pristinum et in eum statum, in quo ante constitutionum revocatorias ipsas erant, plenarie restituere et reintegrare, et alias revalidare, et etiam de novo concedere; nec non, pro uberiori doctorum et magistrorum praedictorum sustentatione, ad unum ex canonicatibus et unam ex praebendis singularum sancti Paulini extra muros Trevirensis in Lymburgh dioecesis, beatae Mariae Wesalia in Wetzflavia in Cardona, in Longwiono, et in Ivodio⁴ dictae Trevirensis dioecesis ecclesiarum primo vacaturis extendere et ampliare; ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur. Nos igitur (qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem, secundum communem aestimationem, tam beneficii unniendi, quam illius, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper

¹ Edit. Main. legit *valerent* (R. T.).

² Edit. Main. habet *possint* (R. T.).

³ Heic supplendum videretur *vox fuit* (R. T.).

⁴ De rectitudine nominum propriorum fidem facere non possumus (R. T.).

in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interest, et idem volumus observari in confirmatione unionum iam factarum) praefatis Ioanni archiepiscopo, doctoribus, magistris et scholaribus, ne litterae Sixti praedecessoris huiusmodi frustrarentur effectui¹, providere volentes, ipsosque Ioannem archiepiscopum, doctores, magistros et scholares dicti studii Trevirensis, et eorum singulos a quibusque excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, ac singulorum, tam priorum quam posteriorum, canonicatum, et praebendarum, et parochialium ecclesiarum praedictorum fructuum, reddituum et proventuum veros annuos valores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, volumus, et apostolicâ auctoritate concedimus, quod litterae Sixti praedecessoris huiusmodi, et processus habiti per easdem litteras, nec non unio et annexio et incorporatio praedictae, et inde sequuta quaecumque, a datâ praesentium valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant in omnibus et per omnia (perinde ac si eisdem litteris dicti praedecessoris, quod dicta ecclesia de Diedenhoffen non Trevirensis, imo quod Metensis dioecesis praedictae erat, expressum fuisset); nec non praedictas et singulas dicti Nicolai praedecessoris litteras, ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate apostolicâ praefatâ, tenore earundem praesentium, approbamus et innovamus, ac perpetuae firmitatis robur obtinere decernimus²; nec non unionem, annexionem et incorporationem praedictas, quoad ea in

quibus nondum effectum sortitae fuerunt, adversus dictas revocatoriasque ipsas in eum, in quo erant, statum plenarie restituumus et reintegramus, et aliâs revalidamus, ac cum omnibus et singulis in litteris praedecessoris Sixti huiusmodi contentis clausulis de novo concedimus; nec non, pro uberiori doctorum, magistrorumque praedictorum sustentatione, ad unum ex canonicatibus et unam ex praebendis singularum sancti Paulini extra muros Trevirensis in Lymburgh dioecesis, beatae Mariae in Wesalia in Wetzflavia in Cardona, in Longwion, et in Ivodio, dictae Trevirensis dioecesis ecclesiarum¹ primo vacaturis, auctoritate apostolicâ et tenore praedictis², extendimus et ampliamus; ita quod liceat rectori dictae universitatis singulorum, tam priorum quam posteriorum, canonicatum et praebendarum ac parochialium ecclesiarum praedictorum, cum illos et illas simul vel successive (etiam in aliquo ex mensibus ordinariis collatoribus per constitutiones nostras, vel alternativas, aut concordata principum nationis Germanicae, seu quacvis alia privilegia et indulta apostolica concessis) vacare contigerit, per se, vel alium, seu alios, corporalem possessionem propriâ auctoritate libere apprehendere, ac dictis parochialibus ecclesiis unitis per vicarios, per eum ad eius nutum ponendos et amovendos, deserviri, ac doctoribus et magistris praedictis de illarum fructibus, redditibus et proventibus, iuxta praefati Ioannis moderni archiepiscopi Trevirensis providam ordinationem desuper faciendam, responderi facere; nec non dictarum collegiarum ecclesiarum capitula de omnibus et singulis fructibus, redditibus et proventibus canonicatum et praebendarum unitorum huiusmodi (quotidianis distributionibus

¹ Edit. Main. legit *effectum* (R. T.).

² Edit. Main. legit *decrevimus* (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. legit *ecclesiis* (R. T.).

² Pessime quoque ibi legitur *praedictarum* (R. T.).

dumtaxat exceptis), iuxta similem ordinationem eiusdem archiepiscopi pro tempore, inter doctores et magistros praedictos distribuendis statim post assequutionem possessionis canonicatum et praebendarum huiusmodi (etiam absque aliquâ expectatione annorum carentiae, et statutorum solutione¹) eidem rectori respondere teneantur; et ad hoc per eundem Ioannem, eiusque successores archiepiscopos Trevirenses, per censuras ecclesiasticas, et alia iuris remedia, etiam inviti compelli possint, et debeant: quodque Ioannes archiepiscopus et successores praefati his omnibus superintendere; et ad eos singulorum ordinatio et correctio, emendatio et reformatio eorum, quae circa praemissa occurrere possint, iure ordinario spectare debeant; et (si dicta universitas, illiusque doctores, magistri et scholares in dictâ civitate contra eorum constitutiones et privilegia a praefectis et gubernatoribus seu civibus et incolis dictae civitatis ullo unquam tempore indebite gravarentur, seu aliâ minus civiliter tractarentur, ita quod Ioanni archiepiscopo et successoribus praefatis ex his vel aliis iustis causis et legitimis videretur studium commode in eadem civitate continuari non posse) quod ex tunc, durantibus causis huiusmodi, liceat eidem Ioanni archiepiscopo et successoribus suâ ordinariâ auctoritate, tam universitatem, quam omnes illi annexos fructus, redditus et proventus ubicumque consistentes, ad aliquod oppidum insigne dictae Trevirensis dioecesis toties quoties transferre, et ibidem quandiu iis placuerit et visum fuerit, continuare, auctoritate apostolicâ et tenore praedictis, statuimus et ordinamus. Quodque unionem et annexionem et incorporationem sic revalidatas, illorumque extensionem et ampliationem praedictas, ad hoc ne de cetero sub aliquibus revocationibus vel suspen-

¹ Edit. Main. legit *solutionem* (R. T.).

sionibus in genere vel in specie, per nos et Sedem praedictam quomodolibet faciendis et edendis, comprehendantur, ex nunc vere et non fecte effectum sortitas, ipsique universitati plenum ius in re acquisitum fore, et eandem universitatem solam fructuum perceptionem expectare, ac privilegio constitutionis nostrae, et cancellariae apostolicae regulâ de non tollendo ius quaesitum gaudere; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos aut subdelegatos, et S. R. E. cardinales, et causarum palatii apostolici auditores, in quavis instantiâ, etiam primae et ulterioris appellationis, in romanâ curiâ vel extra eam sentiari, terminari, definiri et interpretari debere (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliâ, et aliter sentiendi, terminandi, definiendi et interpretandi facultate, potestate et auctoritate); et, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, fieri et attentari contigerit, irritum et inane decernimus. Non obstantibus priore voluntate nostrâ, et aliis praemissis, ac in favorem dictorum Ordinariorum editis, et alternativis, et concordatis, et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et dictarum metropolitandarum vel collegiatarum ecclesiarum statutis et consuetudinibus, etiam de servando amicos, expectando et faciendo primam annualem, continuam, personalem residentiam, ac de solvendo certam pecuniae quantitatem, seu certa alia iura in primâ receptione ad canonicatus et praebendas earundem collegiatarum ecclesiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, praefatis ordinariis et ecclesiis, earumque capitulis et personis, et per Nicolaum et Sixtum, et quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine,

etiam consistorialiter, et sub quibusvis verborum formis, et cum quibusvis etiam derogatarum derogatoriis, fortioribus, efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam ad nullius instantiam et supplicationem concessis, ac per eos et nos, Sedemque praedictam, et iteratis vicibus, approbatis, innovatis et denuo etiam concessis. Quibus, ac statutis, alternativis, et concordatis, et aliis praedictis, etiamsi pro illorum omnium sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus plena et expressa, specialis, specifica et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales id importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, et derogatum esse volumus: necnon omnibus illis, quae in singulis litteris praedictis concessum fuit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, voluntatis, concessionis, decreti, approbationis, innovationis, restitutionis, reintegrationis, extensionis, ampliationis, statuti, ordinationis, derogationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXXXII, octavo idus octobris, pontificatus nostri anno IX.

Praedicta omnia confirmari petit archiepiscopus.

§ 6. Cum autem, sicut venerabilis frater Lotharius modernus archiepiscopus Trevirensis, S. R. I. princeps elector, nobis nuper exponi fecit, ipse, ut gregem sibi a Deo commissum in orthodoxâ fide ac pace et tranquillitate melius conservare

possit, universitatem Trevirensis praedictam restaurare, ac omnibus liberalibus artibus, disciplinis et facultatibus instruere et reintegrare intendat; et propterea litteras praedictas, omniaque et singula in eis contenta apostolicae nostrae confirmationis robore communiri plurimum desideret:

§ 7. Nos, pio et laudabili dicti Lotharii archiepiscopi desiderio, quantum cum Domino possumus, annuere volentes, supplicationibus eiusdem nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, omnes et singulas Nicolai, Sixti et Clementis praedecessorum praedictorum litteras, omniaque et singula in eis contenta (exceptis tamen, quoad parochiales ecclesias praedictas, iis, quarum uniones, annexiones et incorporationes, ut praefertur, factae¹, effectum sortitae non sunt) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicimus.

Confirmat Gregorius.

§ 8. Decernentes, tam praeinsertas, quam praesentes litteras, et in eis contenta, ut praefertur, semper et perpetuo valida, firma et efficacia esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, dictaeque universitati, illiusque rectori et personis quibuscumque, quocumque nomine nuncupatis, in omnibus et per omnia plenissime suffragari debere; sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 9. Non obstantibus praemissis, ac omnibus illis, quae iidem praedecessores in suis litteris praedictis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

¹ Edit. Main. habet *facta* (R. T.).

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xvii iulii mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 17 iulii 1621, pontif. anno i.

XXII.

*Regni Galliarum procures sub excommunicationis poenâ admonet, ne rebellibus contra Ludovicum regem adhaereant, faveantque*¹

Gregorius Papa XV,

Universis et singulis principibus, ducibus, marchionibus, comitibus, aliisque regni Franciae proceribus, nobilibus et personis rebellium haeticorum parti adhaerentibus, seu illos sequentibus, aut auxilium et opem aut favorem quomodolibet iis ferentibus contra charissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Francorum regem christianissimum, spiritum consilii sanioris.

A laudibus
Ludovici regis
exordiens,

§ 1. Postquam Dominus, in cuius manu sunt omnes fines terrae, et per quem reges regnant et legum conditores iusta decernunt, eundem Ludovicum regem sedere fecit in solio patris sui, et super florentissimum Franciae regnum adhuc puerum constituit, multis signis ostendit apposuisse erga eum cor suum, ut faceret illi magna, et exaltaret nomen suum per eum: siquidem dedit illi cor rectum, cor sapiens et intelligibile, cor diligens iustitiam et odio habens iniquitatem, multasque misericordias fecit cum eo, auferens bella de regno eius, et pacans illud in tempore opportuno, ut in pace et tranquillitate cresceret, et proficeret in sapientiâ et virtute coram se et hominibus, quemadmodum profecisse et proficere, benedicente Domino, in dies magis omnes sciunt, et laudant Deum caeli; apposuit enim manus suas ad fortia, et iustitiam

suam notam fecit omnibus nationibus, ita ut iustus praedicetur¹ et iusti nomine honorificetur.

§ 2. Cum vero omnes Franciae populi divinae bonitati gratias agere et Deum laudare deberent, quod talem rectorem et principem sibi dedisset, per quem ad optatam omnibus in Domino tranquillitatem et prosperitatem pervenire posse sperare liceret; nonnulli, qui in viâ veritatis non steterunt, sed aberrando a rectâ post vanitates et insanias falsas abierunt, haeresum diabolicâ fraude decepti, sicut Deum regem regum, ita et illum, qui per Deum regnat, posthabentes, patri suo diabolo auscullarunt, et pro eo ut diligerent tam pium iustumque regem, adversus eum cornua erexerunt, et arma impia sumentes, apertam rebellionem et bellum intestinum excitaverunt, quos tamen Ludovicus rex, divinâ pro eo pugnante dexterâ, sicut promeriti sunt, humiliare et prosternere feliciter cepit, et felicius² prosequitur, ac sperare in Domino licet brevi eos debellaturum, eorumque contritâ superbiâ, potestati suae subditurum: quod et nos, qui a Domino super gregem suum inscrutabili divinae sapientiae consilio constituti sumus et intimo cordis affectu Ludovicum regem diligimus, a Domino postulamus et precamur.

§ 3. Verum, ut hoc praetermittere pro nostri officii debito non debemus, ita etiam, quantum cum Domino possumus, providere tenemur, ne unde auxilium Ludovico regi esse oportet, inde existat incommodum et detrimentum, hostibus vero robur et praesidium, divino honori contumelia, fidelibus scandalum, et animarum aeternae salutis dispendium: ipseque Ludovicus rex optimo iure conqueri possit, si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique, tu vero homo unani-

Qui rebelles
regni sui pro-
digavit,

Nonnullos ta-
men eis favere
dolet.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

1 Edit. Main. legit *praedicetur* (R. T.).

2 Edit. Main. legit *felicitus* (R. T.).

mis, et notus meus. Siquidem non sine gravi animi nostri molestia accepimus, non deesse ex catholicis regni Franciae, qui in his haereticorum motibus non solum a rege suo, ut ius et fas postulat, non stent, sed hostium iniquis partibus favere, iisque adhaerere non vereantur.

Quos ut ab iniquo resiliant proposito, admonens,

§ 4. Quos idcirco nos paterno affectu enixe in Domino hortamur, ut memores officii sui, et fidei quam regi suo debent, memores divinorum mandatorum et iudiciorum, contristare desinant Ecclesiam Dei matrem suam, quae sine dolore audire non potest, filios suos cum impiis partem habere adversus principem suum, et adversus Deum ipsum: *qui enim potestati resistit, Deo resistit*; tantoque gravius, quod haereticis, et a grege Christi segregatis, favent et opitulantur: *quae enim societas luci et tenebris, aut Christo et Belial.* Quod si non odio religionis hoc fieri praetendant, intelligant non idcirco apud Deum excusari, cuius valde offenditur et irritatur maiestas, quoties, cum regiae maiestatis offensione, haereticis favetur. Itaque iterum eos in Domino hortamur et monemus, ac sub interminatione divini iudicii requirimus per viscera Domini nostri Iesu Christi, ante cuius tribunal omnes nos manifestari oportet, reddituri de factis propriis rationem, ut ad cor redeant, ac privatos¹ omisso bono publico non anteponant, divinae voluntati terrena desideria, publicae utilitati privata studia, regni tranquillitati discordiarum et bellorum civilium tempestates et procellas, iustitiae iniquitatem, Deo denique hominem², et propriae saluti aeternam damnationem, et haereticos deserentes, ad castra Domini et ad regem suum revertantur.

¹ Lege *privatum* nempe *bonum*, vel aliud legendum loco verbi quod sequitur *omisso* (R. T.).

² Edit. Main. habet *homini*, et perperam legit *iustitiae iniquitatem Deo, denique homini* (R. T.).

§ 5. Quod si indurato corde nostras huiusmodi paternas admonitiones et cohortationes parvipendentes, nostris huiusmodi mandatis, regique suo non obtemperaverint, sed per quindecim dies a praesentium intimatione, seu in loco infrascripto affixione, seu publicatione, quorum quinque pro primo, quinque pro secundo, et quinque pro tertio et ultimo ac peremptorio termino illis praefigimus et assignamus, non resipuerint, auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac nostrâ, eorum singulos anathematis vinculo innodamus, et innodatos decernimus et declaramus, a quo nonnisi a nobis et Romano Pontifice, aut ab eo auctoritatem habente, praeterquam in mortis articulo, absolvi minime possint, aliasque poenas incurrere volumus a sacris canonibus haereticorum fautoribus impositas. Imposterum vero, ne quisquam similem excessum committere, et haereticis contra praedictum Ludovicum regem adhaerere, seu illis favorem, opem et auxilium vel consilium dare praesumat, sub similis excommunicationis, aliisque huiusmodi poenis ipso facto incurrendis, auctoritate praedictâ, tenore praesentium, interdicimus et prohibemus, non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque.

§ 6. Quia vero difficile foret, praesentes literas singulis eorum praesentari, et ad singula loca deferri ad quae oportet, volumus, ut illae in loco viciniore affixae et publicatae perinde omnes arctent et afficiant, ac si unicuique eorum personaliter intimatae fuissent; quodque, ut earum transumptis, etiam impressis, manu publici notarii, ac sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae obsignatis, eadem prorsus fides ubique gentium et locorum in iudicio et extra illud adhibeatur, quae eisdem originalibus litteris adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam

Eis, nisi resipuerint intra quindecim dies, excommunicationem sibi reservatam preponit.

Praesentium transumpta publicanda;

Iisque credendum.

Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XI augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 11 augusti 1621, pontif. anno I.

XXIII.

*Facultas episcopo Luceoriensi reservandi tria beneficia ecclesiastica in singulis Gnesnensi, Uladislaviensi, Posnaniensi, Plocensi, Cracoviensi, Warmiensi ecclesiis, personis per regem Poloniae nominandis*¹

Venerabili fratri
Andreae episcopo Luceoriensi

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Facultas de
qua in rubricâ.

§ 1. Ut charissimus in Christo filius noster Sigismundus Poloniae et Svetiae rex illustris personis in fide catholicâ et unione sanctae Romanae Ecclesiae persistentibus, aliâsque sibi gratis et acceptis, sese nostrâ et huius sanctae Sedis operâ benignum praestare possit, fraternitati tuae² beneficia ecclesiastica in singulis Gnesnensi, Uladislaviensi, Posnaniensi, Plocensi, Cracoviensi et Warmiensi ecclesiis, civitatibus vel dioecesibus consistentia, etiamsi canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes et officia, ac dignitates ipsae in praedictis post pontificales maiores, aut aliis ecclesiis praedictarum civitatum vel dioecesium principales fuerint, et ad illas, necnon personatus, administrationes vel officia huiusmodi consueverint qui per electionem assumi, eisque cura etiam iurisdictionalis immineat animarum, illaque omnia dispositioni apostolicae specialiter, vel ex quavis causâ (praeterquam ratione vacationis illorum apud Sedem

praedictam, aut familiaritatis continuae commensalitatibus nostrae, seu alicuius sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis viventis, cuius consensus requirendus foret) generaliter reservata, vel ex generali reservatione apostolicâ affecta, et cuiuscumque annui valoris illorum fructus, redditus et proventus extiterint, ad collationem, provisionem, praesentationem, electionem seu quamvis aliam dispositionem venerabilium fratrum archiepiscopi Gnesnensis, necnon Uladislaviensis, Posnaniensis, Plocensis, Cracoviensis et Warmiensis episcoporum, ac dilectorum filiorum capitulorum ecclesiarum praedictarum, communiter vel divisim pertinentia, vacantia ad praesens, aut simul vel successive (etiam in mensibus in quibus vacantium beneficiorum ecclesiasticorum dispositio per constitutiones apostolicas aut cancellariae apostolicae regulas nobis generaliter reservata existit) vacatura, singula videlicet singulis personis ecclesiasticis, clericali saltem caractere insignitis, et aliâs idoneis, ac in fide catholicâ omni tempore constantibus, quas dictus Sigismundus rex duxerit nominandas (si quisque nominandorum, per se, vel procuratorem suum legitimum, infra unius mensis spatium, postquam vacatio huiusmodi innotuerit, beneficium vacans duxerit acceptandum), cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, auctoritate nostrâ apostolicâ, hac vice dumtaxat specialiter reservandi; necnon archiepiscopo et episcopis ac capitulis praedictis, ne de beneficiis huiusmodi, si vacant, aut cum vacaverint, ut praefertur, disponere quoque modo praesumant, districtius inhibendi; necnon quidquid secus per praedictos aut alios quoscumque, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernendi;

§ 2. Et nihilominus singula beneficia praedicta, si vacant, aut cum vacaverint, ut praefertur, singulis personis nominandis praedictis, cum iuribus et pertinentiis

Faculta-
tum necessaria-
rum concessio.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Haec deest numerus, qui legitur in rubricâ (R. T.).

huiusmodi ac plenitudine iuris canonici conferendi, et de illis etiam providendi; eosque seu eorum procuratores ipsorum nominibus in corporalem possessionem beneficiorum, iurium et pertinentiarum praedictorum inducendi, ac inductos defendendi; et easdem nominandas personas, vel pro eis procuratores praedictos ad praebendum huiusmodi, in singulis ecclesiis praedictis in canonicum et fratrem recipi, et stallo sibi in choro et loco in capitulo singularem ecclesiarum praedictarum cum dicti iuris plenitudine assignatis, necnon ad singula alia beneficia huiusmodi, ut moris est, admittendi, sibi que de illorum ac canonicatum et praebendarum praedictarum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi faciendi; ac contradictores quoslibet, dictâ auctoritate nostrâ, appellatione postpositâ, compescendi; ceteraque in praemissis circa ea necessaria et opportuna faciendi et exequendi, plenam et liberam, auctoritatem apostolicâ, tribuimus facultatem.

*Derogatio
contrariorum.*

§. 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ipsarum ecclesiarum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus contrariis quibuscumque: aut si aliqui apostolicâ praedictâ vel aliâ quavis auctoritate in dictis ecclesiis in canonicos sint recepti, vel, ut recipiantur, insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis, aut dignitatibus, personatibus, administrationibus et officiis dictarum ecclesiarum speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum (quibus omnibus personas praedictas in assequutione canonicatum et praebendarum, dignitatum, administrationum, et officiorum et benefi-

ciorum huiusmodi volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assequutionem dignitatum, personatum, administrationum vel beneficiorum aliorum praepedium generari); aut si archiepiscopo et episcopis ac capitulis praedictis communitatibus aut divisim ab eâdem sit Sede indultum, quod ad receptionem vel praesentationem alicuius minime teneantur, et ad id compelli, aut quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint, quodque de canonicatibus et praebendis, aut dignitatibus, personatibus, administrationibus vel officiis huiusmodi, aut aliis beneficiis ecclesiasticis, ad eorum collationem, provisionem, praesentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem, coniunctim vel separatim, spectantibus, nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et qualibet aliâ dictae Sedis indulgentiâ generali vel speciali cuiuscumque tenoris existat, per quam praesentibus non expressam vel totaliter insertam effectus huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua, cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis; seu si personae praedictae praesentes non fuerint ad praestandum, de observandis statutis et consuetudinibus dictarum ecclesiarum, solitum iuramentum, dummodo in absentia suâ per procuratorem idoneum, et, cum ad ecclesias praedictas accesserint corporaliter, illud praestent.

§ 4. Volumus autem, ut, si alicuius ex beneficiis per te vigore praesentium collatis fructus, redditus et proventus vigintiquatuor ducatorum auri de camera secundum communem estimationem valorem annum excesserint, illi, quibus per te provisum de illis extiterit, infra sex menses, a die eis factarum provisionum huiusmodi computandos, novam provisionem super illis a dictâ Sede Apostolicâ impetrare, litte-

*Beneficiorum
redditus vigin-
tiquatuor ducato-
rum exceden-
tium expeditio
in dataria fa-
cienda.*

rasque in totum desuper expedire, ac iura camerae apostolicae propterea debita persolvere omnino teneantur¹, alioquin, sex mensibus elapsis praedictis, beneficia ipsa vacare censeantur eo ipso.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 13 augusti 1621, pontif. anno I.

XXIV.

*Hortatur archiepiscopos et episcopos regni Franciae, ut assiduas preces pro felici regis successu contra haereticos fundant*².

Gregorius Papa XV,

Venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis in regno Franciae constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Sacri apostolatus ministerio per abundantiam divinae gratiae, nullo licet merito nostro, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro apostolicae servitutis debito continue premimur, illa nos maxime sollicitos habet, quam praesentes haereticorum et rebellium in nobilissimo Franciae regno motus nobis merito conficiunt.

Causae pecuniarum preces ad Deum fundendi.

§ 1. Quamobrem, cum charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus eosdem haereticos, propitiantem Domino Deo exercituum, debellare, et nefarios eorum conatus atque machinationes reprimere fortiter ceperit, ita ut sperare nos posse videamur, eundem Ludovicum regem Deum elegerit ad ostendendam per eum misericordiam suam et faciendam³ potentiam in brachio suo, pastoralis officii nostri partes praecipuas esse duximus, fraternitates vestras, quas

¹ Erronee edit. Main. legit *teneatur*.

² Ex regest. in Secret. Brev.

³ Edit. Main. legit *faciendi* (R. T.).

in partem sollicitudinis nostrae vocavit Altissimus, paterne, enixeque, quod facimus, requirere et in Domino adhortari, ut temporalia eiusdem Ludovici regis arma vestris spiritualibus, videlicet orationibus et ieiuniis, coadiuvetis, greges vestrae curae divinitus commissos, ut corde contrito et humiliato assiduas pias ad Deum Patrem misericordiarum preces pro felici eiusdem Ludovici regis contra dictos haereticos successu, haeresum ipsarum extirpatione, ac sanctae Matris Ecclesiae exaltatione et tranquillitate fundant, moneatis.

Adhortatio, de qua in rubrica.

§ 2. Nos enim, ut illi ad haec alacrius peragenda invitentur, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, ac sacrâ communione refectis, qui orationi quadraginta horarum eâ de causâ in eiusdem regni ecclesiis a vobis deputandis et mandato etiam vestro instituendae per aliquod temporis spatium devote interfuerint, et ibi, ut praefertur, ad Deum oraverint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus.

Oratio XL horarum indicenda cum indulgentiarum concessione.

§ 3. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, praesentibus pro hac vice tantum valituris.

Derogatio contrarium.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXI augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 21 augusti 1621, pontif. anno I.

XXV.

*Facultas nuncio apostolico apud regem Hispaniarum confirmandi nonnullos iudices seculares ab eodem rege deputatos pro cognitione cuiusdam causae concernentis milites militiarum regnorum Hispaniarum*¹.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Venerabili fratri Alexandro patriarchae Alexandrino, nostro et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncio,

Gregorius Papa XV.

**Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Causae concedendi facultatem de qua in rubricâ.

§ 1. Cum, sicut charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecit, in processu causae seu causarum moderni ducis Ossunae coram ceteris iudicibus ab eodem Philippo rege deputatis pendentium, nonnulli fratres milites militiae sancti Iacobi de Spatha culpabiles reperti sint, et fieri possit, ut etiam de Calatrava et Alcantara militiarum fratres milites in eodem processu similiter inditiati successu temporis reperiantur:

Concessio.

§ 2. Idcirco fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut iudicibus ab eodem Philippo rege, ut praefertur, deputatis, et in causâ seu causis huiusmodi pro tempore deputandis, contra omnes et singulos, tam praedictarum quam aliarum quarumcumque regnorum Hispaniarum militiarum, quarum dictus Philippus rex administrator apostolicâ auctoritate deputatus existit, fratres milites, legitimis praecedentibus indiciis, etiam ad carcerationem et rigorosum examen, procedendi, atque inquisitiones et processus fabricandi, et contra culpabiles repertos ad sententiam definitivam et illius executionem deveniendi, iuris ordine servato, aliaque omnia et singula in praemissis et circa ea necessaria et quomodolibet opportuna (etiamsi talia sint vel fuerint quae magis specialem et expressam requirerent commissionem) faciendi, gerendi et exequendi, plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem, auctoritate nostra, concedas et impartiaris.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus praemissis, ac apostolicis, nec non in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis edi-

tis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac praedictarum militiarum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis (etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret) eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiii augusti MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 23 augusti 1621, pontif. anno I.

XXVI.

Praefinitio nonnullarum ordinationum pro feliciori gubernio fratrum Minorum sancti Francisci de Observantiâ Reformatorum in Italia.

**Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.**

Onerosa pastoralis officii sollicitudo meritis licet insufficientibus nobis ex alto commissa, crebro nos admonet ac inducit, ut, ad statum christifidelium quorumlibet, praesertim regularem vitam profitentium, salubriter dirigendum operosis studiis intendentes, ea, quae felici eorum gubernio, prosperaeque directioni profutura nos-

Prooemium.

cuntur, provide statuamus et ordinemus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Solu custos reformatorum accedat ad capitulum provinciale et vocem habeat activam.

§ 1. Ut igitur Ordo fratrum Minorum sancti Francisci de Observantiâ Reformatorum nuncupatorum per totam Italiani felicioribus in dies augeatur progressibus, motu proprio, non ad ipsorum fratrum Reformatorum instantiam, sed de merâ nostrâ maturâ deliberatione, volumus et mandamus, ut ultra ea, quae disponuntur in constitutionibus felicis recordationis Gregorii XIII et Clementis VIII Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum circa modum vivendi Reformatorum) fratres Observantes Reformati amplius ad capitulum provinciale non accedant, nisi solum ipsorum custos, qui etiam solus vocem activam tantum habeat.

Transitus Reformatorum ad Observantes, et viceversa quibus in causis permittendus.

§ 2. Non habeant in futurum praefati Reformati inter Observantes, seu de familiâ, aliquam dignitatem seu officium; et si aliqui de familiâ ob aliquam causam, et ob quodcumque privilegium, seu facultatem, transierint ad Reformationem, nullum officium et dignitatem habere possint, nisi per sex annos inter eos permanserint et laudabiliter cum eis vixerint. Et illi, qui transire voluerint a familiâ ad Reformatos, debeant hoc obtinere in congregatione, seu capitulo, prout modo observatur. Et illi, qui talem licentiam obtinebunt, debeant facere annum novitiatus integrum, prout alii Reformati faciunt. Intimetur omnibus Reformatis in congregatione, seu capitulo provinciali, ad deducendas causas, propter quas velint ad familiam transire, quibus assignetur annus ad deliberandum, quo elapso, nullus postea Reformatus ob quancumque causam a Reformatis ad familiam transire possit.

Iurisdictio ministri generalis in Reformatos praeservatur.

§ 3. Quoad iurisdictionem ministri generalis in Reformatos, servetur constitutio eiusdem Gregorii praedecessoris.

Procurator et

§ 4. Procurator Reformatorum eligatur

a cardinale protectore pro tempore existenti, qui debeat etiam deputare quatuor visitatores per totam Italiani de triennio in triennium, qui curent observari litteras piaae memoriae Nicolai III et Clementis V Romanorum Pontificum, etiam praedecessorum nostrorum, concernentes observantiam regularem, et delinquentes corrigant et puniant, prout eis magis expedire videbitur, certioresque faciant cardinalem protectorem et ministrum generalem Reformatorum, ut et ipsi, quod necessarium fuerit ad animarum salutem, procurent observari.

§ 5. Ministri provinciales fratrum de familiâ nullam habeant iurisdictionem, potestatem et superioritatem in Reformatos.

Ministri provinciales Observantium superioritatem non habeant in Reformatos.

§ 6. Decernentes praemissa omnia et singula, perpetua, valida, firma et efficacia esse et fore, et per praefatos fratres Reformatos perpetuo observari debere;

Praemissa inviolabiliter observentur.

§ 7. Praesentes quoque litteras nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae defectu notari, argui, seu impugnari, aut sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi posse, sed semper ab illis exceptas esse et fore, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas censi; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae praeservativae.

§ 8. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, aliisque locorum Ordinariis, per praesentes committimus et mandamus, quatenus quicumque illo-

Excoquorum deputatio.

rum, per se, vel per alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dictorum fratrum Reformatorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, ipsisque fratribus Reformatis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos eorundem praemissorum effectum pacifice frui et gaudere: non permittentes eos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari: contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Derogatio
contrariorum.

§ 9. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis
fides danda.

§ 10. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem fides prorsus adhibeatur, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 1 septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 1 septembris 1621, pontif. an. 1.

XXVII.

Facultas nuncio apud regem Franciae affrancandi nonnulla bona ecclesiastica, pecuniasque, ex huiusmodi affrancatione provenientes, in sumptus belli contra haereticos ac rebelles erogandi¹

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Gregorius Papa XV, ad futuram rei memoriam.

Militantis Ecclesiae regimini, divinâ disponente clementiâ, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro pastoralis officii et apostolicae servitutis debito continue preminur, ea nunc est praecipua, quam praesentes haereticorum in regno Franciae motus nobis merito faciunt. Quamobrem libenter pastoralis officii nostri partes interponimus, cum ea a nobis postulantur, per quae catholicorum principum vires ad resistendum hostium verae fidei conatibus augentur, prout, rerum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Prooemium.

§ 1. Sane, cum charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus, ob concitatos in eodem regno ad praesens per humani generis hostem motus, pro compescendis haereticis rebellibus gravia haecenus expensarum onera subierit, et ad praesens subeat, et, sicut accepimus, aliâ diversa bona ad ecclesias, monasteria, prioratus, et alia beneficia ecclesiastica regni Franciae spectantia et pertinentia, de licentiâ Sedis Apostolicae vendita et alienata fuerint, et ad certum tempus eisdem ecclesiis, monasteriis, prioratibus, et aliis beneficiis huiusmodi eadem bona sub certis modo et formâ affrancandi facultas concessa fuerit; nos ideo, eidem Ludovico regi de aliquo subventionis auxilio, quacumque ratione possumus, providere cupientes sine cleri gravi dispendio, huiusmodi affrancationem bonorum fieri posse decrevimus.

Exaltatis bellorum motibus per haereticos in Gallia,

§ 2. His, aliisque gravissimis causis ad Dei gloriam sanctaeque eius Ecclesiae defensionem et exaltationem pertinentibus¹ adducti, supplicationibus eiusdem Ludovici

Gregorius permutat pecunias ex affrancatione nonnullorum bonorum ecclesiasticorum provenientes in huiusmodi sumptus erogavit.

1 Vocem *pertinentibus* addimus (R. T.).

regis nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de attributae nobis a Domino apostolicae potestatis plenitudine, venerabili fratri Octavio archiepiscopo Tarsensi, nostro et Apostolicae Sedis in dicto regno nuncio, ac aliis personis ecclesiasticis ab eo, si ei videbitur, ex dicto clero deputandis, ut omnia et singula bona, quae, ut praefertur, vendita vel alienata reperiuntur, residuo iusti pretii per emptores soluto, seu aliis honestis conditionibus, affrancare, omnesque pecunias, ex affrancatione huiusmodi provenientes, personae a dicto clero regni praedicti deputandae, per eam in praesentis belli, et non alios, usus convertendas et erogandas, consignari facere, nec non instrumenta, ac omnia et singula alia in praemissis, et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna (etiamsi talia sint vel fuerint, quae magis specialem, specificam et expressam requirent mentionem) facere, gerere et exequi libere et licite possint et valeant, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Clausulae.

§ 3. Decernentes affrancationes vigore praesentium faciendas suam debitam roboris firmitatem obtinere, suosque plenarios effectus sortiri, et per ecclesias, monasteria, prioratus, et alia beneficia praedicta obtinentes, ac alios quoscumque, ad quos spectat et imposterum spectabit, inviolabiliter observari debere, neque archiepiscopos, episcopos, abbates, priores, aliasque personas dignitates et alia beneficia praedicta obtinentes, a praemissis et aliis in vim praesentium faciendis quovis etiam enormissimae laesionis praetextu, aut ex quacumque aliâ etiam iustissimâ causâ, quomodolibet appellare, seu reclamare, ac illis aliqua privilegia etiam per Sedem Apostolicam quomodolibet concessa suffragari¹ posse; sicque per quoscumque

¹ Particulam *non* delemus, etenim iam praecessit neque (R. T.).

iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac praesertim Symmachi, Pauli II, et Pauli IV Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae non alienandis, ac ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum quorumcumque beneficiorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda foret, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantium derogatio.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die XIII septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 13 septembris 1621, pontif. an. I.

XXVIII.

Facultas apostolico nuncio apud Galliarum regem colligendi subsidium de-

*cies centenorum millium scutorum ab ecclesiasticis, piisque locis regni eiusdem, quae in belli contra rebelles sumptus erogantur*¹

Venerabili fratri Octavio archiepiscopo Tar-
sensi, nostro et Sedis Apostolicae in re-
gno Franciae nuncio,

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam
benedictionem.

Exordium.

Militantis Ecclesiae regimini, divinâ dis-
ponente clementia, praesidentes, inter
graves sollicitudines, quibus pro pastora-
lis officii et apostolicae servitutis debito
continue premimur, ea nunc est prae-
cipua, quam praesentes haereticorum in
regno Franciae motus nobis merito con-
ficiunt. Quamobrem libenter pastoralis of-
ficii nostri partes interponimus, cum ea
a nobis postulantur, per quae catholico-
rum principum vires ad resistendum ho-
stium verae fidei conatibus augentur,
prout, rerum et temporum qualitatibus
debite pensatis, conspiciamus in Domino
salubriter expedire.

Ad praestan-
dum regi pro
bello contra re-
belles auxilium.

§ 1. Sane, cum charissimus in Christo
filius noster Ludovicus Francorum rex
christianissimus, ob concitatos in eodem
regno ad praesens per humani generis
hostem motus, pro compescendis haere-
ticis rebellibus gravia hactenus expensa-
rum onera subierit, et ad praesens su-
beat, nos eidem Ludovico regi de aliquo
subsidio ex ecclesiarum regni Franciae
peculio, Christique Domini patrimonio pro-
videre decrevimus.

Pontifex apo-
stolico nuncio
facultatem con-
cedit colligendi
subsidiū decies
centenorum
millium scuto-
rum a clero et
locis piis.

§ 2. Iis igitur et aliis gravissimis causis
ad Dei gloriam sanctaeque eius Ecclesiae
defensionem et exaltationem pertinentibus
adducti, supplicationibus eiusdem Ludo-
vici regis nomine nobis super hoc humi-
liter porrectis inclinati, fraternitati tuae
subsidiū unius millionis scutorum a
quarumcumque, tam metropolitanarum

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

quam cathedralium, ecclesiarum archiepi-
scopis, episcopis, necnon illarum et colle-
giatarum praepositis, decanis, capitulis et
canonicis, ac parochialium et aliarum
ecclesiarum in regno Franciae existentium
dumtaxat et sitarum rectoribus, beneficia-
tis, ceterisque personis ecclesiasticis secu-
laribus, quaecumque alia beneficia eccle-
siastica quomodolibet nuncupata, et quali-
tercumque qualificata, etiam ex quibusvis
concessionibus et dispensationibus aposto-
licis vel aliis quomodolibet obtinentibus
(exceptis tamen, quoad curata, iis quorum
centum, et quoad simplicia beneficia, iis
quorum annui redditus summam viginti
quatuor ducatorum auri de camerâ non
excedunt), necnon etiam quorumcumque
monasteriorum, domorum, et prioratuum
conventualium, Cisterciensis, sancti Bene-
dicti, sancti Augustini, Cluniacensis, Fontis
Ebraldi, Praemonstratensis, Grandimon-
tensis, Carthusiensis, Camaldulensis, Montis
Olivet, Vallisumbrosae, Cruciferorum san-
cti Hieronymi, et aliorum quorumcumque
Ordinum, non tamen Mendicantium, ac
etiam Cassinensis, sanctae Iustinae de
Padua, sancti Bernardi, Vallisolarium,
Lateranensis, et sancti Salvatoris, aliarum-
que congregationum, tam virorum quam
mulierum, in regno praedicto similiter
existentium et sitorum abbatibus, priori-
bus, commendatariis, abbatissis, priorissis,
et aliis quibuscumque, quocumque nomine
nuncupatis, superioribus, cuiuscumque
conditionis, status, gradus, ordinis et qua-
litate existentibus, ac immunitatis, exem-
ptionis vel alio quocumque privilegio gau-
dentibus (iuxta taxam a te et personis a
te, si videbitur, nominandis ex clero prae-
dicto auctoritate nostrâ pro reddituum
et proventuum quantitate faciendam, ac
modum et formam, tempus, locumque so-
lutionis praescribenda) petendi, exigendi,
et imponendi; ac quascumque personas
ecclesiasticas ad exactionem subsidii hu-

iusmodi faciendam constituendi et deputandi, quodque¹ pecuniae, ex subsidii huiusmodi exactione provenientes, personae a dicto clero regni praedicti deputandae per eam in praesentis belli et non alios usus erogandae consignentur, mandandi et praecipendi;

Cum auctoritate etiam re-nuentes com-pellendi.

§ 3. Contradictores quoslibet et rebelles, ac tibi in praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, omni et quacumque appellatione, recursu et reclamazione prorsus remotis et postpositis, compescendi et compellendi; auxiliumque brachii secularis, si opus fuerit, invocandi; aliaque in praemissis et circa ea necessaria et quomodolibet opportuna (etiamsi talia sint vel fuerint, quae magis specialem, specificam et expressam requirerent mentionem) faciendi, dicendi, gerendi et exequendi;

Data etiam ecclesiasticis facultate benefici-
orum suorum bona ad hunc effectum hypothecandi.

§ 4. Insuper omnibus et singulis personis ecclesiasticis supradictis, ut, in² faciliiori subsidii huiusmodi solutione, ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum beneficiorum suorum ecclesiasticorum praedictorum bona, non tamen ultra quinquennium, obligare et hypothecare libere et licite valeant (ita tamen ut, finito quinquennio huiusmodi, eadem bona ab obligatione et hypothecâ huiusmodi omnino liberentur) concedendi, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, plenam liberam et amplam facultatem, auctoritatem et potestatem concedimus et impertimur.

Inhibendo eisdem, ne dictum nuncium in hoc nullo modo perturbent.

§ 5. Districtius inhibentes archiepiscopis, episcopis, praepositis, decanis, capitulis, canonicis, rectoribus, beneficiatis, necnon abbatibus, prioribus, commendatariis, abbatissis, priorissis, et superioribus, aliisque supradictis, sub excommunicationis maioris, a qua non nisi per summum Pontificem pro tempore existentem, praec-

terquam in mortis articulo constituti, absolvi possint, necnon privationis omnium et singulorum dignitatum, canonicatum, et praebendarum, monasteriorum, officiorum, administrationum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum per eos obtentorum, inhabilitatisque ad illa et alia impostorum obtinenda, aliisque arbitrio nostro statuendis, moderandis et infligendis poenis, ne te super praemissis omnibus et singulis (etiam vigore quorumcumque privilegiorum, indultorum, immunitatum, exemptionum, aut aliarum gratiarum, eis vel eorum ecclesiis, ordinibus, monasteriis, domibus, prioratibus quomodolibet concessorum, confirmatorum, approbatorum, et innovatorum) impedire, perturbare, molestare, vel inquietare audeant seu praesumant.

§ 6. Decernentes, praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 7. Non obstante felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, ac nostrâ de iure quaesito non tollendo, aliisque apostolicis, ac in universitatibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, necnon ordinum, congregationum, monasteriorum, domorum, et prioratum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, legibus etiam municipalibus et institutis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorum-

Obstantium derogatio.

¹ Edit. Main. legit *quodque. ut* (R. T.).

² Aptius legeretur *pro quam* in (R. T.).

que ecclesiis, bonis et beneficiis, ac superioribus et personis, etiam per viam legis aut statuti perpetui, ac etiam iuramento stipulati contractus, ac aliàs sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliàs in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis (etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda foret) illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Servanda tamen Concilii Viennensis statuta de sacris supplicibus non distrahendi.

§ 8. Volumus autem, quod dicta summâ unius millionis scutorum auri huiusmodi semel solutâ, praesens gratia nulla sit, neque exactioni amplius ullatenus sit locus, quodque etiam, iuxta ordinationem in concilio Viennensi super hoc editam, sacri calices, libri, et alia ornamenta ecclesiarum, beneficiorum, et aliorum supradictorum divino culti dicata, ex causâ pignoris vel aliàs, occasione solutionis summae huiusmodi, ullatenus¹ capiantur, distrahantur vel occupentur:

Fides danda transumptis.

§ 9. Et pariter, quod praesentium transumptis, sigillo alicuius praelati ecclesiastici, et publici notarii subscriptione munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra illud, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII

¹ Aptius lege nullatenus (R. T.).

septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno primo.

Dat. die 13 septembris 1621, pontif. an. I.

XXIX.

Eiudem de causâ duae decimae in Galliae regno ab ecclesiasticis persolvendae indicuntur².

**Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.**

Militantis Ecclesiae regimini, divinâ disponente clementiâ, praesidentes, inter graves sollicitudines, quibus pro pastoralis officii et apostolicae servitutis debito continue premimur, ea nunc est praecipua, quam praesentes haereticorum in regno Franciae motus nobis merito conficiunt. Quamobrem libenter pastoralis officii nostri partes interponimus, cum ea a nobis postulantur, per quae catholicorum principum vires ad resistendum hostium verae fidei conatibus augmentur, prout, rerum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Prooemium.

§ 1. Sane, cum charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum rex christianissimus, ob concitatos in eodem regno ad praesens per humani generis hostem motus, pro compescendis haereticis rebellibus gravia hactenus expensarum onera subierit, et ad praesens subeat, nos eidem Ludovico regi de aliquo subsidio ex ecclesiarum regni Franciae peculio, Christique Domini patrimonio, cuius causa agitur, providere decrevimus.

Ad subsidium regi pro bello contra rebelles praestandum.

§ 2. His igitur et aliis gravissimis causis ad Dei gloriam sanctaeque eius Ecclesiae defensionem et exaltationem pertinentibus adducti, supplicationibus eiusdem Ludovici regis nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de attributae nobis a Domino apostolicae potestatis ple-

Duae decimae super fructibus omnium ecclesiasticorum beneficiorum indicuntur.

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

nitudine, tenore praesentium, indicimus et imponimus duas semel in unâ vel pluribus solutionibus, arbitrio collectorum infra deputatorum, persolvendas integras decimas, in usum praesentis belli contra haereticos tantum, et non in alios, erogandas, omnium et quorumcumque fructuum, reddituum, proventuum, iurium, obventionum, emolumentorum ac distributionum quotidianarum omnium ecclesiarum archiepiscopalium, episcopalium, collegiatarum, parochialium, nec non monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum abbatialium, capitularium, tam cathedralium et metropolitanarum, quam quarumcumque collegiatarum ecclesiarum, nec non conventualium, prioratum quoque, praepositurarum, canonicatum, et praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, etiam fabricae et officiorum, ceterorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium, ac sancti Benedicti, sancti Augustini, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, Grandimontensis, ac quorumcumque aliorum Ordinum utriusque sexus, non tamen Mendicantium, nec non congregationum, regularium (exceptis ¹ tamen, quoad curata, iis, quorum centum, quo vero ad simplicia beneficia, iis, quorum annui redditus summam viginti quatuor ducatorum auri de camerâ non excedunt), et praeterea hospitalium, etiam pauperum, hospitalitatem non exercentium, seu bona et redditus, ultra usus infirmorum et alia pro quibus instituta sunt pia officia exercenda, possidentium, nec non beatae Mariae Theutonicorum, sancti Lazari, Templi Dominici, et aliarum Militiarum (hospitalis ² sancti Ioannis Hierosolimyitani, quae pro sui tutelâ contra Turcas et alios infideles alienis auxiliis quotidie indiget, dumtaxat exceptâ), in universo regno Fran-

ciae existentium, secundum communem aestimationem fructuum et aliorum praedictorum, ac similiter duas integras decimas omnium pensionum super praemissis assignatarum et assignandarum, semel tantum, ut dictum est, percipiendas et exigendas a quibuscumque archiepiscopis, episcopis, primatibus, praepositis, decanis, capitulis, canonicis, rectoribus, beneficiatis, abbatibus, prioribus, commendatariis, abbatissis, priorissis, fratribus militibus, et aliis quocumque nomine nuncupatis, secularibus et regularibus, ceterisque cuiuscumque dignitatis, status et conditionis existentibus, praedicta quocumque iure, modo, occasione, et titulo obtinentibus seu detinentibus et obtenturis, nec non oeconomis et administratoribus perpetuis, seu temporalibus, usufructuariis, ac fructus, pensiones res et alia quaecumque huiusmodi iura et bona; ex quacumque causâ, quavis auctoritate, in toto vel in parte, sibi reservata aut concessa habentibus vel habituris, secularibus et regularibus Ordinum, congregationum, militiarum et hospitalium praedictorum, nec non ab ipsis ecclesiis, capitulis, conventibus, ordinibus, congregationibus, collegiis, hospitalibus, militiis, mensis, massis et locis, quocumque privilegio et exemptione reali, personali, et mixtâ, antiquâ et inmemorabili, pacificâ, et continuatâ suffultis, quos omnes (exceptis supradictis), in unâ vel pluribus solutionibus, ut praefertur, collectoribus praedictis volumus decimas praedictas infra terminum ab eisdem collectoribus praescribendum persolvere, ita ut, qui pensiones persolvere debent, etiam nomine pensionariorum decimas pensionum persolvant, et deinde in proximis terminis pensionum eam ratam sibi retineant ad rationem decem pro centenario, nisi iidem collectores ab ipsismet pensionariis eam exigere voluerint.

¹ Male edit. Main. legit *acceptis* (R. T.).

² Subintellige militiâ (R. T.).

Clausulae.

§ 3. Decernentes, nullas omnino exemptiones et immunitates exactionem huiusmodi impedire posse: sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Nuncius apostolicus collector deputatus cuius opportunitas facultatibus.

§ 4. Ut autem supradicta diligenter et fideliter exequutioni demandentur, venerabilem fratrem Octavium archiepiscopum Tarsensem, nostrum et Sedis Apostolicae in dicto regno nuntium, cuius integritas et prudentia nobis iampridem cognita est, et alias ecclesiasticas personas, si ita ei videbitur, ab eo nominandas, decimarum praedictarum collectorem, cum omnibus quae aliis huiusmodi collectoribus de iure vel consuetudine quomodolibet competunt, auctoritate et tenore praedictis constituimus et deputamus: mandantes, ut quicquid inde per se, vel personas ecclesiasticas praedictas, seu subcollectores suos, exegerit, id omne personae a clero regni praedicti deputandae consignari, persona vero deputanda huiusmodi in usus praesentis belli tantum, nec aliâs, erogare curet et faciat: ac eidem Octavio archiepiscopo plenam, liberam, amplam et absolutam potestatem decimas huiusmodi ubique, per se, vel personas ecclesiasticas, ut praefertur, eorum arbitrio (habitâ tamen ratione communis aestimationis fructuum, ac etiam onerum cuique ecclesiae, aut loco sacro, vel pio, unde exigendae erant, incumbentium) taxandi et exigendi, atque, ubi opus fuerit, moderandi et ad minorem summam reducendi; praedictos omnes, tam coniunctim quam divisim, ad integram illius

solutionem, etiam per edictum locis publicis affigendum, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis, monendi et requiringi; non parentes, contumaces et fraudantes, in censuras et poenas praedictas incidisse declarandi; proprietates, fructus, res et bona ipsorum apprehendendi, et usque ad satisfactionem retinendi; contradictores, perturbatores, molestatores, et rebelles quoscumque, eisque auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, quovis colore praestantes, cuiuscumque dignitatis, gradus et Ordinis fuerint, praedictis, aliisque censuris et poenis ecclesiasticis, nec non pecuniariis, ceterisque iuris et facti remediis opportunis, compellendi; illasque etiam iteratis vicibus aggravandi; dignitatibus, beneficiis et officiis omnibus privandi, et amovendi, et ad futura inhabiles faciendi; interdictum ecclesiasticum apponendi; auxiliumque brachii secularis quandocumque opus fuerit, invocandi; ad sanitatem vero reversos, qui debite satisfecerint, ab omnibus censuris et poenis supradictis in formâ Ecclesiae consuetâ absolvendi; praeterea quascumque personas ecclesiasticas in collectores et subcollectores fide et facultatibus idoneos in omnibus civitatibus, dioecesibus, et provinciis regni praedicti, quotquot expedierit, cum simili aut limitatâ, non tamen absolvendi, potestate, constituendi; eumque vel eos arbitrio suo revocandi; negligentes et morosos removendi, ac alium seu alios subrogandi; quotiescumque eis videbitur, in delinquentes et contumaces, per se, vel alium, seu alios, etiam simpliciter et de plano, ac sine strepitu et figurâ iudicii, inquirendi, ac meritis poenis puniendi; modos et formas in praedictis servandos praescribendi, dubia quaecumque in praemissis forte oritura declarandi.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et concilii generalis de dua-

Contraria tolluntur.

† Adde facultatibus vel simile (R. T.).

bus dietis, et aliis apostolicis constitutionibus et ordinationibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, congregationum, hospitalium et locorum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, quodque personis praedictis, eorumque ecclesiis et locis, vel quibusvis aliis communiter a praedictâ sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, in genere vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, et solutiones decimarum aliter, quam secundum antiquam taxam, et nisi in universali decimarum per orbem aut per universa regni Franciae praedicti loca impositione fieri prohibentibus, necnon promissionibus, donationibus, obligationibus, iuramentis, renunciationibus, vinculis et cautelis in assignatione praedictarum pensionum factis, quibus per impositionem decimarum huiusmodi neminem teneri, neque eas quoad praemissa contra quemcumque locum habere declaramus, aliisque indultis et ² litteris apostolicis generalibus vel specialibus, cuiuscumque tenoris existant, per quae praesentibus non expressa, aut totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus, eorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis (quae omnia contra praedicta nolumus cuiquam suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clementis V
Papa constitutio
et Concilii

§ 6. In percipiendis vero decimis praedictis, piae memoriae Clementis Papae V,

¹ Edit. Main. legit *impositiones* (R. T.).

² Edit. Main. legit *in pro et* (R. T.).

etiam praedecessoris nostri, in concilio Vienensi editam constitutionem (ac praesertim quod ad monetam currentem exigi, quodque nec calices, nec libri, ceteraque ecclesiarum ornamenta divino cultui dicata, aliaque supellex ecclesiastica, ex causâ pignoris capi, recipi vel distrahi, aut aliâs quomodolibet occupari debeant), ubique praecipimus observari. Quinimo volumus ut, illius occasione, ecclesiae, monasteria, aliaque pia et sacra loca quaecumque debitis propterea non fraudentur obsequiis, ac divinus in iis cultus et solitus Altissimo famulantium et ministrorum numerus nullatenus minuat, nec eis quoquo modo iniuncta onera, aut pia quae exerceri solent opera et officia, ullo modo minuantur seu negligantur, sed eorum congrue supportentur onera consueta; nec quisquam, etiam plura fortasse beneficia aut pensiones cuiuscumque valoris obtinens, pro quietantiâ ultra vigesimam partem unius aurei nummi solvere cogatur;

Viennensis statuta observanda.

§ 7. Praesentium vero litterarum exempla, etiam impressa, notarii publici manu subscripta, aut alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae sigillo obsignata, eandem in iudicio et extra illud ubique locorum fidem facere, quam ipsae originales facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Transumpti
danda fides.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIII septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 13 septembris 1621, pontif. an. I

XXX.

*De decem mille ducatis filitiae S. Petri quotannis persolvendis ex elemosynis, quae in regno Portugalliae ex privilegiis cruciatae colliguntur*¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo,
Portugalliae et Algarbiorum regi catholico,
Gregorius Papa X7.

Charissime in Christo fili noster, salutem
et apostolicam benedictionem.

Recenset in-
dulgencias et
privilegia cru-
cialia a se pro-
rogata.

§ 1. Hodie, per alias nostras in simili
formâ Brevis expeditas litteras¹, indulgen-
tias et gratias illas spirituales et tem-
porales ad certum tempus publicandas et
duraturas, clarae memoriae Philippo II et
Philippo III Portugalliae et Algarbiorum
regibus catholicis avo et genitori tuis re-
spective, ac omnibus et singulis christifi-
delibus in Portugalliae et Algarbiorum
regnis, aliisque terris et locis in dictis
litteris expressis consistentibus, et ad illa
declinantibus, qui certa munera adimple-
vissent, a felici recordationis Gregorio XIV,
die XII aprilis, pontificatus sui anno I, et
deinde a Clemente VIII ad triennium, po-
stea a Paulo V, Romanis Pontificibus prae-
decessoribus nostris, die XXIII decembris
MDXCV, per suas in eâdem formâ Brevis ex-
peditas litteras² ad sexennium a dictâ die
XXIII decembris inchoandum respective
concessas, et ut praefertur, extensas et
prorogatas, iustis et gravibus causis ad-
ducti ad sexennium a datâ litterarum no-
strarum praedictarum inchoandum exten-
dimus et prorogavimus³ nec non eidem
maiestati tuae, ac omnibus christifidelibus
praedictis, indulgentias et gratias spiritua-
les et temporales praedictas, cum omnibus
et quibuscumque indultis, facultatibus,
concessionibus, declarationibus, extensio-
nibus, conditionibus, clausulis et decretis
in Gregorii, Clementis et Pauli, praedeces-
sorum nostrorum, ac nostris litteris con-
tentis, ad sexennium auctoritate apostolicâ
de novo concessimus et indulimus, et
alias, prout in dictis litteris nostris huius-
modi plenius continetur

¹ Quae, ut vides, hic non leguntur (R. T.).

² Etiam praefatae litterae desunt (R. T.).

³ Edit. Main. legit *prorogamus* (R. T.).

§ 2. Ut autem fabrica basilicae Principis apostolorum de Urbe, quae in eiusdem apostolorum Principis honorem iam multis annis ingentibus sumptibus extruitur, parte aliâ¹ eorumdem fidelium eleemosynarum adiuvetur, volumus, et dictâ auctoritate, tenore praesentium, decernimus, ut ex eleemosynis, quae causâ et occasione dictarum indulgentiarum et gratiarum erogabuntur, decem millia ducatorum auri de camerâ quotannis, a datâ praesentium incipiendo, eidem fabricae impertiri, ac pro eâ venerabili fratri Vincentio episcopo Albinganensi, spoliis et iurium camerae apostolicae in praedictis regnis moderno et pro tempore existenti collectori, solvi omnino debeant.

Decem mille
ducatos fabri-
cae sancti Petri
quotannis ex e-
leemosynis col-
ligendis solvi
praecipit.

§ 3. Mandantes propterea dilecto filio Antonio Mascarenas praedictarum gratiarum exequutori et commissario a nobis deputato, et pro tempore exequutori et commissario deputando, omnibusque ad quos spectat et spectabit, ut praefertur, quod² pecuniarum summam collectori praedicto integre solvi faciant.

Qui quidem
exequutores col-
lectori spolio-
rum solvi de-
beant.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tol-
luntur.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVI septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 16 septembris 1621, pont. anno I

XXXI.

*Facultas officiali Metensi uniendi abbatiam S. Gorgonii primatui collegiatâe ecclesiae B. M. V oppidi de Nancey Tullensis dioecesis*³

¹ Forsan legendum *aliquâ* (R. T.).

² Coniunctionem *quod* nos addimus (R. T.).

³ Ex Regest. in Secret. Brev

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
Dilecto filio officiali Metensi,
salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Ex supremæ maiestatis providentiâ in dignitatis sublimitate, meritis licet imparibus, divinâ dispositione constituti, votis illis, per quæ dignitatum quæcundibet utilitatibus et commodis consulitur, libenter annuimus, et in his pastoralis officii partes, etiam per unionis aliarum dignitatum, ministerium impendimus, prout, locorum, temporum et personarum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Causa belli secularizatum fuit in nosterium sacri Gorgonii Gorziensis et in collegiatam ecclesiam cum abbacia seculari erectum.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper, pro parte dilectorum filiorum nobis viri Henrici Lotharingiae et Barri ducis, et Caroli a Lotharingia clerici Tullensis diocesis, petitio continebat, quod dudum monasterium sancti Gorgonii loci Gorziensis, Ordinis sancti Benedicti, Metensis seu nullius diocesis, exorto in illis partibus inter potentissimos principes bello seu militari incendio, ad fundamenta usque conflagravit, et eâ potissimum occasione monasterium ipsum, auctoritate apostolicâ, perpetuo suppressum et extinctum, illiusque ecclesia in seculari et collegiatam cum unâ abbatiâ, unoque decanatu, ac nonnullis canonicatibus et præbendis, etiam secularibus, certis modo et formâ tunc expressis eadem auctoritate erecta fuit; dictaque abbatiâ in huiusmodi erectione omnia et singula proprietates, bona, iura, iurisdictiones et emolumenta, ad mensam abbatialem dicti monasterii ante suppressionem et extinctionem huiusmodi spectantia, in dotem, a mensâ capitulari dictae collegiatae ecclesiae separatam et distinctam, accepit, et ad praesens ultra praedictum locum de Gorziensi seu circiter alia loca territoriorum continua et coniuncta sub suâ iurisdictione temporali possidet:

§ 2. Saepe vero, dum bellici tumultus in illis vel aliis ibi proximis partibus excitantur, copiae militares ad ipsa loca, uti iurisdictioni personae ecclesiasticae subiecta, divertere, et non solum in eorum habitatores saevire, eosque bonis et facultatibus spoliare, ac rapinas et caedes, aliaque maleficia perpetrare, sed etiam plerumque ipsa loca et aedificia incendiis et ruinis misere vastare et destruere, dictaeque abbatiæ in bonis et redditibus suis gravia damna et detrimenta afferre solent; et annis proxime elapsis, repentino quodam ingruente bello, dilecti filii incolae et habitatores dictorum locorum, direptionem timentes, fugâ cum uxoribus et liberis suis arreptâ, domos et bona saevitiae militari exposita miserabili spectaculo relinquere coacti fuerunt; et, cum¹ abbas dictae collegiatae ecclesiae pro tempore existens hæc mala et inconvenientia nec propriis viribus repellere, nec illis absque ope et auxilio potentis alicuius principis occurrere possit,² incolae et habitatores praedicti omnem salutis suae rationem adversus calamitates bellicas huiusmodi in ope alienâ positam esse videntes, facile alicuius principis, in cuius dominiis hæresis toleretur, subsidium, etiam ipso abbate invito, implorabunt, et se illi, ipsaque loca tutanda committent; et, si id eveniet, dubium non est, quin ipsius hæresis venenum in dicta loca penetrare, et inde in Barri, in quo illa inclusa sunt, et, qui illis proximus est, Lotharingiae ducatus, magno religionis catholicae damno et salutis animarum periculo, sese diffundere debeat³; et nihil collegiatae ecclesiae et abbatiæ ac locis praedictis in hoc misero eorum statu magis expedire videtur, quam illis auxilium eius principis conciliare, cui, pro conservatione iurium suorum, iniurias,

Sed ingruentibus bellis periculum est, ne maiora damna etiam spiritualia illius subditi patiantur:

1 Particula *cum* addendum censuimus (R. T.).

2 Coniunctionem *ac* delemus (P. T.).

3 Edit. Main. legit *debeant* (R. T.).

bella et militares direptiones a dictis locis arcere, et eorum incolas in avitâ religione catholicâ manutenere, necesse futurum sit:

In oppido vero de Nancy collegiata ecclesia beatae Mariae Virginis, immediate Sedi Apostolica subiecta, erecta reperitur nonnullis iussu illius privilegio, et cum primatu.

§ 3. In oppido vero Nancey Tullensis dioecesis (quod residentiâ ducum Lotharingiae, procerum et magnatum ac aliorum nobilium illius provinciae personarum concursu, populique frequentâ celeberrimum est) una insignis collegiata ecclesia, sub invocatione et ad honorem Deiparae Virginis aliâs a felicitis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro erecta et Sedi Apostolicae immediate subiecta, in eâque unus primatus, dignitas inibi principalis, ac tres aliae dignitates, videlicet decanatus, cantoria, et scholastria, et tresdecim canonicatus, et totidem praebendae, et octo perpetuae sine curâ cappellaniae, vicariae nuncupatae, quae de iure patronatus ducis Lotharingiae pro tempore existentis ex fundatione et dotatione existunt, adesse reperiuntur; et in limine erectionis ipsius collegiatae ecclesiae Deiparae Virginis, illius primati¹ etiam pro tempore existenti iurisdictio in dilectos filios eius capitulum, canonicos, cappellanos et alios ministros ac personarum ad canonicatus et praebendas praedictos pro tempore praesentatarum institutio attributa, facultasque missam et alia divina officia pontificaliter et iure episcoporum celebrandi, populo benedictionem impendendi, paramenta et ornamenta ecclesiastica benedicendi, ac ecclesias pollutas reconciliandi; et successive fabrica ipsius ecclesiae Deiparae Virginis eleganti et sumptuoso admodum aedificio, impensâ dicti Henrici ducis, cepta fuit; hisque et aliis pluribus nominibus et titulis ecclesia² Deiparae Virginis et dignitas primatus praedicti in totâ illâ provinciâ maxime spectabiles et conspicuae existunt; ipse tamen primatus eos fructus et redditus annuos non habet, ex quibus

eius pro tempore possessor statum suum, iuxta dignitatis huiusmodi exigentiam, dictique oppidi et aulae ducalis in eo versantis splendorem, decenter et commode manutenere possit:

§ 4. Verum si dicta abbatia, unâ cum eis annexis, ac iuribus, iurisdictionibus et pertinentiis suis universis, quae a mensâ capitulari dictae ecclesiae sancti Gorgonii distincta ac separata sunt, ut praefertur, praedicto primatui per nos et Sedem Apostolicam perpetuo uniatur et incorporetur, dictus primatus, cuius, dum pro tempore vacat, provisio et collatio, ad praesentationem dicti ducis faciendam, ad Sedem praedictam spectat, competentem fructuum subventionem inde recepturus, et dux ipse pro tempore existens, intuitu et contemplatione iurispatronatus quod illi in dicto primatu competit, defensionem honorum et iurium dictae abbatiae tamquam ad ipsum primatum beneficio unionis huiusmodi spectantium libenter suscepturus, ac devastationem et direptiones militares a dictis locis pro viribus propulsaturus, ipsaque loca impoterunt ab eisdem devastationibus et reparationibus¹, direptionibus, aliisque bellorum iniuriis, praesertim a labe haeresis, protectione et ope dicti Henrici ducis tuti futuro, nec inde divini cultus in dictâ ecclesiâ sancti Gorgonii, apud quam illius abbas pro tempore existens ex defectu habitationis nudam prorsus residentiam, hactenus facere consuevit, aliquod detrimentum passurus sit:

§ 5. Quare pro parte Henrici ducis et² (qui, ut asseritur, praedictam abbatiam obtinet, et dilecto filio Antonio de Lenoncourt moderno primati dictae ecclesiae Deiparae Virginis coadiutor perpetuus et irrevocabilis in regimine et administratione dicti primatus, cum futurâ in eodem

Si abbatia illa isti primati uniatur, bonum futurum:

Haque Henricus Lotharingiae dux petit istam sancti Gorgonii abbatiam primatui ecclesiae beatae Mariae Virginis de Nancey uniri.

¹ Edit. Main. legit *primati* (R. T.).

² Edit. Main. legit *ecclesiae* (R. T.).

¹ Vox *reparationibus* minus apta videtur (R. T.).

² Edit. Main. legit *eo*, sed perperam (R. T.).

successione, apostolicâ auctoritate deputatus reperitur) Caroli praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus abbatiam huiusmodi dicto primatui unire, annectere et incorporare, aliâsque in praemissis cōpportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Pontifex officiali Metensi facultatem concedit ad huiusmodi unionem devolendi.

§ 6. Nos igitur, qui dudum inter alia volumus, statuimus et ordinavimus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, teneantur¹ exprimere verum annum valorem, secundum communem aestimationem, tam beneficii uniendi, quam illius, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, certam de praemissis notitiam non habentes, ac Henricum ducem et Carolum praedictos, eorumque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, necnon aliarum unionum et applicationum dicto primatui hactenus quomodolibet factarum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per praesentes committimus et mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, de praemissis omnibus et singulis, horumque circumstantiis universis, auctoritate nostrâ te diligenter informes, et, si per informationem eandem ita esse repereris, abbatiam praedictam (cuius, et illi forsannexorum fructus, redditus et proventus ad mille quingentos florenos auri in libris camerae apostolicae taxati reperiuntur), cum primum illam per cessum, etiam ex causâ permutationis, etiam in manibus Romani Pontificis pro tempore existentis, vel decessum, seu privationem, aut quam-

vis aliam dimissionem, seu amissionem, seu matrimonii contractum praedicti Caroli, seu et religionis ingressum, etiam apud Sedem Apostolicam, et in aliquo ex mensibus, nobis, et eidem Romano Pontifici pro tempore existenti, Sedique praedictae per quascumque constitutiones apostolicas aut cancellariae apostolicae regulas editas et edendas nunc et pro tempore reservatis, aut ordinariis collatoribus etiam per easdem vel quasvis alias constitutiones apostolicas aut regulas seu litteras alternatarum vel alia privilegia et indulta concessis hactenus et imposterum concedendis, aut iure ordinario vel aliâs competentibus et competituris, vacare contigerit (etiamsi actu nunc praemisso, aut alio quovis modo, et ex alterius cuiuscumque personâ, seu per liberam resignationem dicti Caroli, vel cuiusvis alterius, de illâ in Romanâ curiâ vel extra eam, etiam coram notario publico et testibus, sponte factam, aut constitutionem felicitis recordationis Ioannis Papae XXII praedecessoris, quae incipit *Execrabilis*, aut assequutionem alterius beneficii ecclesiastici quavis auctoritate collati, vacet), etiamsi tanto tempore vacaverit, quod eius collatio, iuxta Lateranensis statuta concilii, ad Sedem Apostolicam legitime devoluta, ipsaque abbatia dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservata existat, et ad illam consueverit quis per electionem assumi, eique cura iurisdictionalis imminet animarum, et super eâ inter aliquos lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, cum annexis huiusmodi ac iuribus etiam beneficia ecclesiastica (non tamen nobis, aut Romano Pontifici pro tempore existenti quomodolibet reservata vel affecta) conferendi, et personas idoneas ad ea, cessantibus etiam reservationibus et affectionibus apostolicis, praesentandi vel nominandi, iurisdictionibus, bonis, proprietatibus

¹ Edit. Main. legit *quod ... teneri* (n. 7.)

et pertinentiis suis universis (dummodo tamen deinceps perpetuis futuris temporibus de eodem primatu, occurrente illius vacatione, primo tamquam liberae collationis, et deinde ad praesentationem ducis pro tempore existentis praedicti, et sic in perpetuum¹ alternis vicibus, per Romanos Pontifices clerico tantum seu presbytero capaci et idoneo, qui vere et non ficto in loco, dominio temporali eiusdem ducis subdito, oriundus sit, provideri, ac in singulis provisionibus huiusmodi de alternativâ provisionis, sic, ut praefertur, faciendae, specialis, seu specifica, et expressa mentio fieri debeat, alias provisiones in contrarium faciendae nullius sint roboris et momenti, nec etiam coloratum titulum possidendi illis, quibus factae fuerint, tribuere possint), ita quod liceat dicti primatus possessori pro tempore existenti, corporalem, realem et actuaalem illorum omnium possessionem, per se, vel alium, seu alios, eius ac dicti primatus nomine, propriâ auctoritate apprehendere et apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta ex eis provenientia quaecumque percipere, exigere, levare, recuperare, administrare, locare et arrendare, ac in suos necnon primatus et abbatae praedictorum usus et utilitatem convertere, Dioecesani loci, vel cuiusvis alterius, licentiâ desuper minime requisitâ, cum hoc tamen, quod ipsi primates nunc et pro tempore existentes apud dictam ecclesiam Deiparae Virginis solummodo residentiam facere teneantur, auctoritate nostrâ perpetuo unias, annectas et incorpores.

Quod si fecerit, ratum habet, praesentesque litteras perpetuum vigorem vult habere.

§ 7. Nos enim, si unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi per te vigore earundem praesentium fieri contigerit ut praefertur, easdem praesentes sub quibusvis similium vel dissimilium

gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, seu alios Romanos Pontifices successores nostros, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ ac de apostolicae potestatis plenitudine, pro tempore quomodolibet factis, minime comprehendendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo antea quomodolibet erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori datâ per dictum Henricum duces et successores suos Lotharingiae duces pro tempore existentes quodcumque eligendâ, concessas, ac semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet spectat et spectare poterit quomodolibet in futurum, perpetuo, firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, et, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 8. Non obstantibus prioribus voluntate, statuto et ordinatione nostris praedictis, ac Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, aliisque apostolicis, etiam in synodalibus, provincialibus, universalibus conciliis editis et edendis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ac dictarum collegiatarum ecclesiarum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmi-

Quibuscumque non obstantibus.

¹ Edit. Main. legit *in perpetuam* (R. T.).

tate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, illis, illorumque capitulis, canonicis, aliisque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, ac aliâs in contrarium forsâ quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus (etiamsi pro illorum sufficienti derogatione aliâs de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, et individua mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret) eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, xvi kalendas octobris, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 16 septembris 1621, pontif. an. I.

XXXII.

Pampilonensis universitatis erectioni, cui ceterarum universitatum privilegia conceduntur¹.

Gregorius episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Caelestis Patris providentiâ ad summi apostolatus apicem evecti, tamquam de

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

excelso monte ad ima agri irrigui militantis Ecclesiae nostrum dirigentes intuitum, ac considerantes, quod per litterarum studia ad bene, beateque vivendum via praebetur, adeptâque scientiarum cognitione iustitia colitur, suum cuique tribuitur, ac belli et pacis tempore, domi forisque, res aequitate geruntur, ac omnis humanae conditionis prosperitas augetur, fides atque religio propagatur, et divini nominis cultus protenditur, ad ea, per quae studia ipsa florere valeant, libenter intendimus, et in his apostolicae providentiae partes conferimus, prout catholicorum regum vota exposcunt, et nos, locorum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Sane, carissimus in Christo filius noster Philippus IV Hispaniarum rex catholicus, suo et dilectorum filiorum syndicatorum et deputatorum regni Navarrae nominibus, nobis nuper exponi fecit, quod, cum aliquot iam ante annos deputati et syndici dicti regni Navarrae gloriosae memoriae principi Philippo III Hispaniarum regi catholico totius regni nomine exposuissent, quod, licet regnum illud florentissimum, illiusque incolae in litterarum studia et scientiarum cognitionem propensissimi essent, quia tamen nullum in eo aderat studium generale, in quo scientiarum omnium lectiones haberentur, quamplurimi praestantissimorum ingeniorum adolescentes praecipue pauperes, et virorum tenuioris fortunae filii, gustato humanarum litterarum et disciplinarum fructu, et de his iam benemeriti, ad graviora philosophiae, iurisprudentiae, theologiae et medicinae studia aspirantes deficientibus eis facultatibus, ad remotas universitates, in quibus harum scientiarum doctrinae incumbitur, studiis vacandi gratiâ, se conferre non valentes, pedem sistere, et in obscuro et tenebris iacere cogebantur

Proceres regni Navarrae Philippo III supplicavit pro erectione studii generalis Pampilonae.

proindeque ab eodem Philippo III rege in civitate Pampilonae unam studii generalis universitatem institui supplices petiissent;

Rex prœregi
dat in mandatis,
locum opportu-
num eligit.

§ 2. Idem Philippus III rex, etsi honorificis illis subditorum suorum votis regio animo gratulabatur, atque¹ eâ in re, quam et ipse (pro eo quod regna et dominia omnia temporali suo dominio et gubernio summâ cum potestate subiecta, eorumque incolas, amore prosequeretur) summo-
pere desiderabat, facile exorari passurus esset, nihilominus tamen, quia, ad felicem huius rei successum, loci selectum non parum conducere arbitrabatur, suo tunc in dicto regno prœregi et capitaneo generali atque consiliariis commisit, ut cum assistentiâ sui procuratoris fiscalis et patrimonialis eiusdem regni, ad² eum de loci opportunitate, aliisque ad statum universitatis stabiliendum requisitis, referrent :

Prœrex Pam-
pilonam eligit.

§ 3. Quorum relatione cum accepisset³, civitatem Pampilonensem, utpote amplissimam et in medio regni sitam, opportunissimum locum, ubi talis universitas fundari posset, iamque pro illius fundatione, tum ab universo regno, tum a particulâ personis, duodecim mille ducatos huius fundationis principio inservituros oblatos fuisse, et quondam Martinum de Abaurrea suo testamento conventui fratrum Ordinis sancti Dominici dictae civitatis sex mille ducatos eâ conditione reliquisse, ut, si in dictâ civitate universitas institueretur, duas cathedras seu lectiones, artium nempe unam, et theologiae alteram, facere tenerentur; ipsamque civitatem eo opportuniorem esse, quod in eâ iam adesset unum collegium religiosorum Societatis Iesu, in quo iidem religiosi pro laudabili eorum instituto iuventutem humaniores litteras et disciplinas edocebant,

a quingentis et amplius scholaribus continuo frequentatum; atque relationi præsenti prœrex et consiliarii quaedam capitula seu statuta et constitutiones ab eis exarata, quae in ipso institutionis dictae universitatis primordio, rerum et temporum atque etiam loci qualitatibus pensatis, proponenda et observanda iudicaverant, modum legendi, docendi, scholas frequentandi, gradus conferendi, et recipiendi salaria, et iura solvendi, et alia felix regimen et gubernium futurae universitatis concernentia, adiunxissent, illaque ad eundem Philippum III regem transmisissent;

§ 4. Praedictus Philippus rex III, illis accurate perspectis, et proinde considerato⁴ quantum ex litterarum studiis catholica fides, tenebrosâ ignorantiae caligine expulsâ, augeatur, divini numinis cultus profendatur, veritas agnoscat, iustitia colatur, reliquaeque virtutes illustrentur, ac bene beateque vivendi via paretur, ut praedicti sui regni adolescentes, adeptâ humanarum litterarum cognitione, ad excelsum doctrinae fastigium aspirantes, eo facilius illud attingere possent, quo praesentio-rem haberent studendi commoditatem, praedictis deputatis et syndicis unam universitatem studii generalis, in quo philosophia, ius civile et canonicum, ac medicina et theologia docerentur, et in quâ capitula, statuta et constitutiones antedicta, quae etiam ipse confirmavit, observarentur, in dictâ civitate instituendi facultatem concessit, seque ac successores suos Hispaniarum reges catholicos illius patronos et protectores constituit, illamque⁵ sub suâ et eorum regiâ protectione suscepit; in illius vero cancellarium episcopum Pampilonensem tunc et pro tempore existentem deputavit;

Philippus rex
suis commissariis
mandat, studium generale
ibi erigant.

§ 5. Ipsique universitati, illiusque can-

Nonnullaque

¹ Pessime edit. Main. legit *teque* pro *atque* (R. T.).

² Praeter rem ibidem legitur *et* pro *ad* (R. T.).

³ Erronee quoque ea ed. hab. *accessisset* (R. T.).

⁴ Sic duximus legendum aptius quam *consideratis* prout legit edit. Main. (R. T.).

⁵ Edit. Main. legit *illaque* (R. T.).

eidem concedit
privilegia.

cellario, lectoribus, doctoribus, graduatis, scholaribus, ministris, et aliis personis, omnia privilegia, libertates et exemptiones, immunitates et gratias, quibuscumque universitatibus studiorum generalium regnorum Hispaniae, tam per ipsum quam per eius praedecessores reges concessa, attribuit, cum hoc tamen quod doctores, lectores, graduati, scholares, ministri, et aliae dictae universitatis personae praetextu privilegiorum huiusmodi, seu quia in ipsâ universitate matriculati essent, proprium forum et¹ eorum iudicium competentium iurisdictionem declinare non poterunt, sed, illis non obstantibus, suis legitimis superioribus clerici et presbyteri, nempe Ordinario loci et ecclesiasticis, laici² vero secularibus et laicis iudicibus subiecti remanerent, et aliâs, prout in eiusdem diplomate regio plenius continetur.

Philippus IV
praedicta omnia
auctoritate apo-
stolica petit
confirmari.

§ 6. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, dictus Philippus IV rex (cui probe innotescit, quod Philippus III rex eius genitor, non multo ab hinc tempore rebus humanis exemptus, praedictam universitatem apostolicâ auctoritate erigi desiderabat, iamque desuper felicitis recordationis Paulo Papae V praedecessori nostro scripserat), huiusce charissimi sui genitoris, qui et praedicto diplomate regio et ipsi eius filio praedictam universitatem commendavit, intentionis conscius, et per eius vestigia incedere intendens (ut, quod ipse iam animo conceperat et morte praeventus tempore assequi non potuerat, ipso eius filio quasi in ipso suscepti haereditariorum regnorum et dominiorum gubernaculi principio procurante, nostris auspiciis ad effectum perducatur), plurimum cupiat perpetuam universitatem per nos, ut infra, erigi; quare pro parte dicti Philippi IV regis, nominibus praedictis, nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus in

praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 7. Nos igitur, quibus nihil magis cordi est, quam, ut temporibus nostris litterarum studia florescant, praedictum Philippum IV regem, et dictorum syndicorum et deputatorum singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censes, ex voto venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium Concilii Tridentini interpretum, in praedictâ civitate Pampilonensi universitatem studii generalis, in qua philosophia, medicina, ius civile et canonicum, atque theologia doceantur, et in his facultatibus publice lectiones habeantur, et cuius cancellarius sit et esse debeat venerabilis frater noster modernus et pro tempore existens episcopus Pampilonensis, qui, in casu absentiae aut impedimenti, unum ex canonicis professis ecclesiae Pampilonensis in vicecancellarium¹ deputare possit, apostolicâ auctoritate, ad instar Salamantinae, Complutensis, et aliarum Hispaniae universitatum, sine alicuius praeiudicio, perpetuo erigimus et instituimus:

§ 8. Illique sic erectae et institutae, ac eius pro tempore existentibus cancellario, vicecancellario, rectori, magistris, doctoribus, lectoribus, praeceptoribus, graduatis, scholaribus, bidellis, nunciis, et aliis officialibus ac personis, necnon membris et subditis, quod omnibus et singulis indultis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, honoribus ac praeceminentiis Salamantini et Complutensi, ac quibusvis² aliis Hispaniae

Iterum erigit universitatem Gregorius.

Illique ceterarum universitatum privilegia elargitur.

¹ Praep. in delemus (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit loci (R. T.).

¹ Edit. Main. legit vicecancellario (R. T.).

² Sic corrigimus loco quibus (R. T.).

universitatibus praedictis, illarumque pro tempore existentibus cancellariis, vicecancellariis, lectoribus, magistris, doctoribus, praeceptoribus, graduatis, scholaribus, procuratoribus, bidellis, nunciis, aliisque officialibus ac personis, nec non membris et subditis, in genere et specie, tam apostolicâ, quam imperiali et regiâ auctoritatibus, aut aliâs quomodolibet, concessis, seu legitime praescriptis, aut in posterum concedendis, ac quibus illae et illa utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum (cum hoc, quod, praetextu privilegiorum huiusmodi, seu quia in ipsâ universitate matriculati fuerint, proprium forum et eorum iudicum competentium iurisdictionem declinare non possint, sed, illis non obstantibus, suis legitimis superioribus, clerici et presbyteri nempe Ordinario et ecclesiasticis, laici vero secularibus et laicis iudicibus subiecti remaneant), uti, potiri et gaudere; necnon iis qui in praedictâ, atque etiam iis qui in quavis aliâ universitate, disciplinis et facultatibus praedictis studere inceperint, ut studia sua in eâ continuare, et, qui in universitate per praesentes erectâ huiusmodi per tempus debitum studuisse et in scientiâ ac moribus idonei comperti fuerint, in artibus et medicinâ, philosophiâ, theologiâ, nec non iuribus et facultatibus praedictis, baccalaureatus, etiam formati, et licentiatu- rac, nec non doctoratus et magisterii, et quosvis alios ipsius universitatis solitos gradus earum scientiarum, in quibus studuerint, a cancellario, seu vicecancellario, nec non rectore et doctoribus universitatis per praesentes erectac, seu² ab his ad quos spectabit, recipere, et ipsorum graduum solita insignia sibi exhibere facere, et, postquam huiusmodi gradus et illorum insignia su-

sceperint, scientias, in quibus graduati fuerint, docere et interpretari, ac in eis disputare, nec non quoscumque actus gradui seu gradibus per vos¹ concessis benemeritis² facere et exercere, aliisque omnibus et singulis privilegiis, gratiis, favoribus, praerogativis et indultis, quibus alii in Salamantinensi et Complutensi, ac quibusvis aliis Hispaniarum universitatibus approbatis iuxta illarum constitutiones et mores promoti de iure, usu, consuetudine, aut aliâs, utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, etiam uti, frui et gaudere possint, in omnibus et per omnia, perinde ac si gradus huiusmodi in Salamantinensi, seu Complutensi, aut aliis universitatibus praedictis iuxta illarum constitutiones et consuetudines huiusmodi suscepissent; nec non moderno et pro tempore existenti episcopo Pampilonensi huiusmodi universitatis per praesentes erectae futuro cancellario, ut per se, vel alios, quos ad id duxerit deputandos, ultra praedicta, quaecumque alia pro dictae universitatis per praesentes erectae directione et conservatione, ac rectorum, magistrorum, lectorum, praeceptorum, bidellorum, nunciorum, ac aliorum officialium electione, scholarium promotione, quaecumque statuta et ordinationes (licita tamen et honesta, ac sacris canonibus, praecipue vero Concilii Tridenti decretis non contraria) facere, edere, ac, pro rerum, temporum et personarum qualitate et varietate, mutare, corrigere, alterare, ac reformare, cassare, et alia de novo condere, ac super illorum observatione quascumque poenas imponere, libere et licite valeant³, dictâ apostolicâ auctoritate concedimus et indulgemus.

§ 9. Decernentes praesentes litteras, etiam ex eo quod interesse habentes seu

Clausulas pro praesentium litterarum firmitate apponit.

¹ Subintellige *possint, concedimus et indulgemus*, uti postea sequitur in fine § (R. T.).

² Vocem *seu* nos addimus (R. T.).

¹ Potius lege sit *per nos vel per eos* (R. T.).

² Vide annon desit *competentes* (R. T.).

³ Potius legeretur *valeat* (R. T.).

praetendentes ad hoc vocati non fuerint, nec praemissis consenserint, aut quocumque alio praetextu, seu aliàs ex quavis causâ, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae, aut quovis alio defectu, impugnari, invalidari, et ad terminos iuris reduci, in ius vel controversiam revocari, seu adversus illas quodcumque iuris, facti vel quodvis remedium impetrari ¹ non posse, nec sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus et aliis contrariis dispositionibus, a nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus quandoque et sub quibuscumque tenoribus et formis pro tempore emanatis, comprehendendi; et, quoties illae emanabunt, toties in pristinum et eum, in quo antequam emanarent erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo, sub quacumque etiam posteriori datâ, quandoque eligendâ, de novo concessas, validasque et efficaces fore et esse, ac suos plenarios et integros effectus sortiri, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos iudicari et definiri debere, necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contraria tollit. • § 10. Non obstantibus praemissis, ac apostolicis, nec non in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod singuli magistri, doctores et lectores universitatis per praesentes erectae huiusmodi, in principio cuiuslibet anni, seu renovatione studiorum, factâ prius per ipsorum et eorum quolibet in manibus Ordinarii catholicae fidei professione, iuxta articulos a Sede Apostolicâ propositos, se nihil, quod illi quovis

¹ Edit. Main. legit *impetrare* (R. T.).

modo repugnet, aut sit contra bonos mores, lecturos, docturos, aut interpretaturos solemnem iuramento se adstringere debeant; in hoc quoque idem Ordinarius sedulam operam iuxta dicti concilii decreta adhibere teneatur.

§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, erectionis, institutionis, concessionis, indulti, decreti et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Clausulae poenales.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, sextodecimo kalendas octobris, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 16 septembris 1621, pontif. an. I.

XXXIII.

Revocatio quarumcumque electionum iudicum conservatorum hactenus factarum, et nova de eis eorumque electionibus in posterum faciendis dispositio¹.

Sanctissimus in Christo pater et dominus noster D. Gregorius divinâ providentiâ Papa XV, ex certis rationalibus causis animum suum moventibus, et de voto venerabilium fratrum suorum S. R. E. cardinalium Concilii Tridentini interpretum, partim felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris sui vestigiis inhaerendo,

§ 1. Revocavit, ac nullas et invalidas decrevit, omnes et quascumque iudicum conservatorum electiones, nominationes

Pontifex revocat omnes et quascumque electiones conservatorum hactenus factas.

¹ De hac materiâ vide dispositionem Bonifacii VIII in cap. XI *De rescript.* num. 6, et etiam cap. I et XV *De offic. deleg.* num. 6; necnon Concil. Trid. sess. XIV, cap. V *De ref.*, et Leonis X Constit. XXIV, tom. V, pag. 685, et Clem. VIII Const. V, tom. IX, pag. 524.

seu deputationes, tam in vim litterarum conservatorium iuxta formam in quinto cancellariae descriptam, quam in vim quorumcumque privilegiorum perpetuo, vel ad tempus nondum elapsam, apostolicâ auctoritate concessorum, seu aliâs quocumque iure vel titulo hactenus factas, pro quibuscumque conventibus, capitulis, militiis, etiam sancti Ioannis Hierosolymitani, congregationibus, collegiis, ordinibus, monasteriis, hospitalibus, aut aliis quibusvis piis, tam secularibus quam cuiusvis Ordinis, etiam Mendicantium, seu instituti vel societatis regularibus, locis quantumvis exemptis, etiam de necessitate exprimentis, seu illorum personis, cuiusvis qualitatis seu conditionis existant.

Statuit huiusmodi electiones de cetero fieri ut hic.

§ 2. In futurum vero Sanctitas sua hac generali et perpetuo valitura constitutione statuit et decrevit, ut iudices conservatores huiusmodi, sive principales sive subrogati, eligi, nominari aut deputari non possint, nisi, non solum habeant qualitates requisitas et descriptas in constitutione similis recordationis Bonifacii Papae VIII etiam praedecessoris sui, quae incipit *Statutum*, ita ut vel dignitate ecclesiasticâ praediti, vel personatum obtinentes, vel ecclesiarum cathedralium canonici existant, sed etiam in conciliis provincialibus aut dioecesanis, iuxta decretum concilii praedicti, iudices electi seu designati sint.

Ac conservatores aliter eligi vetat.

§ 3. Quodque deinceps litterae conservatoriae, per Sedem Apostolicam concedendae, infrascriptis tantum dirigantur, et si quae litterae aliter expediuntur, illae, ac deputationes huiusmodi, omniaque exinde sequenda, nullius sint roboris vel momenti.

Eligentibusque poenas infligit.

§ 4. Et nihilominus qui secus, quam iuxta formam superius praescriptam, conservatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare, aut electis, nominatis, seu deputatis uti ausi fuerint,

regulares quidem voce activâ et passivâ sint ipso iure privati, adeo ut habilitationem a nemine, praeterquam a Romano Pontifice, consequi valeant; reliqui vero aliis poenis arbitrio Sanctitatis suae coëreantur, et praedictorum omnium conventus, monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personae ac bona, careant conservatore ad annum, ita ut illorum causae interea coram locorum Ordinariis dumtaxat cognosci ac diffiniri debeant.

§ 5. Ceterum, ut latius pateat conservatorum huiusmodi deligendorum facultas, Sanctitas sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, ut in synodis provincialibus aut dioecesanis quamplures personas, ex habentibus qualitates in praedictâ constitutione eiusdem Bonifacii praedecessoris contentas et alioquin ad id aptas, designari procurent, et si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio capituli alium in eius locum usque ad futuram provincialem aut dioecesanam synodum.

Personas eligibiles in conservatores in synodis provincialibus ab Ordinariis certo modo designari decernit.

§ 6. Insuper Sanctitas sua, inhaerendo hac in parte decreto similis recordationis Gregorii Papae XIII, etiam praedecessoris sui, statuit et ordinavit, ut regulares ac personae huiusmodi, in Italia infra duos, extra Italiam vero infra sex menses a die publicationis in Urbe praesentis constitutionis inchoandos, debeant sibi eligere seu assumere conservatores, iuxta formam superius propositam.

Tempus ad eligere huiusmodi conservatores praefinit.

§ 7. Eiusque electionis seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta curiae Ordinariorum exhibere et dimittere teneantur, alioquin, eo termino elapso, quamdiu conservatores secundum formam praesentis constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conveniantur.

Electionesque factas in actis curiae Ordinariorum exhiberi mandat.

§ 8. Quodque conservatores huiusmodi semel legitime deputati, nisi ex legitimâ causâ, a Sede Apostolicâ aut locorum Or-

Nec non electos infra quinquennium mutari prohibet.

dinariis, prout iisdem regularibus et aliis supradictis libuerit, approbandâ, durante quinquennio a die deputationis amoveri aut mutari nullatenus possint aut valeant.

Conservato-
rum iurisdictio-
nem declarat.

§ 9. Ad haec statuit Sanctitas sua, ut coram ipsis conservatoribus regulares ac personae suprascriptae conveniri quidem, aut trahi debeant, sed alios convenire, aut trahere non possint; ita ut memorati conservatores in causis, in quibus regulares et alii actores fuerint, nullam prorsus iurisdictionem habeant, sed in iis tantum, in quibus rei exiterint, neque extra civitates, seu dioeceses, in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere praesumant.

Controversias
inter conserva-
tores et Ordina-
rios per arbitros
decidi iubet.

§ 10. Si qua¹ vero inter iudices conservatores huiusmodi et locorum Ordinarios controversia super competentia iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causâ procedatur, donec per arbitros in formâ iuris electos super iurisdictionis competentia fuerit iudicatum.

Conservato-
rum et litigan-
tium suos limi-
tes excedentium
iuxta Bonifacii
VIII Constitutio-
nem poenas
decretat.

§ 11. Quod si qui conservatores, sive in hac parte sive alias quomodolibet, suos limites excesserint, per annum ab officio conservatoris huiusmodi suspensi sint, et pars, quae hoc fieri procuraverit, sententiam excommunicationis incurrat, iuxta formam alterius Constitutionis eiusdem Bonifacii praedecessoris, quae incipit *Hac constitutione*, quam Sanctitas sua in omnibus, quae praesenti constitutioni non adversantur², innovavit et innovat.

Iudices non sus-
pecti, quando
a principibus
peti possint ex-
plicat.

§ 12. Per hoc tamen non intendit Sanctitas sua prohibere, quominus regulares et alii supradicti in casibus a iure permissis petant iudicem non suspectum a principibus seu magistratibus secularibus; dum tamen haec tria copulative concurrant, videlicet, ut regulares et alii praedicti sint actores, non autem rei, utque agant contra laicum, non autem contra

ecclesiasticum vel alias a iurisdictione seculari exemptum, atque ut causa, in qua iudex deputatur, fuerit profana, non autem ecclesiastica, et in eâ iuxta sacrorum canonum dispositionem laicus, ut praefertur eligendus, iudex competens existat.

§ 13. Quae omnia et singula in praesenti constitutione contenta Sanctitas sua voluit inviolabiliter observari, decernens sic in iis ceterisque omnibus praemissis per quoscumque, etc., etiam sacri palatii apostolici auditores, nec non S. R. E. cardinales (sublatâ, etc.) iudicari, etc., nec non irritum et inane, etc.

Observan-
tiam praemis-
sorum praecipit
cum decreto ir-
ritanti.

§ 14. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac litteris conservatoriis, quas omnes ad formam praesentis constitutionis reduxit, in favorem quorumcumque Ordinum, tam Mendicantium quam non Mendicantium, militiarum, etiam sancti Ioannis Hierosolimitani, congregationum, societatum, aut cuiusvis alterius instituti etiam necessario exprimendi, collegiorum, capitulorum, ecclesiarum, monasteriorum, ac piorum quorumcumque, tam secularium quam regularium, locorum, necnon illorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, etiam ex causâ et titulo oneroso, indultis et litteris apostolicis, etiam marimagno, seu bullâ aureâ, aut alias nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolica potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis seu extensionis concessis, et iteratis vicibus approbatis et innovatis (etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque tenoribus et formis specialis et

Contrariis quibuscumque plenissime derogat.

¹ Edit. Main. legit *si quae* (R. T.).

² Edit. Main. legit *adversatur* (R. T.).

individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, et formâ in illis traditâ et observatâ, inserti forent, praesentibus pro expressis habens), quibus¹, quoad ea quae praesentibus adversantur, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogavit, ceterisque contrariis quibuscumque.

Hanc legem in locis solitis et in cancellaria publicari et in illius quintero describi mandat.

§ 15. Ceterum, ut praesens constitutio facilius omnibus innotescat, Sanctitas sua voluit et mandavit, ut non solum in cancellariâ apostolicâ, sed etiam ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe, et in acie campi Florae publicetur, illiusque exempla in iisdem locis affixa dimittantur, ac in quintero cancellariae inter constitutiones perpetuas describatur et adnotetur.

Papae suscriptio.

Publicatio in cancellaria die xx septembris mdcxxi.

Placet publicetur et describatur A.
Lecta et publicata fuit supradicta constitutio in cancellariâ apostolicâ ab altero ex reverendis PP. DD. maioris praesidentiae abbreviatoribus, die xx mensis septembris, anno Incarnationis Domini-cae MDCXXI, pontificatus vero praelibati Sanctissimi Domini Nostri D. Gregorii Papae XV anno I.

Descriptio in illius quintero.

Et postmodum die et anno supradictis in quintero eiusdem cancellariae inter alias constitutiones apostolicas descripta et adnotata fuit.

NICOLAUS URSINUS PROCUSTOS.

Publicatio in Urbe die xx septembris mdcxxi Pontificatus anno I.

In Dei nomine Amen. Anno a Nativitate Domini nostri Iesu Christi MDCXXI, indictione quarta, die vero xx septembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri Gregorii divini providentiâ Papae XV, Pontificatus sui anno I, retroscripta constitutio apostolica

¹ Vox quibus ante parenth. ponenda (R. T.).

lica affixa ac publicata fuit in valvis basilicae Principis apostolorum de Urbe, et in acie campi Florae per me Augustinum Braccherium apostolicum cursorem.

OCTAVIUS SPADA Magister Cursorum,

Sequitur quoddam dubium super istâ Constitutione exortum, cum suâ declaratione.

In Constitutione de conservatoribus editâ a sacrae memoriae Gregorio XV, ex sententiâ sacrae Congregationis Concilii, inter cetera statutum est, ut coram conservatoribus regulares conveniri quidem, aut trahi debeant, sed alios convenire aut trahere non possint, ita ut memorati conservatores in causis, in quibus regulares et alii actores fuerint, nullam prorsus iurisdictionem habeant, sed in iis tantum, in quibus rei extiterint.

Dubium.

Dubitatur nunc, an per haec verba sublata sit facultas, quam habent conservatores, defendendi regulares, et alios a manifestis iniuriis et violentiis, quae illis de facto inferuntur, dum a suis possessionibus deiciuntur, et propriis bonis uti ac frui impediuntur.

Sacra congregatio cardinalium Concilii Tridentini interpretum censuit eiusmodi verbis minime sublatam fuisse facultatem quam habent conservatores defendendi regulares a manifestis iniuriis ac violentiis, dummodo observent formam praescriptam a constitutionibus Innocentii IV, et Bonifacii VIII relatis in cap. I, et in fin. *De offic. deleg. in VI.*

Resolutio
die i dubio.

C. Card. DE TORRES.

PROSPER FAGNANUS S. Congr. Secr.

XXXIV.

Ecclesiasticis regni Siciliae permittitur ut nonnullas pecunias loco donativi regi Philippo IV offerant¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

**Charissimo in Christo filio nostro Philippo
Hispaniarum regi catholico
Gregorius Papa XV.**

**Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Ecclesiastici
regni Siciliae
quidam pecu-
niae regi offer-
runt, demandas
si Sedes Aposto-
lica consensu
accesserit.

§ 1. Exponi nobis nuper fecisti, quod, cum nuper dilecti filii tres hominum Status, seu tria brachia, ecclesiasticum, militare et demaniale nuncupata regni Siciliae ultra pharum, cuius tu rex existis, quibusdam rationalibus de causis animos eorum moventibus, de offerendo tibi, ac dilecto filio nobili viro Francisco de Castro duci Taurisani eiusdem regni proregi, certas pecuniarum summas, donativa nuncupatas, sub certis terminis et modo et formâ exigendas, inter se tractaverint; venerabiles fratres archiepiscopi, episcopi, ac dilecti filii archimandrita et aliae personae ecclesiasticae dicti regni certam ratam sponte suâ obtulerunt et dare statuerunt in parlamentis ordinariis habitis de anno praesenti, ipsique archiepiscopi, episcopi et archimandrita, ac aliae ecclesiasticae personae eorum ratam huiusmodi, accedente ad hoc nostro et Apostolicae Sedis beneplacito, persolvere obtulerunt, et forsân etiam persolverunt.

Philippus rex
pro huiusmodi
consensu sup-
plicat.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, ex eo quod per Lateranense concilium novissime celebratum, diversasque alias canonicas sanctiones, sub certis censuris et poenis caveatur expresse, ne reges, principes et alii potentatus ab archiepiscopis, episcopis, abbatibus et aliis personis ecclesiasticis, etiam sponte offerentibus, aliquam pecuniarum summam sive subventionem recipiant, maiestas tua ac tui illius regni ministri necnon dictus Franciscus prorex dubitetis ratam praedictam recipiendo censuras et poenas praedictas incurrere, et forsân incurrisse, et nobis propterea humiliter supplicari feceris, pro tuae et dictorum ministrorum et Francisci proregis conscientiae quiete,

quatenus praemissis nostram et huius sanctae Sedis auctoritatem interponere dignaremur:

§ 3. Nos, huiusmodi supplicationibus inclinati, oblationi, et forsân praestationi, necnon solutioni per archiepiscopos, episcopos et archimandritam, ac alias ecclesiasticas personas factis, pro hac vice tantum, nostram et Sedis praedictae auctoritatem interponimus per praesentes. Et nihilominus archiepiscopis, episcopis et archimandritae, et aliis ecclesiasticis personis praedictis, ut ratam huiusmodi, per eos, ut praefertur, oblatam et promissam persolvere, ac maiestas tua, et tui ministri, dictusque Franciscus prorex eam petere et recipere absque conscientiae scrupulo, seu censurarum et poenarum praedictarum incursu, libere et licite valeant, concedimus et indulgemus: ipsosque archiepiscopos, episcopos et archimandritam, ac alias personas ecclesiasticas et earum singulas, quatenus ipsi dictam ratam iam promiserint, aut solverint, necnon eandem maiestatem tuam, et tuos ministros, ac Franciscum proregem praedictum, si eandem ratam iam perceperint, ab omnibus et singulis censuris et poenis propterea quomodolibet incursis, eadem auctoritate absolvimus, et absolutos fore censemus et declaramus.

Praestat Pon-
tifex.

§ 4. Decernentes, quod omnes et singuli pensionarii, seu ii, quibus, loco pensionum, fructus in totum vel in partem reservati existant, cuiuscunque dignitatis vel conditionis sint (exceptis tamen S. R. E. cardinalibus) ad huiusmodi ratae solutionem in omnibus et per omnia, perinde ac si nominatim ratam eandem se soluturos obtulissent (clausulis et decretis in litteris apostolicis reservationum pensionum et fructuum huiusmodi etiam consistorialiter apposis, etiam quod dictae pensiones ab omni decimâ, subsidio etiam charitativo, ac quovis alio onere, tam or-

Ac in huiusmo-
di subsidio pen-
sionarios quo-
que vult com-
prehendi.

dinario quam extraordinario, quavis auctoritate, etiam pro expeditione, tam offensivâ quam defensivâ, contra Turcas et alios infideles, ac reipublicae christianae ab illorum conatibus defensione, seu inexcogitabili causâ a Romano Pontifice pro tempore existente, etiam ad imperatorum, regum, ducum et aliorum instantiam, illorumque contemplatione et intuitu, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ impositis et imponendis, aut aliâs qualitercumque, exemptae sint, nequaquam obstantibus¹⁾ teneantur et efficaciter obstricti sint; ipsique archiepiscopi, episcopi, archimandrita et aliae personae, quarum ecclesiae, monasteria, et alia beneficia ecclesiastica annuis pensionibus auctoritate apostolicâ assignatis gravata et onerata sunt, ratam pensionarium huiusmodi, seu eorum quibus fructus huiusmodi sunt reservati, solvere²⁾, et illud, quod pro ipsis pensionariis, seu iis quibus fructus huiusmodi sunt reservati, vere et realiter, ac quacumque fictione cessante, persolverint, suâ propriâ auctoritate postmodum penes se retinere possint, nec propterea sententias, censuras et poenas in eisdem pensionum reservationibus contentas incurrant.

Contraria tollit.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, immunitatibus, etiam in corpore iuris clausis, ac litteris apostolicis quibusvis generaliter vel specialiter concessis, necnon litteris reservationum, pensionum et fructuum huiusmodi, ac quibusvis obligationibus, etiam in formâ camerae, etiam cum iuramento

et censuris et mandatis exequutivis susceptione¹⁾ vel aliâs desuper factis (etiâmsi de illis, eorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum mentio seu quaevis alia expressio habenda sit, et in eis caveatur expresse, quod per huiusmodi clausulas generales, etiam mentionem specialem importantes, eis derogatum esse non censeatur, aut derogari non videatur nisi certis modo et formâ in illis expressis plene observatis); quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Ceterum volentes providere, ne pauperes ecclesiastici ad contributionem huiusmodi graventur, Franciscum proregem praedictum hortamur attente, ac in virtute sanctae obedientiae illi mandamus, quatenus pauperes ecclesiasticos, qui in redditibus annuis nihil, aut parum etiam usque ad valorem decem unciarum, scuta vigintiquinque monetae illius regni constituentium, inclusive habent, ad contributionem praedictam per quoscumque, quavis auctoritate fungentes, cogi aut compelli nullo modo permittat.

Pauperes ecclesiasticos gravari vetat.

§ 7. Volumusque, quod exactio pecuniarum huiusmodi contra personas ecclesiasticas per personas etiam ecclesiasticas a dictâ maiestate tuâ seu dicto Francisco prorege deputandas fieri debeat, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis: quod si secus in aliquo praemissorum factum fuerit, qui contravenerint, in poenas et censuras incurrant, perinde ac si praesentes litterae²⁾ non emanassent.

Pecuniasque per ecclesiasticos exigere iubet.

§ 8. Praeterea volumus, praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in

Praesentiumque transumptis fidem adhiberi.

¹⁾ Contra rationem syntaxis edit. Main. legit *obstare* (R. T.).

²⁾ Subintellige *teneantur* (R. T.).

¹⁾ Nescio an legendum *mandatâ exequutivâ susceptione* (R. T.).

²⁾ Edit. Main. legit *litteras* (R. T.).

dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem prorsus fidem in iudicio et extra in omnibus et per omnia adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiii septembris mdcxxi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 23 septembris 1621, pontif. an. i.

XXXV.

Praeviâ confirmatione litterarum Pauli Papae V, quibus canonissis ecclesiae sancti Petri oppidi Romaricomontis, nullius seu Tullensis dioecesis, facultas conceditur monasticam emittendi professionem, statuitur, ut canonicatus et dignitates, quas imposterum vacare contigerit, iis, quae professionem emittere, conferantur¹

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Aliàs a felicis recordationis Paulo Papa V praedecessore nostro emanarunt litterae tenoris subsequenter, videlicet:

Pauli Papae V
litterae.

Paulus Papa V, ad perpetuam rei memoriam. Cum, sicut accepimus (dum coram dilectis filiis nostris Ioanne Garzia sanctorum Quatuor Coronatorum Millino, Marcello sancti Alexii Senensi, ac Horatio sancti Salvatoris in Lauro titulorum S. R. E. presbyteris cardinalibus Lancelotto nuncupatis a nobis deputatis, super statu et qualitate ecclesiae sancti Petri oppidi Romaricomontis nullius seu Tullensis dioecesis, quae nobis et Apostolicae Sedi immediate subiecta existit, et cuius, ut asseritur, abbatissa dumtaxat Ordinem sancti Benedicti profiteri consuevit, discutitur), interim contingere possit, ut aliquae dictae ecclesiae canonissae pro religionis zelo professionem huiusmodi etiam

emittere cupiant; propterea nos, laudabili illarum desiderio, quantum cum Domino possumus, benigne consulere volentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ ac naturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnibus et singulis dictae ecclesiae canonissis nunc et pro tempore existentibus, quae dictum Ordinem profiteri voluerint, ut professionem, quam abbatissa huiusmodi emittere solet, in eiusdem abbatissae manibus (ita tamen ut in loco debito et convenienti clausurâ munito eandem clausuram iuxta formam Constitutionis felicis recordationis Pii Papae V praedecessoris nostri super clausurâ monialium editae observent) expresse emittere libere et licite possint et valeant, tenore praesentium, concedimus et indulgemus. Declarantes omnes et singulas sic professas omnium praerogativarum, ceterorumque iurium, quibus gaudent et potiuntur, vel gaudere et potiri possent in futurum, gavisuras et potituras sine aliquâ diminutione. Et nihilominus abbatissae, atque iis omnibus, quae realiter et cum effectu professionem, ut supra, emisierint, omnes et quascumque indulgentias, gratias, indulta et privilegia religionis sub dicti sancti Benedicti regulâ viventibus a nobis, vel quibuscumque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, in genere vel in specie, concessa, motu simili concedimus et indulgemus. Volumus autem, ut per praesentes litteras dictae ecclesiae status nullatenus immutatus vel in aliquo alteratus censeatur. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae ecclesiae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae, illiusque abbatissae et canonissis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam dero-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

gatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliàs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Per praesentes autem non intendimus statum dictae ecclesiae in aliquo approbare¹

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxvi martii MDCXVIII, pontificatus nostri anno xiii.

Confirmatis
huiusmodi litteris,
Gregorius decernit, cano-
nicatus aliaque
dignitates vacan-
tibus, quae
professionem e-
miserint, esse
conferendas.

§ 2. Nos autem, qui pium canonissarum dictae ecclesiae desiderium, quantum cum Domino possumus, promovere cupimus, easdem canonissas specialibus favoribus prosequi volentes, et earum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innovatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, ex voto dilectorum filiorum nostrorum Ioannis Garziae Ss. Quatuor Coronatorum Milini, Fabritii sancti Augustini Veralli, ac Francisci sancti Matthaei in Merulana titularum presbyterorum cardinalium Sacra-
crati nuncupatorum, praedictas litteras et omnia et singula in illis contenta approbantes, illisque in suâ firmitate et robore

¹ Vide annon foret legendum potius *alterare* vel *immutare* (H. T.).

remanentibus, ut de cetero quotiescumque abbatissatum, decanatum, sacristiam, celerariam, eleemosynariam, ac thesaurariam dictae ecclesiae, aut illarum aliquam, per cessum vel decessum, aut aliàs quomodolibet, vacare contigerit, si tunc aliqua seu aliquae canonissae eiusdem ecclesiae, iuxta dictarum litterarum formam, Ordinem praedictum professae, et quibus aliquod canonicum non obstiterit impedimentum, reperiantur, dignitates praedictae, ut supra vacantes, nulli alteri, quam canonissis Ordinem huiusmodi professis per nos aut successores nostros Romanos Pontifices, nec non quoscumque alios collatores, conferri valeant, aut de illis sic vacantibus provideri possit, et aliter factae de illis aut illarum aliquâ electiones, provisiones et dispositiones nullius sint roboris vel momenti, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, decernimus et declaramus.

§ 3. Non obstantibus omnibus illis, quae dictus Paulus praedecessor in suis litteris praedictis voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 4. Per praesentes autem non intendimus statum dictae ecclesiae in aliquo approbare.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die ultimâ septembris MDCXXI, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 30 septembris 1621, pontif. an. i.

XXXVI.

Religiosis Societatis Iesu indultum conceditur officium recitandi ac missam celebrandi de communi Confessoris non Pontificis die XXI iunii de beato Aloysio Gonzaga.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

In Sede Principis apostolorum, nullis licet nostris suffragantibus meritis, a Do-

Exordium.

mino constituti, piis fidelium votis, quibus virtutum Dominus in servis suis honorificetur¹, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Ad preces So-
cietatis Iesu,

§ 1. Sane, pro parte dilectorum filiorum praepositi generalis ac presbyterorum Societatis Iesu nobis nuper expositum fuit, quod ipsi, pro eo quem erga beatum Aloysium Gonzagam, eiusdem Societatis, dum vixit, religiosum, gerunt devotionis affectum, officium et missam de eo, ut infra, recitari posse summopere desiderant; quare nobis humiliter supplicari fecerunt, ut eorum votis huiusmodi annuere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Concedit re-
ligiosis dictae
Societatis offi-
cium et missam
de beato Aloysio
Gonzaga cele-
brent.

§ 2. Nos igitur, praepositum generalem ac presbyteros praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censes, huiusmodi supplicationibus inclinati de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium sacris ritibus praepositorum consilio, ut de dicto beato Aloysio Gonzaga die XXI iunii, quo ex hac vitâ migravit ad caelum, ab omnibus eiusdem Societatis religiosis ubique terrarum existentibus iuxta rubricas breviarii et missalis romani de communi Confessoris non Pontificis officium recitari et missa celebrari respective libere et licite valeat, necnon etiam confluentibus ad eorundem religiosorum ecclesias missam in illis de eodem beato Aloysio Gonzaga, ut supra, celebrare liceat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus.

¹ Cherub. de more legit *honorificatur* (R. T.).

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariis
derogat.

§ 4. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, secretarii ipsius Societatis vel notarii publici manu subscriptis, et personae alicuius in dignitate ecclesiasticâ constitutae vel pro tempore existentis praepositi aut vicarii generalis eiusdem Societatis sigillo munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra illud ubique locorum adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis
credi mandat.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die II octobris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 2 octobris 1621, pontif. an. 1.

XXXVII.

Suppressio et extinctio parochialis ecclesiae sanctae Caeciliae de Urbe in Monte Iordano, cum animarum curae translatione ad ecclesias circumpositas, et ex eius proventibus duorum canonicatum in ecclesiâ sancti Laurentii in Damaso erectione; ac eiusdem reductio ad profanos usus; nec non eiusdem concessio Congregationi Oratorii Urbis pro ampliori sacristiae ac oratorii aedificatione, et propriae domus dilata-tione¹

Gregorius Papa XV,

ad perpetuam rei memoriam.

Dilecto filio nostro in Urbe eiusque districtu vicario in spiritualibus generali, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum ad uberes fructus, quos presbyteri Congregationis Oratorii in agro mi-

Exordium.

1 Oratorii Congregationem a sancto Philippo Nerio institutam approbavit Greg. XIII, eique concessit parochialem ecclesiam beatæ Mariæ in Vallicella de Urbe, in Const. CLXXXVI *Copiosus*, tom. VIII, pag. 541 (illiusque instituti regulas approbavit Paulus V ut supra Const. CXII, pag. 36 huius tomi

litantis Ecclesiae producere non desistunt, nostrae considerationis dirigimus intuitum, dignum ducimus, ut ea, quae pro dictae Congregationis, illiusque domorum et oratoriorum ornatu et usibus necessaria esse noscuntur, favorabiliter concedamus, et aliàs desuper nostri officii partes, etiam per concessionem ecclesiarum, interponamus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Preces Congregationis Oratorii pro facultate propria aedem dilalandi.

§ 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum praepositi et presbyterorum Congregationis Oratorii, in ecclesiâ beatæ Mariæ Virginis et sancti Gregorii in Vallicella de Urbe dudum a beato Philippo Nerio fundatae, petitio continebat, quod ipse praepositus et presbyteri, amplioris loci spatio pro eorum oratorii, sacristiae, et etiam propriae domus dilatione aut novâ constructione indigentes, in vim facultatis a felicis recordationis Paulo Papa V praedecessore nostro eis concessae, omnes fere domos in utrâque insula, maiori videlicet et minori, Montis Iordani intus plateam dicti montis et ecclesiam praedictam sitas, magnâ eorum impensâ emerunt, et alias in ipsis insulis per eos nondum emptas domos vigore eiusdem facultatis emere, ibique amplam aedificationem, eorum usibus et necessitatibus congruentem, quamprimum facere proposuerunt. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, in dicto situ parochialis ecclesia sanctae Caeciliae posita, et a tribus partibus seu lateribus ab eisdem domibus, hinc inde, circumsepta reperitur, et eapropter dictae aedificationis operi et ornatui haud parum incommodum et impedimentum allatum sit, huicque incommodo et impedimento aliàs, quam per dictae ecclesiae sanctae Caeciliae demolitionem provideri non possit; ipsa autem fonte baptismali careat, et in suis structuris satis angusta, et cura animarum illi imminens non valde nu-

merosa existat; curaque huiusmodi ad alias parochiales ecclesias circumvicinas transferri, et ab earum rectoribus commode exerceri possit: pro parte praepositi et presbyterorum huiusmodi nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 2. Nos igitur (qui dudum inter alia volumus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret; idemque servaretur in quibusvis dismembrationibus, concessionibus et applicationibus de quibuscumque fructibus et bonis ecclesiasticis praedictis), praepositum, eiusque ac presbiterorum huiusmodi singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, necnon aliarum concessionum et assignationum praefatae Congregationi hactenus quomodolibet factarum tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, circumspectioni tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, te de praemissis diligenter informes, et, si per informationem eandem ita esse repereris, a dictâ ecclesiâ sanctae Caeciliae, quae ab ecclesiâ sancti Laurentii in Damaso de dictâ Urbe tamquam eius matrice dependet, et quam dilectus filius Angelus Baldus ipsius ecclesiae sanctae Caeciliae rector ad praesens obtinet (cuiusque fructus, redditus et proventus centum et viginti ducatorum auri de camerâ, secundum communem aestimationem, valorem annum non excedunt, ut asseritur),

Gregorius mandat cardinali vicario, ut ab ecclesiae sanctae Caeciliae animarum curam, proprietates, fructus, cum consensu diaconi cardinalis sancti Laurentii in Damaso, abdicet, separet, ac dismembrat.

ex nunc, prout ex tunc, et e contra, postquam illa per cessum, etiam permutationis causâ, etiam in manibus Romani Pontificis pro tempore existentis, vel decessum, seu privationem vel amissionem aliam quamcumque, aut religionis ingressum dicti Angeli, seu aliâs quovis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, etiam in aliquo ex mensibus nobis et eidem Romano Pontifici pro tempore existenti, Sedique praefatae, per quascumque constitutiones apostolicas, aut cancellariae apostolicae regulas editas et edendas, nunc et pro tempore reservatis, aut collatoribus ordinariis, etiam per easdem, vel quasvis alias constitutiones aut regulas, seu litteras alternativarum, vel alia privilegia indulta hactenus concessis et imposterum concedendis, aut iure ordinario vel aliâs competentibus, vacare contigerit, seu si in aliquo ex praemissis, vel alio quovis modo, et ex alterius cuiuscumque personâ, seu per liberam resignationem dicti Angeli vel cuiusvis alterius de illâ in Romanâ Curiâ aut extra eam etiam coram notario publico et testibus sponte factam, aut constitutionem piaae memoriae Ioannis Papae XXII etiam praedecessoris nostri, quae incipit *Execrabilis*, vel assequutionem alterius beneficii ecclesiastici, quavis auctoritate collativâ¹, et etiam si tanto tempore vacaverit, quod eius collatio, iuxta Lateranensis statuta concilii, ad Sedem praedictam legitime devoluta, ipsaque ecclesia sanctae Caeciliae dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservata existat, et super eâ inter aliquos lis, cuius statum etiam praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, omnimodam animarum dilectorum filiorum illius parochianorum curam, illaque iura, officia et onera parochialia universa, et illorum exercitium, necnon etiam omnia et singula illius proprietates, fructus, redditus et proventus,

¹ Alibi solet legi *collati* (R. T.).

iura, obventiones et emolumenta quaecumque, in quibusvis rebus consistentia, et undecumque provenientia, de consensu dilecti filii nostri Alexandri sancti Laurentii in Damaso diaconi cardinalis de Montealto nuncupati¹, sine tamen aliquo dicti Angeli praeiudicio, praesertim quoad universa iura parochialia ipsius ecclesiae sanctae Caeciliae, liberamque et omnimodam tam illius quam bonorum eiusdem administrationem, quae praefato Angelo, quoad vixerit et eandem ecclesiam sanctae Caeciliae obtinuerit, plene cedere et competere valeant, auctoritate nostrâ perpetuo abdicis, ac respective separe ac dismembres;

§ 3. Necnon curam, iura, officia et onera parochialia, illorumque exercitium huiusmodi, cum utriusque sexus parochianis praedictis, pro eâ parte videlicet, quae ambas insulas praedictas complectitur, ad dictam ecclesiam beatæ Mariae et sancti Gregorii, pro residuo vero ad alias parochiales ecclesias circumvicinas, iuxta distributionem a dicto Alexandro cardinali seu pro tempore existente ipsius sancti Laurentii in Damaso diacono cardinali, pro libero et absoluto eius voluntatis arbitrio, faciendam,

§ 4. (Ita quod ipsa ecclesia beatæ Mariae et sancti Gregorii, et praedicti moderni ac pro tempore existentes praepositus et presbyteri dictae Congregationis ecclesiarum S. Laurentii praedictam ratione parochianorum dictas duas insulas pro tempore incolentium dumtaxat in matricem ad instar aliarum similium ecclesiarum recognoscere, et ad illam perpetuis futuris temporibus in signum recognitionis huiusmodi singulis annis die sabbati hebdomadae sanctae parochum seu alium presbyterum, qui ibi ad olei sancti benedictionem, ut moris est, assistat, mittere teneantur) dictâ auctoritate etiam perpetuo transferas.

Distributionemque on rum parochialium ecclesiis circumvicinis arbitrio dicti cardinalis sancti Laurentii faciendam iubet.

Ecclesia sancti Laurentii tamquam matris singulis annis, modo hic expressa, recognoscenda.

¹ Edit. Main. legit *nuncupatis* (R. T.).

Neonon
duos canonicatus ad instar a-
hiorum canonicatus in dicta ecclesia sancti Laurentii cum consensu capituli, ac duas praebendas sacerdotales erigat et instituat.

Cum dotis
assignatione hic
descripta.

Facultatem
quoque concedat dicti sancti Laurentii diacono cardinali ut omnes missas, preces, orationes et alia suffragia quaecumque in dicta ecclesia sanctae Caeciliae quomodolibet fundata ad alias ecclesias sibi benevisas transferat.

§ 5. Ac in dictâ ecclesiâ sancti Laurentii duos canonicatus et duas praebendas sacerdotales pro totidem canonicis, qui apud eamdem ecclesiam sancti Laurentii personaliter residere, ac stallum in choro, locumque et vocem in capitulo habere, ac omnibus et singulis privilegiis, quibus eiusdem ecclesiae sancti Laurentii canonici utuntur, similiter uti possint et valeant, de consensu dictorum filiorum capituli praedictae ecclesiae sancti Laurentii, dictâ auctoritate erigas et instituas;

§ 6. Illisque sic erectis et institutis, pro illorum dote ac illos pro tempore obtinentium sustentatione, omnia et singula dictae parochialis ecclesiae sanctae Caeciliae proprietates, fructus, redditus et proventus, bona, canones, census et alia quaecumque (non tamen emolumenta ex exercitio curae animarum provenientia, et exceptis tot bonis stabilibus seu legatis pro celebratione infrascriptarum missarum et anniversariorum eidem ecclesiae sanctae Caeciliae, seu ipsius rectori, factis seu relictis, ex quibus centum scuta monetae annuatim percipi possint, quae ecclesiis, ad quas missas et anniversaria infrascripta transferri contigerit, applicari debent), auctoritate praedictâ applices et appropies.

§ 7. Ceterum, quia, ut asseritur, in dictâ ecclesiâ sanctae Caeciliae septingentae missae, vel forsâ plures, celebrandae a diversis fidelibus fundatae reperiuntur, eidem Alexandro, seu pro tempore existenti sancti Laurentii in Damaso diacono cardinali, tam missas huiusmodi, cuiuscumque numeri illae existant, et etiamsi aliquae earum in cantu celebrari debeant, quam omnia et quaecumque anniversaria, orationes, preces et alia suffragia in eadem ecclesiâ sanctae Caeciliae hactenus quomodolibet fundata, ad quaslibet alias ecclesias sibi benevisas transferendi, et illis

pro arbitrio suo applicandi, dummodo tamen pia ipsorum fundatorum dispositiones inde in aliquo non laedantur, licentiam et facultatem impertiaris.

§ 8. Porro ipsam ecclesiam sanctae Caeciliae, sic ab huiusmodi curâ, officiis, oneribus et exercitiis parochialibus, missarumque, anniversariorum, precum, orationum et aliorum suffragiorum huiusmodi celebrationibus et recitationibus liberam et exemptam, ac sine bonis et fructibus remanentem, dictae Congregationi (ita quod liceat illius praeposito et presbyteris praedictis, nunc et pro tempore existentibus, corporalem, realem et actualem possessionem ipsius ecclesiae sanctae Caeciliae apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, cuiusvis licentiâ desuper minime requisitâ), de consensu eiusdem Alexandri cardinalis, itidem eadem auctoritate similiter perpetuo concedas et assignes.

§ 9. Postremo autem tibi et pro tempore existenti dictae Urbis vicario (quotiescumque et quandocumque post factum abdicationi, dismembrationi, concessioni et assignationi, aliisque praemissis locum a praeposito et presbyteris dictae Congregationis desuper requisiti fueritis) ipsam ecclesiam sanctae Caeciliae (extractis tamen prius ex eâ omnibus defunctorum ibi sepulcorum ossibus et corporibus, iisdemque ad dictam ecclesiam beatae Mariae et sancti Gregorii translatis, et in eâ decenter reconditis), servatis de iure servandis, profanandi, et ad profanos, non tamen sordidos, usus reducendi;

§ 10. Praeposito vero et presbyteris eisdem illam sic profanatam demolienti, et ligna, lapides, aliaque rudera et materialia inde provenientia in novas aedificationes praedictas, aut alios quoscumque eorum usus convertendi, et in et super solo seu situ ipsius ecclesiae sanctae Caeciliae, sic profanatae et demolitae, fabricari faciendi;

Ipsamque
ecclesiam sanctae Caeciliae ab omnibus oneribus liberam, ac sine bonis, dictae Congregationis clericis concedat et assignet.

Cardinali vicario licentiam tribuit dictam ecclesiam sanctae Caeciliae (sublatis prius de ibi rectorum ossibus, ac in ecclesiam sanctae Mariae et sancti Gregorii collatis) profanandi.

Et clericis praedictis eam demolienti, ac de novo aedificandi.

Cum onere
erigendi in ora-
torio altare m-
ius sub invoca-
tione sanctae
Caeciliae et san-
cti Philippi Ne-
rii.

§ 11. (Cum hoc tamen, quod, in signum profanatae et demolitae ecclesiae huiusmodi, in oratorio, per dictam Congregationem de novo construendo, altare maius in honorem et sub invocatione sanctae Caeciliae ac beati Philippi Neri fieri et¹ illius icone imago eiusdem S. Caeciliae a parte dextrâ collocari debeat) licentiam pariter et² facultatem eâdem auctoritate, tenore praesentium, tribuimus et imper-
timur.

Claustrae prae-
servativae hu-
ius Constitutionis.

§ 12. Decernentes, praesentes litteras sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, seu alios Romanos Pontifices successores nostros, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, ac cum quibusvis clausulis, decretis, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, pro tempore quomodolibet factis, minime comprehendî, sed semper ab illis excipi, et, quoties illae emanabunt, toties in pristinum, et eum, in quo antea quomodolibet erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori datâ per praepositum et presbyteros eiusdem Congregationis quodcumque eligendâ, concessas, ac semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet spectat et spectare poterit in futurum, perpetuo firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri;

Decretum irritans.

§ 13. Sicque per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, et de latere legatos et vice legatos, dictaeque Sedis nuncios, iudicari et definiri debere,

¹ Coniunct. et nos addimus (R. T.).

² Etiam hic addimus particulam et (R. T.).

necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate se enter vel ignoranter contigerit attentari.

Contrariorum
abrogatio.

§ 14. Non obstantibus priori voluntate nostrâ et singulis praemissis, ac Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis¹, aliisque apostolicis, ac in provincialibus, synodalibus, et universalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, dictaeque ecclesiae sanctae Caeciliae, ac missarum orationum, precum, et suffragiorum huiusmodi foundationibus, eiusdemque Urbis, quatenus opus sit (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, ceeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, septimo kalendas novembris, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 26 octobris 1621, pontif. an. I.

XXXVIII.

Confirmatio decreti sacrae congregationis episcoporum et regularium pro elevatione Congregationis Presbyterorum Matris Dei ad statum Religionis cum tribus votis solemnibus³

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

In supremo apostolatus solio, meritis licet imparibus, divinâ dispositione constituti, ad ea vigilantiae nostrae partes libenter interponimus, per quae piaepresbyterorum congregationes in Ecclesiâ Dei, ad illius laudem et gloriam provide san-

Proemium.

¹ Edit. Main. legit *prohibentes* (R. T.).

² Tum edit. Main. tum edit. Cherub. ad marg. notant 1 octobris, cum tamen in textu legerint VII kal. novembris (R. T.).

³ Ex Regest. in Secret. Brev.

eteque institutae, in perseverantiâ laudabilium operum incitentur, ac maioribus in dies proficiant incrementis.

Instante rectore generali.

§ 1. Cum itaque, sicut dilectus filius Iosephus Matrai rector generalis Congregationis presbyterorum Matris Dei de Urbe nobis nuper exponi fecit, presbyteri eiusdem Congregationis tria simplicia paupertatis, scilicet, castitatis, et obedientiae vota emittant; cumque perfectioris vitae studio ducti simplicia vota praefata per nos solemnita declarari nobis humiliter supplicassent, venerabiles fratres nostri sanctae Romanae Ecclesiae cardinales negociis episcoporum et regularium praepositi, quibus negotium huiusmodi mature examinandum, et nobis referendum commisimus, praefatam Congregationem nuncupatam Matris Dei, olim Lucae primitus erectam et in ecclesiâ sanctae Mariae in Porticu de Urbe modo degentem, iuxta constitutiones suas, aliâs per bonae memoriae Caesarem cardinalem Baronium visas, et ab ipso de ordine felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri probatas, et deinde per recolendae memoriae Paulum Papam V, etiam praedecessorem nostrum, instauratas, in religionem trium votorum solemnium approbari posse censuerint, prout in decreto desuper sub die xxxi augusti proxime praeteriti facto dicitur contineri:

Decretum huiusmodi confirmat Pontifex.

§ 2. Nos, piis Iosephi et presbyterorum praefatorum votis huiusmodi, quantum cum Domino possumus, benigne annuere, eosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, et poenis a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innotatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censes, sup-

plicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, decretum praefatum, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illique perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

Canonicae.

§ 3. Decernentes, praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac Iosepho et presbyteris praefatis in omnibus et per omnia plenissime suffragari, et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariarum.

§ 4. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, necnon, quatenus opus sit, dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die iii novembris MDCXXI, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 3 novembris 1621, pontif. anno 1.

XXXIX.

Confirmatio quarundam litterarum apostolicarum et privilegiorum pro collegio et universitate studii generalis civitatis Elborensis, quod ab archiepiscopi iurisdictione liberum declaratur².

¹ Edit. Main. legit *illisque* (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Henricus cardinalis Portugalliae, fundato prius collegii Societatis Iesu in Urbe Elborensi.

Studiorum quoque universitatem in eo erigendam curavit.

Cum, sicut accepimus, olim per clarae memoriae Henricum tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyterum cardinalem tunc infantem Portugalliae nuncupatum, qui postmodum etiam Portugalliae et Algarbiorum rex fuit, felicitis recordationis Pio Papae V praedecessori nostro exposito, quod aliàs ipse Henricus cardinalis unum collegium sumptuosis aedificiis in civitate Elborensi, cuius tunc archiepiscopus erat, propriis suis sumptibus et expensis pro divini cultus et religionis augmento erexerat et instituerat, illudque dilectis filiis religiosis Societatis Iesu per eos tenendum, regendum et gubernandum concesserat et donaverat; et deinde considerans, quod civitas praedicta una ex insignibus dicti regni et ad universitatem studii generalis manutenda capax et idonea erat, et a civitate Colimbriensi, ubi universitas studiorum generalium vigeat, nimium distabat, ita ut cives eiusdem civitatis Elborensis, aliique incolae eius districtus et aliorum circumvicinorum locorum absque longi itineris dispendio litteris incumbere, divinum cultum augere, ac bona quae ex litterarum scientiâ proveniunt in Dei laudem et honorem adipisci non valeant¹, collegium praedictum in universitatem studii generalis, in qua omnes licitae scientiae² et facultates (praeter medicinam et ius civile, ac tam partem iuris canonici quae ad forum contentiosum pertinet) doceri, legi et interpretari possent, et in qua scientiis seu facultatibus praedictis omnes etiam magisterii et doctoratus gradus, ad instar Colimbriensis et aliarum universitatum regni Portugalliae, rigoroso examine praecedente, ac iuxta earumdem universitatum morem, his, qui idonei forent, per rectorem universitatis, vel alias

personas idoneas per eundem Henricum cardinalem deputandas, conferrentur, erigi et institui, illamque et illius curam, regimen et administrationem dilecto filio praeposito generali dictae Societatis et religiosi praedictis, universitatis vero huiusmodi ac scholarium in eâ pro tempore existentium iurisdictionem et correctionem, salvis privilegiis ipsius Societatis, sibi, eiusque vicario, quoad viverent, et deinde successoribus suis archiepiscopis Elborensibus, seu similis memoriae Sebastiano Portugalliae et Algarbiorum regi, tunc in humanis agenti, eiusque successoribus, prout idem Henricus cardinalis expedire iudicasset, iuxta providam desuper per eum faciendam ordinationem, perpetuo, apostolicâ auctoritate, committi, aliaque fieri, statui, concedi, indulgeri, ac decerni obtinuerat;

Et apostolica auctoritate confirmari.

§ 2. Et in eadem expositione subiuncto, quod ipse Henricus cardinalis, de prospero ac felici successu et directione salutari universitatis huiusmodi anxius et sollicitus, re per eum maturius perspectâ et consideratâ, censuerat et iudicaverat eadem universitati, illiusque optato progressui et augmento valde consultum iri, si non solum omnimoda illius cura, regimen et administratio praeposito generali et religiosi praedictis, ut praefertur, verum etiam illius ac scholarium in eadem universitate pro tempore existentium iurdictio et visitatio, quoad ea videlicet quae eorumdem religiosorum constitutionibus non repugnarent, eisdem praeposito generali et religiosi ex tunc in perpetuum committeretur, demandaretur, concederetur et assignaretur, ita quod nec ipse Henricus cardinalis de cetero quoad viveret, si ei placuisset ius sibi competens ex tunc a se abdicare, nec post eius obitum archiepiscopus Elborensis aut Portugalliae rex praedicti, vel alia quaevis persona, in iurisdictione, correctione aut

Obtinuit etiam declarari omnimodam super ea universitate, eiusque membrorum iurisdictionem ad praepositum generalem Societatis Iesu pertinere.

¹ Aptius legeretur *valerent* (R. T.).

² Edit. Main. legit *licite scientiam* (R. T.).

visitatione praedictis, nullo¹ umquam tempore se valent intromittere;

Quae omnia Pius Papa rata habuit, nonnulla etiam peculiariter concedens privilegia.

§ 3. Ac per praedictum Henricum cardinalem eidem Pio praedecessori humiliter supplicato, quatenus eius pio desiderio annuere, ac aliàs in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaretur; idem Pius praedecessor, illius praecibus tunc annuens, praeposito generali et religiosis praedictis non solum omnimodam curam, regimen et administrationem universitatis praedictae, prout aliàs illis commissa et concessa erat, verum etiam illius ac scholarium in eadem universitate pro tempore existentium iurisdictionem, correctionem et visitationem, quoad ea videlicet quae eorum constitutionibus non repugnarent, in perpetuum auctoritate praedictâ commiserit, concesserit, demandaverit et assignaverit, ipsumque Henricum cardinalem, ut praefertur, et, si ei placuisset ius sibi competens a se abdicare, ex tunc de cetero, aut, post eius obitum, Sebastianum et pro tempore existentem Portugalliae et Algarbiorum regem, seu archiepiscopum praedictos, vel aliam quamvis personam, cuiuscumque status, gradus et conditionis existeret, in iurisdictione, correctione, et visitatione praedictis, omnibusque et singulis aliis ad eandem universitatem, illiusque religiosos, scholares, officiales, lectiones in eâ perlegendas, aut bona, privilegia, gratias, libertates et exemptiones illorum spectantibus² et pertinentibus se intromittere, aliquam superioritatem, iurisdictionem, correctionem aut visitationem, seu visitandi aut ea regendi ius habere nullatenus posse, sed praemissa omnia ad eosdem praepositum et religiosos plenarie spectare et pertinere debere, nec super illis a praedictis aut quibusvis aliis personis molestari, perturbari aut impediri

posse, etiam perpetuo statuerit et ordinauerit et mandaverit; nihilominus, pro potiori cautela, universitatem seu collegium, illiusque religiosos, officiales, personas, res et bona quaecumque, necnon scholares in eâ pro tempore existentes, ab ipsius Henrici cardinalis et Sebastiani regis ac archiepiscopi et successorum praedictorum iurisdictione, correctione et visitatione ex tunc similiter perpetuo eximerit et liberaverit, illaque omnia praepositi et religiosorum praedictorum curae, regimini, administrationi, iurisdictioni, correctioni et visitationi, quoad ea videlicet quae eorum constitutionibus non repugnarent, pariter perpetuo supposuerit, submiserit et subiecerit; sicque per quoscumque commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decreverit⁴;

§ 4. Et insuper (quia iurisdictionis civilis et criminalis exercitium eorundem religiosorum constitutionibus repugnabat, et pro salubri scholarium et eiusdem universitatis directione plurimum expediebat, quod ministri, tam ecclesiastici quam seculares, qui iurisdictionem huiusmodi in civitate Elborensi exercerent, rectoris ipsius universitatis voluntatem etiam circa punitionem scholarium diligenter exquirerent, et generaliter res studiorum, cum ab eorum rectore illis forent commendatae, condigno favore suo prosequerentur) eosdem ministros ut id diligenter ac benigno animo praestarent in Domino hortatus fuerit et rogaverit, ipsisque, ne quempiam ex scholaribus praedictis intra scholas et claustra eiusdem universitatis contra rectoris voluntatem, pro quavis

Repugnante vero regulis Societatis exercitio iurisdictionis civilis et criminalis,

Illud ministris Elborensibus ad placitum tamen rectoris universitatis, exercendum commisit.

¹ Lege potius *ullo*, nam praecessit *nec* (R. T.).

² Ed. Main. legit *spectantia et pertinentia* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *decrevit* (R. T.).

causâ civili aut criminali, alioque quocumque praetextu, capere, apprehendere, et ad carceres deducere, aut aliquam vim seu violentiam inferre, sub excommunicationis poenâ, quam contrafacientes eo ipso absque aliâ declaratione incurrerent, inhibuerit;

Sixtus deinde V. universitatis rectori facultatem concessit, eius conservatorem designandi.

§ 5. Et deinde idem Henricus cardinalis, legitimis, ut assererat, causis adductus, statuêrit, ut scholasticorum clericorum in sacris ordinibus constitutorum, aut beneficiatorum, et in dictâ universitate studentium conservator esset unus ex duobus inquisitoribus haereticae pravitatis in dictâ civitate Elborensi deputatis, aut protector Elborensis, quem scilicet nominasset ipsius universitatis rector; et successive, pro parte dilectorum filiorum rectoris collegii et universitatis huiusmodi ac provincialis eiusdem societatis in dicto regno, pia memoriae Sixto Papae etiam V, similiter praedecessori nostro, etiam exposito, quod idem Henricus cardinalis, qui antea collegium et universitatem huiusmodi fundaverat, illaque nec non eorum collegiales et scholares tam ecclesiasticos quam seculares ab huiusmodi iurisdictione et superioritate pro tempore existentis archiepiscopi Elborensis per dictum Pium praedecessorem perpetuo eximi obtinuerat, pro tempore existentem officialem Elborensem sive alterum ex inquisitoribus praedictis, quem rector universitatis huiusmodi pro tempore duxisset eligendum seu nominandum, in conservatorem ecclesiasticum collegialium et scholarium collegii et universitatis huiusmodi qui sacris ordinibus initiati seu beneficiati essent, sufficienti ad id a Sede Apostolicâ facultate suffultus, constituerat, ordinarat et deputaverat, et ordinationis et deputationis huiusmodi vigore diversi conservatores ecclesiastici a rectoribus collegii et universitatis praedictorum ceteris nominati fuerant, conveniens tamen

non erat, ut collegii et universitatis ac collegialium nec non scholarium praedictorum, a iurisdictione dicti archiepiscopi exemptorum, ipsius archiepiscopi officialis conservator existeret, cum etiam ratione exemptionis praedictae possent inter archiepiscopum et exemptos praedictos aliquae differentiae verisimiliter exoriri, dicti vero inquisitores aliis praepediti negotiis ad ea, quae erant collegii et universitatis huiusmodi, non commode, et prout conveniebat, attendere poterant, ac proinde operae pretium erat, alios eorum loco conservatores subrogare, seu illis adiungi; Sixtus praedecessor praedictus, supplicationibus pro rectoris et universitatis ac provincialis praedictorum parte sibi desuper tunc porrectis inclinatus, rectori et provinciali praedictis tunc et pro tempore existentibus et ipsorum collegii¹, cum vel eos in dignitate ecclesiasticâ constitutos, tam seculares quam quorumvis Ordinum regulares, decretorum doctores, vel in theologiâ magistros, vel licentiatos, quem seu quos rector sive provincialis ipse duxissent nominandos et eligendos, assumere possent et valerent, itidem perpetuo concesserit et indulserit; eisdemque, ut praefertur, in conservatores nominatis et electis, commiserit et mandaverit, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, etiamsi forent extra loca, in quibus iudices et conservatores, ut praefertur, deputati essent, eisdem rectori, collegio, universitati et singularibus illorum personis efficacis defensionis praesidio assistentes, non permetterent rectorem, collegiales et scholares praedictos super bonis ac iuribus ad collegium et universitatem huiusmodi spectantibus, ac privilegiis et exemptionibus, immunitatibus, facultatibus et indultis, eis communiter vel divisim pro tempore quomodolibet concessis, eorumque usu et

¹ *Lege ut ips. collegii conservatores, ut § 12 (R.T.).*

pacificâ possessione, a quibusvis personis indebite molestari, aut eis gravamina, damna vel iniurias desuper irrogari, acturi collegio et universitati, illorumque collegialibus et scholaribus ac personis huiusmodi, cum ab eis, eorumque protectore forent requisiti, super praemissis, in iis quae iudicalem requirerent indaginem, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figurâ iudicii, solâ facti veritate inspectâ, in aliis vero, prout qualitas negotiorum exigeret, iustitiae complementum, occupatores seu detentores, praesumptores et innovatores huiusmodi, nec non contradictores quoslibet ac rebelles, cuiuscumque dignitatis, status et conditionis forent, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras et poenas praedictas incurrisse, servatâ formâ Concilii Tridentini, declarando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, prout in apostolicis Pii et Sixti praedecessorum¹ ac patentibus Henrici cardinalis praedictorum litteris super praemissis respective confectis plenius dicitur contineri;

Causam tamen
contra universi-
tatem intentan-
te archiepisco-
po Elborensi.

§ 6. Et nihilominus, cum venerabilis frater modernus archiepiscopus Elborensis, super iurisdictione et eius exercitio seu facultatibus concessis rectori et collegio seu universitati eorumque conservatoribus praedictis in scholares praedictos, plura attentasset et in dies procuraret, introductâ de mandato similis recordationis² Pauli Papae similiter V pariter praedecessoris nostri coram dilectis filiis nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus super causis ad episcopos et regulares spectantibus praepositis controversiâ inter modernum archiepiscopum ex unâ, et rectorem ac universitatem seu provincialem

Sacra Con-
gregatio episco-
porum et regu-
larium decr. ut
privilegia uni-
versitatis con-
servanda esse.

praedictos desuper ex alterâ partibus, cardinales praedicti dictas facultates eisdem collegio, universitati et conservatoribus per litteras Pii et Sixti praedecessorum concessas suffragari, necnon scholarem Emanuelem Alburquerque in dictâ universitate matriculatum et ibidem studentem a carceribus curiae archiepiscopalis Elborensis ad eiusdem universitatis conservatorem remittendum fore et esse decreverint; cumque, decreto huiusmodi non obstante, dictus modernus archiepiscopus causam iurisdictionis praedictae uni ex dilectis filiis cappellanis nostris apostolicis committi instaret, iidem cardinales decretum, per eos ut praefertur factum, approbaverint, et consequenter privilegia, exemptiones et conservatorias per Pium et Sixtum praedecessores praedictos rectori, universitati et provinciali praedictis concessa eisdem suffragari, et scholares in eâdem universitate matriculatos et in carceribus dictae curiae detentos omnino relaxandos fore et esse mandaverint; et insuper, re de novo ad eos deductâ, privilegia praedicta non modo peregrinos, sed etiam dioecesanos clericos, dummodo in matriculâ eiusdem universitatis descripti essent, complecti declaraverint; et novissime causam appellationis a quadam sententiâ auditoris nostri collectoris in Lusitania super nullitate et iniustitiâ censurarum per vicarium praedicti archiepiscopi Elborensis adversus dictae universitatis conservatorem in eâdem causâ Emanuelis Alburquerque fulminatarum, de lite litem suscitando, dilecto filio magistro Fabritio Verospio dicti nostri palatii apostolici causarum auditori, dictâ universitate et collegio non citatis, committi extorserit, cuius vigore inhibitionem emanatam, et in partibus exequutam, congregatio praedicta moderandam esse decreverit, prout in decretis et declaratione praedictis, etiam plenius dicitur contineri;

¹ Tum Pii tum Sixti litteras puto deesse (R. T.).

Petente itaque universitate ipsa.

§ 7. Et nihilominus rector et universitas et provincialis praedicti vereantur, ne denuo ab eodem archiepiscopo, seu aliquo ex successoribus suis, aut eorum ministris vel officialibus pro tempore desuper cavillose molestentur; eaque de causâ iterum ad cardinales praedictos sive etiam nos et Romanos Pontifices successores nostros pro tempore existentes recursum habere cogantur:

Gregorius Papa quascumque controversias extinguit,

§ 8. Nos, his et aliis dignis causis animi nostrum inducentibus impulsus, rectori et universitati ac provinciali praedictis, eorumque statui et indemnitati opportune consulere, ac eorum singulares personas ab huiusmodi indebitis vexationibus penitus eximere, ac specialibus favoribus et gratiis prosecui volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes; nec non singularum Pii et Sixti praedecessorum ac patentium Henrici cardinalis praedictorum litterarum et per eosdem S. R. E. cardinales, causis ad episcopos et regulares spectantibus praepositos, editorum decretorum praedictorum, et inde sequutorum, ac praemissorum omnium et aliorum necessariorum quorumcumque veriores ac totos tenores, ac praedicta¹, et aliarum litium, causarum et controversiarum, status et merita, nominaque et cognomina, gradus et qualitates iudicum et colligantium, iuraque et titulos et quasvis alias dicti moderni archiepiscopi, eiusque ministrorum et officialium, et quorumcumque aliorum praetensiones, praesentibus pro expressis habentes; de eorundem cardinalium ne-

gotiis episcoporum et regularium huiusmodi praepositorum consilio, motu proprio, non ad praepositi vel rectoris seu universitatis aut provincialis praedictorum aut alicuius eorum vel alterius pro eis nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex nostrâ scientiâ et merâ deliberatione, ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnem et quaecumque litem et causam vel controversiam, seu omnes et quascumque lites et causas vel controversias, tam iudiciales quam extraiudiciales, si qua vel quae adhuc inter praepositum, rectorem, et universitatem, et provincialem praedictos super praemissis, aut eorum aliquo, et eorum occasione, tam in petitorio quam in possessorio, vel mixtim, aut aliâs, etiam per quaecumque archiepiscopi, seu eius ministrorum, vel officialium praedictorum, aut alicuius eorum appellationem vel protestationem, si quae sit pro eorum aut alicuius ipsorum parte interposita vel facta, seu aliâs quomodolibet supersint vel pendeant, aut superesse vel pendere censeantur, seu censi possint, etiam a cardinalibus praedictis, ac quibusvis aliis iudicibus et personis, in statu ac terminis quibus reperiuntur, ad nos harum serie avocamus, illasque sic avocatas ex nunc perpetuo extinguimus, sopimus, supprimimus, cassamus, annullamus et abolemus;

§ 9. Nec non tam Pii quam Sixti praedecessorum et patentes Henrici cardinalis litteras, quam S. R. E. cardinalium praedictorum decreta et declarationem praedictam, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, apostolicâ auctoritate etiam perpetuo approbamus et confirmamus et innovamus, ac etiam de novo in perpetuum concedimus, nec non illis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti, ac solemnitatum,

Praedecessorumque suorum litteras confirmat.

¹ Videretur legendum *praedictae* (R. T.).

¹ Legendum foret *si qua* (R. T.).

etiam substantialium, et quoscumque alios defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplemus.

Praeposito generali Societatis omnimodam iurisdictionem super universitate demandat

§ 10. Et nihilominus, pro potiori cautela, universitatem, illiusque officiales, personas, res et bona quaecumque, nec non scholares, tam peregrinos quam dioecesanos, in matriculâ universitatis huiusmodi descriptos, a praedicti moderni et pro tempore existentis archiepiscopi Elborensis, suorumque officialium et ministrorum, superioritate, iurisdictione, correctione et visitatione ex nunc perpetuo eximimus et liberamus, omniaque illa moderni et pro tempore existentis praepositi et religiosorum dictae Societatis curae, regimini, administrationi et correctioni ac visitationi, quoad ea quae eorum constitutionibus non repugnant, etiam perpetuo supponimus, submittimus et subiicimus; nec non modernis et pro tempore existentibus praeposito generali et religiosis praedictis omnimodam curam, regimen et administrationem universitatis huiusmodi, ac illius et scholarium, tam peregrinorum quam dioecesanorum, ut praefertur in matriculâ descriptorum, iurisdictionem, correctionem et visitationem, quoad ea quae Societatis huiusmodi institutis, ut praefertur, non repugnant, dictâ auctoritate similiter perpetuo committimus, concedimus, demandamus et assignamus.

Prohibet. quominus archiepiscopus in ea se ullo modo ingerat.

§ 11. Ac praedictum modernum et pro tempore existentem archiepiscopum Elborensensem, suosque officiales et ministros, vel aliam quamvis personam, cuiuscumque status, gradus et conditionis existat, in iurisdictione, correctione et visitatione praedictis, aliisque omnibus ad universitatem, et illius scholares, tam peregrinos quam dioecesanos, ut praefertur descriptos, officiales, lectiones perlegentes, aut bona, privilegia, gratias, libertates et exemptiones illorum spectantibus¹ se intromit-

¹ Edit. Main. legit *spectantia* (R. T.).

tere, aut aliam superioritatem, iurisdictionem, correctionem, etiam ratione cuiusvis delicti, ubicumque delictum commissum fuerit, aut visitationem seu visitandius habere aut praetendere nullatenus posse, sed praemissa omnia ad eosdem praepositum et religiosos plenarie spectare et pertinere debere, nec eos super illis a praedictis, seu quibusvis aliis personis, molestari, perturbari aut impediri posse, pariter perpetuo statuimus, ordinamus et mandamus.

§ 12. Nec non nunc et pro tempore existentibus praeposito et religiosis praedictis, ut ipsorum collegii et universitatis conservatores eum vel eos in dignitate ecclesiasticâ constitutos, tam seculares quam quorumvis ordinum regulares, decretorum doctores vel in theologiâ magistros vel licentiatos, quem seu quos rector seu provincialis aut praepositus et religiosi praedicti duxerint nominandos et eligendos, assumere possint et valeant, itidem perpetuo concedimus et indulgemus.

Praeposito facultatem concedit conservatorem universitatis deputandi.

§ 13. Eisdemque, ut praefertur, in conservatores nominatis et electis committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, etiamsi sint ex locis in quibus iudices et conservatores, ut praefertur, deputati fuerint, iisdem praeposito, religiosis, rectori, collegio, universitati, scholaribus, tam peregrinis quam dioecesanis, ut praefertur descriptis, et singularibus illorum personis, efficacis defensionis praesidio assistentes, non permittant praepositum, religiosos, rectorem, collegiales et scholares praedictos super eorum personis, ac bonis et iuribus ad eos eorumque singulos nec non collegium et universitatem huiusmodi spectantibus, ac privilegiis et exemptionibus, immunitatibus, facultatibus et indultis, eis communiter vel divisim pro tempore concessis, eorumque usu et pacificâ possessione, a quibusvis personis

Quae conservatoris sint facultates.

indebite molestari, aut eis gravamina, damna vel iniurias desuper irrogari, facturi rectori, religiosis, collegio, et universitati, illorumque collegialibus et scholaribus, tam peregrinis quam dioecesanis, in matriculâ universitatis huiusmodi descriptis, ac personis huiusmodi, cum ab eis sive eorum protectore fuerint requisiti, in his quae iudicalem requirunt indaginem, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figurâ iudicii, solâ facti veritate inspectâ, in aliis vero, prout negotiorum qualitas exegerit, iustitiae complementum; occupatores seu detentores, praesumptores et innovatores huiusmodi, nec non contradictores quoslibet et rebelles, cuiuscumque status, gradus, dignitatis et conditionis existant, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras et poenas praedictas incurrisse, servatâ formâ Concilii Tridentini, declarando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Clausulae.

§ 14. Praesentes quoque litteras et in eis contenta quaecumque perpetuo valida et efficacia existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac per modernum et pro tempore existentem archiepiscopum Elborensem, eorumque ministros, officiales, ac alios omnes, ad quos spectat et spectabit, quosque praemissae concernunt aut concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter perpetuo observari debere, nec ab eis aut eorum aliquo resiliiri unquam posse, nec etiam ex eo quod archiepiscopus, eiusque ministri et officiales praedicti, aut quicumque alii interesse habentes, vel putantes seu praetendentes, ad hoc vocati, et causa seu causae, propter quam seu quas praemissa emanarint, etiam coram cardinalibus prae-

dictis, vel aliquo alio iudice, etiam ordinario vel delegato, aut aliâs, examinatae, iustificatae et verificatae non fuerint, seu quavis aliâ causâ, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio seu intentionis nostrae, seu quovis alio defectu notari, argui vel impugnari, aut aliâs quomodolibet infringi vel retractari, seu etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, vel Sedem Apostolicam, eiusve legatos, etiam de latere, revocari, suspendi, restringi, limitari, modificari, vel eis in aliquo derogari, aut etiam illas et illa ad viam et terminos iuris reduci, aut contra eos et ea restitutionem in integrum, seu quodvis aliud gratiae vel iustitiae remedium impetrari, vel concedi, aut quidquam aliud in contrarium fieri, statui vel ordinari nullatenus unquam posse; et nihilominus sub quibusvis illarum et illorum revocationibus, suspensionibus et derogationibus, et aliis contrariis dispositionibus, etiam ut praefertur, vel aliâs quomodolibet pro tempore emanatis, et emanandis, non comprehendi, sed semper ab illis excipi, et, quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitui, et etiam de novo, etiam sub quacumque posteriori datâ, per praepositum, religiosos, rectorem, et universitatem, ac provincialem praedictos, et eorum singulos pro tempore eligendâ, concessas esse et censi; ac praeposito, rectori, et universitati, nec non provinciali praedictis suffragari debere; ipsosque praepositum, religiosos, rectorem, et universitatem, ac provincialem, et universitatis huiusmodi personas singulares ex nunc deinceps super praemissis omnibus et singulis per archiepiscopum, eiusque ministros ac officiales praedictos, aut quoscumque alios, quomodolibet molestari vel impedire non posse; sicque in praemissis omnibus et singulis ab omnibus censi, ac ita per praedictos

et quoscumque alios eiusdem S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, et quoscumque alios iudices, etiam ordinarios et delegatos, et Sedis praedictae nuncios, nec non causarum dicti palatii auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, etiam perpetuo decernimus et declaramus. Nec non praedicto moderno et pro tempore existenti archiepiscopo Elborensi, eorumque ministris et officialibus, et quibusvis aliis in et super praemissis omnibus et singulis perpetuum silentium imponimus; sicque incommutabilis voluntatis et intentionis nostrae et Sedis praedictae fuisse et esse ac perpetuo fore attestamur. Districtius inhibentes praedicto moderno et pro tempore existenti archiepiscopo Elborensi, eorumque ministris et officialibus, ac quibusvis aliis personis, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existant, in virtute sanctae obedientiae et sub indignationis nostrae, dictaeque Sedis Apostolicae, quoad modernum videlicet et pro tempore existentem archiepiscopum, sub interdicto ¹ ingressus ecclesiae et suspensionis a divinis, quoad alios vero inferiores etiam sub excommunicationis aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, ne ² ex tunc deinceps in perpetuum ullo unquam tempore praesentibus litteris in aliquo, per se, vel alium, seu alios, publice vel occulte, directe vel indirecte, tacite vel expresse, quovis quaesito colore, praetextu vel ingenio, quomodolibet contra facere, dicere vel venire; neque praepositum, religiosos, rectorem, collegium, universitatem, illorumque collegiales et scholares,

tam peregrinos quam dioecesanos, ut praefertur descriptos, aut eorum aliquem desuper quomodolibet molestare, vel impedire, in iudicio et extra illud, audeant seu praesumant; decernentes nihilominus etiam irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 15. Non obstantibus praedictis, et quacumque litis pendentia, et nostris de non tollendo iure quaesito, et in cancellaria apostolica novissime publicatâ, qua cavetur, ne eligantur in conservatores nisi personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae, qui etiam in iudices synodales deputati existunt⁴, quodque hic ² electi extra dioecesim, in cuius synodo iudices sunt deputati, iurisdictionem exercere non possint, eamque ³ in causis dumtaxat, in quibus ii, qui eos elegerint, sunt rei, habeant. aliisque eiusdem cancellariae regulis editis et edendis, nec non recolendae memoriae Bonifacii Papae VIII pariter praecessoris nostri, in quibus etiam cavetur, quod nullus extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam dietam a fine suae dioecesis, ad iudicium evocetur, seu ne iudices et conservatores a dictâ Sede deputati contra quoscumque extra civitatem vel dioecesim, in quibus deputati fuerint, procedere⁴, seu alii vel alii vices suas committere praesumant (dummodo ultra tres dietas aliquis ad iudicium non trahatur), seu quod de aliis quam manifestis iniuriis et violentiis et aliis quae iudicalem non requirunt indaginem (poenis in eos, si secus egerint, et in id procurantes adiectis) conservatores se nullatenus intromittant, aliisque apostolicis, ac etiam in

Delegatio cancellariorum.

¹ Potius lege *existant* et vide sup. Const. xxxiii, § 2, pag. 597 a (R. T.).

² Videretur legendum *sic* pro *hic* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *earumque* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *praecedere* (R. T.).

¹ Potius *sub interdicti*, nempe *poena* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *nec* (R. T.).

universalibus et provincialibus, ac synodalibus conciliis et aliis editis, specialibus nec non generalibus, constitutionibus et ordinationibus, aliisque conservatoriis, privilegiis et indultis, capitulis cathedralium ecclesiarum, nec non communitatibus et universitatibus, ac personis particularibus, sub quibuscumque tenoribus et formis, etiam motu et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine paribus, ac etiam consistorialiter, ac aliâs, in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, ac imposterum concedendis, confirmandis et innovandis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quacvis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die VIII novembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 8 novembris 1621, pontif. an. I.

XL.

*Quod votum ac iuramentum, quae clerici Congregationis Doctrinae Christianae de Urbe in eo perpetuo manendi emittunt, Romano Pontifici reservata de cetero sint*¹

¹ Istam Congregationem unâ cum Confraternitate laicorum sub titulo Doctrinae Christianae crexit Paulus V in Const. LXXXIII *Ex credito* (in h. n. edit. est LXXXVI, tom. XI, pag. 442).

Gregorius Papa XV, ad perpetuam rei memoriam.

Ex incumbenti nobis desuper pastoralis officii debito ad ea libenter intendimus, per quae piorum christifidelium congregationes ad divini nominis laudem et gloriam, animarumque salutem pie et recte institutae, sub salubribus eorum regulis et institutis perseverent, et maioribus in dies proficiant incrementis.

§ 1. Cum itaque, sicut dilecti filii praepositus et clerici congregationis Doctrinae Christianae, in ecclesia S. Agathae Transiberim de Urbe institutae, nobis nuper exponi fecerunt, clerici eiusdem congregationis elapso novitiatus anno votum cum iuramento in eadem congregatione perpetuo manendi liberâ et spontaneâ voluntate emittant;

§ 2. Nonnulli vero super voto ac iuramento praefatis, invitâ etiam congregatione huiusmodi, dispensare, et illa commutare licitum putent, et de facto in eiusdem congregationis praecidium dispensent et commutent:

§ 3. Nos ¹, praemissis, quantum cum Domino possumus, obviare, dictosque praepositum et clericos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, quod de cetero cum clericis eiusdem congregationis super voto et iuramento praefatis, nisi per nos aut Romanum Pontificem pro tempore existentem, dispensari, aut votum et iuramentum praefata commutari nullatenus

Prooemium.

Clerici congregationis doctrinae christianae, elapso novitiatus anno, sponte emittunt votum, ac iuramentum perpetuo manendi in dicta congregatione.

Et tamen cum nonnulli putent super hoc licitum dispensare et illa commutare;

Ideo Pontifex commutationem et dispensationem super voto, ac iuramento sibi et Romano Pontifici de cetero reservat.

¹ Perperam edit. Main. legit non (R. T.).

possint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, decernimus et ordinamus, et facultatem super voto et iuramento praefatis dispensandi, seu eadem vota commutandi, nobis et Romano Pontifici pro tempore existenti reservamus.

Privilegia
ipsius congrega-
tionis non re-
vocata appro-
bat et confirmat.

§ 4. Insuper, quod decem dictae domus S. Agathae eiusdem congregationis clerici, ab illis¹ praeposito nominandi, ad quatuor minores quatuor feriatis vel non feriatis diebus, ac subinde ad sacros subdiaconatus, diaconatus et presbyteratus ordines in temporibus a iure statutis, interstitiis tamen a sacro Concilio Tridentino designatis minime servatis, annique curriculo non expectato, etiamsi sic promovendi, antequam de uno ad alium promoveantur, in primo quoque suscepto ordine se minime exercuerint, ad titulum portionis annuae quadraginta scutorum unicuique illorum per pro tempore existentes dictae congregationis officiales annuatim, quamdiu sub illius obedientiâ vixerint dumtaxat, pro victu et vestitu, prout praestantur aliis dictae congregationis confratribus in communi viventibus et in eâ commorantibus², praestandorum, si aliâs ad id idonei reperti fuerint, a dilecto filio nostro in almâ Urbe vicario in spiritualibus generali, eius arbitrio ac si ita illi videbitur, promoveri, et promoti in ordinibus huiusmodi etiam in altaris ministerio ministrare libere et licite valeant, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus. Volumus autem, quod ipsi decem huiusmodi promovendi ab obedientiâ dictorum officialium recedere non possint, nec debeant, nisi aliunde alium commodiorem et perpetuum redditum, unde se decenter sustentare valeant, acquirant, et tunc nonnisi de eius vicarii pro tempore existentis licentiâ, et nihilominus aliter ab obedientiâ praedictâ recedentes ab exe-

quutione susceptorum ordinum, arbitrio eiusdem vicarii, sint suspensi.

§ 5. Insuper omnia et singula dictae congregationis privilegia, quatenus sint in usu, et non sint revocata, neque sub aliquibus revocationibus comprehensa, neque sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis ac constitutionibus apostolicis adversentur, auctoritate et tenore praefatis approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiacimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

§ 6. Decernentes, quascumque voti seu iuramenti praefactorum dispensationes, seu voti et iuramenti eorundem commutationes, contra praesentium tenorem quando-
cumque faciendas, nullas, irritas et inanes, nulliusque roboris vel momenti;

Dispensationes, vel commutationes praedictas contra harum tenorem faciendas irritat.

§ 7. Praesentes vero litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat, inviolabiliter observari debere, irritumque et inane quidquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulas praeservativas adiungit.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tollit

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XII novembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 12 novembris 1621, pontif. an. I.

XLI.

De electione Summi Romani Pontificis¹

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Aeterni Patris Filius, magister et legislator noster, Christus Dominus, cuius

Exactissima cura et diligentia adhibenda

¹ Forsan legendum *illius* non *illis* (R. T.).

² Vocem *commorantibus* nos addimus (R. T.).

¹ Aliae de hac materiâ electionis Papae a diversis Pontificibus hactenus editae fuerant con-

est in electione
summi Romani
Pontificis; et
ideo aliquot Ro-
manorum Pon-
tificum et san-
ctorum Patrum
decretis pro rite
et recte pera-
genda electione
edita fuerant.
Sed salubriori
remedio Ponti-
fex iste locum
esse cognovit,
propterea ple-
nus desuper,
infra disposuit.

omnis actio nostra est instructio, licet portaret omnia verbo virtutis suae, nec esset quicquam absconditum ab oculis eius, tamen priusquam ad apostolatus munus duodecim apostolos eligeret et nominaret, quod aliàs unquam fecisse in scripturis non legimus, pernoctare voluit in oratione Dei, et antequam beato Petro ovium suarum curam committeret, tertium repetitâ interrogatione, trinam extare aeternitatis eius professionem; nos scilicet erudiens, quantâ diligentia, cautione et curâ in omnium pastorum electione adniti debeamus, ut boni eligantur et fideles, praesertim vero in beati Petri successorem, qui orbis est lumen, doctor gentium et pastor pastorum. Quapropter satis etiam admonemur, nihil eorum, quae ad electionis Romani Pontificis negotium cautius et melius transigendum conducunt, omitti debere: salus enim non unius membri, sed totius corporis agitur, cum de capite consulitur. Igitur, etsi diversis felicis recordationis Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum et sanctorum patrum decretis salubriter provisum est, ut eius electio rite et recte peragatur, et in eâ non caro et sanguis, aut humana sapientia, quae stultitia est apud Deum, dominetur, sed Spiritus Sancti gratiâ omnia dirigantur et gubernentur: nihilominus, ut *dies dici cruat verbum, et nox nocti indicat scientiam*, experientiâ compertum est, salubriori remedio locum non deesse. Nos igitur, quos posuit Dominus, licet nullis suffragantibus meritis, regere Ecclesiam suam, ne in extremo die praetermissi officii in re tanti momenti a nobis

stitutiones, quarum nonnullae sunt in corpore iuris, ubi videre poteris dispositionem Symmachi relata in cap. II, dist. LXXIX; Nicol. II, cap. I, dist. XXIII; et Alexand. III in cap. VI de election.; necnon Greg. X in cap. III eod. tit. lib. VI, ac Clement. V in Clem. II *Ne Rom.*, eod. tit.

1 Videretur legendum *successoris* nempe *electione* (R. T.).

ratio a districto iudice exigatur, quod multorum etiam votis et postulationibus multum expetitur, Sancti Spiritus adspirante gratiâ, faciendum decernimus.

§ 1. Maturâ itaque cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus deliberatione habitâ, de eorumdem fratrum consilio pariter et assensu, hac nostrâ perpetuo valiturâ constitutione, statuimus, decernimus et declaramus, in posterum electionem Romani Pontificis fieri aliter non posse quam conclavi, et eo clauso, ac post celebratum in eo primâ die sacrosanctum missae solitum sacrificium, cui cardinales interesse, et in eo communicare consueverunt, ac per secreta schedarum suffragia duarum ex tribus partibus cardinalium in conclavi praesentium; praeterquam si omnes et singuli cardinales similiter in conclavi praesentes, nemine dissentiente, aliquibus ex eorumdem collegio cardinalium committerent eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesiae Catholicae providerent de pastore; aut nisi communiter ab omnibus et singulis cardinalibus, qui itidem in conclavi praesentes erunt, nemine pariter dissentiente, quasi per inspirationem, nullo praecedente de personâ speciali tractatu, per verbum *Eligo*, intelligibili voce prolaturum, aut scripto, si voce fieri non potuerit, expressum fuerit celebrata.

§ 2. Numerum autem suffragiorum duarum ex tribus partibus cardinalium in conclavi praesentium, ut electio per viam scrutinii, sive scrutinii et accessus valida sit, decernimus et declaramus ita esse censendum, ut in duabus tertiis partibus suffragium electi non numeretur, nec quisquam, sive scrutinii, sive scrutinii et accessus, sive compromissi viâ procedatur, se ipsum eligere, seu suffragium sibi dare ullatenus possit. Electi tamen persona, si in conclavi sit, debeat in numerum cardinalium computari.

Tribus dumtaxat modis Papam eligi posse decernit, scilicet per scrutinium, per compromissum et per quasi inspirationem

Et neminem per viam scrutinii, vel scrutinii et accessus etiam compromissi se ipsum eligere posse.

In scrutinio, vel scrutinio et accessu necessarium esse suffragiorum publicationem.

§ 3. Rursus nemo per viam scrutinii, seu scrutinii et accessus habeatur pro electo, nisi publicatis omnibus suffragiis, et electi, si numerum tantummodo duarum ex tribus partibus habuisse compertum sit, etiam schedulis apertis.

In suffragiorum paritate nominem electum esse et in imparitate electum dici, qui ultra duas partes in uno suffragio superior erit.

§ 4. Ac si contingat plures in schedulis nominatos duas tertias partes suffragiorum tulisse¹, in suffragiorum paritate neuter sit electus, in imparitate vero, qui numero suffragiorum superior erit, dummodo duas tertias partes, etiam in uno suffragio, excedat, electus censeatur.

Iuramenti a quolibet cardinale in ferendo suffragio praestandi formam praescribit.

§ 5. Insuper in unoquoque scrutinio, antequam schedula in calicem mittatur, a quolibet cardinale iuramentum altā et intelligibili voce fiat his verbis: *Testor Christum Dominum, qui me iudicaturus est, me eligere quem secundum Deum iudico eligi debere, et quod idem in accessu praestabo*. Et hoc iuramentum a nullo omittatur.

Qualitas in quoque inscriptionis et schedularum signa pro suffragiis.

§ 6. Suffragiorum autem schedulae huiusmodi, tam scrutinii quam accessus, ubi fieri potuerit, impressae omnino esse debeant; ubi non potuerit, unius tantum manu scriptae sint, ita videlicet, ut tam impressae, quam ita scriptae, ea omnia, quae in schedulis huiusmodi exprimi solent, contineant (praeter sola nomina seu denominationes eligentis et electi, et infrascripta signa, quae omnia manu eiusdem eligentis scribantur; et nomen quidem eligentis in primā parte schedulae, electi vero in sequenti, et rursus electi, quantum fieri poterit, caractere alterato, ita ut cognosci non possit: eaque schedulae pars, in qua erit eligentis nomen, claudetur, ac sigillo ad hoc parato, ac secrete habito, non autem eo quo quisque uti solet, obsignetur. Ut autem videri possit, ne, qui alicui accessit, eidem in scrutinio suffragium dederit², schedulae omnes duo-

bus aliis signis in ultimā parte signentur, numero nempe aliquo, et brevi dicto sacrae scripturae, vel alio huiusmodi, quae signa in utraq̃ue schedulā, tam scrutinii quam accessus, eadem sint.

§ 7. Postea vero pars illa schedulae, ubi haec signa erunt, etiam complicitur et obsignetur, ne a scrutatoribus videri possit, nisi postquam fuerit per scrutinium et accessum electio perfecta; quo casu schedulae accessus a scrutatoribus eā in parte, ubi duo praedicta sunt signa, aperiantur; iisque inspectis et earum sigillis, aliae schedulae cum iisdem signis notatae et in scrutinio datae reperiantur⁴, ut videlicet an duo haec signa et sigillum eadem sint cognoscatur, et inde duo suffragia ab eodem cardinale uni data non fuisse appareat.

§ 8. At si inter schedulas scrutinii nulla reperietur iisdem signis notata, quibus schedula accessus signata erit, aut si quis eidem accesserit, quem in scrutinio nominaverit, utroque casu suffragium accessus nullum sit. Subscriptio autem, seu nomen eligentis, resignari non possit, nisi contingat, ut sigillum et alia duo praedicta signa sint eadem cum signis et sigillo alicuius alterius cardinalis, aut aliā difficultate cogente.

§ 9. Quod autem attinet ad nomen electi, illud eo modo a cardinalibus scribatur, quomodo in folio impresso, ubi in conclave notari suffragia solent. Praeterea, ut secreto cautius consulatur, schedulae suffragiorum conficiantur unā seu pluribus in mensis in mediā cappellā constitutis, ita e cardinalibus remotis et circumspectis².

test accessus fieri ad eum cardinalem qui ab ipsomet cardinali fuit in scrutinio nominatus; et hoc ne unus duo suffragia eidem daret (R.T.).

¹ Sic legunt tum edit. Main., tum Cherubini, sed vix dubitare possum quin legendum sit *aperiantur*: vide de hac re aliam Greg. XV Const. sub die xii martii MDCXXII, quam infra dabimus (R.T.).

² Nescio an legendum *circumseptis* (R. T.).

Complicationemque obsignationem et aperitionem dictarum schedularum.

Quando suffragium accessus nullum sit declarat: et quando schedulae aperiantur in ea etiam parte, ubi est nomen eligentis.

Nomen electi quomodo in schedulis scribendum et ubi debeat fieri schedularum inscriptio declarat.

¹ Edit. Main. legit *tuisse* (R. T.).

² Etenim in aliā Greg. XV, quam infra dabimus, Constitutione praescribitur: *Tertio non po-*

ut quid scribatur ab aliis videri non possit. Si quis vero ad mensam accedere, impeditus valetudine non poterit, is suffragium suum in loco suo secreta conficere debeat, et ad illud accipiendum ultimus scrutatorum accedat.

Ac quando sit locus accessui et quando et quomodo fieri debeat.

§ 10. Et ut accessus secreta etiam peragatur, scrutinio publicato, si electio per consensum duarum partium in eo non fuerit celebrata, statim, antequam ad alios actus deveniatur, cardinales schedulam pro accessu formatam praedictis in mensis conficere, sicut in scrutinio, teneantur. Porro usus schedularum pro accessu talis erit. Qui accedere alicui ex nominatis in scrutinio voluerit, eius nomen scribet, qui vero noluerit, ne cognosci possit eum nulli accedere, in loco nominis scribat *nemini*.

Tam in scrutinio, quam in accessu plures nominari posse vetat.

§ 11. Nulli autem, tam in schedulâ scrutinii quam accessus, plures nominare liceat, alioquin suffragium, in quo plures fuerint nominati, nullum sit; accedere tamen uni ex nominatis a se in dictâ schedulâ, vel alii, dummodo aliquod aliud suffragium in eodem scrutinio tulerit, non prohibeatur, et in numerum cardinalium in conclavi praesentium numeretur.

Semel accedere in uno scrutinio et per accessum non recedi a nominato decernit.

§ 12. Neque in quolibet scrutinio nisi semel accedere liceat, neque per accessum ab alterius nominatione in scrutinii schedulâ factâ recedi, decernimus et declaramus.

Numeratio schedularum quomodo fiat et quid si numero cardinalium illae non respondeat, declarat.

§ 13. Insuper antequam schedulae, sive scrutinii sive accessus, a scrutatoribus aperiantur, omnes ab iis diligentissime palam numerentur, et si plures repertae fuerint, quam sint cardinales in conclavi praesentes, omnes comburantur, et iterum ad suffragia statim deveniatur.

Aliquid de praedictis non observanti excommunicationis poenam infligit.

§ 14. Si quis autem aliquid ex supra expressis non servaverit, aut quomodo cumque directe vel indirecte in aliquo contravenit, sententiam excommunicationis ipso facto incurrat.

Suffragia a car-

§ 15. Praeterea statuimus et ordinamus,

quod si aliquem infirmitas impediverit ad scrutinium venire, ad eum adire debeant tres cardinales, sorte ante scrutinium, ut infra, ad hanc rem ex omnibus cardinalibus per ultimum diaconorum extracti, cum capsulâ praeforatâ, sed inani, et palam a scrutatoribus clausâ, cuius clavis super altare remaneat, et schedulam impressam illi deferre, ipseque illam, sicut alii cardinales, praevio iuramento suprascripto, secreta conficere teneatur, deinde in capsulam coniiciat, eâque per eosdem cardinales relatâ et apertâ, in calicem schedula mittatur. Publicato deinde scrutinio, si accessus agendus erit, ut etiam infirmi accedere possint, unum ex foliis, in quibus nomina cardinalium, et suffragiorum numerus notantur, a tribus cardinalibus praedictis sumatur, et palam recognito numero suffragiorum, quae quisque in scrutinio tulerit, ad infirmum unâ cum aliâ impressâ schedulâ, pro accessu paratâ, et cum eâdem capsulâ ab iis deferatur. Infirmus vero alicui accedere, vel nemini accedere debeat, omniaquè et singula serventur, quae de scrutinii schedulâ supra ordinata sunt, sub eâdem excommunicationis latae sententiae poenâ. At si quis scribere valetudine impeditus, per alium, praevio iuramento ab eo qui scribet praestando de servando secreto, quod sub eâdem excommunicationis poenâ servari mandamus, subscribere libere possit.

§ 16. Ad haec scrutatores tres, sicut et tres alii cardinales, qui ad infirmorum suffragia deferenda proficiscentur, ex omnibus cardinalibus praesentibus in conclavi, nullâ ordinis servatâ distinctione, immediate ante quodlibet scrutinium per ultimum diaconorum extrahantur, et qui semel extracti fuerint in vas iterum coniiciantur; alioquin si quis contrafecerit, sicut si scrutatores vel recognitores aliquid secreti in exercendo suo officio cognoverint et illud revelaverint, eandem

dinalibus infirmis in scrutinio et accessu quomodo ferenda sint.

De scrutatorum electione secreto servando, schedulisque comburendis.

latae sententiae excommunicationem incurrant. Finito scrutinio et accessu, sive electio sequuta sit, sive non sit, tres alii cardinales, sorte pariter, ut supra, extrahendi, schedulas omnes recognoscere debeant, sigillo tamen et duobus aliis signis, si aperta non fuerint, intactis remanentibus. Quae omnes et singulae schedulae, sive sequuta sive non sequuta electione, postmodum statim palam comburantur.

Et etiam quoties in die et quando fieri debeat scrutinium vel compromissum nec non quam poenam incurrant non observantes.

§ 17. Similiter, ne electio protrahatur, statuimus et ordinamus, ut sub simili excommunicationis poenâ eo ipso incurrendâ, scrutinium bis singulis diebus peragatur, ita ut etiam perficiatur, mane scilicet post solitam missam, et primâ quidem die tantum post cardinalium sacram peractam communionem, et pomeridiano tempore horâ opportunâ post hymnum *Veni Creator Spiritus* et orationem de Spiritu Sancto: idemque si compromissi via eligatur, observari debeat: atque ad scrutinium, cum tertium pulsata per loca solita conclavis campanula de more fuerit, omnes et singuli cardinales convenire debeant, valetudine non impediti, sub eâdem excommunicationis latae sententiae poenâ.

Pactiones, promissiones, sigla et alia tam respectu inclusionis, quam exclusionis, etc., sub poena excommunicationis prohibet.

§ 18. Cardinales praeterea omnino abstineant ab omnibus pactionibus, conventionibus, promissionibus, intendimentis, conductis, foederibus, aliisque quibuscumque obligationibus, minis, signis, contrasignis suffragiorum seu schedularum, aut aliis, tam verbo, quam scripto, aut quomodocumque dandis aut petendis, tam respectu inclusionis, quam exclusionis, tam unius personae, quam plurium, aut certi generis, veluti creaturarum, aut huiusmodi, seu de suffragio dando, vel non dando: quae omnia et singula, si de facto intervenerint, etiam iuramento adiecto, nulla et irrita, neque ad eorum observantiam quemquam teneri aut ex transgressione notam incurrere fidei non servatae decernimus et declaramus, et contrafa-

cientes ex nunc excommunicationis poenâ innodamus: tractatus tamen pro electione habendos vetare non intelligimus.

§ 19. Quod si electio huiusmodi alibi celebrata fuerit, quam in conclavi clauso, vel aliter quam per secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus cardinalium in conclavi praesentium in scrutinio, seu scrutinio et accessu, electi suffragio non computato, vel per viam compromissi, ab omnibus cardinalibus similiter in conclavi praesentibus, nemine dissentiente, initi, et ita ut meno seipsum elegerit, vel quasi per inspirationem nullo praecedente de personâ speciali tractatu, omnium pariter cardinalium praesentium in conclavi communiter, nemine itidem dissentiente, per verbum *Eligo*, intelligibili voce prolatum, aut scripto, si voce non potuerit, expressum, nulla sit et invalida eo ipso, absque ullâ declaratione, et ita electo nullum ius tribuat: quin immo is non apostolicus, sed apostaticus sit et habeatur; et tam ipse, quam eligentes, eiusque fautores et complices sententiam excommunicationis et anathema, aliasque censuras et poenas, invasoribus Sedis Apostolicae a sacris canonibus et constitutionibus apostolicis impositas, pariter ipso facto incurrant, a qua, sicut ab aliâ quacumque in hac constitutione impositâ et irrogatâ, seu infra imponendâ et irrogandâ poenâ excommunicationis, tam ipsi quam quilibet alius, sive S. R. E. cardinalis, sive alia persona cuiuscumque gradus, conditionis, dignitatis et praecminentiae, a nullo, neque etiam a maiori poenitentiario, cuiuscumque facultatis vigore, praeterquam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolvi possit, et tam ipse, eiusque complices et fautores, quam alii quicumque etiam S. R. E. cardinales huius Constitutionis in aliquo transgressores, aliis gravissimis poenis teneantur, futuri Pontificis canonice intrantis arbitrio irrogandis.

Quae electionem Romanorum Pontificum nullam reddant poenasque eligentium et electorum contra huius Constitutionis formam tradit.

Secretum in electione Papae observari praecipit. Et mutationem, aut alterationem huius constitutionis cardinalibus fieri prohibet.

§ 20. Postremo statuimus et districte praecipiendo mandamus, ut S. R. E. cardinales, quaecumque secretum violare quomodolibet poterunt, omnia evitare et cavere omnino teneantur, cum intentio et mens nostra sit quod¹ electionis huiusmodi tam sanctum negotium, si fiat per scrutinium, seu scrutinium et accessum, ut praefertur, secretissime transigatur, ac proinde iisdem omnibus et singulis S. R. E. cardinalibus et eorum sacro collegio inhibemus, ne contra haec vel horum aliquod statuere, disponere, vel ordinare, seu in aliquo corrigere, alterare, mutare, seu aliquo modo facere, tractare, moliri, vel attentare praesumant, quovis praetextu, causâ, vel exquisito colore, sub eâdem excommunicationis poenâ ipso facto incurrendâ.

Huius constitutionis exequutores deputat.

§ 21. Ut autem huiusmodi nostra constitutio inviolabilius observetur, tres cardinales, qui singulis diebus congregationibus agendis praepositi sunt, et cum iis S. R. E. camerarius illam in omnibus et per omnia observari procurent et faciant.

Cardinales censuris interdictis ab electione Papae non excluduntur.

§ 22. Volumus etiam et decernimus, censurarum et excommunicationum praedictarum et aliarum quarumcumque praetextu vel causâ cardinales a summi Pontificis electione activâ et passivâ excludi nullo modo posse, quas quidem censuras et excommunicationes ad effectum huiusmodi electionis tantum, illis aliâs in suo robore permansuris, suspendimus: decernentes easdem excommunicationes et censuras eos solum afficere, qui deliquerint, non autem alios, conclavi durante, qui cum iis conversati fuerint.

Adhortatio ad cardinales.

§ 23. Ceterum, etsi opus non esse in Domino confidimus, tamen pro officii nostri debito, et rei de qua agitur gravitate, admonemus, hortamur et in Domino obsecramus S. R. E. cardinales, ut attente considerent personae, quam sustinent, officium et dignitatem, quam sacrum praec-

¹ Coniunct. quod nos addimus (R. T.).

terea et quanti momenti sit opus quod tractant, et nihil quod se non deceat, nihil a re alienum committant, sed cogitent quam perniciosum futurum sit universae Ecclesiae, Christi sanguine acquisitae, si male administretur; ac proinde exuant omnes mundanas curas, et induant solum Dominum nostrum Iesum Christum, memores nihil prodesse homini si universum mundum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur. Denique animum advertant se in conclavi clausos editissimâ in speculâ constitutos esse, et factos spectaculum Deo, et hominibus, a Domino, cuius negotium gerunt, supplicii vel gloriae sempiternae retributionem citissime laturus.

Derogatio contrariorum.

§ 24. Non obstantibus, quatenus opus sit, felicis recordationis Alexandri Papae III praedecessoris nostri in concilio Lateranensi editâ, quae incipit: *Licet de vitanda*, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, etiam in conciliis generalibus promulgatis, constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam in corpore iuris clausis, quibus omnibus et singulis, quatenus pariter opus sit, eorum omnium et singulorum tenores, perinde ac si ad verbum exprimerentur, pro expressis et insertis habentes, pro hac vice dumtaxat, illis aliâs in suo robore permansuris, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 25. Volumus quoque, praesentes nostras coram omnibus in primâ congregatione post obitum Pontificis fieri solitâ, et deinde post conclavis ingressum, et cum quis ad cardinalatus honorem promotus fuerit, cum aliis similibus constitutionibus legi, et iuramentum super illius observatione praestari, et ita praecipimus et mandamus.

Iuramentum super illius constitutionibus observantia praestandum.

§ 26. Quibus constitutionibus et poenis in eis contentis, nisi in superius expressis, per hanc nostram derogare non intendimus, sed eas in sui roboris firmitate

Aliae similes constitutiones in his servandae, quae praesenti non adversantur.

relinquere. Sperantes etiam Romanos Pontifices, qui pro tempore canonice eligentur, omni studio curaturos, ut quae nostris huiusmodi et in eis salubriter statuta sunt, inviolabiliter, ac etiam, si opus fuerit, per poenarum ipsarum contra transgressores exequutionem, observentur.

Publicationem huius constitutionis in Urbe fieri et factam omnes cardinales etiam absentes et futuros et alios quoscunque ligare praecipit.

§ 27. Denique volumus, easdem praesentes in valvis basilicarum sancti Ioannis Lateranensis ac Principis apostolorum de Urbe, ac cancellariae apostolicae, nec non in acie campi Florae per cursores nostros affigi et publicari, ac eorum exempla ibidem affixa dimitti, et deinde omnes et singulos cardinales, tam absentes quam praesentes, modernos et qui pro tempore erunt, et alios quoscunque, quorum interest, vel interesse poterit quomodolibet in futurum, afficere et ligare, nullamque harum ignorantiam praetendere posse, ac si eis personaliter intimatae forent; praemissis, ceterisque contrariis quibuscunque non obstantibus.

Sanctionemque poenalem adiungit.

§ 28. Nulli ergo omnino hominum¹ liceat hanc paginam nostrorum statutorum, decretorum, declarationum, mandatorum, innodationis, voluntatis, admonitionis, hortationis, obsecrationis, inhibitionis, derogationis, praecepti et suspensionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, decimoseptimo kalendas decembris, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 15 novembris 1621, pontif. an. I.

EGO GREGORIUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

Papae subscriptio.

Cardinalium subscriptiones.

† Ego Antonius cardinalis Saulius, episcopus Ostiensis, promitto, voveo et iuro.

¹ Edit. Main. legit *nominum* (R. T.).

† Ego Franciscus Maria cardinalis a Monte, episcopus Portuensis, promitto, voveo et iuro.

† Ego Franciscus cardinalis Sfortia, episcopus Tusculanus, promitto, voveo et iuro.

† Ego A. cardinalis Montaltus, episcopus Albanensis, S. R. E. vicecancellarius, promitto, voveo et iuro.

† Ego Odoardus cardinalis Farnesius, episcopus Sabinensis, promitto, voveo et iuro.

† Ego Octavius cardinalis Bandinus, episcopus Praenestinus, promitto, voveo et iuro.

† Ego Andreas cardinalis Perrettus promitto, voveo et iuro.

† Ego B. cardinalis Bevilacqua promitto, voveo et iuro.

† Ego F. tituli S. Praxedis, presbyter cardinalis de Sourdus, promitto, voveo et iuro.

† Ego Ioannes Baptista, tituli Ss. Marcellini et Petri cardinalis Detus, promitto, voveo et iuro.

† Ego Dominicus, Ss. Apostolorum presbyter cardinalis Gymnasius, promitto, voveo et iuro.

† Ego Carolus tituli S. Caesarei, presbyter cardinalis Madrutius, promitto, voveo et iuro.

† Ego S. tituli S. Chrysogoni, presbyter cardinalis Burghesius, maior poenitentarius, promitto, voveo et iuro.

† Ego M. tituli S. Onuphrii, presbyter cardinalis Barberinus, promitto, voveo et iuro.

† Ego Ioannes Garzia, tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Millinus, promitto, voveo et iuro.

† Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae, pres-

byter cardinalis Lantes, promitto, voveo et iuro.	†	
† Ego M. Angelus Tontus tituli S. Petri ad Vincula, presbyter cardinalis Nazarenus, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Guido tituli S. Ioannes ante Portam Latinam, presbyter cardinalis Bentivolus, promitto, voveo et iuro.
† Ego F. tituli S. Augustini, presbyter Verallus, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Petrus tituli S. Salvatoris in Lauro, presbyter cardinalis, promitto, voveo et iuro.
† Ego Ioannes Baptistae tituli S. Caeciliae, presbyter cardinalis Lenus, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego It. Fridericus, presbyter cardinalis de Zolrelen, promitto, voveo et iuro.
† Ego Dominicus tituli S. Martini in Montibus, presbyter cardinalis Rivarola, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Caesar tituli S. Petri in Monteau-reo, presbyter cardinalis Gherardus, promitto, voveo et iuro.
† Ego P. tituli S. Mariae de Populo, presbyter cardinalis Philonardus, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Fr. Desiderius tituli S. Clementis, presbyter cardinalis de Cremona, promitto, voveo et iuro.
† Ego P. Paulus tituli Ss. Nerei et Achillei, presbyter cardinalis Crescentius, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Stephanus tituli S. Mariae in Via, presbyter cardinalis Pignatellus, promitto, voveo et iuro.
†	†	† Ego L. cardinalis Ludovisius tituli S. Mariae de Transpontina, S. R. E. camerarius, promitto, voveo et iuro.
† Ego Gaspar tituli S. Crucis in Hierusalem, presbyter cardinalis Borgia, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Franciscus tituli S. Matthaei in Merulana, presbyter cardinalis Sacratius, promitto, voveo et iuro.
† Ego Robertus tituli S. Alexii, presbyter cardinalis Ubaldinus, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego M. Antonius tituli S. Eusebii, presbyter cardinalis Gozadinus, promitto, voveo et iuro.
† Ego Tiberius tituli S. Priscæ, presbyter cardinalis Mutus, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Alexander S. Mariae in Vialata, diaconus cardinalis Estensis, promitto, voveo et iuro.
† Ego Gabriel tituli S. Pancratii, presbyter cardinalis de Treio, promitto, voveo et iuro.	†	
†	†	
†	†	
†	†	
† Ego Petrus tituli S. Thomae in Parione, presbyter cardinalis Camporeus, promitto, voveo et iuro.	†	
† Ego Matthaeus tituli S. Marci, presbyter cardinalis Priolus, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Franciscus S. Angeli in Foro piscium, diaconus cardinalis Boncompagnus, promitto, voveo et iuro.
† Ego S. presbyter cardinalis S. Susannae, S. R. E. bibliothecarius, promitto, voveo et iuro.	†	† Ego Hippolytus S. Mariae Novae, diaconus cardinalis Aldobrandinus, promitto, voveo et iuro.
†	†	

Publicatio
facta in Urbe.

Anno a Nativitate Domini Nostri Iesu Christi MDCXXI, indictione quarta, die vero XXVI mensis novembris, pontificatus sanctissimi in Christo Patris et Domini N. D. Gregorii divinâ providentiâ Papae XV, pontificatus sui primo, introscriptae litterae apostolicae publicatae et affixae fuerunt ad valvas basilicarum S. Ioannis Lateranensis, Principis Apostolorum de Urbe, ac cancellariae apostolicae, et in acie campi Florae, dimissis ibidem earundem litterarum originalibus appensis per aliquod temporis spatium, et exinde amotis, deinde dimissis earundem litterarum copiis affixis, ut moris est, per nos Augustinum Bracherium et Brandimartem Latinum praelibati S. D. N. Papae cursores.

OCTAVIUS SPADA magister cursorum.

XLII.

Clericis regularibus Scholarum Piarum permittitur tria sollemnia vota emittant.

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Prooemium.

In supremo apostolatus solio, meritis licet imparibus, divinâ dispositione constituti, ad ea vigilantiae nostrae partes libenter interponimus, per quae piae clericorum congregationes in Ecclesiâ Dei ad illius laudem et gloriam provide, sancteque institutae in perseverantiâ laudabilium operum incitentur, ac maioribus in dies proficiant incrementis.

Josephi a Matre Dei praefecti congregationis clericorum pauperum Matris Dei scholarum piarum preces

§ 1. Cum itaque, sicut dilectus filius Iosephus de Matre Dei praefectus generalis Congregationis clericorum pauperum Matris Dei Scholarum Piarum de Urbe, nobis nuper exponi fecit, clerici eiusdem

1 Hanc Congregationem ad pauperes scholares pie et sine ullâ mercede erudiendos, erexisse Paulum V vide in Const. CCLXVIII *Ad ea* (in h. n. edit. CCLXXXVII, supra pag. 382).

congregationis tria simplicia, paupertatis scilicet, castitatis et obedientiae vota emittant; cumque, perfectionis vitae studio ducti, simplicia vota praedicta per nos sollemnia declarari nobis humiliter supplicassent:

§ 2. Venerabiles fratres nostri S. R. E. cardinales negotiis episcoporum et regularium praepositi, quibus negotium huiusmodi mature examinandum, et nobis referendum commisimus, praedictam congregationem nuncupatam Pauperum Matris Dei, olim Romae felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri auctoritate erectam, et per sanctae memoriae Paulum Papam V praedecessorem nostrum confirmatam, et prope ecclesiam sancti Pantaleonis de Urbe modo degentem, in religionem trium votorum sollemnium approbati posse censuerint, prout in decreto desuper sub die xxxi augusti proxime praeteriti facto dicitur contineri:

§ 3. Nos, piis Iosephi et clericorum praedictorum votis huiusmodi, quantum cum Domino possumus, benigne annuere, eosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, decretum praedictum apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illique perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

§ 4. Decernentes, praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore,

Decreto congregationis episcoporum et regularium, cuius examini remissae fuerant, approbatas.

Illudque Gregorius Papa confirmat.

Clausulas praeservativas.

suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac Iosepho et clericis predictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari.

*Irritansque
decretum appo-
nit.*

§ 5. Atque ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

*Contrariis
quoque derogat.*

§ 6. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, necnon, quatenus opus sit, dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statulis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVIII novembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 18 novembris 1621, pontif. an. I.

XLIII.

*Investitura regni Siciliae Philippo IV
Hispaniarum regi catholico conceditur
cum solitis conditionibus¹*

**Gregorius Papa XV,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Prooemium.

Regis aeterni Iesu Christi Domini nostri, per quem reges regnant et legum conditores, iusta decernunt, vices licet immeriti in beati Petri Sede gerentes in terris, dum omnibus ecclesii spastoralem impendimus sollicitudinem, curae Ecclesiae Romanae, quae ab eodem apostolorum Principe continuatâ successione ad humilitatem nostram divinâ providentiâ pervenit, praecipue, ut par est, sicut ex alto conceditur, invigilamus, et de principatibus, regnis, quorum

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

eadem Ecclesia proprietatem habere dignoscitur et directum dominium, praedictorum praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis insistentes, ita disponimus, ut reges et principes, qui avitâ maiorum suorum eximiâ pietate et erga catholicam fidem et Romanam Ecclesiam illustri zelo toto orbe refulgent, plane agnoscant a nobis et sanctâ Sede Apostolicâ eorum merita quanti cum Domino potest aestimari, ac favoribus et gratiis, quotiescumque datur occasio, suas ac suorum successorum personas decorari, et ipsi in religionis illius, quam eadem Ecclesia Romana, radix et magistra ecclesiarum, docet et docuit semper defensione, et, quantum sibi conceditur, propagatione, eiusdemque sanctae Sedis cultu et reverentiâ confirmentur et foveantur.

§ 1. Dudum siquidem felicis recordationis Iulius Papa II praedecessor noster regnum Siciliae ac Hierusalem, cum totâ terrâ quae est citra Pharum usque ad confinia terrarum sanctae Romanae Ecclesiae, civitate Beneventanâ cum eius territorio et pertinentiis dumtaxat exceptâ, ad ius et proprietatem eiusdem Ecclesiae pertinens, et tunc ad ipsum praedecessorem, et dictam Ecclesiam devolutum, quovis modo et ex quavis causâ illud ad eandem Ecclesiam devolutum esset, aut aliâs eius dispositio ad praedictum praedecessorem pertineret, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis clarae memoriae Ferdinando Aragoniae, et utriusque Siciliae ac Hierusalem regi, pro se, suisque in dicto regni Aragoniae successoribus et haeredibus tam masculis quam feminis ex eo rectâ lineâ descendantibus, certo tunc expresso modo, natis et nascituris, in feudum perpetuum pro annuo censu, et sub diversis concessionibus, modis, formis, adiectionibus, promissionibus, clausulis, cautelis, voluntatibus et ordinationibus, etiam tunc expressis, sine tamen praeiudi-

*Iulius II Si-
ciliae regnum
in feudum con-
cessit. Ferdinan-
do I Aragoniae
regi, eiusque
successoribus.*

cio iuris ipsi Ferdinando regi aliàs in eodem regno forsàn competentis, cui tunc noluit derogari, de fratrum suorum consilio pariter et assensu, ex certâ scientiâ ac de apostolicae potestatis plenitudine concessit et elargitus fuit, dictam civitatem Beneventanam cum eius territorio, districtu et pertinentiis, per ipsum praedecessorem seu Romanum Pontificem distinctis seu distinguendis, cum eorum incolis, prout illam sibi dudum antea praedicta Ecclesia specialiter retinuerat et reservaverat, sibi et eidem Ecclesiae specialiter reservando, prout in ipsius praedecessoris desuper confectis litteris (in quibus idem praedecessor inter alia voluit, quod dictus Ferdinandus rex et sui in dicto regno Siciliae ultra Pharum haeredes et successores darent praedecessori et Ecclesiae praedictis eorum privilegium aureâ Bullâ bullatum, in quo proprio iuramento faterentur et recognoscerent expresse regnum Siciliae et Hierusalem, ac totam eorum¹ terram quae est citra Pharum usque ad confinia eiusdem Ecclesiae, exceptâ civitate Beneventanâ praedictâ, cum territorio, districtu et pertinentiis suis, ex solâ gratiâ et merâ liberalitate Sedis et praedecessorum praedictorum sibi, suisque haeredibus et successoribus fuisse concessa, et eos recepissee et tenere regnum Siciliae et terram huiusmodi a praedecessore et Ecclesiâ praedictis, sub pactis, modis et conditionibus tunc, ut praefertur, expressis), plenius continetur.

Nonnullis additis conditionibus.

Leo X eisdem legibus praedictum regnum Carolo V concessit.

§ 2. Et deinde pia memoriae Leo Papa X, etiam praedecessor noster, dictum regnum Siciliae citra Pharum clarae memoriae Carolo Romano imperatori semper augustò, tunc Romanorum et Hispaniarum regi catholico, in imperatorem electo, in feudum eisdem modo et formâ, quibus per praedictum Iulium praedecessorem praedicto Ferdinando regi concessum fuerat,

¹ Potius legeretur *eam* (R. T.).

et sub praedictis, quae tunc per eandem Sedem remissae non apparerent, et certis aliis tunc expressis conditionibus, de novo concessit, et de eo etiam ipsum Carolum imperatorem investivit, et dictus Carolus imperator per quondam Ioannem Emanuelem Aurei Velleris equitem, tunc in humanis agentem, et ipsius Caroli imperatoris apud Leonem praedecessorem et Sedem praedictos oratorem et procuratorem specialem, promisit, et se ac omnes regnum ipsum Siciliae vigore illius concessionum, tam per Iulium quam Leonem praedecessores factarum¹, pro tempore obtinentes obligavit ad inviolabiliter observandum et adimplendum omnia in litteris Iulii praedecessoris huiusmodi contenta, super quibus de dispensatione, aut illorum remissione per eandem Sedem non constaret seu appareret, et solvendum singulis annis in perpetuum camerae apostolicae septem mille ducatos auri de camerâ in festo beati Petri, ultra solitum censum parafraeni albi pro recognitione veri et directi dominii ipsius regni Siciliae, et ad Leonis praedecessoris et camerae praedictorum requisitionem delinquentes in terris eidem Ecclesiae mediate² vel immediate subiectis, ad dictum regnum et illius civitates, terras, et loca confugientes, capi et ad Urbem vel alium locum remitti faciendum³, sub poenis in litteris Iulii praedecessoris huiusmodi contentis, dummodo idem Leo praedecessor et successores sui Romani Pontifices ac predicta camera, ad ipsius Caroli imperatoris et officialium suorum requisitionem, delinquentes in terris et locis dicti regni, ad terras et loca Ecclesiae confugientes, pariter ad eos remitteret⁴, prout in instrumento publico desuper confecto, et in certis ipsius prae-

¹ Edit. Main. legit *factorum* (R. T.).

² Ibid. legitur *meditate* (R. T.).

³ Erronee edit. Main. legit *faciendi* (R. T.).

⁴ Potius lege *remitterent* (R. T.).

decessoris Leonis litteris de verbo ad verbum inserto, etiam plenius continetur.

Julius III in-
vestituram con-
cessit Philippo
secundo.

§ 3. Ac demum recolendae memoriae Iulius Papa III, etiam praedecessor noster, praeviâ renunciatione praedicti Caroli Romani Imperatoris semper augusti, dictum regnum Siciliae et Hierusalem cum totâ terrâ citra Pharum usque ad confinia Romanae Ecclesiae (exceptâ civitate Beneventanâ cum eius territorio et districtu ut supra) inclytæ memoriae Philippo II tunc Angliae regi et Hispaniarum principi, pro se, suisque haeredibus et successoribus Aragoniae regibus, tam masculis quam feminis, ex eo rectâ linea descendantibus, natis et nascituris, ac aliis personis in concessionibus Iulii et Leonis comprehensis, et per eas vocatis, in feudum perpetuum pro solito annuo censu septem mille ducatorum auri de camerâ et unius parafræni albi solvendo, et sub conditionibus, modis et formis, adiectionibus, promissionibus, clausulis, cautelis, voluntatibus et ordinationibus in litteris Iulii et concessionis Leonis contentis, quae per eandem Sedem remissae non apparerent, similiter concessit, et de eo etiam ipsum Philippum regem investivit, et dictus Philippus rex per quondam Ferdinandum Franciscum Avolos de Aquino marchionem Piscariae, tunc in humanis agentem, et ipsius Philippi regis apud Iulium praedecessorem et Sedem praedictos procuratorem specialem, obedientiam, homagium et iuramentum fidelitatis consuetum praestitit, prout in ipsius etiam Iulii praedecessoris litteris plenius continetur: quae omnia idem Philippus rex successive per bullam suam auream, sub datum Bruxellis anno Domini MDLV die 1 octobris, manu suâ subscriptam¹ approbando et acceptando confessus fuit et recognovit.

Eadem investitura a Clemente VIII con-

§ 4. Postremo autem, felicitis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor no-

¹ Edit. Main. legit *subscriptum* (R. T.).

ster, eodem Philippo III viam universae carnis ingresso, regnum ipsum Siciliae et Hierusalem cum totâ terrâ praedictâ citra Pharum usque ad confinia terrarum eiusdem Ecclesiae Romanae (exceptâ civitate Beneventanâ, cum eius territorio, districtu et pertinentiis, per se seu eius et nostros praedecessores Romanos Pontifices distinctis, ac eorum incolis, quam sibi et eidem Ecclesiae specialiter retinuit et reservavit) clarae memoriae Philippo III etiam Hispaniarum regi catholico, pro se, suisque haeredibus et successoribus Aragoniae regibus, tam masculis quam feminis, ex eo rectâ lineâ descendantibus, natis et nascituris, ac aliis personis in concessionibus utriusque Iulii et Leonis praedictorum huiusmodi comprehensis, et per eas vocatis, in feudum perpetuum pro solito annuo censu septem millium ducatorum similium et unius parafræni albi, ut praefertur, solvendo, et sub conditionibus, modis, formis, adiectionibus, promissionibus, clausulis, cautelis, voluntatibus et ordinationibus in litteris utriusque Iulii et concessionis Leonis praedecessorum huiusmodi contentis, quarum remissionem per Sedem praedictam factam fuisse non appareret, praestitis¹ prius tamen eidem Clementi praedecessori ac Sedi et Ecclesiae praedictis nomine ipsius Philippi III regis per bonam memoriam Antonii de Cardona et Corduba, ducem Svessae, Somae, Varnae, comitem Cabrae et Palesmos, vicecomitem de Ibregar, et ipsius Philippi III regis consanguineum et consiliarium, apud eundem Clementem praedecessorem et Sedem praedictam oratorem et procuratorem ac mandatarium suum specialem, per eundem Clementem praedecessorem admissâ obedientiâ, atque homagio et iuramento fidelitatis, sub certâ tunc expressâ formâ, pariter concessit et elargitus est,

cessa fuit Phil-
ippo III.

¹ Edit. Main. legit *praestitae*; sed *praestitâ*, nempe obedientiâ, vel *praestitis* legend. (R. T.).

ac regnum ipsum praedicto Philippo III regi, modo et formâ praemissis, infeudavit, prout in praedicti Clementis praedecessoris sub plumbo sub datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDXCIX, quinto idus septembris, pontificatus sui anno VIII, expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis haberi volumus, plenius continetur ¹

Philippus IV
eam petit.

§ 5. Cum autem, sicut Deo placuit, ab humanis exempto dicto Philippo III rege, iure successionis unâ cum aliis regnis, provinciis et ditionibus universis dictum regnum Siciliae et Hierusalem cum totâ terrâ citra Pharum ad charissimum in Christo filium nostrum Philippum IV Hispaniarum regem catholicum dicti Philippi III regis filium et haeredem legitime pervenerint, et idem Philippus rex, volens debitam obedientiam et fidelitatis ac homagii iuramentum in manibus nostris praestare, ac ea, ad quae ratione ipsius feudi tenetur, adimplere, dilectum filium nobilem virum Franciscum de Cueva ducem de Alburquerque, et ipsius Philippi regis consanguineum et consiliarium, et apud nos et Sedem Apostolicam oratorem et procuratorem, mandatarium suum specialem fecerit, constituerit et deputaverit specialiter et expresse ad se nomine praedicti Philippi regis, quoties opus fuerit, coram nobis humiliter, et cum omni reverentiâ praestandum, ac a nobis investituram dicti regni humiliter petendum, eamque acceptandum, nec non nobis nomine eiusdem Philippi regis pro praedicto regno Siciliae et Hierusalem cum totâ terrâ citra Pharum debitam obedientiam exhibendum, ac etiam fidelitatis et homagii iuramentum ratione feudi dicti regni praestandum, quod requisitum necessarium et opportunum foret ex ipsius feudi naturâ,

¹ Huiusmodi Clem. VIII litterae leguntur in *Bull.* tom. x, pag. 536 (R. T.).

et quemadmodum illud praestitum fuerat a Philippo III rege praedicto, atque ab aliis praedecessoribus suis in eodem regno solitum fuerat praestari, dans et tribuens idem Philippus rex praedicto Francisco duci et procuratori omnem potestatem, omnemque arbitrium et auctoritatem ea agendi et iurandi praemissâ ex causâ in animam suam, quae ipsemet Philippus rex agere et iurare posset, si personaliter ea faceret, et dictus Franciscus dux et procurator in vim constitutionis et deputationis huiusmodi ad praemissa omnia et singula nomine praedicti Philippi regis peragenda et exequenda coram nobis humiliter et cum omni reverentiâ sub die XVI septembris proxime praeteriti se praesentaverit, et in generali venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium congregatione, quae postmodum ob varia nostra impedimenta sub die XXVII octobris praesentis anni coram nobis in palatio nostro apostolico in Vaticano ad hoc specialiter convocata et habita fuit cum pluribus archiepiscopis, episcopis, aliisque praelatis ibi adstantibus, nomine ipsius Philippi regis nobis et Sedi Apostolicae ac Romanae Ecclesiae praedictis obedientiam, itemque homagium et iuramentum fidelitatis sub formâ inferius adnotatâ praestiterit:

§ 6. Nos, considerantes ipsius Philippi regis haereditariam regnandi consuetudinem, et quod sciat et volet commissos sibi populos in pacis amoenitate et iustitiae cultu confovere, ac nos et Romanam Ecclesiam ipsius regni proprietarios et directos dominos gratâ devotione et fide sincerâ recognoscere, mandato procurationis ¹ ipsius Philippi regis huiusmodi publice et altâ voce in eadem congregatione perlecto, et diligenter inspecto et considerato, ac habitâ super his cum eisdem venerabilibus fratribus nostris sanctae

Concedit Gregorius.

¹ Edit. Main. legit *procuraciones* (R. T.).

Romanae Ecclesiae cardinalibus prius in consistorio nostro secreto, et deinde etiam in aliâ simili congregatione generali ad hoc nominatim habitâ in eodem palatio nostro, deliberatione maturâ, de ipsorum fratrum nostrorum consilio pariter et assensu, et ex certâ nostrâ scientiâ, et de apostolicae potestatis plenitudine, in Nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti obedientiam ab eodem Francisco duce et procuratore nomine ipsius Philippi regis nobis ac Sedi ac Ecclesiae praedictis, ut praemittitur, praestitam, itemque homagium et iuramentum fidelitatis huiusmodi, laeto atque hilari animo admittimus, ac regnum ipsum Siciliae et Hierusalem cum totâ terrâ praedictâ citra Pharum usque ad confinia terrarum eiusdem Ecclesiae Romanae (exceptâ praedictâ civitate Beneventanâ cum eius territorio, districtu et pertinentiis, per nos seu Romanos Pontifices distinctis, ac eorum incolis, quam nobis, prout illam sibi dudum praedicta Ecclesia¹ specialiter retinuit et reservavit, harum serie unâ cum loco Pontiscurvi eiusque territorio nobis et eidem Ecclesiae specialiter reservamus) dicto Philippo regi pro se, suisque haeredibus et successoribus Aragoniae regibus, tam masculis quam feminis, ex eo rectâ lineâ descendantibus, natis et nascituris, ac aliis personis in concessionibus utriusque Iulii ac Leonis et Clementis praedecessorum huiusmodi comprehensis, et per eas vocatis, in feudum perpetuum pro solito annuo censu septem millium ducatorum similium et unius parafraeni albi, ut praefertur, solvendo, et sub conditionibus, modis, formis, adiectionibus, promissionibus, clausulis, cautelis, voluntatibus et ordinationibus in litteris utriusque Iulii et Clementis ac concessione Leonis praedecessorum huiusmodi contentis, quarum remissionem per Sedem praedictam factam

¹ Edit. Main. legit *praedictae Ecclesiae* (R. T.).

fuisse non apparebit, omni meliori quo possumus modo concedimus et elargimur, ac regnum ipsum praedicto Philippo regi, modo et formâ praemissis, infeudamus, eumque de illo per ipsius Francisci ducis et procuratoris ad osculum pedum nostrorum admissionem investimus.

§ 7. Volentes et intendentes, ut infra annum, a datâ praesentium computandum, idem Philippus rex privilegium suum bullâ aureâ bullatum (in quo proprio iuramento fateatur et recognoscat expresse regnum Siciliae et Hierusalem, ac totam terram eorum¹ quae est citra Pharum usque ad confinia ipsius Ecclesiae Romanae, exceptis civitate Beneventana et loco Pontiscurvi, cum illorum territoriis, districtibus, et pertinentiis, quae eidem Ecclesiae remaneant, praedicto Philippo regi suisque haeredibus et successoribus ex solâ gratiâ et merâ liberalitate Sedis Apostolicae et nostrâ fuisse concessa, eosque recepissee², et tenere regnum Siciliae, et terram huiusmodi a nobis et dicta Romanâ Ecclesiâ, sub pactis, modis et conditionibus supradictis) nobis, seu Romano Pontifici pro tempore existenti, dare et tradere teneatur.

§ 8. Per praemissa autem non intendimus iuri cuiuscumque in aliquo praeiudicare.

§ 9. *Forma vero iuramenti per ipsum Franciscum ducem et procuratorem praestiti talis est:* Ego Franciscus de la Cueva, dux de Alburquerque, marchio de Cuellar, comes de Ledesma et de Gulman, dominus in temporalibus de Monbeltrano et de la Codofera, serenissimi domini Philippi Dei gratiâ regis Siciliae citra Pharum et Hierusalem ac Hispaniarum domini mei consiliarius, et apud sanctissimum dominum nostrum D. Gregorium Papam XV et sanctam Sedem Apostolicam orator et procurator ad haec omnia specialiter constitutus, speciali mandato Sanctitati Vestrae

Cum conditionibus hic expressis.

Reservatio iurium cuiuscumque competentium.

Tenor iuramenti per oratorem Philippi regis praestiti.

¹ Ni malueris legere *eam* (R. T.).

² Edit. Main. legit *recessisse* (R. T.).

exhibito plenum homagium ligium et vassallagium nomine ipsius Philippi regis faciendi vobis domino nostro D. Gregorio Papae XV et Ecclesiae Romanae pro regno Siciliae et Hierusalem, ac totâ terra quae est citra Pharum, usque ac confinia terrarum ipsius Ecclesiae (exceptâ civitate Beneventana, ac toto territorio, ac omnibus districtibus et pertinentiis, secundum antiquos fines territorii et pertinentiarum ac districtus civitatis eiusdem per Romanos Pontifices distinctos et imposterum distinguendos), in animam dicti serenissimi domini Philippi regis principalis mei iuro, quod idem serenissimus dominus Philippus rex ab hac horâ in antea fidelis et obediens erit beato Petro et vobis D. Gregorio XV vestrisque successoribus Romanis Pontificibus canonice intrantibus, sanctaeque apostolicae Romanae Ecclesiae; non erit in consilio, consensu, vel facto, ut vitam perdatis, seu perdant, aut membrum, seu capiamini, vel capiantur malâ captione; consilium vero, quod sibi credituri estis per vos, aut nuncios vestros, vel per litteras, ad vestrum vel eorum damnum scienter nemini pandet; et si sciverit fieri, vel tractari, seu procurari aliquid, quod in vestrum, vel eorum damnum cedat, illud pro posse impediet, et si hoc impedire non poterit, illud vobis, vel eis significare curabit; Papatum Romanum, et regalia sancti Petri, tam in regno Siciliae praedicto quam alibi consistentia, adiutor vobis et eis erit ad defendendum et retinendum ac recuperandum, et recuperata manutenenda, contra omnem hominem; universas et singulas condiciones supradictas, et quascumque alias in litteris felicis recordationis Iulii Papae II super ipsius regni et terrarum infeudatione sive investiturâ confectis contentas, ac omnia et singula quae in eis continentur, plenarie adimplebit, et inviolabiliter observabit, et nullo umquam tempore veniet

contra ea; nec procurabit per se, vel alium, seu alios, quoquo modo, ut eligatur, vel nominetur in regem, vel imperatorem Romanorum, seu regem Theutoniae, aut dominum Lombardiae, seu Tusciae; et si electionem, vel nominationem ad imperium, seu regnum Romanum, seu regnum Theutoniae, vel dominium Lombardiae et Tusciae, aut maioris partis eorundem, de eo celebrari contingeret, nullum huiusmodi electioni, seu nominationi assensum praestabit; nec intromittet se modo aliquo de eorum vel alicuius eorum regimine; nec de civitate Beneventana, et suis territoriis, districtibus et pertinentiis, seu Campaniae, neque de Maritimâ, ducatu Spoletano, neque Marchia Anconitana, Patrimonio beati Petri, et Tuscia, et Massa Trebaria, Romandiola, almâ Urbe, in civitatibus Perusinensi, civitate Castelli, Bononiensi, Ferrariensi, Avenionensi, et Comitatu Venayssino, seu aliis terris quibuscumque vestris, et feudis ipsius Ecclesiae ubilibet constitutis, ex successione, vel legato, seu donatione, aut venditione, seu alio quovis titulo vel contractu, nihil unquam sibi acquirere, seu vendicabit, vel poterit acquirere, seu quomodolibet vendicare, et nihil unquam recipiet, vel habebit, seu retinebit, vel poterit recipere, habere, vel etiam retinere in illis, nec ullam potestariam, capitaniam, vel rectoriam, nullumque aliud officium recipiet, seu recipere poterit in eisdem, seu ipsorum aliquo, nec etiam occupabit, vel occupari permittet seu faciet praemissa vel partem aliquam eorundem, neque illam offendet, aut molestabit, neque etiam Romanam Ecclesiam quoquo modo, sub censuris, poenisque spiritualibus et temporalibus in conditionibus et infeudatione praedictis contentis, quas hic haberi volo in singulis suis partibus aliis pro specificè repetitis et expressis; schismatico, aut haeretico cuicumque, vel a fide devio, ab

ipsâ Ecclesiâ præciso, eiusque sequacibus, et dantibus ei auxilium, consilium, vel favorem, non dabit quovis modo, per se, vel alium, seu alios, directe vel indirecte, publice vel occulte, auxilium, consilium vel favorem, nec ab aliis, quantum in eo erit, si impedire poterit, dari permittet, sed eos iuxta posse suum, donec convertantur, persequetur et impugnabit; sic dictum Philippum regem Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia. Iuravi ut supra.

Ego prædictus dux.

Clausulae poe-
nales.

§ 10. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae admissionis, reservationis, concessionis, elargitionis, infæudationis, investiturae, voluntatis vel intentionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, quinto kalendas decembris, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 27 novembris 1621, pontif. anno I.

Papae sub-
scriptio,

✠ EGO GREGORIUS

ECCLÉSIAE CATHOLICAE EPISCOPUS.

Perfice gressus meos in semitis tuis.

Et subscri-
ptiones cardi-
nalium.

† Ego Antonius cardinalis Saulius, diaconus.

† Ego Franciscus Maria cardinalis a Monte.

† F. Sfortia cardinalis episcopus Tusculanus.

†

†

† Ego Octavius episcopus Praenestinus cardinalis Bandinus.

†

†

† Ego Andreas tituli S. Agnetis in Agone cardinalis Perettus.

†

†

†

†

†

† Ego Dominicus Ss. Apostolorum cardinalis Gymnasius.

†

† Ego Carolus tituli S. Caesarei presbyter cardinalis Madrutius.

†

† Ego Scipio tituli S. Chrysogoni presbyter cardinalis Burghesius.

†

† Ego Garzias tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Millinus.

† Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae presbyter cardinalis Lantes.

†

†

† Ego F. tituli S. Augustini presbyter cardinalis Verallus.

† Ego Ioannes Baptista tituli S. Caeciliae presbyter cardinalis Senensis.

†

†

† Ego Dominicus tituli S. Martini in Montibus presbyter cardinalis Rivarola.

†

† Ego Paulus tituli Ss. Nerei et Achillei presbyter cardinalis Crescentius.

†

†

† Ego Gaspar tituli S. Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Borgia.

† Ego F. Felix tituli S. Anastasiae presbyter cardinalis Asculanus.

†

† Ego Tyberius tituli S. Priscæ presbyter cardinalis Mutus.

† Ego Gabriel tituli S. Bartholomaei in Insula presbyter cardinalis de Treio.

†

†

† Ego Iulius tituli S. Sabinae presbyter cardinalis Sabellius.

†

†
†
† Ego S. presbyter cardinalis S. Susannae,
S. R. E. bibliothecarius.

†
†
†
†
† Ego Guido tituli S. Mariae de Populo
presbyter cardinalis Bentivolus.

† Ego P. tituli S. Salvatoris in Lauro pres-
byter cardinalis Valerius.

†
† Ego Ioannis Frid. tituli S. Clementis
presbyter cardinalis de Cremona.

†
†
†
† Ego Antonius tituli S. Pudenticae pres-
byter cardinalis Caietanus.

†
†
† Ego Alexander S. Mariae in Vialata dia-
conus cardinalis Estensis.

†
†
†
†
†
†
†
† Ego F. S. Angeli in Foro Piscium car-
dinalis Boncompagnus.

† Ego Hieronymus S. Mariae Novae dia-
conus cardinalis Aldobrandinus.

XLIV.

*Facultas episcopo Ebroicensi erigendi Con-
gregationem hospitalarem utriusque
sexus in oppido Locovariensi eiusdem
Ebroicensis dioecesis sub regulâ Ordinis
Minorum sancti Francisci, nonnullis
additis concessionibus et privilegiis.*

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Venerabili fratri episcopo Ebroicensi
Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Supernâ dispositione, a cuius inscruta- Exordium.
bili providentiâ ordinationem suscipiunt
universa, sacrosantae militantis Ecclesiae
regimini, nullo licet merito nostro, prae-
sidentes, pia christifidelium quorumlibet
vota, praesertim ad divini numinis laudem
et gloriam, catholicae religionis propaga-
tionem, et pauperum peregrinorum, et
personarum pestiferis et aliis gravibus in-
firmitatibus laborantium curam et consola-
tionem tendentia, ad exauditionis gratiam
libenter admittimus, ac favoribus et gratiis
prosequimur opportunis, ac aliâs in his
pastoralis officii nostri partes favorabiliter
interponimus, prout personarum, rerum
et temporum qualitatibus debite pensatis
conspicimus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fece-
runt dilecti filii Petrus David et Andreas Nonnullae
piae utriusque
sexus personae
Ordinem hospi-
talium pro chris-
tianae charita-
tis exercendis o-
peribus erigere
satagerunt.
du Saussay, ac Renatus Boroutesauge, et
Philippus Bilaine, Maturinus le Picart,
Ioannes le Feullon et Marinus le Leurier,
Ebroicensis seu alterius dioecesis, necnon
dilectae in Christo filiae Catharina le Bis,
ac Francisca de la Croux et Claudia le
Caron, Ioanna le Bis, Maria le Caron,
Ioanna de Santay, Caroletta le Pigeon et
Maria Bouvier, mulieres illarum partium,
quod ipsi (cupientes, et aliâs non sine
animi dolore perpendentes, multos chris-
tifideles, qui ex devotione, aut votis emis-
sis ad id adstricti, ecclesiarum, in quibus
Sanctorum et Sanctarum intercessionibus
divina maiestas miracula operari et gra-
tias suas pie invocantibus impartiri di-
gnatur, visitandarum gratiâ etiam a lon-
ginq; partibus peregrinantur, facultatibus
destitutos, propter modicas hisce calamito-
sis et in exercendâ charitate tepidis tem-
poribus eleemosynas erogari solitas ac
1 Nisi legi debeat *audientes* vel *capientes* (R. T.).

hospitalium sufficientibus redditibus sufficientum penuriam, ventis et pluviis, frigori, aliisque caeli iniuriis, etiam fami expositos, et, quod magis dolendum est, sine praevis sacramentorum perceptione misere interdum emori, hisque salubre et salutare aliquod remedium afferre cogitantes) se se in oppido Locovariensi, vulgo de Louviois, dictae tuae Ebroicensis dioecesis, de tua licentiâ, nonnullis aliis utriusque sexus personis in eorum societatem adductis, eo adunaverunt, ac ad publicam hospitalitatem erga pauperes peregrinos, necnon opera misericordiae corporalia et spiritualia erga peste affectos et laborantes in opportunis locis expresse sepositos exercendum, se se et facultates suas Deo dicaverunt, magnamque pecuniarum summam in emptionem domorum et aliorum bonorum stabilium pro dote duorum monasteriorum, unius videlicet virorum, et alterius mulierum, totidemque hospitalium, pro viris et mulieribus ad professionem admittendis et egenis ac infirmis hospitio excipiendis respective, converterunt et erogaverunt, ac in congregatione, ut infra, erigendâ cum animi quiete Deo inservire cupiunt; et ad hunc effectum nobis praesentem vivendi formulam, uti ad propositum sibi finem conducentem, praesentari fecerunt, videlicet:

Nonnullas autem regulas sibi constituerunt.

§ 2. Ut quicumque fideles huiusmodi Congregationem ingredi et in illâ Altissimo famulari cupient, quo purius et expeditius observare possint etiam consilia sancti Iesu Christi Dei et Domini nostri evangelii, praeter castitatis, obedientiae et vitae sine proprio degendae vota per eos emittenda, etiam peculiare votum emittant ad hospitalitatem erga pauperes peregrinos exercendam, curamque suscipiendam epidemiâ seu peste laborantium, ac necessaria illis tam corporalia quam spiritualia, etiam sacramentorum administrationem, procurandum seu respective sup-

editandum, idque in locis opportunis et ad id deputatis, citra tamen ab iurisdictione Ordinariorum locorum exemptionem, quinimo tibi, ac Ordinario loci, in cuius dioecesi eos pro tempore degere contigerit, ac pro tempore existenti ministro generali Ordinis fratrum Minorum sancti Francisci de Observantiâ nuncupatorum, aliisque suis superioribus e dicto Ordine electis et eligendis se in perpetuum submittent; et, quoad clericos, ipsi nocturnis et diurnis horis in choro convenientes officium divinum secundum ritum S. R. E. et Concilii Tridentini unanimiter persolvent, ita tamen, ut illi ex dictis clericis, qui hospitalitatis vel aliorum misericordiae operum gratiâ, aliisve iustis de causis a choro aberunt, pro temporis et loci opportunitate devote et attente privatim dictum officium, laici vero non cantantes, vel absentes a choro. pro nocturno quater et vigesies *Pater noster*, sive orationem dominicam cum salutatione angelicâ, et pro laudibus quinquies, ac pro qualibet horarum, primâ scilicet, tertiâ, sextâ, nonâ, septies, necnon pro vespers duodecies, et pro completorio septies dictam orationem dominicam et salutationem angelicam recitare teneantur; matutinis autem et completoriis horis recitatis in choro, orationi mentali per dimidiam horam, aut aliâs prout eorum superiori benevisum fuerit, vacabunt, et quotidie horâ serotinâ examen conscientiae exacte et fideliter facient. Et quia ieiunium mentem ad Deum elevat, quartâ feriâ cuiuslibet hebdomadae, nisi debilitas manifesta, aut infirmitas vel periculum pestis contrarium suaserit, ab esu carniû abstinebunt, et qualibet sextâ feriâ totius anni ieiunabunt, nisi festo Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, aliove legitimo impedimento adveniente, itemque a die festo sancti Martini usque ad Nativitatem eiusdem Domini, et a dominicâ quinquagesimae usque ad festivitatem Paschatis

Resurrectionis Dominicae, singulis tamen diebus dominicis exceptis, ac cessante infirmitate et pestis evidenti periculo, ieiunium observabunt, prout etiam a Nativitate eiusdem Domini usque ad dictam dominicam quinquagesimae singulis quartâ et sextâ feriis, observantes interea omnia alia ieiunia ab Ecclesiâ et Ordinariis locorum indicta. Item, ne orationi et ieiunio frequentatio desit sacramentorum, singulis saltem mensibus peccata sua confitebuntur tam religiosi quam moniales Congregationis huiusmodi, ac propterea solemnioribus totius anni, et eiusdem Congregationis patronorum festivitatibus, etiam sacrâ communione reficientur. Praeterea unaquaeque domus hospitalis praeposito suo pro tempore existenti suberit, qui legitime ab eisdem religiosis ex eâdem Congregatione eligetur, et a pro tempore existente Ordinario loci approbabitur. Universi vero religiosi hospitalarii et hospitalariae huiusce Congregationis supradicto ministro generali submittentur, cui, et suis aliis superioribus ex suo Ordine praedicto electis et eligendis, eidem ministro generali subalternatis, firmiter obedire tenebuntur; ita tamen, ut praedictus minister generalis per se, vel per aliquem fratrum Reformatorum de Observantiâ, sive Relectorum, non autem Tertiariorum seu tertii Ordinis S. Francisci de Poenitentia nuncupatorum, a se deputatum, de triennio in triennium ad minus semel, quoad votorum implementum et exactam vitae regularis observantiam, Ordinarius vero loci, ratione hospitalitatis et curae laborantium peste, quoties libuerit, dictos hospitalarios et hospitalarias, modo et formâ dicti Concilii Tridentini servatis, visitare possint et debeant. Insuper religiosi hospitalarii in superiores ministros ab ipsâ Congregatione electi alios sibi subditos visitantes humiliter ac in charitate et cum moderatione corrigent, nihil contra conscientiam suam

et regulam, quam professi fuerint, praecipientes; subditi autem patienter in omnibus, quae Domino promiserunt, suis superioribus, etiam quoad curam erga peste laborantes et hospitalitatem, obedient. Quantum vero ad moniales huiusce Congregationis, regulam sibi praescriptam et clausuram iuxta Concilii Tridentini decreta exacte observabunt, et ab Ordinario loci, ac suis superioribus pro tempore existentibus, de iis quae ad legitimam electionem spectant et pertinent fideliter edoceri procurabunt, ut sic edoctae matrem sibi earum gremio et societate praeficiendam canonice et iuxta dicti Concilii decreta eligere possint. Porro ne quis ad religionem huiusmodi leviter et inconsiderate admittatur, neminem ad illius institutum prius recipient, quam pro tempore existentes superiores ingressum ad illam postulantis fidem, religionem, officium, statum et conditionem exploraverint, eique Congregationis et regulae onera proposuerint, monuerintque alienorum bonorum restitutionem faciendam; qua satisfactione, vel satisfaciendi cautione praestitâ, et, quatenus opus sit, reconciliatione cum proximo factâ, per quindecim, plus minusve, dies instando pro qualitate personae ter, quaterve, si ita libuerit, de consilio tamen religiosorum magis idoneorum ad id deputatorum, priusquam recipiatur, reiicient; in monialibus tamen forma Concilii Tridentini servetur quoad voluntatis explorationem, antequam profiteantur, et post annum professurus tam religiosus quam monialis, si idoneus vel idonea videbitur, facto prius testamento, et bonorum suorum dispositione, ad praescriptum sacri Concilii Tridentini, prout illis Spiritus Sanctus suggesserit, praedicta huiusce religionis vota emittent. Quae quidem professio, in scriptis redacta et manu publicâ signata, non aliter, nec alio modo recipietur, nisi conditione et instantiâ personae

attentâ consideratione discussis. Huius autem Congregationis pro habitu duas tunicas ex panno vel ex aliâ materiâ contra epidemiam seu pestem aptiore superiorum suae Congregationis arbitrio pro temporis et locorum varietate terrestres sive cinericii aut grisei coloris, ut vocant, tam novitii quam professi vestient; quarum tunicarum altera desuper maior erit, et in superiori parte insimul assutum habebit capuccium, cum cordâ ex crine equino desuper lumbos cingente, et eiusdem materiae coloris castanei, vulgo tanei, mantelletum humeris, calceatis pedibus ferent: novitiorum habitui distinctione superiorum arbitrio adhibitâ.

Insignia in vestibus gestanda.

§ 3. Et insuper insignia sibi peculiaria haec desument, quae ad sinistram gestabunt, ut a ceteris quibuscumque internoscantur, videlicet: in superiori tunicâ coloris cinericii, sive grisei huiusmodi, crucem oblongam castanei coloris, quem taneum vocant, effinget; quam quidem in transversali spinea corona viridis amplectetur, tribus apicibus cacuminis nimirum et brachii utriusque singula lilia Gallici stemmatis flava, in imâ vero stirpe tres clavos ceruleos in acuminibus deorsum coalitos, et ab utrâque parte crucis iuxta arrectarium priores nominis S. Ludovici litteras hieroglyphicas appingent. Moniales vero similiter duas tunicas decenter longas et talaris vestient cum aliâ tunicellâ et cordâ crineâ desuper, necnon mantellum ex materiâ et colore praedictis, velumque album tempore novitiatus, et post emissam professionem nigrum desuper gerent. Denique hospitalarii huiusmodi habitum semel susceptum post emissam professionem, nisi arctioris instituti aut religionis professione, servatâ tamen quoad hoc sacrorum canonum et sacri Concilii Tridentini formâ, dimittere non poterunt; nullique religiosorum eorundem fas erit, sine sui superioris licentiâ, de loco regulari sive

hospitali, in quo eos pro tempore transmitti seu commorari contigerit, discedere, aut discendentem recipere absque litterarum societatis cautione; et haec omnia et singula (praeter tria vota ceteris ordinibus essentialia et quartum superscriptum) in huiusmodi regulâ contenta erunt consilia ad facilius salvandas animas viatorum, et nulla obligatoria ad peccatum mortale vel veniale, nisi humano vel divino iure aliquis aliâs fuerit obligatus.

§ 4. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, instituti huiusmodi ratio nihil, quod pium non sit et salutare, amplectatur, sitque, quippe quod ad omnium fidelium¹ perutile et necessarium dignoscatur, omnibus illius notitiam habentibus ita gratum et acceptum, ut diversi utriusque sexus christifideles summo affectu in illud profitentium congregationem recipi et admitti exoptent, ob idque cupiant exponentes praedicti, ex domibus et aliis bonis stabilibus in oppido Locovariensi ad effectum praemissorum, ut praefertur, donatis seu acquisitis, duo monasteria sub instituto praedicto militancia, unum videlicet hominum, et alterum mulierum, ut praefertur, totidemque hospitalia erigi, sive illa erigendi sibi a nobis et Sede Apostolicâ licentiam concedi;

Praedicta confirmari, facultatemque sibi nova hospitalia erigendi concedi petunt.

§ 5. Et (quia tempore pontificatus felicis recordationis Pauli Papae V praecessoris nostri, ei pro parte eorundem exponentium exposito, quod ipsi etiam medio iuramento se velle profiteri sub regulâ tertii Ordinis eiusdem sancti Francisci de Poenitentiâ intendebant, et mulieres praedictae ac aliquae earum sociae a superioribus dicti tertii Ordinis habitum per moniales dicti tertii Ordinis gestari solitum susceperant; subinde vero ortis controversiis inter superiores et fratres dicti tertii Ordinis ex unâ, et exponentes praedictos ex alterâ partibus, professionem

Ac perpetuum fratribus tertii Ordinis Francisci silentium super controversiis nonnullis imponi.

¹ Aliquid deest, ex. g. *salutem vel bonum* (R.T.).

dicti tertii Ordinis, nec alterius cuiuscumque religionis, non emiseraut super quo per dictum Paulum praedecessorem a voto et iuramento praedictis absolvi, et superioribus ac fratribus tertii Ordinis huiusmodi, etiam de consilio et voto congregationis venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negociis regularium praepositorum, silentium perpetuum imponi obtinuerunt) impositionem perpetui silentii huiusmodi per nos et Sedem Apostolicam approbati et confirmari; quare nobis humiliter supplicari fecerunt iidem exponentes, ut eis in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur:

Praestat Gregorius.

§ 6. Nos, qui pia, et in subventionem proximi tendentia instituta, ut suum debitum sortiantur effectum, quantum cum Domino possumus, adiuvamus, exponentes praedictos, eorumque sanctum propositum huiusmodi specialibus favoribus ei gratis prosequi volentes, necnon eos et eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuae, de voto eorumdem fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negociis regularium praepositorum, per praesentes committimus et mandamus, quatenus praeinsertam formulam, seu institutum vivendi, necnon habitus et insignium huiusmodi delationem et gestationem auctoritate nostrâ perpetuo approbes et confirmes, eisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicias, omnesque et singulos, tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint in eisdem, suppleas; necnon unam Congregationem hospitala-

Idque efficiendi Ebroicensi episcopo concedit facultatem.

riorum et hospitaliarum sancti Ludovici regis Franciae et sanctae Elisabethae olim reginae Unghariae sub regulâ sancti Francisci per pro tempore existentes dictorum fratrum Minorum de Observantiâ ministrum generalem, et eiusdem Congregationis praesules, ac alios illius ministros, eidem ministro generali subditos, electos et pro tempore eligendos, regendam et gubernandam, ac uno, eodemque tempore in dicto oppido Locovariensi dicta duo monasteria unâ cum hospitali pro quolibet, ac ecclesiis, campanilibus, campanis, claustris, dormitoriis, refectoriis, coemeteriis, areis, hortis, hortaliis, cellis, aliisque officinis necessariis et opportunis (dummodo tamen ita constructa et edificata fuerint, ut viâ publicâ, vel atrio saltem intermedio pro spatio, arbitrio tuo et Ordinariorum locorum pro tempore existentium statuendo, necnon muris altis et inaccessibilibus ab invicem separentur, et distincta sint, et in muris huiusmodi nullae omnino adsint ianuae, neque fenestrae, nec collocutoria, aut alia foramina, minusque ab uno ad alterum pateat aditus vel prospectus in monasteria et hospitalia dictae Congregationis, quorum unum ad virorum, et alterum ad mulierum, ad numerum certum iuxta formam et praescriptum sacri Concilii Tridentini, et cum dote pro qualibet moniali, et arbitrio tuo quoad quantitatem et formam, in illis respective recipiendorum et recipiendarum usum inservire debeat) sine alicuius praeiudicio dictâ nostrâ auctoritate etiam perpetuo erigas et instituas; illisque et eorum cuilibet ex nunc, prout postquam sic erecta et instituta fuerint, pro eorum dote, ac illorum religiosorum et monialium in ipsis monasteriis per te, pro hac primâ vice, ac eorum superiores postea pro tempore introducendorum et introducendarum sustentatione, onerumque illis incumbentium supportatione, tam

Cum aliis facultatibus hic expressis.

redditus et proventus per dictos exponentes, ut praefertur, donatos et assignatos (dummodo tamen pro quolibet eorumdem monasteriorum saltem quadringenta scuta monetae illarum partium annuatim proveniant) quam¹ omnia et singula alia, proprietates, bona, census, redditus, iura, obventiones, et emolumenta quaecumque dictis duobus monasteriis, ut praefertur, erigendis per quoscumque christifideles, et dictae Congregationis hospitalarios seu hospitalarias, aut alicuius eorum intuitu, per viam codicillorum, donationis etiam inter vivos, et causâ mortis, seu alterius cuiuscumque dispositionis, ac etiam in eleemosynam, vel aliâs pro tempore quomodocumque, et qualitercumque relinquenda et eroganda, ex tunc, prout postquam donati et assignati ac relicta fuerint (ita tamen quod liceat eorumdem monasteriorum praeposito, seu ministro, superiori, et abbatisae, seu priorissae, necnon eorumdem conventibus pro tempore existentibus, corporalem, realem et actualement illorum omnium ac iurium et pertinentiarum suorum quorumcumque possessionem per se, vel alium, seu alios, eorum vel earum, ac monasteriorum, ut praefertur, erigendorum nominibus, propriâ auctoritate apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus et proventus, iura, obventiones, et emolumenta ex his provenientia quaecumque, necnon oblationes et eleemosynas eisdem monasteriis, illorumque superioribus pro tempore elargitas et elargiendas percipere, exigere, levare, recipere, recuperare, arrendare, locare, regere et administrare, ac in eorum et earum, necnon ipsorum monasteriorum et hospitalium huiusmodi communes usus et necessitates ac utilitatem convertere, cuiusvis licentiâ desuper minime requisitâ) similiter perpetuo, eâdem auctoritate, ap-

¹ Pessime edit. Main. legit *quae* (R. T.).

plices et approprias; dictisque monasteriis unâ cum eorum hospitalibus et pertinentiis, sic, ut praefertur, constructis, aedificatis, distinctis, dotatis, erectis et institutis, Petrum et Andream, necnon Renatum, et Philippum, ac Maturinum, et Ioannem, necnon Marinum, prout et Catherinam, ac Franciscam, necnon Claudiam, ac Ioannam le Bis, et Mariam le Caron, ac Ioannam de Sausay, necnon Carolottam, ac Mariam Bouvier, exponentes praefatos, et si quos alios vel alias tempore primaevae huiusce erectionis sese obtulerint, ad habitum, ut supra, specificatum portandum pro hac primâ vice dumtaxat admittas, illosque et illas in Domino induas, ac sic vestitos et vestitas in monasteria, sic, ut praefertur, erecta et instituta, viros quidem in unum ad hospitaliorum, moniales vero in alterum ad hospitaliarum usum respective constructa, introducas, et pro hospitalitate exercendâ ancillas et famulas honestae vitae et famae, quae dictarum monialium superiori subsint, et nullatenus earum clausuram ingrediantur, eisdem monialibus concedas; et anno probationis elapso, illos et illas ac illorum et illarum quamlibet et quemlibet ad professionem iuxta formulam et vivendi modum supra praescriptos emitendam pro primâ vice dumtaxat similiter admittas, illumque et illam, quem et quam magis idoneos repereris, in eorumdem monasteriorum superiores constituas, omnesque et singulos exponentes praedictos, ac alios quos per te ad habitum et professionem huiusmodi admitti contigerit, ut institutum praedictum iuxta eorum professionem servant, divinisque laudibus et officiis in choro insistant, necnon sub perpetuâ obedientiâ nostrâ, ac pro tempore existentium Romanorum Pontificum, necnon ministri generalis, et aliorum suorum superiorum, ex dictâ Congregatione, ut supra, eligendorum, directione et cor-

rectione, necnon pro tempore existentis Ordinarii loci quoad curam infirmorum et hospitalitatis visitationem¹ vivant, ac hospitalitatem et curam peste laborantium, religiosi videlicet erga masculos, in virorum, moniales vero erga sui sexus peregrinas in mulierum hospitalibus, ut supra, distinctis et separatis, perpetuam tamen clausuram semper servando, exerceant, iniungas; ac pro monasteriorum et hospitalium huiusmodi prospero et felici regimine et administratione, dictaeque Congregationis ampliacione et propagatione, superioribus et religiosis illorum quaecumque statuta, ordinationes et capitula, etiam virorum et monialium receptionem, aetatem, qualitates, directiones, et alia necessaria, ac hospitalium illorum et monasteriorum praedictorum, bonorum, et reddituum administrationem concernentia, licita tamen et honesta, ac sacris canonibus et constitutionibus apostolicis, dictique Concilii Tridentini decretis, et praemissis huiusce instituti regulis aut formulis minime contraria, per nos tamen et Sedem Apostolicam, sive locorum Ordinarios pro tempore existentes de nostrâ et dictae Sedis auctoritate examinanda et approbanda, ac per ipsos hospitalarios et hospitalarias firmiter et inviolabiliter observanda et adimplenda, faciendi, condendi, ac, quoties pro rerum et temporum qualitate vel aliâs ipsis expediens videbitur, immutandi, corrigendi, emendandi, ac in melius reformandi, aliaque ex integro, praevis examine et approbatione praedictis, condendi, necnon quaecumque loca seu domus ad abitandum donata seu acquisita vel ab illis quomodolibet habita in ecclesias et domos regulares seu conventus et monasteria seu hospitalia et oratoria Ordinis et Congregationis huiusmodi (dummodo tamen pro quorumcumque monasteriorum praedicto-

rum dote ac religiosorum seu monialium in illa introducendorum et introducendarum manutentione, eorumque onerum supportatione, quadringenta scuta, ut supra, annuatim assignentur), absque novâ dictae Sedis desuper obtinendâ facultate et approbatione, erigendi¹, seu erigi procurandi (dummodo in novorum monasteriorum et hospitalium virorum huiusmodi erectionibus Ordinariorum locorum accedat assensus, duodecim saltem religiosorum numerus in quolibet illorum manuteneatur, serveturque in reliquis forma decreti felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri iam pridem et cardinalium praedictorum auctoritate super novorum conventuum erectione novissime editi; in monialium vero monasteriis, ut praefertur, erigendis certus monialium numerus, qui ex eorundem redditibus commode valeat sustentari, Ordinariorum locorum, in quibus pro tempore erigentur, arbitrio praefigatur; puellae monasteria huiusmodi ingressurae qualitatibus necessariis sint praeditae, ac unaquaeque earum certam dotalem elemosynam, Ordinarii arbitrio similiter taxandam, monasterio realiter et cum effectu pendat; quae autem supra numerum huiusmodi, ut supra, praefigendum ingredi voluerint, duplicatam dotem persolvant, solitamque licentiam a Sede Apostolicâ impetrare teneantur), ac quoscunque seculares clericos seu laicos quavis dignitate fungentes, qui Deo inspirante, se ad huiusmodi vitae institutum conformare intenderint, recipiendi, et ad professionem admittendi, et si quid pro hospitalitatis oneribus supportandis defuerit, elemosynas pro peregrinorum sustentatione quaeritandi, et insuper, habitâ ratione quod institutum huiusmodi charitatem urget, eisdem pro tempore existentibus praelatis seu superioribus huiusmodi Congregatio-

¹ Forsan legendum *visitatione* (R. T.).

¹ Male edit. Main. legit *erigendis* (R. T.).

nis, per se, vel alium, seu alios ad id per eos deputandum vel deputandos, omnes et singulos eiusdem Congregationis religiosos et moniales, personasque sub eodem instituto, regulâ, disciplinâ et religione pro tempore degentes, ab omnibus et singulis eorum peccatis ante vel post ingressum in dictam religionem per eos commissis in foro conscientiae tantum absolvendi, ac generaliter superioribus et religiosis eiusdem Congregationis omnibus quibuscumque privilegiis, exemptionibus, indulgentiis, facultatibus, libertatibus, auctoritatibus, favoribus, praerogativis, concessionibus, et gratiis quorumvis etiam Cisterciensis, Cluniacensis, ac sancti Benedicti monachis, necnon clericis regularibus, ac presbyteris, et collegialibus Societatis Iesu, ac canonicis Congregationis Lateranensis, nec non quibuscumque aliis clericis regularibus, et aliorum tam Mendicantium, quam non Mendicantium Ordinum et congregationum fratribus et personis, tam spiritualibus quam temporalibus, in specie vel in genere, etiam communicative, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac Sedem praedictam quomodolibet concessis (dummodo tamen sint in usu, nec sub ullis revocationibus comprehensa sint, neque sacris canonibus, constitutionibus apostolicis, aut Concilii Tridentini decretis, vel ipsius Congregationis regularibus institutis adversentur), et quibus illi tam in vitâ, quam in mortis articulo, etiam circa peccatorum remissiones, aut alias quomodolibet uti, potiri, frui et gaudere possunt, aut poterunt quomodolibet in futurum, perpetuis futuris temporibus utendi, fruendi, potiendi et gaudendi, ac de illis omnibus participandi pariformiter, non ad instar tantum, sed aeque principaliter, absque ullâ prorsus differentiâ, perinde ac si pro religiosis et monialibus hospitalariis huiusmodi, et eorum congregationi, domibus,

ecclesiis, oratoriis nominatim, specialiter ac generaliter aut expresse concessa fuissent; ac demum, ut omnium animarum profectui et saluti iuxta pia eorum desideria providere possint et valeant, in suis ecclesiis constructis et construendis, dummodo prius ab Ordinariis locorum fuerint approbati, mercatorum peregrinorum, ac transeuntium, et aliarum quarumcumque personarum confessiones audiendi, illisque sanctissimum Eucharistiae sacramentum, quoties opus fuerit, non tamen in festo Paschatis Resurrectionis Dominicae, et de licentiâ pro tempore existentis Ordinarii loci, nec alio modo, ministrandi, ac ministrari faciendi, licentiam et facultatem, dictâ auctoritate nostrâ etiam perpetuo concedas et elargiaris. Nec non tibi, ac pro tempore existentibus Ordinariis locorum, ubi monasteria dictae Congregationis erigi et institui contigerit, pro monialium in illis pro tempore recipiendarum felici directione, ac in vitâ, moribus et regularibus institutis instructione, duas vel plures moniales, quae ad id voluntarie¹ repertae fuerint, earum superiorum consensu requisito, ex suis monasteriis dicti Ordinis sancti Francisci hac primâ vice deducendi, et in monasterium monialium hospitaliarum huiusmodi erigendum (ita ut illae eodem se transferre, ac prorsus, vel ad tempus tibi seu ipsis Ordinariis pro tempore existentibus benevisum permanere possint et debeant) transferendi (ac dummodo moniales sic transferendae a consanguineis gravibus et honestis matronis associantur, ab uno monasterio ad aliud et modeste et quantum occultius fieri poterit rhedâ clausâ, vel saltem earundem monialium oris parte velatâ, nec non rectâ tendatur, nec alio divertatur, et nullibi pernoctetur, nisi causâ hospitii, idque non nisi apud honestas personas), plenam, liberam et omnimodam facultatem et pote-

¹ Videretur legendum *voluntariae* (R. T.).

statem, auctoritate et tenore praemissis, concedimus.

Clausulae.

§ 6. Decernentes praesentes nostras litteras sub quibuscumque similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, limitationibus, suspensionibus, derogationibus, dispositionibus, aliisque contrariis, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices, sub quibuscumque verborum expressionibus, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium pro tempore factis et faciendis, nullatenus comprehendi, sed semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori datâ, per religiosos et moniales praedictos pro tempore existentes quodcumque eligendâ, concessa esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ipsosque religiosos et moniales desuper a quoquam quovis quaesito colore vel ingenio molestari nullatenus posse, nec non quoscumque quomodolibet clausuram dictarum monialium violare praesumentes, excommunicationis poenam eo ipso incurrisse, sicque per quoscumque iudices et commissarios ordinarios vel delegatos, etiam quavis auctoritate fungentes, nec non palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio
contrariorum.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Ordinum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et perso-

nis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio in praesentibus facienda foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Volumus autem, et apostolicâ auctoritate decernimus, quod earundem praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis
danda fides.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die vi decembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 6 decembris 1621, pontif. an. I.

XLV.

Deputatio unius notarii ad conservandum processum in partibus formatos super qualitatibus promovendorum a summo Pontifice et ad Romanam Curiam transmissos, cum emolumentorum assignatione¹

**Gregorius Papa XV,
ad pertuam rei memoriam.**

Pridem, cum in formandis et instruendis processibus, qui super qualitatibus promovendorum per Romanum Pontificibus pro tempore existentem ad ecclesiarum cathedralium, pastorum solatio destitutarum, ac monasteriorum consistorialium pro tempore vacantium regimina, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi statu, hic in curiâ coram S. R. E. cardinalibus formari et institui consueverunt, nullus certus eatenus deputatus seu desti-

Prooemium et
enarratio ere-
ctionis officii
notariatus de
quo in rubrica.

¹ Vide supra pag. 656 huius tomi (R. T.).

natus fuisset notarius, sed ad hoc munus notarii plerumque parum experti adhiberentur, nos, huic incommodo opportuna ratione providere volentes, motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ et merâ deliberatione nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine unum perpetuum notariatus officium ad instar aliorum Romanae curiae officiorum vacabile, cuius concessio et omnimoda alia dispositio, quoties illud per obitum, resignationem, privationem aut aliâs quovis modo vacare contingeret, ad nos et Romanos Pontifices pro tempore existentes spectare, pro uno notario, qui, private quoad alios quoscumque, in formandis instruendisque processibus, quos super qualitatibus promovendorum ad ecclesiarum cathedralium et monasteriorum consistorialium regimina, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi statu, hic in curiâ, coram S. R. E. cardinalibus, aut eorum auditoribus, formari et institui deinceps perpetuis futuris temporibus contingeret, ipsis cardinalibus seu eorum auditoribus assistere et testium dicta et depositiones in scriptis per se vel substitutum idoneum redigere teneretur ac deberet, apostolicâ auctoritate ereximus ac instituimus;

Et dotis assignatio.

§ 1. Illique sic erecto et instituto, pro eius congruâ dote, omnia et singula emolumenta, regalia et iura per alios notarios, qui antea in formandis huiusmodi processibus eisdem cardinalibus, seu eorum auditoribus, ut praefertur, adstiterunt, ac dicta et depositiones testium in scriptis redegerunt, percipi solita et consuecta, eisque propterea debita, perpetuo applicavimus et appropriavimus.

Privilegiorum concessio.

§ 2. Et insuper officium notariatus huiusmodi pro tempore obtinenti, ut in quibuscumque sessionibus, processionibus, nec non equitationibus etiam solemnibus Romani Pontificis, et aliis quibuscumque,

unâ cum ceteris Romanae curiae notariis, cuiuscumque gradus et conditionis existentibus, interesse, ac omnibus et singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, antelationibus, aliisque praerogativis et gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus camerae nostrae apostolicae notarii de iure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliâs, etiam quoad exemptionem vectigalium, gabellarum et pedagiorum, quomodolibet utebantur, fruebantur, potiebantur et gaudebant, ac uti, frui, potiri et gaudere poterant quomodolibet in futurum, similiter et pariformiter, non solum ad eorum instar, sed aequaliter et principaliter, ac sine ullâ prorsus differentiâ, uti, frui et gaudere libere et licite posset et valeret, perinde ac si illa sibi per praesentes concessa fuissent, specialiter concessimus et indulgimus.

§ 3. Et insuper, cupientes officium praedictum, sic per nos erectum, personae idoneae cum primum concedere, de fide et industriâ, solertiâ et diligentia, et non vulgari in arte notariatus huiusmodi peritiâ dilecti filii Odoardi Tibaldeschi, clerici Spoletanae dioecesis, fide dignis testimoniis certiorati, motu simili et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, officium praedictum a primaevâ illius erectione huiusmodi vacans, cum omnibus et singulis illius honoribus, oneribus, salariis et emolumentis universis, ordinariis et extraordinariis, undecumque ex illius exercitio provenientius, et illi propterea debitis, praedicto Odoardo, qui ob urgentes, quibus premebamur necessitates, in nostram et Sedis Apostolicae subventionem summam scutorum mille persolverat, simili auctoritate concessimus et assignavimus, ipsumque ad officium huiusmodi, illiusque liberum exercitium, honores et onera, per eos ad quos spectabat et pertinebat, spectareque et pertinere poterat, recipiendum et admittendum fore et esse,

Concessio dicti officii Odoardo Tibaldesco.

eique de eiusdem officii regaliis, iuribus et emolumentis solitis et consuetis integre responderi debere decrevimus, prout in nostris in formâ Brevis sub datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xvi iulii mdcxxi, pontificatus nostri anno i, confectis litteris plenius continetur¹

Modo eidem officio annectit curam conservandi processus in partibus de quibus in rubrica.

§ 4. Cumque a tempore erectionis et institutionis officii huiusmodi experientia docuerit, nobisque constet, ex illius exercitio non solum meliori processuum huiusmodi instructioni, sed etiam illorum conservationi, cuius, in tantâ notariorum varietate, nulla antea ratio habebatur, consultum esse, nobis vero, et quidem non sine animi nostri displicentiâ, innotuerit, processuum², qui extra dictam curiam in Germania, Gallia, Hispania, aliisque christiani orbis provinciis et regionibus super qualitatibus promovendorum ad illarum partium ecclesiarum cathedralium et monasteriorum consistorialium regimina, ipsarumque ecclesiarum et monasteriorum statu, in partibus ipsis formantur, et ad eandem curiam pro litterarum apostolicarum expeditione transmittuntur, expeditione factâ, nullam prorsus rationem haberi, sed illos, uti nullius usus aut considerationis cartulas, vilipendi, distrahi et deperdi solere: nos, considerantes maxime expedire dictorum processuum conservationi providere, ut successivis temporibus semper de illis, eorumque continentiam apparere, et ad illos iuxta casuum occurrentiam recursus et relatio haberi possit; id autem nullâ convenientiori ratione fieri posse videatur, quam si haec cura praedictum officium obtinenti demandetur, hocque processuum conservandorum onus et munus eidem officio annectatur, ut penes unum et eundem omnes omnium partium huiusmodi processus, quando-

cumque opus fuerit, reperiri possint; motu simili, non ad ipsius Odoardi aut alterius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex scientiâ, deliberatione et potestatis plenitudine paribus, volumus, et similiter apostolicâ auctoritate statuimus, quod de cetero, perpetuis futuris temporibus, omnes et singuli processus (quos extra dictam curiam, tam in Germania, Gallia, Hispania, ceterisque christiani orbis regnis, provinciis et regionibus super qualitatibus promovendorum ad quarumcumque cathedralium ecclesiarum, nunc et pro tempore pastoris solatio destitutarum, et monasteriorum consistorialium, ubivis consistentium, et quovis modo vacantium et vacaturorum regimina, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi statu, formari, et ad dictam curiam transmitti contigerit), postquam ab eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus ipsarum nationum protectoribus, comprotectoribus, seu viceprotectoribus, seu qui ecclesias et monasteria huiusmodi in nostro et Romani Pontificis pro tempore existentis consistorio, ut moris est et fuerit, proposuerint, et ab Ordinum capitibus visi, recogniti, approbati et subscripti fuerint, ab ipsis cardinalibus, seu eorum¹ auditoribus, et iis ad quos spectaverit, ante cedulae constitorialis subscriptionem, seu saltem illius partibus consignationem, praedicto Odoardo, quamdiu praedictum officium obtinuerit, eiusque in illo successoribus, ad effectum illos conservandi, tradi et consignari, ipsi vero Odoardus et successores illos sic ipsis consignatos, tamquam praedicti officii processus et scripturas, bene et fideliter conservare, et illorum durabilitati, et, quoad fieri potest et humana patitur conditio, perpetuitati providere, bonamque, fidelem et diligentem illorum curam gerere, et (ad effectum illorum, dum opus fuerit, faci-

¹ Quas vide loc. cit. in nota ad rubr. (R. T.).

² Male edit. Main. legit *processus* (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. legit *coram* (R. T.).

lioris perquisitionis et requisitionis) notam, seu, ut vocant, rubricellam, in libro ad hunc particularem effectum retinendo, facere debeant, et ad id obligati existant: et hoc conservationis processuum onus, curam et munus praedicto officio notarius, per nos, ut praefertur, erecto, imponimus et annectimus.

Mercedem
duorum ducato-
rum pro singu-
lis processibus
eiusmodi per
promovendos ei-
dem Odoardo
praestari decer-
nit.

§ 5. Et quia sua labori merces debetur, eidem Odoardo, eiusque in dicto officio successoribus, ratione laboris eis ex dicto conservationis processuum onere accrescentis, et pro illius salario et mercede, iuribus et regalibus officii praedicti, duos ducatos auri de camerâ, pro singulo processu ad dictam curiam pro expeditione transmittendo eis in conservationem tradendo et consignando, ipsis a quolibet ex promovendis ad ecclesias et monasteria huiusmodi, seu sollicitatoribus in dictâ curiâ tales expeditiones prosequentibus, realiter et cum effectum et absque morâ seu dilatione aliquâ solvendo assignamus; ipsisque, ut mercedem, seu salarium, ac iura vel regalia duorum ducatorum pro quolibet processu huiusmodi ab ipsis promovendis, seu eorum agentibus, vel eorum nomine expeditiones in praedictâ curiâ prosequentibus, qui ad illorum solutionem omnibus iuris et facti remediis opportunis cogi et compelli possint, petere, exigere et consequi valeant atque etiam debeant, licentiam, facultatem et auctoritatem concedimus.

Togam violaceam ab ipso
deferri indulget.

§ 6. Ceterum, pro maiori dicti officii praedicti decore, et ut illud obtinentes peculiari aliquâ praerogativâ gaudeant, eidem Odoardo, eiusque successoribus, ut quamdiu officium praedictum obtinuerint, vestem seu togam violaceam deferre, ac violaceo colore induti quodcumque, et in quibuscumque tam publicis quam privatis actibus, incedere possint, simili auctoritate indulgemus.

Clausulas praec-

§ 7. Praesentes vero, etiam ex eo, quod

interesse forsitan habentes seu habere praetendentes ad hoc vocati non fuerint, seu quibusvis ex causis, subreptionis, vel obreptionis vitio notari, impugnari aut invalidari, seu ad viam et terminos iuris reduci, aut adversus illas quodcumque iuris, facti, gratiae vel iustitiae remedium impetrari, vel sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, limitationibus, suspensionibus aut aliis contrariis dispositionibus, editis et edendis, comprehendi non posse, sed semper uti ex titulo oneroso concessas ab illis excipi, et quoties illas revocari seu annullari, aut alias contrarias dispositiones emanare contigerit, toties in pristinum et validissimum statum repositas, restitutas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori datâ, per Odoardum et successores praedictos quodcumque eligendâ, concessas esse et fore;

servativas ap-
ponit.

§ 8. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, et causarum palatii apostolici auditores, et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, irritumque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, pari apostolicâ auctoritate decernimus.

Decretum ir-
ritans adiungit.

§ 9. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non consuetudinibus, usibus etiam et naturis, ac omnibus illis, quae in dictis litteris volumus non ob stare, quae etiam hic praesentibus pro repetitis ac de verbo ad verbum insertis habemus et haberi volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariis
derogat.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die VII decembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 7 decembris 1621, pontif. an. I.

XLVI.

*Confirmatio et innovatio constitutionum Gregorii XIII et Gregorii XIV super prohibitione delationis habitus fratrum Cappuccinorum, vel consimilis habitus, per alios regulares; nec non commissio Ordinariis locorum regnorum Hispaniae, Franciae, aliorumque regnorum et provinciarum Italiae, ne aliis quibusvis religionis cuiuscumque Ordinis, societatis et instituti regularibus, sub quovis praetextu, impostum nomen vel habitum ipsorum fratrum Cappuccinorum sibi vindicare vel usurpare permittant, sed ipsas editas constitutiones per ecclesiasticas censuras et poenas observari faciant*¹

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Prooemium

Ex iniuncto nobis apostolicae servitutis officio, ad ea, per quae christifidelium quorumlibet, praesertim sub suavi religionis iugo Altissimo famulantium, quieti et paci opportune consulitur, libenter intendimus, ac in his officii nostri² partes interponimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Litterae Gregorii XIII de quibus fit mentio in rubrica.

§ 1. Aliàs siquidem a felicis recordationis Gregorio XIII et Gregorio XIV Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet³:

**Gregorius Papa XIII,
ad perpetuam rei memoriam.**

Regularium personarum, praesertim exemplarem vitam in humilitatis et paupertatis spiritu ducentium, quieti ac in-

¹ Horum fratrum regulae approbationem cum habitus praefinitione vid. in Clem. VII Constit. xxiv *Religionis*, tom. vi, pag. 113.

² Edit. Main. legit *nostris* (R. T.).

³ Seq. Constitutio sub pontif. Greg. XIII relata non fuerat (R. T.).

demnitati pro commissio nobis pastoralis officii debito consulere cupientes, ad ea removenda, quae ipsis praecudicium adferre et scandali materiam praestare dignoscuntur, curam nostram libenter intendimus. Accepimus siquidem, quod licet aliàs felicis recordationis Paulus Papa III praedecessor noster per suas litteras inter alia districtius inhibuerit quibusvis personis, cuiuscumque conditionis existerent, sub excommunicationis latae sententiae poenâ eo ipso incurrendâ, ne habitum per fratres Ordinis Minorum Cappuccinorum nuncupatorum gestari solitum, nisi sub pro tempore existentis vicarii generalis eiusdem Ordinis obedientiâ et curâ permanerent, gestare quoquo modo praesumerent¹; et piaae memoriae Pius Papa IV, etiam praedecessor noster, litteras Pauli praedecessoris huiusmodi (ita quod nullus, cuiuscumque conditionis existeret, non solum habitum praefatum, iuxta litterarum Pauli praedecessoris huiusmodi tenorem, verum etiam nec ita consimilem, quod propter eum credi frater eorum Congregationis, nisi sub praefati vicarii generalis pro tempore existentis obedientiâ et curâ permaneret, sub simili poenâ excommunicationis latae sententiae quoquo modo gestare praesumeret) per alias suas litteras confirmaverit et approbaverit, ac etiam ad id extenderit²: nihilominus multi fratres Tertiarii nuncupati, Ordinis Minorum Conventualium sancti Francisci nuncupatorum, in regno Siciliae degentes, habitum eiusdem panni et coloris, quo ipsi fratres Cappuccini utuntur, gestare, et, salvo quod cappuccium rotundum, more fratrum Conventualium huiusmodi, deferunt, in reliquis ita consimiles eisdem fratribus Cappuccinis incedere praesumunt, ut pas-

¹ Idem in sua Const. xv, § 9, ut videre est in tom. vi, pag. 232 (R. T.).

² Huiusmodi Pii IV litterae in *Bullario* non sunt (R. T.).

sim a populo pro Cappuccinis habeantur et reputentur, ac illis tamquam talibus eleemosynae et oblationes elargiantur, non sine eorundem Cappuccinorum, qui eâ ratione eleemosynis huiusmodi, ab aliis suo nomine interceptis, frustrati remanent, praecudio et incommodo, sed etiam gravi dictae plebis offensione et scandalo, dum, quos disciplinae regulari ipsorum fratrum Cappuccinorum mancipatos credit, eis pecuniarum usum ac rerum commercium permitti intuetur. Quocirca nos, rationi consonum esse rati, ut, qui in observantiâ vitae regularis uniformes non sunt, iidem etiam habitus delatione distinguantur, in praemissis ad evitandas confusiones et contentiones, quae, nisi habitus utrinque distinguatur, oriri possent, providere volentes, ac singulas litteras praedecessorum huiusmodi et in eis contenta quaecumque pro expressis habentes, et harum serie approbantes et confirmantes, atque etiam innovantes, motu proprio et ex certâ scientiâ nostrâ statuimus et ordinamus, quod ex nunc de cetero perpetuis futuris temporibus huiusmodi fratres Tertiarii nuncupati dicti Ordinis fratrum Minorum Conventualium in regno Siciliae existentes, et sub obedientiâ et curâ dicti vicarii generali Cappuccinorum pro tempore existentis non permanentes, ad instar aliorum fratrum eiusdem Ordinis Minorum Conventualium ibidem degentium, non solum cappuccium rotundum, ut praefertur, sed etiam habitum eiusdem coloris, cuius est habitus dictorum fratrum Conventualium (videlicet Berrettini nuncupati) ut propterea a Cappuccinis fratribus facile discernantur, deferre debeant et teneantur; alioquin, si secus fecerint, post sex menses ab intimatione praesentium, poenas Constitutionum Pauli et Pii praedictorum incurrant eo ipso. Decernentes, praesentes litteras de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quopiam de-

fectu, etiam ex eo quod interesse habentes vocati non fuerint, seu quocumque alio praetextu, notari, impugnari, invalidari, retractari, aut in ius vel controversiam revocari, seu adversus eas quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari nullo umquam tempore posse; sicque per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Et nihilominus universis, et singulis dicti regni locorum Ordinariis, in quorum dioecesibus fratres Tertiarii Ordinis Minorum Conventualium huiusmodi pro tempore degent, per praesentes committimus et mandamus, ut per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Cappuccinorum praedictorum, vel aliorum, quorum intererit, fuerint requisiti, solemniter publicantes, faciant auctoritate nostrâ litteras, et in eis contenta huiusmodi, ab omnibus ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, sublato quocumque exemptionis privilegio, inviolabiliter observari; contradictores quoslibet et rebelles per praedictas, aliasque sententias, censuras et poenas, aliaque iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, ipsas sententias, censuras et poenas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus praemissis, ac apostolicis, nec non in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon

statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, nec non irritantibus et aliis decretis, etiam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, in genere vel in specie, ac aliâs quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, quae omnia adversus praemissa nullatenus suffragari volumus, contrariis quibuscumque; aut si fratribus Tertiariis praedictis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem fides ubique in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae. Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die IV octobris MDLXXXI, pontificatus nostri anno decimo.

*Gregorius Papa XIV,
ad perpetuam rei memoriam.*

*Beati Francisci confessoris Sodalitas, etc.
(Omittitur residuum, quia legitur in
Constitutione XXVII, tom. IX, pag. 442).*

Sed cum nonnulli habitu nomenque cappuccinorum deferrent;

§ 2. Cum itaque, sicut dilectus filius procurator generalis eorumdem fratrum Cappuccinorum, totius Ordinis huiusmodi nomine, nobis nuper exponi fecit, nonnulli in Hispaniarum, Galliae, et aliorum fortasse regnorum seu provinciarum, nec non in aliquibus Italiae partibus, nomen et habitum eorumdem fratrum Cappuccinorum sibi vendicent;

Gregorius pro-

§ 3. Nos praemissis, quantum cum Do-

Bull. Rom. — Vol. XII.

mino possumus, obviare volentes, supplicationibus eiusdem procuratoris nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis regularium praepositorum consilio, locorum Ordinariis in eisdem regnis et provinciis existentibus per praesentes committimus et mandamus, ne nomen vel habitum praefatorum fratrum Cappuccinorum ab aliis quibusvis religionis, seu cuiuscumque Ordinis, societatis vel instituti regularibus, sub quovis praetextu imposterum sibi vindicari aut usurpari permittant, sed constitutiones apostolicas dictorum Gregorii XIII et Gregorii XIV praedecessorum huiusmodi per ecclesiasticas censuras et poenas observari faciant.

latas Constitutiones praecipit observari.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Exemplis fidei vult adhiberi.

§ 5. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem fides ubique in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die IX decembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 9 decembris 1621, pontif. anno I.

XLVII.

Ampliatio, et extensio facultatis fratribus Minoribus Ordinis sancti Francisci de Observantiâ Discalceatis, in regnis Hispaniarum commorantibus, nova loca erigendi, servatâ formâ sacrorum canonum, et concilii Tridentini, ceteris non obstantibus, ad fratres eiusdem Ordinis citra montes degentes²

¹ Ed. Main. legit *vindicare* ... *usurpare* (R. T.).

² Huiusmodi facultatis concessionem habes in Pauli V Const. L *Ad uberes* (in h. n. edit. LIII,

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Paulus V hi-
sce fratribus li-
centiam conces-
sit nova loca in
Hispania reci-
piendi, servata
forma Concilii
Tridentini sess.
xxiii, cap. i De
Regul.

§ 1. Aliàs felicitis recordationis Paulus Papa V praedecessor noster per suas in simili formâ Brevis sub die v¹ septembris MDCVI expeditas litteras, motu proprio et ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione suis, deque apostolicae potestatis plenitudîne, Ordinis fratrum minorum sancti Francisci de Observantiâ Discalceatorum, seu Recollectorum nuncupatorum, superioribus, ut ubique locorum domus et monasteria, servatâ formâ sacrorum canonum et concilii Tridentini, de solâ licentiâ Ordinariorum, nullo aliarum personarum cuiusvis Ordinis regularium requisito consensu, condere, fundare et erigere valerent, licentiam et facultatem concessit et indulsit, prout in dictis litteris, quorum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur.

Eamque Gre-
gorius extendit
ad eosdem fra-
tres citra mon-
tes.

§ 2. Nunc vero nos, ad uberes et suaves fructus, quos dilecti filii fratres Ordinis praedicti strictioris Observantiâ² Reformati nuncupati citra montes commorantes in militanti Ecclesiâ, cuius regimini divinâ disponente clementiâ praesidemus, in dies afferunt, mentis nostrae aciem convertentes, ad ea, quae eorundem fratrum citra montes commorantium domorum et locorum regularium augmento conducere possunt, libenter intendimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire. Itaque, ultimo dictos fratres Reformatos citra montes huiusmodi specialibus favori- bus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excom-

tom. XI, pag. 351): sed plenius cernas Constit. approbationis religionis dictorum fratrum per Clem. VII Const. xxiv *Religionis* tom. VI, p. 113.

¹ Praedicta Pauli V constituti in loc. cit. legitur data iv septembris (R. T.).

² Vel legendum *Observantiae* vel *de Obser- vantia* (R. T.).

municationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, litteras Pauli praedecessoris huiusmodi, cum omnibus in eis contentis clausulis, decretis, ac derogationibus, ad praedictos fratres Reformatos citra montes commorantes, ut praefertur, tenore praesentium extendimus, eorundemque fratrum citra montes commorantium superioribus, ut ubique locorum citra montes domos et monasteria, servatâ formâ sacrorum canonum et concilii Tridentini, de solâ Ordinariorum licentiâ, nullo aliarum personarum cuiusvis Ordinis regularium requisito consensu, condere, fundare et erigere libere et licite valeant, auctoritate apostolicâ, earundem tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

§ 3. Non obstantibus omnibus illis, quae idem Paulus praedecessor in suis litteris praedictis voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogat con-
trariis.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxiii decembris MDCXXI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 23 decembris 1621, pontif. anno I.

XLVIII.

Confirmatio constitutionum a Congregatione Clericorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum pro felici eius regimine editarum.

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Sacri apostolatus ministerio per abundantiam divinae gratiae, nullo licet me-

Prooemium.

rito nostro, praepositi, ad ea, per quae christifidelium, praesertim sub suavi religionis iugo et in humilitatis spiritu Altissimo famulantium, felici, prosperaeque directioni consulitur, libenter intendimus, et his quae propterea facta esse dicuntur, ut ab omnibus quos illa concernunt inviolabiliter observentur, apostolici muniminis firmitatem adiicimus, prout in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Clerici congregationis Scholarum Piarum suas edunt Constitutiones;

§ 1. Cum itaque, sicut dilecti filii praepositus et clerici Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum nobis nuper exponi fecerunt, ipsi pro felici et prospero eiusdem Congregationis statu atque regimine diversas constitutiones fecerint, illasque in unum volumen redegerint, tenoris subsequentis, videlicet: *(Omittitur tenor earum constitutionum, quia illae sunt impressae in libro particulari, qui asservatur in archivio huius Congregationis, et in quolibet illius monasterio habetur)*;

Demum capitulum generale supradictas constitutiones immutare aut infringere, nisi ex sex capituli partibus quinque concurrant, non posse, volumus atque statuimus ad omnipotentis Dei gloriam et proximorum utilitatem¹.

Quas confirmat Pontifex.

§ 2. Nos, inviolabili dictarum constitutionum observationi, quantum cum Domino possumus, consulere, dictosque praepositum et clericos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, sup-

¹ Nisi huius pericopes verba pertineant ad ipsum librum Constitutionum viderentur potius transferenda ad finem § 2 vel 3 (R. T.).

plicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis episcoporum et regularium praepositorum consilio, constitutiones praedictas, omniaque et singula in eis contenta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, ac illis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, omnesque et singulos tam iuris quam facti, et quosvis alios defectus, si qui in praemissis, aut eorum aliquo quomodolibet inter- venerint, supplemus.

Ac praecipit observandi.

§ 3. Decernentes, modernos et pro tempore existentes dictae Congregationis praepositum et clericos, aliasque personas, ad plenariam earundem constitutionum observationem, prout illae eos concernunt, teneri et obligatos existere et fore, et ad id etiam sub censuris ecclesiasticis et aliis in constitutionibus praedictis contentis poenis cogi et compelli posse, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis danda fides.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxxi ianuarii mdcxxii, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 31 ianuarii 1621, pontif. an. i.

XLIX.

*Ludovicus Francorum rex admonetur,
ut damnis occurrat, quae catholica
doctrina patitur ex libris, qui in Gal-
liarum regno vulgantur*¹

**Charissimo in Christo filio nostro Ludovico,
Francorum regi christianissimo,
Gregorius Papa XV.**

**Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Nuncium d. j.
negocio fidei a-
clurum com-
mendat.

§ 1. Reddet maiestati tuae has litteras
venerandus frater Octavius archiepiscopus
Tarsensis, nuncius noster, ac simul nostro
nomine de negotio tecum aget, quod nobis
magnae, ut oportet, curae est, nec ma-
iestati tuae minoris erit, ut nos certo
sperare iubet singularis, ac toto orbe il-
lustris honoris Dei ac fidei catholicae zelus
tuus.

Libros contra
puritatem ca-
tholicae fidei in
Galliis publici
iuris factos esse
dolet.

§ 2. Agitur enim de sincerae fidei ca-
tholicae doctrinae in isto florentissimo re-
gno tuo defensione adversus diabolicas
insidias nonnullorum, qui scriptis eam
inquinare et evertere conantur, nihil fa-
cientes, quod ministrorum tuorum nomen
gerunt, quinimo sub tali nomine libros
pestilentes in publicum edere praesumunt.
Id quod non dubitamus fore, quin maie-
statis tuae piissimum animum graviter of-
fendat, ac huiusmodi gravibus et pericu-
lous malis providentiâ et auctoritate suâ
occurrat.

Ludovicus re-
gem hortatur,
hisce malis oc-
curat.

§ 3. Quod ut praestet, non quod opus
esse arbitremur, sed pro nostri officii de-
bitō, maiestatem tuam in Domino hortamur
et rogamus. Obsequium certe Deo gratis-
simum reddet, ac nobis gratius facere
nihil poterit. Cetera a nuncio cognoscet,
cui eandem fidem habere maiestatem
tuam cupimus, quam nobis habet.

Datum Romae, apud sanctum Petrum,

sub annulo Piscatoris, die IV february
MDCXXII, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 21 february 1621, pontif. anno I.

L.

*Confirmatio unionis Congregationis fra-
trum Discalceatorum Ordinis Eremi-
tarum S. Augustini, in regno Siciliae
antea erectae, Congregationi Italiae
eiusdem Ordinis.*

**Gregorius Papa XV,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Pastoralis officii nobis (meritis licet im-
paribus) desuper commissi cura postulat,
ut ad ea, per quae fidelium quorumlibet,
praesertim religiosorum, eorum maxime,
quos una religio et unum professionis
vinculum invicem copulavit, quieti consu-
litur, ad hoc, ut nulla eos dissensio dis-
secet, nullave immutatio perturbet, sed
ipsi mutuâ charitate coniuncti ceteris exem-
plo proficiant, libenter intendamus; ac
ea, quae propterea provide decreta fuisse
comperimus, ut firma perpetuo et illibata
persistant, cum a nobis petitur, aposto-
lico munimine robaremus.

Prooemium.

§ 1. Cum itaque, sicut exhibita nobis
nuper pro parte dilectorum filiorum re-
ligiosorum Congregationis fratrum Discal-
ceatorum Italiae nuncupatorum, Ordinis
fratrum Eremitarum S. Augustini, petitio
continebat, quod cum¹ aliâs nonnulli re-
ligiosi Ordinis fratrum Eremitarum eius-
dem sancti Augustini reformationem et ob-
servationem regularem, ad regulae ipsius
sancti Augustini necnon decretorum fe-
licis recordationis Clementis papae VIII
praedecessoris nostri super reformatione
dicti Ordinis editorum praescriptum, in re-
gno Siciliae introducere intenderent, reco-

Hic Ordini in
Sicilia instituto
Paulus Papa V
concessit eccle-
siam sanctae
Mariae de Ca-
tena Panormi-
tanam.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

¹ Particulae *quod cum* aptius deleantur (R.T.).

lendae memoriae Paulus Papa V, etiam praedecessor noster, ipsis et aliis regularibus huiusmodi, sub reformatione et observantiâ praedictis vitam acturis, ecclesiam sanctae Mariae de Catena nuncupatae Panormitanam, quae per beneficiatos ad nominationem communitatis et hominum civitatis Panormitanam quolibet anno mutari solitos regi consueverat, cum illius aedibus rectoralibus, ac iuribus et pertinentiis suis universis, ad effectum aedes praedictas ad formam domus regularis Observantium Eremitarum eiusdem sancti Augustini Reformatorum nuncupandorum reducendi, accedente tamen consensu Ordinarii, et quorumcumque interesse habentium, perpetuo concessit; ipsisque religiosis, ut iuxta instituta regularia Ordinis huiusmodi novitios absque licentiâ Ordinariorum ad habitus susceptionem et professionis emissionem, servatis in reliquis decretis dicti Clementis praedecessoris desuper editis, admittere, et in quibusvis regnis ac provinciis ecclesias et aedes quascumque eis oblatas, de licentiâ Ordinariorum locorum, pro fabricandis novis domibus regularibus Reformatorum, iuxta constitutionis et decretorum huiusmodi formam, et non aliâs, non autem domos iam fundatas seu institutas alterius provinciae vel congregationis, quamvis eiusdem Ordinis existerent, absque expressâ prioris generalis dicti Ordinis licentiâ, acceptare possent et valerent, dictâ auctoritate permisit, et etiam concessit; cum declaratione tamen, quod religiosi huiusmodi sub obedientiâ et correctione prioris generalis praedicti Ordinis in perpetuo remanerent, et calceati incederent, prout in litteris apostolicis desuper sub die XXIII mensis maii anni MDCVIII confectis plenius continetur ¹

¹ Erectâ deinde in eodem regno Congregatione regulari,

§ 2. Successive, cum, in vim dictarum litterarum, sancti Nicolai Tolentini et

1 Quas litteras nos retulimus suo loco in tom. XI, pag. 487 et seq. (R. T.).

sancti Gregorii ac aliquae aliae domus regulares ordinis Reformatorum sancti Augustini huiusmodi in praedicto regno erectae fuissent, illarumque religiosi unam congregationem sub invocatione sanctae Mariae de Succursu nuncupatae regni Siciliae facientes, sub obedientiâ tamen eiusdem prioris generalis, Deo famulari cepissent;

§ 3. Et deinde quamplures et fere omnes religiosi Congregationis et regni Siciliae huiusmodi, ut perfectius Deo inservant, procuratores ad effectum praefatam eorum Congregationem dictae Congregationi fratrum Discalceatorum Italiae nuncupatorum uniri petendi ¹ deputassent;

§ 4. Ac venerabilis frater noster Antonius episcopus Ostiensis cardinalis Saulius nuncupatus, totius Ordinis S. Augustini Eremitarum apud Sedem Apostolicam protector, vivae vocis oraculo a praedicto Paulo praedecessore habito, Congregationem regni Siciliae de consensu dictorum procuratorum Congregationi Italiae huiusmodi univisset et incorporavisset ², vicariumque generalem Discalceatorum Italiae huiusmodi ad supradictum effectum ad regnum Siciliae misisset, illumque fratres Siculi cum honore et obedientiâ tamquam suum superiorem recepissent, et quamplures eorum in capitulis generalibus dictae Congregationis Italiae suffragia tulissent, ac in priores, definitores, visitatores generales et alios officiales, tam intra quam extra provinciam Siciliae, electi fuissent, ac etiam habitum, possessiones, constitutiones, caeremonias, visitationes, correctiones et omnia alia, tamquam vere incorporati et uniti dictae Congregationi Italiae, circa octo annos recepissent et observavissent;

§ 5. Tandem nonnulli memoratae Congregationis Siciliae religiosi (procuratores

¹ Petitioque, ut Congregationi Italiae uniretur;

² Id effectum fuit a cardinale Saulio ex auctoritate Pauli Papae V.

Nonnulli tamen fratres Siculi huic unioni sese opposuere.

1 Edit. Main. legit *petendum* (R. T.).

2 Decretum vide in tom. XI, pag. 489 et seq. (R. T.).

fines eorum mandati excessisse, maioremque partem religiosorum Congregationis Siciliae deputationi et constitutioni praefatorum procuratorum non intervenisse, nonnullaque alia necessaria ad id adhibita non fuisse, praetendentes, unionemque praefatam nullam esse asserentes) se¹ ei opposuerunt.

Causa igitur acta est in sacra congregatione episcoporum et regularium.

§ 6. Quare, negotio huiusmodi ab eodem Paulo praedecessore ad congregationem venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium negociis episcoporum et regularium praepositorum remisso, in eaque diu matureque discusso, partibus ipsis, videlicet dilectis filiis fratribus praefatarum Congregationum Italiae et Siciliae, ac etiam dilecto filio priore generali totius Ordinis sancti Augustini, eorumque procuratoribus et advocatis, semel et pluries² auditis, bonae memoriae Ioanne tituli sancti Clementis presbytero cardinale Bonsio nuncupato referente,

Quae unionem confirmavit.

§ 7. Eadem sacra congregatio unionem Congregationis Siciliae Congregationi religiosorum sancti Augustini Discalceatorum Italiae, ut praefertur factam, validam esse censuit, eamque confirmavit; atque declaravit supradictas litteras foundationis et erectionis Congregationis Siciliae eiusdem Pauli praedecessoris sub eadem die xxiii maii mdcviii huiusmodi per dictam unionem expirasse, nulliusque roboris esse et fore, et fratres Siciliae ac Italiae huiusmodi Congregationis Discalceatorum sancti Augustini unam eandemque Congregationem facere, et³ sub eadem obedientia, legibus, constitutionibus, statutis, iuribus, privilegiis et quibuscumque aliis, sine aliqua differentia neque particularitate, in perpetuum esse et fore, quibuscumque non obstantibus. Ita tamen, ut omnes et singuli Congregationis Siciliae huiusmodi re-

ligiosi, qui in ea ante unionem praefatam professionem emiserunt, ad sex menses dumtaxat a notificatione facta vel facienda, iuxta decretum dictae congregationis sub ultimâ novembris mdcix et eius litteras¹ sub xix decembris mensium diebus mdcxx² annorum eiusdem Domini, ad alias eiusdem Ordinis congregationes sub obedientia eiusdem prioris generalis transire, in eisque de cetero vivere, et illorum regularia instituta observare teneantur. Illi vero huiusmodi professi ante unionem, qui talem transitum facere noluerint, et alii, qui post unionem praefatam in Congregationem Discalceatorum Italiae sub eodem vicario generali professionem emiserunt, in ea perpetuo similiter remanere debeant, ac etiam teneantur; ac superioritati, iurisdictioni et obedientiae superiorum Congregationis Discalceatorum sancti Augustini Italiae huiusmodi subiacere cogantur, ac aliâs prout in decreto dictae congregationis, cuius tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, etiam plenius continetur.

§ 8. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, ut³ ea quae a nobis et Sede praefata confirmantur et approbantur firmitus subsistant, et ab omnibus inviolabiliter observentur, pro parte religiosorum primo dictae Congregationis nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus decretum praedictum approbare et confirmare, aliisque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur:

§ 9. Nos igitur, qui christifidelium quorumlibet Altissimo praesertim sub suavi religionis iugo famulantium vota inviolabiliter observari, ac in eis cum animi tranquillitate perseverari, sinceris desideramus affectibus, primo dictam Congregationem ac omnes et singulos illius reli-

Religiosi petunt praedictae Congregationis decretum confirmari.

Confirmat Gregorius.

¹ Perperam edit. Main. legit *sed* pro *se* (R. T.).

² Erronee edit. Main. legit *plures* (R. T.).

³ Particulam *et* nos addimus (R. T.).

¹ Perperam edit. Main. legit *litteris* (R. T.).

² Has litteras habes in tom. xi, pag. 411 (R. T.).

³ Particula *ut* praeter rem esse videtur (R. T.).

giosos et professores specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, eosdemque religiosos et professores, ac eorum quemlibet, necnon primo dictae Congregationis singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censes, eiusdemque decreti, ac quorumcumque aliarum scripturarum desuper quomodolibet confectarum veriores et totos tenores ac datas, cum inde legitimis sequutis quibuscumque, necnon litis et causae, ratione oppositionis unioni huiusmodi, status et merita praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ex voto eiusdem sacrae congregationis, omnia et quaecumque in eodem decreto contenta et inserta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti, ac solemnitatum tam de iure, usu, consuetudine, aut aliâs quomodolibet requisitarum, in praemissis forsan omissarum, defectus, si qui desuper quomodolibet intervenierint, supplemus.

Et utramque congregationem iterum unit.

§ 10. Et nihilominus, ad tollendas omnes lites, dictas domos regulares sancti Nicolai et sancti Gregorii Congregationi Discalceatorum Italiae huiusmodi, non obstantibus praetensionibus et reclamationibus prioris generalis totius Ordinis praedicti, auctoritate et tenore praefatis, quatenus opus sit, de novo unimus, annectimus et incorporamus.

Clausulae.

§ 11. Decernentes, confirmationem, approbationem, defectuum suppletionem, novam unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, ac praesentes litteras semper et perpetuo validas et ef-

ficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus inviolabiliter observari, nec sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, limitationibus, derogationibus, cancellariae apostolicae regulis, aut aliis contrariis dispositionibus, a nobis vel aliis Romanis Pontificibus successoribus nostris, sub quibusvis iustissimis causis, etiam ad prioris generalis dicti Ordinis, aut quorumcumque aliorum instantiam, intuitum, vel contemplationem, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, etiam consistorialiter, ac aliâs quomodolibet emanatis et emanandis, nullatenus comprehensas¹, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas, et plenarie reintegratas, ac de novo etiam, sub posteriori datâ per religiosos Congregationis Italiae huiusmodi eligendâ, concessas esse et censi;

§ 12. Sicque et non aliter in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac eiusdem S. R. E. cardinales, iudicari et definiri debere, irritumque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Decretum irritans.

§ 13. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus apostolicis, necnon Ordinibus et Congregationis huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, praesertim felicitis recordationis Sixti IV et Iulii II ac Leonis X necnon Iulii III Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, quorum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, eidem Ordini, ac illius priori generali, necnon quibusvis illius

Derogat contrariis.

¹ Edit. Main. legit *comprehensa* (R. T.).

fratribus et religiosis, seu aliis personis, in genere vel in specie, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis: quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae poe-
nile.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, approbationis, confirmationis, defectuum suppletionis, unionis, annexionis, incorporationis, decreti et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentari praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXI, pridie idus februarii, pontificatus nostri anno 1°

Dat. die 12 februarii 1621, pontif. an. 1.

LI.

De exemptorum privilegiis circa animarum curam, et sacramentorum administrationem, sanctimonialium monasteria, et praedicationem verbi Dei¹

¹ Huc in edit. Main. leguntur adiecta Const. Pauli V et Saulii decreta quae nos iam retulimus in tom. XI, pag. 487 seq. (R. T.).

¹ Nonnulla dubia super istâ Constitutione exorta fuere, super quibus emanatae sunt declarationes sacrae Congregationis Concilii, ab istomet Gregorio et Urbano VIII eius successore respective approbatae, quae hic subiiciuntur.

**Gregorius Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Inscrutabili Dei providentiâ universalis Ecclesiae regimini, meritis licet imparibus, praesidentes, pastoralis nostrae sollicitudinis partes esse dignoscimus, in eam curam praecipue incumbere, ut a dignis et probatis tantum sacerdotibus sancte administrentur ecclesiastica sacramenta, atque ut virginum Deo sacrarum monasteria diligentissime custodiantur, et viri assumantur idonei ad praedicationis officium salubriter exequendum.

Causa huius
constitutionis.

§ 1. Sane Tridentinae Synodi decretis provide cautum est, nullum presbyterum, etiam regularem, posse confessiones secularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, et approbationem, quae gratis detur, obtineat.

Concili Tridentini sess. XXIII, cap. XV circa confessionum idoneitatem et approbationem disponit.

§ 2. Necnon, ut in monasteriis, seu domibus virorum seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum secularium praeter eas quae sunt de illorum monasteriorum seu locorum familiâ, personae, tam regulares quam seculares, eiusmodi curam exercentes, subsint immediate, in iis quae ad dictam curam et sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi et correctioni episcopi, in cuius dioecesi sunt sita. Itemque, ut episcopi universi, sub obtestatione divini iudicii et interminatione maledictionis aeternae, in omnibus monasteriis sibi subiectis, ordinariâ, in aliis vero, Sedis Apostolicae auctoritate clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restituat, et, ubi inviolata est, conservari maxime procurent; inobedientes atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque poenas, quacumque appellatione postpositâ, compescant.

Et sess. XXV, cap. XI et V circa sanctimoniales statuit.

Et sess. xiv,
cap. iv circa
praedicatores
verba Dei.

§ 3. Atque, ut regulares in ecclesiis suorum Ordinum praedicare volentes, se coram episcopis praesentare, et ab eis benedictionem petere teneantur; in ecclesiis vero, quae suorum Ordinum non sunt, nullo modo praedicare possint sine episcopi licentiâ; contradicente autem episcopo, nulli, etiam in suorum Ordinum ecclesiis, praedicare praesumant.

Hic autem Pontifex super huiusmodi decretis nonnulla adiunxit quo ad exemptum privilegium circa animarum curam et sacramentorum administrationem.

§ 4. Verum, quia experientiâ comperitum est ecclesiastici regiminis rationes postulare, ut decretis eiusmodi aliquid adiungatur, maturâ deliberatione nostrâ, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, hac generali ac perpetuo valiturâ Constitutione decernimus, statuimus et declaramus, ut deinceps tam regulares quam seculares quomodolibet exempti (sive animarum curam personarum secularium monasteriis seu domibus regularibus aut quibusvis aliis ecclesiis vel beneficiis, sive regularibus sive secularibus, incumbentem exercent; sive aliâs ecclesiastica sacramenta, aut unum ex illis ministrent, praevisâ episcopi licentiâ et approbatione; sive quoquomodo in dictae curae exercitio, aut in eorundem sacramentorum vel alicuius ex illis administratione de facto, absque ullâ auctoritate, se ingerant), in his quae eiusmodi curam seu administrationem concernunt, omnimodâ iurisdictioni, visitationi et correctioni dioecesani episcopi, tamquam Sedis Apostolicae delegati, plene in omnibus subiiciantur. Ad haec tam regulares quam seculares huiusmodi nullis privilegiis aut exemptionibus tueri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem monasteriorum monialium, etiam regularibus subiectarum, ab episcopo loci similiter, tamquam ad hoc Sedis Apostolicae delegato, quoties et quando opus fuerit, puniri et corrigi valeant.

§ 5. Confessores vero, sive regulares sive seculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii quam extraordinarii, ad confessiones monialium, etiam regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab episcopo dioecetano idonei iudicentur, et approbationem, quae gratis concedatur, obtineant. Sed et administrantes bona ad eadem¹ monasteria sanctimonialium, ut praefertur, etiam regularibus subiectarum, pertinentia, sive regulares extiterint sive seculares, quomodolibet exempti, episcopo loci, adhibitis etiam superioribus regularibus, singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi et compelli queant. Liceatque episcopo ex rationabili causâ superiores regulares admonere, ut eiusmodi confessores atque administratores amoveant; iisque superioribus id facere detrectantibus aut negligentibus, habeat episcopus facultatem praedictos confessores et administratores amovendi quoties et quando opus esse iudicaverit. Ac similiter possit episcopus, unâ cum superioribus regularibus, quarumcumque abbatissarum, priorissarum, praefectarum, vel praepositarum eorundem monasteriorum, quocumque nomine appellentur, electionibus, per se vel per alium, interesse ac praesidere, absque ullâ tamen ipsorum monasteriorum impensâ.

§ 6. Ac demum habeat episcopus, tamquam dictae Sedis delegatus, auctoritatem coërcendi ac puniendi quoscumque exemptos, tam seculares quam regulares, qui in alienis ecclesiis, aut quae suorum Ordinum non sunt, absque episcopi licentiâ, et in ecclesiis suis, aut suorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, praedicare praesumpserint. Ita ut episcopi in superscriptis casibus in praenominatas personas, in praemissis

Et quoad confessores.

Et etiam quoad praedictatores.

¹ Edit. Main. legit *eiusdem* (R. T.).

omnibus et singulis aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties et quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras ecclesiasticas, aliasque poenas, uti eiusdem Sedis delegati, procedere, omnemque iurisdictionem exercere libere et licite valeant.

Et ita nec
aliter iudicari
posse decernit.

§ 7. Decernentes, sic per quoscumque iudices, quavis auctoritate fungentes, etiam sacri palatii auditores, nec non sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contrariis
omnibus plene
derogat.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, militiarum, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, congregationum, societatium, ac cuiusvis alterius instituti, etiam necessario et in individuo exprimendi, monasteriorum, conventuum, capitulorum, ecclesiarum, et aliorum quorumcumque, tam secularium quam regularium, locorum, nec non illorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis vel consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis et privilegiis, etiam in corpore iuris clausis, aut ex causâ et titulo oneroso vel in limite foundationis concessis, etiam mari magno, seu bulla aureâ, aut aliâs nuncupatis; conservatorum deputationibus, eorumque, atque aliis inhibitionibus, quibus episcopi deferre minime teneantur; et quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, nec non irritantibus decretis, etiam motu proprio et ex certâ scientiâ,

ac de apostolicae potestatis plenitudine, aut aliâs quomodolibet, etiam per viam communicationis seu extensionis, concessis et iteratis vicibus approbatis et innovatis; etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus et formis specialis et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma servanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissio, et formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, quibus, quoad ea quae eisdem praesentibus adversantur, illis aliâs in suo robore permansuris, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 9. Ceterum, quia difficile foret, praesentes litteras ad singula quaeque loca deferri, ut eae tamen omnibus innotescant, mandamus illas ad valvas Lateranensis et Principis apostolorum de Urbe basilicarum, atque cancellariae apostolicae, et in acie campi Florae publicari, et inibi affigi, et per aliquod temporis spatium dimitti, eisque detractis, earum exempla eo in loco relinqui.

Publicationem
Romae factam,
omnes ligare
statuit.

§ 10. Ac volumus, ut earundem praesentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo praelati seu personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, in iudicio et extra illud, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhiheatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis
credi iubet.

§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et

Sanctionem
poenalem subli-
cit.

Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII, nonis februarii, pontificatus nostri anno II¹

Dat. die 5 februarii 1622, pontif. an. II.

In nomine Domini amen. Anno a Nativitate Domini Nostri Iesu Christi MDCXXIII², indictione sextâ, die vero VIII mensis februarii, pontificatus autem sanctissimi in Christo patris et domini nostri D. Gregorii, divinâ providentiâ Papae XV, anno II, retrospectae litterae apostolicae affixae et publicatae fuerunt ad valvas basilicarum sancti Ioannis Lateranensis et Principis apostolorum de Urbe, ac cancellariae apostolicae, et in acie campi Florae, dimissis ibidem earumdem litterarum originalibus appensis per aliquod temporis spatium, et exinde remotis, deinde dimissis earumdem litterarum copiis affixis, ut moris est, per nos Cosmum Modium et Alexandrum de Rochis sanctissimi domini nostri Papae cursores.

OCTAVIUS SPADA magister cursorum.

Subsequuntur hîc aliquot dubia super istâ Constitutione exorta; quorum resolutiones mox subiicientur.

Positâ Constitutione Gregorii Papae XV de exemptorum privilegiis, etc., dubitatur.

I. An liceat episcopis visitare altaria regularium ecclesiarum, quibus cura animarum personarum secularium non incumbit, aut loca ubi in iisdem ecclesiis asservatur sanctissimum Eucharistiae sacramentum, vel ubi audiuntur confessiones personarum secularium?

¹ Sed erronee tum ed. Main. tum ed. Cherub. notant annum II, nam primus adhuc perdurabat, sed publicata fuit anno II ut postea legitur (R.T.).

² Nisi legendum sit MDCXXII (R. T.).

II. An episcopi possint regularibus praescribere, ut certis tantum in locis ac temporibus aut certarum personarum confessiones audiant, vel aliâs illorum privilegia restringere ac moderari in sacramentis administrandis?

III. An facultas episcopis per Constitutionem attributa in exemptos, tam seculares quam regulares, intelligatur etiam tributa in personas nullius dioecesis?

IV. An eadem facultas competat inferioribus praelatis proprium territorium ac iurisdictionem quasi episcopale habentibus?

V. An per eandem Constitutionem in illis verbis, *possit episcopus und cum superioribus regularibus quarumcumque abbatissarum, etc., electionibus, per se vel per alium, interesse ac praesidere*, ius abbatissas confirmandi episcopis attributum censeatur.

VI. An confessores monialium, ante editam Constitutionem deputati, debeant ab episcopo examinari et approbari?

VII. An superiores regulares, similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi seu deputati, aliâ indigeant episcopi approbatione pro confessionibus sanctimonialium sibi subiectarum audiendis.

VIII. An confessiones, quas audiunt superiores regulares electi seu deputati vel confirmati post publicationem et scientiam tenoris dictae bullae, non obtentâ episcopi approbatione, sint nullae atque irritae, necne?

IX. An regulares, generaliter ab episcopo approbati ad confessiones personarum secularium audiendas, censeantur etiam approbati ad audiendas confessiones monialium sibi subiectarum?

X. An regularis ad audiendas confessiones monialium unius monasterii ab episcopo approbatus, confessiones monialium alterius monasterii audire possit?

XI. An confessores regulares extraordinarii semel ab episcopo deputati et appro-

bati ad audiendas monialium confessiones pro unâ vice infra annum ad praescriptum sacri Concilii Tridentini, possint, virtute dictae approbationis, pluries, tamquam confessores extraordinarii, earundem confessiones audire, absque novâ episcopi licentiâ?

XII. Cum in eâdem Constitutione statutum sit, ut liceat episcopo ex rationabili causâ superiores regulares admonere, ut amoveant confessores monialium, atque administratores honorum ad earundem monialium monasteria pertinentium, iisque superioribus id facere detrectantibus, habeat episcopus facultatem praedictos confessores et administratores amovendi, quoties et quando opus esse iudicaverit; an eiusmodi causam episcopus superioribus regularibus significare teneatur?

XIII. An eadem Constitutio, qua parte supponit episcopi iurisdictioni regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum monialium, aut circa clausuram, vel honorum administrationem eorundem monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an vero solum in notoriis et cum scandalo populi?

Subsequuntur declarationes ad supra dicta dubia a congregatione cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum datae, et a Gregorio XV ac postmodum ab Urbano VIII respective approbata.

Sacra Congregatio cardinalium Concilii Tridentini interpretum censuit, Constitutionem sanctae memoriae Gregorii XV de exemptorum privilegiis, nequaquam subiicere regulares exemptos, quibus cura animarum personarum secularium non incumbit, episcoporum iurisdictioni in his quae sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in sacramentis personis secularibus administrandis iidem regulares delinquant, ac propterea:

Ad I. dubium respondit: Episcopis non licere in vim eiusdem Constitutionis visi-

tare altaria ecclesiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum secularium, nec loca ubi in iisdem ecclesiis asservatur sanctissimum Eucharistiae sacramentum, vel ubi confessiones personarum secularium audiuntur.

Ad II. Hac in parte Constitutionem nihil novi iuris induxisse, nec ullam novam auctoritatem episcopis in regulares attribuisse: ideoque in vim ipsius Constitutionis non posse episcopos regularibus praescribere, ut certis tantum in locis ac temporibus aut certarum personarum confessiones audiant, vel alias illorum privilegia in sacramentis administrandis restringere aut moderari. Quod si aliunde episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eâdem Constitutione sublatam.

Ad III. Censuit eiusmodi facultatem non intelligi tributam episcopis in personas nullius dioecesis.

Ad IV. Non competere.

Ad V. Ius confirmandi abbatissas minime fuisse episcopis per Constitutionem attributam.

Ad VI. Confessores quidem extraordinarios monialium nullatenus posse post Constitutionem illarum confessiones audire, nisi prius ab episcopo dioecesano idonei iudicentur et approbentur. Ordinarios vero confessores, ante Constitutionis publicationem deputatos, posse, durante triennio ab eorum deputatione inchoando, pergere in confessionibus sanctimonialium audiendis absque alio examine et approbatione episcopi. Quod si contingat, ut illorum facultas a Sede Apostolicâ ultra triennium prorogetur, tunc debere eos ab episcopo examinari et approbari.

Ad VII. Superiores regulares electos seu deputatos ante ipsius Constitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competit audiendi confessiones monialium sibi subiectarum, posse, durante eorum officio, pergere sine aliâ episcopi approbatione in

confessionibus audiendis illarum tantum quae sponte ac proprio motu id ab eis petierint. At vero eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officiis seu dignitatibus, expleto iam tempore a constitutionibus cuiusque Ordinis vel aliàs legitime praefinito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam posse sanctimonialium confessiones audire, nisi prius a dioecesano episcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

Ad VIII. Confessiones huiusmodi nullas atque irritas esse.

Ad IX. Regulares, generaliter ab episcopo approbatos ad confessiones personarum secularium audiendas, nequaquam censi approbatos ad audiendas confessiones monialium sibi subiectarum, sed egere quoad hoc speciali episcopi approbatione.

Ad X. Regularem, ad audiendas confessiones monialium unius monasterii ab episcopo approbatum, minime posse audire confessiones monialium alterius monasterii.

Ad XI. Confessores extraordinarios, semel deputatos atque approbatos ab episcopo ad monialium confessiones pro unâ vice audiendas, haud posse pluries in vim approbationis eiusmodi illarum confessiones audire: sed ab episcopo toties esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit.

Ad XII. Non teneri eiusmodi causam significare superioribus regularibus; sed hoc relinqui arbitrio et prudentiae episcoporum, quorum conscientiam sacra congregatio serio oneravit, ne facultate sibi hac in parte attributâ quoquo modo abutantur, eius rei in districto Dei iudicio rationem reddituri.

Ad XIII. Constitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum et cum populî scandalo.

Quae sacrae congregationis responsa ad se relata felicitis recordationis Gregorius XV et SS. D. N. Urbanus VIII in omnibus approbarunt.

A. Cardinalis CAETANUS.

PROSPER FAGNANUS, S. Cong. Secr.

Subsequuntur alia duo dubia ab eâdem congregatione declarata, et a SS. D. N. approbata.

I. An regularis absque legitimâ licentiâ accedens ad monasterium monialium regularibus subiectarum ubique, in loco colloquiis destinato cum moniali colloquens, a dioecesano episcopo, tamquam Sedis Apostolicae delegato, coërceri et puniri possit? Dubia.

Sacra congregatio cardinalium Concilii Tridentini interpretum censuit, posse. Quam congregationis sententiam SS. D. N. Urbanus VIII ad se relata approbavit. Resolutio dicta dubia.

II. An liceat episcopo, in vim Constitutionis sanctae memoriae Gregorii XV de exemptorum privilegiis, punire regulares, qui ad abbatissae electionem procedunt ante tempus ipsi episcopo significatum, aut die electionis eidem nullatenus praenunciât? Dubia.

Sacra congregatio cardinalium Concilii Tridentini interpretum respondit, regulares ex eâdem Constitutione ita demum teneri episcopo significare diem electionis abbatissae, eumque usque ad praefinitum tempus expectare, si antea ipse expresse declaravit, se uti velle facultate sibi hac in parte attributâ, abbatissarumque electionibus, per se vel per alium, interesse ac praesidere. Post eam vero declarationem licere episcopo animadvertere in regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non praenunciât, ad abbatissae electionem procedunt. Declaratio dicta dubia.

Cos. card. DE TORRES.

PROSPER FAGNANUS S. Cong. secr.

LII.

*Caeremoniale in electione summi Romani Pontificis observandum*¹.

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Causa huius
constitutionis.

Decet Romanum Pontificem, quae ad Ecclesiae Catholicae felix regimen salubriter a se statuuntur, ut quam facillime observentur, pastoralis sollicitudine providere, et ea, per quae a se decreta debitum sortiuntur effectum, stabilire. Siquidem postquam novam Constitutionem de Romani Pontificis electione, ob causas in eâ expressas, divinâ adspirante gratiâ edidimus; ne eius usus et observantia, veteri rituali Ecclesiae Romanae fere inutili ob eandem Constitutionem reddito, proprii caeremonialis directione destitueretur, novum, prout sequitur, confici mandavimus. Quod cum post nonnullorum S. R. E. cardinalium, quibus negotium commisimus, diligens, ut res postulabat, adhibitum examen, confectum fuerit, et a nobis approbatum, ut illud, cum omnibus et singulis in eo contentis, inviolabiliter observetur, ex nostri pastoralis officii debito, providendum censuimus.

Tenor autem illius est qui sequitur.

CAEREMONIALE.

De exequiis
Romani Pontificis.

Romano Pontifice vitâ functo, cardinales, praestito in primâ congregatione iuramento de observandâ Constitutione Gregorij Papae XV de reformatione conclavis², unâ cum aliis constitutionibus, quae legi et iurari in eâ hactenus consueverunt, exequias pro eius animâ, iuxta

¹ Plenissimam huius Pontificis circa Papae electionem dispositionem vide in eius Const. xli *Aeterni* supra pag. 620 huius tomi, pro cuius observantiâ postea editum fuit caeremoniale, cuius tenorem habes hic insertum.

² Quam vide supra pag. 620 (R. T.).

ritum hucusque observatum, per novem continuos dies facere debent; nisi forte in illis novem diebus aliquod festum ex praecipuis et magnis incideret, propter cuius observantiam exequias intermittere debere cardinalibus videretur; hoc enim casu in numero quidem novem dierum exequiarum intermissarum dies computantur: verum impensa, quae in omissis exequiis facienda esset, in pauperes Christi iuxta Pii IV Constitutionem distribuenda est¹.

Qua etiam Constitutione, ut exequiarum impensis, quae iam in immensum excreverant, modus et finis aliquis esset, cautum est, ne impensae illorum novem dierum decem ducatorum millium summam, computatis omnibus, praeter regalia Populo Romano praestari solita, excederent, et ut earum impensarum distributio iuste fieret, tribus ex antiquioribus cardinalibus, uni scilicet ex quolibet ordine, ac S. R. E. camerario commissa fuit.

Impensae exequiarum.

Exequiis defuncti Pontificis completis, et interim conclavi opportuno praeparato, cardinales in basilicâ sancti Petri, vel alibi pro temporis et loci opportunitate conveniunt, ubi per decanum sacri collegii, vel, eo impedito, per alium ex antiquioribus cardinalibus missa de Spiritu Sancto celebratur, et in fine per aliquem praelatum, aut alium virum doctum, habetur oratio, in qua monentur, ut sepositis omnibus privatis affectibus, solum Deum prae oculis habentes, sanctae Romanae et universali Ecclesiae de Pastore sufficienti et idoneo providere, omni qua possunt brevitate ac diligentia, curent, ad apostolicarum constitutionum et sacrorum conciliorum praescriptum.

Missa Spiritus Sancti in basilicâ sancti Petri celebranda

Re divinâ peractâ, clericus caeremoniarum capit crucem papalem et procedit, quam cardinales sequuntur, episcopi primum, deinde presbyteri, postremo diaconi

Ingressus in conclave.

¹ Const. Pii IV, quae plures citatur, est in tom. VII, pag. 230 et seq. (R. T.).

cum suis cappis violaceis: crucem praece-
dunt familiares cardinalium, et immediate
cantores hymnum *Veni Creator Spiritus*
cantantes; post cardinales sequuntur prae-
lati, atque ita processionaliter proceden-
tes, conclave ingrediuntur, et cum ad cap-
pellam pervenerint, cardinalium decanus
apud altare dicit orationem *Deus, qui*
corda fidelium. qua finitâ leguntur et
iurantur per cardinales constitutiones de
Romani Pontificis electione et unâ cum eis
Constitutio novissima Gregorii XV. Deinde
cardinales, post sermonem habitum per
decanum, quo eos convenientibus verbis
ad electionis negotium rite et recte pera-
gendum hortatur, ad cellas, sorte inter eos
iuxta Constitutionem Pii IV distributas,
divertunt, et post prandium omnes rursus
simul congregantur; officiales conclavis
et alii praestant sacro collegio iuramenta
consueta.

Hora clau-
dendi conclave.

Cardinales autem ingressi conclave non
exeat vespere reversuri, sed in ipso om-
nino permaneant. Ipsumque conclave, post
ter iussu cardinalis decani personatam
campanulam, videlicet primâ vice circa
primam horam noctis, secundâ circa se-
cundam, et tertiâ circa tertiam, exclusis
omnibus, qui in conclavi remanere non
debent, intus et extra claudatur, et cla-
ves S. R. E. camerario ac magistro cae-
remoniarum et praelatis custodibus con-
clavis iuxta solitum assignentur.

Conclavistae.

Deinde accensis fanalibus, tres cardina-
les capita ordinum et camerarius unâ cum
magistro caeremoniarum latebras et an-
gulos omnes conclavis diligenter perqui-
runt, ne quis ex iis, qui esse in conclavi
prohibentur, intus remanserit. In conclavi
autem esse possunt familiares cardina-
lium, et alii officiales et ministri conclavis,
qui in constitutione Pii IV recensentur,
quibus adduntur duo alii, unus famulus
pro magistris caeremoniarum, et alius pro
secretario sacri collegii; hac tamen con-

ditione adiectâ, ut famulus magistrorum
caeremoniarum actu uni ex illis inserviat,
et per sex menses ante fuerit eius conti-
nuus commensalis, quae conditio in fa-
mulo secretarii similiter exigitur: omnium
autem istorum conclavistarum post pran-
dium diei sequentis fit recognitio, ne quis
inter illos forte esset ex iis, qui in con-
clavi esse non possunt, quae recognitio
ut certius fiat, iubentur conclavistae omnes
intrare cappellam, et postea singillatim
recensentur.

Clausio conclavi, servari debent omnia,
quae de colloquiis, litteris et cibis, et quae
de non ingrediendis cardinalibus, aut
iisdem, aut eorum familiaribus, postquam
ingressi sunt, exeuntibus, in Constitutione
Pii IV sancita sunt. Quod vero attinet ad
vestes, non solum cum ad electionem car-
dinales procedunt, croceis uti debent, sed,
iuxta vetus caeremoniales cum aliquid
collegialiter agendum est.

De colloquiis,
litteris, cibis et
vestibus.

Porro capitula, quae ante electionem
fieri solent a singulis cardinalibus subscri-
benda, etiam ad favorem conclavistarum
fieri poterunt, vel ante ingressum concla-
vis, vel post ingressum, dummodo per ea
non retardetur, aut differatur ingressus
vel electio. Quoniam autem, iuxta Consti-
tutionem Pii IV, cardinales, qui saltem in
ordine diaconatus constituti non sunt, ad
electionem Romani Pontificis non admit-
tuntur, inspiciendum erit, antequam ad
electionis negocium procedatur, an aliqui
ex cardinalibus praesentibus ordine praec-
dicto careant, nam, si careant, a suffragio
ferendo excludendi erunt, nisi privilegio
pontificio muniti sint. De cardinali autem,
cui ante mortem Pontificis os fuit clau-
sum, aliquando dubitatum est, verum a
Pio V fuit haec dubitatio sopita per eius
decretum editum xxvi ianuarii MDLXXI, quo
declaravit huiusmodi oris clausuram cae-
remoniam quamdam esse eâ de causâ in-
troducendam, ut cardinales, antequam in

De capitulis
ante electionem
ac voce activa
cardinalium.

consistoriis et congregationibus suffragium ferant, de modestiâ, quae ab ipsis in his et aliis actibus adhiberi debet, quodammodo admoncantur, non autem pertinere ad praecipuam cardinalium facultatem, quae circa summi Pontificis electionem versatur, quae declaratio Pii V semper hucusque observata fuit.

De modo praeravendi nullitates electionis ab exequutoriis Constitutionis Gregorinae.

Quoniam autem ex Gregoriana Constitutione ad actum electionis, sub poenâ nullitatis, devenire non possunt patres, nisi clauso conclavi: tres cardinales et camerarius, eiusdem Constitutionis exequutores deputati, providebunt, ut, statim post clausum conclave, diligens per aliquos fiat inquisitio super ipsâ clausurâ, eâque in effectum repertâ, curabunt, ut de eâ publicum fiat documentum per magistrum caeremoniarum rogandum, et post huiusmodi documentum, etiam si conclave in totum, vel pro parte, de facto apertum fuisse reperiatur, semper tamen clausum, et pro clauso censi et haberi debet ad effectum validitatis electionis, donec de consensu duarum partium cardinalium praesentium per secreta suffragia apertum esse declaratur. Haec tamen declaratio, electioni, quae ante ipsam facta fuerit, nullatenus praeciudicare debet, neque ob ipsam declarationem praecedens electio impugnari potest.

Formae electionis.

Mane sequenti post clausum praecedenti nocte conclave, post solitum campanulae sonum, conveniunt cardinales in eo praesentes, qui infirmitate non sunt impediti, ad cappellam Paulinam, et ibi celebratâ consuetâ missâ, et factâ cardinalium communione, statim ad negotium electionis procedere debent, quod quidem hodie, ex Gregorii Constitutione, uno tantum ex tribus modis sive formis peragendum est, alioquin electio nullitatis vitio subiacet.

Prima forma eligendi Papam per inspirationem.

Primus modus est, qui quasi per inspirationem vocatur: quando scilicet omnes cardinales, quasi afflati Spiritu Sancto, ali-

quem unanimiter et vivâ voce Summum Pontificem proclamant; circa quem modum ex Constitutione Gregorianâ infra-scripta notari possunt:

Primum, haec forma electionis practi-cari potest solum in conclavi et eo clauso: secundo, debet fieri electio secundum hanc formam ab omnibus et singulis cardinalibus in conclavi praesentibus: tertio, communiter et nemine eorum dissentiente: quarto, nullo praecedente de personâ tractatu, et per verbum *eligo* intelligibili voce prolatum aut scripto expressum, si voce non possit proferri. Exemplum autem huius potest esse huiusmodi: si aliquis patrum, clauso conclavi, nullo, ut praefertur, praecedente speciali tractatu, diceret: *reverendissimi domini, perspectâ singulari virtute et probitate R. D. N., iudicare illum eligendum esse in summum Pontificem, et ex nunc ego ipsum eligo in Papam*; deinde, hoc audito, si ceteri patres, nemine excepto, sequentes primi sententiam, eodem verbo *eligo* intelligibili voce prolato, aut si non potest, in scriptis expresso, eundem N., de quo nullus specialis tractatus praecessit, communiter eligerent, ipse N. esset canonice electus et verus Papa, secundum hanc electionis formam, quae dicitur per inspirationem.

Secundus modus est per compromissum, quando scilicet cardinales, ad electionem per hanc formam seu viam procedere volentes, committerent aliquibus ex patribus eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesiae Catholicae provideant de Pastore. Cuius formae praxis potest esse huiusmodi: primo omnes et singuli cardinales in conclavi praesentes, nemine eorum dissentiente, in aliquos ex patribus compromissum faciunt, exempli gratiâ, in hanc formam: *In nomine Domini, amen. Anno ab eiusdem, etc., mense, etc., die, etc., nos episcopi, presbyteri et diaconi S. R. E.*

Secunda forma eligendi per compromissum.

cardinales omnes et singuli in conclavi existentes, videlicet NN. (et singillatim omnes nominentur cardinales) *eligimus et eligimus per viam procedere compromissi, et unanimiter et concorditer, nemine discrepante, eligimus compromissarios N., N., et N. cardinales, etc., quibus damus plenariam facultatem et potestatem providendi S. R. E. de Pastore, sub hac formâ videlicet* (hic optimum erit, ut cardinales compromittentes expriment modum et formam, secundum quam compromissarii debebunt eligere, et secundum quam electus debet censi verus et legitimus Papa, ut puta, si electi sint tres compromissarii, declarandum est, an ad hoc, ut electio sit valida prius proponere debeant sacro collegio personam, vel personas ab ipsis nominandam, vel nominandas ad pontificatum, an vero absolute debeant electionem peragere; an omnes tres debeant convenire in unam personam, an vero sufficiat, quod duo in unam concordent, et an debeant nominare aliquem de collegio, vel etiam aliquem extra collegium: et alia his similia). His autem, vel aliis similibus expressis, addi commissioni solet tempus, ad quod usque volunt cardinales, potestatem compromissarios habere eligendi, et postea subiunguntur haec verba: *Et promittimus nos illum pro Romano Pontifice habituros, quem DD. compromissarii secundum formam praedictam duxerint eligendum;* vel alia ad formam compromissariis praescriptam accomodata.

Secundo, completo huiusmodi mandato, compromissarii ad partem in aliquo loco separato se conferunt, et de electione faciendâ tractant, et solet inter eos praemitti protestatio, quod per quaecumque prolationem verborum suum dare consensum non intelligunt, nisi in scriptis illum expresse ponant. Et haec protestatio videtur necessaria inter compromissarios,

ut verbis humanis et reverentialibus inter se sine praeiudicio uti possint.

Tertio, factâ per compromissarios electione secundum formam eis praescriptam, et servatis iis, quae Gregorius XV in suâ Constitutione iussit, electus per huiusmodi viam compromissi, est canonicus et verus Papa.

Tertius modus, seu forma electionis Romani Pontificis est, quae vocatur per scrutinium, vel per scrutinium et accessum, cuius formae ritus secundum Gregorianam Constitutionem, quae vult non solum scrutinium fieri secretum, sed etiam accessum, continet tres actiones, alteram quae *antescrutinium*, alteram quae *scrutinium*, et tertiam quae *postscrutinium*, appellari potest.

Tertia forma eligendi per simplex scrutinium vel cum accessu.

Antescrutinii actus sunt quinque, videlicet: praeparatio schedularum scrutinii et accessus, extractio scrutatorum et deputatorum pro votis infirmorum per sortem, scriptio schedularum scrutinii, earum complicatio, et obsignatio.

Schedularum praeparatio ad magistros caeremoniarum pertinet, qui eas impresas, ubi fieri poterit, alioquin unius manu scriptas secundum formam inferius describendam accipient tam pro scrutinio quam pro accessu, et ponent in duobus discis vulgo *bacili* nuncupatis, quos in mensâ ante altare collocabunt, ut inde possint cardinales, cum opus fuerit, schedulas sumere.

Forma autem schedulae scrutinii, quoad eius figuram attinet, erit alterâ parte longior, hoc est plus longa, quam lata; longitudo eius erit fere palmi, latitudo autem dimidii palmi. Quo vero ad contenta in ea, in anteriori eius parte, quae brevitate gratiâ facies nominari potest, tria continere debet: Primo, in superiori parte, secundum eius latitudinem, duo haec verba *ego cardinalis*, cum tantâ ab invicem distantia, ut inter ipsa nomen proprium cardinalis

Forma schedulae scrutinii.

eligentis scribi possit, et paulo inferius duos circulos parvos, ad loca sigillorum indicanda: Secundo, in medio continere debet haec verba: *Eligo in Summum Pontificem reverendissimum dominum meum D. Cardinalem*: Tertio, in parte inferiori alios duos parvos circulos, ad loca sigillorum similiter demonstranda.

Forma schedulae accessus.

Forma vero schedulae accessus, eadem prorsus est, quae scrutinii, nisi quod in medio eius, loco verborum: *Eligo in Summum Pontificem R.^{mum} dominum meum D. Cardinalem*, ponuntur haec verba: *Accedo Rev.^{mo} domino meo D. Cardinali*.

Verum facilius, quae dicta sunt, percipiuntur ex infrascriptis figuris et exemplis.

EXEMPLUM FACIEI SCHEDULAE SCRUTINII.

	<i>Ego</i>	<i>Card.</i>	
			
<i>Eligo in Summum Pontificem R.^{mum} D. meum D. Cardin.</i>			
			

EXEMPLUM FACIEI SCHEDULAE ACCESSUS.

Forma schedulae accessus.

	<i>Ego</i>	<i>Card.</i>	
			
<i>Accedo Reverendissimo Domino meo D. Cardin.</i>			
			

In exteriori autem parte schedularum, tam scrutinii quam accessus, quae tergum nominari potest, duo sunt imprimendi limbi ex illis quos ad ornatum librorum impressores adhibent, et vulgari vocabulo *fregi* nuncupantur; quorum primum circa sui medium continet hoc verbum *Nomen*, impressum secundum longitudinem ipsius limbi; alterum vero continet hoc verbum *Signa*, similiter impressum ut praecedens. Hi autem limbi excogitati sunt ad obscurandum diaphanum paginarum, ne scilicet ad lumen nomina et signa eligentium conspici possint; ubi vero impressoris copia non fuerit, limborum defectus lineis suppleri poterit. Sed haec fient clariora per infrapositam figuram tergi schedularum scrutinii et accessus.

Exterior schedularum pars.

EXEMPLUM TERGI SCHEDULARUM
SCRUTINII ET ACCESSUS.

 <i>Nomen.</i>
 <i>Signa.</i>

De scrutato-
ribus et infir-
mariis.

Secundus actus antescrutinii est extractio scrutatorum et deputatorum pro votis infirmorum; quae extractio, antequam ad scrutinium procedatur, sorte facienda est, hoc modo. In uno sacco, aut vase, publice ponantur tot schedulae, vel, si magis placet, spherulae ligneae palam numeratae, quot sunt cardinales praesentes in conclavi, cum eorum nominibus; deinde per ultimum diaconum extrahantur primo scrutatores tres, et postea tres deputati pro votis infirmorum, qui brevitatis gratiâ infirmarii appellari possunt, de quorum omnium officio inferius suo loco scribitur. Quod si in extractione scrutatorum et infirmariorum, ac etiam recognitorum, de quibus suo loco dicetur, extracti fuerint cardinales, qui ob infirmitatem, aliudve impedimentum muneribus praedictis satisfacere non possint, alii non impediti, loco illorum extrahantur. Peractâ vero extractione, schedulae seu spherulae eorum, qui extracti fuerunt, in sacculum, seu in vas iterum coniiciantur.

Tertius actus antescrutinii est schedularum scrutinii scriptio, quae fiet hoc modo. Ad duas vel plures parvas mensas quae erunt cum atramento et calamis paratae in loco cappellae apto, ut qui scribunt conspici possint, quid vero scribitur non possit, accedent cardinales per ordinem, incipiendo a decano, et ibi sedentes in scabellis paratis, schedulam quisque suam, acceptam prius ex disco, scribet hoc modo: primo in primâ parte in spatio inter verba (*Ego Card.*) scribet proprium nomen; deinde in secundâ parte nomen illius quem eligit, caractere tamen, quantum fieri potest, alterato, ut manus scribentis cognosci non possit; et caveat, ne plures in schedulâ scribat, quia suffragium iuxta Gregorianam Constitutionem esset nullum. In tertiâ vero parte signa, hoc est numerum aliquem, et dictum aliquod Scripturae, seu verbum, aut aliquid huiusmodi, ut in exemplo, pro faciliiori intelligentiâ, oculis subiecto videre est.

EXEMPLUM SCHEDULÆ SCRUTINII SCRIPTÆ.

	<i>Ego Bonifacius Card. Caetanus.</i>	
		
<i>Eligo in Summum Pontificem Rev. D. meum Cardin. Baronium.</i>		
		
	<i>18. Gloria in excelsis.</i>	

	<i>Ego Robertus Card. Bellarminus.</i>	
		
<i>Eligo in Summum Pontificem Rev. D. meum Cardin. Baronium.</i>		
		
	<i>18. Gloria in excelsis¹</i>	

De compli-
canda schedula.

Quartus actus antescrutinii est schedularum complicatio, quae, ut expeditius peragi a cardinalibus valeat, poterit a caeremoniariis magistris, cum eas prae-

¹ Haec mutanda erant verba et numerus; nam eligens diversus est ab exemplo praecedenti (R.T.).

parant, fieri in hunc qui sequitur modum. Binae fient plicaturae ex utraque parte cuiusque schedulae, ita ut nomen eligentis, et signa, cum fuerint scripta, maneat tecta ex utraque parte a limbis; deinde quod reliquum est, ita complicitur, ut schedula fere ad latitudinem pollicis redigatur, prout ex complicata schedula, quae hic exempli gratia ponitur, conspici potest.

Quid hac in re peragi debeat a magistris caeremoniarum.

Ceterum magistri caeremoniarum schedulas non complicatas, ut supra, sed explicatas, et cum cera rubra in parvis circulis, ponent in discis; et cardinales, postquam eas ut supra scripserint, eo usque solum plicabunt, quo nomen et signa eligentis tegantur, reliquas autem plicaturas tunc facient, cum schedulas, ut infra dicetur, obsignerint.

De schedulis obsignandis.

Quintus et postremus actus antescrutinii est schedularum obsignatio, quae ab unoquoque cardinali facienda erit in tergo schedularum cum sigillo ad hoc parato in loco parvorum circulorum, ubi cera fuerit posita. Porro sigillum non debet esse solitum cardinalis, sed aliud, et secrete habitum, et ita simplex, ut facile notari possit, veluti, si in sigillo sculpantur aut tres numeri, aut tres litterae, vel litterae, numeri, vel una tantum imago. Et haec de antescrutinio sufficiant. Ceterum, quod attinet ad cardinales infirmos, aut aliter impeditos, inferius suo loco dicetur.

De scrutinio eiusque partibus.

Sequitur secunda actio, quae nomine scrutinii appellata fuit. Octo sunt huius actionis actus, videlicet: delatio schedulae, iuramenti praestatio, positio schedulae in calicem, schedularum mixtio, earum numeratio, scrutinii publicatio, schedularum in filum insertio, earumque depositio seorsum.

De delatione schedulae in calicem et iuramento.

Delatio schedulae, et duo sequentes actus, qui melius simul describuntur ob eorum connexitatem, hoc modo fient. Quilibet cardinalis propriam schedulam, post-

Impeditis va-
letudine.

Infirmis.

quam illam scripserit, obsignaverit et complicaverit, duobus primis digitis sumet, ac elevatâ manu palam deferet ad altare, penes quod stant scrutatores, in quo est calix magnus ad recipiendas schedulas paratus, et patenâ coopertus, ibique genuflectens, aliquantulum orabit; deinde surgens, altâ et intelligibili voce, iurabit in hanc formam, quae in tabellâ super altari positâ descripta habetur: TESTOR CHRISTUM DOMINUM, QUI ME IUDICATURUS EST, ME ELIGERE, QUEM SECUNDUM DEUM IUDICO ELIGI DEBERE, ET QUOD IDEM IN ACCESSU PRÆSTABO. Post hæc schedulam in patenam ponet, et per patenam mittet in calicem; quo facto inclinabit se ad altare, et ad suum locum revertetur. Et hæc servanda erunt, si cardinalis ad altare pergere possit, nam si ob infirmam valetudinem non possit, et praesens in cappellâ sit, ultimus scrutator discum cum schedulis ad eum deferet, ex quo cardinalis infirmus, unam accipiens, eam in loco suo secrete, ut supra dictum est, conficiet; deinde, praevio iuramento praedicto, schedulam obsignatam et complicatam eidem scrutatori tradet, qui eam palam deferet ad altare, et, sine oratione et iuramento, in patenam ponet, et per eam in calicem mittet; quae omnia observanda erunt per ultimum scrutatorem erga eos cardinales, qui, in cappellâ praesentes, ob valetudinem ad altare pergere non poterunt. Si vero aliqui cardinales infirmi sint in suis cellis, tres cardinales infirmarii, ut supra extracti, ad eos accedent cum capsulâ altitudine unius palmi, in cuius superiori parte sit rima, seu foramen eius magnitudinis, ut per illud schedula complicata possit per suam latitudinem intus capsulam transmitti; quam capsulam, antequam scrutatores infirmariis tradant, palam aperient, ut ceteri cardinales possint eam inanem et vacuam conspicerere; deinde cludent, et clavem

ponent super altare: deinde infirmarii cum capsulâ clausâ, et cum parvo disco, tot schedulas continent, quot sunt infirmi cardinales, ad unumquemque eorum accedent; et infirmi acceptas ex disco schedulas, secrete scribent, obsignabunt et complicabunt, et, praevio iam dicto iuramento, in capsulam per rimam mittent; quod si infirmi scribere non possint, alii eorum arbitrio deligendi, praestito de secrete servando in manibus infirmiorum iuramento, praedicta facient; atque hi advertere debent, quod non solum iuramenti vinculo tenentur servare secretum, sed etiam in excommunicationem latae sententiae, si contrafecerint, incurrent. His peractis, infirmarii ad cappellam revertentur cum capsulâ, quam scrutatores aperient, et schedulas in ea contentas palam numerabunt, et tot repertas, quot sunt infirmi, ponent singillatim in patenam, et per patenam simul omnes in calicem. Ne autem nimis in longum protrahatur scrutinii actio, infirmarii poterunt proprias schedulas post decanum conficere, et in calicem ponere, deinde, dum ceteri cardinales scrutinium agunt, ad infirmos pergere ad accipienda eorum suffragia, eo modo, quo proxime ante dictum est.

Monitiones.

Mixtione schedularum.

Quartus actus scrutinii est schedularum permixtio, quae fiet per primum scrutatorem, calice, in quo ipsae schedulae positae fuerunt, patenâ cooperto, pluries agitato.

Numeratione schedularum.

Quintus actus est numeratio schedularum, quae palam fiet per ultimum scrutatorem, capiendo singillatim unamquamque schedulam ex calice, eamque ponendo in alium, qui ad hoc paratus sit, calicem vacuum. Quod si numerus schedularum non respondeat numero cardinalium, omnes comburendae sunt, et iterum, id est secundâ vice, ad suffragia statim est deveniendum. Si vero numerus schedularum

numero cardinalium respondeat, prosequendi sunt alii actus scrutinii.

Publicatione
scrutinii.

Sextus actus est publicatio scrutinii, quae per scrutatores, qui sedent ad mensam ante altare positam, fiet hoc modo: primus scrutator accipiet unam schedulam, eamque intactis sigillis explicabit, et viso in eâ schedulâ electi nomine, eam tradet secundo scrutatori, qui pariter, eodem electi nomine perspecto, eandem tradet tertio, qui illam altâ et intelligibili voce perleget, ut omnes cardinales praesentes notare possint suffragium in folio impresso, quod penes se habebunt cum nominibus omnium cardinalium, notabit autem iuxta nomen cardinalis ex schedulâ recitati: idem faciendum erit de ceteris schedulis in calice positis usque ad ultimam. Quod si in scrutinii publicatione, inveniant scrutatores duas schedulas ita complicatas, ut ab uno tantum datas fuisse appareat, si quidem unus et idem in utrâque electus fuerit, schedulae praedictae habebuntur, et notabuntur pro uno suffragio; si vero diversi fuerint nominati, neutrum suffragium validum erit, prout in Bullâ Gregorianâ statuitur de illâ schedulâ, in qua plures nominati sunt; scrutinium tamen neutro casu vitiat. Ceterum suffragia praedicta, finitâ scrutinii publicatione, poterunt a patribus iuxta nomina cardinalium, qui ea obtinuerunt, in unam summam redigi, vel in separato folio notari, hoc modo: Reverendissimus Dominus cardinalis A habet suffragia 20, et Reverendissimus D. cardinalis B habet suffragia 15, et sic de aliis; quod fit, ne cardinales, cum opus est cogantur semper numerare suffragia, quae iuxta nomina cardinalium notarunt.

Schedularum
in filum inser-
tione.

Septimus actus scrutinii est schedularum in filum insertio, quae, ut schedulae ipsae cautius conservari possint, excogitata fuit. Haec autem insertio fiet per ultimum scrutatorem; inserendo schedulam unamquamque, postquam eam perlegerit,

acu cum filo ad hunc effectum parato, in loco ubi est verbum, ELIGO.

Octavus et postremus scrutinii actus, est depositio schedularum seorsum, quae similiter fiet per ultimum scrutatorem, qui, finitâ insertionem omnium schedularum in filum, capita fili nodo iunget, et schedulas omnes ita colligatas in alium calicem vacuum vel in mensâ seorsum ponet.

Post scrutinio
et eius actibus.

Sequitur tertia et postrema actio, quae postscrutinium appellata fuit, cuius actus, si sequuta sit electio per scrutinium, tres tantum sunt, videlicet, numeratio schedularum, recognitio suffragiorum, et schedularum combustio; de quibus inferius suis locis dicitur. Si vero per scrutinium non sit sequuta electio, actus sunt septem, videlicet; accessus; sigillorum et signorum aperitio; eorum annotatio; suffragiorum examen; suffragiorum scrutinii, vel scrutinii et accessus numeratio; eorum recognitio; et schedularum combustio.

Primus itaque actus est accessus, qui immediate post scrutinium, hoc est, post depositas seorsum scrutinii schedulas fiet, nisi forte in scrutinio fuerit creatus Papa; tunc enim nullus fieri debet accessus. In quo quidem accessu eadem omnia servanda sunt a cardinalibus, quae dicta sunt servari debere in scrutinio peragendo, tam in schedularum scriptione, obsignatione, complicatione, delatione et positione in calicem, quam in earum numeratione, publicatione, notatione suffragiorum et insertionem in filum ac depositionem seorsum; exceptis tamen infrascriptis. Primo. quod cardinales schedulas pro accessu sumere debent ex disco schedularum accessus. Ssecundo in schedularum accessus scriptione, si cardinalis nemini velit accedere, debet in mediâ schedulae parte, loco nominis cardinalis qui scribendus esset si ad eum fieret accessus, scribere NEMINI. Scheda autem accessus scribi et obsignari debet cum

Accessu.

Differentiis
schedularum ac-
cessus et scru-
tinii.

eisdem sigillis et signis schedulae scrutinii, sub poenâ nullitatis suffragii ipsius accessus. Tertio, quod non potest accessus fieri ad eum cardinalem, qui in scrutinio saltem unum suffragium non obtinuerit, neque ad eum, qui ab ipsomet cardinali fuit in scrutinio nominatus¹ Quarto, quamvis in accessu non liceat plures nominare, sicut non licet in scrutinio plures eligere, sub poenâ nullitatis suffragii, tam in accessu quam in scrutinio, nihilominus licebit accedere uni ex pluribus nulliter a se nominatis in scrutinio, dummodo ei ab alio aliquod suffragium, non tamen nulliter, ut praefertur, in ipso scrutinio datum fuerit. Quinto, quod in accessu non praestatur iuramentum, de quo supra, quia in scrutinio fuit iam praestitum per illa verba: *Et quod idem in accessu praestabo*. Sexto, denique infirmarii deferre debent ad infirmos schedulas accessus, et simul etiam unum folium impressum, in quo sit notatus suffragiorum numerus palam recognitus, quae quisque cardinalis in scrutinio nominatus obtinuerit.

Secundus, tertius et quartus actus post scrutinii sunt sigillorum et signorum aperitio, eorum adnotatio, suffragiorum examen, qui tunc solum locum habere possunt, quando sequuta est electio per scrutinium et accessum: fieri autem debent hoc modo:

De schedularum inspectione, aperitione et numeratione, seu annotatione.

Primus scrutator schedulas accessuum, quos obtinuit electus, in eâ parte solum, quae signa continet, aperiet, et inspectis diligenter earum sigillis et signis, apertas, ac in filo, ut erant, insertas, tradet secundo scrutatori, et secundus, eâdem inspectione factâ, porriget tertio, qui altâ et intelligibili voce, sigilla et signa praedictarum schedularum enunciabit et adnotabit in latere sinistro folii impressi, ad hunc effectum parati, sub verbis *sigilla et signa accessuum*, quam etiam adnota-

tionem facient ceteri cardinales, si voluerint, in simili folio impresso.

Deinde primus scrutator, reliquis scrutatoribus inspicientibus, pro accessuum praedictorum examine capiet schedulas scrutinii, et incipiens ab uno capite filii, in quo insertae sunt, sigillum primae eius schedulae quaeret in sigillis accessuum notatis, ut supra in folio impresso, et si illud in eo non invenerit, omissâ primâ scrutinii schedulâ, capiet secundam, eiusque sigillum similiter quaeret; quod si etiam non invenerit, capiet tertiam, et deinde sequentes singillatim, donec sigillum alicuius earum inveniatur; eoque invento, scrutinii schedulam in eâ parte ubi signa sunt aperiet, et si non invenerit signa huius schedulae concordare cum signis accessus, schedulam illam omittet et aliam capiet, sicut paulo ante de schedulis non concordantibus sigillo dictum est; si vero invenerit signa concordare, ostendet illa secundo et tertio scrutatoribus, qui unâ cum ipsis, post diligens examen super identitate sigillorum et signorum ambarum schedularum, scrutinii scilicet et accessus, inspiciet an idem vel diversi in utrâque schedulâ sint nominati; et si idem nominatus sit, suffragium accessus, nullum censebitur; si vero diversi nominati sint, suffragium accessus, pro valido habebitur; et hoc casu tertius scrutator sigillum et signa schedulae scrutinii, ac etiam nomen electi qui in eâ continetur, altâ et intelligibili voce enunciabit, et adnotabit in latere dextero praedicti folii impressi, sub verbis *sigilla et signa scrutinii respondentia accessibus*; notabit autem ea ex adverso accessus concordantis in sigillo et signis; quam adnotationem ceteri quoque cardinales, si voluerint, in simili folio impresso facient.

Examine suffragiorum.

Sed huiusmodi actus, qui explicatione difficiliore sunt, quam operatione, exemplo melius percipientur.

¹ Vide supra pag. 621, h. t. (R. T.).

EXEMPLUM

*Folii impressi, in quo accessus et scrutinii sigilla
ac signa concordantia annotantur.*

Sigilla et signa accessuum.	Sigilla et Signa scrutinii accessibus respondentia.	Cardinales nominati in scrutinio.
ABC. 43. Deus.	BRF. 32. Bonitas.	Card. S. Euseb.
BRF. 32. Bonitas.	RGI. 50. Beatitudo.	Card. S. Sixti.
RGI. 50. Beatitudo.		
NSP. 26. Gloria.		

Monitio ad
scrutatores.

Quod si fortasse in istâ inquisitione con-
tingat, duas vel plures schedulas scrutinii
reperiri cum eisdem sigillis et signis ali-
cuius schedulae accessus, tunc si in earum
aliquâ electus nominatus fuerit, in aliâ
vero alius, primus scrutator, reliquis scru-
tatoribus similiter inspicientibus, scrutinii
schedulas huiusmodi, et schedulam ac-
cessus in eâ etiam parte in qua est nomen
eligentis et accedentis aperiet, ut constare
possit, secundum Gregorianam Constitu-
tionem, de validitate vel invaliditate ac-
cessus; si vero in aliquâ huiusmodi sche-
dularum scrutinii concordantium cum ac-
cessu non sit nominatus electus, debent
eae schedulae omitti, et ad subsequens¹
procedendum erit.

De numera-
tione suffragio-
rum.

Quintus actus postscrutinii est nume-
ratio suffragiorum, vel scrutinii solius,
vel scrutinii et accessus, quae fiet per
scrutatores semper, sive sit electio sive
non; et si quidem sequuta non sit electio,
ut sciatur, quod in eo scrutinio, vel scru-
tinio et accessu, non habetur Papa, si
vero sequuta sit, ut constet de canonicâ
Pontificis electione. Fiet autem haec nu-
meratio suffragiorum hoc modo: scruta-
tores in unam summam redigent suffra-
gia, quae quilibet nominatus in Pontificem
obtinuit, sive in scrutinio solo, sive in
scrutinio et accessu simul; et si invenerint,
nullum ex nominatis ad duas tertias partes
suffragiorum pervenisse, non habetur Papa

in illo scrutinio, sive scrutinio et accessu;
si vero invenerint aliquem ex nominatis,
duas tantum partes suffragiorum obti-
nuisse, aperient electi schedulam, etiam
in parte, in qua est nomen eligentis; et
siquidem ex eâ apparuerit, electum alii
suffragatum fuisse, electio eius erit cano-
nica; si vero constiterit, sibi suffragium
dedisse, eius electio ex dispositione Gre-
gorianae Constitutionis nulla erit, ob de-
fectum unius suffragii. Si denique plures
invenerint duas tertias partes suffragio-
rum obtinuisse, vel etiam ultra duas ter-
tias, tunc, in suffragiorum paritate, nullus
erit electus; in imparitate vero, ille est
canonicus Papa, qui superat alium, etiam
in uno suffragio.

Sextus actus postscrutinii est recogni-
tio, quae per recognitores, sive sequuta
sit electio sive non, fiet; inspiciendo tam
schedulas scrutinii et accessus, quam suf-
fragiorum adnotationes factas per scruta-
tores, ut per huiusmodi recognitionem
constare possit, an scrutatores sincere et
fideliter muneri suo satisfecerint: reco-
gnitores autem extrahentur sorte, ut scru-
tatores et infirmarii, statim quidem post
scrutinium, si sequuta sit in eo electio;
si vero non sit sequuta, post scrutinium
et accessum, cum scilicet scrutatores suum
impleverint munus per numerationem suf-
fragiorum, et haec extractio fiet, sive
sequuta sit electio in scrutinio et accessu,
sive non.

De recognitio-
ne et recognito-
rum extractione.

¹ Videretur legendum *subsequentes* (R. T.).

De combustionem
schedulingum.

Septimus et postremus actus postscrutini est combustio omnium schedulingum, quae semper et palam per scrutatores fiet, ac statim post recognitionem, sive electio sit sequuta sive non. Et haec omnia, quae de scrutini ritibus sunt exposita, servanda erunt diligenter a cardinalibus in omnibus scrutiniis, sive fiant mane post missam, sive vespere post hymnum *Veni Creator Spiritus*. Atque hi sunt ritus ex praescripto Constitutionis Gregorii Papae XV in electione Romani Pontificis observandi.

*Hucusque caeremoniale*¹

Approbatio
inserti caeremonialis.

§ 1. Motu itaque proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula in praedicto caeremoniali ordinata, et quomodolibet contenta, tenore praesentium perpetuo approbamus et confirmamus; illisque omnibus et singulis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus.

Inssio illud
omnino obser-
vandi, et in ni-
hilo immutandi.

§ 2. Eaque a venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, omnibusque et singulis aliis, ad quos spectat et spectare quomodolibet poterit in futurum, omnino observari praecipimus et mandamus; ac caeremoniale huiusmodi in totum vel in parte mutari vel ei aliquid addi prohibemus.

Ac non aliter
iudicandi, aut
interpretandi.

§ 3. Decernentes sic, et non aliter, per quoscumque ac eosdē S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere.

Derogatio
contrariorum.

§ 4. Non obstantibus omnibus illis, quae in primo dictâ Constitutione volumus non obstat, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poe-
nalis.

§ 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, confirmationis, adiectionis, praecepti, mandati, prohibitionis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare praesumpserit, indi-

¹ Haec verba nos interserimus (R. T.).

gnationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII¹, quarto idus martii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 12 martii 1622, pontif. an. II.

LIII.

Canonizatio sanctae Theresiae Virginis, tam fratrum quam monialium Carmelitarum Discalceatorum fondatricis: eiusque relatio in numerum Sanctarum Virginum, et festivitatis institutio die quintâ mensis octobris quotannis celebrandae.

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Omnipotens Sermo Dei, cum de sinu Patris ad haec inferiora descendisset, ut erueret nos de potestate tenebrarum, completo dispensationis suae tempore, transiturus de hoc mundo ad Patrem, ad propagandam per totum terrarum orbem electorum suorum Ecclesiam, quam sanguine suo acquisiverat, eamque verbo vitae erudiendam, ad confundendam sapientiam sapientium, et destruendam omnem altitudinem, quae adversus Deum extollebatur, non multos nobiles elegit, nec multos sapientes, sed contemptibiles mundi; qui non in sublimitate sermonis, nec in humanae sapientiae verbo, sed in simplicitate et veritate ministerium suum, ad quod a diebus aeternitatis praedestinati erant, adimplerent.

§ 1. In sequentibus vero generationibus, cum iuxta praeordinata tempora, plebem suam per servos suos fideles visitare dignatus est, plerumque parvulos et humiles assumpsit, per quos Catholicae Ecclesiae ingentia praestaret beneficia, qui-

¹ Erronee, ut puto, ed. Main. legit 1621 (R. T.).

Prooemium.

Theresia virgo in diebus nostris a Deo suscitata, thesaurisque suae gratiae et miraculorum gloria illustrata est.

bus ipse, iuxta verbum suum, abscondita a sapientibus et prudentibus regni caelestis mysteria revelaret; eosque supernorum charismatum donis adeo illustraret, ut omnium virtutum, ac bonorum operum exemplis Ecclesiam foverent, ac signorum gloria clarificarent. In diebus vero nostris fecit salutem magnam in manu feminae; suscitavit enim in Ecclesiâ suâ, veluti novam Deborah, Theresiam virginem; quae, postquam mirabili victoriâ carnem suam perpetuâ virginitate, mundum admirabili humilitate, et cunctas adinventiones diaboli multis maximisque virtutibus superasset, excelsiora moliens, et virtutem sexus animi magnitudine supergressa, accinxit fortitudine lumbos suos, et roboravit brachium suum, et instruxit exercitus fortium; qui pro domo Dei Sabaoth et pro lege eius et pro mandatis eius armis spiritualibus decertarent, quam Dominus ad tantum opus peragendum abundante implevit spiritu sapientiae et intellectus et thesauris gratiae suae adeo illustravit, ut splendor eius, tamquam stella in firmamento, fulgeat in domo Dei in perpetuas aeternitates.

Et ideo ut
Sancta venerari
debet, ut cogno-
scant omnes
Deum.

§ 2. Dignum igitur et congruum existimavimus, ut quam Deus et Unigenitus Filius eius Dominus noster Iesus Christus, quasi sponsam ornatam coronâ et decoratam monilibus suis, in gloriâ miraculorum plebi suae manifestare dignatus est, nos quoque, pro pastoralis sollicitudine nostrâ in universali Ecclesiâ, cui, licet meritis minime suffragantibus, praesidemus, tamquam Sanctam et electam Dei colendam et venerandam apostolicâ auctoritate decreverimus, ut omnes populi confiteantur Domino in omnibus mirabilibus eius, et cognoscat omnis caro, quoniam non defecerunt in diebus nostris miserationes eius: qui, quamvis peccatis nostris existentibus¹ visitet nos in virgâ indignationis suae, non tamen continet in irâ suâ mi-

¹ Forsan legendum *exigentibus* (P. T.).

sericordias suas; dum in afflictionibus nostris novis nos praesidiis munit, et amicos suos multiplicat, qui Ecclesiam suam meritorum et intercessionum suffragiis protegant ac defendant.

§ 3. Atque, ut universi christifideles intelligant, quam abunde in ancillam suam effuderit Deus de spiritu suo, ac propterea erga ipsam devotio in dies augeatur, insigniores quasdam eius virtutes, et aliqua ex magnalibus, quae in manu eius operatus est Dominus, his litteris duximus inserenda. Nata est Theresia Abulae, in regno Castellae, anno salutis humanae millesimo quingentesimo quintodecimo, parentibus, ut genere praeclaris, ita etiam vitae integritate conspicuis; a quibus in timore Domini educata, admirandum futurae sanctitatis in tenerrimâ adhuc aetate specimen dedit: nam, cum martyrum acta perlegeret, adeo Sancti Spiritus igne cor eius intracam concaluit, ut cum fratre germano etiam puero domo aufugerit, ut in Africâ traiceret, ubi sanguinem ac vitam pro testimonio Iesu Christi profunderet. Sed occurso patrui revocata, cum optimam sortem sibi ereptam esse iugibus lacrymis deploraret, ardens martyrii desiderium eleemosynis, aliisque operibus compensavit.

§ 4. Sed cum ad vigesimum aetatis annum pervenisset, Christo se totam despondit, et vocationem, qua ab eo vocata erat, aggressa, ad moniales sanctae Mariae de Monte Carmelo Ordinis Mitigati se contulit, ut plantata in domo Domini, in atrii domus Dei nostri floreret. Professione itaque in eo monasterio emissâ, cum per duodeviginti annos gravissimis morbis, ac variis praeterea tentationibus vexata esset, nullisque supernis consolationibus reficeretur, adeo invicte, adiuvante Domino, omnia pertulit, ut probatio fidei illius, omni pretiosior auro quod per ignem probatur, inventa fuerit in laudem et gloriam et honorem, in revelationem Iesu Christi.

Theresia anno moxy parentibus, et genere praeclaris orta, vitae integritate emicuit, et suae sanctitatis specimen dedit.

Ad xx annum perventa se Christo dicavit, inter moniales sanctae Mariae de Monte Carmelo professa est, et gravissimis morbis, multisque vexata tentationibus, omnia sustinuit.

Christi Corpus in Eucharistia mentis oculis intuitu, gratiae gaudia recolens, mente excessit.

§ 5. Et quoniam, ad erigendum sublime christianarum virtutum aedificium, fidei fundamentum ponendum fuit, illud adeo stabile ac inconcussum Theresia collocavit, ut, iuxta verbum Domini, comparanda sit viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram: eâ etenim firmitate sacrosancta Ecclesiae sacramenta, ceteraque catholicae religionis dogmata credebatur et venerabatur, ut maiorem, ut ipsa saepius testificabatur, de qualibet re certitudinem habere non posset: hac fidei lucernâ illuminata, Domini nostri Iesu Christi Corpus in sacratissimâ Eucharistiâ mentis oculis adeo clare intuebatur, ut assereret, nihil esse quod invideret eorum beatitudini, qui corporeis oculis Dominum conspexissent¹, tantum autem vivae spei in Domino collocaverat, ut iugiter deploraret, quod tamdiu in praesenti mortali vitâ detineretur, quae sibi impedimentum afferret, quo minus semper cum Domino esset, nec raro, dum in corde suo caelestis patriae gaudia recogitabat, mente excedebat, et ad eorum fruitionem in carne rapiebatur.

Divini amoris flammâ exarsit, eiusque incendio vitâ excessisse dixit.

§ 6. Sed inter ceteras Theresiae virtutes praecipue emicuit dilectio Dei; quae adeo in corde eius exarsit, ut confessarii ipsius Theresiae charitatem, tamquam non hominis, sed Cherubin propriam, admirarentur et celebrarent, quam etiam Dominus noster Iesus Christus multis visionibus, ac revelationibus mirabiliter auxit; quandoque enim datâ dexterâ, clavoque ostenso, illam in sponsam suam adoptavit, atque his verbis alloqui dignatus est; *deinceps, ut vera sponsa meum zelabis honorem; iam ipse sum totus tuus; et tu tota mea*. Aliquando etiam angelum vidit, ignito iaculo sibi praecordia transverberantem, ex quibus caelestibus donis divini amoris flamma iu eius corde adeo exaestuabat, ut maxime arduum votum a Deo edocta

¹ Edit. Main. legit *compexisset* (R. T.).

emiserit efficiendi semper quicquid perfectius esse et ad maiorem Dei gloriam pertinere intelligeret, quin etiam post mortem cuidam moniali per visum manifestavit, se non vi morbi, sed ex intollerabili divini amoris incendio vitâ excessisse.

§ 7. Sed quam perpetuâ charitate proximum dilexerit, multis argumentis manifestum fuit, sed praesertim ex ardenti desiderio, quo animarum salutem desiderabat. Infidelium enim et haereticorum tenebras perpetuis lacrymis deflebat, ac pro eorum illuminatione non solum iuges ad Deum preces fundebat, sed et ieiunia, flagellationes, ac alias carnis macerationes offerebat. Proposuit etiam sancta virgo in corde suo, nullum diem sine charitatis officio transigere; in quo etiam Deus ipsi auxilium praestitit: numquam enim ei defuit, ipso largiente, exercendae charitatis occasio.

Charitate proximum mirabiliter dilexit eiusque salutem ardenti desiderio desideravit.

§ 8. Mirabiliter autem imitata est Dominum nostrum Iesum Christum in dilectione inimicorum: nam cum ingentes pateretur persecutiones et adversitates, diligebat tamen persequentes, et orabat pro his, qui oderant se; quinimo detrimenta et offensiones, quas perpetiebatur, amoris et charitatis ipsi escam ministrabant, adeo ut viri graves dicere solerent: *qui amari a Theresia vellet, damno aut iniuriâ ut eam afficeret, oportere*.

In dilectione inimicorum mirabiliter Christum imitata est.

§ 9. Vota vero, quae in professione Religionis Deo voverat, maxima curâ ac diligentia reddidit: nec enim tantummodo omnes exteriores actus superiorum arbitrio maximâ cum habilitate spiritus perficiebat; sed firmiter etiam in corde suo constituit, eorum voluntati omnes etiam cogitationes suas subicere. Cuius etiam rei egregia exempla reliquit; nam Dominum Iesum Christum sibi saepius apparentem aliquando a confessariis iussa, qui delusam ab angelo tenebrarum suspicabantur, humiliter irrisit, sprevitque, sed non sine magno tam profundae obedientiae prae-

Et spiritus humilitate admirabiliter praefulsit.

mio; quin etiam volumen, quod in *Cantica Canticorum* insigni pietate refertum scripserat, ut confessario obtemperaret, flammis iniecit. Dicere autem solebat, *se in discernendis visionibus ac revelationibus decipi posse, in obedientiâ vero superioribus praestandâ falli non posse.*

Paupertatem omnimodam dilexit.

§ 10. Paupertatem adeo dilexit, ut non solum labore manuum suarum victum sibi compararet: sed, si quam monialem vilioribus indutam vestimentis conspexisset, illico sua cum illius commutaret; ac, si quando sibi necessaria, deficerent, mirifice laetaretur et exultaret, gratiasque Deo ageret, tamquam insigne aliquod consecuta beneficium.

Integerrima charitate excellit.

§ 11. Sed inter ceteras eius virtutes, quibus, quasi sponsa a Deo ornata, mirifice excelluit, integerrima effulsit castitas; quam adeo eximie coluit, ut non solum propositum virginitalis servandae¹, a pueritiâ conceptum, usque ad mortem perduxerit, sed omnis expertem maculae, angelicam in corpore et corde servaverit puritatem.

Divinis charismatibus anima eius impinguita fuit.

§ 12. Quas adeo insignes virtutes mirificâ humilitate cordis ornat. Cum etenim in dies divinis charismatibus anima eius impingueretur, saepius exclamabat ad Dominum, *ut beneficiis in eam suis terminum statueret, nec tam cito ingentium scelerum oblivisceretur.*

Contumelias ardentissime sitiebat, ac non solum humanos honores, sed nosci quoque ab hominibus abhorrebat.

§ 13. Contumelias vero et irrisiones ardentissime sitiebat, ac non solum humanos honores, sed nosci quoque ab hominibus abhorrebat.

Invictae patientiae fuit.

§ 14. Invictam autem huius sanctae Virginis patientiam illa vox attestatur, quâ² saepius ad Dominum exclamabat: *Domine, aut pati, aut mori.*

Spiritu intelligentiae illustrata theologiae libellos edidit.

§ 15. Praeter haec omnia divinae beneficentiae munera, quibus hanc dilectam suam quasi pretiosis monilibus decoratam esse voluit omnipotens, aliis etiam gratiis

et donis abunde ipsam locupletavit; adimplevit enim eam spiritu intelligentiae, ut non solum bonorum operum in Ecclesiâ Dei exempla relinqueret, sed et illam caelestis sapientiae imbribus irrigaret, editis de mysticâ theologiâ, aliisque etiam multâ pietate refertis libellis, ex quibus fidelium mentes uberrimos fructus percipiunt et ad supernae patriae desiderium maxime excitantur.

Ordini Carmelitano virorum mulierumque magno praestitit.

§ 16. Quibus caelestibus instructa ac illustrata muneribus, opus aggressa est maximum quidem, et cuicumque difficilimum, sed Ecclesiae Christi perquam utile ac proficuum: reformationem enim exorsa est Ordinis Carmelitani, illudque non solum in mulieribus, sed et in viris egregie praestitit.

§ 17. Edificatis non modo per universas Hispanias, sed et per alias etiam christiani orbis partes tam virorum quam mulierum monasteriis, sine pecuniâ, sine proventibus, de solâ Dei misericordiâ praesumens, nec modo omnibus humanis destituta auxiliis, sed adversantibus plerumque, ac contradicentibus principibus et potestatibus seculi: quae tamen, Domino opus suum confirmante, radices miserunt, incrementum susceperunt, et demum in domo Dei uberes proventus fructificarunt.

Monasteria adversitatibus seculi superatis multa extruxit.

§ 18. Tantas virtutes Theresiae, plurimis, dum adhuc in humanis ageret, miraculis Deus illustravit: quorum nonnulla praesentibus litteris duximus inserenda. Cum in Conchensi dioecesi maxima esset frumenti penuria, atque in monasterio de Villanova de Xara vix tantum farinae reperiretur, ut per integrum mensem ad victum decem et octo monialium satis esset; huius sanctae virginis meritis et intercessione Deus omnipotens, qui sperantes in se enutrit, eam adeo abundare fecit, ut quamvis per sex menses ex eâ affatim panes ad refectionem ancillarum

Miraculis multis adhuc vivens emicuit quorum aliqua inseruntur.

¹ Edit. Main. legit *servanda* (R. T.).

² Edit. Main. legit *quae* (R. T.).

Dei fierent, numquam tamen usque ad novas fruges diminueretur. Gravi erysipilate in vultu ac febris afflictabatur Anna a Trinitate, monialis conventus Medinae de Campo, cui Theresia primum blandita, deinde laesa membra leviter attrectans, *bono animo*, inquit, *sis filia, Deus, ut spero, te hoc modo¹ liberabit*; statimque febris, omnisque morbus ab eâ abscessit. Alberta eiusdem monasterii priorissa, pleuritide, ac febre, non absque vitae periculo, laborabat; at sancta virgo Theresia, tacto latere, quod morbo urgebatur, eam sanam esse pronuntiavit, ac surgere iussit; illa perfecte sanata statim e lecto exiit, laudans Deum.

Theresia tandem sororibus suis paupertatem, obedientiamque commendans, eucharistia ac extrema unctione receptis, crucifixi effigiem manutenebat obiit.

§ 19. Adveniente demum tempore, quo pro tot laboribus pro divino honore exhaustis, ac tot bonis operibus in Ecclesiae utilitatem perpetratis, coronam decoris de manu Dei esset receptura, gravi morbo Albe decumbens, cum toto infirmitatis tempore frequentes ac plene admirabiles de divinâ charitate cum sororibus sermones habuisset, saepius gratias Deo agens, quod se catholicae Ecclesiae aggregasset, commendans, tamquam praecipua bona, paupertatem, ac debitam praepositis obedientiam, accepto humillime, ac cum caelesti prorsus charitate sacro peregrinationis suae viatico, ac extremae unctionis sacramento, Christi crucifixi effigiem manutenebat, ad caelestem patriam evolavit.

Et tunc mirabilia gloriae Theresiae signa visa fuerunt.

§ 20. Pluribus vero signis manifestavit Deus quam sublimem gloriae gradum Theresiae elargitus in caelis esset: multae etenim moniales, religiosae, ac timentes Deum, viderunt decorem gloriae eius. Alia etenim conspexit supra tectum ecclesiae, et in choro, et super decumbentis cubiculum multitudinem caelestium luminarium; alia Christum Dominum magno coruscantem splendore, et ingenti angelorum frequentia circumdatum, eius lecto

¹ Nisi legendum sit *morbo* (R. T.).

assistentem; alia plurimos albis amictos vestibus ipsius cellam ingredientibus, ac cubili circumfusus; quaedam etiam in ipso transitu momento candidam columbam ex ipsius ore in caelum evolantem; alia splendorem, chrystalli instar, fenestrâ egredientem vidit; quin etiam quaedam arbor, calce ac macerie obstructa, ac iamdudum arida, quae cubiculo proxima erat, praeter omnem temporis et naturae rationem, repente floribus onusta in ipsâ transitu horâ apparuit; corpus exanime, speciosissimum ac nullâ rugâ contractum ac miro decoratum candore apparuit, ac unâ cum vestibus ac linteolis, quibus aegra usa erat, omnibus admirantibus, mirifice spirans odorem. Multa etiam magnalia, quae meritis ancillae suae¹ operatus est Deus, ipsius in paradisum transitum exultabilem reddiderunt: quaedam etenim monialis, dudum capitis et oculorum infirmitate laborans, apprehensâ mortuae virginis manu, ac capiti, oculisque admotâ, statim convaleuit; altera item eius exosculatis pedibus, sensum odoratus amissum recuperavit, et corporaliter odorem unguentorum, quo sacrosanctum eius corpus a Domino perfusum erat, percepit; corpus eius absque ullo prorsus medicamine ligneo loculo inclusum, alte effossâ ad sepulturam humo, ac ingentibus lapidibus et calce oppletâ scrobe, sepultum est, sed e sepulchro eius odor adeo ingens ac mirificus emanabat, ut decretum fuerit, sacrum corpus exhumare, atque illud sane integrum, ac incorruptum, ac si nuper tumulatum fuisset, repertum fuit, odorato liquore circumfusus, quo perenniter usque in praesentem diem, Deo ancillae suae sanctitatem iugi miraculo attestante, desudat; quare aliis vestibus indutum, novâque arcâ inclusum, cum priora computruissent, eodem loco conditum fuit, lapsoque triennio, cum rursus ipsius monumentum aperiretur,

¹ Erronee edit. Main. legit *suo* (R. T.).

ut sacrum pignus Abulam asportaretur, ac deinceps frequenter iussu delegatorum apostolicorum inviseretur, semper incorruptum, ac tractabile, eodem odore, ac liquore perfusum apparuit.

Miraculisque
aliis claruit post
mortem.

§ 21. Sed et procedentibus temporibus manifestavit Deus hominibus gloriam suam, praestitis per intercessionem ancillae suae frequentibus beneficiis his, qui se fideliter eius precibus commendassent. Puer etenim quidam quadriennis adeo contractus ac detortus erat, ut nec pedibus insistere, nec, cum iaceret, movere posset; eaque infirmitas, cum illi a natiuitate fuisset, nullumque afferret doloris sensum, incurabilis prorsus videbatur; cumque per novem dies ad cubiculum, quod vivens sancta virgo inhabitaverat, allatus fuisset, sensit in se virtutem venientem, ac repente sanus ac validus, ac suis pedibus ambulans, stupentibus cunctis, cepit diffamare, se a matre Theresia de Iesu perfectam sanitatem fuisse consequutum. Saevissimis doloribus per biennium cruciabatur Anna a sancto Michaële monialis, tribus canceris pectus eius adeo affligentibus, ut non solum solemni¹ expers esset, sed nec collum flectere, nec brachia posset attollere; cumque particulam reliquiarum sanctae Theresiae super pectus apposuisset, et toto cordis affectu se eius patrocinio commendasset, non solum omnis evanuit plaga a corpore eius, sed et aliâ etiam, quam in corde diu habuerat, infirmitate libera momento temporis effecta est. Adeo vexabatur Franciscus Perez, parochialis ecclesiae rector, a postemate, quod in os pectoris insederat, ut, brachio etiam contracto, a celebratione sacrosancti missae sacrificii per quinque menses impediretur; humanisque remediis deficientibus, ad divina confugit, et ad montes Dei elevans oculos, salutem consequutus est; epistolam enim virginis

Theresiae manu exaratam pectori admovens, consecutus est eius partis sanitatem, cumque deinde sepulchrum Virginis visitasset, eiusque brachium, quod Albe asservatur, proprio brachio, quod adhuc contractum erat, admovisset, in eo etiam divinam virtutem expertus est, restitutâ sibi perfectâ valetudine. Ioannes de Leyna magno gutturis morbo adeo affligebatur, ut omnis respirationis via fere interclusa esset, iamque morti proximus animam agebat, cum sudarium, quod sanctae Theresiae fuerat, ad morbi locum magnâ cum fiducia apposuit, somnoque captus, ac paulo post experrectus, se meritis beatae Theresiae curatum esse repente sanus exclamavit.

§ 22. Cum igitur per universas iam gentes et nationes sanctitas Theresiae celebraretur, et nomen ipsius ad christifideles magno in honore esset, operante Domino per intercessionem eius tot mirabilia, quae etiam in dies unâ cum ipsius veneratione augebantur, fuerunt auctoritate apostolicâ in multis Hispaniae partibus formati processus, ac ad sanctam Sedem transmissi.

Theresiae ideo
sanctitas magna
in veneratione
fuit et in Hispaniis
multi desuper
fuerunt formati
processus, ad
Sedem Apostolicam
transmissi.

§ 23. Et instanter agente clarae memoriae Philippo III Hispaniae rege catholico, negotio tam in sacrâ rituum congregatione, quam in Rotâ diligenter discusso, felicitis recordationis Paulus V praedecessor noster indulsit, ut in eius honorem tamquam de Beatâ Virgine divinum officium in toto fratrum Carmelitanorum Ordine posset celebrari¹. Cumque idem Philippus rex iterum apud praedictum Paulum similiter praedecessorem nostrum pro canonizatione B. Virginis Theresiae supplicasset, idem Paulus iterum negotium commisit cardinalibus sacrae rituum congregationis, qui novos processus auctoritate apostolicâ conficiendos decreverunt, atque ad id munus peragendum bonae memo-

Instanteque
Philippo III Hispaniarum rege
Paulus V divinum officium de ipsa beata Virgine celebrari indulsit, et canonizationis negotium congregationi rituum commisit, novique processus desuper formati et ad eundem Paulum transmissi fuerunt.

¹ Ita legit edit. Main. tum Cherub. (R. T.).

¹ Bullam Pauli V non puto esse in *Bull.* (R. T.).

riae Bernardum cardinalem de Royas archiepiscopum Toletanum, et venerabiles fratres episcopos Abulensem et Salmaticensem eâdem auctoritate deputarunt, qui, cum diligenter de mandato negotio perfuncti essent, omnia acta eidem Paulo V praedecessori nostro transmiserunt.

Quos iterum iussit examinari per auditores rotæ.

§ 24. Qui tribus apostolici palatii causarum auditoribus Francisco archiepiscopo Damasceno locumtenenti, nunc S. R. E. cardinali, Ioanni Baptistae Coccino decano, et Alphonso Manzanedo dedit in mandatis, ut summâ cum diligentia dicta acta examinerent, et, quae eorum sententia esset, ad ipsum referrent. Qui omnibus accurate, prout rei magnitudo postulabat, perpensis, eidem Paulo V praedecessori retulerunt, plene iustificari vitae sanctitatem, ac miracula beatae virginis Theresiae, omniaque abunde constare, quae pro canonizatione eiusdem a sacris canonibus requiruntur, posseque ad ulteriora procedi.

Et etiam per cardinales congregationis sacrorum rituum.

§ 25. Utque eâ maturitate, quae rem tantam decebat, negotium transigeretur, idem Paulus dilectis filiis nostris S. R. E. cardinalibus sacris ritibus praefectis ordinavit, ut praedictos processus quamdiligentissime rursus inspicerent, ac de totâ causâ accurate cognoscerent.

Paulo defuncto, iste Pontifex iisdem cardinalibus iussit Pauli exequendum mandavit.

§ 26. Cum vero idem Paulus humanae peregrinationis viam complevisset, nosque (nullis licet nostris meritis) solâ divinae gratiae dignatione ad Ecclesiae gubernacula vocati essemus, ad augmentum divini honoris et sanctae Ecclesiae utilitatem pertinere arbitrati sumus, ut huiusmodi negotium promoveretur, plurimum etiam ad praesentium temporum calamitatem levandam interesse existimavimus, si christifidelium devotio erga Sanctos et electos Dei, qui pro nobis in tantis necessitatibus intercederent, augeretur¹. Mandavimus itaque praedictis cardinalibus, ut, quod illis a praedecessore nostro praedi-

cto fuerat iniunctum, quamprimum exquerentur.

§ 27. Quod cum illi eâ diligentia, qua decebat, perfecissent, ac pro sanctae virginis canonizatione omnes unanimiter censuissent, venerabilis frater noster Franciscus Maria episcopus Portuensis cardinalis a Monte totius processus summam, ac suam, collegarumque sententiam coram nobis in consistorio nostro exposuit; quibus auditis reliqui cardinales, qui aderant, ad ulteriora fore procedendum communi suffragio pronuntiarunt.

Et ab eis ad ulteriora procedendum fore accepit.

§ 28. Igitur, cum in publico consistorio dilectus filius Ioannes Baptista Mellinus, consistorialis aulae nostrae advocatus, pro eius canonizatione perorasset, ac nomine charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, ut ad eam procedere dignaremur, humiliter supplicasset, nos de re tantâ venerabiles fratres nostros S. R. E. cardinales et episcopos in curiâ praesentes consultores² esse respondimus, atque interim cardinales atque episcopos praesentes vehementer in visceribus Christi hortati sumus, ut orationibus instantes, in ieiuniis et eleemosynis animas suas coram Deo nobiscum humiliantes, preces³ a Deo Patre luminum exposcerent, ut ex alto super nos lucem suam et veritatem suam emitteret, quae nos ad voluntatem et beneplacitum eius cognoscendum et perficiendum deduceret. Itaque cum semipublico consistorio, quod consequenter celebratum est, vocatis non modo cardinalibus, sed patriarchis, archiepiscopis et episcopis in curiâ nostrâ existentibus, praesentibus etiam nostris ac Sedis Apostolicae notariis, ac sacri palatii apostolici causarum auditoribus, cum plura a nobis de eximia sanctitate ancillae Dei, ac miraculorum frequentia et celebritate, populorumque erga eam per

Et in publico consistorio multis hic enuntiatis rite et recte completis, Theresiam sanctam esse definivit, et sanctarum virginum catalogo adscripsit, eiusque festum die v octobris quotannis celebrari decrevit.

¹ Videretur legendum *consulturos* (R. T.).

² Potius legendum *prece* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *augerentur* (R. T.).

universas christianas nationes devotione, commemorata fuissent, expositis etiam instantiis, quae coram nobis non modo nomine maximorum regum, sed etiam charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum regis in imperatorem electi, aliorumque complurium christianorum principum fiebant, omnes concorder ac uno ore benedicentes Deum, amicos suos honorificantem, beatam Theresiam canonizandam esse, atque inter Sanctas Virgines adscribendam censuerunt; quorum omnium audito consensu, intimo cordis affectu exultavimus in Domino, et iubilavimus in salutari eius, gratias¹ agentes Deo, et Filio eius Domino nostro Iesu Christo, quod Ecclesiam misericorditer respexisset, ac tantâ gloriâ illustrare decrevisset; canonizationis itaque publicavimus diem, eosdemque fratres ac filios nostros monuimus, ut in orationibus et eleemosynis perseverarent, ut in tanto opere exequendo splendor Domini Dei nostri esset super nos, qui opus manuum nostrarum ad perficiendam eius voluntatem dirigeret. Denum, peractis omnibus quae ex sacris constitutionibus ac Romanae Ecclesiae consuetudine peragenda erant, hodie in sacrosanctâ Principis apostolorum basilicâ cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, necnon patriarchis, archiepiscopis et episcopis, Romanaeque curiae praelatis, officialibus et familiaribus nostris, clero seculari et regulari, ac maximâ populi frequentia, convenimus; ubi repetitis pro canonizationis decreto petitionibus nomine eiusdem charissimi in Christo filii nostri Philippi regis catholici a dilecto filio nostro Ludovico titulus sanctae Mariae Transpontinae cardinali Ludovisio nuncupato, nostro secundum carnem nepote, per Nicolaum Zambeccarium, consistorialis aulae nostrae advocatum praedictum, decantatis

¹ Edit. Main. legit *gratia* (R. T.).

sacris precibus et litanis, ac Spiritus Sancti gratiâ humiliter implorata; ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, et Fidei Catholicae exaltationem, auctoritate omnipotentis Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti, beatorum apostolorum, ac nostrâ, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum in Romanâ curiâ praesentium consilio ac unanimi consensu, bonae memoriae Theresiam virginem de Abula, de cuius vitae sanctitate, fidei sinceritate, et miraculorum excellentiâ plene constabat et constat,⁴ Sanctam esse definivimus, ac Sanctarum Virginum catalogo adscribendam decrevimus, prout praesentium tenore definimus, decernimus et adscribimus, illamque universos christifideles tamquam vere Sanctam honorare et venerari mandavimus et mandamus, statuentes ut ab universali Ecclesiâ in eius honorem ecclesiae et altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, aedificari et consecrari, et singulis annis die v octobris, quo ad² caelestem gloriam translata est, eius Officium, ut de Sanctâ Virgine, ad praescriptum romani breviarii celebrari possit.

§ 29. Eâdemque auctoritate omnibus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui annis singulis eodem festo die ad sepulchrum, in quo corpus eius requiescit, visitandum accesserint, unum annum et unam quadragenam, iis vero, qui in eiusdem festi octavâ, quadraginta dies de iniunctis eis seu quomodolibet debitis poenitentiis misericorditer in Domino relaxavimus ac relaxamus.

§ 30. Postremo gratiis Deo actis, quod Ecclesiam suam insigni hoc, novoque luminari illustrare dignatus esset, decantatâ in sanctae Theresiae honorem solemnibus Sanctarum Virginum oratione, ad altare

Indulgentias
eius sepulchrum
concessit visitantibus.

Omnibusque
qui huiusmodi
canonizationi
praesentes fuerunt.

¹ Coniunct. ac *delemus* (R. T.).

² Edit. Main. legit *quoad* (R. T.).

Principis apostolorum missam celebravimus cum eiusdem Sanctae Virginis commemoratione, omnibusque christifidelibus tunc praesentibus plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam concessimus.

Hortatur de-
mum omnes ad
benedicendum,
et glorifican-
dum Deum ob
huiusmodi per-
actam canoni-
zationem.

§ 31. Decet igitur, ut pro tam insigni beneficio omnes cum omni humilitate benedicamus et glorificemus Eum, quem decet omnis benedictio, et honor, et gloria, et potestas in secula seculorum, assiduis precibus ab eo postulantes, ut per intercessionem electae suae a peccatis nostris faciem suam avertens misereatur nostri, et respiciat nos, et ostendat nobis lucem misericordiarum suarum, et immittat timorem suum super gentes, quae non cognoverunt eum, ut cognoscant, quia non est alius Deus, nisi Deus noster.

Exemplis hu-
ius bullae ubi-
que fidem dari
iubet.

§ 32. Ceterum, quia difficile foret praesentes nostras litteras ad singula loca, ubi opus esset, deferri, volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem ubique fides habeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Sanctionem-
que poenalem
adiunxit.

§ 33. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum definitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti, relaxationis et volutatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII¹, quarto idus martii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 12 martii 1622, pontif. an. II.

Papae sub-
scriptio.

✠ EGO GREGORIUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

Cardinalium
subscriptioes.

† Ego Antonius cardinalis Saulius decanus.

¹ Erronee edit. Main. habet 1621 (R. T.).

Bull. Rom. — Vol. XII.

86

† Ego Franciscus Maria cardinalis a Monte episcopus Portuensis.

† Ego Franciscus Sfortia cardinalis episcopus Tusculanus.

† Ego Alexandrus cardinalis Montaltus episcopus Albanensis, S. R. E. vicecancellarius.

† Ego Octavius episcopus Praenestinus cardinalis Bandinus.

† Ego Andreas tituli sancti Laurentii in Lucina presbyter cardinalis Perettus.

† Ego Ioannes Baptista tituli Ss. Petri et Marcellini presbyter cardinalis Detus.

† Ego Dominicus cardinalis Ss. Apostolorum Gymnasius.

† Ego Carolus tituli sancti Caesarei cardinalis Madrutius.

† Ego S. tituli sancti Chrysogoni presbyter cardinalis Burghesius.

† Ego M. tituli sancti Onuphrii presbyter cardinalis Barberinus.

† Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Milinus.

† Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae presbyter cardinalis Lantes.

† Ego Fabritius tituli sancti Augustini presbyter cardinalis Verallus.

† Ego Ioannes Baptista tituli sanctae Caeciliae presbyter cardinalis Lenius.

† Ego Dominicus tituli sancti Martini in Montibus presbyter cardinalis Rivarola.

† Ego Gaspar cardinalis Borgia, tituli sanctae Crucis in Hierusalem.

† Ego Robertus tituli sancti Alexii presbyter cardinalis Ubaldinus.

† Ego Tiberius tituli sancti Prisciae presbyter cardinalis Mutus.

† Ego Gabriel tituli sancti Bartholomaei in Insula presbyter cardinalis de Treio.

† Ego S. presbyter cardinalis S. Susannae, S. R. E. bibliothecarius.

† Ego Guido tituli sanctae Mariae de Populo presbyter cardinalis Bentivolius.

- † Ego Petrus tituli sancti Salvatoris in Lauro presbyter cardinalis Valerius.
 † Ego I. Federicus tituli sancti Laurentii in Panisperna cardinalis de Zollerem.
 † Ego Iulius sanctae Mariae supra Minervam cardinalis Romanus.
 † Ego Fr. Desiderius tituli sancti Clementis cardinalis de Cremona.
 † Ego Stephanus tituli sanctae Mariae in Via cardinalis Pignatellus.
 † Ego Franciscus tituli sancti Matthaei in Merulanapresbyter cardinalis Sacratius.
 † Ego M. Antonii titulo sancti Eusebii presbyter cardinalis Gozadinus.
 † Ego Alexander tituli sanctae Mariae in Vialata cardinalis Estensis.
 † Ego Carolus Emanuel sancti Nicolai in carcere Tulliano cardinalis Pius.
 † Ego Mauritius sancti Eustachii diaconus cardinalis de Sabaudia.
 † Ego Carolus sanctae Mariae in Domnica cardinalis Medices.
 † Ego Ludovicus tituli sancti Hadriani Cardinalis de la Vallette.
 † Ego Franciscus sancti Angeli in Foro Piscium diaconus cardinali Boncompagnus.
 † Ego Hippolytus sanctae Mariae Novae cardinalis Aldobrandinus.

LIV.

*Institutio collegii sancti Bonaventurae in civitate Pragae pro studentibus fratrum Minorum Conventualium Ordinis S. Francisci, cum applicatione annui redditus, ab imperatore Ferdinando II ei assignati*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

In supereminenti Sedis Apostolicae speculâ, meritis licet imparibus, disponente

¹ Aliud pro studentibus collegium eiusdem Ordinis erexit Paulus V in insula Melevisana ut sup. in Const. CCCXXII, *In supereminenti*, p. 477, h. t.

Domino, constituti, et intra mentis nostrae arcana revolventes quantum ex litterarum studiis catholica fides augeatur, divini nominis cultus protendatur, veritas agnoscat, ac iustitia colatur, ad ea, per quae litterarum studia huiusmodi ubilibet excitentur, libenter intendimus, et in his sollicitudinis nostrae partes propensius impertimur, prout, locorum qualitate pensatâ, conspiciamus salubriter in Domino expedire.

§ 1. Cum itaque, sicut dilecti filii Iacobi de Bagnacavallo, Ordinis fratrum Minorum sancti Francisci Conventualium nuncupatorum ministri generalis, nomine nobis nuper expositum fuit, charissimus in Christo filius noster Ferdinandus Romanorum rex, in imperatorem electus, mille et ducentos taleros annuos monetae illarum partium pro duodecim baccalaureorum in domo regulari sancti Iacobi Pragensis, eiusdem Ordinis, manutentione assignaverit, et propterea dictus Ferdinandus rex, in imperatorem electus, tam ad fratrum dicti Ordinis in praedictâ domo studentium commodum et profectum, quam etiam ad militantis Ecclesiae exaltationem, ipsiusque civitatis decorem, in praedictâ domo unum collegium studii pro uno regente nuncupando ac duodecim baccalaureis, seu collegialibus eiusdem Ordinis professoribus, per nos erigi et institui, aliâsque, ut infra, indulgeri summopere desideret, nos, piis et laudabilibus dicti Ferdinandi regis in imperatorem electi votis in praemissis annuere volentes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, necnon militantis Ecclesiae exaltationem, divinique cultus et orthodoxae fidei augmentum, ac religiosorum praedictorum commoditatem et profectum, in praedictâ domo unum collegium sub invocatione sancti Bonaventurae, eiusdem Ordinis profes-

Imperator Ferdinandus II annuum redditum assignavit pro collegio in domo regulari sancti Iacobi Pragensis, Ordinis fratrum conventualium sancti Francisci, erigendo pro collegialibus eiusdem Ordinis professoribus ab isto Pontifice, qui ad eiusdem imperatoris petitionem illud sub invocatione sancti Bonaventurae cum privilegiis similis collegii sancti Bonaventurae in Urbe instituit et erigit.

oris, cum omnibus et singulis privilegiis, praerogativis, et indultis collegio sancti Bonaventurae eiusdem Ordinis de Urbe concessis, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, perpetuo erigimus et institimus.

Illique dictum
annuum reddi-
tum perpetuo
applicat.

§ 2. Illique sic erecto et instituto, pro eius dote, ac unius regentis, et duodecim baccalaureorum seu collegialium inibi pro tempore existentium sustentatione, et onerum eis incumbentium supportatione, mille et ducentos taleros huiusmodi (ita quod liceat eis corporalem, realem et actualement illorum possessionem suo et dicti collegii nominibus propriâ auctoritate libere apprehendere et retinere, ac in ipsius collegii usus et utilitatem convertere) auctoritate et tenore praedictis etiam perpetuo applicamus et appropiamus.

Clausulas huius
erectionis
subiicit.

§ 3. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contrariisque
derogat.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die v aprilis MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 5 aprilis 1622, pontif. anno II.

LV.

Confirmatio privilegiorum, gratiarum et indultorum tam spiritualium quam temporalium concessorum Ordini et

fratribus Sanctissimae Trinitatis Redemptionis captivorum ¹.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Iniuncti nobis apostolici muneris ratio postulat, ut sacrarum religionum, in militari Ecclesiâ suaves in Domino fructus assidue praestantium, paternam curam gerentes, privilegia, gratias et indulta illis a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris et Apostolicâ Sede concessa, quo validius perpetuo subsistant, nostrae confirmationis robore muniamus.

Prooemium.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecit dilectus filius Ludovicus Petit, magister generalis Ordinis Sanctissimae Trinitatis Redemptionis captivorum, quod variae gratiae, concessionis, libertates, praerogativae, favores, immunitates, exemptiones, facultates et alia privilegia et indulta dicto Ordini, illiusque superioribus, fratribus, monialibus, personis, domibus, ecclesiis et locis, nunc et pro tempore existentibus, a diversis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris olim concessa, et a felicis recordationis Clemente VIII et novissime Paulo V Romanis Pontificibus similiter praedecessoribus nostris confirmata fuerunt. Cum autem maiorem obtineant roboris firmitatem ea quae apostolicâ auctoritate saepius muniuntur, et propterea dictus Ludovicus magister generalis privilegia, gratias, indulta aliaque praedicta per nos apostolicâ auctoritate etiam confirmari et approbari plurimum desideret, nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Isti fratres supplicarunt Pontificem pro confirmatione privilegiorum iam confirmatorum a Clemente VIII et Paulo V.

§ 2. Nos igitur, Ordinem praedictum, ex quo uberrimi fructus in Ecclesiâ Dei

Qui modo ea omnia confirmat supplendo omnia

¹ Huius Ordinis institutionem, ac approbationem regulae, cum omnibus aliis ipsum concernentibus, habes Constit. LXIX Innoc. III, *Operante*, tom. III, pag. 234.

nes tam iuris
quam facti do-
fectus.

ad illius laudem et christianae reipublicae necnon captivorum commodum et utilitatem, sicut accepimus, in dies proveniunt, specialis gratiae favore prosequi volentes, ac eundem magistrum generalem et praedicti Ordinis singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia et singula privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, praerogativas, favores, facultates, gratias, concessionem et indulta, tam spiritualia quam temporalia, eidem Ordini, illiusque superioribus, fratribus, monialibus, et sororibus, et personis, necnon ecclesiis, domibus ac locis, bonis et rebus quibuscumque, ut supra, concessa et confirmata, dummodo tamen privilegia et indulta et alia praedicta omnia in usu nec revocata aut sub aliquibus revocationibus et abolitionibus comprehensa sint, et sacri Concilii Tridentini decretis, et constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictique Ordinis regularibus institutis non adversentur, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, ac perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robore communimus, supplentes omnes et singulos, tam iuris quam facti, et quarumcumque solennitatum, etiam de iure, necessitate, aut aliâs quomodolibet requisitarum, ac forsân omis-sarum, et quoscumque alios, si qui desuper in eis quomodolibet intervenerint, defectus.

Exequutores
deputat.

§ 3. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopo Burgensi et episcopo Parisiensi, ac dilecto filio curiae causarum camerae apostolicae generali auditori, per

praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, perse, vel per alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte praedicti Ludovici magistri generalis, ac omnium et singulorum quos concernunt, fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque omnibus et singulis efficaciae defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos omnes et singulos effectum earundem praesentium pacifice frui et gaudere, non permittentes illos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§ 4. Non obstantibus piae memoriae Bonifacii Papae VIII pariter praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis, ac in universalibus, provincialibus et synodalibus conciliis ¹ editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, necnon Ordinis praedicti (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria re-
movet.

¹ Edit. Main. legit *concilii* (R. T.).

<sup>Transumptis
fidem dari man-
dat.</sup>

§. 20. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVIII aprilis MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 18 aprilis 1622, pontif. an. II.

LVI.

*Beatificatio Servi Dei fratris Petri de Alcantara Ordinis Minorum strictioris Observantiae Discalceatorum professoris, provinciae sancti Iosephi in regno Castellae fundatoris, cum officio et missa unius confessoris non pontificis die XIX octobris celebrando a totâ Religione dictorum Minorum*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

In sede Principis apostolorum, nullis licet nostris suffragantibus meritis, a Domino constituti, piis fidelium votis, quibus virtutum Dominus in servis suis honorificatur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

<sup>Philippo III
et IV regibus
Hispaniarum in-
stantibus cardi-
nales congrega-
tionis sacrorum
rituum examina-
to processu
fratris Petri de
Alcantara cano-
nizari posse per
hunc Pontificem
censuerunt.</sup>

§ 1. Cum itaque, instantibus non solum clarae memoriae Philippo III et charissimo in Christo filio nostro Philippo IV, Hispaniarum regibus catholicis, sed etiam fere omnibus Hispaniae regnis, venerabiles fratres nostri sanctae Romanae Ecclesiae cardinales sacris ritibus praepositi, de mandato nostro causam Servi Dei Petri de Alcantara Ordinis Minorum strictioris Observantiae Discalceatorum nuncupatorum, ac provinciae S. Iosephi eiusdem Ordinis

¹ De huiusmodi fratribus vide Clem. VII in Const. XLIII *In suprema*, tom. VI, pag. 155.

fundatoris, iuxta seriem relationis trium causarum palatii apostolici auditorum ad effectum canonizationis pluries examinaverint, ac multis desuper habitis sessionibus, referente dilecto filio nostro Marco Antonio tituli S. Eusebii presbytero cardinali Gozzadino nuncupato, plenissime constare de validitate processuum, famâ sanctitatis, fidei puritate, ceterisque virtutibus, non in genere solum, sed etiam in specie, reliquiarum ac sepulchri veneratione, plurimisque tandem miraculis, pronunciaverint, censuerintque posse nos, quandocumque voluerimus, eundem Dei servum, iuxta catholicae Ecclesiae ritum, Sanctum, atque in caelis regnantem declarare, omnibusque fidelibus solemni canonizatione proponere venerandum;

§ 2. Praedictus vero Philippus IV rex, et dilecti filii minister generalis et fratres Ordinis praedicti nobis humiliter supplicari fecerint, ut, donec ad canonizationem dicti Petri deveniatur, idem Petrus Beatus nuncupari, ac de eo tamquam de Confessore non pontifice missa ac officium, ut infra, celebrari et recitari respective possit, indulgere de benignitate apostolicâ dignaremur;

§ 3. Nos, supplicationibus huiusmodi inclinati, de eorundem cardinalium consilio, ut idem Dei servus Petrus de Alcantara imposterum Beatus nuncupari, atque de eo tamquam de Confessore non Pontifice die XIX octobris, qua ipsius obitus memoria celebrabitur, ubique terrarum ab universâ religione Minorum Observantium utriusque sexus respective missa celebrari atque officium recitari possit;

§ 4. In oppido vero de Alcantara nullius dioecesis, ubi natus, atque in altero de Arenas Abulensis dioecesis, ubi corpus eiusdem requiescere accepimus, omnibus tam regularibus, quam secularibus clericis, sub ritu tamen semiduplici, facere idem omnino liceat;

<sup>Philippus IV
instetit officium
et missam cele-
brari interim
posse in dicta
religione.</sup>

<sup>Pontifex id
concedit.</sup>

<sup>Diversis ta-
men modis, in
diversis locis, ut
sequitur.</sup>

§ 5. Ac demum in provinciâ praedictâ sancti Iosephi, cuius auctor extitit, ab ipsis dicti Ordinis Discalceatorum fratribus, etiam cum octavâ, veluti de patrono, officium pariter ac missa iuxta Breviarii ac Missalis Romani rubricas celebrari possint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus.

Quaecumque
contraria tollit.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 7. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manualicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVIII aprilis MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 18 aprilis 1622, pontif. an. II.

LVII.

Quod festum sanctae Annae matris Mariae Virginis de praecepto ubique observetur¹.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium cum
enarratione m-
ritorum et ve-
nerationis san-
ctae Annae ma-

Honor laudis, et cultus venerationis, quem sanctae Dei Genitricis parenti beatae Annae in sanctâ tribuitur Ecclesiâ, quam

¹ Hoc festum sub duplici officio et die XXVI iulii celebrari decreverat Gregorius XIII in sua Constit. CLXI *Sancta Mater*, tom. VIII, pag. 455. Quinimo iste Pontifex festum sancti Ioachim, patris eiusdem beatae Mariae Virginis, sub duplici officio iussit observari, ut infra. Et mox S.R.E. Cardinales Congregationis sacrorum rituum die VIII maii MDCXXI decreverunt, etiam festum sancti Iosephi sponsi eiusdem beatae Virginis de praecepto deinceps celebrari.

merito fuerit spiritu Dei dictante, cuius providentiâ Ecclesia regitur et gubernatur, variis temporibus auctus, inenarrabilis sanctissimae eius Filiae dignitas et celsitudo satis superque declarant: cum enim coronet parentes gloria liberorum, tanti dono partus a Domino dignatam matrem, tanquam honoris et gratiae caelestis abundantia similiter decoratam, universa Ecclesia, tam in occidente quam in oriente, praecipuo culto et religione prosequuta est; nec sine magno credentium fructu, et religionis incremento, ut in Domino sperare debemus, exhibitus et amplificatus est hic honor; crescente enim in eam fidelium devotione, etiam patrocinium, quod apud Deum per seipsam, et per caeli reginam eius filiam gerit, eorumdem augeri merito credimus; sicut in gloriosae parentis veneratione gloriosissimam eius filiam honorari non dubitamus, tantoque magis eius tutelam et intercessionem apud unigenitum Filium Dominum nostrum Iesum Christum nos promereri, quanto maioribus honoribus, per nostram erga eius parentem reverentiam, eam veneramus et colimus.

§ 1. Haec nos nobiscum cogitantes, et peculiari etiam in beatam Annam devotione incitati, praedecessorum nostrorum quoque in eius augendo cultu religionem in Domino aemulantes, et gregis nobis a Domino crediti spiritualis utilitatis augmento consulere pro nostro pastoralis officii debito cupientes, beatae Annae festum in universali Ecclesiâ Dei amplius honorandum censuimus.

§ 2. Itaque, hac nostrâ perpetuo validurâ Constitutione, festum sanctae Annae ab omnibus christifidelibus sicut alia festa de praecepto celebrari et observari, ab omnique illicito opere abstineri, et sub praecepto observationis festorum comprehendendum volumus, praecipimus et mandamus.

tri beatissimae
Virginis Mariae
debitae.

Propter quae,
et praecipuum
quam hic Pontifex
erga eam
devotionem gerit,

Festum eius
de praecepto
decernit obser-
vari.

Contrariis
derogat.

§ 3. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Transumptis
credi iubet.

§ 4. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae, munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXIII aprilis MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 23 aprilis 1622, pontif. an. II.

LVIII.

Electio et deputatio Iosephi a Matre Dei in ministrum generalem totius Congregationis Clericorum regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, qui unâ cum quatuor hic descriptis sociis vocem habeat activam et passivam, totumque corpus religionis ad novennium regat¹.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Apostolici muneris sollicitudo, divina dispensatione, nullo licet merito nostro, nobis imposita, postulat, ut circa statum religiosarum personarum quarumlibet invigilantes, ad ea, per quae religiosae personae huiusmodi in laudabili earum instituto perseverare valeant, sedulo intendamus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Electio et deputatio ministri generalis et quatuor eius sociorum pro regimine Congregationis clericorum pauperum matris Dei Scholarum Piarum.

§ 1. Hinc est quod nos, prospero, felicique dilectorum filiorum clericorum regularium congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum de Urbe regimini, quantum cum Domino possumus, consulere, eosdemque clericos specialibus favo-

¹ De ista Congregatione, et toto eius statu vide in Const. XLII, *In supremo*, sup. pag. 627 huius tomi.

ribus et gratiis proseguere volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus illorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negociis regularium praepositorum consilio, dilectum filium Iosephum a Matre Dei, eiusdem Congregationis clericum, ministrum generalem ipsius Congregationis ad novennium tantum, qui cum dilectis etiam filiis Petro a Nativitate, Viviano ab Assumptione, Francisco a Purificatione, ac Paulo ab Assumptione, dictae Congregationis pariter clericis sociis suis, vocem activam et passivam habeat, ac corpus religionis repraesentet, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, facimus, constituimus et deputamus.

§ 2. Nec non eidem Iosepho, ut tam ipse quam sui socii praedicti vota solemnia in manibus alicuius praelati ecclesiastici, eorum arbitrio eligendi, emittere libere et licite valeant, auctoritate et tenore praedictis, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Ac facultatis concessio his praedictis emittendi vota in manu alicuius praelati.

§ 3. Decernentes praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac Iosepho et aliis praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari;

Clausulae praeservativae.

§ 4. Irritumque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Decretum irritans.

§ 5. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque et syno-

Derogatio contrariorum.

dalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac, quatenus opus sit, dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxviii aprilis MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 28 aprilis 1622, pontif. anno II.

LIX¹.

Ampliatio et declaratio prohibitionis asserendi Beatae Mariam Virginem conceptam fuisse in peccato originali²

In generali Congregatione sanctae Romanae et universalis Inquisitionis habitâ in palatio apostolico in monte Quirinali coram SS. Domino nostro Gregorio divinâ providentiâ Papa XV, ac illustrissimis et reverendissimis dominis S. R. E. cardinalibus adversus haeticam pravitatem Inquisitoribus generalibus a sanctâ Sede Apostolicâ specialiter deputatis, feriâ III, die xxiv maii, anno a Nativitate Domini nostri Iesu Christi MDCXXII.

Sanctissimus Dominus noster, auditis votis illustrissimorum et reverendissimorum dominorum cardinalium contra haeticam pravitatem generalium Inquisitorum, decretum aliâs editum a felicis recordationis Paulo V eius praedecessore tenoris sequentis, videlicet³:

Pauli V decretum.

Sanctissimus Dominus noster, post longam et maturam discussionem, auditis votis illustrissimorum et reverendissimo um dominorum cardinalium contra haeticam pravitatem generalium Inquisitorum,

¹ Apud Main. serius edita sub num. LXVIII (R. T.).

² Ad haec vide Pauli V Const. CCLXXXI, *Regis*, supra pag. 356.

³ Sequens transumptum correspondet adamussim Const. CCXCIV Pauli V relatae ad pag. 396 usque ad § VII inclusive (R. T.).

re accurate ac diligenter perpensâ, provide considerans, quod, quamvis in constitutione felicis recordationis Sixti IV super conceptione Beatissimae Virginis Mariae, pro submovendis inter christifideles scandalis, rixis et contentionibus, editâ a sanctâ Tridentinâ Synodo innovatâ, et deinde in aliâ constitutione sanctae memoriae Pii V super eâdem re (quas similiter Sanctitas Sua innovavit cum quibusdam provisionibus et adiectionibus poenarum pro efficaciori earum observatione) relinquatur unicuique libera facultas tenendi et etiam asserendi utramque partem, quod scilicet fuerit vel non fuerit concepta cum peccato originali,¹ dum tamen neutra veluti erronea aut haeretica damnetur; nihilominus ex occasione assertionis affirmativae in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus et actibus publicis, quod eadem beatissima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo christiano, cum magnâ Dei offensâ, scandala, iurgia et dissensiones; propterea volens huiusmodi scandalis ex debito sui muneris providere, decrevit et praecepit, ac praesentis decreti virtute mandat et praecipit² omnibus et singulis cuiusvis ordinis et instituti regularibus, et aliis quibuscumque, tam ecclesiasticis quam secularibus personis, cuiusvis conditionis, status, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam ecclesiasticae quam secularis, etiam si specialis, specifica et individua earum esset necessario mentio facienda, ut in posterum, donec articulus huiusmodi a sanctâ Sede Apostolicâ fuerit diffinitus, vel per Sanctitatem Suam et Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, et aliis quibuscumque actibus publicis asserere, quod eadem beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contrafa-

Quo prohibuit in actibus publicis asserere Beatae Virginem conceptam fuisse in peccato originali, ut in Constitutione citatâ in nota ad rubricam.

¹ Delemus coniunctionem *et* (R. T.).

² Edit. Main. legit *praecepit* (R. T.).

cientes autem eadem Sanctitas Sua voluit et declaravit subiacere debere, et subiecit censuris et poenis contentis in supradictis constitutionibus suorum praedecessorum, et suâ ipso facto incurrendis. Per huiusmodi tamen provisionem Sanctitas Sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei ullum prorsus praecidium inferre, eam relinquens in eisdem statu et terminis, in quibus de praesenti reperitur, praeterquam quoad supra disposita. Ulterius sub eisdem censuris et poenis mandans, quod negativam opinionem, videlicet quod non fuerit concepta cum peccato originali, in praedictis publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent. Insuper voluit et expresse mandavit, ut, extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradictae constitutiones firmæ et illaese remaneant, et exacte observentur, perinde ac si praesens decretum non emanasset. Et ita decrevit et mandavit ubique inviolabiliter observari, non obstantibus in hac parte supradictis constitutionibus, et aliis omnibus in contrarium facientibus ¹

Quod hic Pontifex extendit etiam ad actus privatos.

§ 2. Hoc suo praesenti decreto, ex eisdem causis evitandi scandala, dissensiones, atque discordias in populo christiano, quae pari ratione oriri possunt, et, ut accepit, in aliquibus regionibus iam ortae sunt, ex sermonibus privatis occasione assertionis affirmativae, extendit et ampliavit etiam ad privata colloquia et scripta, mandans et praecipiens omnibus et singulis supradictis, ne de cetero, donec articulus huiusmodi a Sede Apostolicâ definitus, vel per Sanctitatem Suam et Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in sermonibus et scriptis privatis audeant asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmativâ aliquo modo

¹ Hucusque transumptum Const. Pauli V (R. T.).

agere seu tractare, exceptis tamen quibus a sanctâ Sede Apostolicâ fuerit super hoc specialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas Sua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei ullum prorsus praecidium inferre, eam relinquens in eisdem statu et terminis, in quibus reperitur, praeterquam quoad in supradicto felicitis recordationis Pauli V et hoc suo decreto disposita.

§ 3. Eademque Sanctitas sua voluit et expresse mandavit, ut in reliquis omnibus, ubi huiusmodi decretis non adversantur, constitutiones Sixti IV, Alexandri VI, et Pii V, ac Pauli V eius praedecessorum, super Conceptione Beatissimae Virginis, firmæ et illibatae remaneant, ac exacte observentur, perinde ac si huiusmodi decretum non emanasset.

Et in reliquis servandas esse aliorum Pontificum Constitutiones,

§ 4. Et insuper eadem Sanctitas Sua, cum sancta Romana Ecclesia de Beatissimae Virginis Conceptione festum solemniter et officium celebret, omnibus et singulis personis ecclesiasticis, tam secularibus quam cuiusvis ordinis et instituti regulariis, mandat ac praecipit, ut in sacrosancto Missae sacrificio ac divino officio celebrandis, tam publice quam privatim, non alio, quam Conceptionis nomine uti debeant. Contravenientes autem Sanctitas Sua voluit et declaravit subiacere debere, et subiecit censuris et poenis contentis in supradictis constitutionibus ac praefato decreto suorum praedecessorum ipso facto incurrendis. Et ita decrevit et mandavit ubique inviolabiliter observari.

Et in divinis officiis celebrandis non alio quam Conceptionis nomine uti debere praecipit.

§ 5. Non obstantibus in hac parte constitutionibus suprascriptis, decreto praefato Pauli V, consuetudinibus etiam immemorabilibus, nec non omnibus et singulis, quae praedecessores praedicti voluerunt non obstare, ac aliis quibuscumque in contrarium facientibus.

Contrariis derogat.

§ 6. Volens et decernens pro observatione et executione praesentis decreti, et

Exequutores deputat contra omnes.

omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores, etiam regulares cuiusvis ordinis et instituti, etiam quomodolibet exemptos, et alias quascumque ecclesiasticas et seculares personas, cuiuscumque status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam ecclesiasticae quam secularis, tam episcopi et praelati superiores, alique Ordinarii locorum, quam haereticae pravitatis ubique locorum deputati inquisitores procedant, et in eos severe animadvertant, tribuens eis et eorum cuilibet liberam facultatem et auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac poenis coercendi et puniendi.

Publicationem
in Urbe decre-
nit omnes liga-
re debere.

§ 7. Voluit demum, ne praemissorum ignorantia a quoquam praetendi possit, quod praesens decretum, seu illius exempla, ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe et in acie campi Florae affixa, omnes ita arcent et afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimata fuissent; quodque praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si fuerint exhibitae vel ostensae.

ANDREAS DE PETTINIS S. R., et univers.
Inquis. Not.

Anno a Nativitate Domini nostri Iesu Christi millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, indictione v, die vero secundâ mensis iunii, pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et domini nostri D. Gregorii divinâ providentiâ Papae XV anno eius secundo, supersupradictum decretum affixum et publicatum fuit ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe, et in acie Campi Florae, ut moris est, per me Brandimartem Latinum SS. D. N. Papae cursorem.

LX.

Erectio Congregationis de Propaganda Fide.

Gregorius Papa XV,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Inscrutabili divinae providentiae arcano ad Christi Ecclesiae regenda gubernacula, nullis nostris meritis, a Spiritu Sancto vocati, praecipuas nostri pastoralis muneris partes esse intelligimus sedulo invigilandi et quantum nobis ex alto conceditur intentis studiis adnitendi, ut oves miserabiliter errantes, ad Christi ovile adducantur ac Dominum gregis agnoscant et pastorem. Quo scilicet, divinâ adspirante gratiâ, desinant per infelicia pascua infidelitatis et haeresum vagari, et aquâ mortiferâ pestilentiae potari, sed in loco pascuae verae fidei ac salutaris doctrinae collocentur, et adducantur ad vitae fontes aquarum. Et vero quis non intelligit, omnem nostram sollicitudinem desiderare, omnemque conatum a nobis exigere opus adductionis animarum ad Ecclesiam Christi? Quippe quod tanti fecerit Deus mundi salutem, ut ipsum Unigenitum suum daret, Unigenitum illum, qui cum esset splendor gloriae et figura substantiae eius, portans omnia verbo virtutis suae, exinanivit semetipsum, formam servi accipiens, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis; ut suâ nimîâ charitate servos, et malos servos, Dominus redimeret pretio Sanguinis sui. Inaestimabilis huius charitatis imitatores esse profecto omnes debent, qui christiano nomine fideliter gloriantur, et membra Christi effecti sunt, ut eius verbi factores sint, non auditores tantum: nam et per sanctum Apostolum suum monet: *Estote imitatores Dei, sicut filii charissimi, et ambulate in dilectione, sicut Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis.* Quod si haec

ad unumquemque christianorum scripta sunt, quanto magis ad eos, qui in sortem et militiam Christi vocati, positi sunt episcopi regere Ecclesiam suam? Quibus saepe per prophetas suos gravibus verbis comminatur, si pascentes semetipsos gregem non pascunt, et quod crassum est occidentes infirmum non consolidant, aegrotum non sanant, contractum non alligant, abiectum non reducant, perditum non quaerunt. Quae profecto voces, ut omnes ecclesiarum rectores valide sollicitos habere debent, licet in partem sollicitudinis sint vocati, ita multo vehementius nos urgent, qui in plenitudinem electi, non solum universo gregi, sed etiam pastoribus praepositi sumus. Quocirca quod apostolis omnibus a Domino mandabatur, ut praedicarent evangelium omni creaturae, principaliter Petro incumbebat, qui omnibus praestabat praerogativam principatus, et cui soli iniunctum fuerat a Domino, ut pasceret oves suas. Quapropter et uni Petro vas illud, quasi linteam, ostenditur quatuor initiis de caelo submitti in terram, in quo erant omnia quadrupedia et serpentina terrae et volatilia caeli, quodque illa vox sequuta est, *surge Petre, occide, et manduca*, ut praefiguraretur Petri et successorum eius munus ex quatuor mundi partibus homines variam impietate insipientes congregandi quo eos quasi occidendo, hoc est, veteri vita exuendo, et exutos manducando, idest in sua membra, qui visibile erat caput Ecclesiae, convertendo, etiam membra Christi redderet, invisibilis Ecclesiae capitis; atque ita adipiscerentur participationem generationis Christi, eamque adepti, quae Christi sunt saperent, quae Christi sunt operarentur, ac demum per gratiam Spiritus Sancti eius in aeterna pascua transferrentur¹, potandi torrente in exhausto voluptatis Dei. Quantum vero his

calamitosis temporibus excreverit errantium et dispersarum ovium numerus, qui Ecclesiam sanctam eius catholicam, Christi ovile, vel nunquam cognoverunt, vel cognitam Satanae dolis deseruerunt, sine lacrymis commemorari non potest. Si enim mentis nostrae aciem convertimus ad innumerabilem populorum multitudinem, iam tot seculis Agarenorum impurissimam dementiam captam, insanique erroris ac mendacii tenebris obcaecatam, miseratione commoventur viscera nostra, cernentes, tam multis ac variis caelestibus donis olim celebres nationes per ignorantiae et pestilentis persuasionis stuporem humanitatem in bestiarum naturam fere mutasse, atque ad aeterna incendia diabolo et angelis eius parata ali ac propagari. Et licet inter eas aliquae sint gentes, in iustitia² detentae, quae Christi nomen invocant; tamen ita antiquarum haeresum veneno sunt infectae, ut sinceram veritatem paucissimae agnoscant, ac fere omnes, in multis nedum in uno peccantes, factae sint omnium reae. Ubi vero, peccatis nostris facientibus, inimicus homo super bonum semen in septemtrionalibus partibus seminavit haeresum zizania, ita dira contagia grassata sunt, ut animas innumerabiles iamdiu perdiderit, ac provincias, et regna Christo per summam iniuriam erepta, suae tyrannidi mancipaverit.

§ 1. Quamobrem, etsi a felicitis recordationis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, pastoralis vigilantia, ope, studio et industria elaboratum fuerit, ne tam multae messi deessent operarii, et negotiatio haec sancta non negligeretur; nihilominus nos, ut maiori cum vigilantia, cura et fervore opus prosequi possimus, et in posterum successores nostri possint, nonnullorum venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium peculiari sollici-

Gregorius
erigit Congregationem nonnullorum cardinalium.

¹ Edit. Main. legit *transferentur* (R. T.).

² Forsan legendum in *iniustitia* (R. T.).

tudini negotium committendum duximus, prout tenore praesentium committimus et demandamus.

Quolibet mense semel coram pontifice, bis inter ipsos praecipit congregari.

§ 2. Volentes, ut in unum congregati, adhibitis etiam aliquot Romanae Curiae praelatis et religiosis viris, ac secretario, prout nos hac primâ vice eos adhiberi volumus et nominavimus, in commune consulant, tantaeque rei nobiscum invigilent, ac tam sancto et divinae maiestati maxime grato operi, quanto melius fieri poterit, incumbant. Quod ut commodius praestari possit, semel coram nobis ac bis saltem in domo antiquioris eorum, quolibet mense congregentur, omniaque et singula negotia, ad fidem in universo mundo propagandam pertinentia, cognoscant et tractent, et graviora, quae in praedictâ domo congregati tractaverint, ad nos referant: alia vero per seipsos decident et expediant pro eorum prudentiâ.

Facultates concedit ea gerendi, quae missionibus necessaria videbuntur.

§ 3. Missionibus omnibus ad praedicandum et docendum evangelium et catholicam doctrinam superintendant, ministros necessarios constituent et mutent. Nos enim eis, tam praemissa, quam omnia et singula alia desuper necessaria et opportuna, etiam si talia fuerint, quae specialem, specificam et expressam requirant mentionem, faciendi, gerendi, tractandi, agendi et exequendi, plenam, liberam et amplam facultatem, auctoritatem et potestatem, apostolicâ auctoritate, earundem tenore praesentium, concedimus et impertimur.

Redditusque administrandi eisdem Congregationi ex apostolica camera attribuentes.

§ 4. Ut vero res tanti momenti, in quam magnos sumptus fieri necesse est, per temporalium cum spiritualibus felicem commutationem, nullo retardata impedimento, facilius et celerius procedat, ultra ea, quae ex arcâ nostrâ privatâ suppeditari iam mandavimus, et piorum fidelium liberalitate collata sunt, et in posterum non defutura subsidia in Domino confidimus, cum nostrum et huius sanctae Sedis proprium sit negotium, certos huic operi redditus

ex camerâ nostrâ apostolicâ in perpetuum attribuemus, eorumque administrationem iisdem cardinalibus commitemus, prout in aliis nostris expediendis litteris plenius continebitur.

Cardinales deputati.

§ 5. Cardinales autem, quos sancto huic negotio praeficimus, sunt qui sequuntur: Antonius Ostiensis Saulius, Odoardus Sabinensis Farnesius, Octavius Praenestinus, episcopi; Bandinus Franciscus sanctae Praxedis de Surdis, Maphaeus sancti Honuphrii Barberinus, Ioannes Garzias sanctorum Quatuor Coronatorum Millinus, Gaspar sanctae Crucis in Hierusalem Borgia, Robertus sancti Alexii Ubaldinus, Scipio sanctae Susannae, Petrus sancti Salvatoris in Lauro Valerius, Itelius Fridericus sancti Laurentii in Pane et Perna de Zoleren, Ludovicus sanctae Mariae Transpontinae Ludovisius, et Franciscus sancti Matthaei titulum presbyteri cardinales; Sacratu nuncupati; praelati vero, dilecti filii Ioannes Baptista Vives in utrâque signaturâ nostrâ referendarius, et Ioannes Baptista Agucchius secretarius noster ac Sedis Apostolicae notarius, et Dominicus a Iesu Maria Ordinis Carmelitarum Discalceatorum professor et vicarius generalis, secretarius vero a nobis pariter deputatus dilectus filius Franciscus Ingolus presbyter Ravennas, utriusque iuris doctor.

Clausulae pro huius Constitutionis firmitate.

§ 6. Decernentes, praesentes litteras ac omnia et singula in eis contenta semper et perpetuo valida, firma et efficacia esse, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat et in futurum quomodolibet spectabit, firmiter et inviolabiliter perpetuo observari debere; sicque et non aliter, per quoscunque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 7. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis Ordinibus, congregationibus, societatibus et institutis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis ac irritantibus, et aliis decretis in genere vel in specie, ac aliis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus ¹ pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permanens, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae poenales. ♦

§ 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum commissionis, demandationis, voluntatum, decretorum, concessionis, impartitionis et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII, decimo kalendas iulii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 22 iunii 1622, pontif. an. II.

V. DAT.

FELICIANUS PAULUS.
S. de Ursinis.

Registr. in Secr. Brev.

LXI.

Annulos cardinalitios, sive pretium a cardinalibus recens promotis annuli

¹ Male edit. Main. legit *tenoribus praesentium* (R. T.).

causâ persolvi solitum, sanctae Congregationide Propagandâ Fide addicit¹

Gregorius Episcopus
Servus Servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem pastoralis officii debito ad ea, per quae congregationum quarumlibet, praesertim ad fidei catholicae propagationem institutarum, necessitatibus et indigentis occurritur, libenter intendere, ac in iis eiusdem officii sui partes favorabiliter interponere, prout conspicit in Domino salubriter expedire.

§ 1. Alias siquidem nos, certis rationabilibus de causis, emolumenta, ratione annulorum cardinalitiorum per haeredes S. R. E. cardinalium vitâ functorum solvi solita, basilicae sancti Ioannis Lateranensis de Urbe, ad certum tunc expressum et nondum elapsum tempus, apostolicâ auctoritate concessimus et elargiti sumus, prout in litteris apostolicis, sub annulo Piscatoris desuper confectis, plenius continetur.

§ 2. Nunc vero attendentes congregationem venerabilium fratrum nostrorum eiusdem S. R. E. cardinalium, per nos nuper pro fidei catholicae propagatione institutam, sufficientibus redditibus et proveniuntibus ad opus tam pium manutenendum et propagandum minime dotatam reperiri: ac illi, ut onera huiusmodi facilius perferre valeat, de alicuius subventionis auxilio providere volentes; nec non emolumentorum huiusmodi quantitates ac valores etiam annuos, scripturarumque super praemissis confectarum veriores ac totos tenores ac datas praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius instantiam, sed de merâ nostrâ liberalitate, certâque scientiâ ac maturâ delibera-

Recenset annulos cardinalitios fuisse alias concessos basilicae Lateranensi.

Huiusmodi, aliasque quas-cumque concessiones alias irritans,

¹ Pretium huiusmodi erat quingentorum ducatorum ex Const. VII, Iulii III, tom. VI, pag. 417 (R. T. ex Cherub.).

lione nostrâ, et de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulas donationes, elargitiones, applicationes et concessiones, seu quasvis alias dispositiones de dictis emolumentis, seu eorum iuribus, praedictae, seu quibusvis aliis basilicis, vel aliis locis piis, quomodolibet qualificatis et nuncupatis, hactenus quomodolibet, et sub quorumvis verborum expressionibus et formis, perpetuo vel ad tempus, per nos seu quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, etiam motu simili ac concistorialiter factas, aliaque iura illis, seu etiam aliis Urbis basilicis, vel locis piis huiusmodi, ex praedictâ donatione, vel aliâ, etiam quantumvis iustâ et rationabili causâ vel occasione competentia, ac quas-cumque litteras apostolicas forsitan desuper confectas, et in eis contenta quaecumque, quorum omnium tenores praesentibus pro expressis et insertis haberi volumus, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo revocamus cassamus, extinguimus et annullamus, nulliusque roboris vel momenti fore et esse declaramus.

Annulos cardinalitios Congregationi de propaganda fide addidit.

§ 3. Necnon emolumenta annulorum cardinalitiorum huiusmodi, cum omnibus et singulis iuribus et actionibus exinde dependentibus, praedictae congregationi (ita quod liceat S. R. E. cardinalibus nunc et pro tempore existentibus congregationis huiusmodi, seu ab illis deputatis, vel eorum ministris emolumenta ab haeredibus cardinalium, quos de cetero perpetuis futuris temporibus ab hac vitâ migrare contigerit, cuiusvis licentiâ desuper minime requisitâ, sed propriâ auctoritate, etiam per mandatorum ab antiquiore congregationis huiusmodi cardinali simpliciter et de plano ac sine strepitu et figurâ iudicii ac manu regiâ decernendorum et relaxandorum vim, recipere, exigere, levare, ac illa penes Montem Pietatis deponere, seu in tot locis Montium non vacabilium, aut aliâs quovis modo, arbitrio dictae congre-

gationis, ad effectum illa in pios usus et necessitates ipsius congregationis, similiter eius arbitrio et prout ipsis melius videbitur, exponenda et eroganda, investire) etiam perpetuo donamus, concedimus et assignamus.

§ 4. Insuper ut, venerabiles fratres nostri S. R. E. cardinales, qui nunc vivunt, hoc pium et laudabile opus adiuvaré possint, volumus, et similiter apostolicâ auctoritate decernimus et declaramus, quod si aliqui ex dictis cardinalibus in eorum vitâ emolumenta, ratione sui annuli cardinalitii, praedictae congregationi realiter et cum effectu tradiderint, vel qui de cetero tradent et assignabunt, haeredes cardinalis ipsius vitâ functi, seu causam ab eo habentes, vel habituri, ad eorundem emolumentorum praestationem vel solutionem minime teneantur, nec ad id obligati sint, minusque ad id cogi vel compelli possint: quinimo, pro maiori illorum securitate, dilecti filii S. R. E. camerarius, thesaurarius, aut alii officiales camerae apostolicae pro tempore existentes, ad quos spectabit, statim atque ipsis constiterit, cardinales seu haeredes huiusmodi emolumenta praedicta eidem congregationi, ut praefertur, solvisse, eosdem cardinales, seu haeredes, per cedulam publicam etiam in amplissimâ formâ eiusdem camerae, etiam perinde ac si emolumenta huiusmodi sibi persoluta fuissent, de solutis quietare, et in eventum cuiuscumque molestationis, eandem cameram ad pecuniarum eorundem emolumentorum ratione solutarum restitutionem obligare debeant. Nos enim eos ab aliâ emolumentorum huiusmodi assignatione, traditione et effectuali consignatione absolvimus et quietamus. Mandantes et in virtute sanctae obedientiae districtè praecipiendo inhibentes dilectis filiis modernis et pro tempore existentibus eiusdem S. R. E. camerario, vicecamerario, thesaurario et clericis prae-

Quietantiae huiusmodi annulos solventibus faciendae.

sidentibus, necnon camerae apostolicae commissario et officialibus, ne ex emolumentis huiusmodi ullam pecuniarum quantitatem, ad certam rationem pro quolibet centenario et anno per eos forsitan percipi solita ¹, aut regalia, ut vocant, vel quicquam aliud quovis praetextu, colore vel ingenio, etiam ratione stipendii seu salarii, praetendere, habere, consequi aut exigere possint; sed ut easdem praesentes litteras firmiter et inviolabiliter observent, ac ab omnibus inconcusse observari faciant et procurent. Imo semper et quodcumque illis constiterit praedictos cardinales, seu ipsorum haeredes, huiusmodi emolumenta annuli praedictae congregationi solvisse, statim, si petatur quietantia, in amplissimâ formâ, tanquam si eidem camerae apostolicae soluta essent, expedire debeant, et ipsa camera in casu molestiae, ut praefertur, ad restitutionem ipsis cardinalibus, seu eorum haeredibus, faciendam teneatur. Non permittentes ipsam congregationem, illiusque personas et ministros, super dictorum emolumentorum consequutione a quoquam, publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio impediri, molestari aut inquietari.

Clausulae pro
huiusmodi assi-
gnationis firmi-
tate.

§ 5. Ac decernentes praesentes litteras (etiam ex eo quod capitulum et canonici dictae basilicae Lateranensis, vel quicumque alii in praemissis quomodolibet interesse habentes, seu habere praetendentes, vel alii, ad quos forsitan spectat et pertinet, seu pro tempore spectabit et pertinebit, ad hoc vocati et auditi non fuerint, neque praemissis consenserint, seu consentiant, imo forsitan illis contradicturi sint, seu quibusvis aliis quantumvis iustis, iustissimis et rationalibus causis) de subreptionis, vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intensionis nostrae, vel quopiam alio defectu,

cogitato vel inexcogitato, notari, impugnari, retractari, annullari, in ius vel controversiam revocari, aut adversus eas quodcumque iuris vel facti aut gratiae remedium impetrari, vel sub quibuscumque constitutionibus et litteris apostolicis in contrarium, etiam motu pari et consistorialiter, emanatis et emanandis, vel quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus, nullatenus umquam comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum, ac eum, in quo ante praemissa quomodolibet erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori datâ, per personas congregationis huiusmodi pro tempore existentes eligendâ, concessas, semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet spectat et pro tempore spectabit, firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri debere. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac ipsius S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos, dictaeque Sedis nuncios, ac etiam thesaurarium, clericos praesidentes ac commissarios, aliosque camerae huiusmodi officiales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) in qualibet instantiâ iudicari et definiri debere, irritumque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, auctoritate apostolicâ decernimus.

§ 6. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Ostiensi et Portuensi episcopis, ac dilecto filio causarum curiae camerae praedictae generali auditori, per apostolica scri-

Exequutores
huius Constitu-
tionis.

¹ Videretur legendum *solitam* (R. T.).

pta motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, quando et quoties pro parte dictae congregationis, seu pro eâ agentium requisiti fuerint, praesentes litteras, et in eis¹ contenta quaecumque, ubi, quando et quoties opus fuerit, faciant integraliter observari; non permittentes dictam congregationem, seu pro eâ agentes huiusmodi, desuper quomodolibet indebite molestari, perturbari aut inquietari; contradictores et rebelles quoslibet per censuras ecclesiasticas, aliaque iuris et facti remedia, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii secularis auxilio.

Derogatio contrariorum.

§ 7. Non obstantibus felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri, quatenus opus sit, de unâ, ac concilii generalis de duabus dietis, dummodo aliquis extra suam civitatem et dioecesim ultra tres dietas ad iudicium non trahatur, necnon Simmachi et Pauli II, ac aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae non alienandis, ac Pii IV de gratiis interesse camerae apostolicae quomodolibet concernentibus infra certum tunc expressum tempus in eâdem camerâ registrandis et in illius libris insinuandis (ita quod congregatio huiusmodi, aut alii eius ministri ad illa insinuandum non teneantur, et nihilominus praesentes litterae eandem firmitatem obtineant, ac si in dictâ camerâ infra tempus ad id praefixum insinuatae et registratae fuissent), necnon nostrâ et camerae apostolicae regulâ de iure quaesito non tollendo, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon praedictae Lateranensis, ac quarumvis aliarum Urbis basilicarum, vel piorum locorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus,

etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, illarumque capitulis et canonicis, ac aliis superioribus et personis, etiam consistorialiter, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, ac aliis efficacissimis et insolitis clausulis, in contrarium fors quomodolibet concessis, approbatis et confirmatis ac innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, latissime hac vice harum serie derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Volumus autem, et apostolicâ auctoritate decernimus, quod omnes et quicumque, cuiusvis nationis, dignitatis et excellentiae etiam regiae fuerint, qui de cetero perpetuis futuris temporibus in sacrum collegium dictae S. R. E. cardinalium per nos et Romanos Pontifices successores nostros cooptabuntur, si praesentes statim quam cardinales creati, si vero absentes fuerint, in actu susceptionis bireti rubei, iura, per eos ratione annuli cardinalitii, etsi illum non receperint, camerae apostolicae debita, praedictae congregationi, seu ab eâ deputatis, realiter et cum effectu persolvere² teneantur.

Quando annuli emolumenta sint persolvenda.

§ 9. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum revocationis, cassationis, extinctionis, annulationis, donationis, concessionis, assignationis, declarationum, absolutionis, inhibitionis, decretorum, mandatorum, derogationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Clausulae poenales.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae

¹ Edit. Main. legit *ea* (R. T.).

MDCXXII, decimo kalendas iulii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 22 iunii 1622, pontif. anno II.

V. Dat.

FELICIANUS PAULUS.

S. de Ursinis.

Registr. in Secr. Brev.

LXII.

Impositio subsidii ducentorum millium scutorum a regni Portugalliae ecclesiasticis regi persolvendi pro defensione Indiarum orientalium contra invasiones haereticorum atque infidelium¹.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

In supremâ militantis Ecclesiae speculâ, nullo licet meritorum suffragio, immensâ Dei et Domini nostri benignitate constituti, intra mentis nostrae arcana attentius considerantes, principes et potestates tenebrarum, adversus quos Ecclesia sancta assidue colluctatur, ad eiusdem Ecclesiae ruinam et catholicae religionis excidium incessanter vigilare, non possumus totis visceribus non commoveri, et licet certam spem et fiduciam habeamus in Domino Deo exercituum, qui sponsam suam Ecclesiam sanctam sub umbrâ manus suae protegit, cogimur tamen, iuxta creditum nobis desuper apostolicae servitutis officium, in id omni cogitatione, omnique curâ incumbere, ut provisionis nostrae ministerio non solum oves Christi adversus rapacium luporum insidias communitae securâ in tranquillitate reddant Domino abundanter fructus suos, sed etiam in omnem terram verbi Dei sonus exeat, et nomen illius, cum felici eiusdem religionis propagatione, ubique gentium collaudetur et glorificetur. Unde nos, super his iugiter solliciti, catholicorum regum vota,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

vias et modos exquirentium, quibus nefarios hostium ipsius fidei ausus reprimere et dissipare, et hac ratione infideles ipsos ex infidelitatis tenebris ad veri Dei agnitionem adducere, fideles vero ab infidelium invasionibus, rapinis et servitute liberare valeant, libenter et merito amplectimur, et officii nostri partes ad tam sanctum et Deo acceptum opus, congruis, quantum fieri possit, ad id suppeditis auxiliis, favorabiliter interponimus, aliaque facimus, statuimus et ordinamus, prout, rerum, temporum et locorum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

1. Exponi siquidem nobis nuper fecit charissimus in Christo filius noster Philippus Portugalliae et Algarbiorum rex catholicus, quod, susceptâ per nationes septemtrionales, diabolicâ haeresum fraude seductas, a multis annis citra in Indias orientales navigatione, ex lucro inde factio ditiores et potentiores redditae, non solum ingentem navium multitudinem compararunt, et nonnulla propugnacula in illarum partium maioris momenti portibus occuparunt, sive construxerunt, sed etiam ad loca et propugnacula, per eundem Philippum regem in eisdem partibus acquisita, occupanda animum adiecerunt, neque eas tot classes et arma, tam in eisdem Indiarum quam regni Portugalliae partibus, cum immensâ patrimonii ipsius Philippi regis expensâ ad hunc finem instructa, debellare potuerunt, immo illae prevaluerunt, praesertim post occupatum a Persis earumdem nationum auxilio suffultis propugnaculum de Ormus, ita ut, nisi de opportuno remedio provideatur, evidentissimum periculum adsit, ne cetera eiusdem Philippi regis loca et propugnacula ibidem existentia amittantur.

Philippus rex haereticorum atque infidelium invasiones in Indiis Orientalibus recenset.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, idem Philippus rex proprium ipsius regni Portugalliae patrimonium

Quibus repellendis cum sit impar;

praemissorum occasione vendiderit, gravissimum aes alienum, pro recuperandis et conservandis locis et propugnaculis praedictis, per quae tam cleri quam populi eiusdem regni Portugalliae utilitatibus et commoditatibus, necnon catholicorum in dictis Indiarum partibus existentium saluti atque securitati consulitur, contraxerit, contributiones vero generales dicti regni, et ultra summam ducentorum millium cruciatorum per dilectos filios communitatem et homines civitatis Ulixbonensis eidem Philippo regi ad hunc effectum donatam, non suppetant, ad ecclesiasticarum personarum subsidium confugiendum compellitur. Nobis propterea dictus Philippus rex humiliter supplicari fecit, ut super praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Apostolicae
Sedis auxilium
implorat.

Gregorius
subsidium his-
centum millium
scutorum ab ec-
clesiasticis in-
tra quadriennium
persolvere con-
cedit.

§ 3. Nos igitur qui¹, licet ab ipso pontificatus nostri initio nihil antiquius habuerimus, quam ecclesias omnes, illarumque praesules et personas non solum ab omni exactionis molestiâ immunes praeservare, verum etiam, quantum in nobis foret, commodis et honoribus afficere; animo tamen revolventes etiam ad clerum et ecclesiasticos dicti regni Portugalliae huiusmodi necessitates pertinere, eiusdem autem regni opes ad tantam molem bellorum, quae in pluribus et diversis locis contra christiani nominis validissimos, potentissimosque hostes geruntur, vix, ut praefertur, sufficere posse, et ad nostrum pastorale officium spectare, pro eâ quae tuendi et propagandi religionem nobis incumbit curâ et sollicitudine, non solum pias et devotas supplices catholicorum regum preces benignis accipere auribus, verum etiam assiduis eorum laboribus, periculis, incommodis et dispendiis, quae ad honorem Dei et Catholicae Ecclesiae

exaltationem indefesse perferunt¹, prospicere, peculiarium ecclesiarum opes atque redditus, pro necessariâ illarum, suorumque filiorum, et christianae ac tam clericorum quam laicorum causae atque salutis defensione, et ipsius catholicae religionis augmento, largâ manu suppeditari debere dignum et iustum reputamus) subsidium ducentorum millium scutorum monetae dicti regni cruciatorum nuncupatorum pro unâ vice tantum solvendum ab infrascriptis personis ecclesiasticis, exigendum per collectores desuper deputandos, infra tempus venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi, iurium et spoliolum camerae apostolicae in eisdem Portugalliae et Algarbiorum regnis collectori generali, ac duabus personis per eundem Philippum regem et clerum dicti regni, ut infra, nominandis benevisum, iuxta vires etiam infrascriptarum personarum et temporis congruitatem, dummodo tamen tempus quadriennii non excedat, tam pro recuperatione, tuitione, et custodiâ oppidorum et locorum, quae in dictis Indiarum orientalium partibus clarae memoriae Portugalliae reges dicti Philippi praedecessores christianae reipublicae suâ virtute et industriâ adiecerunt, et in² futurum ipse Philippus rex non minori spei ardore, divinâ favente clementiâ, adiacere intendit, quam contra infideles, haereticos, vel schismaticos in dictis partibus existentes, sive ad offensionem sive ad defensionem, et non pro aliis usibus, super quo ipsius Philippi regis ac Antonii episcopi et personarum huiusmodi conscientiam oneramus, super omnium et singulorum cathedralium, etiam metropolitanae, collegiatarum, et aliarum ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, hospitalium, in quibus actu hospitalitas non servatur, et aliorum quorumvis be-

A tribus deputatis, quos inter nuncius apostolicus sit, exigendum.

Solvendumque ab ecclesiasticis, qui hic recensentur,

¹ Vocem *qui* addere reputavimus (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *praeferunt* (R. T.).

² Praep. *in* nos addimus (R. T.).

neficioꝝ ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium et sancti Benedicti, sancti Augustini, Cisterciensis, sancti Hieronymi, et aliorum quorumvis, etiam ex privilegio, vel aliâs, certos fructus habentium, necnon Cassinensis, sanctae Iustinae, sancti Salvatoris, sancti Georgii in Alga, seu sancti Ioannis Evangelistae, ac aliarum congregationum, etiam canonicorum regularium, et collegiorum regularium, etiam Societatis Iesu, Mendicantibus tamen certos et perpetuos fructus non habentibus exceptis (etiâsi secularia canonicatus et praebendae portiones, dignitates, etiam in cathedralibus, etiam in metropolitanis, post pontificales maiores, et collegiatis ecclesiis principales, personatus, administrationes, et officia in cathedralibus et metropolitanis, vel collegiatis ecclesiis, aut parochiales ecclesiae, vel earum perpetuae vicariae, cappellae, cappellaniae perpetuae, praestimonia, praestimoniales portiones, et simplicia etiam servitoria beneficia ecclesiastica, regularia vero beneficia huiusmodi prioratus, praepositurae, praepositus, praeceptoriae, dignitates, etiam conventuales, prioratus, administrationes, vel officia etiâsi claustralia fuerint, et ad illa consueverint qui per electionem assumi, eisque cura immineat animarum, in quibuscumque civitatibus et dioecesibus, aliisque locis Portugalliae et Algarbiorum regnorum consistentium, ac capitularium, conventualium, et aliarum mensarum, necnon universitatum redditus ecclesiasticos percipientium, fructibus, redditibus, proventus, iuribus, obventionibus et emolumentis, ad eiusdem Antonii episcopi moderni et pro tempore existentis collectoris huiusmodi, ac duarum aliarum personarum¹, unius videlicet per ipsum Philippum regem, et alterius per universum clerum eiusdem

regni nominandarum ecclesiasticarum episcoporum seu praelatorum¹, post iustam et proportionabilem comparationem et distributionem per ipsas faciendam mandatum et ordinationem, collectoribus, qui tamen personae ecclesiasticae esse debeant, per eos deputandis, per venerabiles fratres nostros archiepiscopos et episcopos, ac dilectos filios abbates, priores, abbatissas, priorissas, capitula, congregationes, et collegia, conventus, praeceptores, commendatarios, ceterasque personas ecclesiasticas, seculares et quorumvis Ordinum regulares, ecclesias, monasteria, prioratus, praeceptorias, praepositatus, canonicatus et praebendas, dignitates, personatus, administrationes et officia, ceteraque beneficia secularia et regularia huiusmodi in titulum, commendam, administrationem, et aliâs quomodolibet, etiam ut unita, obtinentes (ita quod quicumque fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta sibi etiam loco pensionis annuae, ac etiam pensiones annuas sibi super similibus fructibus, redditibus, proventus, iuribus, obventionibus, emolumentis, etiam sub quovis exemptionis et immunitatis a similibus vel dissimilibus oneribus, genere² reservatas et assignatas habentes et percipientes, pro ratâ veri valoris ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum beneficiorum, super quibus pensiones huiusmodi reservatae, constitutae et assignatae fuerint, contribuere teneantur), cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint (venerabilibus tamen fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, qui pro universali Ecclesiâ iugiter nobiscum laborant, necnon militibus Hierosolymitanis, ac clericis, qui unum seu forsâ plura beneficia ecclesiastica insimul valorem an-

¹ Vocem *personarum* nos addimus (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *nominandarum episcoporum, seu ecclesiasticarum praelatorum* (R. T.).

² Videtur legendum *in genere* (R. T.).

num quadraginta ducatorum auri de camerâ non excedentia obtinent, et apud illa seu aliquod eorum personaliter resident, dumtaxat exceptis) annis singulis in certis locis et terminis ad id per ipsum Antonium episcopum modernum et pro tempore existentem collectorem praedictum, aliasque, ut praefertur, nominandas personas statuendis, integre persolvendum, et penes aliquem fide et facultatibus idoneum, seu alium ipsius Antonii episcopi et personarum arbitrio eligendum locum tutum et securum realiter deponendum, et ad ipsius regis requisitionem, ac Antonii episcopi et personarum praedictarum mandatum, in usum praedictum dumtaxat erogandum, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, imponimus, constituimus et ordinamus.

Ecclesiasticos monet, impositum subsidium alacriter persolvant.

§ 4. Archiepiscopos, episcopos, abbates, priores, et alias utriusque sexus ecclesiasticas, tam seculares quam regulares, personas praedictas hortantes, illisque districte praecipiendo mandamus, ut totâ christianae charitatis propensione incumbentes hanc necessariam opem alacriter amplectantur, et libenti animo exequantur; nos enim subsidium praemissum sic impositum, ut praefertur, exigi, deponi, insumi, et converti, ac archiepiscopos et episcopos, abbates, priores, omnesque et singulas alias personas, necnon capitula, congregationes, collegia et universitates fructus ecclesiasticos in universâ Portugalliâ percipientes, ad illius contributionem pro ratâ teneri, et obligatos esse, censurisque et poenis, tam ecclesiasticis quam pecuniariis, ipsius Antonii episcopi arbitrio imponendis, quacumque appellatione, aliove subterfugio cessante, cogi et compelli, et sic per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes, sublatâ eis quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irri-

tum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 5. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopo Bracharensi, et episcopo Colimbriensi, necnon dilecto filio inquisitori generali contra haereticam pravitatem in eodem regno apostolicâ auctoritate deputato, mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quando et quoties pro parte ipsius Philippi regis, aut Antonii episcopi, et nominandarum personarum, desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ litteras et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, ac quos ipsae litterae concernunt illis in omnibus parere et obedire; contradictores quoslibet per censuras et poenas tam ecclesiasticas quam necessarias¹ suo arbitrio imponendas, moderandas et applicandas, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Exequutores huius Constitutionis designat.

§ 6. Non obstantibus piae memoriae Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et concilii generalis de duabus dietis, dummodo quis auctoritate praesentium ultra tres dietas ad iudicium non trahatur, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, aliorumque regularium locorum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, ac tam praedictis, quam aliis immunitatibus et exemptionibus per nos

Contraria tollit.

¹ Videretur legendum *pecuniarias* (R. T.).

concessis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ecclesiis, monasteriis, congregationibus, collegiis, universitatibus, ordinibus, eorumque superioribus, et personis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacissimis et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis etiam vim contractus inducentibus decretis, in genere vel in specie, et ad imperatorum et regum instantiam, ac alias quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis, (quibus¹, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ac illis sufficienter, etiam ad hoc ut nulla prorsus immunitas, aliave quantumlibet consideratione et notâ digna exemptio cuiquam adversus praesentium tenorem suffragari debeat, derogatum esse declaramus), contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod ad subsidiorum huiusmodi solutionem cogi, aut interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi, ac eorum personis, locis, ordinibus, et etiam propriis nominibus, mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenoribus existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus huiusmodi gratiae impediri valeat

¹ Vocem *quibus* nos addimus (R. T.).

quomodolibet vel differri, et de quibus, quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quae quatenus praemissis adversentur, cuiquam nolumus ullatenus suffragari.

§ 6. Ceterum, quia difficile foret praesentes litteras ad singula quaeque loca, in quibus expediens esset, deferre, volumus et apostolicâ auctoritate praedictâ decernimus, quod earundem praesentium transumptis, et sigillo Antonii episcopi praedicti, aut cuiusvis in dignitate ecclesiasticâ etiam constitutae personae munitis, ea prorsus fides in iudicio et extra in omnibus et per omnia adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis
credi iubet.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxii iunii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 22 iunii 1622, pontif. an. II.

LXIII.

Odoardus Parmae et Placentiae dux in consalonarium sanctae Romanae Ecclesiae designatur¹

**Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.**

Ad Ecclesiae Romanae regimen, dispensatione divinâ, nostrorum nullo suffragio meritorum evecti, ex multis et gravissimis curae nostrae oneribus praecipuam sollicitudinem merito illi impendere conamur, ut pacem et tranquillitatem conservemus. Interdum enim, hoste humani generis instigante, nonnulli adversus ius et fas sese extollentes, terminos, quos posuerunt patres nostri, praerumpere, et reipublicae statum improbe perturbare nituntur, et, quod gravius est, sacra pro-

Exordium a
necessitate in-
stitium armis
administrandi et
a laudibus Far-
nesiorum peti-
tum.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

fanis miscere, et Deo resistere impiissime non verentur; qui dum arma spiritualia parvipendunt, temporalia provocant; quo fit, ut sicut illa adhibere per nosmetipsos non valemus, ita etiam personis, quae ista pro re natâ ad nutum nostrum tractare viriliter, fideliterque possint, indigeamus. Quod sane munus quanti momenti, et quam in humanis praecipuum sit, huius sanctae Sedis mos et institutum declarant: quippe quod nonnisi viris fide, fortitudine et nobilitate eximiis illud committere consueverit. Quapropter Romani Pontifices praedecessores nostri, pro suâ prudentiâ et sapientiâ, ex multis principibus militaribus laudibus praestantibus unum eligere soliti sunt, quem huic tantae provinciae praeficerent, ut non solum suo splendore illam exornaret, sed, cum opus foret, suis partibus abunde satisfaceret, et exaltaretur per eum exercituum Dominus in potentiâ brachii eius per arma iustitiae virtutis Dei. Veros¹ autem huiusmodi complures praedecessores nostri Romani Pontifices iamdiu, divinâ adspirante gratiâ, Romanâ in familiâ nobilitate ac bellicâ virtute praeclarâ, Farnesiâ scilicet, non semel reperierunt, eosque S. R. E. armorum potestatem summam gerere e republicâ eiusdem Ecclesiae esse compererunt. Quorum postremus bonae memoriae Raynutius Parmae et Placentiae dux fuit, parente genito bonae etiam memoriae Alexandro duce, singulari pietate et rebus adversus catholicae fidei hostes bello gestis tantâ gloriâ claro, ut in expugnandis munitissimis urbibus et fortissimis hostibus devincendis, antiquitatis² celebratissimis imperatoribus non concedat. Eius vero virtutem aemulatus Raynutius, quam patriis laudibus proxime incesserit, quamdiu patris auspiciis militavit, rebus fortiter ac sapienter a se

gestis satis ostendit. Eo nuper ex humanis a Domino evocato, licet superstitem nulum natum reliquerit, qui per aetatem muneri par esse possit, tamen dilectum filium nobilem adolescentem Odoardum Parmae et Placentiae ducem reliquit, qui tantum annis processit, ut brevi possit paternae et avitae virtutis, pietatis praesertim, et erga Ecclesiam Romanam singularis fidei et devotionis successorem sese praestare, ac nostrae et omnium expectationi cumulate respondere. Id quod non patrium solum genus, ac praedicti Odoardi ducis indoles et educatio, sed etiam materna origo in Domino firmiter nos sperare suadent: quippe quod ex Aldobrandinâ familiâ omni splendore decoratâ prodierit, in qua in regendâ universali Ecclesiâ immortalis memoriae Pontificem praedecessorem nostrum Clementem VIII censemus, praeter complures sanctae Romanae Ecclesiae laudatissimos cardinales, praelatos, et bello duces, qualis fuit bonae memoriae Ioannes Franciscus Aldobrandinus Meldulae dux, praedicti Odoardi ducis avus, qui, huius sanctae Sedis copias non semel pro fidei catholicae defensione ducendo, virtutis et prudentiae militaris singulare specimen dedit, sibique et posteritati suae eximiam ad imitandum industriae et roboris famam reliquit. Quamobrem eius liberi, divinâ favente gratiâ, paternis, aliorumque maiorum laudibus domesticis incitati atque exemplis, tam domi in sacrâ purpurâ, quam militiae contra hostes religionis catholicae militantis⁴, familiae gloriam non solum conservare, sed etiam amplificare feliciter adnituntur.

§ 1. Quibus, aliisque iustis de causis animum nostrum moventibus, habitâ cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus in consistorio nostro secreto deliberatione maturâ, de illorum consilio et unanimi assensu, motu proprio et ex certâ

Gregorius
Odoardum Far-
nesium S. R.
E. confalone-
rium creat.

¹ Videretur legendum *viros* (R. T.).

² Edit. Main. legit *devinciendis, antiquitati* (R. T.).

⁴ Videretur legendum *militantes* (R. T.).

scientiâ nostrâ, praedictum Odoardum ducem, quamdiu vixerit, nostrum et eiusdem Ecclesiae confalonerium, cum iurisdictione, praeeminentiis, honoribus, oneribus, libertatibus, immunitatibus, stipendiis, iuribus et emolumentis debitis et consuetis, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, constituimus et declaramus, ac officium huiusmodi ei toto vitae suae tempore modo et formâ praemissis concedimus et assignamus: praedictoquo Odoardo duci ea quae ad huiusmodi officium spectant, necnon omnia et singula, quae nostram et dictae Ecclesiae dignitatem et utilitatem quovis modo ipse pertinere et fore opportuna cognoverit, quaeque alii quondam dictae Ecclesiae confalonerii facere potuerunt, debuerunt seu consueverunt, faciendi, exercendi et statuendi;

Eique, ut Ecclesiae claves cum aliis insignibus gestare possit, concedit.

§ 2. Nec non in testimonium huiusmodi nostrae constitutionis et declarationis super propriis insignibus vel aliis quibusvis rebus, necnon ubicumque et quomodocumque id sibi honori et ornamento futurum existimaverit, aut quacumque etiam ratione libuerit, Ecclesiae claves cum vexillis et ornamentis per alios confalonerios gestari solitas, gestandi, et illis utendi, plenam et liberam, auctoritate et tenore praedictis, eidem facultatem concedimus et impertimur.

Eique parendum decernit.

§ 3. Universis autem et singulis provinciarum, civitatum, terrarum, et aliorum locorum dictae Romanae Ecclesiae subiectorum praesidentibus, necnon baronibus et gubernatoribus, quocumque nomine nuncupatis, ipsorumque locorum communitatibus, universitatibus, necnon nostris et dictae Ecclesiae stipendiis militantibus ducibus, et militum tribunis, ac copiarum praefectis, ac praedictis baronibus, atque aliis, ad quos id quovis modo spectat, districtè praecipiendi mandamus, ut ipsum Odoardum ducem ad huiusmodi officium, omni morâ et recusatione postpositâ, re-

cipiant et admittant, eique in iis, quae ad idem munus pertinent, pareant atque obediant, ac in omnibus faveant et assistant.

§ 4. Volumus autem, ut idem Odoardus dux, priusquam officio huiusmodi fungi incipiat, de illo fideliter exercendo, ac de obedientiâ et fide debitâ erga nos et successores nostros Romanos Pontifices atque Ecclesiam praedictam servandâ, in manibus nostris, seu dilecti filii Ludovici tituli sanctae Mariae Transpontinae presbyteri cardinalis Ludovisii nuncupati, nostri secundum carnem ex fratre germano nepotis, S. R. E. camerarii, sive alterius personae ab eo deputandae, in formâ solitâ praestet iuramentum.

Iuramentum fidelitatis ab Odoardo praestandum.

§ 5. Ceterum eundem Odoardum ducem per praesentes monemus, et in Domino hortamur, ut hoc munus ad Dei laudem et gloriam, ac nostram et eiusdem Ecclesiae dignitatem et utilitatem tanto studio administret, ut nos huius deliberationis nunquam poeniteat, et conceptam de illius virtute expectationem optati fructus consequantur.

Admonitio de benegerendo munere.

§ 6. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum constitutionis, declarationis, assignationis, concessionis, impartitionis, mandati, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Clausulae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII, quinto kalendas iulii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 27 iunii 1622, pontif. an. II.

EGO GREGORIUS

Papae subscriptio.

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

Perfice gressus meos in semitis tuis.

† Ego Antonius cardinalis Saulius, decanus.

Cardinalium subscriptiones.

† Ego Franciscus Maria cardinalis a Monte, episcopus Portuensis.	† Ego R. tituli S. Alexii presbyter cardi- nalis Ubaldinus.
†	†
† Ego Alexander cardinalis Montaltus, episcopus Albanensis, S. R. E. vice- cancellarius.	† Ego Gabriel tituli S. Bartholomaei in In- sula presbyter cardinalis de Freso.
†	†
† Ego Octavius episcopus Praenestinus, cardinalis Bandinus.	†
†	†
† Ego A. tituli S. Laurentii in Lucina presbyter cardinalis Perettus.	† Ego S. presbyter cardinalis S. Susannae, S. R. E. bibliothecarius.
†	†
†	†
†	†
† Ego Dominicus Ss. Apostolorum cardi- nalis Gymnasius.	† Ego Guido tituli S. Mariae de Populo presbyter cardinalis Bentivolus.
†	†
† Ego Carolus tituli S. Caesarei cardi- nalis Madrutius.	† Ego P. tituli S. Salvatoris in Lauro pre- sbyter cardinalis Valerius.
†	† Ego Itelius Fridericus tituli S. Laurentii in Panisperna cardinalis de Zolleren.
† Ego S. tituli S. Chrysogoni presbyter cardinalis Burghesius.	†
† Ego M. tituli S. Onuphrii presbyter car- dinalis Barberinus.	†
† Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Mil- linus.	† Ego Fr. Desiderius tituli S. Clementis cardinalis de Cremona.
†	† Ego tituli S. Mariae in Via cardinalis Pignatellus.
†	†
†	† Ego L. tituli S. Mariae Transpontinae car- dinalis Ludovisius, S. R. E. camerarius.
† Ego F. tituli S. Augustini presbyter car- dinalis Verallius.	† Ego F. tituli S. Matthaei in Merulana presbyter cardinalis Sacratius.
† Ego Ioannes Baptista tituli S. Caeciliae presbyter cardinalis Lenius.	†
†	† Ego Marcus A. tituli S. Eusebii presby- ter cardinalis Goradinus.
†	†
† Ego R. tituli S. Martini in Montibus pre- sbyter cardinalis Rivarola.	†
†	†
†	†
†	†
† Ego cardinalis Borgia tituli S. Crucis in Hierusalem.	†
†	†

† Ego Hippolytus S. Mariae Novae diaco-
nus cardinalis Aldobrandinus.

†
†
†
†

LXIV.

*Moniales omnes Hospitalariae regni Gal-
liarum, exceptis his quae in Urbe et
suburbiis Parisiorum commorantur,
Ordinariorum iurisdictioni subiiciun-
tur*¹.

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,

Dilecto filio Francisco tituli sancti Calixti
presbytero cardinali de la Rochefoucault
nuncupato, salutem et apostolicam bene-
dictionem.

Exordium.

Ad personam tuam, quam divina cle-
mentia magnis illustravit gratiarum mune-
ribus, paternae dirigentes considerationis
intuitum, dignum, quin potius debitum
reputamus, ut vota tua, praesertim ad pro-
superiorem et salubriorem regularium lo-
corum directionem tendentia, ad exaudi-
tionis gratiam libenter admittamus.

Causae mo-
niales hospita-
larias episcopis
subiiciendi.

§ 1. Cum itaque pro parte tuâ nobis
expositum fuerit, quod cum monasteria mo-
nialium Hospitaliarum nuncupatarum,
in Galliis instituta, magno eleemosynario
dicti regni in spiritualibus subiecta esse
noscantur, illorumque moniales, uti a su-
periore, qui oculos in eas, ut deceret,
intendat, remotae, quandoque cum populi
scandalo, divinique cultus, et earum sa-
lutis detrimento, disciplinam et instituta
regularia, quibus votis adstrictae existunt,
relaxare videantur; tu vero, qui praedicti
regni magnus eleemosynarius existis, pro-
vide considerans, te et pro tempore exi-
stentem magnum eleemosynarium ipsius

regni, propter locorum distantiam, tantis
monialium monasteriis invigilare non pos-
se, et, ob defectum alicuius iurisdictionem
in eis exercentis, diversa incommoda, abu-
sus et etiam disciplinae huiusmodi rela-
xationem irrepere posse, illisque salubri
aliquâ ratione obviare operae pretium
existere, monasteria ipsa, illorumque mo-
niales (infradictis dumtaxat exceptis) ab
eleemosynarii pro tempore existentis iu-
risdictione perpetuo eximi ac liberari, ac
Dioecesanorum iurisdictioni subiici sum-
mopere desideras; quare nobis humiliter
supplicari fecisti, quatenus votis tuis in
praemissis opportune providere de beni-
gnitate apostolicâ dignaremur:

§ 2. Nos igitur, te specialibus favori-
bus et gratiis prosequi volentes, huius-
modi supplicationibus inclinati, omnia et
singula monasteria, loca et hospitalia, in
quibus dictae moniales reperiuntur, ac
easdem moniales, illarumque ministros,
famulos et personas (praeterquam in ci-
vitate Parisiensi et illius suburbiis con-
sistentia, quae sub praesenti exemptione
propter vicinitatem et dicti eleemosynarii
residentiam nullatenus comprehensa esse
censeantur, sed eiusdem eleemosynarii
iurisdictioni perpetuo, ut prius, subiecta
remaneant) ab omni et quacumque iuris-
dictione, superioritate, visitatione, corre-
ctione et obedientiâ nunc et pro tem-
pore existentis ipsius regni magni eleemo-
synarii, de consensu charissimi in Christo
filii nostri Ludovici Francorum regis chris-
tianissimi, perpetuo apostolicâ auctoritate,
quoad spiritualia, eximimus et liberamus;
illaque sic exempta et liberata, Dioecesa-
norum locorum pro tempore existentium
omnimodae iurisdictioni et superioritati,
visitationi, correctioni et obedientiae (ita ut
deinceps perpetuis futuris temporibus Dio-
cesani locorum huiusmodi illa, quisque vi-
delicet in suâ dioecesi et districtu, visitare
et corrigere possint et debeant in omni-

Gregorius ita-
que eas eximens
a iurisdictione
magno sacellani
regni, Ordinario-
rum iurisdictione
in spiritualibus
subdit, Parisiis
exceptis.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

bus et per omnia, perinde ac si nunquam dicti eleemosynarii iurisdictioni supposita fuissent, et ab eorum institutionis exordio Dioecesanorum locorum superioritati, visitationi et obedientiae, quoad spiritualia, subiecta extitissent) auctoritate et tenore praemissis perpetuo subiicimus, submitimus et supponimus: ac ex nunc in perpetuum subiecta, submissa et supposita esse et fore;

Clausulae ad praesentium litterarum firmitatem.

§ 3. Praesentes quoque litteras semper validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac singulis Dioecesanis praedictis suffragari; sicque per quoscumque iudices, et causarum palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, et de latere legatos, et vicelegatos, Sedisque Apostolicae nuncios, iudicari et definiri debere, ac quicquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non monasteriorum, locorum et hospitalium huiusmodi institutionibus¹ et (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, illis, ac dilectis filiis eorum superioribus, et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, et motu proprio et consistorialiter, ac aliis in contrarium forsitan quomodolibet concessis. Quibus omnibus, etsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas gene-

rales mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma tradita ad hoc servanda foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae poenales.

§ 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae exemptionis, liberationis, subiectionis, submissionis, suppositionis, et decreti, ac derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Tusculi, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII, pridie kalendas iulii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 30 iunii 1622, pont. anno II.

LXV.

Revocatio quarumcumque concessionum vivae vocis oraculo factarum, exceptis oraculis factis S. R. E. cardinalibus, et eorum manu firmatis.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex, in speculâ militantis Ecclesiae divinâ providentiâ constitutus, gratias et indulta a se et praedecessoribus suis concessa, iustis interdum suadentibus causis, iuxta creditum sibi pastoralis officii debitum moderatur aut revocat, prout, rerum et temporum qualitatibus debite pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Itaque motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula indulta, facultates, privilegia, gratias et concessionem quascumque spirituales et ecclesiasticas, tam ad forum

Revocatio de qua in rubrica.

¹ Voces et statutis hic delemus (R. T.).

interius, quam ad exterius spectantes, ac tam ad supplicationem partium, quam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus, a Sede Apostolicâ, quae tamen vivae vocis oraculo, hactenus quodcumque et qualitercumque, ex quavis etiam de necessitate exprimendâ causâ, quibusvis collegiis, capitulis, ordinibus, tam Mendicantium quam non Mendicantium, societatibus, etiam Societati Iesu, ac congregationibus quibuslibet, sive eorum et earum respective praepositis, decanis, magistris, ministris, praelatis, prioribus, rectoribus, generalibus vel provincialibus, aut aliis quocumque nomine nuncupatis superioribus, etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi praedictae immediate subiectis, cuiuscumque dignitatis, praeeminentiae, aut quovis privilegio munitis (non tamen ad supplicationem regum) concessas, in iis videlicet, quae non sunt sortita effectum, tenore praesentium revocamus, cassamus, tollimus, abrogamus et annullamus, ac revocata, cassata, sublata, abrogata et annullata, viribusque et effectu vacua perpetuo fore et esse, neque in posterum cuiquam suffragari posse vel debere, neque aliquem iis de cetero uti ullo modo posse, etiamsi expressa et specifica mentio, etiam de verbo ad verbum, de iis facienda esset, decernimus et declaramus.

Exceptio de qua in rubrica similiter dicitur. Clausulae praeservativae.

§ 2. Firmius tamen et in suo robore permanentibus omnibus indultis et aliis concessionibus praedictis vivae vocis oraculo S. R. E. cardinalibus ad ipsorum vel aliorum quorumcumque favorem, propriâ S. R. E. cardinalium manu firmatis, pro ipsis vel aliis factis, et de quibus iidem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales testimonium in scriptis praebuerunt.

Clausulae praeservativae.

§ 3. Decernentes, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, etiam ex eo quod quicumque in praemissis interesse habentes, seu habere praetendentes, ad

hoc vocati et auditi non fuerint, de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae seu alio quocumque defectu notari, impugnari, redargui, ad ius vel controversiam revocari, ad terminos iuris reduci, aut adversus illas quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari nullatenus posse, sed illas semper validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere;

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos et nuncios (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula sublatâ.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, ordinibus, societatibus et congregationibus praedictis, eorumque praepositis, decanis, magistris, ministris, praelatis, prioribus, rectoribus et aliis superioribus praedictis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis in genere vel in specie, ac aliâs in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro plene et suffi-

Clausulae derogatoriae.

cienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra illud, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae;

Publicationem in Urbe omnes ligare decernit.

§ 7. Quodque eadem praesentes litterae, seu illarum exempla, ad valvas basilicarum sancti Ioannis Lateranensis, ac Principis apostolorum de Urbe, et in acie campi Florae affixae, omnes ita arctent et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die II iulii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 2 iulii 1622, pontif. an. II.

LXVI.

Contra haereticos in locis Italiae et insularum adiacentium quovis praetextu commorantes, eorumque fautores.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romani Pontificis beati Petri apostolorum Principis successoris munus exigit, ut pro incumbente dominici gregis curâ et sollicitudine, praedecessorum suorum constitutiones, eas praesertim, quae ad sacrosanctae fidei catholicae conservationem pertinent, quo suum perpetuum sortiantur effectum et inviolabiliter observentur, innovet et extendat, prout, rerum et temporum qualitatibus debite compensatis, conspiciit in Domino salubriter expedire.

Clemens VIII edidit Constitutionem CXXXVI,

§ 1. Aliàs siquidem a felicis recordationis Clemente VIII praedecessore nostro

emanarunt litterae tenoris subsequenter, videlicet: *Cum sicut non sine, etc. (Omittitur residuum quia habes in tom. X, pag. 279).*

§ 2. Nos inviolabili dictarum Clementis litterarum et in eis contentorum quorumcumque observationi, quantum nobis ex alto conceditur, peramplius providere volentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, Clementis praedecessoris litteras, cum omnibus et singulis in eis contentis, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illasque innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus.

Hinc Pontifex illam omnino praecipit observari.

§ 3. Insuper ne ullus haereticus in locis Italiae et insularum adiacentium, neque etiam sub commercii, mercimonii, aut alio quovis praetextu, domicilium contrahere, seu domum apertam habere propriam vel conductam aut gratis concessam, seu habitari aut morari possit, earundem tenore praesentium, prohibemus, ac respective statuimus et ordinamus.

Et plenius modo disponit contra haereticos.

§ 4. Contra prohibitioni autem ac statuto et ordinationi nostris huiusmodi non parentes seu contravenientes, cuiusvis status, gradus, ordinis et dignitatis, tam ecclesiasticae quam secularis, existentes, iuxta formam iuris procedatur, et puniantur.

Contravenientibus poenas indigit.

§ 5. Et simili modo eos, qui haereticos praedictos receptaverint, eisque quoquo modo, contra praesentium litterarum tenorem, favorem, opem seu auxilium praebuerint, uti fautores et receptatores haereticorum puniri;

Illorum fautores uti haereticos puniri iubet.

§ 6. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam S. R. E. cardinales, et de latere legatos (sublatâ eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a

Et ita et non aliter iudicari mandat.

quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, auctoritate et tenore praedictis decernimus et declaramus.

Quibuscum-
que non obstan-
tibus.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Publicationem
in Urbe obliga-
re decernit.

§ 8. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae: quodque aedem praesentes, post duos menses a die illarum publicationis computandos, omnes et singulos, ad quos spectat, arceant et afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die II iulii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 2 iulii 1622, pontif. an. II.

LXVII.

Impositio decimarum pro Republica Venetorum ratione belli contra Turcas¹.

Venerabili fratri Ludovico episcopo Montis-flasconensi, moderno et pro tempore existenti nostro et Sedis Apostolicae in dominio Venetorum nuntio,

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater,

salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Sacrosanctae militantis Ecclesiae regi-
mini per abundantiam divinae gratiae,
nullo licet meritum suffragio, praepo-
siti, inter graves sollicitudines, quibus pro
credito nobis apostolicae servitutis officio
assidue premimur, ea est praecipua, quam

continua pericula atque discrimina, quae
a nefario Christi nominis hoste, Turcarum
tyranno, principibus et populis christianis
nunquam non impendent, nobis conficit;
quapropter, etsi Domini Dei exercituum,
qui sponsam suam Ecclesiam sanctam
protegit, praesidio potissimum confida-
mus, cogimur tamen pro debito pastoralis
muneris in id omni cogitatione, omni-
que curâ incumbere, ut provisionis nostrae
ministerio, adhibitis catholicorum princi-
pum viribus, mala huiusmodi procul a
populo christiano arceantur.

Causae de-
cimam impo-
nendi.

§ 1. Cum vero plus satis constet, eum-
dem impium Turcarum tyrannum nihil
avidius quaerere, quam christianos popu-
los invadere, et, christianam religionem
exterminando, abominationem suam plan-
tare ac propagare, eiusque vires, nostris
facientibus peccatis, malo nostro admoniti
cogamur timere; omni¹ curâ et sollicitu-
dine praecavere, multoque magis castra
Domini custodire et praemunire nos oportet
hoc tempore, quo², cum ab expeditione
contra christianos multis annis abstinerit,
eos verisimile sit diutius non cessaturum,
sed eius potius diu compressam rabiem
vehementius erupturam. Quod malum nos
paternâ sollicitudine iam dudum metuentes
pro officii nostri debito Venetorum prae-
cipue nobilissimam Rempubicam, quae
hostibus maxime exposita esse dignoscitur,
non semel in Domino cohortati sumus,
ne insidiarum plenâ cum impiis pace,
quibus non est pax, confideret, sed pru-
denter caveret, suasque arces, portus et
loca muniret, classem, et alia ad bellum
necessaria, compararet et paratam habe-
ret. Cum autem ingentes sumptus haec
res postulet, felicitis recordationis Clemen-
tis VIII et Pauli V aliorumque Romano-
rum Pontificum praedecessorum nostro-
rum vestigiis inhaerentes, eam Rempu-

¹ Edit. Main. legit *omnique* (R. T.).

² Vocem *quo* nos deesse censuimus (R. T.).

blicam id enive flagitantem ecclesiasticis auxiliis prompto libentique animo adiu-
vare¹ decrevimus, attendentes non solum
nos eius unius salutis, verum etiam mul-
torum ac omnium Italiae populorum inco-
lunitati consulere, cum ipsa sit magnum
totius Italiae munimentum, ac firmissi-
mum maris Adriatici propugnaculum. Qua-
mobrem aequum et rationi consentaneum
esse duximus eidem Reipublicae, eorum-
dem Clementis et Pauli praedecessorum
exemplo, subsidio decimarum ex fructibus
et redditibus totius cleri eiusdem Status
Venetorum pro eisdem usibus ad certum
tempus attribuendo subvenire, firmam in
Domino fiduciam habentes fore, ut ea Res-
publica, hac testificatione paternae volun-
tatis erga se nostrae, non solum sese
munitam, et pro re natâ ad resistendum
communi hosti paratam in dies magis
conservet, sed etiam ad pristinas belli
vires resumendas contra eundem Turca-
rum tyrannum excitetur, ut ille christia-
norum armis ab Europae sinibus aliquando
detrudatur.

Impositio de-
cimae a clero,
tam seculari
quam regulari
persolvendae.

§ 2. Nos igitur, istis aliisque gravissimis
et iustissimis de causis moti, motu pro-
prio et ex certâ scientiâ ac de apostolicae
potestatis plenitudine nostris, tenore prae-
sentium, indicimus et imponimus sexdecim
decimas integras omnium et quorumcum-
que fructuum, reddituum et proventuum
quarumcumque ecclesiarum patriarcha-
lium, archiepiscopalium, episcopalium,
abbatialium, capitularium et conventua-
lium, prioratum quoque, praepositura-
rum, praepositatum, praeceptoriarum,
canonicatum, praebendarum, dignitatum
etiam maiorum ac principalium, persona-
tum, administrationum et officiorum,
ceterorumque beneficiorum ecclesiastico-
rum, cum curâ et sine curâ, secularium
ac sancti Benedicti, sancti Augustini, Clu-

¹ Edit. Main. habet *adiuvant.*, scilicet *adiu-
vantes*, sed aliud requirit syntaxis (R. T.).

niacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis,
sancti Basilii, Sylvestrinorum, et, qui pro-
prietates redditusque certos ex privilegio
apostolico vel aliâs possident, Mendican-
tium, et quorumvis aliorum Ordinum u-
triusque sexus, et congregationum¹ (non
tamen earum, quae inferius descriptae
sunt) ac militiarum regularium in universo
dominio dictae Reipublicae Venetorum
existentium; ac insuper alias sexdecim
decimas omnium et quarumcumque pen-
sionum annuarum super fructibus, reddi-
tibus et proventibus supradictis assigna-
tarum et assignandarum ab omnibus et
quibuscumque patriarchis, primatibus, ar-
chiepiscopis, episcopis, et aliis ecclesiarum
praelatis, ceterisque cuiuscumque status,
gradus, dignitatis et conditionis personis
(exceptis dumtaxat venerabilibus fratribus
nostris S. R. E. cardinalibus, nec non di-
lectis filiis fratribus hospitalis S. Ioannis
Hierosolymitani, ac fratribus Mendicanti-
bus praedictis, et insuper beneficiis ec-
clesiasticis officio sanctae inquisitionis hae-
reticae pravitatis in dicto Dominio instituto
unitis, annexis et applicatis, quos cardina-
les ac fratres hospitalis praedicti, ac
beneficia praedicto inquisitionis officio u-
nita, in totum; fratres vero Mendicantes,
pro medietate dumtaxat ab eisdem deci-
mis et illarum solutione immunes et
exemptos esse volumus et decernimus),
ecclesias, monasteria, et beneficia ac pen-
siones, seu fructus, aut illorum partem
huiusmodi in eodem Dominio, quocumque
iure ac titulo, obtinentibus et obtenturis,
nec non ab universis etiam oeconomis,
commendatariis, atque administratoribus,
perpetuis et temporalibus, usufructuariis
similiter, fructus omnes vel illorum par-
tem loco pensionum annuarum, vel pen-
siones, et alia huiusmodi iura ex quacum-
que auctoritate apostolicâ, in toto vel in

¹ Edit. Main. legit *congregationis* (R. T.).

parte, reservata habentibus et habituris, sive secularibus, sive quorumcumque ordinum, congregationum, et militiarum praedictorum regularibus, et ab ipsis etiam ecclesiis, capitulis, conventibus, ordinibus, congregationibus, personis, collegiis, militiis, massis et locis praedictis, quacumque amplissimâ et firmissimâ exemptione et immunitate reali, personali, vel mixta, antiquâ et immemorabili, pacificâ et continuâ, etiam ex titulo quantumvis oneroso suffultis, integraliter et cum effectu numerandas, persolvendas et consignandas; ulterius, supradictis de causis ac exemplo Clementis et Pauli praedecessorum praedictorum adducti, motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus imponimus et indicimus novem decimas omnium et quorumcumque fructuum, reddituum et proventuum ad Cassinensem, aliâs sanctae Iustinae de Padua, Lateranensem, Carthusiensem, Montis Oliveti, sancti Salvatoris, Camaldulensem, sanctae Mariae Vallis Umbrosae, sancti Georgii in Alga Venetiarum, Caelestinorum, Cisterciensem provinciae Lombardiae, Cruciferorum, et sancti Hieronymi congregationes, earumque monasteria, abbatiales vel conventuales aut alias mensas, prioratus, praeceptorias, praeposuras, beneficia, et officia, cum curâ et sine curâ, membra, grangias et alia loca illis annexa, in dicto Dominio consistentia, quovis modo pertinentium¹ solvendas etiam per ipsas congregationes, earumque superiores, abbates, priores, praepositos, conventus, capitula et personas (ultra subsidia Montis Religionis, seu quadringentorum millium scutorum, et quartae partis eorundem fructuum, reddituum et proventuum, et alia onera quae per Sedem Apostolicam eis imposita, aut aliâs persolvunt, seu persolvere promiserunt) similiter numerandas, et persolvendas, et consignandas secundum verum

¹ Edit. Main. legit *pertinentia* (R. T.).

annuum valorem fructuum, reddituum et proventuum; et ad hunc effectum (licet felicitis recordationis Pius Papa V, nonnullis tunc causis adductus, et Clemens, ac novissime Paulus praedecessores nostri praedicti, et ex aliis tunc expressis causis, easdem congregationes a decimis super fructibus et redditibus ecclesiasticis deinceps ubivis, etiam in Dominio Venetorum, et ex quacumque causâ imponendis liberar et immunes fecerint) pari motu, scientiâ, auctoritate, et de apostolicae potestatis plenitudine) quoad fructus, redditus, et proventus ad ipsas congregationes, et quamlibet earum, in dicto Dominio Venetorum spectantes, immunitates, exemptiones ac omnes et quoscumque contractus, scripturas, conventiones, transactiones, concordias, pacta, instrumenta, obligationes, etiam in formâ camerae apostolicae, et iuramento, vel alia quavis firmitate roborata, praesertim inter Pium et Clementem, ac Paulum praedecessores praedictos et cameram apostolicam, et pro eâ S. R. E. camerarium, vel thesaurarium generalem, aliosve quoscumque tunc existentes, et eiusdem camerae ministros, quantumvis amplâ et sufficienti facultate ad praemissa facienda suffultos, ex unâ, et congregationes ultimo dictas, illarumque procuratores ex alterâ partibus, ac omnia et quaecumque privilegia, indulta, libertates, exemptiones, immunitates, hac de causâ in hunc usque diem eisdem congregationibus etiam ex causâ et titulo oneroso concessa, hac vice dumtaxat, et ex causis supradictis, suspendimus, ac ipsis congregationibus, quoad novem decimas praedictas, hac vice, ut praefertur, suffragari nolumus (illa vero aliâs in suo robore permanere decernimus), ipsasque congregationes), ex gravissimis causis praedictis, novem decimis huiusmodi oneramus, et¹, quum ceteris secularibus ac regularibus clericis personis eiusdem Do-

¹ Coniunct. et nos addimus (R. T.).

mini Venetorum sexdecim, ut praefertur, indixerimus, tali nostrae impositioni acquiescere, ac tacitas et contentas esse volumus.

Per octo annos huiusmodi decimae persolvendae.

§ 3. Universas vero et singulas personas, quavis dignitate vel auctoritate fungentes, tam supradictas ecclesias, monasteria, et beneficia quomodolibet obtinentes, ac pensiones, seu fructus, aut earum partem sibi, ut praefertur, reservatas percipientes, quam ultimodictas congregationes, et eorum unumquemque, tam coniunctim quam divisim, ad huiusmodi decimas in octo annis, binas videlicet decimas dumtaxat quolibet anno, et quoad ultimodictas congregationes singulas tantum decimas cum unâ octavâ parte alterius decimae, quoad dictos autem fratres Mendicantes singulas similiter decimas quotannis durante octennio a¹ die 11 iunii proxime praeteriti, qua ultima concessio expirat, computando, et ut sequitur finiendo, in certis terminis per te praefigendis integre persolvendas efficaciter teneri, et vere obligatos esse; iisdemque pensionariis, aut eorum alicui, pensiones annuas praedictas (quantumlibet exemptas, et sub quibusvis obligationibus etiam in formâ camerae, et iuramento, etiam de non contraveniendo, et forsân de non impetrando gratias nostras contra eos, et de non utendo concessis firmatas, aut aliâs vallatas, et forsân aliis cautelis et decretis munitas) causam donationis super iisdem fructibus et pensionibus, etiam medio cedularum banchi, seu in formâ depositi habentibus, et intra octo annos praedictos habituris (etiâsi ipsi, a quibus pensiones huiusmodi solvendae sunt, iuri et actioni petendae, vel retinendae portionis, aut ratae partis pensionarios tangentis iureiurando renunciaverint) ulla privilegia aut indulgentias, sub quacumque verborum formâ aut expressione concepta, quoad hoc nullatenus suffragari volumus.

1 Praep. a nos addimus (R. T.).

Sicque, et non aliter, in praedictis universis et singulis per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum palatii apostolici auditores, et S. R. E. cardinales, in quavis causâ et instantiâ (sublatâ eis et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 4. Ut autem huiusmodi decimae facilius exigantur, fraternitatem tuam, ac venerabiles fratres patriarcham Venetiarum et episcopum Vicentinum, ad dictas decimas exigendas, ducique et Dominio praedictis, sive eius ministris ad id specialiter deputatis, statim nullâ interpositâ morâ, et sine aliquâ prorsus diminutione, retentione aut detractioe (etiam non detractis quinque pro centenariio camerae nostrae praedictae in exactione talium decimarum applicari consuetis) integre consignandas, earumdem decimarum collectores et exactores per praesentes constituimus et deputamus; ac tibi et patriarchae Venetiarum ac episcopo Vicentino (pro onere, quod in exactione decimarum huiusmodi sustinebitis) quatuor millia scuta auri in auro ex eisdem decimis detrahendi¹, et illorum medietatem inter vos pro aequali portione, et quolibet anno eiusdem octennii, pro ratâ distribuendi et dividendi, reliquam vero medietatem subcollectoribus et aliis exactoribus ac procuratoribus ad easdem decimas colligendas deputatis etiam quolibet anno pro ratâ (habitâ ratione laboris et amplitu-

Collectorum deputatio.

1 Edit. Main. hic legit *detrahenda* et postea *assignan. et distribuendi*. Certe mendum irrepit: vel enim omnia gerundia in casu secundo ponenda, ut regantur a verbis *potestatem concedimus* in fine §; vel omnia in quarto casu, ut regantur a verbis *constituimus et assignamus* quae praecedunt (R. T.).

Collectorum
facultates.

dinis cuiuscumque civitatis et dioecesis) loco salarii seu stipendii et mercedis assignandi et distribuendi (ita tamen, ut non quotannis huiusmodi quatuor millia scuta, sed in toto octennio integra summa eorumdem quatuor millium scutorum, pro ratâ quolibet anno, detrahatur, ac tam vos et quilibet vestrum, quam ipsi subcollectores et alii praedicti, ratione fructuum ecclesiarum quibus nunc praeesse dignoscimini, aut imposterum praefici, vel beneficiorum obtentorum, aut quae obtinere, nec non fructuum et pensionum reservatorum et assignatarum, aut¹ quos et quas vobis assignari posthac contigerit, decimas ipsas pro vestrà et illorum ratâ, et illorum quemlibet tangente, integre et realiter persolvere omnino teneamini, et dictâ assignatione et distributione contenti esse debeatis, nec quidquam aliud vos et vestrum quilibet praetendere possit); ac² tibi et aliis praedictis a dictis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, electis, administratoribus, commendatariis, abbatibus, prioribus, praepositis, capitulis, conventibus et aliis personis (supra expressis exceptis) easdem decimas, ut praefertur, per nos impositas petendi, exigendi et colligendi, eisque, tam in genere quam nominatim et in specie, ut illas solvant, sub privationis beneficiorum ecclesiasticorum per eos quomodolibet obtentorum, aliisque, prout nobis³ videbitur, poenis etiam pecuniariis, ac demum per sententias et censuras ecclesiasticas, mandandi et praecipendi, et, pro earumdem decimarum faciliiori exactione, unum, vel plures subcollectores, qui, si in dignitate ecclesiasticâ constituti sint, pari ac tu, vigore praesentium, facultate fungantur, per locorum Ordinarios in quacumque civitate et dioecesi et loco sibi subiecto pro tempore deputatos appro-

bandi, et si quis ex ipsis Ordinariis intra aliquem brevem terminum vestro arbitrio praefigendum viros idoneos ad id deputare neglexerit, tibi, etiam sine illorum consensu, vestro arbitrio illos libere deputandi, et deputatos amovendi, aliosque eorum loco, toties quoties tibi videbitur, substituendi et subrogandi; ac solvere recusantes et differentes, et generaliter contradictores quoslibet et rebelles, et ne decimae huiusmodi solvantur persuadentes directe vel indirecte, per ipsas censuras ecclesiasticas, ac alia opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendi, auxiliumque brachii secularis contra eos ad hoc, si opus fuerit, invocandi; solventes vero de solutis quietandi et liberandi, a censurisque et poenis, quas dictâ occasione quomodolibet incurrerint, absolvendi; ac generaliter omnia et singula alia in praemissis, et circa ea necessaria seu quomodolibet opportuna, faciendi, ordinandi, mandandi et exequendi, plenam et liberam, auctoritate et tenore praedictis, facultatem concedimus et potestatem.

§ 5. Non obstantibus regulâ nostrâ de non tollendo iure quaesito, ac aliis quibusvis apostolicis, ac etiam in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si ipsis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, electis, administratoribus, commendatariis, abbatibus, prioribus, praepositis, capitulis, conventibus, congregationibus et aliis personis praedictis, vel quibusvis aliis, communiter aut divisim, ab eâdem sit Sede indultum, quod ad solutionem alicuius decimae non teneantur, et ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi vel excommunicari, seu extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo

Derogatio contrariorum.

¹ Particulam *aut* nos addimus (R. T.).

² Etiam coniunct. *ac deesse censuimus* (R. T.).

³ Ni potius legendum sit *vobis* (R. T.).

ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis et exemptionibus, etiam in corpore iuris clausis, ac litteris apostolicis, quibuscumque dignitatibus seu ordinibus, specialiter vel generaliter¹, sub quacumque verborum formâ expressis, etiamsi motu proprio, ac de apostolicae potestatis plenitudine, et consistorialiter, ac etiam in vim contractus emanaverint, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus ad verbum habenda esset mentio specialis, quae eis quoad praemissa nolumus in aliquo suffragari.

Decreta concilii Viennensis servanda.

§ 6. Volumus autem quod, iuxta ordinationem in concilio Viennensi super hoc editam, calices, libri et alia ornamenta ecclesiarum, monasteriorum, beneficiorum et aliorum piorum locorum divino cultui dedicata, ex causâ pignoris vel aliâ occasione solutionis decimarum huiusmodi, nullatenus capiantur, distrahantur vel occupentur; quodque praesentium litterarum transumptis tuo vel alterius praelati ecclesiastici sigillo et publici notarii subscriptione munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra, quae ipsis originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die II iulii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 2 iulii 1622, pontif. an. II.

LXVIII.

Episcopo Adurensi committitur regimen monasteriorum monialium Reformatarum Ordinis sancti Benedicti in Gallicae regno, in locum archiepiscopi Senonensis².

¹ Heic subde vocem *concessis* (R. T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

Gregorius Papa XV, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Aliàs a nobis emanarunt litterae tenoris subsequenter, videlicet: *Gregorius Papa XV, ad perpetuam rei memoriam.*

Ad militantis Ecclesiae, etc.¹

Refert praecedentes suas litteras, quibus nonnullis horum monasteriorum curam commiserat.

§ 2. Cum autem, sicut dictus Ludovicus rex nobis nuper exponi fecit, dictus Ioannes archiepiscopus non ita pridem, sicut Domino placuit, ab humanis decesserit; Henricus vero cardinalis praedictus publicis eiusdem regni negociis, necnon superiores² monachorum reformatorum huiusmodi gravissimis subditorum suorum negociis ita occupati respective existant, ut earumdem monialium regimini et directioni, prout opus foret, vacare nequeant: idcirco nos, pro nostri pastoralis officii debito in praemissis, quantum cum Domino possumus, opportune providere volentes, supplicationibus eiusdem Ludovici regis nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, venerabilem fratrem Sebastianum episcopum Adurensensem in locum praedicti archiepiscopi Senonensis, in et quoad praemissa, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, substituimus et subrogamus.

Episcopum Adurensensem archiepiscopo Senonensi subrogat.

§ 3. Quodque deinde perpetuis futuris temporibus, uno ex tribus praedictis³ obeunte, reliqui duo, aut unus ex eis, aliam personam ecclesiasticam pietate, doctrinâ et vitae sanctimoniâ praestantem nominare, dictaeque tres personae sic pro tempore nominatae visitatorem monasteriorum monialium huiusmodi eligere, ac ipsa monasteria, illorumque abbatissas et moniales pro tempore existentes, eorumque omnia bona mobilia et immobilia, cuiuscumque generis, speciei, valoris, naturae, quanti-

Aliquo ex deputatis decedente alium substitui posse per ceteros indulget.

¹ Omittimus textum heic inutiliter repetitum in edit. Main., quia illum iam habes supra pag. 507 huius voluminis (R. T.).

² Perperam ed. Main. legit *superiorum* (R. T.).

³ Nempe ex tribus supra designatis, pag. 508 b (R. T.).

Clausulae.

tatis et qualitatis existentia, regere et administrare possint et debeant.

§ 4. Praesentes vero litteras semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, statuimus atque decernimus.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ac omnibus illis, quae in litteris praeinsertis huiusmodi volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XVIII iulii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 18 iulii 1622, pontif. an. II.

LXIX.

Subsidium centum millium ducatorum ab ecclesiasticis regni Galitiae regi catholico pro fabricandis navibus ad defendendas oras maritimas ex infestationibus haereticorum et piratarum praestari posse permittit¹.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo,
Hispaniarum regi catholico,
Gregorius Papa XV.

Charissime in Christo fili noster, salutem
et apostolicam benedictionem.

Exordium a regis laudibus desumptum.

Eximius maiestatis tuae orthodoxae fidei conservandae et propagandae zelus, ac singularis in nos et Apostolicam Sedem devotio², aliaque praestantia merita plane exigunt, ut subsidia pro eiusdem fidei, tuorumque regnorum et subditorum ab ho-

sibus fidei defensione, ab eisdem subditis tuis prompte oblata, quantum cum Domino possumus, adiuvemus.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, subditi regni tui Galitiae, animadvertentes maiestatem tuam, crescentibus in dies magis in mari Oceano piratarum haereticorum infestationibus, pro civitatum, urbium et aliorum locorum maritimarum, portuumque dicti regni contra eorundem piratarum impetus, infestationes atque direptiones defensione, praesidium orae maritimae dicti regni octo navibus gravioribus galeonibus vulgo nuncupatis augere velle; eandem vero maiestatem tuam pro praemissis, necnon religionis catholicae ac obedientiae erga S. R. E. conservatione in tuis et exteris ditionibus et regnis, aliis gravissimis assidue sumptibus urgeri, ipsi ob gravia, quibus ab eisdem piratis afficiuntur, damna, pro sublevandis aliquâ in parte expensis ad hoc necessariis, tibi summam centum millium ducatorum monetae illarum partium, sub certis terminis ac modo et formâ exigendam, obtulerint;

§ 2. Regnum vero praedictum admodum pauper existat, eiusque reddituum maior pars sit ecclesiasticorum, qui etiam magnâ ex parte in dicto regno sunt in temporalibus domini, ita ut laici per se solos, propter eorum paupertatem, summam praedictam solvere non possint, tuaque maiestas nobis haec significaverit:

§ 3. Nos, etsi personas ecclesiasticas dicti regni respectu illius paupertatis valde gravatas esse perspectum habeamus, tamen, quia pro fabricâ tantum dictarum navium postulat, et mentis ac intentionis et deliberatae voluntatis nostrae est, praesentes pro hac vice et pro hac necessitate dumtaxat absque ullâ spe prorogationis concedere, neque id alioquin faceremus, summae centum millium ducatorum huiusmodi solutionem per eiusdem regni personas ecclesiasticas, quarum nihilomi-

Subditi regni Galitiae subsidium regi offerunt pro navibus construendis ad oras maritimas ex piratarum infestationibus defendendas;

Quod ab ecclesiasticis etiam solvi posse petit Philippus.

Concedit Gregorius.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Edit. Main. legit *devotionis*; sed alibi legitur *devotio* ut supra pag. 423 (A. T.).

nus etiam causa et salus agitur, adiuvandam ut infra existimavimus. Itaque, de venerabilium fratrum nostrorum nonnullorum S. R. E. cardinalium, quibus negocium huiusmodi mature examinandum et nobis referendum commisimus, consilio, omnes et singulas personas ecclesiasticas, tam seculares quam cuiusvis ordinis (et praesertim sancti Benedicti et Cisterciensis) etiam exempti, ac nobis et Apostolicae Sedi immediate subiecti, regulares, necnon monasteria utriusque sexus, conventus et collegia ac ecclesiarum capitula dicti regni, et in eodem regno commorantes et consistentia, ad conferendam et contribuendam proportionabiliter honestam portionem, iuxta cuiusque reddituum quantitatem, ita tamen ut rata cuiusque ecclesiastici sit minor proportionabiliter quam rata cuiuscumque laici, et non aliàs, aliter, nec alio modo, in solutione summae pecuniarum huiusmodi, dummodo tamen haec summa tam ab ecclesiasticis quam laicis persolvenda in totum centum millium ducatorum similium non excedat pro hac vice et pro dictâ fabricâ navium contra piratas dumtaxat, absque ullâ spe prorationis, teneri et obligatos esse decernimus.

Exactionem
tamen per ec-
clesiasticos fieri
mandat.

§ 4. Volumus autem, ut exactio ratae, per easdem personas ecclesiasticas conferendae et contribuendae, per personas similiter ecclesiasticas tantum a venerabili fratre moderno episcopo Salamantino deputandas fiat, et ad huiusmodi ratae solutionem nulli compellantur, qui redditus ad necessariam sustentationem dumtaxat possident, quodque rata a dictis ecclesiasticis, ut praefertur, percipienda in alios usus, quam navium praedictarum, pro quibus, ut praefertur, contribuitur, nullatenus convertatur, super quo maiestatis tuae conscientiam oneramus.

Episcopum
Salamantinum
praesentium lit-

§ 5. Quocirca eidem episcopo Salamantino per praesentes committimus et man-

damus, quatenus ipse, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte tuâ fuerit requisitus, solemniter publicans, faciat auctoritate nostrâ illas ab omnibus ad quos spectat inviolabiliter observari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

terarum
quotorem
putat. exa-
de-

§ 6. Non obstantibus dicti regni statutis et consuetudinibus, ac felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam in quibusvis generalibus conciliis editis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, personis, capitulis, monasteriis, conventibus, collegiis et aliis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis ac irritantibus, aliisque decretis, in genere vel in specie, ac aliàs in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, etiamsi pro eorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantia tollit.

Transumptis
credi iubet.

§ 7. Volumus autem, ut praesentium transumptis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique tam in iudicio quam extra adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIX iulii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 19 iulii 1622, pontif. an. II.

LXX.

Concessio fratribus Ordinis Praedicatorum de materiâ Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae inter se in privatis colloquiis disserendi.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam

Prooemium.

Eximii atque singulares fructus, quos dilecti filii fratres Ordinis Praedicatorum in militanti Ecclesiâ, cuius regimini, divinâ disponente clementiâ, praesidemus, attulerunt, et in dies afferunt, promerentur, ut eosdem fratres specialibus favoribus et gratiis, quantum cum Domino possumus, libenter prosequamur.

Paulus V decretum edidit quod hic Pontifex ampliavit in Constitutione praecedenti.

§ 8. Aliâs siquidem felicis recordationis Paulus Papa V praedecessor noster. (*Omittitur residuum decreti huius, quia habes supra cit. in nota ad rubricam Constit. LXVI, pag. 711*).

Concessio, de qua in rubrica

§ 10. Nunc autem nos eiusdem fratres Ordinis Praedicatorum, quos in visceribus gerimus charitatis, specialibus favoribus¹ et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dum-

¹ Edit. Main. legit *fructibus* (R. T.).

taxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, omnibus et singulis dicti Ordinis Praedicatorum fratribus, ut de cetero in quibuscumque privatis eorum colloquiis, seu conferentiis, inter se dumtaxat, et non inter alios, aut cum aliis, de materiâ eiusdem Conceptionis Beatae Mariae Virginis disserere et tractare, absque ullo poenarum in dictis decretis contentarum incursu, libere et licite possint et valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, licentiam concedimus et impartimur.

§ 11. Decernentes, fratres praefatos a quoquam quavis auctoritate desuper molestari, perturbari vel inquietari nullatenus posse aut debere; sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Et ita, et non aliter iudicari decernit.

§ 12. Non obstantibus singulis praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXVIII iulii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 28 iulii 1622, pontif. anno II.

LXXI.

Quod in excommunicationem et censuras ecclesiasticas non incurrant, qui frumenta et alias huiusmodi annonae species extra Statum Ecclesiasticum certis in casibus extrahunt¹

¹ Contra huiusmodi frumenta extrahentes extant nonnullae praedecessorem Pontificum leges quae recensentur in Const. XXII Pauli V Inter (in h. n. edit. XXIV in tom. XI, pag. 260).

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium. Romani Pontificis providentia circumspecta, ea quae iustas ob causas interdum statuta sunt, cum temporum ratio, et ipsa rerum experientia suadet, moderatur et immutat, prout conspicit in Domino salubriter expedire.

Paulus V et alii praedecessores contra extrahentes frumenta plures leges ediderunt.

§ 1. Aliàs siquidem a felicitis recordationis Paulo Papa V praedecessore nostro emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet: *Inter gravissimas curas, quas pro nostro munere assidue sustinemus, illa postrema non est, in quam nobis totis viribus incumbendum esse ducimus, ut nimirum almam Urbem nostram, et universam Ecclesiasticam Ditionem annonae caritate iamdiu graviter laborantem, quantum cum Domino possumus, liberemus, etc.*¹

Idem Paulus aliam addidit Constitutiones.

§ 2. Subinde vero per eundem Paulum praedecessorem accepto, a nonnullis dubitari, an per praeinsertas suas, aliasque litteras et provisiones supradictas etiam prohiberetur, ne frumenta, blada, legumina, et id annonae genus, etiamsi in propriis bonis in Statu Ecclesiastico existentibus essent recollecta, a locis Sedi Apostolicae immediate subiectis, ad loca eidem Sedi mediate subiecta, et a dictis locis sic mediate subiectis ad alia loca extra dictum Statum adspostarentur et conducerentur,² idem Paulus praedecessor motu proprio, etc.³

Gregorius iustis de causis excommunicatorem et censuras contra illos impositas casibus hic expressis non incurere decernit.

§ 3. Cum autem, sicut accepimus, nonnullorum locorum Status nostri Ecclesiastici nobis immediate subiecti personae frequens admodum commercium cum personis eiusdem Status nobis mediate subiecti, et e contra, propter locorum vici-

nitatem, seu aliàs, habeant; et¹ propterea easdem personas saepe censuris et poenis huiusmodi in eorum perniciem animarum variis modis illaqueari, contingat; nos, earumdem personarum conscientiarum securitati, et animarum saluti, commodisque paternâ charitate, quantum cum Domino possumus, prospicere volentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine:

Quod de cetero omnes et quaecumque personae, quae annonae in constitutionibus praedictis extrahi prohibitaee etiam² solummodo quantitatem, quae ad necessariam sustentationem suam et familiarum suarum unius anni sive usque ad novam messem sufficiat, extra Statum nostrum Ecclesiasticum huiusmodi nobis et S. R. E. immediate subiectum ad Statum mediate subiectum;

Primus casus.

Necnon quod pauperes, qui fasciculos spicarum in agris relictarum, unius diei labore collectos, pro victu et necessitate tantum suâ diurnâ;

Secundus casus.

Ac similiter quod Religiosi Mendicantes, qui granum, legumina et alia similia pro eleemosynâ datâ, pro victu conventuum suorum communi;

Tertius casus.

Ac praeterea quod rustici et pauperes operarii, qui mercedem diurnam, nonnisi in grano, aut aliis annonae generibus huiusmodi consequi possunt;

Quartus casus.

Quique ad mercatus pullos, ova, fructus, vel alia similia in parvâ quantitate ferunt, et ex eo pretio rerum praedictarum panem, farinam et similia pro suo et familiarum suarum usu et necessitate dumtaxat ex locis Status praedicti immediate subiecti ad loca Status nobis mediate subiecti, aut etiam extra Statum nostrum Ecclesiasticum extraxerint et asportaverint, dummodo omnis dolus et fraus absit

Quintus casus.

¹ Reliquum omittitur, quia habes in loco paulo ante cit. in notâ ad rubricam (R. T.).

² Heic delemus coniunct. *et* (R. T.).

³ Etiam hanc Pauli Const. habes supra loc. cit. in tom. XI, pag. 265 (R. T.).

¹ Coniunct. *et* nos addimus (R. T.).

² Potius legerem *eam* pro *etiam* (R. T.).

ac mercatura, excommunicationis poenam, ac censuras ecclesiasticas non incurrant, decernimus, statuimus et ordinamus.

Contrariisque
derogat.

§ 4. Non obstantibus praedictis Pauli praedecessoris et aliorum Romanorum Pontificum eiusdem Pauli expressis litteris, ceterisque contrariis quibuscumque. Admonemus autem, et in Domino hortamur omnes christifideles, ad quos spectat, ut nostro huiusmodi pastoralis indulgentiae beneficio minime abutantur, et agi meminerint de dispendio salutis aeternae.

Transumptis
quoque credi
mandat.

§ 5. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxx iulii MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 30 iulii 1622, pontif. an. II.

LXXII.

Confirmatio et ampliatio Constitutionis Clementis VIII circa novorum conventuum regularium erectiones¹.

Gregorius Papa XV.

Enunciatur
tenor Constitu-
tionis Clemen-
tis VIII.

Cum aliàs felicitis recordationis Clemens Papa VIII decreverit, Ordinarios locorum licentiam ad novos conventus cuiuscumque praesertim Mendicantium Ordinis in civitatibus et locis eorum ordinariae iurisdictioni subiectis erigendos impartiri non posse, nisi vocatis et auditis aliorum in eisdem civitatibus et locis existentium conventuum prioribus, seu procuratoribus, et aliis interesse habentibus, et causâ servatis servandis cognitâ, in eisdem civitatibus et locis novos huiusmodi erigendos conventus, sine aliorum detrimento,

¹ Const. Clem. VIII est in tom. XI, pag. 21 (R. T.).

commode sustentari posse, constiterit; si vero ab eorum sententiis ad Sedem Apostolicam provocari et appellari contingerit, ipsos Ordinarios tamdiu erectionem novorum conventuum suspendere debere, quamdiu a dictâ Sede in eâ causâ pronunciatum extiterit, nec aliàs, prout in decreto huiusmodi plenius continetur.

§ 2. Verum per piae memoriae Paulum Papam V accepto, plerosque ex Ordinariis praedictis, favore vel nimia exposcentium importunitate ad novos conventus seu domus, praeter et contra tenorem praedicti decreti, erigendos plerumque adduci, quo fit ut, non habitâ debitâ eleemosynarum seu reddituum cuiuscumque monasterii, conventus, seu domus ratione, monachi, seu fratres, aut religiosi ibi degentes, manuteneri nequeant, et ad tam exiguum numerum reducantur, ut cultus divinus in eorum ecclesiis destituatur, ibique regularis disciplina, ut convenit, conservari non valeat; sacra congregatio illustrissimorum DD. cardinalium negotiis regularium praepositorum, ad quos idem Paulus Papa V negotium huiusmodi reiecerat, tot incommodis obviam ire, eisque aliquod opportunum remedium adhibere cupiens, decreti huiusmodi veriores ac totos tenores praesentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur¹, pro plene et sufficienter expressis habens, vivae vocis oraculo a SS. D. N. Gregorio Papa XV habito, decretum praedictum, quatenus opus sit, innovat et in usum reducit.

Decretum cardinalium praepositorum negotiis regularium Gregorius innovavit.

§ 3. Volens, quod de cetero monasterium, conventus, domus, congregatio, vel societas religiosorum, seu regularium cuiuscumque, etiam Mendicantium, Ordinis, societatis et instituti, quocumque nomine nuncupentur, etiam si de illis particularis, expressa et specifica mentio habenda esset, in quacumque civitate, vel oppido, seu quocumque alio loco non erigantur,

Ampliatque et extendit.

¹ Edit. Main. legit *inserentur* (R. T.).

nisi in eo saltem duodecim fratres, aut monachi, seu religiosi inhabitare, ac ex redditibus et consuetis eleemosynis sustentari valeant, ac priores seu procuratores aliorum monasteriorum, conventuum seu domorum aliarum religionum vel congregationum aut societatum seu institutorum huiusmodi non solum in praedictis, sed etiam in aliis per quatuor millia passuum circumvicinis locis, ad id vocati et auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint, vel aliàs Ordinariis locorum constiterit, religiosos monasterii, conventus, seu domus regularis, sic erigendi seu erigendae, absque detrimento religiosorum in monasteriis seu domibus antea in civitatibus seu locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commode et congrue manuteneri et ali posse. Si vero novi conventus, domus, congregatio vel societas huiusmodi instituendae erunt, nullique alii regulares inibi reperiantur, Ordinarii locorum nihilominus diligenter inquirant, an¹ locorum incolae et habitatores, quorum et consensum requirant ac adhibeant, huiusmodi duodecim religiosos in conventibus, ut praemittitur, instituendis, commode alere et manuteneri valeant.

Appellationem a decretis, de super ferendis per locorum Ordinarios, ad dictam congregationem spectare eaque pendente nihil innovari decrevit.

§ 4. Si vero a decreto seu decretis per Ordinarios praedictos in causis huiusmodi ferendis legitime appellari contigerit, ex nunc prout ex eà die, qua appellatio interponetur, ea ad eamdem sacram congregationem unà cum toto negotio principali devoluta censeatur, appellationeque huiusmodi pendente, nihil innovandum esse, irritumque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernens, quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus.

Romae, xvii augusti MDCXXII.

ANT. card. SAULIUS.

1 Perperam edit. Main. habet ac (R. T.).

LXXIII.

*Privilegia et indulta patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum in cappellâ Sanctitatis suae assistantium*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Circumspecta Romani Pontificis, gratiarum dispensatoris, providentia eas consuevit personas condignis praecipue favoribus et gratiis prosequi, quas sibi et Apostolicae Sedis devotas et obsequiosas, ac plurimis cognoscit meritis adiuvari.

Exordium.

§ 1. Hinc est quod nos, venerabiles fratres, patriarchas, archiepiscopos, et episcopos, praelatos domesticos nostros, et in cappellâ nostrâ assistentes, eorum meritis et obsequiis exigentibus, condignis favoribus et gratiis prosequi, titulisque et honoribus decorare volentes; motu proprio, non ad ipsorum patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum, vel aliorum pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostrâ merâ liberalitate et certâ scientiâ, eosdem patriarchas, archiepiscopos et episcopos ac eorum singulos respective nobiles, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, creamus et facimus, ac nobilitamus, nobilitisque titulis et insigniis decoramus, nec non aliorum nobilium numero et consortio favorabiliter aggregamus, ac pro nobilibus haberi et nominari ac reputari volumus et mandamus, eisque, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, derogationibus, mandatis, dispensationibus, favoribus, gratiis et indultis, quibus alii nobiles, etiam de nobili comitum genere, etiam qui illustres reputantur, etiam ex utroque parente procreati, de iure vel consuetudine, ac aliàs quomodolibet utuntur, potiuntur et gau-

Praelatos cappellae Papae assistentes nobiles creat, eosque indultis, privilegiis, etc. donat.

1 Non dissimilia privilegia concessit huiusmodi assistantibus Iulius III in Constit. xiv *Romanus*, tom. vi, pag. 434.

dent, etiam uti, potiri et gaudere libere et licite possint et valeant vere et non ficte in omnibus et per omnia ac si de illustri genere ex utroque parente procreati forent, ita quod inter eos et ipsos illustres, quoad nobilitatem et alia ad illam necessaria, nulla penitus sit differentia, nec fictio locum habeat, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus.

Exemptionem a solutione vectigalis vini pro sex vegetibus, illis concedit.

§ 2. Necnon eos et eorum singulos, dum in curiâ praesentes erunt, a solutione vectigalis vini pro sex vegetibus pro quolibet dumtaxat, de quibus eorum et cuiuslibet ipsorum arbitrio disponere valeant ad instar cameralium, eisdem auctoritate et tenore eximimus et liberamus, ac liberos et exemptos esse volumus.

Panisque portionem dietim a palatio apostolico habendam assignat.

§ 3. Insuper eisdem patriarchis, archiepiscopis et episcopis, eorum singulis unam portionem panis, honoris nuncupati, ex palatio apostolico dietim habendam, percipiendam et consequendam, auctoritate et tenore praedictis concedimus et assignamus.

Notarios creandi facultatem tribuit,

§ 4. Ac illis et eorum singulis, ut tres viros, vitae ac morum probitate, aliisque virtutum donis commendatos, qui nostris, et Sedis Apostolicae obsequiis insistere proponant, in nostros et eiusdem Sedis notarios auctoritate nostrâ apostolicâ recipiendi et admittendi, ac aliorum nostrorum et Sedis praedictae notariorum numero et consortio favorabiliter aggregandi;

Eorumque privilegiis (exceptis hic descriptis) gaudere etiam absque delatione habitus ipsis indulgenti;

§ 5. Illisque, ut, etiamsi habitum et rocchetto non deferant, nihilominus omnibus et singulis favoribus, honoribus, privilegiis, gratiis, indultis, praeceminentiis, exemptionibus et praerogativis quibus alii nostri et dictae Sedis notarii, tam de iure quam de consuetudine, aut aliâ quomodolibet utuntur, fruuntur et gaudent, similiter uti, frui et gaudere possint et valeant (sine tamen aliorum nostrorum

et eiusdem Sedis notariorum de numero participantium praeiudicio, et citra exemptiones a sacro Concilio Tridentino sublatas, ac facultates legitimandi, ad gradus promovendi, ac notarios seu tabelliones creandi, aliaque similia privilegia eisdem notariis de numero participantium concessa, seu ab eis praetensa, quibus notarii ab illis vigore praesentium creandi nullibi uti valeant, et si secus ab eis fieri contigerit, irritum et inane existat) indulgendi;

§ 6. Necnon etiam alios octo viros habiles et idoneos, ac qualitatibus ad hoc requisitis praeditos, auratae militiae equites eâdem auctoritate creandi et deputandi, illosque aliorum militiae huiusmodi equitum numero et consortio favorabiliter aggregandi, ac eisdem, ut torquem aureum, ac ense, et aurata calcaria gestare, omnibusque et singulis privilegiis, gratiis, indultis et praerogativis, quibus alii equites huiusmodi utuntur, potiuntur et gaudent, similiter uti, potiri et gaudere valeant (citra tamen exemptiones a dicto Concilio sublatas) concedendi, facultatem auctoritate et tenore praemissis impertimur.

Necnon creandi milites auratae militiae cum suis privilegiis.

§ 7. Ac ulterius eisdem patriarchis, archiepiscopis, episcopis et eorum singulis, ut in his, quae ad eorum collegium pertinere iudicabunt, quaecumque statuta, capitula, et ordinationes, licita tamen et honesta, ac sacris canonibus, et Concilii Tridentini decretis, ac constitutionibus apostolicis non contraria, facere et edere, illaque pro tempore, prout expedire cognoverint, mutare, corrigere et in melius reformare;

Collegii facultas condendi et immutandi statuta ipsius collegii.

§ 8. Necnon, pro spirituali eorum consolatione, in privato domus cuiuslibet illorum, etiam in almâ Urbe nostrâ existentis, oratorio ad hoc decenter muro extructo et ornato seu extruendo et ornando ab omnibus domesticis usibus libero,

Indultum celebrandi et audiendi missam in oratoris domesticis vel destinandis cum declaratione satisfaciendi praeepto audiendi missam in ecclesiis.

1 Erronee edit. Main. legit. *facultate*, (R. T.).

per dilectum filium nostrum in eadem Urbe vicarium in spiritualibus generalem prius visitando et approbando, unam missam pro uno quoque die, et, dummodo in domo huiusmodi celebrandi licentia alteri concessa non fuerit, per se ipso celebrare, seu per quemcumque sacerdotem approbatum, secularem vel de superiorum suorum licentiâ regularem, sine tamen quorumcumque iurium parochialium praeiudicio, ac quoad eos, qui extra Urbem fuerint, Paschatis Resurrectionis, Pentecostes et Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, aliisque solemnioribus anni festis diebus exceptis, in suâ ac cuiuslibet eorum familiae praesentiâ celebrari facere, ita tamen, ut familiares eorum servitiis non necessariis ibidem missae intererent ab obligatione audiendi missam in ecclesiâ diebus festis de praecepto minime liberi censeantur;

Aliud indultum circa resignationes et permutationes beneficiorum ad summam quingentorum ducatorum auri de camera non excedentium.

§ 9. Praeterea eisdem patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et eorum singulis, ut quicumque loci Ordinarii, vel canonici metropolitanarum, seu aliarum cathedralium ecclesiarum, aut personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae, tam in Romanâ curiâ quam extra eam, ad id per eos respective coram notario et testibus fide dignis eligendi seu eligendae, quas-cumque pensiones annuas illis et eorum singulis super mensarum abbatialium, seu capitularium, ac episcopalium et archiepiscopalium, ac quorumcumque aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium ac quorumvis Ordinum et Militiarum regularium, etiam hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quomodocumque et qualiter-cumque qualificatorum, fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus ac distributionibus, etiam quotidianis,

1 De formâ resignandi beneficia, resignationes-que publicandi habes Const. CLV Greg. XIII *Humano viâ iudicio*, tom. VIII, pag. 434.

ipsis nunc et pro tempore reservatas, assignatas, ac reservandas et assignandas, pro summâ videlicet quingentorum ducatorum auri de camerâ quoad singulos eorum, quandocumque alicui eorum respective placuerit, simul vel successive, in toto vel in parte, etiam in cuiuslibet eorum mortis articulo, cassare et extinguere, ac postquam cassatae et extinctae fuerint, alias similes pensiones annuas super eisdem fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et distributionibus, usque ad summam et quantitatem praedictam, uni vel pluribus aliis personis, etiam per eos nominandis, etiam quaecumque, quocumque et qualia-cumque beneficia ecclesiastica obtinentibus et expectantibus, seu¹ clericali saltem characterem insignitis, et aliâs pensionum huiusmodi capacibus, etiam eis quoad vixerint vel eorum procuratoribus ad id ab eis speciale mandatum habentibus, iisdem modo et formâ, quibus eisdem patriarchis, archiepiscopis et episcopis, ac eorum singulis reservatae et assignatae fuerint, etiam absque consensu easdem pensiones solvere debentium desuper praestando, usque ad summam et quantitatem praedictam, etiam litteris apostolicis super reservationibus et assignationibus huiusmodi non confectis, ac aliâs cum omnibus et quibuscumque exemptionibus, privilegiis, decretis, clausulis, cautionibus, vinculis, obligationibus et cautelis, ac etiam censuris et poenis in prioribus reservationibus huiusmodi concessis et contentis, integre persolvendas reservare, constituere et assignare valeant, eisdem auctoritate et tenore de speciali gratiâ indulgemus.

§ 10. Necnon eisdem patriarchis, archiepiscopis et episcopis, ac eorum singulis, ut de omnibus et singulis dominiis, praediis, possessionibus, terris et locis, ac

Facultas disponendi de quibuscumque bonis usque ad summam mille ducatorum auri de camerâ ad

1 Forsan pro seu legendum sed (R. T.).

favorem hic de-
scriptorum.

iurisdictionibus, ceterisque bonis mobilibus et immobilibus) quae tamen non sint altaris vel altarium ecclesiarum illis et eorum cuilibet pro tempore commissarum, seu alicui speciali earum servitio vel ministerio aut aliàs divino cultui vel usui dedicata, seu ad eius usum confecta) sequae moventibus, cuiuscumque qualitatibus, quantitatis, valoris, speciei, pretii et conditionis existentibus, ac iuribus et actionibus ad eos ratione quarumcumque cathedralium, etiam metropolitanarum, et patriarchalium ecclesiarum, quibus hactenus praefuerunt, et ad praesens praesunt, necnon ad quas eos forsitan deinceps transferri, et quibus eos praefici et praeesse contigerit, necnon monasteriorum, prioratuum, praepositarum, dignitatum, ac aliorum quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium et quorumvis Ordinum regularium, quae etiam ex quibusvis concessionibus et dispensationibus apostolicis in titulum, commendam, administrationem, ac aliàs quomodolibet obtinuerunt, obtinent et obtinebunt, ac fructuum, reddituum et proventuum ecclesiasticorum, necnon pensionum annuarum, super similibus fructibus, redditibus et proventibus, eisdem patriarchis, archiepiscopis et episcopis ac eorum singulis reservatorum et assignatorum, ac reservatarum et assignatarum, reservandarumque et assignandarum, quos et quas perceperint, percipiunt et percipient in futurum, necnon emolumentorum quorumcumque Romanae curiae officiorum, ac aliàs quomodolibet¹ spectantibus et pertinentibus, necnon eorum et cuiuslibet eorum industriâ et labore quomodolibet et undecumque, licite tamen, acquisitis et acquirendis, ac aliàs, etiam de muneribus et officiis, quae exercuerunt, ac eos exercere contigerit, et

¹ Heic addendum videtur *ad eos* (R. T.).

aliâ quavis occasione vel causâ seu contemplatione ad eos perventis et perventuris, etiam si in pecuniâ numeraria, ac iocalibus, gemmis, aliisque pretiosioribus rebus consistant, tam in dictâ curiâ quam extra eam ubique locorum et penes beneficia ipsa existentibus (quorum omnium qualitates, et veros etiam annuos valores, etiamsi talia forent, quae in generali appellatione bonorum et suppellectilium non venirent, sed specialibus indigerent vocabulis, praesentibus, ac si specificè et sigillatim exprimerentur et denominarentur, pro sufficienter expressis et declaratis haberi volumus) usque ad summam mille ducatorum auri de camerâ, tam pro decentibus et honestis impensis funebribus, quam etiam pro remuneratione illorum, qui illis viventibus inservierint, etiam ultra servitii meritum, ac in eorundem patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum et eorum singulorum consanguineorum et affinium, ac quorumcumque piorum locorum favorem et usum, et aliàs pro arbitrio et voluntate eorum et cuiuslibet eorum (absoluto¹ prius tamen de omnibus bonis praedictis aere alieno, et iis, quae pro restaurandis domibus seu aedificiis consistentibus in locis ecclesiarum vel beneficiorum per eosdem patriarchas, archiepiscopos et episcopos, ac eorum singulos obtentorum culpâ aut negligentia eorundem patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum ac eorum singulorum aut illorum procuratorum destructis vel deterioratis, necnon recuperandis aliis iuribus earundem ecclesiarum vel beneficiorum deperditis ex culpâ vel negligentia supradictis, fuerint opportuna, deductis, et sine praedudicio litterarum seu constitutionum apostolicarum super residentia editarum, et iurium camerae apostolicae quoad bona iurisdictionalia) testari, ac testamento,

¹ Edit. Main. legit *absolutis* (R. T.).

codicillis, fideicommissis, legatis, donationibus, tam inter vivos quam causâ mortis, ac aliis quibuscumque modis et titulis, scripturâ etiam minus solemnî, coram duobus vel tribus testibus, aut etiam cedula solâ manu illorum scriptâ vel subscriptâ, ac aliâs in omnibus et per omnia, prout et¹ quemadmodum eis videbitur, etiam in ipsâ curiâ et in mortis articulo, etiam nullâ factâ mentione praesentis, vel aliarum illis pro tempore concessarum similium facultatum, aut quod in vim illarum testari seu disponere velint et intendant, semel atque iterum, aut pluries statuere, disponere ac ordinare, ita ut quicquid testatum, gestum, aut ordinatum, vel aliâs dispositum ab eis fuerit, etiam in vim simplicis distributionis, ac aliâs, omni meliori modo valeat et servari debeat, ipsaque testamenta, codicillos, dispositiones, ordinationes, donationes, legata et statuta pluries, ac toties quoties eis videbitur, moderari, limitare, ac etiam in totum revocare, et alia de novo edere, libere et licite valeant, auctoritate et tenore praemissis plenam et liberam concedimus facultatem.

Defectus super
eisdem disposi-
tionibus, quos-
cumque sup-
plet.

§ 14. Et nihilominus quaecumque huiusmodi testamenta, legata, donationes, dispositiones et alia de huiusmodi bonis, iuribus et actionibus, fructibus, pecuniis, localibus, aliisque rebus supradictis, etiam in favore consanguineorum et affinium praedictorum, ac aliâs quomodolibet ab eisdem patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et eorum singulis facta, cum omnibus inde sequutis, ac etiam ea, quae per illos in futurum quomodolibet fient, ex nunc, prout ex tunc, et e contra, approbamus et confirmamus, omnesque et singulos iuris et facti ac solemnitatum omissarum et omittendarum, necnon substantiales, aliosque defectus quoscumque, si qui interverint aut intervenerunt in eisdem, etiamsi

¹ Coniunct. et nos addimus (R. T.).

tales sint vel fuerint, quod specialis et specifica de illis mentio praesentibus habenda esset, supplemus.

Inhibitio con-
tra molestantes.

§ 12. Districtius inhibentes quibusvis archiepiscopis, episcopis, aut aliis ecclesiarum praelatis, necnon camerae praedictae praesidentibus et clericis, ac eorum, necnon fabricae basilicae Principis apostolorum de Urbe, ac cruciatae sanctae, ac aliis collectoribus et subcollectoribus, ceterisque cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentibus, etiam quavis auctoritate et potestate fungentibus, ne universitates, collegia, ac loca, legatarios, haeredes et personas, necnon testamentorum, voluntatum et ordinationum huiusmodi exequutores praedictos, directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio, molestare audeant quoquomodo vel perturbare.

Clausulae
praeservativae.

§ 13. Ac decernentes, praedicta omnia et singula, praesentesque litteras, ac omnia et singula in illis contenta, necnon testamenta, donationes, codicillos, fideicommissa, legata, ordinationes, derogationes, dispositiones, et alia quaecumque, necnon quae in praemissis facta sunt, aut earumdem praesentium vigore fieri contigerit, tam vigore praesentis quam aliarum concessionum illis factarum, ac deinceps in genere et in specie faciendarum, cum inde sequutis et sequuturis, valida, firma et efficacia fore, necnon perpetuâ firmitate subsistere, suosque plenarios ac omnes effectus sortiri et obtinere; nec etiam per translationem ad metropolitanas vel patriarchales ecclesias, vel quamlibet aliam status et personae ipsorum patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum ac eorum singulorum respective mutationem, nec per similes vel dissimiles gratias illis concessas et concedendas confundi; sed ipsis cumulative in omnibus et per omnia uti, et si quid in unâ ex facultatibus huiusmodi defecerit, id per aliam suppleri de-

bere; nec haeredes, legatarios, ac loca, ad quos, seu quae, bona, iura et actiones devenient, vel quibus relinquuntur, aut exequutores praedictos ad tertiam seu aliam eorum partem (quam etiam ex nunc illis, ac locis, haeredibus, legatariis ac donatariis praedictis liberaliter concedimus et donamus) camerae, vel fabricae, aut beneficiis praedictis, etiam pro expeditione contra infideles, et quibuslibet aliis quantumlibet piis usibus solvendum, aut cum iis desuper componendum, vel ipsos patriarchas, archiepiscopos, episcopos, et eorum singulos, ad aliam particularem licentiam, sive indultum, aut confirmationem praesentium a nobis vel successoribus nostris Romanis Pontificibus petendum, aut impetrandum, vel etiam in aliâ simili gratiâ sive eius confirmatione illis quomodocumque concedendâ de praesenti mentionem aliquam faciendum teneri, nec ad id ullâ unquam necessitate cogi posse;

Decretum irritans.

§ 14. Et sic in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac eiusdem S. R. E. cardinales, nec non pro tempore existentes eiusdem camerae camerarium, praesidentes et clericos, in quavis causâ et instantiâ, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutores istius constitutionis deputat.

§ 15. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Ostiensi et Portuensi episcopis, ac dilecto filio causarum curiae camerae apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte ipsorum patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in prae-

missis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ easdem praesentes et in eis contenta quaecumque firmiter observari, ac eos illis omnibus pacifice frui et gaudere, non permittentes illos per quoscumque, quavis auctoritate fungentes, contra praesentium earumdem tenorem quomodolibet indebite molestari, inquietari vel perturbari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Contraria tollit.

§ 16. Non obstantibus praemissis, ac pia memoriae Bonifacii Papae VIII etiam praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, necnon Lateranensis concilii novissime celebrati de certo eorumdem notariorum numero etiamsi ad illum nondum deventum fuerit, cui per hoc aliâs derogatum non intendimus, et de consensu praestando in pensionibus, et quibuscumque aliis etiam per nos et Sedem praedictam editis et posterum edendis cancellariae apostolicae regulis, ac stylo in similibus hactenus observato, ac recolendae memoriae Alexandri VI, tertiam partem bonorum ecclesiasticorum camerae praedictae deberi inter alia disponente, ac quorumvis aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, ac quibusvis aliis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, nec non quorumvis ecclesiarum, monasteriorum, ordinum collegiorum militiarum et officiorum dictae curiae, ac Urbis, aliarumque civitatum et locorum ac camerae praedi-

ctorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, dictis ecclesiis, monasteriis, ordinibus et hospitali, illorumque praesulibus, ac superioribus, magistris, praeceptoribus, ac militibus, capitulis quoque, conventibus, civitatibus et locis, aliisque praedictis, nec non illorum communitatibus, ac etiam vectigalis vini huiusmodi exactoribus et appaltatoribus, seu redemptoribus, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam nos, et Sedem praedictam, etiam consistorialiter, etiam de eorundem cardinalium consilio, etiam per modum statuti et constitutionis perpetuorum, ac motu et scientiâ similibus, deque apostolicae potestatis plenitudine, vel ad imperatoris, regum, reginarum, ducum et aliorum principum instantiam, seu illorum contemplatione, in genere vel in specie, ac aliâs quomodolibet etiam iteratis vicibus concessis (etiâsi in eis ac statutis praedictis caveatur expresse, quod exactores et appaltatores vectigalis praedicti vectigal huiusmodi etiam ab exemptis exigere, ac illos ad solutionem seu contributionem cogere et compellere possint seu debeant; quodque praeceptoriae et alia beneficia quaecumque dicti hospitalis, tam ex eorum institutione quam ex stabilimentorum dispositione, pensionibus, clericis secularibus et aliis personis etiam apostolicâ auctoritate reservandis, gravari non possint; quodque stabilimentis ac privilegiis praedictis, etiam vigore implicitae derogationis latissime extendendae, etiamsi per quascumque litteras apostolicas, ac quasvis etiam derogatoriis derogatorias, efficaciores

et insolitas clausulas, derogari non possit, nec derogatum censeatur, nisi derogatio huiusmodi de consilio cardinalium eorundem fiat, et tum demum magistri et conventus praedictorum ad id accedat assensus, sintque litterae derogationis huiusmodi etiam per dictum magistrum subscriptae, ac illi et conventui praedictis¹ per diversas in formâ Brevis et alias litteras diversis temporibus cum certis intervallis praesentatas intimatae, et non aliâs, nec alio modo, et semper in omnibus, quae sic fient etiam de simili consilio, derogationibus² sit appositae clausula, quod illarum effectum sortiantur de consensu magistri et conventus praedictorum, et non aliâs, nec alio modo); quibus omnibus, illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat in genere vel in specie ad effectum praesentium sufficienter et expresse derogamus, ac derogatum esse decernimus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 17. Volumus autem, et apostolicâ auctoritate decernimus, quod privilegia huiusmodi infrascriptis assistentibus dumtaxat suffragentur. Nomina autem assistentium praedictorum sunt haec videlicet: Ascanius Constantinopolitanus et Deiphebus Hierosolymitanus, patriarchae; Petrus Ardmacanus, Galeatius olim Barensis, Attilius Athenarum, Ulpianus olim Theatinus, Paulus Æmilius Amalphitanus, Dominicus Iannuensis, Philibertus Taurinensis, Andreas Messanensis, et Alphonsus Rhodiensis, archiepiscopi; Marinus Brixiensis, Paulus olim Iserniensis, Berlingierius olim Ariminensis, Iacobus Vercellensis, Antonius Vigiliensis, Petrus Antonius Troianus, Ioannes Baptista Nolanus, Antonius Casertanus, Alphonsus Anglonensis, et Ioannes Vin-

Nomina assistentium capellae quibus haec privilegia conceduntur.

¹ Edit. Main. legit *derogationes* (R. T.).

² Edit. Main. legit *praedictis conventui* (R. T.).

centius Tagastensis, Tiberius Esinensis, Isidorus Astensis, et Carolus Montis Regalis, episcopi.

Transumptis
fidem dari man-
dat.

§ 18. Volumus etiam ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra illud adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xvii augusti MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 17 augusti 1622, pontif. an. II.

Die v septembris MDCXXII supradictae litterae apostolicae, in formâ Brevis expeditae, exhibitae fuerunt in camerâ apostolicâ, et ex illius decreto commissae perillustri et reverendo domino Hieronymo Vidono eiusdem camerae clerico, et die XIX eiusdem mensis, citato prius R. P. D. Antonio Cicalotto praedictae camerae generali commissario, ex decreto eiusdem reverendissimi D. Vidoni desuper facto admissae pro ducatis mille, ut in eis, quoad facultatem testandi, quo vero ad praetensam exemptionem pro sex vegetibus vini, cum clausulâ quatenus alias habeant similem exemptionem, et existant in illius quasi possessione; et quoad facultatem disponendi de bonis iurisdictionalibus, sine praedudicio iurium camerae, et praecedente tamen licentiâ Sedis Apostolicae, iuxta formam Bullae Sixti V, et aliorum Summorum Pontificum, et non aliter, etc., ac aliâs iuxta formam protestationis dicti domini commissarii desuper factae, ad quam, etc., et registratae in libris ipsius camerae penes me illius notarium existentibus, nempe libro diversorum fol. xcv et seqq. Et in fidem, etc.

IOANNES BAPTISTA CENNUS, etc.

LXXIV.

Confirmatio privilegiorum omnium et indultorum, tam per viam extensionis quam aliâs concessorum, ac communicatio singularum gratiarum, tam spiritualium quam temporalium, quibus Congregationes Cassinensis et canonicorum regularium S. Salvatoris Bononiensis fruuntur et gaudent, Congregationi Lateranensi canonicorum regularium Ordinis S. Augustini¹.

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Iniuncti nobis apostolici muneris ratio postulat, ut sacrarum religionum gratos Domino fructus assidue praestantium paternam curam gerentes, privilegia, gratias et indulta illis a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris concessa, quo validius perpetuo subsistant, apostolicae confirmationis robur libenter communiamus.

Exordium,

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecit dilectus filius Iacobus a Bononia procurator generalis canonicorum regularium Congregationis Lateranensis Ordinis sancti Augustini, quod nonnulla monachorum Congregationis Cassinensis Ordinis sancti Benedicti, et alia diversa privilegia, gratiae et indulta, a diversis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris eidem Congregationi Lateranensi, tam per viam communicationis et extensionis quam aliâs, concessa fuerunt.

Huic Congregationi a diversis Pontificibus nonnulla privilegia concessa fuerunt.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, Iacobus praedictus plurimum cupiat, privilegia, gratias et indulta huiusmodi, pro eorum maiori validitate et subsistentiâ, apostolicae nostrae confirmationis robore communiri; et alia privilegia, eidem Congregationi Cassinensi hucusque concessa, dictae Congregationi Lateranensi

Pro quorum confirmatione et aliorum concessione congregatio Lateranensis papae supplicat.

¹ De congregatione canonicorum regularium sancti Salvatoris vide in Greg. XII const. III *Ex-citat.*, tom. IX, pag. 651.

concedi: nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut super praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur.

Qui omnia privilegia tam per viam communicationis quam aliâ concessa eidem Congregationi approbat et confirmat.

§ 3. Nos igitur, Iacobum praedictum specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, ipsumque ac singulares dictae Congregationis personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnia et singula privilegia, gratias et indulta praedicta, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros eidem Congregationi Lateranensi, tam per viam communicationis et extensionis, quam aliâs, ut praefertur, concessa, dummodo tamen sint in usu et non sint revocata, neque sub aliquibus revocationibus comprehensa, sacrisque canonibus, et Concilii Tridentini decretis, et Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, ac nostris constitutionibus non adversentur, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac, quatenus opus sit, dictae Congregationi Lateranensi de novo concedimus.

Aliaque, congregationibus Cassinensi ac canonicorum regularium sancti Salvatoris quomodolibet concessa, eidem communicat.

§ 4. Praeterea eidem Congregationi Lateranensi, illiusque abbatibus, superioribus, canonicis, aliisque personis, quod omnibus et singulis aliis privilegiis, gratiis et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, tam eidem Congregationi Cassinensi in hunc usque diem, quam Congregationi canonicorum regularium S. Salvatoris Bononiensis, illiusque, abbatibus, superioribus, et personis quibuscumque, etiam ut praefertur, aut aliâs quomodolibet, per

quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac etiam nos concessis, ac quibus utuntur, fruuntur et gaudent, ac uti, frui et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, dummodo similiter sint in usu et non sint revocata, neque sub aliquibus revocationibus comprehensa, nec sacris canonibus, ac concilii praedicti decretis, aut constitutionibus apostolicis repugnent, pari modo uti, potiri et gaudere libere et licite valeant, auctoritate et tenore praefatis etiam concedimus et indulgemus.

§ 5. Decernentes, praesentes litteras perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, ac primodictae Congregationi aliisque praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari;

Clansulas praeservativas ponit.

§ 6. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Aliiter indicanda irritat.

§ 7. Non obstante nostrâ de gratiis ad instar non concedendis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac, quatenus opus sit, Ordinis et Congregationis huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria non obstare decernit.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiii augusti mdcxxii, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 23 augusti 1622, pontif. an. ii.

LXXV.

*Confirmatio et ampliatio constitutionis Pii IV editae contra sacerdotes in confessionibus sacramentalibus poenitentes ad turpia sollicitantes*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Universi Dominici gregis curam, quamquam immeriti, caelesti dispositione gerentes, sedulo invigilare tenemur, ut ab omnibus pravis contagiis conservetur immunis, multoque maiori studio providere, ut omnis pestis ab iis avertatur, quibus alios sanandi officium est commissum, ne, quod evangelica scripta nos admonent, sale infatuato, non sit in quo saliat, et ad nihilum prosit ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus.

Pontifices contra confessarios, sollicitantes ad turpia poenitentes, leges indixerunt.

§ 1. Quoniam autem a Romanis Pontificibus, praedecessoribus nostris, quibusdam in locis provisum fuit, ut impium ac nefandum scelus, quod non solum inter christifideles non esse, sed nec etiam nominari debet, procul ab iis arceatur, videlicet, ut aliquis sacerdos, ad sacras audiendas confessiones deputatus, sacrosancto Poenitentiae sacramento, sollicitando poenitentes ad turpia, abutatur, ac pro medicinâ venenum, pro pane aspidem porrigat, et ex caelesti medico infernalis veneficus, ex patri spirituali proditor execrabilis animarum reddatur; idcirco nos ea, quae his perniciosissimis diaboli insidiis arcendis certis locis salubriter constituta sunt, ut nullibi desiderentur, quantum ex alto conceditur, providendum duximus.

Pius IV suam desuper edidit citatam Constitutionem.

§ 2. Aliàs siquidem a felicis recordationis Pio Papa IV praedecessore nostro emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet: *Pius Papa IV, Venerabili fratri archiepiscopo Hispalanensi, in regnis Hispaniarum haereticae pravitatis Inqui-*

¹ Haec Pii IV Constitutio est xxxvii Cum, sicut nuper (in h. n. edit. XL, in tom. VII, pag. 126).

sitori generali. Cum sicut nuper, etc. (Omittitur residuum, quia legi potest ipsa constitutio citata in notâ ad rubricam).

§ 3. Igitur, ut litterae praedictae perpetuis futuris temporibus, et ubique locorum inviolabiliter observentur, motu proprio et ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostrâ, ac de consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium contra haeticam pravitatem generalium inquisitorum, praeinsertas litteras huiusmodi, ac omnia et singula in eis contenta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque omnibus et singulis inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, illasque non solum in praedictis Hispaniarum regnis, sed in quibusvis christiani orbis partibus firmiter et inviolabiliter observari praecipimus et mandamus.

Hic Pontifex illam praecipit inviolabiliter observari.

§ 4. Ac praeterea, ne in futurum de poenâ his delinquentibus imponendâ, et de modo contra eosdem procedendi aliquo modo dubitari possit, statuimus, decernimus et declaramus, quod omnes et singuli sacerdotes, tam seculares quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum ac Sedi Apostolicae immediate subiectorum Ordinum, institutorum, societatum et congregationum regulares, cuiuscumque dignitatis et praeeminentiae, aut quovis privilegio muniti existant, qui personas, quaecumque illae sint, ad inhonesta, sive inter se sive cum aliis quomodolibet perpetranda, in actu sacramentalis confessionis, sive antea vel post immediate, seu occasione vel praetextu confessionis huiusmodi etiam ipsâ confessione non sequutâ, sive extra occasionem confessionis in confessionario aut in loco quocumque ubi confessiones sacramentales audiuntur seu ad confessionem audiendam electo simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos sermones sive tractatus habue-

Immo plenius contra huiusmodi sollicitantes in confessionibus et earum occasione disponit.

rint, in officio sanctae inquisitionis severissime, ut infra, puniantur. Et praeterea omnes haereticae pravitatis inquisitores et locorum Ordinarios omnium regnorum, provinciarum, civitatum, dominiorum, et locorum universi orbis christiani, in suis quemque dioecesis et territoriis, per has nostras litteras, etiam privative quoad omnes alios, specialiter ac perpetuo iudices delegamus, ut super his contra praedictos, simul vel separatim, in omnibus prout in causis fidei (iuxta sacrorum canonum formam, nec non officii⁴ inquisitionis huiusmodi constitutiones, privilegia, consuetudines et decreta) diligenter inquirent et procedant; et quos in aliquo ex huiusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, in eos, pro criminum qualitate et circumstantiis, suspensionis ab executione ordinis, privationis beneficiorum, dignitatum et officiorum quorumcumque, ac perpetuae inhabilitatis ad illa, nec non vocis activae et passivae, si regulares fuerint, exilii, damnationis ad triremes et carceres etiam in perpetuum, absque ulla spe gratiae, poenas decernant, eos quoque, si pro delicti enormitate graviore poenas meruerint, debitam praecedente degradatione, curiae seculari puniendos tradant.

Cardinalibus inquisitoribus generalibus arbitrium circa probationes et poenas concedit.

§ 5. Dantes etiam facultatem venerabilibus nostris S. R. E. cardinalibus generalibus inquisitoribus (ne delictum tam enorme, et Ecclesiae Dei tam perniciosum, remaneat, ob probationum defectum, impunitum, cum difficilis sit probationis), testibus etiam singularibus concurrentibus, praesumptionibus, indiciis et aliis adminiculis, delictum probatum esse arbitrio suo iudicandi, et curiae seculari, ut praefertur, reum tradendum esse pronunciandi.

Obstantia t. l. luntur.

§ 6. Non obstantibus omnibus, quae dictus praedecessor in suis litteris praedictis voluit non obstaré, ceterisque contrariis quibuscumque.

⁴ Erronee edit. Main. legit officio (R. T.).

§ 7. Mandantes omnibus confessariis, ut suos poenitentes, quos noverint fuisse ab aliis ut supra sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi sollicitantes, seu, ut praefertur, inquisitoribus, seu locorum Ordinariis praedictis: quod si hoc officium praetermiserint, vel poenitentes docuerint non teneri ad denunciandum confessarios sollicitantes seu tractantes ut supra, iidem locorum Ordinarii et inquisitores illos pro modo culpa punire non negligent.

Confessarii scientes ab aliis poenitentes fuisse sollicitatos, moneant eos, ut inquisitoribus vel Ordinariis denuncient.

§ 8. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticae constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra ubique habeatur, quae praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae;

Transumptis credendum.

§ 9. Quodque eadem praesentes litterae, seu illarum exempla, ad valvas basilicarum S. Ioannis Lateranensis ac Principis apostolorum de Urbe et in acie Campi Florae affixae, omnes ita actent et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Publicatio in Urbe omnes afficit.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris die xxx augusti MDCCXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 30 augusti 1622, pontif. an. II.

LXXVI.

Indultum Congregationi fratrum Iesuitarum S. Hieronymi, ut a locorum Ordinariis approbati possint, in parochialibus ecclesiis domorum regularium ipsius Congregationis dumtaxat, parochianorum confessiones audire⁴.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, christifidelium sub suavi

Exordium.

⁴ Alia de hac Congregatione vide in Const. xxii Martini V, *Piae postulatio*, tom. IV, pag. 730; et Const. xxvii Pauli V, *Religiosos viros*, tom. XI, pag. 272.

religionis iugo Altissimo famulantium votis, iis praesertim, quae ad divini cultus augmentum et fidelium animarum salutem faciunt, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Indultum, de quo in rubrica.

§ 1. Volentes itaque dilectos filios visitatores generales ac fratres Congregationis Iesuatorum S. Hieronymi sub regula S. Augustini favore prosequi gratiae specialis, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium¹ dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis per dilectum filium Ioannem Antonium Gallum, dicti Ordinis procuratorem generalem, super hoc humiliter porrectis inclinati, omnibus et singulis eiusdem Congregationis fratribus, qui a locorum Ordinariis approbati fuerint, ut in parochialibus ecclesiis domorum regularium ipsius Congregationis dumtaxat parochianorum earundem ecclesiarum sacramentales confessiones audire, ac illis iniunctis iniungendis absolutionem impendere salutarem libere et licite valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus, ac licentiam et facultatem impartimur.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis,

1 Vocem *praesentium* nos addimus (R. T.).

confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores¹ praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illi aliâs in suo robore permanentis, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 3. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Fides transumptorum.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxx augusti MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 30 augusti 1622, pontif. an. II.

LXXVII.

Confirmatio divisionis provinciae sancti Augustini fratrum Recollectorum Discalceatorum Ordinis Eremitarum S. Augustini Hispaniarum in quatuor provincias, ac electionis vicarii generalis, nonnullarumque constitutionum per dictos fratres in capitulo factarum.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad sacram beati Petri Sedem, meritis licet imparibus, divinâ providentiâ vocati, ad ea, per quae christifideles sub suavi religionis iugo et strictioris observantiae regulis Altissimo famulantes in laudabili eorum instituto perseverare valeant, libenter intendimus, atque ea, quae propterea provide facta fuisse dicuntur, ut firma et illibata persistant, apostolicae confirmationis robore communimus, aliâsque disponimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium.

1 Edit. Main. legit *tenorem* (R. T.).

quam aliarum quarumcumque provinciarum, eorumque curâ, gubernio et superioritate, auctoritate et tenore praedictis, quatenus opus sit, de novo dividimus et separamus, ac eximimus et liberamus.

Eosque sic separatos cum suis conventibus in provinciam sancti Augustini fratrum Recollectorum Discalceatorum Hispaniarum instituit nuncupandam.

§ 3. Ipsosque definitorem et fratres Recollectos Discalceatos, eorumque conventus, tam hactenus receptos quam deinde recipiendos, in regnis Hispaniarum existentes, in provinciam S. Augustini nuncupandam fratrum Recollectorum Discalceatorum Hispaniarum perpetuo erigimus et instituimus.

Et praelatum dictae provinciae priorem provinciae denominationem, eiusque electionem in capitulo provinciali singulis triennii iuxta instituta fieri.

§ 4. Eiusque provinciae sic erectae et institutae praelatum de cetero priorem provinciae eiusdem provinciae S. Augustini denominari, et in capitulo provinciali, tam hac primâ vice quam deinceps, quandocumque opus fuerit, de triennio in triennium, iuxta regularia eorumdem fratrum Recollectorum instituta, canonice eligi debere volumus et declaramus.

Provinciam sic erectam omnibus privilegiis, etc. fratribus Ordinis sancti Augustini concessis, et praesertim provinciae Castellae, gaudere indulget.

§ 5. Ipsi vero futuro provinciali, ac ceteris superioribus, fratribus, et conventibus eiusdem provinciae sancti Augustini, ut omnibus et singulis privilegiis et gratiis, indultis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, favoribus, concessionibus, et indulgentiis, quibus aliae provinciae, aut provinciales, conventus et fratres dicti Ordinis Eremitarum sancti Augustini, et praesertim quibus dicta provincia Castellae, eiusque provincialis, atque conventus, et fratres, uti, frui, potiri et gaudere solent et possunt ac poterunt quomodolibet in futurum (salvâ regulari eorumdem fratrum Recollectorum Discalceatorum observantiâ) uti, frui, potiri et gaudere possint et valeant, concedimus et indulgemus.

Eamque necnon priorem provinciae conventus et fratres iurisdictioni, correctioni et reformationi prioris generalis totius Ordinis san-

§ 6. Hanc autem provinciam sancti Augustini fratrum Recollectorum Discalceatorum Hispaniarum, eiusque priorem provinciae, conventus, et fratres nunc et pro tempore existentes, iurisdictioni,

visitationi, correctioni et reformationi dilecti filii prioris generalis totius Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini immediate subiicimus et supponimus, ac ab ipsomet priori generali personaliter visitari et reformari posse, qui prior generalis in visitatione huiusmodi unum definitorem eorumdem fratrum Recollectorum ex antiquioribus, et alterum religiosum magis idoneum ex eisdem fratribus Recollectis, qui¹ illum de statu totius provinciae S. Augustini huiusmodi informare possint et debeant, assumere teneatur.

§ 7. Verumtamen ipsum² priorem generalem, neque ante, neque post huiusmodi visitationem, neque in ipso actu visitationis, ipsis fratribus Recollectis aliquam exemptionem aut libertatem concedere, neque constitutionibus et regularibus institutis eiusdem provinciae S. Augustini derogare, sed illorum transgressores castigare, ac poenis in eisdem constitutionibus inflictis afficere posse.

Cum prohibitione tamen concedendi aliquam exemptionem, aut libertatem fratribus Recollectis aut eorumdem Constitutionibus derogandi.

§ 8. Insuper neminem, qui professionem, per eosdem fratres Recollectos Discalceatos emitti solitam, non emiseric, eorum habitum sub excommunicationis maioris poenâ induere posse.

Vel aliquem non professum Recollectorum habitum induendi sub excommunicationis maioris poena.

§ 9. Et si quem non professum huiusmodi eo habitu indutum reperiri contingat, ipso habitu exui et privari a quocumque licite posse.

Huiusmodi habitum indutum a quoquam privari posse decernit.

§ 10. Neque etiam cuicumque fratri Recollecto Discalceato professo ad fratres Calceatos eiusdem Ordinis, sive ad quemcumque alium Ordinem laxiorem, sine speciali Sedis Apostolicae licentiâ, transire licitum esse, et secus facientes poenas per apostolicas constitutiones et regularia eiusdem Ordinis instituta inflictas eo ipso incurrere.

Transitum a Discalceatis ad Calceatos, sive ad alium laxiorem Ordinem interdicat.

§ 11. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos,

Aliiter iudicandi potestatem subtrahit.

¹ Vocem *qui* addimus ex Cherub. (R. T.).

² Ed. Main. legit *ipsorum*; at Cherub. *ipsum*.

etiam causarum palatii apostolici auditores, ac Sedis Apostolicae nuncios, etiam de latere legatos, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et ordinamus.

Provinciamque praedictam in alius praeter hic expressa iuxta eiusdem institutum et constitutiones gubernari debere statuit.

§ 12. Ceterum, circa alia quae praesentibus non sunt expressa, provinciam praedictam S. Augustini, eorumque¹ conventus et fratres iuxta regularia instituta, et constitutiones in capitulis provincialibus eiusdem provinciae canonicae faciendas, gubernari debere statuimus.

Exequutores huius sanctionis deputat.

§ 13. Quocirca praedicto Dominico archiepiscopo nunc et pro tempore existenti nostro et Apostolicae Sedis in eisdem regionis Hispaniarum nuncio, ac venerabili fratri archiepiscopo Toletano, necnon dilecto filio curiae causarum camerae apostolicae generali auditori, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dictorum provincialis et fratrum Recollectorum provinciae S. Augustini fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostrâ, praemissa omnia et singula inviolate perpetuo observari, et provinciam et fratres dictae provinciae S. Augustini eorumdem praemissorum effectum pacifice frui et gaudere; non permittentes eos desuper a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet indebite molestari; contraditores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Contraria remove.

§ 14. Non obstantibus felicitis recordationis Bonifacii Papae VII praedecessoris

¹ Ni malueris legere *eiusque* (R. T.).

nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac eiusdem Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini et dictae provinciae Castellae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem Ordini ac provinciae, necnon generali, provinciali, ceterisque personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâs, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, et confirmatis, et approbatis; quibus omnibus et singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XI februarii MDCII, pontificatus nostri anno XI.

§ 15. Subinde vero (pro parte tunc existentis procuratoris generalis eiusdem congregationis nobis exposito, quod numerus domorum, seu conventuum, et aliorum regularium locorum dictae provinciae S. Augustini ita, benedicente Domino, excreverit, ut praedicta S. Augustini in plures provincias dividi posset¹, et dictae congre-

Postea ob numerum conventuum in plures provincias dividi posse, ac expedire, ut gubernetur ab uno vicario generali expositum est Gregorio.

¹ Ed. Main. habet *posse*; Cherub. *possit* (R. T.).

Qui divisionem
dictarum pro-
vinciarum arbi-
trio cardinalis
Saulii dicti Or-
dinis protectoris;

gationis¹ futurum foret, si illa de cetero per unum illius vicarium generalem regeretur et gubernaretur).

§ 16. Nos, supplicationibus eiusdem procuratoris generalis nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, dilectis filiis nunc esistenti priori provinciali, ac aliis superioribus et fratribus dictae congregationis, praedictam S. Augustini in plures provincias, prout domorum, conventuum, et aliorum regularium locorum opportunitas suasisset, arbitrio tamen venerabilis fratris nostri Antonii episcopi Ostiensis cardinalis Saulii nuncupati, dicti Ordinis apud nos et Apostolicam Sedem protectoris, dividere,

Electionem-
que vicarii ge-
neralis eius-
dem congrega-
tionis, sine
praeiudicio ta-
men superiori-
tatis prioris ge-
neralis dicti Or-
dinis, fieri posse
indulsit.

§ 17. Necnon unum vicarium generalem eiusdem congregationis, qui ipsi congregationi praesset, eamque regeret et gubernaret, canonice eligere libere et licite possent (ita tamen, ut nullatenus praeiudicaret superioritati et auctoritati prioris generalis dicti Ordinis, sed eidem Vicarius provincialis et fratres Discalceati praedicti subiecti remanerent in omnibus et per omnia, sicut prius erant) apostolicâ auctoritate licentiam et facultatem concessimus, et impartiti sumus, prout in nostris in simili formâ Brevis sub die v iunii .MDCXXI expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur²

Praedicti car-
dinalis mandato
celebratum fuit
capitulum gene-
rale.

§ 18. Cum autem, sicut accepimus, praedictus Antonius episcopus et cardinalis, in vim et exequutionem litterarum nostrarum huiusmodi, capitulum generale desuper celebrari mandaverit, et dilectum filium Gabrielem de Conceptione eiusdem congregationis procuratorem generalem in huiusmodi capituli generalis praesidentem elegerit, constituerit et deputaverit, dans illi auctoritatem dividendi provincias, prout capitulo generali praedicto expe-

¹ Adde *bonum*, vel quid simile (R. T.).

² Istae non leguntur in *Bullario* (R. T.).

dire visum fuisset, prout in ipsius Antonii episcopi et cardinalis desuper confectis patentibus litteris plenius dicitur contineri;

§ 19. In capitulo autem generali huiusmodi dilectus filius Hieronymus de Resurrectione, ipsius congregationis professor, in eiusdem congregationis vicarium generalem electus fuerit, ac praedicta S. Augustini in quatuor provincias, videlicet S. Augustini in regnis Castellae novae et veteris, B. Mariae de Pilar in regnis Aragoniae et Cathaloniae, beati Thomae de Villanova in regnis Valentiae et Baeticae, ac sancti Nicolai de Tolentino in Indiis Philippinis divisa, necnon quatuor provinciales, alii-que officiales necessarii electi;

In quo pro-
vincia sancti
Augustini in
quatuor provin-
cias divisa fuit.

§ 20. Et postmodum, pro felici ac prospero ipsius congregationis regimine et progressu, constitutiones et decreta edita respective fuerint, tenoris subsequentis videlicet:

Postmodum in
capitulo multa
edicta fuerunt
decreta, prout
infra.

§ 21. Quod omnes electiones, tam vicarii generalis, definitorum et procuratorum generalium Romanae curiae ac regiae, et secretarii generalis, quam priorum provincialium et conventuum, rectorumque collegiorum, fiant in capitulis generalibus tam ex praesentibus quam ex absentibus congregationis;

De officialium
electione et ubi
facienda.

§ 22. Item quod vicarius generalis toti congregationi praesit, eamque regat atque gubernet cum omnimodâ potestate, sicut habet reverendissimus pater generalis in toto Ordine, tam ex iure quam ex privilegiis, sine tamen praeiudicio eiusdem patris generalis, et facultatum sibi in dictam congregationem concessarum et competentium;

De vicarii
generalis in to-
tam congrega-
tionem auctori-
tate.

§ 23. Quod officium et potestas vicarii generalis per sex annos duret, quibus finitis, eo ipso illius potestas et auctoritas aliâ renuciatione expiret, et absque novus vicarius generalis eligatur, et, nisi intermisso alio sexennio, iterum in vicarium generalem non eligatur;

De duratione
officii vicariatus
generalis.

De praesiden-
te capituli ge-
neralis.

§ 24. Item, quod definitor primus omnibus capitulis generalibus dictae congregationis, quando eligendus est novus vicarius generalis, praesideat usque ad electionem novi vicarii generalis;

De definito-
ribus.

§ 25. Quod non fiant definitores provinciales, sed tantum quatuor definitores generales, singuli ex singulis provinciis, quorum consilio et interventu ipse vicarius generalis uti debeat, tum in gravioribus controversiis, causis et appellationibus universae congregationis et singulorum fratrum expediendis, tum in provinciarum, singulorum monasteriorum, et domorum reformatione ac regulari observantiâ dirigendâ;

De vicarii ge-
neralis, ac defi-
nitorii generalis
simul potestate.

§ 26. Item, quod vicarius generalis sine consilio et consensu definitorii generalis nullum religiosum ad poenas gravissimas, vel privationem habitus, et alia huiusmodi condemnare possit;

De negociis
singulis qui-
buscumque sex
mensibus expe-
diendis.

§ 27. Item, quod vicarius generalis ad minus singulis sex mensibus convocare et congregare debeat quatuor definitores generales ad discernendas et iudicandas causas fratrum et conventuum, et ad tractandum de statu et reformatione totius congregationis, et officia tunc temporis vacantia providenda, quae usque ad proximum capitulum generale perdurabunt;

De defini-
torum genera-
lium priorum-
que provincia-
lium duratione.

§ 28. Item, quod definitores generales et priores provinciales triennales sint, et in eisdem vel similibus officiis, nisi transacto altero triennio, eligi non possint;

De duratione
priorum, recto-
rum, procura-
torum et secre-
tariorum pro-
vincialium.

§ 29. Item, quod priores conventuum, ac rectores collegiorum, procuratores, et secretarii provinciales etiam durent ad tres annos, et, nisi intermisso anno cum dimidio, in eisdem vel similibus officiis eligi non possint, nisi novem patribus definitorii generalis pro altero triennio eligi convenire videbitur;

De secreta-
riorum et pro-
curatorum ge-
neralium dura-
tione.

§ 30. Item, quod secretarii et procuratores generales, tam curiae Romanae quam regiae, etiam durent ad tres annos,

nisi pater vicarius generalis et definitores generales esse conveniens iudicaverint, ut pro altero triennio eligantur;

De capituli
generalis cele-
bratione.

§ 31. Item, quod capitulum generale congregationis tertio quoque anno celebretur dominicâ tertiâ post Pascha Resurrectionis, illudque in singula triennia indicendi et convocandi vicarius generalis curam habeat;

De officialium
in dicto capi-
tulo eligendo-
rum numero.

§ 32. Atque in eodem capitulo singulis trienniis novi definitores generales, priores provinciales et conventuales, rectores collegiorum, procuratores generales, ac secretarius generalis, necnon procuratores et secretarii provinciales eligantur, sicque sexto quoque anno in capitulo generali novus vicarius generalis eligi debeat, qui statim confirmetur a praesidente capituli absque praeiudicio constitutionis faciendae a patre generali;

De iis, qui
convenire de-
bent ad capi-
tulum generale,
ac habentibus
vocem in ele-
ctione vicarii
generalis.

§ 33. Item, quod ad capitulum generale dictae congregationis convenire teneantur, praeter vicarium generalem praesentem, et absolutum illius sexennii tantum, quatuor definitores generales, procurator generalis regiae curiae, et secretarius generalis, et ex unaquaque provinciâ provincialis cum defensore et discreto (¹ electio in capitulis provincialibus, quae fieri debeat suo tempore infra ultimum annum triennii, antequam celebretur capitulum generale) qui omnes solummodo vocem habebunt ad eligendum vicarium generalem, quatuor definitores generales, secretarium, ac procuratores generales, et priores provinciales;

De his, qui
habent vocem
in electionibus
priorum, recto-
rum, procurato-
rum et secreta-
riorum provin-
cialium.

§ 34. Item, quod ad eligendum priores conventuum, rectores collegiorum, procuratores, ac secretarios provinciales, solum conveniant et habeant vocem novem patres, scilicet vicarius generalis praesens et absolutus illius sexennii, quatuor definitores generales absoluti, et provincialis

¹ Forsan legend.: *quorum electio fiat in capitulis provincialibus, quae fieri debent*, etc. (R. T).

absolutus illius triennii, simul cum definitore et discreto illius provinciae, cuius officio fuerint quae providenda sunt¹, quia maiorem notitiam habebunt de statu provinciarum;

Quid agendum sit in casu mortis vicarii generalis, vel abolitionis ab officio, ante expletum tempus sui muneris.

§ 35. Item, quod, si vicarius generalis ante finitum tempus sui muneris a vitâ migraverit, vel ab officio amotus fuerit, vicarius absolutus, et, eo deficiente, provincialis, in cuius provinciâ mortuus fuerit, toti congregationi praesideat, locum et potestatem vicarii generalis habeat usque ad dominicam tertiam post Pascha Resurrectionis proxime futuram, in qua celebrari faciat capitulum generale pro electione novi vicarii generalis et tunc noviter electus munus suum exerceat non solum usque ad capitulum in quo faciendae sunt omnes electiones, sed etiam per sequens triennium;

De poenis vicario generali irreligiose viventis, aut male administranti intelligendis.

§ 36. Item, quod, si vicarius generalis irreligiose vixerit, vel in sui officii administratione male se gesserit, ad definitorium generale in capitulis generalibus eius culpas corrigere et castigare pertineat;

De auctoritate priorum provincialium in totâ provinciâ durante suo officio.

§ 37. Item, quod priores provinciales (durante suo officio) eam auctoritatem et potestatem habeant in totâ provinciâ, quam ceteri provinciales habere consueverunt, dummodo institutis dictae congregationis non adversentur, vel a capitulo generali eius potestas non fuerit limitata:

De officialibus in provincia Indiarum Philippinarum eligendis.

§ 38. Item, quod in provinciâ Indiarum Philippinarum, propter magnam loci distantiam, in suis capitulis provincialibus, quae fieri debent singulis trienniis, eligantur provinciales, quatuor definitores provinciales, priores conventuum, et alii officiales, qui in similibus capitulis provincialibus eligi solent, nisi aliter aliquando capitulo generali videbitur expedire, servatâ semper constitutione generali totius congregationis;

De laicis con-

§ 39. Item, quod nullus religiosus laicus

¹ An recta lectio, nescio (R. T.).

totius congregationis possit ascendere ad aliquem ordinem neque ad clericatum absque licentiâ Summi Pontificis, sed quod semper maneat in suâ professione.

gregationis ad ordinem, seu clericatum non promovendis.

Hucusque decreta capituli.

§ 40. Nos, ad uberes et suaves fructus, quos eiusdem congregationis professores in militanti Ecclesiâ in dies afferunt, paternae dirigentes considerationis intuitum, et ut eadem congregatio maioribus proficiat incrementis, ac omnia et singula praemissa ab omnibus, ad quos spectat, firmiter et inviolabiliter observentur, quantum cum Domino possumus, providere, ac Gabrielem et fratres praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praemissorum dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, electionem vicarii generalis ac divisionem provinciarum in capitulo generali, ut supra, factas, nec non constitutiones et decreta praeinserta huiusmodi, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus; ac omnes et singulos, tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

§ 41. Et insuper has quatuor provincias, sic, ut praefertur, divisas, in unam congregationem fratrum Discalceatorum sancti Augustini nuncupandam et per unum illius vicarium generalem, modo et formâ praemissis, regendam et gubernandam, cum omnibus et singulis privilegiis,

Ac praedictas quatuor provincias in unam provinciam sancti Augustini nuncupandam (quatenus opus sit) de novo erigit et instituit.

facultatibus et indultis eisdem fratribus tam in genere quam in specie, ac aliàs quomodolibet, tam per nos quam per alios quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros concessis, auctoritate et tenore praedictis de novo, quatenus opus sit, erigimus et instituimus.

Privilegia confirmat, ac gratis et indultis aliis fratribus sancti Augustini concessis ipsos gaudere pari modo indulget.

§ 42. Nec non eisdem fratribus Discalceatis, ut omnibus et singulis privilegiis, gratiis et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, dummodo sint in usu et non sint revocata, neque sub aliquibus revocationibus comprehensa, ac sacri Concilii Tridentini decreti et constitutionibus apostolicis non adversentur, et quibus alii Ordinis sancti Augustini fratres utuntur, potiuntur et gaudent, pari modo uti, potiriet gaudere libere et licite valeant, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus.

Clauulas praeservativas addit.

§ 43. Decernentes, praesentes litteras, validas firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac congregationi et fratribus praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari.

Ac ita et non aliter definiri statuit.

§ 44. Sicque ab omnibus censi et ita per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contraria auferit.

§ 45. Non obstantibus omnibus illis, quae in dictis litteris concessa sunt non obstat, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis credi iubet.

§ 46. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maio-

rem, sub annulo Piscatoris, die xxxi augusti MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 31 augusti 1622, pontif. an. II.

LXXVIII.

Declaratio et approbatio privilegiorum notarii archiconfraternitatis Charitatis de Urbe circa transmissiones commissariorum in causis extra Urbem, ac registrationem compositionum, liberationum, ac quarumcumque gratiarum a sacra consullâ concessarum¹.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Exigit creditum nobis desuper apostolicae servitutis officium, ut ad ea, per quae litibus et controversiis inter christifideles quoslibet, praesertim in almâ Urbe nostrâ degentes, vertentibus occurritur, libenter intendamus, ac desuper eiusdem officii partes favorabiliter interponamus, prout conspiciamus salubriter expedire.

Prooemium.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, propositâ aliàs sub die x decembris anni Domini MDCXXI in congregatione venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis Status nostri Ecclesiastici praepositorum causâ privilegiorum archiconfraternitatis S. Hieronymi Charitatis nuncupatae de Urbe, inter cetera sub die ix martii praesentis anni decretum fuerit, quod commissarii, sive per litteras patentes congregationis transmissi, teneantur assumere notarium dictae archiconfraternitatis, quodque in posterum non committantur causae alicui tribunali, nisi post transmissionem commissariorum, et viso processu per eos fabricato; et postmodum venerabilis frater noster Octavius episcopus Praenestinus Bandinus et dilectus

Privilegium circa commissiones causarum extra Urbem et assignationes notariorum emanatum per nonnulla decreta.

¹ Approbationem huius confraternitatis, cum aliis constitutionibus ipsius materiam tangentibus, videre poteris in Leon. X Const. XL Illius (in h. n. edit. XLII, tom. v, pag. 739).

filius noster Petrus Paulus tituli Ss. Nerei et Achillei presbyter cardinalis Crescentius nuncupati, a nobis in omnibus controversiis occasione praemissorum ortis et oriundis specialiter deputati, infrascripta decreta ediderint, tenoris subsequentis, videlicet: sanxerunt, quod ad singulos infrascriptos commissarios iam transmissos, amotis notariis aliorum tribunalium quos ipsi secum duxerunt, accedant notarii officii Charitatis, qui apud eos in commissionibus scribant cum perceptione viaticorum et aliorum solitorum emolumentorum a die, quo istae commissiones incepterunt, videlicet: ad Bulgarellum in causâ Saxoferrati vulnerum, in aliâ Britonoriensi exemptionis e manibus curiae, et in tertiâ Assisienensi homicidii de Sorbellis, pro quibus secum duxit iuvenem ex officio Lucae de Carolis auditoris camerae notarii; et ad Colangelum, qui pariter, ducto secum alio iuvene ex officio eiusdem Lucae de Carolis, Beneventum profectus est in causâ Beneventanâ homicidii; praeterea statuerunt, quod nullatenus censeatur illatum aliquod praeiudicium privilegiis Charitatis, circa transmissionem notarii cum commissariis tam per Breve quam per litteras sacrae consultae hactenus expeditis, etiamsi constaret huiusmodi commissarios aliquando secum duxisse alium notarium, quam notarium officii Charitatis:

Aliud privilegium circa gratias Sacrae Consultae concedendas.

§ 2. Insuper decreverunt, quod registrentur in actis notarii Charitatis, iuxta morem consuetum, salviconductus, arresta, compositiones, transactiones, liberationes, et gratiae quaecumque remigantibus, aliisve personis faciendae per sacram consultam cum omnibus scripturis ad praedicta facientibus, nisi tamen causae reorum, quorum occasione praemissa facienda sunt, reperiantur introductae in tribunali auditoris camerae; aliâs omnia, et singula praemissa per alium notarium rogata et registrata respective nulla sint:

§ 3. Nos, inviolabili decretorum huiusmodi observationi, quantum cum Domino possumus, prospicere volentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, decreta praedicta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adii-cimus.

Pontifex modo approbat decreta dictorum privilegiorum.

§ 4. Decernentes, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque ab omnibus et singulis, ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari;

Insuper illa observari.

§ 5. Sicque et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Sublata aliter indicandi potestate.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariorum derogatio.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xx septembris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 20 septembris 1622, pontif. anno I.

Die lunae x octobris MDCXXII huiusmodi Breve apostolicum fuit in camerâ apostolicâ praesentatum et die veneris vigesimâ primâ eiusdem mensis, referente admodum illustrissimo et reverendissimo D. Federico Cornelio dictae camerae clerico et iudice, citato etiam ad hoc reverendissimo D. Antonio Cicalotto camerae praedictae generali commissario, camera ipsa illud admisit, et in libris eiusdem camerae registrari mandavit, prout per me eiusdem camerae notarium infrascriptum registratum fuit in libro diversorum nuncupato, fol. LII; et in fide, etc.

Publicatio

LXXIX.

Confirmatio foundationis collegii Anglicani in civitate Ulyssiponensi pro alumnis Anglis¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Militantis Ecclesiae regimini divinâ dispensatione, nullo meritorum suffragio, praesidentes, christifidelium quorumlibet votis, iis praesertim, quae ad fidei catholicae propagationem, animarumque salutem pertinere dignoscuntur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Collegium
Anglorum in ci-
vitate Ulyssipo-
nensi erigitur.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecit dilectus filius Ioannes Benettus cleri Anglicani apud Sedem Apostolicam agens, quod dilectus etiam filius Petrus de Coutinhou Portugallensis, periclitanti apud Anglos fidei catholicae pro suis viribus succurrere cupiens, in civitate Ulyssiponensi seminarium, in quo Anglicanae nationis iuvenes pietate et doctrinâ instituerentur, ut mature iam in patriâ reversi fidei tuendae et propagandae sedulam navarent operam, fundavit, dictoque seminario, pro eius dote ac alumnorum pro tempore existentium sustentatione, redditus annuos usque ad summam quingentorum scutorum auri ascendentes², et pro domibus vel emendis vel extruendis quinque millia scutorum similium assignavit, quibus et plura imposterum in operis huius incrementum additurum se spondet. Immediatum vero regimen huius seminarii penes eundem clerum Anglicanum praedictus fundator esse voluit, ita tamen, ut supremum Lusitaniae inquisitionis tribunal, et ipse demum modernus generalis inquisitor, et eius pro tempore successores, rectori praeficiantur et collegio, qui totius administrationis rationem exigendi ius et potestatem habeant.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Edit. Main. habet *ascendere* (R. T.).

Atque dota-
tur.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, tam Ioannes quam Petrus praedicti plurimum cupiant foundationem seminarii, ut praefertur factam, apostolicae confirmationis robore communiri: nobis propterea humiliter supplicarunt, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Petitur con-
firmatione pon-
tificia.

§ 3. Nos igitur, Ioannis et Petri praedictorum votis, quantum cum Domino possumus, benigne annuere, illosque specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, supplicationibus huiusmodi inclinati, foundationem dicti seminarii, per dictum Petrum, ut praefertur, factam, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illique inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

Confirmat
Gregorius.

§ 4. Nec non iisdem seminario, rectori et alumnis pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, gratiis et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus alia huiusmodi seminaria, eorumque rectores et alumni utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, pari modo uti, frui, potiri et gaudere libere et licite valeant, concedimus et indulgemus.

Ceterorum-
que collegiorum
privilegia ei
concedit.

§ 5. Decernentes praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, irritumque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Clausulae.

§ 6. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque et syno-

Derogatio
contrariorum.

dalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Iuramentum
prae-standum ab
alumnis.

§ 7. Volumus autem, ut eiusdem seminarii alumni pro tempore existentes, iuramentum de redeundo in Angliam suo tempore, et aliàs per aliorum seminariorum huiusmodi alumnos praestari solitum, praestare omnino teneantur.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxii septembris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 22 septembris 1622, pont. anno II.

LXXX.

Extinctio curae animarum parochialis ecclesiae S. Nicolai in Agone, eiusdemque applicatio parochialibus ecclesiis circumvicinis, ac ipsius ecclesiae cum cameris rectoralibus et universâ suppellectili concessio confraternitati sub invocatione Ss. Nicolai et Catharinae nationis Lotharingiorum.

Gregorius Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Causae huius
Constitutionis.

Dum ad sacram beati Petri Sedem, inscrutabili superni Patris prudentiâ, in plenitudinem potestatis, meritis licet imparibus, assumpti, mentis nostrae dirigimus aciem erga grata et accepta sinceræ fidei et propensæ devotionis obsequia, quae, inter ceteras universi orbis ad aliam Urbem nostram confluentes et in conspectu nostro degentes nationes, dilecti

fili Lotharingii, veteris Austrasiae regni genus, in Romanâ curiâ pro illius et Sedis Apostolicae decore iam ab immemorabili fere tempore eximiâ etiam integritate et indefessâ sedulitate praestare consueverunt, dignum, quin potius debitum arbitramur, ut eorum preces, illae praesertim, quae prodire dignoscuntur ex intimo devotionis affectu, quem erga gloriosum Dei confessorem beatum Nicolaum episcopum, Lotharingiae, ut accepimus, et Barris ducatus¹ protectorem et tutelarem, gerunt, apud nos et dictam Sedem ad exauditionis gratiam benigne admittantur, ipsique locum opportunum et cognitum pro eorum confraternitatis et spiritualium exercitiorum commoditatibus in dictâ Urbe, ad instar aliarum nationum in eâ versantium, ex nostrae et eiusdem Sedis munificentia et liberalitate, dictorum obsequiorum intuitu et aliorum meritorum, quibus abunde eos ornatos esse nobis constat, contemplatione consequantur.

Vacante parochiali ecclesia sancti Nicolai in Agone,

§ 1. Cum itaque parochialis ecclesia S. Nicolai in Agone nuncupati de Urbe, quae ab ecclesiâ S. Laurentii in Damaso de dictâ Urbe tamquam eius matrice dependet, et illi immediate subiecta est, cuiusque, dum pro tempore vacat, collatio et omnimoda dispositio ad pro tempore existentem eiusdem S. Laurentii diaconum seu presbyterum cardinalem spectat, et quam quondam Ioannes Baptista Bellobonus ipsius ecclesiae S. Nicolai rector, dum viveret, obtinebat, per obitum ipsius Ioannis Baptistae, qui hodie, seu nuper, in dictâ curiâ diem clausit extremum, vacaverit et vacet ad praesens;

§ 2. Et, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum rectorum et confratrum confraternitatis eiusdem S. Nicolai Lotharingiorum petitio continebat, dicta ecclesia S. Nicolai septuaginta domos seu familias, vel circa,

Confratres confraternitatis sub invocatione sanctorum Nicolai et Catharinae nationis Lotharingiae

¹ Edit. Main, legit *ducatu* (R. T.).

dumtaxat sub suâ curâ et parochiâ habeat, et ad exercitium curae animarum dilectorum filiorum illius parochianorum et officiorum ac onerum parochialium valde angusta et obscura existat, et in actu illius visitationis praeteritis annis factae pro tali habita et relata fuerit, dictique parochiani, qui numerum quadringentorum et nonaginta, vel circa, non excedunt, pro missis et aliis divinis officiis audientibus, passim ad alias vicinas ecclesias accedere consueverint, et proinde expedit ipsam animarum curam inde ad aliquam seu aliquas ex vicinis commodioribus parochialibus ecclesiis transferre, et dictam ecclesiam S. Nicolai alicui congregationi seu confraternitati, cuius curâ in decenti statu construetur, et divinus in eâ cultus manuteneatur, concedere; a longo tempore vero quamplurimi honestae conditionis viri, ex Lotharingiae et Barri ducatibus oriundi, in praedictâ curiâ cum multâ tum fidei et probitatis tum etiam pietatis ac propensae erga Sedem praedictam devotionis laude versati fuerint, et eorum multi diversis datariae et cancellariae apostolicae muneribus et officiis secundae peritiae, fidelitatis et integritatis famâ praefuerint, continuoque et etiam nunc in ipsâ curiâ non pauci ex dictis ducatibus reperiuntur, qui, antecessorum suorum vestigiis sedulo insistentes, parem cum eis laudem promereri¹ indefessi animi et corporis studio felici aemulatione contendunt; et qui praecesserunt, perpetuum pietatis et religionis sui monumentum posteris relinquere volentes, unam utriusque sexus christifidelium ex eiusdem ducatibus oriundorum confraternitatem sub invocatione Ss. Nicolai et Catharinae, in cappellâ eiusdem S. Nicolai in ecclesiâ S. Ludovici nationis Gallicanae de eâdem Urbe sitâ, apostolicâ auctoritate erigi et institui obtinuerint, et confratres ipsius confraternitatis pro

¹ Edit. Main. legit *promoveri* (R. T.).

tempore existentes, inter alia pietatis opera per eos exerceri solita, pauperes puellas dotare, et egenos ad dictam Urbem ex eiusdem ducatibus pro tempore accedentes eleemosynis iuvare, dictamque cappellam¹, quae marmoreis lapidibus et picturis insignibus eleganter ornata, ac cruce et candelabris argenteis, aliâque suppellectili sacra abunde instructa est, per duos cappellanos, constituto eis menstruo salario competenti, in divinis deserviri facere consueverint; aliquem vero locum nec in dictâ ecclesiâ S. Ludovici, illiusque sacristiâ et aedificiis, nec alibi habeant, in quo pro negotiis dictae confraternitatis pertractandis congregari possint, et ex hoc non leve incommodum experiantur; rectores autem et confratres praedicti, speciali devotionis affectu erga ipsum S. Nicolaum, quem uti tutelarem patronum omnis Lotharingiae provincia insigni venerationis cultu prosequitur, permoti, dictam ecclesiam S. Nicolai, praecedente translatione curae animarum huiusmodi, confraternitati praedictae concedi summopere desiderant; et ex hoc dictae confraternitatis commodis, et ipsius ecclesiae S. Nicolai manutentioni et ornatui, divinique cultus in eâ augmento, opportunâ ratione consultum futurum sit;

§ 3. Et venerabilis frater noster Alexander episcopus Albanensis cardinalis Montaltus nuncupatus, et S. R. E. vicecancellarius, negotio ipso prius de eius mandato mature et prudenter discusso, ad translationem curae animarum et concessionem ecclesiae S. Nicolai huiusmodi utiliter deveniri posse iudicaverit, illisque ipse (dummodo tamen bona et proprietates, ac fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta universa eiusdem ecclesiae S. Nicolai duobus canonicalibus et totidem praebendis nuper in dictâ ecclesiâ sancti Laurentii apostolicâ auctoritate erectis,

¹ Edit. Main. legit *dictaque cappella* (R. T.).

Eam sibi concedi desiderant.

Negotio prudenter discusso a cardinali vice cancellario, dictam ecclesiam concedendam censuit applicatis tamen prius ipsius emolumentis duobus praebendis nuper in ecclesia sancti Laurentii erectis.

ut infra, applicentur) consentire proposuerit; quare pro parte rectorum et confratrum huiusmodi (asserentium, fructus, redditus et proventus dictae ecclesiae S. Nicolai centum et quinquaginta ducatorum auri de camerâ, secundum comunem aestimationem, valorem annuum non excedere) nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eis in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur:

Nunc vero Pontifex ab ecclesiâ sancti Nicolai curam animarum aliaque onera et officia parochialia omnia abdicat.

§ 4. Nos igitur (qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem, secundum aestimationem praedictam, etiam beneficii, cui aliud uniri petetur, alioquin unio huiusmodi non valeret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, idemque observaretur in quibusvis applicationibus de quibusvis fructibus et bonis ecclesiasticis; quique divini cultus ac piorum operum studio incumbendum propagationem et incrementum praesertim in almâ Urbe nostrâ vigere sinceris exoptamus affectibus), ipsos rectores ac confraternitatis huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ex nunc a dictâ ecclesiâ S. Nicolai (sive praemisso, sive alio quovis modo, aut ex alterius cuiuscumque personâ, seu per liberam resignationem dicti Ioannis Baptistae vel cuiusvis alterius de illâ in dictâ curiâ vel extra eam etiam coram notario publico et testibus sponte factam, aut constitutionem felicitis recordationis Ioannis Papae XII¹ praede-

1 Aliàs puto legi XXII (R. T.).

cessoris nostri, quae incipit *Execrabilis*, vel assecutionem alterius beneficii ecclesiastici quavis auctoritate collati, vacet, etiamsi tanto tempore vacaverit, quod eius collatio iuxta Lateranensis statuta concilii sit¹ ad Sedem praedictam legitime devoluta, ipsaque ecclesia S. Nicolai dispositioni apostolicae specialiter vel generaliter reservata existat, et super eâ inter aliquos, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa) omnimodam curam animarum parochianorum huiusmodi, ac officia et onera parochialia illi quomodolibet incumbenda, illorumque ius et exercitium universum, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo abdicamus:

§ 5. Sicque abdicata ad aliquam seu aliquas parochiales ecclesias circumvicinas, arbitrio dicti Alexandri episcopi et cardinalis (ita quod parochiani ipsius ecclesiae S. Nicolai nunc et pro tempore existentes deinceps in perpetuum ad ecclesiam, seu ecclesias, ad quam seu quas illos transferri contigerit, tamquam propriam seu proprias eorum parochialem ecclesiam seu parochiales ecclesias pro missis et aliis divinis officiis audiendis ac sacramentis ecclesiasticis percipiendis tamquam veri, certi et indubitati eius seu earum parochiani accedere, et ad curam animarum in ecclesiâ seu ecclesiis, ad quam seu quas translati fuerint huiusmodi, canonice deputatum seu deputatos rectorem seu rectores pro tempore uti verum et proprium parochum seu veros et proprios parochos recognoscere et observare, ac illi seu illis debitam obedientiam et reverentiam exhibere, ac iura parochialia et consueta praestare debeant et teneantur), dictâ auctoritate apostolicâ etiam perpetuo transferimus:

§ 6. Et in ipsâ ecclesiâ S. Nicolai nomen, titulum et denominationem ac essentiam parochialis ecclesiae, illiusque rectoris,

Et quae ad alias parochiales ecclesias arbitrio dicti cardinalis cum suis iuribus transfert.

Ac denominationem et titulum parochialem dictae ecclesiae supprimit.

1 Edit. Main. legit est (R. T.).

similiter perpetuo supprimimus et extinguimus:

Ipsam vero ecclesiam sic liberam cum cameris rectoralibus, aliisque suppellectilibus assignat dictae confraternitati.

§ 7. Ipsam vero ecclesiam S. Nicolai ab omni curâ, officiis, oneribus parochialibus liberam et exemptam, et de cetero non collativam effectam, illiusque cameras rectorales super eâ constructas (ex quibus, si locarentur, decem ducati auri de camerâ similes, vel circa, ut etiam accepimus, annuatim perciperentur), cum Sanctorum et quibusvis aliis reliquiis, ac omnibus et singulis paramentis et ornamentis, calicibus, crucibus, candelabris, campanis, libris, vasis, universâque aliâ suppellectili, tam sacrâ quam profanâ, etiam ex auro et argento, ac aliis rebus quibuscumque in dictâ ecclesiâ S. Nicolai ad praesens existentibus et ad illius usum comparatis, praedictae confraternitati [ita quod liceat ipsius rectoribus et confratribus, nunc et pro tempore existentibus, corporalem et actualem ecclesiae S. Nicolai ac camerarum praedictarum possessionem per se, vel alium, seu alios, eorum ac dictae confraternitatis nomine, propriâ auctoritate apprehendere et appraehensam perpetuo retinere;

Eique a presbyteris idoneis, ab ipsâ ponendis, deserviri facere.

§ 8. Dictaeque ecclesiae S. Nicolai in divinis per presbyteros idoneos, a rectoribus et confratribus praedictis nunc et pro tempore existentibus ponendos, et pro libero et absoluto eorum arbitrio amovendos, deserviri facere;

Nec non dilatare et in aliam formam reducere, uti possint, indulget.

§ 9. Illamque, quotiescumque et quodcumque illis benevisum fuerit, dilatare et ampliare, immutare, ac etiam in aliam formam reducere

Quotannis cereum unum quatuor librarum in festo sancti Laurentii dicto cardinali in signum recognitionis solvere obligat.

§ 10. (Ipsi tamen rectores et confratres, singulis annis in perpetuum, cereum unicum cerae albae ponderis quatuor librarum die festo S. Laurentii dicto Alexandro et pro tempore existenti eiusdem ecclesiae S. Laurentii diacono seu presbytero cardinali in signum recognitionis tradere teneantur), dilecti filii nostri moderni et pro

tempore existentis Urbis praedictae vicarii aut cuiuscumque alterius licentiâ desuper minime requisitâ] eiusdem Alexandri episcopi et cardinalis expresso, dilecti vero filii moderni rectoris seu dilectorum filiorum modernorum rectorum ecclesiae seu ecclesiarum, ad quam seu ad quas curam animarum huiusmodi transferri contigerit, ad hoc accedente consensu, auctoritate et tenore praemissis, itidem¹ perpetuo concedimus et assignamus.

§ 11. Postremo dictis duobus canonicatibus et duabus praebendis, noviter in dictâ ecclesiâ S. Laurentii ex fructibus, redditibus et proventibus olim parochialis ecclesiae S. Caeciliae in Monte Iordano de eâdem Urbe, dictâque apostolicâ auctoritate erectis (pro usu et augmento distributionum quotidianarum inter dictos duos canonicatus et praebendas noviter erectas suo tempore obtinentes, ac horis canonicis, aliisque divinis officiis in dictâ ecclesiâ S. Laurentii suis loco et tempore interessentes, aequis portionibus et ratis dividendarum, ita quod uno eorum absente, et non interessente, eius portio, et rata alteri praesenti et interessenti tantum accrescat et accrescere eo ipso censeatur) omnia et singula dictae ecclesiae S. Nicolai, et illi annexorum quorumcumque, proprietates, praedia, domos, apothecas, canones, census, rationes, aliisque bona et iura universa, in quibusvis rebus consistentia et undecumque provenientia, ac quomodolibet et quovis nomine nuncupata (cameris tamen et bonis mobilibus, aliisque sic, ut praemittitur, dictae confraternitati concessis, tantummodo exceptis, quae sub huiusmodi applicatione et appropriatione comprehendendi, aut venire non debeant, neque etiam censeantur), praevisâ illorum, quatenus opus sit, ab eâdem ecclesiâ S. Nicolai opportunâ dismembratione et separatione (ita quod liceat dictos

Ex proventu parochiali extinctae duos canonicatus in ecclesia S. Laurentii in Damaso erigit et donat.

¹ Pro *itidem* edit. Main. legit *ut idem* (R. T.).

duos canonicatus et praebendas pro tempore obtinentibus, et eorum cuilibet, per se ipsos, seu eorum alterum, eorum ac dictorum canonicatum et praebendarum noviter erectorum nominibus, corporalem, realem et actuaalem illorum omnium possessionem, cuiusvis licentiâ etiam desuper minime requisitâ, propriâ auctoritate libere apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere; fructus quoque, redditus et proventus, iura, obventiones, et emolumenta quaecumque, exinde quomodolibet provenientia, percipere, exigere, levare, recuperare, locare, dislocare, arrendare et administrare), eisdem auctoritate et tenore pariter et perpetuo ex nunc applicamus et appropriamus.

Clausulas praeservativas apponit.

§ 12. Decernentes praesentes litteras (etiam ex eo quod quicumque in praemissis interesse habentes, aut habere praetendentes, illis non consenserint, ad eaque vocati, et causae, propter quas illa fiant, vel facta sint, coram praedicto vicario Urbis, vel aliâs examinatae, verificatae et iustificatae non fuerint, seu aliâs ex quocumque alio capite vel causâ quantumvis legitimâ vel iuridicâ) de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, annullari, vel invalidari, seu in ius vel controversiam vocari, aut ad viam et terminos iuris reduci, seu adversus illas quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari aut concedi nullatenus posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, Sedemque praedictam, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, ac cum

quibusvis clausulis et decretis pro tempore quomodolibet factis, comprehendere vel confundi, sed ab illis semper excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo et sub quacumque posteriori datâ per rectores et confratres dictae confraternitatis pro tempore existentes quandocumque eligendâ, concessas esse et fore;

§ 13. Sicque per quoscumque iudices ordinarios, commissarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos, dictaeque Sedis nuncios, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Aliter iudicandi facultatem tollit.

§ 14. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Ostiensi et Portuensi episcopis, ac dilecto filio causarum curiae camerae apostolicae generali auditori, per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, easdem praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte nunc et pro parte existentium rectorum et confratrum dictae confraternitatis seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ easdem praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus, ad quos nunc spectat et spectabit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari; ipsosque rectores et confratres ecclesiâ S. Nicolai, ac illius cameris rectoralibus, necnon omnibus et singulis paramentis et ornamentis, calicibus, crucibus, candelabris, campanis, libris, vasis, universâque aliâ suppellectili tam sacrâ quam profanâ

Exequutores huius Constitutionis deputat.

LXXXI.

eidem confraternitati concessis; dictos duos vero canonicatus et praebendas pro tempore obtinentes, omnibus et singulis fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et emolumentis universis, ac aliis eidem duobus canonicatibus et praebendis, ut praefertur, applicatis praedictis, pacifice frui et gaudere; non permittentes eos seu eorum quemlibet desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari; contradictores auctoritate nostrâ praedictâ, appellatione postpositâ, compe-scendo, ac, legitimis super his habendis servatis¹ processibus, illos sententias, censuras et poenas huiusmodi incurrisse, servatâ formâ Concilii Tridentini, declarando, illosque etiam iteratis vicibus ag-gravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii secularis auxilio.

Contraria tollit.

§ 15. Non obstantibus priori voluntate nostrâ praedictâ, ac piae memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, necnon quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac, quatenus opus sit, dictae Urbis (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctionem poenalem addit.

§ 16. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, abdicationis, translationis, suppressionis, extinctionis, concessionis, assignationis, applicationis, appropriationis, decreti et mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Tusculi, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII, tertio nonas octobris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 5 octobris 1622, pontif. an. II.

1 Edit. Main. legit *servandis* (R. T.).

Committitur nuncio apostolico Neapoli et vicegubernatori civitatis Beneventanae, ut procedant contra bonorum detentores monasterii abbatis nuncupatae S. Mariae de Ferrara, sancti Benedicti vel alterius Ordinis, Beneventanae, vel Theanensis, aut nullius dioecesis¹.

Dilectis filiis, nostro et Sedi Apostolicae in regno Neapolis nuncio, et civitatis nostrae Beneventanae vicegubernatori, nunc et pro tempore existentibus,

Gregorius Papa XV.

**Dilecti filii,
salutem et apostolicam benedictionem.**

§ 1. Cum, sicut dilectus filius noster Ludovicus tituli S. Mariae Transpontinae presbyter cardinalis Ludovisius nuncupatus, noster secundum carnem ex fratre germano nepos, nobis nuper exposuit, multa bona et territoria, ad monasterium abbatiam nuncupatum S. Mariae de Ferrara, sancti Benedicti seu alterius Ordinis Beneventanae seu Theanensis aut nullius dioecesis, quod dictus Ludovicus cardinalis in commendam ad sui vitam ex concessione et dispensatione apostolicâ obtinet, spectantia, a diversis personis, etiam in dignitate ecclesiasticâ constitutis, et nonnullis ecclesiis indebite occupata retineantur, etiamsi illa ad dictum monasterium ex diversis capitibus et respectibus devoluta sint:

Commissionis causae.

§ 2. Nos, eiusdem monasterii utilitati et commodis, quantum cum Domino possumus, consulere volentes, vobis et vestrum cuilibet in solidum per praesentes committimus et mandamus, ut contra eorundem bonorum detentores et occupatores, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existentes, etiamsi ecclesiae, monasteria et alia loca pia fuerint,

Commissio de qua in rubricâ.

summarie, simpliciter et de plano sine strepitu et figurâ iudicii, manu regiâ ac solâ facti veritate inspectâ, omnique et quacumque reclamatione et recurso remotis, procedatis.

Facultatis
concessio.

§ 3. Cum facultate alios quoscumque, etiam in dignitate ecclesiasticâ constitutos, ad praemissa subdelegandi, quoscumque quavis auctoritate fungentes citandi, et, sub poenis arbitrio vestro moderandis et applicandis, inhibendi etiam per edictum publicum, constito, quantum vobis sufficere videbitur, de non tuto accessu, aliaque omnia et singula in praemissis et circa ea necessaria et opportuna (etiâsi talia sint, vel fuerint, quae magis specialem, specificationem et expressam requirerent mentionem) faciendi, dicendi, gerendi et exequendi.

§ 4. Non obstantibus, quatenus opus sit, felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die VII octobris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 7 octobris 1622, pontif. an. II.

LXXXII.

*Confirmatio decretorum a rege catholico
latorum circa exclusionem mercatorum
et aliorum ab habitu militiarum de
Spatha, Calatrava et Alcantara*¹

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Statutis huiusmodi militiarum cavetur, quominus qui nobiles non sunt, in iis admittantur.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, Militiarum

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

S. Iacobi de Spatha, Calatrava et Alcantara perpetuus administrator apostolicâ auctoritate deputatus, quod in recipiendis ad habitum fratrum militum dictae Militiae S. Iacobi de Spatha iis, qui seu quorum genitores et avi mercaturam exercuerunt, quodam eiusdem Militiae stabilimento capite V, tit. I caveatur expresse, ne dictae Militiae S. Iacobi habitus illi tradi aut exhiberi possit, qui mercator aut argentarius fuerit, vel officium vile aut mechanicum exercuerit, aut eorum, qui alterutrum officiorum huiusmodi exercuerint, natus existat, etiâsi se nobilem *hyodalgo* vulgò nuncupatum esse probet, cum declaratione, quod mercator ad hunc effectum intelligatur is, qui apothecam cuiusvis generis mercium, in eâ per se ipsum aut ministros suos residendo, habuerit, argentarius autem, qui banchum publicum tenuerit, et ex professo pecunias per se aut suos deputatos ad cambium dederit: et quia nonnulli de Calatrava et Alcantara Militiarum praedictarum fratres earumdem Militiarum stabilimenta materiam huiusmodi tractantia, ex eo quod illâ simili declaratione carent, rigidiori sensu interpretantur; quum titulo VI, cap. I statutorum Militiae praedictae de Calatrava caveatur, ne quis ad habitum per eiusdem Militiae de Calatrava fratres milites gestari solitum admittatur, qui vel cuius genitor aut avus cuiusvis generis mercium mercaturam per se ipsos seu ministros suos exercuerit, sive aurifex, vel pictor, aut argentarius fuerit, qui banchum publicum tenuerit, et ex professo pecunias per se aut suos deputatos ad cambium dederit; titulo vero XIII capitis primi stabilimentorum dictae militiae de Alcantara prohibetur, quemquam inter fratres milites dictae Militiae recipi, qui nobilis, ut praefertur, non sit iuxta modum et formam regnorum Hispaniarum, qui a Mauris conversis, haereticiis, aut hebraeis, et ignobilibus, vel iis

qui per officium inquisitionis haereticae pravitatis pro causis fidei puniti fuerunt, usque ad quartam generationem in parte vel aliàs originem non trahat, sed ii dumtaxat recipiantur, qui de nobili antiquo christianorum nobilium genere ex utroque parente et avis ambarum partium nominis et insignium procreati sint, ita ut fama publica in contrarium non sit, quique et quorum genitores mercatores, afflictuarii, aut argentarii, vel usurarii, aut similium personarum in huiusmodi officiis ministri seu officiales mechanici non fuerint, nec ex huiusmodi officiis vivant aut vixerint.

Huiusmodi
statuta declarat
Philippus rex.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, statuta seu stabilimenta dictarum Militiarum in illarum capitulis generalibus, auctoritate apostolicà desuper suffragante, edita fuerint, et dictus Philippus rex, multis negotiis impeditus, capitula generalia huiusmodi celebrare non possit, et pro tollendâ omni in praemissis ambiguitate, nec non disparitate circa modum interpretandi exclusionem dictorum mercatorum ab habitu Militiarum huiusmodi, utque iudices consilii regii dictorum Ordinum uniformiter et citra opinionum disparitatem in huiusmodi materiâ de cetero iudicent, decreverit, exclusionem mercatorum huiusmodi ab habitu Militiarum de Calatrava et Alcantara praedictarum iuxta declarationem stabilimenti capituli quinti tituli primi in praedictâ Militiâ S. Jacobi emanatam intelligi debere, quod nempe ii mercatores ab habitu dictarum Militiarum de Calatrava et Alcantara absque dispensatione apostolicâ exclusi intelligantur, qui aut quorum genitores vel avi apothecam apertam cuiusvis generis mercium tenuerint, et in illâ merces per se ipsos seu ab eis deputatos vendiderint, non autem ii, qui pecunias suas lucri causâ in magnâ summâ ad grossum, ut vulgo nuncupant, erogant, et ipsi in apothecâ non vendunt seu vendere faciunt ad minutum:

§ 3. Nos, ut decreta huiusmodi, per dictum Philippum regem, ut praefertur, facta, ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observentur, quantum cum Domino possumus providere, ac dicti Philippi regis votis annuere volentes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, decreta praedicta, per eundem Philippum regem, ut praefertur, facta, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

Huiusmodi declarationem ratam habet Gregorius.

§ 4. Decernentes praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum inviolabiliter observari debere, irritumque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quatenus opus sit Militiarum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XIV octobris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 14 octobris 1622, pontif. an. II.

LXXXIII.

Clericis regularibus Scholarum Piarum facta communicatio omnium exemptionum, indultorum, et privilegiorum quibuscumque Ordinibus Mendicantium, eorumque locis et personis quomodolibet concessorum et concedendorum.

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Prooemium.

Ad uberes fructus, quos dilecti filii minister generalis et clerici Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum in militanti Ecclesiâ, cuius regimini divinâ disponente clementiâ praesidemus, in dies afferunt, mentis nostrae aciem convertentes, ac uberiores ex ipsâ Congregatione fructus in dies proventuros esse sperantes, ad ea merito libenter intendimus, per quae Congregatio ipsa felicioribus in dies proficiat incrementis.

Elargitio et communicatio privilegiorum et gratiarum de quibus in rubricâ.

§ 1. Ut igitur minister et clerici praedicti eo ferventius in suo laudabili instituto perseverent, quo maioribus se viderint favoribus et gratiis munitos, providere volentes, ac singulares ministri et clericorum praedictorum personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinâtî, Congregationi praedictae, illiusque ministro et clericis, aliisque personis, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, facultatibus, exemptionibus, aliisque gratiis et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, Ordinibus Mendicantium, illorumque superioribus, professoribus, necnon

ecclesiis, monasteriis, regularibus locis, etiam per viam communicationis vel extensionis, aut aliâs quomodolibet, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam nos, quomodolibet concessis, et quibus ipsi, necnon ecclesiae, monasteria, et regularia loca huiusmodi de iure, usu, consuetudine, privilegio aut concessione apostolicâ, in genere vel in specie, ac tam coniunctim quam divisim, seu aliâs quomodolibet utuntur, fruuntur et gaudent, ac uti, frui et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, dummodo tamen sint in usu, et non sint revocata, aut sub aliquibus revocationibus comprehensa, nec sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis aut constitutionibus apostolicis repugnent, pari modo, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et aequè principaliter, perinde ac si illis nominatim et in specie concessa fuissent, uti, frui et gaudere libere et licite valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus, dictaque privilegia, immunitates, libertates, facultates, exemptiones, gratias et indulta eis communicamus, illaque ad eos extendimus.

§ 2. Decernentes, praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac praeposito et clericis praedictis in omnibus et per omnia plenissime suffragari;

Clausulas praeservativas apponit.

§ 3. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Et decretum irritans.

§ 4. Non obstantibus nostrâ de gratiis ad instar non concedendis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac, quatenus opus sit, Ordinum praec-

Contrariisque derogat.

dictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodo libet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, eorum tenones praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xv octobris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 15 octobris 1622, pontif. an. II.

LXXXIV.

Cathedralem ecclesiam Parisiensem in metropolitanam erigit, eidemque suffraganeos assignat¹

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Universi orbis ecclesiis, eo disponente qui cunctis imperat et cui omnia obediunt, meritis licet imparibus praesidentes, in omnes agri dominici partes oculos nostrae mentis vigilis more pastoris intendimus, inspicientes, quid ecclesiarum ipsarum, praesertim cathedralium insignium, statui et decori maxime conveniat, atque hoc quidem tanto liberalius, promptiusque curandum censemus, quanto magis civitatum celebritas, ac regum christianorum vota id exposcunt; ac divino fulti praesidio illius qui cuncta ex sua benignitate ad fidelis populi sui salutem disponit, ad ea, quae ad dignitatem et statum ecclesiarum ipsarum augendum pertinent, officii nostri partes libenter convertimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedit.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

§ 1. Sane attendentes, quod ecclesia Parisiensis, quae de praesenti pastoris solatio destituta existit, maximis dignitatum et canonicorum ac aliorum ministrorum ecclesiasticorum divinis laudibus in eâ continuo insistentium numero decorata existit, ac non modo dioecesis magnitudine patet, cleri, populiue pietate, nobilitate et amplitudine floret, episcoporum quoque ordine succedentium, quos multos ab initio fere nascentis religionis, saevientibus adhuc infidelium persecutionibus, fidei catholicae defensores et propugnatores habuit, numero affluit, sacrarumque reliquiarum copiâ abundat, et¹ erga eandem ecclesiam Parisiensem Franciae reges maximum semper gesserunt religionis affectum: cumque, sicut accepimus, civitas ipsa Parisiensis ex insignioribus nedum Europae sed universi orbis regum Galliae christianissimorum regia sedes, ac totius regni Galliae caput, ex inclytae memoriae Clodovei primi eorundem Francorum regis christianissimi decreto existat, et in dicto regno primatum obtineat, virorumque principum ac procerum et magnatum omnium illius regni provinciarum aulam regiam pro ipsius regis decore sequentium frequenti concursu, civiumque litterariae et militaris disciplinae laude et gloria clarorum ingenti numero florentissima dignoscatur, et in eâ celeberrima omnium scientiarum academia seu universitas studii generalis iam a pluribus saeculis prae ceteris similium studiorum universitatibus floreat, et etiam supremus² totius regni senatus, ex nobilium et aliorum insignium iurisperitorum consilio compositus, ibi³ resideat, et quamplurimis sumptuoso aedificio constructis ecclesiis et templis, necnon virorum et sanctimonialium monasteriis, xenodo-

Causae faciedae erectionis.

¹ Heic vel paulo ante legendum foret *sed* (R. T.).

² Edit. Main. legit *suprema* (R. T.).

³ Vocem *ibi* nos addimus (R. T.).

chiis et locis piis, amplissimis redditibus ex regum munificentia et liberalitate pro singulari eorum pietate dotatis, abundet; propterea ecclesia ipsa Parisiensis metropolitana praelatione merito digna censeatur:

Erectio de qua in rubrica.

§ 2. Nos igitur, his atque aliis rationibus et causis adducti, ad laudem et honorem omnipotentis Dei ac Beatae Virginis Mariae, necnon fidei catholicae exaltationem, et totius militantis Ecclesiae gloriam, motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine, praedictam ecclesiam Parisiensem a iure metropolitico, quo ecclesiae archiepiscopali Senonensi, etiam ad praesens pastoris solatio destitutae, tenetur, omnino segregamus et eximimus, ac in metropolim, sedemque episcopalem Parisiensem in archiepiscopalem, archiepiscopalisque et metropolitani praesidis sedem provinciae caput pro illius archiepiscopo pro tempore existentis¹ (ita tamen, quod ecclesia ipsa Parisiensis ecclesiae primatiali Lugdunensi, et illius archiepiscopo, seu primati ad instar dictae ecclesiae Senonensis subiacere debeat, et sine praeiudicio concordatorum regni Franciae, dudum inter Sedem Apostolicam et clarae memoriae Franciscum I eorundem Francorum regem initorum) apostolicam auctoritate, tenore praesentium, erigimus et instituimus, ac nomine, titulo et honore archiepiscopali et metropolitano decoramus.

Pallii concessio pro archiepiscopo.

§ 3. Necnon dictae ecclesiae Parisiensis praesulibus, qui erunt pro tempore, pallium in signum plenitudinis videlicet pontificalis officii assignandum fore, ecclesiamque Parisiensem metropolitanam, praedictos praesules archiepiscopos censerimus, ac perpetuis futuris temporibus nuncupari debere, archiepiscopalia quoque et metropolitana insignia gerere, iura, iurisdictiones et cetera singula, prout metropolitanis in eorum civitatibus, dioce-

¹ Legerem *existenti* (R. T.).

sibus et provinciis a iure indultum existit, facere, exercere, administrare et exequi posse, dictam auctoritate concedimus.

Ecclesiarum suffraganeorum assignatio.

§ 4. Necnon Carnotensem et Meldensem, ac Aurelianensem ecclesias, quae etiam de iure metropolitico praedictae ecclesiae Senonensi subesse dignoscuntur, earumque omnium et singularem civitates et dioeceses, cum omnibus et quibuscumque earum territoriis et terminis, ac dilectos filios earum singularum clerum et populum universum cum quibuscumque collegiatis parochialibus et aliis ecclesiis, nec non monasteriis utriusque sexus, ceterisque beneficiis ecclesiasticis, cum cura et sine cura, secularibus et quorumvis Ordinum et militiarum regularibus, necnon hospitalibus, domibus, collegiis et locis religiosis quibuscumque, ab ecclesia Senonensi, ac pro tempore existentis archiepiscopi Senonensis subiectione et iurisdictione, nec non correctione, visitatione ac omni et quacumque alia obedientia et superioritate perpetuo dividimus et separamus, illasque et earum civitates et dioeceses posthac in provinciam Parisiensem esse et consistere, neque in aliam provinciam cendas et numerandas esse decernimus et declaramus. Praeterea dictae Parisiensi¹ ecclesiae Carnotensem, et Meldensem, et Aurelianensem ecclesias, et dioeceses praefatas, modernosque pro tempore existentes illarum singularum praesules pro suis pro tempore existenti archiepiscopo Parisiensi suffraganeis² (qui, earumque singularum capitula, etiam quocumque privilegio suffulta, tamquam membra capiti eidem archiepiscopo Parisiensi iure metropolitico subsint, sibi obedientiam et reverentiam tamquam proprio metropolitano prorsus exhibeant) etiam perpetuo subiicimus.

¹ Edit. Main. legit *Parisiensis* (R. T.).

² Perperam edit. Main. habet *existentes archiepiscopi Parisiensis suffraganeos* (R. T.).

Privilegiarum
metropolitico-
rum concessio.

§ 5. Eidem archiepiscopo Parisiensi praeatos suos suffraganeos consecrandi, ac provinciales synodos evocandi, ac cum eis ecclesiastica negotia terminandi, eorum ecclesias disponendi, et causas quarumcumque appellationum, sive querelas alias ad eum tamquam metropolitanum iuxta decreta Concilii Tridentini devolutas, aut alias iuxta sacrorum canonum statuta spectantes cognoscendi, omniaque alia et singula, quae de iure vel consuetudine, aut alias quomodolibet, ad archiepiscopos et archiepiscopale munus spectare, pertinere solent et debent, gerendi, faciendi et exercendi plenam et omnimodam concedimus facultatem. Provinciae quoque Parisiensis clerum et populum universum eorum pro ecclesiae et archiepiscopi Parisiensis provincialibus pariter perpetuo concedimus et assignamus.

Clausulae.

§ 6. Decernentes easdem praesentes litteras sub quibusvis similium et dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, seu alios Romanos Pontifices successores nostros, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu, scientia, potestatis plenitudine similibus pro tempore quomodolibet factis minime comprehendere; sed semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum, ac eum, in quo antea quomodolibet erant statum, restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data, per archiepiscopum Parisiensem pro tempore existentem quandocumque eligenda, concessas, ac semper perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet spectat et spectare poterit in futurum, perpetuo firmiter et inviolabiliter obser-

vari et adimpleri; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos, dictaeque Sedis nuncios, iudicari¹ et definiri debere, ac ex nunc irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Non obstantibus regulam nostram de iure quaesito non tollendo, ac quibusvis aliis apostolicis, necnon in provincialibus, synodalibus, universalibus conciliis editis et edendis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon Carnotensis et Meldensis ac Aurelianensis ecclesiarum praedictarum (iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis et venerabilibus fratribus nostris modernis earum episcopis, necnon dilectis filiis earum capitulis, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu et scientia paribus ac consistorialibus ac aliis² quomodolibet etiam pluries concessis, approbatis et innovatis: quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa mentio habenda, aut alia aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse, motu, scientia, ac potestatis

Obstantium
derogatio.

¹ Edit. Main. legit *iudicare* (R. T.).

² Potius *consistorialiter ac aliis* (R. T.).

plenitudine praedictis, derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae
poenales.

§ 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae segregationis, exemptionis, erectionis, institutionis, decorationis, divisionis, separationis, declarationis, subiectionis, concessionum, assignationis decretorum et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII, XIII kalendas novembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 20 octobris 1622, pontif. an. II.

LXXXV.

Regi catholico facultas conceditur statuta militiarum de Calatrava et Alcantara quo ad admittendos, reducendi ad formam statutorum militiae sancti Iacobi de Spatha¹

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Philippi regis
petitio.

§ 1. Cum, sicut charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecit, inter militias S. Iacobi de Spatha ac de Calatrava et Alcantara in regnis Hispaniarum, quarum ipse Philippus rex perpetuus administrator apostolicâ auctoritate deputatus existit, dicta militia S. Iacobi de Spatha aliis duabus maior et opulentior ac copiosior existat; quia vero in statutis seu stabilimentis militiarum huiusmodi, de admittendis ad habitum per illarum fratres milites gestari solitum personis, quaedam diversitas reperitur; idem Philippus rex pro earundem militiarum felici statu et regimine, per nos, ut infra, opportune provideri summopere desideret:

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

§ 2. Nos, eiusdem Philippi regis votis in praemissis quantum cum Domino possumus benigne annuere, ipsumque specialibus favoribus et gratis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet inodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutum fore censes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eidem Philippo regi, ut de cetero, in admittendis ad habitum per fratres milites dictarum militiarum de Calatrava et Alcantara gestari solitum personis, earundem militiarum statuta seu stabilimenta ad formam statutorum seu stabilimentorum dictae militiae S. Iacobi de Spatha reducere libere et licite valeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, facultatem concedimus et impertimur.

Facultas de
qua in rubricâ.

§ 3. Decernentes praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari debere, irritumque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon militiarum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis eorum, tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore per-

Derogatio
contrariorum.

mansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die ultimâ octobris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 31 octobris 1622, pontif. anno II.

LXXXVI.

*Domus et collegia Societatis Iesu in regnis Sinarum et Iaponiae existentia a solutione decimae vel vigesimae parochiis aliisque ecclesiis eximuntur*¹

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Sedes Apostolica, quae consuevit se liberalem exhibere, plerumque nonnulla rationabili consultatione praehabita ordinat, quae postmodum consultius ac rationabilius revocat, declarat, in melius commutat, ac in statum redigit rationis: maxime, cum personarum ac rerum et temporum qualitatibus pensatis, id in Domino conspicit salubriter expedire.

Paulus V domos et collegia Societatis Iesu in regnis Portugalliae et Algarbiorum ad solutiones decimae, mediae decimae, vel vigesimae ad formam suae Constitutionis tene-ri declaravit.

§ 1. Cum itaque, sicut nobis nuper exponi fecerunt dilecti filii moderni praepositi generalis et religiosi Societatis Iesu, aliâs piae memoriae Paulus Papa V praedecessor noster (accepto per eum, quod dicti religiosi, vigore decretorum, exemptionum, aliorumque indultorum et privilegiorum dudum a felicitis recordationis Paulo III, ac Pio IV et Gregorio XIII, Romanis Pontificibus, et praedecessoribus nostris, eidem Societati concessorum, et litterarum desuper confectarum apostolicarum, se, eorumque domos, etiam probationum, collegia et loca ac res et bona quaecumque a solutione etiam decimarum, quae parochialibus et aliis ecclesiis de iure seu consuetudine seu quovis alio titulo vel causâ debentur, exemptos esse, contra vero metropolitanarum, etiam ca-

thedralium, ac aliarum ecclesiarum archiepiscopi, episcopi et alii praesides, venerabiles fratres, ac capitula ac parochialium ecclesiarum rectores regnorum Portugalliae et Algarbiorum, dilecti filii, ipsos religiosos Societatis Iesu tali exemptione in maximum illorum praepiudicium abuti praetendebant) motu proprio statuerit, decreverit et ordinaverit, quod ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus praedicta Societas, et illius domus, etiam probationum, atque collegia et loca quaecumque, ubicumque locorum in praedictis regnis Portugalliae et Algarbiorum existentia, ratione praediorum, possessionum, vinearum, olivetorum, terrarum, hortorum, et bonorum quorumcumque, quae tunc possidebant, quomodocumque et undecumque ad eos proventa, aut per eos acquisita forent, ac etiam eorum, quae in posterum perpetuis futuris temporibus ex novis domorum et collegiorum foundationibus, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, seu ultimis voluntatibus acquirerent, et non solum eorum quae locare et arrendare solebant, sed etiam eorum quae per proprios colonos, ac propriis quoque manibus vel sumptibus excolebant, loco decimae vigesimae, videlicet ex singulis viginti unum, eorum fructuum, cuiuscumque generis et speciei, quos in illis colligerent, necnon pecorum et aliorum animalium, quae in illis enutrent, piscationum, avium, et aliorum generum et specierum de quibus, de iure vel consuetudine, decima solet ecclesiis, quibus alioquin¹, circumscriptis dictis privilegiis, decima persolvi deberet, persolvere tenerentur, et obligati essent; et (quia evenire poterat, ut religiosi dictae Societatis alia praedia, possessiones, terras et bona emptionis titulo imposteorum acquirerent, aut praedia, bona et terras extraneorum excolerent, vel per alios excoli

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

¹ Sic putamus legere pro *aliquid* (R. T.).

facerent, et nova controversia super his oriri) declaraverit et pariter statuerit et ordinaverit, quod ratione decimae praediorum, quae emptionis titulo aquirerent, aut quae locationis ab aliis conducerent et colerent, aut coli facerent, non vigesimam, sed totam integram decimam iis ecclesiis, quibus etiam prius, antequam ipsi religiosi illa tenerent, debebantur, pariter solvere tenerentur et obligati essent; ab huiusmodi autem solutione vigesimae seu decimae hortos seu viridaria apud domos et collegia eiusdem Societatis existentia, et unum praediorum in agro pro unaquaque domo seu collegio muris circumdato, quatuor fanegas ad regni Castellae mensuram non excedentia, salva et exempta esse voluit; decernens ipsos Societatis Iesu religiosos ad mediae decimae seu vigesimae et integrae decimae huiusmodi respective solutionem faciendam de cetero omnino teneri, et ad id aequae ac non exemptos cogi et compelli posse, ipsosque archiepiscopos, episcopos et praesules, necnon capitula et rectores ecclesiarum praedictarum, et alias personas ecclesiasticas huiusmodi mediae et integrae decimae, prout ab ipso Paulo V praedecessore, ut praefertur, statutum¹ erat, contentos esse debere, cum clausulis, quod de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis suae, vel alio quocumque defectu notari² non posset, decreto irritante, et clausulâ *sublata*, et aliis latius, prout in litteris dicti Pauli V praedecessoris in simili formâ Brevis sub die xxii mensis aprilis anni Domini mdcxiii, pontificatus sui anno viii, confectis plenius continetur³:

Gregorius ab huiusmodi solutione domos et collegia in regnis Sinarum et

§ 2. Nos, quibus plene constat quam praeclara dicta Societas eximiae erga Sedem Apostolicam obedientiae et obser-

vantiae ac propensae voluntatis specimina semper ediderit, quodque ab eâ maximi et uberrimi in Ecclesiam Catholicam spirituales fructus defluerint, et continuo defluant, religiosique collegiorum et domorum eiusdem Societatis in praedictis regnis consistentium ad gentilium et infidelium partes transmissi⁴, gravissimis laboribus, incommodis et periculis suam rem christianam in Iaponiae et Sinarum provinciis, totâque Indiâ Orientali tueri et conservare, ac etiam, Domino cooperante, augere non desinant, et in eisdem regnis, sicut accepimus, religiosi aliorum Ordinum aliquas decimas, ratione bonorum quae propriis manibus et sumptibus excolunt, solvere seu praestare non consueverint; nos, litterarum praedictarum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, dictamque Societatem, ac illius collegia, domos et alia loca in predictis regnis existentia, specialibus etiam favoribus et gratiis prosequi volentes, necnon praepositum generalem eiusdem Societatis, ac domorum et collegiorum, aliorumque locorum huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censentes, porrectis nobis pro eorum parte super hoc supplicationibus inclinati, eisdem Societati, quod de cetero, perpetuis futuris temporibus, illa, omniaque et singula illius domus, collegia et loca ubicumque, in eisdem regnis tamen dumtaxat existentia, praesentia et futura, ad solutionem et praestationem decimae integrae vel dimidia ratione praediorum,

Iaponiae existentiae eximi.

¹ Edit. Main. legit *statutum* (R. T.).

² Edit. Main. legit *dari* (R. T.).

³ Huiusmodi in *Bullario* non continetur (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *transmitti* (R. T.).

possessionum, vinearum, olivetorum, terrarum, locorum ac aliorum bonorum quorumcumque eiusdem Societatis, in dictis regnis dumtaxat, et quae propriis manibus, aut sumptibus, et per proprios colonos nunc excolunt, et pro tempore excoluerint, sive predia, possessiones, oliveta, et alia bona huiusmodi ad Societatem, illiusque domos et collegia et alia loca praedicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, testamentis, codicillis, aut aliis ultimis voluntatibus, unionibus, applicationibus, concessionibus, emptionibus aut aliis acquisitionibus, et aliis quomodocumque et qualitercumque, hactenus iam sint acquisita, sive imposterum ad eandem Societatem, religiososque illius deferri contigerit, nisi prout alii Mendicantes solvere consueverunt, minime teneantur (praedictis dicti Pauli litteris in aliis omnibus firmis et illaesis remanentibus) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus: nec illos per archiepiscopos, episcopos, praesules, necnon capitula, collegia, et rectores metropolitanarum, cathedralium, collegiarum, parochialium, aliarumque ecclesiarum dictorum regnorum nunc et pro tempore existentes et quosvis alios ad solutionem decimarum huiusmodi, ratione bonorum eiusdem Societatis, quae propriis manibus vel sumptibus, ut praefertur, excolunt, seu excoli faciunt aut excolunt, aliter faciendum, quam prout dicti Mendicantes solvere consueverunt, cogi aut compelli posse;

Clausulae
praeservativae.

§ 3. Minusque eos desuper, earundem litterarum Pauli V praedecessoris, seu quocumque alio colore vel ingenio, publice vel occulte, directe vel indirecte molestari, perturbari, aut inquietari; ¹ praesentesque has nostras litteras ex eo, quod moderni archiepiscopi, episcopi, alique praesules, necnon capitula, et rectores

¹ Vocem *per omnino* extraneam delemus (R.T.).

praedicti, et alii quicumque in praemissis interesse quomodolibet habentes, vel habere praetendentes, in eisdem praemissis non consenserint, ad eaque vocati non fuerint, aut aliis ex quocumque et enormissimae¹ laesionis seu alio capite quantumvis legitimo et iuridico de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, revocari, infringi, annullari, aut in ius vel controversiam vocari, aut ad viam vel terminos iuris reduci, seu adversus illas quodcumque iuris, gratiae, vel facti remedium impetrari seu concedi nullatenus unquam posse; sed illas semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, ac dictae Societati, illiusque domibus, collegiis, et aliis locis praedictis, quae concernunt, et in futurum concernere poterunt, plenissime suffragari, et ab omnibus, ad quos spectat et spectabit in futurum, observari; sicque, et non aliter, per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, ac Sedis Apostolicae nuncios (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate), iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane decernimus, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Quocirca venerabili fratri Ferdinando olim episcopo Faraonensi haereticae pravitatis in Portugalliae et Algarbiorum regnis inquisitori generali, necnon iurium et spoliolum camerae nostrae apostolicae in eisdem regnis debitorum collectori generali, dilectis filiis, nunc et pro tempore existentibus, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis con-

Exequutorum
deputatio.

¹ Edit. Main. legit *enormissima* (R. T.).

tenta quaecumque, ubi et cum opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum praepositi generalis et religiosorum seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant praemissa omnia ab omnibus, quos illa concernunt, inviolabiliter observari, ipsosque praepositum generalem et religiosos seu aliquem illorum praemissis omnibus et singulis pacifice frui et gaudere; non permittentes eos desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari; contraditores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Obstantium
derogatio.

§ 5. Non obstantibus singulis praemissis, ac nostrâ et cancellariae nostrae regulâ de non tollendo iure quaesito, necnon felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et concilii generalis de duabus dietis, dummodo quis ultra tres earumdem vigore praesentium ad iudicium non trahatur, ac aliis quibusvis apostolicis etiam in universalibus provincialibusque et synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, nec non, tam ipsius Societatis, illiusque domorum, collegiorum et aliorum locorum praedictorum, quam quarumcumque metropolitanarum, cathedralium, collegiatarum, parochialium, et aliarum ecclesiarum regnorum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem archiepiscopis, sive episcopis, eorumque ecclesiis, capitulis et canonicis, ac aliis quibuscumque personis, sub quibuscumque

tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsân quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; aut si aliquibus communiter vel divisim ab Apostolicâ sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem: quibus omnibus, etiamsi de illis, illorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio in praesentibus faciendâ foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die v novembris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 5 novembris 1622, pontif. an. II.

LXXXVII.

Institutio festivitatis S. Ioachim parentis beatissimae Mariae Virginis sub duplici officio die xx martii quotannis celebrandae, et in breviario et missali et kalendariis imposterum imprimendis describendae¹.

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Apostolatus officium, nullo licet meritorum suffragio, nobis ex alto commissum postulat, ut ad ea, per quae sancti Ioachim gloriosissimae Dei Genitricis Mariae parentis omni laude dignissimi cultus et veneratio in dies magis augeatur, mentis nostrae aciem sedulo intendamus.

Exordium.

¹ Hic idem Pontifex statuit etiam festum sanctae Annae matris eiusdem beatae Mariae Virginis de praecepto observari debere, ut supra in Constit. LVII *Honor*, pag. 686; et illud antea sub die xxvi iulii sub duplici officio agi iusserat Gregorius XIII in sua Const. CLXI *Sancta Mater*, tom. VIII, pag. 455.

Iussio cele-
brandi festum
sancti Ioachimi
sub duplici of-
ficio.

§ 1. Motu itaque proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, eiudem sancti Ioachim festus dies, die xx martii celebrari solitus, officio sub ritu duplici, iuxta rubricas breviarii romani, per universum orbem ab omnibus utriusque sexus christifidelibus, tam secularibus quam regularibus, qui divinum officium recitare tenentur celebrari; atque idcirco in breviario, missali et kalendaris, in posterum imprimendis, eiusdem sancti Ioachim festum duplex describi respective debeat, tenore praesentium, perpetuo statuimus et ordinamus.

Deputatio
exequutorum.

§ 2. Quocirca venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis, ceterisque ecclesiarum praelatis, in universo terrarum orbe constitutis, praecipimus et mandamus, ut in suis quisque ecclesiis, provinciis et dioecesibus praesentes nostras litteras solemniter publicari et ab omnibus ecclesiasticis personis secularibus et quorumvis Ordinum regularibus omnino observari faciant.

Derogatio
contrariorum.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides tran-
sumptorum.

§ 4. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die 11 decembris MDCXXII, pontificatus nostri anno 11.

Dat. die 2 decembris 1622, pontif. an. 11.

LXXXVIII.

Subsidium decem et octo millionum, aliâs a Paulo Papa V regi catholico con-

*cessum in regno Castellae, ab ecclesiasticis quoque solvendum, ad nonnullas alias res extenditur*¹

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico,

Gregorius Papa XV.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Aliâs a felicis recordationis Paulo Papa V praedecessore nostro emanarunt litterae clarae memoriae Philippo III Hispaniarum regi catholico, genitori tuo, directae, tenoris subsequentis videlicet:

Recenset lit-
teras Pauli V
Philippo III regi
inscriptas.

§ 2. Charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico, Paulus Papa V. Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem. Orthodoxae fidei, etc.²

Tenor littera-
rum, quibus ei-
dem regi permis-
erat subsidium
decem et octo
millionum au-
reorum a laicis
regni Castellae
oblatus ab ec-
clesiasticis quo-
que accipere.

§ 3. Cum autem, sicut accepimus, subditi regnorum tuorum coronae Castellae praedicti, animadvertentes, causas, propter quas servitia sive subsidia huiusmodi oblata et praestita fuerunt, etiam nunc durare, pro faciliiori gabellae seu Sisae huiusmodi solutione, eorumdem subsidiorum causâ³, eandem gabellam seu Sisam ad pisces, candelas, caseum, saponem et alias res comestibiles in dictis regnis colligendas, et consumendas, non solum per ementes et vendentes solvendam, sed etiam per eos, qui res comestibiles huiusmodi percipiunt ex propriis terrenis, aut afflictibus, seu colligunt pro decimis, aut etiam dono accipiunt, seu aliâs ex quovis alio reddito et introitu habent et consumunt, extendere, durante sexennio huiusmodi, et pro summâ decem et octo millionum nummorum aureorum, ut praefertur, citius

Cum vero
laici idem sub-
sidium ad alias
nonnullas res
extendere de-
creverint;

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

² Const. Pauli V hic relatam in edit. Main. omittimus quia iam legitur sub Const. cccvii, pag. 423 huius tomi (R. T.).

³ Edit. Main. sine sensu legit *extra*; nos legimus causâ ex coniecturâ, et ex iis quae sequuntur (R. T.).

et facilius conficiendâ, obtulerint; omnesque laici, cuiuscumque gradus, status, conditionis et praeeminentiae, eadem subsidia ad praedictas species extensa contribuere et gabellam seu Sisam solvere debeant, neque ullus immunis futurus sit aut exemptus, tuaque maiestas haec nobis significaverit:

Gregorius hoc idem ab ecclesiasticis praestari permittit.

§ 4. Nos, promptam et devotam eorundem regnorum et subditorum tuorum in te voluntatem, qui facultates suas pro catholicâ religione conferre intendunt, commendantes, quia, sicut etiam accepimus, si tantummodo laici subsidia sic extensa contribuerent, et gabellam seu Sisam praedictam solverent, nimis longo tempore summa praedicta conficeretur, et laicorum facultates ad summam huiusmodi decem et octo millionum, ut praefertur, conficiendam minime suppetunt; nos, ad orthodoxae fidei conservandae et propagandae zelum, ac singularem in fidem praedictam devotionem, aliaque catholici cognomine optimo iure insigniti regis praeclara merita, quae in maiestate tuâ caelesti gratiâ resplendent, paternae dirigentes considerationis intuitum, eadem subsidia ex causis expressis, et adhuc, ut praefertur, durantibus, tibi oblata huiusmodi, per ecclesiasticas personas adiuvanda, ut infra sequitur, existimavimus. Motu itaque proprio, et ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulas ecclesiasticas personas, tam seculares quam cuiusvis Ordinis, etiam exempti et Apostolicae Sedi immediate subiecti, regulares, monasteria, conventus, et collegia, ac ecclesiarum capitula regnorum praedictorum, et in eisdem regnis commorantia et consistentia, ad conferendum et contribuendum proportionabiliter, et non aliâs, prout laici, in dictis subsidiis ad novas huiusmodi species extensis, mediante solutione gabellae seu Sisae, eorundem subsidiorum

causâ, super piscibus, candelis, caseo, sapone et aliis rebus comestibilibus in praedictis regnis colligendis et consumendis extendendae, seu forsan extensae, et super iis impositae, durante tamen eodem sexennio dumtaxat, et non ultra, teneri et obligatos esse (non tamen quoad dictas rerum species, quas ex propriis terrenis seu decimis aut aliis quibuscumque redditibus propriis, per se, vel alios, etiam afflictuarios suos, vel etiam ex eleemosynis percipiunt, et pro divino cultu, ac propriis et familiarum suarum usibus consumunt, pro quibus omnino immunes et exempti sint) etiam decernimus et declaramus, ita tamen, quod, si ante sexennii praedicti finem summa decem et octo millionum nummorum aureorum huiusmodi confecta fuerit, ecclesiastici praedicti, sicut de primodictis rebus, seu speciebus, ita de secundodictis amplius contribuere, et dictam gabellam seu Sisam, ut praefertur, solvere non debeant, ac praesens gratia eo ipso expiret.

§ 5. Decernentes, quod omnes et singuli ecclesiastici praedicti recusantes opportunitis iuris et facti remediis (adhibitâ tamen locorum Ordinariorum ecclesiasticorum auctoritate, non autem per exactores eiusdem gabellae seu Sisae, neque per quoscumque iudices aut ministros seculares, aut coram eisdem iudicibus aut ministris secularibus, sub poenâ excommunicationis maioris nec non aliis poenis a sacris canonibus et constitutionibus apostolicis inflictis et comminatis ipso facto incurrendis, conveniri nullo modo debeant, sed coram praedictis Ordinariis ecclesiasticis tantum) compelli valeant: quibus Ordinariis districte praecipiendo mandamus, ut divini iudicii memores, ne ecclesiastici indebite et plus quam laici, nec ultra continentiam litterarum nostrarum huiusmodi graventur (super quo eorundem etiam Ordinariorum conscientiam

Immo recusantes posse ad id compelli.

oneramus) omnino provideant, et contra eosdem ecclesiasticos recusantes, ac regulares et exemptos, nobisque et Apostolicae Sedi immediate subiectos, ad quamcumque simplicem eorumdem exactorum requisitionem exequutive, quacumque appellatione remotâ, auctoritate nostrâ procedant.

Huiusmodi vero pecunias nonnisi in catholicae religionis defensionem insumi iubet.

§ 6. Volumus autem, ut pecuniae ex praedictis subsidiis et gabellâ seu Sisâ sic extensâ, ut praefertur, a dictis ecclesiasticis percipiendae, in alios usus, quam catholicae religionis defensionis et obedientiae conservationis erga Romanam Ecclesiam, pro quibus, ut praefertur, contri-
buiuntur, nullatenus convertantur, super quo maiestatis tuae conscientiam oneramus.

Derogat contrariis.

§ 7. Non obstantibus omnibus illis, quae dictus Paulus praedecessor in praeinsertis litteris suis voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fidem transumptis addit.

§ 8. Ut autem praesentes nostrae litterae, cum opus fuerit, ad omnium notitiam facilius devenire possint, decernimus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die 11 decembris MDCXXII, pontificatus nostri anno 11.

Dat. die 2 decembris 1622, pontif. an. 11.

LXXXIX.

Oppidum S. Miniatis in civitatem, et ecclesiam collegiatam S. Mariae et S. Genesii in cathedralem erigit¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

**Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Pro excellenti praeeminentiâ Sedis Apostolicae, in qua post beatum Petrum apostolorum Principem, quamquam imparibus meritis, pari tamen auctoritate constituti fuimus, in agro irriguo militantis Ecclesiae novas episcopales sedes, ecclesiasque¹ plantare Romano Pontifici dignissimum arbitramur, ut per novas plantationes populorum augeatur devotio, divinus cultus effloreat, subsequatur animarum salus, et loca illustrentur.

Exordium.

§ 1. Attendentes igitur dioecesim Lucanam admodum amplam et patentem esse, illiusque plurima oppida et loca in dominio temporali dilecti filii nobilis viri magni Ietruriae ducis sibi subiecta existere, et aliâs dioecesis et ditionis huiusmodi oppidum S. Miniatis in amoeno colle, felici caelo et solo ferme totius Ietruriae fertiliori situm, et a civitate Lucanâ viginti millibus passuum, vel circa, distans, admodum insigne esse, et ita antiquum, ut vicarii imperiales in Ietruriâ retroactis temporibus degentes sibi² sedem constituerint, et propterea ab antiquis imperatoribus innumeris, amplissimisque privilegiis decoratum fuisse; foedera ac capitula cum Florentinâ ac Senensi Rebuspublicis aequis conditionibus firmasse; ab ipsoque oppido antiquam et nobilem illam Borromaeam gentem, ex qua S. Carolus, olim archiepiscopus Mediolanensis, sacri Collegii Romanae Ecclesiae cardinalium splendor, editus est, originem duxisse; ad praesens autem in eodem oppido philosophos, logicos, casuum conscientiae lectores ac grammatices magistros ad iuventutem ex-

Causae faciendae erectionis.

¹ Sic aptius legimus ex Ughelli *Italia Sacra* tom. III, pag. 269; edit. Main. habet *ecclesias* (R. T.).

² Sic habet etiam Ughelli loc. cit., et forsán legendum *ibi* (R. T.).

colendam publicis stipendiis deputatos, ac sexaginta sacerdotes, et utriusque iuris doctores supra quadraginta, et plurimos nobiles, necnon etiam armatarum militiarum milites adesse; adeo ut oppidum ipsum S. Miniatis civitatis, et illius collegiata ecclesia S. Mariae et Genesio dicata (quae praepositurâ, dignitate inibi principali, et annuo reddito quingentorum scutorum monetae, vel circa, dotatâ, quo tempore obtinens usum pontificalium sibi praetendere contendit, necnon decem canonicatibus et praebendis sufficientissimi redditus¹, et quam plurimis cappellaniis collativis perfulget) cathedralis ecclesiae nomine, titulo et praerogativâ iure optimo insigniri mereatur:

Oppidum sancti Miniatis cum nonnullis aliis locis atque ecclesia collegiata sanctae Mariae a iurisdictione episcopi Lucani eximuntur.

§ 2. Nos, iis atque aliis rationalibus causis moti, habitâ super iis cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus maturâ deliberatione, de illorum consilio, et apostolicae potestatis plenitudine, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius Genitricis Virginis Mariae et praefati S. Genesii necnon totius curiae caelestis honorem, ac Fidei Catholicae exaltationem, ac civium et incolarum dicti oppidi animarum spiritualem consolationem, ipsiusque collegiatae ecclesiae ac illius praepositi et canonicorum decus, omnia et singula oppida, terras, villas et loca quaecumque ad praesens sub ditione temporali praedicti magni ducis existentia, necnon oppidum Fusecchii, quod pro tempore existentis² abbatissae monasterii sanctae Clarae Lucanae in spiritualibus subesse asseritur, ac in dioecesi et dominio praefatis existit, cum omnibus et singulis illis terminis, territoriis, locis, necnon clero, populo et personis, monasteriis, tam virorum quam mulierum, ac domibus regularibus, hospitalibus, ecclesiis et piis locis et beneficiis ecclesiasticis, cum curâ

et sine curâ, secularibus et quorumvis Ordinum regularibus, a dictâ dioecesi Lucanâ, etiam absque consensu venerabilis fratris Alexandri moderni episcopi Lucani, ac etiam dilectarum in Christo filiarum modernae abbatissae et conventus dicti monasterii, quinimo ipsis invitis et reclamantibus ac contradicentibus, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo separamus ac dismembramus, et ab omni iurisdictione, superioritate, correctione, dominio, visitatione et potestate pro tempore existentium episcopi Lucani et abbatissae huiusmodi, illorumque officialium et vicariorum, necnon per dationem et solutionem¹ quorumcumque iurium episcopo Lucano seu abbatissae pro tempore existentibus praefatis, ratione superioritatis, iurisdictionis, subiectionis, visitationis ac legis dioecesanae debitorum, etiam perpetuo, auctoritate et tenore praemissis, eximimus et totaliter liberamus; iurisdictionique futuri et pro tempore existentis S. Miniatis (ita tamen quod dilecti filii clerus supradictorum locorum sic separatorum singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus et compositionibus, etiam ratione spoliolum et decimarum, vel studii, aliisque gratiis spiritualibus et temporalibus quibuscumque, quibus ad praesens quomodolibet et ex quavis occasione utuntur, deinceps perpetuis futuris temporibus gaudere et uti debeant) similiter perpetuo, eisdem auctoritate et tenore, subiicimus et separamus.

Salvis tamen illorum privilegiis.

§ 3. Volumus tamen, ut loca seu oppida de Barga et Petrasancta libera facta, cum eorum villis, territoriis ac capitaneatibus, licet ditioni temporali praedicti magni ducis subsint, nihilominus speciali iurisdictioni praefati episcopi Lucani, ut antea, remaneant.

Reservantur episcopo Lucano oppida de Barga et Petrasancta.

§ 4. Insuper dictum oppidum² S. Miniatis

Ecclesiae san-

¹ Ed. Main. et Ughelli legunt *canonicatus et praebendis sufficientissime redditus* (R. T.).

² Vel lege *existenti*, vel adde *iurisdictioni* (R. T.).

¹ Mallem: *necnon a ditione et solutione* (R. T.).

² Forsandeest *in civitatem... nuncupandam*.

eti Miniatis il-
liusque episco-
po ceterarum
ecclesiarum pri-
vilegia et iura
asseruntur.

nuncupandum, et praefatum collegium, in cathedrallem ecclesiam pro uno episcopo S. Miniatis etiam nuncupando, qui ipsi ecclesiae S. Miniatis praesideat, ac in eâ et civitate praefatâ, ipsique ecclesiae S. Miniatis dioecesi assignatâ, omnia et singula¹, quae ordinis et iurisdictionis, dignitatis aut cuiuscumque alterius muneris episcopalis sunt et erunt, cum sede et mensâ, aliisque insigniis ac iurisdictionibus episcopalibus, quibus aliae cathedrales ecclesiae, et earum praesules de iure, usu et consuetudine, aut aliâs quomodolibet, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, de pari consilio et potestatis plenitudine (sine tamen praeiudicio praepositurae nunc, ac canonicatus et praebendae², necnon beneficiorum collativorum praefatae ecclesiae, sic in cathedrallem erectae, obtinentium) similiter erigimus et instituimus; ac S. Miniatis pro civitate, ac alia oppida et territoria, castra, villas et loca pro dioecesi, necnon clerum, populum et personas huiusmodi pro clero, populo, vassallis et personis civitatis et dioecesis S. Miniatis huiusmodi, perpetuo concedimus et assignamus.

Redditus episcopo assignantur.

§ 5. Praeterea, pro mensâ episcopali S. Miniatis, illiusque futuri et pro tempore existentis episcopi sustentatione, medietatem fructuum praepositurae dictae ecclesiae sic in cathedrallem erectae, ad ducenta et quinquaginta scuta monetae, vel circa, annuatim ascendente³, ac tot illius bona, ex quibus medietas fructuum huiusmodi provenire possit, ab⁴ ipsâ praepositurâ (pro nunc, prout ex tunc, et e contra, post-

¹ Adde *iura exerceat*, vel simile (R. T.).

² Aptius heic Ughelli legit *praebendas*; sed etiam reliqua quarto casu legenda: *sine... praeiudicio praeposituram nunc, ac canonicatus et praebendas, nec non collativa beneficia... obtinentium* (R. T.).

³ Nempe *medietatem*; alii leg. *ascendentes* (R. T.)

⁴ Sic indubie legendum ut legitur apud Ughelli; perperam edit. Main. legit *ac pro ab* (R. T.).

quam illam per cessum vel decessum, aut aliam dimissionem vel amissionem illam tunc obtinentis, aut aliâs quomodocumque, quandocumque, ubicumque vacare contigerit, etiamsi actu nunc forsâ, aut aliâs quovis modo vacet) dictâ auctoritate perpetuo dismembramus; illaque sic dismembrata et separata eidem mensae, etiam ex nunc, prout ex tunc, et e contra, pari auctoritate applicamus et appropriamus; ac S. Ioannis evangelistae loci S. Mariae ad Montem, et S. Ioannis ad Bartimara, necnon S. Marci a Vaiano vicariatus Lari in eodem dominio dicti magni ducis ac prope praefatum oppidum S. Miniatis existentis sine verâ et personali residentiâ non requirentes¹ ecclesias, seu cappellas, plebanias nuncupatas, annui insimul redditus (comprehensâ medietate fructuum, quae a praepositura huiusmodi, ut praefertur, dismembrata fuit) mille scutorum parium, vel circa, ex nunc (prout postquam illas, seu earum aliquas, simul vel successive, per cessum etiam et causam permutationis, etiam in nostris et successorum Romanorum Pontificum pro tempore existentium manibus factae, vel decessum, seu privationem, vel quamvis aliam dimissionem vel amissionem illas ad praesens obtinentium, vel aliâs quovis modo, etiam in aliquo ex mensibus, nobis et Romano Pontifici pro tempore existentî aut Sedi Apostolicae per quascumque constitutionum apostolicarum seu cancellariae apostolicae regulas nunc et pro tempore reservatis, aut ordinariis collatoribus per constitutiones et regulas easdem seu litteras alternativas aut alia privilegia et indulta hactenus competentibus ac concessis et imposterum concedendis, et apud Sedem praefatam vacare contigerit; etiamsi cum curâ et sine curâ ecclesiae² seu cap-

¹ Nescio an sensus sit *veram et personalem residentiam non requirentes* (R. T.).

² Ed. Main. legit *ecclesia* (R. T.).

pellae huiusmodi, vel earum aliqua, nunc, ut praefertur, vel aliis quibusvis modis, et ex quorumcumque personis, seu per liberam resignationes, illas vel earum aliquam ad praesens obtinentium, vel quorumvis aliorum de illis in Romanâ Curiâ, vel extra eam, etiam coram notario publico et testibus sponte factam¹, unionem, dissolutionem aut constitutionem felicitis recordationis Ioannis Papae XXII praedecessoris nostri, quae incipit *Execrabilis*, vel assecutionem alterius beneficii ecclesiastici, quavis auctoritate collati, vacant; etiamsi tanto tempore vacaverint, quod earum collatio iuxta Lateranensis statuta concilii ad Sedem praefatam legitime devoluta, ac praepositura et sine curâ ecclesiae seu cappellae huiusmodi dispositioni apostolicae specialiter vel aliâs generaliter reservatae existant, dictaeque² praepositurae cura etiam iurisdictionalis immineat; super eâ quoque ac sine curâ ecclesiis seu cappellis praefatis inter aliquas personas lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa; etiamsi earumdem sine curâ ecclesiarum sive curâ³ cappellarum aut alicuius earum collatio, vel ad eas praesentatio, seu quaevis alia dispositio, ad quorumcumque collatorum et collatricum secularium et quorumvis Ordinum regularium quomodolibet qualificatarum personarum collationem spectet) eidem mensae (ita quod liceat episcopo S. Miniatis pro tempore existenti⁴ illarum, seu cuiuslibet illarum, necnon medietatis fructuum praepositurae huiusmodi, ac bonorum e quibus medietas huiusmodi provenire possit, ut praefertur, dismembrata⁵, corporalem, realem et actua-

lem possessionem, per se, vel alium, seu alios, eius et praefatae mensae nominibus propriâ auctoritate libere apprehendere et perpetuo retinere, illarumque fructus, redditus et proventus in suos et ipsius mensae usus et utilitatem convertere, cuiusvis licentiâ desuper minime requisitâ; ita quod ex nunc dictus episcopus¹ S. Miniatis eorum possessionem capere possit, qua possessione subsequutâ, praesens unio ex nunc suum plenarium et integrum effectum sortiat, nec in revocatoriis per quoscumque Romanos Pontifices successores nostros edendis comprehendatur, et minime comprehensa censeatur) etiam perpetuo unum, annectimus et incorporamus. Donec vero applicatio et unio praefatae suum sortiantur effectum, ipse magnus dux mille scuta similia futuro episcopo S. Miniatis (proportionabiliter, iuxta effectum quem in dies uniones huiusmodi sortiri contigerit, arbitrio dictae Sedis nuncii, in civitate Florentinâ pro tempore commorantis, minuenda annuatim) persolvere teneatur, prout ad id se obligavit.

§ 6. Demum praeposito dictae ecclesiae sic in cathedralem erectae usum pontificalium, si quem habet, pari auctoritate conferimus: ecclesiam vero S. Miniatis huiusmodi, illiusque episcopum, pro tempore existentem, archiepiscopi Florentini, etiam pro tempore existentis, suffraganeum esse, eique² metropolitico iure subiectum esse volumus et decernimus.

§ 7. Postremo dicto episcopo Lucano (ut ipsi minus damnum, quod fieri possit, ex praemissis inferatur) omnia bona stabilia, ac redditus, proventus, responsiones, canones, decimas, livellos, necnon praesentandi aliqua iura, et emolumenta ratione tam directi quam utilis dominii quorumcumque bonorum, in quibusvis locis et

Episcopus sancti Miniatis archiepiscopo Florentino tamquam metropolitano subiicitur.

Cetera episcopo Lucano reservantur.

¹ Potius legend. *factas* idest *resignationes* (R. T.)

² Edit. Main. legit *dictae*; at melius *dictaeque* legimus ex Ughellio (R. T.).

³ Potius legendum *sive sine curâ* (R. T.).

⁴ Tum ed. Main. tum Ughelli legunt *existentis* (R. T.).

⁵ Aptius legeretur *dismembratorum* (R. T.).

¹ Perperam Ughelli legit *fructus episcopi loco dictus episcopus* (R. T.).

² Edit. Main. legit *eiusque* (R. T.).

terris, a suâ dioecesi, ut praefertur, dismembratis, consistentium, episcopali mensae debita, et annuatim vel aliter praestari solita, ita ut episcopus Lucanus pro tempore existens per seipsum vel procuratorem suum legitimum, et uti prius, exigere et levare, caducitates et devolutiones, quas pro tempore quovis modo occurrere et evenire contigerit, et ad mensam suam episcopalem spectantes declarare et acceptare, bonorumque sic devolutorum possessionem capere et ingredi, etiam ut prius, libere et licite possit et valeat, neque propterea a praedicto episcopo S. Miniatis, vel quopiam alio desuper, quovis quaesito colore molestari vel impediri posse aut licere¹, decernimus et declaramus.

Iis exceptis, quae ratione superioritatis exigi solent; ea enim episcopo sancti Miniatis asservuntur.

§ 8. Volumus autem, quod eae quaestiones, sive census, qui praefato episcopo Lucano, tamquam episcopo, ratione superioritatis seu recognitionis, per ecclesias, clerum, hospitalia, confraternitates locorum, vel alia loca pia oppidorum seu locorum sic dismembratorum, annuatim vel aliâs praestari solent, et in cerâ, et pipere, ac croco, sive saffrano, ac forsan pecuniâ numeratâ, ut plurimum consistunt, et ad valorem annum quadraginta scutorum, vel circa, ascendunt, deinceps episcopo S. Miniatis in recognitionem iurisdictionis seu superioritatis suae in ecclesias, confraternitates aut personas et loca pia huiusmodi praestari debeant; pro illis vero episcopi² S. Miniatis dicto episcopo Lucano pro tempore existenti singulis annis integre valorem cerae, pecuniarum, aliarumque rerum praefatarum, arbitrio eiusdem nuncii taxandum et aestimandum, compensare et praestare teneantur.

Episcopo, clero, civibusque solita conceduntur privilegia.

§ 9. Ceterum capitulo, clero, civitati, et dioecesi S. Miniatis huiusmodi, ipsarumque civitatis et dioecesis incolis et habitatoribus, et eorum singulis, ut omnibus

et singulis privilegiis et exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, gratiis, favoribus et indultis, quibus aliarum ecclesiarum cathedralium capitula, aliaeque civitates et dioeceses, ac earum clerus, incolae et habitatores utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere¹ libere et licite possint, auctoritate necnon tenore praesentium indulgemus.

Derogatio contrariorum.

§ 10. Non obstantibus praemissis, ac de iure quaesito non tollendo, necnon de unionibus committendis ad partes, vocatis qui fuerint vocandi, necnon de exprimendo vero valore, et Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, nec non recolendae memoriae Pauli II, et quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, de rebus Ecclesiae non alienandis, aliisque quibusvis apostolicis, necnon in synodalibus, provincialibus et universalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, necnon dictae ecclesiae S. Miniatis (cum iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, sub quibusvis tenoribus et formis, necnon cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, cum notâ simili, etiam consubstantialibus, ac aliâs in contrarium forsitan quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis et innovatis. Quibus omnibus (etiâsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, illarumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et

¹ Haec ex Ughellio et de more adde *poterunt quomodolibet in futurum, similiter et pari firmitate (vel pariformiter) ac sine ullâ prorsus differentiâ uti, frui, potiri et gaudere* (R. T.).

¹ In praecedentibus aliquid deesse senties (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *episcopo* (R. T.).

individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret), illarum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso et formâ in illis traditâ observatâ, exprimerentur et insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Conclusio.

§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae separationis et dismembrationis et exemptionis, liberationis, subiectionis, erectionis, institutionis, concessionis, assignationis, applicationis, appropriationis, unionis, annexionis, incorporationis, oblationis, voluntatis, decretorum, declarationis, indulti et derogationis infringere vel ei ausu temerario contraire¹.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXII, nonis decembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 5 decembris 1622, pontif. an. II.

XC.

Confirmatio decreti congregationis concilii, quo statuitur omnes clericos, presbyterosque seculares, etiamsi militum Hierosolymitanorum vicarii, cappellani, ministri servientes, procuratores, aut familiares sint, ab Ordinariis tanquam a Sede Apostolicâ delegatis visitari posse²

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Facti series,
seu causa decreti.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit venerabilis frater Guillelmus episcopus Basi-

¹ Heic Ughellius addit: *Si quis autem*, etc.

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

liensis quod ipse aliâs, contra fratres milites hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, eorumque vicarios, cappellanos, ministros servientes, procuratores, aut familiares, visitationem, omnimodamque suam, sive ordinariam sive delegatam, iurisdictionem sub praetextu privilegiorum et exemptionum dicto hospitali concessorum subterfugientes, a venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus Concilii Tridentini interpretibus obtinuit decretum tenoris subsequentis, videlicet;

§ 2. Sacra congregatio cardinalium Concilii Tridentini interpretum censuit, omnes clericos, presbyterosve seculares, etiamsi militum Hierosolymitanorum vicarii, cappellani, ministri servientes, procuratores, aut familiares sint, ab Ordinariis tanquam a Sedis Apostolicae delegatis de eorum excessibus, criminibus et delictis, etiam extra visitationem, ubi et quando opus fuerit, inquiri, visitari, puniri que posse, ipsorumque iurisdictioni plene in omnibus supradictis subiectos existere, exceptis his tantum, qui ecclesiis, aliisve dictorum militum locis actu serviunt, et intra eorum septa et domos resident, ac sub eorum obedientiâ vivunt; quae omnia nisi simul concurrant, Ordinariorum iurisdictionem vitare non posse, ut disertis verbis caveatur constitutione sanctae memoriae Gregorii XIII hac de re editâ.

H. card. LANCELLOTTUS.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, fratres milites, ac vicarii cappellani et ministri, alique supradicti, quorum nonnullis animarum cura incumbit, hactenus decreto praedicto, etiam in his quae curam animarum huiusmodi et administrationem sacramentorum concernunt, parere decreverint, ac constitutione¹ praedicti Gregorii Papae prae-

Decretum
sacrae congrega-
tionis concilii.

Causae illius
confirmationem
inducentes.

¹ Erronee edit. Main. legit *constitutionem* (R. T.).

decessoris nostri, quae incipit *Circumspecta*, hac de re editâ, quasi in partibus Germaniae publicata non sit, sese non ligari contendant, proindeque dictus Guillelmus episcopus valde metuat, ne ex nimia vivendi licentiâ vicariorum aliorumque supramentionatorum mores in dies magis depraventur in detestandum aliorum clericorum suae dioecesis exemplum et scandalum publicum:

Confirmatur. § 4. Nos, praemissis, quantum cum Domino possumus, obviare, dictumque Guillelmum episcopum specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, decretum praedictum apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illique inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

Clausulae. § 5. Decernentes decretum huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat et in futurum quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari, praesentesque litteras, validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac dicto Guillelmo episcopo in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dicti hospitalis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, ac ordinationibus capitularibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die x decembris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 10 decembris 1622, pontif. an. II.

XCI.

Praecipit litteras et scripturas gratis tradi ministris sacrae Congregationis de Propagandâ Fide ab officialibus curiae Romanae¹

**Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Cum inter multiplices et gravissimas apostolatus nostri curas, quibus assidue premimur, illa nos prae ceteris maxime sollicitos iugiter habeant, ut, extirpatis haereticarum pravitarum erroribus, catholica fides ubique conservetur et propagetur, eâque de causâ negotium propagandae in universo mundo eiusdem fidei nonnullorum venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, qui in unum congregati tantae rei nobiscum invigilent, peculiari sollicitudini, iuxta

*Obstantium
derogatio.*

Exordium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

creditum nobis desuper apostolicae servitutis officium, nuper commiserimus et demandaverimus; dignum quin potius debitum reputamus, ea Congregationi huiusmodi concedere, per quae faciliiori onerum illi incumbentium supportationi opportune consulatur.

Mandatum, de quo in rubrica.

§ 1. Motu itaque proprio, et ex certâ scientiâ ac merâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, quod de cetero perpetuis futuris temporibus quaecumque patentes, seu alio quovis nomine nuncupentur, litterae, chirographa, instrumenta, testamenta et aliae quaecumque scripturae, quocumque nomine censeantur, necnon quaecumque litterae apostolicae, tam sub plumbo, quam in simili formâ Brevis, earundemque litterarum apostolicarum supplicationes, super quibuscumque negotiis, rebusque et bonis, tam mobilibus quam immobilibus, ad ipsam Congregationem quomodolibet spectantibus et pertinentibus, ac demum quodcumque interesse eandem Congregationem¹ quovis modo et ex quavis causâ concernentes, pro tempore conficiendae et registrandae; necnon similiter quaecumque litterae, quas ex omnibus mundi partibus eidem Congregationi scribentur, ac illae, quae eiusdem Congregationis nomine extra almam Urbem nostram mittentur, gratis omnino, et absque ullâ mercede, aut alicuius rei, etiam quantumvis minimae, solutione expediri, confici, registrari, relaxari, tradi et mitti debeant, tenore praesentium concedimus et indulgemus.

Poenas contra inobedientes designat.

§ 2. Ac in virtute sanctae obedientiae, et sub indignationis nostrae et aliis arbitrii nostri poenis, praecipimus et mandamus dilectis filiis rescribendario ac computatori litterarum apostolicarum, nec non secretariis apostolicis et brevium apostolico-

rum magistro ac scriptoribus et regenti montium, notariis, tabellionibus, postarum magistris, aliisque officialibus et ministris quocumque nomine nuncupatis, etiamsi officia titulo et causâ mere onerosis obtineant, ut litteras praedictas, ac chirographa, instrumenta, et alias scripturas huiusmodi super praemissis omnibus et singulis, tam coniunctim quam divisim, gratis de mandato nostro ubique in omnibus etiam abbreviatorum, sollicitatorum, secretariorum, plumbique, et registri, ac aliis quibusvis officiis absque aliquâ pecuniarum exactione, etiam quantumvis minimâ, etiam per viam compositionis faciendae, omni contradictione et dilatione cessantibus, signent, expediant, registrent, mittantque et relaxent, ac signari, expediri, registrari, mittique et relaxari curent et faciant realiter et cum effectu.

Clausulas necessarias apponit.

§ 3. Decernentes, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, nullo unquam tempore, etiam ex eo quod praedicti et quicumque alii in praemissis interesse habentes, seu habere praetendentes, ad hoc vocati, citati et auditi non fuerint, seu alio quocumque praetextu, causâ et occasione, de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel alio quovis defectu notari, impugnari, redargui, infringi, ad ius vel controversiam revocari, neque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, vel aliis contrariis dispositionibus ullatenus comprehendi posse, sed semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate), iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a

¹ Videretur potius legendum *eiusdem Congregationis* (R. T.).

quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contraria tollit.

§ 4. Non obstantibus felicis recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri de gratiis, quodcumque interesse camerae apostolicae quomodolibet concernentibus, in eadem camerâ infra certum tunc expressum tempus praesentandis et registrandis, necnon quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac regulâ nostrâ de iure quaesito non tollendo, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa ac de verbo ad verbum mentio habenda foret, eorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fidem transumptis addit.

§ 5. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu secretarii dictae Congregationis, aut personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio vel extra illud adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV decembris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 14 decembris 1622, pontif. anno II.

XCII.

Facultas nuncio Franciae componendi controversias vertentes inter Avenionenses, nonnullosque subditos regis christianissimi, super confiniis et flumine Durentiae¹

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Venerabili fratri Octavio archiepiscopo Tar-sensi, nostro et Apostolicae Sedis in regno Franciae nuncio,

Gregorius Papa XV.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Aliâs nos, ad lites et differentias inter subditos civitatis Avenionensis et comitatus nostrorum Venayssini ex unâ, et subditos charissimi in Christo filii nostri Ludovici Francorum regis christianissimi Burgi de Noves et alios provinciales ex alterâ partibus, occasione limitum et confinium territorii Avenionensis et fluminis Durentiae, e regione Provinciae, ac etiam ratione iurisdictionis per dictum Ludovicum regem super dicto flumine, illiusque alveo, et insulis in eodem alveo sitis, praetensae, vertentes, cum commissariis, seu aliis a dicto Ludovico rege deputatis terminandas, venerabilem fratrem Guillelmum archiepiscopum Seleuciensem in civitate et comitatu praedictis vicelegatum per nostras in simili formâ Brevis sub die XXVI iunii MDCXXI expeditas litteras, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, deputavimus, prout in dictis litteris plenius continetur¹.

Gregorius aliis suis litteris vicelegatum Avenionensem deputaverat pro definiendis controversiis, de quibus in rubrica.

§ 2. Cum autem, sicut nobis innotuit, lites, et differentiae huiusmodi, dum dictus Ludovicus rex in civitate Avenionensi praedictâ commoratus est, omnino terminari non potuerint; idem vero Ludovicus rex lites et differentias praedictas per viam transactionis sive concordiae in curiâ suâ terminari desideret: idcirco de tuâ fide, prudentiâ, doctrinâ, integritate, ac in rebus agendis experienciâ plurimum in Domino confisi, tibi cum commissariis, seu aliis a dicto Ludovico rege deputatis, lites et differentias huiusmodi cum suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis terminandi, novos

Cupiente vero Francorum regem eas in sua curia componi;

Nuncio apostolico apud eundem regem necessarias ad id tribuit facultates.

¹ Quas vide supra pag. 554 huius tomi (R.T.).

terminos, ubi opus erit, ponendi, seu poni faciendi, et in eventum, in quem lites et differentiae, ut praefertur, terminari non possint, in arbitros, qui eas, prout iuris fuerit, et cum conditionibus tibi benevisis, terminent, compromittendi, aliaque omnia et singula in praemissis et circa ea necessaria et opportuna, etiamsi talia sint quae mandatum requirerent magis speciale, faciendi, gerendi et exequendi, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, facultatem concedimus et impertimur. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIX decembris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 19 decembris 1622, pontif. an. II.

XCH.

Secularizatio monasteriorum sancti Gildasii et Burgidolensis, ac prioratus de Grammont Ordinis sancti Benedicti Bituricensis dioecesis, et erectio collegiatae ecclesiae et collegii Societatis Iesu in eodem oppido, cum applicatione bonorum monasteriorum et prioratus praedictorum ecclesiae collegiatae et collegio huiusmodi, ac reservatione iurispatronatus Henrico de Bourbon principi Condae, et eius successoribus¹

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,

Dilecti filio nostro et Sedis Apostolicae nuncio, in regno Franciae commoranti, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

In supremo Apostolicae Sedis solio et potestatis plenitudine a Domino constituti, ad ecclesiarum quarumlibet praesertim collegiatarum - (ut in eis ad divini cultus

exaltationem ac populi consolationem laudes Altissimo continuo persolvantur) erectionem, necnon ad collegiorum Societatis Iesu (ex quibus grati Domino et christianae reipublicae utiles fructus¹ quotidie provenire noscuntur) institutionem propensis studiis intendimus, ac in his pastoralis officii nostri partes, et per opportunam monasteriorum et prioratuum ac officiorum suppressionem, favorabiliter interponimus, prout catholicorum principum vota exposcunt, ac, rerum, locorum et temporum circumstantiis debite pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, monasterium sancti Gildasii ac prioratus de Grammont Ordinis sancti Benedicti, Bituricensis dioecesis, certis tunc expressis modis vacent ad praesens, et forsitan tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio, iuxta Lateranensis statuta concilii, est ad Sedem Apostolicam legitime devoluta; et, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Henrici de Bourbon, principis Condae et oppidi Castri Rufi seu de Chasteauroux dictae dioecesis ducis et Franciae primi parisi, petitio continebat, tam prioratus et sancti Gildasii praedictorum quam abbatiae nuncupati Burgidolensis, Ordinis et dioecesis praedictorum, monasteriorum ecclesiae, ceteraque edificia penitus diruta et funditus eversa existant, ac pro illis restaurandis et ad statum habitationis reducendis ducenta milia scuta, vel circa, necessaria sint, ac dilecti filii monachi dictorum monasteriorum nullas habitationes, nec receptacula, ubi residere et convenire possint, habeant, ac monasteriorum (ad quae, dum pro tempore vacant, nominatio personae idoneae ad charissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Francorum et Navarrae regem christianissimum, vigore concordatorum aliàs inter Sedem praedictam et clarae

Causae monasterii sancti Gildasii et Burgidolensis, ac prioratus de Grammont secularizandi,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Vocem *ecclesiarum* delemus. Ceterum in hac const. plura corrigemus, quam notabimus (R.T.).

¹ Edit. Main. legit *prout loco fructus* (R. T.).

Collegiatam
quo ecclesiam,
et unum colle-
gium erigendi.

memoriae Franciscum I eorundem Francorum regem initorum¹, spectat et pertinet), necnon prioratus huiusmodi fructus, redditus et proventus, ad quindecim mille libras turonenses vel circa (summam trium millium ducatorum auri de camerâ circiter conficientes) tam pro abbatibus quam conventualibus mensis annuatim dumtaxat ascendentes, in provinciis Pictaviensi, Xanctonensi, Lemovicensi, et Marchiae, aliâs de la Marche, consistent, ob eorumque distantiam et separationem huiusmodi, nonnisi magnâ cum difficultate, ac maiori impensâ exigî possint; et propterea Henricus dux et princeps praedictus, pro suâ singulari pietate catholicae fidei puritatem in locis dominio suo temporali subiectis non solum conservare, sed etiam, quantum in se est, propagare cupiens, monasteria et prioratum huiusmodi, ac in eis dictum Ordinem, omnemque illorum statum, essentiam et dependentiam regulares perpetuo suppressi et extinguî; ac, pro maiori divini cultus et piorum operum augmento, ac vassallorum seu subditorum suorum spirituali consolatione et commoditate, unam secularem et collegiatam ecclesiam, et in eâ unam abbatiam, futuram in seculari et collegiatâ ecclesiâ huiusmodi dignitatem principalem, ac duodecim canonicatus et praebendas pro uno abbate et duodecim clericis seu presbyteris secularibus, canonicis eiusdem ecclesiae secularis et collegiatae futuris, ac unum collegium Societatis Iesu in dicto oppido Castoriensi erigi et institui; sibi vero et pro tempore existenti dicti oppidi duci omnia et singula stabilia, res, proprietates, fructus, redditus et proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque eorundem monasteriorum et prioratus perpetuo concedi et assignari; et, eorum loco, mensae capitulari dictae collegiatae ecclesiae sic erigendae (pro abbatis et duo-

decim canonicatum et praebendarum huiusmodi congruâ et competenti dote, illosque pro tempore obtinentium sustentatione) sex millium, quae¹ mille et octingentos, collegio vero praedictis (pro illius collegialium sustentatione) quatuor millium librarum turonensium, quae mille et ducentos ducatos similes circiter constituunt, redditus annuos et perpetuos per dictum Henricum ducem et principem in tot terrae petiis et praediis, seu aliis bonis stabilibus, intra ambitum decem leucarum circumquaque assignandis, applicari et appropriari desideret; ac propterea dictam collegiatam ecclesiam a fundamentis et collegium apud dictam ecclesiam sancti Gildasii, quae reparari debet², similiter extrui facere, omnibusque ornamentis, paramentis ac sacrâ et profanâ suppellectili, aliisque ad divinum cultum necessariis sufficienter instruere et ornare, canonicis eiusdem collegiatae ecclesiae domos canonicales construere, seu ei de sufficientibus iuxta eorum qualitatem habitationibus providere, necnon unam in Burgidolensis et aliam in sancti Gildasii monasteriorum ac reliquas tres missas qualibet hebdomadâ in prioratus praedictorum capellis, prout hactenus consuetum est, in perpetuum celebrari facere, et pro celebratione dictarum trium missarum summam quadringentarum et quinquaginta librarum similium, centum et triginta ducatos pares circiter constituentium, pro earum eleemosynâ, insuper monachis dictorum monasteriorum professis, supra numerum tredecim, qui in abbatem et canonicos dictae ecclesiae collegiatae eligentur, remanentibus, ducentas libras pares, quinquaginta ducatos similes, vel circa, conficientes, quotannis pro quolibet eorum vitâ durante, seu donec abbati et canonicis praedictis de aliis beneficiis eccle-

¹ Erronee edit. Main. legit *qui* (R. T.).

² Edit. Main. legit. *debent* (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *inîta* (R. T.).

siasticis ad congruam eorum sustentationem sufficienter provisum fuerit, solvere, et in aedificiis ecclesiarum, ac collegii, et domorum, ac habitationum praedictorum, necnon redditibus annuis in locis commodis acquirendis, multo maiorem quantitatem, quam valor reddituum et bonorum monasteriorum et prioratus huiusmodi importet, impendere et exponere intendat; dummodo ius patronatus et praesentandi personas idoneas ad canonicatus et praebendas sic erigendas huiusmodi, necnon prioratus et parochiales ecclesias, aliaque beneficia a dictis monasteriis dependentia, sibi valide, ut infra, per nos concedatur et reservetur:

Henrici Bourbon pro eadem re preces.

§ 2. Quare pro parte dicti Henrici ducis et principis nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus monasteria et prioratum huiusmodi comprimere et extinguere, aliisque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur:

Gregorius Papa nuncio apostolico facultatem tribuit praedicta monasteria et prioratum suppressendi;

§ 3. Nos igitur (qui dudum inter alia volumus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri tenerentur exprimere verum annum valorem secundum communem aestimationem etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et idem observari volumus in quibusvis suppressionibus, perpetuis concessionibus et dismembrationibus et applicationibus, etiam de quibuscumque fructibus et bonis ecclesiasticis) dictum Henricum ducem et principem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomolibet innodatus existit, ad effectum praesentium consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censes, necnon verum et ultimum monasteriorum et prioratus praedictorum vacationis modum, etiamsi ex illo quaevis generalis reservatio etiam in corpore iuris clausa

resultet, nec non bonorum et reddituum quorumcumque dictorum monasteriorum et prioratus situationes, confines, denominationes, qualitates, verosque et annuos valores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, tam illa, quam sancti Gildasii Vidz, cuius ad quadringentos et quinquaginta, necnon Burgidolense monasteria, cuius ad quatuor mille florenos auri in libris camerae apostolicae taxati reperiuntur, et prioratum huiusmodi, cuius vigintiquatuor, necnon si quae sint officia dictorum monasteriorum claustralia, quorum singulorum et illis forsân respective annexorum fructus, redditus et proventus aliorum viginti quatuor ducatorum parium, secundum communem aestimationem, valorem annum non excedunt, cum primum illa (quatenus eadem vel eorum aliquod ad praesens non vacant) per cessum, et ex causâ permutationis, et in nostris vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum pro tempore existentium manibus factae vel faciendae, seu decessum, aut quamvis aliam dimissionem vel amissionem quamcumque illa ad praesens obtinentium, vel aliâ quibusvis modis (etiam apud dictam Sedem, vel etiam iuxta concordata praedicta dudum inter Sedem eandem ac eundem Franciscum regem inita, vel alia privilegia et indulta apostolica hactenus concessa et imposterum concedenda, seu graduatis iuxta eadem concordata affecta) simul vel successive vacare contigerit (seu si² tam illis, quam officia praedicta aliis, aut eorum aliquod, vel aliqua actu, ut praefertur, aliis quibusvis modis, et ex quorumcumque personis, seu per liberas cessiones de dictis monasteriis, eorumque regimine et administratione,

1 Edit. Main. legit *si quae* (R. T.).

2 Nempe seu etiamsi (R. T.).

vel liberas resignationes illa ac prioratum et officia huiusmodi ad praesens obtinentium, vel quorumvis aliorum, de illis in Romanâ curiâ vel extra eam etiam coram notario publico et testibus sponte factas, aut constitutionem felicis recordationis Ioannis Papae XXII praedecessoris nostri, quae incipit *Execrabilis*, vel assequutionem alterius beneficii ecclesiastici quavis auctoritate collati vacent; etiamsi tanto tempore vacaverint, quod monasteriorum videlicet provisio iuxta Lateranensis statuta concilii, aut aliquas canonicas sanctiones, ad Sedem Apostolicam legitime devoluta existat, et illa ex quavis causâ ad Sedem Apostolicam specialiter vel generaliter pertineat, ac de illis consistorialiter disponi consueverit seu debeat, ac super eisdem regimine et administratione, necnon prioratu et officiis praedictis, inter aliquos lis seu illorum possessio vel quasi molestia, cuius litis statum etiam praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa), necnon eorum nomina, titulos et denominationes, ac in eis eorumque membris et quibuscumque beneficiis ecclesiasticis, cum curâ et sine curâ, quomodolibet qualificatis et nuncupatis, a monasteriis et prioratu praedictis quomodolibet dependentibus¹, dictum Ordinem S. Benedicti, omnemque illius statum, essentiam et dependentiam regulares ac conventualitatem quamcumque (dummodo dicti Ludovici regis, et dilectorum filiorum moderni abbatis Burgidolensis et tam illius quam S. Gildasii, quod, ut praefertur, vacat, monasteriorum et conventuum ad hoc expressus accedat assensus) auctoritate nostrâ perpetuo supprimas et extinguas; illisque sic suppressis et extinctis, eorum ecclesias seu cappellas, necnon quaecumque beneficia dicti Ordinis regularia quomodolibet nuncupata et qualificata, et ab ipsis monasteriis dependentia,

¹ Edit. Main. legit *dependeri* (R. T.).

ad secularitatem et statum secularem (ita ut abbas et monachi praesentes officia et beneficia regularia huiusmodi ad praesens et ante executionem praesentium obtinentes, absque aliâ novâ provisione vel possessionis adeptione desuper faciendâ, illa deinceps in titulum, quoad vixerint, secundum illorum in monachos receptionis ordinem, nullâ monasteriorum huiusmodi qualitate consideratâ, sub nomine tamen canonicatum et praebendarum, retinere, illorumque fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque percipere, exigere et levare, ac in proprios usus et utilitatem convertere libere et licite valeant) etiam perpetuo reducas;

§ 4. Necnon eosdem abbatem et monachos professos a disciplinae regularis dicti Ordinis ac votorum paupertatis et obedientiae (non tamen castitatis) per eos et eorum quemlibet in professione suâ regulari emissorum observantiâ (ita quod ad illa deinceps observanda nullatenus teneantur, nec ad id a quoquam, quovis praetextu vel colore, compelli possint) penitus et omnino, perinde ac si illa nunquam emisissent (praeterquam a voto castitatis huiusmodi), absolvas et liberes;

§ 5. Omnia autem et singula monasteriorum et prioratus praedictorum, sic ad secularitatem reductorum, bona, praedia, proprietates, aedificia, terrae petia, decimas, primitias, census, laudemia, recognitiones, canones, servitutes, livellos, fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque, in quibusvis rebus et in qualibet mundi parte consistentia, et undequaque provenientia, et ad monasteria et prioratum huiusmodi quomodolibet spectantia et pertinentia, etiamsi per Sedem praedictam, illiusque legatos vel nuncios, ac imperatores, reges, reginas, principes, et alios utriusque sexus christifideles quoscumque, etiam intuitu et contemplatione regularitatis, et

Monachos ad canonicos non tamen regulares reducendi;

Bona omnia ad dicta monasteria et prioratus spectantia Henrico duci tradendi.

quamdiu illa ibidem vigerit dumtaxat, concessa, donata, relicta, erogata et elargita, temporalizes, et laicalia efficias; illaque sic temporalizata et laicalia effecta dicto Henrico duci et principi, eiusque in ducatu dicti oppidi successoribus quibuscumque pro tempore existentibus (si et postquam dictus Henricus dux et princeps reparaverit, ac bona ut infra assignaverit, nec antea, ita quod, sequutâ reparatione et assignatione huiusmodi, nec aliâ aut antea, liceat eidem Henrico duci et principi corporalem, realem et actualemente omnium possessionem, per se, vel alium, seu alios, eorum et dicti ducatus nomine, propriâ auctoritate libere apprehendere et apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus et emolumenta huiusmodi percipere, exigere, levare, recuperare, locareque et dislocare vel arrendare, ac in suos usus et utilitatem convertere, cuiusque licentiâ desuper minime requisitâ;

Qui ea, quae
hic enunciantur,
exequi teneatur.

§ 6. Ita tamen, quod dictus Henricus dux et princeps, et eius in ducatu praedicto successores quicumque, cappellas monasterii Burgidolensis et prioratus praedictorum suis sumptibus decenter manutenere ac reparare, seu eas reparari, nec non unam quotidianam in Burgidolensis, et aliam in S. Gildasii monasteriorum, et reliquas tres missas qualibet hebdomadâ in prioratus praedictorum cappellis, prout hactenus solitum et consuetum est, cum eleemosynâ, seu salario supradicto, in perpetuum celebrari facere teneantur) similiter perpetuo concedas et assignes, seu illa dicto ducatu modo et formâ praemissis itidem perpetuo applies et appropries;

Necnon collegiatam ecclesiam erigendi et collegium Societatis Iesu, quae ab ipso Henrico duce dotentur ad formam praesentis Constitutionis.

§ 7. Et insuper ex nunc (prout postquam dictus Henricus dux et princeps ecclesiam in collegiatam erigendam et tam Iesuitarum collegii huiusmodi quam pro canonicis et collegialibus respective domos ad eorum habitationem et residentiam

sufficientes extrui fecerit seu comparaverit, easque omnibus ad divinum cultum necessariis sufficienter instruxerit, ac uni sex millium, et alteri¹ redditus annuos et perpetuos quatuor millium librarum praedictarum, intra decem leucas a dictis oppidis respective in tot terrae petiis seu aliis bonis stabilibus consistentes, perpetuo donaverit et assignaverit, ac cum effectu tradiderit, dictisque monachis, infra numerum tredecim in abbatem et canonicos, ut praefertur, institutum, remanentibus, eorumque singulis, ducentas libras similes quotannis, pro quolibet eorum vitâ durante, seu donec eis de aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum congruam sustentationem sufficienter provisum fuerit, solvere valide et efficaciter se obligaverit, ac tutam et securam assignationem desuper dederit) in dicto oppido et loco ad id commodum et opportuno, a dicto Henrico duce et principe designando, unam secularem et collegiatam ecclesiam cum capitulo et mensâ capitulari, arcâ et sigillo communibus, aliisque collegialibus insigniis, ac in eâ unum abbatem secularem, qui in ipsâ collegiatâ dignitas principalis et unica, non tamen electiva existat, et ad quam, occurrente eius vacatione, nominatio personae idoneae ad Francorum regem christianissimum pro tempore existentem (prout ante suppressionem et reductionem huiusmodi vigore dictorum concordatorum, ut praefertur, competebat) spectare et pertinere debeat² ac duodecim canonicatus et totidem praebendas pro tredecim clericis seu presbyteris secularibus, futuris dictae collegiatae ecclesiae canonicis, hac primâ vice dumtaxat, qua monachi monasteriorum huiusmodi in canonicos institui debent, exceptâ³ (qui quidem abbas eiusdem ecclesiae, in collegiatam erigendae, et il-

1 Perperam ed. Main. legit *unum... alterum*.

2 Edit. Main. legit *debeant* (R. T.).

3 Vocem *exceptâ* nos addimus (R. T.).

lius capituli caput existat, ac in eâ illiusque choro, capitulo, processionibus et aliis actibus capitularibus publicis et privatis praesideat, omnibusque et singulis privilegiis, facultatibus, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, praerogativis, praeminentiis, antelationibus, favoribus et indultis, aliisque gratiis universis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus abbates monasteriorum suppressorum Burgidolensis et forsâ S. Gildasii huiusmodi utebantur, fruebantur, potiebantur et gaudebant, ac uti, frui, potiri et gaudere poterant, similiter et aequè principaliter, ac sine ullâ prorsus differentiâ, uti, frui, potiri et gaudere possit et valeat; necnon duodecim canonici huiusmodi omnes¹ insimul capitulum dictae collegiatae ecclesiae constituent, et apud illam residere, et in eâ singulis diebus et debitis temporibus horas canonicas tam diurnas quam nocturnas, necnon missas et alia divina officia collegialiter cum mentis attentione et devotione, ac servatâ ecclesiasticâ disciplinâ, decantare et celebrare, illisque interesse, ac aliâs eidem collegiatae ecclesiae ad instar aliarum collegiatarum ecclesiarum illarum partium laudabiliter in divinis deservire debeant et teneantur; necnon in eodem oppido, ac aedificiis in situ seu ambitu dicti monasterii sancti Gildasii per eundem Henricum ducem et principem reparandis seu extruendis, unum collegium Societatis Iesu, cum ecclesiâ seu cappellâ, eiusdem monasterii claustro, refectorio, cellis, areâ, scholis, aliisque membris, aedificiis, et officinis necessariis et opportunis pro perpetuis usu et habitatione unius rectoris ac competentis numeri religiosorum dictae Societatis, pietate et doctrinâ praestantium (qui inibi iuxta regularia eiusdem Societatis instituta conventualiter viventes grammaticam et rethoricam, ac philosophiam, necnon theolo-

giam publice legere et interpretari, ac ad ipsum collegium cuiuscumque nationis et provinciae adolescentes, aliaeque personae, dummodo a catholicâ et orthodoxâ religione minime dissentiant, accedere, ibique studere, scribere, legere, disputare, argumentari, aliosque actus scholasticos, et qui in aliis dictae Societatis collegiis fieri et exerceri consueverunt, facere libere et licite possint et valeant), itidem perpetuo, dictâ auctoritate, sine tamen alicuius praedicti iudicio, erigas et instituas;

§ 8. Illisque sic erectis et institutis (pro congruâ et competenti eorum dote, ac canonicorum et collegialium praedictorum respective sustentatione, onerumque illis incumbentium supportatione) mensae capitulari videlicet, sex mille, collegio vero Iesuitarum praedictis quatuor mille librarum huiusmodi annuos redditus ut praefertur assignandos, ex nunc, prout postquam assignati fuerint [ita quod liceat abbati, capitulo, et canonicis sex, rectori vero et collegialibus praedictis pro tempore existentibus quatuor millium librarum reddituum annuorum huiusmodi, ac bonorum in quibus consistent, corporalem, realem et actualem possessionem, per se, vel alium, seu alios, eorum ac mensae capitularis et collegii praedictorum respective nominibus, propriâ auctoritate libere apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, fructus, quoque redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta ex inde provenientia quaecumque percipere, exigere, levare, recuperare, locareque et arrendare, et (detractâ in primis et ante omnia ex redditibus collegiatae ecclesiae huiusmodi assignandis et applicandis tertiâ eorum parte pro congruâ dote et fructibus grossis abbatis et singulorum canonicatum et praebendarum sic erigendorum inter eos aequis portionibus dividendâ) reliquas duas partes fructuum, reddituum et proven-

Eisque congruam assig-
nandi dotem.

¹ Ed, Main. legit *canonicis... qui omnes* (R.T)

tuum ac emolumentorum huiusmodi in usum distributionum quotidianarum iuxta providam desuper faciendam ordinationem inter abbatem et singulos canonicos, in dictâ collegiâ ecclesiâ pro tempore residentes et horis canonicis, aliisque officiis in eâ pro tempore celebrandis interessentes, similiter dividendarum et repartendarum (ex quibus abbas duplicem, canonici vero unam simplicem distributionum praedictarum portionem percipiant, absentium vero et non interessentium portiones, infirmitatis tamen, aut alio legitimo, de quo doceri debeat, impedimento cessanti, aliis praesentibus et divinis officiis, ut praefertur, interessentibus, pro uniuscuiusque ratâ et proportionabiliter accrescant), aliosque mensae capitularis, necnon collegii Iesuitarum praedictorum respective, usus et utilitatem convertere, Dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentiâ desuper minime requisitâ] similiter perpetuo applices et appropries ac incorpores;

Canonicis erigendae collegiatae facultatem concedendi constitutionum condendarum;

§ 9. Necnon abbati et capitulo ac canonicis dictae collegiatae ecclesiae pro tempore existentibus (pro eiusdem ecclesiae, illiusque rerum et bonorum, tam spiritualium quam temporalium, ac personarum vel ministrorum prospero et felici statu, regimine, gubernio et directione, et onerum illis incumbentium supportatione, missarum, horarum canonicarum, et aliorum divinorum officiorum, tam diurnorum quam nocturnorum, processionum, anniversariorum, et aliorum suffragiorum celebratione et decantatione, ac abbatis et canonicorum respective admissione et residentiâ, necnon distributionum quotidianarum et aliorum perceptione, divisione, repartitione et amissione, ac mulctarum et poenarum per absentes et divinis officiis non interessentes seu onera et servitia eis incumbentes subire negligentes incursu, singulorum praesen-

tiis et absentibus notandis, ac caeremoniis, ritibusque in collegiâ ecclesiâ, choro, capitulo, processionibus, et aliis actibus praedictis servandis, officialibus et aliis ministris deputandis et amovendis, servitiis et ministeriis per eos obeundis et agendis, salariis et stipendiis eorum cuilibet praestandis, ac quibusvis aliis rebus in praemissis vel circa ea quomodolibet necessariis et opportunis) quaecumque statuta, ordinationes et decreta (licita tamen et honesta, et sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis, necnon constitutionibus et ordinationibus apostolicis non contraria, ac per Ordinarium loci pro tempore existentem examinanda et approbanda) condendi, et condita pro rerum et temporum varietate et qualitate, quoties expediens videbitur, immutandi, corrigendi, limitandi, declarandi et interpretandi, ac in meliorem formam redigendi, seu alia de novo etiam ex integro condendi, quae tamen, postquam sic de novo condita, prout et ea, quae immutata, correctâ, limitata, declarata, interpretata, ac in meliorem formam redacta fuerint, per eundem Ordinarium examinari et approbari debeant, et per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub poenis in contravenientes statuendis, observari faciendi, plenam, liberam et omnimodam facultatem, licentiam et auctoritatem dictâ auctoritate nostrâ impertiari;

§ 10. Insuper collegiatae ecclesiae, illiusque abbati, capitulo et canonicis, necnon collegio Iesuitarum huiusmodi, illiusque rectori, collegialibus, ministris et personis pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, facultatibus, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, praeeminentiis, praerogativis, concessionibus, indultis, favoribus et aliis gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus aliae collegiatae ecclesiae illarum partium, earumque abbates, ca-

Dicta quoque collegiatae et collegio solita concedendi privilegia;

nonici, ac similia Iesuitarum collegia, eorumque rectores et collegiales, ministri, et personae, alique christifideles ecclesias collegiatae ac domos dictae Societatis pro tempore visitantes, ac eorum res et bona, de iure, usu vel consuetudine, aut ex privilegio apostolico, vel aliàs quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere etiam possunt et poterunt quomodolibet in futurum, et quoad capparum, seu cottarum, almutiarum, et superpelliciorum usum et delationem, similiter et pariformiter, ac sine ullâ prorsus differentiâ, in omnibus et per omnia, perinde ac si eis nominatim et expresse illa per praesentes concessa forent, etiamsi talia forent, quae specialem et individuum requirerent mentionem, ac sub generali expressione non comprehenderentur, etiam uti, frui, potiri et gaudere libere et licite valeant, eâdem auctoritate concedas et indulgeas;

Et ducibus
Condaeis ius no-
minandi ad ca-
nonicatus reser-
vandi.

§ 11. Postremo dicto Henrico duci et principi, ac eius in praedicto ducatu Castri Rufi successoribus quibuscumque in perpetuum et in infinitum, ius patronatus¹ et praesentandi locorum Ordinariis pro tempore existentibus, seu eorum officialibus, personas idoneas ad canonicatus et praebendas hac primâ vice a primaevâ illorum erectione et institutione vacantes, necnon ad prioratus, et parochiales ecclesias, seu earum perpetuas vicarias, aliaque quaecumque, cum curâ et sine curâ, dicti Ordinis regularia et secularia beneficia ecclesiastica, quomodolibet nuncupata et qualificatâ, a monasteriis et prioratu praedictis sic suppressis et reductis dependentia, seu ad abbatum vel perpetuorum commendatariorum eorumdem monasteriorum et prioratus pro tempore existentium collationem, provisionem, praesentationem, electionem, nominationem et quamvis aliam dispositionem spectantia

¹ Edit. Main. legit *patronatum* (R. T.).

(quandocumque et quotiescumque illos et illa, per cessum, etiam ex causâ permutationis, etiam in nostris vel Romani Pontificis pro tempore existentis aut Ordinarii loci seu aliorum quorumcumque manibus factae vel faciendae, seu decessum, vel religionis ingressum et matrimonii contractum, habitus clericalis non delationem, resignationis vel cessionis non publicationem, aut privationem, seu quamvis aliam dimissionem vel amissionem illa pro tempore obtinentium, seu in eis ius habentium, vel assecutionem aliorum beneficiorum ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, aut aliàs quibusvis modis, etiam apud Sedem praedictam, et ex quibuscumque personis, etiam nostris, seu alterius Romani Pontificis aut alicuius praedictae Romanae Ecclesiae cardinalis et viventis, familiaribus continuis commensalibus, aut Romanae curiae officialibus, vel ceteras qualitates, etiamsi de illis specialis mentio facienda foret et sub generali verborum expressione non venirent et quae reservationem apostolicam quomodolibet et in corpore iuris amplissimam inducerent, habentibus, tam in dictâ curiâ, quam extra eam, et etiam in aliquo ex mensibus dictae Sedi per constitutiones apostolicas seu cancellariae apostolicae regulas aut litteras alternatarum reservatis, seu locorum Ordinariis, etiam cardinalatus honore fulgentibus, per easdem constitutiones seu regulas aut litteras vel iuxta concordata aut alia personalia indulta concessis et imposterum concedendis, aut etiam iure ordinario aut aliàs quomodolibet competentibus et competituris, pro tempore vacare contigerit; etiamsi dispositioni apostolicae specialiter aut ex praesentis vel aliis personis et causis generaliter reservata vel affecta fuerint, et super eis inter aliquos lis in petitorio vel possessorio pendeat indecisa), per locorum

¹ Edit. Main. legit *quorumcumque* (R. T.).

Ordinarios seu eorum officiales pro tempore existentes ad praesentationem huiusmodi instituendas, itidem perpetuo eadem auctoritate nostrâ reserves, concedas et assignes; ac iuspatronatus et praesentandi huiusmodi laicorum nobilium et illustrium existere, necnon Henrico duci et principi, ac successoribus praesentis futuris patronis, non ex privilegio apostolico, sed ex verâ primævâ reali, actuali, plenâ, integrâ et omnimodâ fundatione, et perpetuâ dotatione laicali ex bonis mere laicalibus et patrimonialibus dumtaxat competere, illudque vim, effectum, naturam, essentiam et qualitatem iuspatronatus laicorum obtinere, ac Henrico duci et principi et aliis futuris patronis praedictis suffragari debere in omnibus et per omnia absque ullâ prorsus differentiâ, etiam quoad omnes iuris et facti effectus, perinde ac si eis et illorum singulis ratione verae, realis, actualis, plenae et integrae fundationis et perpetuae dotationis per eos ex propriis et mere laicalibus et patrimonialibus bonis dumtaxat a principio acquisitum et concessum fuisset; ac ut tale sub quacumque derogatione nullatenus comprehendi, nec illi ullo unquam tempore (etiam praetextu iuspatronatus ex privilegio apostolico vel consuetudine acquisiti, aut cuiuscumque litis pendentiae, seu permutationis vel ex aliâ causâ quantumvis legitimâ et urgenti) derogari, aut derogatum censi posse neque debere, nisi Henrici ducis et principis ac patronorum pro tempore existentium expressus ad id accesserit assensus, et aliter factas derogationes, necnon collationes, provisiones et quasvis alias dispositiones de canonicatibus et praebendis ac aliis beneficiis praedictis, sive iis, ut praefertur, sive aliis quibusvis modis, etiam apud Sedem eandem pro tempore vacantibus, absque praesentatione vel expresso consensu patronorum pro tempore existentium praedictorum, cum speciali et ex-

pressâ derogatione iuspatronatus huiusmodi pro tempore faciendas, processusque desuper habendos, ac inde sequenda quaecumque, nulla et invalida nulliusque roboris vel momenti fore, ac pro nullis et infectis haberi et censi debere, nec ius aut coloratum titulum possidendi cuique per illa tribui vel acquiri, minusque praesentes litteras ex quocumque capite, quantumvis legitimo et iuridico, de subreptionis et obreptionis seu nullitatis vitio aut intentionis nostrae seu quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari, annullari vel invalidari, in ius vel in controversiam vocari, aut ad viam et terminos iuris reduci, seu adversus illa quodcumque iuris, gratiae vel facti remedium impetrari vel concedi unquam posse; sed illas semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, neque sub quibusvis cancellariae praedictae regulis super praemissorum effectum non sortitorum revocatoriis, aliisque similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, Sedemque praedictam, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis pro tempore quomodolibet factis, comprehendi vel confundi, sed ab illis semper exceptas¹, et, quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori datâ, per Henricum ducem et principem et successores suos futuros patronos, necnon abbatem et capitulum, ac canonicos dictae collegiatae ecclesiae, et rectorem et collegiales ipsius collegii pro tempore existentes quando-

¹ Erronee edit. Main. hîc legit *exceptis* (R.T.).

cumque eligendâ, concessas esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos etiam eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales etiam de latere legatos et vicelegatos, dictaeque Sedis nuncios, iudicari et definiri debere, ac quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane dictâ auctoritate decernas.

Obstantia tollit.

§. 12. Non obstantibus priori voluntate nostrâ, aliisque praemissis, ac Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas nisi in casibus a iure permissis fieri prohibentis, et recolendae memoriae Pauli Papae II, ac quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, de rebus Ecclesiae non alienandis, necnon similis memoriae Bonifacii Papae VIII etiam praedecessoris nostri, et aliis quibusvis etiam apostolicis et in synodalibus et provincialibus, universalibusque conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus: necnon monasteriorum, prioratus et Ordinis praedictorum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ ac de apostolicae potestatis plenitudine, etiam consistorialiter, ac aliâ, in contrarium forsan quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem im-

portantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si aliqui apostolicâ praedictâ vel quavis aliâ auctoritate in dictâ collegiatâ ecclesiâ in canonicos sint recepti, vel ut recipiantur insistant; seu si super provisionibus sibi faciendis de canonicatibus et praebendis dictae collegiatæ ecclesiae speciales, vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis aut legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum, vel aliâs quomodolibet sit processum (sed nullum per hoc eis quoad assecutionem beneficiorum aliorum praeiudicium volumus¹ generari), et quibusvis aliis indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenoribus existant, per quae praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, et de quibus, eorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXXII, quarto kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 29 decembris 1622, pontif. an. II.

XCLIV.

*Regi catholico facultas conceditur conferendi officia militaris Ordinis seu societatis del Tuison extra capitulum generale eiusdem Ordinis seu Societatis*²

¹ Verbum *volumus* addendum censuimus (R.T.).

² Ex Regest. in Secret. Brev.

**Charissimo in Christo filio nostro Philippo,
Hispaniarum regi catholico,
Gregorius Papa XV.**

**Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Regis catho-
lici petitio.

§ 1. Cum, sicut maiestatis tuae nomine nobis nuper expositum fuit, pro dispositione locorum seu officiorum Ordinis sive Societatis aurei velleris del Tuison vulgo nuncupatae, capitulum ipsius Ordinis seu Societatis, prout illius statuta et stabilimenta disponunt, convocare oporteat; tu vero de locis seu officiis huiusmodi extra capitulum praedictum disponere posse summo opere desideres:

Concessio, de
qua in rubrica.

§ 2. Nos, maiestati tuae specialem gratiam facere volentes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, tibi, ut de omnibus locis atque officiis dicti Ordinis seu Societatis, tam nunc vacantibus quam imposterum vacaturis, ad tuum beneplacitum, etiam extra capitulum generale praedictum, disponere et providere libere et licite valeas, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Derogatio con-
trariarum.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus, naturis (etiâ in illis caveatur expresse quod illa loca seu officia extra dictum capitulum generale conferri non possint, et aliter factae collationes et provisiones nullae sint), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium quomodolibet concessis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum,

sub annulo Piscatoris, die xxix decembris
MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 29 decembris 1622, pontif. anno II.

XCV.

Revocatio quarumcumque licentiarum legendi et tenendi quomodolibet libros prohibitos quibuscumque personis ab omnibus, etiam Romanis Pontificibus, concessarum¹

**Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.**

Apostolatus officium nobis, nullo licet meritorum suffragio, divinâ providentiâ commissum postulat, ut ad ea vigilantiae nostrae partes propensius intendamus, per quae religio catholica, ubi divinâ gratiâ illaesa viget, conservetur, et ubi restitutione indiget, restituatur.

Exordium.

§ 1. Quapropter, cum librorum prohibitorum lectio magno esse sinceræ fidei cultoribus detrimento noscatur, et, sicut accepimus, licentiae libros huiusmodi legendi nimis excreverint, nos, ut huic malo mature occurratur, et imposterum quam cautissime licentiae huiusmodi concedantur, quantum cum Domino possumus, providere volentes, motu proprio et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulas licentias legendi et habendi libros quoscumque ob haeresim vel falsi dogmatis suspicionem, vel aliâs quomodolibet prohibitos, quibuscumque personis, cuiuscumque gradus et conditionibus existentibus, etiam per litteras apostolicas ad tempus seu ad vitam, et aliter quomodocumque, et ex quacumque causâ, tam per litteras in formâ Brevis,

Prohibitio tenendi et legendi libros prohibitos.

¹ Libri autem prohibiti qui sint, vide in indice desuper edito, de quo supra in Const. xci *Dominici*, Pii IV (in h. n. edit. xciv in tom. VII, pag. 281).

quam aliter quomodocumque, a nobis seu praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, seu ab habentibus a nobis vel ab eis facultatem et auctoritatem, concessas, earum tenorem praesentibus pro expressis habentes, tenore praesentium revocamus, cassamus et annullamus; ac pro revocatis, cassis et annullatis haberi, nulloque in posterum suffragari,

Contravenientibus poenas imponit.

§ 2. Quinimmo libros per licentias huiusmodi permissos legentes aut habentes, poenas in sacris canonibus, constitutionibus apostolicis, et indicibus librorum prohibitorum contentas incurrere volumus et declaramus.

Hanc legem Pontifex publicam omnes ligare decernit.

§ 3. Decernentes, ut praesentes litterae, postquam in valvis basilicarum S. Ioannis Lateranensis, ac Principis apostolorum de Urbe et cancellariae apostolicae, necnon in acie campi Florae affixae fuerint, infra duos menses ex tunc proximos, omnes et singulos, ad quos spectat, arceant et afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimatae fuissent, quodque, dictis duobus mensibus durantibus, ii, qui libros prohibitos huiusmodi habuerint, eos ad episcopum, seu inquisitorem, qui illos quanto citius comburere debeat, deferre, quique aliquos similes libros prohibitos habere sciverint, eos denunciare teneantur, neque de cetero similes licentiae nisi a congregatione sancti officii, quae singulis hebdomadis coram nobis haberi solet, concedantur;

Eiusque transumptis fidem dari mandat.

§ 4. Ac quod earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxx decembris MDCXXII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 30 decembris 1622, pontif. an. II.

XCVI.

*Congregationi Matris Dei conceduntur exemptiones omnes et privilegia clericis regularibus mendicantibus concessa*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad uberes et suaves fructus², quos dilecti filii rector generalis et clerici Congregationis Matris Dei in militanti Ecclesia, cuius regimini divina disponente clementia praesidemus, in dies afferunt, mentis nostrae aciem convertentes, ac uberiores ex ipsa Congregatione fructus in dies proventuros esse sperantes, ad ea merito libenter intendimus, per quae Congregatio ipsa felicioribus in dies proficiat incrementis.

Prooemium.

§ 1. Ut igitur rector et clerici praefati eo ferventius in suo laudabili instituto perseverent, quo maioribus se viderent favoribus et gratiis munitos, providere volentes, ac singulares rectoris et clericorum praefatorum personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus dilecti filii Iosephi Matrai eiusdem Congregationis rectoris nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, Congregationi praedictae, eiusque rectori ac clericis, aliisque personis, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, facultatibus, exemptionibus, aliisque gratiis et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, aliis congregationibus clericorum regularium Mendicantium, non tamen Societatis Iesu,

Concessio, de qua in rubrica.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Est simillima Const. Lxxx sup. pag. 749 (R.T.).

illorumque superioribus ac professoribus, necnon ecclesiis et locis regularibus quibuscumque, etiam per viam communicationis vel extensionis, aut aliàs quomodolibet per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam nos, quomodolibet concessis, et quibus ipsi, necnon ecclesiae et regularia loca huiusmodi de iure, usu, consuetudine, privilegio, concessione apostolicâ, seu aliàs quomodolibet utuntur, fruuntur et gaudent, ac uti, frui et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, dummodo tamen sint in usu et non sint revocata, neque sub aliquibus revocationibus comprehensa, nec sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis, aut constitutionibus apostolicis repugnent, pari modo, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et aequè principaliter, perinde ac si illis nominatim et in specie concessa fuissent, uti, frui et gaudere libere et licite valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus: dictaque privilegia, immunitates, libertates, facultates exemptiones, gratias et indulta eis communicamus, illaque ad eos extendimus.

§ 2. Decernentes praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac rectori et clericis praefatis in omnibus et per omnia plenissime suffragari;

Clausulae.

§ 3. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus nostrâ de gratiis ad instar non concedendis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon congregationum praefatarum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ,

vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die iv ianuarii MDCXXIII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 4 ianuarii 1623, pontif. an. II.

XCVII.

Confirmatio litterarum cardinalis Ludovisii S. R. E. camerarii, quibus vigore pontificii chirographi facultatem Ferrariensibus tribuit vectigal imponendi super armentis exteris in territorio eiusdem ducatus hibernantibus¹.

**Dilectis filiis iudici et magistratui sapientum civitatis nostrae Ferrariensis,
Gregorius Papa XV.**

**Dilecti filii,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Sincerae fidei et devotionis affectu, quem erga nos et Apostolicam Sedem gerere comprobamini, inducimur, ut votis vestris, quantum cum Domino possumus, libenter annuamus.

Exordium.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fecistis quod dilectus filius noster Ludovicus tituli sanctae Mariae Transpontinae presbyter cardinalis Ludovisius nuncupatus, sanctae Romanae Ecclesiae camerarius, noster secundum carnem ex fratre germano nepos, in exequutionem chirographi manu nostrâ signati, infra inserti, vobis, ut gabellam in eodem chirographo expres-

Cardinalis Ludovisius communitati Ferrariae facultatem concedit vectigal imponendi super pecude in territorio eiusdem ducatus hibernante.

sam imponere, eamque exigere, seu exigi facere, necnon affictare, arrendare et appaltare, sub certis modo et formâ tunc expressis, libere et licite valeritis, facultatem et auctoritatem concessit, prout plenius continetur in patentibus ipsius Ludovici cardinalis camerarii sub die x maii anni proxime praeteriti confectis litteris tenoris subsequentis, videlicet:

Ludovicii cardinalis litterae.

Ludovicus tituli sanctae Mariae Transpontinae presbyter cardinalis Ludovisius, S. R. E. camerarius, dilectis nobis in Christo perillustribus DD. iudici et magistratui sapientum illustris civitatis Ferrariae, salutem in Domino. Vestra erga sanctissimum D. N. Gregorium Papam XV et sanctam Romanam Ecclesiam iamdiu perspecta fides et devotio merito eundem sanctissimum D. N. inducunt, ut petitionibus vestris libenter annuat, ac vos gratis et favoribus prosequatur singularibus. Itaque praedictus sanctissimus D. N. supplicationibus vestro nomine Sanctitati Suae porrectis inclinatus, chirographum eius propriâ manu subscriptum nobis direxit et praesentari fecit, huiusmodi sub tenore, videlicet:

Reverendissimo cardinal camerlengo. Avendo la nostra città di Ferrara più volte considerato, siccome ci ha fatto esporre, essere molto maggiore il danno, che universalmente apportano a quello Stato li pastori forestieri con i loro armenti, di quello è l'utile de' particolari per gli affitti de' pascoli che si cavano, e il tutto essere stato sin ora tollerato con pregiudicio notabile dell' universale e particolare, per non privare i pastori delle solite comodità, e i particolari del solito emolumento, onde parendole cosa giusta che simili persone forastiere, che ricevono tanta comodità dalla detta città, sì nel vivere per loro stessi, come per svernare i loro armenti e far esito delle loro mercanzie, come di lana, caci, capretti, agnelli

e simili, debbano anche loro contribuire in qualche ragionevole maniera ad alcune delle opere della città; ci ha però fatto supplicare, vogliamo fargli grazia di conceder facoltà al giudice e magistrato dei Savii di poter imporre e riscuotere una gabella o imposizione dalli pastori forastieri, che vengono con gli armenti a svernare sul Ferrarese, d'un quarto di giulio, cioè di mezzo grosso per ogni capo di bestia minuta, e di tre giuli per ogni capo di bestia grossa, con facoltà di applicare tal emolumento nella detta città per impiegarlo in pagar debiti, o vero in altra cosa di utile e bisogno di quella comunità, come si stimerà più opportuno. E parendo a noi conveniente e ragionevole che chi sente il comodo debba anche in qualche parte sentire l'incomodo, ci siamo contentati condiscendere alla istanza fattaci e farle anco questa grazia, oltre molte altre già fattele. Però con la presente di nostro *motu proprio*, certa scienza e pienezza della potestà apostolica, diamo e concediamo al giudice e magistrato de' Savii di detta nostra città di Ferrara piena, ampia e libera facoltà, potestà e autorità di imporre una nuova gabella o imposizione annua di baiocchi due e mezzo sopra ogni capo di bestia minuta, e di tre giuli sopra ogni capo di bestia grossa che da pastori forastieri per l'avvenire saranno condotti a svernare e pascolare nel Ferrarese, in qualsivoglia tempo e stagione, e detta gabella o imposizione ogni anno in perpetuo esigerla e riscuoterla dai pastori e padroni forastieri di detti bestiami, di qualsivoglia stato, grado e condizione siano, *etiam* qualificati e privilegiati, liberamente e licitamente senza incorso di pena alcuna, *manu regia*, secondo è solito a farsi nelle esazioni delle altre gabelle di detta città; dandole e concedendole anco facoltà ed autorità di poter affittare, arrendare ed

appaltare detta gabella ad una o più persone, e per il tempo, prezzo e risposta annua, che si troverà, e nel modo e forma che è solito farsi delle altre gabelle di detta città, e d'applicare l'emolumento e risposta, che si ricaverà da detta gabella, alla comunità, per impiegarlo in pagar debiti, o in altra cosa d'utile e bisogno della città, e secondo sarà giudicato più espediente ed opportuno al reverendissimo cardinal legato, che *pro tempore* si ritroverà in Ferrara, e dal giudice e magistrato dei Savii suddetti. E ordiniamo a voi che sopra le cose predette e per loro effetto ed esecuzione le ne spediate tutti gli ordini, mandati, editti e bandi, *etiam* penali, e vostre lettere patenti che saranno necessarie ed opportune, con tutte quelle clausule e cautele che giudicherete esser necessarie ed espedienti per l'effetto suddetto. Volendo e decretando che la presente e detti ordini, mandati, editti, e bandi, e lettere patenti, e quanto da voi sarà fatto ed eseguito in esecuzione della presente, vaglino ed abbiano il loro effetto, esecuzione e vigore, ancorchè non siano chiamati ed intesi detti pastori e padroni dei bestiami, e che contro la presente, e detti ordini, mandati, bandi, editti e lettere patenti, e cose contenute in esse, non si possa dire nè opporre di nullità, obrethione, sorrettione e difetto della nostra volontà ed intenzione, nè d'altro qualsivoglia vizio, nè sotto tali o altri qualsivoglia pretesti possano essere impugnati, moderati o revocati, e così e non altrimenti debba essere giudicato e definito da qualunque giudice, e con la clausula *sublatâ* e decreto irritante, non ostante le cose predette, la costituzione in *Coena Domini* solita leggersi nel giovedì santo, e qualsivoglia altra costituzione ed ordinazioni apostoliche, statuti di Roma e sue riforme, e di detta città di Ferrara e suo Stato, usi, stili e consuetudini, *etiam*

inveterate, e qualunque privilegi, esecuzioni e grazie che fossero state in qualsivoglia modo concessi ai pastori forastieri suddetti e padroni dei bestiami, e tanto la regola *De iure quaesito non tollendo*, e la regola di cancelleria, e tutte e singole altre cose che ostassero, o facessero o potessero fare in qualunque modo in contrario: alle¹ quali tutte e singole, ancorchè avessero clausule insolite e derogatorie di derogatorie, e per loro derogazione bisognasse farne espressa, specifica ed individua menzione, avendo nondimeno il tenore di essi, e ciascuno di loro per espresso, inserto e registrato nella presente di parola in parola a sufficienza, per questa volta, per l'effetto suddetto, in tutto e per tutto specialmente ed espressamente deroghiamo. Dato in Roma nel nostro palazzo di S. Pietro, questo di 3 di gennaio 1622. — GREGORIUS PAPA XV.

Nos, mandata praedicta eiusdem S. D. N. ut tenemur exequi, debitaque² exequutioni demandare, vobisque etiam specialem gratiam facere volentes, de mandato S. D. N. Papae vivae³ vocis oraculo super hoc nobis facto, et auctoritate nostri camerariatus officii, ac in exequutionem, et vigore praeinserti chirographi, et iuxta illius formam, continentiam, et tenorem vobis perillustribus⁴ DD. iudici et magistratui Sapientum dictae civitatis Ferrariae gabellam in praeinserto chirographo latius enunciatam et expressam, ac modis et formis, de quibus et prout in eo, imponendi, eamque libere et licite et impune, et absque aliquo⁵ poenarum et seu censurarum incursu exigendi, et exigi faciendi, illamque affictandi, arrendandi

¹ Edit. Main. habet *a' quali tutte e singole* (R. T.).

² Edit. Main. legit *debitaque* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *viva* (R. T.).

⁴ Edit. Main. legit *per illustris* (R. T.).

⁵ Edit. Main. legit *aliqua* (R. T.).

et appaltandi personae seu personis, ac pro pretio, tempore et responsione annuâ reperiendâ, et eo modo et formâ quibus solet fieri circa alias gabellas dictae illustris civitatis, emolumentaue et responsionem ex praescriptâ gabellâ redigenda et provenientia communitati eiusdem civitatis pro solutione et extinctione aeris alieni et debitorum, seu pro aliâ re utili et necessariâ dictae civitati et iuxta illud quod ab illustrissimo domino cardinali legato nunc et pro tempore existenti et a vobis perillustribus dominis iudice ac magistratu Sapientum magis expediens et opportunum iudicatum fuerit, applicandi facultatem, auctoritatem et omnimodam potestatem desuper necessariam et opportunam concedimus et impertimur, sicut etiam idem S. D. N. in praeinserto chirographo concessit, et impertitus fuit. Quocirca de mandato et auctoritate similibus, ac praeinserti chirographi vigore, illustrissimum et reverendissimum D. Iacobum S. R. E. presbyterum cardinalem Serram, pro eodem S. D. N. Papa, Sanctâque Sede Apostolicâ, in dictâ civitate Ferrariae et eius ducatu et Statu et illius totâ provinciâ de latere legatum, attente in Domino rogamus; eius vero R. P. D. vicelegato, ceterisque officialibus et iustitiae ministris quibuscumque committimus et mandamus, quatenus vobis, dictaeque civitati et communitati, dictaeque gabellae arrendatoribus et appaltatoribus in praemissis efficacis defensionis praesidio assistant, praesentes nostras, et contenta in dicto chirographo observent et exequantur, et per eos, ad quos spectat, observari et exequi mandent, curent et faciant; non permittentes contra illius et illarum formam et tenorem vos et dictam civitatem et communitatem a quoquam desuper molestari et impediri. Non obstantibus omnibus iis, quae dictus Sanctissimus Dominus noster in chirographo praedicto

voluit non obstare, ceterisque in contrarium quibuscumque. In quorum fidem, etc. Datum Romae in camerâ apostolicâ anno a Nativitate Domini Nostri Iesu Christi MDCXXII, indictione v, die x mensis maii, pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri D. Gregorii divinâ providentiâ Papae XV anno II. Pro illustrissimo D. cardinali camerario, M. Ant. Card. Gozadinus. O. Garzad. Ita est. Felix de Totis N. camerae apostolicae notarius.

§ 2. Nunc autem, vos amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, et vestrum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus vestro nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, vobis, ut eandem gabellam etiam super quolibet armento et quolibet pecude extero, quae toto anni tempore in planitiebus et agris ducatus nostri Ferrariensis non degunt, sed ad hibernandum dumtaxat inibi ducuntur, cuiuscumque illa sint domini, imponere, illamque sic impositam libere et licite ac impune et absque aliquo poenarum vel censurarum ecclesiasticarum incursu exigere, seu exigi facere, eamque affictare, arrendare, appaltare et de illâ disponere, servatâ aliâs in omnibus et per omnia chirographi et litterarum huiusmodi formâ et tenore, possitis et valeatis, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, facultatem concedimus et impertimur.

Cardinalis
Ludovisis litte-
ras ratas habet
Pontifex.

§ 3. Non obstantibus omnibus illis, quae in dicto chirographo volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tollit.

Datum Romae apud sanctum Petrum

sub annulo Piscatoris, die XXVII ianuarii
MDCXXIII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 25 ianuarii 1623, pontif. an. II.

XCVIII.

Revocatio quarumcumque praecedentiarum, seu paternitatum, fratribus Minoribus S. Francisci de Observantia, praeter constitutiones Ordinis auctoritate apostolicâ confirmatas, concessarum.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Pastoralis officii nobis divinitus iniuncti assidua sollicitudo nos admonet, ut omni curâ et vigilantia ad ea semper intendamus, per quae regularium personarum, quae, relicto seculo, Dei obsequio sese dedicarunt, quieti, felicique statui ac regularis disciplinae conservationi consulitur, ut regulares ipsae personae iuxta regularia suorum Ordinum instituta tranquillis mentibus gratum Altissimo impendere possint famulatum.

Revocatio, de qua in rubrica.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, ex nimia privilegiorum, praerogativarum, atque exemptionum fratribus Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantia, qui in dicto Ordine aliqua munia obierunt, seu alias, tam a Sede Apostolicâ, quam ab eiusdem Ordinis superioribus concessarum multitudine, non levia inconvenientia oriantur, in regularis observantiae et disciplinae detrimentum; nos, inconvenientibus huiusmodi, quantum cum Domino possumus, obviare cupientes, motu proprio et ex certâ scientiâ nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulas paternitates et praecedentias, quibusvis dicti Ordinis fratribus ex privilegio, tam per Sedem Apostolicam, quam dicti Ordinis superiores, ex quacumque causâ, et sub quibuscumque verborum

tenore et formis quomodolibet concessas, salvis tamen et in suo robore remanentibus iis, quae fratribus praedictis ex dispositione statutorum dicti Ordinis apostolicâ auctoritate confirmatorum concessa sunt, tenore praesentium revocamus, cassamus et abrogamus: ac revocatas, cassatas et abrogatas esse et fore, nec illas de cetero cuiquam suffragari posse;

§ 2. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus.

Clausula sub-
iactâ.

§ 3. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon, quatenus opus sit, dicti Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 4. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhibetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Fides tran-
sumptorum.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die III februarii MDCXXIII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 3 februarii 1623, pontif. an. II.

XCIX.

Communicatio, et extensio privilegiorum, immunitatum et exemptionum, gratiarum, indultorum, tam in spiritualibus quam in temporalibus, quibusvis aliis, tam Mendicantium, quam non Mendicantium Ordinibus, per quoscumque Romanos Pontifices concessorum et in

*futurum concedendorum, ad sacrum
Ordinem Carthusiensem*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Ad uberes et suaves fructus, quos dilecti filii prior generalis et monachi Ordinis Carthusiensis in militanti Ecclesiâ, cuius regimini divinâ disponente clementiâ praesidemus, in dies afferunt, mentis nostrae aciem convertentes, ac uberiores ex ipso Ordine fructus proventuros esse sperantes, ad ea merito libenter intendimus, per quae Ordo huiusmodi felicioribus in dies proficere valeat incrementis.

Communicatio
de qua in rubrica.

§ 1. Ut igitur prior generalis et monachi praedicti eo ferventius in suo laudabili instituto perseverent, quo maioribus se viderint favoribus et gratiis munitos, providere volentes, ac singulares prioris generalis et monachorum praedictorum personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, Ordini praedicto, illiusque priori generali et monachis, aliisque personis, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, gratiis et indultis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibusvis aliis, tam Mendicantium quam non Mendicantium, Ordinibus, illorumque superioribus, abbatibus, monachis, aliisque

¹ De hoc Ordine, et eius approbatione vide in Const. LXXXVIII Alexandri III *Cum vos*, tom. II, pag. 798; et institutionem festivitatis sancti Brunonis confessoris dicti Ordinis institutoris, ac officii sub ritu semiduplici celebrandi habes hic infra Const. cII huius Pontificis, pag. 789.

regularibus personis, necnon ecclesiis, monasteriis et regularibus locis, etiam per viam communicationis vel extensionis, aut aliâs quomodolibet, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam nos, quomodolibet concessis, et in futurum concedendis, et quibus ipsi, necnon ecclesiae, monasteria, et regularia loca huiusmodi de iure, usu, consuetudine, privilegio, aut concessione apostolicâ, in genere vel in specie, ac tam coniunctim quam divisim, seu aliâs quomodolibet, utuntur, fruuntur et gaudent, ac uti, frui et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, dummodo tamen sint in usu et non sint revocata aut sub aliquibus revocationibus comprehensa, sacrisque canonibus et Concilii Tridentini decretis aut constitutionibus apostolicis non repugnent, pari modo, non solum ad eorum instar, sed pariformiter, et aequè principaliter, perinde ac si illis nominatim et in specie concessa fuissent, uti, frui et gaudere libere et licite valeant, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus; dictaque privilegia, immunitates, exemptiones, gratias et indulta primodicto Ordini, illiusque priori generali et monachis, aliisque personis, necnon eorum ecclesiis, monasteriis et regularibus locis communicamus, illaque ad eos et illa extendimus.

§ 2. Decernentes, praesentes litteras validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac primodicto Ordini, illiusque priori generali et monachis, ac personis huiusmodi in omnibus et per omnia plenissime suffragari.

Clausula praeservativae huius Constitutionis.

§ 3. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula sublatâ.

Clausula derogatoria.

§ 4. Non obstantibus nostrâ de gratiis ad instar non concedendis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon, quatenus opus sit, Ordinum huiusmodi (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 5. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die III februarii MDCXXXIII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 3 februarii 1623, pontif. anno II.

C.

Iubilaei concessio Christifidelibus Armeniae, ad quos mittuntur missionarii Ordinis Praedicatorum¹.

Gregorius Papa XV,

Universis et singulis praesentes litteras inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Prooemium.

Pastoris aeterni, qui pro gregis salute in arâ crucis immolari voluit, vices quamquam immeriti gerentes in terris, ac inter ceteras gravissimas curas de commissarum nobis ovium salute assidue cogitantes, ad ea libenter intendimus, per quae eorum pietas et devotio, animarumque salus maiora suscipere valeant incrementa.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

§ 1. Cum itaque dilecti filii nonnulli Ordinis fratrum Praedicatorum professores in Armeniam, ad fidem catholicam propagandam, animarumque christifidelium illarum partium salutem procurandam, iussu nostro propediem, benedicente Domino, profecturi¹ sint; nos, eorundem christifidelium animarum saluti paternâ charitate prospicere cupientes, necnon, ut hac Apostolicae Sedis gratiâ invitati orationibus, ieiuniis et aliis piis operibus ferventius intenti existant, caelestes Ecclesiae thesauros, quorum dispensatores a Domino constituti sumus, ibi erogandos duximus.

Causae huiusmodi iubilaei indicendi.

§ 2. Itaque, de omnipotentis Dei misericordiâ ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, ex illâ ligandi atque solvendi potestate, quam Deus nobis (licet indignis) contulit, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus earundem Armeniae partium, qui tribus diebus primae vel secundae hebdomadae, post praesentium notitiam, ieiunaverint, et expleto ieiunio huiusmodi, praevisâ sacramentali confessione sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumpserint, et pauperibus aliquam eleemosynam eorum arbitrio erogaverint, necnon, die de quo a dictis religiosis moniti fuerint, ecclesiam seu ecclesias ad hoc ab Ordinariis locorum designandas devote visiterint, et ibi pro christianorum principum concordiâ, haeresum extirpatione, ac sanctae Matris Ecclesiae exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum remissionem, sicut in anno iubilaei visitantibus certas ecclesias intra et extra Urbem concedi consuevit, misericorditer in Domino concedimus et elargimur.

Concessio indulgentiarum cum praescriptione operum, etc.

§ 3. Ut autem iidem christifideles praemissa peragentes huius pretiosissimi thesauri participes fieri facilius possint, religiosis praedictis, et aliis sacerdotibus

Confessariis concessae facultates.

¹ Perperam edit. Main. legit *professuri* (R. T.).

catholicis, et in communione S. R. E. viventibus, dummodo sint ab Ordinariis approbati, quod, ad hunc effectum dumtaxat, christifidelium huiusmodi confessionibus diligenter auditis, illos ab omnibus excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine quavis causâ latis vel inflictis, necnon ab omnibus peccatis, excessibus, criminibus et delictis quantumvis gravibus et enormibus, etiam locorum Ordinariis, sive nobis et Sedi Apostolicae, etiam per litteras die Coenae Domini legi consuetas, atque alias quas-cumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum constitutiones⁴ quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, quomodocumque reservatis, in foro conscientiae, et hac vice dumtaxat, absolvere et liberare; et insuper vota quaecumque (castitatis et religionis exceptis) in alia pia et salutaria opera (iniunctâ tamen eis et eorum cui-libet, in supradictis omnibus casibus, poenitentiâ salutarî, et aliis iniungendis) commutare libere et licite valeant, licentiam et facultatem tribuimus et impertimur.

Reservatio non-
nullarum facul-
tatum.

§ 4. Non intendimus autem per praesentes super aliquâ irregularitate publicâ vel occultâ, notâ, defectu, incapacitate, seu inhabilitate quocumque modo contractâ dispensare, vel aliquam facultatem tribuere dispensandi, seu habilitandi, et in pristinum statum restituendi, etiam in foro conscientiae; neque etiam iis, qui a nobis, et Sede Apostolicâ, vel ab aliquo praelato, seu iudice ecclesiastico excommunicati, suspensi, vel interdicti, seu aliâs in sententias et censuras incidisse declarati vel publice denunciati fuerint, vel qui ob violationem interdicti ecclesiastici, quovis modo factam, in excommunicationis vel alias censuras ecclesiasticas inciderint, nisi infra tempus celebrationis huius iu-

⁴ Edit. Main. legit *constitutionibus* (R. T.).

bilaei satisfecerint, ac mandatis Ecclesiae paruerint, aut cum partibus concordaverint, ullo modo suffragari posse aut debere.

§ 5. Quapropter tenore praesentium in virtute sanctae obedientiae districtae praecipimus et mandamus omnibus et singulis religiosis praedictis, atque aliis ad quos spectat de Ordinarii loci licentiâ, ut praesentium litterarum transumpta per loca, ubi necesse fuerit, publicent et publicari permittant, et illas publicari curantibus faveant, ac in Domino suffragentur.

Inssio prae-
sentes publi-
candi.

§ 6. Non obstantibus nostrâ de non concedendis indulgentiis ad instar, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, praesertim quibus facultas absolvendi in certis tunc expressis casibus ita Romano Pontifici pro tempore existenti reservatur, ut nec etiam similes vel dissimiles iubilaei indulgentiarum et facultatum concessionem, nisi de illis expressa mentio et specialis derogatio fiat, cuiquam suffragari queant, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Derogatio
contrariorum.

§ 7. Volumus autem, ut praemissa adimplentes semel tantum huiusmodi indulgentiam et peccatorum remissionem consequantur, utque etiam praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem ubique fides habeatur, quae ipsis praesentibus haberetur.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die iv februarii MDCXXIII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 4 februarii 1623, pontif. an. II.

CI.

Confraternitatem Ss. Benedicti et Scholasticae, a Paulo V erectam, erigit in archiconfraternitatem, cum facultate

*alias confraternitates aggregandi, illisque indulgentias et gratias spirituales communicandi*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Pias christifidelium confraternitates, ad pietatis et christianae charitatis opera exercenda praesertim in almâ Urbe nostrâ canonice institutas, ut in eorumdem piorum operum exercitio magis accendantur et confoveantur, titulis et gratiis amplioribus libenter decoramus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Confraternitatem a Paulus V erectam,

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, aliâs in ecclesiâ sancti Eustachii de Urbe, una pia utriusque sexus christifidelium confraternitas sub S. Benedicti et S. Scholasticae invocationibus per felicitis recordationis Paulum Papam V praedecessorem nostrum apostolicâ auctoritate erecta et instituta fuerit, ac dilecti filii illius officiales et confratres in quamplurimis pietatis et charitatis operibus sese exercere consueverint, et in dies magis Deo dante exercere intendant:

Hic Pontifex in archiconfraternitatem erigit.

§ 2. Nos, confraternitatem praedictam, quo maiora in dies suscipere valeat incrementa, hoc speciali dono illustrare, ac officiales et confratres praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine. quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, confraternitatem praedictam sic, ut praefertur, erectam et institutam, in

¹ Erectionem huius confraternitatis factam per Paulum V habes in Const. CCLIV *Pastoris* (in h. n. edit. CCLXXIII, supra, pag. 337 huius tomi).

archiconfraternitatem (sine tamen cuiusquam praeiudicio) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, erigimus et instituimus, ac imposterum archiconfraternitatem S. Benedicti et S. Scholasticae nuncupari posse decernimus.

§ 3. Praeterea officialibus et confratribus praedictis nunc et pro tempore existentibus, ut quascumque alias confraternitates eiusdem denominationis et instituti canonice erectas aggregare, illisque omnes et singulas indulgentias ac gratias spirituales, eorum archiconfraternitati huiusmodi dictâ apostolicâ auctoritate concessas, servatâ tamen formâ constitutionis piaae memoriae Clementis Papae VIII praedecessoris nostri desuper editae¹, ac sine cuiusquam pariter praeiudicio, communicare libere et licite valeant, auctoritate et tenore praefatis facultatem concedimus et impartimur.

Cum facultate alias confraternitates aggregandi, ac indulgentias et gratias spirituales illis communicandi.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariis derogat.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die iv februarii MDCXXIII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 4 februarii 1623, pontif. an. II.

CIL.

*Institutio festivitatis S. Brunonis confessoris fundatoris Ordinis Carthusianorum sub semiduplici ritu, die vi octobris ubique terrarum celebrandae, et in breviario, missali et calendariis imposterum imprimendis apponendae*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Domini nostri Iesu Christi, qui servos suos aeternae gloriae praemio donat in

Exordium.

¹ Quam habes in tom. XI, pag. 138 (R. T.).

² De huius Ordinis approbatione et aliis eum concernentibus vide Const. LXXVIII Alexandri III *Gum vos*, tom. II, pag. 798.

caelis, vices, quamquam immeriti, gerentes in terris, ex iniuncto nobis pastoralis officii debito procurare tenemur, ut eorumdem servorum Christi debita veneratio in dies magis promoveatur, et laudetur Dominus in Sanctis suis; quamobrem fidelium quorumlibet praesertim vero sub suavi religionis iugo Altissimo famulantium votis, quae peculiarem Sanctorum huiusmodi cultum et venerationem respiciunt, libenter annuimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Institutio festivitatis sancti Brunonis die vi octobris celebrandae sub ritu semiduplici.

§ 1. Supplicationibus itaque dilecti filii Bernardi Gazzi Ordinis Carthusiensis procuratoris generalis nobis humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacris ritibus praepositorum consilio, quod de cetero perpetuis futuris temporibus festum sancti Brunonis, eiusdem Ordinis fundatoris, die vi octobris, qua in caelum evolavit, in missali et breviario romano reponi, officiumque de eo semiduplex ab omnibus ubique fidelibus recitari libere et licite possit et valeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Deputatio exequutorum.

§ 2. Quo circa venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis, ceterisque ecclesiarum praelatis in universo terrarum orbe constitutis praecipimus et mandamus, ut in suis quisque ecclesiis, provinciis et dioecesibus, praesentes litteras sollemniter publicari, et ab omnibus ecclesiasticis personis secularibus et quorumvis Ordinum regularibus omnino observari faciant.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 4. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides

adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum. sub annulo Piscatoris, die xvii februarii MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 17 februarii 1623, pontif. an. III.

CIII.

Suppressio curae animarum in parochiali ecclesiâ sancti Pantaleonis de Urbe, et illius applicatio ecclesiae S. Eustachii, eiusque concessio congregationi clericorum regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum de Urbe¹

Gregorius Papa XV.
ad perpetuam rei memoriam.

Regimini universalis Ecclesiae meritis licet imparibus, disponente Domino, praesidentes, votis illis per quae congregationum et aliorum locorum piorum quorumlibet, praesertim in almâ Urbe nostrâ studio piorum operum vacantium, prospero statui et opportuna subventioni, cum divini cultus augmento, ac ipsâ spirituali fidelium consolatione, valeat salubriter provideri, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, et in antea vacatura, collationi et dispositioni

Narratur reservatio omnium beneficiorum cum cura vacantium et vacaturorum Sedi Apostolicae,

¹ Usus perpetuum dictae ecclesiae, sine tamen rectoris pro tempore existentis praeiudicio, concesserat Paulus V in sua Const. ccl (supra pagina 265 h. t.); Congregationi clericorum regularium Matris Dei, quam instituerat ad opus erudiendi scholares, ut in Const. ccxxv *Inter* (in h. n. edit. cclxii, sup. pag. 243 huius tomi); quae cum postea renuisset dictum opus administrare, ideo idem Paulus erexit aliam Congregationem clericorum regularium, cui dictum opus commisit, ut in Const. cclxviii *Ad ea* (in h. n. edit. cclxxxvii, sup. pag. 382); quam postea iste Pontifex multis gratiis decoravit, ut in Const. xxxviii *In supremo*, ut sup. pag. 608.

nostrae reservavimus, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus supra his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Et ad praesens ecclesiae sancti Pantaleonis in regione Parionis de Urbe existentis, per resignationem a parochia factam vacantis.

§ 2. Cum itaque postmodum perpetua vicaria parochialis ecclesiae S. Pantaleonis regionis Parionis de eadem Urbe (cuius, dum pro tempore vacat, nominatio personae idoneae ad dilectos filios capitulum et canonicos ecclesiae S. Eustachii de dictâ Urbe, cuius mensae capitulari ipsa ecclesia S. Pantaleonis perpetuo unita existit, expectare dignoscitur), per liberam resignationem dilecti filii Alexandri Lutii nuper dictae ecclesiae S. Pantaleonis perpetui vicarii de illâ, quam tunc obtinebat, in manibus nostris sponte factam et per nos admissam, apud Sedem eandem vacaverit et vacet ad praesens, nullusque de illâ praeter nos hac vice disponere potuit sive possit, reservatione et decreto obsistentibus supradictis;

Cuius ecclesiae usum iam antea concesserat Paulus V clericis regulis Matris Dei pro scholarium commoditate.

§ 3. Et, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum praepositi generalis, et clericorum Congregationis Matris Dei nuncupatae de dictâ Urbe petitio continebat, quod dicta ecclesia S. Pantaleonis in regione Scholarum Piarum in eadem Urbe dudum institutarum sita sit; proinde, quod aliâs felicis recordationis Paulus Papa V praedecessor noster praepositi et clericorum huiusmodi, quibus cura et administratio dictarum Scholarum iam antea ab ipso praedecessore perpetuo commissa et demandata fuerat, ac scholarium eadem scholas frequentantium commodis et opportunitatibus, quo piis eorum exercitiis facilius vacare possent, providere volens, perpetuum usum ipsius ecclesiae S. Pantaleonis praeposito et clericis praedictis concesserit et assignaverit, prout in suis litteris desuper in formâ Brevis confectis plenius continetur¹;

¹ Huiusmodi Breve retulimus sup. pag. 265 (R. T.).

§ 4. Praepositus vero et clerici praedicti ipsâ ecclesiâ S. Pantaleonis, ratione curae animarum quae illi incumbit et ibi exercetur, et prout eorum et scholarium praedictorum necessitas exigit, minime uti possint, et ex huiusmodi curae exercitio varia passim impedimenta et incommoda, praesertim in exercitiis eorum spiritualibus obeundis, pati et experiiri soleant;

In qua tamen ob curae animarum exercitium varia et non modica oriuntur impedimenta praesertim in exercitiis spiritualibus ipsorum clericorum.

§ 5. Si igitur dicta vicaria (cuius fructus et proventus in portione sexaginta scutorum monetae per capitulum et canonicos praedictos annuatim persolvi solitâ, ultra emolumenta ratione exercitii curae et administrationis sacramentorum provenientia, consistunt) perpetuo superprimeretur et extingueretur, ac ab ipsâ ecclesiâ S. Pantaleonis omnimoda animarum huiusmodi cura abdicaretur, sicque abdicata ad praedictam ecclesiam S. Eustachii, quae etiam parochialis existit, in eâ, modo et formâ inferius expressis, exercenda trasferretur, et¹ alia fierent quae sequuntur; procul dubio incommoda et impedimenta huiusmodi opportunâ et salubri ratione magno scholarum et congregationis praedictarum bono tollerentur, et cura animarum praedictarum nullatenus negligereetur, sed aeque bene, vel etiam melius et fructuosius quam antea exerceretur, divinusque cultus inde in dictâ ecclesiâ S. Pantaleonis non modicum augeatur;

Quae ut tollantur,

§ 6. Quare pro parte praepositi et clericorum praedictorum (asserentium fructus, redditus et proventus dictae vicariae quinquaginta ducatorum auri de camerâ, secundum communem aestimationem, valorem annum non excedere), nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus dictae ecclesiae S. Pantaleonis usum eidem Congregationi concedere et assignare, aliisque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur;

Dicti clerici regulares Papam supplicant pro parochiae suppressione.

¹ Praep. et nos addimus (R. T.).

Qui petitis
annuit;

§ 7. Nos igitur (qui dudum inter alia volumus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annum valorem, secundum aestimationem praedictam, etiam beneficii cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, idemque observaretur in quibusvis applicationibus de quibusvis fructibus et bonis ecclesiasticis; quique divini cultus augmentum et propagationem sinceris exoptamus affectibus), ipsum praepositum ac Congregationis huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, vicariam praedictam (sive praemisso, sive alio quovis modo, aut ex alterius cuiuscumque personae, seu per similem resignationem dicti Alexandri, vel cuiusvis alterius, de illâ in Romanâ curiâ vel extra eam etiam coram notario publico et testibus sponte factam, aut constitutionem piaae memoriae Ioannis Papae XXII etiam praedecessoris nostri, quae incipit *Execrabilis*, vel assecutionem alterius beneficii ecclesiastici, quavis auctoritate collati, vacet, etiam si tanto tempore vacaverit, quod illius collatio, iuxta Laterani statuta Concilii, sit ¹ ad Sedem praedictam devoluta legitime, ipsaque vicaria dispositioni apostolicae specialiter vel aliâs generaliter reservata existat, et super eâ inter aliquos lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat ² indecisa, dummodo illius dispositio

¹ Edit. Main. legit *est* (R. T.).

² Erronee ibid. legitur *pendi* (R. T.).

ad nos hac vice pertineat) illiusque ac in ipsâ ecclesiâ S. Pantaleonis perpetui vicarii titulum et denominationes apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo supprimimus et extinguimus;

§ 8. Illisque sic suppressis et extinctis, ab eâdem ecclesiâ S. Pantaleonis omnimodam animarum illius parochianorum curam, aliaque iura, officia et onera parochialia universa, et illorum exercitium, etiam perpetuo abdicamus ¹, ac illa omnia etiam unâ cum utriusque sexus parochianis praedictis ad dictam ecclesiam sancti Eustachii, in eâ ut infra exercenda et obeunda, similiter perpetuo transferimus;

§ 9. Dictam autem ecclesiam S. Pantaleonis, sic ab huiusmodi curâ, iuribus, officiis, oneribus et exercitiis parochialibus liberam et exemptam, illiusque aedes seu stantias parochiales pro dicti vicarii habitatione destinatas et eidem contiguas et cohaerentes, quoad liberum et perpetuum illarum usum dumtaxat, dictae Congregationi (ita quod liceat illius praeposito et clericis, nunc et pro tempore existentibus, corporalem, realem et actualem possessionem, quoad usum huiusmodi tantum, per se, vel alium, seu alios, eorum seu praedictae Congregationis nomine, propriâ auctoritate ex nunc apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere, vicarii dictae Urbis vel alterius cuiusvis licentiâ minime requisitâ;

§ 10. Necnon in ipsâ ecclesiâ S. Pantaleonis missas, aliaque divina officia quaecumque celebrare et decantare, ac spiritualia exercitia per clericos ipsius Congregationis fieri solita similiter facere, et aliâs eidem in divinis ex instituto eiusdem Congregationis deservire) auctoritate et tenore praemissis pariter perpetuo concedimus et assignamus.

§ 11. Et insuper, pro felici, prosperâque omnium praemissorum executione, di-

Curamque ipsam applicat ecclesiae sancti Eustachii.

Et ecclesiam sancti Pantaleonis cum illius aedibus parochialibus dictae Congregationi concedit.

Cum facultate ibidem sacra faciendi, ac alia omnia secundum eundem Congregationis institutum,

Necnon restaurandi, ac etiam de novo a fundamentis construendi.

¹ Perperam edit. Main. legit *applicamus* (R. T.).

rectione et complemento, quod¹ praepositus et clerici dictae Congregationis, nunc et pro tempore existentes, dictam ecclesiam S. Pantaleonis quomodocumque et quotiescumque voluerint, et illis benevisum fuerit, pro liberâ et absolutâ eorum voluntate et arbitrio instaurare, reparare, accomodare, ampliare ac in quaecumque aliam formam immutare, et etiam de novo a fundamentis construere libere et licite valeant;

Cum obligatione solvendi quotannis viginti libras cereae et duodecim scuta ecclesiae sancti Eustachii.

§ 12. In signum tamen recognitionis praesentis concessionis quotannis in perpetuum capitulo et canonicis praedictis in die festo S. Eustachii viginti libras cereae Venetae, et duodecim scuta monetae solvere;

Provisio circa curae animarum exercitium capitulo et canonicis sancti Eustachii demandatur.

§ 13. Vicarius autem perpetuus dictae ecclesiae S. Eustachii, nunc et pro tempore existens, curam animarum dictorum parochianorum, officiaque et onera sic translata exercere et obire; capitulo vero et canonici praedicti illi de coadiutore idoneo et ad curam animarum exercendam ab ipso Urbis praefatae vicario examinato et approbato, qui ad nutum eorumdem capituli et canonicorum amovibilis sit, ipsumque vicarium perpetuum ecclesiae S. Eustachii in exercitio curae animarum illi incumbentis, et praesertim in casibus animas parochianorum, infra limites ubi de praesenti parochiâ S. Pantaleonis dictae ecclesiae existit pro tempore habitantium, concernentibus, coadiuvet, providere teneantur;

Calices et alia suppellectilia sacristiae sancti Pantaleonis reservantur capitulo et canonicis sancti Eustachii.

§ 14. Omniaque paramenta, calices et alia suppellectilia, ad sacristiam eiusdem ecclesiae S. Pantaleonis pertinentia, capitulo et canonicis cedere, et eisdem, post dicti Alexandri ab ipsâ ecclesia S. Pantaleonis discessum, consignare, ac praedicta portio annua sexaginta scutorum monetae vicario perpetuo dictae ecclesiae

¹ Syntaxis deinceps pendet a verbis *statuimus et ordinamus* in fine § 22 (R. T.).

S. Pantaleonis, ut praefertur, solvi, et omnes aliae expensae per dictos capitulum et canonicos in ipsâ ecclesiâ S. Pantaleonis quomodocumque fieri solitae penitus et omnino cessare, illaeque ad liberam dispositionem eorumdem capituli et canonicorum, tamquam proprii et peculiares eorum redditus, remanere debeant;

§ 15. Et quotiescumque capitulum et canonici praedicti in die festo ipsius sancti Pantaleonis primis vespers et missae solemnem in dictâ ecclesiâ S. Pantaleonis decantandis, ut illis mos est, intervenerint, clerici dictae Congregationis pro tempore existentes illos honorifice recipere, et tamquam dominos recognoscere teneantur;

Canonicis, ut possint clericorum officiis interesse et assistere facultas tribuitur.

§ 16. Praeterea dominium et iurisdictionem dictae ecclesiae S. Pantaleonis ad praesens dicti capitulum et canonici habent¹ eisdem capitulo et canonicis, etiam unâ cum omnibus redditibus, proventibus et emolumentis, quae dictus Alexander in eâ tamquam perpetuus vicarius ipsius ecclesiae S. Pantaleonis percipit, et aliis iuribus quibuscumque praesentibus et futuris quae ad ipsos capitulum et canonicos expectant, firme et continue remanere censeatur;

§ 17. Et si dictam ecclesiam S. Pantaleonis in toto vel parte fabricari² contingerit, etiam si facies eius non immutetur, in eâ tamen insignia et arma S. Eustachii in lapide marmoreo collocari;

Iurisdictione et dominium dictae ecclesiae sancti Pantaleonis cum suis iuribus ipsis canonicis reservatur.

§ 18. Et reliquiae, quae de praesenti in dictâ ecclesiâ S. Pantaleonis reperiuntur, apud eandem de cetero remanere, et in eâ bene et decenter sub duabus clavibus, quarum unam clerici dictae Congregationis, alteram vero capitulum et

Ecclesia, si de novo aedificabitur, quomodo debeat fieri.

¹ Haec emendationis opus est. Itaque lege: *Praeterea dominium et iurisdictionem dictae ecclesiae S. Pantaleonis, quam ad praesens dicti capitulum et canonici habent, eisdem capitulo et canonicis ... etc.* (R. T.).

² Edit. Main. legit *fabricare* (R. T.).

canonici praedicti habeant, custodiri et asservari¹, piaque et devota consuetudo praebendi aquam bibendam, in quam reliquiae eiusdem sancti Pantaleonis remissae sint, in ipsâ ecclesiâ S. Pantaleonis hucusque recepta, etiam imposterum in eamdem retineri et servari;

Expensas vero pro conservatione dictae ecclesiae ad dictos clericos omnimode pertinere declarat.

§ 19. Omnes vero et singulae expensae, quas, tam in aptando dictam ecclesiam S. Pantaleonis, quam in tectorum, murorum, statutorum, e latere et silice pavimentorum manutentione, et aliâs circa dictam ecclesiam S. Pantaleonis fieri contigerit, ad dictam Congregationem in omnibus et per omnia pertinere debeant; illiusque praepositus et clerici nunc et pro tempore existentes, neque ob id, neque ex causâ contributionis, vel quarumcumque aliarum impensarum, quas in paramentis, platenis, calicibus, linteaminibus², cerâ, oleo, et quibusvis aliis rebus pro usu et servitio dictae ecclesiae S. Pantaleonis necessariis et decentibus subire opus fuerit, aliquid a capitulo et canonicis praedictis pretendere;

Cum prohibitione situm, aut cappellas alieni quomodolibet concedendi sine dictorum canonicorum consensu.

§ 20. Minusque cuiquam ullum situm aut locum quantumvis minimum eiusdem ecclesiae S. Pantaleonis, aut cappellas, vel altaria in illâ existentia, confraternitatibus, seu congregationibus, aut quibuscumque aliis, sine dictorum capituli et canonicorum licentiâ, concedere, nec quidquam aliud, quod ullo umquam tempore iurisdictioni et directo dominio capituli et canonicorum praedictorum, directe vel indirecte, praeiudicare vel obesse possit, facere queant; et si quid tale fecerint, id nullum et invalidum esse censeatur eo ipso, dictique capitulum et canonici illud propriâ auctoritate revocare possint, et cappellae, quae in ipsâ ecclesiâ S. Pantaleonis fundatae reperiuntur, sive sint de iure patronatus, sive non sint, in primaevis earum

¹ Ed. Main. legit *custodire et asservare* (R. T.).

² Edit. Main. legit *linterianibus* (R. T.).

iuribus remanere, et dispositioni Ordinarii subiacere;

§ 21. Eisdemque capitulo et canonicis ius sepeliendi³ mortuos in dictâ ecclesiâ S. Pantaleonis competere debeat, dicta vero Congregatio, illiusque praepositus et clerici pro tempore existentes ibidem suas sepulturas habere, in eisque corpora tam suorum pro tempore defunctorum, quam aliorum, qui ibi ex particulari devotione condi voluerint, sepulchra⁴ facere, et lapides cum scriptionibus huiusmodi tantum superimponere valeant, et similiter, qui ius sepulcrarum in dictâ ecclesiâ S. Pantaleonis habent, illud eis reservatum et salvum esse censeatur;

Sepulcrarum et sepeliendorum modus et ius decernit.

§ 22. Et, si Congregatio, illiusque praepositus et clerici praefati a dictâ ecclesiâ S. Pantaleonis recesserint, illamque² ex quacumque causâ reliquerint, tunc et eo casu illa etiam quoad usum etiam unâ cum omnibus fabricis et structuris ac ornamentis in eâ factis mensae capitulari praefatae, ut prius, unita et incorporata sit et esse censeatur; ac Congregatio, illiusque praepositus et clerici praefati ratione illorum quidquâ praetendere vel petere non possint, itidem perpetuo statuimus et ordinamus.

§ 23. Decernentes, praesentes litteras sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos, et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, Sedemque praefatam, sub quibuscumque verborum expressionibus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, pro tempore quomodolibet factis minime³ comprehendendi vel confundi, sed semper ab illis excipi, et,

Clausulae praeservativae huius Constitutionis.

¹ Legendum foret *sepeliri* (R. T.).

² Edit. Main. legit *illaque* (R. T.).

³ Vocem *minime* certe necessariam nos addimus (R. T.).

quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam, sub quacumque posteriori datâ, per praepositum et clericos dictae Congregationis pro tempore existentes quandocumque eligendâ, concessas¹ esse et fore, eisdemque perpetuo suffragari;

Decretum irritans.

§ 24. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos, dictaequae Sedis nuncios, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 25. Non obstantibus Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, aliisque quibusvis apostolicis, necnon in synodalibus, provincialibusque et universalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon, si in aliquo obstant, vicariae perpetuae per praesentes suppressae et extinctae erectione et institutione, aliâs per recolendae memoriae Pium Papam V similiter praedecessorem nostrum motu proprio factis, ac dictae ecclesiae S. Pantaleonis fundatione et dotatione, illiusque ac dictae ecclesiae S. Eustachii (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis.

§ 26. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, suppressionis, extinctionis, abdicationis, translationis, concessionis, assignationis, statuti, ordinationis, decretorum et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipoten-

tis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXIII¹, VII kalendas martii, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 23 februarii 1623, pont. anno III².

CIV.

*Contra maleficos et sortilegos, cum diabolo pactum facientes, a fideque apostatando alios laedentes*³

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Omnipotentis Dei Salvatoris nostri, qui, ut hominem a laqueis diaboli liberaret⁴, crucem subire dignatus est, vices, quamquam immeriti, gerentes in terris, in id summo studio, iuxta creditum nobis desuper apostolicae servitutis officium, incumbimus, ut gregem Dominicum, inestimabili pretio redemptum, adversus satanae fraudes defendamus, eiusdem officii partes desuper interponendo, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium

§ 1. Sane nonnulli, suae conditionis obliti, et sollemnis sponsionis ab iis factae, cum in Christi gregem per sacrum regenerationis lavacrum adsciti fuerunt, satanae, cui renunciarunt, artibus, maleficiis, superstitionibus ac nefariis inventis operam dare non verentur; quinimo, magistrum imitantes, qui capitali odio, quo humanum genus prosequitur, hominibus insidiari numquam cessat, proximum va-

Maleficos et sortilegos, de quibus in rubricâ, detestatur.

¹ Perperam edit. Main. legit *millesimo sexagesimo secundo* (R. T.).

² Huc edit. Main. addit Breve Pauli V quod nos iam supra retulimus pag. 266 huius tomi (R. T.).

³ De hac materia habes Const. I Innocentii VIII *Summis*, tom. V, pag. 296; Leon. X Const. XLVIII *Honestis*, ibid. 766; Hadriani VI Const. VI *Dudum* tom. VI, pag. 24; Sixti V Const. XXVI *Caeli* tom. VIII, pag. 646.

⁴ Edit. Main. legit *liberare* (R. T.).

¹ Erronee edit. Main. legit *concessa* (R. T.).

riis modis laedere, animas vero suas perdere non timent.

Gravissimas
eis poenas infligit.

§ 2. Quapropter, ut tam exitiosa sceler a christifidelibus arceantur, gravioribus poenis vindicanda duximus. Motu itaque proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium decernimus, præcipimus et mandamus, ut, constituto quod aliquis pactum cum diabolo fecerit, et a fide apostatando maleficiis sive sortilegiis unam seu plures personas ita laeserit, ut ex maleficio vel sortilegio mors sequuta sit, etiam pro primo lapsu, curiæ seculari tradatur, debitæ poenis puniendus; qui vero similiter apostatando pactum cum diabolo, ut præfertur, fecerit, et maleficio seu sortilegium commiserit, ex quo, licet mors sequuta non sit, infirmitas tamen, divortia, impotentia generandi, sive animalibus, frugibus vel aliis fructibus damnum notabile provenerit, muro claudi, sive perpetuis carceribus, in sancto inquisitionis officio, ubi illud existit, fabricandis, mancipari debeat.

Delinquentes
istos episcopo,
vel inquisitori
denunciari man-
dat.

§ 3. Qui vero similium delinquentium notitiam habuerint, eos episcopo sive inquisitori denunciare teneantur.

Contraria tollit.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis
credi iubet.

§ 5. Volumus autem, quod præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personæ in dignitate ecclesiasticâ constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ;

Hanc legem
in Urbe publi-
câtam omnes
ubique ligare
declarat.

§ 6. Quodque eadem præsentibus, postquam in valvis basilicarum S. Ioannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum de Urbe et cancellariæ apostolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, omnes

et singulos, ad quos spectat, arcant et afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent.

Datum Romæ, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xx martii MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 20 martii 1623, pontif. an. III.

CV.

Abdicatio curæ animarum a parochiali ecclesiâ S. Andreae de Funariis de Urbe, ac eius translatio ad parochialem ecclesiam S. Nicolai similiter de Funariis, seu alteram viciniorem ecclesiam, eiusque concessio confraternitati sculptorum et lapicidarum, sub invocatione Ss. Quatuor Coronatorum in Urbe olim institutæ.

Gregorius Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Regimini universalis Ecclesiæ, meritis licet imparibus, disponente Domino, præsidentes, votis illis, per quæ confraternitatum et aliorum piorum locorum quorumlibet prospero statui et opportuna obventioni, cum divini cultus augmento ac christifidelium spirituali consolatione, valeat salubriter provideri, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, cum curâ et sine curâ, apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, et in antea vacatura, collationi et dispositioni nostræ reservavimus, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Pontifex re-
servavit sibi
omnia beneficia
cum curâ et si-
ne curâ vacan-
tia et vacatura.

§ 2. Cum itaque postmodum parochialis ecclesia S. Andreae de Funariis nuncupata de Urbe, quæ ab ecclesia S. Marci de eadem Urbe tamquam eius matrice de-

Modo eccle-
sia parochialis
sancti Andreae
de Funariis ab
eiusdem rectore
resignata fuit
Pontifici.

pendet, per liberam resignationem dilecti filii Pompilii Silvestri presbyteri perpetui beneficiati in ecclesiâ Senensi, et nuper primodictae ecclesiae rectoris, de illâ, quam tunc obtinebat, in manibus nostris sponte factam, et per nos admissam, apud Sedem eamdem vacaverit, et vacet ad praesens, nullusque de illâ praeter nos hac vice disponere potuerit, sive possit, reservatione et decreto obsistentibus supra dictis :

Ac confratres Ss. Quatuor Coronatorum asserunt habere unam ecclesiam angustam prope monasterium monialium Ss. Quatuor Coronatorum pro eorum functionibus obeundis incommodam,

§ 3. Et sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum gubernatoris et confratrum confraternitatis Ss. Quatuor Coronatorum de dictâ Urbe petito continebat, quod primodicta ecclesia fonte baptismali careat et in suis structuris et aedificiis satis angusta, curaue animarum illi incumbens exigua erat, et ad circumvicinas ecclesias transferri, et ab illius rectoribus pro tempore existentibus commode exerceri possit, gubernator vero et confratres praedictae confraternitatis ex sculptoribus et lapicidis coaggregatis unicam ecclesiam, seu cappellam dumtaxat pro omnibus eorum functionibus obeundis habeant, ipsaque ecclesia seu cappella in suis structuris etiam angusta existat, ac monasterio monialium Ss. Quatuor Coronatorum adiaceat, ipsique confratres commode ad illam propter illius distantiam, tum devotionis causâ, tum etiam pro negotiis eorum pertractandis accedere nequeant ;

Aliamque ecclesiam sancti Leonardi eis aliâ concessam fuisse, eamdemque demolitam, ac palatio de Patritiis incorporatam reperiri;

§ 4. Et alia ecclesia S. Leonardi de eâdem Urbe, dictae confraternitati aliâ concessa, praeviâ illius profanatione, demolita, et palatio dilecti filii nostri magistri Constantii Patritii camerae apostolicae thesaurarii incorporata reperitur ;

Necnon velle alteram ecclesiam dicti sancti Leonardi nomini dedicare ex quadam pecuniarum summa, ut hic.

§ 5. Ipsique gubernator et confratres certam pecuniarum summam pro pretio dictae ecclesiae S. Leonardi in alterius ecclesiae ¹ divo Leonardo dicatae, seu di-

candae, acquisitionem convertendam receperint, seu recipere debeant; si igitur primo dicta ecclesia gubernatori et confratribus praedictis, ut infra, concederetur, curaue animarum huiusmodi transferretur, ex hoc procul dubio eiusdem confraternitatis commodis et utilitatibus, ac primo dictae ecclesiae ornatui, divinique cultus in eâ augmento opportunâ ratione consuleretur, nec parochiani illius quicquam detrimenti paterentur;

§ 6. Quare pro parte gubernatoris et confratrum praedictorum (asserentium fructus, redditus et proventus primodictae ecclesiae, super quibus pensio annua nonagintaduorum ducatorum auri de camerâ dilecto filio Ioanni Margarino clerico Romano, illam annuatim percipienti, apostolicâ auctoritate reservata reperitur, centum et sexaginta ducatorum similium, secundum communem aestimationem, valorem annum non excedere) nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus primodictam ecclesiam eidem confraternitati concedere et assignare, ac unum perpetuum simplex beneficium ecclesiasticum, ut infra, erigere et instituere, aliâque in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur:

§ 7. Nos igitur (qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri tenerentur exprimere verum annum valorem secundum aestimationem praefatam etiam beneficii cui alia uniri peteretur, alioquin unio non valeret; quique divini cultus augmentum et propagationem sinceris exoptamus affectibus), ipsum gubernatorem ac confraternitatis huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat conse-

Quare supplicarunt Pontifici ut dictam ecclesiam sancti Andree ipsi confratribus concedere et ex fructibus unum simplex beneficium instituere et alia opportuna providere dignetur.

Qui modo ab eâ ecclesiâ animarum curam, proventus, nec non onera omnia et alia iura separat, ac dismembrat.

¹ Erronee edit. Main. legit *ecclesia* (R. T.).

quendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censes, huiusmodi sup-
plicationibus inclinati, primodictam eccle-
siam, sive praemisso, sive alio quovis
modo, aut ex alterius cuiuscumque per-
sonâ, seu per similem resignationem dicti
Pompilii, vel cuiusvis alterius, de illâ in
Romana Curiâ, vel extra eam, etiam co-
ram notario publico et testibus sponte
factam, aut constitutionem felicis recor-
dationis Ioannis Papae XXII praedecessoris
nostri, quae incipit *Execrabilis*, vel as-
sequutionem alterius beneficii ecclesiastici
quavis auctoritate collati, vacet, etiamsi
tanto tempore vacaverit, quod eius collatio
iuxta Lateranensis statuta concilii ad Se-
dem praedictam legitime devoluta, ac pri-
modicta ecclesia dispositioni apostolicae
specialiter vel aliâs generaliter reservata
existat, et super eâ inter aliquos lis (cuius
statum praesentibus haberi volumus pro
expresso) pendeat indecisa, dummodo eius
dispositio ad nos hac vice pertineat, omni-
modam illius parochianorum curam, alia-
que iura, officia et onera parochialia uni-
versa, et illorum exercitium, necnon omnia
et singula illius proprietates, fructus, red-
ditus, proventus, iura, obventiones et emo-
lumenta quaecumque, in quibusvis rebus
consistentia, apostolicâ auctoritate, tenore
praesentium, perpetuo abdicamus, sepa-
ramus ac dismembramus:

Et animarum
curam ad eccle-
siam sancti Ni-
colai de Funariis,
si acceptare
eam voluerit
ipsius rector,
aliâs ad vicini-
orem ecclesiam,
cum suis iuri-
bus parochiali-
bus consuetis
transfert.

§ 8. Necnon curam ipsam, iura, officia
et onera, illorumque exercitium huius-
modi ad ecclesiam S. Nicolai de Funariis
etiam nuncupatam primodictae viciniorem,
quatenus vero dilectus filius modernus
rector dictae ecclesiae S. Nicolai curam
huiusmodi acceptare nolit, ad aliam simi-
liter praedictae ecclesiae S. Andreae vicini-
orem, cuius rector curam huiusmodi
acceptare contentus sit, ita quod paro-
chiani primodictae ecclesiae nunc et pro
tempore existentes ad praefatam S. Nicolai,
seu aliam ecclesiam, ad quam cura hu-

iusmodi transferri contigerit, tamquam
propriam eorum parochialem ecclesiam
pro missis et aliis divinis officiis audien-
dis ac sacramentis ecclesiasticis percipien-
dis, tamquam veri, certi et indubitati
illius parochiani accedere, ac illius recto-
rem uti verum et proprium parochum, et
animarum suarum pastorem recognoscere
et observare, illique debitam obedientiam
et reverentiam exhibere, necnon iura pa-
rochialia solita et consueta praestare de-
beant et teneantur (dummodo ipsius eccle-
siae S. Nicolai seu alterius in eius reser-
vationem viciniore primodictae ecclesiae
parochi, et dilectorum filiorum modernorum
primodictae ecclesiae parochianorum
ad id accedat assensus) dictâ auctoritate,
earumdem tenore praesentium, perpetuo
transferimus; cum¹ ipsâ ecclesiâ S. An-
dreae nomen, titulum et denominationem,
ac essentiam parochialis ecclesiae S. An-
dreae, illiusque rectoris similiter perpetuo
supprimimus et extinguimus.

§ 9. Et insuper ipsam ecclesiam S. An-
dreae, sic ab huiusmodi curâ et officiis,
iuribus et exercitiis parochialibus liberam
et exemptam, ac sine bonis et fructibus
remanentem, cum Sanctorum et quibus-
cumque aliis reliquiis, ac omnibus et sin-
gulis paramentis et ornamentis, calicibus,
crucibus, candelabris, campanis, libris,
universâque sacra et profanâ suppellectili,
ex auro, et argento, et aliis rebus quibus-
cumque in primodictâ ecclesiâ ad praesens
existentibus, ex nunc, prout, postquam di-
ctus Pompilius fuerit vitâ functus, domo,
cameris rectoralibus, et horto, et arcâ in
eâ existente, ex quibus, si locarentur, octo
ducati pares, vel circa, ut accepimus, an-
nuatim perciperentur, praedictae confrat-
ternitati pro illius ecclesiâ ad instar alia-
rum dictae Urbis confraternitatum regendâ
et administrandâ (ita quod liceat guber-
natori et confratribus praedictis pro tem-

Praedictam-
que ecclesiam
sancti Andreae
sic ab omnibus
liberam cum
Sanctorum re-
liquiis, ac uni-
versa tam sa-
cra, quam profa-
na suppellectili,
necnon domo re-
ctorali ipso re-
ctore vitâ functo
eidem confrat-
ternitati conce-
dit.

¹ Forsan loco *cum* legendum *et in* (P. T.).

pore existentibus promodictae ecclesiae aedium et supellectilis huiusmodi corporalem, realem et actualement possessionem, per se, vel per alium, seu alios, eorum et dictae confraternitatis nomine, propria auctoritate apprehendere, et apprehensam perpetuo retinere;

In signum vero ecclesiae sancti Leonardi demolitae mandat, ut in icone altaris maioris ecclesiae sancti Andreae istorum Sanctorum imagines apponantur.

§ 10. Ac in signum demolitae ecclesiae S. Leonardi huiusmodi, ac in satisfactionem obligationis aliam sub invocatione eiusdem S. Leonardi ecclesiam ex pretio ipsius ecclesiae demolitae recuperandi¹, ad iconem altaris maioris ecclesiae S. Andreae, imagines S. Andreae et S. Leonardi patronorum collocare, vicarii Urbis vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita;

Nec non solvant annum censum redimibilem ut hic.

§ 11. Ipsique gubernator et confratres censum annum et redimibilem ducentum scutorum in summa principali, redditus autem annui undecim scutorum monetae Romanae, super bonis primodictae ecclesiae eadem auctoritate creatum et impositum ex pecuniis redactis seu redigendis ex pretio demolitae ecclesiae huiusmodi redimere et extinguere, ac fructus hactenus decursos et non solutos ad summam triginta scutorum parium, vel circa, ascendentesolvere debeant et teneantur) itidem perpetuo concedimus et assignamus.

Modo unum simplex beneficium in dicta ecclesia sancti Andreae ac sub eiusdem sancti denominatione erigit et instituit.

§ 12. Ceterum in primodicta ecclesia unum perpetuum simplex et personalem residentiam non requirens beneficium ecclesiasticum sub invocatione eiusdem sancti Andreae pro uno clerico seu presbytero seculari, futuro in primodicta ecclesia

¹ Vel *recuperando acquirendi*. Edit. Main. legit mala etiam interpunctio: *ac in satisfactionem obligationis, aliam sub invocatione eiusdem S. Leonardi ecclesiam ex pretio ipsius ecclesiae demolitae, recuperando iconem altaris maioris ecclesiae S. Andreae imagines S. Andreae, et S. Leonardi patronorum collocare*; ubi nulla intelligentiae lux refulget: nos itaque mutata interpunctioe legimus ut supra *recuperandi, ad iconem, etc.* (R. T.).

perpetuo beneficiato, eisdem auctoritate et tenore, sine alicuius praeiudicio, perpetuo erigimus et instituimus;

§ 13. Illique sic erecto et instituto, pro congrua et competenti eius dote, et illud pro tempore obtinentis sustentatione, omnia et singula primodictae ecclesiae fructus, redditus, proventus, bona, et alia emolumenta quaecumque (non tamen ex exercitio curae animarum, quae pro tempore existentem ecclesiae primodictae ecclesiae vicinioris, ad quam animarum curam praedictam transferri contigerit, rectorem seu superiorem, pro cura sic transferenda, spectare debeant, provenientia, et exceptis domo, et cameris rectoralibus praedictis, quae sub huiusmodi applicatione comprehendere non debeant), praevia illorum a primodicta ecclesia, quatenus opus sit, dismembratione, auctoritate et tenore praemissis, perpetuo applicamus et appropriamus.

Dotemque congruam assignat.

§ 14. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut cancellariae apostolicae regulis, unionum effectum suum non sortitarum revocatoriis, aut aliis contrariis dispositionibus per nos, et successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, quomodolibet concessis, ac imposterum concedendis, comprehendere, sed semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum, et eum, in quo antea quomodolibet erant statutum, restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo sub quacumque posteriori data per gubernatorem et confratres praefatos pro tempore existentes quandocumque eligenda concessas esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere;

Has litteras perpetuo validas et efficaces esse decernit.

Sicque per
quoscunque iu-
dices definiti
debere mandat.

§ 15. Sicque per quoscunque iudices, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, et etiam de latere legatos, et vicelegatos, dictaeque Sedis nuncios iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantia re-
mover.

§ 16. Non obstantibus praemissis, ac Lateranensis concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure praemissis, fieri prohibendis, ac apostolicis, necnon in provincialibus, synodalibus, universalibusque conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac, quatenus opus sit, Urbis et Confraternitatis praedictarum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Decretumque
poenale super
addit.

§ 17. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae abdicationis, separationis, dismembrationis, translationis, suspensionis, extinctionis, concessionis, assignationis, erectionis, institutionis, applicationis, approbationis, et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXIII, decimo tertio kalendas aprilis, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 20 martii 1623, pontif. an. III.

CVI.

Iurisdictiones et facultates Scipionis cardinalis Burghesii, aliorumque pro tempore cardinalium protectorum, hospitalis pauperum dementium de Urbe

causas cognoscendi, necnon officialium et ministrorum suorum.

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis desuper apostolicae servitutis officio, votis, per quae piorum locorum quorumlibet praesertim in almâ Urbe nostrâ institutorum utilitatibus et commodis consulitur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

Exordium.

§ 1. Volentes itaque, ne dilecti filii administratores et alii officiales hospitalis pauperum dementium de Urbe per diversa tribunalia litigare cogantur, providere, ipsosque specialibus favoribus et gratiis prosequi, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutas fore censes, supplicationibus eorum nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, omnes et singulas lites, quaestiones, causas et controversias, tam civiles, criminales, profanas, spirituales, meras et mixtas, inter hospitale praedictum, seu illius administratores, et officiales huiusmodi, ipsosque dementes, seu quemcumque eorum ex unâ, et quascumque alias personas, cuiuscumque gradus, dignitatis, ordinis, conditionis, et praeminentiae existentes, seu universitates, societates, congregationes, et monasteria, aut alia loca pia ex alterâ partibus, coram quibusvis iudicibus ordinariis et extraordinariis, etiam delegatis, et S. R. E. cardinalibus, ac camerae apostolicae generali auditore, praesidentibus et clericis, necnon vicario, gubernatore et senatore Urbis praedictae, illorumque locatenentibus, hucusque motas et pendentes de et super statu

Deputatio car-
dinalis pro tem-
pore protectoris
hospitalis dementium in Ur-
be, eius, suorumque officia-
lium causas quascumque ci-
viles, criminales et mixtas sum-
marie, etc., co-
gnoscendi.

et bonis hospitalis et dementium praedictorum, necnon quibuscumque aliis rebus, iuribus et actionibus, ad¹ hospitale praedictum, illiusque administratores et officiales praedictos, tam coniunctim quam divisim, ac tam active quam passive spectantibus, et pertinentibus, in quacumque instantiâ, in statu et terminis in quibus reperiuntur, ad nos avocantes, illas omnes et singulas, necnon quas in futurum moveri de novo contigerit tam active quam passive, cum omnibus et singulis suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, totoque negotio principali, dilecto filio nostro Scipioni tituli sancti Chrysogoni presbytero cardinali Burghesio nuncupato, moderno et pro tempore existenti hospitalis et dementium praedictorum apud nos et Sedem Apostolicam protectori, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figurâ iudicii, solâ facti veritate inspectâ, et, quatenus opus sit, exequutive, et manu regiâ, absque terminis substantialibus, ac alicuius telae iudiciariae observatione, quacumque appellatione remotâ, etiam frivola, audiendas, cognoscendas, decidendas, et fine debito terminandas committimus, et cum potestate citandi, ac in Romanâ curiâ et extra eam per edictum publicum, constituto summarie de non tuto accessu, ac quibusvis inhibendum fuerit, inhibendi, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis, atque etiam pecuniariis, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, et super quibus plenam et liberam facultatem et auctoritatem eidem Scipioni cardinali moderno et pro tempore existenti protectori huiusmodi concedimus.

Derogatio
contrariorum.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ac quibusvis (etiam iuramento, confirmatione, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, usibus, stilis, reformationi-

¹ Edit. Main. legit ac (R. T.).

bus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores¹ praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 1 aprilis MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 1 aprilis 1623, pontif. anno III.

CVII.

Extensio, et nova concessio privilegiorum cappellanis Romani Pontificis concessorum pro cappellanis huius Pontificis.

Gregorius Papa XV,
ad futuram rei memoriam.

Grata familiaritatis obsequia, quae dilecti filii Carolus Antonius Vacarius Bononiensis, Caesar Ferrarinus etiam Bononiensis, Ioannes Bernardinus similiter Bononiensis, Simon Fabrius Nucerinensis, Ioannes Franciscus Sangiorgius Casalensis, Faustus Polius Spoletanus, Robertus Pavonius etiam Spoletanus, Fabritius Badesius Romanus, Claudius Thomasius Verulanus, et Paulus Maius Cephaludensis respective civitatum et dioecesium, moderni cappellae nostrae pontificiae cappellani, nobis et Apostolicae Sedi hactenus impenderunt, et adhuc sollicitis studiis impendere non desistunt, necnon vitae ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis et vir-

Causae huius
Constitutionis.

¹ Edit. Main. legit tenoribus (R. T.).

tutum merita, quibus eorum personas, tam familiari experiētiā, quam etiam fide dignorum testimoniis iuvare percepimus, nos inducunt, ut illis reddamur ad gratiam liberales.

Gregorius XIV edidit Constitutionem qua concessit cappellanis multa privilegia et indulta ut hic.

§ 1. Aliās siquidem a felicitis recordationis Gregorio XIV praedecessore nostro emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet:

*Gregorius Papa XIV,
ad perpetuam rei memoriam.*

Circumspecta Romani Pontificis gratiarum dispensatoris providentia singulorum merita debitā meditatione considerans, illos, prout aequum est, potioribus favoribus et gratiis efficaciter prosequitur, et condignis honoribus attollit, quos sibi devotos et obsequiosos, et amplioribus agnoscit meritis adjuvari. Ut quamprimum antehac Romani Pontifices intimos cappellanos et familiares suos privilegiis et muneribus apostolicis, uti temporum et personarum conditio tulit, in primis honestarunt; ita nos, ad praecipua virtutum merita, necnon erga nos et Romanam Ecclesiam devotionis affectum, ac grata familiaritatis obsequia, quae infrascripti cappellani, qui familiares ac continui commensales nostri existunt, nobis hactenus impenderunt, et adhuc sollicitis studiis impendere non desistunt, et quae ¹ in nostro ac Sedis Apostolicae conspectu, et familiari experiētiā, ac famae laudabilis commendatione clare dignoscuntur, debitum respectum habentes, ac propterea personas eorum condigni favoris gratiā et specialis honoris ac excellentiae dignitatis titulo sublimare volentes, ac dilectos filios Petrum Fulvium Romanum I. U. D., Petrum Mariam Anselmum Cremonensis, Petrum Antonium Poggiolum Mutinensis, Thomam Oldoinum Cremonensis, Benedictum Giorgescum Burgi Sancti Sepulchri I. U. D., Faustinum Fachinettum Patavinae, Cor-

¹ Videretur potius legendum qui (R. T.).

nelium Cantarinum Fanensis, Ioannem Baptistam Fortunam Forosempronensis, Iacobum Mitium Barenensis, Nicolaum Farmianum Ferrariensis, Caesarem Gorum de Setia Terracinensis, et Bernardinum Salvaranum Regiensis respective civitatum et dioecesum, cappellanos ac familiares continuos commensales nostros, eorum meritis et obsequiis sic exigentibus, condignis honoribus et gratiis ac favoribus prosequi cupientes, ipsosque et eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causā latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, motu proprio, non ad supradictorum Petri, Petri Mariae, Petri Antonii, Thomae, Benedicti, Faustini, Cornelii, Ioannis Baptistae, Iacobi, Nicolai, Caesaris et Bernardini, vel alicuius ipsorum aut aliorum pro eis super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed de nostra merā deliberatione, ac certā scientia, apostolicā auctoritate, tenore praesentium, Petrum, Petrum Mariam, Petrum Antonium, Thomam, Benedictum, Faustinum, Cornelium, Ioannem Baptistam, Iacobum, Nicolaum, Caesarem et Bernardinum supradictos, et illorum singulos, in nostros et Apostolicae Sedis notarios recipimus, ac sacri palatii et aulae Lateranensis comites (sine tamen dilectorum filiorum notariorum de numero participantium praeiudicio) necnon auratae militiae equites ac nobiles Romanos, et urbis Romae, omniumque et singularum aliarum civitatum, terrarum et locorum S. R. E. mediate vel immediate subiectorum cives creamus et constituimus, ac in numerum et consortium aliorum nostrorum et eiusdem Sedis notariorum, necnon palatii et aulae comitum, equitum, et nobilium Romano-

Protonotarios, comites, equites, auratae militiae creat.

rum, aliorumque civium civitatum et oppidorum praedictorum, referimus et conscribimus, ipsisque (etiam si habitum et rochetum notariorum dictae Sedis iuxta decreta Lateranensis concilii novissime celebrati non deferant, aut civitates huiusmodi non incoluerint, nec unquam in eisdem civitatibus domicilium habuerint), ut omnibus et quibuscumque privilegiis, facultatibus, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, favoribus, gratiis et indultis, quibus ceteri omnes notarii nostri, etiam de numero participantium, necnon comites, equites, et nobiles, necnon cives originarii, etiam in dignitatum, beneficiorum ecclesiasticorum et secularium, etiam ex personis Romanorum originariorum vacantium, assequutione et exercitio, tam in Urbe, quam civitatibus praedictis et aliis ubique locorum et gentium, necnon sessionum et conventuum, utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad illorum instar, sed pariformiter et aequè principaliter ac si privilegia, facultates, exemptiones, gratiae et indulta pro ipsis emanassent (citra tamen exemptionem a Concilio Tridentino sublatam, ac facultates legitimandi, ad gradus promovendi, et notarios, seu tabelliones creandi, aliaque huiusmodi privilegia a notariis Sedis Apostolicae et comitibus palatinis praetensa, ut illis supranominati cappellani familiares nostri nullibi uti valeant, ac irritum et inane existat, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit, attentari) uti, potiri, gaudere; ac in omnibus et singulis apostolicis, aliisque litteris, instrumentis et scripturis publicis et privatis deinceps eorum nomine conficiendis sese notarios, comites, equites et nobiles, ac de nobili genere ex utroque parente procreatos, necnon Romanos et aliarum civitatum cives, ut libuerit, inscribere, et se illis sub-

scribere valeant, ac pro veris et non fictis notariis, comitibus, equitibus, et nobilibus, ac civibus habeantur, nihilque, qualecumque illud fuerit, cum iis expressionibus subreptitium, obreptitium aut invalidum, sed illud idem efficax in omnibus, et per omnia censeatur¹. Et insuper Petrum, Petrum Mariam, Petrum Antonium, Thomam, Benedictum, Faustinum, Cornelium, Ioannem Baptistam, Iacobum, Nicolaum, Caesarem et Bernardinum praedictos, ac eorum singulos, ipsorumque beneficia et officia ecclesiastica quaecumque, quotcumque, et qualiacumque, illorumque fructus, res et iura, ubicumque locorum, regnorum et provinciarum, necnon in Urbe, civitatibus, terris et locis eidem Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis consistentia praedia, domos, possessiones et bona patrimonialia, aliaque temporalia, mobilia, immobilia et semoventia, necnon actiones et iura praesentia et futura, cuiuscumque qualitatibus, quantitatis et naturae, ac quancumque etiam annui valoris fructus, redditus et proventus huiusmodi sint vel fuerint, ac etiam quaecumque ab ipsis vendenda, et pro eorum et familiae usus emenda, ab omnibus et quibuscumque decimis, quartis, dimidiis, fructibus, subsidiis, etiam caritativis, necnon vulgaribus portoriis, tributis, datis, pedagogis, collectis, et quocumque alio modo nuncupatis angariis, perangariis, ceterisque oneribus et contributionibus, tam urbanis quam rusticis, ordinariis et extraordinariis, realibus, personalibus et mixtis, etiam ratione munitionum et pontium, portarum, moliturarum, mercium cuiusvis generis transitus seu passus et vecturae, etiam in aliud territorium, seu provinciam, terram, mari et flumine, necnon equorum mortuorum, stabulationum, militum, institutionis seminarii ecclesiastici, aut quacumque alia quantumvis gravi etiam urgentissima causa

Exemptio a
decimis et aliis
impositionibus.

¹ Deest: *concedimus et indulgemus* (R. T.).

Dispensatio
ad duo dissimi-
lia, vel simplicia
similia sub sin-
gulis tribus te-
ctis beneficia
simul habenda.

(pro subventione contra infideles dumtaxat exceptâ) nunc et pro tempore impositis (ita quod ipsi nihil omnino horum, aut aliorum huiusmodi subire teneantur, nec per camerae apostolicae aut alios commissarios, seu vectigalium et tributorum huiusmodi redemptores et exactores, quocumque privilegio, exemptione, et facultate suffultos, aliâs quam ut praefertur, valeant coarctari), quamdiu servitiis nostris insteterint dumtaxat, eximimus et liberamus. Ad haec cum eisdem, ut quaecumque duo dissimilia vel simplicia similia sub singulis tribus tectis quarumcumque trium cathedralium, etiam metropolitana- rum vel aliarum ecclesiarum, consistentia (etiâsi unum ex illis omnibus cum curâ, aut dignitas etiam maior et principalis, canonicatus et praebenda, personatus, administratio, vel officium fuerit, et ad dignitatem, personatum, administrationem vel officium huiusmodi consueverit quis per electionem assumi, eique cura etiam iurisdictionalis immineat animarum), si eis aliâs canonice conferantur, aut eligantur, praesententur, vel aliâs assumantur ad illa, et instituantur in eis, recipere, et dummodo illa omnia, uno excepto, personalem residentiam non requirant, insimul, quoad vixerint, retinere, necnon etiam, quamdiu nobis inservierint tantum, in beneficiis ecclesiasticis etiam curatis (non tamen parochialibus nec curatis curâ animarum parochianorum) per eos pro tempore obtentis, etiam de iure, statuto, fundatione, vel privilegio personalem residentiam requirantibus, etiâsi dignitates in metropolitânis vel cathedralibus maiores, ac in collegiatis ecclesiis huiusmodi principales fuerint, personaliter residere non teneantur, nec ad id per locorum Ordinarios, aut ecclesiarum earundem capitula, seu quosvis alios, ad residendum interim in illis inviti compelli possint; omnesque et singulos illorum beneficiorum obtentorum

Dispensatio a
residentia du-
rante servitio
Papae, cum per-
ceptione om-
nium fructuum,
exceptis distri-
butionibus quo-
tidianis.

fructus, redditus et proventus, durante servitio praedicto, cum eâ integritate (distributionibus quotidianis dumtaxat exceptis) cum quâ illos perciperent, si in eisdem ecclesiis sive locis personaliter residerent, percipere, exigere et levare; nec non, etiâsi presbyteri fuerint ac dignitates et officia obtinuerint, leges et iura civilia etiam publice in scholis et universitatibus studiorum generalium ad quinquennium dumtaxat, dummodo iidem trigessimum aetatis annum non excesserint, audire, et, si habiles et sufficientes reperti fuerint, etiam ad doctoratus gradum in huiusmodi facultatē se promoveri facere, ipsaque iura etiam publice docere, atque iudicis, advocati et procuratoris officium, in causis ecclesiasticis civilibus tantum, exercere libere et licite possint et valeant, de specialis dono gratiae dispensamus. Liceat quoque ipsis, ac eorum singulis, aliquem idoneum et ab Ordinario loci approbatum presbyterum, secularem vel cuiusvis Ordinis regularem, in suum eligere confessorem, qui, vitâ eis comite, eos et ipsorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, et per eos incursis, et quibus ipsos pro tempore illaqueari contigerit, etiâsi absolutio ad nos et successores Romanos Pontifices pro tempore existentes specialiter vel generaliter reservata existat, et quorumcumque votorum, ecclesiae praeceptorum transgressionibus, homicidii casualis, manuum¹ violentarum in quasvis personas etiam ecclesiasticas (non tamen episcopos, vel alios superiores praelatos) de praeterito iniectionibus, seu consilii vel favoris ad id praestationibus, ieiuniorum omissionibus, non tamen recitationibus horarum canonicarum aliorumque divinorum

Indultum au-
diendi et docen-
di leges, iudicis,
advocati et pro-
curatoris offi-
cium exercendi.

Aliâs faculta-
tes concessae.

¹ Edit. Main. legit *manum* (R. T.).

officiorum, et denique ab omnibus et quibuscumque aliis eorum peccatis, criminibus, excessibus et delictis, quantumcumque gravibus et enormibus, etiam talibus, propter quae Sedes praedicta merito consulenda foret, videlicet contentis in litteris die Coenae Domini publicari consuetis, semel tantum in vitâ et in mortis articulo, in reliquis vero dictae Sedi quomodocumque reservatis, aliisque quibusvis casibus, semel in anno, confessionibus illorum diligenter auditis, sine tamen alicuius praedicti iudicio, praedictâ auctoritate apostolicâ absolvere, ac illis pro commissis poenitentiam iniungere salutarem; necnon vota quaecumque (ultramarino, visitationis limitum beatorum apostolorum Petri et Pauli, castitatis et religionis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare. Ac etiam eisdem, eorumque singulis,¹ quicumque locorum Ordinarii, vel canonici metropolitanarum seu aliarum cathedralium ecclesiarum, aut personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae, tam in dictâ curia quam extra eam, etiam ad id per eos aut eorum singulos coram notario et testibus fide dignis eligendi seu eligendae, quascumque pensiones annuas, eis et eorum singulis super mensarum abbatialium seu episcopalium aut archiepiscopalium, et quorumcumque aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium ac quorumvis Ordinum regularium, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, quomodocumque et qualitercumque qualificatorum fructibus, proventus, iuribus, obventionibus et distributionibus, etiam quotidianis, seu illarum loco fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, distributiones et emolumenta sibi tunc et pro tempore assignata et reservata, quandocumque, simul vel successive, in toto vel in parte, usque ad summam trecentorum ducatorum auri de ca-

¹ Videretur supplenda partic. *ut* (R. T.).

merâ, de eorumdem cappellanorum vel cuiuslibet ipsorum consensu, in toto vel in parte, etiam in mortis articulo, cassare et extinguere, et postquam cassatae et extinctae fuerint, alias similes pensiones annuas super fructibus, redditibus, proventus, iuribus, obventionibus, distributionibus, seu illorum loco fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta huiusmodi, etiam usque ad summam praedictam, uni vel pluribus aliis personis etiam per eosdem cappellanos et eorum singulos nominandis, etiam quaecumque, quotcumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica obtinentibus, expectantibus, seu clericali caractere insigniri volentibus, similiter eis quoad vixerint, vel eorum procuratoribus legitimis, eisdem modo et formâ quibus eisdem cappellanis assignatae aut reservatae seu assignati, concessae seu concessi fuerint, etiam absque consensu easdem pensiones solvere debentium, etiam si iisdem¹ cappellani illa aliâs cassari et reservari de novo faciendi facultatem non habuerint, ac pensiones et fructus, redditus, proventus, iura, obventiones ac distributiones et emolumenta huiusmodi, etiamsi pluries cassatae et de novo assignatae fuerint, usque ad summam et quantitatem praefatam, et litteris apostolicis super reservationibus et assignationibus huiusmodi non confectis, ac aliâs cum omnibus et quibuscumque exemptionibus, privilegiis, decretis, clausulis, cautionibus, vinculis, obligationibus et cautelis, ac etiam censuris et poenis in prioribus reservationibus huiusmodi concessis et conventis, integre persolvenda reservare, constituere et assignare; necnon ut iidem cappellani et eorum quilibet de omnibus et singulis domibus, praediis, possessionibus, terris et locis etiam iurisdictionalibus, ceterisque bonis immobilibus et mobilibus (quae ta-

¹ Videretur legendum *iidem* (R. T.).

men non sint altaris vel altarium ecclesiarum ipsis cappellanis nostris praedictis commissarum ministerio, seu alicui speciali earundem ecclesiarum divino cultui seu usui deputata) seque moventibus, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, valoris, speciei, pretii et conditionis existentibus, ac iuribus et actionibus ad eos ratione ecclesiarum, etiam cathedralium et metropolitinarum, monasteriorum, prioratum, praepositarum, dignitatum et aliorum quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, secularium et quorumvis Ordinum regularium, quae ex quibusvis concessionibus et dispensationibus apostolicis in titulum, commendam, administrationem, ac aliâs quomodolibet obtinuerint, obtinent et obtineant, ac fructuum, reddituum et proventuum ecclesiasticorum loco pensionum annuarum, pensionumque annuarum super similibus fructibus, redditibus et proventibus eis reservatorum et assignatarum, ac reservandorum et assignandarum, quos et quas perceperint, percipiunt et percipient in futurum, necnon emolumentorum quorumcumque Romanae curiae officiorum, ac aliâs quomodolibet, spectantibus et pertinentibus, ac etiam de dictis fructibus, redditibus, proventibus et pensionibus annuis, necnon eorum industriâ ac labore quomodolibet et undecumque, licite tamen, acquisitis et acquirendis, ac aliâs, etiam de muneribus et officiis, quae exercuerint, ac eos exercere contigerit, et aliâ quavis occasione vel causâ seu contemplatione, ad eosdem perventis et perventuris, etiamsi in pecuniâ numeratâ et localibus, gemmis, aliisque pretiosioribus rebus consistant, tam in dictâ curiâ quam extra eam, ubique locorum, etiam penes beneficia ipsa existentibus (quorum omnium qualitates et veros annuos valores, etiam si talia forent, quae in generali appellatione bonorum, vel suppelle-

tilium non veniant, sed specialibus indigerent vocabulis, praesentibus, ac si specifico et sigillatim exprimerentur, ac denotarentur, pro sufficienter expressis et declaratis haberi volumus), ac etiam de ipsis proventibus et pensionibus debitis et debendis, ac nondum perceptis et exactis, etiamsi eorum solutionis, aut perceptionis terminus nondum advenerit, pro illâ ratâ, quae illis debita erit, constitutione declaratoriâ super fructibus et pecuniis non exactis, quae forsâ ad successores in ipsis beneficiis spectare et pertinere debeant, non obstante¹, etiam accumulative cum quibusvis aliis similibus vel dissimilibus facultatibus, habitis et habendis, usque ad summam ducentorum ducatorum auri similium dumtaxat, tam pro decentibus et honestis impensis, funebribus, quam etiam pro remuneratione illorum, qui eis viventibus servierint, etiam ultra servitii meritum, ac in ipsorum consanguineorum et affinium et quorumcumque piorum locorum favorem, usum, ac aliâs, pro eorum arbitrio et voluntate, absolute testari, ac testamento, codicillis, fideicommissis, legatis, donationibus, tam inter vivos quam causâ mortis, et aliis quibuscumque modis et titulis, scripturâ etiam minus solemnî, etiam coram duobus vel tribus testibus, aut etiam cedulâ solâ eorum manu scriptâ vel subscriptâ, et aliâs, in omnibus et per omnia, prout et quemadmodum eis videbitur, etiam in ipsâ curiâ et in articulo, nullâ factâ mentione praesentis, vel aliarum eis pro tempore concessarum similium facultatum, aut quod in vim illarum testari seu disponere velint, aut intendant, semel atque iterum et pluries disponere, statuere et ordinare; ita ut quicquid testatum, gestum, ordinatum seu aliâs dispositum ab ipsis fuerit, etiam in vim simplicis distributionis, ac aliâs, omni meliori modo valeat, et servari omnino

¹ Perperam ed. Main. legit *non obstare* (R.T.).

debeat, ipsaque testamenta, codicillos, dispositiones, ordinationes, donationes, legata et statuta, etiam pluries, ac toties quoties eis videbitur, moderare, limitare, ac etiam in totum revocare, et alia de novo edere, etiam libere et licite valeant, plenam et liberam concedimus facultatem. Statuentes nihilominus et ordinantes, eisque pariter indulgentes, quod si contingeret ipsos ab intestato et sine ullâ, vel minus validâ, bonorum et rerum, ac fructuum et reddituum, proventuum praedictorum dispositione, in dictâ curiâ vel extra eam, ac etiam extra sua beneficia aut alia loca debitae ab eis residentiae personalis, etiam nullâ subsistente causâ, ab humanis decedere, omnia et singula eorum bona, res et iura, etiam, ut praefertur, qualificata, nec non spolia, cuiuscumque quantitatis et valoris existentia, etiam ex praedictis ac aliâs undecumque provenientia, ad cameram apostolicam seu in dictis beneficiis successores non pertineant, sed ad haeredes sanguinis eorundem integre deveniant, et, illis deficientibus, inter eorum familiares, arbitrio personae seu personarum, quas ad id ipsum scripto nominaverint, distribuantur, nisi de illâ dispositione vel intentione eorundem scripturâ, etiam minus solemnî, secus appareret; quam tunc velut efficacem ipsae personae vel alii iudices seu exequutores omnino exequi et adimplere, illisque se se conformare in omnibus et per omnia debeant. Et nihilominus quaecumque huiusmodi testamenta, donationes, legata, dispositiones et alia forsâ aliâs ab ipsis, etiam nullâ aut minus sufficienti facultate suffultis, de huiusmodi bonis, iuribus, actionibus, fructibus, pecuniis, localibus, aliisque rebus supradictis, etiam in favorem consanguineorum et affinium praefatorum, ac aliâs quomodolibet facta, cum omnibus inde sequutis, ac etiam ea, quae per ipsos in futurum quomodolibet fient, ex nunc, prout

ex tunc, et e contra, approbamus et confirmamus, omnesque et singulos iuris et facti ac solemnitalum omissarum et omitendarum, necnon substantiales aliosque defectus quoscumque, si qui intervenerint in eisdem (etiâsi tales sint, vel fuerint, quod specialis et specifica de ipsis mentio habenda esset) supplemus. Districtius inhibentes quibusvis archiepiscopis, episcopis et aliis ecclesiarum praelatis, necnon fabricae basilicae Principis apostolorum de Urbe aut cruciatæ sanctae et aliis collectoribus, subcollectoribus, ceterisque, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentibus, et quavis auctoritate et potestate fungentibus, sub excommunicationis maioris, aliisque sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis, ne universitates, collegia et loca, ac legatorios, haeredes et personas, necnon testamenti, voluntatum et ordinationum huiusmodi exequutores praefatos, directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio, molestare audeant quoquo modo, vel perturbare. Ac decernentes praedicta omnia et singula, praesentesque litteras ac testamenta, donationes, codicillos, fideicommissa, legata, ordinationes, derogationes et dispositiones, ac alia quaecumque, necnon quae in praemissis facta sunt, aut fieri contigerit, tam vigore praesentium, quam etiam aliarum concessionum eis factarum, ac deinceps in genere et in specie faciendarum, cum inde sequutis et sequuturis, etiam si ipsos in praedictâ curiâ, aut quacumque aliâ mundi parte, extra ecclesias et loca beneficiorum suorum, personalem residentiam requirentium, qualitercumque qualificatorum per eos nunc et pro tempore etiam pro solâ voluntate et nullâ subsistente causâ residentes ab humanis decedere contigerit, sub litteris felicis recordationis Pii Papae IV, praedecessoris nostri, contra quoscumque episcopos, archiepiscopos et alios

Inhibitio.

praelatos, necnon parochialium ecclesiarum rectores, ceterosque residentiae personali praedictae adstrictos, extra illam quomodocumque decedentes, vii kalendis decembris pontificatus sui anno v¹ aut alio veriori tempore emanatis, et sub quibuscumque aliis constitutionibus, aut revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, decretis, declarationibus apostolicis, cancellariae apostolicae regulis, ex quibusvis causis, quantumcumque maximis et urgentibus et inexcogitabilibus, etiam in favorem fidei et divini cultus augmentum, ac consistorialiter, etiam a nobis et Sede praedictâ hactenus, vel nunc, aut pro tempore factis et editis, minime comprehendî, sed semper ab illis excepta, et quoties emanata fuerint, toties in pristinum et validissimum statum (ac etiam sub datâ posteriori, etiam cum derogationibus et clausulis etiam derogatoriis derogatoriis, irritantibusque et aliis decretis, per eosdem cappellanos et eorum singulos eligendâ, apponendâ et latissime specificandâ) reposita, restituta et plenarie reintegrata, ac de novo concessa, ac valida et efficacia fore, necnon perpetuâ firmitate subsistere, suosque plenarios et omnes omnino effectus, qui de iure, stilo, consuetudine, ac aliâs quomodocumque sortiri poterunt, sortiri, ac vim veri, legitimi, iurati, stipulati ac validi et efficacis contractus inter eosdem cappellanos ex unâ, ac nos et Sedem praefatam, et cameram apostolicam ex alterâ partibus habere; nec etiam per promotiones ad ecclesiam cathedralem, etiam metropolitani², aut translationes vel alios status et personarum mutationes, nec per similes vel dissimiles gratias ipsis concessas et concedendas confundi; sed ipsis cumulative in omnibus et per omnia uti, et si quid in unâ ex facultatibus huiusmodi

¹ Quas vide in tom. vii, pag. 332 (R. T.).

² Edit. Main. legit *metropolitani* (R. T.).

defuerit per aliam suppleri debere; nec haeredes, legatarios et loca, ad quos seu quae bona, iura et actiones huiusmodi devenerint, vel eis relinquuntur, aut exequutores praedictos, ad tertiam seu aliam illorum partem (quam etiam ex nunc eis, ac locis, haeredibus, legatariis et donatoriis, liberaliter concedimus et donamus) camerae, vel fabricae, aut beneficiis praefatis, etiam pro expeditione contra infideles, et quibuslibet aliis quantumlibet piis usibus solvendum, ac cum eis desuper componendum, vel eos ad aliam particularem licentiam, sive indultum, aut confirmationem praesentium a nobis vel successoribus nostris Romanis Pontificibus petendum, vel impetrandum, aut etiam aliâ simili gratiâ sine eius confirmatione ipsis quomodocumque concedendâ de praesenti mentionem aliquam faciendam minime teneri, nec ad id ullâ¹ umquam necessitate cogi posse: et sic in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos etiam causarum palatii apostolici auditores et eiusdem S. R. E. cardinales, necnon pro tempore existentem eiusdem ecclesiae camerarium, praesidentes, et clericos praefatos, in quavis causâ et instantia (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, irritum quoque, et inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes dilectis filiis nostro Alexandro S. Laurentii in Damaso diacono cardinali Montalto nuncupato, litterarum apostolicarum summatori, plumbique et registri nostri magistris, secretariis et ceteris ad quos pertinet, sub suspensione ab emolumentis suorum cuiusque officiorum, quam eo ipso censi volumus incurrisse, ut nullo alio desuper mandato, vel ordinatione, aut

Mandatum
de expediendo
gratis.

¹ Edit. Main. legit *visa pro ullâ* (R. T.).

Deputatio iudicum exequutorum.

iussione expectatis, aut signi vel contra-signi exhibitione, quibuscumque excusationibus et dilatationibus postpositis, litteras apostolicas super praemissis omnibus et singulis, tam coniunctim quam divisim, pro omnibus et singulis cappellanis supradictis quocumque tempore, etiam in formâ *Rationis congrui*, gratis ubique etiam sine subscriptione litterarum earundem scriptorum, abbreviatorum, secretariorum, aut aliorum cancellariae et camerae officialium, omni contradictione cessante, signent et expediant, ac expediri faciant. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Ostiensi et Portuensi, ac Tusculano episcopis, motu simili, per apostolica scripta etiam mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Petri, Petri Mariae, Petri Antonii, Thomae, Benedicti, Faustini, Cornelii, Ioannis Baptistae, Iacobi, Nicolai, Caesaris et Bernardini praefatorum, vel alicuius eorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac eis in praemissis efficacis defensionis praesidios assistentes, faciant auctoritate nostrâ praesentes litteras et in eis contenta quaecumque firmiter observari; nec non eisdem cappellanis, vel eorum procuratoribus, fructus, redditus et proventus praedictos, iuxta indulti de illis percipiendis in absentia tenorem, integre ministrari; non permittentes eos desuper per locorum Ordinarios, ac dilectos filios capitula et capitulares personas ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi forsân fuerint, seu quoscumque alios quavis auctoritate fungentes contra praemissa, aut eorum aliqua quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ compe-

scendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus praemissis ac felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, ac aliâ eiusdem Bonifacii, qua cavetur, ne quis extra civitatem vel dioecesim, in quibus deputati fuerint, ad iudicium non trahatur, necnon Pii Papae IV similiter praedecessoris nostri de gratiis, interesse camerae apostolicae quomodocumque concernentibus, infra certum tunc expressum tempus in eâdem camerâ praesentandis et registrandis, ita ut presentes nostrae litterae, etiam si numquam in eâdem camerâ registrentur, perpetuo tamen valeant et subsistant; ac Lateranensis concilii etiam novissime celebrati etiam de certo notariorum numero, etiamsi ad illud nondum deventum fuerit, cui per hoc aliâs derogatum non intendimus, et de consensu praestando in pensionibus, et quibusvis aliis etiam per nos et Sedem praefatam quomodolibet editis et posterum edendis cancellariae praefatae regulis, ac stylo in similibus hactenus servato, et pia memoriae Alexandri Papae VI, etiam praedecessoris nostri, tertiam partem bonorum ecclesiasticorum camerae praefatae deberi inter alia disponente, necnon eiusdem Bonifacii praedecessoris, per quam concessiones de fructibus in absentia percipiendis sine praefinitione temporis fieri prohibentur, ac quorumvis aliorum Romanorum Pontificum, etiam praedecessorum nostrorum, et quibusvis aliis apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, necnon legibus imperialibus et aliis etiam municipalibus tam Urbis, quam quarumvis aliarum civitatum et locorum,

Clausulae derogatoriae.

etiam in quibus cives originarii creati sunt, ac quarumvis ecclesiarum, monasteriorum, ordinum et hospitalis praefati, necnon quorumvis collegiorum et officiorum dictae curiae ac regnorum, provinciarum et Urbis, ac aliarum civitatum et locorum, ac praefatae camerae (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis (etiâsi de illis servandis, et non impetrandis litteris apostolicis contra ea, nec etiam ab alio vel aliis impetratis, aut aliâs quomodolibet concessis, utendo, ipsi cappellani, per se, vel eorum procuratores, praestiterint forsâ hactenus vel imposterum eos praestare contigerit iuramentum), privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis dictis ecclesiis, monasteriis, ordinibus et hospitali S. Ioannis Hierosolymitani, illorumque praesulibus, seu administratoribus et superioribus, ac magistris, praeceptoribus, prioribus, militibus etiam antianis, capitulis, conventibus, civitatibus et locis, aliisque personis et particularibus, ac etiam decimarum, pedagiorum, gabellarum et onerum exactoribus et appaltatoribus, aliorumque onerum redemptoribus, necnon archiepiscopis, episcopis et aliis locorum Ordinariis, etiam eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, ac dictae curiae officialibus, illorumque collegiis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac etiam nos, et Sedem praefatam, etiam consistorialiter, et de eiusdem S. R. E. cardinalium consilio et per modum statuti et constitutionis perpetuorum, ac motu et scientiâ paribus, deque apostolicae potestatis plenitudine, ad imperatoris, ac re-

gum et reginarum, ducum, marchionum et aliorum principum instantiam, seu illorum contemplatione, in genere vel in specie, aut aliâs quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, confirmatis et innovatis, et imposterum concedendis, confirmandis et innovandis (etiam si in iis, ac statutis et stabilimentis praefatis caveatur expresse vel tacite, quod Urbis, nonnisi originariis civibus Romanis, ac civium eorumdem filiis, aliarum vero partium beneficia, nisi per personas illustres, seu nobiles, ac etiam originarios cives, aut aliâs certo modo in illis expresso qualificados obtineri, aut conferri possint, et nullus in civem Urbis, aut civitatum, oppidorum, terrarum et locorum huiusmodi admitti, seu illorum privilegiis uti possit, nisi prius in dictis civitatibus, oppidis, terris et locis per certum tempus habitaverit, seu etiam in illis bona etiam stabilia forsâ ad certum valorem ascendentia possideat¹, ipsique exactores et appaltatores decimas, pedagia et onera huiusmodi etiam ab exemptis exigere, et illos ad solutionem seu contributionem cogere et compellere possint seu debeant, quodque praeceptoriae, et alia beneficia quaecumque dicti hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, tam ex eius institutione, quam ex stabilimentorum praefatorum dispositione, non in titulum perpetuorum beneficiorum conferri, sed in commendam ad vitam concedendam revocabiliter concedi debeant, et sic pensionibus clericis secularibus aut aliis personis apostolicâ auctoritate reservandis gravari non possint: quodque stabilimentis et privilegiis praefatis etiam vigore clausulae implicitae derogationis latissime extendendae, etiam per quascumque litteras apostolicas et quasvis etiam derogatoriis derogatorias, efficaciores et insolitas clausulas, de-

¹ Edit. Main. habet *habitaverint... possideant* (R. T.).

rogari non possit¹, nec derogatum censeatur, nisi derogatio huiusmodi de consilio dictorum cardinalium fiat, et etiam tunc demum ad id magistri et conventus praefatorum expressus accedat assensus, sintque litterae derogationis huiusmodi etiam per dictum magistrum subscriptae, ac eis et praedictis conventui, per diversas in formâ Brevis aut alias litteras, diversis temporibus cum certis intervallis praesentatas, intimatae, et non aliâs, nec alio modo, semper in huiusmodi, quae sic fient, etiam de simili consilio et derogatione, appositâ clausula, quod illae effectum sortiantur de consensu magistri et conventus praedictorum, et non aliâs, aliter, nec alio modo); quibus omnibus et eorum singulis (etiam si pro illorum sufficienti derogatione aliâs de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut certa exquisita forma ad hoc servanda foret, et in eis caveatur expresse, quod illis nullatenus derogari possit, quodque clausula implicitae derogationis, in rescripto etiam motu proprio emanato apposita, aliter in litteris exprimi vel extendi nequeat), illorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat harum serie in genere et in specie ad effectum praemissum sufficienter, expresse, motu et scientiâ similibus derogamus et derogatum esse decernimus; quodque² praedicti cappellani primam non fecerint in ecclesiis huiusmodi personalem residentiam consuetam, ceterisque contrariis quibuscumque. Ceterum, quia difficile foret, praesentes litteras ad singula, in quibus de eis forsân fides facienda fuerit, loca deferre, volu-

¹ Edit. Main. legit *possint* (R. T.).

² Nempe: *et non obstante quod* (R. T.).

mus et eâdem apostolicâ auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis etiam impressis, manu notarii publici subscriptis et sigillo alicuius curiae, aut personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides etiam in iudicio, vel alibi, ubi opus fuerit, adhibeatur, quae adhiberetur eisdem praesentibus si forent, exhibitae vel ostensae. Datum Romae, apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die x septembris MDXCI, pontificatus nostri anno 1.

§ 2. Nunc autem nos Carolum, Antonium, Caesarem, Ioannem, Simonem, Ioannem Franciscum, Faustum, Robertum, Fabritium, Claudium et Paulum praefatos, qui etiam familiares continui commensales nostri existunt, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione, vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, motu proprio, non ad illorum vel aliorum pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra merâ liberalitate, ac certâ scientiâ, omnia et singula privilegia, facultates, concessionem et indulta in praesentibus litteris contenta, quatenus tamen sint in usu, Carolo, Antonio, Cesari, Ioanni, Simoni, Ioanni Francisco, Fausto, Roberto, Fabritio, Claudio et Paulo praefatis, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, similiter concedimus et indulgemus.

§ 3. Decernentes privilegia, facultates, concessionem et indulta praefata ac praesentibus litteras valida, firma et efficacia esse et fore, necnon eisdem Carolo, Antonio, Caesari, Ioanni, Simoni, Ioanni Francisco, Fausto, Roberto, Fabritio et Paulo in omnibus et per omnia plenissime suffragari;

Quae omnia modo iste Pontifex confirmat et de novo concedit suis capellanis.

Clausulas praeservativas adiungit.

Aliter iudican-
di sublata fa-
cultate.

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Et contrariis
remotis.

§ 5. Non obstantibus omnibus illis, quae dictus Gregorius praedecessor in praeinsertis litteris suis voluit non ob stare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XI aprilis MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 11 aprilis 1623, pontif. an. III.

CVIII.

Confirmatio erectionis novitiatus fratrum Congregationis Iesuatorum S. Hieronymi in domo regulari Ss. Ioannis et Pauli de Urbe a Petro cardinali Aldobrandino protectore pro regularis disciplinae restitutione et conservatione instituti.

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Inter multiplices pastoralis officii curas, quibus assidue premimur, illa nos prae ceteris maxime sollicitos habet, ut regularis disciplinae observantia in quibuscumque monasteriis, et locis regularibus conservetur, et, ubi collapsa est, modis, quantum cum Domino fieri potest, restituatur opportunis.

Petrus cardinalis Aldobrandinus congregationis Iesuatorum protector. Novitiatus instituit in domo regulari sanctorum Ioannis et Pauli de Urbe.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, bonae memoriae Petrus episcopus Sabinen-
sis cardinalis Aldobrandinus nuncupatus, Congregationis Iesuatorum sub regula sancti Augustini, dum vixit, apud nos, et Apostolicam Sedem protector, pro regularis disciplinae in praedicta Congregatione restitutione et conservatione, in domo sanctorum Ioannis et Pauli de Urbe eiusdem Congregationis unum novitium octo ab hinc annis circiter sub cura et gubernio ac

regimine unius Congregationis clericorum regularium Theatinorum nuncupatae professoris erigi et institui obtinuerit; ex erectione autem et institutione novitiatus huiusmodi non mediocres in eadem Congregatione Iesuatorum fructus cum divini cultus incremento prodierint:

§ 2. Nos, inviolabili erectionis et institutionis novitiatus huiusmodi firmitati, simulque prospero et felici eiusdem Congregationis Iesuatorum statui, quantum nobis ex alto conceditur, consulere volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia ac matura deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, erectionem et institutionem novitiatus huiusmodi tenore praesentium approbamus et confirmamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robor adiciamus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, et quosvis alios etiam quantumvis substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Et nihilominus novitium praedictum in dicta domo regulari, modo et forma quibus erectus et institutus fuit, apostolica auctoritate earundem tenore praesentium, quatenus opus sit, de novo erigimus et instituimus.

§ 3. Insuper, quod in novis domibus regularibus eiusdem Congregationis Iesuatorum, ad quas infrascriptos novitios professores mitti contigerit, prior sive lector eorumdem novitiorum professorum huiusmodi, sive alii eiusdem Congregationis professores, absque expresso dilecti filii nostri Hippolyti S. Mariae Novae diaconi cardinalis Aldobrandini nuncupati moder-
ni et pro tempore existentis eiusdem Congregationis Iesuatorum apud nos et Sedem eandem protectoris, constitui sive deputari, aut amoveri nullatenus possint seu debeant, et in eventum, in quem prior seu lector huiusmodi absque eiusdem Hip-

Hic Pontifex dictam institutionem comprobavit, iterato erigit et perpetuae firmitatis robor adiecit.

Protectori certam dat facultatem circa priorem et lectores dicti novitiatus.

polyti cardinalis consensu deputatus sit, seu eos deputari contingat, ab eorum officii huiusmodi per eundem Hippolytum cardinalem amoveri, et alii in eorum loca subrogari possint et valeant, auctoritate et tenore praedictis statuimus et ordinamus; necnon eidem Hippolyto cardinali unam eiusdem Congregationis domum regularem sibi benevisam, quae a suâ et pro tempore existentis dictae Congregationis protectoris auctoritate immediate dependeat, eligendi, in eamque novitios, qui in praedicto novitiatu educati fuerint, post annum circiter ab emissionem professionis per eos factâ computandum, prout per multos annos fieri consuevit, mittendi, in eisdemque domibus regularibus et earum qualibet superiores cuiusvis patriae sive provinciae constituendi et deputandi, plenam et amplam facultatem, auctoritate et tenore praedictis, concedimus et impartimur.

Regularis disciplinae observantiam servari praecipit.

§ 4. Inhibentes propterea, sub excommunicationis et aliis arbitrio dicti Hippolyti cardinalis infligendis poenis, omnibus et singulis dictae Congregationis Iesuatorum professoribus, ne contra erectionem et institutionem novitiatus huiusmodi, aut regularis disciplinae observantiam per dictum Congregationis clericorum regularium Theatinorum professorem in dicto novitiatu introductam, et quam in aliis eiusdem Congregationis Iesuatorum locis regularibus, benedicente Domino, introduci contigerit, quovis quaesito colore, ingenio vel praetextu venire, aut quicquam machinari sive attentare audeant seu praesumant.

Clausulas praeservativas subdit.

§ 5. Necnon decernentes praesentes litteras et in eis contenta quaecumque semper et perpetuo valida et efficacia existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat, inviolabiliter observari; sicque, et non aliter, per quos-

cunque iudices ordinarios et delegatos etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae Congregationis Iesuatorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ac derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Contrariis quoque omnibus derogat.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxii aprilis mdcxxiii, pontificatus nostri anno iii.

Dat. die 22 aprilis 1623, pontif. an. iii.

CIX.

*Facultates pro cappellano maiori
et cappellâ regis catholici¹.*

Charissimo in Christo filio nostro Philippo
Hispaniarum Regi Catholico

Gregorius Papa XV.

Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.

Piis catholicorum regum votis², per quae divinus cultus augeri et ministrorum ecclesiasticorum, praesertim cappellarum regiarum servitio adscriptorum, status ad Dei gloriam tranquille et recte dirigi et

Exordium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Vide similem huic Const. supra pag. 245 h. t. (R. T.).

gubernari valeat, libenter annuimus, ac privilegiis et indultis communimus, et aliàs disponimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Archiepiscopo Compostellano regio cappellano omnimoda iurisdictione in aulicos, familiaresque catholici regis assignatur.

§ 1. Itaque, vestigiis Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum inhaerentes, ac supplicationibus maiestatis tuae nomine nobis humiliter porrectis inclinati, eidem maiestati tuae, ut archiepiscopus Compostellanus pro tempore existens (cui, sicut ex insinuatione¹ eiusdem maiestatis tuae nomine nobis nuper facta accepimus, cura regiae familiae tuae, consanguineorum, affinium tuorum, ac omnium personarum in curia tua pro negotiis confluentium et commorantium, ipsamque curiam sequentium, tamquam cappellae tuae cappellano maiori ex indulto apostolico, aut antiqua et immemorabili consuetudine, incumbit), in quibusvis civitatibus, oppidis et locis, in quibus dictam maiestatem tuam, tuamque regiam curiam pro tempore residere contigerit, continue vel ad tempus, curam animarum familiae tuae, omniumque et singularum personarum, tam ex tuis regnis et dominiis originem habentium, quam extraneorum, curialium, ac dictam curiam sequentium, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis ac praeeminentiae existentium, tam ecclesiasticorum, quam secularium, archiepiscopis et episcopis exceptis, exercere, earumque rector nuncupari, easque corrigere et visitare, ac in easdem omnimodam iurisdictionem ordinariam, omniaque et singula alia, quae archiepiscopi et episcopi ac alii locorum Ordinarii in diocesis suis de iure vel consuetudine aut aliàs quomodolibet facere et exercere consueverunt, ac per se, vel alios ministros, suam iurisdictionem ordinariam exercere;

Ministros et officiales pro huiusmodi iurisdictionis ex-

§ 2. Nec non ministros et officiales necessarios ad exercendam apostolicam au-

toritate huiusmodi omnimodam iurisdictionem tam curiae palatii, quam uti iudex cappellae huiusmodi et aliorum praedictorum, qui ab eo et eius mandato nominati exercent eorum officia et iurisdictionem suam, tam in causis familiarium cappellanorum, servientium, oratorii, cappellae, cantorum et ministrorum etiam laicorum eiusdem cappellae, quam aliarum personarum quarumcumque nationum tibi servientium, et personarum regalium, et regiae proles, in illos tantum qui vere sunt curiales, nec non cappellanorum in ruralibus domibus² seu palatiis tuis existentium, nominare;

§ 3. Nec non, per se aut ministros suos, confessores regulares de licentia suorum superiorum, aut seculares pro cura animarum dicti palatii et curiae etiam nominare, et cappellanos et clericos servientes tibi et domui regali in dicta cappella et oratorio ad celebrandum missas et confessiones audiendas, ac verbum Dei praedicandum examinare, seu examinari facere, et eis id faciendi licentiam et facultatem dare;

Aliisque cappellanis curam animarum quoad huiusmodi familiares committendi.

§ 4. Ac etiam praedicatores regulares aut seculares in dicta curia vel extra eam ad praedicandum verbum Dei in cappella regia et domo, ubi tu et curia tua erit, ita ut nullus Ordinarius loci, in quo dicta curia, seu tu, aut domus tua erit, sive eundo, sive stando, sive etiam recreationis causa, praedicationem verbi Dei impedire possit, convocare;

Praedicatores quosque deputandi.

§ 5. Insuper cappellanos, cantores et scholares in dicta cappella pro tempore existentes propter iniectionem manuum violentarum inter se ipsos, ac etiam in clericos de dicta cappella non existentes, citra tamen membrorum mutilationem aut enormem laesionem, excommunicationis sententiam incurrentes, ab eadem sen-

Aliae facultates eidem cappellano maiori conceduntur.

¹ Sup. pag. 245 a lin. 13 ult. leg. *institutione* (R. T.).

¹ Minus apte sup. leg. *regularium* (R. T.).

² Edit. Main. legit *domus* (R. T.).

tentia, satisfactione praevia et iniunctis iniungendis, absolvere, et cum ipsis super irregularitate, si quam huiusmodi sententiis ligati, missas, et alia divina officia, non tamen in contemptum clavium, celebrando, aut illis se immiscendo contraxerint, dispensare, omnemque inhabilitatis et infamiae maculam sive notam per eos propterea contractam abolere; et infantes, et Turcas, et Saracenos, qui in praesentia tuâ ex quavis causâ pro tempore baptizabuntur, baptizare, ac tibi, et tuis filiis, reliquisque in domo tuâ pro tempore servientibus et residentibus, aliisque dictae curiae curialibus, poenitentiae et eucharistiae, et alia sacramenta, etiam in festo Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, absque alicuius licentiâ, ministrare, seu ministrari facere; nec non idem cappellanus maior te et omnes curiales, et quoscumque alios curiam sequentes tuam, ab omnibus et singulis delictis, excessibus et criminibus, etiam casibus episcopalibus, iniunctis iniungendis, absolvere, et interdicti tempore ecclesiasticae sepulturae tradere; quodque pro se et aliis cappellanis praedictis in quacumque ecclesiâ, etiam Ordinum fratrum Minorum, ad quam te pro tempore declinare contigerit, dummodo in eâ ipsi cappellani et cantores divina officia celebrent et cantent, oblationes, etiamsi de manu tuâ, tuorumque filiorum seu filiarum procedant, prout in dictâ regiâ cappellâ recipere, nec non quaecumque matrimonia, quae in praesentia tuâ contrahentur, solemnizare, ac praedictus cappellanus maior in episcopali dignitate constitutus tantum omnibus et singulis interessentibus missarum solemnibus et verbi Dei praedicationi in tuâ praesentia, vere poenitentibus et confessis, ducentos dies de iniunctis eis poenitentiis misericorditer in Domino in formâ Ecclesiae consuetâ relaxare; utque omnium et singulorum christifidelium in curiâ tuâ,

ubicumque residebis, continue vel ad tempus, pro tempore commorantium, per se, vel alium, seu alios, per eum ad id deputandos, a suo, si curiales non fuerint, Ordinario approbatos, confessiones audire, eosque a peccatis absolvere, iniunctis iisdem pro commissis poenitentia salutare, et aliis iniungendis; necnon tam ipse, quam ab eo deputatus presbyter secularis, vel cuiusvis Ordinis de suorum superiorum licentiâ regularis, pariter a suo, si non fuerit curialis, Ordinario approbatus, omnium et singulorum in hospitali tuae curiae existentium confessiones similiter audire, eisque sacramenta ecclesiastica ministrare, et in mortis articulo omnium peccatorum suorum absolutionem, iniunctis pariter iniungendis, impendere, ac parochialem ecclesiam viciniorem palatio, ubi te pro tempore morari contigerit, et si fuerint duae parochiales ecclesiae aequae vicinae dicto palatio, alteram, quam maluerit eligere, in eâque tam cappellanus maior, quam persona ab eo ad animarum curam deputanda, libere ingredi, et exinde sacramenta praedicta accipere, et sibi subditis ministrare, ac ad infirmos tuae curiae deferre, et monitiones matrimoniales suorum subditorum iuxta decreta dicti concilii publicari facere, eosque matrimonio, sine tamen praeiudicio iurium parochi, coniungere; praeterea, si eidem cappellano maiori videbitur, considerata decentia et necessitate, sanctissimum Eucharistiae sacramentum et Extremae Unctionis in cappellâ regiâ, ut ad infirmos et infirmas in dicto palatio existentes commodius deferatur, et multis incommodis, quae aliâs nasci possent, obvietur, repone, libere et licite et absque ullo conscientiae scrupulo aut censurarum ecclesiasticarum incursu valeat, licentiam et facultatem, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 6. Ad haec, ut quicumque locorum

Cappellani,

cantores, etc., a
cuiuscumque al-
terius episcopi
iurisdictione ex-
imuntur.

Dioecesani et alii ordinarii iudices in maiorem et cappellanos cantores et scholares praedictos actu inservientes, et consueti stipendia percipientes (quos ab illis prorsus et omnino eximimus et totaliter liberamus, et quoad maiorem, Sedi Apostolicae immediate, quoad alios vero cappellanos, cantores et scholares huiusmodi dicto cappellano maiori subesse decernimus), nullam penitus superioritatem, dominium et iurisdictionem exercere, nec se de illis quomodolibet intromittere valeant, sed praedicti cappellani, cantores et scholares coram ipso capellano maiori, seu legatis aut delegatis dictae Sedis dumtaxat teneantur de iustitiâ respondere;

Eisque privilegium conceditur sacros Ordines a quocumque episcopo suscipiendi.

§ 7. Insuper, ut cappellani, cantores et scholares servientes praedicti a quocumque maluerint catholico antistite, gratiam et communionem Apostolicae Sedis habente, ordines sacros, statutis ad id a iure temporibus, successive accipere;

Aliaque conceduntur privilegia.

§ 8. Dictique cappellani, etiam religiosi, missas, horas canonicas, et divina officia, etiam te absente, iuxta tamen ritum Romanae curiae, etiam in dictâ cappellâ, et in dictâ cappellâ tantum, tam alii cappellani, quam cantores et scholares dicere, recitare et canere, easdemque horas canonicas, ex causâ tamen et infra diei terminum, ac privatim, non autem in ipsâ cappellâ, anticipare et postponere, ac in festo sanctissimi Corporis Christi, et per eius octavam, sanctissimum Eucharistiae sacramentum in eâdem cappellâ cum debitis honore et reverentiâ tenere, ac in quintâ et sextâ maioris hebdomadae feriis idem sanctissimum Eucharistiae sacramentum in dictâ cappella in sacrario sive urnâ reponere, et ad morem patriae monumentum seu tumulum nuncupatum cum luminaribus facere et tenere, nec non coram te missas, etiam antequam elucescat dies, circa tamen diurnam lucem, ac per unam horam post meridiem,

celebrare; quodque persona loco archiepiscopi Compostellani cappellani maioris, ut infra deputanda, necnon triginta ex cappellanis praedictis (non tamen praebendas theologales et poenitentiales obtinentes) fructus, redditus et proventus quorumcumque beneficiorum suorum ecclesiasticorum, etiamsi canonicatus et praebendae, dignitates, personatus, administrationes vel officia fuerint, cum eâ integritate (distributionibus quotidianis exceptis) percipere possint, cum qua illos perciperent, si in eisdem ecclesiis personaliter residerent, nec ac residendum interim in eisdem teneantur, auctoritate, et tenore similibus etiam concedimus. Insuper, ut christifideles curiales tui de licentiâ ipsius cappellani maioris dumtaxat quemcumque idoneum presbyterum, secularem vel cuiusvis Ordinis regularem, approbatum ab Ordinario, si curialis non fuerit, in suum possint eligere confessorum, qui, eorum confessionibus diligenter auditis, eos a peccatis absolvere, et pro commissis poenitentiam salutarem, et alia iniungenda iniungere, et sacramenta praedicta, etiam in die festo Resurrectionis Dominicae ministrare possit; utque cappellani, cantores, et aliae ecclesiasticae personae deputandae ad informationes faciendas super puritate sanguinis admittendorum in cappellam huiusmodi, testes per censuras ecclesiasticas compellere possint iuxta sacrorum canonum dispositionem, auctoritate et tenore praedictis pariter indulgemus.

§ 9. Atque haec omnia et singula moderno et pro tempore existenti archiepiscopo Compostellano tamquam dictae cappellae cappellano maiori, quamdiu et quoties in dictâ curia personaliter resederit; et, eo ab eâdem curiâ absente, seu in illâ non residente, personae in presbyteratus ordine constitutae, per te, toties quoties tibi visum fuerit, nominandae, et per suum Ordina-

Eadem privilegia et iurisdictione asseruntur cappellano maiori a rege deputando si archiepiscopus Compostellanus abfuerit.

rium approbandae, quam nos ex nunc, prout ex tunc, postquam per te nominata, et a suo Ordinario approbata fuerit, deputamus et approbamus (quae, durante absentia dicti archiepiscopi a curia praedicta, in quibusvis civitatibus, oppidis et locis, in quibus te, tuamque curiam regiam pro tempore residere contigerit, omnia¹ et singula alia, quae archiepiscopi et episcopi ac alii locorum Ordinarii in dioecesis suis de iure vel consuetudine aut alias quomodolibet facere et exercere consueverunt (citra tamen exercitium pontificalium et ordinum ac beneficiorum collationem) exercere libere et licite, quaeque² omnibus et singulis gratiis, favoribus, praecementiis et indultis, quibus dictus archiepiscopus, dum in tua curia residet, ratione dicti officii cappellani maioris gaudet, fruitur et utitur, ac gaudere, uti et frui quomodolibet potest, gaudere, uti, frui possit et valeat pariformiter et aequae principaliter), ac tibi personam huiusmodi nominandi et eligendi plenam et omnimodam facultatem, apostolicam auctoritatem, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Clausulae.

§ 10. Praesentes quoque litteras de subreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari vel invalidari nullatenus posse, sed illas validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere; sicque, et non aliter, per quoscumque iudices quavis auctoritate fungentes, etiam palatii apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

¹ Absque ratione ed. Main. l. *omniaque* (R. T.).

² Edit. Main. legit *quodque* (R. T.).

§ 11. Quocirca venerabilibus fratribus Segobiensi et Abulensi episcopis, ac dilecto filio nostro et Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuncio, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, quoties pro parte maiestatis tuae seu alicuius ex cappellanis vel cantoribus et scholaribus praedictis fuerint requisiti, solemniter publicantes, tibi et illis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra maiestatem tuam ac cappellanos vel cantores et scholares praedictos praemissorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere; non permittentes maiestatem tuam aut illos desuper a quoquam quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

Exequutores
huiusce Consti-
tutionis desi-
gnantur.

§ 12. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri, qua cavetur, ne quis extra suam civitatem vel dioecesim nisi in certis exceptis casibus, et in illis ultra unam dietam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, et de duabus dietis in concilio generali editis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon quibusvis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis per quoscumque Romanos Pontifices etiam praedecessores nostros, ac nos et dictam Sedem, etiam per viam generalis legis, ac statuti perpetui, ac motu proprio, et ex certa scientia, deque apostolica potestatis plenitudine, etiam cum quibusvis irritantibus,

Derogatio con-
trariorum.

annullativis, cassativis, revocativis, prae-servativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis attestativis ac derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, quomodolibet etiam pluries concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus (etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut exquisita forma servanda foret, et in eis caveatur expresse, quod illis nullatenus derogari possit), illorum ac omnium et singularum litterarum praedictarum tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac ad verbum insertis, necnon modos et formas ad id servandas pro individuo servatis habentes, hac vice dumtaxat, illis aliis in suo robore permansuris, harum serie specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque.

Fides danda
transumptis.

§ 13. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur ubique in iudicio et extra illud, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die IX maii MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 9 maii 1623, pontif. an. III.

CX.

*Quod loca Montium cameralium ad Congregationem de Propaganda fide spectantia extinguere seu redimi nequeant*¹

Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Apostolatus officium, meritis licet imperiis, nobis ex alto commissum postulat,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

ut rerum et bonorum Congregationis venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotio Propagandae in universo mundo Fidei praepositorum conservationi et manutentioni, quantum cum Domino possumus, consulamus.

§ 1. Motu itaque proprio, et ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, quod de cetero perpetuis futuris temporibus loca Montium cameralium, quae ad eandem Congregationem nunc spectant et pertinent, ac pro tempore quomodolibet spectabunt et pertinebunt, nullo unquam tempore per sortem sive extractionem seu aliâs quomodolibet ex quacumque causâ, etiam quantumvis urgenti et necessariâ, nisi de expressâ nostrâ et Sedis Apostolicae licentiâ, extinguere seu redimi possint, et, si licentiâ huiusmodi suffragante eadem loca, ut praefertur, seu aliâs quomodolibet extinguere seu redimi contingerit, pretium, quo tunc in publico foro censentur, pro eis solvi omnino debeat.

Decretum, de
quo in rubricâ.

§ 2. Praesentes vero litteras, et in eis contenta quaecumque, etiam ex eo, quod quicumque in praemissis interesse habentes seu habere praetendentes ad hoc vocati, citati et auditi non fuerint, seu alio quocumque praetextu, causâ et occasione, de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis nostrae, vel alio quovis defectu notari, impugnari, redargui, infringi, in ius vel controversiam revocari, aut sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus limitationibus vel aliis contrariis dispositionibus nullatenus¹ comprehendere posse; sed semper et perpetuo validas, firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatâ

Clausulae.

¹ Male edit. Main. legit *ullatenus* (R. T.).

eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, tenore praesentium decernimus et declaramus.

Obstantium
derogatio.

§ 3. Non obstantibus felices recordationis Pii Papae IV praedecessoris nostri de gratiis quaecumque interesse camerae apostolicae quomodolibet concernentibus in eadem camerâ¹ infra certum tunc expressum tempus praesentandis et registrandis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac regulâ nostrâ de iure quaesito non tollendo, necnon dictae camerae et Urbis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, usibus, stylis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam super locorum Montium huiusmodi erectione, ac aliâs quomodolibet, etiam sub quibuscumque verborum tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium emanatis, concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis (etiâsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret), illorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliâs in suo robore permanens, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Fides danda
transumptis.

§ 4. Volumus autem, quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu secretarii dictae Congregationis, aut per-

sonae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xv maii MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 15 mai 1623, pontif. an. III.

CXI.

Confirmatio concordiae pro componendis controversiis inter Avenionenses et regem christianissimum pendentibus initae¹

**Gregorius Papa XV,
ad perpetuam rei memoriam.**

Regimini universalis Ecclesiae, meritis licet imparibus, disponente Domino praesidentes, ac inter nostros et sanctae Romanae Ecclesiae vassallos et subditos, necnon alios quoslibet christifideles lites et differentias extinguere, pacemque conservari sincero desiderantes affectu, illis, quae propterea maxime de mandato nostro provide et consulte facta et decreta sunt, ut firma et illibata persistent, sublatisque quibuscumque obstaculis, suum sortiantur effectum, apostolici muniminis libenter adiciamus firmitatem, prout ipsorum christifidelium paci et tranquillitati et aliâs conspiciamus salubriter in Domino expedire.

Prooemium.

§ 1. Nuper siquidem a nobis emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet: *Venerabili fratri Octavio archiepiscopo Tarsensi, etc.*²

Reconsenter
litterae, quibus
nuncio apostolico data fuerat
facultas componendi dictas
controversias.

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, ad

Ludovicus
quoque Galliae

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Omittimus litteras inutiliter hic repetitas in edit. Main., nam leguntur supra sub num. xcii, pag. 768 h. t. (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *camerae* (R. T.).

rex suos ad
id commissarios
delegat.

lites et differentias praedictas cum eodem Octavio archiepiscopo terminandas, infra-scripti commissarii a Ludovico rege praedicto sub die xi aprilis proxime praeteriti deputati fuerint, prout plenius continetur in patentibus ipsius Ludovici regis desuper confectis, tenoris subsequentis, videlicet ²:

Regis litterae.

Louis par la grace de Dieu roy de France et de Navarre, comte de Provence Folcalquier et terres adiacentes, a nos amez et feaux les sieurs de Champigny, contraleur general de nos finances, de Preaux, chevalier et chancellier de nos ordres, et de Marillac, conseiller en notre conseil d'etat, Salut. Ayans toujours desiré l'accommodement des differens, qui sont entre nos subiects de Noves en notre pais de Provence et ceux de notre S. Père le Pape de la ville de Avignon et comté Venaissin, survenus à cause des limites et bornes des terres de la dette ville d'Avignon, et ceux du comté de Noves Chasteauregnaud, et autres lieux etans le long de la rivière de Durance du costé de dict notre pais de Provence, nous aurions commis à plusieurs et diverses fois aucuns de nos principaux officiers pour avec les commissaires deputez par sa Santeté adviser aux moiens convenables pour les terminer: à quoy ils auroient travaillé en telle sorte, que demeurans d'accord de certains points, ils non peuvent convenir entièrement des autres pour plusieurs difficultez, qui se sont rencontrées, soit en la validité des pouvoirs des commissaires, ou autrement; mais considérant, que la continuation des d. differens pourroit apporter de l'altercation entre nos d. subiects contre ce, qui est de notre intention; nous avons estimé à propos affin de conserver, et entretenir entre eux la bonne

union, amitié et intelligence, que nous y avons toujours desiré, de faire de nouveaux conferenz, et traicter les d. differens par aucons des principaux de notre conseil avec celuy, oux ceux, qui seront deputez de la part de notre d. S. Père. Au moyen de quoy etant necessaire de commetre quelques personages sur la suffisance et capacité des quelz nous puissions nous reposer de l'accomodement de cette affaire, sachant pour cet effet ne pouvoir faire plus digne election, que de vos personnes, tant pour l'affection, qui portez au bien de notre service, et de cet estat, que pour la particulière connoissance, que vous avez des d. differens; a ces causes nous vous avons commis, deputez, et ordonnez, commettons, deputons, et ordonnons par ces presens signées de notre main, pour avec les deputez de notre S. Pere le Pape conferer et traicter de tous les d. differens et pretentions, qui peuvent estre representées de parte d'autre, yceux regler, arrester, et terminer entierement, y procedant en telle sorte, que notre autorité, et droitz y soient conservez, et ceux de nos d. subiectz; voulons, que ce qui sarà par vous fait, negocié, et arresté en l'accomodement des dicts differens, soit suivy par dè, et observé de point en point; promettant l'avoir pour agreable, tenir ferme, etable, confirmer, ratifier, et approuver pour avoir telle force et vertu, que s'il estoit par nous fait en notre conseil. De ce faire nous avons donné et donnons plein pouvoir, autorité, commission et mandement special par ces d. presentes. Car tel' est notre plaisir. Donné à Fontainebleau le xi iours d'avril, l'an de grace mdcxxiii, et de notre regne le iii: signé Lovis, et plus bas par le roy comte Provence Philippeaux; et scellé du grand' sceau de cire jaune sur simple queue. O. archiepiscopus Tarsensis, nuntius apostolicus; Bo-

² Sequentes litteras edimus eadem scribendi ratione, qua reperiuntur in edit. Main. (R. T.).

héant Champigny, Delaubespines, De Marillac ;

Nuncius apostolicus, regiique commissarii sequentem ineunt concordiam.

§ 3. Dictique Octavius archiepiscopus et commissarii, ab eodem Ludovico rege in praeinsertis eius patentibus litteris deputati pro terminandis litibus et differentiis praedictis, ad infrascriptam devenerunt concordiam tenoris subsequentis, videlicet :

Articles accordez entre messire Octavio Corsini archevesque de Tarse nonce de Sa Sainteté pres de Sa Majesté tres Chretienne commissaire député de sa d. S. et les sieurs de Champigny conseiller du Roy en ses conseilz d'estat et privé contracteur general de ses finances, de Preaux conseiller au dictz conseilz d'estat, chevalier et chancelier des Ordres de Sa d. Majesté, dont les pouvoirs sont inserez ala fin du present accord, pour raison des differents entre les habitans de la ville de Avignon et les subiectz de Sa Majesté de Provence, sur les limites des terroirs de la d. ville de Avignon, et de Noves de Chasteaurenard, et autres lieux le long de la riviere de la Durance depuis le Pont de Bonpas jusques au Rhosne.

Primierement que les palieres, qui sont depuis le trou de Bely, l'espron, qui est au dessus de celluy compris, seront desmollies par ceux de Avignon, et les pointes des esperons, qui se trouveront le long des pallieres, qui demeureront, seront esmovissees, et abbatues en façon, que les dictz esperons soient esgaux de toutes pars, et n'avancent les pallieres, qui demeureront.

Seront tirés deux lignes distantes de trois cens cannes de largeur l'une de l'autre, sçavoir l'une du coté de Provence, qui se commencera de l'endroiet du pont de Bonpas jusque au Rhosne, et l'autre

du coté de Avignon, qui se commencera à la fin des pallieres, qui demeureront en estat aussy jusque au Rhosne, dans la quelle largeur les dictz d'Avignon et de Provence feront resetter le lours de la riviere de Durance, s'il se peult ; et les dettes deux lignes seront designees par deux deputez, l'un de Avignon, et l'autre de Provence, qui prendront avec eux chacun un expert, lesquelz procureront, que la dette largeur de trois cens cannes soit sur le mitau du lit de la ditte riviere le plus qu'il sera possible, et sy pour bailler la d. largeur il estoit besoin de prendre des terres fermes, l'on en prendra la moitié du coté d'Avignon, et l'autre moitié du coté de Provence, et pourront les d. partes chacune endroiet soy faire pallieres ou aultres reparations de pierre, ou autres matieres, qu'ils voudront au derriere des d. lignes, voire mesmes de dans l'eau, sans avoir resguard à aucun canal, pourveu qu'il non trapasse d. lignes.

Dedans la d. largeur de trois cens cannes, ne sera permis aux dictes parties de faire aucun ouvrage, bastiment, ou reparation, quelle qu'elle soit, ny aucune culture à ce, que tout, qui se trouvera en la d. largeur, demeure pour lit de la d. riviere, et sy en ycelles designations de ceuli, qui l'auront faict.

Et affin que la d. designation serve a perpetuité seront plantees des termes de pierre de l'ateur necessaire de un coté et de l'autre aux despens de ceus d'Avignon de leur coté, et de ceus de Provence du leur : et pour plus grande stabilité des d. lignes dautant que la d. riviere par succession de temps pourroit emporter des d. termes, et par ce moien les parties voulans construire de pallieres, pourroient entrer en dispute sur les d. lignes, au pourtant sara faict de part et d'autre de la distance, qu'il y aura, des

1 Sequens quoque documentum referimus eo modo quo in edit. Rom. continetur (R. T.).

lignes, que l'on tirera jusques aux lieux, qui l'on advisera pouvoir servir à cet effect à perpetuité, a ce que les d. parties voullans faire reparations, ou palliers, le puissent faire, voire mesmes de dans l'eau, pourveu qu'il non trapasse les d. lignes.

L'escluse de pierre, qui est au dessus du pont de Bonpas, servant pour les moulins, e prez d'Avignon, serà desmolie jusques à la haulteur, et contenance necessaire du trou, qui se trouve à present pour prendre, et retenir l'eau, et la largeur dela muraille dela d. escluse demeurera seulement de une canne de pierre, et le surplus de la d. largeur serà retranché, et demolly, et la longueur de la d. muraille serà augmenté, et retranché de present, et à l'advenir en façon, que toujours l'on puisse prendre de l'eau de la d. riviere en suffizance, et convenablement pour les d. moulins, et prez.

Les pilles du pont de Bonpas seront desbouchées, et les assamblemens etans devant et derriere ycelles aures aux depens des d. de Avignon. Et quant aux assamblemens, qui sont le long des pallieres, qui demeurent, serà faicte une excavation de la longueur, qui sarà trouvée necessaire par les d. deputez aux depens communes des parties.

L'eau de la d. riviere fera separation des Estats de Avignon et de Provence, demeurant neantmoins la souveraineté de la d. eau à Sa M. bien qu'elle passast la ligne du coté d'Avignon, et les Isles et Iscles qui se feront en la d. largeur des troicens cannes, tant quelles seront environnées d'eau, et tant qu'elles ne seront unies, et contigues à la terre ferme du d. Avignon, appartiendra à Sa d. M. come de mesmes les Isles, et Iscles, qui sont et se feront au deça la d. ligne du coté d'Avignon, bien qu'elles soient environnées d'eau appartieneront en plaine souveraineté a sa dicte Sainteté.

La propriété, jurisdiction, et souveraineté de tout le terroir, qui se trouvera deça la d. riviere du coté d'Avignon, soit en terre ferme graviere, isles, iscles, bois, laissets, assamblemens, et atterrissemens jusques à l'eau coullante de la dicte riviere à commencer du d. pont de Bonpas jusques au Rhosne, et notemment le d. terroir pretendu par les dicts de Noves au coté de Avignon appartiendra à Sa d. Sainteté, et Ville de Avignon respectivement, comme de mesme tout ce qui se trouvera au delà de la d. riviere du coté de Provence de mesme nature appartiendra à Sa d. Maïeste, et Communauté de Provence en mesme jurisdiction et propriété.

Sy la d. riviere dessendant du costé de Avignon passe la ligne de cette part, les terres, qui seront enfermées entre la riviere, et la ligne du costé d'Avignon, demeurent en la sovveraineté de Sa d. Sainteté, et le cours, et navigation de la d. riviere toujours en la sovveraineté du Roy seullement.

Sy la d. riviere dessendant du costé de Provence passe la ligne du d. costé tirant vers Terrascon, ou au tres lieux de Provence, la ligne du costé de Provence en ce cas servira de frontiere entre Provence et Avignon, sans que la sovveraineté de Sa Sainteté s'estende oultre ycelle.

Toutes assignations et colloquations faictes par les officiers de Sa d. Majesté au deça la d. riviere du costé d'Avignon, et à l'endroit du terroir pretendu par les d. de Noves en faveur de creantiers de la d. Communauté, seront de null'effect, et vateur, et comme si jamais n'avoient esté faictes, et non obstant icelles le d. terroir appartiendra aux d. de Avignon, et la souveraineté à sa d. S. comme dict est.

Et pour la pretention, que les dicts de Noves avoient sur le d. terroir, et des domaiges, interrestz, et dispens qu'ils pre-

tendoient, ensemble ceux de Chasteurenard, et autres Communautéz de Provence, et particuliers d'icelles, à cause dela construction des d. pallieres, et austres ouvrages faicts par les dicts d'Avignon, et dans la d. riviere, et pour toutes sortes de preten- tions qu'ils pouvoient avoir, et le pays de Provence pour raison des d. differents contre les d. ville et habitants de Avignon, ycelle ville donnerà la somme de dix mil liures, sçavoir la moitié de dans six mois, et l'autre moitié six mois après.

Et pour l'exécution du present accord de ceux de Avignon et Provence nom- meront de dans trois mois leurs deputez, qui seront obligez quinze jours apres se trouver sur les lieux avec les experts voudront choisir pour incontinent designer et tirer les d. lignes et le d. alignement ainsy faict, et tiré, ceux d'Avignon seront tenus de dans trois mois apres de desmollir les pallieres, escluses, et esperons cy dessus mentionez, comme ausy faire les ouvertures des piles du d. Pont, le tout en sorte, que le cours libre d'eau ne soit empesché.

Pourront tant ceux d'Avignon, que de Provence prendre des pierres a la per- riere des PP. Chartereux ou d. Bonpas pour la construction des d. pallieres aux memes conditions, qu'ils les vendent à ceux d'Avignon.

Les d. sieurs deputez promettent de faire ratifier le present traicté par Sa Sainteté et Majesté, et en fournir les lettres de ratification de dans trois mois, et de faire en registrer le present accord en la Court de Parlement à Aix : faict, et passé à Fontainebleau la derrier jour d'auril mil sixcens vingt et trois.

OCTAVIUS archiepiscopus Tarsensis,
nuncius apostolicus.

BOECHAT CHAMPIGNY.

DE LAUBESPINES.

DE MARILLAC.

§ 4. Nos, concordiae ac omnium et sin- gulorum in eâ contentorum perpetuae ob- servationi, christifideliumque praedicto- rum quieti et felici statui, quantum cum Domino possumus, consulere volentes, mo- tu proprio, ac ex certâ scientiâ ac maturâ deliberatione nostris, deque apostolicae po- testatis plenitudine, concordiam, per dic- tum Octavium archiepiscopum cum com- missariis praedictis super litibus et dif- ferentiis huiusmodi initam, ratam et gra- tam habemus, illamque approbamus et confirmamus, ac illi perpetuae et invio- labilis apostolicae firmitatis robur adici- mus, omnesque et singulos, tam iuris quam facti, et solemnitatum etiam forsân de iure, usu, consuetudine, aut aliâs quomodolibet requisitarum, necnon quosvis alios etiam quantumvis substantiales defectus, si qui in praemissis aut eorum aliquo quomo- dolibet intervenerint, supplemus.

§ 5. Decernentes praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, semper et per- petuo valida, firma et efficacia esse et fore, suosque plenarios et integros effe- ctus sortiri et oblinere, et ab omnibus, quos illa concernunt, inviolabiliter obser- vari; sicque, et non aliter, per quoscum- que iudices ordinarios et delegatos etiam causarum palatii apostolici auditores (su- blatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et au- ctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus felicis recorda- tionis Pii Papae IV, praedecessoris nostri, de gratiis quaecumque interesse camerae apostolicae quomodolibet concernentibus in eâdem camerâ infra certum tunc ex- pressum tempus praesentandis et regi- strandis, aliisque constitutionibus et or- dinationibus apostolicis, ceterisque con- trariis quibuscumque.

Gregorius
eam confirmat.

Clausulae.

Derogatio
contrariorum.

Datum Romae, apud sanctam Mariam
Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXII
maii MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 22 maii 1623, pontif. an. III.

CXII.

*Committitur episcopo Parmensi, ut ea
ab ecclesiasticis observari curet per de-
cennium, quae dux solet statuere pro
curandâ annonae abundantia¹*

**Venerabili fratri episcopo Parmensi
Gregorius Papa XV.**

**Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.**

Parmae dux
nonnulla statu-
re solebat pro
curanda anno-
nae abundantia.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dilectus fi-
lius nobilis adolescens Alexander Farne-
sius Parmae et Placentiae dux, nec non
congregatio a generali consilio civitatis
Parmensis super annonae abundantia de-
putata, nonnullas singulis annis ordina-
tiones necessarias, et iustitiae et aequitati
convenientes, quibus penuriae annonae
illius anni provideatur, a personis laicis
observandas faciant;

Pontifex Par-
mensi episcopo
mandat, ut ea
per ecclesiasti-
cos quoque ser-
vari curet.

§ 2. Nos fraternitati tuae per praesen-
tes committimus et mandamus, ut per
decennium proximum ordinationes intro-
ducendi in civitatem et notificandi fru-
mentum, bladas et legumina, auctoritate
nostrâ facias, et ad illas observandas per-
te, seu tuum in spiritualibus vicarium
generalem, quascunque civitatis et dioe-
cesis praedictarum personas ecclesiasticas,
seculares et cuiusvis Ordinis, congrega-
tionis et instituti, necnon militiarum, alio-
rumque piorum locorum regulares, cuius-
cumque dignitatis, gradus, status, ordinis
et conditionis existentes, etiam exemptas,
ac nobis et Apostolicae Sedi immediate
subiectas, opportunis iuris et facti reme-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

diis, eadem auctoritate cogas et compellas.
Nos enim tibi praemissa et quaecumque
alia desuper necessaria et opportuna fa-
ciendi, dicendi, gerendi et exequendi, eâ-
dem auctoritate, tenore praesentium, ple-
nam et amplam facultatem concedimus et
impertimur. Decernentes irritum et inane
quidquid secus super his a quoquam, qua-
vis auctoritate, scienter vel ignoranter,
contigerit attentari.

§ 3. Non obstantibus praemissis, ac qui-
busvis constitutionibus et ordinationibus
apostolicis, necnon ecclesiarum, mona-
steriorum, militiarum et locorum piorum
ac Ordinum quorumcumque (etiam iura-
mento, confirmatione apostolicâ, vel qua-
vis firmitate aliâ roboratis) statutis et con-
suetudinibus, privilegiis quoque, indultis
et litteris apostolicis, illis, eorumque su-
perioribus et personis, sub quibuscumque
tenoribus et formis, ac cum quibusvis
etiam derogatoriis derogatoriis, aliis-
que efficacioribus et insolitis clausulis, ac
irritantibus et aliis decretis, in genere vel
in specie, ac aliâs, in contrarium prae-
missorum quomodolibet concessis, confir-
matis et innovatis. Quibus omnibus et sin-
gulis, etiamsi pro illorum sufficienti de-
rogatione de illis, eorumque totis tenoribus
specialis, specifica, expressa ac de verbo
ad verbum, non autem per clausulas ge-
nerales idem importantes, mentio seu quae-
vis alia expressio habenda, aut aliqua alia
exquisita forma ad hoc servanda foret,
tenores huiusmodi praesentibus pro plene
et sufficienter expressis habentes, illis aliâs
in suo robore permansuris, hac vice dum-
taxat specialiter et expresse derogamus,
ceterisque contrariis quibuscumque.

Derogat con-
trariis.

Datum Romae, apud sanctam Mariam
Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXIII
iunii MDCXXIII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 23 iunii 1623, pontif. an. III.

INDEX

NOMINUM ET RERUM PRÆCIPUARUM.

NUMERUS PAGINAM INDICAT; *a* PRIMAM COLUMNAM; *b* SECUNDAM DESIGNAT.

A

- Adrianus Papa I aquas in Urbem derivavit, 186 *b*.
Agriculturam exercentium privilegia, 17 *et seq.* Ipsis subventio mille scutorum danda a Monte pietatis de Urbe, 18 *a*.
Albertus archidux Austriae Dolensem studiorum universitatem prae Bisuntina tueretur, 2 *a*.
Albertus et Isabella Clara Eugenia arciduces Austriae et Belgii principes, 465 *b*.
Aldobrandina familia celebratur, 702 *b*, ex ipsa fuit Clemens PP. VIII, *ibid*.
Aldobrandinus (Ioannes Franciscus) dux Meldulae, 702 *b*. Ipsius laudes celebrantur, *ibid*.
Alexander cardinalis Ludovisius archiepiscopus Bononiensis, 482 *a*. In Summum Pontificem eligitur, *ibid*. Vide Gregorius XV.
Alexander cardinalis Montaltus, S. R. E. vicecancellarius, 213 *a*. Congregationem presbyterorum secularium in ecclesia sancti Laurentii in Damaso de Urbe erigit, *ibid*. Eique nonnullos addicit redditus, 214 *b*. Congregationis Cassinensis Ordinis S. Benedicti protector, 538 *b*; hospitii Gregoriani pro universo Ordine Benedictinorum Romae erectionem promovet, *ibid*. Approbat concessionem ecclesiae S. Nicolai in Agone de Urbe Confraternitati Lotharingiorum, 742 *b*.
Alexander patriarcha alexandrinus apostolicus nuncius apud regem Hispaniarum, 577 *a*. Data ei facultas confirmandi nonnullos iudices seculares a Philippo rege deputatos ad cognoscendam quamdam causam spectantem ad milites militiarum regni eiusdem, *ibid*.

- Alexander Farnesius Parmae et Placentiae Dux, 702 *a*. Ipsius laudes celebrantur, *ibid*.
Vide Odoardus Raynutius.
- Alfama (de) militia S. Georgii et S. Mariae de Montesia, 170 *b*.
- Alophius de Wignacourt magnus magister hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, 304 *a* et 478 *a*. Ipsius litterae circa Linguam Provinciae eiusdem militiae, 304 *a* et *seq*. Erectionem collegii sancti Antonii in conventu Melevitano Ordinis Minorum Conventualium promovet, *ibid*.
- Aloysius (B.) Gonzaga, 604 *a*. Officium, ac missam de eo celebrari Societati Iesu indulsit Gregorius XV, *ibid*.
- Alphonsina iurisdictio quaedam sic nuncupata, 170 *b seq*.
- Alphonsus Mazanedo sacrae Rotae auditor, 488 *a*. Processus super virtutibus et miraculis beati Isidori agricolae auctoritate ordinariâ efformatos ex mandato Pauli Papae V examinat, *ibid*. Novosque processus fieri censet quos approbat, 488 *b*. Item in causâ canonizationis S. Theresiae, 679 *a*.
- Ambrosiana, *vide* Bibliotheca Ambrosiana.
- Andreae (S.) de Funariis ecclesia parochialis de Urbe, 796 *b*. Parochialitate privat, 797 *b*, et Confraternitati sculptorum et lapicidarum sub invocatione Ss. Quatuor Coronatorum conceditur, 798 *b*.
- Andreae (S.) ecclesia in civitate Auximana vacans conceditur monachis Sylvestrinis, 401 *b seq*.
- Andreas Codebò nomine Caesaris Estensis Mutinae ducis concordiam cum legato Bononiensi init super confinibus castrorum Roffenii et montis Turturis, 218 *a*.
- Anglicanum collegium in oppido Matriti erectum, 183 *a*. Apostolicae Sedi immediate subiicitur, *ibid*.
- Anglorum collegium Ulissyponae erectum, 740 *a*. Erectio confirmatur a Gregorio XV, 741 *b*. Privilegia ei concessa, *ibid*.
- Annonae et grasciae *vide* Congregatio.
- Annuli cardinalitii addicti pro dote Congregationi de Propaganda Fide, 693 *b*.
- Annae (S.) festum ubique de praecepto celebrandum indicit Gregorius XV, 686 *b*.
- Antonii (S.) de S. Antonio Viennensi Ordo reformatur, 519 *a*. In eo novitios admitti vetitum, nisi iuramentum praestiterint de servanda reformatione, quam abbas generalis induxerit, 519 *b*.
- Antonii (S.) de Patavio collegium in insula Melevitana institutum pro studiis fratrum Minorum Conventualium, 476 *a seq*.
- Antonius tituli S. Stephani cardinalis Saulius Ordinis Eremitarum sancti Augustini protector, 293 *a*. Ex mandato apostolico Congregationem Discalceatorum Siciliae unit Congregationi Italiae, 453 *b*. Ipsius declaratio refertum circa officium duorum assistentium prioris generalis Ordinis praedicti, *ibid*. Illi committitur dividere provinciam eiusdem Ordinis in Hispania in plures provincias, 735 *a*. Capitulum generale desuper celebrari mandavit, *ibid*.
- Antonius tituli S. Praxedis cardinalis, Ordinis Servorum B. Mariae protector, 427 *b*. Petit posse celebrari festum et officium de B. Philippo Benito, 428 *a*.
- Antonius Diaz, in utraque signatura referendarius, nuncius apostolicus ad capitulum Salisburgense, 30 *b*. Data ei facultas nomine Pontificis Wolfgangum archiepiscopum detinendi, cessionemque dictae ecclesiae admittendi, *ibid*. Condi-

- tiones in huiusmodi admissione apponendae illi praescribuntur, 32 *b seq.* Data illi commissio et facultas inquirendi de fide, vita et moribus Marci electi archiepiscopi Salisburgensis, 165 *b.* Item suspendendi quaedam statuta a capitulo et canonicis illius ecclesiae, 166 *b.*, et relaxandi iuramentum super hac re ab illis praestitum, 168 *b.*
- Antonius episcopus Vigiliensis Sedis Apostolicae nuncius in partibus inferioris Germaniae, 164 *a.* Illi data facultas conferendi beneficia Sedi Apostolicae reservata in terris Westfaliae et Aquisgranae, Romano imperio vacante, *ibid.* Nonnulla decernit super tonsura et habitu clericorum in dioecesi Leodiensi, 211 *b.* Atque etiam super clausura monialium, 212 *a.* Et super observatione sacri Concilii Tridentini, 213 *a.* Facultas ei concessa visitandi civitatem et dioecesim Moguntinam, 278 *b.* Atque etiam civitatem et dioecesim Bambergensensem, 417 *b.*
- Antonius Covarruvias, iudex curiae archiepiscopalis Hispalensis, 545 *a.* Contra eum sententia lata 546 *a.*; et confirmata, 546 *b.*
- Aqua Sabatina et Alsietina, olim Augusta a Cesare Augusto nuncupata, in Urbem ad naumachias derivabatur, 186 *a.*
- Aquae Paulae *vide* Congregatio.
- Aquaeductus vetus antiquitate et operis magnitudine celeberrimus, 186 *a.*; a Caesare Augusto et deinde ab Adriano Papa I adhibitus, 186 *b.*; a Paulo V renovatus, vel novus exstructus, vetere dissipato, *ibid.* Duo illius visitatores deputati, 188 *b seq.* Pro illius conservatione dos instituta, 189 *a.*
- Aquileiensis patriarchae et ecclesiae ius in castris sancti Danielis et sancti Viti, 310 *a.*; 437 *b.* Decreta quaedam super datiis et cognitione causarum in iis locis edita irritantur a Paulo V, 310 *a et b.* Item irritatur datum macinae a Senatu Veneto impositum, 437 *b et seq.*
- Archiconfraternitas Charitatis de Urbe, 738 *b.* Eius notarii privilegia quoad causas extra Urbem, *ibid.*, et quoad gratias, quae a sacra consulta conceduntur, 739 *a.*
- Armenis Jubilaeum concessum ad quos mittuntur missionarii Ordinis Praedicatorum, 787 *seq.*
- Assistentium Cappellae Pontificiae privilegia, 720 *b.*
- Augustini (S.) Eremitarum Ordo, 264 *a.* Prioris generalis, aliorumque officialium electio per suffragia secreta facienda, *ibid.* Electio assistentium prioris generalis ad quem pertineat, 290 *a et b.* Quae esse debeat inter eos praecedentia, 291 *a et b.* Congregatio Siciliae, 377 *b.* Statuta nonnulla pro ea edita, *ibid.* Et a Paulo V confirmata, 378 *b.* Ipsi conceditur indultum celebrandi festum S. Thomae de Villanova cum officio et missa, 520 *a.*
- Augustini (S.) Eremitarum Discalceatorum Congregatio Siciliae Congregationi Italiae unitur, et unio confirmatur, 652 *b et seq.*
- Augustus Caesar Romanorum imperator, 186 *a.*, ab eo denominata aqua Augusta, *ibid.*
- Aurelius Raphaël Ordinis Servorum beatae Mariae procurator generalis, 427 *a.* Petit posse celebrari officium de B. Philippo Benitio, *ibid.*
- Aurelianensis ecclesia Parisiensis suffraganea, 751 *b.*
- Avenionenses concordiam cum Ludovico Galliarum rege ineunt super confiniis et flumine Durantiae, 810 *b seq.* Confirmatur a Gregorio XV, 823 *b.*

B

- Baronius (card.) Caesar, 609 *a*; vidit et probavit regulas Congregationis Matris Dei Lucae primitus erectae, *ibid.*
- Bellobonus Ioannes Baptista, ecclesiae S. Nicolai in Agone nuncupati de Urbe rector, 741 *b*. Ipsius obitu vacat ecclesia illa, *ibid.*
- Benedicti (S.) Ordo, 538 *a*. Hospitium pro eodem a Gregorio XV Romae erectum, *ibid.* Privilegia huiusmodi hospitio concessa, 541-543.
- Benedicti et Scholasticae (Ss.) Confraternitas utriusque sexus instituta in ecclesiâ S. Eustachii de Urbe, 338 *a*. Illi facultates concessae, *ibid.* Indultum liberandi quotannis unum capitaliter condemnatum, 338 *b*. Indulgentiarum illi elargitio, 339 *a* et *b*. Erigitur in archiconfraternitatem, 789 *a*; cum facultate alias confraternitates sibi aggregandi, 789 *b*.
- Benedictus episcopus Praenestinus cardinalis Iustinianus scholarum piarum protector, 243 *b* et deinde Congregationis Scholarum Piarum 384 *b*.
- Benettus Ioannes, cleri Anglicani apud Sedem Apostolicam agens, 740 *a*.
- Bernardi (S.) congregatio Italiae Ordinis Cisterciensium, 202 *b*. Monachis sub inobedientiae et excommunicationis poena vetitum, quominus favores pro obtinendis intra congregationem gradibus exquirant, *ibid.* et *seq.* Vide etiam Cisterciensium Ordo.
- Bernardus cardinalis de Roras (*vel* de Royas) archiepiscopus Toletanus novos processus super virtutibus et miraculis beati Isidori agricolae auctoritate apostolicâ efformal, 488 *b*. Item in causa canonizationis S. Theresiae, 679 *a*.
- Bernardus Gazzi Ordinis Carthusiensis procurator generalis, 790 *a*.
- Berulle (de) Petrus, *vide* Petrus.
- Bibliotheca Ambrosiana, 201 *a*. A Friderico cardinali Borromaeo comparata, *ibid.* Doctorum collegium in ea institutum, *ibid.* Tum doctores collegii tum bibliothecae conservatores ecclesiasticos esse debere decernitur, 202 *a*.
- Bisuntina universitas studiorum erecta temporibus Pii V et Sixti V, 1 *a.*, ac postea a Pio V et Gregorio XIV suppressa, 1 *b*. Horum decretum confirmat Paulus V, 2 *a*. Inhibetur etiam Iesuitis et Minimis inibi docere publice philosophiam et theologiam, 202 *b*.
- Bonaventura (Frater) Carpanzano Ordinis Minorum Conventualium procurator generalis, 385 *a*. Obtinet Minores Conventuales posse semel in mense officium de S. Francisco celebrare, 385 *b*.
- Bonaventurae (S.) Collegium de Urbe erectum pro studiis fratrum Minorum Conventualium per Sixtum PP. V, 478 *a*. Ad instar illius erigitur Collegium S. Antonii de Padua, *ibid.*
- Bononiae ecclesiastici tam seculares quam regulares ad opera publica concurrere tenentur, 551 *b*. Exemptiones legatis et vice-legatis concessae, 552 *a*. Causae ecclesiasticorum in prima instantia in foro archiepiscopali cognoscendae, 552 *b*.
- Boves ad arandum aptos mactari vetitum, 16 *a*.
- Brachia seu status regni Siciliae ecclesiasticum, militare et demaniale obtulerunt donativa regi, 600 *a*.

- Bruno (S.) Ordinis Carthusianorum fundator, 790 *a*. Eius festum diem ubique terrarum celebrandum indicit Gregorius XV, *ibid*.
- Burdegalensi in civitate monasterium Ursularum per Paulum V institutum, 446 *a*.
- Burghesiorum sacellum in basilica Liberiana S. Mariae Maioris a Paulo Papa V in honorem B. Mariae Virginis et eius sacrae imaginis ibidem venerabiliter asservatae erectum, 316 *b*. Mirifice ornatum, ac liberaliter dotatum, 317 *a et b*. Prioratus, ac duodecim cappellaniae in eo institutae, 318 *a et b*. Redditus canonicatum in ecclesia sancti Laurentii in Lucina suppressorum eis addicti, 318 *b et seq*. Statuta nonnulla pro eorumdem bonorum administratione, servitioque a sacellanis praestando edita, 320 *b et seq*. De patrono et cardinali protectore, 326 *a et seq*. Et quae sint utriusque facultates, 327 *et seq*. Privilegia iurispatronatus familiae Burghesiae competentis, 328 *et seq*.

C

- Caeciliae (S.) ecclesia de Urbe parochialis supprimitur et Congregationi Oratorii S. Philippi Nerii conceditur, 605-607. Cum onere erigendi in oratorio altare maius sub invocatione S. Caeciliae, 608 *a*.
- Caelestinorum Congregatio, 345 *a*. Quae monasteria ab abbatibus, quae a prioribus debeant gubernari, 345 *b*.
- Caeremoniarum magistris statuuntur emolumenta in creatione et obitu cardinalium, 431 *b seq*.
- Caeremoniale in electione Romani Pontificis servandum, 662 *a et seq*.
- Caesar card. Baronius, *vide* Baronius.
- Caesar de Bus Congregationem Doctrinae Christianae Avenione erigit, 354 *b*.
- Caesar Estensis Mutinae dux concordiam cum legato Bononiensi init super confinibus castrorum Roffenii et montis Turturis, 218 *a et seq*. Et super aquis Panarii, 224 *b et seq*.
- Calasancius *vide* Ioseph a Matre Dei.
- Camera Apostolica, 60 *b*. Eius tribunal a Paulo Papa V reformatum, *ibid*. Ei persolvi pecunias ex poenis et confiscationibus, quae in Statu Ecclesiastico fiunt, provenientes, iusserunt Sixtus Papa V et Paulus V, 342 *a. et seq*.
- Camerarius sanctae Romanae Ecclesiae, 60 *b*. Eius tribunalis reformatio, *ibid*. Quae sint eius facultates, 520 *b et seq*. Praesidet tamquam caput congregationibus cameralibus, *ibid*. Praesidet arcibus, milites conscribit, causasque ad suum officium pertinentes cognoscit, 522 *a et seq*. Aliae facultates, 525 *b et seq*. Qui sint officiales qui a camerario solent deputari, 526 *a et seq*.
- Canonissae S. Petri oppidi Romaricomontis Tullensis dioecesis 602 *a*; ipsis conceditur professionem religiosam Ordinis S. Benedicti emittere in manibus abbatissae, 602 *b*.
- Cappellae regiae et cappellani maioris regis cattolici quae sint facultates *vide* Compostellanus.
- Cappellani Romani Pontificis quibus fruuntur privilegiis, 701 *b et seq*.
- Cappellae Pontificiae assistentes, 720 *b*.

- Cappuccinorum Ordini conceditur indultum propriam crucem in processionibus deferendi, 411 *b*. Quibuscumque aliis habitum Cappuccinorum, vel illi similem deferre cavit Gregorius XIII, 647 *b*. Atque etiam Gregorius XIV, 649 *a*. Utrumque decretum confirmat Gregorius XV, 649 *b*.
- Carmelitarum Discalceatorum Ordo, 199 *b*. Olim ex duabus congregationibus Hispaniae et Italiae una Congregatio sancti Pauli erecta per Paulum V, *ibid*. Postea unio cassata fuit *ibid*. Congregationis Italiae domus Romae in Monte Quirinali: ibique erectum seminarium pro missionibus ad infideles et haereticos convertendos 200 *a*.
- Carmelitarum monialium Discalceatarum monasterium in dioecesi Bisuntina, 463 *a*. Eximitur a gubernio archiepiscopi Bisuntini et superiorum Carmelitarum, et supponitur curae presbyterorum *ibid*. Privilegia ceterorum monasteriorum illi conceduntur, 463 *b*. De regimine et visitatione monasteriorum huius Ordinis in regno Franciae, 503 *b* et *seqq*.
- Carnotensis ecclesia Parisiensis suffraganea, 751 *b*.
- Carolus Emanuel Sabaudiae dux, 422 *a*. Illius laudes, 547 *a*. Pro eo sex decimae indictae, 647 *b* et *seq*.
- Carolus V imperator investituram regni Siciliae a Leone Papa X obtinet, 629 *a* et *seq*.
- Carthusienses. Iisdem fruuntur privilegiis atque immunitatibus, quae ceteris Mendicantium Ordinibus concessa sunt, 786 *a*.
- Cenetensibus vetitum, quominus quidquam contra iura sui episcopi in temporalibus tentent, 241 *a seq*. Monetur episcopus, ne quid in suae ecclesiae et Sedis Apostolicae praeiudicium tentari patiatur, 270 *a*.
- Cenetensis episcopi dominium in urbe Cenetensi 240 *a*, 268 *a*, 270 *b*, 444 *a*.
- Cenetensi (datum macinae urbi) impositum a Senatu Veneto irritatur a Paulo V, 444 *b*.
- Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei castra in comitatu Bobiensi ad cameram apostolicam pertinentia, 19 *a* et 28 *b*.
- Charitatis archiconfraternitas Romae erecta, 738 *b*. Commissarii debent eius notarium assumere, *ibid*. Gratiae pariter omnes, salvoconductus, etc. ab eodem registrari, 739 *a*.
- Cisterciensium Ordo S. Bernardi Congregationis Italiae 202 *b*. Ambitus monachorum illius reprimitur, 203 et *seq*. Congregatio pro monasteriis regnorum Aragoniae, Valentiae, Maioricarum, Cathaloniae et Navarrae instituta, 347 *seq*. Sub obedientia tamen abbatis generalis Cistercii, 348 *a*. Atque etiam capituli generalis, *ibid*. Statuta ab huiusmodi Congregatione servanda, 348 *a* et *seq*. Vide etiam S. Bernardi Congregatio.
- Civitatis Regum archiepiscopo indulgetur ut concilii provincialis celebrationem differat ad duodecim annos, 311 *b*.
- Clara de Perusiis 179 *b*; castrum feudale Vallisclusae Cavallicensis in comitatu Venayssino emerat, *ibid*.; postea illius investituram a Pontifice petit 180 *a*; et obtinet, 180 *b*. A quacumque molestia super hac causa defenditur, 181 *b*.
- Clemens Papa VII litteras Nicolai V et Sixti IV in favorem universitatis Trevirensis recenset, 566 *a seq*.; explicat et confirmat, 568 *a seq*.; et concessionem auget, 569 *b* et *seq*.

- Clemens Papa VIII statuit fratres S. Ioannis Dei unum tantummodo votum inseriendis infirmis emittere, et non esse religiosos, 4 *a*. Pontificale et caeremoniale episcoporum emendari, atque edi curat, 267 *a*. Ipsius decreta circa officium duorum assistantium prioris generalis Ordinis Eremitarum S. Augustini, 280 *b* et *seq.* Beatum Sylvestrum Cuzolinum Martyrologio Romano adscribit, 401 *a*. Declaravit constitutionem Sixti V qua inhibetur alienare et iura Status Ecclesiastici, 413 *b*. Investituram regni Siciliae Philippo III Hispaniarum regi concessit, 630 *b*. Ipsius monumentum in sacello Burghesiano positum a Paulo PP. V, 317 *b*.
- Codebò, *vide* Andreas.
- Collectae onerum realium in loco, ubi bona sita sunt, non autem domicilii possessorum, exigi debeant, 14 *b*.
- Collegia Maurorum, *vide* Maurorum.
- Collegium Ambrosianum a Friderico cardinali Borromaeo Mediolani institutum, 201 *a*. Eius doctores omnes esse ecclesiastici debent, 202 *a*.
- Collegium Graecorum Romae institutum, 340 *a* et *b*. In eo quatuor Rutheni adolescentes perpetuo admittendi, *ibid.*
- Collegium Societatis Iesu in civitate Bisuntina institutum 2 *b* et in civitate Paderbornensi, 299 *b*. Collegium Elborense ab Henrico cardinali erectum et Societati Iesu traditum, 610 *a* et *seq.* Collegium Castoriense ab Henrico Bourbonio Condaei principe erectum, 770 et *seq.* Collegia et domus Societatis Iesu in regnis Sinarum et Iaponiae eximuntur a decimis et vigesimis parochialibus, 753 *b*.
- Collegium Hibernorum Ulyssipone erectum, 204 *b*: *vide* Hibernorum.
- Collegium anglicanum Ulissypone erectum, 740 *a*.
- Compostellanus archiepiscopus est perpetuus cappellanus maior regis Hispaniarum, 245 *a*. Quae sint huiusmodi cappellani facultates, *ibid.* Ei incumbit cura animarum quoad eos, qui regiam curiam sequuntur, 245 *b*. Ordinariamque super eos iurisdictionem exercet, *ibid.* Eisque sacramenta etiam in Paschate per se, vel alios sacerdotes ab ipso deputatos administrat, 246 *a*. Quae sint cappellanos ab eo deputationum privilegia, 247 *b*. De Aedem re, 814 *a* et *seq.*
- Conclave pro Romani Pontificis electione, et quid sit in eo servandum, 662 *seq.*
- Conclavistae qui interfuerunt conclavi in quo Greg. XV Pontifex electus est, 492 *a*; et quae eorum sint privilegia, 492 *b* et *seq.* Ipsorum nomina referuntur, 497 *b* et *seq.*
- Concordiensis dioecesis, *vide* Viti (S.).
- Confessarii poenitentes in sacramentalibus confessionibus ad turpia sollicitantes quibus poenis sint coercendi, 729 *b* et *seq.*
- Confraternitas coquorum et pasticceriorum, 416 *b*. Ipsius statuta confirmantur, 417 *a*.
- Confraternitas sculptorum et lapicidarum sub invocatione Ss. Quatuor Coronatorum erecta, 797 *a*. Ecclesia S. Andreae de Funariis ei concessa, 798 *b*.
- Confraternitas Ss. Benedicti et Scholasticae Romae erecta in ecclesia S. Eustachii de Urbe, 338 *a*. Privilegiisque aucta, 338 *a* et *b*. Indulgentiis donatur, 339 *a* et *b*. In archiconfraternitatem a Gregorio XV erigitur, 788 *a*.
- Congregatio annonae et grasciae pro agro romano a Paulo Papa V erecta, 15 *b*. Quintodecimo quoque die cogenda, 16 *a*.

- Congregatio Aquae Paulae a Paulo Papa V instituta, 187 *b*. Quae sint eius iuris dictio et facultates, 188 *a* et *seq*.
- Congregatio Caelestinorum. *Vide* Caelestinorum.
- Congregatio clericorum regularium Lateranentium, 727 *b*. Fruitur privilegiis, quae Congregationi Cassinensi a Romanis pontificibus concessa sunt, 728 *a* et *b*.
- Congregatio clericorum secularium beatae Mariae Romae erecta, 243 *b*. Ei demandata cura piarum scholarum, *ibid*. Discipuli gratis erudiendi, *ibid*. Congregatio Matris Dei nuncupanda, 244 *a*. Ei conceditur ecclesia S. Pantaleonis, 266 *b*. Opus scholarum piarum ei commissum revocatur, 383 *b*.
- Congregatio Paulina Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum instituitur a Paulo V, 383 *b*. Cum tribus votis simplicibus, *ibid*. Submittitur regimini Iosephi Calasantii, 384 *a*. Ei datur facultas constitutiones pro sui regimine efformandi, 384 *b*. Congregatio clericorum regularium Matris Dei Scholarum Piarum. Tria vota solemnia in ea professis emittendi data facultas, 627 *b*. Constitutiones huius congregationis confirmavit Gregorius XV, 651 *a*. Sub praefectura Iosephi a Matre Dei ad novennium constituitur, 687 *a*. Privilegia Ordinum etiam Mendicantium illi concessa, 749 *a*. Ecclesia S. Pantaleonis a parochialitate privatatur, et sic libera illi traditur, 792 *b*.
- Congregatio Clericorum Regularium sancti Pauli Decollati, 298 *b*. Quae servari debeant in receptione novitiorum, *ibid*.
- Congregatio de Propagandâ Fide a Gregorio XV instituta. 691 *b*. Quae sint eius facultates, 792 *b*. Annuli cardinalitii eidem addicuntur, 693 *b*. Ab officialibus Romanae Curiae gratis ei scripturae omnes tradi debent, 767 *a*. Loca montium cameralium ad eam spectantia redimi nequeunt, 818 *b*.
- Congregatio fratrum Ioannis Dei, *vide* Ioannis Dei.
- Congregatio monachorum Sylvestrinorum, *vide* Sylvestrinorum.
- Congregatio Oratorii Iesu Christi in regno Galliarum erecta, 205 *a*. Quale sit eius Institutum, 206 *b*. Privilegia ei concessa, 207 *a* et *b*. Illius praeposito generali commissa cura monialium Carmelitarum Discalceatarum in regno Franciae, 505 *a* et *b*.
- Congregatio Oratorii Romae a sancto Philippo Nerio instituta, 58 *b*. Aliae Congregationes sub eodem titulo non erigendae sine licentia Congregationis Romanae 58 *a*. Constitutiones sibi efformat, 37 *a*. De oratorio et oratione, *ibid*. De ecclesia et divinis officiis, 38 *a*. De familiarium sermonum usu in ecclesia et in oratorio, 39 *b*. De statu perpetuo congregationis, 40 *b*. De praepositi et quatuor presbyterorum deputandorum electione et munere, 41 *b*. De admittendis in congregationem, ex eaque eiiciendis, 44 *a*. De tyronum institutione, 45 *b*. De vestitu et consuetudine familiari, 49 *a*. De triclinio et mensa communi, 50 *b*. De lectione in mensa, 51 *b*. Res dubiae in eadem proponendae, 52 *b*. Exercitationes diebus dominicis, 55 *a*. Huiusmodi constitutiones Paulus V approbat, 57 *a*. Qui alias domos sub eodem titulo Romae erigi iterum vetat, 182 *b*. Huic congregationi concessit ecclesiam sanctae Caeciliae in monte Iordano de Urbe Gregorius XV, 607 *b*.
- Congregatio presbyterorum Matris Dei Lucae erecta, 608 *a*. Ecclesia sanctae Mariae in Porticu de Urbe ei concessa, *ibid*. Ad statum religionis cum tri-

- bus votis solemnibus elevatur, *ibid.* Privilegia aliorum Ordinum illi concessa, 780 *b.*
- Congregatio sancti Hieronymi Iesuatorum, 731 *a.* Eius privilegia quoad curam animarum, *ibidem.* Novitiatus ad aedem sanctorum Ioannis et Pauli de Urbe erectus, 812 *a.* Confirmatur a Gregorio XV, 812 *b.*
- Congregatio concilii, 660 *b;* ipsius decreta de exemptis, *ibid.* Decernit vicarios, capellanos, ceterosque militiae S. Ioannis Hierosolimyitani inservientes posse ab Ordinariis locorum tamquam Apostolicae Sedis delegatis visitari, 763 *b.*
- Conservatorum iudicum electiones revocantur et aliae praescribuntur, 596 *b* et *seq.*
Vide Iudices conservatores.
- Constantiense concilium tyrannis inferre manus non licere declaravit, 296 *a.*
- Constantinus Caietanus, Ordinis S. Benedicti, hospitii Gregoriani in Urbe erecti pro universo ordine Benedictinorum promotor, 538 *a.* Domos et aedificia emit pro dicto hospitio, illique sua donat, 539 *a.* Praesidens et superior perpetuus ad vitam sub titulo foundationis instituitur, 542 *a;* *Vide* Hospitium Gregorianum.
- Covarruvias *vide* Antonius.
- Coutinhou (de) Petrus, Portugallensis, seminarium Anglorum in civitate Ulyssiponensi fundavit, 740 *a.*
- Cracoviae erecta studiorum universitas, 222 *b.* Ei nonnulla concessa, confirmataque privilegia, *ibid.*
- Cuzolinus, *vide* Sylvester (B.).

D

- Danielis (S.) Castrum Aquileiensis dioecesis, *vide* Aquileiensis.
- Datum macinae a Senatu Veneto impositum castris S. Danielis et S. Viti, 477 *b;* et in urbe Cenetensi 444 *a;* utrumque irritatur a Paulo V, *ibid.*
- Dementium in urbe Roma hospitale, 800 *b.* Cardinalis protectoris quae sint facultates, *ibid.*
- Diaz, *vide* Antonius.
- Doctrinae christianae congregatio Romae in ecclesia sanctae Agathae erecta, 618 *b.*
Dispensatio voti, quod huiusmodi clerici emittere solent in ea manendi, Pontifici Romano reservatur, *ibid.*
- Dolense oppidum provinciae Burgundiae, 1 *b;* inibi universitas studiorum erecta, 1 *b.* Iesuitis ac fratribus Ordinis Minimorum vetitum, quominus in proximâ civitate Bisuntina eas facultates legant, quae in universitate Dolensi legi solent, 2 *a.*
- Dominicus archiepiscopus Sipontinus provinciam Eremitarum S. Augustini Discalceatorum auctoritate apostolicâ eximit a gubernio fratrum Calceatorum, 732 *a.*

E

- Ecclesiasticis bona haereticis locare in dominio archiducis Austriae prohibetur, 309 *b.*

- Ecclesiasticis in dominio Venetiarum interdicitur, quominus vectigal quoddam a Senatu impositum inconsulta Sede Apostolica persolvant, 395 b.**
- Ebroicensi episcopo data facultas erigendi Congregationem Hospitalarem utriusque sexus pro exercitio charitatis erga peregrinos, 635 et seq.**
- Elborensis studiorum universitas erecta, 610 a. Et praeposito Societatis Iesu tradita, 610 b. Apostolicâ auctoritate confirmatâ et privilegiis auctâ, 611 a et seq. Eidem praeposito omnimodam iurisdictionem super huiusmodi universitate tribuit Gregorius XV, 615 a. A quacumque archiepiscopi iurisdictione exempta declaratur, *ibid.* Quae conservatoris sint facultates, 615 b.**
- Episcopi tum ordinariâ tum Apostolicae Sedis auctoritate in monasteriis monialium clausuram restituere et conservare debent, 656 b. Ecclesias regularium, quibus animarum cura non incumbit, nequeunt visitare, 660, a.**
- Episcoporum cappellae pontificiae assistentium privilegia, 720 b et seq.**
- Eremitarum Discalceatorum Ordinis sancti Augustini Congregatio Italiae, 470 a. Nonnullas constitutiones efformat, quas approbat Paulus Papa V, *ibid.* Huic congregationi alteram Siciliae univit ex auctoritate Pauli V Saulius cardinalis protector, 653 b. Unione confirmavit Gregorius XV, 654 b.**
- Eremitarum S. Augustini Recollectorum Discalceatorum provincia Castellae a superioritate eximitur Eremitarum Calceatorum, 732 a. Exemptio confirmatur a Clemente VIII, 732 b, et erigitur in provinciam separatam, 733 a. Quae postea dividitur in quatuor provincias, 734 b. Statuta ipsius, *ibid.* Confirmatio Gregorii XV, 737 b, et privilegiorum collatio, 738 et seq.**
- Ernestus archiepiscopus Coloniensis et administrator ecclesiae Monasteriensis, 9 a. Monetur, ut pro ecclesia Monasteriensi coadiutorem assumat, *ibid.***
- Eustachii (S.) ecclesia de Urbe, 792 b. Ei addicitur cura animarum suppressae parochiae S. Pantaleonis, *ibid.***
- Exempti quibus in rebus episcopis sint subiecti, 656 b et seq.**

F

- Fabrica sancti Petri, 587 a. Decem mille ducati quotannis ex eleemosynis cruciatae in regno Portugalliae ei persolvendi, *ibid.***
- Farnesius, *vide* Alexander Farnesius.**
- Faustus Caffarellus consistorialis advocatus pro canonizatione beati Isidori agricolae nomine Philippi Hispaniarum regis instat, 489 a.**
- Fenoculi castrum in comitatu Bobiensi, 19 b. Declaratur ad Cameram Apostolicam pertinere, 28 b.**
- Ferdinandus I Aragoniae rex investituram regni Siciliae a Iulio PP. II obtinet, 628 b.**
- Ferdinandus archidux Austriae, 308 b. Hungariae et Boemiae rex, 438 b. Ei concessa facultas militare Ordinem instituendi sub invocatione beatissimae Matris Dei, 439 a. A censuris ad cautelam absolvitur ob amotionem cardinalis Cleselii ab aula Caesarea, 455 b seq. In imperatorem eligitur, 468 a. Et confirmationem pontificiam obtinet, 468 b. Primarias preces, seu indultum nominandi ad beneficia primo vacatura ei concessit Paulus V, 472 a et seq.**

- Instat pro canonizatione beatae Theresiae Ordinis Carmelitarum Discalceatarum, 680 *a*. Collegium Minorum Conventualium Pragae erigi curat, et dotat, 682 *b*.
- Ferdinandus Bereur in oppido de Liege Bisuntinae dioecesis monasterium promonialibus Discalceatis Ordinis beatae Mariae de Monte Carmelo fundat et dotat, 465 *a*. Petit illud eximi a iurisdictione archiepiscopi Bisuntini et superioris generalis dicti Ordinis, *ibid*.
- Ferdinandus archiepiscopus Bisuntinus, 465 *a*.
- Ferdinandus episcopus Faraonensis in regno Portugalliae inquisitor generalis, 756 *b*. Ipsi committitur executio Constitutionis qua domus et collegia Societatis Iesu in regnis Sinarum et Iaponii eximuntur a solutione decimae et vigesima, *ibid*.
- Ferrariensibus concessum ius vectigal imponendi super pecude in eorum comitatu hibernante, 782 *a* et *seq*.
- Franciscus episcopus Canariensis, 488 *b*; novos processus efformat supra virtutibus et miraculis S. Isidorae Agricolae, *ibid*.
- Franciscus cardinalis Lerma venerabilem Paschalem Baylon Beatorum albo adscribi studet, 431 *a*.
- Franciscus archiepiscopus Damascenus, auditoris Rotae locumtenens, deinde cardinalis, 488 *b*. De processibus pro canonizatione S. Isidori Agricolae iudicat *ibid*. Item de processibus in causa canonizationis S. Theresiae, 679 *b*.
- Franciscus de la Cueva Philippi IV Hispaniarum regis ad Gregorium XV orator, 631 *a*. Iuramentum fidelitatis eius nomine eidem Pontifici praestat pro investiturâ regni Siciliae, 632 *b*.
- Franciscus Maria cardinalis de Monte episcopus Portuensis, 489 *a*. Refert super causa canonizationis S. Isidori Agricolae, *ibid*. Item causam canonizationis beatae Theresiae in consistorio refert, 679 *b*.
- Franciscus S. Marcelli cardinalis, nuncius apostolicus in Hispania sub Gregorio XV, 544 *a*; ipsius auditoris sententia confirmatur, *ibid*.
- Franciscus Peña Sacrae Rotae auditor, 488 *a*. Processus super sanctitate et miraculis beati Isidori Agricolae auctoritate ordinaria efformatos ex mandato Pauli PP. V examinat, novosque fieri censet quos approbat, 488 *b*.
- Franciscus (Ven.) Xaverius, presbyter Societatis Iesu, Beatorum albo adscribitur a Paulo Papa V, cum facultate officium ac missam de eo celebrandi die 11 decembris, 455 *a*.
- Franciscus Bandinus cardinalis de Surdis, 692 *b*. Inter praefectos Congregationis de Propaganda Fide adnumeratur, *ibid*.
- Franciscus cardinalis Sacratius, 692 *b*. Inter praefectos Congregationis de Propaganda Fide numeratur, *ibid*.
- Franciscus Ingolus primus Congregationis de Propaganda Fide secretarius, 692 *b*.
- Fridericus cardinalis Borromaeus collegium ecclesiasticum duodecim doctorum Mediolani erigit, 201 *a*. Archiepiscopus Mediolanensis, 407 *a*. Petit et obtinet confirmari a Paulo V concordia inter forum archiepiscopale et seculare, *ibid*. et *seq*.

G

Georgii (S.) de Alfama, militia, 170 *b*.

Gildasii (S.) monasterium ad statum secularem redactum, 766 et *seq.*

Goanensis ecclesia in Indiis orientalibus, 21 *a*. Ab ipsa seiungitur insula Mozambique, *ibid.* et *seq.*

Gorgonii (S.) abbatia Ordinis S. Benedicti dioecesis Metensis in Gallia unitur ecclesiae B. M. V. de Nancey, 590 *a* et *seq.*

Gregorius XIV universitatem Bisuntinam in gratiam Dolensis supprimit, revocando Sixti V litteras, 2 *a*.

Gregorius XV sacra thiara redimitur, 482 *a*. Beatum Isidorum Agricola Sanctorum catalogo adscribit, 482 *b* - 490 *a*. Privilegia conclavistis qui interfuerunt conclavi in quo ipse Pontifex electus fuit elargitur, 492 *a seq.* Iubilaeum universale initio sui Pontificatus indicit, 500 *b seq.* Cubiculariis suis indulta et exemptiones concedit, 510 *a* et *seq.* Indulget celebrari festum B. Thomae de Villanova, 520 *a*. Officium camerariatus cum facultatibus multis confert Ludovico cardinali Ludovisio, suo secundum carnem nepoti, 521 *a*; illiusque officii facultates explicat et auget, 521 *b seq.* Erigit congregationem S. Mauri Ordinis S. Benedicti in Galliis, 535 *seq.* Approbat et instituit erectionem collegii Gregoriani de Urbe pro omnibus Benedictinis Romae confluentibus, 538 *seq.* Clero regni Poloniae assentit ut subsidium regi solvat, 546 *b*. Sex decimas in dominiis Sabaudiae pro Carolo Emmanuele duce indicit, 547 *b seq.* Statuit ut ecclesiasticis civitatis Bononiensis ad opera publica concurrant, 551 *b*. Iura definit legatorum et fori archiepiscopalis Bononiensium, 552. Episcopis Indiarum occidentalium indulget quod possint doctorari ii qui studuerint in collegiis Societatis Iesu, 555 *a*. Officium notariatus erigit pro formandis processibus super qualitatibus promovendorum ad ecclesias et monasteria consistorialia, ac super eorum statu, 556 *a* et *seq.* Universitatis Trevirensis erectionem et privilegia concessa per Nicolaum V, Sixtum IV et Clementem VII recenset, 559 *a seq.*, et confirmat 571 *b*. Regni Galliarum procures admonet, ne Ludovico regi rebellibus faveant, eisque excommunicationis poenam minatur, 572 *a seq.* Episcopos vero ut assiduas preces pro felici eiusdem regis contra haereticos successu fundant hortatur, 576 *a* et *b*. Ordinationes prae-finit pro gubernio fratrum Minorum S. Francisci de Observantiâ Reformatorum in Italia, 578 *a seq.* Bona ecclesiastica concedit affrancari, 579 *b*; et subsidium ab ecclesiasticis solvendum regi, 581 *a*, nec non duas decimas indicit ab ecclesiasticis persolvendas pro bello contra haereticos et rebelles, 583 *seq.* Fabricae sancti Petri adscribit decem mille ducatos annuos colligendos in regno Portugalliae ex eleemosynis indulgentiae cruciatae, 587 *a*. Abbatiam S. Gorgonii Metensis dioecesis unit ecclesiae B. M. V. de Nancey, 590 *seq.* Universitatem Pampilonensem cumulat privilegiis, 592 *b seq.* Formam in iudicum conservatorum electionibus servandam praescribit, 597 *a seq.* Philippo IV regi Hispaniarum et Siciliae indulget donativum illi solvendum ab ecclesiasticis regni Siciliae,

600 *seq.* Indulget Societati Iesu celebrare festum de B. Aloysio Gonzaga, 604 *a.* Ecclesiam S. Caeciliae de Urbe parochialitate privatam concedit Congregationi Oratorii S. Philippi Nerii, 605 *b seq.* Elevat ad statum Religionis Congregationem Presbyterorum Matris Dei, 609 *a.* Confirmat privilegia et exemptiones universitatis Elborensis, 610 *seq.* Reservat Sedi Apostolicae votum et iuramentum Clericorum Congregationis Doctrinae Christianae de Urbe in ea manendi, 618 *b.* Constitutionem super forma eligendi Romanum Pontificem edit, 620 *a seq.* Clericis regularibus Scholarum Piarum permittit tria solemnia vota emittere, 627 *b.* Investituram regni utriusque Siciliae Philippo IV Hispaniarum regi concedit, 631 *b.* Congregationem hospitalarem utriusque sexus in oppido Locovariensi Ebroidensis dioecesis pro pauperibus peregrinis erigi permittit, regulas approbat et privilegia elargitur, 635 *b* - 642 *b.* Statuit unum notarium pro conservandis processibus super qualitatibus promovendorum a Summo Pontifice, 645 *a seq.* Vetat ne alii deferant habitum Cappuccinorum, 649 *b.* Concedit fratribus Minoribus S. Francisci de Observantiâ nova loca erigere non solum in Hispania sed citra montes, 650 *a.* Confirmat constitutiones Clericorum Scholarum Piarum, 651 *a.* Ludovicum Francorum regem monet, damnis occurrat quae catholica religio ex libris pati potest, 652 *a.* Confirmat unionem Congregationis fratrum Eremitarum S. Augustini Discalceatarum Siciliae Congregationis Italiae eiusdem Ordinis, 654 *b.* Nonnulla decernit circa exemptos quoad sacramentorum administrationem et sanctimonialium monasteria, 656 *a et seq.* Caeremoniale in electione Romani Pontificis servandum praescribit, 662 *a.* B. Theresiam Carmelitarum Discalceatarum fundatricem Ss. albo adscribit, 673 *a. seq.* Collegium S. Bonaventurae in civitate Praegae instituit pro studentibus fratrum Minorum Conventualium S. Francisci, 682 *b.* Ordini SS. Trinitatis Redemptionis captivorum confirmat privilegia, 684 *a.* Festum et officium celebrari de B. Petro Alcantara concedit, 585 *b seq.* Festum sanctae Annae ubique de praecepto iubet observari, 686 *a.* Congregationi Clericorum regularium Matris Dei Scholarum Piarum deputat ministrum generalem Iosephum a Matre Dei cum quatuor sociis ad novennium, 687 *b.* Confirmat et ampliat prohibitionem asserendi B. Mariam Virginem conceptam fuisse in peccato originali, 688 *b et 689 a et b.* Congregationem de Propaganda Fide instituit et sacris missionibus praeficit, 690 *b seq.* Huic Congregationi addicit annulos cardinalitios, 693 *b. seq.* Statuit quod eius litterae et scripturae gratis expediendae, 767 *a.* Subsidium regi Portugalliae solvendum ab ecclesiasticis illius regni pro defensione Indiarum Orientalium contra invasionem haereticorum et infidelium imponit, 697 *b seq.* Odoardum Farnesium ducem confalonarium S. R. E. creat, 702, *seq.* Moniales omnes hospitalarias regni Galliae exceptis Parisiensibus subiicit Ordinariis, 705 *seq.* In haereticos in Italia, insulisque adiacentibus commorantes animadvertit, 708 *a.* Decimas pro Venetorum republicâ contra Turcas bellante a clero per octo annos persolvendas imponit, 710 *seq.* Ecclesiasticis regni Galitiae imponit subsidium solvendum regi pro fabricandis navibus ad defendendas oras maritimas contra haereticos et piratas, 715 *b seq.* Assistantium Cappellae Pontificiae privilegia adauget, 720 *b seq.* Pii IV constitutionem contra sacerdotes in confessionibus sacramen-

talibus poenitentes ad turpia sollicitantes innovat, 729 *a seq.* Iesuatis indulget parochianorum tantum confessiones audire, 730 *a.* Eremitarum Discalceatorum S. Augustini in Hispania provinciam dividit in quatuor alias provincias et statuta approbat, 732 *seq.* Archiconfraternitatis Charitatis de Urbe privilegia declarat et approbat, 738 *seq.* Confirmat foundationem collegii Anglorum in civitate Ulyssiponensi, 740 *b.* Curam parochialem S. Nicolai in Agone de Urbe extinguit, ecclesiamque concedit Confraternitati Lotharingiorum, 741 *seq.* Circa admittendos ad militias de Spatha, de Calatrava et Alcantara approbat decreta regis Hispaniarum 747 *b. seq.* Illique facultates concedit, 753 *b seq.* Clericis regularibus Scholarum Piarum privilegia elargitur, 749 *seq.* et similes Congregationi Matris Dei, 780 *b* et Carthusiensibus, 486 *seq.* Metropolim Parisiensem instituit, 750 *seq.* Domus et collegia Societatis Iesu in regno Sinarum et Iaponiae eximit a decimis, 754 *seq.* S. Joachim festum die 20 martii celebrandum instituit, 758 *a.* Regi Hispaniarum renovat et confirmat subsidium solvendum ab ecclesiasticis, 758 *seq.* Oppidum sancti Miniatis in civitatem, eiusque ecclesiam erigit in cathedralem, 760 *b seq.* Statuit omnes clericos seculares ab Ordinariis visitari posse, 765 *b seq.* Approbat erectionem collegiatae ecclesiae et collegii Societatis Iesu in dioecesi Bituricensi per ducem Condaeum factam, 769 *b seq.* Licentias quibusvis prohibitos legendi libros concessas revocat, 779 *b.* Revocat praecedentias vel paternitates concessas fratribus Minoribus S. Francisci de Observantia, 785 *a.* Armenis iubilaeum concedit, 787 *b.* Confraternitatem Ss. Benedicti et Scholasticae de Urbe erigit in archiconfraternitatem, 789 *a.* Sancti Brunonis festum ubique terrarum celebrandum indicit, 790 *a.* Supprimit curam animarum in ecclesia S. Pantaleonis de Urbe, ecclesiamque concedit Congregationi Scholarum Piarum, 792 *b.* Poenas contra maleficos et sortilegos decernit, 795 *b.* Curam animarum abdicat ab ecclesiâ S. Andreae de Funariis de Urbe, et ecclesiam concedit confraternitati sculptorum et lapicidarum sub invocatione Ss. Quatuor Coronatorum in Urbe institutae, 796 *b seq.* Deputat cardinalem protectorem hospitalis pauperum dementium de Urbe 800 *b.* Privilegia cappellani Romani Pontificis confirmat et auget, 801 *b seq.* Confirmat erectionem novitatus Iesuatorum in domo regulari Ss. Ioannis et Pauli de Urbe, 812 *a seq.* Statuit de facultatibus cappellani maioris et cappellae regis Hispaniarum, 813 *b seq.* Praescribit esse irredimibilia loca Montium cameralium spectantia ad Congregationem de Propaganda Fide, 818 *b.* Confirmat concordiam initam inter Avenionenses et subditos regni Franciae supra confiniis, 819 *b seq.* Praecipit ab ecclesiasticis observari statuta a duce Parmae pro curanda abundantia annonae. 824 *a et b.*

Gubernatoris Urbis tribunal a Paulo PP. V reformatum, 62 *b.*

Guillelmi (S.) Alborum Mantellorum nuncupata domus regularis Parisiis, 534 *a.*

Guillelmus archiepiscopus Seleucia legatus Avenionensis, 768 *b.* Ei data facultas componendi controversias inter Avenionenses et subditos regis Franciae supra confiniis, *ibid.*

H

- Henricus cardinalis de Rez, 508 *a*. Ei commissa cura monasteriorum monialium Reformatarum Ordinis sancti Benedicti in regno Franciae, *ibid.* Praesul Parisiensis, 535 *a*; sub eius auspiciis Congregatio S. Mauri reformationem accepit, *ibid.* et protector eiusdem Congregationis noviter erectae deputatur, 536 *b*. Curam monialium Reformatarum S. Benedicti in regno Franciae dimittit, 714 *b*.
- Henricus cardinalis Portugalliae infans Elborensem universitatem studiorum erigit, 610 *a*. Et Societatis Iesu praeposito submittit, 610 *b*.
- Henricus Bourbonius Condae princeps collegium Societatis Iesu Castoriense fundari curat, 770 *a*.
- Hibernorum collegium Ulissypone erectum, 204 *b*. A iurisdictione Ordinarii exemptum Sedi Apostolicae immediate subiicitur, *ibid.*
- Horatius de Oddis auditor nuncii Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum, 544 *b*; ipsius sententia lata in favorem camerae apostolicae contra iudicem curiae archiepiscopalis Hispalensis confirmatur, 545 *seq.*
- Horatius Lancellottus sacrae Rotae auditor, 488 *a*. Processus super sanctitate et miraculis beati Isidori Agricolae auctoritate ordinariâ efformatos ex mandato Pauli PP. V examinat, novosque fieri censet, quos approbat 488 *b*.
- Hospitale dementium Romae erectum, 800 *b*. Quae sit cardinalis protectoris iurisdictio, quoad causas illud spectantes et eos qui illius servitio addicti sunt, *ibid.*
- Hospitalium seu collegiorum Gregorianum in Urbe institutum pro receptione monachorum extraneorum totius Ordinis S. Benedicti ad Urbem accedentium, 540 *a*; Exemptiones illi concessae, 541 *a* et *seq.* Constitutiones ipsius, 541 *b*. Privilegia, 542, 543 *a*.

I

- Iacobus de Sinch archiepiscopus Trevirensis studiorum universitatem erigit, 559 *b*.
- Iacobus Mercatus monachorum Sylvestrinorum magister generalis, 398 *a*. Obtinet suae Congregationi privilegia aliorum Ordinum concedi, *ibid.*
- Iacobus cardinalis Serra Ferrariae legatus, 784 *a*.
- Indiarum occidentalium episcopi gaudent facultate lauream doctoratus eis concedendi qui in scholis collegiorum Societatis Iesu per quinquennium scientiis operam dant, 554 *b*.
- Inquisitionis Officio assignantur quidam redditus ex collegiis Maurorum in Regno Valentiae, 277 *b*.
- Ioachim (S.) festus dies xx martii celebrandus, 758 *a*.
- Ioannes archiepiscopus Maguntinus Matthiam in romanum imperatorem electum coronat, 194 *a*.
- Ioannes Baptista Coccinus sacrae Rotae decanus, 488 *b*. De processibus in causa canonizationis S. Isidori Agricolae iudicat, *ibid.* Item pro canonizatione S. Theresiae, 679 *a*.

- Ioannes Baptista Costaguta familiaris Pauli V, 16 *a*. Deputatus ad Congregationem annonae et grasciae, *ibid*.
- Ioannes Baptista Mellinus aulae consistorialis advocatus, 679 *b*. Pro canonizatione S. Theresiae in publico consistorio peroravit, *ibid*.
- Ioannes Benettus cleri Anglicani apud Sedem Apostolicam aegens, 740 *a*. Collegium Anglorum Ulyssipone institutum petit confirmari a Sede Apostolica, 740 *b*.
- Ioannes de Hores ad novos processus efformandis pro canonizatione S. Isidori Agricolae deputatus, 488 *b*.
- Ioannes Franciscus Aldobrandinus Meldulae dux, bellica virtute insignis, 702 *b*.
- Ioannes Garzias Millinus cardinalis, 4 *b*. Deputatur ad examinandam naturam Congregationis Ioannis Dei, *ibid*.
- Ioannes Iacobus Bulgarinus Congregationis Aquae Paulae secretarius, 188 *a*.
- Ioannes Zamoyski regni Poloniae supremus cancellarius, 390 *a*. Academiam in oppido Zamoyscki erigit, *ibid*. Et collegiatam ecclesiam, *ibid*. Nonnullaque pro utriusque regimine statuta condit, 390 *b*.
- Ioannis Dei Congregatio. Nonnulla a Summis Pontificibus illi concessa privilegia, 3 *b*. Pius V habitum fratribus imposuit ipsisque eleemosynas pro hospitalibus colligendi facultatem fecit, quos tamen Ordinariorum iurisdictioni supposuit, 3 *b*. Sixtus V omnia dictae congregationis hospitalia et provincias unit, ac generalem eligere ipsis permisit, 4 *a*. Clemens VIII a fratribus unicum infirmis inserviendi votum emitti voluit, *ibid*. Paulus vero V ad Ordinem regularem redegit, ac alia tria vota substantialia in eo emitti permisit, et professos veros religiosos declaravit, 5 *a*; atque in singulis domibus binos presbyteros pro administrandis sacramentis infirmis admitti voluit in Hispania, 5 *b*; omniaque hospitalia ipsorum et personas Ordinariorum iurisdictioni supposuit, *ibid*. Si vero cesset hospitalitas locorum ad hanc congregationem pertinentium administratio ad Ordinarios devolvitur, quibus et singulis annis rationem reddent, 6 *a*. Ordinariorum huiusmodi iurisdictio declaratur et limitatur, 442 *a* et *seq*. Hospitalia Germaniae, Galliae et Poloniae congregationi Italiae uniuntur, 382 *a*. Huiusmodi congregatio in veram religionem erigitur cum tribus votis substantialibus, ac quarto de iuvandis infirmis, 381 *a* et *seq*. Constitutiones sibi efformat quas Paulus Papa V confirmavit, 386 *a*. Quae super huiusmodi fratribus locorum Ordinariis competat iurisdictio, 442 *a* et *seq*.
- Ioannis (S.) Hierosolymitani hospitalis Ordo, 190 *b*. Magistratui prioratus Angliae et Hiberniae ac baiulivatum Aquilae univit Gregorius XIII donec Angliae regnum ad unitatem Ecclesiae catholicae redierit, *ibid*. Hanc unionem a Sixto V dissolutam restituit Paulus V, 191 *a*. Capitula nonnulla edita pro fratribus linguae Provinciae, 304 *b* et *seq*.
- Ioseph Matrai rector generalis Congregationis Matris Dei, 608 *a*. Petit tria vota solemnia declarari, *ibid*. Obtinet privilegia aliorum Ordinum communicari Congregationis praedictae, 780 *b*.
- Ioseph a Matre Dei Congregationis Scholarum Piarum fundator, eiusque praepositus, 627 *a*, 687 *b*.
- Isabella Clara Eugenia archiducissa Austriae et Belgii princeps, 465 *b*.

- Isidorus (B.) agricola, 484 *a*. Ipsius gesta enarrantur, *ibid. seq.* Eius nativitas, 484 *b*. Educatio, *ibid.* Praecepta Dei servat, *ibid.* Corpus affligit mortificationibus, *ibid.* Erga pauperes benignus, *ibid.* Coniugalem castitatem custodit, 485 *a*. Plura signa per illum operatur Deus, *ibid.* In arido aquam suscitatur, *ibid.* Angeli pro eo agrum colunt, *ibid.* Cibos multiplicat in alimoniam pauperum, atque etiam volucrum, 485 *b*. Post mortem corpus eius incorruptum manet, 486 *a*. Miracula quam plurima operatur per eum Deus in eius corporis translatione, 406 *b* et post eius translationem, *ibid.* Enarrantur, *ibid.* Processus super eius sanctitate et miraculis auctoritate ordinaria efformati, 488 *a*. Qui a tribunali sacrae Rotae examinantur, *ibid.*, et novi instituuntur, 488 *b*. Ac deinde a sacra Congregatione rituum probantur, *ibid.*, quae ad eius canonizationem procedi posse censet, 489 *a*. Sanctorum albo adscribitur in Basilica Vaticana, 489 *b*.
- Itamaraca provincia in Indiis occidentalibus separatur ab ecclesiâ S. Salvatoris et unitur vicariae de Pernambuco, 274 *b*.
- Itellius Fridericus cardinalis de Zollerem, unus ex praefectis Congregationis de Propaganda Fide, 692 *b*.
- Iubilaeum universale pro ecclesiae necessitatibus a Paulo PP. V indictum, 392 *a*, 434 *a*. Indictum a Gregorio XV, 500 *b*. Concessum specialiter Armenis, 787 *b*.
- Iudices conservatores quo pacto sint eligendi, 597 *a*. Electio, postquam facta fuerit in curia Ordinarii exhibenda, 597 *b*. Electi intra quinquennium mutari nequeant, *ibid.* Quae sit eorum iurisdictio, 598 *a*.
- Iulius PP. II investituram regni Siciliae Ferdinando I Aragoniae regni concedit, 628 *b*.
- Iulius III PP. investituram regni Siciliae concedit Philippo II regi Hispaniarum, 630 *a*.

L

- Ladislaus episcopus Venafranensis Apostolicae Sedis nuncius apud Helvetios, 196 *a* et *b*. Nonnulla statuit ad regularem disciplinam in monasterio monialium Tertiariarum urbis Solodori, *ibid.*
- Laertius Cherubinus confraternitatem Ss. Benedicti et Scholasticae Romae instituit curat, 338 *a*.
- Lelius episcopus Balneoregiensis apud Sigismundum III Poloniae regem Sedis Apostolicae nuncius, 210 *b*. Ipsi data facultas exigendi ab ecclesiasticis regni subsidium regi, *ibid.*
- Leo PP. X venerabilem Philippum Benitium Beatorum albo adscribit, 427 *b* et *seq.* Carolo V imperatori investituram regni Siciliae concedit, 629 *a*.
- Leonardus episcopus Cenetensis, 268 *a*. Monetur, ne quid ab ullo in suae ecclesiae et Sedis Apostolicae praeiudicium tentari sinat, *ibid.*
- Locovariense oppidum, vulgo de Louviois, 636 *a*. Ibi instituta congregatio hospitalis sub regula sancti Francisci, *ibid* et *seq.*
- Lotharingiorum confraternitas sub invocatione Ss. Nicolai et Catharinae, 741 *b*. Ei concessa ecclesia sancti Nicolai in Agone de Urbe, 744 *a* et *seq.*

Louviols (de). *Vide* Locovariense oppidum.

Lovaniensis universitas, 362 *b*. Sixtus PP. IV rectori concessit ius nominandi clericum ad unum beneficium in qualibet dioecesi in dominiis Brabantiae et Flandriae, *ibid.* Leo X artium decano simile privilegium tribuit nominandi unum magistrum artium singulis decenniis, 363 *b*, decrevitque sic provisos praeferrī omnibus, 365 *a*. Hadrianus VI praedicta privilegia confirmavit et delaravit, 365 *b*. Martinus V prohibuit, quominus universitatis membra extra Lovanii moenia ad iudicium vocarentur, 367 *b*. Haec omnia privilegia rata habuit Gregorius XIII, 368 *b*. Ea vero explicat firmatque Paulus PP. V, 370 *a* et *seq.* Qui statuta a visitatoribus a se deputatis edita praecipit observari, 412 *b*.

Ludovicus tituli S. Mariae Transpontinae cardinalis Ludovisius, nepos secundum carnem Gregorii XV, 489 *b* et *alibi*; petit nomine Philippi regis Hispaniarum pro canonizatione B. Isidori Agricolae, *ibid.* Camerarius sanctae Romanae Ecclesiae deputatur, 521 *a*. Ipsi committuntur omnes causae camerales, 521 *b* et *seq.*; et plures facultates tribuuntur, 522 et *seq.* Ferrariensibus facultatem elargitur vectigal imponendi super pecude in territorio eorum comitatus hibernante, 782 *a*. Praeest ecclesiae Bononiensi, 552 *b*.

Ludovicus XI Galliae rex, 301 *b*. Ei concessum ius nominandi ad ecclesias et monasteria Britanniae et Provinciae, 302 *a*.

Ludovicus Petit magister generalis Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis captivorum, 683 *b*. Obtinet confirmationem privilegiorum eidem Ordini, *ibid.*

Ludovisius, *vide* Alexander, et Ludovicus.

Lugdunensi in dioecesi quinque Ursularum monasteria erecta pro puellarum instructione, 445 *b* et *seq.*

M

Magistris caeremoniarum pontificum emolumenta a cardinalibus in sui creatione, atque etiam in obitu solvenda, 431 *b* et *seq.*

Maphaeus cardinalis Barberinus Bononiae legatus concordiam init cum Caesare Estensi duce, 218 *a* et *seq.* 224 *b* et *seq.* Archiepiscopus Nazarenus et Apostolicae Sedis ad Henricum Francorum regem nuncius, 504 *a*. Ei committitur visitatorem Monialium Carmelitarum Discalceatarum Parisiis deputare, *ibid.*

Maranham (de) provincia in Indiis occidentalibus separatur ab ecclesia S. Salvatoris et unitur provinciae de Pernambuco, 274 *b*.

Marcus ab Altaemps in archiepiscopum Salisburgensem electus, 165 *b* et *seq.* Admonetur ne conventiones nonnullas a capitulo in suae iurisdictionis praeiudicium factas recipiat, 168 *a*. Eius electio confirmatur, 173 *b*. Facultas ei concessa consecrationis munus a quolibet suscipiendi episcopo, 178 *a*.

Marcus Antonius cardinalis Gozzadinus, 385 *b*, Causam canonizationis venerabilis Petri de Alcantara refert, *ibid.*

Maria Galliarum regina, 206 *a*. Congregationem Oratorii Iesu Christi erigi curat, *ibid.*

- Mariae** (S.) de Ferrara Beneventanae seu nullius dioecesis monasterium , 746 *b*.
Contra detentores bonorum ipsius decernitur, *ibid*.
- Mariae** (S.) de Montesia *vide* Montesia.
- Mariam** (B.) Virginem in sua Conceptione a peccati originalis macula immunem fuisse, vel e contra, affirmantes haeresis labe notari prohibuit Sixtus Papa IV, 356 *a*. Eiusque Constitutionem innovavit Concilium Tridentinum, 357 *b*. Ac de huiusmodi articulo in popularibus concionibus disserere cavit S. Pius Papa V, *ibid*. Dictorumque Pontificum Constitutiones innovat Paulus V, 358 *a*. Qui addit prohibitionem in actibus publicis asserendi eam fuisse in originali conceptam, 396 *b* et *seq*. Et Gregorius XV hanc Pauli V constitutionem recensuit et confirmavit, 688 *a*; extenditque prohibitionem ad actus privatos, 689 *a*.
- Maronitarum** Patriarcha, 193 *b*. Ipsi tributa Benedictio Apostolica, et data facultas omnes Maronitas benedicendi cum indulgentiarum elargitione, *ibid*.
- Martinus** de Abaurrea suo testamento contulit ad institutionem universitatis Pampilonensis, 593 *a*.
- Matthias** Hungariae rex in imperatorem electus, 175 *a*. Ut novo electo archiepiscopo Salisburgensi praestoletur hortatur, 175 *b*. Ab archiepiscopo Maguntino coronatus, 194 *a*. Eius electio confirmatur a Paulo Papa V, *ibid*. Primariae preces ei concessae, 197 *b*. Constitutiones pro Viennensi universitate editas confirmari petit, 386 *b*. Moritur, 468 *a*.
- Mauri** (S.) Ordinis sancti Benedicti Congregatio in Galliis erecta, 533 *b* et *seq*. Privilegia ei concessa, 536 *a*.
- Maurorum** collegia in regno Valentiae, 277 *b*. Quidam ipsorum redditus assignantur Officio Inquisitionis, *ibid*.
- Maximilianus** Bavariae dux, 30 *a*. Requiritur ut se obliget ad solvendam pensionem Wolfango pro cessione regiminis ecclesiae Salisburgensis, *ibid*.
- Maximus** de Ubaldis monachorum Sylvestrinorum procurator generalis, 401^r *b*. Supplicat et obtinet dari suo Ordini ecclesiam S. Andreae in civitate Auximana, *ibid*.
- Melchior** cardinalis Cleselius archiepiscopus Viennensis, 455 *b*. Ab aula Caesarea arcetur, *ibid*.
- Meldensis** ecclesia Parisiensis suffraganea constituitur, 752 *b*.
- Mercatores** armentorum in Statu Ecclesiastico debeant quotannis vigintiquinque iuvenços ad usum agriculturae nutrire pro centum vaccis, 17 *a*.
- Mercatus**, *vide* Iacobus.
- Mexicanae** dioecesis regulares approbatione Ordinarii indigent ad curam animarum exercendam, 312 *b*. Necnon ad secularium confessiones audiendas, 313 *b*. In cathedrali et dioecesi Mexicana caeremoniale romanum servari iussit Paulus Papa V, 471 *a* et *b*. Clero seculari decernitur praecedentia super clerum regularem, 294 *b* et *seq*.
- Michaël** Nazarenus cardinalis, 4 *b*. Deputatus a Paulo V ad examinandum naturam congregationis Ioannis Dei *ibid*.
- Militia** S. Ioannis Hierosolymitani, 765 *b*. Huius militiae vicarii, cappellani, ceterique ministri omnes ab Ordinariis locorum tamquam Sedis apostolicae delegatis possunt visitari, *ibid*.

- Militiae S. Iacobi de Spatha, de Alcantara et de Calatrava, 747 *a*. Mercatores ad cas non admittendi, 747 *b*.
- Militiae S. Mariae de Montesia et S. Georgii de Alfama, 170 *b*.
- Miniatis (S.) oppidum in civitatem, et ecclesia S. Mariae ac S. Genesii in cathedralem erigitur a Gregorio XV, 760 *b*. Ceterarum ecclesiarum cathedralium iura et privilegia ei asserta, 762 *a*. Archiepiscopo Florentino tamquam metropolitae subiicitur, 763 *b*. Dos episcopo assignata, 762 *a*.
- Minimorum Ordini in conventu Bisuntino philosophiam ac theologiam pro exteris legere inhibetur a Paulo V. 2 *a*. Fratribus huius Ordinis ambitum interdixit idem Paulus, 452 *b*.
- Minorum Conventualium Ordo a sancto Francisco institutus, 385 *a*. Ei conceditur indultum recitandi officium de eodem sancto Francisco semel in mense prima die non impedita, *ibid*. Huius Ordinis fratribus ambitus interdictus, 451 *b*. Collegium sancti Antonii in conventu Melevitano pro illius studentibus instituitur, 477 *b* et *seq*. Collegium sub nuncupatione S. Bonaventurae Pragae erigitur a Gregorio Papa XV, 682 *b*.
- Minorum de Observantia Ordinis fratribus ambitus interdictus, 450 *b*. Constitutiones nonnullas pro regimine Reformatorum Italiae sancivit Gregorius XV, 578 *a* et *seq*. Discalceatis Hispaniae concessit Paulus V ut nova loca possent erigere in Hispania, 650 *a*. Idem concedit Gregorius XV citra montes, *ibid*. Praecedentiae vel paternitates nuncupatae praeter Ordinis constitutiones concessae nemini suffragari decernitur, 785 *a*.
- Missionarii Ordinis Praedicatorum mittuntur ad Armenos, 787 et *seq*.
- Monasteriensis ecclesiae capitulum coadiutorem eligit episcopo, 9 *a*.
- Monialium monasteria, 184 *b* 314 *b*. Licentiae datae mulieribus secularibus in illa ingrediendi et conversandi cum monialibus revocantur, 184 *b*. In iis non admittendae nisi quot ex eorumdem redditibus possint sustentari, 314 *b*. In monasteriis sibi subiectis episcopi auctoritate ordinariâ, in exemptis vero auctoritate Sedis Apostolicae clausuram restituere et conservare debent, 656 *b*.
- Mons Pietatis de Urbe debeat subventionem mille scutorum mutuare veris agricultoribus, 18 *a*.
- Montaltus cardinalis, *vide* Alexander.
- Montesia (S. Mariae de) militia, 170 *b*.
- Montis Senarii Eremitae Ordinis Servorum B. Mariae Virginis, 192 *a*. Quo pacto recipi in eo possint et debeant novitii, *ibid*. Mitigatur a Paulo V ieiunium a Constitutionibus praescriptum in pane et aqua nonnullis cuiuslibet hebdomadae diebus, 192 *b*.
- Montium Pietatis pecuniae in alios usus praeter institutionem absque Sedis Apostolicae licentia non impendendae, 297 *b*.
- Mozambique provincia ab ecclesia Goana seiungitur, 21 *seq*. Et in vicariam perpetuam erigitur, 22 *b*. Quae fuerint vicario facultates attributae, *ibid*. Populus et clerus et vicarius episcopo Goano subsint quoad ea quae sunt ordinis, 25 *a*.
- Mutellae castrum in comitatu Bobiensi ad Cameram Apostolicam pertinens, 19 *a*.

N

- Neapolitanae civitatis et cleri concordia super gabellis, 419 *b* et *seq.*
 Nicolai (S.) in Agone de Urbe ecclesia, 741 *a.* Cura animarum ab ea seiungitur, 743 *a* et confraternitati Lotharingiorum conceditur 744 *a.*
 Nicolai (S.) de Funariis ecclesia parochialis de Urbe, 798 *a.* illi unitur parochialitas ecclesiae S. Andreae de Funariis, *ibid.*
 Nicolaus episcopus Sarsinatensis, 19 *a.* Facultas ipsi conceditur cognoscendi causas tam civiles quam criminales et mixta quorundam castrorum *ibid.* et exemptio a datiorum solutione, 20 *a.*
 Nicolaus PP. V Trevirensis studiorum universitatem erigit, eique nonnulla concedit privilegia, 559 *a* et *seq.* Eidem sex canonicatus ac tres parochiales ecclesias addicit, 561 *b* et *seq.*
 Nicolaus Zambecarius consistorialis aulae advocatus, 680 *b.* Partes illius in canonizatione S. Theresiae, *ibid.*
 Novozamoyscii academia et collegiata ecclesia erectae, 390 *a.* Confirmatae, 390 *b.* Privilegia eis concessa, 391 *a.*

O

- Octavius Bandinus cardinalis episcopus Praenestinus Congregationis Bursfeldensis in Germania Ordinis S. Benedicti protector, 538 *b.* Institutionem hospitii Gregoriani in Urbe pro toto Ordine Benedictino approbat, *ibid.*
 Odoardus Farnesius Parmae et Placentiae dux, 701 *b.* Patrio genere, indole et materna educatione laudatur, 702 *b.* Confalonarius S. R. E. creatur, 703 *a.*
 Odoardus S. Eustachii cardinalis diaconus Farnesius, 266 *a.*
 Oratio quadraginta horarum nuncupata, 576 *b.*
 Ordo Eremitarum S. Augustini, 732 *a.* Provincia Recollectorum Discalceatorum provinciae Castellae a superioritate Eremitarum Calceatorum eximitur, *ibid.*, et ipsa in provinciam Hispaniae sub nuncupatione S. Augustini erigitur, 733 *a.* Priori tamen generali totius Ordinis subiicitur immediate, 733 *a* et *b.* In alias quatuor provincias dividitur sub superioritate vicarii generalis, 734 *b.* Statuta pro earum gubernio edita, 733 *b* et *seq.* Confirmantur a Gregorio XV, 737 *b.* *Vide* Augustini (S.).
 Ordo SS. Trinitatis redemptionis captivorum. Privilegia huic Ordini a diversis Romanis pontificibus concessa confirmat Gregorius XV, 683 *b.*
 Ordo fratrum Praedicatorum, 787 *b.* Ex iis nonnulli in Armeniam ad sacras missiones obeundas mittuntur a Gregorio XV, *ibid.*

P

- Paderbonensi capitulo ut coadiutorem episcopo eligat, 7 *a.*
 Paderbornensis universitas a Theodoro episcopo erecta, 299 *b.* confirmatur a Paulo V, 300 *a.*; et regimini Societatis Iesu subiicitur, *ibid.* Privilegia concessa, 300 *b.*

- Pampilonensis studiorum universitas, 592 *a*; erigitur a Philippo III, 593 *b*. A Philippo IV Hispaniarum rege privilegiis aucta, 594 *a*. A Gregorio XV confirmatur, 594 *b*. Ceterarumque universitatum privilegiis ornatur, *ibid*.
- Pantaleonis (S.) ecclesia in regione Parionis de Urbe, 791 *a*. Cura animarum ab ea abdicatur, 792 *a*. Congregationi Clericorum regularium Matris Dei Scholarum Piarum ecclesia sic libera conceditur, 792 *b*.
- Parisiensis ecclesia, 750 *b*. In metropolitanam erigitur, 751 *a*. Carnotensis, Meldensis, et Aurelianensis ecclesiae ei in suffraganeas assignatae, 751 *b*.
- Paschalis (Ven.) Baylon, Ordinis Minorum sancti Francisci Discalceatorum, Beatorum catalogo a Paulo Papa V adscribitur cum indulto officium de eo recitandi ac celebrandi missam, 431 *a*.
- Paulus Papa V inibet Iesuitis et Minimis publice docere in civitate Bisuntina facultates quae edocenter in universitate Dolensi, 2 *a*. Congregationem fratrum Ioannis Dei veram Religionem esse declarat, 3 et *seq*. Episcopo Paderbonensi coadiutorem eligi vult, 7 *a*, 8 *a*. Item episcopo Monasteriensi, 9 *a*. Provinciam de Pernambuco in Indiis occidentalibus disiungit ab ecclesia S. Salvatoris et in vicariam perpetuam erigit 10 *a* et *seq*. Provinciam de Mozambique in Indiis orientalibus ab ecclesia Goana separat et in vicariam perpetuam erigit, 20 *a* et *seq*. Instituit congregationem annonae et grasciae, 15 *b* et *seq*. Agriculturam in Statu Ecclesiastico promovet, 15 *b*. Eamque exercentium privilegia renovat et auget, 17 *a*. De castris Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei plura statuit, 19 *b*, 27 *b* et *seq*. Licentias concessas in Hispaniis legendi ac retinendi libros prohibitos revocat, 25 *a*. Cessionem regiminis Wolfgangi archiepiscopi Salisburgensis admittit, et novam electionem curat, 30 *b* et *seq*. Iterum, 165 et *seq*., 172 et *seq*. Confirmat Constitutiones Congregationis Oratorii a B. Philippo Nerio in Urbe fundatae 36 *b* *seq*. et prohibet alias domus sub eodem titulo fundari 58 *a*, 182 *b*. Urbis tribunalia reformat, 58 *b* et *seq*. Taxas praefinit notariorum et aliorum officialium Urbis, 111, *a* et *seq*. Regi Poloniae concedit subsidium ab ecclesiasticis solvendum, 169 *b*. Confirmat concordiam initam inter regem Hispaniarum et universitatem oppidi de Onda Dertusensis dioecesis, 170 *b* et *seq*. Confirmat venditionem castri Vallisclusae in comitatu Venayssino in favorem Clarae de Perusiis, 179 et *seq*. Licentias monialium monasteria ingrediendi quibusvis concessas revocat, 184 *b*. Urbem Romam variis aedificiis ornatur, 185 *b*, et aquarum foecunditate ditatur, 186 *a*. Aquam Paulam in eam inducit, *ibid*. Congregationem pro ea conservanda instituit, 187 *a*. Protectorem dictae Congregationis cardinalem Burghesium deputat, 187 *b*. Congregationis iurisdictionem et facultates praescribit 188 *a*. Visitatores aquaeductus deputat, 188 *b*. Dotem assignat, 189 *a*. Prioratus hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani in Anglia et Hibernia unit magistratui dicti Ordinis, donec regnum Angliae ad unitatem Ecclesiae catholicae redierit, 190 *b*. Ordini servorum B. Mariae concedit recipere novitios, 192 *a*, et mitigat ieiunium, 192 *b*. Maronitarum Patriarchae donat apostolicam benedictionem, 193 *b*. Confirmat electionem et coronationem imperatoris Matthiae, 194 *a*, et ei tribuit ius precum primariarum, 197 et *seq*. Moniales Tertii Ordinis sancti Francisci in Helvetia reformat, 196 *b*, admonet Senatum Solodori ut decreta

observari faciat, *ibid.* Aliàs ex Ordine Carmelitarum congregationem Hispaniae et Italiae univerrat, 199 *b*; postea revocat, *ibid.* et seminarium in Urbe instituit dicti Ordinis Congregationis Italiae pro christianae fidei propagatione, 200 *a*. Statuit doctores collegii Borromaei et conservatores bibliothecae Ambrosianae debere esse ecclesiasticos, 201 et *seq.* Collegium Hibernorum Ulyssiponense eximit a iurisdictione Ordinarii, 204 *b*. Instituit Congregationem Oratorii I. C. D. N. in regno Franciae a Petro de Berulle fundatam, 206 et *seq.* Regi Poloniae subsidium praebet solvendum ab ecclesiasticis 210 *b* et 256 *b*. Decreta de habita clericali et clausura monialium et observatione Concilii Tridentini in dioecesi Leodiensi in Germania confirmat, 211 et *seq.* Confirmat erectionem Congregationis presbyterorum secularium in Ecclesia S. Laurentii in Damaso de Urbe, 213 et *seq.* Concordiam cum Caesare Estensi super confinibus castrorum Roffenii et Montis Turturis a Bononiensibus initam confirmat, 217 *b* et *seq.* Aliamque concordiam super aquis Panarii, 224 *b* et *seq.* Confirmat privilegia universitatis studii Cracoviensis, 222 *b*. Cenetensis ecclesiae iura tuetur, 241 et 268 *a* et *seq.* Concordiam inter communitates Citernei Status Ecclesiastici et Monterchi in dominio magni ducis Hetruriae pro reparandis alluvionibus fluminum Cerfonis et Rivianelli initam confirmat, 249 *b* et *seq.* Decreta sancit super fabrica novae Ripettae ad ornatum Urbis et mercatorum quietem 258, *a* et *seq.* Nuncium apostolicum ad Sabaudiae ducem constituit iudicem causarum in quibusdam locis, 262 *b* et *seq.* Reformat scrutinium in electionibus Ordinis eremitarum S. Augustini, 264 et *seq.* Concedit ecclesiam S. Pantaleonis de Urbe Congregationi clericorum secularium B. Mariae, 266 *a*. Rituale romanum in sacramentorum administratione servandum publici iuris fieri curat, 267 *a*. Provincias de Peraiba, Itamaraca et Riogrande in Indiis occidentalibus unit provinciae de Pernambuco, 271 *b* et *seq.* Quosdam redditus ex collegiis Maurorum regni Valentiae assignat Officio Inquisitionis eiusdem regni, 277 *b* et *seq.* Confirmat concordiam inter regem catholicum et clerum Castellae et Legionis super solutione subsidii, 281 *a* et *seq.* Renovat Constitutiones Clementis VIII super electione assistentium Ordinis Eremitarum S. Augustini, 289 *b* et *seq.* Clero seculari civitatis Mexicanae decernit praecedentiam super clerum regularem 294 *b* et *seq.* Decretum Concilii Constantiensis de non inferendo manus tyrannis confirmat, 296 *a*. Prohibet pocunias Montium Pietatis ad alium usum distrahi, 297 *a*. Clericis regularibus S. Pauli Decollati praescribit modum admittendi novitios, 298 *a* et *seq.* Approbat institutionem universitatis Paderbonensis sub regimine Societatis Iesu, 299 et *seq.* Regi Franciae tribuit ius nominandi ad ecclesias et monasteria Britanniae et Provinciae 302 *a*. Confirmat litteras magni magistri pro militibus linguae Provinciae hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, 303 *b* et *seq.* Statuit contra ecclesiasticos locantes bona haereticis in dominio archiducis Austriae, 309 *a*. Decreta nonnulla a Veneto Senatu in praeiudicium iuris patriarcham Aquileiensem spectantis super castris sancti Danielis et sancti Viti lata irritat, 310 *a*; item datum macinae super eis impositum, 437 *b*, et in urbe Cenetensi, 444 *b*. Archiepiscopo civitatis Regum indulget differre ad duodecim annos celebrationem concilii provincialis, 311 *b*. Regulares dioecesis Mexicanae subiicit

Ordinariis quoad curam animarum et confessiones secularium 312 et 313. Praescribit observari numerum statutum in monasteriis monialium regni Portugalliae 315 *a*. Sacellum in Basilica Liberiana erigit, 315 *b*: *Vide* Burghesiorum sacellum. Clementis Papae VIII monumentum in eo ponit, 317 *b*. Instituit Confraternitatem christifidelium utriusque sexus sub invocatione Ss. Benedicti et Scholasticae de Urbe cum facultate liberandi unum quotannis ex damnatis capitaliter, 338 *a* et *seq.* Statuit quatuor adolescentes Ruthenos in collegio Graeco de Urbe educari, 340 *a* et *seq.* Caeremonias a Ruthenis servandas declarat, 341 *a* et *seq.* Definit Ruthenos episcopos ordinari posse assistentibus latinis, et vicissim, 342 *a*. Poenas et confiscationes in Statu Ecclesiastico solvendas camerae apostolicae ex Constitutione Sixti V, 343 *a* et *seq.* Definit de gubernio monasteriorum monachorum ecclesiasticorum Ordinis S. Benedicti per abbates aut priores, 345 *b* et *seq.* Unam Congregationem Cisterciensem, Aragoniae et Navarrae sub obedientia abbatis generalis Cistercii erigit, 347 et *seq.* Congregationem doctrina christiana Avenionensem cum Congregatione Somaschae unit, 354 et *seq.* Innovat Constitutiones Sixti IV et Pii V de Conceptione B. M. V., 356 *b* et prohibet quominus in actibus publicis asseratur eam fuisse in peccato conceptam, 396 *b* et *seq.* Moniales ne solvant propinas superioribus monasteriorum, 359 *b* et *seq.* Contra ambitus fratrum Caelesti-
norum, 360 *b*, item Minorum, 450 *b* et Minimorum, 452 *b*. Revocat privilegia universitatis studii Lovaniensis, 362 *b* et *seq.* Confirmat Constitutiones Eremitarum S. Augustini Congregationis Siciliae et ipsius unionem Congregationi Italiae, 377 *b* et *seq.* Congregationem fratrum Ioannis Dei in veram religionem erigit, 379 *b* et *seq.* et ipsius Constitutiones approbat, 386 *a* et *seq.* Irritat suas litteras quibus demandaverat Congregationi clericorum secularium B. Mariae opus erudiendi et docendi pauperes scholares, 383 *a* et erigit specialem Congregationem Paulinam pauperum Matris Dei scholarum piarum, 383 *b* et *seq.* Minoribus Conventualibus indulget semel in mense recitare officium S. Francisci, 385 *a*. Confirmat statuta universitatis studii Viennensis, 387 *a* et *seq.* Confirmat erectionem academiae et ecclesiae collegiatae in oppido Novozamoyiskio Chelmensis dioecesis, 389 *b* et *seq.* Iubilaeum universale pro ecclesiae necessitatibus indicit, 392 *a* et *seq.* et 434 *a* et *seq.* Prohibet ecclesiasticis dominii Venetorum solvere gabellam impositam absque licentia Sedis Apostolicae, 395 *b*. Sylvestrinis concedit privilegia, 398 *a* et *seq.* et monasterium ecclesia S. Andreae in civitate Auximanâ, 400 *b* et *seq.* et B. Sylvestrum Cuzolinum Sanctorum abbatum numero adscribit, 401 *a*. Acta nonnulla a iudicibus laicis in regno Lusitaniae contra ecclesiasticam immunitatem attentata irritat, 405 *b*, et illos deinde absolvit dummodo revocent iudicata, 415 *b* et *seq.* Concordiam inter forum ecclesiasticum et laicale Status Mediolanensis super causis ad utrumque spectantibus initam, 407 *b* *seq.* confirmat, 410 *b*. Fratribus Capuccinis crucem propriam deferre possint tueretur, 411 *b* et *seq.* Universitatis studii Lovaniensis rectori praecipit ut observet decreta edita a visitoribus apostolicis, 412 *b*. Sixti V et Clementis VIII constitutiones de bonis in Statu Ecclesiastico in forenses, castris vero, aliisque iurisdictionalibus nullimode alienandis confirmat, explicatque, 413 *a* et *seq.* Confirmat statuta confraterni-

- tatis coquorum in ecclesia Ss. Vincentii et Anastasii de Urbe 416 *b* et *seq.* Nuncio committit visitationem dioecesis Bambergensis, 417 *b.* Approbat concordiam inter clerum et homines civitatis Napolitanae super vectigalibus, 420 *a* et *seq.* Visitationem indicit ecclesiarum monasteriorum et aliorum locorum piorum in toto ducatu Sabaudiae, 422 *a* et *seq.* Ecclesiasticis regni Castellae imponit subsidia extraordinaria regi pro defensione religionis, 424 *a* et *seq.* Beatificatio Ven. Thomae a Villanova, 426 *a* et 453 *b.* et Ven. Philippi Benitii, 427 *a* et *seq.* Statuit emolumenta magistris caeremoniarum et aliis officialibus sacri cardinalium collegii, 432 *a* et *seq.* Ferdinando regi Hungariae concedit facultatem militarem Ordinem Matris Dei instituendi, 438 *b* et *seq.* Declarat et praefinit iurisdictionem Ordinariorum in fratres Congregationis Ioannis Dei, 440 *a* et *seq.* Concedit episcopo Lugdunensi facultatem instituendi Ursulinas pro instructione puellarum, 445 *b* et *seq.* Venerabilem Paschalem Baylon, Ordinis Minorum S. Francisci Discalceatorum, Beatorum numero adscribit, 431 *a* et *seq.* Et officium diei, ac missam de eo permittit celebrari, *ibid.* Venerabilem quoque Franciscum Xaverium e societate Iesu inter Beatos adnumerat, 454 *b* et *seq.* Ferdinandum imperatorem absolvit a censuris ad cautelam, 455 *b* et *seq.* Decimas a mensa episcopali Plocensi in Polonia separat et adiungit mensae capitulari pro augmento distributionum, 456 *b* et *seq.* Decimas sex super omnibus fructibus beneficiorum et pensionibus ecclesiasticis Italiae imponit, 459 *a* et *seq.* Moniales Discalceatas de Monte Carmelo Bisuntinae dioecesis oppidi de Liege eximit a curâ archiepiscopi Bisuntini et superiorum Carmelitarum, 464 *a* et *seq.* Indultum recitandi officium de B. Paschali Baylon extendit ad clerum totius Hispaniae, 466 *b* et *seq.* Electionem Ferdinandi II in Imperatorem Romanorum confirmat, 468 *a.* Eique primarias preces concedit, 472 *a* et *seq.* Constitutiones fratrum eremitarum S. Augustini Congregationis Italiae confirmat, 470 *a* et *b.* Archiepiscopo Mexicano mandat ut caeremoniale romanum introducat in sua dioecesi, 471 *a* et *seq.* Instituit collegium S. Antonii de Patavio pro studentibus fratrum Minorum Conventualium S. Francisci, 477 *b* et *seq.* Imponit decimam in regno Germaniae ab ecclesiasticis uno anno solvendam, 479 *a* et *seq.*
- Paulus Æmilius** archiepiscopus Amalphitanus, Apostolicae Sedis in regno Neapoli nuncius, 420 *a.*
- Peraiba** (de) provincia separatur ab ecclesiâ S. Salvatoris, 274 *a* et unitur provinciae de Pernambuco, 274 *b.*
- Pernambuco** (de) provincia in Indiis Occidentalibus ab ecclesia Sancti Salvatoris dismembratur et in vicariam perpetuam erigitur, 9 *seq.* Vicarii facultates quae sint, 11 *b.* Populus et clerus et ipse vicarius illius provinciae subiiciuntur episcopo S. Salvatoris in his quae sunt ordinis, 13 *b.* Eidem uniuntur provinciae de Peraiba, Itamaraca et Riogrande et de Maranhã, 274 *b.*
- Petrus** (de) Berulle, presbyter Parisiensis, 206 *b.* Ei committitur cura erigendi Congregationem Oratorii Iesu Christi, 207 *a,* et in praepositum generalem illius deputatur, 207 *b* cum facultate alias huiusmodi Congregationes erigendi, 208 *a,* quae a Parisiensi dependere debeant, 208 *b.* Ipsi etiam illiusque successoribus commissa fuit cura monialium Carmelitarum Discalceatarum in regno Franciae, 505 *a* et *b.*

- Petrus Osorius de Toledo** Status Mediolanensis gubernator pro rege Hispaniarum, 407 *a*. Petit et obtinet confirmationem a Paulo V concordiae inter forum archiepiscopale et seculare, *ibid*.
- Petrus** frater maior Congregationis fratrum Ioannis Dei in regnis Hispaniarum, 4 *a*; petit a Paulo V revocari litteras Clementis VIII, et fratres admitti ad professionem vere religiosam, 4 *b*.
- Petrus** episcopus Saonensis Sedis Apostolicae nuncius apud Carolum Emanuele Sabaudiae ducem, 422 *a*. Ei committitur, ut episcopum Gebennensem deputet in visitatorem generalem ecclesiarum et monasteriorum ducatus Sabaudiae, *ibid*.
- Petrus Maronitarum patriarcha**, 193 *b*. Data ei facultas populo papalem benedictionem impertiendi, *ibid*.
- Petrus** cardinalis Aldobrandinus congregationis Iesuatorum protector, 812 *a*.
- Petrus** (Ven.) de Alcantara Ordinis Minorum strictioris observantiae Discalceatorum, 685 *a*. Sacrorum rituum congregationis decretum de eo canonizando, *ibid*. Gregorius XV indulget, ut missa de eo celebrari, et officium recitari a fratribus Ordinis Minorum possit, 685 *b*.
- Petrus** cardinalis Valerius, 692 *b*. Unus ex primis praefectis Congregationis de Propaganda Fide, *ibid*.
- Philippus** (Ven.) Benitijs Beatorum albo adscriptus per Leonem X, 428 *b*. Indultumque datum fratribus Ordinis servorum B. Mariae eius festum celebrandi, *ibid*.; lectiones propriae de Beato approbantur a Paulo V, 429 *a*. Indultum extenditur ad civitatem Florentinam, 430 *a*, et ad Tudertinos cives eius officium celebrandi, 427 *a*.
- Philippus II** Hispaniarum rex investituram regni Siciliae a Iulio PP. III impetrat, 630 *a*.
- Philippus III** Hispaniarum et Portugalliae rex, 10 *a*. Provinciam de Pernambuco, ut spiritualibus incolarum indigentis consulatur, in vicariam perpetuam erigi curat, 10 *b*. Atque etiam provinciam de Mozambique, 21 *b*. Tamquam administrator militiae de Montesia concordiam init cum universitate oppidi de Onda, 171 *a*. Ei conceditur indultum quaedam extraordinaria subsidia ab ecclesiasticis regni Castellae ad sexennium percipiendi, 424 *b*. Venerabilem Paschalem Baylon Beatorum albo adscribi curat, 466 *b*. Atque etiam beatum Isidorum Agricolam inter Sanctos referri, 488 *a*. Universitatem studii generalis Pampilonensem erexit, 593 *b*, et privilegiis cumulavit, 594 *a*. Instat pro canonizatione B. Theresiae, 678 *b*.
- Philippus IV** rex Hispaniarum Pampilonensem universitatem studiorum confirmari petit a Gregorio XV, 594 *a*. Pontifex erigit, eique nonnulla privilegia elargitur, 594 *b*. Ei facultatem concessit Gregorius XV nonnullas pecunias ab ecclesiasticis regni Siciliae donativi loco accipiendi, 600 *a seq*. Investituram regni Siciliae a Gregorio XV obtinet, 631 *b*. Instat pro beatificatione Venerabilem Petri de Alcantara 685 *b*. Subsidium ducentorum millium aureorum ei conceditur ab ecclesiasticis persolvendum pro defensione Indiarum orientalium ab haeticorum, infideliumque invasionibus, 697 *b seq*. Aliud quoque subsidium centum millium ducatorum ab ecclesiasticis regni Galitiae persolvendum pro fabricandis navibus ad defensionem orarum marittimarum,

- 715 *b*. Eidem facultas conceditur statuta pro militia S. Iacobi de Calatrava et Alcantara reducendi ad formam statutorum S. Iacobi de Spata, 753 *b*. Nec non conferendi officia Ordinis militaris *del Tuison* extra capitulum generale eiusdem militiae, 779 *a*.
- Philippus Nerius (B.) Romae Congregationem Oratorii instituit, 58 *a*, 182 *b*.
- Pius PP. IV. Constitutio ipsius de emolumentis persolvendis in creatione et obitu cardinalium magistris caeremoniarum, 433 *a* et *seq.* Ipsius constitutio contra sacerdotes sollicitantes ad turpia poenitentes recensetur, confirmatur et ampliat, 229 *a* et *seq.*
- Pius PP. V universitatem Bisuntinam erigit, 1 *a*; et postea supprimit, 1 *b*, 2 *a*; missale et breviarium romanum edendum curat, 266 *b*.
- Poloniae clero subsidium regi imponitur, 546 *b*.
- Pompeius S. Albinæ Arrigoni cardinalis, 4 *b*. Deputatur a Paulo V pro examine congregationis Ioannis Dei, *ibid.*
- Pontificis Romani electio quomodo sit facienda praescribit Gregorius XV, 619 *b seq.* Tribus tantum modis Papam eligi posse decernit, 620 *b*. Nemo se ipsum eligere potest, *ibid.* Pro inclusiva duae ex tribus suffragiorum partes excedendae, *ibid.* Forma iuramenti a cardinalibus praestandi, *ibid.* De schedulis earumque inscriptionibus et signis, *ibid.* A cardinalibus infirmis quomodo danda sint suffragia, 622 *b*. De scrutatorum electione, secreto servando, schedulisque comburendis, *ibid.* et *seq.* *Cetera ad hanc materiam spectantia vide in Constitutione xli Gregorii XV.* Caeremoniae, ritusque in eius electione servandi, 662 *a* et *seq.* *Cetera vide in Const. lxi eiusdem Gregorii XV.* Illius cappellani, quibus fruuntur privilegiis, 801 *b.* et *seq.* Et episcopi eius cappellae assistentes, 720 *b*.
- Presbyteri etiam regulares non possunt confessiones audire, nisi parochiale beneficium habeant, aut ab episcopo approbentur, 656 *b*.
- Propaganda (de) fide congregatio cardinalium instituitur a Gregorio XV, 690 *b* et *seq.* Huic annulorum cardinalitiorum pretium addicitur, 693 *b* et *seq.* Eius litterae et scripturae *gratis* expediendae, 767 *a*.
- Prosper Fagnanus congregationis concilii segretarius, 661 *b*.
- Putei castrum in comitatu Bobiensi ad Cameram Apostolicam pertinere decernitur 28 *a* et *b*.

R

- Raynutius Farnesius Parmae et Placentiae dux Alexandri filius et paternarum virtutum aemulator, 702 *a*.
- Regulares exercentes curam animarum in Mexico approbatione ad id indigent Ordinarii, 312 *b*. Nec non ad confessiones secularium audiendas, 313 *b*. In iis, quae ad dictam curam, et sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi et correctioni episcopi dioecesani subsunt, 657 *a*. Suis in ecclesiis praedicare non possunt, nisi petita prius ab episcopo benedictione, 657 *b*. In aliis vero ecclesiis praedicare si voluerint, ab eodem episcopo licentiam debent obtinere, *ibid.*

- Rez (de) cardinalis. Ipsi committitur cura Monialium Reformatarum S. Benedicti in regno Franciae, 508 *a*. Praesul Parisiensis 535 *a*; sub eius auspiciis Congregatio S. Mauri reformationem incepit, *ibid.* et protector eiusdem Congregationis noviter erectae deputatur, 536 *b*.
- Riogrande provincia separatur ab ecclesia S. Salvatoris et unitur provinciae de Pernambuco, 274 *b* et *seq.*
- Rituale Romanum, 266 *b*. A Paulo Papa V emendatum, 267 *a*.
- Robertus cardinalis Ubaldinus, 692 *b*. Unus ex primis prefectis Congregationis de Propaganda Fide, *ibid.*
- Rodolphus Romanorum Imperator, 124 *a*; obitus ipius, *ibid.*
- Romericomontis oppidum et ecclesia sancti Petri ibi instituta, 602 *a*. Eius canonicis facultas data monasticam emittendi professionem, *ibid.* Iis vero, quae huiusmodi professionem emisierint, canonicatus conferendos esse decrevit Gregorius XV, 603 *a*.
- Rotae Romanae Auditorium, 67 *a*. Hoc tribunal reformavit Paulus PP. V, *ibid.*
- Rutheni, 340 *a*. Quatuor Rutheni adolescentes semper collegio Graeco admittendi, *ibid.* Proprii ritus observantia eis concessa, 341 *a*. Episcopi Rutheni consecrationis munus accipere possunt adsistentibus episcopis latinis, et viceversa, 342 *a*.

S

- Sarsinatensis ecclesiae directum dominium in castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei, 19 *a*. Sed alto dominio Sedis Apostolicae ea subesse decernitur, 27 *b* *seq.*
- Saulius cardinalis, *vide* Antonius.
- Scholarum Piarum opus ad pauperes erudiendos in Urbe a Paulo V, 243 *a*; demandatur congregationi clericorum B. Mariae, 243 *b*. Deinde congregationi Matris Dei Scholarum Piarum, 383 *b* et *seq.*
- Scipio cardinalis Burghesius, 187 *b*. Congregationis Aquae Paulae praefectus et protector, *ibid.* Deputatur protector hospitalis dementium de Urbe, 800 *b*. Ipsius facultates definiuntur, *ibid.*
- Sebastianus Fabrini magister generalis monachorum Sylvestrinorum, 401 *b*.
- Secretario S. Collegii emolumenta a cardinalibus in sui electione, atque etiam in obitu persolvenda, 432 *b*.
- Servorum B. M. V. Ordo, 192 *a*. In Eremo Montis Senarii quo pacto recipi possint ac debeant novitii, *ibid.* Mitigatum hisce eremitis fuit a Paulo V ieiunium in pane et aqua a constitutionibus ipsius certis diebus praescriptum, 192 *b*. Eis concessum indultum recitandi officium de B. Philippo Benitio, 428 *a*, et officium B. M: singulis diebus sabbati non impeditis, 429 *a*.
- Sigismundus III Poloniae rex bellum contra Moscos parat, 169 *a*. Data ei facultas peculiare subsidium sibi ab ecclesiasticis regni oblatum recipiendi, 169 *b*, 256 *a*, 546 *b*.
- Signaturae gratiae et iustitiae tribunal a Paulo Papae reformatum, 59 *a*.

- Sixtus PP. IV nonnullos canonicatus et parochiales ecclesias universitati studiorum Trevirensi unit, 363 *b* et *seq.*
- Sixtus PP. V universitatem Bisuntinam erigi permisit, 1 *a.* Omnia hospitalia Iohannis Dei in unam Congregationem redegit et provincias distinxit, 4 *a.* Eius constitutio super poenis et confiscationibus in Statu ecclesiastico solvendis Camerae Apostolicae confirmatur 343 *a.* Item eius constitutio de non alienandis bonis et iuribus in Statu Ecclesiastico, 413 *a.* Collegium S. Bonaventurae de Urbe pro studiis fratrum Minorum Conventualium instituit, 478 *a.*
- Societas Iesu. Non licet illi in collegio Bisuntino philosophiam ac theologiam pro exteris legere, 2 *a.* Collegium Paderbonense a Theodoro episcopo erectum, illi Societati committitur, 299 *b.* Ibique universitas studii generalis instituitur, quae illius regimini subiicitur, *ibid.* Quot lectores in Viennensi universitate philosophiam vel theologiam lecturi sint admittendi, 387 *b.* Societati indultum, concessit Gregorius XV officium ac missam celebrandi de B. Aloysio Gonzaga 604 *a.* Collegium Elborensense Societati Iesu commissum ab Henrico Portugalliae infanti et cardinali, 610 *a.*; in illoque postea instituta studiorum universitas, et praeposito generali ipsius Societatis subiecta, 610 *b* et *seq.* Domus et collegia ipsius in regnis Sinarum et Iaponiae decimas parochisolvere non tenentur, 753 *b.* Collegium Castoriense ab Henrico Bourbonio Condacae principe erectum illi committitur, 770 et *seq.*
- Solodori Senatus admonetur ut nuncii apostolici decreta faciat observari, 196 *b.*
- Somaschae congregationi unitur congregatio clericorum Doctrinae Christianae Avenione instituta, 354 *a.* Quibus legibus et conventionibus, *ibid.*
- Sortilegi quibus poenis sint coercendi, 796 *b.*
- Status Ecclesiasticus, 343 *a.*, 413 *a.*, 718 *a.* Bona et iura ad ipsum pertinentia non possunt alienari, 413 *a.* A quibus, et quibus in casibus, frumenta ab eo extrahi possint, 718 *a.*
- Sylvester (B.) Cuzolinus, nobilis Auximanus, virtutibus et miraculis clarus, 400 *b.* Cui inter cetera B. Mater Dei Filium suum in Eucharistia porrexit, 401 *a.* A Clemente PP. VIII Martyrologio Romano adscriptus et a Paulo V in Sanctorum abbatum numerum relatus, *ibid.* Congregationem monachorum Sylvestrinorum fundat, *ibid.*
- Sylvestrinorum monachorum congregatio Ordinis S. Benedicti ab Innocentio PP. IV approbata, 400 *a.* Ei conceditur ecclesia S. Andreae in civitate Auximana, 401 *b.* Ei communicantur Mendicantium Ordinum privilegia, 398 *b.* Cum nonnullis restrictionibus, 399 *a.*
- Sylvius Albergatus nomine Sedis Apostolicae concordiam init cum Caesare Estensi duce Mutinae super confinibus castrorum Roffenii et Montis Turturis, 218 *a.*

T

Taxa servanda a notariis et aliis officialibus tribunalium Urbis praescripta per Paulum PP. V, 111 *a.* Taxa notariorum camerae et apostolicae et sigilli camerarii, 111 *b.* Taxa notariorum civilium Urbis, Burgi et aliorum tribunalium,

- 119 *a.* Taxa notariorum aulitoris camerae, 122 *a.* Taxa notariorum Rotae, 126 *a.* Taxa archivii, 128 *b.* Taxa notariorum causarum criminalium, camerae, gubernatoris, vicarii, senatoris et iudicis Burgi, 130 *b.* Taxa notariorum Capitolii, 135 *a.* Taxa notarii magistrorum viarum, 142 *b.* Taxa notarii Ripae, 146 *b.* Taxa Ripettae, 149 *b.* Taxa notarii Hebraeorum, 153 *b.* Taxa custodum carcerum, 156 *a.*; et baroncellorum et executorum, 158 *a.*
- Tertiariarum Ordinis S. Francisci monasterium Solodori in Helvetia reformatur, 196 *b.*
- Theodorus episcopus Paderbonensis, 7 *a.* Ut coadiutorem assumat monetur, 8 *b.* Universitatem studiorum Paderbonensem erigit, 298 *a.*
- Theresia (B.), 673 *a.* Eius ortus, ac parentum genus, 674 *b.* In monasterio sanctae Mariae de monte Carmelo monasticam professionem emittit, *ibid.* Eius virtutes, 675 *a.* et *seq.* Miraculis clara, 676 *a.* et *b.* Eius obitus, 677 *a.* Quibus rebus per plures probatis processus, 679 *a.* et *b.* Sanctarum catalogo adscribitur, 680 *a.*
- Thomas (Ven.) a Villanova Beatorum albo adscriptus, 426 *a.* Eius officium recitandi, missamque celebrandi, indultum fratribus Ordinis Eremitarum sancti Augustini regni Valentiae et capitulo ecclesiae cathedralis Valentinae, *ibid.* Deinde universis fratribus Eremitis regnorum Hispaniarum ac presbyteris secularibus et regularibus oppidi de Villanova concessit Paulus PP. V, 453 *a.*; et ad universum Eremitarum Ordinem extendit Greg. XV, 520 *a.*
- Thomas Zamoyski edita a Ioanne patre pro academia et collegiata ecclesia Novozamoyscensi, quas erexerat, statuta petit confirmari, 390 *b.*
- Trevirensis studiorum universitas instituta a Iacobo de Sinch archiepiscopo, 559 *a.* A Nicolao PP. V confirmata, auctaque privilegiis, *ibid.* Ei sex canonicatus ac tres parochiales ecclesias addixit Nicolaus Papa V, 561 *b.* *seq.* A Gregorio XV praedicta omnia confirmantur, 571 *b.*
- Tribunalium Urbis reformatio per Paulum PP. V, 58 *b.* De signatura gratiae et iustitiae, 59 *a.* De camerario et camera apostolica, 60 *b.* De gubernatore Urbis, eiusque tribunali, 62 *b.* De auditore camerae apostolicae, 63 *b.* De auditorio Rotae 67, *a.* De capitolio et eius officialibus, 69 *b.* De iurisdictione in Hebraeos, 71 *b.* De curia Sabellorum et Turris Nonae, 72 *a.*; Ripae et Ripettae, 72 *b.* De iudiciis criminalibus et iis quae ad ipsos pertinent, 73 *a.* De iudiciis in causis civilibus, 77 *a.* De sportulis, 80 *a.*; Commissariis, 80 *b.*; Advocatis pauperum et fisci, 82 *a.*; Pauperum procuratoribus, 82 *b.*; Fisci procuratore et substitutis, *ibid.*; Advocatis, procuratoribus et sollicitatoribus, 85 *a.*; Notariis, 86 *a.* De registris extractibus et exemplis seu copiis, 97 *b.*; cursoribus et mandatariis, 100 *b.*; baroncellis et exequentibus, 103 *b.* Carceribus, carceratis, eorumque visitatoribus et custodibus, 104 *b.* De facultatibus visitatorum carcerum, 107 *b.* Protomedico et aromataris, 109 *a.* Taxa a notariis et officialibus horum tribunalium servanda, 111 *a.* *Vide* Taxa.
- Tridentina Synodus neminem confessiones audire posse decrevit, nisi ab Ordinariis locorum approbetur, 656 *b.* Regulares vero curam animarum exercentes eisdem Ordinariis subiecit, *ibid.* Regulares autem alienis in ecclesiis predicare iis contradicentibus vetavit, 657 *a.*

- Tudertina civitas, 427 *a*. Petit posse celebrari officium B. Philippi Benitii, *ibid*.
 Ibi sacrum eius corpus quiescit et miraculis illustratur, 428 *a*.
 Tuison (del) aurei velleris Ordo vel Societas militaris, 779 *a*.
 Tyrannis inferre manus non licet, 296 *a*.

U

- Ulyssipone erectum collegium Hibernorum, 204 *b*: *vide* Hibernorum collegium.
 Ursularum monasterium in civitate Burdegalensi post Paulum V erectum 446 *a*.
 Et alia quinque in dioecesi Lugdunensi erecta per episcopum Lugdunensem, *ibid*. Huiusmodi monialium institutum puellas christianos mores et suo sexui convenientia exercitia docere, *ibid*. Privilegia eis concessa, 447 *a*. Nonnullas constitutiones eis praescribit Paulus PP. V, 447 *b*.

V

- Vallis Clusae castrum in comitatu Venayssino, 179 *a*. In feudum Clarae de Perusiis conceditur, *ibid*. *et seq*.
 Venetiarum senatus, 437 *b* et 444 *b*. Datium macinae imposuit in castris S. Danielis et S. Viti, 437 *b*; et in civitate Cenetensi, 444 *b*; ambo irritantur a Paulo V, *ibid*.
 Venetis concessae decimae pro bello contra Turcas parando, 708 *b*.
 Viennensis Ordo S. Antonii de S. Antonio reformatur, 519 *b*. *Vide* Antonii (S).
 Viennensis universitas studiorum erecta, 387 *a*. Statuta pro lectoribus in ea admittendis edita, *ibid*. A Paulo Papa V confirmata, 388 *b*.
 Viti (S.) castrum, Concordiensis dioecesis, *vide* Aquileiensis.

W

- Wignacour (de) *vide* Alophius.
 Wolfgangus archiepiscopus Salisburgensis, a nuncio apostolico in suam potestatem recipiendus et ad cessionem regiminis suae ecclesiae admittendus, 30 *b* et *seq*.

INDEX ALPHABETICUS PONTIFICUM

Paulus V hoc in tomo habet con-
stitutiones .

CLIX.

Gregorius hoc in tomo habet con-
stitutiones

CXII.

IDEM CHRONOLOGICE DISPOSITUS

Paulus V Anno 1611
Gregorius XV » 1621

pag. 1
 » 483

INDEX INITIALIS

A

Accepimus, nec sine animi, 196.
Ad apostolatus nostri audientiam, 167.
Ad audientiam apostolatus, 405.
Ad ea, per quae universitatum, 222.
Ad ea, per quae christifideles, 382.
Ad Ecclesiae Romanae regimen, 701.
Ad militantis Ecclesiae, 507.
Admonemur pastoralis officii, 450.
Admonemur pastoralis officii, 451.
Admonemur pastoralis officii, 452.
Ad personam tuam, quam, 705.
Ad Romanum Pontificem spectat, 27.
Ad sacram Beati Petri sedem, 345.
Ad sacram beati Petri Sedem, 731.
Ad uberes fructus, quod, 749.
Ad uberes et suaves fructus, 780.
Ad uberes et suaves fructus, 786.
Ad Westphaliae provinciae, 164.
Aeterni Patris Filius, 619.
Aliàs a felicis recordationis Paulo, 520.
Aliàs a felicis recordationis, 602.
Aliàs a felicis recordationis Paulus, 650.
Aliàs a felicis recordationis, 758.
Aliàs a nobis emanarunt, 714.
Aliàs cum civitas Cenetensis, 268.
Aliàs dilecto filio nobili puero, 223.
Aliàs felicis recordationis, 192.
Aliàs felicis recordationis Sixtus, 298.

Aliàs per nos, accepto quod, 202.
Aliàs per nos accepto, quod clericos, 256.
Aliàs, postquam felicis recordationis, 190.
Aliàs, postquam felicis recordationis, 240.
Aliàs nos, ad lites et differentias, 768.
Aliàs pro parte dilecti filii, 201.
Aliàs pro parte dilectorum, 419.
Aliàs pro parte dilectorum, 466.
Aliàs supplicationibus, 359.
Apostolatus officium, nullo, 757.
Apostolatus officium nobis, 779.
Apostolatus officium, meritis, 818.
Apostolicae Sedis consueta, 172.
Apostolicae Sedi per abundantia, 266.
Apostolici muneris sollicitudo, 687.

C

Caelestis Patris providentia, 592.
Christifidelium quorumlibet, 266.
Christifidelium quorumlibet, 36.
Circumspecta Romani Pontificis, 510.
Circumspecta Romani Pontificis, 720.
Consuevit Romanus Pontifex, 555.
Cum ad uberes fructus, quos, 604.
Cum aliàs felicis recordationis, 551.
Cum aliàs felicis recordationis, 719.
Cum, bono publico et ad Urbis, 258.
Cum civitas Cenetensis pro, 270.
Cum dilecti filii, praepositus, 58.
Cum dilecti filii, praepositus, 182.

Cum inter multiplices, 766.
 Cum nonnulli Romani Pontifices, 301.
 Cum nos pridem electionem, 178.
 Cum nos nuper generali, 111.
 Cum nuper ecclesiae Salisburgensis, 30.
 Cum post aliquos declaratione, 162.
 Cum post factum de persona, 197.
 Cum post factam de persona, 472.
 Cum, sicut accepimus, ad, 210.
 Cum, sicut accepimus a felicis, 552.
 Cum, sicut accepimus, olim, 610.
 Cum, sicut accepimus, dilecti, 167.
 Cum, sicut accepimus, dilectus, 824.
 Cum, sicut accepimus, dum, 168.
 Cum, sicut accepimus, licentiae, 25.
 Cum, sicut accepimus, tu pro, 211.
 Cum, sicut accepimus, tu pro, 212.
 Cum, sicut accepimus, tu pro, 213.
 Cum, sicut accepimus, nuper, 160.
 Cum, sicut accepimus, nuper, 165.
 Cum, sicut accepimus, nuper, 166.
 Cum sicut ad nostram, 309.
 Cum, sicut ad nostram notitiam, 395.
 Cum, sicut charissimus in, 753.
 Cum, sicut charissimus in, 577.
 Cum, sicut dilectus filius, 746.
 Cum, sicut ex litteris venerabilis, 412.
 Cum, sicut maiestas tua, 455.
 Cum, sicut maiestatis tuae, 779.
 Cum, sicut nobis innotuit, 544.
 Cum venerabilis frater modernus, 437.
 Cum venerabilis frater modernus, 444.
 Cupientes ad animarum salutem, 278.
 Cupientes ad animarum salutem, 417.
 Cupientes lites et differentias, 554.
 Cura dominici gregis, 296.
 Cura dominici gregis per, 296.

D

Debitum pastoralis officii nobis, 456.
 Decet Romanum Pontificem, 340.
 Decet Romanum Pontificem, 662.
 Divina disponente elementia, 173.
 Domini nostri Iesu Christi, 385.
 Domini nostri Iesu Christi, 427.

Domini nostri Iesu Christi, 430.
 Domini nostri Iesu Christi, 789.
 Dominus ac Deus noster excelsus, 434.
 Dum ad sacram beati Petri Sedem, 741.

E

Ea quae pro congregationum, 385.
 Ecce tribulationes appraehenderunt, 392.
 Ecclesiae Salisburgensis, 36.
 Ecclesiarum praelatos illisque, 19.
 Ecclesiarum praelatos, praesertim, 552.
 Ex commissa nobis desuper, 262.
 Ex debito pastoralis officii, 465.
 Exigit creditum nobis desuper, 738.
 Ex incumbenti nobis desuper, 618.
 Ex iniuncto nobis apostolicae, 647.
 Ex iniuncto nobis desuper, 170.
 Ex iniuncto nobis desuper, 217.
 Ex iniuncto nobis desuper, 224.
 Ex iniuncto nobis desuper, 249.
 Ex iniuncto nobis desuper, 354.
 Ex iniuncto nobis desuper, 519.
 Ex iniuncto nobis desuper, 800.
 Ex iniuncto nobis desuper, 730.
 Eximii atque singulares fructus, 717.
 Eximius maiestatis tuae, 715.
 Ex maiestatis tuae litteris, 169.
 Exponi nobis nuper fecerunt, 294.
 Exponi nobis nuper fecerunt, 377.
 Exponi nobis nuper fecit, 747.
 Exponi nobis nuper fecit, 765.
 Exponi nobis nuper fecisti, 471.
 Exponi nuper fecisti quod, 546.
 Exponi nobis nuper fecisti, 600.
 Expositum nobis nuper fuit, 407.
 Ex supremae maiestatis, 588.

F

Fides et diligentia magistrorum, 431.

G

Grata familiaritatis obsequia, 801.
 Gratiae divinae premium, 175.

H

Hodie electionem de persona, 176.
 Hodie electionem de persona, *ib.*
 Hodie electionem de persona, 177.
 Hodie electionem dilecti filii, *ib.*
 Honor laudis et cultus, 686.
 Hodie per alias nostras in, 32.
 Hodie per alias nostras, 587.
 Humilibus piorum christifidelium, 179.
 Hodie siquidem electionem, 174.

I

Immensa et investigabilis, 483.
 Immensae bonitatis creator, 315.
 Iniuncti nobis apostolici muneris, 727.
 Iniuncto nobis apostolici, 683.
 Inscrutabili Dei providentiâ, 656.
 Inscrutabili divinae provvidentiae, 690.
 In sede beati Petri, 185.
 In sede Principis Apostolorum, 426.
 In sede Principis Apostolorum, 430.
 In sede Principis Apostolorum, 454.
 In sede Principis Apostolorum, 603.
 In sede Principis Apostolorum, 685.
 In supereminenti militantis Ecclesiae, 271.
 In specula militantis Ecclesiae, 459.
 In supereminenti Apostolicae Sedis, 299.
 In supereminenti Apostolicae Sedis, 386.
 In supereminenti Apostolicae Sedis, 477.
 In supereminenti Apostolicae Sedis, 554.
 In supereminenti militantis, 10.
 In supereminenti militantis, 21.
 In supereminenti Sedis Apostolatus, 682.
 In supremâ beati Petri Sede, 342.
 In supremâ militantis Ecclesiae, 697.
 In supremo apostolatus solio, 342.
 In supremo apostolatus solio, 453.
 In supremo apostolatus solio, 608.
 In supremo apostolatus solio, 627.
 In supremo apostolicae Sedis, 769.
 Inter multiplices pastoralis officii, 812.
 Inter pastoralis officii curas, 243.
 Inter pastoralis nostrae, 7.
 Inter universa opera divinae, 445.

M

Maiestatis Ecclesiae regimini, 583.
 Militantis Ecclesiae regimini, 478.
 Militantis Ecclesiae regimini, 579.
 Militantis Ecclesiae regimini, 581.
 Militantis Ecclesiae regimini, 740.
 Monialium quieti, quae carnalia, 184.

N

Nomine charissimi in Christo, 277.
 Nuper nobis emanarunt litterae, 264.

O

Officii pastoralis cura, 9.
 Omnipotens Sermo Dei, 673.
 Omnipotentis Dei Salvatoris nostri, 795.
 Onerosa pastoralis officii cura, 297.
 Onerosa pastoralis officii cura, 311.
 Onerosa pastoralis officii cura, 422.
 Onerosa pastoralis officii sollicitudo, 577.
 Onerosa pastoralis sollicitudinis, 314.
 Orthodoxae fidei conservandae, 423.

P

Pastorale munus, quod in, 413.
 Pastoralis nostra sollicitudo, 263.
 Pastoralis officii cura, nos, 15.
 Pastoralis officii cura, meritis, 183.
 Pastoralis officii cura, meritis licet, 204.
 Pastoralis officii, quam omnibus, 308.
 Pastoralis officii cura nobis, 347.
 Pastoralis officii nobis, 652.
 Pastoralis officii nobis divinitus, 785.
 Pastoralis officii, quo divina, 411.
 Pastoris aeterni, qui pro regis, 337.
 Pastoris aeterni, qui pro regis, 787.
 Personarum omnium sub militari, 303.
 Pias christifidelium confraternitates, 416.
 Pias christifidelium confraternitates, 789.
 Piis catholicorum regum, 245.
 Piis catholicorum regum votis, 813.
 Postquam Dominus, in cuius, 572.
 Praestantia dilecti filii, 547.
 Pridem uniformandis, 643.

Pro excellenti praeminentiâ, 760.
 Pro nostri pastoralis muneris, 213.
 Pro nostro munere in his, 280.
 Provisionis nostrae debet, 289.
 Provisionis nostrae debet, 292.

Q

Quoniam fraternitatis tuae, 193.
 Quoniam nemo debet assumere, 360.
 Quoniam res ecclesiasticae, 34.

R

Redde maiestati tuae has, 652.
 Redemptor noster unigenitus, 8.
 Regimini universalis Ecclesiae, 362.
 Regis aeterni Iesu Christi 628.
 Regimini universalis Ecclesiae, 790.
 Regimini universalis Ecclesiae, 819.
 Regimini universalis Ecclesiae, 796.
 Regis pacifici, quamquam nullo, 356.
 Religiosorum virorum, 398.
 Romani Pontificis, qui regis, 194.
 Romani Pontificis providentia, 199.
 Romani Pontificis, qui in terris, 468.
 Romani Pontificis beati Petri, 708..
 Romani Pontificis providentia, 718.
 Romanum decet Pontificem, 520.
 Romanum decet Pontificem, 693.
 Romanus Pontifex circa, 3.
 Romanus Pontifex, in supremâ, 14.
 Romanus Pontifex circa sacrarum, 379.
 Romanus Pontifex ex supremo, 439.
 Romanus Pontifex in speculâ, 706.

S

Sacri apostolatus ministerio, 312.
 Sacri apostolatus ministerio, 389.
 Sacri apostolatus ministerio, 438.
 Sacri apostolatus ministerio, 470.
 Sacri apostolatus ministerio, 533.
 Sacri apostolatus ministerio, 576.
 Sacri apostolatus ministerio, 650.
 Sacrosantae Romanae Ecclesiae, 206.
 Sacrosantae militantis Ecclesiae, 709.
 Salvatoris nostri Iesu Christi, 537.
 Sanctissimus Dominus noster, 396.
 Sanctissimus Dominus noster, 688.
 Sanctissimus in Christo Pater, 596.
 Sanctorum virorum, qui, dum, 400.
 Sedes Apostolica, pia mater, 415.
 Sedis Apostolicae circumspecta, 192.
 Sedis Apostolica quae consuevit, 754.
 Sedula Romani Pontificis, 1.
 Sincerae fidei et devotionis, 781.
 Solet circumspecta Romani, 341.
 Supernâ dispositione, cuius, 635.

U

Universalis Ecclesiae regimini, 313.
 Universali Ecclesiae regimini, 558.
 Universi agri dominici, 58.
 Universi dominici gregis, 729.
 Universi orbis Ecclesiae, 750.
 Ut charissimus in Christi filius, 574.
 Ut urgentibus necessitatibus, 35.

INDEX RUBRICARUM

PAULUS V.

- CLXXV. Inhibetur Iesuitis et fratribus Ordinis Minimorum Bisuntinae civitatis, ne facultates in Universitate studii generalis oppidi Dolae eiusdem Bisuntinae dioecesis legi solitas, in dicta civitate doceant, nisi pro suis respective religiosis, *pag.* 1.
- CLXXVI. Declaratur, fratres Congregationis Ioannis Dei, in regnis Hispaniarum, tria vota substantialia, et quartum serviendi infirmis in suis hospitalibus emittere, et sub regulâ sancti Augustini, Ordinariorumque correctione et obedientiâ degere debere, verosque propterea religiosos et regulares esse censendos, 3.
- CLXXVII. Mandat capitulo ecclesiae Paderbornensis, ut ad electionem coadiutoris cum futurâ successione procedat in regimine et administratione dictae ecclesiae, 6.
- CLXXVIII. Episcopo Paderbornensi: in idem argumentum, 7.
- CLXXIX. Capitulum ecclesiae Monasteriensis hortatur, ut archiepiscopo coadiutorem eligat, 9.
- CLXXX. Provincia de Pernambuco in Indiis Occidentalibus disiungitur ab ecclesiâ sancti Salvatoris, et in vicariam perpetuam erigitur, *ibid.*
- CLXXXI. Declarat, collectas exigendas esse, ubi sita sunt possidentium bona, non autem in loco eorum domicilii, 14.
- CLXXXII. Institutio Congregationis pro ubertate annonae et grasciae, in Sedis Apostolicae temporali ditione, et in Urbe potissimum curanda, ultra Congregationem cardinalium a Sixto V erectam; et concessio pri-

- villegiorum agriculturam exercentibus, 13.
- CLXXXIII. Episcopo Sarsinatensi conceditur facultas cognoscendi omnes causas tam civiles, quam criminales et mixtas vertentes inter subditos castrorum Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei in prima, secunda et tertia instantiis, 19.
- CLXXXIV. Dismembratio provinciae de Mozambique ab ecclesia Goana, eiusque erectio in vicariam perpetuam, 20.
- CLXXXV. Clericis et laicis regnorum Hispaniarum interdicitur, quominus libros haereticorum legant, revocatis omnibus licentiis aliàs concessis, 23.
- CLXXXVI. Declaratur castra Ceulae, Mutellae, Cerfolii, Fenoculi et Putei ad supremum Sedis et Camerae Apostolicae dominium pertinere, 27.
- CLXXXVII. Facultas nuncio ad praepositum, decanum et capitulum ecclesiae Salisburgensis, admittendi cessionem regiminis dictae ecclesiae cum certis conditionibus, 30.
- CLXXXVIII. Conditiones apponendae in admissione cessionis Salisburgensis ecclesiae, 32.
- CLXXXIX. Facultas nuncio Salisburgensi admittendi cessionem regiminis dictae ecclesiae cum conditionibus sibi benevisis, 34.
- CXC. Facultas nuncio ad capitulum Salisburgensem admittendi cessionem regiminis ecclesiae Salisburgensis, et archiepiscopum ab eiusdem ecclesiae vinculo absolvendi, 35.
- CXCI. Facultas capitulo et canonicis ecclesiae Salisburgensis deveniendi ad electionem, seu postulationem novi archiepiscopi, 36.
- CXCII. Confirmatio Constitutionum Congregationis Oratorii a beato Philippo Nerio in Urbe fundatae: et prohibitio, ne quaevis Congregatio Constitutiones sub denominatione dicti beati Philippi promulgare, aut eiusdem instituti domos in Urbe instituere possit, *ibid.*
- CXCIII. Prohibet, quominus domus, vel congregationes sub titulo sancti Philippi Nerii erigantur sine facultate praepositi et congregationis Romanae, 58.
- CXCIV. Reformatio tribunalium Urbis, eorumque officialium, *ibid.*
- § I. De signatura Gratiae et Iustitiae, 59.
- § II. De camerario et camera apostolica, 60.
- § III. De gubernatore Urbis et eius tribunali, 62.
- § IV. De auditore camerae et eius tribunali, 63.
- § V. De auditorio Rotae, 67.
- § VI. De Capitolio et eius officialibus, 69.
- § VII. De Iurisdictione in Hebraeos, 71.
- § VIII. De curia Sabellorum et Turris Nonae, 72.
- § IX. De curia Ripae et Ripettae, *ibid.*
- § X. De iudicibus criminalibus Urbis et pertinentibus ad eos, 73.
- § XI. De iudicibus in causis civilibus, 77.
- § XII. Communia iudicum omnium tam civilium quam criminalium, 79.
- § XIII. De sportulis seu propinis, 80.
- § XIV. De commissariis, *ibid.*
- § XV. De advocatis pauperum et fisci, 82.
- § XVI. De pauperum procuratoribus, *ibid.*
- § XVII. De fisci procuratore et substitutis, *ibid.*
- § XVIII. De advocatis, procuratoribus et sollicitatoribus, 85.
- § XIX. De notariis tribunalium Urbis, 86.

- § XX. De registris, extractibus et exemplis seu copiis, 97.
- § XXI. De cursoribus et mandatariis, 100.
- § XXII. De baroncellis et exequutoriis, 103.
- § XXIII. De carceribus et carceratis, et eorum visitoribus et custodiis, 104.
- § XXIV. De facultatibus visitorum carcerum, 107.
- § XXV. De protomedico et aromataris, 109.
- CXCV. Taxa notariorum et officialium Urbis, 111.
- § I. Taxa notariorum reverendae camerae apostolicae, et solutionis sigilli illustrissimi domini cardinalis camerarii, *ibid.*
- II. Taxa notariorum civilium gubernatoris Urbis, vicarii burgi, et aliorum tribunalium non habentium propriam taxam, 119.
- § III. Taxa notariorum auditoris Camerae, 122.
- § IV. Taxa notariorum Rotae, 126.
- § V. Taxa archivii, 128.
- § VI. Taxa notariorum causarum criminalium gubernatoris, auditoris camerae, vicarii, senatoris ac iudicis burgi, 130.
- § VII. Taxa notariorum curiae Capitoli, 135.
- § VIII. Taxa notarii magistrorum viarum, 143.
- § IX. Taxa notarii et aliorum officialium Ripae, servanda etiam coram praeside in quacumque instantia, 146.
- § X. Taxa servanda in curia Ripetae tam in prima, quam in secunda instantia per iudicem, notarium, et alios officiales dictae Curiae, etiam coram praeside, 149.
- § XI. Taxa notarii Hebraeorum, 153.
- § XII. Ordine e tasse da osservarsi dalli guardiani delle carceri, 156.
- § XIII. Ordini e tasse per li barigelli ed esecutori, 158.
- CXCVI. Declaratio constitutionis super reformatione tribunalium Urbis, nuper editae, 160.
- CXCVII. Sequitur declaratio eiusdem reformationis quoad aromatarios Urbis, 162.
- CXCVIII. Facultas nuncio Coloniensi conferendi beneficia in mensibus Sedi Apostolicae reservatis in Westphalia et districtu oppidi Aquisgrani Leodiensis dioecesis, Romano Imperio vacante, 164.
- CXCIX. Facultas nuncio ad praepositum, decanum, capitulum et canonicos ecclesiae Salisburgensis inquirendi de fide, vita et moribus Marci electi ipsius ecclesiae Salisburgensis archiepiscopi, 165.
- CC. Facultas nuncio Salisburgensi suspendendi quaedam statuta a capitulo et canonicis ipsius ecclesiae Salisburgensis edita, 166.
- CCI. Monetur archiepiscopus electus Salisburgensis, ne quaedam pacta, seu conventiones per capitulum et canonicos Salisburgenses initas, aut iuramento firmatas, observet, 167.
- CCII. Mandatum eidem electo archiepiscopo super eadem, *ibid.*
- CCIII. Committitur nuncio apostolico, ut iuramentum a capitulo Salisburgensi praestitum pro observatione praedictorum statutorum relaxet, 168.
- CCIV. Sigismundo III Poloniae regi facultas conceditur recipiendi subsidium ab ecclesiasticis regni sponte oblatum pro bello contra Moschos, 169.
- CCV. Confirmatio concordiae initae inter regem catholicum administratorem Militiae B. Mariae de Montesia, et praeceptorem de Onda, ac univer-

- sitatem oppidi de Onda Dertusensis dioecesis super quadam iurisdictione, 170.
- CCVI. Marcus Siticus ab Altaemps electus archiepiscopus Salisburgensis a quibuscumque censuris absolvitur, 172.
- CCVII. Confirmatio electionis Marci Sitici ab Altaemps in archiepiscopum Salisburgensem, 173.
- CCVIII. Episcopos suffraganeos hortatur, ut electo Salisburgensi obsequium et obedientiam praestent, 174.
- CCIX. Ad Matthiam imperatorem in idem argumentum, 175.
- CCX. Capitulo Salisburgensi in idem argumentum, 176.
- CCXI. In idem argumentum clero Salisburgensi, *ibid.*
- CCXII. In idem argumentum populo Salisburgensi, 177.
- CCXIII. Vassallis ecclesiae Salisburgensis, ut electo debita servitia et iura exhibeant, 177.
- CCXIV. Marco Sitico electo Salisburgensi facultas conceditur munus consecrationis a quocumque sibi beneviso episcopo suscipiendi, 177.
- CCXV. Confirmatio venditionis castri Valisclusae in comitatu Venayssino favore Clarae de Perusiis, 179.
- CCXVI. Prohibitio alias domos Romae erigendi sub denominatione Congregationis Oratorii, 182.
- CCXVII. Seminarium anglicanum in oppido Matriti Toletanae dioecesis eximitur a iurisdictione archiepiscopi, et immediate subiicitur Sedi Apostolicae, 183.
- CCXVIII. Revocatio omnium licentiarum monasteria monialium ingrediendi, aut cum eis conversandi, mulieribus haecenus concessarum, 184.
- CCXIX. Erectio congregationis, et deputatio officialium super Aquae Paulae et illius aquaeductus cura et administratione in alma Urbe, 185.
- CCXX. Unio prioratuum Angliae et Hiberniae, ac baiulivatus Aquilae hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani magistratui dicti hospitalis, donec regnum Angliae ad unitatem ecclesiae catholicae redierit, 190.
- CCXXI. Facultas deputatorum a capitulo conventuali eremi montis Senarii, Ordinis fratrum Servorum beatae Mariae Virginis, recipiendi novitios; et mitigatio ieiunii in pane et aqua, pro quarta feria cuiuslibet hebdomadae adventus et quadragesimae, 191.
- CCXXII. Pro eisdem Servis B. M. supradicta mitigatio ieiunii in pane et aqua, 192.
- CCXXIII. Apostolica benedictio ad Petrum patriarcham Maronitarum Antiochenum, facultasque ei tributa omnes catholicos Maronitas benedicendi, cum indulgentiarum elargitione, 193.
- CCXXIV. Confirmatio electionis et coronationis Matthiae in regem Romanorum, 194.
- CCXXV. Senatus Solodori admonetur, ut quaedam decreta per nuncium apostolicum apud Helvetios ad disciplinam regularem in monasterio monialium tertii Ordinis sancti Francisci inducendam edita, executioni curet demandari, 196.
- CCXXVI. Matthiae Romanorum regi in imperatorem electo primariae preces, seu ius ad beneficia ecclesiastica primo vacatura nominandi, conceduntur, 197.
- CCXXVII. Erectio seminarii sub invocatione sancti Pauli in Urbe, fratrum Carmelitarum Discalceatorum congregationis Italiae, pro christianae fidei propagatione, 199.
- CCXXVIII. Statuitur omnes collegii docto-

- res et Ambrosianae bibliothecae conservatores ex ecclesiasticorum coetu esse eligendos, 201.
- CCXXIX. Contra monachos sancti Bernardi congregationis Cisterciensium Italiae, dignitates et officia ipsius congregationis, conquisitis extra eam favoribus, ambientes, eorumque complices et fautores, nec non contra superiores, eosdem in electionibus favores attendentes, 202.
- CCXXX. Collegium Hibernorum Ulissypinae erectum eximitur a iurisdictione Ordinarii, et Sedi Apostolicae subiicitur, 204.
- CCXXXI. Institutio Congregationis piorum sacerdotum Oratorii Iesu Christi Domini Nostri nuncupandae, in regno Franciae, ab Henrico episcopo Parisiensi, et Maria Francorum regina ad restituendam augendamque fidem catholicam promotae, 205.
- CCXXXII. Facultas nuncio Poloniae concedendi clero dicti regni facultatem subsidium regi praestandi pro eisdem regni necessitatibus, 210.
- CCXXXIII. Committitur nuncio Apostolico inferioris Germaniae, ut nonnulla decreta quoad tonsuram et habitum clericalem per ipsum edita pro dioecesi Leodiensi curet observari, 211.
- CCXXXIV. Eadem commissio quoad similia decreta super monialium clausura, 212.
- CCXXXV. Sequitur similis commissio quoad decreta edita pro observatione sacri Concilii Tridentini in eadem Leodiensi dioecesi, 213.
- CCXXXVI. Confirmatio erectionis Congregationis presbyterorum secularium in ecclesia sancti Laurentii in Damaso de Urbe a cardinale Montalto institutae, 213.
- CCXXXVII. Confirmatio concordiae inter universitates locorum Roffeni et montis Turturis, Bononiensis et Mutinensis respective dioecesium, super differentiis et controversiis circa fines exortis, 217.
- CCXXXVIII. Confirmatio privilegiorum universitatis studii generalis civitatis Cracoviensis, 222.
- CCXXXIX. Regi Hispaniarum conceditur facultas amovendi et deputandi administratorem in temporalibus abbatiae seu monasterii sanctae Mariae de Alcobatia Ulyxbonensis dioecesis, illaesa remanente facultate deputandi administratorem in spiritualibus nuncio concessa, 223.
- CCXL. Confirmatio instrumenti concordiae initae super finibus et aquis inter civitates Bononiensem et Mutinensem, 224.
- CCXLI. Mandat subditis episcopatus Cenetensis ne contra sua, et Clementis VIII decreta, aliquid in praeiudicium ecclesiae Cenetensis, et auctoritatis ecclesiasticae, audeant attentare, 240.
- CCXLII. Regimen et administratio scholarum in alma Urbe ad pauperes gratis erudiendos institutarum, et ubicumque instituendarum congregationi clericorum secularium beatae Mariae perpetuo demandatur: ipsaque Congregatio beatae matris Dei de cetero nuncupari decernitur, 243.
- CCXLIII. Quae sint facultates cappellani maioris, et cappellanorum cappellae regis catholici Hispaniarum, 245.
- CCXLIV. Confirmatio concordiae seu transactionis inter universitates terrarum Citerinae et Monterchi, Status Ecclesiastici et magni ducis Hetrueriae respective pro reparandis alluvionibus fluminum Cerfonis et Rivanelli, initae, 249.
- CCXLV. Facultas nuncio Poloniae indul-

- gendi ecclesiasticis, ut alterum regi subsidium conferre possint, 256.
- CCXLVI.** Concessiones et decreta super fabrica novae Ripettae e conspectu ecclesiae sancti Hieronymi Illyricorum de Urbe pro bono publico. Urbis ornatu, nec non quiete et securitate mercatorum, aliorumque negotiantium, 257.
- CCXLVII.** Deputatio nuncii apostolici apud Sabaudiae ducem in iudicem omnium causarum in secunda instantia durante quinquennio prorogationis in locis Montanarii, Filetri, Lombardonis et sancti Benigni, abbatiae nuncupatae sancti Benigni, Ordinis sancti Benedicti, provinciae Taurinensis, 262.
- CCXLVIII.** Declaratio super reformatione scrutinii in superiorum electionibus, Ordinis Eremitarum S. Augustini, 263.
- CCXLIX.** Declaratio dictae constitutionis, 264.
- CCL.** Concessio usus perpetui ecclesiae sancti Pantaleonis de Urbe facta Congregationi Clericorum secularium B. Mariae¹, 265.
- CCLI.** Publicatio ritualis Romani in administratione sacramentorum, aliisque ecclesiasticis functionibus, in violata servandi, 266.
- CCLII.** Monetur episcopus Cenetensis, ne quid ab ullo, in suae ecclesiae et Sedis Apostolicae praeiudicium, attentari patiatur, aut consensum praestet, 267.
- CCLIII.** Vicariis generali et foraneo, auditoribus, aliisque officialibus episcopi Cenetensis praecipitur, ne aliquid in ecclesiae Cenetensis, Sedis Apostolicae, et ecclesiasticae auctoritatis praeiudicium innovent, minusque ab aliis innovari consentiant, seu permittant, 270.
- CCLIV.** Unio provinciarum de Peraiba, Itamaraca et Rio Grande provinciae de Pernambuco in Indiis Occidentalibus, 271.
- CCLV.** Dismembratio nonnullorum reddituum ex collegiis Maurorum regni Valentiae, qui officio Inquisitionis eiusdem regni adscribuntur, 277.
- CCLVI.** Facultas nuncio in partibus inferioris Germaniae visitandi civitatem et dioecesim Maguntinam, 278.
- CCLVII.** Confirmatio concordiae inter regem catholicum et clerum regnorum Castellae et Legionis super solutione subsidii ducentorum et quinquaginta millium ducatorum eidem regi praestandi, 280.
- CCLVIII.** Renovatio constitutionis Clementis Papae VIII circa officium duorum assistentium prioris generalis Ordinis Eremitarum S. Augustini, una cum earum declarationibus, 289.
- Sub eadem die innovatio alterius constitutionis Clementis VIII, 292.
- Declaratio circa praedictam priorem Clementis VIII constitutionem cardinalis Ordinis protectoris consulto eodem Pontifice, 293.
- Decretum Capituli generalis Ordinis Eremitarum S. Augustini, Reineti anno Domini mœciii, praesidente illustrissimo ac reverendissimo D. D. Octavio sanctae Romanae Ecclesiae cardinali Bandino celebrati, circa officium duorum assistentium, 294.
- CCLIX.** Clero seculari civitatis Mexicanae, totiusque regni Novae Hispaniae in Indiis ubique competit praecedentia super clerum regularem, etiam in propriis ecclesiis et conventibus quorumcumque regularium, 294.
- CCLX.** Confirmatio decreti Concilii Constantiensis contra asserentes, licere inferre manus tyrannis, 296.
- CCLXI.** Prohibitio de pecuniis Montium

¹ Desumpta ex Const. c (CIII) Greg. XV.

- pietatis Status Ecclesiastici ad alium quam ab eorum erectione destinatum usum, absque Sedis Apostolicae licentiâ, quoquo modo disponendi, 297.
- CCLXII. Quae servare debeant clerici regulares Congregationis S. Pauli Decollati in admittendis novitiis ad habitum et professionem religionis, 297.
- CCLXIII. Institutio studii generalis in collegio per Theodorum episcopum Paderbonensem et sacri imperii principem, ad catholicae fidei ac bonarum artium profectum, in civitate Paderbonensi erecto, sub regimine Societatis Iesu, cum privilegiorum et gratiarum elargitione, 299.
- CCLXIV. Ludovico regi christianissimo conceditur ad sui vitam indultum nominandi ad ecclesias et monasteria Britanniae et provinciae Provinciae, 301.
- CCLXV. Confirmatio litterarum magni magistri et quorundam capitulorum in consilio dicti magni magistri factorum pro fratribus militibus Linguae Provinciae hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, 303.
- CCLXVI. Constitutio contra ecclesiasticos locantes bona haereticis in dominio archiducis Austriae, 308.
- CCLXVII. Cassatio et annullatio decretorum, legum et ordinationum in praedictum ecclesiae et patriarchae Aquileiensis factorum super datis et cognitione causarum in castris sancti Danielis et sancti Viti Aquileiensis et Concordiensis respective dioecesis, 309.
- CCLXVIII. Indultum archiepiscopo civitatis Regum concilii provincialis celebrationem ad annos duodecim differendi, 311.
- CCLXIX. Statuitur regulares exercentem curam animarum in dioecesi Mexicana approbandos ad id esse ab archiepiscopo, 312.
- CCLXX. Simile decretum de regularibus ab eodem archiepiscopo approbandis ad secularium confessiones audiendas, 313.
- CCLXXI. Mandat collectori apostolico Portugalliae, ut, iuxta formam a Sacro Concilio Tridentino praescriptam, in omnibus et singulis monasteriis monialium eiusdem regni eum tantum numerum ab archiepiscopis et episcopis denuo praefigi ac imposterum conservari curet, qui ex redditibus propriis eorundem monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis congrue possit sustentari, abusus propinarum tollat, et constitutionem Pii V super prohibitione egressus Monialium e monasteriis observari curet, 314.
- CCLXXII. Erectio capellae Burghesianae in basilicâ sanctae Mariae Maioris de Urbe et ad illam translatio sacrae imaginis gloriosissimae Virginis Mariae, cum prioratus, capellaniarum et clericatum, ac iurispatronatus institutione, annuorumque reddituum assignatione et cardinalis protectoris iurisdictione, 315.
- CCLXXIII. Institutio confraternitatis utriusque sexus christifidelium in alma Urbe, sub invocatione Ss. Benedicti et Scholasticae de Nursia, cum indulgentiarum elargitione, et quotannis unum ex capitali poena damnatis liberandi facultate, 337.
- CCLXXIV. Quod de cetero perpetuis futuris temporibus quatuor adolescentes nationis Ruthenae, et iis videlicet, qui ad unitatem sanctae Matris Ecclesiae redierunt, in collegio Graeco de Urbe recipi et admitti valeant, 340.
- CCLXXV. Declaratio circa ritus et coe-

- remonias ab episcopis et clero Ruthenis observandas, 341.
- CCLXXVI. Statutum super susceptione muneris consecrationis pro episcopis Ruthenis, 342.
- CCLXXVII. Confirmatio et declaratio constitutionis Sixti V super poenis et confiscationibus, quae fiunt in Statu ecclesiastico, illarumque solutione camerae apostolicae debita et forma de caetero perpetuo servanda, 342.
- CCLXXVIII. Decernitur, monasteria congregationis monachorum Caelestinorum Ordinis sancti Benedicti, observata reddituum quantitate, per abbates, aut priores gubernari, in eisque et non in alis illorum membris familiam constituit, 343.
- CCLXXIX. Institutio congregationis monachorum Ordinis Cisterciensis, in regnis Aragoniae, Valentiae, Maioricarum et principatu Cathaloniae et regno Navarrae, sub perpetua tamen obedientia abbatis et capituli generalis Cistercii, 347.
- CCLXXX. Unio congregationis clericorum doctrinae christianae in civitate Avenionis institutae congregationi clericorum Somaschae, sive sancti Maioli Papiensis, una cum capitulorum inter easdem congregationes initorum approbatione, 353.
- CCLXXXI. Innovatio constitutionum a Sixto IV et Pio V de Conceptione Beatae Mariae Virginis editarum. Impositioque maiorum poenarum in trasgressores, et locorum Ordinariis et haereticae pravitatis inquisitoribus puniendos, 356.
- CCLXXXII. Confirmatio decreti collectoris generalis spoliolum in regno Portugalliae, quo cavetur, quominus moniales propinas superioribus monasteriorum solvant in emissionem professionis, 359.
- CCLXXXIII. Inhibitio, ne monachi Ordinis S. Benedicti, congregationis Caelistinorum, dignitates, gradus et officia, saeculari favore et illicitis viis procurent, pluribus in eos, eorumque fautores poenis indictis, 360.
- CCLXXXIV. Revocatio, abrogatio, annullatio, novaque concessio privilegiorum nominandi ad beneficia in civitate et dioecesi Leodiensi pro universitate studii generalis oppidi Lovaniensis, Mechliniensis dioecesis, 362.
- CCLXXXV. Confirmatio nonnullarum constitutionum, seu ordinationum fratribus Eremitis Sancti Augustini congregationis Siciliae, pro feliciore eiusdem gubernio editarum. Nec non approbatio unionis ipsius congregationis praedicto Ordini antea factae 377.
- CCLXXXVI. Congregatio fratrum Ioannis Dei in Italia pridem instituta et hospitalia Germaniae, Galliae et Poloniae in veram religionem eriguntur sub tribus votis substantialibus et quarto de iuvandis infirmis, sub regula sancti Augustini, 379.
- CCLXXXVII. Erectio Congregationis clericorum pauperum Matris Dei scholarum piarum ad pauperes scholares pie et absque ullo premio docendos et erudiendos, 382.
- CCLXXXVIII. Quod fratres Minores conventuales Ordinis S. Francisci semel in mense, prima die non impedita alio festo novem lectionum, officium de ipso S. Francisco, prout recitatur in die festo eiusdem, recitare possint et valeant, 385.
- CCLXXXIX. Confirmatio constitutionum religionis fratrum Ioannis Dei Ordinis sancti Augustini, 385.
- CCXC. Confirmatio quorundam statutorum universitatis studii generalis Viennensis, 386.

- CCXCI. Confirmatio erectionis accademiae et collegiatae Ecclesiae in oppido de Novazamoyiskio Chelmensis dioecesis, 389.
- CCXCII. Iubilaei indictio ad divinam opem pro Ecclesiae necessitatibus implorandam, 392.
- CCXCIII. Praeceptum omnibus ecclesiasticis tam secularibus, quam regularibus civitatis et Domini reipublicae Venetiarum, ne quamdam collectam, seu gabellam ipsis absque Sedis Apostolicae licentiâ impositam, persolvant, 393.
- CCXCIV. Prohibet quominus in actibus publicis Beatissimam Mariam Virginem in peccato originali fuisse conceptam asseratur, 396.
- CCXCV. Extensio cuiuscumque gratiae et privilegii Ordinum Mendicantium et non Mendicantium ad congregationem monachorum Sylvestrinorum cum aliquibus restrictionibus, 398.
- CCXCVI. Erectio et concessio monasterii pro congregatione monachorum Sylvestrinorum Ordinis S. Benedicti in civitate Auximana, cum approbatione sanctitatis et miraculorum sancti Sylvestri abbatis fundatoris eiusdem congregationis, 400.
- CCXCVII. Irritatio nonnullorum actorum a iudicibus laicis regni Portugalliae attentatorum contra ecclesiasticam immunitatem, 403.
- CCXCVIII. Confirmatio concordiae inter forum archiepiscopale et forum seculare Mediolani super controversia exorta occasione consuetudinis trahendi laicos ad forum ecclesiasticum, 407.
- CCXCIX. Quod fratres Cappuccini Ordinis Minorum S. Francisci in publicis processionibus ubique locorum crucem propriam deferre possint, 411.
- CCC. Mandatum rectori et aliis officialibus universitatis studii generalis oppidi Lovaniensis Mechliniensis dioecesis, ut observent decreta a visitatoribus apostolicis edita, 412.
- CCCI. Innovatio et declaratio constitutionum Sixti V et Clementis VIII de non alienandis bonis in Statu Ecclesiastico existentibus in forenses, ac castris et aliis iurisdictionalibus, tam in forenses, quam in subditos, absque praecedenti Sedis Apostolicae licentia in scriptis obtinenda, 413.
- CCCII. Iudices nonnulli regni Portugalliae, dummodo, quae egerunt, revocent, absolvuntur ab excommunicatione, in quam inciderant ob violatam ecclesiasticam iurisdictionem, 413.
- CCCIII. Confirmatio statutorum seu capitulorum Confraternitatis coquorum et pasticceriorum sub invocatione Annunciationis B. Mariae Virginis in ecclesia Ss. Vincentii et Anastasii de Urbe, 416.
- CCCIV. Nuncio Apostolico in partibus inferioris Germaniae committitur visitatio civitatis et dioecesis Bambergensis, 417.
- CCCV. Confirmatio concordiae et transactionis inter clerum et communitatem ac homines civitatis Neapolitanae initae super quorundam vectigalium impositione, 419.
- CCCVI. Mandatum nuncio apostolico apud Sabaudiae ducem, ut deputet episcopum Gebennensem in visitatorem generalem ecclesiarum et monasteriorum et aliorum locorum piorum in toto ducatu Sabaudiae, 422.
- CCCVII. Ecclesiasticis regni Castellae mandatur, quaedam extraordinaria subsidia regi solvant intra sexennium pro religionis catholicae defensione, 423.
- CCCVIII. Indultum fratribus Ordinis Ere-

mitarum S. Augustini regni Valentiae et capitulo cathedralis ecclesiae Valentinae venerabilem Thomam a Villanova olim eiusdem ecclesiae archiepiscopum appellandi Beatum, officiumque, ac missam celebrandi die xviii septembris, 426.

CCCIX. Extensio indulti recitandi officium beati Philippi Benitii Ordinis fratrum Servorum beatae Mariae pro regularibus et secularibus civitatis Tudertinae, 426.

Indultum a Leone Papa X fratribus eiusdem Ordinis concessum, ut pro Beato venerari possint Philippum Benitium dicti Ordinis olim professorem; eiusque festum die xxiii augusti sub duplici officio quotannis celebrare, 427.

Sequitur ampliatio dicti indulti, scilicet quod lectiones propriae dicti Beati in matutinis recitari possint, prout etiam officium de Beata Virgine singulis diebus sabbati non impeditis, 428-29.

Subsequitur extensio praedicti indulti recitandi officium de dicto Beato ad omnes presbyteros tam regulares, quam seculares in civitate Florentina, 429-30.

CCCX. Beatificatio venerabilis Paschalis Baylon ex Discalceatis Ordinis Minorum regularis Observantiae, provinciae sancti Ioannis Baptistae regni Valentiae: cum indulto recitandi officium et celebrandi missam pro fratribus huius Ordinis in eodem regno Valentiae, ac in oppido Villae Regalis eiusdem regni, ubi eius corpus requiescit, 430.

CCCXI. De magistrorum caeremoniarum, aliorumque officialium sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium collegii emolumentis et privilegiis, 431.

Additur Constitutio Pii Papae IV

de emolumentis persolvendis in creatione et obitu cardinalium magistris caeremoniarum, 433.

CCCXII. Iubilaei indictio ad divinam opem in praesentibus Ecclesiae necessitatibus implorandam, 434.

CCCXIII. Irritatio vectigalis macinae a Senatu Veneto imposita in castris S. Danielis et S. Viti in praeiudicium dominii super iis spectantis ad patriarcham Aquileiensem et auctoritatis Sedis Apostolicae, 437.

CCCXIV. Ferdinando Hungariae et Bohemiae regi facultas conceditur Militarem Ordinem instituendi sub invocatione beatissimae Matris Dei, 438.

CCCXV. Declaratio iurisdictionis Ordinariorum in fratres Congregationis Ioannis Dei, ac specialis ipsius praefinitio, 439.

CCCXVI. Irritatio datii macinae a Senatu Veneto in urbe Cenetensi impositi contra iura episcopi, 444.

CCCXVII. Facultas archiepiscopo Lugdunensi erigendi quinque monialium monasteria sub nuncupatione sanctae Ursulae et regulâ S. Augustini pro puellarum instructione, 445.

CCCXVIII. De ambitu fratribus Minoribus de Observantia Ordinis S. Francisci, eorumque superioribus interdicto, 450.

CCCXIX. In idem argumentum: pro Ordine fratrum Minorum Ordinis sancti Francisci Conventualium, 451.

CCCXX. In idem argumentum: pro Ordine fratrum Minimorum S. Francisci de Paula, 452.

CCCXXI. Extensio indulti recitandi officium et missam celebrandi de B. Thoma a Villanova ad omnes fratres Ordinis Eremitarum S. Augustini regnorum Hispaniarum et ad quoscumque utriusque sexus regulares, ac etiam

- presbyteros seculares in oppido de Villanova commorantes, 453.
- CCCXXII. Beatificatio venerabilis Francisci Xaverii sacerdotis Societatis Iesu, cum facultate recitandi officium ac celebrandi missam de communi Confessoris non Pontificis quotannis die secunda decembris, 454.
- CCCXXIII. Ferdinandus imperator a censuris ad cautelam cum complicitibus absolvitur ob amotionem cardinalis Clesii ab aula caesarea, 455.
- CCCXXIV. Nuncio apostolico in Poloniae regno committitur dismembratio decimarum manipularium praefecturae Lomzensis a mensa episcopali Plo-censi, earumque unio mensae capitulari pro distributionum quotidianarum augmento, 456.
- CCCXXV. Decimae sex super omnibus fructibus et pensionibus ecclesiasticis Italiae imponuntur, 459.
- CCCXXVI. Exemptio monasterii monialium Discalceatarum Ordinis Beatae Mariae de Monte Carmelo Bisuntinae dioecesis oppidi de Liege a cura et et gubernio archiepiscopi Bisuntini, ac superiorum, et fratrum Carmelitarum, et subiectio curae quorundam presbyterorum ad huiusmodi monasteriorum regimen a Sede Apostolica deputatorum, 464.
- CCCXXVII. Extensio concessionis indulti quo permittitur recitari officium et celebrari missam B. Pascalis Baylon, pro universis religiosis utriusque sexus eiusdem Ordinis in Hispaniarum regnis et pro cuncto clero in oppidis, ubi beatus Paschalis natus fuit, vel ubi eius corpus requiescit, 466.
- CCCXXVIII. Confirmatio electionis Ferdinandi II in imperatorem Romanorum, 467.
- CCCXXIX. Confirmatio constitutionum fratrum Eremitarum Ordinis sancti Augustini Congregationis Dicalceatorum Italiae, 470.
- CCCXXX. Mandatum archiepiscopo Mexicano caeremoniale romanum introducendi in cathedrali et dioecesi Mexicanâ, 471.
- CCCXXXI. Ferdinando in Romanorum imperatorem electo primariae preces, seu indultum nominandi ad beneficia primo vacatura, conceduntur, 472.
- CCCXXXII. Institutio collegii sancti Antonii de Patavio in insula Melevitana et domo regulari fratrum Minorum conventualium Ordinis sancti Francisci pro studentibus eiusdem Ordinis, 477.
- CCCXXXIII. Impositio decimae in Germania pro religionis defensione ab omnibus ecclesiasticis uno tantum anno persolvendae, 478.

GREGORIUS XV.

- I. Beatus Isidorus agricola Matritensis Sanctorum confessorum albo adscribitur, 483.
- II. Privilegia et indulta pro conclavistis qui interfuerunt conclavi, in quo Gregorius XV Pontifex electus fuit, 492.
- III. Indictio universalis iubilaei ad divinum auxilium initio pontificatus implorandum, 500.
- IV. Confirmatio litterarum Clementis VIII et Pauli V super regimine, et visitatione monasteriorum monialium Ordinis Carmelitarum Discalceatarum in regno Galliae, 503.
- V. Monasteria monialium reformatarum Ordinis sancti Benedicti in regno Franciae committuntur curae cardinalis de Rez, archiepiscopi Senonensis, et superioris monachorum reformatorum eiusdem Ordinis sancti Benedicti, 507.

- VI. Privilegia, indulta, gratiae, facultates et exemptiones concessae cubiculariis, qui Sanctitati Suae inserviebant, 509.
- VII. Decernitur in Ordine sancti Antonii de sancto Antonio Viennensis non admitti posse novitios, nisi iuramentum praestiterint de servanda reformatione, quam abbas generalis induxerit, 519.
- VIII. Universo Ordini eremitarum sancti Augustini etiam utriusque sexus indultum conceditur celebrandi festum sancti Thomae de Villanova cum officio et missa, 519.
- IX. De facultatibus sanctae romanae Ecclesiae cardinalis camerarii, 520.
- X. Erectio Congregationis sancti Mauri Ordinis sancti Benedicti in Galliis, 533.
- XI. Erectio hospitii et collegii Gregoriani in Urbe pro universis monachis sub regula sancti Benedicti militantibus, una cum privilegiorum concessione, 537.
- XII. Confirmatio sententiae latae favore camerae apostolicae in regnis Hispaniarum contra iudicem curiae archiepiscopalis Hispalensis iurisdictionem Sedis Apostolicae laedentem, 544.
- XIII. Facultas clero regni Poloniae et archiepiscopo Gnesnensi, ut regi subsidium praestare possint, 546.
- XIV. Sex decimae sex annis persolvendae in dominiis Caroli Emanuelis Sabaudiae ducis pro eodem duce indicuntur, 547.
- XV. Confirmatio nonnullarum litterarum apostolicarum, quibus statuitur ut ecclesiastici tam seculares quam regulares civitatis Bononiensis ad opera publica concurrant, 551.
- XVI. Exemptiones nonnullae legatis et vicelegatis et gubernatoribus civitatis Bonionensis conceduntur, 551.
- XVII. Causae ecclesiasticorum et locorum piorum civitatis et dioecesis Bononiensis in prima instantia in foro archiepiscopali cognoscendae, 552.
- XVIII. Facultas vicelegato Avenionensi eligendi tres viros pro decisione controversiarum inter civitatem Avenionensem et homines Burgi de Noves et alios Provinciales vertentium ratione confinium et iurisdictionis quam Francorum rex super flumine Durentiae sibi asserit, 554.
- XIX. Episcopis Indiarum Occidentalium conceditur facultas lauream doctoratus iis conferendi, qui in scholis collegiorum Societatis Iesu per quinquennium scientiis operam dabunt, ubi studiorum desunt universitates, 554.
- XX. Erectio officii perpetui ad instar aliorum officiorum Romanae Curiae vacabilis pro uno notario specialiter deputato ad formandum, privative quoad alios quoscumque notarios, processus coram S. R. E. cardinalibus super qualitatibus promovendorum a Summo Pontifice ad cathedrales ecclesias et monasteria consistorialia eorumque statu cum privilegiorum et gratiarum elargitione, 555.
- XXI. Confirmatio litterarum Nicolai V, Sixti IV et Clementis VII, quibus universitas studii generalis Trevirensis erigitur, concessisque privilegiis nonnullis, ei beneficia aliqua ecclesiastica uniuntur, 558.
- XXII. Regni Galliarum procures sub excommunicationis poena admonet, ne rebellibus contra Ludovicum regem adhaereant, faveantque, 572.
- XXIII. Facultas episcopo Luceoriensi reservandi tria beneficia ecclesiastica in singulis Gnesnensi, Vladislaviensi, Posnaniensi, Plocensi, Cracoviensi, Warmiensi ecclesiis, personis per regem Poloniae nominandis, 574.

- XXIV.** Hortatur archiepiscopos et episcopos regni Franciae, ut assiduas preces pro felici regis successu contra haereticos fundant, 576.
- XXV.** Facultas nuncio apostolico apud regem Hispaniarum confirmandi nonnullos iudices seculares ab eodem rege deputatos pro cognitione cuiusdam causae concernentis milites militiarum regnorum Hispaniarum, 576.
- XXVI.** Praefinitio nonnullarum Ordinationum pro feliciore gubernio fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia Reformatorum in Italia, 577.
- XXVII.** Facultas nuncio apud regem Franciae affrancandi nonnulla bona ecclesiastica, pecuniasque ex huiusmodi affrancatione provenientes in sumptus belli contra haereticos ac rebelles erogandi, 579.
- XXVIII.** Facultas apostolico nuncio apud Galliarum regem colligendi subsidium decies centenorum millium scutorum ab ecclesiasticis, piisque locis regni eiusdem, quae in belli contra rebelles sumptus erogentur, 580.
- XXIX.** Eadem de causâ duae decimae in Galliae regno ab ecclesiasticis persolvendae indicuntur, 583.
- XXX.** De decem mille ducatis fabricae sancti Petri quotannis persolvendis ex eleemosynis, quae in regno Portugalliae ex privilegiis Cruciatæ colliguntur, 586.
- XXXI.** Facultas officiali Metensi uniendi abbatiam sancti Gorgonii primatui collegiatæ ecclesiae B. M. V. oppidi de Nancey Tullensis dioecesis, 587.
- XXXII.** Pampilonensis universitatis erectioni ceterarum universitatum privilegia conceduntur, 592.
- XXXIII.** Revocatio quarumcumque electionum iudicum conservatorum hactenus factarum, et nova de eis, eorumque electionibus imposterum faciendis dispositio, 596.
- Sequitur quoddam dubium super ista constitutione exortum, cum sua declaratione, 599.
- XXXIV.** Ecclesiasticis regni Siciliae permittitur nonnullas pecunias loco donativi regi Philippo IV offerant, 599.
- XXXV.** Praevia confirmatione litterarum Pauli Papae V, quibus canonissis ecclesiae sancti Petri oppidi Romaricomontis, nullius, seu Tullensis dioecesis, facultas conceditur monasticam emittendi professionem, statuitur, ut canonicatus et dignitates quas imposterum vacare contigerit, iis quae professionem emisere conferantur, 602.
- XXXVI.** Religiosis Societatis Iesu indultum conceditur officium recitandi, ac missam celebrandi de communi Confessoris non Pontificis die xxi iunii de Beato Aloysio Gonzaga, 603.
- XXXVII.** Suppressio et extinctio parochialis ecclesiae sanctae Caeciliae de Urbe in Monte Iordano, cum animarum curae translatione ad ecclesias circumpositas, et ex eius proventibus duorum canonicatum in ecclesiâ sancti Laurentii in Damaso erectione; ac eiusdem reductio ad profanos usus, nec non eiusdem concessio Congregationi oratorii Urbis pro ampliori sacristiae ac Oratorii aedificatione et propria domus dilatatione, 604.
- XXXVIII.** Confirmatio decreti sacrae Congregationis episcoporum et regularium pro elevatione Congregationis presbyterorum Matris Dei ad statum religionis, cum tribus votis solemnibus, 608.
- XXXIX.** Confirmatio quarundam litterarum apostolicarum et privilegiorum pro collegio studii generalis civitatis

- Elborensis quod ab archiepiscopi iurisdictione liberum declaratur, 609.
- XL. Quod votum ac iuramentum, quae clerici Congregationis Doctrinae Christianae de Urbe in ea perpetuo manendi emittunt, Romano Pontifici reservata de cetero sint, 618.
- XLI. De electione Summi Romani Pontificis, 619.
- XLII. Clericis regularibus Scholarum Piarum permittitur tria solennia vota emittant, 627.
- XLIII. Investitura regni Siciliae Philippo IV Hispaniarum regi catholico conceditur cum solitis conditionibus, 628.
- XLIV. Facultas episcopo Ebroicensi erigendi congregationem hospitalarem utriusque sexus in oppido Locovariensi eiusdem Ebroicensis dioecesis sub regula Ordinis Minorum sancti Francisci, nonnullis additis concessionibus et privilegiis, 635.
- XLV. Deputatio unius notarii ad conservandum processus in partibus formatos super qualitatibus promovendorum a Summo Pontifice et ad Romanam Curiam transmissos cum emolumentorum assignatione, 643.
- XLVI. Confirmatio et innovatio Constitutionum Gregorii XIII et Gregorii XIV super prohibitione delationis habitus fratrum Cappucinatorum vel consimilis habitus per alios regulares; nec non commissio Ordinariis locorum regnorum Hispaniae, Franciae, aliorumque regnorum et provinciarum Italiae, ne aliis quibusvis religiosis cuiuscumque Ordinis, societatis et instituti regularibus, sub quovis praetextu, imposterum nomen vel habitum ipsorum fratrum Cappuccinatorum sibi vendicare, vel usurpare permittant, sed ipsas editas Constitutiones per ecclesiasticas censuras et poenas observari faciant, 647.
- XLVII. Ampliatio et extensio facultatis fratribus Minoribus Ordinis sancti Francisci de Observantia Discalceatorum, in regnis Hispaniarum commorantium, nova loca erigendi, servata forma sacrorum canonum et Concilii Tridentini, ceteris non obstantibus, ad fratres eiusdem Ordinis citra montes degentes, 649.
- XLVIII. Confirmatio Constitutionum a Congregatione clericorum pauperum Matris Dei Scholarum Piarum pro felici sui regimine editarum, 650.
- XLIX. Ludovicus Francorum rex admonetur, damnis occurrat, quae catholica doctrina patitur ex libris, qui in Galliarum regno vulgantur, 652.
- L. Confirmatio unionis Congregationis fratrum Discalceatorum Ordinis Eremitarum sancti Augustini, in regno Siciliae antea erectae, Congregationi Italiae eiusdem Ordinis, 652.
- LI. De exemptorum privilegiis circa animarum curam, sacramentorum administrationem, et sanctimonialium monasteria, et praedicationem verbi Dei, 656.
- Subsequuntur hinc aliquot dubia super ista consitutione exorta; quorum resolutiones mox subiiciuntur, 659.
- Subsequuntur declarationes ad supradicta dubia a congregatione cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum datae, et a Gregorio XV, ac postmodum ab Urbano VIII respective approbatae, 660.
- Subsequuntur alia duo dubia ab eadem congregatione declarata, et a sanctissimo Domino nostro approbata, 661.
- LII. Caeremoniale in electione summi Romani Pontificis observandum, 662.
- LIII. Canonizatio S. Theresiae Virginis, tam fratrum, quam monialium Carmelitarum Discalceatorum fundatricis,

- eiusque relatio in numerum sanctarum virginum, et festivitatis institutio die quintâ mensis octobris quotannis celebrandae, 673.
- LIV. Institutio collegii S. Bonaventurae in civitate Pragae pro studentibus fratrum Minorum conventualium Ordinis S. Francisci cum applicatione annui redditus ab imperatore Ferdinando II eis assignati, 682.
- LV. Confirmatio privilegiorum, gratiarum et indultorum, tam spiritualium, quam temporalium, concessorum Ordini et fratribus sanctissimae Trinitatis redemptionis captivorum, 683.
- LVI. Beatificatio servi Dei fratris Petri de Alcantara, Ordinis Minorum strictioris observantiae Discalceatorum professoris, provinciae S. Iosephi in regno Castellae fundatoris, cum officio et missâ unius Confessoris non pontificis, die xix octobris celebrando a totâ religione dictorum Minorum, 685.
- LVII. Quod festum sanctae Annae matris Mariae SS. Virginis de praecepto ubique observetur, 686.
- LVIII. Electio et deputatio Iosephi a Matre Dei in ministrum generalem totius Congregationis Clericorum regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, ut una cum quatuor hic descriptis sociis vocem habeat activam et passivam, totumque corpus religionis ad novennium regat, 687.
- LIX. Ampliatio et declaratio prohibitionis asserendi beatam Mariam Virginem conceptam fuisse in peccato originali, 688.
- LX. Erectio congregationis de Propaganda Fide, 690.
- LXI. Annulos cardinalitios, sive pretium a cardinalibus recens promotis annuli causa persolvi solitum, sanctae Congregationi de Propaganda Fide addicit, 693.
- LXII. Impositio subsidii ducentorum millium scutorum a regni Portugalliae ecclesiasticis regi persolvendi pro defensione Indiarum orientalium contra invasiones haereticorum atque infidelium, 697.
- LXIII. Odoardus Parmae et Placentiae dux in confalonarium sanctae Romanae Ecclesiae designatur, 701.
- LXIV. Moniales omnes hospitalariae regni Galliarum, exceptis his quae in urbe et suburbiis Parisiorum commorantur, Ordinariorum iurisdictioni subii-ciuntur, 705.
- LXV. Revocatio quarumcumque concessionum vivae vocis oraculo factarum, exceptis oraculis factis S. R. E. Cardinalibus, et eorum manu firmatis, 706.
- LXVI. Contra haereticos in locis Italiae et insularum adiacentium quovis praetextu commorantes, eorumque fautores, 708.
- LXVII. Impositio decimarum pro Republica Venetorum ratione belli contra Turcas, 709.
- LXVIII. Episcopo Adurensi committitur regimen monasteriorum monialium Reformatarum Ordinis sancti Benedicti in Galliae regno, in locum archiepiscopi Senonensis, 714.
- LXIX. Subsidium centum millium ducatorum ab ecclesiasticis regni Galitiae regi catholico pro fabricandis navibus ad defendendas oras maritimas ex infestationibus haereticorum et piratarum praestari posse permittit, 715.
- LXX. Concessio fratribus Ordinis Praedicatorum de materia Conceptionis beatissimae Virginis Mariae inter se in privatis colloquiis disserendi, 717.

- LXXI.** Quod in excommunicationem et censuras ecclesiasticas non incurrant, qui frumenta, et alias huiusmodi annonae species, extra Statum ecclesiasticum certis in casibus extrahunt, 717.
- LXXII.** Confirmatio et ampliatio constitutionis Clementis VIII circa novorum conventuum Regularium erectiones, 719.
- LXXIII.** Privilegia et indulta patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum in cappella Sanctitatis suae assistentium, 720.
- LXXIV.** Confirmatio privilegiorum omnium et indultorum, tam per viam extensionis, quam aliàs concessorum, ac communicatio singularum gratiarum tam spiritualium quam temporalium, quibus congregationes Cassinensis, et canonicorum regularium sancti Salvatoris Bononiensis fruuntur et gaudent, congregationi Lateranensi canonicorum regularium Ordinis S. Augustini, 727.
- LXXV.** Confirmatio et ampliatio constitutionis Pii IV, editae contra sacerdotes in confessionibus sacramentalibus poenitentes ad turpia sollicitantes, 729.
- LXXVI.** Indultum Congregationi fratrum Iesuatorum S. Hieronymi, ut a locorum Ordinariis approbati possint in parochialibus ecclesiis domorum regularium ipsius Congregationis dumtaxat parochianorum confessiones audire, 730.
- LXXVII.** Confirmatio divisionis provinciae sancti Augustini fratrum Recollectorum Discalceatorum Ordinis Eremitarum sancti Augustini Hispaniarum in quatuor provincias, ac electionis vicarii generali nonnullarumque constitutionum per dictos fratres in capitulo factarum, 731.
- LXXVIII.** Declaratio et approbatio privilegiorum notarii Archiconfraternitatis charitatis de Urbe circa transmissiones commissariorum in causis extra Urbem, ac registrationem compositionum, liberationum, ac quarumcumque gratiarum a sacra Consulta concessarum, 738.
- LXXIX.** Confirmatio foundationis collegii Anglicani in civitate Ulyssiponensi pro alumnis Anglis, 740.
- LXXX.** Extinctio curae animarum parochialis ecclesiae sancti Nicolai in Agone, eiusdemque applicatio parochialibus ecclesiis circumvicinis, ac ipsius ecclesiae cum Cameris rectoralibus et universa suppellectili concessio Confraternitati sub invocatione Ss. Nicolai et Catharinae nationis Lotharingiorum, 741.
- LXXXI.** Committitur nuncio apostolico Neapoli, et vicegubernatori civitatis Beneventanae, ut procedant contrabonorum detentores monasterii abbatiae nuncupatae sanctae Mariae de Ferrara, sancti Benedicti vel alterius Ordinis, Beneventanae, vel Theanensis, aut nullius dioecesis, 746.
- LXXXII.** Confirmatio decretorum a rege catholico latorum circa exclusionem mercatorum et aliorum ab habitu militiarum de Spatha, Calatrava et Alcantara, 747.
- LXXXIII.** Clericis regularibus Scholarum Piarum facta communicatio omnium exemptionum, indultorum et privilegiorum quibuscumque Ordinibus Mendicantium, eorumque locis et personis quomodolibet concessorum et concedendorum, 749.
- LXXXIV.** Cathedralē ecclesiam Parisiensem in metropolitanam erigit, eisdemque suffraganeas assignat, 750.
- LXXXV.** Regi catholico facultas conceditur statuta militiarum de Calatrava

- et Alcantara, quoad admittendos, reducendi ad formam statutorum militiae S. Iacobi de Spatha, 753.
- LXXXVI. Domus et collegia Societatis Iesu in regnis Sinarum et Iaponiae existentia a solutione decimae vel vigesimae parochiis aliisque ecclesiis eximuntur, 754.
- LXXXVII. Institutio festivitatis sancti Ioachim parentis beatissimae Mariae Virginis sub duplici officio die xx martii quotannis celebrandae, et in breviario, et missali, et calendariis imposterum imprimendis, describendae, 757.
- LXXXVIII. Subsidium decem et octo millionum aliàs a Paulo Papa V regi catholico concessum in regno Castellae ab ecclesiasticis quoque solvendum ad nonnullas alias res extenditur, 758.
- LXXXIX. Oppidum sancti Miniatis in civitatem et ecclesiam collegiatam sanctae Mariae et sancti Genesii in cathedralem erigit, 760.
- XC. Confirmatio decreti congregationis Concilii, quo statuitur omnes clericos presbyterosque seculares, etiamsi militum Hierosolymitanorum, vicarii, cappellani, ministri, servientes, procuratores, aut familiares sint, ab Ordinariis tanquam a Sede Apostolicâ delegatis visitari posse, 765.
- XCI. Praecipit litteras et scripturas gratis tradi ministris sacrae Congregationis de Propaganda Fide ab officialibus Curiae romanae, 766.
- XCII. Facultas nuncio Franciae componendi controversias vertentes inter Avenionenses, nonnullosque subditos regis christianissimi super confiniis et flumine Durentiae, 768.
- XCIII. Secularizatio monasteriorum sancti Gildasii et Burgidolensis ac prioratus de Gramont Ordinis sancti Benedicti Bituricensis dioecesis, et erectio collegiatae ecclesiae et collegii Societatis Iesu in eodem oppido, cum applicatione bonorum monasteriorum et prioratus praedictorum ecclesiae collegiatae et collegio huiusmodi, ac reservatione iurispatronatus Henrico de Bourbon principi Condaeo, et eius successoribus, 769.
- XCIV. Regi catholico facultas conceditur conferendi officia militaris Ordinis, seu Societatis *del Tuison* extra capitulum generale eiusdem Ordinis seu Societatis, 778.
- XCV. Revocatio quarumcumque licentiarum legendi et tenendi quomodolibet libros prohibitos quibuscumque personis ab omnibus, etiam Romanis Pontificibus, concessarum, 779.
- XCVI. Congregationi Matris Dei conceduntur exemptiones omnes et privilegia clericis regularibus Mendicantibus concessa, 780.
- XCVII. Confirmatio litterarum cardinalis Ludovisii sanctae Romanae Ecclesiae camerarii, quibus vigore pontificii chirographi facultatem Ferrariensibus tribuit vectigal imponendi super armentis exteris in territorio eiusdem ducatus hibernantibus, 781.
- XCVIII. Revocatio quarumcumque praeedentiarum, seu paternitatum fratribus Minoribus sancti Francisci de Observantiâ, praeter constitutiones Ordinis auctoritate apostolica confirmatas, concessarum, 785.
- XCIX. Communicatio et extensio privilegiorum, immunitatum et exemptionum, gratiarum, indultorum, tam in spiritualibus, quam in temporalibus, quibusvis aliis, tam mendicantium, quam non mendicantium Ordinibus per quoscumque Romanos Pontifices concessorum, et in futurum concedendorum, ad sacrum Ordinem Carthusiensem, 785.

- C. Iubilaei concessio christifidelibus Armeniae, ad quos mittuntur missionarii Ordinis Praedicatorum, 787.
- CI. Confraternitatem Ss. Benedicti et Scholasticae, a Paulo V erectam, erigit in archiconfraternitatem, cum facultate alias confraternitates aggregandi, illisque indulgentias et gratias spirituales communicandi, 788.
- CII. Institutio festivitatis sancti Brunonis confessoris, fundatoris Ordinis Carthusianorum sub semiduplici ritu, die VI octobris ubique terrarum celebrandae, et in breviario, missali kalendaris imposterum imprimendis apponendae, 789.
- CIII. Suppressio curae animarum in parochiali ecclesiâ sancti Pantaleonis de Urbe, et illius applicatio ecclesiae sancti Eustachii, eiusque concessio congregationi Clericorum regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum de Urbe, 790.
- CIV. Contra maleficos et sortilegos cum diabolo pactum facientes, a fideque apostatando alios laedentes, 795.
- CV. Abdicatio curae animarum a parochiali ecclesia sancti Andreae de Funariis de Urbe, ac eius translatio ad parochialem ecclesiam S. Nicolai similiter de Funariis, seu alteram viciniorem ecclesiam; eiusque concessio confraternitati sculptorum et lapicidarum, sub invocatione Ss. Quatuor Coronatorum in Urbe olim institutae, 796.
- CVI. Iurisdictiones et facultates Scipionis cardinalis Burghesii, aliorumque pro tempore cardinalium protectorum hospitalis pauperum dementium de Urbe, causas cognoscendi, necnon officialium et ministrorum suorum, 800.
- CVII. Extensio et nova concessio privilegiorum cappellanis Romani Pontificis concessorum pro cappellanis huius Pontificis, 801.
- CVIII. Confirmatio erectionis novitiatus fratrum Congregationis Iesuatorum sancti Hieronymi in domo regulari Ss. Ioannis et Pauli de Urbe a Petro cardinali Aldobrandino protectore, pro regularis disciplinae restitutione et conservatione instituti, 812.
- CIX. Facultates pro cappellano maiori et cappellâ regis catholici, 813.
- CX. Quod loca montium cameralium ad Congregationem de Propagandâ Fide spectantia extinguere, seu redimi nequeant, 818.
- CXI. Confirmatio concordiae pro componendis controversiis inter Avenionenses et regem christianissimum pendentibus initae, 819.
- CXII. Committitur episcopo Parmensi ut ea ab ecclesiasticis observari curet per decennium, quae dux solet statuere pro curandâ annonae abundantia, 824.

FINIS TOMI DUODECIMI.

V. ex delegatione D. D. Archiepiscopi Taur.

P. CLODOVAEUS A COSTILIOLIS Ord. Min.

ERRATA-CORRIGE

HUIUS NOSTRAE EDITIONIS.

IN TEXTU.

<i>Pag.</i>	3 a linea	6	1612	<i>Lege.</i>	1611
»	6 a	»	12 <i>ult.</i> competat (A)	—	competant
»	11 a	»	24 expressis	—	expressis,
»	219 b	»	16 <i>ult.</i> proxima	—	proximo
»	369 b	»	18 ex alterâ (B)	—	ex alterâ partibus
»	370 a	»	15 ubilibet residentibus (C)	—	ubilibet residentibus vocari et trahi
»	500 b	»	12 MDCXX (D)	—	MDCXXI
»	500 b	»	14 1612	—	1621
»	505 b	»	1 gestorum l	—	gestorum l)
»	510 a	»	24 Circumscripta	—	Circumspecta
»	520 a	»	6 felici recordatione	—	felicis recordationis
»	556 a	»	13 committendorum	—	committendorum)
»	563 b	»	14 MCDIV (E)	—	MCDLIV
»	616 b	»	15 eos (F)	—	eas
»	651 a	»	1 <i>ult.</i> 1621	—	1622
»	652	»	3 21 februarii 1621	—	4 februarii 1622
»	656 b	»	9 <i>ult.</i> MDCXXI (G)	—	MDCXXII

IN NOTIS.

»	11 a nota	2	solutorum	<i>Lege:</i>	solitorum
»	22 a	»	4 solutorum;	—	solitorum
»	31 b	»	1 maveris	—	malueris
»	33 b	»	1 ed pro eis	—	eis pro ed
»	172 a	»	1	—	dele notam
»	186 b	»	1 idest	—	, idest,
»	198 a	»	3 constitutum	—	constitum
»	242 a	»	1 xx	—	x
»	271 b	»	1 illas	—	illa
»	273 b	»	2 pref.	—	supra
»	558 a	»	1 Pii V	—	Pridem
»	582 a	»	2 quam	—	quam
»	584 a	»	2 malitiâ	—	militiâ

AD ORAM SUPERIOREM PAGINAE.

»	36-56 a	»	1620	—	1612
---	---------	---	------	---	------

(A)	Ex ed. Main.	Tom. v, Parte iv, pag.	4 a linea	24 <i>ult.</i>
(B)	Ex ed. Main.	<i>ibid.</i>	» 217 b	» 12
(C)	Ex ed. Main.	<i>ibid.</i>	» 217 b	» 16 <i>ult.</i>
(D)	Ex ed. Main.	<i>ibid.</i>	» 322 a	» 23
(E)	Ex ed. Main.	<i>ibid.</i>	» 364 b	» 19
(F)	Ex ed. Main.	<i>ibid.</i>	» 398 a	» 18
(G)	Ex ed. Main.	<i>ibid.</i>	» 422 a	» 17

